

PÉCS - BARANYAI ISMERTETŐ

Szerkesztő:

KALOTAI LÁSZLÓ

1934

Utánnomás tilos !

Minden jog fenntartva !

Nyomtatták : Dunántúl Rt, Részvénytársaság és Taizs József

A fényképfelvételeket Zsabokorszky mérnök, a kliséket

Wottitz Vilmos műintézete készítette

TARTALOMJEGYZÉK

PÉCS - BARANYAI ISMERTETŐ.....	1
A szerkesztő előszava.....	3
Rövidítések (magyarázatot igénylők) és jelek.....	4
Egyházi élet.....	5
A róm. kat. egyházmegye története.....	5
A ferencesek Baranya megyében.....	8
A jezsuiták Pécsen.....	10
A ciszterciek és középiskolájuk.....	11
Az irgalmasok pécsi rendházáról.....	13
A pécsi evang. egyház története.....	13
A felsőbaranyai református egyházak története.....	15
Unitáriusok Baranyában.....	19
A pécsi izr. hitközség története.....	20
Baranya vármegyéről.....	23
Baranya néhány nevezetesebb műemléke.....	23
A vármegye története.....	25
Pécs és Baranya bibliográfiája.....	32
I. Történelem.....	33
II. Természettudományiak.....	38
A sajtó története Pécsen és Baranyában.....	41
Az Abaligeti barlang és életvilága.....	48
Pécsi és baranyai írók.....	52
Pécs szab. kir. városról.....	54
Pécs zenei élete.....	54
Történeti összefoglalás.....	57
Mohács multja és jelene.....	60
VÁRMEGYEI ISMERTETŐ KÖZSÉGTÖRTÉNET - EGYHÁZAK, INTÉZMÉNYEK ISMERTETÉSE - SZEMÉLYI ADATTÁR.....	70
Mohács megyei város.....	336
Pécs szab. kir. város.....	353

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA

Ezzel a könyvvel többet adunk a közönségnek, mint amennyit ígértünk, de talán mégis kevesebbel, mint ahogy szeretnénk volna. Reméljük, hogy a további évek folyamán olvasóközönségünk még nőni fog és folytathatjuk munkánkat a most kijelölt uton.

Hálás köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik nehéz munkánkban, lelkesen és önzetlenül támogattak.

Forrásokul - nagyszámu eredeti es értékes közlésen felül — azok amelyeket dr. Reuter Camilló tanár ur, „Pécs és Baranya bibliográfiája" címmel jelen Ismertetőben közread.

A község-történetek megírásában az aláirt szerzők, ahol ez nincs megjelölve, ott dr. Fejes György muzeumi igazgató ur, az egyházi adatok összeállításában Árpás Ferenc és Illés Géza lelkész urak, a vármegyei anyag összegyűjtésében dr. Mérő József vm. főlevéltáros ur voltak segítségünkre cikkeikkel és adatszolgáltatással.

Igéretünkhöz képest a „Pécs-baranyai Ismertető"-höz kiegészítésképen adjuk városunk és vármegyénk ujonnan felvett teljes cím- és névtárát.

Pécs, 1933. év október havában.

RÖVIDÍTÉSEK (magyarázatot igénylők) ÉS JELEK.

a . . . . . alsó	hdj. . . . . hadapródjelölt	okt. . . . . oktató
alig. . . . . aligazgató	h.gy.e . . . . . honvédegyalozezred	out . . . . . országtag
alk. . . . . alkalmazott	hiv. . . . . hivatali, hivatalbót	ö. t. . . . . örökös tag
alt. . . . . altanácsnok	hiv. sz . . . . . hívők száma	p. . . . . postás, postai
a. ü. . . . . adóügyi	hrt . . . . . hadirokkant	polg. . . . . polgári
áll. . . . . állami, állomás	hi. . . . . háztulajdonos	polit. . . . . politikai
áll. pt. . . . . állampénztár	husz. e. . . . . huszárezred	p. ü. . . . . pénzügyi
ált. . . . . általános	j. . . . . Jelölt	r. . . . . rendes, rendőr
birt. . . . . birtokos	jb. . . . . járásbiróság	rakt. . . . . raktáros
bt. . . . . bizottság	jbiró . . . . . járásbíró	s. . . . . segéd
bizt. . . . . biztosítási	jézust. . . . . jézustársaság	SE. . . . . sport egyesület
b. v. . . . . bányavölgy	jzö. . . . . jegyző	seb. . . . . sebesülési
/ 1!,	k. . . . . közép, kereszt	sz. . . . . született
cs. . . . . csendőr	kat. . . . . kataszter, katona	szaksz. . . . . szakszerűség címén
cs. k. . . . . csapat keres.t	kb. . . . . körülbelül	számv. . . . . számviteli, számvevőségi
cs. llt. . . . . családirévélőltár	ker. . . . . kerület	szer. . . . . szerelő
d. . . . . dülő, dohány	kez. . . . . kezelő	szk. . . . . szolgálaton ktvüli
Dgt. . . . . Elsődunagözhajózási társulat	kép. . . . . képesített	szkv. . . . . szakaszvezető
dgy. . . . . dohánygyári	kepv. . . . . képviselő	Tel. . . . . telefon
Dl. . . . . Országos Levéltár diplomáciai osztálya	Kisb.a . . . . . Kisboldogasszony	t. . . . . telep
c. é. ö. . . . . egyéves önkéntes	kiv. . . . . kívüli	táb. . . . . tábort
egy. . . . . egyesület	kk. . . . . kisközség	tan. . . . . tanár
egy. . . . . egyesület	kor. . . . . koronás	tank. . . . . tanácsnok
egy. . . . . egyetemi	köz.ig. . . . . közigazgatási	társ. . . . . társaság, társulat
egyházm. . . . . egyházmegyei	közk. . . . . közkereseti	tart. . . . . tartalékos
el. . . . . elemi	l. . . . . liter	test. . . . . testület
ell. . . . . ellenőr	laf. . . . . legtöbb adót fizető	testnev. . . . . testnevelési
elism. . . . . elismerő	lev. . . . . levevente, levelező	th. . . . . tiszthelyettes, törvényhatósági
ép. . . . . építő	llt. . . . . levéltár	thb. . . . . törvényhatósági bizottság
épit. . . . . építési	I. o. . . . . lásd ott	tiszt. . . . . tisztasági
érdekk. . . . . érdekképviseleti	löv. . . . . lövész	tkpt. . . . . takarékpénztár, takarékpénztári
e. ü. . . . . egészségügyi	m. magyar, magán, megye, mester	tkv. . . . . telekkönyv(i)
f. . . . . felső	mag. . . . . magánzó	tszék . . . . . törvényszék
fbirt. . . . . földbirtokos	MÁK= Magyar áll. községhánya	ttó . . . . . tanító
fogalm. . . . . fogalmazó	mé. . . . . mérnök	tüz. e. . . . . tüzérezred
főtörm. . . . . főtörzsőrmester	mozd. . . . . mozdony	u. itt . . . . . ugyanitt
g, gazd. . . . . gazdasági, gazdasági	Mpv. . . . . Mohács – pécsi vasut	u. o. . . . . ugyanott
gh. . . . . gazdasági hivatal	munk. . . . . munkás	urad. . . . . uradalmi
qimn. . . . . gimnázium	műsz. . . . . műszaki, műszerész	ü. v. . . . . ügyvezető, üzletvezető
gy. . . . . gyár, gyári, gyáros	művez. . . . . művezető	üz. . . . . üzem
gyak. . . . . gyakornok	n. . . . . nagy	v. . . . . városi, völgy
gy.e. . . . . gyalozezred	nemz. . . . . nemzeti	vál. . . . . választott, választmányi
ig., igazg. . . . . igazgató	népm. . . . . népművelési	vallásf. . . . . vallásfelekezeti
IOKSZ Iparosok országos központi szövetkezete	nk. . . . . nagyközség	vámsz. . . . . vámszaki
ir. . . . . iroda	NMHNemzet munkavédelmi hivatal	vask. . . . . vaskereszt
irod. . . . . irodulmi	ny. . . . . nyugdíjas, nyugállományu	vez. . . . . vezető, vezetőségi
isk. . . . . iskola	o. . . . . oldal, osztály	villgy. . . . . villanytelepi
it.tábla. . . . . ílélő lábla	OKH. . . . . Országos Központi Hitelszövetkezet	vir. . . . . virilis
h. . . . . helyettes, honvéd	okl. . . . . okleveles	vör. . . . . vámőr
hads. . . . . hadsereg	okmt. . . . . okmánytár	vm. . . . . vármegyei
		zls.zászlós

L lakosság száma, vasut állomás, posta, távíida, távbeszélő, hajóállomás, autóbusszjárt, * született, törvényszékileg bejegyzett cég, OTI orvos, T - Telefon.

EGYHÁZI ÉLET.

A róm. kat. egyházmegye története.

Irta Szentkirályi István teol. tanár.

A pécsi őskeresztény sírkamrák döntő bizonyítékul szolgálnak, hogy Pécssett és vidékén a IV. században a keresztény vallás már elterjedt. A későbbi századokban a népvándorlás, a hunok, avarok rombolása a kereszténységnek nagy károkat okozott ugyan, de 800 után a frank uralkodók a baranyai részeket is egész a Szerémségig birodalmukhoz s a salzburgi érsekséghez kapcsolták, keresztény települőkkel, templomokkal ellátták, a keresztény élet itt újra felvidult. Fünfkirchen, Qunque-Basilicae vagy Ecclesiae néven említik ettől kezdve az okiratok a régi Sopiana római gyarmatot. Szent István alkotó bölcsessége az itt szervezett püspökség határait 1009. évben kelt okmányával szabályozta és Szent László a drávántúli nyugati határt vont meg 1093-ban. A francia Bonipert, az olasz Maurus, a magyar b. Maurus működése alatt a püspökség hamarosan virágzásnak indult; Szent István 1015-ben Pécsváradon bencés apátságot alapított; vidékén a Nádasd—Szászvár közötti királyi birtokon született minden jel szerint skót Szent Margit, a dánok által száműzött Eduard angol herceg leánya. (A terület még 1235-ben, II. Endre egy oklevelében is terra Britannorum néven van megjelölve.) Ezen időtájt Radó nádor királyi helyesléssel a kávai (Kónyi? Kánya?) apátság mellett megalapította a drávaszentmihályi és szávaszentdemeteri bencés apátságokat is.

A következő századokban az egész püspökség területén felvirultak a monostorok, szerzetházak. A pálosok szerzetének alapítását Bertalan püspök működésére vezeti vissza a történelem, ki a Mecsek-hegységben tartózkodó remetét szervezte, számukra a Pécs melletti hegytetőn, a patacsi püspöki birtokon id. Szent Jakab apostol tiszteletére 1225 körül templomot és monostort építtetett, nekik szabályzatot írt elő. Mintegy száz évre rá Patacs községben is épült pálos kolostor, Nagy-Boldogasszony tiszteletére. Híres volt a Hidor, Berán, Gyula községek közt fekvő Szent László pálos monostor (a pécs—mohácsi országút mentén), továbbá a csatári (Kiskőszeg mellett), a bajcsi (Siklós táján) és a tolnai.

Szerzetes prépostságok voltak a pécs—munkádi, ürögi, tevel—apari és szentgyörgyi (a Dráva déli partján); továbbá a szigetvári Szent Lázár-és a mohácsi Szent Brigitta-premontrei monostorok; de emléküket kevés és bizonytalan okmányok őrzik. Hatalmasan volt képviselve a bencés rend. Legnagyobb és legfontosabb apátsága volt a pécsvárad, a Vasas-hegy (Zengő) lábánál (conventus Varadiensis ad pedem montis ferrei) több más monostorral (a mágocsi, szászvári, koroncói, okormindszenti, kőrisi, Kisasszonyfa mellett); továbbá zebegényi (Vörösmart tájékán). Bencés apátság volt Pécssett is (a mai főposta telkén); Siklóson; a vaskai a Dráva mindkét partján; a rudinai; a zselizsentsztyakabi Kaposvártól a Dráváig terjedt. Önálló bencés apátságok még a szekszárdi, dunaföldvári és bítai; ezen felül a Dráván innen s túl más, kevésbé emlékezetes monostorok. Cisztercita apátságok a cikádori, gotai (Kuttjevó, Szlavónia), az ábrahám (Dombóvár körül) és a pozsegi.

A jános-lovagoknak Baranyában egy házuk volt, Helesfa és Szentlőrinc között — egy pedig a Dráván túl — s a vránai perjelség körzetéhez tartoztak. Tolnában a fehérvári keresztéseknek voltak birtokai. Azonfelül a dömés és ferences rendnek, valamint más szerzeteknek számos zárdájuk volt.

Káptalana a püspökségeknek három volt. A Szent Péter - székeskáptalan gazdag javadalommal; tagjai birtokrendező közjegyzői, bírói teendőket végeztek. A két társaskáptalan közül egyik Pécssett volt, a belsővárban, Keresztelő szent János tiszteletére, istentisztelet végzésével és papneveléssel foglalkozott. A török idők után ezt nem újjították fel. Emlékére a vártemplomban Keresztelő szent János tiszteletére kápolnát rendeztek be s a préposti címet a székeskáptalan lectorkanonokja viseli

mind a mai napig. A másik a pozsegai Szent Péter-társaskáptalan. A török alatt ez is elpusztult; préposti címét a zágrábi papság tartja fenn és viseli.

A püspökség nyolc főesperességre oszlott: a tolnai, regölyi, székesegyházi és baranyai a Dráván innen — az aszuági, Valkói, pozsegai és maróti (marchiai) a Dráván túl. (A török idők után ezekből csupán kettő maradt: a tolnai és a székesegyházi.)

Az egyházmegye magába foglalta: Tolna- és Baranya vármegyéket teljes egészükben; Somogy keleti részéből pedig 8-10 plébániát; a Drávát átlépve, lehatolt egészen a Szávaig, Baranya déli vonalának szélességében, sőt a Száva tájékán keleti kiteréssel a Szerémségbe is. Plébániáinak és papságának számáról kimerítő és elég pontos adatokat nyújtanak a pápai adójegyzékek a XIV. század első feléből.

A püspökség_ nemzeti és vallási egysége zavartalan volt a XV. század elejéig. A Száva vidékén ekkor jelentkezett a huszita mozgalom. Ennek ellensúlyozására Maróthi János hitbuzgó főúr XXIII. János pápa beleegyezésével a maróti (ma: Morovich, Szerém megye) plébániát prépostsággá emelte s annak a környék papjai felett felügyeleti jogot adott, mert részben a pécsi központ távolsága miatt e mozgalom veszélyes arányokat kezdett ölteni. Csáktornyai Zsigmond püspök (1473-1505.) VI. Sándor pápa engedélyével még ugyanezen században a pécsi püspöki javakhoz csatolta a prépostságot. Síkra szállott a mozgalom ellen Marchiai Jakab ferences szerzetes is. Megrázó hatalmas szavát főpapi mulasztások ellen is fölemelte s ezért Bácsi Simon főesperes ellene tiltakozással lépett fel; de a metropolita bírói széke előtt kibékültek egymással.

Buzgó és művelt főpapok állottak a megye élén. A kiváló és művelt Calanus egyideig egyúttal horvát-dalmát kormányzó (1188-1218), a francia származású Bertalan (1219-1252); Jób püspök de genere Nána (1253-1279); Kórógyi László (1312-1346); a szentéletű Neszmélyi Miklós (1346-1360); Vilmos (1360-1374), kinek idejében a pécsi egyetemet szervezték; Alsáni Bálint bíboros (1374-1408) országos érdekű kiküldetésekkel, közéleti működéssel; — Zsigmond király rokonai: a Medvevári testvérek: János (1410-1420) és Henrik (1421-1445); — Janus Pannonius, a híres költő (1454-1472); Csáktornyai Zsigmond (1473-1505); Szatmáry György (1505-1521); Móré Fülöp (1521-1526), ki a mohácsi csataterén esett el.

A virágzás tetőpontjáról 1526 óta a romlás és pusztulás mélységébe zuhant a püspökség. A „christiana nominis infesissimus hostis”: a török pusztítása, rombolása megrendítő és leírhatatlan. A Duna mellékén a községek egész sora tűnt el mindjárt az első viharzás nyomán a föld színéről. Az 1542. év tavaszán a hadiadó-jegyzék a püspökség nyugati feléről még, a régi nagyságnak, gazdagságnak rajzát adja. Községekben, melyek azóta elsorvadtak, vagy protestánsokká lettek, ekkor még plébániák, oltárjavadalmak, káplánságok voltak: a nagy mult utolsó fellobbanása. 1543. július 20-án vette a török Pécs városát birtokba. A káptalan Szigetvárra menekült, mely még néhány évig tartotta magát. Onnét Draskovics püspök rendeletére Pozsonyba költöztek. Szigetvár eleste után az egész püspökség területe török uralom alá jutott. Papjai, szerzetesei elmenekültek. Az utolsók egyike, István bicsérdi plébános, XIII. Gergely pápától kért papszenteléshez engedélyt, mert a hívő népnek nem volt vigasztalója és pásztora. Püspökei a művelt és tudós, de szerencsétlen Dudich Endre (1563-1567) óta Széchenyi Pál grófig (1676-1687), — egyébként köztük nagynevű férfiak, — idegenben tartózkodtak, megyéjüket nem láthatták, nem rendezhették; csupán a püspöki címet viselték.

A lelkészkedésben a török uralom alatt leginkább a szegény ferences papok állottak helyt. Igaz, hogy a török őket tűrte el legjobban; igénytelenek, egyszerűek, a szegény nép szegénységében osztozók és politikailag is gyanútlanok voltak. Biztosan tudjuk, hogy a Dráván túl Velika, Pozsega, Nasic városokban zárdáik voltak az egész XVII. század folyamán s onnét szállottak ki a vidékre lelkészi teendőket végezni. Főnöküknek a zágrábi püspököt vallották a boszniai és belgrádi vikárius követelődzéseiivel szemben s tőle vették át a húsvéti szent olajokat. Azokban az

okmányokban, melyek a török idők után a ferences házak szervezését engedélyezik, majdnem mindenütt fel van említve az a szolgálat, melyet a török idők előtt és alatt a ferences rend a katolikus hitéletnek tett.

Baranyában a XVII. század eleje óta a Jézus-társaság papjai is megjelennek, de a törökök ellenszenvé miatt lappangva, világi ruhákban, örökös életveszedelemben. A hódoltság után azonnal telkeket, birtokokat kaptak; a pécsi főmecsetből katolikus templomot alakítanak, kollégiumot, gimnáziumot szerveznek.

Mindezek mellett a hitélet gondozói és vezetői akkortájt túlnyomólag a licentiátusok voltak. Világi, családos emberek; litániákat, könyörgéseket végeztek; az evangéliumot hirdették; kereszteltek, eskettek, betegeket látogattak, vigasztaltak és a temetést végezték. Vinkovics pécsi v. püspök 1635 körül jelezte, hogy megyéjében 7 pap és 30 licentiátus működik a lelkipásztorkodásban. A török idők után még jó néhány évtizedig nem lehetett munkájukat nélkülözni, mert a papság szervezése, nevelése igen lassan ment.

Radanay Mátyás zalavári apát, scardonai v. püspök az 1687. évben vette át a pécsi püspökséget. A Dráván túli részek a boszniai, szerémi és zágrábi püspökségek fennhatósága alatt, telve gör. kel. szerbvel, a Dráván innen szintén sok a szerb, a magyarság nagy része református és unitárius.

A keresztény uralom helyreállítása után az itt maradt törökök, zsidók és különösen unitáriusok megkeresztelése hamarosan megtörtént; az unitáriusok (Szalánta, Egerág, Pellérd, Kisasszonyfa vidékén) 1730 körül tűntek el végleg; a görög keletiek jó része 1690 körül vette fel a katolikus hitvallást. A reformátusok általában érintetlenek maradtak. 1690 év körül a városi iparosok, 1740 körül pedig az egyházi és világi uradalmak telepesei vándoroltak be a német imperiumból, kik majdnem mind katolikusok voltak. A tolnai. Völgység, a baranyai Hegyhát, a Pécs — Mohács közötti domb-vidék ekkor nyerte katolikus német lakosságát és a püspökség három nyelvű (magyar, német, horvát) jellegét. Nesselrod gr. püspök alatt (1703 — 1732) a pécsi klérus jelenlegi javadalmának birtokába jutott; elnyerte Pécs városa fölött a földesúri jogot, a püspök pedig a baranyai (tolnai, valkói) főispáni méltóságot is. Az ő erélyének sikerült a püspökség régi határait ismét mélyen le a Száva partjáig és a Szerémségig visszaállítani. A nyugati határvonal is a régi lett: Tolna, Baranya vonala és a délkeleti Somogyból néhány plébánia.

Cienfuegos bíboros-püspök idejében (1735-1739) a klérus közös javadalmát a püspökség, káptalan, főtemplom és szeminárium között szétosztották (1736); Berényi gróf (1739-1749) püspök szemináriumot építtetett. Klimó György (1751-1777) ezt fejlesztette; plébániákat szervezett, katolikus egyetem tervét készítette elő, könyvtárt, nyomdát rendezett be; a püspökségnek az érseki pallium jogát megszerezte (1754); a püspökség történetét megíratta. (Szalágyi, Koller). Az ő idejében VI. Pius a földvári, szekszárdi, bátai és pécsváradi apátságokat az esztergomi metropolitától a pécsi püspökséghez csatolta. Ugyanakkor Eszéket, mely kincstári plébánja volt, a diakovári egyházmegyéhez kapcsolta, mi ellen Klimó ismételt, de sikertelenül tett óvást. Halála után a boszniai—szerémi püspökségek egyesítésekor a Dráván túli plébániákat (a Prandau kegyuraságiak leszámításával) a pécsi püspökség elvesztette. Elvesztette a főispáni méltóságot és Pécs város felett a földesúri jogot is. Egyébként Klimó idejében a szerzetházak megerősödtek, felvirágoztak; de utódja, Eszterházy Pál László gróf alatt (1781-1799) az államhatalom jó részüket feloszlatta.

Király József (1807-1824) hazafias érzéséről a mohácsi emlékmű és tanuló-ösztöndíj létesítéséről nevezetes; Szepessy Ignác báró emlékét sok más alkotás mellett különösen a biblia fordítás és a bölcséleti és jogi kar felállítása őrzi; Scitovszky termékeny működése az egyházi élet minden megnyilvánulásában mély nyomot hagyott; a Notre Dame nőzárdát ő alapította; Girk György püspök pedig egyházmegyei zsinatot tartott.

Sok nyoma maradt Dulánszky püspök működésének. Emlékét a székesegyház páratlan

restaurálása, az alapítványi hivatal létesítése és a szeminárium új szervezése őrzik. Működésének vége felé az egyházpolitikai harcokban a papság és világi értelmiség elhidegülése volt észlelhető. Hetey Sámuel püspök idejében (1898 - 1903) a feszültség engedett s 1900. évben az egyházi és hazai jubileumot június 29. és szeptember 8. az egész társadalom bevonásával nagy keretek közt ünnepelték meg.

Zichy Gyula gróf püspök működése alatt ez a jó együttműködés folyton fejlődött; mindenféle katolikus társaskörök, hitbuzgalmi egyesületek, szövetkezetek alakultak. A háború, a forradalom és különösen a megszállás alatt a lelkek válsága ismét jelentkezett, de nem sokára elcsöndesedett. A fegyverszüneti szerb megszállás (1918 nov. 14.) a bátaszék—pécsvárad—szigetvári vonalról 1921 aug. 22. levonult a békeszerződési dályoktorjancei vonalra. Az elvágott részt egyelőre vikárius gondozta; a római Szentszék 1922 dec. 1. óta a diakovári püspökre bízta a terület vezetését. Hozzá tartozik a Dráván túli két esperességi kerület tizenhárom plébániája és a Duna — Dráva - sarok (Baranya) 17 lelkészége a dárdai és a baranyavári esperességekből.

Virág Ferenc, az új püspök, 1926 május 19. már e csonka egyházmegyét vette át elődjétől. Származása, tanulmányai, papi és közéleti működése teljesen egyházmegyéjéhez, a tolna—baranyai részekhez fűzi. Mint püspök: ő papságának első munkatársa; nyugdíjukat már ismételtelen rendezte; a hitélet fejlesztésével, templomok építésével, új plébániák szervezésével, egyesületek, mozgalmak gondozásával és szervezésével a nehéz viszonyok ellenére fáradhatatlanul végzi magas tisztségének teendőit.

A ferencesek Baranya megyében.

írta : P. Kaiser Nándor.

A XIII. század elején társadalmi harcok folytak mindenütt. A gazdagok dőzsöltek, a szegények nélkülöztek s ez adta a fegyvert mindkét fél kezébe. Assisiben élt ekkor egy ifjú, kit az emberek szeretetlensége nagyon bántott és annak megszüntetésén nap-nap után fáradozott. Fáradozását siker koronázta. A gazdagok birtokukat a szegények közt kiosztották és követték a szegényen élő assisi ifjút, szent Ferencet; ugyanezt cselekedték a szegények is. Szent Ferenc ekkor megalapította számukra teljes szegénységen alapuló, úgynevezett kisebb testvéreknek kolduló szerzetét, mely rövid időn belül nemcsak Európában, hanem Ázsiában és Afrikában is elterjedt. 1228-ban már Magyarországon is megtaláljuk őket, ahol alapját vetették az esztergomi, majd magyar és végre a mai Szűz Mária ferencendi szerzettartománynak.

A magyar ifjak annyira megszerették a szegénységben élő és alázatos szívű szerzeteseket, hogy számosan elhagyták a világot és annak hiúságát, ferencesekké lettek, hogy lelküket gazdagítsák. Ennek láttára a főurak gondoskodtak elegendő lakásról és ellátásukról. Így épült egyik zárda a másik után.

A PÉCSI ZÁRDA.

Baranya megyében Pécsen telepedtek le legelőször. Nincsen biztos adatunk, melyik évben jöttek ide, de 1256-ban már itt találjuk őket, ekkor ugyanis Vince szerepel, mint Pécsi házfőnök. Az első zárda, mint mindenütt, nagyon szegényes volt, gyorsan dűledezni is kezdett. Ezt észrevette a gazdag Kóródy-család és 1301-ben a ferences atyáknak tiszta kőből szép templomot és zárdát építtetett. Ennek a zárdának köveiből még néhány látható: a rendi címer, Szent Ferenc stigmatizációja stb. A zárda már 1260-ban főzárda volt, amely alá más zárdák tartoztak. 1309-ben a Monumenta Vaticana tesz róla említést. 1348, 1356 és 1490-ben rendi gyűlést tartottak benne, ebből következik, hogy nagy zárda volt, úgy hogy százan kaptak benne helyet. 1478-ban itt halt meg Igali Fabian tartományfőnök. 1513-ban X. Leó pápa megújítja a VIII. Bonifác pápa által engedélyezett búcsút. 1533-ban a következő szerzetesi családot találjuk itten: Szentkereszti István házfőnök, Nagy Antal, a pécsi őrség őre és theológiai tanár, Szegedi Elek hitszónok, Báthory

Ferenc a harmadik rendi apácák gyóntatója, Megyeri Tamás kántor és orgonista. 1543-ban a törökök elpusztították a zárdát és mecsetet építettek helyére.

1660-ban az újjáalakult szent László ferences tartomány főnöke Pásztor Mátyás atyát és Jurkassi András testvért helyezte ide misszionáriusoknak, akik egy kis házikóban huzózkodtak meg. Pásztor Mátyást a törökök 1664 körül karóra húzták, Jurkassi András pedig 1679 március 31-én meghalt.

1686-ban, a törökök kiűzetése után, a testvérek felsőbb engedéllyel ismét elfoglalták régi helyüket, kiépítették és azóta folytonosan működnek a nép anyagi és lelki jólétében. 1704-ben a rácok megölték Fabiancsich Pál atyát, Matich Joachim és Gramecz Pál testvéreket.

A zárdának a 18-ik században volt tulajdon posztógyára, gyógyszer- [ára, sőt orvosa is. Ma plébániát vezet és a rendi növendékeket látja el. Naponként 80-at táplál a jó Isten koldus asztalukon, melyet a barátokat szerető szegény nép terít. Van a zárdának nevezetes könyvtára 7000 kötet könyvvel. Most áll rendezés alatt.

A SIKLÓSI ZÁRDA.

Valamikor bencések laktak itt, kiket 1543-ban a törökök kiűztek. A törökök kitakarodása után a kolostor és templom romjait Lipót király a ferenceseknek adományozta.

A jelenlegi templom és kolostor a nép alamizsnájából épült fel. 1704-ben a rácok megölték Horváth Domonkos házfőnököt, Czvetkovich Lajos hitszónokot, Bródi János miholáci plébános, ferencesatyát, aki idemenekült és a névtelen beremendi plébánost, aki látogatóba jött. Mindezeket a templom kriptájában temették el. — Ma szerzetesek vezetik a plébániát és végzik a velejáró munkát.

A GYŰDI ZÁRDA.

A gyüdi kegyhely és templom 1147 körül keletkezett és a siklói bencések gondozták. 1543-ban a törökök elvették a templomot, később a szerbek kapták meg, akiktől a reformátusok vették át, 1689-ben visszaadták a katolikusoknak és gondozását a siklói ferencesekre bízta. Fabsich Antal siklói házfőnök 1729-ben nagyobbította a templomot és megkezdte a rezidencia építését. A mostani templom építéséhez 1742-ben tették le az alapkövet. Kegytemplomát messze vidékről látogatják. A szerzetesek a plébániát is vezetik.

A MOHÁCSI ZÁRDA.

Mohácson kezdetben tulajdonképpen két helyen laktak a ferencesek. Az egyik helyen a Szent László tartománybeliek, akik a plébániát is vezették; a másik helyen pedig a bosnyák tartománybeliek.

A Szent László tartománybeli ferencesek 1694 január 7-én kaptak írásbeli felhívást, hogy telepedjenek le és vezessék a plébániát. Ezek elfogadták az ajánlatot és maguknak egy kis rezidenciát építettek. 1714-ben ezek az atyák eltávoztak. A bosnyák tartománybeli ferencesek Argentínából, vagyis Strebanicából jöttek ide és a Duna partján építettek maguknak rezidenciát. 1710-ben a városon kívül, a mai zárda helyén szereztek maguknak telket és az akkori püspök engedélyével megkezdették az új rendház és templom építését; de később a püspök az építkezést betiltotta, mivel a püspöki kastély kilátását elzárta. A szegény barátok a félig kész házban laktak és az esőzés által megrongált és szalmával fedett kápolnák egyik szögletében miséztek. Nehogy a szent mise alatt az eső a szent áldozatra hulljék, ponyvát helyeztek az oltár fölé. Nesselrod püspöknek szíve végre megtört s 1731-ben megengedte az építés folytatását. A szerzetesek ma plébániát is vezetnek.

A SELLYEI ZÁRDA.

A 15-ik században épült. Először csak az 1506. évi rendi kimutatás tesz róla említést Syllic név alatt. 1532-ben a törökök megölték az itt lakó szerzeteseket: Bárdi György házfőnököt, Hagymási Lőrinc, Visegrádi Máté, Bölcskei Mátyás, Sellyei Miklós, Bodaczai Miklós atyákat, továbbá

Hederhelyi Mihály klerikust, valamint Ozorai Albert és Gyulai Balázs testvéreket. A ferencesek többé nem foglalták el régi helyüket.

A GYÖRGYI PUSZTAI ZÁRDA (MÁGOCSTÓL 5 KILOMÉTERNYIRE).

A szent Gergely tiszteletére szentelt templomot és kolostort 1459 előtti években Bodó Gergely építette a ferences barátok részére. II. Pius pápa 1459 márc. 31-én bucsukat engedélyezett a templom látogatóinak és 1460 január 13-án újból megerősítette az alapított kolostort. X. Leó pápa 1517 máj. 31-én és 1519 okt. 24-én a pécsi egyházmegyében fekvő szent György városban fekvő ferencendi kolostor főnökének megparancsolja, hogy a templom elzálogosított tárgyait váltsa vissza és adja át a kegyárnak, Bodó Ferencnek. A következő házfőnökökről tudunk: 1531. Hederhelyi András, 1533. Illevölgyi János, 1535. Tagyáni Lukács, 1537. Lessy Gergely, 1542. Kerecsényi Pál. A zárdának tagjai 1533-ban: Illevölgyi János házfőnök, Ötvösi Lukács, Paksi Lukács, Rezsnyai Bálint, Kéthelyi Benedek, Salánki Benedek, Pesti János, Ujlaki Balázs, Mohácsi Jakab, Siklósi Demeter atyák, továbbá Győrei Ferenc, Hunyadi Mihály, Patai András, Ujlaki Lukács, Csekei Mihály, Bátka Péter és Peresleki Tamás testvérek.

Ferencesek még a következő plébániákat látták el: Versenden 1730-1753. Máriakéménden 1745-1753. Pécsváradon 1733-1753. Szébenben 1743-1753. Alig találunk Baranya megyében falut, vagy várost, ahol nem működtek volna mint kisegítő lelkészek.

Források : Wadding, Gyöngyösi kodexek és okmánytár, Theiner, Fejér, a pécsi zárda okmánytára.

A jezsuiták Pécsett.

Írta: Pinzger Ferenc S. J.

Arra a kérdésre, mikor jöttek a jezsuiták először Pécsre és hogy működtek, némi felvilágosítást nyújt Lipót király 1699. évi adománylevele, amelyben a jezsuitákkal gyakorolt kegyét a következő szavakkal indokolta:

„Már 130 év óta, parasztruhába öltözködve, be-bejártak a városba, megvetették lábukat a Balatontól Mohácsig, Kanizsától Szigetvárig és onnét tovább Harsányig, felkeresték majdnem az összes kerületek községeit abban a korban, mikor sem püspökök, sem káptalanok, sem plébánosok, sem szerzetesrendek nem voltak. Éjjel-nappal működtek szegénységben és nélkülözések között, éhségben és szomjúságban, verejtékben és virrasztásban, veszélyek és üldözések között, testi bántalmazásokat és börtönt szenvedve, igen gyakran életüket is kockára téve. Bitófára ítélték őket, s csak a hívek által összeadott váltságdíj árán szabadultak meg. Mindazonáltal ernyedetlenül fáradoztak más hitűek megtérítésében és a hívek gondozásában. A hívektől összekoldult pénzen majdnem hús templomot újíttak meg.”

A török hódoltság idején a jezsuiták működése kizárólag lelkipásztorkodásra szorítkozott, amelynek színtere a Mindenszentek temploma mellett álló, fából épült kápolna volt. Az egykorú évkönyv ugyanis megjegyzi, hogy mellette állott egy hajdan katolikus, még pedig kőből épült templom. Ez csak a mai Mindenszentek temploma lehetett. Ezt akkor az unitáriusok foglalták le, míg 1687-ben a jezsuiták ismét katolikus istentiszteletre vették igénybe. A török kiűzése után rájuk bízták a Xavér-kápolnát is. Ez a török építmény még ma is ott áll az állami gyermekmenhely kertjében és eredetileg Idrisz baba török „szent” temetkezési helye volt. Működésük főszínhelye azonban a mai belvárosi templom lett, ez a régi mintaszerű török dzsámi.

Lelkipásztorkodásukban a jezsuiták magukévá tették az Úr intelmét: „Menvén tanítsatok minden népeket”. A török világban és utána vallási szempontból sivár kép tárult szemük elé. A régi hit, amelyre Szent István alapította az országot, mintha elveszítette volna létjogát. Katolikus ezen a vidéken csak a Hegyhát volt és még néhány falú a Mecsek alján. A jezsuiták először arra

törekedtek, hogy a katolikus egyház számára visszahódítsák az elfoglalt területeket.

Munkájukat páratlan siker koronázta, Pécs és vidéke a török kivonulása után ismét csaknem teljesen katolikus színezetet nyert, százával és ezrével tértek át a görögkeletiek, vagyis a rácok, unitáriusok és kis-részben a reformátusok is.

A rendes lelkipásztorkodáson kívül a jezsuiták az ifjúság nevelését sem hanyagolták el. 1694-ben Széchény György, akkor esztergomi érsek; mint volt pécsi püspök, nem feledkezett meg régi, sok viszontagságon átment székvárosáról és 50 ezer forintot ajánlott föl arra a célra, hogy a jezsuiták Pécsen gimnáziumot létesítsenek. Az építkezés csak 1716-ban indult meg és tíz évet vett igénybe. De az elhagyott török birtokok fölött szabadon rendelkező Tullius Miglio - féle bizottság gondoskodott róla, hogy a rendtagok és az iskola fenn tartása addig is biztosítva legyen. Így az ő birtokukba ment át Achmed Zain török háza, ahol ma a ciszterciák gimnáziuma áll, továbbá Csoor Ibrahim janicsár háza — a mai Visnya-féle ház telkén — és még egy ház a mai belvárosi elemi iskola helyén, ahol a rendtagok laktak, míg a gimnázium föl nem épült. Az iskola is ott talált ideiglenes otthont.

Volt sok ingatlan birtokuk is. Mindazonáltal anyagi helyzetük nem volt épen rózsás. A megélhetés kedvéért 1702-ben kénytelenek voltak Görcsöny falút megvenni. A vételár, a körülmények különös összejárása folytán, csak ezer forintot tett ki. Többet ért akkor a tized, mint maga a földbirtok.

Az iskolai üzem már 1687-ben megindult 16 tanulóval, számuk évről-évre növekedett, míg végül már 300 körül mozgott. A tanításban mindenben a Ratio Studiorum után indultak. Mondhatni, hogy nincs a világon tanterv, amely annyi gonddal, évtizedekig tartó tanácskozásokkal és körültekintéssel készült készült volna. Az idő azóta nagyot haladt, de általános irányelvei még ma sem vesztek értékükből.

A Mária-kongregációk arravalók voltak, hogy mélyítsék a vallásos életet; az iskolai versenyzések fokozták a tanulási kedvet, épen úgy, mint az évvégi jutalomkiosztás; az iskolai ünnepélyek és színelőadások hozzászoktatták az ifjúságot a nyilvános föllépéshez. Alig ismerték akkor a túlterhelést, mert üdülésről is volt gondoskodva és nem volt annyi tantárgy. Nem az volt akkor a gimnázium főcélja, hogy szaktudósokat neveljen, hanem inkább általános műveltséget nyújtott.

1773-ban, mint a villám a tiszta égről, lesújtott a rendre az ideiglenes föloszlatás rendelete. De mire 1814-et írtak, a rend, mint a mesebeli Phönix-madár, saját hamvaiból új életre támadt.

1912-ben gróf Zichy Gyula, akkori pécsi püspök jóvoltából a jezsuiták ismét visszatértek régi működési helyükre. A mondottakból könnyű belátni, hogy nem jöttek idegenbe.

A ciszterciek és középiskolájuk.

Írta : Dr. Kiss Albin igazgató.

A jelenlegi ciszterci reálgimnázium eredetileg a Jézus-társaság iskolája volt. 1716-1726-ig épült Széchényi György esztergomi érsek áldozatkészségéből. 1773-ig a jezsuita atyák vezették. Három évre püspöki joghatóság alá került. 1776-ban, amikor Pécs tankerületi székhely lett, archigimnázium rangra emelkedett s a tanulmányi alapból fenntartott s állami kezelés alatt álló iskola lett belőle. Ezt a címet 1802-ig viselte. Az iskola életében — jórészt II. József rendeletének utóhatásaként — a hanyatlás jelei mutatkoztak. Ép azért Ferenc király 1802-ben a Sz. Benedek-rendre bízta annak ellátását, Ezen időtől kezdve 1814-ig a concessio jogán s a viselt anyagi terhek révén a pécsi gimnázium a Sz. Benedek-rend iskolája. Minthogy azonban a rend egyelőre nem tudott szerzetestanerőket küldeni az intézetbe, Paíntner Mihály főigazgató reábirta Dréta Antal ciszterci apátot a gimnázium átvételére. A ciszterci rendtagok az 1814-15. tanév kezdetétől kezdik meg Pécsen kultúrmunkájukat. A II. Ratio Educationis, amely a II. József rendeleteinek

szelleméből eredő romokat volt hivatva eltakarítani, igen kedvező viszonyokat teremtett számukra pedagógiai hivatásuk gyakorlatát illetően. Munkásságuk kivált két kultúreszmény meggyökereztetésére tört. Az egyik a valláserkölcsei érzék eleven életre-keltése, hogy megmentse a gondjaikra bízott egyéneket az új áramlatok bomlasztó hatásaitól; a másik a nemzeti öntudat megfokozása, hogy nagy tömegek kölcsönözzenek súlyt a sokszor veszélyben forgó nemzeti gondolat sikeres képviseléséhez. A gimnáziumi teendők ellátása mellett 1831-48-ig a Szepesyi püspök által megalapított jogliceumban is tanítanak, 1826-1848-ig pedig az ú. n. nemzeti iskolák igazgatói tisztségét is a gimnáziumi igazgatók viselik. Így tevékenységük — a theológiát kivéve — Pécs város összes iskoláira kiterjed.

A negyvennyolcas idők nehéz megpróbáltatásokat hoztak a pécsi ciszterciekre. A gimnázium katonai kórházzá alakult. Ideiglenesen a liceumban tanították az ifjúságot. Az 1849-ben életbeléptetett új tanulmányi rend, az Entwurf, amely a régi gimnáziumot s a liceum bölcséleti szakaszát forrasztotta össze főgimnáziummá, még jobban megszorította a nehézségeket. Vegyes összetételű tantestület alakult, amely harmonikus egységgé forradni sohase sem tudott. A Rendház visszaszerzéseért pedig hasztalan tettek lépéseket. Villax Ferdinánd zirci apát már abban az irányban vette fel a tárgyalásokat a tanügyi hatósággal, hogy a rendtagok teljesen odahagyják Pécs városát, ahol hivatásuk teljesítése elháríthatatlan akadályokba ütközik. Hosszas küzdelem után Rezacsek Antal zirci apát csak új áldozatok meghozásával tudta megoldani a nehézségeket — magára vállalván az egész főgimnázium anyagi és személyi gondjait. A rendtagok s az iskola 1865-ben térhettek vissza régi otthonukba, amelyet előbb alaposan megújítani, de egyben az időviszonyoknak megfelelően bővíteni kellett. A rendház déli falához simuló kelet-nyugati szárny ekkor épült 63.000 forintnyi költségen.

Az 1849-i Entwurf a modern idők tanügyi berendezkedésének törögette az útjait. Az általános műveltségnek, mint oktatói célnak kitűzése, az osztályrendszer helyett a szakrendszer bevezetése, az érettségi vizsgálat életbeléptetése, az ú. n. szabad tantárgyak sorában a testnevelés hangsúlyozása — olyan gondolatok, amelyeket ma a középiskolai oktatás természetes velejáróinak tekintünk. A város a Ciszterci Rendet az új tervek megvalósításában annyiban támogatta, amennyiben az új épületrész felemeléséhez nyersanyagban segítséget nyújtott s a tornatanítás ellátására kötelezettséget vállalt. Az új tanterveknek a valláserkölcsei nevelést illető rendelkezéseit a ciszterci rendtagok tisztelettel fogadták, ám a németnek tanítási nyelvül történt erőszakolása ellen következetes és nehéz harcokat vívtak. A küzdelem eredménye az volt, hogy az 1861-i helytartósági rendelet a pécsi főgimnáziumot a magyar nyelvű iskolák sorába volt kénytelen felvenni, aminő jellegű intézet akkor csak 12 volt az országban.

Az intézet az otthonából való számkivetettséget erősen megsínylette. Szalay Alfréd dr. igazgatónak szinte az intézet teljes újjászervezéséről kellett gondoskodnia. Véglegesen rendezte a rajz- s tornatanítás ügyét; az intézet elkallódott tanügyi felszerelését friss szerzeményekkel pótolta; a tanári és ifjúsági könyvtáraknak, főleg pedig a fizikai szertárnak ő vetette meg az alapját. Párhuzamosan kiváló erkölcsi bátorsággal küzdött az Eötvös-féle reformok laza s ifjúságot idő előtt nagykorúsító intézkedései ellen. Az 1883 : XXX. t. c., amely nagy körvonalakban ma is szabályozza a középiskolák szellemi életét, még Szalay igazgatósága alatt lép életbe, de annak gyakorlati megvalósításához már Gebaur Izor igazgató teszi meg az alapvető intézkedéseket.

A tiszteletreméltó, finom egyéniségű Inczedy Dénes igazgató alatt a reformkorszakéira emlékeztető alap gondolatok szerint folyik az intézet nevelő-oktató munkássága. Vass Bertalan dr. idején, aki a maga nyugodt, méltóságos pedagógiai bölcsességével írta be nevét az intézet történetébe; felmerül az iskola párhuzamosításának s újjáépítésének kérdése. A Ciszterci Rend két szomszédos telek megvásárlásával kibővített pécsi fekvősége igen alkalmas terepet kínált az építkezés kivételére, de előbb az anyagi okok, utóbb pedig a világháború megghusították a szép

terveket.

Az intézet további története szinte a jelenünkbe tartozik. Még csak annyit említünk meg, hogy az iskola 1921-ben vette fel a Nagy Lajos-főgimnázium címet. Az 1924. évi XI. t. c. alapján alakult át reálgimnáziummá, s mint ilyen, törekszik hűségesen szolgálni tovább a keresztény idealizmus s a magyar haza érdekeit.

Az irgalmasok pécsi rendházáról.

Irta : Szrapkó Flórián perjel.

A betegápoló Irgalmasrendet Istenes Szent János (családi nevén Cindad János) alapította, aki maga is egész életét a szegény betegek ápolásának, gondozásának szentelte. Példáját sok jámbor férfi követte; 1540-ben Granadában házat béreltek, ott ápolták szegény betegeiket.

1571-ben V. Pius pápa a testületet megerősítette és Szent Ágoston szabályait írta részükre elő. VI. Pál pedig (1611-ben) a szerzetes rendek sorába iktatta őket.

A rend hamar elterjedt egész Európában, Magyarországon az első rendház 1650-ben létesült. A magyar rendházak 1856-ig az osztrák rendtartományhoz tartoztak. A rendnek a mai Magyarországon öt városban — Budapesten, Egerben, Pápán, Pécsen és Vácon — van háza.

Pécsen a rend 1796-ban telepedett le a II. Józseftől 1786-ban eltörölt kapucinus atyák 1727-35 között épült templomában és rendházában. A ház és templom Szent Sebestyén vértanú tiszteletére van felavatva. A letelepedés főelősegítője — kegyes adományával — Krautszak János pécsi molnár- és tímármester volt. 1859-ben Szentmiklóssy János, innen Bécsbe elszármazott bőrgyáros — aki mint szegény holtrafagyott vándorlegény a rend pécsi házában gondos és szerető ápolásban részesült — több mint 200.000 forintnyi vagyonát 2/3 részben a bécsi, 1/3-ában a pécsi rendházakra hagyta; ez lehetővé tette a kórház kibővítését.

A rend reáljogú gyógyszerháza mindjárt a beköltözés évében megnyílt. Sok ideig ablakon adták ki az uccára a gyógyszereket. A gyógyszerház ajtaja a folyosóra nyílt, csak 1930-ban készült uccára nyíló ajtó és kirakat.

A forradalom s megszállás alatt a kórház és felszerelése teljesen tönkre ment. Br. Kornfeld Móric, a népjóléti miniszter és Pécs szab. kir. város bőkezű adományai tették lehetővé az intézet helyreállítását. 1924-ben a kórház nyilvános jellegű lett, 1926-ban pedig 12 ágyas új női osztály létesült. Ugyanez évben az emeleti lakószobákat is kórtermekké alakították ilyenformán a férőhelyek száma 40-ről 100-ra emelkedett.

1928-ban a pécsi jóindulatú hívek adakozásából két új harangot (300, 80 kg. súlyban) szerzett be a rendház, azonkívül villanyerőre berendezett új mosodát állított fel. A nagy kórteremhez üveges verandát építettek; ezen keresztül a betegek kényelmesen juthatnak a kórház kertjébe

A pécsi evang. egyház története.

Közli: Geyer Zoltán pécsi ifjúsági lelkész.

A reformáció Wittenbergből indult el világhódító útjára és hazánkban is hamar elterjedt. Pécs és Baranya alkalmas talaj volt a reformáció, számára. A megyében már a XVI. század elején sokan csatlakoztak az új hithez, a török hódoltság idejéből sok virágzó lutheránus gyülekezeetről tud a történelem. A törökök kiűzése után a katolikus papság a legerélyesebben fogott hozzá a protestánsizmus kiirtásához és így a megyében hamarosan nyoma veszett az evang. hitet vallóknak.

Az evang. vallás újabb nyomait Délbaranyában a XIX. század első éveiben Magyarbólyban (1. o.) találjuk. Míg tehát Magyarbóly már előbb szervezkedett, Pécs csak mint annak szóróványa, jóval később kezdi meg egyházi életét.

Az első evang. telepes Pécsen Nendtvich Tamás gyógyszerész volt, aki csak a kancelláriától kapott engedély alapján telepedhetett itt le Nendtvich Tamás volt a pécsi evang. gyülekezet

megszervezője. Istentiszteleti összejöveteleiket eleinte az ő házában tartották, utóbb a gyülekezeti tagok számának szaporodásával, külön istentiszteleti helyiséget béreltek. Majd imaház építését határozták el és e célból 1844-ben engedélyt kértek a helytartótanáctól országos gyűjtésre. De mivel ismételt kérelmükre engedély nem érkezett, a kis sereg 400 forinton imaház céljaira megvette a régi Nepomuk -, mai Munkácsy Mihály ucca 14. számú házat. A következő lépés: tanító alkalmazása volt, amellyel a szórvány leányegyházzá emelkedett és 1846-ban a magyarbólyi anyaegyházhoz csatlakozott. Ez időtől kezdve a pécsi ev. leánygyülekezetnek külön temetőhelye is volt. A XIX. század közepe óta a Pécsre visszatérő reformátusok is az evangélikus egyház szárnyai alatt erősödnek.

Az evangélikusok ezekben az időkben már templomépítésről is beszélnek. Igaz, hogy a szabadságharc esztendei késleltetik őket tervük megvalósításában és csak 1851-ben kezdődik újra elevenebb egyházi élet.

Meghívják Lágler Lajos theologust, akinek — a tanítói teendők elvégzése mellett — képesítésénél fogva, Roykó Károly magyarbólyi ev. lelkész irányítása szerint, a lelkészi teendőket is el kellett látni. Nendtvich Tamás akadályt nem ismerő fáradhatatlan buzgólkodással megvetette a gyülekezet alapjait, de azt a célját és vágyát, hogy Pécs templommal és lelkésszel bíró anyaegyházzá emelkedjék, ő maga már nem érte el, mert 1858-ban, gyülekezet nagy szomorúságára, eltávozott az élők sorából.

Az anyaegyházzá való alakulás és Magyarbólytól való függetlenítés vágya csak lépésről-lépésre haladva valósulhatott meg. 1864-ben kezd az önállósítás gondolata és vágya komoly formát ölteni, míg végre a szükséges tárgyalások és szervezkedés után 1868-ban az egyházmegyei közgyűlés Pécs önállósítását általános helyesléssel elfogadta és ugyanazon évi egyházkerületi közgyűlés Pécsnek anyaegyházzá való alakulását megerősítette.

Az új anyaegyház első feladata a lelkészválasztás volt; három jelölt közül egyhangulag Jeskó Lajos bakonycernyei segédlelkészt választják meg és 1869 január 3-án ünnepélyesen hivatalába iktatják. Jeskó Lajos lelkész közel egy félszázadon át hűséges lelkivezérelte a gyülekezetet. Az ő működésének elejére esik a templom és paplak építése. A gyülekezet megismétli a városhoz intézett korábbi kérelmét, hogy engedjen át a város alkalmas területet templom, paplak és iskola építésére. A város az Országúton, a mai Zsolnay Vilmos uccában ajánl fel és, enged át telket: ez nem látszott megfelelőnek, a gyülekezet pedig újabb keresés után a Kert (ma Dischka Győző) uccában, talált teljesen alkalmas területet. Ezt megvették 6500 forintért, a várostól kapott telket pedig elárverezték.

Megindult a templom- és paplaképítés hatalmas munkája. 23.560 forintért építette meg Baldauf János építésmérnök a templomot, paplakot és a templom melletti bérházat. Ezt a sok pénzt a hívek önként felajánlott adományaiból, a Gusztáv Adolf Egyesület, egyes németországi nagy gyülekezetek, Dunagőzhajózási Társaság, Pécs város, Pécsi Takarékpénztár, Schaumburg Lippe herceg, sőt a királyi ház adományaiból szedték össze. Roykó Károly lelkész még Rómában is járt és kért az ottani evang. gyülekezettől segítséget templomépítéshez. A templom 1875 szeptemberében elkészült, felavatása 1876 tavaszán történt meg. Karsay Sándor superintendens végezte a felavatást Schleinig Károly főesperes, Bergmann Lajos, Guggenberger János, Roykó Károly és a helyi lelkész segédletével. Az oltárképet 1880-ban Madarász Viktor festőművész festette 400 forintért, az orgonát Angster József készítette és 900 forintba került. A keresztelőkövet maga a gyülekezet vette, míg a harangok beszerzésére csak 30 évvel később került a sor; a Ruprecht János gyáros, gyülekezeti gondnok által felajánlott két harang csak 1907-ben került a harangállványra, a harmadikat ugyanezen évben maga a gyülekezet vette közadakozásból. A világháborúban két harangot hadicélokra elvittek. A templomhoz tornyot is akartak építeni, de arra anyagiak hiányában mindeddig nem került sor.

A gyülekezet iskolája, — mivel az iskolák városiakká lettek, — már 1868-ban megszűnt. Az evangélikus növendékek vallásitanításának céljára 1888-ban megépítette a gyülekezet a tanácstermet. Megszervezi Jeskó Lajos a gyülekezet belső életét is és miután teljesen elvégezte az anyásítás, önállósítás munkáját, 1908 január 18-án meghalt. — A lelkészi állásban Porkoláb Gyula, volt zalaegerszegi missziói lelkész követte, aki betegsége miatt 1915-ben lemondott állásáról: 1918-ban meghalt. Nyugalomba vonulásától 1916 végéig, mint adminisztrátor, Dubovay Géza, majd mint h. lelkész Baráth József működött Pécsen.

A hívek bizalma ezután Baldauf Gusztáv püspöki titkár felé fordult, akit lelkésznek megválasztottak és 1917-ben hivatalába iktattak. Baldauf Gusztáv lelkész folytatta Jeskó Lajosnak szervező és építő munkáját és közel másfél évtizeden keresztül fejtett ki Pécsen áldásos egyházépítő munkát. 1931 április 21-én szólította el az Úr az ő szolgáját a pécsi munkamezőről. A lelkivezér nélkül maradt gyülekezet adminisztrálására Kapí Béla püspök Takó István püspöki segédlelkészt küldte ki, akit aztán a gyülekezet közgyűlése egyhangú lelkesedéssel rendes lelkésszé választott. A pécsi evangélikus gyülekezetből az időközben megerősödött reformátusok kiváltak és önállóan szervezkedtek.

Az evang. ifjúság vallásoktatását eleinte maga a lelkész látta el. A városban az iskolák és a növendékek számának szaporodásával szükségessé vált a gyülekezet lelkészenek tehermentesítése. E célból 1921-ben megszervezik az ú. n. önálló hitoktatói állást. A gyülekezet első önálló hitoktatója Karner F. Károly lelkész volt. Karner 1924-ben állásáról lemondott. Utóda a hitoktató-lelkészi állásban Geyer Zoltán ifjúsági lelkész.

A pécsi ev. gyülekezet történetében a világiak közül buzgólkodásukkal, áldozatkészségükkel maradandó emléket állítottak maguknak a Nendtvichek, Nádosyak, Taizsok, Madarászok, Maléterek, Ruprechtok, Vallentinek és mások.

A pécsi ev. egyház a magyarhoni evangélikus egyháznak egyik délvidéki őrállóhelye; mellette Baranyában, mint anyaegyházak találhatók még: Mekényes, Ráckozár, Csikóstóttós, Kaposszekcső, Hidas és Magyarbóly.

A felsőbaranyai református egyházak története.

írta: Illés Géza, terehegyi református lelkész.

A baranyai ref. egyházak hajnala a XVI. évszázad harmadik és negyedik évtizedére esik.

Hogyan indult meg a reformáció? Erre vonatkozólag Pathai Sámuel püspök 1647 szept. 10-én Tolnáról keltezett levelében ezt írja:

„Sztárai Mihály, midőn közönséges szónoklataiban hirdetni kezdé az evangéliumot, elsőben Dávid zsoltárait, melyek közül a kiválóbbakat szép átdolgozásban hazai nyelvre tette át s amelyeket mai nap is használunk az egyházakban, nagy buzgósággal és lelket megragadólag énekelte a nép előtt. Énekeivel annyira felbuzdította a népet, mely azelőtt ilyest soha nem hallott, hogy a közel környékből minden felől s oly nagy számmal tódult hozzá, hogy alig lehetett hozzáférni. Minthogy pedig magas, csengő hanggal volt megáldva s a zenéhez is értett, oly szépen és megnyerőleg énekelt, hogy kellemes zengedezésével egészen megígézte az embereket. Ekként az egész Hegyalján (így nevezték a lakosok Baranyának azt a részét, amelyet átmetsz a Karassó - folyó mellett elnyúló s Vörösmartnál a Dunát érintő hegy), hirtelen elterjedt a hír, hogy új vallás támadt, melyről még az apák sem hallottak. A közeli mezővárosokból és falvakból tömegesen indult a nép Laskóra. Sztárai pedig akként alkalmazta beszédeit, hogy azokban tanítását a legvilágosabban tüntesse föl.”

Siklós vidékének reformátora Siklósi Mihály volt. Hatalmas alakja egészen elvész a multak ködében. Csak munkájának az eredményét látjuk: az egymásután keletkező baranyai gyülekezeteket.

Lassan megindul a szervezkedés is. Vörösmarti Illés hercegszöllősi predikátor, — akit már püspöknek neveznek, — 1576-ban Hercegszöllőstre zsinatot hirdet, melyen 40 predikátor jelenik meg. Az itt hozott egyházi törvényeket a következő baranyai lelkészek írták alá: Valentinus Harsányi, Michael Sikliósy, Basilius Foktőy, Martinus Ipaczifalvy, Ladislaus Katátfalvy, Joannes Beczenczi, Stephanus Kis-Peterdinus, Benedictus Bereméni, Petrus Kisharsány, Johannes Kisharsány, Stephanus Mohácsi, Petrus Tsány. Kétségtelen, hogy a nevüket aláíró predikátorok egyházai Baranya legrégebbi gyülekezetei.

A reformáció gyorsan terjedt. Ezt igazolja, hogy ebben az időben Németországban a wittenbergi egyetemen egész sereg baranyai ifjú tanult. Ezek 1532/33-ban Baranyai János de Kohly a pécsi egyházmegyéből. 1544/45-ben Harsányi István. 1546-ban Bogdásai András Ormánczóból (utóbb predikátor lett Hiricsen). 1547/48-ban Karancsi Pap Gábor, 1549/50-ben Siklósi Csóka Illyés, 1552/53-ban Szöllősi Mihály (szintén baranyai pap lett). 1578-ban Katátfalvi Pál. 1581-ben Baranyai Szanki Vid és végül Martinus Ipaczifalvy (a hercegszöllősi Kánonok egyik aláírója).

Ezek között egészen bizonyosan voltak jobbágy fiúk is. Bizonyítja ezt az is, hogy később az üldözések idején, a jobbágyfiúkból lett lelkészeket és tanítókat kényszerítették arra, hogy újra jobbágyokká legyenek. Ne felejtjük el, hogy a predikátorok betűvetésre is tanították a jobbágygyermeket, az arravalókat pedig a magasabb tudományokba is bevezették.

A REFORMÁCIÓ A TÖRÖK HÓDOLTSÁG ALATT.

A törökök hitéért nem üldöztek senkit. Sőt azt olvassuk, hogy a budai pasa egy ízben üzent a debreceni atyáknak, hogy küldjenek predikátorokat a hódoltság területére. I. Rákóczy György fejedelem is azt írja:

„A török birtokában lelkiismeretében az ember nem háborgattatik, a testibe, ha sanyargattatik, de szabadon szolgálhatja Istenét.”

Ilyenformán szinte akadálytalanul terjedt a reformáció Baranyában. A török hódoltság ideje azonban rettenetes szenvedések kora is volt. A török rendes hadsereg előtt és után mindenféle rabló, fosztogató, gyújtogató szabad — leginkább tatár — csapatok jártak. Ezek nemcsak a lakosok javait vitték el, de a munkabíró férfiakat, a gyermekeket és nőket is, kiket rabszolgául adtak el. Maga a török örökké sarcolt, harácsolt, 15-20 féle adót követelt, többek közt a gyermektizedet. Ha a hívek templomukat javítani akarták, arra engedélyt kellett kérniük, persze az is pénzbe került. A kőtemplomokat elhordatta a török a várak erősítésére. Ezt csak pénzzel válthatták meg a gyülekezetek, ha tudtak pénzt előteremteni. Így hordották el a törökök Szigetre a baskii (Piskó mellett), gilicei (Kákics mellett), kútfői (Terehegy mellett), gerentfai (Kistótfalu mellett) és széplaki templomok köveit. És azoknak a sanyargatott baranyai református híveknek mégis jutott arra is, hogy rabságba esett predikátoraikat kiváltsák. Pedig a török szörnyű váltságdíjakat követelt. Szegedi Kis Istvánért egy ízben 1200 forintot fizettek s mégsem engedte szabadon őt a török, csak mikor három-négy ízben fizettek érte ilyen nagy összeget. Nagypeterd is — nehéz aranyokon váltotta ki első predikátorát: Szikszay Jánost. Súlyos pénzen váltották meg templomukat az elhordástól Sellye, Nagyharsány és Magyarpeterd.

Másfelől tudjuk azt, hogy a török a dunamelléki egyházkerület püspökének és a predikátoroknak pecsétes védlevelet adott. Az atyák nyugodtan jöhettek össze gyűlésekre, zsinatokra. Nem egyszer saját híveikkel szemben is megvédték a predikátorokat mint ezt a nagykőrösi levéltár egyik feljegyzése igazolja:

„Varga Tamás kőrösi alattvaló, púposhátú pappal civődván, nyomorult háta miatt gúnyolta. Az ügy János deák és a bírák kértére megvizsgáltatván s a bündíja a kánun értelmében megvétetvén, e tezkere kiadatott. 1661 aug. 16. Oszmán budai defterdár”.

Maradt-e valami nyoma a török világnak Baranyában? Maradt. Első sorban is egy csomó balhiedelem. Mindent a törökre fognak. Gyönyörű szép kőtemplomaik a török világból

származnak, a „török építette”, „török templom volt”, „török vár volt” stb. Pedig dehogya! A legtöbbjét apáink építették nagy buzgósággal 100-150 évvel ezelőtt. A török legfeljebb elhordta a templomot. A török sarcolás következménye volt az is, hogy egy-egy megsanyargatott falú összeszedte a sátorfáját s elbújdosott olyan helyre, ahol biztonságban hitte magát. Sok falut ott hagytak lakói s világgá széledtek. A török világ előtt paradicsom volt Baranya földje. Egyrészt a török dúlása, másrészt az egyházak 1680-tól 1780-ig való üldözése miatt körülbelül hatvan község teljesen eltűnt a föld színéről. Ilyenek voltak: Kútfő, Gerentfa, Újtó, Palyi, Beremény, Szilvás, hogy csak néhányat említsünk.

Voltak községek, melyekben kisnemesek laktak; ezek a török elöl más vidékre menekültek. Mikor maradékaik a török kivonulása után visszajöttek, nem tudták igazolni nemességüket, így hát jobbágyokká lettek. Az elmenekült magyar földesurak birtokait először a török használta, később pedig a császár idegen nemzetiségűeknek, olaszoknak, németeknek adományozta. A lakatlanná lett magyar falvakba rácok, svábok költöztek.

Török emlék lehetett az a pár félholdas zászlónyél, amit a terehegyi templom padlásán még 1930-ban is láttam. Ilyen a magyarpeterdi templom félholdja is. A török megszállás ideje a baranyai egyházakra nézve "a testi szenvedések" korszaka volt.

AZ ÜLDÖZÉSEK KORA.

A török kitakarodása után fellélekzettek a baranyai reformátusok. Pedig ekkor jött csak az igazi nagy szenvedés, az elnyomatás, az üldözés évszázada, a lelki szenvedések kora, mely 1681-től 1781-ig tartott.

Az üldözések következtében a „hegyentúli” gyülekezetek — egy-kettő kivételével — elenyésztek, a drávamellékiek megmaradtak. Minél hevesebb, dühösebb volt az üldözés, annál szívósabb volt az ellenállás. Ez volt Baranya reformátusainak igazi hőskora. 1731. évben jelent meg III. Károly rendelete, az ú. n. „Carolina Resolutio”. E szerint a reformátusok csak az 1681-i Lipót-féle rendeletben felsorolt helyeken tarthattak nyilvános istentiszteletet, másutt csak magán-istentiszteletet; utóbbi helyeken ép úgy kellett a katolikus papnak stólat fizetniök, mint a katolikusoknak. Házassági pöreik felett a katolikus szentszékek ítélték. A katolikus ünnepeket meg kellett tartaniök. Református ember csak úgy foglалhatott el hivatalt, ha katolikus módon esküdött. A katolikusok körmeneteiben a reformátusoknak is részt kellett venniök. A református lelkészek nem látogathatták meg a református foglyokat és betegeket.

Sok helyen elvették templomukat, sok helyen lerombolták, ahogy a régi írások mondják: „levágták”. A prédikátorokat családostól, bútorostól szekerekre rakták s a falú határába kihordták, a régi írások szerint: „kihányták”.

A leányegyházakba az anyaegyház lelkészének nem volt szabad kimennie, még temetésre sem. Ott csak a plébános temethetett. Ezek a hívek gyermekeiket csak a plébánosnál keresztelhetették.

De a reformátusok kitartottak egyházuk mellett. Kihányták a prédikátort, a tanító vezette az istentiszteletet; elkergették azt is, ott volt a notárius. Elijesztették ezt is, magánházaknál jöttek össze a hívek. Ezt is megtiltották: összejöttek a mocsarak eldugott szigetein, a dörmötön, a tímányon, a fokon, az erdömélyén és ott elhurcolt prédikátorjukra, börtönbe csukott testvéreikre gondolva, énekelték buzgóságosan a zsoltárt:

A szegény rabokat és betegeket,
Kik ínségökben óhajtanak Tégedet,
Uram, vigasztald meg bágyadt szívökben,
Szenvedésekből mentsd ki kegyelmesen,
És térítsd meg a szegény bünösöket,
Add, hogy jól véghez vigyük életünket !
(164. d. 4. v.)

Elrendelik, hogy a községben nem szabad istentiszteletet tartani, a hívek elhúzzák a templomot mocsarak, erdők közé, ahol senkinek sincs útjában. De nemcsak a templomok bújosnak: vándorolnak a falvak is. Az utolsó két-három évszázadban a legtöbb falú háromszor-négyszer is változtatja helyét.

Ha se prédikátor, se tanító, se notárius nem taníthatott, tanítottak az asszonyok. Botykán 1746-1768 között két nőtanító volt, özv. Papné és Sarkadiné, pedig akkor még nem voltak tanítónőképzők.

A falvakból időközönként ketten-hárman is feljártak Pozsonyba, Bécsbe, hogy vallásuk szabadon gyakorolhatásáért hivatalról-hivatalra járjanak. Pénzt adtak össze, amin Bécsbe egy megbízott embert, ü. n. „Agens”-t tartottak, kinek nem volt más kötelessége, mint a vallásügyi sérelmekre keresni orvoslást. A költségek előteremtésére úrvacsorakor kitették a „persely”-t. Innen van, hogy sok helyen még a legutóbbi időben is (Drávaszerdahely) csak úrvacsora osztáskor volt kitéve a persely.

A főurak a császár elé járultak kihallgatásra, a nemesek a vármegyén harcoltak a hitükért, a jobbágyok pedig tántoríthatatlanok maradtak még a püspöki birtokokon is.

Ezekben az időkben szigorú, de bölcs fegyelmet tartottak fenn maguk között. Igazolja ezt a terehegyi anyakönyvbe feljegyzett következő eset:

„Megtartásra méltó dolog. In Anno 1768 Die 27 Septem. Eklézsiái gyűlésünkben mint bűnös, rossz Asszony Lukács Ferenc Menye jelen lévén, ki a sok gonosz tselekedetiért, tolvajságaiért és a T. Tanítónak meg Motskolásáért kemény büntetésre méltónak ítéltetett, de mivel Viselős lévén, a büntetése differáltatott mindaddig, mígnem terhet letenné, hogy így my is, mint mások példájából tanult bűntudatos Előljárók valamely Causába ne esnének; de büntetését sok tolvajságáért s a T. Tanítónak meg motskolásáért mint afféle bűnös, idejében el nem kerül. Ez Végzése a becsületes Tanács és T. Tanítónak”.

Ebben az időben a község bírja és az esküdtek voltak az egyház elöljárói is. Ők hajtották végre a testi fenytéseket. Csak a XVIII. század vége felé kezdenek gondnokot, akit gondviselőnek neveznek és presbitereket választani. A lelkipásztort tiszteletes tanítónak, tiszteletes lelki tanítónak nevezik. Az oratoriumot, tehát a torony nélküli templomot imádságházának, könyörgőháznak, a lelkészi irodát tanuló háznak, a tanítót oskolamesternek vagy csak mesternek, nevezték. Az imádság háza előtt harangláb állott, mely néha tekintélyes magasságú volt. Az esti harangozás neve imádságharangozás volt. 1731-ig a reformátusoknak püspökeik voltak; ettől kezdve a XIX. század elejéig a püspököt hivatalosan superintendensnek, az esperest seniornak nevezték.

A VIRÁGZÁS KORA.

Amikor II. József császár kiadja 1781-ben a türelmi rendeletet, mely valamennyi felekezet részére biztosítja a vallás szabad gyakorlását, templomok építését, lelkészek választását, tanítók alkalmazását, akkor kezdődik a baranyai ref. gyülekezetek aranykora, mely tart kb. 1870-ig. 1780-1840 között épült fel Baranya majdnem mindenik kőtemploma, szebbnél-szebb paplaka, iskolája, tanítói lakása. Ahol addig csak lelkész volt, melléje tanítót állítanak, s viszont, ahol csak tanító volt, oda lelkészt választanak. 1813-ban rendezik a lelkészi és tanítói díjleveleket.

Rengeteg az az áldozat, amit a baranyai hívek ezekben az időkben felmutattak. Nemcsak a tényleg elköltött hatalmas pénzösszegeket kell figyelembe vennünk (melyek, hogy mimódon gyűltek össze, arra gyönyörű példa: Terehegy), hanem azt a sok-sok munkát, amit a hívek két kezükkel és szekerükkel végeztek. Csak a legszükségesebbre költöttek. Ami építési anyagot: fát, követ pénz nélkül be tudtak szerezni, még a hatodik határba is elmentek érte. Követ bányásznak (Kisharsány), még téglát is maguk égettek, amint Dióviszló példája mutatja. A prédikátor házát, az iskolát, leginkább pedig a melléképületeket, többnyire vert falból építették, de felveszi a versenyt a téglafallal is. A terehegyi paplak ilyen vert falú, ám ma is, bár száz esztendőnél idősebb, szilárdan

áll, s ha valamikor lebontják, ugyancsak dolgot ad majd a csákánynak.

Amellett, hogy hozzájárulnak a közös költségekhez, a közös munkához, egyes családok még külön is vállalnak magukra terhet. Kisharsánynál látjuk: „A tornyon lévő bádog gömböt maguk jó szántukból készítették Mézes András és Szujkó András 20 forintokon és 5 garasokon”. —

„Öreg Gazsi József és ifjú Jaksa János készítették a templom gombját 10 forintokon magok jó szántokból”. —

„Kis Kováts József maga jó szántából készítette a templom ajtaját 16 forintokon”.

Ebben az „Aranykor”-ban készültek a gyönyörű papi lakok, melyekhez hasonlót se sokat találunk az országban. Szinte egy ívásuk: 5-7 szobások, az egyik szoba valóságos terem (Harkány, Nagyarsány, Kovátsida stb.)

A hívek az Öltözködés terén a lehető legegyszerűbbek. A férfiak bocskort, házi szóttos vászongatyát (télen kettőt is) s az ing felett gubát viseltek, a nők pedig egyforma fehérben, az ú. n. biklában jártak. Maguk szótték, maguk varrták.

Hajnalban megszólalt a harang; férfiak, asszonyok kapával, kaszával megindultak a templom felé. Szerszámaikat odátámasztották a templom falához, ők maguk pedig bent elvégezték a könyörgést; csak azután mentek munkára. Egy öreg pap följegyzéséből tudom, hogy ő még gyermekkorában háromszáz kapát is látott a templom falához támasztva. Este pedig, mikor megszólalt az imádságharang, a földekről először a templomba ment a nép s csak azután haza.

A HANYATLÁS KORA.

1870 tájékán betört Baranyába a legszörnyűbb ellenség: az „egyke”.

Bekövetkezett Baranya gyülekezeteiben a hanyatlás. Ma ugyan azon a ponton vagyunk, hogy ez a folyamat lassan megáll és talán nem messze van, hogy bekövetkezik a megújulás, a felébredés. Hallunk gyülekezetekről, ahol már ismeretlen az egyke-(Drávaszabolcs, Drávapalkonya), Terehegyen ugyanannyi két gyerekes család van, mint egykés. De vannak három gyerekes családok is.

És megvan az áldozatkészség és megvan a hitbuzgóság. Az úrasztalához járulók száma, ha lassan is, de állandóan növekedik.

A hanyatlás sötét éjszakájában ott ég a mécs, ha pislákoló lánggal is, de mégis ég; fényénél betűzgetem az írást: „Feltámadunk! Feltámadunk!”

Unitáriusok Baranyában.

Közli : Rédiger Ödön.

Baranya és Pécs keresztény hitéletének történetében egy évszázadnál hosszabb időt foglaltak el kulturmunkájukkal az unitáriusok, az egy Istent hívők, vagy amint olykor nevezték: „új áriánusok”.

A török hódoltság idején volt ez a korszak, amikor Pécs és környéke csaknem teljesen s Baranya jelentékeny része a nagy magyar reformátornak, a kolozsvári Dávid Ferencnek unitárius hitét vallotta. A török t. i. az unitáriusok egyistenhitét Allah hitéhez legközelebb állónak vélte s így annak szabad gyakorlatát olykor elő is segítette, miként a budai basa előtt lefolyt igen érdekes hitvita alkalmával is történt. így aztán a Székely-föld után éppen Baranyában terjedt el leginkább az unitárius hitvallás.

Pécs európai hírű püspöke, Dudics András, a város egész tanácsi testületével, keresztény polgárságának 90 százalékával és iskoláival együtt unitáriussá lett s a török által a keresztény gyauroknak engedélyezett egyetlen templom, a Tetye - utcai Mindenszentek temploma, száztizennöt éven át, 1572-1687-ig, volt unitárius Istentisztelet színhelye. Éppen e templomban folyt le ama korszak legszebb hitvitája 1588 aug. 29-31-én Válaszuti György pécsi unitárius lelkész és Skaricza Máté ráckevei híres református tudós pap között Pécs közönségének jelenlétében 3 napon

át, A pécsi unitáriusok tökéletes győzelmével végződött hitvita után a katolikus István páternél itták meg a békepotharát a vitázók s a legszebb barátságban búcsúzott Baranyától a tudós Skaricza s a pécsiek hitükben megerősödve, tovább vallottak (a tolnaiakhoz írott levelük szerint) „... a hétszer öntetett aranyból és drágaköveknél szebb és drágább hitet...”,

Baranya területén unitárius egyházak voltak Pécsen kívül, több jeles iskolával: Siklós, Mohács 1 Laskó, Vajszló, Pellérd, Peterd, Nagykozár, Baranyavár, Veresmart, Karancs, Kopács s az akkor igen jelentős Arányos községben.

Arányos község nevét a Pannoniában elterjedt őskeresztény, egy Istent valló arianusok nevéből származtatják. Érdekes történelmi tény u. i. s a pécsi világhírű őskeresztény arianus sírkápolna igazolja legvilágosabban, hogy Magyarország ősterületén Baranya és főként Pécs a legelső között adott otthont az egyistenhitű őskeresztény arianusoknak s így az egyháztörténetíró történelmi jogcímen mondhatja, hogy Baranyában az unitáriusok első szereplése már Sopiana őskereszténységével kezdődik. (L. bővebben: Kanyaró Ferenc „Unitáriusok Magyarországon” c. művét.)

A pécsi izr. hitközség története.

írta: Dr. Katona Péter (Budapest).

Az első baranyai zsidókról csodálatos módon egy Madridban lévő Codexből értesülünk. A címe: „Monumenta in Hungaria reperta ex codice Venetorum legati. - Az irat említést tesz egy bizonyos Antiquus (Mátyás király korabeli névtelen író) munkájáról, aki leírta a Magyarországon található római időkben maradt emlékeket. Ezek között beszámol egy sírkőről, melyet Soklos helységben talált, a következő szöveggel:

D. M.
Septimae Mariae
Judeae. Quae. vixit
Annis XVII. Actia
Sabinilla. Mater.

A sírkövet eszerint Actia Sabinilla asszony állította Septima Mária nevű leánya számára, aki 18 éves korában elhunyt. A Soklos helynévben könnyű felismerni Siklóst, annál is inkább, mert régi oklevelekben a Soklos és Siklós név mindig ugyanazt a községet jelentette. Ez a vidék a római légiók átvonuló helye és tábora volt, azt pedig tudjuk Flavius művéből (Bellum Judaicum), hogy a légiókkal sok zsidó került hozzánk, mint kereskedő, vagy mint hadifogoly.

A honfoglaláskor az itt élő lakosság — köztük a zsidók is — a magyarság védelme alatt tovább élte békés és munkás életét. 953-ból van hiteles adatunk arról, hogy Magyarországon laktak zsidók. Az első zsidóellenes határozat — nyilván nyugati befolyásra — 1002-ben, a szabolesi zsinaton keletkezett. Ezután helyzetük hol javult, hol romlott. A törvények gyakran együtt említik őket az izmaelitákkal, akik alatt mohamedán bulgárokat kell értenünk. Utóbbiak nyom nélkül szívódtak fel a magyarságban, muzulmán voltak emlékei a „Böszörmény” (régiben Busurman) helységnevek.

A török hódoltság alatt az itt lakó zsidók fejadót fizettek. Utóbb az udvari fődefterdár a hitközségekre egy összegben vetette ki az adót, a tagok azután maguk között előteremtették a pénzt. Ha nem fizettek, az akkori idők szokása szerint, túsokat szedtek tőlük. 1687-ben egy elfogott mohácsi zsidó azt állítja, hogy 1 aranyat fizetett külön védelmi díjúl. Ez nagyharsányi csata és a török kiűzésének évében történt.

1692-ben, a pestisjárvány megszűnése és Radanay püspök szerencsés hazatérése örömeire, a pécsi nép a belvárosi plebánia - templomban ünnepélyes fogadalmat tett arra, hogy mást, mint katolikust nem tűr falai között. A püspöki, majd (1693) királyi megerősítés után a protestánsok, a keleti rácok, a zsidók áttértek, vagy kivándoroltak. A zsidók nyilván az utóbbiak között lehettek.

Még a vármegyében — ahol a rácság és a református magyarság meghuzódhatott — sem tudunk valami sok zsidóról. 1770-ben a bakócai Meltzer- és a felsőmindszenti Petrovszky - uradalmakban találunk néhány családot, akik ott, mint az akkori alispáni jelentés közli, hamuzsirt főztek. 1771-ben az uraság kérésére — hogy segítségével búzáját, gyapját eladhassa egy Östereicher Mózes nevű zsidó Üszögön letelepedési engedélyt kap.

II. József alatt új szellem támadt az egész vonalon. 1781-ben megjelent „türelmi rendelet”, mely protestánsra, zsidóra egyaránt vonatkozott,

1783-ban pedig a „zsidó nép szabályozása” (Gentis judicae regulatio). Hatályon kívül helyezi — legalább papíron — a városi szabályrendeleteket, megengedi, hogy zsidók keresztény iskolákat látogathassanak.

Pécsi iskolába tehát már járhatott zsidó, csak éppen lakni nem lakhatott itt. Az első kedvezmény a második nélkül semmit sem ért. A hegyháti járás Szentgyörgy községében lakó Jakab Mózes megkísérelte megszerezni a másodikat is. Beadványt intézett a városhoz és kérelmezte, hogy a pécsi iskolába netán tanulni akaró „zsidó nemzet” számára konyhát és asztalt tarthasson. Folyamodványa megjárta a helytartótanácsot, az leírt a városhoz és felvilágosítást kért. A város sem volt rest; terjedelmes válasziratban indokolta tagadó álláspontját: „. . .Csak az imént vívtuk ki rengeteg áldozattal szabad kir. városi kiváltságunkat. A roppant áldozatot bizony nem azért hoztuk, hogy nyomorgó házaló zsidókat honosítsunk meg ... hanem igenis uraságokat és jómódú polgárokat, akik díszes házakat építenek maguknak...” Jakab Mózes Szentgyörgyön maradt a Petrovszky - birtokon.

Bachrach Lázár hidasdi dohány- és gabonakereskedő — okulva elődje példáján — egyenesen a Pécsre kinevezett királyi biztoshoz, sárvári és felsővidéki gr. Széchenyi Ferenchez fordult német nyelvű kérvénnyel. A gróf a városhoz intézett latin kísérőlevélben melegen pártolja a kérést. Azt írja: „. . . ha valaki e városba hurcolkodni akar, csak azokat a tulajdonságait mérlegeljük, melyek egyéniségétől függnnek, mint a munkakedv, jóra valóság, szorgalom, jellem, de ne kifogásoljuk azokat a tulajdonságait³, melyekről az illető nem tehet, pl. a vallását.. .” A tanács elutasítóan válaszolt. A gróf ismét átírt, eredmény nélkül.

Fuksz Salamon üszögi szabónak jobban szolgált a szerencse; gr. Széchenyi paplanokat rendelt nála háztartása részére, de a munka lassan haladt; felelősségre vonatván, Fuksz azzal védekezett, hogy Üszögről naponta be- és kijárni, sok időbe telik. A paplanokra úgy látszik sürgős szükség volt: Fuksz és a felesége másnap pécsi lakosok voltak (1785).

Ezután a tanács úgy gondolta, hogy hamar úgyis laknak zsidók a falai között, húzzon belőle hasznot a város. Kihirdette tehát, hogy engedélyt ad zsidókonyha tartására, nyilvános árlejtés útján. Ezt meg is tartották 1788 augusztus 21-én, a kikiáltási ár évi 60 forint volt. A bérletet — és vele a lakhatási engedélyt — Weismayer Márk nyerte el, évi 105 forintért, három esztendőre, 1788 nov. 1-től.

Alig húnnya le szemét II. József, beborult az ég Fuksz és Weismayer fölött. 1790 márciusában beidéztek őket és felolvassák előttük a végzést folyó év május 1-én túl a városban nem türetnnek. Weismayer hamar kérvényt íratott és azt személyesen vitte föl Budára a helytartótanácsához. Innen leírtak a városhoz és felszólították nyilatkozattételre. A város felelt, kiváltságára hivatkozott és arra, hogy Weismayert tulajdonképen nem a város fogadta be. Erre a helytartótanács leküldte rendeletét, hogy a folyamodót az összeülő országgyűlés intézkedéséig ne háborgassák. Az emlékezetes 1790/91. országgyűlés azután úgy határozott, hogy a zsidók abban az állapotban hagyassanak, amelyben 1790 jan. 1-én voltak. Ezek után Fuksz zsidó boltot nyitott, Weismayer pedig tovább vezette konyháját; 1791-ben hat hitsorsosa be is panasolta a hatóságnál, hogy drágán adja az ételeket, de eredménytelenül.

Weismayer Márk leányát aztán elvette Ullmann Károly teveli lakos, akinek a részére az após,

majd ennek halála után anyós, időleges lakhatási engedélyt szerzett; Ullmann aztán itt maradt Pécsen, felesége halála után nőül vette özv. Justizné Rózát, Cikórol. Megvásárolta a mai Rákóczi-74.-A. Malom-ti. 1 alatt levő saroktelket, a rajta levő pálinkaégetővel.

Itt később olajsajtolásba kezdett. Ez a ház az asszony első házasságából származott Lipót nevű fiára maradt, aki Pécsen Justus Lipót néven lett ismeretes.

A napoleoni háborúk juttatták a harmadik pécsi zsidót, a szerencsétlen sorsú Löwy Izraelt rövid lélekzetű pécsi tartózkodáshoz. 1809-ben rendkívüli ujoncszedés idején, azt az ajánlatot tette a városnak, hogy önként belép a pécsi csapatba, ha hazatérése esetére türelmi és házalási jogot kap. Ajánlatát elfogadták; Löwy elment, szerencsésen haza is jött, de a harctéren szerzett betegségében csakhamar elhunyt.

Fuksz Salamon 1793-ban meghalt, özvegye két év múlva férjhez ment Engel Péter bonyhádi lakoshoz; ez a zsidókereskedés idővel terménykereskedéssé fejlesztette, üzleti tevékenységének sok írott nyoma maradt. Eközben meghalt a felesége (Fuksz özvegye). Engel 1819-ben újból megnősült, egy Frankfurtból való özvegyasszonyt vett el Németbólyban. Ám alig költöztek be Pécsre, a Fuksz és Weismayer családok óvást emeltek a tanácsnál másodszori nősülése és itt-tartózkodása miatt. A városi tanács hosszú vita után elutasította az ármánykodókat, Engel itt maradt, de azután már csak 3 évig élt. 1823-ban meghalt, özvegyet és 2 apró gyermeket hagyott hátra, a 3 éves Adolfot és az 1 éves Simont. Az özvegy egy év múlva férjhez ment Stern Jakab rohonci házalóhoz, az asszony pedig nagy-nehezen kijárta, hogy férje Pécsen maradjon. Stern alapította a pécsi Szentegyletet, létesítette a zsidótemetőt, először deszka-, utóbb kőkerítéssel.

Az Engel-fiúk közül Adolf házaló lett. Ceruzákat, saját készítésű gyújtószerzőt árult, ünnepkor pedig bejárta a püspöki könyvtárba könyvet és újságot olvasni. 16 éves korában dohánnyal kereskedett, 2 év múlva pedig ruha- és bútörzletet nyitott a mai Király-u. 42. szám alatt. 23 éves korában feleségül vette Justus Annát. A szabadságharc alatt nemzetőr volt. 1853-ban fakereskedést nyitott, épületfát, furnirt és dongafát ő árult Pécsen először. 1860-ban fürdőt, 1863-ban gőz fűrészt és parkettagyárat létesített. 1881-ben felépítette a „Loránt”-palotát, 1892-ben (72 éves korában) megnyitotta a komlói szénbányát és a hozzávezető vasutat. A párisi világkiállításon aranyérmert nyert, Ófelségétől pedig koronás arany érdemkeresztet és magyar nemességet kapott. 1903-ban halt meg.

1841-ben a „pécsi zsidó közönség” imaházat épített a Citrom-utcában s hogy vallási és szellemi vezetője is legyen, 1842-ben meghívta Dárdáról az ottani rabbit, Löw Izraelt, aki ez idő óta mint „Baranya vármegye főrabbija” szerepel. Ő a pécsi és baranyai zsidóság első egyházi vezére.

Az 1848-49-iki szabadságharcban Baranya vármegye területéről számos zsidó vett részt. Néhány honvédnek a nevét is tudjuk, ezek: Krausz János (Harkány), Frank Márkus, Fried Adolf (Mágozs), Schimmel Hers (Mohács), dr. Kornhoffer Lajos (Németbóly), Kaufmann Eduárd (Pécs).

Hazafisága és áldozatkészsége miatt Haynau hadisarcot vetett ki a magyar zsidóságra, amelyhez a pécsi hitközségnek 5000 forinttal kellett hozzájárulni. A kiegyezéskor I. Ferenc József visszajuttatta a pénzt a magyar zsidóságnak, de akként, hogy abból országos iskola-alap, Pécsen pedig mintaiskola keletkezett.

Löw Izrael után a hitközség egyházi feje 1858-ban dr. Hirschfeld J. H. főrabbi lett, aki 1863-ban Augsburgba távozott. Utána Ehrlich Ede vette át a hit- és szelleméleti vezetést (1863-1874). Ő avatta föl 1869-ben az új, díszes templomot. Utódként dr. Kohut Sándor főrabbi (1874-82) Székesfehérvárról jött városunkba. Innen Nagyváradra, majd New-Yorkba távozott. Hét évi szünet után dr. Perls Ármin, a nagyhírű és kiváló szónoki képességű kecskeméti pap került a hitközség élére, aki 25 évi működés után 1914-ben halt meg. Az ő utóda lett 1923-ban dr. Wallenstein Zoltán főrabbi, miután a közbeeső időszakban: 1920-23-ig dr. Pfeiffer Izsák helyettesként töltötte be a főrabbi székét.

A hitközség elnökei voltak: cs. Schapringer Joákim; j. Engel Adolf, Grünhut Ignác, Justus Lipót, Wertheimer Jakab, cs. Schapringer Gusztáv, j. Engel József, dr. Loránt Lipót, Justus Miksa, dr. Nemes Vilmos. és dr. Deutsch Zsigmond.

BARANYA VÁRMEGYÉRŐL.

Baranya néhány nevezetesebb műemléke.

Irta : Dr. Szőnyi Ottó.

Baranya vármegye területe a legrégebb idők óta kulturált terület, amit nem lehet csodálni, mert itt minden időben megtalálta az ember, ami. életfenntartásához szükséges volt.

A történelem előtti kor nagyszerű lelőhelyei szakadatlan egymásutánban tárják szemeink elé: az ifjabb kőkorszakbeli ember veremlakásait, pattintgatott kőből, majd csiszolt kőből való fegyvereit, szerszámaikat, kézzel formált és naponszáritott agyagedényeit. Majd a bronzkori ember bronzból készült sarlóit, tokos vésőit, dudoros karpereceit, liliumlevél-alakú kardjait, mészbetétes edényeit és végül a vaskori ember ruhakapcsait, fibuláit, késeit, a sírjába tett összehajlított hosszú vaskardját.

A történelmi időkből a rómaiak provinciális életének nagyszerű emlékeit találjuk szerte a megyében. A római nem szerette a magas hegyeket, hanem a lankás vagy sík területeket, hol nem a természet zordon fensége riasztgatta romantikához nem szokott lelkét, hanem annak kedves bája termékeny gazdagsága csábította letelepedésre, idillikus villák építésére. Megyénkben mindezt megtalálta. Azért nincs is olyan völgye a megyének, ahol nyomukat meg nem találánk. A Mecsek déli lejtőin, ahol már a keltáknak faluik voltak, a rómaiak is megtelepedtek. Mégsem kell mindenütt, ahol római emlékeket találunk, született rómaiakat feltételeznünk, hanem inkább elrómaisodott kelta lakosságot. Ezért nem bizonyos, hogy a Kővágószőlős határában talált őskeresztény sírkamra, — mely már nincs meg, — született római emberé volt. A Bakonya aljában a síkságon általam sok évvel ezelőtt kiásott római épületfal, pompéji vörös falfestménytöredékekkel, — valószínűleg egy a Nyugat felé vezető római országút mentén állt mansio, magyarul csárda, — lehet, hogy bennszülött embert vallott gazdájának. De már a magyarorszáki katolikus templomban be falazott sírkő, mely többek között Septimus Probatustnak, a második segédlegió veteránusának és rokonságának nevét tartotta fenn, igazi rómaiakat rejt.

A rómaiaknak azonban nemcsak az említett kedvező életfeltételek miatt kellett szeretniük megyénk területét, hanem messzelátó gyakorlatiasságuknál fogva — birodalmi közigazgatási és stratégiai érdekből is. Két folyó fogta közre a területet: a Duna és a Dráva, az ő nyelvükön: Ister és Dravus. A Duna tulsó oldalán, az Alföld felé, veszedelmes barbár népek tanyáztak, a jazigok és a szarmaták, akikkel szemben meg kellett erősíteni a birodalom határát, a limest. Azért volt Dunaszekcsőn várak, lejjebb Kisközegen hasonlóképen. Viszont a Dráván volt az átkelés a Balkán felé, mint a hogy az később is így volt. Gondoljunk a törökök híres eszéki hídjára, melyet Zrínyi Miklós, a költő, 1664-ben felégetett. Eszék, a nagy szerepet játszott Mursa volt a Baranyába, vagyis a Pannonia inferiorba való belépés kulcsa. A római birodalmi úthálózat nevezetes vonalai húzódtak megyénk területén, amelyek mind Eszéknél vezettek át a Dráván és aztán vagy a Duna mentén vezettek Aquincum, Óbuda felé, vagy Pécsnek (Sopianae) és innen tovább egészen a Rajnáig. Szóval Baranya megye területe egyik fontos része volt a római birodalomnak, ami abból is kitűnik, hogy a megye mostani fővárosa, Pécs, már a rómaiak közigazgatásában is nevezetes szerepet játszott s felvitte a tartományi civil főnökség székhelyének méltóságáig.

De hagyjuk a rómaiakat, tekintsünk a magyar középkor felé. Hogy Szent István király mennyire felismerte a megye jelentőségét, megítélhető abból az intézkedéséből, hogy a friss keresztény egyházi szervezet egyik középpontjává tette meg, püspökséget alapított benne, mely a drávántúli

részekre egészen Pozsegáig kiterjesztette lelki fennhatóságát és ezzel együtt a kultúra terjesztésének máig is fennálló emlékekben nyilvánuló energiáit. Hogy Baranyában a régibb keresztény magyar középkor nyomát a századok viszontagságai és hallatlan pusztításai ellenére még meg lehet találni, az ennek az egyházi szervezetnek köszönhető.

Szent István a püspökségen kívül egy másik egyházi intézményt is alapított a megye területén, közel annak középpontjához: a pécsváradi bencés apátságot, amely szintén közreműködött az európai kultúra elterjesztésében. A hadak országútja lévén a megye területe, a pécsváradi apátság épületei, a templom, a monostor és az ezeket védelmező vár teljes egészükben nem maradtak fenn, de viszont nyomtalanul sem tűntek el. Az apátsági vár körfalaiból és kerek bástyáiból maradt fenn néhány részlet, sőt bizonyos oldalakról tekintve e részleteket, szinte visszaálmodhatjuk vár régi szépségét, romantikus megjelenését. Hanem a templom és monostor maradványai még a képzeletben való rekonstrukcióra sem elegendők. Az uradalmi lakóépület alatt, félig a földbe ágyazva, megvan az apátsági templom egykori altemploma. Körülbelül 15 méter hosszú helyiség, melynek közepén egy vastag négyszögű pillér áll. A hozzáillesztett jellegzetes román stílusú oszlopféjezetek közvetítésével boltozatok indulnak ki belőle. Altemplomokat csak a 11. és 12. században építettek a magyar templomok alá, a pécsi székesegyházban, a pannonhalmi, tihanyi, feldebrői egyházakban. A stílusátmeneti korban, — a románból a csúcsívesbe, — már nem építettek altemplomokat, így a lébényi, jáki, zsámbéki, ócsai, kispányi híres templomoknak már nincs altemplomuk. Ebből bizonyítható a pécsváradi altemplom régisége és Szent István korára visszamenő keletkezése. A pécsváradi hegyen, a plébániatemplom mögött lévő temetőben áll egy kápolna. Felületesen szemlélve, falusi barokk templomocskának tarthatnánk. Alaposabban megvizsgálva, felfedezzük rajta a félköríves, kifelé-befelé táguló ablakokat, amelyek a román stílus alkotásai, tehát ez a temetőkápolna, mely bizonyára az apátságához tartozott, szintén legalább is 12. századi eredetű.

Korban ezek után következik a mánfai templom, melynek keletkezését a 12. század végére teszem. A mánfai templom környékének szépségét nem kell külön dicsérnem, hisz azt a turisták jól ismerik. A templom bizonyára falusi egyház volt, amint ma is az. A középkorban azonban a falu közelebb lehetett hozzá. Alaprajza rendkívül egyszerű és világos. Egy téglányalakú hajóhoz egy négyszögű és dongaboltozattal ellátott kis szentély csatlakozik. Az emellett lévő sekrestye a mi korunkban épült. A hajó nyugati oldala előtt áll a torony, az épület legérdekesebb részlete. Ez ugyanis végtől-végig román stílusú, kivéve a sisakját. A torony kőből épült, jellegzetes oszlopokkal elválasztott ikerablakok és kerek nyílások törik át falát. Ablakainak formája hasonlít a pécsi székesegyház tornyainak ikerablakaihoz. Nem nagyon sok ilyen alakú torony van az országban, tehát nagyon meg kell becsülni. A torony szimmetriátlan helyzete a templom homlokzata előtt és a csúcsíves kőkeretes kapú, nemkülönben a templom északi oldalán lévő gótikus támpillérek mutatják, hogy a templomot a 15. században kibővítették, természetesen az akkor divatozó csúcsíves stílusban. A templom belsejében két kőmedence áll. Egyiken néhány évvel ezelőtt rovásírást vélt felfedezhetni egy erős képzeletű, de annál kevésbé hozzáértő ember. Nagy port vert fel a híre a dolognak, míg aztán a tudomány ki nem mutatta az állítás tarthatatlanságát.

Baranya dicsekszik azzal, hogy az egyetlen magyar szerzetesrend, a pálosok alapításában résztvett. Szeretik ugyan Özséb esztergomi kanonok pilisi hegységben való remetéskedését a pálosok keletkezésének tekinteni, de történelmi tény, hogy a jakabhegyi remetéknek 1225-ben Bertalan pécsi püspök szabályzatot adott, vagyis megszervezte őket. A pálosok Remete Szent Pálról nevezett rendjének bölcsője a Kővágószőlős és Patacs feletti Jakab-hegyen még ma is fennálló romok között keresendő,* 1819-ben vették le a kolostor és templom fedelét és azóta romosodott el ez a tiszteletreméltó magyar szellemtörténeti emlék. A négyszögű kolostorépület északi oldalán van a templom, melynek szögletes szentélye épen fele a templom hosszának, ami

mutatja annak szerzetesi jellegét, mert a szentélyben tartották meg a karimádságot. A kolostor négyszöge apró udvart zár körül, ahol a kitűnő vízű kút van. A kolostortelep nagyobb körben bástyákkal megszakított védőfalakkal volt körülvéve, amiből. még néhány részlet látható. De így sem lakhattak a pálosok a rablók miatt állandóan a Jakab-hegyen, kénytelenek voltak Patacsra lehúzódní. A patacsi templom szentélye a pálosok építkezésének maradványa. A pálosok, remeteszerzet lévén, a jakabhegyi sziklafülkét, a Zsongorkó közelében, bizonyára felhasználták a remetéskedés céljaira. A török hódoltság alatt a jakabhegyi kolostorban nem volt élet. A hódoltság megszűnése után a pálosok nem tudták a kolostort visszaszerezni, bár erre kísérletet tettek és a templomot használatba is vették. Fonyó Sándor pécsi kanonok is élt egy darabig a jakabhegyi kolostorban, ahol könyvtár is volt. A pécsi káptalan, mint tulajdonosa a kolostornak és templomának, a lakók kiköltözése után sokáig fenntartotta azt, de a rablók betelepődése miatt kénytelen volt erélyesen eljárni és az épületet tető nélkül sorsának átengedni.

A Jakab-hegy aljában fekvő Kővágószőlős község plébániatemplomának eleje, a torony. részlete, mint a gótikus támpillérek mutatják, szintén középkori eredetű. Azonban a 18. században annyira átépítették, hogy a barokk köntös alatt alig lehet felismerni a középkori magot. Így van ez a máriagyúdi kegytemplomnál is, hol szintén van még a szentély körül gótikus épületrészlet. Komlónál pedig csúcsíves stílusú templomrom áll, mely a 14. században keletkezett.

*1. még Mecsekalja községnél. (Szerk.)

A vármegye története.

Baranya vármegye a Duna és Dráva szögletében fekszik, északon Tolna, nyugaton Somogy vármegyék által határolva. A világháború előtti területe: 5.106 négyzetkilométer, népesség száma: 302.656. A trianoni határok között megmaradt területe: 3.963 négyzetkilométer, a népesség száma: 240.043. Északi részét az erdőkben és kőszénbányákban gazdag Mecsek-hegység borítja; legmagasabb csúcsa a Zengő. A Duna és Dráva közötti része mezőföld, mely a hatalmas Margita - szigetet is magában foglalja s a Nagyalföldre csatlakozik. Déli részében a Villány—siklói dombvidék emelkedik; lejtőin terem a világhírű villányi vörösbor. Éghajlata mérsékelt, hasonló az alföldi klimához; évi csapadéka kielégítő. Termőföldje javarészt szántó, igen gazdag szőlőkben, de van elegendő rétje, legelője s erdeje. Ásványos vizei közül a harkányi 63°-os kénes hőforrás és a legújabbban feltárt sikondai földes-meszes hévíz érdemel figyelmet.

A lakosság túlnyomó része őstermelő; ipara és kereskedelme Pécs, Mohács, Siklós, Szentlőrinc, Mágocs gócpontokkal jelentékeny. Vasút 342 km. hosszúságban hasítja a vármegyét. Műúthálózata 662 km. Az anyagi jólétnek mindezen kedvező feltételei mellett a közművelődési viszonyok is kedvezők, úgy hogy Baranya vármegye méltán sorolható hazánk legvirágzóbb vármegyéi közé.

Története az ősnépek kultúrájának gazdag nyomait őrzi. Az ifjabb kőkorszak telepei behálózzák egész területét: a fölszínre került bronzkori leletek, több bronz-öntőműhely értékes bizonyítékai a fejlődő művelődésnek. A keltákkal fellépő vas-műveltség új ízlésű iparának termékei elég gyakoriak vármegyénkben. A pannonoknak nevezett kelták a Krisztus utáni első században római főhatalom alá kerültek s fokozatosan elrómaisodtak. Vidékünk az akkori római tartománynak Pannonia secunda, később P. Valeria néven ismert keleti részéhez tartozott. Pécs (Sopianae) a polgári kormányzó székhelye.

A római sas uralma alatt az egykori kelta telepeken, a védelmi jelentőségű dunamenti hadiút táján fejlettebb községek alakulnak s ezekkel nekilendül az anyagi és szellemi élet, melynek útjelzői Pécsen s a vármegye minden részében napfényre került római leletek bősége. Megyénket több római út szelte keresztül. Ezek a magyar középkorban is nagy jelentőséggel bírtak s rajtuk jártak a II. Endre korában Baranya -vármegyén áthaladó keresztes hadak. Pécs előkelő polgári város és központja a keresztény életnek, melynek európai jelentőségű emléke a IV. századból eredő

őskeresztény festett sírkamra a mai székesegyház mellett. A rómaiság kora javítja és gonddal műveli a földet, meghonosítja a szőlőművelést, kifejlett kereskedelmet folytat, élénk ipart űz, magas szintre emeli az agyag- és fémművességet s mozaikkészítéssel is megőrökíti emlékét.

A római uralmat elsöpri a népvándorlás. Az V. század elején Pannoniának baranyai része már a hunok földje. Az Attila halálával széthullott egységes hún birodalomnak dunamenti részén belső forrongás és tülekedés között germán törzsek küzködnek egymással, hogy egy század leforgása alatt eltűnve, a több mint két századon át hatalmon volt avaroknak adjanak helyet. Ezeket a frankok törlik össze a VIII. század végén s az ő alattvalóik hódoltak meg a 900. év derekán Alsó-Pannóniát megszálló őseinknek.

Árpádtól Szent Istvánig csak krónikás adatok szólnak vidékünkéről. Anonymus szerint Baranyát Ete és Bojta vezérek foglalták el. A megszálló nemzetségek telepedési viszonyainak állandóságát föltételezve, a későbbi oklevelekben említett itt lakó s nagy tekintélyre emelkedett Aba, Kén, Kalán és Győr nemzetségek lehettek azok, akik már a honfoglalás óta itt éltek.

Szent István király egyházi és politikai berendezkedése lezárja a vezérek 100 éves harci korát s hazánk a kereszténység befogadásával megnyílik a nyugati műveltség előtt. Ebben a nagyjelentőségű átalakulásban megyénk a várszervezettel, a pécsi püspökség és a pécsváradi apátság megalapításával kapcsolódik bele.

A baranyai várszerkezet királyi javaknak egyházi és nemesi szállásbirtokokkal átszőtt, még nem tömör egysége a Mecsek-hegylánctól a Duna — Dráva szögletéig. Mint déli véghely Baranyavárra és Koasztvárra támaszkodva, fontos honvédelmi feladatokra volt hivatva. Címerpecsétjében is talán ezért vette föl később a bástyát zárt kapújával. Élén, mint katonai és polgári tisztviselő, a várispán áll, ki egyúttal hitvédő s ellenőrzi a királyi birtokok különféle népének vallásos életét. Első ismert várispánunk Illés, kivel 1055. körül Helios néven találkozunk a tihanyi apátság alapítólevelének záradékában.

A püspöki szék s a pécsváradi apátság a vármegye hivatott hitlejlesztői és a kultúra fáklyavivői. Működésük zavartalansága az új hit ellen fegyveresen fölkelő Koppány Somogyi vezér népének közelsége miatt a szent király kiváló gondosságának tárgya. A püspöki székbe bizalmas emberét, Bonipertust küldi; utóda a legendás és szentéletű író, Boldog Mór püspök, a XI. század egyik legkiválóbb egyénisége. A pécsváradi monostor templomának fölszentelési ünnepségén Szent István az ország előkelőségeivel személyesen résztvesz, kihirdeti az apátság alapítólevelét és védelmére 200 vitézt rendel. A kolostornak történeti emléke, hogy körülbelül egy századdal később itt volt elrejtve Vak Béla király. Ma csak román stílusú altemplomának romjai hirdetik hajdani nagyságát, mely kultúrmunkájával és fegyveres erejével az egész vidék védelmi bástyája volt. A környék e kiváltságos helyzetében találhatjuk magyarázatát annak, hogy első királyunk idejében hazánkban menedéket keresett angol hercegek a szomszédos Püspöknádasd táján: a „terra Britannorum”-on kaptak birtokot.

A magyar királyság első századainak államszervezési munkája a kereszténység átalakító erejére volt alapozva, azért az egyházi méltóságok, az egyházak és ezek alattvalói részesülnek a legkiterjedtebb kiváltságokban. Így III. Béla király által a pécsi püspökségnek 1190-ben adott kiváltságlevelét szerint a püspökség népe sem a királynak, sem az országnagyoknak nem adózik, hanem egyedül a püspöknek és egyházának. Az egyházat illeti az összes polgári és büntető ügyekben az igazságszolgáltatás, mely csak az esetben hárul a várispánra, ha az egyház azt teljesíteni vonakodik. Az egyház tehát külön kormányzati terület volt, ahol a király emberei általában csak a végrehajtó hatalmat gyakorolták. Kitűnik a kiváltságleveléből, hogy az egyház területén lakó nép az egész országban. vámmentességet élvezett, ami kétségkívül a helyi ipar és kereskedelem föllendülését vonta maga után. Ily kedvezmények vonzó hatása növelte a népességet s természetes következménye az anyagi és szellemi erők kifejlődése.

Művelődésünk két és fél százados derüs egén váratlanul sötét zivatarként vonul végig az 1241. évi tatárdúlás. Baranya népe is vérzik a sajól ütközetben s feldúlt tűzhelyeivel osztozik a nemzet egyetemes sorsában.

A pusztulást követő idők új fordulatot jelentenek. Az ősi nemzetségek előkelői kiválnak a nemzetségi kötelékből. A várépítés joga növeli erejüket s tekintélyüket; hatalmaskodnak egymásközt s a gyengébbek, fölött. Túlkapások ellensúlyozására a nemesség gyengébb része a már bomladozó várszerkezet védtelenjeivel együtt a királyi megyékbe tömörül s az új közjogi tartalommal tölti meg. Már feltűnnek a szolgabírák s velük az autonóm nemesi vármegye. Az országos szervezkedés mozgató elemei megyénkben is megvoltak. Sársomlyó (Harsány) 1249. évi adományleveléből ismeretes, hogy vármegyénk akkor tele volt nemesekkel. Nem hiányoztak hatalmas családok sem; köztük a legerősebbek a Kán-nemzetségbeli Siklósiak. Az ő nevükhöz fűződik a siklósi vár első története.

Baranyában is kibontakozik az új vármegye. Az 1327. évből kelteződik az első okleveles nyom, hogy az önrendelkező nemesség közgyűlést tart Nagyfaluban, — jelenleg Siklósnagyfalú —, mely azután századokon át színhelye a megyei élet megnyilvánulásának. A XIV. század elején okleveles emlékeinkben az alispánok neve csak elvétve fordul elő; a század végén, mikor hatáskörük kibővül s a szolgabírákkal okleveleket állítanak ki, már sűrűbben találkozunk velük.

Az új megyei élet kialakulása mellett Baranya vármegye kulturális életének is volt nagyfontosságú eseménye: a pécsi egyetem felállítása. A főiskolát, melyet a bécsi egyetem csak két évvel előzött meg, Vilmos pécsi. püspök és kir. kancellár támogatásával Nagy Lajos király alapította s V. Orbán pápa 1367. évi szeptember 1-én kelt bullájával megerősítette. A nagyhirű egyetem tanszékeit kiváló tudósok foglalják el s lelkes ifjúságának utolsó csapata a mohácsi vérmezőn száll sírba.

A Nagy Lajos halála után kitört belső zavar a Dráván-túl lázadássá fajulva, népünket félelemben tartotta. A lázadók, hogy Kis Károly megöletését megbosszulják, Horváthi János macsói bán által tüzelve, pusztítva hatoltak egész Pécsig. A mozgalmat vérbe fojtotta Zsigmond, aki azonban maga is az elégedetlen országnagyok fogságába került s rabságának egy részé 1401-ben Siklós várában töltötte el. Megyénk nagyjai mellette küzdöttek; fejedelmi látogatásával ismételten kitüntette Baranyát s 1416-ban Pécsen országgyűlést is tartott. Alatta erősödött a megyei autonómia. A nemesség kiküzdötte az alispáni állás függetlenítését. Alispánjaink okmányjaiban már csak ritkán hivatkoznak a főispánra; gyakran közvetlenül leveleznek királlyal; helyzetük tehát közjogi. A vármegye hivatalos kiadványai az alispán és a négy szolgabíró címeres pecsétje alatt keltek. Ismert legrégebbi ily oklevelünk, melynek hátlapján még megvan az öt pecsét helye, 1492-ből ered. Zsigmond uralkodása alatt a török veszedelem közvetlen közelünkbe férközött. Okleveles bizonyosságunk van reá, hogy ismételt betörések miatt hadban volt Baranya egész népe.

Az I. Ulászló trónrajutását kísérő pártviszályokat a mi földünk is megsínylette. Garai László és a megye előkelősége Ulászló párthívei ellen támadt. Hunyadi János leverte az ellenpártot s ez alkalommal Siklós várát ostromolta.

A Hunyadiak uralma anyagi és szellemi fejlődésünk kora. Közéletünk szereplő egyéniségei közül kimagaslik Csezmiczei János, a Janus Pannonius néven ismert európai híru humanista, pécsi püspök-költő. A megyei élet elhagyja egyidőre százados tanácskozási helyét, Nagyfalút; megyegyűlésekkel a Garaiak kedvelt birtokán, Trinitáson, mely ma pusztta, találkozunk. Figyelemre méltó a korszak okleveles tanusága, hogy vármegyénknek a Dráván inneni lakói színmagyarok, a falvak mind magyar nevéek. A szláv ajkú nép tehát csak később, a török nyomás alatt telepedett meg itt.

Hunyadi Mátyás halálát általános hanyatlás kísérte. Az új királyválasztás során Baranya nemessége Hampó Ernest Zsigmond pécsi püspökkel Corvin János királyságát támogatta, fegyveres felkészültségük azonban meghiusult. A vezérek közül a legkitartóbb, Zsigmond püspök

is meghódol és csakhamar II. Ulászló bizalmasa, az ország kincstartója lett, Az 1495. évben egy hónapig vendégül látta a Pécssett tartózkodó királyt. A törökkel kötött béke és Miksa követeinek fogadtatása alkalmából megyénk fényes ünnepek színhelye volt. E királyi látogatásról fennmaradt számadások tanulságos képet nyújtanak a megyei ipar és kereskedelem fejlettségéről. Megtudjuk belőle, hogy Baranya vármegye a legtöbb adót fizető megyék közé tartozott s adója az 1495. évben 15.018 és fél forint volt.

A következő évtizedekben a török mozgolódás egyre aggasztóbb veszedelemként jelentkezik, míg végre II. Lajos alatt századokra kiható szerencsétlenségbe dönti az egész országot. II. Szolimán támadásának híre készületlenül találta a nemzetet. A lassan gyülekező kicsiny magyar sereg a mohácsi síkon vonult fel s 1526. augusztus 29-én királyával együtt ott lelte hősi halálát. A vész színhelye, Baranya szenvedett legtöbbet. A katasztrófát kísérő polgárháború alatt megyénk János király pártján állott, majd halála után rövid időre Ferdinánd uralma alá került, de jelentékenyen megkissébedve. A dunamenti vonal már a török birodalomhoz tartozott; Pécsvárad vidéke is megszállott terület. A megmaradt részek siralmasak. Egy-egy községben alig van 10-15 ház, úgyhogy 1543-ban, amikor egész Baranya török hódoltság alá jutott, népe műveltebb elem híján s vezetés nélkül, a legszomorúbb viszonyok között volt. A hódoltsági területen megszűnt a megyei élet. Az elmenekült nemesség egyideig még fenntartotta az érintkezést régi alattvalóival; a balsorsban osztozó Tolnával egyesülve, tisztikart választ és a szomszédos szabad vármegyékben gyűléseket tart. A jobbágyság is bízva régi urai segítségében, a hódítók súlyos adói mellett a magyar királynak is adózott, míg a török védelmi vonalát Szigetvárig (1566) ki nem terjesztette. Megyénk ezzel végleg idegen szolgátságba jutott.

A gazdasági élet visszafejlődik. A földművelés aláhanyatlík, mert a föld népe verejtékes munkájának termését a martalócok ellen megvédeni nem képes. Az ipar pang, mert a keleti kényelem igényeihez nincs berendezkedve. Régi műveltségünk emlékei áldozatul esnek a mohamedán fanatizmusnak, mely azokat nem gondolzza, sem gondoztatni nem engedi. Másfél századig késett a megtorlás órája, míg az 1687. évi nagyharsányi csata fényes győzelme össze nem törte a gyűlölt rabigát.

A fől szabadult Baranya földje fegyveres foglalás jogán katonai, majd kamarai hatalom alá került, hogy jövedelme a még folyó hadműveletek költségeit fedezze. Az állapotok siralmasak voltak; az 1696. évi vármegyei összeírók is „miser comitatus”-nak, nyomorusággal teljesnek mondják a vármegyét. A régi nagy családok kihaltak, a köznemesség, illetve azok utódai ősi jószágukat csak úgy kaphatták vissza, ha tulajdonjogukat okmányyszerűen igazolták, ami a zavaros időkben elveszett okmányok hiánya -miatt a lehetetlenséggel volt határos. Azért a régi Baranya nemes családai, melyek hivatva lettek volna a vármegyét életrekelteni, nem igen kereshették itteni volt birtokaikat. Így történt, hogy az alapítás címén az egyházaknak átadott s a kincstárnak visszatartott területek mellett nagy-kiterjedésű s legnagyobb részét idegen főuraknak s nagyrangú külföldi származású katonáknak jutott adományos birtokok keletkeztek vármegyénkben, melyeknek első gazdasági tevékenysége nagyarányú idegen telepítéssel indult meg.

Az új telepések több évi adómentességet élveztek, hogy gazdaságilag erőre kapjanak; köteleességekben, de jogokban is egymértékkel osztoztak az őslakossággal és mindmáig zavartalanul megtartották ősi nyelvüket, nemzetiségi viseletüket, szokásaikat.

Vármegyénk ősi szervezete a hódoltság utáni időben csak fogalom. volt. Tisztikar és a régi nemesség híján nincs jogfolytonosság. Az intéző körök kamarai kiküldöttekkel gyakorolták az igazgatást s nem viselték szívükön az ősi intézmények helyreállítását. Mindezekhez járult a változott birtokviszonyoknál fogva a vármegye egész képének újsága. A többnyire külföldön élt új földesurak s azok idegen képviselői annyira nem. törődtek a hazai intézményekkel, hogy még az országgyűlési költségekhez való hozzájárulást is megtagadták, amiért 1708-ban külön nádori

dorgálásban részesültek. Ily viszonyok között az ősi megyei berendezkedés csak lassan éledezhetett. A kezdő lépés, hogy I. Lipót király új címeres pecsétet adományozott, mert a réginek még emléke sem maradt meg. Újabb előhaladás, hogy az 1696. és 1699. években rendezést nyert a hódoltság homályába vesztett megyehatár kérdése, melynek ütköző pontja a középkorban inkább Baranya vármegyéhez tartozott, de az új megállapítás szerint Somogyhoz csatolt Szigetvár volt. Megyei gyűlések tartásának első nyomaival az 1693. évben találkozunk. Írott közgyűlési jegyzőkönyveink az 1698. évvel kezdődnek. Valóságos önkormányzatunk megindítója azonban 1701, mert ebben az évben gyakorolhatta a vármegye először alispánválasztási jogát s három jelölt közül ekkor emelte az alispáni székbe Simaházy Ferencet. Ugyanezen évben alkotta meg a vármegye közönsége 15 pontból álló első szervezési szabályrendeletét, mely rendezte a megyegyűlések egybehívására, a tisztújításra, a törvénykezésre, az adó és katonai ügyekre vonatkozó teendőket; akkor történt a vármegye területének négy közigazgatási járásra való felosztása is.

A hamvaiból viszontagságosan kiemelkedett vármegye mindjárt kezdetben súlyos megpróbáltatásoknak volt kitéve. Az ismételten fellépett pestis pusztításain kívül a Rákóczi-mozgalmak idejében a kurucok dúlásának s ennek hatásaként fellángolt szlavóniai rácgarázdálkodásnak tüzeiben égett. A főispáni székbe a katonás Nesselrod püspök jutott, akinek hajthatatlansága, mellyel a tisztújító gyűléseken hatalmaskodott, keserű összecsapásokra adott okot. A feszült viszony csak királyi ítélettel simult el, mely a jövőre nézve támasza lett az önkormányzatnak. Az autonomia érvényesülése előtérbe juttatta a vármegyei székház kérdését. Az épület 1731-ben elkészült s 1886-ban nyugat felé folytatott kibővítésével ma is szolgálja hagyományos hivatását. Az idők tanulsága újabb szabályrendeletekkel tökéletesíti a közigazgatást s az igazságszolgáltatást. Ilyenek a megyei tisztviselők okmánykiállítási s eljárási díjait, úgy az alispán, mint a szolgabírák bírói hatáskörét tárgyaló 1728. évi, a közbiztonság előmozdítását célzó 1729. évi és az igazságszolgáltatás emelése érdekében kiadott 1742. évi szabályrendeletek. Ezen kiemelkedőbb mozzanatok mellett a vármegye erejének és működésének jelentékeny része a katonai ügyekre volt lekötvé.

Az állandó katonaság mindennemű kiszolgálása, az átvonuló hadak ellátása, Eszék és Szigetvár megerősítéséhez kívánt pénz és munkaerő előteremtése, utak építése, hídkészítés, a katonai kihágások elleni panaszok körül forogtak a gyűlések tanácskozásai. Ezekkel párhuzamosan a vallási sérelmek orvoslása foglalta le az igazgatás tevékenységét.

Vallási téren, mint országszerte, nálunk is a korszellem érvényesül: védeni a katholicizmust és csökkenteni a többi hitfelekezet terjeszkedését. A katolikus egyház anyagi és hitéleti viszonyainak rendezése körül az első lépést Radanay Mátyás püspök tette; az ő nevéhez fűződik az áriuánusok megtérítése. Munkáját folytatta Nesselrod, aki egyházmegyei zsinatot is tartott. Az ő és utódai tevékenykedése nyomán számos templom és plébánia létesült. A többi keresztény egyházakkal a vármegye saját belső szervezetének kiépítéséig nem igen foglalkozott.

Gazdaságilag a XVIII. század derekán is még pangás észlelhető. A falvak száma a század első felén túl is állandóan növekedőben van, de kevés a művelés alá vont föld. A gazdálkodás jobbra csak belszükségletre szorítkozott. Rossz és csekély az állatállomány, mégis az állattenyésztés lassan a földművelés fölé emelkedik. A bornak nincs piaca, azért a szőlőtermelés is hanyatlott. A nagykiterjedésű uradalmak tulajdonosai nem laknak a megye területén, s jövedelmüket az országon kívül költik el. Ezzel szemben a terhek tetemesen növekedtek s a jobbágyság az adók súlya alatt görnyedt. Az adózó nép helyzetének javítását célozta az 1765. évi Urbéri Szabályzat. Bevezetése, minthogy a jobbágyságnak eddig úrbér alá nem tartozott néhány java adótárgy lett, valóságos parasztzendülést okozott, melyet az 1766/7. évi tél folyamán csak katonai erővel sikerült lecsendesíteni.

Az általános művelődés és népnevelés az egyházak kezén van, s mint a hitfelekezeti érdekek érvényesülésének egyik ütköző-pontja, nem egyszer háttérbe szorul. Mária Terézia alatt megindult népoktatási mozgalom nagyobb érdeklődést kelt a kérdés fontossága iránt, de a rendszerben megnyilatkozó idegen szellem nem talál termékeny talajra. A felsőbb oktatásnak azonban lelkes híve a vármegye. A Karok és Rendek Pécs hajdani főiskoláját kívánták életre kelteni, mikor 1751-ben utasítják követeket, hogy az országgyűlésen szót emeljenek több egyetem és akadémia fölállításáért.

A vármegye kormányzata érezte a fokozottabb fejlődés szükségességét, de a fennállott közigazgatási tagozottság mellett nem bírt aránytalanul kibővült munkakörének megfelelni. Elképzelhető-e, hogy a siklói járásnak a kisköszegi Dunától egész Somogy vármegye határáig terjedő közigazgatási egysége négy tisztviselővel megközelítően is kielégítse csak az úrbériség rendezéséhez fűződött népjóléti érdekeket? Ezért a vármegye közönsége 1777-ben a mohácsi és szentlőrinci járások létesítésével újra szervezte a közigazgatási beosztást. Ez a hat járásos tagozódás a pécsváradi járás szervezésével csak 1871-ben szenvedett változást s azóta csekély átalakulással ma is működik.

Nyolc évtized múltán ilyképp külső szervezetében is megerősödve, vármegyénk felkészült a fokozott munkára, de II. Józsefnek fegyveres erőre támaszkodott, alkotmányellenes idegen légkörét nem tudta elviselni. A kezdő és jószándékú újításokkal szemben tanúsított engedékenységet lelki forrongás követte. Egyesek elhagyták hivatalaikat; akik az erőszakos újításoknak még útjában voltak, azokon a központi hatalom túlad. Megszűnt a vármegye neve is és beolvadt a tíz kerületre felosztott ország „Pécsi kerület”-be. Az erőszak azonban nem válhatott a haladás és fejlődés szilárd alapjává. Az 1790. év elején megtörtént a visszaalakulás. A megye közönsége sietett leszámolni a történetekkel, első sorban a katasztrális munkálatokkal, melyeket mint veszedelmeseket, örök eltűnésre ítélt.

A lezajlott küzdelmek nyomán éledezni kezdett a nemzeti szellem. A vármegye 1807-ben kiadta „Tiszti szótár”-át s az 1808. évtől magyarul vezette gyűlési jegyzőkönyveit. Nemzeti létünk további kiépítésének reform-munkáját azonban megakasztották a francia háborúk. Vármegyénket súlyos pénz- és véráldozatok terhelték; ismételten kiállította a nemesi fölkelő sereget, 2000 munkással ott volt a komáromi vármunkánál, élelmiszereket szállított az eszéki és péterváradai várhoz, az ercsi dunai hajóhíd építéséhez 500 embert rendelt ki. A háborúból visszatért beteg katonák gondozása szinte az elviselhetetlenségig szakadt reánk. Kiapadtak erőforrásaink s a vármegye mindig áldozatkész és konzervatív közönsége hazafias ellenzék szellemében 1813-ban megtagadta a törvénytelen katonáállítást. Magatartásáért kénytelen volt érezni a bécsi hatalom üldözését, mely titkos följelentések alapján hosszas eljárást indított csaknem az egész vármegyei tisztikar ellen. Az aknamunka azonban nem töri meg a vármegye vezetőségének erejét s az alkotmányvédelem mellett helyi érdekeink szolgálata nem egy életrevaló eszmét vet felszínre.

Intézkedések történtek a XIX. század harmincas éveiben a Dráva és a Pécsi-víz szabályozása iránt. A vízszabályozás folytán nagykiterjedésű pihent föld került művelés alá. Ily mocsárszárítási munka közben került napvilágra 1823-ban a harkányi hévvíz. A vármegye ismételten lépéseket tett az 1802. évben Győrbe helyezett pécsi kir. akadémia visszaszerzése iránt. A gondolatnak állandó ébrentartása báró Szepesy Ignác püspök lyceumi alapítványával szervezett új akadémiát eredményezett, melynek örökébe a Pozsonyból száműzött Erzsébet tudományegyetem lépett 1923-ban. Az olasz származású Passardi által a XVII. század végén Pellérden meghonosított selyemtenyésztés fellendítése körül a XIX. század első felében sokat buzgólkodott a megyei hatóság s annak előmozdítása érdekében külön választmányt alakított.

A reform-országgyűlések korában a közjogi küzdelmek közepette vármegyénk hivatalos álláspontja a konzervatív szellem fenntartása. Az úrbéri viszonyok rendezésében az 1843.

országgyűlésen a nemesség megadóztatásával magáévá teszi a közteherviselést, de még küzd az ősiség mellett. Az ellenzék gróf Batthyány Kázmér vezérlete alatt egyre nagyobb tért hódít s az 1848. év elején vezetéshez jut a vármegyében.

A szabadságharc évének legkiemelkedőbb eseménye a polgári vármegye megalakulása, a nemzetőrség szervezése s a Dráva mellékén fenyegető horvátok elleni tevékenység, melynek eredményeképp a szabadságharcosok kezébe kerül az eszéki vár. Az 1849. évi ostromállapot alatt Jellacsics és Stokucha hadai garázdálkodva vonulnak át vidékünkön s ránk szakad az abszolutizmus. A hazájukért szenvedők könnyhullatása áztatja a szűknek bizonyult börtönöket.

A kesergők hajnalvárását az 1867. évi kiegyezés derűs nappá varázsolja s azóta vármegyénk újból alkotmányos erő, a magyar kultúrának és közgazdasági alkotásoknak tevékeny előharcosa. A kor színvonalán álló iskolák épülnek s a népoktatásunk országos viszonylatban is kedvező. Közhasznú intézmények létesülnek: a mohácsi „László-kózkórház” s a vármegyei „Ferenc-József árvaház”. Mezőgazdaságunk az okszerű gazdálkodás elveinek alkalmazásával erőteljes fejlődésnek indult s hathatós emelője az 1872-ben alakult „Baranyavármegyei Gazdasági Egyesület”. Szőlőinknek a filoxera - vész által az 1890-es években bekövetkezett pusztulása 296 szőlőtermelő községünknek mérhetetlen kárt okozott és számtalan község teljes anyagi romlását vont maga után. A megyszerte teljes erővel megindult védekezés csak évek múltán bírta termelésünk e legrégebb és világhírű ágát újból helyreállítani. Állattenyésztésünk céltudatos fejlesztés folytán nem egy ágában az országos átlag felett áll, a simenthali szarvasmarha tenyésztéssel pedig az egész országban vezet. Ipari tekintetben Baranya vármegye a Dunántúl egyik legnagyobb iparos megyéje; különösen fejlett a kőszénbányászat. Kereskedelmünk szárnyalása a múlt század 80-as éveiben a budapest—pécsi és a villány—eszéki vasútvonal megnyitásához fűződik és a közlekedési műúthálózat nagyarányú kiépítésével egyre élénkülő forgalmat mutat.

E virágzó vármegye békés alkotó munkáját az 1914-ben kitört világháború és az ezt követő események egyidőre újból megbénították. Az elvesztett háború után a vármegye — a hegyháti járás legnagyobb részének s a pécsi és a pécsváradi járások egy-két községének kivételével — szerb megszállás alá került.

A vármegye tisztikara a jugoszláv állam szolgálatát megtagadta s hivatalából távozni kényszerült. Három év súlyos megpróbáltatásai alatt tettekes, szívós küzdelem s hűséges őrszolgálat volt hivatása. Megaláztatásában is élesztette a magyar geniusz tűzét s karöltve az egész polgári társadalommal, kivívta, hogy a trianoni parancs csak megcsonkítani tudta Baranya vármegyét, de meghódoltatni nem. Romjaiból újjá épült Csonka-Baranya, hogy időtlen időkig hirdesse a magyar kultúra életerejét s létjogosultságát.

Az ellenséges megszállás alól történt felszabadulás után nyomban megindult újjáépítésnek immár több mint tíz éves munkája törhetetlen akaraterőről tanuskodik. A községek villamosításának eredményeként ma 321 község közül 200 községben ég a villany kultúrfénye, melynek áramszolgáltatása három központból 750 km. hosszú nagyfeszültségű távolsági vezeték és 500 km. hosszú községi elosztó hálózat útján történik. A háború tartama alatt leromlott s a megszállás idejében az alapozásig tönkrement 545 km. hosszú műúthálózatot teljesen helyreállítottuk és a változott forgalmi viszonyoknak megfelelően megkezdett további fejlesztés során 85 km. hosszú új műút készült el. A közúti munkálatok jelentős erőforrása a Baranya vármegyei Horthy Miklós segélyalap komlói kőbányaüzeme, melynek napi átlagos teljesítménye 600 tonna.

A falú kultúráját s a gazdasági tudás fokozását célzó iskolánkívüli népművelés is megindult évente átlag 120 gazdasági előadással és 3000 ismeretterjesztő előadás tartásával; mint külön népművelési intézmények: Szentlőrincen és Mohácson téli gazdasági iskolák épültek, az állattenyésztés további fejlesztése céljából 40.000 kat. hold legelő javítási munkálatai indultak

meg. A helyenként már országhírűvé vált népies tej termelés fokozása érdekében pedig a községekben tejellenőrzési körzetek szervezése van vármegyeszerte folyamatban. A gyümölcsstermelésnek szakszerű fejlesztése érdekében Kisbicsérd község határában törvényhatósági faiskola létesült; a törvényhatósági utaknak gyümölcsfákkal való betelepítése annyira előre haladt, hogy 195 $\frac{1}{2}$ km. hosszúságban 18.205 gyümölcsfa kiültetése már megtörtént; nagyjelentőségű a mohács-szigeti minta gyümölcsös. A közegészségügyi feladatok felkarolásának tényezői: nyári gyermekmenhelyek létesítése; a fővárosi szegénysorsú gyermekek nyaraltatásának áldozatkész állandósítása; az iskolánkívüli testnevelés kifejlesztése; a mohácsi, siklósi és pécsi vármegyei mentőállomásoknak az egész megyére kiterjedő segélynyújtása; a mohácsi „László-kózkórház”-nak sebészeti és szülészeti klinikai osztállyal való modern kibővítése; a bábaügy mélyreható rendezése; a Stefánia anya- és csecsemő-védő intézeteknek Mohács megyei városban, Siklós, Vajszló, Szentlőrinc, Pécsvárad és Szászvár községekben való fölállítása és áldásos működése; az ingyenes iskola-fogászati rendelő bevezetése; a közegészségügyi előadásoknak a vármegye egész területén történt megszervezése.

Régóta panasztól hiányt pótol az új közgyűlési terem megépítése. Ezt a művészi alkotást az 1931. évben vette át a vármegye közönsége. Ugyanakkor avatta föl az új teremben a hősi halált halt törvényhatósági bizottsági tagok emlékét megörökítő kőtáblát és az ellenséges megszállás alól való Felszabadulás 10 éves évfordulójára a székház földszinti előcsarnokában elhelyezett díszes emlékművet. Ugyanez évben a vármegye közigazgatási beosztása, amely már a békeidőben sem volt megfelelő, az 1932. évtől kezdődő hatállyal a változott viszonyokhoz alkalmazkodó új rendezést nyert.

Mindez azt igazolja, hogy a vármegye közönsége a trianoni békediktátum hatása alatt, amely az egész országot megfojtással fenyegeti, — bár vagyona a háború és forradalom alatt nagy részben elveszett, gazdasági helyzete megroppant és soha nem ismert nagy adóterhek alatt roskadozik, — ha vért izzadva is, a teljesítőképesség végső határáig elmenő áldozatkészséggel igyekszik nemcsak életerejében megmaradni, de szívós kitartással, előrelátó terv szerint lerakni az alapokat a rombadőlt Magyarország felépítéséhez.

Pécs és Baranya bibliográfiája.

Összeállította : Dr. Reuter Camillo, egyet. tanár.

Minden bibliográfiának az az eredendő hibája, hogy hiányos. Tehát tőlem se vegye senki rossz néven, ha esetleg valami hiányzik. A címek nagyrésze könyvtáramból került ki, egyrésze az egyetemi könyvtár és a püspöki könyvtár anyagából. Egyes hiányok tudatában is vagyok, így például Cserkúti Adolf kitűnő dolgozatairól nehéz lett volna megállapítanom, hogy hol jelentek meg, mert a legkülönbözőbb pécsi napilapok hasábjain láttak napvilágot s ezek kikutatására nem volt időm. A pécsi újságokban valószínűleg még igen sok érdekes cikk van eltemetve, de összeállításuk külön studiumot kíván. Igen sok cikk, amit nem tudtam felsorolni, a Pécs-Baranya Múzeum Egyesület (P-B. M. E.) értesítőjében és a Mecsek Egyesület (M. E.) régebbi évkönyveiben is van. Olyan gyűjtő munkák címeit is fölvettem, amikben csak itt-ott van egy adat Pécs-Baranyáról, de a teljesség kedvéért föl kellett ezeket is vennem.

Úgy hiszem, igyekeztem nem volt egészen hiába való, mert eddig tudtommal nem jelent meg Pécs-Baranyáról nagyobb bibliográfia. Az egész anyagot két nagy csoportra osztottam: történelmi vonatkozásúakra és természettudományiakra. Nem vettem föl a szépirodalmat, mert ezzel Várkonyi Nándor dr., az egyetemi könyvtár tisztviselője, foglalkozik s ennek egy része már meg is jelent. Egyes adatokért köszönettel tartozom Fitz József dr., egyetemi könyvtár-igazgató és Kalotai László szerkesztő uraknak, akik a pécsi és baranyai vonatkozású könyvek gyűjtői.

I. Történelem.

- Brodarics István: De conflictu cum Turcis ad Mohacs verissima descripto. Krakkó. 1527.
- Istvánffy Miklós: Pannonii historiarum de rebus ungaricis libri XXXIV. Köln. 1622.
- Ortelius Redivivus: Ausführliche Beschreibung der ungarischen und siebenbürgischen Kriegshandel von anno 1595 bis an 1665. Nürnberg 1665.
- Oláh Miklós: Hungaria, Bécs 1763. (A mohácsi vész előtti helyrajzi történet.)
- Bél Mátyás: De situ natura etc. comitatus Baranya. Év nélkül. Kézirat a pécsi egyetemi könyvtárban.
- Gregorianec Pál: Breviarium verum hungaricarum historico-geographicum.
- Koller József: Historia episcopatus Quinque-ecclesiensis. I—VIII. Köt. 1772-1812.
- Szerémi György: Epistolae de perd. Regn. Hungariae.
- Szalágyi István: De statu ecclesiae Pannonicae. I—VII. Köt. Pécs 1777-1784.
- Sigg I. P.: Gründlicher Bericht von Ursprungen des Gnadenbildes ín Fünfkirchen. Pécs 1777.
- Papanek György: Geographica descriptio comitatus Baranyensis. 1783. Egyed Antal: Pécsi püspökmegyének rövid leírása. (Tud. Gyűjt. 1824. I.)
- Aigl Pál: Historia brevis capituli Quinque-ecclesiensis. Pécs 1838.
- Kardoss Alajos: Memoria studii generalis Quinque-ecclesiensis.
- Csánki Dezső: Magyarország. történeti földrajza a Hunyadiak korában II. köt. 451 old. Baranya vármegye Bpest. 1894.
- Rupp Jakab: Magyarország helyrajzi története. I. köt. Pécsi Egyházmegye. Budapest 1870.
- Haas Mihály: Gedenkbuch der Kön. Freistadt Fünfkirchen. Pécs 1852. Brüstle József: Recensio totius universi cleri diocesis Quinque-ecclesiensis. I—IV. köt. Pécs 1874-1880.
- Evlia Cselebi: Török világutazó magyarországi utazásai 1660-1664. években. Bpest 1908.
- Pecsevi (pécsi) Ibrahim: Tarikhi Pecsovi. Istanbul 1866.
- Henszelmann Imre: Pécsnek középkori régiségei. I - II. Pest 1869-1870.
- Hampel József: Adalékok Pannonia történelméhez Antonius Pius korában. Bpest 1884.
- Ortvay Tivadar: A pécsi egyházmegye alapítása és első határai. Budapest 1890.
- Kuppelwieser: Die Kämpfe der Ungarn mit den Osmanen vor der Schlacht und bei Mohács. 1894.
- Vámbéry Ármin: A mohácsi ütközet. (Új magyar múzeum 1860. évf.) Repiczky János: A mohácsi ütközet. (Magy. tör. tár I.)
- Németh Béla: A Tettye multjáról. A „Tettye” című alkalmi lapban. 1903 június 7.
- Németh Béla: Baranya Szent Istvántól a jelen korig. (Várady: Baranya multja és jelenje II. köt. 1897.)
- Németh Béla: Szabad kir. Pécs város házszámainak sorozata. Németh Béla: A pécsi Dominikánusház története. 1903.
- Németh Béla: Németbóly. Pécs 1900.
- Gerecze Péter: A pécsi székesegyház, különös tekintettel falfestményeire. Budapest 1893.
- Gerecze Péter: A pécsi székesegyház és falfestményei (Útmutató) Pécs 1891.
- Gerecze Péter: A Szepessy-emplékszobor Pécsen. 1893.
- Gerecze Péter: Építkezés Baranyában. (Várady: Baranya multja és jelenje I. köt. 451-470.)
- Gerecze Péter: A pécsi székesegyház egykori oltársátra és a többi szobrászati maradványa. Arch.

közi. XX. 1897.

Szönyi Ottó: A pécsi püspöki múzeum kőtára. Pécs 1906.

Szönyi Ottó: A pécsi őskeresztény sírkamra. Budapest 1907.

Szönyi Ottó: Mátyás Flórián emlékezete. Pécs 1909.

Szönyi Ottó: A pécs-budai külvárosi temető. (P. B. M. E. ért. 1908.)

Szönyi Ottó: A pécsi Missale. (P. B. M. E. ért. 1911.)

Szönyi Ottó: A hetvehelyi falképekről. (Arch. Ért. 1911.)

Szönyi Ottó: A Mindenszentekről nevezett pécsi templom és temető.

(P. B. M. E. ért. 1913.)

Szönyi Ottó: Pécs török emlékei. („Dunántúl” 1916, 105-108. sz.)

Szönyi Ottó: A pécsi székesegyház leírása az 1882. évi átépítés előtti állapotában. (P. B. M. E. ért. 1916.)

Szönyi Ottó: Történelmi emlékek a Mecseken. (M. E. évk. 1913.)

Szönyi Ottó: Török kútmedencék Baranyában.

Szönyi Ottó: Kalauz a pécsi őskeresztény temetőben. E. n.

Szönyi Ottó: Pécs. Útmutató a városban és környékén. II. kiadás.

Schaefer: Cikkét a pécsi székesegyházról (Ztschr. f. bild. Kunst 1891. évf.) Szönyi Ottó említi.

Névtelenül: A pécsi székesegyház kalauza II. kiad. 1907.

Garay Alajos: A pécsi székesegyház érdekében. Szegzárd 1882.

Béke fi Rernig: A pécsi egyetem. (Akad. értek. 1910.)

Szilvek Lajos: Hol állítsunk katolikus egyetemet? Pécs 1900.

Szilvek Lajos: A pécsi egyetem története. Budapest 1900.

Emlékirat a pécsi Erzsébet tud.-egyetem továbbfejlesztéséről. Pécs szab. kir. város 1928.

vit. Szabó Pál: A régi pécsi egyetem. (Közl. az Erzsébet Tud. egy. könyvtárából 18. sz. 1933.)

vit. Szabó Pál: A régi pécsi egyetemre vonatkozó kéziratok és nyomtatványok bibliográfiája. (u. o. 19. sz. 1933.)

Hanuy Ferenc: Katolikus egyetem Pécssett. Pécs 1903.

Juhász László: Baranya vármegye és Pécs város régészete. Pécs 1894.

Posta Béla: Baranya őskora a magyarok bejöveteléig. 1899. (Várady: Baranya multja és jelenje II. K. 1-210. old.)

Csalogovits József: Őskori földvár a Jakab-hegyen „Dunántúl” 1932. július 17.

Fejes György: Római pénzlelet Pécsváros csatornázásánál. (P.-B. M. E. ért, 1930.)

Fejes György: A dunaszekcsői lovas istenség ólom táblácskája. (P.B.M. E. ért. 1930.)

Fejes György: Guidlibro de Pécs. (Eszperantó útmutató Pécsről.) 1923.

Rézbányai József: Magyarország sz. Margit, Skótország királynője (Katol. Szemle 1896).

Szentpéteri Imre: Szt. István király pécsváradi és pécsi alapító levele. Bpest. M. Tud. Akad. 1918.

Török emlékek Magyarországon. A budapesti m. kir. áll. felső ipariskola 1917. évi szünidei fölvételei.

Velicz-Kammerer: A török kincstári defterek. Bpest. M. Tud. Akad. kiadása.

Hodinka Antal: Négy egykorú jelentés az 1704-i pécsi ráciz dűlűsről. Pécs 1932.

- Thury József: Török történetírók K. M. Tud. Akad.
vit. Horváth Kázmér: Mohács II. József korában. Mohács 1930.
vit. Horváth Kázmér: Délbaranya és a trianoni békeszerződés revíziója. 1931.
Horváth Kázmér: Mohács 1925.
vit. Horváth Kázmér: Mohács város útmutatója. Mohács 1926. (Mohács környékéről Bár, Hercegszabar, Dunaszekcső, Udvar, Kölked, Német- boly községeket is tárgyalja.)
vit. Horváth Kázmér: Mohács város pecsétje. (P.-B. M. E. ért. 1928J: vit. Horváth Kázmér: Mohács város fejlődéstörténetének vázlata. Mohács 1929.
Kápolnai Paner J.: A mohácsi hadjárat 1926-ban (Hadtud. Közi. 1886).
Karácsony János: Mohácsi csatatér (törökből) (Katonai Szemle 1894).
Ortvay Tivadar: A mohácsi csata elvesztésének okai és következményei 1910.
Halmay Barna: Az 1526. mohácsi csata keletkezése és igazi helye. Debrecen 1926.
Brand Ede: Mohács r. t. város évkönyve. 1926.
Lukinich Imre: Mohács. Budapest 1926.
Fölker József: Mohács történelme. 1900.
Bartoniék Emma: Mohács országa, báró Burgio pápai követ jelentései. Budapest 1926.
Simai Ödön: Mohács a magyar költészetben. Mohács 1905.
Szentkirályi István: A pécsi püspöki könyvtár első éve. „Dunántúl-1931 április 5.
Fitz József: XVI. és XVII. századi röpiratok Pécsről. (Közl. a pécsi. Erzsébet tud. egy. könyvtárából 6-7. sz.)
Fitz József: A nyírkállói kodex genetikus leírása. (u. o. 6-7. sz.)
Fitz József: Pótlás a nyírkállói kodex leírásához. (u. o. 7. sz.)
Fitz József: Siralmas ének a török iga alatt nyögő Pécsről. (u. o. 20. sz. 1933.)
Fitz József: A pécsi püspöki könyvtár egy eltűnt kodexe Menestarter Chronica Hungarorum (u. o. 3. sz.) .
Fitz József: A pécsi püspöki könyvtárra vonatkozó irodalom(u. o. 3. szám).
Várkonyi Nándor: Pécs és Baranya a szépirodalomban (életrajzi és: tartalmi utalásokkal. (I. Közl. u. o. 6-7. sz.)
Várkonyi Nándor: A Szt. Mór Kollegium Könyvtára. (u. o. 2. sz.) Vida Mária: Pécsi nyomtatványok időrendes jegyzéke. (u. o. 8., 9. és 10. sz.)
Horváth Margit: Klimó püspök könyvtár alapítása. (u. o. 12. sz.)
Vida Mária: Elenchus liberailum instrumentorum factum jurium personalium aequae, ac realium nobilium possessionis Szabad-Szt.-Király inclito comitatu de Baranya adjacento cum eorundem instrumentorum literalium extractus. (u. o. 13. sz.)
Horváth Margit: Árpádházi királyaink diplomái. (P.-B, M. E. ért. 1929.)
Mokos Gyula: Hercegszöllősi kanonok.
Dr. Nagy Gyula: Kisharsány története. (Drávamellék református népének naptára.) Siklós 1931.
Kiss Albin: A pécsi gimnázium története. (A pécsi cisz. gimn. 1913/14. évi értesítőjében.)
Szentkirályi István: A pécsi Notre-Dame nőzárda és iskolái. Pécs 1894.
Requinyi Géza: A pécsi áll. főreáliskola története 1857-től 1894-ig. Pécs 1895.
Ágh Timót: Középkorok. (Várady: Baranya múltja és jelenje I. köt.)

- Kopcsányi Károly: Főiskolák. (u. o. I. köt.)
- Kopcsányi Károly: A pécsi jogakadémia multja és jelene. Pécs 1897.
- Gondán Felicián: A középkori magyar Pálosrend és nyelvemlékei. Pécs 1916.
- Helvey Lajos: Primus, azaz latiniskolába hívó első harangszó, egyben pécsi ciszterci öregdiákok pestbudaí asztalának arany ábécéje. Pécs 1933.
- Klebensberg Kunó gr.: Magyar Heidelberg. A pécsi Erzsébet tud, egyetem megnyitó ünnepén 1923 október 14-én tartott beszéd. (Gr. Klebensberg Kunó beszédei, cikkei és törvényjavaslatai Budapest 1927.)
- Klebensberg Kunó gr.: Mohács. A mohácsi ütközet négyszázéves fordulója alkalmából Mohács városában rendezett emlékünnepen mondott beszéde 1926 aug. 29-én. (u. o. 1927.)
- Kardoss Emilia: A pécsi német sajtó története. Pécs 1932.
- Imre József: University eye hospital Hungarien. Royal Elisabeth University ty Pécs Hungary. (Methods and problems of medical education 1927.)
- Babits András: Adalékok Pécs város küzdelmének a szabad királyi városi rangért. Pécs 1931. (P.-B. M. E. ért.)
- Cserkuti Adolf: A máriakémei templom története.
- Cserkuti Adolf: Pécs régi házszámai.
- Cserkuti Adolf: Kerületi főparancsnokság Pécssett.
- Cserkuti Adolf: A város nagy körfalának sorsa.
- Cserkuti Adolf: A Pécssett elhalt francia katonák.
- Cserkuti Adolf: A diákszállás rendszabása.
- Cserkuti Adolf: A pécsi szénbánya kezdete.
- Cserkuti Adolf: A Hamerli - ház.
- Cserkuti Adolf: Vallomások a pécsi nagy tüzvészkor.
- Cserkuti Adolf: A pécsi plébániák.
- Cserkuti Adolf: A vármegye piaci telke.
- Cserkuti Adolf: A város restaurációja 1711-ben.
- Cserkuti Adolf: Pécs 1814-ben.
- Cserkuti Adolf: Pécs legelső vasúti terve.
- Cserkuti Adolf: Pécsi kereskedők 1841/42-ben.
- Cserkuti Adolf: Az első pécsi zsidók. (P.-B. M. E. ért. 1914.)
- Cserkuti Adolf: A Piacsek-ház.
- Cserkuti Adolf: Pécs az 1835. évi koronázáson.
- Cserkuti Adolf: A Széchenyi-tér régi képe.
- Cserkuti Adolf: Régi pécsi orvosok.
- Cserkuti Adolf: Pécs 1849-64 között.
- Cserkuti Adolf: Adatok az osztrák abszolutizmus idejéből.
- Cserkuti Adolf: A régi jezsuita collegium lelke.
- Ágh Timót: Emléklapok Pécs szab. kir. város multjából és jelenéből Pécs 1894.
- Várady Ferenc: Baranya multja és jelenje. Pécs I—II. köt, 1898-99. (Ebben Várady Ferenctől van: 1. Baranyai írók élete és munkái. 2. Baranyai festők és szobrászok. 3. Színészet.)

- Ágh Timót: Zenei élet. (Várady: Baranya multja és jelenje. I. K.)
- Kovács István: Baranya közigazgatása. (u. o. I. Köt.)
- Lenkei Lajos: Negyven év Pécs életéből. Pécs 1922.
- Princz Gyula: Pécs (amilyen és amilyennek lennie kellene). Új írások 1924.
- Sirisaka Andor: Baranya népoktatása, Pécs szab. kir. város népoktatásügye és intézetei, megyei népoktatási intézetek. (Várady: Baranya multja és jelenje I. Köt.)
- Andretzky József: Baranya vármegye nemesei. Pécs 1909.
- Lukics Gyula: Kantavár. Regényes történet, (Dunántúl 1930 okt. 183 ifj. Szilvási István: Ócsvár pusztulása. (Rege.) Dunántúl 1930 dec. 14. mellékletben.
- A Pécs-Liceumi Irodalmi Kör Évkönyvei I—VI. Köt. Pécs 1862-1867.
- Matiega Lipót: A m. kir. pécsi 8. hovédhuszár ezred története. 1899.
- Nagy Károly: Pécs és Baranya szerb megszállásának a magyar pénzügyi tisztviselők működésével kapcsolatos fontosabb eseményei. Pécs 1929,
- Zsadányi-Klamár: Pécsi fejek. (Arckép és életrajz gyűjt.) Pécs 1928,
- Matolay Károly és Zsadányi Oszkár: Baranya vármegye Trianon után, tíz évvel. Mohács 1929.
- Zsadányi-Kussinszky: A felszabadulás aranykönyve. Pécs 1931.
- Derner József: Pécs és közlekedése, térképmelléklettel. 1930.
- Kovács Alajos: Pécs lakosságának összetétele. (M. Statiszt. Szemle 1928. évf. 4. sz.)
- Gosztonyi Jenő: Duna-Szekcső. Pécs, 1891.
- Bálint Ferenc: Siklós monografiája. Siklós 1928.
- P. Ángyán Aurel O. F. M.: A gyüdi kegyhely a történelmi események forratakában. Gyüd. 1930.
- Kanyaró Ferenc: Unitáriusok Magyarországon, tekintettel az unitarizmus általános történetére. Kolozsvár 1891. (A XII—XVIII. fejezetig főképp pécsi vonatkozású. 109-213. lapig.)
- Kun Kálmán: A pécsi jótékony nőegylet évkönyve. Pécs 1922.
- Baldauf Gusztáv: A pécsi ág. hitv. ev. egyházköztség története keletkezésétől 1917-ig. Pécs 1926.
- Weisz Gábor: A pécsi izr. hitköztség monografiája. Pécs. 1929.
- Weisz Gábor: Pécsi mozaik. (Budapesti hitközségek közl. 1931 ápr.)
- Wallenstein Zoltán: Adalékok a pécsi izr. hitköztség történetéhez. 1926,
- Silberstein Adolf: A siklói hitköztség története. Siklós 1933.
- Ujvári Péter: Magyar zsidó lexikon. Budapest 1929. (Sok baranyai város és falú izr. hitközségének történetét tartalmazza.)
- „Pécs-Baranya 1918-1928” (Dunántúl kiad. 1929.) Időrendi felsorolása a tíz év eseményeinek.
- A „Magyar Művészet” pécsi füzet 174 képpel. 1929. 8 sz.
- Krisztics Sándor: A nemzeti szövetség Pécs-baranyai körének békereviziós évkönyve. Pécs 1929.
- Aidinger János: Emlékbeszéde Pécs töröktől való felszabadulása 200 éves évfordulójára. Pécs 1886.
- Danielek János: Emlékkönyv. I—II. Köt. Pest 1852.
- Emléklapok a Pécs Városi Múzeum megújítási ünnepségéről 1904. november 27.
- Haksch Lajos: A 40 éves Pécsi Dalárda története (1862—1902.)
- Buday Dezső: Az egyke Baranya vármegyében. Budapest 1909.

Reuter Camillo: Baranyai szt. Margit Skótország királynője. (Pécsi Napló 1933 1. sz.)

Reuter Camillo: A Szársomlyó és vára. (M. E. évk. 1932/1933.)

II. Természettudományiak.

Haas Mihály: Baranya. Pécs 1845.

Hölbling Miksa: Baranya orvosi helyirata. Pécs 1845.

Böckh János: Pécs város környékének földtani és vízi viszonyai, (Föld. Int. Évk. IV. K. Budapest 1876.)

Böckh János: Adatok a Mecsek-hegység és dombvidéke jurakorbeli lerakódásainak ismeretéhez; I. II. Budapest M. Tud. Akad. 1880.

Kleidorfer Ferenc: Pécs vidéke ásványoszenet tartalmazó liashegysége. Kézirat nyomán kiadta Litschauer Lajos. Selmezbánya 1898.

Vadász Elemér: Földtani megfigyelések a Mecsekből. (Földt. Int. évi jelentése 1910, 1911.)

Vadász Elemér: Földtani képek a Mecsek ősmultjából. (M. E. évk, 1930.) Pécs 1931.

Miskovszky Emil: A Mecsek-hegység barlangjai. Budapest 1905.

Bokor Elemér: Az Abaligeti barlang. (Földr. közl. 1925.)

Várady Ferenc: Baranya fekvése és kiterjedése. Hegy- és vízrajzi áttekintés. (Baranya multja és jelenje. L k.)

Várady Ferenc: Baranya éghajlati viszonyai. (u. o.)

Mattyasovszky Jakab: Baranya geológiája. (u. o.)

Vizer Endre: Baranya vármegye földrajza. VII. Kiad. (Iskolakönyv.) Pécs 1906.

Kiss József: Mecseki útmutató. Pécs 1918.

Kiss József: Pécs és környéke. Vezetőkönyv a városban és annak környékén. Pécs 1894.

Kiss József: Pécs és a Mecsek részletes kalauza. Budapest 1926.

Jicinszky Jaroslav: Die Pécs-Steinkohlenbergwerke der ersten Donaudampfschiffahrt Gesellschaft 1852-1931. Pécs 1931.

A mecsekszabolcsi Szent István-akna. E. D. T. 1925.

Szentkirályi Ödön: A vasasi völgyzárlat. (Magyar mérn. és épít. egyt. közl. 1929. évi 21-22. sz.) Budapest 1929.

Papp Lajos: Abaligeti cseppkőbarlang és vidéke. (Fényképalbum. Év nélkül.)

Markovics Károly: Légtüneti tabellák Baranya megyéről, 1866-1877. Lakon (Baranya m.) történet megfigyelések nyomán. Bécs 1879.

Strausz L.: Das Mediterran des Mecsekgebirges in Südungarn. Jena 1928.

Karai-Szabó Pál Zoltán: Adatok Pécs környékének település földrajzához. Pécs 1926.

Szabó Pál Zoltán: A Mecsek-hegység formáinak ismerete. (Földr. közl. 1931.)

Ortvay Tivadar: Magyarország régi vízrajza a XVIII. sz. végéig. Budapest 1882.

Ágh Timót: Emléklapok Pécs szab. kir. város multjából és jelenéből: I. Földrajz, II. Természetr. Pécs 1894.

Viertl Béla: Mecseki bogarak katalogusa.

Viertl Béla: Mecseki lepkék katalogusa. (Mindkét munka Ágh Timót könyvében jelent meg.)

- Várady Ferenc: Baranya faunája.
- Várady Ferenc: Baranya flórája. (Mindkét dolgozat Várady: Baranya multja és jelene. I. köt.)
- Kauffmann Ernő: Képek a Mecsek-hegység bogárvilágából. (M. E. évk. 1913.)
- Kauffmann Ernő: Pécs város és Baranya vármegye bogárfaunája. Pécs 1914.
- Kitaibel Pál: Iter baranyense anno 1799. susceptum. (Növénytani észleléseket tartalmaz Baranyából. Kiadta Kanitz a Reliquie Kitalbelianaban 1862-63.)
- Nendtvich Károly Miksa: Enumeratio plantarum in territorio Quinque-Ecclesiensis sponte crescentium. Budae. 1836.
- Kerner A.: Nachtrag zu C. M. Nendtvich's Enumeratio plantarum territorii Quinque-Ecclesiensis. 1863.
- Nendtvich Tamás: Pécs és környékének viránya. (M. orv. és termitt. pécsi VI. nagygyűl. munkái. 1846.)
- Nendtvich Tamás: Baranya fanemei. (u. o. 1846.)
- Róna Jenő: Emlékezés Nendtvich Tamásról. (Botan. Közl. 1909.)
- Majer Móric: Die Flora des Fünfkirchner Pflanzengebietes. (A pécsi gymn. programjában 1858/59, tanévre.) Pécs 1859.
- Neilreich August: Aufzählung der in Ungarn u. Slavonien bisher beobachteten Gefässpflanzen. Wien 1866.
- Neilreich August: Nachträge u. Verbesserungen. (Pótlás az előbbihez.) Wien 1870.
- Simkovics (Simonkai) Lajos: Adatok Magyarhon edényes növényeihez. (1873-ban Baranyában tett botanikai útjának eredményei.) Mat. és term. tud. közl. XI. köt. 1836.
- Hazslinszky Frigyes: Magyarhon edényes növényeinek fűvészeti kézikönyve. Pest 1872. (Pécs-Baranyai adatokkal.)
- Jávorka Sándor: Magyar Flóra I. II. Budapest 1925. (Sok Pécs-Baranyai adattal.)
- Csapodi Vera: A mediterrán elemek a magyar flórában. (Bölcsész doktori értekezés. Szeged 1932.)
- Stitz János: A Mecsek mézelő növényeinek pollenje. (Mezőgazd. kutatások 1930. évi 4. sz.)
- A Magyar Birodalom állatvilága. Kiadja a Term. tud. társ. 1918. (Igen sok Pécs-Baranyai adattal.)
- Várady Ferenc és Jagics József: Néprajzi bevezetés „Baranya multja és jelenjében”.
- Várady Ferenc: Baranyai népviseletek. (u. o.)
- Várady Ferenc, Somsich Sándor és Tornai Károly: Népszokások. (u. o.)
- Névtelenül: Népmondák-népregék. (u. o.)
- Bodonyi Nándor: Ormányság. (u. o.)
- Kulcsár József: Hegyhát. (ti. o.)
- Várady F., Sebestyén Ádám és Pencz János: A Duna vidéke. (u. o.)
- Schmidt Antal: Kórházak. (u. o.)
- Milotay István: Magyar nyaralóhelyek. Budapest 1926. (Bár, Mohács, Óbánya.)
- Fejes György: Repertorium Baranya megye néprajzáról az újabb időben. (P.-B. M. E. ért. 1930.)
- Kiss Géza: Az ormányság. Néprajzi tanulmány, (Prot. Szemle 1927.)
- Kiss Géza: Az ormánysági népviselet. (Ethnographia 1931.)
- Reuter Camillo: A Mecsek és a turistaság (M. E. évk. 1930-ról). 1931.

Miután a bibliográfiát ezzel nem zártam le, hálásan veszek minden újabb adatot és helyesbítést, a mi erre vonatkozik.

A sajtó története Pécsen és Baranyában.

Írta: Dr. Máté Károly egyet. m. tanár.

Pécs sajtója kerekén száz esztendő. A kezdetek 1832-re mennek vissza, amikor Knezevich István pécsi könyvnyomtató a Fürzikirchner Intelligenz Wochen-Blatt kiadására kért és kapott is engedélyt a budai királyi helytartótanáctól. A városi tanács ugyanis meleg pártolással terjesztette fel kérelmét, „minthogy illyes Irásból nemcsak a közönségre, hanem ezen városra, különösen a kereskedés és más gazdaságbéli tárgyak, úgy nemkülönben a kihirdetések dolgában annál is inkább, mivel az egész alsó Magyar Ország ilyes Intézet hijjával vagyon, tetemes haszon háromolhatna”.

Knezevich lapjából egyetlen példányt sem sikerült eddig felfedeznünk, de előfizetési felhívását megőrizte a pécsi városi levéltár. Ebből tudjuk, hogy 1832. május 1-én indult meg ez a hetilap. Tartalma: napi események, természeti jelenségek, meteorológiai megfigyelések, piaci árak, a budai sorsjáték húzásai, halálesetek, jelentések és hirdetések. „Hasznos és kellemes” (Nützlich und Angenehm) c. rovatában pedig szórakoztató dolgokat hozott, a politikát és az irodalmat azonban teljesen ki kellett kapcsolnia.

Szerény kis lapocska lehetett és nem élt soká. De mégiscsak ez volt az első pécsi újság. Létezését egy tudós kortárs tanuskodása is bizonyítja. Haas Mihály püspöki liceumi tanár, a későbbi szatmári püspök, ugyanis 1845-ben, a természetvizsgálók és orvosok pécsi gyűlése alkalmából, egy Emlékiratnak nevezett munkát adott ki, melyet büszkén vallhatunk Pécs-Baranyai Ismertetőnk őskének. Ebben a műben Haas Mihály megemlíti Knezevich újságját, mely szerinte „nemsokára elhalt”. A szerzőt hiteles tanúnak fogadhatjuk el, mert nem hihető, hogy mindössze 13 évi időköz után ne emlékeztek volna vissza a pécsiek addig egyetlen újságukra. Az nem csoda, hogy nem tette el valaki az újságot. Akkor is csak kellett begyűjtő papiros, könyvtári kötelempéldányok pedig még nem voltak. De valamely szerencséskezű kutató talán ráakad majd egy-két példány nyomára.

1848-ig azután nem találkozunk lapalapítási kísérletekkel sem. De amikor a márciusi nagy napok vívmányaként életbelépett a sajtószabadság, Pécsen is létrejött az első politikai lap. Nyelvében szintén német ugyan, de szellemben teljesen magyar. Pressfreie Flugblätter néven, 1848. ápr. 5-én, szerdán, indult meg az újság Neuwirth Ernő Adolf szerkesztésében és tulajdonában. Első számának mottója jellemzi a szerkesztő hazafias felfogását: „Für Freiheit! Volk und Vaterland”. — Beköszöntőjében bejelenti Neuwirth, hogy nemsokára nemzeti nyelvünkön is indít hasonló -lapot. Ez ugyan nem következett be, de a nemsokára Fünfkirchner Zeitunggá átkeresztelt lap később Pécsi Tárogató címmel magyar nyelvű mellékletet is hozott.

Jól menő újság volt a Fünfkirchner Zeitung és nagy népszerűsége lehetett szókimondó bátorsága miatt. Eleinte hetenként kétszer, később háromszor jelent meg, sőt rendkívüli kiadásokat is adott. Mikor azonban Jellasich csapatai bevonultak Pécsre, Neuwirthnak menekülnie kellett és ezzel a pécsi hírlapírásnak ismét hosszú időre végeszakadt. A horvátok kivonulása után újból visszatért ugyan a szerkesztő Pécsre, 1849. január 1-ével új lapjára előfizetési felhívást is tett közzé, azonban a Súdungarische Grenzboten, ahogyan most lapját nevezi, nem tudott a súlyos viszonyok közepette megjelenni.

Az első magyar lap.

Az abszolutizmus tizenkét esztendeje alatt nem volt Pécsen újság. De mikor derülni kezdett a politikai látóhatár, megszületett nálunk a magyar nyelvű sajtó is. A legelső pécsi magyar újság, a Pécsi Lapok 1860. júl. 5-én indult meg, mint „szépirodalmi, kereskedelmi, gazdasági, művészeti és tudományos” hetilap. Vasárnap és csütörtökön jelent meg, évi 5 frt, volt az előfizetése, ami,

összehasonlítva a mai újságákkal, igen jutányosnak látszik. (Pl. a hetenként egyszer, kisebb terjedelemben megjelenő Kisgazdák Lapja, vagy Landpost 6 pengő egy évre, a Pécsi Hírek évi 7.20 P, az Iparosok Lapja havi 80 fill., tehát évi 9.60 P.) A Pécsi Lapok életre-hívója és szerkesztője Bánffay (Baumholzer) Simon ügyvéd volt, a későbbi kir. tanácsos és közjegyző, aki mint ember és mint újságíró egyaránt megérdemli, hogy emlékét ne hagyjuk feledésbe merülni. Eléggé zaklatott újságírói mult állott már akkor mögötte. A szabadságharc lezajlása után. egy évig a Pesti Naplót szerkesztette s alig 12 hónap alatt nem kevesebb, mint 151-szer idézték meg a rendőrséghez s négyszer állították haditörvényszék elé, míg végre elmozdították a szerkesztői állásból.

1860-ban a Pécsi Lapok nem hozhatott politikai híreket, egyébként. azonban igen elevenen szerkesztett és szép kiállítású újság volt. Változatos rovatai: gazdaság, kereskedelem, háztartás, Pécsi Tárogató címmel helyi hírek, postajárás, vadásznaptár, piaci árak, börze-árfolyamok, tárca és hirdetés. Szóval minden volt benne, ami vidéki lapnál csak lehetséges. Színházi rovata is volt, melyben már felüti fejét az obligát panasz, hogy üres a színház.

1861-ben az újság új fejet kapott: politikai lappá lépett elő. Élénkült a közélet. Városi tisztújítás, követválasztás volt s a Pécsi Lapok határozott vélemény-nyilvánításával vett részt az események irányításában. Ma ugyan már kínos és unalmas volna, ha kedves lapunk pl. a tisztújítás beszámolóját febr. 6-24-ig hat folytatásban hozna, de 70 esztendővel ezelőtt még nem volt oly hajszolt az események irama.

Az alkotmányos élet lehanyaglása a Pécsi Lapokat is öt évi szünetelésre kényszerítette. Csak 1867-ben éledt fel újra. Bánffay azonban lassanként visszavonul az újságírástól, habár még ő a „felügyelő-szerkesztő”, de mikor ettől is megválílik (1871. dec.), a szépmultú Pécsi Lapok sorsa is meg van már pecsételve.

Ezekben az esztendőkben egyébként megélénkül az élet a pécsi sajtó terén. Rövidebb életű lapok keletkeznek s tűnnek le ismét. Így alig pár számot ért meg a nagyképzetségű, de később letört Dietrich Ignác ügyvéd újságja: Baranya és Pécs; napilap-kísérlete, a Negyvennyolcas Balpárt pedig mindjárt az első számmal megbukott. Nem soká élt Ramazetter Károly nyomdász Pécsi Közlönye és Simon Zsigmond újságja, a lepedőnagyságú Pécs-baranyai lapok sem. Az első tanügyi, ipari és gazdasági szaklapok is a 60-70-es években alakulnak meg. Ezekre lejjebb még rátérünk.

1870. május 1-én indul meg a 37 évfolyamot megért Fünfkirchner Zeitung, feltámasztván nevében Neuwirth újságját. Első szerkesztője Gerlai Vilmos, de csakhamar rákerül a lapra Guttmann Joachim neve. A Guttmann-család szerkesztésében, később tulajdonában maradt aztán a Fünfkirchner Zeitung fennállása végéig. Guttmann Joachim 15 évig volt szerkesztő, akkor fia, az első hivatásos pécsi újságíró, a mostani pécsi újságíró nemzedék Nesztora: Lenkei Lajos vette át a szerkesztést és vitte közel húsz esztendeig. Egészen addig, míg a lap bele nem olvadt a Pécsi Naplóba. A búcsúszót az 1906. március 22-i számban Lenkei Lajos maga írja. Amikor a Fünfkirchner Zeitungot megalapították — ugymond — városunk 20.000 lakosa közül csak ötezen beszéltek magyarul. Ma 47.000 lakosunk van, ezek közül alig ezren vallják magukat német anyanyelvűeknek, de ők is többnyire értik a magyar nyelvet. így aztán természetes, hogy a szép multú lap lemondott önállóságáról.

1873 augusztusában újabb magyar politikai hetilap létesült Pécsi. Figyelő néven, Simonfay János ügyvéd szerkesztésében. A szombatonként megjelenő újság szerkesztését később Haksch Emil ügyvéd, majd Kiss József ügyvéd, végül Várady Ferenc, a későbbi vármegyei főlevéltáros végezte. 1890-ben egyesült a Figyelő a Taizs József kiadásában megjelenő Pécsi Hirlappal, mely három évvel korábban (1887.) indult meg Haksch Lajos szerkesztésében. A fuzió után Pécsi Figyelő (Pécsi Hirlap) kettős; címmel, hetenként kétszer jelenik meg a lap. A szerkesztést Haksch Lajos, a Pécsi Hirlap addigi szerkesztője vitte tovább. Négy év mulya a Pécsi Figyelő napilappá fejlődik, követvén két ifjabb laptársa: a Pécsi Napló és Pécsi Ujság példáját. Ekkor Pleininger Ferenc

ügyvéd a szerkesztője; tőle 1902. tavaszán Honthy István veszi át a lapot, mely nem sokkal azután megszűnik.

A napisajtó.

Az úttörés érdeme a Pécsi Naplóé, mely 1892. nov. 16-án indult meg mint pártonkívüli politikai napilap. Szerkesztője Várady Ferenc, kiadója Engel Lajos nyomdász volt. A második napilap egy évvel később a tízesztendős multra visszatekintő Pécsből alakult át Lenkei Lajos szerkesztő tulajdonában és ekkor Pécsi Ujság lesz a neve. Alig egy esztendő különállás után azonban beleolvadt a Pécsi Naplóba. Lenkei lett a laptulajdonos, Várady a felelős szerkesztő. 1896. okt. 1-én azután az újonnan alakult Pécsi Irodalmi és Nyomdai Rt. vette birtokába a Pécsi Naplót, mely tavaly ülte meg fennállásának 40 éves jubileumát. A lap megalakulása óta kitartott liberális felfogása mellett, ma is a liberális körök jól szerkesztett s mérsékelt hangú szócsöve.

1893-ban, az egyházpolitikai küzdelmek közepette, indult meg a kimondottan katolikus világnézetű Pécsi Közlöny. Hetenként háromszor jelent meg, első szerkesztője Rézbányay János dr. volt. Néhány év múlva Hanuy Ferenc dr., majd Késmárky István dr. vette át a szerkesztést, kiknek a nevéhez a Közlöny magas színvonalon álló évfolyamai fűződnek. A lap 1902-ben napilappá alakult át, Dömel Anzelmmel, mint felelős szerkesztővel; a főszerkesztő 1903-tól: Késmárky István dr. Mikor a lap átalakult a függetlenségi és 48-as párt közlönyévé, Egri Béla dr. lett a főszerkesztő. 1903-ban megszűnt, a legutolsó időkben Vigh Lajos, majd Madarász Béla szerkesztették.

Alig két évfolyamot ért meg (1902-3.) a Wessely és Horváth-nyomda kiadásában megjelenő Új Pécsi Ujság. Mérő Béla, majd Wessely Antal szerkesztette a szép jövővel biztató napilapot. Később, az utolsó két hónapra, Ilosvai Hugó vette át a szerkesztést, de csakhamar összezsáptak feje felett a hullámok. Nem volt életképes Rudnyánszky Endre radikális irányzatú napilapja, a Pécsi Hirlap sem. (1910-11.).

A békeévek legutolsó nagy lapalapítása a Dunántúl napilap megindítása volt. Első szerkesztője Persián Ádám volt, a forradalmi idők egyházi ügyeinek kormánybiztosa, tőle vette át a szerkesztést Késmárky István dr., a későbbi egyetemi tanár, majd Under Ernő, a jelenlegi felelős szerkesztő. Linder Ernő körültekintő és tapintatos szerkesztői munkája mellett a Dunántúl az ország legnagyobb példányszámú vidéki újságjai között foglal helyet. A lap 1911. március 25-i első számában maga. Zichy Gyula gróf megyéspüspök írta a vezércikket. Kitűzte ebben azokat a keresztény és nemzeti irányelveket, amelyeket a Dunántúl hasábjain ma is vall.

A megszállás alatt.

A pécsi újságírás nagy erőpróbája volt a szerb megszállás ideje. A politikailag zivataros idők általában igen megélelnítik a sajtó berkeit: így volt akkor is. Egymásután szinte felburjánzottak a legkülönfélébb kis lapok s alig hogy megszülettek, már el is enyészték.

A világháború idejéből átnyúló lapok közül továbbra is megjelent a Pécsi Napló és a Dunántúl (időközben bekövetkezett betiltása után mint Uj Dunántúl). A régi Pécsi Ujlap, mely eredetileg (1907 óta) mint a budapesti Uj Lap Pécsi Melléklete jelent meg, a megszállás alatt Pécsi Est néven önálló, magyar szellemű napilappá alakult át Szabó Géza, később Horváth Kázmér dr. szerkesztésében. A felszabadulás után még néhány évig fennállott, de mikor Horváth Kázmér megvált állásától, a lap nem tudta magát hosszasan fenntartani.

Ezek mellett mint napilap jelent meg a Baranyai Magyar Ujság, a radikális Pécsi Ujság és A Hír, valamint a szociáldemokrata Munkás. Politikai hetilapok voltak: a szocialista Baranyai Földmunkás s a kommunista Die Wahrheit. A nemzetellenes törekvések ellensúlyozására indul meg a Kisgazdák Lapja, valamint ennek német nyelvű testvérlapja, a Baranyaer Landpost, utóbb

Landpost. Mindkét hetilapot, mely kezdettől fogva Mihalics Mihály dr. gondos szerkesztésében jelenik meg, józan mérséklet jellemzi politikai állásfoglalásában. A megszállott Pécs sajtójának szomorú emléke a Baranjski Glasnik, mely szerb nyelven jelent meg s a kiürítéssel együtt szűnt meg.

A riportlapok egész sora tűnt fel ekkor s enyészett el ismét: A Vád, Az Ucca, a Pécsi Élet, Pécsi Társalgó, Fáklya, Krónika, Pécsi Heti Revü, Ifjúság s A Béke, a keresztényszocialisták riportlapja. Hétfői lapok is próbálkoztak, de sem A Hétfő, sem az Uj Pécsi Élet Hétfői Ujságja nem volt hosszú életű. Mellettük színházi lapok, sportújságok, diáklapok láttak hosszabb-rövidebb ideig napvilágot. A bizonytalanság lázas, ideges kapkodása nyilvánult meg ebben.

De a vergődésnek e szomorú idején születtek meg a hitbuzgalmi lapok is. Hajós György dr. teológiai tanár szerkesztésében megindult a Pécsi Katolikus Tudosító, amely néhány évi szünetelés után újjá alakulva ma már XI. évfolyamánál tart Kocsis László székesegyházi sekrestyeigazgatónak, az országos nevű költőnek szerkesztése alatt. Ekkor indította meg Csikesz Sándor jelenlegi debreceni egyetemi tanár a most szünetelő Baranyai Kálvinista Lobogó-t. Megjelent a Pécsi Cionista Egyletnek is egy lapja, A Zsidó, később Szombat, de csak néhány számot ért meg.

A felszabadulás után.

A felszabadulás utáni kezdeményezéseket követve, keletkezett a most átmenetileg szintén szünetelő evangélikus néplap, a Christlicher Hausfreund, amelynek Baldauf Gusztáv pécsi ev. lelkész, később Stráner Vilmos kaposszekcsői lelkész volt a felelős szerkesztője. Ugyancsak ekkor létesülnek Nyári Pál lelkész szerkesztésében a Református Egyházi Lapok, valamint az Értesítések a pécsi evang. egyház köréből szintén Baklauf Gusztáv, jelenleg pedig utóda, Takó István lelkész szerkesztésében. A legutóbb (1932.) megindított hitbuzgalmi lap a. Krisztus Király Szövetség időszaki értesítője, a Szövetségi Értesítő, ritkán jelenik meg. Szerkesztője Árpás Ferenc rk. hitoktató.

A felszabadulás után különben aránylag nem sok lapalapítással találkozunk. Az első esztendő eseményei közül kiemelkedik a Baranyai Magyarság megindítása. Magasszínvonalú, keresztény és nemzeti szellemű napilap volt Magyar Béla, később Puskás Jenő szerkesztésében, de csak hat hónapig élt. Napilapalapításnak azóta legfeljebb csak terve merült fel.

Hétfői lappal azóta is többen próbálkoztak. Egyetlen vállalkozás bizonyult eddig életképesnek: a Pécsi Hírek, amely Légrády Ferenc szerkesztésében már az ötödik évfolyamnál tart. A keresztény községi pártnak a városi politikában is erősen ellenzéki álláspontot képviselő, szókimondó orgánuma. Mellette Berta János nyomdásznak volt egy rövidéletű újságja, Az Idő. Egy évvel ezelőtt pedig Pillich András, a Magyar Távirati Iroda fiókjának vezetője szerkesztett néhány hónapon keresztül egy hétfői lapot Pécsi Hirlap címmel.

A pécsi sajtó jelenlegi helyzetéről egyébként a címtári rész ad teljes áttekintést. Itt csak a legújabbban megindult riportlapot említjük még, aminő a Pécsi Kurir (Pécsi Riport). Utóbbi nemrég egyesült Lantos Józsefnek II. évfolyamánál tartó Új Magyar Élet c. hetilapjával és azóta Lantos József felelős szerkesztő mellett Kepes Tibor és Zsadányi Oszkár szerkesztik.

Szaklapok és folyóiratok.

Kezdetei a 60-as évekig nyúlnak vissza. A legelső volt a Pécsi Iparlapok, amely Zsolnay Ignác szerkesztésében fametszetekkel díszítve jelent meg, de csak egy évig tartotta fenn magát. Az 1900-as években Wessely Antalnak volt egy iparos hetilapja, a Magyar Kisiparos. Ma Erdősi Emil szerkesztésében az Iparosok Lapja, mint a Pécsi Ipartestület hivatalos közlönye jelenik meg. 1920. nyarán indult meg. Klinger Dezső főszerkesztő mellett ugyancsak Erdősi Emil szerkeszti a Magyar

Kádárpar-t, mely nyolcadik évfolyamánál tart.

A Gazdasági Néplap, a Baranyamegyei Gazdasági Egyesület közlönye, Liebbald Béni szerkesztésében 1875-ben indult meg. Ma a lap német testvérlapjával, a Landwirtschaftlicher Volksblatt-tal együtt szünetel. Rövid életű szaklap volt (1927-28.) a Pécsi Tőzsde, melyet Linder Ernő szerkesztésében a Dunántúl-nyomda adott ki. Bizonytalan időközökben jelenik meg a Pécsi Háztulajdonosok Szövetségének kiadásában és Sárkány Ármin dr. ügyvéd szerkesztésében a Háztulajdonosok Értesítője. A gazdasági szaklapok közé soroljuk az utóbbi években szintén szünetelő Baranyai Méhészlapot, melyet Czitronyi Jenő gyak. reálisk. tanár szerkesztett. 1927-ben indult meg, de már azóta megszűnt Költ Kertészeti Közlönye és azonos szövegű német testvérlapja: Kött's Gartenbericht. Alapítójuk Knotik Rezső volt, a Kött -féle kertészeti tulajdonosa, aki a szerkesztést Horn János keszthelyi kertészeti felügyelővel és több szakemberrel együtt intézte. A természetbarát Kaufmann Ernő dr. orvos a 90-es években egy Rózsa Ujságot is megjelentetett.

Szép multtal dicsekedhetnek a tanügyi szaklapok. Első ilyen irányú lap Pécssett, a Kalauz a nevelés és oktatás terén (később egy ideig Népművelők Kalauza) 1864-ben indult meg. Szauter Antal, Garay Alajos, Varga Ferenc voltak a szerkesztői hét évi fennállása alatt. 1868-ban alakult a Néptanoda Salamon József, majd Schneider István szerkesztésében. Egy emberöltőn át élt a lap. A ma is megjelenő Katholikus Iskola a pécszegyházmegyei róm. kat. tanítótestület kiadásában 1911-ben indult meg, szerkesztője Kórody Miklós tanítóképzőintézet tanár volt, később Báter János, Száml (vitéz Széky) Pál tanárok szerkesztették. Magyar Sándor egyházmegyei tanfelügyelő a jelenlegi szerkesztője.

Állandóbb jellegű szépirodalmi vagy művészeti lapja soha sem volt Pécsnek. Szép tervezetések, lelkes próbálkozások, hirtelen letört merész indulások csupán. A 70-es években Kenedy Géának, az akkor kezdő írónak és Karay Lajosnak Pannoniája, később Rudnyánszky Endre Pécsi Művészet-e, Benedek Antal Művészeti Közöny-e, a megszállás idején Gondán Felicián Vasárnapi Lapok, a felszabadulás után pedig Sásdi Sándor Új Írások c. lapja, Péter József Muskátli-ja s legutóbb a pécsi fiatalok, többnyire egyetemi hallgatók két számot ért szemléje, a Dunántúli Helikon ..., hogy legalább futólag említsük a jelentősebbeket.

A színházi lapok megalapítását nagyobb siker kísérte. Honthy Istvánnak több vállalkozása, sőt színházi napilapja is volt. Mellette Göbel Károly, Szabó Géza, Lenkei Lajos, ifj. Müller János voltak a különböző színházi újságok szerkesztői.

A sportsajtó terén Bolgár Tivadar pénzügyi vezérigazgató nevéhez fűződik az úttörés érdeme. 1896-ban időszaki lappá fejlesztette a Pécsi Kerékpár Egyesület Értesítőjét Kerékpár-Sport címmel. Kár, hogy az ügyesen szerkesztett, folyton fejlődő, nívós sportlap öt évi fennállása után megszűnt. Legutóbb a Pécsi Sport, majd a Délnyugati Sportújság jelent meg néhány éven át Déri Gyula és Stenczer Emil szerkesztésében. Ma nincsen Pécssett sportlap.

Ma ugyanúgy élclapja sincs Pécsnek, jóllehet a kezdemények ezen a téren is magas színvonalúak voltak. Az első kísérlet Kömives Imre színész Sűgő c. humorisztikus lapja (1872.), mely azonban csak rövid néhány hétig élt. 1884-ben indította meg kitűnően szerkesztett és bőven illusztrált heti élclapját, a Veréb Jankó-t Várady Ferenc, akit a pécsi sajtó áttekintése közben már többször említettünk. Lapja közel egy évtizedes fennállás után Haksch Lajos szerkesztésében szűnt meg. 1910-ben Végh József próbálkozott Ostor c. élclapjának kiadásával, de csak nyolc számot tudott megjelentetni.

Az ifjúsági lapok között rendszeres megjelenése, eleven szerkesztése és országos elterjedése a Munkásifjú számára biztosítja az elsőséget. 1927-ben indult meg a Keresztény Munkásifjak Egyesületének tulajdonában és Perr Gyula szerkesztésében. Sokkal rendszertelenebbül, inkább csak kézirat gyanánt jelennek meg a diáklapok, melyek a nyaraló, vagy végzett középiskolás ifjúságot

igyekeznek az iskolához kapcsolni. Ilyenek a Pius-gimnázium lapjai: a Mecsek Alján és az ötödik évfolyamnál tartó Pius, legújabbán a Szent Erzsébet leánygimnázium vakációi lapja, a Napsugár. Diáklapnak számít a Turul Szövetség pécsi kerületének havi röpirata is, a Bercsényi Futár.

Tudományos folyóiratok terén vagyunk aránylag a legszegényebbek. A 80-as években Kaufmann Ernő dr. orvos szerkesztésében megjelenő Rovarászati Lapok nem volt hosszú életű. Egy évtizeddel később Pleininger Ferenc ügyvéd a Pécsi Jogi Közlöny-t jelentette meg néhány éven keresztül. Legnagyobb multja van a Pécs-Baranyamegyei Múzeum-Egyesület Értesítőjének, mely 1908-ban indult meg Angyal Pál dr. jelenlegi budapesti egyetemi tanár szerkesztésében. Néhány év múlva Szőnyi Ottó dr. múzeumigazgató vette át az Értesítőt. 1918-27-ig tartó szünet után a X. évfolyammal Fejes György dr. múzeumegyesületi titkár újból megjelentette a folyóiratot. Azóta erősen összevont évfolyamok jelennek meg, többnyire nagy késéssel, pedig az értékes tanulmányokban gazdag első kötetek megérdemelnék, hogy terjedelem és színvonal tekintetében egyaránt méltó folytatásuk legyen. Pécsi folyóiratnak tekinti az ország tudományos közvéleménye a Minervát, mely 1922 óta Thienemann Tivadar dr. egyetemi tanár szerkesztésében s a Minerva-Társaság tulajdonában Budapest székhellyel ugyan, de Pécsen jelenik meg. A Minerva a magyar szellemi élet történetének művelését tűzte célul maga elé. A „szellemtörténet” fogalmát a benne megjelent tanulmányok honosították meg a magyar tudományos köztudatban. Thienemann Tivadar szerkesztésében jelenik meg továbbá a Danubia Könyvkiadó időszak kiadványa, a Tudományos Gyűjtemény, amely a különböző tudományágak eredményeinek összefoglalását adja a német Sammlung Göschenre emlékeztető kötetekben.

Baranya Vármegye Hivatalos Lapja 1898-ban indult meg Várady Ferenc, akkori főlevéltáros szerkesztésében. A hivatalos lap ma 35. évfolyamánál tart, szerkesztője Mérő József dr. várm. főlevéltáros, kiadója pedig Baranya vármegye alispánja.

A vidék.

Pécs mellett Mohács, Siklós, Sásd és az elszakított Dárda jöhet szóba Baranya vármegye sajtója szempontjából.

Az első mohácsi hírlap 1878. tavaszán indult meg Mohács néven Szebenyi Benő szerkesztésében és Lutsch József nyomdász kiadásában. Alcíme szerint „szépirodalmi, közművelődési, ismeretterjesztő, ipar s kereskedelmi” hetilap volt, politikailag a szabadelvű párthoz állott közel. Mindössze két évig állott fenn, a III. évfolyamból csak néhány szám jelent meg. Egy évvel volt fiatalabb a Mohács ellenlábas, az ugyancsak rövid életű liberális Mohácsér Wochenblatt. Ipari, földművelési és háztartási, nevelési és oktatási, valamint hirdetési orgánumnak mondta magát. Felelős szerkesztője Ullein József, kiadója ugyancsak Lutsch nyomdász volt. A lap Lutsch Józsefnek Mohácsról való elköltözése után nagy nehézségekkel küzdött, 1880. aug.-tól Budapesten állították elő, majd az év végével megszűnt.

1881-ben megindult azután Margitai Péter hetilapja, a Mohács és Vidéke, hogy közel négy évtizeden keresztül, néhány rövidebb ideig tartó próbálkozást túlélve, állandó újságja legyen a mohácsiaknak. A világháború negyedik évében szűnt meg.

1897. karácsonyára jelent meg a Baranya első száma. Hetenként két számot adott eleinte, később csak egyet. Másfél évig élt. Szerkesztője Perlesz (Pető) Lajos volt. Rosenthal Márk nyomdász tulajdonában és szerkesztésében 1901. elején ismét Mohács címmel alakult meg egy függetlenségi hetilap. Nyolc éves fennállás után Róna Gyula dr. szerkesztő alatt megszűnt.

A ma is élő Mohácsi Hírlap megalapítása 1911 végére esik. Az annak idején erősen fellángolt függetlenségi és 48-as eszmék hívták életre. Kiadója kezdettől fogva Fridrich Oszkár könyvnyomdatulajdonos. Első szerkesztője Schröder Béla volt, 1926 óta Zsurzsits (Bán) András szerkeszti. Ma a Mohácsi Hírlap konzervatív, keresztény és nemzeti szellemű lap. 1913-tól a

világháború kitöréséig élehangú ellenfele volt a függetlenségi párti Mohácsi Hirlapnak Rátkey István katolikus világnézetű, néppárti Mohácsi Új Hirlapja.

Az utóbbi évek nem sok változást hoztak magukkal a mohácsi sajtóban. A legutolsó lapalapítás 1922-ben a Dunavidék megindítása volt. A Mohácsi dobozgyár rt. kiadásában meginduló hetilapot az első félévben

Heckenberger Konrád, a jelenlegi lánycsöki plébános, szerkesztette, azután Beck Alajos dr. lett a felelős szerkesztő és laptulajdonos. A Duna-vidék képviselő a mohácsi sajtóban a liberális világnézetet. Ma Ihrig Ákos a felelős szerkesztő és Pollák Róbert a kiadó.

Siklós sajtója mindössze tíz évvel volna fiatalabb, mint Mohácsé, ha ma siklósi sajtóról beszélni lehetne. Az első „közérdekű, társadalmi és szépirodalmi hetilap”, a Siklós és Vidéke, 1888 őszén indult meg és 11 évig élt Rédei Károly polgári isk. igazgató szerkesztésében és tulajdonában. Néhány év múlva (1894.) megalakult a hasonló színvonalú Siklósi is Feiler Mihály pécsi nyomdász és Pammer Péter siklósi segélyzőegylet igazgató szerkesztésében. A Siklós és Vidéke megszűntével a Siklósi Hirlap is nevet cserélt (1899. febr.) és Közvélemény címmel jelent meg az. eddigi szerkesztés mellett. 1900 elején Feiler pályát változtatott, vármegyei irattáros lett és a szerkesztéstől is megvált. A lapot Pakuszy Gyula siklósi ügyvéd vette át, mely így teljesen siklósivá lett, ottani nyomdában is készült, de az év végével megszűnt.

Csak 1911 végén találkozunk újra lapalapítással Siklóson, amikor is Berki Gyula dr., a jelenlegi országgyűlési képviselő indította meg Baranyai Polgár c.. hetilapját. Két év múlva, mintegy Berki Gyula lapjának örökét Fejes János dr. ügyvéd szerkesztésében a Siklós foglalta el. A világháború vége felé ez is megszűnt.

Az utolsó próbálkozás a Siklós és Járása megalapítása volt 1922 nyarán. Kregczy Ottó dr, orvos volt a főszerkesztő, Kádas Lajos dr. orvos a felelős szerkesztő. A közönség részvétlenségével azonban ez a lap sem tudott megküzdni. A kellő támogatás hiányában a szerkesztők a következő év őszén megszüntették az utolsó siklósi újságot.

Sásdon 1913 karácsonyára jelent meg a Sásd és Vidéke első száma. Szerkesztőtulajdonosa Albert István tanító volt. A lap megszakításokkal ugyan, de a világháború alatt is meg tudott jelenni. 1919-ben behódolt a kommunista rendszernek, így. aztán a tanácsköztársaság bukásával megszűnt.

Az elszakított Dárdán 1901-ben indult meg a Dárda és Vidéke Berger Lajos dr. szerkesztésében. Liberális, demokratikus felfogásra hajló hetilap. volt. Csak néhány évig állt fenn.

Pécs és Baranya sajtójának ez a vázlatos összeállítása nem lehet pontos és teljes, mégis arra törekszik, hogy a lehetőség határain belül megbízható legyen. Több adat még kiegészítésre és ellenőrzésre vár, de ennek nemcsak időbeli akadályai vannak, hanem az is, hogy több lap hozzáférhetetlen.

Az előtanulmányok az utolsó 30-40 esztendőre visszamenőleg Úgyszólván teljesen hiányzanak. Várady Ferenc baranyai nagy monográfiája. (Baranya multja és jelenje) csak a 90-es évekig halad (1896-ban jelent meg). Kardos Emilia bölcsészeti doktori értekezése (A pécsi német sajtó és színészet története. Pécs, 1932.) a sajtó feldolgozását az 1848. évvel befejezi. Rónaky Kálmán újságcikke (Dunántúl, 1924. karácsonyi szám) túlságosan rövid áttekintés. Lenkei Lajos emlékirata (Negyven év Pécs életéből. Pécs, 1922.) „minden naptári adat nélkül, kizárólag emlékezetből számol be az eseményekről, tehát éppen adataiban szorul kiegészítésre, Thurzó Nagy László miskolci lapszerkesztő „A vidéki sajtó” (Miskolc, 1928.) c. Művében Pécsre vonatkozólag csak beküldött adatokra támaszkodik. A régebbi lapokra vonatkozólag igen-igen hiányos az összeállítása.

A Magyar Könyvszemle évenkénti bibliográfiai beszámolója jó kiindulási pontot ad a további kutatáshoz, de ez sem teljes, 1914 óta pedig nem is jelenik meg.

Marad tehát az az anyag, amit a pécsi városi múzeum, a pécsi egyetem könyvtára s legfőképpen a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának hírlaptára nyújt. Hogy ennek az anyagnak számbavétele után is szükség van kiegészítésre, az nem kétséges. De bizonyos, hogy megérdemli a pontos bibliográfiai feldolgozást, s ha ez meglesz, akkor sor kerülhet a pécsi és baranyai sajtó történetének rendszeres megírására.

Az Abaligeti barlang és életvilága.

írta: Dr. Gebhardt Antal, egyet. m. tanár.

Pécs sz. kir. város és Baranya vármegye közönségének az Abaligeti-barlangot — mint hazánk különleges természeti szépségét — nem szükséges bemutatnom. Ismerjük valamennyien, s ha akad is, aki nem járta be annak hűvös, páratelt folyosóit s nem is gyönyörködött cseppkőképződményeinek változatos formáiban, azért tud róla, mert Kiss József, a lelkes túristák aranytollú nesztora és Myskowszky Emil, az ismert barlangkutató szakszerű cikkeikben a barlang sajátos viszonyainak hű tükörképét tárják az olvasó elé.

Mindezek ellenére a barlang életvilágáról a nagyközönség vajmi keveset tud; még 1905-ben is a barlangról megjelent egyik tanulmányban azt olvassuk, hogy abban denevéreken kívül élőlényt még senki sem talált. S ma, amikor a rendszeres kutatások arra az eredményre vezettek, hogy a barlangból közel 200 állatfajt ismerünk, — indítatva érzem magamat arra, hogy az Erzsébet Tudományegyetem biológiai intézetének megtisztelő megbízása folytán, az elmúlt években a barlangban végzett élettani kutatásaim eredményét — legalább dióhéjban — az érdeklődő közönség előtt ismertessem.

A barlang leírása.

Az abaligeti barlang egy még nem teljesen kifejlődött, részben bejárható, részben hozzáférhetetlen földalatti vízgyűjtő rendszerrel bíró üreghálózat, melynek bejárata Triesztnél mérve 219.5 m. tengerszín magasságban, a 311 m. magas Abaligeti-hegy (ú. n. Bodó-hegy) lábánál fekszik. A barlang bejárata 2 m. magas és ugyanolyan széles, — nyílása északra tekint. Rajta patak folyik keresztül, mely a barlang bejárható végét jelző tavacskából ered s melynek vizét általában kevésvízü források és vízerek táplálják. A barlang hozzáférhető része egy főfolyosóból és két mellékágából áll. A főfolyosó 466.8 m. hosszú, átlagosan 3 m. magas és 2 m. széles. Az első vagy baloldali mellékág 40 m., a második vagy jobboldali mellékág 68 m. hosszú. Utóbbi rendkívül keskeny és alacsony, nehezen járható be s összefüggésben áll a barlangtól légvonalban 690 m. távolságban nyíló — 25 m. távolságig bejárható, azontúl hozzáférhetetlen — vízgyűjtő ággal. („Törökpince”). A barlang hálózata és vízgyűjtő rendszere a környező felszín formáival (völgyek, beszakadások, töbrök stb.) teljes összhangban van.

Az abaligeti barlang a Mecsek-hegység elkarsztosodott kagylósmész kőzetében jött létre, uralkodó kőzetei általában lemezes szerkezetű mészkövekből állanak. Bár a cseppkőképződés jelentéktelen, annak nyomaival mégis mindenütt találkozunk. A barlang talajanyaga túlnyomóan sárgás-szürke homok, vagy lösz-szerű barlangi sár, melyben itt-ott kavicschordalék és kevés mésztufa van beágyazva. Végző szakaszának sziklafalait nagy területen vékony fekete bevonat borítja, mely dr. Vendl Mária, egyetemi magántanár és dr. Zsivny Viktor megállapítása szerint túlnyomóan mangánt és kevés vasat tartalmaz. Ebből következtethető, hogy a bevonatot — éppen úgy, mint ahogy a legújabb időkben az Aggteleki-barlangban is megállapítást nyert — vasbaktériumok hozták létre.

A barlangban a boltozat három helyen beomlott s az így keletkezett termekben több méter magas, óriási sziklatömbökből álló törmelékkep emelkedik. Ott, ahol a víz sodra gyengül, a meder anyaga kavicsos, homokos. A barlang végét jelző mély forrástónak fenékanyaga túlnyomóan

agyagos, iszapos, lágy fővény. A talaj hőmérsékletének maximuma 12 C°, minimuma 8 C°, az évi közép-hőmérséklet 10,2 C°.

Az Abaligeti-barlang évi közép hőmérséklete 12.6 C°, tehát más barlangokhoz viszonyítva, feltűnő magasnak mondható (pld. az Aggteleki-barlang évi közép hőmérséklete 9.5 C°). Jelentékenyebb hőingadozást csak a bejárathoz közel tüntet fel, míg a bejáratától 40-50 m. távolságba eső belső üreg hőmérséklete az évszakok váltakozásaitól meglehetősen független; legmagasabb a hőmérséklet az üreg elérhető legmagasabb fekvésű pontjain: a mellékágakban és a törmelékkúpok tetején.

A légáramlás — különösen a téli időszakban -- gyakran jelentékeny, hatása azonban legfeljebb 40-50 m. távolságig ér; a belső üregekben a levegő mozdulatlanak tekinthető.

A barlangban, bár úgy az állóvíz, mint a folyóvíz (patak és forrás) előfordul, mindazonáltal, mint hydrologiai tényező túlnyomóan a folyóvíz jön tekintetbe.

Az állóvizet általában a csepegő vízből eredő pocsolyák alkotják, melyek nagy számban találhatóak. A folyóvizet elsősorban a barlang főágán keresztül folyó 517 m. hosszú patak képviseli. Ez nem egyéb, mint a barlang ismeretlen földalatti szakaszából előtörő patak folytatása. A patak szélessége 1.5 és 2 m. között váltakozik. A patak áramlásának sebessége nagyon változó s az a meder mindenkori esésétől függ. Hőmérséklete 11.5 C° és 8 C° között ingadozik. Évi közép hőmérséklete 10.3 C°.

A cseppkőképződés, a barlangi levegő páratartalma és hőmérséklete szoros összefüggésben áll a csepegő vizek mennyiségével. Az ingadozás jelentékeny, mert amíg pld. a Pisai ferdetoronynál, a Függyőnynél, a Kisdómban nyáron a csepegés teljesen szünetelt, addig ugyanazokon a helyeken február — március hónapokban a csepegés napi 5-8 liter vizet eredményezett.

A barlangok életére befolyást gyakorló tényezők közül, mint legfontosabbat, a fénynek befelé csökkenő erejét, illetőleg annak teljes hiányát. . .

<SAJTÓHIBA AZ 50. OLDALON: IDE VALAMI MÁS SZÖVEG ILLIK
kodni tudnak. A fény hiányára vezethetők vissza a valódi barlanglakó szer-
SAJTÓHIBA: VÉGE>

. . . a tagjait engedi be, amelyek a félhomályhoz, vagy a sötétséghez alkalmazkodni tudnak. A fény hiányára vezethető vissza a valódi barlanglakó szervezetek elváltozásai, a barlangi állatoknak az ellenséggel szemben való nagyobb védettsége, a zöld növények hiánya stb.

Az Abaligeti-barlang aránylag szűk bejárata a napfény behatolásának .nem kedvez. A nyári időszakban is, a déli napsugár rövid időre, legfeljebb a gádor elejét (2 m.) érinti. Az ezt követő 7 m. hosszú pitvarban félhomály dereng. A pitvar végét követő további 5 m. hosszú útszakaszt kevés szórt fény világítja; a folyosó második felében, kanyar következtében, szabadszemmel világosságot már nehezen észlelhetünk s a folyosórész vége (19 m.) állandóan koromsötét. Zöld növényzet (májmoh, lombmoh, haraszt) csak a gádorban fordul elő. A világos, illetőleg átmeneti zóna állatvilága az év minden szakában gazdag.

A természeti, illetőleg emberi beavatkozás, a barlangban élő szervezetekre mélyreható következménnyel járt. De míg a természeti beavatkozások maradandó értékű változásokat túlnyomó esetben csak geológiai korszakok alatt képesek előidézni, az ember beavatkozásának számos következménye a barlangi állatvilág életében sokkal gyorsabb idő alatt jelentkezik.

Az Abaligeti-barlangban természetes úton végbe ment változások közül nevezetesebbek: a kezdetben felső-szakasz jellegű barlangi patak fokozatos bevágódása, medrének sülyedése, majd a mederben képződő törmelékek szaporodása s ez által az alsó szakasz szintjének újból emelkedése, továbbá a boltozatnak több helyen bekövetkezett beomlása.

Az emberi beavatkozások közül a legfontosabbak a barlang bejárati szakaszának a múlt század 30-as éveiben megkezdett, majd több, mint 50 évi megszakítás után, 1884-ben befejezett feltárása,

s ez által a patakmeder lefolyásának szabályozása volt. Ekkor indult meg a padlók, hidak, karfák, cölöpök stb. behordása a barlangba, melyek évtizedek alatt elkorhadva, számos barlangi szervezet számára, táplálkozási szempontból létalapot biztosítottak. A barlang feltárásával egyidejűleg kezdődött meg annak rendszeres látogatása is, mely a barlangi szervezetek életében táplálkozási szempontból ugyancsak fontos forduló pontot jelentett.

Állatvilág.

A barlang állatvilágának tanulmányozása közben az állatok élettani sajátosságait lehetőleg nem a környezetükből kiragadva igyekeztem megfigyelni, hanem tekintetbe vettem, hogy az állat fajtársaival és más fajokkal együtt bizonyos életközösségekben él.

A barlangi állatok között ökológiai szempontból négy csoportot különböztethetünk meg, úgymint:

1. Barlanglakók; 2. barlangkedvelők; 3. barlangjárók; 4. barlangi vendégek.

Elhelyezkedés szerint a barlangi állatvilágot általában két nagy csoportba osztályozhatjuk s ehhez képest megkülönböztetjük:

1. A barlang bevilágított terepének faunáját, mely a fényhatárig terjed s amely pont az Abaligeti-barlang bejárati nyílásától legfeljebb 19 m. távolságra esik. Ezen az aránylag szűk terepen a rendkívül változatos elemekből összetett állatvilág tartózkodási helyéül a legkülönbözőbb tanyákat választja. A szárazföldi szervezetek közül a legtöbb faj a korhadó deszkadarabok, a szél által a barlang nyílásán át időnként behordott lomb-hulladék, a különböző rothadó gombák és a patak partján felhalmozódott, fövénybe iktatott kövek alatt húzódik meg. Az állatvilág nagy része azonban a barlangi folyosó menyezetét és oldalait alkotó sziklafalakon telepszik le s ugyancsak változatos társaságból áll. A vízi állatok tagjainak sorából a külszínről a bejárati nyíláson át az örvényféreg (*Polycelis cornuta* Johnst) legfeljebb 240 m, távolságig hatol a barlang mélyébe, míg a *Gammarus pulex* L. néven ismert bolharák, nemkülönben a kövicsik (*Nemachilus barbatulus* Günth) a patak sodrával szemben úszva, a barlang folyosó leghátulsó üregeibe is eljut.

2. A sötét zóna állatvilága túlnyomóan táplálkozásbiológiai szempontok szerint csoportosul. A szárazföldi fajok legnagyobb változatosságát itt is a fakorhadékevő szervezetek nyújtják. A barlang egyes helyein felhalmozódott korhadó deszkák a barlangi fauna legkülönbözőbb elemeit gyűjti egybe. Itt nemcsak a fakorhadékevők fordulnak elő, hanem olyan ragadozó fajok is, amelyek táplálékául a nagyszámban egybegyűlt fakorhadékevő szervezetek és azok lárvái szolgálnak. A teljesen korhadt és a földdel összekeveredett humuszos fatörmelékek között a giliszta, ősovar és atka-félék sokasága csoportosul. A barlangban igen gyakori penészgomba, kalaposgomba, mycelium a gombaevő szervezeteket gyűjti össze. Ezek között különösen az *Oxychilus glaber* Ferr. nevű csiga, számos bogár faj, továbbá légylárvá, ősovar és atka említendő. A mennyezetet a leghátsó üregekig helyenként nagy számban a denevérek különböző fajai lepik el, amelyek élősködőknek adnak a letelepedésre kedvező alkalmat. A csoportosan tanyázó denevérfajok alatt a földön felhalmozódó ürülékekben élő szervezetek fajszámban csekély, de egyedekben rendkívül gazdag faunát tárnak elénk.

A víziszervezetek egyrésze kövek alatt, illetőleg azoknak oldalain, — más része pedig a fövényben él. Kőalatti életmódot folytat a *Stenasellus hungaricus* Méh. néven ismert vakrák, így élnek a *Gammarus pulex* L. és a *Nyphargus* fajok is. A fövényben élő szervezetek többsége az Abaligeti-barlang végét jelző tavacszkából kerül elő. Ezek közé tartoznak: a Cyclopsok és Ostracoda-rákok, valamint számos vízi giliszta faj és különböző lárvák. Itt találjuk a *Lartetia hungarica* Soós nevű jellegzetes barlangi csigának, valamint a külszínen is élő csigák üres héjainak sokaságát, melyet a barlangi patak sodra a barlangfolyosónak ma még hozzáférhetetlen üregeiből, ismeretlen távolságokból hoz magával.

Az Abaligeti-barlangból 1900. évben 8 állatfaj, 1924-ben 41, 1929-ben, — vizsgálataim megkezdéséig — 48 állatfaj volt ismeretes. Ma, rendszeres vizsgálataira eredményeként, 184 fajról számolhatok be.

Különös gondot fordítottam a barlangi állatvilág sajátos tagjainak megfigyelésére és begyűjtésére. Számuk nem nagy, de állatföldrajzi és főleg alkalmazkodási szempontból azok annál érdekesebbek. Összesen 6 fajt merünk, amely kizárólag az Abaligeti-barlang sajátja, valamennyi, mint a földtörténet ősi állatvilágának késő leszármazottja, a barlangban hagyatékként maradt vissza. Ezek között szerepel a barlang egyik nevezetessége, a *Stenasellus hungaricus* Méh. néven ismert vak vízi ászka, továbbá a patak medrében kövek alatt és a tócsákban előforduló másik vakrák faj, a *Niphargus* is. Az említett rákféleségeken kívül a barlangi patakban és a hozzáférhetetlen vízhálózatban érdekes barlangi csiga faj él, mely az Abaligeti-barlangra ugyancsak jellemző s azt hazánk területén ezideig sehol másutt nem találták. A szárazföldi szervezetek körében a százlábúak között találunk olyan fajokat, amelyeket az Abaligeti-barlang őshonos lakói közé kell sorolnunk s amelyek állatföldrajzi szempontból is nevezeteseek. Ezeken az állatokon válnak leginkább szembetűnőbbekké azok az élettani és anatómiai elváltozások, amelyeket a valódi barlanglakó szervezeteken a barlang sajátos életviszonyai idézték elő. A barlang különleges életviszonyai a barlangokban élő szervezetektől többé - kevésbé szigorú alkalmazkodást követelnek, ami alaktani szempontból: a szemek, illetőleg a látószervek csökevényesedésében, a tapintó- és szaglószervek erősebb, kifejlődésében, a festékanyag csökkenésében, illetőleg hiányában és a barlangokban élő szervezetek nagyságában jelentkeznek.

A látószervek csökevényesedése egyike a barlangi életmód általánosan ismert és a bűvárok részéről legtöbbször vitatott jelenségének. Az idevágó elméletek egybevetése és a vizsgálatok során szerzett tapasztalataim alapján ebben a kérdésben arra az álláspontra helyezkedem, hogy a látószervek visszafejlődésének minden fajra érvényes, egységes magyarázatát adni nem lehet. Komoly, megnyugtató eredményeket ebben a kérdésben csak az esetben várhatunk, ha kísérleteken alapuló kutatással, állatcsoportok szerint, iparkodnak a fajok leszármazását megállapítani, s csak az ekként elért vizsgálati eredmények egybevetése alapján vonhatunk majd megbízható következtetéseket a szemek korcsosulásának részint a szervezetben rejlő, részben pedig a fény hiánya s egyéb tényezőkkel magyarázható bekövetkezésére.

A tapintó- és szaglószervek erősebb kifejlődése, — mint az elveszett, vagy kihalás útjára lépett látószervek pótlása, — a barlangi állatvilág csekély töredékénél állapítható csak meg. Különösen áll ez a vízifauna föld alatt élő képviselőire, amelyek közül csak a halak osztályában állapítható meg a csökevényesedés, a többi víziszervezetek tapintó- és szaglószervei nem mutatnak feltűnő kifejlődést. A szárazföldön élő barlangi szervezetek ezzel szemben az alkalmazkodás több példáját szolgáltatják. Főleg a bogarak rendjében észlelhető a csápoknak és lábaknak a felszíni fajtársakéval szemben mutatkozó jelentékeny meghosszabbodása, a tapintó szőrök erősebb kifejlődése stb.

A bőr festékanyagának csökkenése, illetőleg eltűnése a barlangokban uralkodó sötétségre — helyesebben a fény hiányára — vezethető vissza. Igen sok kísérlet következtében ismeretessé vált, hogy úgy az alacsonyabb-, mint a magasabbrangú barlangi szervezetek, melyek a sötétség következtében színüket veszítették, a napfény hatásának kitéve, aránylag rövid idő alatt színüket újból visszanyerik, vagy legalább is rajtuk a festék-képződés újból megindul.

A barlangi állatok általában kicsinyek; ezt a jelenséget a bűvárok a táplálékhiányra és az élettér csekély kiterjedésére vezetik vissza. Szerintem a barlangban élő szervezetek nagyságát egyes tényezők befolyására visszavezetni nem lehet, hanem a növekedésbeli sajátosságokat a különböző tényezők összhatásának tulajdonítom. Különben is a barlangi állatvilágot túlnyomóan olyan fajok képviselik, amelyeknek testnagysága a külszínen is jelentéktelen.

A barlangi szervezetek szaporodása független az évszakok váltakozásától s ez a magyarázata

annak, hogy a barlangot kifejlődött, nemkülönben az átalakulás legkülönbözőbb fokait feltüntető átmeneti alakok, ugyanegy időben népesítik be.

Az Abaligeti-barlang állatvilágának élelemforrásai csaknem mind külvilági eredetűek, amelyeknek a barlangba való beszállítását, jelentőség szerinti sorrendben: az ember, a víz, az állat és a szél végzik.

Az ember — mint előbb mondtuk — a barlang járhatóvá tétele céljából a múlt század 30-as éveitől kezdve hatalmas deszkapadlókat, karfákat, cölöpöket stb. hordott be, melyek elkorhadva, a barlangban szétszórta egyes darabokban, vagy halmokban hevernek. A korhadékot és annak környékét különböző gombák és mycéliumok borítják, amelyek bőséges táplálékot juttatnak a korhadék- és gombaevő szervezeteknek.

A víznek, mint szállító eszköznek szerepe az Abaligeti-barlangban, az ember beavatkozásával szemben alárendeltnek mutatkozik. Állandó szállítóként a barlangi patak jön tekintetbe, mely ma még hozzáférhetetlen üreghálózatból jut a barlangba. A forrás mély, tölcészerű, fenekét főveny tölti ki. A patakvíz jelentékeny mennyiségű növényi törmelék (apró ág, gyökér, levél, fakéreg, mag stb.) hoz magával, amely a tavacska fenekén leülleszik s iszappal keveredik. Minthogy a tavacska fenékszintje mélyebben fekszik a patak medrénél s a víz sodra is ezen a helyen jelentéktelen, a növényi eredetű hordalékból csak csekély mennyiség kerül a patakba. Ennek következtében a víz által szállított törmelék csak a tavacskaiban élő szervezetek szempontjából jöhet — mint élelemforrás — tekintetbe, míg a patak és általában a barlang állatvilága csak elenyésző töredékhez juthat.

Az állati eredetű táplálékforrások között egyedül a denevérguanó szerepel, melynek révén nemcsak a szárazföldi, de a patakban élő szervezetek is figyelemreméltó mennyiségű táplálékhoz jutnak.

A szél, — mint a külszínről a barlangba kerülő táplálék szállítója, — csak a barlang bejárati nyílásánál vehető tekintetbe, hová — főleg a kora-tavaszi, őszi és téli hónapokban — időnként jelentékeny mennyiségű korhadó lombhulladékot hord.

Az Abaligeti-barlangban a szárazföldi szervezetek számára bőséges táplálék áll rendelkezésre. Hasonlóképpen elegendőnek mutatkozik, mint táplálékforrás, a barlang végén elterülő tavacska fenékágyában felhalmozódó törmelék is. Általában nem tartom azonban kielégítőnek azt a táplálékmennyiséget, melyet a vízi állatok részére a patakmeder biztosít. Részben ez a magyarázata annak, hogy a patak állatvilága — úgy fajokban, mint egyedekben — a tavacskaiban és a bejárati szakaszban mutatkozik leggazdagabbnak.

A barlangi állatvilágban számos táplálkozási csoportot különböztethetünk meg. Ilyenek pld. a fakorhadékevők, a humus- és földévők, a baktérium-, törmelék- és gombaevők, a ragadozók, élősdiek stb. csoportjai.

A barlangi szervezeteknek az egyes táplálkozási csoportokba való beosztása a gyakorlatban sokszor igen nehéz s az csak terrariumokban, aquariumokban végzett hosszas megfigyelés útján eszközölhető.

Pécsi és baranyai írók.

Írta: Dr. Várkonyi Nándor.

Csak röviden és érdemeik szerfölött hézagos méltatásával emlékezhetünk meg e helyütt mindazokról, akik ma Pécs és Baranya területén tollal a kezükben szolgálják a nagyközönség gyönyörködtetésének és a műveltség terjesztésének ügyét. De ez a szűkreszabott terjedelmű felsorolás talán éppen zsúfoltságával fogja leghívebben megmutatni azt az eleven, sokoldalú és magas színvonalú szellemi életet, mely megyénket és városunkat az ország legműveltebb tartományának: a Dunántúlnak is kétségtelenül vezető emporiumává avatta. E sok név, melynek

viselői közt a parasztleánytól, kisgazdától, egyetemi diáktól kezdve, eldugott falvakban lelkészkedő papokon át országos hírnevet és rangot hordozó hírességeig minden korú és rendű ember akad, — ez a hadsereg nemcsak munkásságának értékével jellemzi szellemi életünk mozgalmasságát, hanem avval a ténnyel is, hogy nevét ismertté tudta tenni, hogy közönsége van, mely figyelemmel kíséri működését, beolvasztja azt a maga műveltségébe és megteremtőit büszkén nevezi szűkebb hazája szellemi vezetőinek.

Lírikusaink közül méltán tett országos hírnévre szert Kocsis László, az érzékeny lelkű, dúsrítmusú papköltő; szárnyaló, zenei szubjektívizmusa, tág hullámvázú szociális emberszeretete és élő vallásossága egyformán s tiszta megoldásként olvad fel Szent Ferentől tanult mély optimizmusában (Aranyampolna, Szent Ferenc miséje, Mindennapi kenyérünk sb.). -- Lovász Pál parnasszista, de csak külsőleg, — mesteri formái alatt az élet meleg ritmusa lüktet (Tisza mentén). — Nikelszky Géza a komoly gondolatok emberi és művészi problémák költője (Ifjúságom, Munka után, Változatok). — Berze Nagy János, a neves folklorista pályája is verskötettel indult, éppúgy, mint nagy egyházjogászként, Sipos Istváné és Jozgits János prelátusé. — Hajniki Béla és Szücs József verseiben baranyai táj-hangulatok tükröződnek, Lőrincz Jenőé általános emberi érzelmekben mélyednek el (Vérző szárnyakkal). — Újhangú és témáiban is eredeti a fiatal pécsi Zsikó Gyula (Szavak, szép szavak), az érintetlen őstehetségű Sértő Kálmán meg éppen országos feltűnést keltett első kötetével (Falusi pillanat). — Nemcsak kitűnő stílusú egyházi író és teológus, hanem költő is Gálos László (Szent az év); Auguszt István lírikus és publicista; Halász Vilmos, Bátor Károly, Hanuy Etelka, Huszár Mária, Takáts Gyula verseivel gyakran találkozunk a pécsi lapokban.

Az elbeszélők közt Surányi Miklós nevét illeti az első hely, munkássága már az irodalomtörténeté, itt méltatni fölösleges; bár Budapesten él, mint a Pécssett székelő Janus Pannonius Társaság elnöke, - élénken és állandóan résztvesz, sőt vezetőszeretettel tölt be szülővárosa szellemi életében. — Fiatalon s már első regényével a legolvasottabb írók közé nyomult be Sásdi Sándor s a kritikai közvélemény megegyezett abban, hogy a baranyai életet bemutató munkái közül a Nyolc hold föld és Szívre hulló kő címűek irodalmunk maradandó értékei közé számítanak. -- Dénes Gizella regényeinek is nagy közönségük van; legszebb munkái azok, melyekben a tisztaszívű emberek lelki bonyodalmaikat, kétségeit, vívódásait festi, de nagy érzékkel merül el a történelmi múltban s egyformán biztos kézzel tudja megrajzolni nagyéletű hősök és jeltelenül élő polgáremlékek alakját (Fehér torony, Csodálatos fazekas, Aranyliliom, Boldogasszony hadnagya stb.) Villányi Andor színdarabjait az ország első színpadjain játszották, számos elbeszélő kötetét jelent meg s novelláival gyakori vendége a folyóiratoknak és napilapoknak. — T. Hallósy Márta az érzelmi konfliktusoknak boncolója (Tévedt utakon), emellett lágyszavú lírikus is. — Honthy István, a régi pécsi gárda tagja, kedveshangú, egyszerű elbeszélő (Egy asszony története, Galamb a héjják között), a lírikusok közé Hangok az éjszakában c. verskötete sorolja s mindezekon kívül mint lapszerkesztő működött. — Linder Ernő mint novellista indult (Malom-ember, Várom a babámat); munkásságát — a szépirodalom nagy kárára — a lapszerkesztés szívta fel azóta magába, igaz viszont, hogy lapját, a Dunántúlt, a vidék egyik legelterjedtebb orgánumává fejlesztette. — Bertalan Cornelia már első munkáival rutinos és csiszolt hangú elbeszélőnek bizonyult; emberlátása részletező és alapos, életismerete és kifejező ereje a legjobb realistikával vetekszik. — Ignátfi (Haksch) Lajos, karcolatai a pécsi életet rajzolják találó és fordulatos kedvességgel (Tarlózás). — Császár Géza az ifjúsági irodalomban adott kiemelkedőt, mint regényíró és lapszerkesztő érzékeny lelkiismeretről, korszerű és alapos tájékozottságról, szellemes írói készségről tanuskodik. — Hozzá hasonlóan publicista és gyermekíró az ironikus és nagyműveltségű Göbel Károly s a vidámhangú, jószívű Szabó Géza. Lőrinczy Mária hangulatos novellái és karcolatai említést érdemelnek. — Kápolnay Zsigmond nevét tudományos cikkei mellett a pécsi Nemzeti Színházban előadott darabjai tették ismertté a közönség előtt. — Csura

Miklós országos viszonylatban is a beérkezettek közé számít; verseit, elbeszéléseit és kritikáit a legelterjedtebb folyóiratok közlik. — Zitás Bertalan novellái is eljutottak a szűkebb határokon túl a fővárosi sajtóba. Publicista és elbeszélő Rausz Alajos és a hörnyéki Bodó László; Szomor Ferencet mint novellistát ismerjük a pécsi lapokból. — Gruber Győző, míg búcsut nem mondott a tollnak és a szerkesztői széknek, az irodalom úgyszólván minden ágát bejárta. — Péter József, a tudós levéltáros, egy időben Muskátli címen szépirodalmi lapot szerkesztett, de máshol is s azóta is megjelennek írásai. — Buzna Viktor munkái közül Az utolsó Abbeville c. történelmi dráma jutott a nagyközönség elé. — Barnabás Istvánéi közül pedig Az avignoni jégtorony c. regény. — Károly Ferenc a pécsi diákéletéről formált kis regényt. — Számos műfordítónk közül Hardi Ernő, Tamás Tibor, Fejes Károly, Lénárt Franciska és Gasparics György neve kívánkozik a közönség elé.

Meg kell említenünk azokat az íróembereket és tudósokat is, akik nem szépírói törekvéssel, de írói eszközöket használva, fejtegetnek napi kérdéseket vagy népszerűsítik tudományukat. Itt van mindjárt egyetemünk tanári karának számos tagja, — vezető elméi mind a maguk tudományszakának: Vargha Damján a pécsi hagyományú Szent Mór- és Szent Imre-kultuszt terjesztő cikkeivel tartozik ide; Gyomlay Gyula görög történetet írt s Világhódító címen díjnyertes tragédiát. Reuter Camillo mint tudós bibliografus él a köztudatban; Faluhelyi Ferenc a külpolitikai helyzetet szokta ismertetni, a pécsi közéletben tevékeny részt vevő Krisztics Sándorral együtt. Prinz Gyula városfejlesztési és egyetemi ügyekben hallatja szavát, Molnár Kálmán közjogi kérdések ismertetője; Nagy József esztétikai cikkeivel és kritikákkal szokott a nagyközönség elé lépni; Hodinka Antal Pécs multjával foglalkozik, s még igen sokáig folytathatnánk ezt a sort. Az itt élő vallásfelekezetek papsága nemcsak szóval és tettel, hanem tollal is igyekszik hozzáférközni hívei szívéhez: Hanuy Ferenc, Komócsy István, Vértesi Frigyes, Hajós György, Kiss Albin, Kaiser Nándor, Pinzger Ferenc, Loschert Kázmér (Villány), Györkös József, Iselstöger Lajos, (Olasz), Dőry László, Perr Viktor, Geosits Lajos (Beremend), Hantos Béla, Czernohorszky József, Koch Ede, Romaisz Ferenc, Kelemen Andor, Nyáry Pál, Fülep Lajos (Zengővárkony), Illés Géza (Terehegy), Kiss Géza (Kákics), Hideg János (Nagyharsány) és a többiek munkái, cikkel könyvtárra menő anyagot töltenek ki, ha egy szorgalmas bibliografus vállalkozna összegyűjtésükre. Szőnyi Ottó, Szentkirályi István, dr. Fitz József, dr. Máté Károly, Lenkei Lajos, Fejes György, vit. Szabó Pál, Horváth Kázmér (Mohács), Szabó Pál Zoltán, Rónaky Kálmán, Pécs és Baranya közeli és távoli multjának ismerői és ismertetői.

Útleírásokat gyakran kapunk Bozóky Géza, Pázmány Zoltán, Kelemen Andor (Tutankhamen földjén). Kiss József, Lénárt Franciska, Vándor Gyula, Lajos Gyula tollából; ez utóbbi az egyházi zene nagy ismerője, amint Schaurek Rafael Pécs zenei életéé. Vende Ernő és Szilárd Leó az irodalomtörténet művelésében fáradoznak; Barankay Lajos és vitéz Székely Pál a közönség pedagógiai ismereteit bővítik cikkeikkel.

PÉCS SZAB. KIR. VÁROSRÓL.

Pécs zenei élete.

Írta: Dr. Gálos László.

Pécs város zenetörténeti multja a török kivonulása után páratlan gazdagsággal fejlik ki előttünk. A zeneművészet nyelvén áhitatos imák szálltak az Istenhez és lelkes dalok énekeltek a hazáról.

A török 1686 októberében takarodott ki Pécsről. Az általános restauráció legelőször a pogánytól tönkretett templomokra gondol. A dóm, mely a török alatt fegyvertár és magtár volt, — 1704 óta újra templom és 1712-ben alakul benne az első egyházi kórus. 1742-ben már zenekara is van, mely a kor ízlésének megfelelő miséket ad elő, Páratlanul fellendül azonban a dóm énekkara három külföldről ide került karnagya: Lickl György, Hölzl Ferenc és Wachauer Károly alatt. Lickl

korneuburgi származású volt, Albrechtsberger és a nagy Haydn tanítványa. Rómában, majd Bécsben orgonált, mely utóbbi helyen tanárát: Haydnt váltotta fel. 1806-ban pályázott Pécsre. Itt páratlan működést fejtett ki 37 éven át, mint karnagy és zeneszerző. Írt operákat, miséket, requiemeket és vagy. 100 motettát. Sírját szép köemlék őrzi. Második utóda Hölzl Ferenc először a bécsi Opera, majd a krakkói herceg udvari zenésze, Schubert és Lenau barátja. Hölzl alapította Innsbruckban 1842-ben a monarchia legelső férfikarát. Beethoven halálakor Bécsben van, ő szerzi meg és ajándékozza később a Pécsi Dalárdának a nagy muzsikusz egy levágott hajfürtjét. Innsbruckból pályázott Pécsre, itt 41 évig volt karnagy. Mint egyházi és világi zeneszerző egyaránt kiváló. Van operája: a Colonnák; oratóriuma: Noé, igen sok miséje, melyek között kiválik koronázási miséje és IX. Pius pápa halálára írt remek requiemje, azonkívül több dala. Hölzl utóda: Wachauer is külföldről pályázik Pécsre. Nevéhez sok kompozíció és a Pécsi Dalárda világsikerei fűződnek.

Dulánszky püspök 1882-91-ig restaurálja a Székesegyházat. Helyreállítja stílusának egységét és barokk kor zenéjét is klasszikus gregorián iránnyal váltja fel. 1888-ban megalapítja az énekiskolát, ezóta a női hangokat gyermekhangok pótolják. Ez az egyházzenei kísérlet hazánkban mindmáig páratlan és külföldön is csak Róma, Páris, Köln és Regensburg mutatják mását. A hangszerek kivonultak és elfoglalta helyüket Palestrina, Menegali, Orlando di Lasso, Anerio tiszta vokális muzsikája. Az új énekkar első karnagya: a Regensburgban képzett Glatt Ignác kiváló zenepedagógus volt, énektanítási művészetét 1897-ben a budapesti egyházzenei kongresszuson nagy sikerrel ismertette és könyvben is kiadta.

A dóm régi zenés miséi a mai egyetemi templomban folynak tovább. Fenntartásukra Bitter Illés 1900-ban egyházi zeneegyesületet szervez Pécsen. Programjukon Mozart, Filke, Seyler miséi szerepelnek, karnagyuk a kiváló katonakarmester: Scharf Róbert.

A pápai enciklikák azáltal, hogy kitiltották a hangszereket a kórusokról, nagy fejlődésnek indították az orgonát, amelybe most beleépítik a vonós és fúvós sípokat. E mozgalomban lesz naggyá a városunkban székelő, egyetlen magyar orgonagyár. Alapítója: Angster József. Találmánya: a pneumatikus rendszer általánosan bevált. Első műve a pécsi zsinagóga orgonája, melyet azóta több mint ezer követett.

Amíg az egyházi zenét a pécsi dóm énekkara, addig a világot a király-díjas Pécsi Dalárda képviseli. 1846-ban, a magyar szabadságharc hajnalán született és 1861-ben, mikor dalban keresett enyhülést és megnyilatkozást. a honfibu és a honderu újjáalakult. Bölcsőjénél Schmidt Péter, Wachauer karnagyok, Girk püspök és Mailáth országbíró álltak. (Utóbbi felesége a dalárda zászlóanyja.) Országos dalosversenyen hatszor nyert első, egyszer második díjat, ami azért is nagy eredmény, mert vagy ötször Erkel Ferenc volt a zsüri elnöke. Feltűnést keltett Bécsben 1879-ben, mint a nemzetközi dalosversenyen megjelent egyetlen magyar dalárda. 1883-ban külföldi utat tett: föllépett Grácban, Ischlben, Salzburgban, mindenütt óriási sikerrel. Sikereikre jellemző, hogy jöttüket több helyen magyarellenes cikkekkkel fogadták az újságok, melyek az első szereplés után rendkívüli kiadásban méltatták a dalárda csodálatos teljesítményeit. A zürichi Tonhalleban adott hangversenyük egyenesen világsiker volt. Koller, ottani egyetemi tanár, mint Európa legjobb férfikarát említi a Pécsi Dalárdát és táviratot küld Wiesbadenbe Abthoz, hogy Vinetáját még soha ilyen szépen nem énekelték. Énekeltek még Luzernben és a Rigin, hazatérésük alkalmából kivilágították kedvükért a schaffhauseni Rajna-vízesést. A dalárdát meghívták e sikerek kapcsán a párisi világkiállításra, hogy a Trocadérobban énekeljen. Itthon kétszer énekeltek I. Ferenc József előtt, második alkalommal a király nagy dicsérettel emlékezett meg Hoffer Károly királyhimnuszáról. A szerző a koronás arany érdemkereszt és a pápai „Pro Ecclesia et Pontifice” kitüntetések birtokosa volt és hozzá fogható tenorista akkor az egész országban nem akadt. A dalárda 1925-ben a soproni dalosversenyen királydíjat nyert Boldis karnagy vezetése alatt.

Külön meg kell emlékezni azokról a zenei nagyokról, akik Pécsről indultak el. Első közöttük a vak Weidinger Imre fagottművész. 3 éves korában himlőben megvakult, élete végéig csak a villámok fényét vette észre. Már fiatalon zongorázni, majd fagottozni kezd. Páratlan zenei memóriája, csodálatos művészete sokszor érvényesül koncerteken, templomok kórusán. Három barátja külföldi útra beszéli rá, útja csupa siker: Berlin, Danzig, Riga! Szentpétervárot megállapodik és a cári udvar kiváló fagotttísta lesz. Hosszú évek után a honvágy hozza haza. Itthon békésen él emlékeinek és művészetének, míg 1859-ben elszólítja a halál. Másik büszkeségünk Amtmann Prosper fuvolaművész és zeneszerző. Pécsről indul el tüneményes pályáján, most van ép 100 éve, hogy itt először pódiumra lépett. Egy ideig a pesti, majd a bécsi opera fuvolása. Münchenben az ő számára konstruálta egy híres hangszerkészítő a sokbillentyűs első modern fuvolát. Ezzel művészi körútra indult. Ausztriában, Német-, Olasz-, Francia- és Angolországban, mindenütt csodálatos sikereket aratva. A halál a magyar művészet igaz veszteségére korán: 44 éves korában szólította el. Gunzl János pécsi dóménekes, hegedűművész és komponista híre oly nagy volt, hogy a cári udvar, 3000 rubel utiköltséget előre küldve, meghívta Szentpétervárra udvari muzsikusként. Ott Straussra emlékeztető keringőire a békebeli cári udvar táncolt. Tragikus házassága őt is hazahozta Pécsre meghalni. Itt végezte továbbá első tanulmányait az operaház nemrég elhunyt főzeneigazgatója: Kerner István. Itt járt reáliskolába Poldini Ede, a „Farsangi Lakodalom” nagynevű szerzője. A székesegyház énekiskolájából került ki az operaház örökös tagja: Szende Ferenc. Az énekesnők közül kiemelkedik: Blätterbauer Gizella, egy pécsi órásmester leánya, ki a frankfurti opera tagja lett és Jellasiczné Csurgay Adél.

Pécs zeneváros jellegét fényesen igazolja továbbá az a tény, hogy az ország fővárosába ellátogató világhírű művészek úgyszólván mind lejöttek Pécsre is szerepelni. Itt hangversenyzett a Hattyúban Liszt Ferenc 1846-ban, aki, mint Scitovszky püspök vendége, Püspöknádasdról jött Pécsre. Nádasdon megjelent előtte tisztelgésre a Pécsi Dalárda és ott, kedvükért írta első magyar férfikarát Garay Patakocskára című költeményére. Hangversenyzett Pécsen Liszt legjobb tanítványa: Mentner Zsófia (1875), Reményi Ede három, Kubelik két ízben. Járt nálunk hangversenyezni Burmester Willy, Eugen D'Albert, a berlini kamarazene egyesület triója: Sauer Emil, gróf Zichy Géza, Hubay Jenő, Blaha Lujza, Barbi Alice, Ney Dávid, Szendy Árpád, Dohnányi Ernő, Hoen Alfréd és még sokan mások.

Pécs zenei élete igen élénk volt. 1853-ban a pécsi városi zeneiskola, 1866-ban a városi zenekar, 1873-ban a női énekkar, 1880-ban a filharmonikusok egyesülete, 1894-ben pedig a pécsi zenekedvelők egyesülete alakul meg. 1880-ban már zenepalota építését kérik és 1887-ben kb. száz zeneoktatással foglalkozó férfi és nő van városunkban, többnyire jónevű volt operaénekesek és művészek. A zenei élet a Hattyúban, a régi sörházban, a tettyei majálisokon, az üszögi erdőben, később a Katolikus Kör estéin, a Vigadóban és a Pannóniában talál otthonra. A koncertek programja a lehető legváltozatosabb: klasszikusok és romantikusok, egyházi és világi kórusok, operák és oratóriumok szerepelnek. A városban ma a királydíjas Pécsi Dalárda mellett még tíz dalos egyesület működik, a dóm karán kívül négy igen nívós egyházi kórus, kitűnő filharmonikus együttes, virágzó zeneiskola és a pécsi zenekedvelők egyesülete révén zeneileg intelligens és nagyigényű muzikalitású közönség van.

Pécs város zenei kultúrájának fényes erőpróbája volt az a nagyszerű ünnepi hét, amit 1933 június 3-11-ig rendezett a pécsi idegenforgalmi iroda és a város zenei erői, dalosegyesületei. Nyílttéri előadásban előadásra került Gabriel Pierné oratóriuma: a Gyermekkeresztmészadójára Weigele karnagy kitűnő interpretálásában. Az ünnepi hét magyar estje, Brahms-estje, Hölzl -estje felejthetetlen élményei voltak városunk zenei életének.

Történeti összefoglalás.

Írta: Péter József v. főlevéltáros.

A Dunántúl délkeleti részén emelkedik a Mecsek-hegység; méhében magyar fekete gyémánt: a szén. Tetején erdők, oldalán szőlők, gyümölcsösök, nyaralók. Déli lejtőin és lábánál a 61.000 lelket meghaladó város: Pécs.

A város és környéke ősidőktől kezdve lakott hely. Fekvése, éghajlata, természeti kincsei mindig középpontjában állottak az emberi érdeklődésnek. Ez a magyarázata, hogy története egybe esik az emberiség történetével.

Valaha beltenger terült el a város helyén, melynek partja a Mecsek-hegység volt. A hegyoldalban talált emlékek a tanui annak, hogy a Mecseken a történelemelőtti időkben is emberek tanyáztak.

A Krisztus születését megelőző évszázadokban kelták laktak e tájon. Pécs első nevét: Sopianae-t a keltáktól kapta. Ezt az elnevezést vették át a rómaiak is.

A rómaiak a Krisztus utáni negyedik, ötödik évtizedben vették birtokukba a várost és környékét. Római pénzleletek ezidőtől kezdve találhatók. A rómaiak ideje alatt a város messze vidék központja volt. Itt lakott a polgári kormányzó. A város a főbb római utak vonalába esett.

Sopianae a rómaiak alatt nem lehetett nagy. Leglakottabb része a mai postapalota és Rákóczi-út környéke volt. A római kor számos emléke jutott innen felszínre. A leletek — különösen a legutóbbi időkben — bekerültek méltó helyükre: a múzeumokba. A Krisztus utáni második évszázadban vándorolnak e vidékre a karpok. Hegyi nép voltak, róluk kapták nevüket: a Kárpátok. A rómaiak a harmadik század végén leigázták és letelepítették őket.

A kereszténység már a rómaiak uralma alatt elterjedt e tájakon. Ennek a kornak nagyhírű emlékei; a festett temetői őskeresztény sírkápolna és az őskeresztény sírkamrák. A római uralom a IV. század végéig tartott. Akkor indul meg a „népvándorlás”, amely véget vetett a rómaiak uralmának.

Itt járnak a hunok (433), a gepidák, a gótok, a longobárdok és az avarok (568-800). Számos lelet került felszínre ebből az időből is. Az avarokat a frankok, a frankokat a szlovének váltják fel egészen a honfoglalásig.

A honfoglaláskor a város a magyarok kezére került. Körülbelül száz évvel azután, 1009-ben Szent István megalapítja a Pécsi püspökséget. Ez az esemény döntő befolyású a város és vidéke sorsára. A város művelődését a püspökség ezidőtől fogva állandóan és bőven táplálja. A püspökség és az általa a városba telepített szerzetesrendek formálják ezután a várost a kornak mindig legmagasabb színvonalához; a város ezidőben a püspöké, később vele közösen a káptalané volt.

Pécs legnevezetesebb püspökei ez időkből: Bertalan (1219-1252), aki a város határában alakult egyetlen magyar szerzet, a pálosrendű barátok szabályzatát megalkotta; Alsáni Bálint (1374-1408) bíboros püspök, Nagy Lajos diplomatája; Csezmicei János, más néven Janus Pannonius (1459 — 1472), kora leghíresebb humanista költője.

A szerzetes rendek korán találtak hajlékot a városban; legelőbb a bencések, a XIII. században a domonkosok, a XIV. század legelején a ferencesek, a század harmadik negyedében a karmeliták. A domonkos-apácáknak a városfalon kívül volt ezidőben a kolostoruk: a mai Zidina-környéken. — A XIII. század közepén, a tatárjárás után, épültek a város falai.

A XIV. században királyi pénzverő kamara van Pécsen. Ekkor már kórháza is van a városnak, melynek Erzsébet-ispotály a neve. 1367-ben alapítja Nagy Lajos a pécsi egyetemet.

A XV. század végén, 1495-ben II. Ulászló Pécsen kötötte meg a békét a törökkel.

A XVI. század mozgalmas korszaka a városnak. 1526-ban, a mohácsi ütközet után a török felgyújtotta Pécsen, 1541-ben Szulejmán szintén ostromolta, de Athinay Simon hősiessége ezúttal megmentette az elfoglalástól. 1543 július 20-án a vár őrsége megszökött, Pécs kardcsapás nélkül került a török kezére és török járom alatt maradt 1686-ig.

A török uralom alatt megváltozik teljesen a város lakossága és a külseje is. A magyaroknak majdnem magva szakad. A magyarság helyére húzódnak a szlávok; a reformáció a török alatt meleg fészekre talál, különösen a környéken. A török építkezései is megváltoztatják a város képét. Templomokat, fürdőket épít. A keresztény épületek egy részét lerombolja, vagy pusztulni hagyja, anyagát felhasználja.

Ennek a kornak messzehíres emlékei: a mai belvárosi plébánia-templom, mely Magyarországon a legnagyobb iszlám-alkotás; a XVI. században katolikus templomból épült. — Idris Baba sírkápolnája a gyermekmenhely kertjében 1591-ből; a Szent János kápolna a belgyógyászati klinika épülettömbjében, amely Jahováli Hasszán dzsámija volt. Mellette ma is büszkén emelkedik magasra a minaret.

A XVII. század elején Bethlen Gábor fordul meg Pécsett. 1639-ben a törökök kirabolják a keresztények házeit. 1664-ben Zrínyi Miklós ostromolja. A külső várost elfoglalta, a belsőt nem tudta bevenni. Elvonulása előtt felgyújtotta a várost. 1686 augusztus 12-én megszűnik a török hódoltság.

A felszabadulás után osztrák katonai uralom alá kerül Pécs városa. Majd a királyi kamara fenhatósága alá tartozik.

1692-ben pestis pusztítja a várost. 1694-ben alapították meg a jezsuita (a mai ciszterci-rendi) gimnáziumot. 1695-ben a város görög keleti püspöki székhely is volt.

A XVIII. század nevezetesebb eseményei: 1704. kuruc- és utána rácdúlás. 1709-10. a második pestis, 1770-ben II. József látogatása; 1775-ban létesül az első — az Engel-féle — könyvnyomda, Klimó György püspök támogatásával. 1774-ben Klimó püspök nyilvánossá teszi a püspöki könyvtárat, ez az első nyilvános könyvtár Magyarországon. 1780-ban Pécs szabad királyi város lesz, felszabadul a püspök és káptalan fenhatósága alól. 1786-89 között semmisíti meg II. József a pécsi szerzetesrendeket a ferencesek kivételével. 1796-ban telepednek le az irgalmasrendiek a városban a kapucinusok helyére.

A XIX. század elején a dunántúli kerületi akadémiát Pécsről Győrbe helyezik át (1802). Br. Szepesy Ignác püspök megalapozza és felállítja a lyceumot, a későbbi jogakadémiát. 1848-49-ben a várost lövetik, de különösebb kárt nem szenved.

1854-ben rakja le Zsolnay Vilmos keramiai gyára alapjait. — 1857-ben nyílik meg a pécs—mohácsi vasút, — 1859-ben alapítják meg a pezsgőgyárat. — 1861-ben alakul meg a Hamerli kesztyűgyár. 1867/68-ban a pécs—barcsi, 1882-ben a pécs—budapesti vasútvonal nyílik meg.

1888-ban országos kiállítás. — 1892-ben épül a vízvezeték, 1895-ben a mai Pécsi Nemzeti Színház. — 1897-ben készül el a pécs—doljnimiholjáci vasút, — 1899/900-ban a főpályaudvar.

A XX. század sem múlik el a város felett nagyobb események nélkül. 1903/4-ben épül a postapalota. 1907-ben újból nagyszabású országos kiállítás van a város falai között, nemcsak erkölcsi, hanem anyagi sikerrel is. Ez évben épül fel a mai városháza, 1912-ben a pécs—bátaszéki vasút, 1914-re készült el a Máv. üzletvezetőség palotája.

1914/18-ban a város hatalmas vér- és anyagi áldozatot hozott a világháborúban. 1918-ban zajlott le a 6. gyalogezred lázadása. 1918/21 között nehezedett a városra a szerb megszállás. 1923-ban költözött Pécsre a menekült pozsonyi Erzsébet-tudományegyetem.

Pécs legújabb karakterének jellegzetes vonása, hogy idegenforgalma a város értékei és a megfelelően irányított propaganda miatt állandóan növekedőben van. A város országos érdeklődésbe került és ennek tulajdonítható, hogy egymásután országos kongresszusok színhelye.

A város legújabban nagy áldozatokat hoz a különböző sportok érdekében. A turisztika fellendülését szolgálja a Mecseken épült menedékház és vendégfogadó-szálló. Megvalósulás előtt áll a mecseki ródli-pálya. A Zsolnay-gyár közvetlen szomszédságában ez idén (1933) adták át a forgalomnak a hatalmas és modern népfürdőt.

Ha még megjegyezzük, hogy a várost a nyári hónapokban légiforgalom köti össze a fővárossal, hogy a csatornázás befejezéshez közeledik, hogy a vízellátás kérdése az újabb vízkutatások révén lassan lekerül a napirendről, akkor megmutattuk azt a tükröt, amely Pécs legjellegzetesebb vonásait tünteti fel.

MOHÁCS MULTJA ÉS JELENE.

Írta: Dr. vitéz Horváth Kázmér.

Mohács Baranya vármegye legnagyobb helysége és jelenleg egyetlen városa.¹ Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint lakóinak száma meghaladja a 17 ezret.²

1. Mohács létezésének első nyomai.

Azok a nyomok, amelyeket a régész ásója Mohácson és környékén talált, azt mutatják, hogy Mohács annak a síkságnak, amelynek középpontjában fekszik, legfiatalabb gyermeke. A várost környező dombokon már régen ott lakik az ember, mikor Mohács területét még árvizek öntözik és mocsarak, nádasok borítják. Míg Nyárád, Majs, Kölked és Szőlőhegy a régibb kőkorszakból mutatnak leleteket, addig Mohács beépített területén és közvetlen környékén a lőszpartok oldalában csak az újabb kőkorszak szerszámain, munkaeszközeit tárták fel az ásatások.

A kelta kor emléke: egy nagyobb lelet (a XIX. század közepéről) és azok a kelta szavak, amelyek ma is élnek a nép száján s amelyek átérték a római, avar, frank, pannonszláv uralmat, igazolják azt, hogy ősi lakóik csak a magyar uralom alatt olvadtak bele az államalkotó népességbe.³

Mohács ekkor még egyszerű halászfalu, erre mutatnak a nagyszámban előkerülő halász-szerszámok és hálónéhezékek, amelyeket az első kultúrréteg embere jobbára csiszolt kőből, a római kor iparosai égetett agyagból készítettek.

Valószínűnek látszik, hogy mint egyszerű halászfalut adományozta Szent István a pécsváradi apátságnak, amelynek alapítólevelében Mohács a hetedik falu.⁴ Ez az alapító levél azonban csupán egy XV. századból fennmaradt másolatban ismeretes és egyes történészek apokrifnak tartják. Az utána következő okmány, amelyben Mohács neve előfordul, 1093-ból származik s Mohács nevét a nyúlzigeti apácák egyik birtokleírásiban említik.

1323-ban azonban a pécsváradi konvent már levelet ad ki, amely szerint Mohács a pécsi püspöké. Lehetséges, hogy ez időben szerezte meg a pécsi püspök más dunamelléki községekkel együtt, csere útján, a pécsváradi apátságtól. Utána Mohács már mindenkor mint a pécsi püspökség birtoka szerepel. Csánki szerint Szent László király adományozta neki.

2. „Villa” Mohach.

Egy 1343-ból származó okmány „dictam villam . . . Mohach vocatam” szavakkal jellemzi Mohácsot, amiből világos, hogy Mohács ebben az időben falu.⁵ Ugyanezzel a szóval jelzik a XIV. századból származó és a Zichy-kodexben ebből a korszakból származó okmányok.

A határjárás okmányok azt bizonyítják, hogy ekkor még Mohács nem rendelkezett a jelenlegi nagy határokkal, hanem számos kisebb és azóta elpusztult községgel osztozkodott rajta.

A többi okmányok jobbára hatalmaskodási perekben hozott ítéletek, amelynek szereplői a pécsi püspökök mohácsi tisztartói, akik arra törekedtek, hogy földek elfoglalása által Mohács határait s így a pécsi püspök birtokát a szomszéd uradalmak és községek terhére nagyobbítsák. Így maradtak fenn és váltak a város történelmének első történelmi alakjaiként a pécsi püspöki uradalom tisztartóinak és egyes városi polgároknak nevei, mint: 1374-ből Trötöl János, 1380-ból Csató János, 1389-ből Györfi Zsoldos Pál, 1467-ből Szentpéteri János.

Ugyanebből az időből maradt feljegyzés a mohácsi plébániáról és plébánosairól is. 1334-ben Lőrinc, 1335-ben Péter, 1400-ban Rufus (Vörös) Sebestyén Mohács papja., A temploma pedig

1 Mohács után következő legnagyobb helység Baranyában Siklós 5740 lélekkel.

2 Mohács lakosainak száma 17.369. Területe 31.171 kat. hold.

3 L. dr. vitéz Horváth Kázmér: Kétezeréves Mohács c. munkáját 1933.

4 L. dr. v. Horváth K.: Mohács fejlődéstörténelmének vázlata. Mohács 1929.

5 Káptalani levéltár Pécs. 1343. évről származó határjárás okmány Mohácsról.

Szűz Mária tiszteletére van rendelve.⁶

Mohács ekkor már a nagyobb helységek közé tartozik, mert ugyanakkor, midőn Földvár papja 10, Csele papja 20, Báta papja 1 banalest fizet, Mohács 30 banalest ró le a pápai tizedjegyzék szerint. Mohács papja egy összeget fizet: Harsan, Szent Márton és Görcsön papjával. Vagyis Mohács ekkor körülbelül ezekkel a helységekkel egyenlő nagyságú. A közeli községek közül nagyobb összegekkel szerepelnek pl.: Gyúd (50), Bóly (60), Siklós (50) papja is.

3. Oppidum „Mohacz”.

A XV. század első feléből származó okmányok Mohácsot „civitas”-nak jelzik, a második feléből származó okiratokban azonban Mohács már „oppidum”. Mohács lakói „cives”-ek.⁷

Magára a városra vonatkozólag azonban egyebet az okiratok nem tartalmaznak. Nevéből következtetve, Mohácsot ekkor palánk védte, a püspöki uradalmi épületeket, a püspök házát pedig erősebb várfal — mint azt a török forrásokból meglehetősen állapítani. Ez valószínű is, mert különben megtorlás nélkül nem hatalmaskodhatott volna a környékbeli falvakon.

Mohács tehát mint oppidum lép be a magyar történelembe. Királyaink közül, a fennmaradt okirataink szerint, elsőnek V. László tartózkodik falai között. Utána — 1521-ben — II. Lajos táboroz itt a Nándorfehérvár felmentésére toborzott hadsereggel. Itt veszi hírül a fontos végvár elesését. Itt éri végzete az 1526 augusztus 29-iki I. mohácsi csatában.

Török források szerint a csata után Mohácsot felgyújtják, a város palánkját és várának falait lerombolják.

Szulejman ezután még kétszer látogatja meg Mohácsot, mielőtt elfoglalná. 1529-ben itt köt szerződést János királlyal, biztosítja Magyarország háborítatlan birtokát — egy-két végvár kivételével. 1532-ben pedig innen indul csapataival Bécs elfoglalására, azonban csak Kőszegig ér, ahol Jurisics Miklós feltartóztatja.

4. „Mihadzs” vára és városa.

Mohács János király halála után 1541-ben kerül török uralom alá.⁸ A város török neve Mihadzs volt.⁹

Ebből a korszakból már számos feljegyzés maradt Mohácsról. Így tudjuk, hogy a város lerombolt palánkjait és a várat Szulejman szultán újra felépíttette. A várnak négy bástyát emeltetett, ezekbe ágyúkat állított.

Úgy a várat, mint a várost árokkal véttette körül, amelybe a Duna vizét vezették.

A török adóösszeírásokból tudjuk, hogy 1559-ben Mohácson 318 ház áll, amelyek legnagyobb része zsindelemmel vagy náddal van fedve. A lakosság magyar. A várban 50 lakóház van. Szulejman szultán dzsámit is épít ide. A megszálló katonaság száma 120 körül mozog.

A város lakosságának, illetve házainak száma, de a megszálló török katonaságnak lélekszáma sem igen változott a török hódoltság alatt. Tudjuk, hogy 1661-ben is kb. 300 a lakóházak száma. A megszálló és védőőrség 1568-ban és 1601-ben 131, illetve 134.

A város első török ura 1541-ben Kaszin bég. Legutolsó bégje pedig Otmár. A magyar lakosság mellett számos török aga és ispahi lakik falai között, akiknek a környékbeli falvak adóznak.

Mohács lakossága a török hódoltság kezdetén kétfelé adózott. És pedig a pécsi püspöknek és a török szultánnak. A pécsi püspökkel kiegyezett és 100 forint váltságot fizetett, később azonban ennek fizetését beszüntette. Valószínűleg akkor, mikor a lakosság katolikus hitét elhagyva, áttért a református vallásra. Ez minden jel szerint 1570-ben történt. A legutolsó katolikus papot u. i. az

6 Monurmenta Vaticana—IX., 388. o.

7 Zichy kodex VII., köt. 552., 553. és 554. o. Dr.

8 Dr. v. Horváth Kázmér: Mikor foglalták el a törökök Mohácsot? „Mohácsi Hírlap” 1930. évi folyam ápr. 20. sz.

9 Evlia Cselebi: Kemal Pasazade. Thury J. fordítása.

iratok 1557-ből említik. 1570 után Mohács a pécsi püspöknek adózó községek jegyzékében nem fordul elő s ezen évből származik a református egyház áldoztató kelyhe. Református papok nevét azonban csak a XVII. századból ismerjük. Nem papok, illetve lelkészek voltak tulajdonképpen, hanem csak kántorok, „ludi magister”, ami annak a jele, hogy a gyülekezet nem lehetett túlerős.¹⁰

A török földesúrnak, illetve a császárnak, a lakosság súlyos adókat fizetett. Ez az adó csaknem 10 ezer akcse volt a hódoltság kezdetén.¹¹ A hódoltság végén a földesúrnak, aki Otmár bég volt, 50 dénárt és 1 oka zsírt fizettek. A császárnak pedig 3 forint házadót és tizedet. Ezenkívül úgy a bég részére, mint a vár rendbentartására robotot kellett a lakosságnak adni.¹²

Mohács a török megszállás alatt — kivéve a megszállás kezdetén a pécsi püspöknek teljesített szolgáltatást — magyar részre nem adózott, illetve oltalompénzt sem fizetett. Ezért a magyar várak kapitányai gyakran meglátogatták s nem egy ízben felgyújtották. Így 1598-ban Illésházy István hadai, 1664-ben Zrinyi Miklós gróf, 1685-1686-ban pedig Joanovics — Zerinvár kapitánya — csapatai, akiknek a Mohácstól délre eső községek fizettek adót. Gyakran látja határában a török hadakat is, mert egyes dunántúli hadjáratok alkalmával itt gyülekeznek és itt is telelnek a török segélycsapatok.

5. Mohács mezőváros.

Mohács 1686-ban szabadul fel a török hódoltság alól. Radanay Mátyás, Zalavár kapitánya, a későbbi pécsi püspök, foglalja el, illetve veszi meg az alatt az idő alatt, míg Lotharingiai Károly serege Buda várát ostromolta. A törökök ezután elhagyják a várost. Mohács a győri várkapitányság parancsnoksága alá tartozik. Első parancsnoka Szebényi György várkapitány.

1687-ben, mikor Szolejman nagyvezér augusztus elején Baranya visszafoglalása végett átkel a Dráván, Lotharingiai Károly nagyherceg elrendeli a város elpusztítását, hogy a törökök meg ne vessék benne a lábukat. Lakosságát kényszerítették a város elhagyására. Az elűzött magyar lakosság a mohácsi szigetre menekül, annak déli részén (Sáros-dűlő) telepszik meg s megalapítja a Kis-Mohács helységet. A lakosság egy része a II. mohácsi csata után (augusztus 12) ugyan visszatér a város falai közé, másik része azonban ottmarad s csak 1696-iki török hadjárat után telepszik vissza; közigazgatási különállását azonban fenntartja és körülbelül 1725-ben egyesül Moháccsal.¹³

Mohács a törökök elűzése után kamarai birtok lesz s mint ilyen 1703-ig Jany szerémi püspök bérli. Falai között lassan berendezkedik az élet. 1688-ban felállítják a sóhivatalt, vagy másként a harmincados hivatalt. 1689-ben postamestere is van már. Megindul az üres uccák benépesítése elsősorban a régi lakosok békés, vagy erőszakos visszahelyezése, később külföldiek betelepítése által. 1694-ben telepszik meg Mohácson a ferencrendiek László-tartománya, akiket 1698-ban követnek a bosznia-argentínai barátok.¹⁴ Ők hozzák magukkal Mohácsra — eddigi adataink szerint — az első bunyevácokat és sokacokat is.

A kuruckorszak alatt mindkét szerzetesház menekülni kénytelen s csak 1709-ben térnek vissza a mai szerzetesek elődei — a bosznia-argentínai barátok — Mohácsra és telepsznek meg először a városban, a mai plébánia telkén, később pedig, mikor a pécsi püspök tőlük a plébániát elveszi, jelenlegi rendházuk helyén.

---

10 Lampe 661. o. Koller: VII. 39. o. Közülök ismeretes: 1647-ből István, ?-ből Berenyési, 1678-ből Décsi.

11 Velics-Kammerer: Török defterek. 1454-ben fizettek a mohácsiak részletezve 1048 akcse kertadót, 1378 akcse haladót, 500 akcse házadót 4600 „vakf”-ot stb.

12 Országos Levéltár. Fasc. 34. Nr. 43. Conscriptio Bon. Pecsvaradiensis.

13 Dr. v. Horváth Kázmér: Hol feküdt Kis Mohács? Kézirat.

14 A Ladislaisták levéltára Zágráb. Ladula V — z. V. ő. P. Kaiser Nándor: A ferencesek Baranya megyében.

6. Mohács püspöki város.

Mohács 1703-ban Lipót császár és király adományozása révén ismét a pécsi püspökség birtokába került. A közben fellángoló Rákóczi felkelés azonban a birtokviszonyok végleges rendezését nagyban akadályozta. Tulajdonképpen csak a szatmári békekötés után kezdődik meg a jelenlegi Mohács alapjainak lerakása. Az 1711. évi összeírásban már szerepelnek a sokacok. 1715-ben Mohács bírójá sokac. Első ízben. Később a többi nemzetiségek is feltűnnek a lakosok névjegyzékében. A várost úgyszólván elöntik a földesurak telepeseikkel. A szerbeket még a kamara telepíti le 1715-30 között a tulajdonában maradt vár területén. A sokacok több hullámmal érkeznek 1687-től 1740-ig. Német telepeseikkel az anyakönyvben 1725 után találkozunk.

A város újjáépítése által négy pécsi püspök-földesúr írta be nevét Mohács város történelmébe.

Nesselrod (1703-1732) püspök renndezi véglegesen a város és határának birtoklási viszonyát Mohács és Kis-Mohács egyesítése által. Ő kezdi meg a püspöki kastély építését — egy fennmaradt rajz szerint — megerősítve, ágyúkkal ellátva.

Berényi Zsigmond (1739-1748) tovább építi a kastélyt és melléje felépíti Mohács jelenleg is még legszebb templomát, a Püspök-templomot.

Klimó György (1751-1777) bőkezűségét dícséri a mohácsi ferencendi zárda és templom megépítése. Ő telepíti le 1769-ben és 1770-ben a püspök-kastéllyal és a ferencendi zárdával szemben a Buda — észéki országút mentén a németeket, akikkel a városban a tömeges és tervszerű benépesítés korszaka bezárul. Ez a 38 német család alkotta 1796-ig Új-Mohácsot, egy Mohácstól független községet.¹⁵

Eszterházy Pál (1780-1798) fejezi be a Püspöki kastélyt. Az ő idejében egyesül Új-Mohács Moháccsal és telepszik vissza a plébánia a városba. Ezeknek a nagy püspököknek méltó utódai voltak a XVIII. században Szepesy Ignác és előtte Király József. Király József nevéhez fűződik Mohács kultuszának kiépítése, Szepesy Ignác pedig erősen támogatja a város lakosságának törekvéseit a földesúri joghatóság alól való felszabadulásra.

7. Mohács szabadalmas város.

Az egyre nagyobb tért hódító gőzhajózás, a fellendülő kereskedelem és ipar, az ennek következtében emelkedő műveltség az, amely 1831-ben a város lakosságát arra készítette, hogy mindent elkövessen magasabb közigazgatási forma elérésére és a földesúri joghatóság alól való felszabadulásra. Ezeket a törekvéseket siker is koronázza. 1840. március 26-án V. Ferdinánd király Mohácsot szabadalomlevéllel látja el és szabadalmas mezőváros rangjára emeli. Ennek keretében engedélyezi számára a rendezett tanács szervezését és az elsőfokú bíróság felállítását.

Ez a szabadalomlevél a városi élet minden mozzanatát szabályozza. Egyértelmű a földesúri hatóság alól való felszabadulással. Az átalakulás 1841. január hó 17-én történt tisztujjítással fejeződött be s utána a püspök rögtön ajánlatot tett a birtokviszonyok rendezésére, a közösen birt területek megosztására. Mivel pedig egyezség nem jött létre, megindította a pert az elkülönítésre. A per csak a XIX. század vége felé fejeződik be és ez a késedelem súlyos károkat okoz s a fejlődésben is visszaveti.

A szabadalomlevélben foglalt szervezet Mohács város új korszakát nyithatta volna meg. De a szabadságharcot követő abszolutizmus és provizórium a város önkormányzatát felfüggesztette, a szervezetet a város lakossága előtt lejáratva; mire a kiegyezés megtörtént, a lakosság zöme a szabadalomlevélben biztosított jogokat egyszerűen feladta s egyszerű mezővárossá alakult vissza.

Magában a szabadságharcban Mohács nem igen vett részt. Felállították ugyan itt is a nemzetőrzászlóalj, melynek tisztjei Mohács város művelt és gazdagabb polgárai voltak, de ez a nemzetőrség aktív részt nem vett a szabadságharcban, mivel Baranyával együtt Mohács is rövid idő

---

15 Dr. v. Horváth Kázmér: Mikor telepedtek le Mohácson a németek?Dunántúl.

mulva a császári csapatok alá került. A visszavonuló magyar csapatok Mohács határában 1849 július 15-én ellentállást kíséreltek ugyan meg, azonban ez kudarccal végződött. Miután a csetepatéban Mohács lakosságából is többen vettek részt, a bevonuló császári parancsnok, Henriquez, hadisarcot vetett ki a lakosságra s mert a harangokat félreverték, megtiltotta egy hétre a harangozást is.

A szabadalmas város és az abszolutizmus idejére esik a Mohács-pécsi vasút megépítése és megnyitása,¹⁶ a zsidóság nagyobb számú betelepődése,¹⁷ a főszolgabírói hivatal végleges idehelyezése¹⁸ és az első könyvnyomda felállítása (1867. elején, Taizs Mihály), mint a város életében fontos mozzanatok.

A szabadalmas város működése alatt szép fejlődés is indul meg, amely azonban a provizórium idejében súlyos gazdasági válságba fullad a Pécs — budapesti és az alföldi vasútvonal megépítése következtében. Maga a városi szervezet is nagy válságokkal küzd. Kellő gazdálkodás hiányában teljes csőd fenyeget, úgyhogy nem is kínálkozott más mód a város megmentésére, mint a szerényebb közigazgatási keretek közé való visszafejlődés.

8. Mohács nagyközség.

1868. július havában Mohács ismét mezőváros s mikor a községek jogviszonyait rendezik s a törvényhozás meghozza az 1871. évi 18-ik t. c. -et, Mohácsot már nem a rendezett tanácsú városok, hanem a nagyközségek közé sorolják.

Az első képviselőtestület 1871. december havában alakul meg; szervezetén az 1886. évi XXII. t. c. sem igen változtat.

Már mint nagyközség éri meg Mohács a püspökkel való perének befejezését s ennek következtében 1884-ben megkezdik a sziget felosztását, ami a város hatalmas mezőgazdasági fellendülését eredményezi. Az 1876. évi nagy árvíz¹⁹ pusztításainak tapasztalatai alapján megépül a várost délről még ma is védő körtöltés, 1885-ben a szigetet védő — Bajától egészen Bezdánig húzódó — nagy töltés. Fejlődésnek indul a kulturális élet is. Egymásután épülnek az elemi iskolák. 1896-ban a mohácsi állami polgári iskola, megalakulnak az egyes kaszinók és körök, amelyek a városban jelenleg fontos szerepet töltenek be. Megjelenik az első újság is.

Az ipari élet szintén rohamos fejlődésnek indul. A malom-, építő-, selyem-, vas- és keramiai ipar, a háziipar több válfaja jelzik ennek útját a világháború kitörésekor. Maga a város háztartása is rendben van. Egymásután létesülnek a különböző közüzemek (átkelési üzem, villanytelep, vágóhíd). A vállalkozás is szívesen keresi fel a várost. Az uccákat világi-lással látják el, kőburkolatokat készítenek, a főbb utvonalakat aszfalttal öntik, járdákat építenek. Egymásután épülnek a város főbb uccáiban kereskedőházak. Bankok nyílnak a hitelügyek kielégítésére.

Minden a legszebb úton van a szebb és jobb jövő felé, mikor kitör a világháború, amelyből Mohács jelentékeny mértékben kiveszi részét. 1914. augusztus elejétől 1918. november elejéig a lakosságnak csaknem 20%-a megfordul a világháború különböző harcmezőin, ahol 450 férfit áldoz a hazának. A világháború befejeztével reászakadt Mohácsra is, Baranya déli részével együtt, a szerb megszállás (1918. november 15-től 1921. augusztus 26-ig) ezalatt a város teljesen lerongyolódik. Kifosztják és elviszik a közintézmények és gyárak felszerelését és magyarságától is meg akarják fosztani. Érthető, hogy örömujjongással fogadják a bevonuló magyar csapatokat.

---

16 1857. május 2-án nyílt meg a vasút.

17 Vida Dezső hitközségi elnök előadása 1930. ápr. 5-én az Izraelita Leányklubban. „A mohácsi ízr. hitközség multjából” c. alatt.

18 1861-ben történt meg.

19 1876. március hó 13-án öntötte el a várost. Elpusztult 300 ház.

9. Mohács rendezett tanácsú város.

A felszabadulással a város fejlődésének új korszaka nyílt meg. Rövid idő alatt sikerült a megszállás romjait eltakarítani. Megindul az újjáépítés munkáját; 1923-ban több lelkes férfiú mozgalmat indít Mohács várossá való átalakulása érdekében, amelyet a belügyminiszter 1924. április 25-én engedélyez. Az első tisztikart szeptember 24-én választották meg, amely azután október 1-én meg is kezdte működését. Ettől fogva Mohács ismét város és hatalmas léptekkel halad a fejlődés útján.

Aki a nagyközség idejében látta Mohácsot és most megtekinti, az csak kétségtelen fejlődést állapíthat meg. Az új városháza, a téli gazdasági iskola, új vágóhíd, a Széchenyi- és Deák-tér rendezése, az újonnan berendezett vásártér, a laktanyák, az adóhivatal ennek a fejlődésnek külső jelei.

10. Mohács megyei város.

Az 1929. évi XXX. t. c. a rendezett tanácsú városok jellegét és elnevezését megváltoztatta és azokat megyei városoknak nevezte el. Mohács tehát 1929. július 1-től kezdődőleg megyei város lett. A városi tanács, mint elsőfokú hatóság helyébe pedig a polgármester lépett.

Mint megyei város érte Mohácsot a súlyos gazdasági krízis, amely 1930-ban alapjában rázta meg az egész ország gazdasági életét. Hatása Mohácson is igen érezhető. Lakossága elszegényedett, ipara, kereskedelme a tönk szélére jutott. A város szervezetét is válság érte egy 120 ezer pengős sikkasztás következtében.

Most már megállapítható, hogy mindkét krízist sikerült kivédeni. A mezőgazdasági termelés átváltása és átszervezése jövedelmezőbb termelvényekre új jövedelmi forrásokat nyitott. A sikkasztás által elkövetett kárt pedig részben államsegéllyel, részben a tisztviselői fizetések csökkentésével sikerült pótolni anélkül, hogy a város közönsége megérezte volna.

11. A ma Mohácsa.

A jelenlegi Mohács tehát kétezer éves alapokon fejlődött és pihen. Egyébként külső képében ennek a multnak igen gyér nyomait láthatjuk. Alig van épülete, amely kétszáz éves.²⁰ A török időkből pedig kimutatólag csupán egy épület maradt fenn. Egy régi ház a Kisfaludi uccában. De azért ez a mult benne vibrál életének minden megnyilvánulásában, törekvéseiben, harcaiban, lakosságának erényeiben és hibáiban.

Magát a várost mélyebben szemlélve és tanulmányozva, olyan kép bontakozik ki előttünk, amely elüt más magyar, de főként dunántúli város arculatától.

Mohács több mint három kilométer hosszan terül el a Duna mentén és legnagyobb szélessége meghaladja a másfél kilométert.

A lakosság negyedrésze (körülbelül 4200) a szigetben lakik, ahol az élet teljesen alföldi jellegű. Szerteszórtan az utak mentén, nagy távolságban egymástól fekszenek a tanyák, mélyen beékelve a szántóföldek közé. Csak az utolsó két évtizedben kezdenek tanyabokrok kialakulni a sziget egyes pontjain.

12. Mohács lakossága.

Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint Mohács lakosságából 13.095 volt magyar, 1920 német, 12 tót, 18 oláh, 2149 horvát és sokac, 135 szerb, 30 egyéb. Vallásra nézve római katolikus 14.921, református 1239, izraelita 741, görögkeleti 283, ágostai evangélikus 145, gör. katolikus 22, egyéb 18.

Mohács tehát nemzetiségi város. Habár az egyes nemzetiségek nem annyira töretlenek, mint a

---

²⁰ Ezek: a Püspök-kastély, a Belvárosi népiskola, a Ferencrendiek rendháza, a r. kat. plébánia.

világháború előtt; a volt nemzetiségi városrészek körvonalai még ma is világosan észlelhetők. Jelenleg is megállapítható, hogy hol telepedtek meg eredetileg a sokacok, hol a szerbek, hol a református és katolikus magyarok. Még a szerbek letelepedési vonala és a szerb városrész is kivehető, pedig már alig maradt belőlük 20-25 család vissza és lélekszámuk, amely 1910-ben még 809 volt, visszaesett 135-re. Egy részük a megszállás alatt, másrészük pedig 1930. október havában költözött el.

Nemcsak a városban, de a szigeten is megfigyelhető a nemzetiségek elkülönülése, pedig a sziget az utolsó 50 évben telepedett meg.

Bár a lakosság csaknem kivétel nélkül (a 17.369 lélekből 16.752) beszél magyarul, az évszázados különélés következményei ma is érezhetők. A mezőgazdasági népesség még ma sem házasodik össze más fajtaival. Gyermekéveiket ugyan együtt töltik az iskola padjaiban, de azután útjaik eltérnek és serdülő korban már nem érintkeznek egymással. Ez az elzárkózás főként a református magyarságnál és a sokacságnál tapasztalható. Egymásközt házasodván, egész uccasorok állanak rokonságban egymással és következménye a meddőség, a betegségekkel szemben az ellentállóképesség csökkenése. Az anyakönyvek számadatai megdöbbentő képét mutatják a református magyarság és sokacság évről-évre mindjobban mutatkozó pusztulásának.

A pusztuló református magyarság helyét részben Bácskából, részben pedig a megszállott területről bevándorolt katolikus és református magyarság, a sokacság helyét pedig a városban a környékbeli, a szigeten pedig a bácskai svábok foglalják el. Ilyenformán a németiség soraiból származó lakosság száma szakadatlanul emelkedik. Hogy mit jelent ez a bevándorlás Mohácsra, a legjobban mutatja az, hogy míg 1920-1930-ban a lakosság természetes szaporodása csupán 413 volt, addig bevándorlás útján Mohács lakossága 1222 fővel emelkedett. Ez a természetes szaporodás a napszámos osztályra és az iparosságra, továbbá a katolikus magyarságra esik, amelynél azt az elzárkózást, — ami a sokacokat és a református magyarságot napról-napra pusztítja, — nem tapasztalhatjuk. A bevándorlás pedig a svábságot és a katolikus magyarságot erősíti.

13. Műveltségi viszonyok.

Az 1930-iki népszámlálás alkalmával Mohács területén 2266 olyan egyént írtak össze, aki írni és olvasni nem tudott. Az analfabéták nagy számával szemben az 1925. évi külön összeírás szerint 789 embernek volt négy középiskolája, illetve polgári iskolája. Középiskolát vagy ezzel egyenrangú intézetet 164-en végeztek. Egyetemi képzettsége pedig 112 egyénnek volt.

Jelenleg Mohácson 4 községi kisdudóvó, 8 római katolikus, 1 református, 1 görögkeleti, 1 izraelita elemi iskola, 1 községi gazdasági továbbképző, 1 községi iparostanonciskola, 1 állami téli gazdasági, 1 állami fiú-és 1 állami leány polgári iskola van.

Míg a szerbeknél alig találunk 10-12 tanulót, s az izraelitáknál a növendékek száma 30-40 körül mozog, addig a reformátusoknál egy-egy osztályra már 60 tanuló esik, a római katolikus tanítók némelyikére — főként a szigeten — 100 tanuló jut. A polgári iskolák növendékeinek száma 357.

Ezek az intézmények kívül van a városban egy közkönyvtár (1930 óta) és télen a Múzeumegyesület keretében szabadliceum működik. Meg kell említenünk a színházat is, amely nyaranta hat hétig játszik.

14. A lakosság foglalkozása. Társadalmi rétegződés.

A város lakosságának zöme őstermelő és mezőgazdasággal foglalkozik. A város határa 4090 birtokos kezében van. Ezek közül 2805-nek birtoka nem haladja meg a nyolc holdat. Vagyis a mezőgazdasággal foglalkozó népesség zöme törpebirtokos. Ezenkívül van 708 8-15 holdas, 202 15 — 20 holdas, 321 20 — 50 holdas, 35 50 — 100 holdas, 17 100 — 300 holdas és két ötszázholdon

felüli birtok.

A mezőgazdasággal foglalkozó tömegek mellett úgyszólván eltörpülnek a többi társadalmi rétegek.

Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint volt Mohácson 488 önálló iparos, 208 önálló kereskedő és 468 olyan egyén, aki szellemi munkával kereste kenyerét. Mint ebből a statisztikából megállapítható, a földművelő osztály mellett legerősebb az iparosság, amely azonban sokkal jobban megérzi a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyokat, mint a földműveléssel foglalkozó rétegek. Míg a földműves osztály a gazdasági viszonyok nyomasztó súlya következtében igényeinek leszorításával és a közéletből való visszahúzódással igyekszik átvészelni a súlyos időket, addig az iparosság, a súlyos viszonyok dacára is, erőteljesen vesz részt a város közéletében. A keresztény rétegeknek, a köztisztviselőkön kívül, csak az iparosság ad intelligenciát.

Gyáripára gyenge. A nagyobb üzemek, így a gépgyárak, az év legnagyobb részében szünetelnek, épígy a téglagyárak és a malmok is. Ugyancsak beszüntette üzemét a selyemszövőgyár: amely egymaga 140 munkásnak adott kenyeret. Van Mohácson 3 téglagyár, 1 gőztégla-és cserépgyár, 1 bőrgyár, 1 selyemszövő, 2 fűrésztelep, 1 vasöntőde és gépgyár, 1 jégszekrénygyár, 1 kendergyár, 1 gyapjúfonó, 1 dobozgyár és 1 szappangyár.

A kereskedelem — épígy mint az ország többi részében — jobbra a zsidóság kezében van. Csupán a fűszerszakmában találunk nagyobb számmal keresztény kiskereskedőt és látunk próbálkozásokat a textiliparban is. Megállapítható, hogy a mult évi súlyos válságot a kereskedőtársadalom leküzdötte. A kényszeregyezségek megszűntek s a megmaradt kereskedők biztos alapon dolgoznak.

A szabadpályákon működő értelmiség legnagyobb része orvos és ügyvéd. Mellettük az állami tisztviselők (bírótság, vám, adó, révhivatalnokok, pénzügyőrség, államrendőrség, határőrség), továbbá a járási főszolgabírói hivatal, városi tisztviselők, a hajózási és vasúti tisztviselők szolgáltatják a lateiner elemet. Az állami hivatalnokok, főként akik nem bennszülöttek, nem tudnak beleolvadni a városi intelligenciába s nem igen vesznek részt a közművelődési és társadalmi mozgalmakban. Hasonlóképpen elzárkózó társadalmi életet élnek az ügyvédek is, akik csaknem kivétel nélkül a járásbírótság közelében telepedtek meg s külön ügyvédnegyedet alkotnak. Az intelligencia tehát nem egységes.

15. Politika. Társadalmi körök.

Az intelligencia és a vezető rétegek kettőssége folytán Mohácson már évszázadok óta a két politikai párt rendszere az uralkodó, amelyet jelenleg legvilágosabban a községi pártok mutatnak.

Itt is két pártot látunk: a keresztény városi pártot és a városi pártot. A várossá való alakulás alkalmával a keresztény párt volt uralmon, majd a városi párt győzött. Jelenleg a két párt ereje egyenlő.

Az országos politikában a városi párt, amely a liberális elemeket foglalja magában — független kigazda pártban van megszervezve; a keresztény községi párt vezető emberei pedig a Nemzeti Egység pártjának tagjai.

A politikai szervezkedés céljait szolgálják a különböző körök is. A keresztény városi párt és az egységes párt vezérkara az Iparos Olvasókörben székel. A városi párté pedig a Nemzeti Casinóban. A kültelkeken lévő körök a mezőgazdasággal foglalkozó népesség megszervezését célozzák. Így van a katolikus polgárságnak, a református földműveseknek egy-egy körük. A sokacok megszervezésére pedig a két politikai pártnak megfelelően két kör szolgál.

16. Mohács város értékei.

Rendelkezik Mohács olyan értékekkel, amelyekkel kevés város dicsekedhetik. Elsősorban kell

megemlítenünk azt a munkát, amelyet a török invázió után megmaradt maroknyi magyarság 250 év alatt végzett. Teljesen magára hagyatva, iskolák, állami támogatás nélkül olvasztotta magába, nálánál tízszer nagyobb számú és tömegű nemzetiségi elemet és tett úgyszólván magánál is magyarabbá.²¹ Körülvéve csupa német községgel, a legértékesebb elemeket onnan magához szíva, teremtett magának német származású, de ma már szívben-lélekben magyar intelligenciát. Emellett azonban volt ahhoz is ereje, hogy meghódítsa magának a sokacsgot, amely a szerb megszállás alatt valóban kiállotta a tűzpróbát.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni a lakosság mélységes hagyománytiszteletét és konzervativizmusát sem. Ez ugyan sajátossága a mezőgazdasággal foglalkozó népességű városoknak, azonban még sem olyan mértékben, mint Mohács lakosságánál tapasztaljuk. Még közvetlenül a háború előtt látni lehetett az iskolák padjaiban és künn a városban a katolikus és református magyarságnak színpompás viseletét a sokac és sváb ruha mellett. Ma ez ugyan már eltűnt és a sárközi magyar viselet helyét a bácskai magyar női ruha és főkötő foglalta el, a sokacság azonban még ma is hordja látványosságzámba menő ködmenét, rokolyáját, hímzett ingét, csillogó főkötőjét. Megtartja ezenkívül régi ünnepeit és népszokásait, amelyet ma már Baranyában és az egész országban csupán itt figyelhetünk meg jól.

Ezeken a belső értékeken kívül ott a Duna, amelynek széles vizén a hajók ezrei futnak fel északra és délre. Évente közel 750.000 q. árút szállítanak Mohácson át az ország minden részébe. Az átmenő forgalom pedig meghaladja a 15 millió méterhátszát.

A sziget rendkívül alkalmas a gyümölcs, főként az almatermelésre, amit most már szakszerűen kezdenek művelni. Ha sikerül az almatermelőket egységes típusú almafák ültetésére reábirni, úgy a jelenleg már több mint százezer almafa termése nemcsak gazdaságilag jelent sokat a város lakosságának, de a mezőgazdasági termelés teljes átszervezését vonja maga után. Már ma is a kereskedők százai keresik a mohácsi almát. Pécs almaszükségletének egy részét az utolsó két évben Mohács szolgáltatta.

17. Mohács nevezetességei.

A kirándulók legtöbbször azért zárandokol Mohácsra, hogy elmerengjen a tragikus emlékeken, amelyek a mohácsi síkságról feléje áradnak. A város uccáinak java az I. illetve a II. mohácsi csatában szereplő hadvezérek nevét viseli. A belvárosi templom kőballusztrádja a bejárat fölött II. Lajos király tragédiáját örökíti meg. A város ősi címerében II. Lajos király tragikus alakja áll. A mohácsi II. Lajos Múzeum legértékesebb képe II. Lajos arcképe. Az első emlékmű, amely a Csele-patak partján áll, a szerencsétlen sorsú ifjú fejedelem emlékét hirdeti. Külön kápolnát emelt a kegyelet a kálvária dombon a két mohácsi csatában elesettek tiszteletére. Magának a csatának évfordulója — augusztus 29. — városi fogadott ünnep. A város legszebb terén hatalmas templom épül a mohácsi csata emlékére. A Csatakápolnában pedig hatalmas festményben van megörökítve az 1526-iki I. és az 1687-iki II. mohácsi csata.

Maga a kápolna Mohács legfiatalabb temploma. 1856-ban építtette meg a volt Kálvária-kápolnából Grager J. apátplébános. Valamennyi többi templom a XVIII. századból származik. Így elsősorban a Szepessy-téren álló Püspök-templom, amely Berényi püspök alkotása és 1743-ban szentelték fel. Azután a Ferencrendiek temploma, amely 1730-tól 1774-ig épült, benne Dorfmeister János híres oltárképével. A Belvárosi plébánia-templom alapjait 1766-ban rakták le. A görögkeleti

---

21 A vezető intelligencia úgyszólván teljesen német származású. A polgármester (Margítay, Miltich) majsai német családból származik. A városházi vezető tisztviselők között v. Szőnyi (Szünstein), Herger, Gyarmati stb., a pártvezérek (dr. Beck, Schmidt), vezető iparosok (Menczinger, Friedrich, Brandt, Auber, Bauer, Witt, Schleich, Tonheiser), vezető családok (mohácsi Német-Deutsch, Rüll, Steidl, Schneider, Zeítvogel, Sziebert, Mayer) német eredetűek. A zsidóság is csaknem kivétel nélkül osztrák-német) származású (Ehrenfeld, Freund, Rosenthal, Wolf, Krammer, Alt stb.).

templomot 1788-ban szentelték fel, a református templom 1790-ből való.

Épületei közül művészi szempontból legértékesebb a már említett Püspök-templomon kívül a Püspök-kastély, amely elhanyagolt állapot dacára is egyike az ország legszebb barokk épületeinek. Utána következik a Városháza, amelynek díszterme országos viszonylatban is megállja helyét.

Ezekon kívül érdeklődésre tarthat számot a Püspök-kastélyban elhelyezett múzeum, gazdag történelmi és néprajzi anyaggal, a városon kívül létesített Hősök Ligete, szép székelystílusú kapújával, az emlékművek közül a Szepessy-parkban felállított lengyel emlékmű és — a Városház előtt — a megszállás alól való felszabadulás emlékére emelt három zászlótartó.

18. Mohács jövője.

A műemlékek és legújabb közintézmények létesítése Mohács várossá való átalakulása utáni időre esik. Egy fiatal város, amely rövid tíz év alatt az alkotások egész sorával kezdi munkáját, kétségtelenül szép jövőre számíthat. Mohács kifejlesztése Baranya tényleges kikötőjévé, nemcsak ennek a városnak, de egész Baranyának is érdeke. Sajnos — Pécs attól tart, hogy Mohács elveszi vezető szerepét a vármegyében, ha levegőhöz jut s ezért igyekszik megakadályozni, hogy megszerezhesse magának azokat az eszközöket, amelyekre jövő fejlődése érdekében szüksége van, Pedig Mohács nem foglalhatja el Pécs helyét, viszont Pécs nem viheti el Mohács Dunáját. Baranya életében Pécs szerepe: a szétosztás, Mohácsé pedig a közvetítés. Mohács olcsó vízi útján Pécs gyártmányai versenyképesebbek, viszont nyersanyagát olcsóbban szerezheti be: összeköttetést teremthet magának a Fekete-tengertől egészen az Északi-tengerig.

De az erőteljes fejlődéshez okvetlenül szükséges a népesség műveltségi szintjének emelése. Elsősorban az elemi oktatás hiányait kellene megszüntetni, mert a jelenlegi épületek a legegyszerűbb igényeknek sem felelnek meg s a hiányok megszüntetésére a felekezetek képtelenek. Ehhez tartozik a gazdasági ismétlő iskola átszervezése önálló szaktanítós gazdasági intézetté, hogy így hathatós tényezője legyen a mezőgazdasági népesség kulturális haladásának. Szükséges lenne a polgári iskola továbbfejlesztése ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági ágazatokkal. Ez azután erős ipart, kereskedelmet és magas színvonalon álló mezőgazdaságot eredményezne. Végül szükség van egy középiskolára, amely az értelmiség és a vezetőrétegek kiképzését szolgálja.

A szigetnek a Dunántúlhoz való kapcsolására feltétlenül szükséges egy híd megépítése, hogy életét egészséges alapokra fektethesse.

Mohácsnak ilyen kiépítése természetesen nemcsak a város lakosságától függ, hanem más tényezőktől is. Elsősorban azonban mégis népességének kell felismernie szükségleteit, megállapítani, hogy vajjon a mai keretek között óhajt-e megmaradni, vagy pedig kibontakozva jelenlegi helyzetéből, bátran neki vág-e a bizonytalan lángra, de szép jövőt biztosító, nehézségekkel teli útnak, Ehhez összeforrásnak, egybeolvadásnak és egyakarásnak kell lépnie a jelenlegi társadalmi széthúzás helyébe. Ezzel az átalakulással ugyan sok szín és eredeti vonás fog Mohács életéből kiveszni, de kárpótolja magát a lakosságot és az országot is egy gazdag, erős, fejlődésképes város, amely a jelenlegi Mohács alapjain már ma is lassan kibontakozik.

VÁRMEGYEI ISMERTETŐ
KÖZSÉGTÖRTÉNET - EGYHÁZAK, INTÉZMÉNYEK ISMERTETÉSE -
SZEMÉLYI ADATTÁR

ABALIGET

Már a római korban is lakott hely volt. Az újabbnakori ásatások folyamán a barlangtól nyugatra eső lejtőn római temetőre akadtak; e sírok gazdag leletei azt bizonyítják, hogy Abaliget a római korban előkelőbb hely lehetett. A község nem római, hanem kelta telep volt és pedig a mai községtől kissé délkeletre. — A középkorban a neve a pápai tizedlajstromban 1332-ben fordul elő, akkor már gazdag plébánia. Az 1542. évi adólajstrom szerint a pécsi káptalané. A XVI. század végén plébániája elpusztult és csak 1757-ben kapott új plébániát. (L. még: Rk. egyház alatt). Határában az 593 m magas Jakabhegy északnyugati függelékében van a híres abaligeti cseppkőbarlang. (L. részletesen a 49. és köv. lapokon.) — Abaliget és Husztót között fekhetett a középkori Érsek község, mely az 1542. évi adólajstromban Erzek néven szerepel.

Bank István urad. erdőőr * 1900-ban Goricán, régi baranyai családból. Az erdészeti szakiskolát Esztergomban végezte 1925-1926-ban. Működését Bükkösdön kezdte meg a Jeszenszky uradalomban, 1928 óta a pécsi székeskáptalan abaligeti 1200 holdas erdőgazdaságának őre. Az Orsz. erdészeti egy. tagja, Felesége: Pethő Erzsébet, fia: Jenő.

Gyórfy Jenő körjegyző * 1886-ban Ostffyasszonyfán. Középiskoláit és a jegyzői tanfolyamot Pécsen végezte, 1907-ben kapott oklevelet. Alsópáhokon volt gyakornok, s. jegyző volt Szászváron, Kísvászáron és Osztrón; a. ü. jegyző, majd körjegyző Szászváron; 1925-től Magyarhertelenden, 1927-től Abaligeten körjegyző. Működési ideje alatt épült az ú. n. abaligeti műút. A világháborúban az orosz fronton harcolt, Tarnopol, Zalosce, Zvicsiny alatt; itt tüdő- és kézlövést kapott, mint 25%-os rokkant a magyaróvári löpőgyárban teljesített szolgálatot. A Szászvári S E alapítója és elnöke volt. A Lövész

egy, alelnöke, a Polg. olvasóköri elnöke. Felesége: Rupinszky Gabriella.

Nyíráti György üzletvezető * 1905-ben Faddon (Tolna vm). Mint segéd a Hangyánál működött. Bevonulása után a csendőrségnél 6 évig teljesített szolgálatot, mint őrmester szerelt le. 1929-től a kékesdi, 1931 óta az abaligeti „Hangya” vezetője. Felesége: Markovics Anna, gyermekei: László és Ilonka.

Tihanyi János plébános, * 1881-ben Némethelyen. A gimnáziumot és teológiát Pécsen végezte. S. lelkész volt Petrijevceken, Bátaszéken, Mohácson és Pécsen a Székesegyháznál. Ez időben a Dunántúli munkatársa és az Uj Lap szerkesztője volt. A háború alatt mint szds lelkész a 3. bosnyák e. -nél és a III. tart. kórházban működött. A II. o. vörös k. érdem r. tulajd. 6 évig volt Hetvehelyen plébános, 12 éve áll az abaligeti plébánia élén. Az Abaliget - mecsekfaljai műút építési mozgalmát szervezte és kieszközölte a községek hozzájárulását; a Testnev. tanácstól ezüst érmet, a népm. bizottságtól elism. oklevelet kapott.

ADORJAS

Egy 1251. évi oklevél Villa Azarias néven említi. Később Azarias (Koller), Azaryas, Azorias, Adoryas néven fordul elő. Vámhely volt és Siklós várához tartozott. Mellette feküdt a középkor végén Cseres község.

Borszák Lajos ref. lelkész * 1887-ben Monoron. Középiskolát Nagykőrösön, teológiát Budapesten végzett. S. lelkész volt Bátán, Tésenfán, Magyarmecskén, Kajdacson, adminisztrátor volt Vecsésen. 1913-ban rendes lelkész lett Nyáregyházán, 1924-től 1930-ig Gordisán, 1930 óta Adorjason működik.

Ref. egyház. 1794-ig előimádkozója, 1794-98 között iskolamestere volt; utóbbi évben

anyaegyházzá lett, prédikátora egyúttal tanító is. 1912 óta van rendes tanítója. A gyülekezet lélekszáma másfélszáz éven át csaknem mindig ugyanaz. (1798-ban 217, ma 205.). A templom 1837-ben készült el.

Rk. egyház. 1757 óta önálló plébánia, kegyúr a pécsi Székeskáptalan. Templomát 1796-ban szentelték fel Szt. Mária Magdolna tiszteletére. Hiv. sz. 716 (magy. ném.)

ÁG

Purt Gusztáv ev. kántortanító * 1900-ban Ágon, régi vas megyei családból. (Édesatyja néhai P. Gusztáv 40 évig volt a községben kántortanító, később ig. tanító.) A tanítóképzőt Felsőlövön végezte el, aztán mint h. tanító működött Ág községben. 1923-ban meghívással rendes tanítónak választották meg. Közs. képv. test. tag, az Olvasókör elnöke, a Levente egy. főoktatója. Felesége: Király Gizella okl. tanító. Gyermekük: Gusztáv és Edith.

ALSÓMOC SOLÁD

Régen — mint mondják, — nem a jelenlegi helyén feküdt, hanem a Bikalba vezető út jobb oldalával párhuzamosan húzódó domboldalon és dombon, (Pusztaszentegyházi dűlő a mai neve). Állítólag itt volt temploma is. A szájhagyomány szerint a törökök uralma alatt pusztult el. A török uralom megszűntével sokan ittmaradtak a törökök közül s elmagyarosodtak, legalább is a Pandur, Bali, stb. családnevekből erre lehet következtetni. Ily nevű lakosok ma is élnek a községben. A lakosság 2/3 részben magyar, 1/3 részben magyarul jól beszélő német. Mind rk. vallásúak, földművesek, kisszámú iparos lakóssal. Értelmes, szorgalmas nép. Sajnos, népviseletéből — melyről az öregek még beszélnek — már teljesen kivetkőzött. Újabb fejlődés a villanyáram bevezetése a komlói áramfejlesztő-telepről és a községet a vasútállomással összekötő kövezett út.

Arany Dániel ny. Máv. főkalauz * 1867-ben Ágon. Családja Csehországból származik. Családi nevük „Gold” volt, melyet ő magyarosított. 1894-

ben Kaposváron a Máv. szolgálatába lépett, mint kisegítő fékező, majd előlépés és 25 éves tényleges szolgálat után jegyvizsgáló-főkalauz lett. 1918-ban vonult nyugdíjba. Alsómocsoládon megtelepedve, szőlészettel, méhészzel és csillagászattal foglalkozik. — Felesége: Weisz Erzsébet. Gyermekük: Katalin, (Füller Gyuláné), Erzsébet (Gyurekovics Istvánné), Károly (zágrábi zenetanár), György (nyíregyházi tanító), Margit (Klima Gézőné).

Harray Kálmán gőzmalom tulajdonos * 1866-ban Hahóton. vas megyei nemesi családból. A gépészetet tanulta, üzemének géptechnikai vezetését ő végzi. Iparvállalata 1908-ban létesült. 1931-ben modernizálva átépítette. Ipari termelést vám- és kereskedelmi célra végez. Üzemi berendezése 60 HP félstabil gőzgép, 3 drb. hengerek, 2 pár kő; napi termelőképesség 100 q, A kereskedelmi célra végzett termelés Dombóvár, Budapest és a környék részére történik. — (Fia Károly, 1899-ben Budapesten született. A kereskedelmi érettségi megszerzése után tanulta a molnár ipart. 1919 óta a vállalat gazdasági vezetője, Gyermekük: Károly és Ilona).

Heisz János malomtulajdonos. Malma kb. 150 év óta főnálló ipari vállalat, melyet 1882-ben nejeének nagyatyja, Czilják János vásárolt meg. Az üzem vizierővel, 1 drb. 11-es Ganz-hengerekkel, 1 drb. „Iris” darálóval dolgozik, kizárólag vámórlést folytat. 1906-ban Cz. János elhalálása folytán átvette az üzemet s azóta mint tulajdonos, 1910-ig vezette. Ipari elfoglaltsága mellett mezőgazdasággal is foglalkozik, keresk. célú állattenyésztést is folytat. A közs. képv. test. tagja volt. Felesége: Inhof Magdolna, gyermekük: József, (képesített molnár, ma a malom vezetője), János, (orvos).

Jucker Antal postaügynök és vegyeskereskedő, * 1873-ban Kisvaszaron. Eredetileg a borbély és fodrász ipart tanulta, melyet 1894 óta folytat. A postaügynökséget 1924-ben vette át. Vegyeskereskedését 1926-ban nyitotta meg, 10 éven át a helyi tejszöv. vezetője és 4 éven át pénztárnoka volt. Felesége: Ábel Katalin,

gyermekük: József (harcolt az olasz és orosz fronton), Mária.

Kiss Mihály vendéglős és vegyeskereskedő * 1893-ban Alsómocsoládon. Eredetileg a mészáros és hentes ipart tanulta. Felszabadulása után Budapesten, Szászváron és Mágocson dolgozott. 1921-ben önállósította magát, megalapítja a mai vendéglőt és a mészáros üzletet 1922-ben vegyeskereskedést nyit. Kereskedelmi célú sertésstenyésztéssel és hizlalással is foglalkozik. 1928-ban téglagyárat alapított, mely jelenleg is üzemben van. Felesége: Folkási Rozália, gyermekük: Erzsébet.

Koch Gyula plébános, * Teklafalun 1875-ben. Középiskoláit Pécsen a ciszterciáknál, teológiai tanulmányait ugyancsak Pécsen 1899-ben végezte. Pályáját a pécsi püspöki irodában kezdte, majd máriakémeti káplán lett. Később különböző helyeken, végül Szekszárdon káplán. 1908-ban lovászhetényi plébános lett. Innen 1910-ben Ibfára, 1913-ban Kisszékelyre, 1920-ban jelenlegi helyére került mint plébános. Az olvasóköri emlékmű létesítése az ő érdeme, az isk. kiv. népműv. vezetője. A kommün alatt menekülni volt kénytelen.

Koller Péter vendéglős, * 1885-ben Alsómocsoládon. Atyja keze alatt a vendéglős ipart tanulta. Mint vendéglős 1895 óta működött özv. anyja üzletében. 1914-ben bevonult katonai szolgálatra, a szerb és orosz harctéren küzdött, 2-szer megsebesült. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajdonosa. 1926-ban önálló lett, 1927-ben nyitotta meg jelenlegi vasúti-vendéglőjét, mely egyúttal beszálló vendéglő. A közs. virilis képviselője. Felesége: Héder Rozália, fia: József, az üzlet és a gazdaság vezetésében segédkezik, egyébként hentes és mészáros.

Ragoncsa Ferenc községi bíró, * 1884-ben Tékesen. Gazdálkodással foglalkozik. 1925. óta közs. elöljáró, 1928-ban lett közs. bíró. Az egyházközségnél 3 év óta gondnok, a Tejszöv. igazgatója, a közs. képv. test. tagja. A világháboruban 1915-ben vonult be katonának. 25 hónapig az orosz harctéren küzdött, megsebesült.

Felesége: Pandur Teréz, gyermeke: József.

Réder Ferenc vajmester, az alsómocsoládi Tejszöv. bérlője, * 1880-ban Sombereken régi baranyai családból. Borbély és fodrász ipart tanult és folytatott 1914-ig. Ekkor katonai szolgálatra vonult be a 19. honv. gy. e.-hez. Az orosz fronton harcolt s még ugyanezen évben fogságba esett. 1919-ben hazajött. 1922-ben Budapesten az állatorvosi főiskola tejhygieniai laboratóriumában vajmesteri képesítést szerzett. Ezután Ligeten, 1926-tól Baranyaszentgyörgyön saját üzemét vezette. 1933-ban vette bérbe az alsómocsoládi tejszövetkezetet, ahol napi 800 liter tej feldolgozása mellett készít tejipari — főleg vaj — termékeket Felesége: Blum Mária, gyermekei: Péter, Anna, Ferenc.

Rk. egyház. Templomát 1826-ban kezdik építeni és 1836-ban szentelték fel Szt. András apostol tiszteletére, felépítéséhez a bonyhádi Perczel család 15.000 forinttal járult. Plébániája 1843 óta van. Hív. sz. 814. (magy., ném.).

Szegedi János rk. kántortanító, * 1894-ben Nagysomkuton (Szatmár vm.), régi iparos családból, A tanítóképzőt Mármaroszigeten végezte, ugyanitt nyert kántor-tanítói oklevelet is 1914-ben. Működését a püspöknádasdi „Julianum” fiúnevelő intézetben kezdte. Az 1914. évi mozgósításkor az 5. hgy e.-hez vonult be. A francia front Werdun-i szakaszán harcolt, 1918-ban francia fogságba esett, 1920-ban hazaérve, mint e. é. ö. örv. szerelt le. 1922 óta Alsómocsoládon mint k. tanító működik. Az egyházközs. jegyzője, volt levante oktató. Felesége: Schmidt Teréz, okl. tanító, gyermekük: Béla.

ALSÓSZENTMÁRTON

Biczó Ferenc ig. kántortanító, * 1901-ben Czinderybogádon, régi baranyai családból, édesanyját, mint postamestert 28 évi szolgálat után nyugdíjazták. A tanítóképzőt Csurgón végezte el. Mint tanító több községben teljesített szolgálatot, majd 1926-ban Alsószentmártonban ig. kántortanítónak választották. A Rk. olvasókör

elnöke, a Levente egy. oktatója, az isk. kiv. népm. előadója. 1922-ben a nemzeti hadseregben teljesített szolgálatot. Felesége: † Gasteiger Hilda, fia: Ferenc.

Feldwébel Ferenc kereskedő, * 1866-ban Alsószentmártonban, régi baranyai családból. 1897-ben önálló fűszerkereskedést nyitott, 1903. óta méhészettel foglalkozik. Felesége: Molnár Julia gyermekük: Nándor háborúban szerzett betegsége folytán 1921-ben hősi halált halt.

Friedrich György h. közs. bíró, * 1883-ban Alsószentmártonban, 1903. óta 45 hold birtokán önállóan gazdálkodik. Közs. képv. test. tag. Felesége: Bauer Franciska, gyermekei: Mária, Juliánna, Teréz, György.

Guttman Béla vendéglős, mészáros és hentesm., * 1869-ben Dunaszekcsőn, Mohácson kitanulta a mészáros szakmát. 1890-ben Vókányban önálló mészáros-mester lett. 1925-ben Alsószentmártonban átvette a községi vendéglőt és mészárszéket is építtetett. Felesége: Petrovics Ilona.

ifj. Horváth Péter közs. bíró, * 1888-ban Alsószentmártonban. 1905-ben nősült. Az 52. gy. e.-ben küzdötte végig a világháborút. 1927-ben közs. bírónak választották meg, a Tűzoltó test. és a közbirtokosság elnöke. 1929 óta birtokát önállóan kezeli. Felesége: Ferencsics Ágota, fia: Márk gazdálkodik.

Rk. egyház. A siklói plébániához tartozik. Templomát 1797-ben építették Szt. Márton püspök tiszteletére. Hív. sz. 866.

APÁTVARASD

Az Árpádok alatt Villa Varast néven van említve. (1015-1158, Mon. Vat. I. IV. 576.) Az 1542. évi adólajstromban (49,1.): Warasd. A pécsváradi apátságé volt. (Csánki: II. 634.)

Resch József rk. ig. tanító, * 1890-ben, Nagypallon, a tanítóképzőt Pécsen végezte 1910-ben. Palotabozsokon, majd 1911-től Apátvarasdon működött, igazgató lett 1932-ben. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, 1916-ban leszerelt. Felesége: Elblinger Anna, gyermekei: Anna,

Ferenc, Mária.

Rk. egyház. A rácmecskei plébániához tartozik. Temploma Szt. Imrének dedikálva. Hív. sz. 329.

ÁTA

Balogh István ig. tanító, * 1883-ban, Titelben, tanítói oklevelet Baján szerzett. Sajkáslakon kezdte meg működését, majd Indiára, 1913-ban Novszkára került, ahol a Máv. iskolájához ig. tanítónak nevezik ki. 1919-ben Szabadkára helyezik, de 1921-ben az eskü megtagadása miatt elbocsájtják állásából, Visszaköltözik Titelre és ott tartózkodott 1931-ig, amikor is a pécsi püspök Átára kántortanítónak nevezte ki. Működése alatt soronkívüli előléptetésben részesült.

BABARC

Szent István korabeli oklevélben is előfordul már Boborc néven. (Zichy okmt. V. 559.) Egy 1474. évi oklevélben előfordul Cives de Babarc. Már 1408-ban vásáros, tehát nagyobb hely; földesura a mohácsi konvent volt.

Bartos József körjegyző, * 1882-ben Kiskőszegen. Középiskoláit Baján és Kiskunhalason, a közig. tanfolyamot Nagybecskerekken végezte 1903-ban. Utána s, jegyző Darázs, Karancs, Kácsfalu, Baranyavár községekben. 1912-ben Bezedeken körjegyzővé választják. Innen 1921-ben Kiskozárra, majd Pécs-váradra került, 1923-ban pedig Babarcra. Felesége: Dlusztusz Eugénia, gyermekei: József, Imre és Jenő.

Handler József közs. bíró, * 1891-ben Babarcon. 1909-ben téli tanfolyamot hallgatott a pápai földm. isk. -ban. 1919 óta önállóan gazdálkodik. 1922-ben h., 1929-ben bíróvá választják. Ez idő alatt épült fel az új községháza, a gazdakör, ugyancsak ekkor állították fel a hősök emlékszobrát. Mint állattenyésztő díszoklevelet nyert. A világháborút mint 52-es az orosz fronton harcolta végig. Felesége: Milter Mária, gyermekei: Ferenc és János.

Petrí József ny. jegyző, * 1874-ben Palotabozsokon. Középisk. Budapesten végezte.

1895-ben gyakornok Palotabozsokon. A jegyzői képesítést 1898-ban szerezte Pécssett, utána Sombereken, majd 1907-től Izsépen s. jegyző. 1909-ben vezető jegyzővé választották Babarcon. Az ő működése alatt létesült a rk. Gazdakör, az OKH fiókja és a dalárda. 1922-ben nyugalomba vonult: Felesége: Reinspach Borbála, gyermekei: József és Erzsébet.

Rausz Alajos rk. esp. plébános, * 1875-ben Kaposvárott. Iskoláit Pécssett és Budapesten végezte, pappá szentelték 1899-ben. S. lelkész Babarcon, majd plébános Mohácsszigeten, Czikón., Kárászon és 1926 óta Babarcon. 1919-ben ker., tanf., 1920-ban esp. kinevezést nyert. A közs. kultur. egyesület elnöke, a közs. képvis. és várm. th. b. tagja.

Ref. egyház. 1754-ben az Alsóbaranyai, egyházmegyéhez tartozott, később csatolták Felsőbaranyához. Mint politikai község Szent István korabeli település mint egyház a baranyai első Sztárai alapította gyülekezetek közül való, — Laskóval, Hercegszöllőssel körülbelül egykorú. Prédikátorairól, iskolamestereiről kezdettől fogva vannak írott feljegyzései. Az első prédikátor Benedek András, volt,

„ez volt iten aban az időben, mikor a török bírta Magyarországot, 1546 — a' mint calculálhatjuk — itt holt meg és szolgált a mostani pápista templomba.”

Első iskolamestere Kántor Bálint deák 1643-ban. Ugyancsak az egyház feljegyzéseiből tudjuk, hogy a reformátusok eleinte a pápisták templomát birták 1712-ig. Ebben az évben

„kiüzettek erő hatalmával a Földes Uraságtól testibus Torpis István, Vas János, Gatai István, a régi öregek, kik éltenek az első Török futáskor. . . .” (vagyis ezeknek az öregeknek tanúsága szerint.).

Ekkor a reformátusok építettek maguknak egy templomot vályogból, nádtetővel és fatoronnyal, amely 1829-ig állt, amikor is lebontották, és helyébe újat állítottak téglából, bolthajtással, bádogos toronnyal. Van az egyháznak egy 1810-

ből való, latin nyelvű donációs (adomány) levele, mely szerint lelkész és tanító a Kir. magy. helytartótanács kedvező határozatából a pécsváradi Közalapítványi erdőgondnokságtól 41, illetve 20 m³ kemény hasáb tűzifát élvez. A gyülekezet lélekszáma 1860-ban 300 volt, ma 65 (!).

Rk. egyház. Plébánia 1754 óta. Jelenlegi templomát 1808-ban szentelték Szt. István király tiszteletére. Anyakönyve van 1722 óta. Kegyzúr: Budapesti Egyetemi Alap. Hiv. sz. 1540. (ném.)

Szendrey Gyula ref. lelkész, * 1884-ben Dunapatajon.. Középiskoláit Kecskeméten, a teológiát Budapesten végezte 1908-ban. Azután Dunapatajon, Ordas és Érsekcsanád s. lelkész, 1909 óta Babarcon önálló lelkész. Több cikke és tárcája jelent meg a Kálvinista Szemlében és a Dunavidékben. A világháború utolsó évében bevonult a 38. gy. e. -hez mint tábori lelkész. Felesége: Stangl Janka ny. postam., gyermekei: Klára, Lidia és László.

BABARCSZÖLLŐS

A sok Szöllős nevű baranyai községből úgy látszik az azonos Babarcszöllőssel, amelyik a pápai tizedlajstromban (Ortvay I. 240.) Popruzeuleuse néven van említve (Csánki: II. 529.)

BAKÓCA

Bölcsics István körjegyző * 1889-ben Nemesdédén, középiskoláit Csurgón, a jegyzői tanfolyamot 1913-ban Pécssett végezte. 1910-1911-ben Taranyban és Toponáron működött, 1913-1921-ig Bakócán mint s. jegyző. 1915-ben bevonult, katonának, az orosz fronton harcolt, fogságba esett, megszökött és 1918-ban ért haza. 1921-ben Bakócán megválasztották körjegyzőnek. A Jegyzők orsz. *gyes. tagja, a Levente egyes. és Polg. lövészegylet elnöke. Felesége: Irg Sarolta, gyermekei: Klára, Erzsébet és Jolán.

özv. vit. Buzás Istvánné sz. Honorits Emilia postamester * Kalocsán, régi nemesi családból. 1903-ban lépett a posta szolgálatába s 1910-ig Kalocsán működött. 1910-1918-ig házassága miatt

félbeszakította szolgálatát. 1918-1930-ig Kiskúndorozsmán volt postamester, 1930-ban saját kérésére Bakócára helyezték át. Bakóca, Tormás, Szágy, Kisbeszterce, Alsó- és Felsőkövesd puszták postai szolgálata tartozik hozzá. 1910-ben lépett házasságra néh. Buzás Istvánnal, aki olasz grófi családból származott. Férje Szegeden mint postafőtiszt működött. 1914-ben a 46. .gy. e.-hez vonult be. Az orosz fronton harcolt, súlyosan megsebesült, felgyógyulása után az olasz frontra került, ahol 1918-ban hősi halált halt.) A Signum Laudis a kardokkal, arany, nagy- és kisezüst, bronz vitézségi érem, Károly cs. k., seb. érem és a III. o. vaskorona rend tulajdonosa volt. 1922-ben avatták vitézzé, várományosa Alajos fia elhalálózása folytán leánya, Emilia, aki okl. tanító és Csengelén 21 hold vitézi telke van.

Imrik Zoltán erdőmérnök * 1895-ben Pikácson, régi nemesi családból. A főiskolát Selmecebányán és Sopronban végezte, oklevelet 1920-ban szerzett, 1915-ben vonult be az 1. k. h. ezredhez és 30 hónapos frontszolgálat után, mint tart. hdgy szerelt le. Az orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: kisezüst vit. érem, Sign. Laud. a kardokkal, Károly cs. k. Erdőmérnöki működését 1920-ban kezdte meg az esztergomi főkápt. uradalmában, 1924 óta a gróf Majláth-féle hitbizomány erdősegeit kezeli.

Majláth György gróf erdőgazdasága. A bakócai uradalom a 19. sz. elején a Meltzer család tulajdona volt. Meltzer Ignác halála után a koronára szállt és I. Ferenc adományozta a székhelyi M. grófi családnak. 1886-ban vált hitbizománnyá. A hitbizományhoz tartozik 740 h. szántó, 120 h. rét, 400 h. legelő és 4469 h. erdő részben Bakóca, részben Kán határában. Az erdő több évszázados. A jelenleg kitermelt fák cca. 150 évesek. Az évi vágásterület 52 h., a kitermelt famennyiség 9520 tömör kbm, amelynek 5-10%-a épület és szerszámfa. Az erdőgazdaság vezetője Imrik Zoltán okl. erdőmérnök (1. o.).

Rk. egyház. A felsőmindszenti plébániához tartozik. Temploma Szt. Anna tiszteletére .dedikálva. Szt. Vince nővérek kápolna a Szeplőtelen Szűzanya tiszteletére. Hívők száma:

646.

Sipos György erdész * 1901-ben Szentkatalinban. Az erdészeti vizsgát 1927-ben tette le Kaposvárott. 1919 óta gyakornok a pécsi székeskápt., a papnövelde, hg. Eszterházy uradalmakban, 1929 óta mint erdész kezeli a gr. Majláth uradalom bakócai erdőségét. A világháborúban édesatyja 1916-tól a műszaki csapatnál teljesített szolgálatot. Felesége: Vita Rozália, gyermekei: Elvira és Károly.

BAKONYA

A Bakonyai család törzsbirtoka. volt. Egy 1270. évi okmány Bakana néven említi. Már az 1542. adólajstrom szerint is a pécsi káptalané. A középkorban szomszédja lehetett Darabosfalva község. (1478.)

Banics József gazdálkodó * 1905-ben Bakonyán. Régi gazdacsaládból származik, 4 középiskolát, 1 tanítóképző osztályt Pécssett végezte. 1923 óta atyja 30 holdas gazdaságon szakszerűen gazdálkodik. A Levente egyesület jegyzője, a Polg. lövész egyes. lövész mestere, a tűzoltó testület megalapítója és parancsnoka.

Körösztös Ferenc kereskedő és hentes. * 1884-ben Bakonyán. Ipari képesítését 1913-Kan Pécssett szerezte. 1929-ig mint bérlő folytatta mesterségét, ugyanezen évben önállósította magát. 1930 óta a község virilis képviselője. A Gazdakör alapító tagja és volt elnöke. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez. A szerb, orosz, olasz és román harctereken küzdött, megsebesült és jobb mutató ujját veszítette. A Károly cs. k., bronz vit. érem tulajdonosa. Felesége: Szabó Teréz, gyermekei: Mária, András. Fia Pécssett szabadult fel a Strasser cégnél, 1930 óta atyja üzletét vezeti.

Nunkovich Gábor esperes plébános. * 1871-ben Gétye közs. (Zala vm.), régi nemesi családból. Ősei nemességüket I. Lipóttól nyerték, kik Zalamegyében birtokosok voltak. Theologiai tanulmányait Pécssett végezte, 1896-ban szentelték pappá. Működését Püspöknádasdon kezdte, majd Laskafalun, Hosszúhetényben, Tolnán, Mohácson, Püspöklakon, Szébenben káplánkodott és Pécssett

hitoktató volt. 1903 óta Bakonyán plébános, 1931 óta esperes. A Magyar nemz. szöv., a Szt. István társ., a Magyar férfiak szent korona szöv. rendes tagja:

Rk. egyház. Régebbi időkben épült temploma Szt. György vértanu tiszteletének van szentelve; 1867-ben bővítették. A környező hegyekben kápolna áll Pád. Szt Antal tiszteletére 1807-ből. Plébániáját 1788-ban alapították és ugyanezen évtől kezdve van anyakönyve. Kegyúr: pécsi Székeskáptalan. Hiv. sz. 540. (magy.)

Sajgó Vince gazdálkodó. * 1889-ben Bakonyán. 1913 óta mintagazdaságot vezet és fajállattenyésztéssel foglalkozik. Volt közs. esküdt, 2 éven át bíró és pénztáros. A kisgazdapárt elnöke volt. Bírói működése alatt 2 orsz. vásárt létesített. Egyh. gondnok, iskolaszéki tag. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez. A szerb, olasz és orosz harctereken harcolt, 2-szer sebesült, a kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1918-ban szerelt le. Felesége: Tóth Mária, gyermekei: Gyula, Mária.

Standovár András hentes és mészáros. * 1892-ben Átán. Iparában Pécssett szabadult fel, a May István cégnél, ugyanitt dolgozott, mint segéd is. Később éveken át üzletvezető volt. 1929-ben önállósította magát. 1913-ban bevonult a 10. h. huszárezredhez katonai szolgálattételre. Az orosz harctéren küzdött és megsebesült. 1918-ban leszerelt. A Károly cs. k., a seb. érem tulajd. Felesége: néhai Szabó Mária, gyermekei: Andor, György, Gizella.

Varga János rk. kántortanító. * 1909-ben Pécssett. Középkölkoláit, a tanítóképzőt Pécssett végezte. Tanítói okl. ugyanitt szerezte 1929-ben, Működését Bakonyán kezdte meg és folytatja a mai napig. Népműv. előadó, volt leventeoktató, A helyi dalárda megalapítója és vezetője. Felesége: Cserny Júlia.

BAKSA

Az őskorban sokkal lakottabb hely volt, mint ma. Az ősemler a mai községtől keletre talált megfelelő helyet, hol rövidebb, hosszabb időre

telepedett le. A pécsi múzeum többszöri ásatása az országút mellett őskori temetőre akadt, számos átfürt agancs-kalapács, csiszolt kőbalta, kőkalapács, agyagedény, és hatalmas agyagedényfedő lelettel. — A középkorban egy 1331 évi okmány Poss. Pobor Baxaya néven sorolja fel.

Fischer Kálmán cséplőgéptulajdonos, * 1896-ban Pellérden; géplakatos szakmát tanulta, 1913-ban szabadult fel a pécsi Hamerli gyárban. Mint segéd rövid ideig Pécssett, majd Bpsten a Ruggyantaárúgyárban és Csepelen, a Weisz M. gyárban dolgozott. 1915-ben bevonult a 4. utász e-hez, majd Pólában a tengeri repülőosztagnál teljesített szolgálatot, mint szállásmester. Három légi ütközetben vett részt, egy izben lezuhanás közben megsebesült. Részvett megfigyelő szolgálatokban, ellenséges hajók és Velence bombázásában. Másodszor is lezuhant, és bokacsonttörést szenvedett. 1918-ban szerelt le mint szállásmester. A szolgálati k., Károly cs. k. tulajd. A háború után Pellérden folytatta iparát. 1920 óta Baksán bércepléssel foglalkozik. Felesége: Pfeiffer Ilona, gyermekei: Anna és Irma.

Jakab József körjegyző, * 1876-ban Siklósbodonyban. Iskoláit és a közigazgatási tanfolyamot Pécssett végezte. Pályáját Szalántán kezdte 1897-ben. 1901-ben Helesfán működött. 1908-ban Baksára került s. jegyzőnek, majd vezető jegyzőnek választották. A hitelszöv. elnöke és alapítója volt. A Testnevelési, Népművelési bizottság és Iskolaszék elnöke. Katonai szolgálatot a pécsi 19. h. gy. e. -nél teljesített, mint hdgy szerelt le. Felesége: Müller Etelka.

Kiss Dezső közs. bíró * 1883-ban Baksán. 1900. óta önálló gazdaságot vezet. A közs. életében 1902. óta vesz részt. A Gazdakör elnöke, majd pénztárosa, 1908-1915. a helyi Erdőbirtokosság erdőgazdája volt. Az Iskolaszék 21 éven át volt tagja, a képv. test. 1909. óta-tagja. 1925-ben lett először, 1932-ben másodszor közs. bíró; bírósága alatt -történt a közs. legelő fásítása. 1930 óta a vm. thb. tagja. A Hitelszöv. elnöke, -majd pénztárosa volt. Felesége: Dudás Mária, fiuk: János.

Rosenberger Jenő vegyeskereskedő * 1891-ben

Baksán. A rőfös- és rövidáru szakmát Siklóson tanulta. Mint segéd Dombóváron, Kaposváron és Szászváron működött. 1914. óta vezeti a nagyszülei által 1848-ban alapított rövidáru- és fűszerüzletet, mely 1921 óta megy az ő nevében. A közs. képv. test. hosszabb idő óta tagja. A dalárda tagja. A világháború alatt a 19. h. gy. e. -nél teljesített szolgálatot. Az olasz harctéren 3 hónapig harcolt. 1918-ban szerelt le. Felesége: Balázs Ilona, leánya: Klára.

Ujpal Lajos kovácmester * 1891-ben Baksán, 1908-ban szabadult fel Vajszlón. Pécssett, Bátaszéken, Solton, Veresegyházán és Budapesten dolgozott. 1912-ben bevonult a 10.

huszárezredhez, itt érte a világháború. A szerb, orosz és román frontok mögött szolgál, mint patkolómester. Később a bpesti patkolómesteri iskolához, innen Székesfehérvárra, majd az olasz frontra került. A bronz vit. érem (3-szor), vas érdemkereszt (a vit. érem szalagján), a Károly cs. k. és a háborús emlékérem tulajdonosa, 1919-ben szerelt le mint szkvt. 1921 óta önálló mester, 3 évig volt esküdt, jelenleg az urbéri birtokosság vagyonkezelője. Felesége: Papp Mária, gyermeke: Magda.

Váron Kálmán közs. tanító * 1900-ban Németújfalun. Középkorait Kaposváron, a tanítóképzőt Pécssett végezte. Oklevelét ugyanitt szerezte 1919-ben. 1918-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be. Az olasz fronton harcolt. Mint hpj. őrzővezető szerelt le. Első állomáshelye Németújfalun volt. Jelenlegi helyén 1922 óta működik. A Levente egyes. főoktatója, A Baksai dalkör alapítója és vezetője. A Leventezenekear megszervezője, a népműv. előadások vezetője. A dalkör 1933-ban alakult és a Baranyavm. népműv. biz. által rendezett dalosversenyen ezüst serleget nyert. Felesége: Vass Irén, gyermekei: Mária, Irén.

BÁNFA

ifj. Gyenis Ferenc közs. bír. * 1873 Bánfán, és 1891 óta önállóan gazdálkodik. 22 hold földjén. A szentlőrinci megyei kiállításán üszői díjat nyertek. 1913-tól 1925-ig községi bír. volt, 1928 óta ismét

közs. bír. A rk. egyházközség elnöke, az urbéri közbirtokosság elnöke, a nemzeti egység pártjának helyi elnöke. Felesége: Szomor Katalin.

Jandó József kisgazda. * 1869-ben Bánfán. 1891-ben vette feleségül Göncz Borbálát, ettől kezdve önállóan gazdálkodik és birtokát 28 holdra gyarapította. A háború alatt a 19. h. gy. e.-ben szolgált, majd a 4. vonatosztaghoz került. (Testvére: Bálint, 1914-ben hősi halált halt.) Volt rk. egyháztanácsi, közs. képv. test. tag. Felesége: Göncz Borbál a, fia: Vince.

Kiss Lajos rk. kántortanító. * 1896-ban Görcsönyben, a tanítóképzőt Pécssett végezte, oklevelet 1914-ben nyert. Ugyanezen évben Alsóegerszegen kezdte meg működését, 1923-ban Görcsönyben választották meg kántortanítónak. A kath. tanítóegyesületek orsz. szöv., a Pécssegyházm. tanító egyl. tagja, az Espereskerületi tanító egy. jegyzője, a pécsi egyhm. tantervizsgáló biz. tagja, a kisgazdapárt helyi elnöke, a nemz. egys. pártjának titkára, a Levente egy. elnöke. Valláserkölcsi cikkei a Kisgazdák Lapjában és a Dunántúlban jelennek meg. Felesége: Szilvási Ilonka, gyermeke: László.

Rk. egyház, A sumonyi plébániához tartozik. Hiv. sz. 370. Temploma 1912 óta van a Szentháromság tiszteletére.

Stach Sándor okl. vajmester * 1902-ben Nagyhajmáson; 2 éves földművesiskolát végzett Nagyállón, Sárváron 1924-ben tejipari oklevelet nyert. Működését 1924-ben Külsővaton kezdte meg, majd Andócsra került. 1925-től 1928-ig a bpesti áll. tejcsernok szakályi telepén üzemvezető vajmester volt. 1929 óta van a OMTK szolgálatában mint vajmester, Ujpetrén, Nagyvátyon működött. 1931 óta vezeti a bánfai tejcsernokot. Felesége: Bakonyi Erzsébet.

BÁNOS.

Területén feküdt a középkori Bálványos község. Az 1542. évi adólajstrom Bálványos, még korábbiak Baluan, Balvac, Paluanus néven említik.

Balatonyi Lajos uradalmi erdőőr. * 1870-ben Bánoson, régi baranyai családból. Apja mellett, aki

40 évig volt az uradalom szolgálatában, gyakornokoskodott, míg a tanfolyamot Pécssett végezte. Apja nyugalombavonulásakor, 1896-ban átvette a terület vezetését. 1894-ben tényleges szolgálatra bevonult a 8. h. huszárokhoz Pécsre. Felesége: Horváth Gizella, gyermekei: Júlia és Lajos. — Fia * 1904-ben, az erdészeti tanfolyamot Kaposváron végezte, Orfűn mint s. erdőőr, Bánoson mint gyakornok működött. 1930 óta önállóan dolgozik Magyarhertelenden, 760 k. hold erdő áll felügyelete alatt.

BÁR

Valamikor közvetlenül a Duna partján terült el, jelenleg a Duna-medre megváltoztatásával távolodott. Egy 1328-ból való oklevél Boor néven említi. Előfordul Bary néven is. Egyrésze a fejérvári káptalané, másrésze köznemeseké volt. A szomszéd Jenye puszta valamikor Jenő néven község és a nyulszigeti apácák birtoka volt. (Koller II. 19.)

Kaipl Ede rk. kántortanító. * 1897-ben Nagynyáradon, régi baranyai családból. 1915-ben bevonult katonának, az orosz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban, mint tart. hdgy szerelt le. A Károly cs. k., bronz vit. érem, seb. és háb. emlékérmek tulajdonosa. 1918-ban Baján nyert oklevelet, 1919-ben Báron megválasztották. Az isk. kívüli népműv. vezetője. Levente egyes. főoktatója, Gazdakör titkára, Polg. lövészegylet választm. tagja. Felesége: Tóbiás Mária, gyermekei: Mária, Emma, Teréz, Gizella.

Rk. egyház. Az egyházlátogatási okmányban 1757-ből találunk említést Bárról, mint Dunaszekcső fiókközségéről. 1789-ben elvált Dunaszekcsőtől, de fél év múlva Bár község fiókközség lett és mint ilyent Somberekhez csatolták. Végre 1811-ben megalakult a plébánia 300 forint kongruával, amely ma is fennáll. Régi, 1757. évben épült temploma helyébe 1793-ban újat épített, amelynek alapzata kőből, oldalfalai deszkából voltak; 27 láb hosszú és 11 láb széles volt. Ez a templom 71 évig állott, 1864-ben a régi templom helyétől valamivel lejjebb épült a még

ma is fennálló templom tiszta kőből és téglából, szép formás román stílusban. Karcsú toronnyal, amelyet ugyanazon évben, október 30-án, szentelt föl Pleiniger Ferenc esperes, dunaszekcsői plébános nepomuki Szt. János tiszteletére. 1832-ben Sauska Lajosné, szül. Hegedűs Anna földbirtokosné, a község északi részén egy kis kápolnát épített a bold. szűz Mária legszentebb neve tiszteletére, amelynek tornyát 1866-ban a villámcsapás szétrombolta, de nemsokára a kápolnával együtt helyreállították; a kápolna alatti kriptában van eltemetve a kápolna alapítónője. Az első plébánialak az 1811-ben megfelelően átalakított kántortanítóilak volt, amelynek helyére 1830-ban teljesen új lelkészlakást építettek; ez az időközönként történt átalakításokkal, renoválásokkal ma is fennáll. A kegyúr Magy. vallásalap. 1811 óta 13 plébánosa volt Bárnak. A 14-ik Thán Nándor, aki jelen Ismertető részére megírta a bárri plébánia rövid történetét.

Rk. el. iskola. Az első épületet 1757-ben emelték a mai plébánia helyén. Az első tanító: Himmelhon János; meddig volt Bárban és kik következtek utána 1811-ig, nem állapítható meg. 1811-ben az iskolaépület plébánialakká lesz és az iskola az Árpád u. 2. sz. házban nyer elhelyezést. 1829-ben új épületet emelnek nagyobb tanteremmel. A tanítók közül Hahn József (1831-38) vezette be az iskolába a ludtollal és tintával való írást. Trischler Ferenc (1838-45) alapította az első fűvöszenekart. 1860-66, között — tanító híján — Haberszak Mihály helybeli polgár végezte a tanítást. 1907-1910 között Halász Ferenc a tanító. Ő volt a fogy. szöv., a tüzoltó test. és a faiskola megszervezője. 1912-ben épül az új iskola az Erzsébettér 2, sz. alatt. 1914-19. között a tanítás jóformán szünetelt. 1919 óta Kaipl Ede a tanító, ki 1927-ben megalapítja a Rk. gazdakört.

Thán Nándor rk. plébános. * 1883-ban Beremenden, 1906-ban szentelték fel Pécssett. 11 évig Baranyában, és Szlavóniában mint káplán működött. Mint plébános 8 évig volt Kisdorogon, 1925-1928-ig Lippón, 1932-ig Versenden, 1932 óta Báron működik. A Rk. gazdakör elnöke, a közs.

képv. test. tagja.

BARANYAHIDVÉG

A XIV. sz. -beli okmányok Hydvwg, Hydueg, Hydwegh néven emlegetik. Több más birtokkal együtt a nyulszigeti apácáké volt.

Bay Jenő ref. lelkész. * 1889-ben Békésen, a teológiát Sárospatakon és B. -pesten végezte el. 1913-ban Baranyahidvégen lett s. lelkész. 1916-ban lelkészi oklevelet nyert és ugyanezen évben megürült lelkészi állásba egyhangulag megválasztották és azóta itt működik. Közs, képv. test. tag, az egys. párt helyi elnöke, hosszabb ideig az ormányvidéki ref. lelkészi kör iskolafelügyelője volt. 1916-ban tábori lelkésznek nevezték ki, de nem teljesített szolgálatot. Felesége: Czeglédi Nagy Terézia, gyermekei: Jenő és László.

Ref. egyház. 1795-ig Vajszló leányegyháza volt. Ebben az évben rendes lekipásztora lett, akkor építette új fatemplomát is, amelynek helyébe 1840-44-ben ma is fennálló kőtemploma épült. Pápai János prédikátor feljegyzése szerint 1763 május 28.-án Hidvég investigatiója a következőképen folyt le:

Kérdés: A hidvégiek nemde és mi okon tartanak Vajszlóhoz? próbálják meg igazságát.

Felelet: A mi elveink és mi is azon uraságnak, a budai apácaszűzeknek földökön lakó polgárok lévén, a vaiszlóiakkal, mindenkor egy gyülekezet vagy eklézsia voltunk, egy prédikátort tartottunk, annak szolgálatjával lakóhelyünkben is szabadon éltünk, csak annak fizettünk, mignem 1756. esztendőben die 30. novemberis akkori főszolgabíró, Mesterházy Pál urunk által 1 prédikátorunk nálunk gyakorlott sz. szolgálattól eltiltatott és azulta lakóhelyünkben sem nem prédikált, sem nem keresztelt, sem nem temetett, sem haldokló betegeket nem vigasztalt, sem gyermekeket nem katekhizált, mint azelőtt? És nekünk megparancsoltatott, hogy a közelebbiak papistaplébánosnak fizessünk

stólát. Midőn pedig 1757-dik esztendőben instáltunk volna a Fts Ns vármegyén azért, hogy mint azelőtt, legyen szabad Predikátorunknak kijönni Vaiszlóból Hidvégre, és kötelessége szerint tisztit követni és mi ne kényszeríttessünk papista plébánosnak stólát fizetni: die 5. februarii indorsáltatván instantiánk, igazéttattunk a királyi parancsolatokra, melyek kijöttek Anno 1731., 1742., 1749., és 1756. várkonyi és babarci prédikátorok iránt. De mindezekben a parancsolatokban olyan filiákba, való kimenetel tiltatik, melyekben sok papisták vagynak, mint Pécsvaradján, mely Várkonyinak filiálisa és azon okon papista plébános alá vettetett; minálunk pedig Hidvégen egy rendes helyesgazda polgár sem volt, mégis az említett 1757-dik esztendőben sz. Mihály havában vaiszlói plébános alá rendelt Klimó György pécsi püspök eö Eccellentiaja visitatio alkalmatosságával, melyet csekély ítéletünk szerint azon királyi parancsolat ellen innovált, mely 1753-dik esztendőben kijött. Ennekokáért amint szükségesnek úgy illendőnek ítéltük, hogy Felséges apostoli királyné-asszonyunknál esedezzünk azért: 1. hogy a mint 1756. esztendőig Szent Istenünk parancsolatja, Felséges királyunk articularis rendelési és a sz. apostoloknak és azok hallgatóiknak szokások, istentisztelet gyakorlások szerint Tanítónkkal lakóhelyünkben is istentiszteletünket gyakorolhattuk, gyakorolhassuk ennekutánna is. Azért 2. hogy papista plébánosnak hatalma alól kivétessünk, stólát neki fizetni ne kényteleníttessünk isteni és minden emberi törvény ellen; ugyanis: a mint eddig minden szolgálatja nélkül kívántunk, ezután is úgy kívánunk élni; vagyon is nekünk királyi indultummal megerősített püspökünk, azután Seniorunk és prédikátorunk, kiknek szolgálatjával megelégszünk és szolgálatjokért fizetünk, és világos articularis

parancsolat e végre, mely olvastatik in articulo 26 Anni 1681." 1840-ben a lélekszám volt 314, ma 243.

Török Lajos ref. kántortanító, * 1885-ben Hódmezővásárhelyen, a tanítóképzőt Kiskunfélegyházán végezte 1908-ban. Kántori okl. Csurgón nyert, 1926-ban gazd. szaktanítói tanfolyamot végzett Dunaföldváron, faiskola kezelő tanfolyamot 1925-ben Pécsen. Drávacséhiben kezdte tanítói működését, majd Drávapiskiben tanított. 1925 óta Baranyahidvégen kántortanító. 1914-ben a 46. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton harcolt. Felesége Gaál Juliánna, gyermekei: Juliánna, Zsigmond.

BARANYAJENŐ

Andics István h. bíró * 1900-ban Baranyajenőn. 30 hold birtokon gazdálkodik. 1921-ben 5 hónapig szolgált a 8. h. gy. ezrednél. Sógora József 1917-ben az orosz fronton hősi halált halt. Felesége: Andics Teréz, gyermekeik: János és Ilonka.

Bergmeister István közs. bíró * 1876-ban Baranyajenőn. Saját földjén gazdálkodik, állat- és baromfityénysztezt is folytat. 1897-ben az 52. h. gy. e.-ben szolgált. A világháború alatt 26 hónapig volt bevonulva. Második éve viseli a bírói tisztséget, az előtt 3 évig elől-járó, 3 évig pénztárnok volt. Kétszer volt az iskolaszék világi elnöke. A Tejszövetkezet vezetőségi tagja. Felesége: Niedermayer Katalin, gyermekei: Mária (Lauly Mihályné), Nándor (felesége Blumenschein Katalin).

Blumenschein István kereskedő és vajmester * 1897-ben régi baranyai családból. 1915-ben bevonult az 52. gy. e. -hez, az orosz fronton fogságba esett, 1918-ban tért haza. A nemzeti hadseregben 4 hónapig szolgált. Leszerelése után átvette édesanyja üzletének vezetését. 1924 óta saját tulajdona az üzlet. 1926-ban Dombóváron megszerezte a vajmesteri képesítést. 1924-től ez évig a Tejszövetkezet vezetője volt, virilis alapon képvis. test. tag. Felesége: Lehmann Mária, gyermekei: Terus és Borbála.

dr. Leidecker Jenő h. körjegyző 1905-ben

Vásárosdombón. Középiskoláit s egyetemi tanulmányait Pécsen végezte, 1928-ban szerezte meg a jogi doktorátust. 1929-ben Kaposzsekcsőn mint jegyzőgyakornok működött, jegyzői oklevelét 1931-ben Nyiregyházán szerezte meg. 1930-tól mint s. jegyző Baranyajenőn a körjegyzői hivatalt vezeti. A Jegyzők orsz. egyes. tagja. Felesége: Szauter Jusztna.

Rk. egyház, A gödrei plébániához tartozik. A Boldogságos Szűz Mária szentséges nevének szentelt templom 1820-ban épült. Hiv. sz. 801.

BARANYASZENTGYÖRGY

Disztl János rk. kántortanító, * 1897-ben Almáskeresztúron, régi baranyai családból Tanítói oklevelét 1917-ben Csurgón nyerte el. 1917-ben bevonult katonának, egy évig az olasz és román frontokon harcolt, 1918-ban mint zászlós szerelt le. 1919-től Almáskeresztúron, Vízváron, Szentadorjánon, Várgesztesen működött. 1926-ban Baranyaszentszentgyörgyön megválasztották kántortanítónak. Iskolán kívüli népművelődési előadásokat tart, a Tanítók orsz. egy. tagja.

Disztl József vendéglős és mészáros, * 1867-ben Baranyajenőn. 30 éve önálló vendéglője van saját házában. Saját földjén gazdálkodik is. Virilis alapon a közs. képvis. test. tagja. 1915-ben bevonult katonának, félév múlva leszerelt. Három fia vett részt a háborúban, mindhárom megsebesült. Felesége: Rapp Anna, gyermekei: József, Péter, Gergely, György és Mária.

Lickert József rk. plébános * 1893-ban Véménden, középiskoláit és a teológiát Pécsen végezte, 1917-ben szentelték pappá. Mint káplán Olaszon kezdte működését, Püspöknádasd, Kokasd, Ráczpetre, Högyész, Tolna, Himesháza voltak további állomáshelyei. Ezután Sombereken vikárius, Bátaszéken, Várdombon és Tevelen h. plébános volt. Baranyaszentszentgyörgyön 1929 óta h. plébános, 1931 óta plébános.

Raufeisen Márton kereskedő, * 1895-ben Baranyaszentszentgyörgyön, régi baranyai családból. 1915-ben vonult be katonának, az orosz fronton harcolt, majd Bécsben a repülőosztagnál teljesített

szolgálatot, 1918-ban mint örvezető szerelt le. 1927-ben vegyeskereskedést nyitott a községben. Saját földjén gazdálkodást is, folytat. Felesége: Hornung Katalin, gyermekei: Anna és Márton.

Rk. egyház. Templomát 1775-ben építették Szt György vértanú tiszteletére. Plébániája 1810 óta van, anyakönyvet vezet 1788. óta. Hiv. sz. 451. (magy. ném.)

BARÁTUR

Az 1379. évi pápai tizedlajstromban Baratro, Barate, Baratur. A pécsi káptalané volt az 1542. évi adólajstrom szerint is.

Rk. egyház. A magyarhertelendi plébániához tartozik. Kápolnáját Olvasós Boldogasszony tiszteletére szentelték fel 1913-ban. Hiv. sz. 199.

Rk. el. iskola. 1820 óta áll fenn.

Szabó Katalin rk. tanító * 1913-ban Nyitrán. Mint kislány menekült szüleivel együtt 1919-ben Nyitráról. A tanítói képesítést 1931-ben nyerte Pécsen. Azóta tanít Barátúron. A kántori teendőket is ellátja. Iskolán kívüli előadásokat is tart.

BECEFA

Egy 1432. oklevél Becfalwa néven említi. Valószínű, hogy az 1542. évi pápai adólajstromban említett Beger község alatt is Becefa értendő.

Kovács József közs. bíró * 1900-ban Becéfán, régi baranyai nemesi családból. 34 hold birtokán gazdálkodik. 1918-ban az 52. gy. e.-hez vonult be, a katonai rendőrségnél szolgált. A közs. szeszfőzde volt vezetője, tűzoltóparancsnok, az erdőbirtokosság elnöke, volt h. bíró, 1931-ben egyhangúlag közs. bírónak választották meg. Alapítója és elnöke volt a tejcarnoknak. Buzgólkodott a ref. templom új harangjainak beszerzése és a hősök szobrának felállítása érdekében. — Felesége: Panni Erzsébet.

Németh Lajos ref. lelkész * 1906-ban Sáregresen, a teológiát Pápán végezte. 1928-ban francia ösztöndíjat nyert, évig tanulmányúton volt Párizsban és a franciaországi magyarlakta területeken, Bejárta Lille és vidéke gyártelepeit, Lens, és környéke bányavidékét. Hazatérve

Sárkeresztesen mint káplán kezdte meg működését 1929-ben, Csákberényben h. lelkész, Kaposváron hitoktató s. lelkész volt. 1932 óta Becéfán, mint lelkész működik. Kaposvárott a helyi ref. időszakos lap szerkesztője volt, a ref. igehirdetőben több egyházi beszéde jelent meg. Felesége; Szabó Eszter.

Panni József gazdálkodó * 1883-ban Becéfán, régi baranyai családból. 46 holdas birtokán szakszerűen gazdálkodik. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton 13 hónapon át harcolt, súlyosan megsebesült. 1918-ban szerelt le. 3 évig volt közs. bíró, közs. képvis. tag, a ref. egyház presbitere, volt kurátora. Gondnoksága alatt szerezték be az új harangokat, a hősök emlékszobrának felépítését erkölcsileg és anyagilag támogatta. Felesége; Nagy Lídia, gyermekeik: József és Erzsébet.

Ref. egyház. Első temploma 1709-ben épült fából, szalmával fedve, faragatlan deszkamennyezettel, ahogy a feljegyzés mondja: „igen alávaló formában”. Miután sokáig filiája volt Botykának, 1786-ban anyaegyházzá lett. 1802 — 1809 között épült az új kőtemplom. A régi parochiális ház három szobából állott, melyek közül egy a gyermekeknek iskolául szolgált; a lelkész tanított, mert a tanítói állást csak az 1859. évben szervezték meg. 1882-ben épült az új lakályos, sőt díszes papi lak. Leányegyháza: Zsibót.

Sziács Sándor ref. kántortanító 1892-ben Szigetváron, a tanítóképzőt Pécsen 1912-ben végezte el. Tanítói működését Nagypallon kezdte, ahol 1923-ig volt. 1914-ben bevonult a 19. hgy. e.-hez, a szerb fronton megsebesült, 1915-ben az orosz harctéren fogságba esett. Bejárta Taskend, Orenburg, Jekaterinburg és Tambov kormányzóságokat. Innen megszökött. 1918-ban hazajött és leszerelt. 1923 óta Becéfán kántortanító. Több tanügyi cikke a Néptanítók Lapjában jelent meg. Felesége: Balogh Irma, fia: Sándor.

Szomor Nándor tejcarnoktulajd. * 1896-ban Helesfán. 1913-tól 1919-ig a Máv. szolgálatában

volt. Szaktudását Kisbéren sajátította el, 1922-ben Bpsten tejkezelői és sajtimesteri szakvizsgát tett. Mint sajtimester Helesfán, Pécssett és Mohácson működött. 1927-ben Pogányban, majd 1929-ben Becefán önálló vállalatot létesített. Tejcarnoka modern gépekkel van felszerelve, évi termelése 60-70.000 liter. Felesége: Nyers Ilona.

Tóth József h. bíró * 1903-ban Becefán, régi baranyai nemesi családból. Birtokán szakszerű gazdálkodást folytat. 1925 óta vezetőségi tag, volt szeszfőzde pénztárnok, virilis alapon közs. képv. test. tag, jelenleg h. közs, bíró. Felesége: Berta Irén, gyermeke: József.

BELVÁRDGYULA

Két község: Belvárd és Kisgyula egyesüléséből keletkezett; előbbi Belváradja, Belvár, Bélavár, Belwar és Belwardaja neven fordul elő a középkori oklevelekben. Az 1542. évi adólajstromban: Belward, A gyulai Szt László tisz. emelt pálos kolostort a Győr nemből való Konrád a XIII. sz. végén alapította. Koller idejében meg megvoltak a romjai. (III. 228.)

Koleszáríts Sándor rk. kántortanító * 1905-ben Lothárdon, a tanítóképzőt 1925-ben Pécssett végezte. Rekenyében kezdte meg működését, ahol 1927-ig tanított. 1927-től 1929-ig Kánban működött, 1929-től Belvárdgyulán kántortanító. 1922-től 1924-ig a pécsi 19. h. gy. e.-ben teljesített katonai szolgálatot. Négy testvére van, mindannyian mint tanítók működnek, édesatyja 46 évig volt tanító. Isk. kiv. népm. előadó, leventeoktató, a „Hangya” üv. igazgatója, a tejszöv. szellemi irányítója, a Pécsbaranyai általános segélyző egyesület helybeli vezetője, a népkönyvtár igazgatója és elnöke. Felesége: Szíhásy Anna, leányuk: Ilona.

dr. Lőcsey József körjegyző * 1902-ben Kölcсэн, a jogakadémiát Miskolcon végezte, Pécssett szigorlatozott és doktori diplomáját ugyanitt 1931-ben szerezte. Közigazgatási tanfolyamot Szombathelyen 1924-ben végzett. Mint jegyző gyakornok 1921-ben Kölcсэн kezdte meg működését, 1924-ben Kőmörőn

megválasztották jegyzőnek, 1926-tól Nagypeterden volt a. ü. és s, jegyző, 1933 május óta pedig, Belvárdgyulán mint körjegyző működik. A Jegyző egyesület és a Szentlőrinci Casino tagja Mang Fülöp, a „Hangya” fogy. szöv vezetője * 1880-ban, Főherceglakon Mint kereskedő Mohácson szabadult fel, Makón, Esztergomban, Bonyhádon Siklóson és Ujvidéken dolgozott. 1922 óta Belvárdgyulán a „Hangya” szöv. vezetője. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz és olasz fronton harcolt, 1918-ban fogságba esett és 1919-ben jött haza. A bronz vit. érem és 2 Károly cs. k. tulajd, Felesége: Hammer Katalin, gyermekei: Klári, János, Fülöp, Aranka, Irén.

Molnár János gazdálkodó * 1898-ban Belvárdgyulán. Belvárdgyulán 32 hold. Birjánban 12 hold birtoka van, állattenyésztéssel is foglalkozik. 1917-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt. A kisezüst, bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajdonosa. Virilis alapon két év óta közs. képv. test. tag. a Hangya és a Tejszöv. részvényes tagja. Felesége: Bali Juliánna, fiuk: János.

Ref. egyház. 1754-ben lesz anyaegyházzá, miután előbb Magyar-Peterd leányegyháza volt. 1883-ban cseréppel fedték templomukat.

Rk. egyház. Az olaszi plébániához tartozik. Olvasós Boldogasszony tiszteletére emelt templomát 1854-ben szentelték fel. Hiv. sz. 597.

BEREMEND

Az őskorban igen látogatott telep volt. A kőkorszaki ember időnkint hosszabb időre is letelepedett itt, amit az ásatások eredményei bizonyítanak. A Középkori okmányokban 1281-ben Beremen, 1345-ben Bereminy és 1463-ban mint Oppidum Beremen szerepel. 1389-ben a Korógyiak kapták adományul és 1463-ban is az övék. (Csánki: II.) A törökök kitakarodása után első tulajdonosa Veterani tábornok volt; halála után a gr. Eszterházyakra szállott. A családból kítűnt gr. Eszterházy János, aki a Napoleon elleni utolsó nemesi felkelésben mint inzurgens -vezér vett részt, s a Mária Terézia-rend lovagja volt. A

község később özv. Eszterházy Mária Josefa grófnő tulajdonába került, aki azt 1842-ben Schaumburg Lippe György uralkodó hercegnek adta el. A szomszédságban levő Rácbóly puszta és Idamajor a pécsi püspökség tulajdona. Határában mészkőbánya van, melyben csepkőképződményeket találtak. A bánya sok beremendi családnak adott kenyeret.

Benkő Alajos János s. jegyző * 1888-ban Adán. A tanítóképzőt Esztergomban és Győrött, a gazdasági szaktanfolyamot Adán, a jegyzői tanfolyamot Egerben végezte. 1904-ben Vértesbogláron, 1905-től Visegrádon, 1916-tól Pomázon tanító, 1918-1922-ig Kispesten ig. tanító, 1924-től s. jegyző Beremenden. Az Orsz. tanítóegy., az Eötvös alap, a Természettudományi társulat, az Orsz. és a Baranya vm. jegyző egy., a Casino, Iparoskör, Polgári kör tagja, az OKH felügy. bizottsági elnöke. Felesége: Birkl Amália, Gyermeke: János István egy éves önk. Pécssett.

Beremendi portlandcement és mészművek rt. A gyárat 1910-ben Schaumburg-Lippe herceg építtette. 1919-ben a Magyar-olasz bank vette meg. 1922 -ben a MÁK érdekeltség tulajdonába került. A gyár teljes üzem esetén 150 munkást foglalkoztat és évi termelő képessége 8000 vagon portlandcement, melyet forgókemencével és nedves eljárással állít elő.

Berthold József sütőmester, * 1886-ban Himesházán. A pékmesterséget tanulta ki. Dolgozott Kaposváron, Pécssett, Ujvidéken, Eszéken, Versecen, Fiumében. 1908-ban Pécssett, majd 1925-ben Beremenden önállósította magát. A világháborúban a 19. h. gy. e.-hez vonult be. 51 hónapot szolgált, harcolt a szerb, olasz és orosz frontokon, megsebesült. Megkapta a kis ezüst vit. érmet és a Károly cs. keresztet. Az Iparos olv. kör igazgatója és számos egyesület tagja. Felesége: Máró Rozália, fia: György.

dr. Bodó Henrik vegyészmérnök, gyárigazgató * 1886-ban Nagykanizsán, középiskoláit Nagykanizsán végezte, műszaki mérnöki oklevelet Budapesten 1910-ben nyert. 1910-ben az Ált. magnezit rt. gyárában mint üzem-mérnök

működött, utóbb üzemvezetőnek, majd gyárigazgatónak nevezték ki. 1924-ben a Magy. ált. köszénbánya rt. nyergesújfalusi cementgyárába került mint üzemvezető, 1927-ben Beremendre helyezték át igazgatónak. A Mérnöki kamara és a közs. képv. test. tagja. Felesége: Stuller Ilonka.

Dékány József h. bíró * 1887-ben Beremenden régi baranyai családból. 1910-ben nősült, felesége: Gáspár Mária. Gyermekei: József, Mária, Kukai Lajos-né, Végigküzdötte a világháborút, a szerb fronton fogságba esett és Franciaországba került. 1920-ban jött haza és azóta birtokán, főleg állattenyésztéssel foglalkozik.

Elmer István mészégető * 1875-ben Beremenden, a kovácsszakmát tanulta ki, majd a beremendi cementgyárban mint főgépész volt alkalmazásban. 1919-ben mint mészégető önállósította magát. A Hitelszöv. elnöke és számos egyesület tagja. Felesége: Amberg Borbála, fia: Antal gazdálkodik.

Faulstich Péter esküdt * 1885-ben Ivánbattyánban, a köműves mesterséget tanulta ki. 1914-ben az 52. gy. vonult be, végig küzdötte a világháborút és mint 50 százalékos rokkant szerelt le. 1924 óta birtokán főleg állattenyésztéssel foglalkozik. Két éve községi esküdt. Felesége: Schmidt Erzsébet, fiai: Ferenc (gazdász), Jánosi.

Fehér Ferenc kántortanító * 1894-ben Debrecenben, iskoláit ugyanitt és Sárospatakon végezte. Első állomáshelye Szöllősgyula, ahol 1914-ig működött. Ekkor a 30. h. gy. e.-hez vonult be és 1915-ben orosz fogságba került, 1922-ben került haza cserevonattal. 1922-ben a kiskunfélegyházai forg. ad. hiv. főnökévé nevezik ki, 1931-ben a kecskeméti OTI számellenőre lett. Ugyanezen évben Beremenden kántortanítóként választották meg. A Károly cs. k., a háborús emlékérem tulajdonosa, emléklapos hdgy. Oroszországban nősült, felesége: Kachrilló Dóra, lánya: Tamara.

Geosits Lajos rk. plébános * 1894-ben Szentpéterfán (Vas vm.) A gimnáziumot Szombathelyen és Pécssett végezte, pappá is Pécssett szentelték 1918-ban. Állomáshelyei Baranyabán és

Püspökszenterzsébet és Pécs voltak, Pécssett a ker. szoc. egyesület, a Credo férfi egyesület elnöke volt, 1931 júl. óta beremendi plébános. A Casino elnöke.

Guth József körjegyző * 1899-ben Németbólyban, középiskoláit Pécssett végezte, Németbólyban, Versenden és Majson mint gyakornok működött. A világháború alatt a 19. h. gy. e.-hez vonult be és 1918-ben mint emléklapos hdgy. szerelt le. A megszállás alatt Sásdon a nemzeti hadsereg tagja volt. 1923-ban jegyzői tanfolyamot végzett és Versenden mint a. ü. jegyző, 1924-ben Beremenden mint s. jegyző működött. 1929-ben körjegyzőnek választották meg. A Levente egy., Iparos olvasókör, Egyházközség világi elnöke és a tűz. test. főparancsnoka. Felesége: Waller Teréz, gyermekei: Hedi, Teréz, Ilona, Anna.

Harsányi János ny. f. öv. altiszt * 1870-ben Csákerényben, iskoláit itt végezte, majd 1888-ban Bpsten a főváros szolgálatába lépett, 1920-ban betegsége következtében nyugdíjba ment és azóta Beremenden él. Fővárosi altisztek temetik. és betegsegélyezési egyes. tagja. Felesége: Varga Rózsa.

Hatz Ernő hentes és mészáros * 1905-ben Beremenden, a hentes szakmát tanulta és Baranyában szabadult föl. Eszéken, Zágrábban, Vukováron, Belgrádban, Nagybecskereken és Kalocsán dolgozott, majd Beremenden 1933-ban önálló üzletet nyitott. Számos egyesület tagja.

Hitelszövetkezet. Alapította 1906-ban Kirschanek Ödön akkori beremendi esp. plébános, az európaszerte híres szövetkezeti ember; távozása után Zacher Ferenc körjegyző, majd Makári István ig. kártortanító lett az elnöke. Mostani elnök: Elmer István mésztermelő, könyvelő: Schmidt Sándor rk. tanító, pénztáros: Schmidt József asztalosmester.

Horváth István közs. bíró * 1873-ban Beremenden. Harminc év óta 28 hold birtokán főleg haszon-állattenyésztéssel foglalkozik. 1931-ben a község bírójának választották meg. Számos egyesület tevékeny tagja. 1893-ban nősült,

felesége: Gilbert Margit, gyermekei: Sándor, Ferenc (gazdászok), Éva (Hal Ferencné), Rózsi (Páli Andrásné).

Knoll Miklós darálómalom tulajdonos és lisztkereskedő * 1871-ben Kisköszegen; a molnár szakmát tanulta ki és 1888-ban szabadult fel. Mint segéd Apatinban dolgozott és Beremenden 1921-ben önálló kereskedést nyitott. A Polg. olvasókör, Iparos olvasókör, Temetk. egytl. és az Ip. orsz. egyes. tagja. Felesége: Bogyó Karolin, gyermekei: Antal (szobafestő), Miklós (malomtulajdonos), Ferenc (malombérlő), Anna (Grossher Károlyné), Mária.

Makári István ig. tanító * 1881-ben Pécssett, a tanítóképzőt ugyanitt végezte el. Beremenden 1902-ben tanítónak, 1918-ban pedig ig. tanítónak választották meg. A Casino ig. tagja, az Iparos olvasókörnek 27 éven át volt elnöke, jelenleg díszelnöke. Felesége: Faller Clementin * Dunaszekcsőn 1883-ban, Pécssett végzett tanítóképzőt, 1903 óta a Szociális misszió elnöknője, a határszéli növédelem min. kinevezett biztosa. Gyermekei: István, Margit.

Polgári olvasókör. Alakult 1921-ben közvetlenül a felszabadulás után. Alapítója és első elnöke Schippert János akkori beremendi körjegyző volt. Utána Waller Antal kereskedő, majd Kirschanek Ödön esp. plébános, ennek távozása óta ismét Waller Antal lettek az elnökök. A kezdetben sok nehézséggel küzdő egyesületnek ma teljes berendezése, szép könyvtára van.

Ref. egyház. (Siklónagyfalui leányegyháza). 1815 közepén református magyarok költöztek Decsről, Ócsényből, Pilisről Beremendre, abban a reményben, hogy a körül fekvő pusztákon munkához jutnak. Nagyfaluba jártak templomba s úgy látszik gyermekeik is — úgy ahogy — iskolába. 1852-ben építették vályogból templomukat, 1863-ban iskolájukat.

Riedl János vendéglős * 1899-ben Bpsten, iskoláit Sopronban végezte, aztán a lakatos ipart tanulta, felszabadult Érsekújváron, mint segéd Kaposváron és Budapesten dolgozott. 1923-ban a beremendi cementgyárban nyert alkalmazást; majd

1929-ben önálló vendéglőt nyitott. 1916-ban az 5. honv. huszár ezr. -hez vonult be. Felesége: Soós Julianna, gyermekei: János, Tivadar.

Rk. egyház. Templomát Szt Mihály arkangyal tiszteletére 1808-ban építették és 1904-ben javították. A környéken egy félévszázaddal ezelőtt építettek egy kis kápolnát Szt Rókus tiszteletére; napját a vidék lakószai odazarándokolva ünneplik. Anyakönyv 1720 óta van. Hiv. sz. 1925. (horv. ném. magy.).

Schmidt Sándor tanító * 1904-ben Beremenden, a tanítóképzőt Baján és Kalocsán végezte. Először Alsópélen működött mint tanító, majd 1924-ben Beremendre került. Az OKH könyvelője, az Önk. tűzoltó egyesület titkára, Polg. olvasókör jegyzője a Credo kat. férfiegylet titkára. Felesége: Hírth Józsa, gyermekei: János, Cornélia,

Steibler Sándor kőművesmester, * 1882-ben Beremenden, a kőműves mesterséget tanulta ki és 1901-ben Siklóson szabadult fel. 1914-ben bevonult a 19. e.-be, Pólába került és itt szolgált 1917-ig. 1918-ban leszerelt. Szegeden, Pécsen, Eszéken dolgozott, 1922-ben Beremenden önállósította magát. Közs. képv. test. tag, a Polg. olvasókör és a Temetk. egy. jegyzője, az OKH és az Iparos olvasókör tagja. Felesége: Berger Borbála, gyermekei: András, Rezső.

Szekeres Károly vendéglős, mészáros-és hentesmester * 1885-ben Nagynyáradon, régi baranyai családból. Iskoláit Sátorhelyen végezte, utána a mészáros és hentes szakmát Bezedeken tanulta ki, ahol két évig mint segéd működött. Beremenden önállósította magát, bérbevette a közs. vendéglőt és hentes-mészáros üzletet nyitott. Az 52. gy. e.-ben végigküzdötte a világháborút, mint 25%-os hrt szerelt le. — Felesége: Bognár Julianna, gyermekei: Károly, Juliánna.

Tóbi András ny. altiszt * 1878-ban Hercegszöllősen, iskolái végeztével 24 hold birtokán gazdálkodott. 1911-ben mint soffőr Bpsten a fővároshoz lépett be és 1922-ig teljesített szolgálatot, többek között Bódy alpolgármester soffőrje volt. Betegsége folytán 1922-ben nyugdíjazták. 1914-ben. az 1. honv. gy.

e.-hez vonult be, az orosz harctéren megsebesült.

Tóth Mihály ny. Máv. kocsirendező 1881-ben Hódegyházán, édesatyjával együtt 24 hold birtokon gazdálkodott. 1907-ben lépett a Máv. szolgálatába és 1922-ben ment nyugdíjba. A megszállás alatt Tiszaszőlősen 2½ évig megfigyelés alatt állott. Számos egyesület tagja. Felesége: Pató Krisztina, gyermekei: István (kovács), Mihály (tanító), Regina (Vargha Gyuláné), Irén, Ilona, Jolán, Gizella.

Tramposch Hugo mészégető vállalkozó * 1896-ban Beremenden, iskoláit Pécsen végezte, majd a beremendi cementgyár tisztviselője lett. A 19. h. gy. e.-hez vonult be és 1918-ban szerelt le. 1919-ben önállósította magát. A közs. képv. test. és az összes helybeli egyesületek tagja. 1923-ban nősült, felesége Richter Gizella.

Waller Antal kereskedő * 1879-ben Villányban. Ugyanitt, majd Beremenden dolgozott mint segéd. 1904-ben önálló lett. A világháborút végigküzdötte, 1918-ban szerelt le. A Polg. olvasókör elnöke, közs. képv. test. tag. Felesége: Windheim Erzsébet, gyermekei: János, Terus (Gúth Józsefné).

BERKESD

Egy 1015. évi oklevélben Villa Berkust néven fordul elő. A pécsvárad apátságé volt.

Boross László körjegyző * 1902-ben Nemeslad községben. Középiskoláit Kaposváron és Bonyhádon végezte. 1922/23-ban közig. tanfolyamot végzett Szombathelyen, azután Véménden s. jegyző lett. 1928-ban Máriakémenyben vezetőjegyzőnek választották meg. 1929-től Berkesden körjegyző. A Jegyzők orsz. egy., az Orsz. jegyzői árvaház egy., a Baranya-pécsi aero club tagja, a berkesdi Stefánia fiók ü. v. -je, a Rk. olvasókör elnöke. Gyümölcsstermeléssel, gazdálkodással is foglalkozik, svájci siementhalai szarvasmarhát, yorkshirei sertést tenyészt. (Bátyja B. György bonyhádi bankigazgató mint hdgy vett részt a világháborúban, Vladivosztkban volt fogságban, ahol magyar színdarabokat fordított japán nyelvre

és játszotta saját színházában). Felesége: Schmidt Márta, gyermekei: László, Jolán és Béla.

Csillag Mária rk., tanító * Pécssett. Tanulmányait Pécssett végezte, tanítónői oklevelet 1909-ben nyert. 5 éven keresztül Kaposújlakon magántanító volt. 1914-ben Potonyban megválasztották tanítónak, ahol horvát nyelvű gyermekeket tanított jeles eredménnyel. 1917-től Berkesden tanít. A Tanítók orsz. egy. a Stefánia fiók, a Mária kongregáció tagja. Isk. kiv. népm. előadásokat is tart. — Bátyja: Cs. Jenő Vázsnokon tanító.

Hegedűs József plébános * Nován (Zala vm.) Theológiai tanulmányait 1909-ben Pécssett végezte, ugyanezen évben szentelték pappá. 11 kápláni állása volt. 1927-ben nevezték ki jelenlegi állomáshelyére plébánosnak. A Rk. olvasókör elnöke, a Stefánia fiók elnöke. A pécsváradi egyházkerület 32 iskolájában kerületi tanfelügyelő.

Hermann János h. bíró * 1878-ban Berkesden, 1914-ben bevonult katonának, a szerb fronton harcolt. 1918-ban fogságba esett, 1919-ben tért haza. Alt. gazdálkodást folytat, szarvasmarha és sertéstenyésztéssel foglalkozik. Két izben volt 1-1 évig közs. elöljáró, a h. bírói tisztséget egy éve viseli. A Tejszöv. tagja. Felesége: Midlug Katalin, gyermekei: Anna, (Dinesz Ferenc-né), Verona (Schmiedt Imréné).

Klein Vilmos tejszarnokbérő * 1907-ben Püspöklakon. 1933 év eleje óta bérlő a Berkesdi tejszöv. csarnokát, sajt és vaj készítésével is foglalkozik üzemében. Havonta átlag 40.000 l. tej kerül feldolgozásra. Atyja K. Adolf és bátyja K. Bernát, valamint 7 rokona részt vett a világháborúban, közülük kettő hősi halált halt.

Kovács János gazdálkodó * 1881-ben Püspökszenterzsébeten. 1902-ben bevonult az 52. gy. e.-hez. A világháborúban az orosz fronton harcolt, megsebesült, 1915-ben mint szkv. fogságba esett. A nagyezüst, 2 kisezüst vit. érem, a Károly cs. k. és a szolg. érem tulajd. A harctéren több sebesült bajtársát mentette meg. 3 évig volt esküdt, 2 évig mezőrendőri parancsnok, 1 évig iskolaszéki tag, 3 évig erdőbiz. tag. 38 hold földön gazdálkodik. Bonyhádi marhát, angol sertést

tenyészt. Cséplőgépe, traktora van, bércseplést is vállal.

Moister Kolos vendéglős 1895-ben Olasz községben. 1916-ban bevonni katonai szolgálatra, az 52. gy. e.-hez, az olasz frontra került, ahol az összeomlásig harcolt; kisezüst, 3 bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajdonosa. 1927-ben „Hangya” ü. v. volt Olaszon, 1928-ban Lovászhetyényben, 1929-ben Berkesden nyitott vendéglőt. Felesége: Bayer Hermina, leánya: Gizella (* 1933 június 21.).

Pfisztner József kereskedő * 1905-ben Szalatnokon. Üzletét 1930-ban nyitotta meg a község közepén. (Atyja P. József és 2 sógora, Krémer Gábor és Kleinheincz Alajos résztvettek a világháborúban és az összeomláskor szereltek le; harmadik sógora, Klein Lipót a világháborúban szerzett betegségében halt el.) Felesége: Klein Julia, gyermekei: Ilonka, László.

Rk. egyház. A mai plébániával szemben, még a XVI. században épült, Szeplőtelen Szűzanya tiszteletére emelt templomát lerombolták és 1896-ban más helyen újat építettek. 1722 óta vezet anyakönyvet. Kegyúr: Tudomány Egyetemi alap. Hiv. sz. 1216. (magy. ném.)

Steiner József rk. tanító * 1907-ben Monyoródon, Középkolait Pécssett, a tanítóképzőt Baján végezte, ahol 1927-ben tanítói oklevelet nyert. Működését ugyanezen évben Grábócon kezdte. 1919-ben Somogyacsán választják meg, 1932 óta Berkesden mint kántor-tanító működik. Az isk. kiv. népműv. vezetője, a Rk. olvasókör jegyzője, levante oktató. A Stefánia fiók javára évenként előadásokat rendez. Méhészettel és gyümölcsstermeléssel is foglalkozik.

Szőcs Béla jegyző * 1893-ban Bereck községben (Háromszék m.) Középkolait Kézdívásárhelyen és Székelyudvar-helyen végezte 1913-ban. Még ez évben bevonult katonai szolgálatra a 22. honv. gy. e.-hez, a háború itt érte. Az olasz és orosz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban, mint hdgy szerelt le. A Károly cs. k. tulajdonosa, 1921-ben elvégezte Debrecenben a közig. tanfolyamot; közigazgatási pályáját 1922-ben Alsózsíd közs. -ben kezdte meg. 1925-ig

Csömörön, Somogyban, Mecsekszabolcon működött. Pécsváradon a. ü. jegyző volt, azóta Berkesden s. jegyző. A Jegyzők. orsz. egy. tagja. Felesége Perényi Erzsébet, a vöröskereszt egylet tagja. Gyermekai: László, Klára.

Tóka Máttyás közs. bíró * 1895-ben Berkesden. A világháborúban az orosz, román és olasz harctereken küzdött; mint tizedes szerelt le, A bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajdonosa. A bírói tisztséget 1 év óta viseli. Az Iskolaszék, a Testnev. egyes., a Stefánia fiók, a Rk. olvasókör, a Tejszövetkezet, a Gyümölcstermelők egyesületének, a hitközség választmányi tagja. 50 holdon gazdálkodik. Bonyhádi szarvasmarha-, magyar sertés- és muraközi ló tenyésztésével foglalkozik. (Apósa: Ferencz József, a világháborúban hősi halált halt). Felesége: Ferencz Erzsébet, gyermekei: Mihály és Margit.

BESENCE

Neve — épúgy, mint Bisse községé — a besenyőkkel hozható összefüggésbe. Egy 1338-ból való okmány Poss, Olbescen, Olbeschen néven említi. Később Besenczy néven fordul elő. Részben a nyúlzigeti apácáké volt.

Berényi István ref. lelkész * 1885-ben Szegeden, régi iparos családból. Középiskolai tanulmányait Nagyikindán és Nagykörösön végezte, lelkészi oklevelét 1912-ben Bpsten a ref. teológiai akadémián szerezte. A világháborúban tábori lelkész volt. 1933-óta Besencén működik. Felesége: Csuka Erzsébet, gyermekei: Edit, Melinda, Klára, Éva és Zoltán.

Ref. egyház. Már a reformáció idején anyaegyház volt; az 1676-i hercegszöllősi kánonokat aláírta Besence prédikátora is „Joannes Besenci” néven. — Az üldözések idején sokat szenvedett Besence is; ezt igazolja a lakosok következő kérvénye:

„Tekintetes Urunk!

Mély nagy szívünk fájdalmával és lelkünk keserőségével kellek említenünk minékünk szegény hely. Conf. levő besenczei lakosoknak a Ns vármegyének főbírója s

hozzánk közel, akkor vaiszlói, most pedig Szigetvárbán lakó plébánusesperes által ezelőtt három esztendőkkel rajtunk véghezvitt kegyetlenkedéseket, a midőn minden királyi és vármegyei Commissió mutatás nélkül Oratoriumunkat, a melynek fennállása esztendeinek száma mai emberektől — mivel igen régi — nem tudatik, bepecsételvén, minden vállalásunkbeli szabadságunktól s istentiszteletünköt eltiltattunk és már most — ámbár rossz útja legyen is — messze kénytelenítettünk istentiszteletre járnunk. Jóllehet ugyan, hogy mostan egynéhány esztendőktől fogva mestereket tartottunk, de ennek előtte prédikátorok voltak nálunk és most élő emberek, kik még csak középidejük is, kilenc prédikátorra emlékeznek, neveiket is meg tudván nevezni. De abban az időben, mivel a mestereknek is szabad volt prédikálni... prédikátort hamar nem találván, kénytelenítettünk mestert tartani, a mi aztán idővel szokásba ment, de mivel most az is a közöttünk való közönséges szolgálattól megtiltatott, tehát ha a Felséges udvarnak kegyelmessége hozzá járulna s megnyerhetnénk, semmi utánna való költségünket nem sajnálván, örömezt prédikátort, hogysem mint mestert tartanánk, mely tőlünk meg is lehetne, mert Besenczében vagon másfélszáz fizető lélek. E mellett Oratoriumunknak is, mely most három esztendőktől fogva pecsét alatt áll, de igen romladozott, igyekeznénk új talpakat alá rakni ő Fölsége engedelmével stb. Annó 1776 die 20 Apr. Hely. Conf. levő lakosok Tts Ns Baranya vármegyében."

Az üldözések következtében Kiscsány leányegyházává lett, majd 1787-ben ismét önálló, hogy később megint Kiscsányhoz tartozzék. 1932-ben újra anyaegyház. 1840-ben lélekszáma 243, ma 238. Leányegyháza: Páprád.

BEZEDEK

Egy 1926. évi oklevél Buzoldek néven említi. Utóbb Bezeldég, Bezendugh, Beuzeugegh, Bewzewldegh írásmódokkal látjuk említve. Az 1542. évi adólajstromban Bezedegh. — A közeli Gétapuszta területén valamikor apátság volt. Árpád új okmt. (VIII. 29.) Abbas de Guech néven említi. 1341-ben Tamás erdélyi vajda kapta adományul a monostor patronátusi jogával együtt. Később a bácsmonostori Töttösök birtoka; már 1349-ben hetivásár joga van.

Bengernó Antal földbirtokos * 1907-ben Keskenden, érettségét Pécsen tett. Édesatyával, id. Bengernó Józseffel együttesen vezetik 108 hold birtokukat és ezt teljesen modern alapon ő irányítja. Felesége: Wéber Katalin, villányi családból származik, gyermeke: József.

Bengernó János földbirtokos * 1877-ben Apatinban, iskoláinak elvégzése után édesatyja mellett gazdálkodott, 1930 óta 107 hold bérelt birtokon önállóan a legmodernebb eszközökkel gazdálkodik. A közs. képv. test., a Baranyavm. gazd. egy., az Olvasókör és a mezőgazd. kamara tagja, vm. thb. póttag. Hazafias magatartásáért a kaposvári vámörkerületől elismerő oklevelet kapott. Felesége: Hoffmann Rosina, gyermekei: József, gazdálkodó (neje Kresz Katalin), Erzsébet (Metzing Jánosné).

id. Bengernó József földbirtokos * 1879-ben Apatinban. Modern gépekkel felszerelt 108 hold birtokán belterjes gazdálkodást folytat és fajállatokat nevel. A Baranyav. gazd. egy., az Olvasókör tagja, vm. thb. póttag. A háború alatt a szerb és olasz fronton harcolt, mint őrmester szerelt le. Kiténtetése: két kisézüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. A megszállás után a mohácsi vándorség különítményének egy éven keresztül díjmentes ellátást, három éven át pedig díjmentes elhelyezést adott, amelyért elismerő oklevelet kapott. Felesége: Dorner Magdolna, gyermekei: Antal (gazdász), József.

Eckenfels József közs. bír. * 1874-ben Bezedeken, régi baranyai családból. 1900 óta 26 hold birtokán önállóan gazdálkodik. A

világháborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig, harcolt a montenegrói és olasz fronton, megsebesült. 1932-ben egyhangúlag községi bírónak választották meg. Felesége: Néver Erzsébet, gyermekei: Erzsébet (Blandi Istvánné), Cecilia (Fogl Mihályné), József (gazdász).

Henczler Ferenc gazdálkodó * 1894-ben Bezedeken, a háború alatt a 9. h. e.-hez vonult be, orosz fogságba esett és 1918-ban tért haza. 1932-ben átvette a közs. nagyvendéglőt és a mészáros szakmát is kitanulta. Felesége: Folcz Erzsébet, fia: Antal. Hirmann Ferencné, szül. Schiller Borbála szülésznő * 1903-ban Károlymajorban, a bábaképzőt Pécsen végezte és 1932-ben községi szülésznőnek választották meg. Édesatyja a főhercegi uradalom alkalmazottja, résztvett a világháborúban. Gyermekei: Mária, Anna.

Kresz E. András gazdálkodó * 1876-ban Bezedeken. Mint gépész szakvizsgát tett és Pécsen oklevelet nyert. 62 hold birtokán a legmodernebb gépekkel önállóan gazdálkodik. A világháborúban a 19. h. gy. e.-hez vonult be és 3 éven át a fronton volt. Volt közgyám, községi bír. jelenleg vm. thb. tag. Felesége: Kresz Katalin, gyermekei: János (az orosz fronton eltűnt), Katalin (Bengernó Józsefné), Erzsébet (Lerch Andrásné), András gazdálkodó.

Rk. egyház. A lippói plébániához tartozik. Szt Vendel tiszteletére emelt -templomát 1893-ban restaurálták. Hiv. sz. 546.

Wellenreiter Antal földbirtokos 1891-ben Apatinban. Édesatyja 1907-ben meghalt, azóta 100 hold birtokon modern gazdálkodást folytat. A világháborúban a 23. gy. e.-hez vonult be, megsebesült és mint 75 százalékos rokkant szerelt le. A közs. képv. test., az Olvasókör, a Baranyavm. gazd. egyes. tagja, vm. thb. póttag. Felesége: Bailer Erzsébet, — gyermekei: Erzsébet {Eckenfels Józsefné}, Ferenc.

Vértés József körjegyző * 1896-ban Villányban, iskoláit Pécsen végezte, aztán mint jegyző-gyakornok Villányban működött. 1910-ben Pécsen jegyzőtanfolyamot végzett és Hercegszöllősön segédjegyző lett. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, megkapta a Signum Laudis kardokkal

(kétszer), a III. oszt. katonai érdemkeresztet és a Károly cs. keresztet. Mint fhdgy szerelt le. 1918-ban Baranyábanban, 1921ben Bezedeken ,körjegyzőség élére választották meg. A Polg. olvasókör, Levente egy. Járási jegyző egy. és a Polg. lövészegy. elnöke. Felesége: Wintheim Anna, gyermekei: Márta, Margit.

BIKAL

Bali János malomtulajdonos * 1894-ben Alsómocsoládon, a Máv-nál mint áll. felv. gyakornok működött. Szolgáltatából kilépett és 1916-ban az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, itt megsebesült. Leszerelése után átvette édesapja néhai B. József malmát és ezt 1920 óta önállóan vezeti. A malom 100-110 éve áll fenn, valamikor br. Puchner Károly tulajdona volt, modernül van berendezve. 3 hengershékkal, 1 pár kővel és 8 HP szívógázmotorral működik. Napi termelése 810 q., 1 segéddel dolgozik, kizárólag vāmórlésre. Felesége: Schili Anna.

Dörmer György gazdálkodó, vm. thb. tag * 1879-ben Bikalon, régi birtokos családból. Szakszerű gazdálkodást és állattenyésztést folytat. A háború elején h 19. h. gy. e.-hez vonult be, harcolt a szerb, montenegrói és orosz fronton, 1916-ban fogságba esett, 1918-ban tért haza. Két ízben volt bíró. Felesége: Rück Erzsébet, gyermekei: Katalin és Margit,

Graf Adolf ev. kántortanító * 1884-ben Felsőlövön, a tanítóképzőt ugyanitt végezte 1904-ben. Működését Kaposszekcsőn kezdte meg, 1909-ben Bikalban kántortanítónak választották meg. 1914-ben a 83. gy. e.-hez vonult be, majd a 76 gy. e.-hez helyezték, az orosz és olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. és a Tapferkeits Medaillon tulajdonosa. A Bikali levente egy. és a Polgári lövész-egy. elnöke, Tolna, Somogy és Baranyavm. ág. ev. egyházmegye V. járásának 1924 óta iskolavizsgáló kántortanítója. Szakirodalmi munkásságot is fejt ki. Az egyházközségi életben értékes belmissziós munkát végez. Felesége: Gronwald Erzsébet, fia: Sándor (orvostanhallgató).

Kósa József rk. ig. kántortanító * 1885-ben Siklóson, családja a Magyary-Kassa nemzetség elágazása. 1903-tól 1906-ig urad. irnok volt, ezalatt magán úton elvégezte a tanítóképzőt, 1907-ben nyerte el a tanítói és kántori oklevelet Csurgón. Működését Szalatnokon kezdte el, 1922-ben Bikalban kántortanítónak választották meg, 1926-ban igazgatónak és körzeti isk. látogatónak nevezték ki. Az isk. kiv. népm. vezetője. Mint vizsg. vajmester a bikali tejszöv. vezetője, a bikali téglagyár könyvelője, az esperes-kerületi tanítóegy. -nek 10 évig jegyzője, 5 évig alelnöke volt, jelenleg 3 év óta elnöke. A Pécs-egyhm. tanító egy. választm. tagja, irodalmi működést is fejt ki. Felesége: Zajgha Mária postamester; 1919-ben Szalatnakra., 1922-ben Bikalba nevezték ki postamesternek, azóta itt működik. Gyermekei: Sándor, Ilona, Mária.

Pflug Jánosné, szül. Walter Erzsébet közs. szülésznő. A bábaképző tanfolyamot Pécsen végezte, hol 1925-ben oklevelet nyert. 1926-ban választották meg községi szülésznővé. 1910-ben lépett házasságra férjével, ki 1883-ban született és mint szakképzett fodrászmester működik. Gyermekei: Anna és János.

özv. báró Puchner Károlyné szül. gróf Niczky Franciska földbirtokos. Családja Szászországból származik. 1570-ben telepedett meg Besztercebánya vidékén, majd 1840-ben br. P. Antal ottani birtokát eladva Baranyában vásárolt birtokot. Mint husz. szds került szolg. kiv. viszonyba és 1898-ig, elhunytáig birtokán gazdálkodott. Fia: Antal (1893-ban Bécsben született, — a 11. dragonyos ezred kötelékében küzdötte végig a világháborút, 6 évig orosz fogságban szenvedett). Károly (1897-ben Pozsonyban született, Keszthelyen gazd. akadémiát végzett, a világháború alatt a hadi tengerésznél, mint fregatthadnagy teljesített szolgálatot) Mindketten több kitüntetésben részesültek. A család Bikal és Köblény rk. templomainak kegyura,

Rk. egyház. Templomát 1754-ben építették Szt Anna tiszteletére, Anyakönyvet 1726 óta vezet.

Kegyúr: a br. Puchner család. Hiv. ,sz. 229. (magy. német.)

Steiner és Friedrich J-né téglá- és tetőcserépgyár. Az üzemet 1913-ban Kniesz Boldizsár alapította. Berendezése: 1 darab égetőkemence 14 kamrával, 100-110 ezer darab téglá egyszerre való termelésére. Évi termelőképessége másfélmillió téglá. Jelenleg évenként 7 —800.000 darab téglát és tetőcserépet gyárt és nagy körzetben ellátja a környéket jó minőségű áruval. A cég tulajdonosai: Steiner Ádám és Friedrich Jánosné. — Steiner Ádám 1872-ben Bikalon született. Felesége: Stiner Katalin, leánya: Katalin (Heinek Ádám-né).

Schwarz János vendéglős és gazdálkodó * 1872-ben Bikalon, régi asztalos családból. Édesatyja Bikalon 24 évig működött; halála után 1891-ben átvette műhelyét és 1906-ig folytatta iparát. 1894-ben fűszerüzletet nyitott, 1903-ban vendéglői jogot nyert. 10 évig mint iskolagondnok, 3 évig mint közs. pénztárnak működött. Felesége: Golubán Mária, gyermekei: Katalin (Arnold Ádámné), János.

BIRJÁN

A fémek kora Birján vidékére is elvitte az ősembert és letelepítette a mai községtől délre. A bronzkorszak embere már állandó lakást talált itt. Birján Baranya megye egyik legnevesebb bronzkori öntőműhelye volt, amit a Pécsi múzeum igen sok bronz tárgya is bizonyít. Különösen igen sok bronz sarló került innen elő. A történelem előtti kortól a középkorig keveset tudunk a község történetéből. A középkorban egy 1307. évi oklevél Berán néven említi (Koller. III. 241.) Köznemeseké és a pécsi káptalané volt. Az 1542. évi adólajtromban Bernand néven fordul elő.

Bartolonics András tejszarnokkezelő * 1896-ban Olaszon. 1916-ban az 52. gye. -hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, ahol megsebesült, 1918-ban szerelt le. Két unokatestvére az orosz fronton hősi halált halt, harmadik unokatestvére az orosz fogságban eltűnt. A tejszövetkezet 1929-ben alakult, ugyanazon évben szakvizsgát tett. A

tejszarnok modern központforgó géppel van berendezve, naponta 300 liter tejet dolgozik fel. Felesége: Petz Emilia, gyermekei: Gábiella, Hermina, Anna.

Böröcz István gazdálkodó * 1903-ban Birjánban, 45 holdas birtokán gazdálkodik, bonyhádi tájfajta szarvasmarhát, angol és mangalica sertést tenyészt. A Tejszövetkezet elnöke, az egerági hit. szöv. részvényes tagja, az Olvasókör volt alelnöke. Első felesége Vör Mária volt, második felesége: Vica Mária; mindkét feleségétől 2-2 gyermeke van, Ilonka, Mária, István, Zoltán.

Galambos Ferenc közs. bíró * 1883-ban Somogyacsán. 22 hold birtokán gazdálkodik; 1914-ben a 44. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz és román fronton 32 hónapig harcolt. A bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajdonosa. 1931 óta közs. bíró. A kisgazdapárt és a Nemz. egys. párt. elnöke, a Tűzoltó egy. alelnöke, a tejjellenőrző biz. tagja, a tejszövetkezet pénztárnoka, közs. képv. test. tag. Felesége: Romol Rozália.

Hoffekker Ádám gazdálkodó * 1900-ban Birjánban, régi baranyai családból. 1918-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 3 hónapig az albán fronton szolgált. (Két sógora az orosz fronton hősi halált halt). 3 év óta, közs. képv. test., 2 év óta iskolaszéki tag. A Tejszövetkezet, az Olvasókör és az Egerági hit. szöv. tagja. Felesége: Cséplő Mária, leánya: Anna.

Rattinger István h. bíró * 1893-ban Birjánban; gazdálkodással, méhészettel és gyümölcsstermeléssel foglalkozik. — 1914-ben az 52 gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz, lengyel és macedon frontokon harcolt, kétszer megsebesült, 1918-ban szerelt le. A bronz. vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 1931 óta h. közs. bíró, egy év óta iskolaszéki tag, birtokossági gondnok, a Tejszövetkezet tagja. Volt közs. képv. test. tag és közs. esküdt. Az Olvasókör volt pénztárnoka, az Egerági hitelszövetkezet tagja. Felesége: Rezsnyák Ilona, fia: István.

Rk. egyház. Az olasz plébániához tartozik. Templomát 1840-ben építették Havas

Boldogasszony tiszteletére. Hiv. sz. 483.

Stróbl István rk. tanító * 1903-ban Kozármislenyben, a tanítóképzőt Pécssett végezte, képesítését ugyanitt 1923-ban szerezte meg. Működését 1925-ben Somogy-szentgyörgyben kezdte el, majd Liptódon, Kishertelenden tanított. 1930 óta Birjánban, mint kántortanító működik; Olvasókör elnöke.

ifj. Vörös István kereskedő * 1890-ben Lothárdon, tolnamegyei családból, 20 holdas birtokán gazdálkodik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az olasz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban szerelt le. A Károly cs. k. tulajd. 1920-ban fűszer- és rőföskereskedést nyitott. 1927 óta a község járlatkezelője, képv. test., iskolaszéki, tejszövetkezeti tag, az Olvasókör alelnöke. Felesége: Herke Júlia, gyermekei: Júlia, Erzsébet.

BISSE

Valószínű, hogy más baranyai községekkel együtt a besenyőktől kapta nevét (V. ő. Besence.) Az első pápai tizedlajstromok Basse, Byse néven említik. Az 1542. évi adólajstromban Byssch néven fordul elő. Valószínűleg azonos vele az árpádkori Bezen község (1266: Fejér XXIII. 400.).

Borsi István ref. tanító * 1887-ben Szatmárnémetiben, iskoláit és a tanítóképzőt ugyanott végezte el. Első állomáshelyén Sámodon 6½ évig, Szamos-darán ugyancsak 6½ évig, Szamosdobon 9 évig működött. 1919-ben került Bissére. A háború elején a 19. h. gy. e.-hez vonult be, végigküzdötte a világháborút, mint hdgy. szerelt le; a koronás ezüst érdemkereszt, a bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. A Lövész egy. ügyv. elnöke, az isk. kiv. népműv. egy. előadója és a Levente egy. szellemi oktatója. Felesége: Dávid Mária.

Dávid Sándor h. bíró * 1886-ban Bissén, 1912 óta szakszerűleg foglalkozik állattenyésztéssel. 1914-ben bevonult katonának és a háborúban résztvett. Két év óta a község h. bírója és közs. képv. test. tag. Felesége: Balog Etel, fiuk: Árpád a gazdálkodásban segítkezik.

Horváth Zoltán ref. lelkész * 1889-ben,

Tésenfán. A teológiát 1914-ben Pápán végezte. 1919 óta Bissén mint vez. lelkész működik.

Felesége: Mauretter Karolin, gyermekei: Ella, Emilia, Sarolta.

vit. Kardos János közs. bíró * 1891-ben Bissén. 1912-ben tényleges katonai szolgálatra vonult be, a szerb, olasz és orosz fronton végig küzdötte a világháborút, megsebesült. A nagyezüst, kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., sebesülési érem, 6 éves szolg. érdemkereszt, az 1912-es emlékérem tulajd. 1921-től 1923-ig Pécssett, mint rendőr szolgált, 1923-ban a kormányzó vitézzé avatta. 1927 óta önállóan vezeti 24 hold birtokát, állattenyésztéssel szakszerűen foglalkozik. Közs. képv. test. tag., a közbirtokosság, a legeltető társaság tagja, 2 éve közs. bíró. Felesége: Balog Julianna, gyermekei: vitéz K. Zoltán, János.

Ref. egyház. Már az 1734. évi kerületi névtár említi. 1744-ben lett anyaegyházzá; templomát toronnyal kemény anyagból 1805. évben építtette. 1841-ben a lélekszám 412 volt, ma 305.

BODA

Gertig Károly kántortanító * 1891-ben Mezönyárádon. A tanítóképzőt Temesváron végezte; oklevelet 1910-ben nyert. Első állomáshelye Helesfa, majd Udvaron és 1913 óta Bodán működik mint kántortanító. 1914-ben a miskolci 10. h. e.-hez vonult be, ahonnan a pécsi 19. h. gy. e.-hez helyezték át; négy ízben teljesített frontszolgálatot és mint fhdgy szerelt le. 1916-ban az orosz fronton Stohodnál, 1918-ban a piavei offenzívánál sebesült meg. A kisezüst vit. érem kétszer, a háborús emlékérem (kardokkal) tulajd.; 50 százalékos rokkant. A körjegyzőségi isk. kiv. népm., a Polgári lövészegy. vezetője, a Levente egy. elnöke, a Szentlőrinci egyházker. tanácsjegyzője, közs. képv. test. tag, a Gárdonyi Géza irod. társ. tagja. 1931-ben a tvht. népm. bizottságától elismerő okiratot kapott. Felesége: Felber Erzsébet, gyermekei: Károly, Béla.

Községi iskola. Egy tanerős, 6 vegyes-osztályú, 72 tanulóra van feltűnően szép vadonatúj felszereléssel ellátva. 1928-ban a tanító által

rendezett előadások jövedelméből harmoniumot is vásároltak. Az isk. kiv. népm. keretében a múlt évben 8 ismeretterjesztő előadást és vetített képekkel kísért kultúrestet tartottak,

Rk. egyház. A bakonyi plébániához tartozik. Templomát 1908-ban szentelték fel Ker. Szt. János tiszteletére és 1921-ben restaurálták. Hiv. sz. 648.

BOGDÁSA

Első okleveles nyomát 1441-ből tudjuk. Egyrésze 1468-ban a pécsi káptalan birtokába jutott. 1542. évi lajstrom szerint is a káptalané. Egyébként Soklos várához tartozott.

Martinkovics János rk. plébános * 1888-ban Mohácson, a theológiát Pécsen végezte, 1911-ben Kajdacson, Bizovácon, Slijucevcin, Himesházán és Valpon káplánkodott. 1915-ben a 19. h. gy. e., majd a 22., később a 7. hegyi dandár lelkésze lett. A szerb, albán és olasz fronton 26 hónapig teljesített szolgálatot. Mint százados-lelkész szerelt le, a II. o. lelkészi érdemkereszt tulajd. 1917-ben marijanci plébánosává nevezték ki, 1924-ben Mohácson, majd Bagdásán lett káplán, utóbb plébános.

Ref. egyház. Már 1734 évben anyaegyház; rendes predikátora van. Lakói a pécsi káptalan jobbjai, amely mindent elkövetett, hogy őket a régi vallásukra visszatérítse. 1747-ben eltávolítják a predikátort a helyben való szolgálattól, mire az átjár istentiszteletet tartani a szomszédba, a bogdásiak követik őt. 1747-ben megfosztják őket templomuktól, amelyet pedig, mikor a török el akarta pusztítani, — mert hiszen kőből való volt s a köre szükségük lett volna — 300 forintot váltottak meg. A hívek több ízben is jártak Pozsonyban, Bécsben. Hiába. Elvették paplakjukat is. Magánházakban tartották azután az istentiszteleteket. Negyedízben jártak Bécsben 1749-ben, amikor is királyi rendelettel jönnek vissza, mely eltávolítja vallási háborgatásukat. Ekkor azt kérik a káptalantól, hogy elfoglalt templomjuk és paplakjuk helyett adjon legalább helyet az újonnan építendő templom és paplak számára.

Elutasító választ nyertek. Az 1750. év május 13-án

Fekete Zsigmond predikátort az uradalom szolgálói családjával és holmijával kihurcolják a határra és a szabad ég alatt lerakják. Hiába jött Dámány András esp. a kapott királyi leirattal, hiába kérte, hogy hát egy új predikátor választását engedjék meg. Most már azt is megtiltották a bogdásiaknak, hogy Drávafokra járjanak át istentiszteletre. 1751-ben a bogdásiak az egyházmegyétől 16 forint segélyt kapnak, amellyel újra Bécsbe mennek; hiába minden! A sok nyomorúságnak és zaklatásnak csak a türelmi rendelet megjelenése vet véget. 1784-ben lesz újra anyaegyházzá Bogdása; ez évben választja meg papjává Budai István tudós predikátort. 1786-ban építik fel fatemplomukat. A káptalan nem ad a templom számára telket, kénytelenek a paplak kertjének a végébe — a falu nyugati szélén, — építkezni. 1831-ben fognak hozzá kőtemplomuk építéséhez, melyet 1834-ben szentelnek fel. Bogdása történetét örökíti meg Baksay Sándor „Patak banya” c. regényes rajzában.

Rk. egyház. Szt Péter és Szt Pál tiszteletére épült temploma igen régi, 1749-ben restaurálták, Plébániája 1747 óta van és ettől kezdve vezet anyakönyvet is. Kegyúr: pécsi Székeskáptalan. Hiv. sz. 176. (magy. horv.)

BORJAD

A vegyesházbeli királyok alatt Borlyad (1334), a pápai tized lajstromban Barlaad, később Baryath, Boryad néven fordul elő.

Ev. egyház. Magyarbólyhoz tartozik; temploma 1890-ben épült Hiv. sz. 516.

BOSTA

Gebhardt Irén, tanító * 1912, Tolnán. Pécsen végzett tanítóképzőt, 1931-ben Bostán alapított iskolához nyert beosztást. Tanulóival műkedvelő előadásokat szokott tartani, a Tanítók orsz. egy., a Mária kongregációnak tagja (Atyja G., István 1914-ben a szerb harctéren hősi halált halt)

BOTYKAPETERD

Botyka és Kispeterd egyesüléséből származik.

Az elsőt Anjoukori okmányok Bathka, Bachka., néven említik. Köznemeseké volt.

Bagoly János dódi, „Hangya” szöv, elnök * 1868-ban Botykapeterden, régi baranyai családból, egyik őse tevékeny részt vett a helyi ref. templom felépítésében. 54 hold birtokán szakszerűen gazdálkodik. Volt a ref. egyh. gondnoka, közs. esküdt, h. bíró, 2 évig közs. bíró. A „Hangya” szöv. megalapításában részt vett, 4 év óta annak elnöke, 1917 óta vir. közs. képv. test, tag. Felesége: Bagoly Katalin, gyermekei: János és József (Katádfán tanító).

Bagoly János darabos, gazdálkodó * 1880-ban Botykapeterden, régi baranyai családból. 33 hold birtokán önállóan, szakszerűen gazdálkodik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és albán fronton harcolt, súlyos betegen szerelt le; 12 éven át volt a ref. egyház presbitere. Felesége: Darabos Katalin, gyermekei: József és Katalin.

Hamvas János gazdálkodó * 1867-ben Botykapeterden, régi baranyai ref. családból. Volt közs. esküdt és kurátor, az urbéres gazd. vezetője. 1914-től 1922-ig közs. bíró volt. 1932 óta a legeltetési társulat elnöke. 4 ízben volt már, jelenleg ismét a ref. egyház presbitere. Felesége Lőrincz Erzsébet, gyermekei: Lőrinc (1927 óta vezeti a gazdaságot, volt ref. egyh, gondnok, felesége: Gergely Vilma, fia János), Erzsébet (férje Tauro Lajos 1925-ben halt meg, leánya Erzsébet), József (jelenleg Derecskén ref. tanító, felesége Kádár Borbála, gyermekei József és László).

Hamvas József gazdálkodó * 1880-ban Botykapeterden, régi baranyai családból. 1912-ben társas alapon kibérelte a hg. Eszterházy féle 453 holdas birtokot, melyet önállóan vezetett. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton súlyosan megsebesült, mint 100%-os hrt szerelt le. Saját birtokán gazdálkodik. Felesége: Kovács Erzsébet, fia: József gimnáziumot, gazd. iskolát végzett.

eörsi Nagy Ferenc ref. tanító * 1898-ban Bodmérén, régi nemesi családból. 1916-ban a 17 h. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt. A bronz, a kisezüst vit. érem, a Károly cs.

k. tulajd, 1920-tól 1921-ig a nemzeti hadseregben szolgált. A tanítóképzőt Nagy-Kőrösön végezte. 1921-ben Besencén kezdte működését, hol 1928-ig volt, azóta pedig Botykapeterden tanító. Volt levente főoktató. Felesége: Szigethy Irma, gyermekei: Irma és Éva.

Ref. egyház. A község Botyka és Kispeterd egyesítéséből keletkezett. Botyka valamikor a mai „Pusztá Botyka” helyén állott, u. n. Hosszú úttól (a Szigetvár — pécsi országút egyik kiágazása), a vasútvonaltól délre. Itt kőtemplom állott; ezt két ízben is pénzért váltották meg a töröktől. Végül mégis kénytelenek voltak parancsra elhordani a köveket Szigetvárra a vár megerősítéséhez és pedig akképpen, hogy a török egész Szigetvárig állította fel a jobbágyokat egysorba, s azok kézzel-kézre adogatták a követ, míg Botykáról Szigetvárra nem jutott el. Ekkor fatalpas templomot emeltek a botykaiak. 1689-ben került mai helyére a község. Itt ismét fából épült a templom, mai helyétől nyugatra az ötödik háztelken. Kispeterd, mint szórvány, ősrégi idők óta Botykához tartozott, temetőjük is közös volt, ott feküdt a botykai. és kispeterdi határszálon. Mária Terézia idejében még sem volt szabad a botykai prédikátornak Kispeterd halottait eltemetni. A kispeterdiek idecélező kérvényét 1773 dec. 23-án kilencedszer utasítja vissza a vármegye. 1776-ban Mikolai András botykai prédikátor oskolamesteri örökséget állított fel s ettől kezdve Kispeterd Botyka leányegyháza lett. 1810-ben felmérték az Eszterházy hercegségi uradalmat. Botyka ekkor kapta a falu közepén a mai paplak és a templom telkét. A templom, melynek alapkövét 1822 júl. 1-én helyezték el, 1827-re készült el. Az ingyen adott gyalog- és kocsinapszámokon kívül ötezeröttszáz váltóforintba került. Az 1812-ben épült parókhia fatalpas két szobás, egyszerű faház volt. 1857-ben épült a mai, 2740 frt. költségen. 1746— 1768 között nőtanítója volt Botykának és pedig özv. Papné, majd utána Sarkadiné. Mai iskoláját 1854-ben építette fel, 4000 frt. -ba került.

Simon Zsigmond ref. lelkész * 1884-ben Felcsuton nemesi családból. (Egyik anyai őse

Csuthi Zsigmond a szabadságharc után több évig raboskodott; 1871-ben megírta a magyar protestáns egyház történetét.) A theológiát Bpsten 1907-ben végezte el, 1909-ben szentelték pappá. Mint káplán Szeremlén, majd hosszabb ideig Baranya- és Fejér vm.-ben működött. 1913-ban Tiszakálmánfalván, 1914-ben pedig Botykapeterden választották meg lelkésznek.

BÜKKÖSD

A római korban kisebb tisztviselői falu volt. Különösen sok szép provinciális művészettel készített szobor emlék került itt elő. Határában rövid időre a népvándorlaskor emberei is letelepedtek. A középkorban jelentős hely volt. Az 1542. évi adólajstromban Bykesd néven fordul elő. - Kastélya: 1. Jeszenszky Ferenc.

Almási István borbélymester * 1879-ben Bükkösdön. Régi bajor nemesi családból származik (ősei neve Apfenthaller volt, 1906-ban kapta meg az Almási nevet). Mint segéd Bpsten, Szabolcs-bányatelepen dolgozott. 1902-ben Bükkösdön önálló műhelyt nyitott. 1914-ben bevonult, a szerb és orosz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. 1925-ben az Iparos-kör elnökének választották meg, nevéhez fűződik az iparos székház felépítése. Közs. képv. test. tag. Felesége: Burics Anna, tejkezelői szakvizsgát tett és éveken át Bükkösdön tejtermék gyártó üzemet vezetett. Gyermekai: István, Elemér, Dóra.

Berthaldó József kőfaragó mester, betonáru készítő, * 1876-ban Strasgongban (Ausztria) olasz családból (ősei az 1800-as években kerültek Magyarországra). Pécssett tanulta iparát, majd a Krausz és Weisz féle kőbányában dolgozott. 1902-ben Bükkösdön önállósította magát. Az összes szakmunkákkal foglalkozik. Nevezetesebb munkái: a helesfai és bükkösi kálváriaszobor, a bükkösi „Hősök emlékműve” (Visák kőfaragómesterrel közösen), a Megyefa alatt levő híd (saját készítménye). Felesége: Mayer Julianna, gyermekei: Erzsébet, Lidia, Julianna, László, Rudolf, József.

Dunay Ilona rk. tanító. Régi tanítócsaládból

származik. (Édesapja Pécssett tanító). A megszállás következtében 1921-ben Zentáról menekült. Tanulmányait Pécssett 1927-ben végezte el. 1928 óta Bükkösdön működik.

Egyed József vendéglős * 1875-ben Cserdin, régi gazdálkodó családból, 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be és részt-vett az orosz fronton a Lemberg melletti nagy harcokban; 1916-ban az olasz fronton Doberdónál megsebesült, felgyógyulása után ismét az olasz fronton harcolt. 1929-ben vendéglőt nyitott, saját termésű borait méri. Közs. képv. test. tag, iskolaszéki elnök. Felesége: Angyal Anna, † fia: József.

Fehér Ferenc rk. plébános * 1877-ben Kadarkuton. (Ősei Hont vm. -ben birtokos nemesek voltak akik a Bocskay felkelés után vagyonukat veszítették). Atyja Mihály, Kadarkuton vezető jegyző volt. Tanulmányait Csurgón és Pécssett végezte, 1899-ben szentelték fel pappá Pécssett, majd tanári oklevelet is nyert. 1899-től Kajdacson mint káplán működött. 1901-ben Pécsre hitoktatóvá, majd a felső keresk. iskola hittanárává nevezték ki. 1902-ben Bükkösd vezető plébánosa lett,

Herbert Gáspár rk. kántortanító, kerületi iskolalátogató 1883-ban Véménden. Középiskoláit és a tanítóképzőt 1902-ben Baján végezte el. Működését 1902-ben Véménden kezdte, 1904-ben került Bükkösdre, mint kántortanító. Minden közművelődési és társadalmi mozgalom vezetője. Működése alatt létesült a jelenlegi iskola, megszervezte a második tanítói állást is. Az Iparos olvasóköri 20 éven át volt elnöke, a Tem. Egl. volt elnöke, a Gazdakör és Levente egy. jegyzője.

Számtalan kultúrelőadás vezetője volt, a testnevelés terén elért érdemeiért 1928-ban elismerő oklevelet kapott. Felesége: Primusz Emilia postamester, gyermekei: Ilona, Ferenc.

† kisjeszeni és megyefalvi Jeszenszky Ferenc * 1872-ben Pécssett. (Ősei a nemességet a XIV. században kapták. A család Túróc vm. Jeszen községből ered, egyik őse János, Szigetvár kapitánya volt 1748-ban, majd Baranya vm. alispánja. 1835-ben örökségképen jutnak a

bükkösi uradalomhoz. Ugyanezen évben a család több ágra szakadt és Bükkösdöt Jeszenszky Ferenc kapta meg). Középiskolát Pécssett, gazd. akadémiát Magyaróváron végzett, Ausztriában pedig Salm hercegnél mint gazd. gyakornok fejlesztette szaktudását. 24 éves kora óta egészen haláláig, önállóan vezette a 2400 holdas ősi birtokol. 1914-ben a 8-as huszár ezr. -hez vonult be, az orosz fronton harcolt, itt megbetegedett, 1916-ban felmentették. A megszállás alatti izgalmak következtében 1919-ben halt meg. Édesatyja t Ferenc a megyei életben vezető szerepet játszott, testvére t Manó az orosz fronton hősi halált halt. Felesége kántorjánosi Mándy Thyra, férje halála óta vezeti a gazdálkodást. Három gyermeke van, fia Ferenc (* 1910-ben Bükkösdön, a berlini gazd. akad. növendéke). — A bükkösi családi kastélyt 1787-ben Petrovszky Zsigmond építette, Fischer von Erlach Mária Terézia híres építésze terve szerint, tiszta barokk stílusban. Ugyanő építtette a ma is fennálló rk. templomot, és a parkban levő kút is, mely még 1792-ből származik és régebben a templomtéren állt. Művészeti szempontból mindhárom építmény igen értékes munka.

Kulacsy Elemér körállatorvos, * 1901-ben, Fertőszéleskúton, középiskoláit Ujpesten, állatorvosi főiskoláit Bpsten 1928-ban végezte el, ahol gyakorlatot is folytatott. Még ebben az évben került Bükkösdre körállatorvosnak. A Kisgazdák Lapjában több szakcikke jelent meg a fertőző betegségekről, Felesége Kazamér Erzsébet, fia: Lóránt.

Löwy Ignác kereskedő * 1879-ben Göllén. Mint segéd Szigetváron és Pécssett dolgozott 1904-ben Szabadszent-királyon, 1909-ben pedig Bükkösdön kizárólagos rőföskereskedést nyitott. A háborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig, mint örm. szerelt le. A kisézüst, bronz, vit. érem, a Károly cs. k. tulajdonosa. Évek óta közs. képv. test. tag.. Felesége Eckstein Teréz., gyermekük: Ernő, Erzsébet Veje Weiser András * 1907-ben Hercegszántón, régi kereskedő családból. 1931-ben önállósította magát.

özv. Matísz Gyuláné. Férje Máv. kalauz volt, * 1895-ben Hegyszentmártonban. 1908-ban lépett a Máv szolgálatába. Működését Zágrábban kezdte meg, ahol rövidesen kalauz lett. A háború alatt a hadseregszállításnál kapott beosztást, itt súlyosan megbetegedett, majd 1918-ban elhunyt. Özvegye: * Oberitter Teréz, gyermekei: Margit, Ilona.

Pajtás Béla kereskedő * 1896-ban Drávafokon., régi kereskedő családból. Szaktudását Sellyén a Schiedler cégnél sajátította el. Nagykanizsán és Losoncon vezető cégeknél dolgozott A háború alatt a 19. h. gy. e.-hez vonult be és 1918-ban szerelt le. 1925 óta Bükkösdön önállóan vezeti üzletét, mely 1900-ban alakult. — Felesége: Schwartz Mária, fia: Sándor.

Pajtás Ernő kereskedő * 1889-ben Oszrón, kereskedői szaktudását Dombóváron Spitzer Imre cégnél sajátította el, amely akkor a környék legnagyobb üzlete volt. Mint segéd Bpsten, Székesfehérváron és Bükkösdön édesapja mellett dolgozott, majd Székesfehérváron a rövidárú szakmában utazó lett. 1914-ben bevonult, a szerb fronton harcolt és mint hrt szerelt le. 1920-ban fivérével, Pajtás Sándorral együttesen önállósította magát, 1932 óta egyedül vezeti üzletét.

Primusz Emília, postamester * Budapesten, ahol felsőbb leányiskolát és kereskedelmi tanfolyamot végzett Működését Sztgáloskéren kezdte meg, majd 1905-ben Kaposváron postamesteri vizsgát tett és azóta a bükkösi postahivatal vezetője.

Reith János asztalosmester * 1879-ben Hanton. Ipari pályára lépett és 1893-ban szabadult fel. Mint asztalossegéd a Teschauer, a Dulánszky L. cégeknél és a Dunagőzhajózási társaságnál Bpsten., majd Bécsben, St. Pöltenben, Stájerorsz. -ban dolgozott, 1910-ben Bükkösdön szerény keretek között önálló műhelyt nyitott. 1911-ben motorerőre rendezkedett be és ezzel a járás legmodernebb asztalos iparosá lett 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be és a szerb, később az orosz fronton harcolt. A Károly cs. k. tulajdonosa. A bükkösi Jeszenszky kastély, a tésenyi Mándy kastély berendezési és épületasztalos munkáit, a rk. iskola, több környékbeli iskola és templom

asztalos munkáit ő végezte. 30 év óta tűzoltó parancsnok; közs. képv. test. tag; az Iparoskör alapító tagja és 30 éve pénztárnoka. A rk. egyh. közs. világi elnöke a Helesfa és vid. hitelszövetkezet pénztárnoka. Felesége: Fetter Teréz, gyermekeik: Borbála, János, Ferenc.

Rogosinszky Miklós ny. rk. tanító * 1877-ben Pécssett, Ősei jeles iparosok voltak, (nagyatyja R. Antal csinálta a régi pécsi városháza asztalos munkáit). A tanítóképzőt 1907-ben Pécssett végezte el. 1907-ben Bükkösdön uradalmi tanító lett, 1910-ben Dinnyeberkibe került és 1924-ben vonult nyugalomba. 1914-ben hadbavonult 1924 óta apósa 1849-ben épült malmát vezeti. Felesége: Manksz Hermin, leánya: Ilonka.

Rk. egyház. A Boldogságos Szűzanya szentséges Nevére és Nep. Szt János tiszteletére emelt templomának építését 1792-ben fejezték be; 1796-ban szentelték fel. Plébániája 1788 óta van, anyakönyvet 1789 óta vezet. Kegyúr: kisjeszeni és megyefalvi Jeszenszky család. Hiv. sz. 756,

dr. Szvitán Károly Orvos * 1900-ban Nyíregyházán, középiskoláit ugyanott, egyetemi tanulmányait 1929-ben Pécssett végezte el. 1918-ban a 28-ik védőr-osztaghoz vonult be és Temesvármegyében a határszélen, majd a kenyérmezei táborban teljesített szolgálatot; 1921-ben szerelt le. A pécsi egyetemi bőrklinikán 1927-től 1929-ig működött. — 1933 óta Bükkösdön folytat magán rendelést. Községi halottkém és a környékbeli uradalmak orvosa.

CZINDERYBOGÁD

Fekete Sándor ref. kántortanító 1893-ban Kutason, régi tanítói családból; a tanítóképzőt Szarvason végezte, oklevelét 1913-ban nyerte el. Ugyanezen évben Czinderybogádon megválasztották kántortanítónak. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, 1915-ben fogságba esett, 1920-ban került haza. A Polgári olvasókör volt elnöke, a Lövész egy. elnöke, az isk. kiv. népm. vezetője és előadója, közs. képv. test. tag. — Felesége: Király Julianna, gyermekei: Sándor, Ilona.

Kis Sánta József h. közs. bíró * 1884-ben Czinderybogádon, 36 holdas birtokán önállóan gazdálkodik. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz és román fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. 1929-óta közs. képv. test. tag, közs. esküdt. Nagyatyja hosszú időn át volt közs. bíró. — Felesége: Böbék Julianna, gyermekei: József, Julianna.

Nagy Aladár körjegyző * 1895-ben Nagyváradon, ugyanitt végezte a középiskolát, aztán 1 évig orvostanhallgató volt. 1915-ben vonult be a 8. h. tábori tüzér e.-hez, különböző frontokon harcolt, 1918-ban szerelt le. A megszállás alatt az aradi vonalbiztosító páncélos vonat-osztagnál teljesített ,szolgálta, tol, több kitüntetésben részesült, a románok minden vagyonát elkobozták. 1919-ben a bpesti egyetemen jogra iratkozott be. 1924-ig volt hallgatója az egyetemnek. 1924-26-ban Szombathelyen jegyzői tanfolyamot végzett. 1926-tól 1928-ig a villánykövesdi körjegyzőségnél s. jegyző, 1928-tól 1933-ig Siklóson közig. s. jegyző volt, 1933 óta Czinderybogádon körjegyző. Siklósi működése alatt az Önk. tűzoltó test. parancsnoka, a Siklós sport klub alelnöke, a Levente és lövész egy. főoktatója volt.

Simon Gyula vendéglős, mészáros és hentes * 1878-ban Buzsákon; a mészáros és hentesipart tanulta Pécssett, 1895-ben szabadult fel. Mint segéd Bpsten, Pécssett és Nagykanizsán dolgozott. 1898-ban Bakócán önállósította magát, 1899-ben 3 évi szolgálatra az 52. gy. e.-hez vonult be. 1904-ben üzemet Czinderybogádra helyezte át és vendéglőt is nyitott. 1914-ben be vonult és az orosz fronton harcolt, 1918-ban, mint őrmester szerelt le. — Felesége: Hübner Mária.

CUN

1347-ben Chun, 1479-ben Czwn néven fordul elő.

Bíró Lajos gazdálkodó * 1877-ben Sámodon. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. 1917 óta 60 holdas birtokán gazdálkodik. 1917-től 1920-ig

Cunipusztán 1000 hold birtokot bérelt, most Adorján-pusztán van 120 holdas bérelt birtoka. 1929 óta vm. thb. tag, közs. előljáró, siklósjárású mezőgazd. Biz. tag, — Felesége Dani Mária, fia: Kálmán.

N. Czuní János gazdálkodó * 1883-ban Cunban régi cuni családból. Földművezzakiskolát végzett. 1915-ben az 52. gy. e-hez vonult be, az orosz fronton súlyosan megsebesült, 1918-ban, mint 75%-os rokkant szerelt le. 35 holdas birtokán önállóan gazdálkodik. Többbizben volt h. közs. bíró és bíró, jelenleg képv. test, tag, úrbéres közbirtokossági elnök, a ref. egyh. presbitere, a tűzoltó test. parancsnoka. 1929 óta vm. thb. tag. Tagja volt a drávaparti határmegállapító biz. -nak, érdeme, hogy Majláth- és Bonapuszta magyar területen maradt. Gondnoksága alatt alakították át a ref. iskolát. — Felesége: Döbör Mária, leánya: Mária (Géczy Jánosné).

Gyenis J. László ref. lelkész * 1904-ben Dombóváron. A theológiát 1926-ban Pápán végezte el. Tahitófaluban volt s. lelkész. 1928-ban a cuni egyházközség vez. lelkésznek hívta meg. Versei a „Pécel” a „Sárospataki ifj. közlöny”-ben és a „Keresztyén család”-ban jelentek meg. „Ki ad többet érte” c. már megjelent könyvalakban, Egy színdarab átdolgozása („Ördög Panni”) népszínműve most vár kiadásra. A Független kisgazdapárt helyi elnöke. — Felesége: Nagy Krisztina, († Nagy Kálmán tarjáni ref. lelkész leánya). — Gyermekai: Éva., Sári.

Györkö József gazdálkodó * 1879-ben Cunban, régi baranyai családból. 1905 óta 32 holdas birtokán önállóan gazdálkodik. 1914-ben a 19. h. gy. e-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, súlyosan megsebesült, 1916-ban leszerelt. Közs. esküdt, volt közs. bíró, az úrbéres közbirtokosság tagja. Felesége: Varga Mária, leánya: Mária (Farkas Lajosné).

Ref. egyház. 1795-ben szakadt el Kémestől s lett önálló anyaegyházzá. Temploma 1798-ban épült. 1838-ban megnagyobbították s szép díszes bádigos toronnyal díszítették fel. Anyakönyvi feljegyzései közt érdekes a következő:

„Bagamery József prédikátor után következett Bekő Gábor, ki se pap, se mester, tsak kemény ember volt.”

1827 okt. 1-fől 1828 április. 21-ig Paksi Lajos, ki

„tsak mester volt, vagy preceptor.”

1840-ben a lélekszám 381 volt, ma 251.

CSARNÓTA

A Zichy okmánytárban Chornata, Chornoca, Churnaka neveken fordul elő (1374: III, 531, 551.). Az 1542. évi adólajstromban: Charnotha.

Glöckner Péter vendéglős * 1875-ben Alsónánán. 1891-ben a molnár-, 1894-ben a géplakatos iparban szabadult fel. Önálló gazdálkodást 1901-től folytat 30 k. hold birtokán. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e-hez, majd a tábori csendőrségnél a balkánfronton szolgált. Leszerelt 1918-ban. — Felesége: Martin Magdolna. Fia: Péter.

Ref. egyház. 1800-ig a falu alatt végig húzódó völgyben, az u. n. „ófalusi kertek” területén feküdt a község. Körös-körül sűrűsűrű erdők. Régi temploma, 1788-ból, a mai lelkészi kert domboldalán volt, a lelkészlakkal együtt, — egyszerű. vályogépület. A mostani 1852-ben épült. Kezdetől fogva lelkész-tanítója volt.

Szabó Lajos gazdálkodó. A világháború alatt az 52. gy. e. kötelékében az orosz és román fronton harcolt. Leszerelt 1918-ban. Önállóan gazdálkodik 20 k. hold birtokán és szakszerű állattenyésztést folytat. Közs. képv. test. tag és esküdt. Felesége: Szabó Mária. Fia: Lajos.

CSÁSZTA

Böröcz József közs. bíró * 1881-ben Császtán, régi birtokos családból. Saját birtokán gazdálkodik, szőlészettel is foglalkozik. 1914-ben vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, 2-szer megsebesült és 1918-ban, mint 25%-os rokkant szerelt le. 1904 óta közs. előljáró; 1929 óta pénztárnok, 1931 óta közs. bíró. A rk. egyh. közs. világi elnöke, az önk. tűzoltó test. parancsnoka, a

„Hangya” szöv., a szászvári Stefánia fiók ig., a gazd. egy. választm. tagja. Felesége: Bakó Katalin, gyermekei: Katalin, Anna, István, József.

Csábrák József gazdálkodó * 1878-ban Császtán. Őse, mint a pécsi püspökség hajduja került ide. 12 hold birtokon gazdálkodik, foglalkozik szőlészettel is. A „Hangya” fogy. szöv.-nek alapítása óta elnöke. 1915-től 1921-ig h. bíró, 1921-től 1927-ig bíró volt, most közs. képv. test. tag, a rk. egyh. közs. tagja. A világháború elején a szerb fronton harcolt. — Felesége: Szőke Katalin. Fiai: János, † József, † István.

„Hangya” fogy. és ért. szöv. 1920-ban Harmath Jenő, jelenlegi pécsi kir. járásbíró alapította, 110 taggal. Az alakuláskor 11.000 kor. volt az alaptőke. Jelenleg 139 tagja van, 989 drb 2 pengős üzletrésszel. A szövetkezet évi forgalma a 28.000 pengőt meghaladja. Az alakulás óta elnöke: Csábrák József gazdálkodó; üv. elnöke és könyvelője Resch János ig. kántortanító. Igazgatósága 3, felügy. biz. 7 tagból áll. Üzletkezelője: Szünstein Imre.

Önk. tűzoltó testület. Alapítva 1932-ben. Felszerelése: a szükségesség szempontjából teljes. A legénység ruha- és egyéb felszerelése is a testület tulajdona. Célja: az alapszabályszerű teendők mellett a község kulturális és társad. életének fejlesztése, műkedvelő-és egyéb előadások, összejövetelek keretében. Elnök: Böröcz József. Parancsnok: Resch János. Szakaszparancsnok: Reisz Boldizsár.

Resch János rk. ig. kántortanító 1894-ben Garéban, németországi családból származik (édesatyja néhai R. János, a pécsi „Resch malom” vezetője volt.) A tanítóképzőt 1913-ban Pécssett végezte. Abaligetén 1913-ban kezdte meg működését. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 1917-ig az orosz fronton harcolt, megsebesült és mint 50%-os rokkant szerelt le. 1917-ben Kisújban választották meg kántortanítónak, 1922 óta Császtán működik. 1931-ben nevezték ki igazgatónak. Az isk. kiv. népm. vezetője, a „Hangya” .szöv, könyvelője és üv. igazgatója, az Önk. tűz. test. parancsnoka, a szászvári plébánia

tantest. elnöke, espereskerületi tanterv felülv. biz. tag. — Felesége: Fent Gabriella ny. áll. ovónő, gyermekei: János, Gabriella.

Rk. elemi népiskola, 1853-ban alakult a község és a pécsi püspökség anyagi hozzájárulásából. Az 1854-55 tanévben nyílt meg (addig a tanköteles gyermekek Szászvárra jártak iskolába). 6 osztályos, általános továbbképzővel egybekötött, 1 tanerős felekezeti iskola. Az iskola kebelében alakult műkedvelőgárda nemzeti és egyházi ünnepek alkalmával szerepel. Az iskola egyben kápolna is.

CSATAHELYPUSZTA L. NAGYPETERD

CSELEDOBOKA

Régi bronzkori lelő hely; Határában öntőműhely volt. Okleveles nyoma a XVI. sz. óta van Doboka, Kysdoboka neveken. Mellette feküdt az elpusztult Káplány község, — középkori okmányokban Villa Kaplan, Terra Kaplan — a nyulszigeti apácák birtoka.

Rk. egyház. A somberek plébániához tartozik. Temploma Szt Anna tiszteletére van szentelve. Hiv. sz. 214.

CSELEGÖRCSONY

Egy 1382. évi oklevélben Gerchen néven fordul elő.

Fischer Mihály vendéglős és gazdálkodó * 1897-ben Tevelen. A kőműves mesterséget tanulta ki, 1913-ban felszabadult s Budapesten volt segéd. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb, olasz és orosz fronton küzdött és megsebesült. 1918-ban szerelt le. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajdonosa. 1930-ban vendéglőt nyitott, 1933-ban kitanulta a mészáros és hentes szakmát is. — Felesége: Nofloch Éva, leánya: Éva.

ifj. Huber Ádám gazdálkodó * 1900-ban Cselegörcsönyben, régi baranyai családból. A háborúban a 7. huszárokhöz vonult be, az olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A Károly cs. k. tulajdonosa. 1925 óta önállóan vezeti 30 kat. hold. birtokát, állattenyésztéssel is foglalkozik.

Közs. képv. vir. alapon, a Tejszöv. elnöke. —

Felesége: Kern Katalin, leánya: Anna.

Kern Pál közs. bíró. * 1883-ban

Cselegörcsönyben, régi baranyai családból. 1899 óta 32 hold birtokán önállóan dolgozik.

Állattenyésztést is folytat. A háborúban az 52. h. gy. e.-hez vonult be. A bronz ezüst érem, Károly cs. k. tulajdonosa. Háromszor volt már közs. bíró, 1932-ben újból megválasztották. -- Felesége:

Heckenberger Anna, gyermekei: György, Katalin.

Nemes Anna rk. tanítónő, * 1908-ban

Dunaszekcsőn, (Édesapja a háborúban az olasz fronton harcolt.) A tanítóképzőt Pécsen 1928-ban végezte el. Egy évig helyettes tanító volt Koppányszántón, 1929-ben megválasztották rendes tanítónak Cselegörcsönybe.

Rk. egyház. A somberek plébániához tartozik; temploma Szt Flórián tiszteletére van szentelve.

Hívók száma: 673.

Streicher Mihály közs. vendéglős, hentes és mészáros, * 1905-ben Dőripatlan Juhépusztán. Mesterségét Tevelen tanulta ki, ugyanott szabadult fel. Szakismeretét Bonyhádon bővítette. Önálló 1931 óta. A vendéglőt 1 éve vette át a községtől. Felesége: Visnyei Mária, fia: Mihály.

Strumberger Antal rk. ig. kántortanító, * 1884-ben Apatinban. Oklevelét 1906-ban Temesvárott szerezte meg. Palotabozsokon tanított. 1909-ben Cselegörcsönyben választották meg ig. tanítónak. 1915-ben bevonult, de mint tanítót felmentették. A Tejszöv. tagja, a Rk. gazdakör jegyzője, levante főoktató. Az isk. kiv. népm. egy. vezetője. Felesége: Beck Erzsébet.

CSERDI

A község szélén mamut csontokat ástak ki. A szomszéd dombos vidék jégkorszaki óriás állatok tartózkodási helye volt. — Egy 1450. évi okmány Cherdy néven említi. Az Anjoukori okmánytárban (1341-ből) előfordul Serdy, mint nemesi név. (IV, 130.)

Izsa Vince gazdálkodó, * 1875-ben Cserdin, régi baranyai családból. 40 hold birtokon önállóan gazdálkodik, szarvasmarha és nemes (nehéz

hidegvérű) lótenyésztéséről az egész megyében ismert nevet szerzett. A lótenyésztés terén elért érdemeiért Kaposváron oklevelet nyert. Hat évig volt közs. bíró és h. bíró, jelenleg I. esküdt.

Felesége Biró Rózália, 2 gyermekük van. Fia: Ferenc (14 éve iskolaszéki gondnok. Felesége: Vér Margit, gyermekük: Mária).

Rk. egyház, A bükkösi plébániához tartozik., Szt Márton tiszteletére emelt kápolnáját 1851-ben építették, 1907-ben újraépítették és felszentelték. Hiv. sz. 470.

CSERKUT

A községtől délre fekvő szőlőhegyen — a patacs-cserkúti állomástól jól látható Zsebe dombon — népvándorláskori germán longobárd sirokat ásott ki a pécsi múzeum; a lelet gazdagságánál és ritkaságánál fogva megérdemli, hogy e helyen is megemlékezzünk róla; értékes ezüst dísz tárgyak és színes gyöngyök sokasága került itt napvilágra. A longobárdok a keleti gótok bukása után az 546. év táján jelennek meg Baranyában. Két évtizedes uralmuk után 569-ben Alboin királyuk alatt itt hagyják Baranyát és Olaszország északi részében telepednek le. E rövid baranyai tartózkodásuk még értékesebbé és ritkábbá teszi a sirleleteket. — A cserkúti szőlőhegy és vidéke régi úrbéres birtok volt. — A község a Zichy okmánytárban (1397: V. 43.) Cherkuth néven szerepel. Ma a pécsi székeskáptalannak van itt 242 kat. hold birtoka.

CSIKÓSTÖTTÖS

Baumann István mészáros, vendéglős, szikvízgyáros, * 1901-ben Csikóstöttösön. Segédi működése után mészáros és vendéglős ipart üz. 1924-től 1926-ig a pécsi 8. h. gy. e.-ben teljesített katonai szolgálatot. 1931-ben alapította kézi-erőre berendezett szikvízgyárát. Közs. képv. test. tag. — Felesége: Schaller Anna, gyermekei: István, Károly, Etelka.

Baumann János 1905-ben Csikóstöttösön. Bátyjával közösen üzi a mészáros és vendéglős ipart, vezeti a szikvízgyárát. (Atyjuk † B. István a

háború alatt az 52 gy. e.-ben teljesített katonai szolgálatot, 1915-ben az olasz fronton hősi halált halt.)

Rk. egyház, Templomát 1789-ben építették a Szentháromság tiszteletére. A vásárosdombói plébániához tartozik. Hiv. sz. 749.

CSOBOKAPUSZTA I. MONOSOKOR

CSONKAMINDSZENT

Régi neve Alsó Mindszent. Már a kőkorszakban lakott hely volt; számtalan kő és agyag eszköz került itt napvilágra. Későbbi korok embere nem kereste fel és csak a középkorban lett telepés község. Egy 1425. évi okmányban előfordul Mentzenth néven. (Dl. 1161. o.) Csánki szerint (II. 508.) ez alatt Csonkamindszent volna értendő.

Horváth Ferenc közs. esküdt, *1904-ben Csonkamindszenten, családi birtokon gazdálkodik. 1932-ben választották meg közs. esküdtnek. (Édesapja H. János, volt közs. bíró, jelenleg közs. Képv. test. tag vir. jogon, a háború alatt 24 hónapig frontszolgálatot teljesített, megsebesült.) — Felesége: Vörös Julianna. Gyermekai: Mária, Anna.

Rk. egyház. A szentlőrinci plébániához tartozik. Templomát 1902-ben szentelték Mindenszentek tiszteletére. Hiv. sz. 230.

Schrenk Károly molnár, * 1882-ben Mágocson, a molnáripart Helesfán tanulta ki, mint segéd Pécssett, Szigetváron dolgozott. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és olasz fronton harcolt, 1916-ban fogságba került; 1919-ben hazajött, 1926-tól 1928-ig a helesfai malom vezetője volt, 1931-től pedig a csonkamindszenti malom önálló üzemvezetője. — Felesége: Zádori Mária, gyermekai: Brigitta, Irénke, Blanka és Tibor.

Tóth Antal gazdálkodó, * 1856-ban Csonkamindszenten, ahol 21 holdas ládi birtokán gazdálkodik. Résztvett a világháborúban; hosszabb ideig volt közs. bíró. — Felesége: Józsa Katalin (Gyula fiuk áll. fémipari szakiskolát végzett Pécssett, gépkezelői és kazánfűtői szakvizsgát tett;

látogatott gyümölcsészeti kertészeti és méhészeti tanfolyamot is. Neje † Jandó Mária. Fia: Jenő.)

Vida János malomtulajd., * 1866-ban Drávaiványiban, 22 éven át a családi birtokon gazdálkodott. 1908-ban Bpsten lokomobilkezelői szakvizsgát tett, azóta bércsépléssel is foglalkozik. 1919-ben vette meg jelenlegi malmát, melyet 1926-ban építtetett át, 1927-ben szeszfőzdét rendezett be. Drávaiványiban 5 évig volt fűrésztelepe. Szerkesztett egy vetőgépet és egy lóheremagfejtőt, melyet többféle gazd. célra is lehet használni. — Felesége: Szalay Zsuzsanna, gyermekei: Zsuzsanna (férje: Lukács József gazdálkodó, végig küzdötte a világháborút), — Zsófia (férje: Flerkó József molnár).

DENCSHÁZA

A kismartoni Eszterházy levéltár egy okmánya Danchhaza néven említi. (1408. 45. A. 19.)

Antal Domokos urad. intéző, * 1877-ben Sztánán, gazd. tanintézetet végzett Kolozsváron, oklevelet 1898-ban nyert, A gr. Pejacevich birtokon Nógrádludányban gyakornok, gr. Bánffy György zentelkei birtokán, gr. Andrássy Sándor szentmihályfai uradalmában, Léderer Artur és Károly csókai gazdaságában s. tisztt, gr. Hadik János tornanádaskai gazdaságában intéző, a br. Solymossy-féle miglinci erdőgazdaságában erdészeti intéző, gr. Teleky Artur magyarbényei gazdaságában, Mattyasovszky Zsolnay Tibor helesfai szőlőgazdaságában, Jeszenszky-féle bükkösi uradalomban intéző volt. 1919 óta a br. Biedermann szentegáti uradalom intézője. Az OMGE, a Baranyavm. gazd. egy. és a közs. képv. test. tagja. — Felesége: Peti Jolán, gyermekai: Gábor, Lőrinc, Jolán, Domokos.

br. Medermann Rezső földbirtokos * 1855-ben Badenben. Iskolai tanulmányait Bécsben és Magyaróvárott végezte. Önkéntesi évét a 8. h. husz. ezrednél szolgálta le, azóta birtokán gazdálkodik. 1884 óta a vm. thb. vir. tagja.

Búthy Terézia m. kir. postamester, * Nagyacsádon. 1917-ben lépett a posta szolgálatába, Mezőlakon mint kisegítő működött,

1918-ban Sopronban posta- és távirda tanfolyamot végzett. Ezután postakiadó volt Beleden 3 évig, majd Csornán ugyanilyen minőségben 1922-től 1932-ig. 1933 óta Dencsházán működik, mint postamester. (Bátyja B. Károly önkéntes 1917-ben az olasz fronton hősi halált halt.)

Czövek Áron ny. m. kir. csendőrörm., * 1892-ben Kopácson. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton 3 hónapig harcolt, 1915-ben fogságba esett, 1918-ban jött haza. A 10 éves szolg. kereszt tulajdonosa. 1922-ben Kaposváron cs.-iskolát végzett és mint csendőr Mecsekszabolcson 3 évig, Sztlőrincen 4 évig teljesített szolgálatot. 1929-ben nyugdíjba ment. (Unokaöccse Koloszár Gyula a szerb fronton hősi halált halt.) Felesége: Csankó Zsófia, fia: Jenő.

Károly Ferenc közs. jegyző, * 1900-ban Szentán (Somogyvm.), működését, mint h. s. jegyző Taranyban kezdte 1921-ben, 1923-bari Szombathelyen köz. tanfolyamot végzett és oklevelet nyert. 1923-tól 1929-ig Oszrón volt s. jegyző, 1930 óta Dencsházán működik, mint jegyző. A Testnev. biz., a Tüz. test. az Isk. (kiv. népm. biz. elnöke, a Polgári lövészeg. tagja. Felesége: Dezső Mária, gyermekei: Erzsébet, Mária, Tibor.

Krausz Tábor okl. gazda, urad. s. tiszt, * 1902-ben Szentbalázson, a gazdasági akadémiát Debrecenben végezte 1927-ben. Pályáját a kishéri tejműködés-képző iskolánál kezdte, majd a pápai m. kir. mezőgazd. szakiskolánál, mint tanárjelölt-gyakornok működött. 1930 óta a br. Biedermann Rezső uradalomban, mint központi s. tiszt van alkalmazásban.

Molnár József ref. tanító, * 1911-ben Faddon, a tanítóképzőt Nagykőrösön végezte, oklevelet 1930-ban nyert. 1930-óta Dencsházán tanító, ahol a kántori teendőket is végzi. Az Isk. kiv. népm. biz. üv. jegyzője, a szigetvidéki és felső-baranyai ref. tanítóegyesületek tagja.

Paár Ferenc okl. „gazda, urad. titkár, 1903-ban Mohácson, a gazdasági akadémiát Debrecenben végezte, oklevelet 1925-ben nyert. 1927-ben került, mint s. tiszt a br. Biedermann uradalomhoz,

1931 óta mint uradalmi titkár működik. Az Orsz. magy. gazdatisztek és erdőtisztek egy. tagja.

dr. Rázsó János ref. lelkész, * 1885-ben Kisújszálláson; a teológiát Debrecenben végezte, lelkészi oklevelet 1909-ben nyert, 1912-ben Kolozsváron a jogot végezte el.

Törökszentmiklóson, Túrkevén, Szentesen, Hajdúnánáson, mint káplán működött, 1914-ben Gyöngön, 1917-ben pedig Dencsházán lelkésznek választották meg. 1928-ban Pécssett jogi doktorrá avatták.

Ref. egyház. Feljegyzései, iratai sokféle módon pusztultak el: tűzvész, árvíz, ellenség dúlása folytán. Dencsháza parochiáján 1826 egyik éjjelében betörő járt. Kifosztotta az Isten ládáját; nemcsak a pénzt vitte el, de a régi feljegyzéseket is. Pedig ezek értékesebbek voltak a pénznél is. Voltak öreg emberek, akik ilyen feljegyzésre is emlékeztek:

„a szigetvári reformátusok (kik Devecserházhoz tartoztak), 1552-ben a papbért beadták.”

Szóval itt a Horváth Márk katonáiról van szó, kik Dencsházára jártak ref. templomba. — Közlebb is volt akkor Dencsháza Szigetvárhoz. Nem is Dencsházának hívták, hanem Gyertyánfalvának; ezt a községet azonban a török teljesen lerontotta; megmaradt lakói innen felkerekedve alapították a mai Dencsházát. Nevezetes szerepet játszott Dencsháza a XVIII. sz. közepén is. Az itt lelkészkedett Torma János és a gaz Pápai Sámuel miatt írta Dámány András esperes a szuperintendenshez intézett jelentésében: Baroviam Asylum esse maleficorum. T. i. a földesurak gazdatisztjei a felsőbb egyházi hatóságokat mindenáron megakadályozni igyekeztek a rend és fegyelem fenntartásában. Az egyház vezetői végül mégis diadalmaskodtak s a rendbontókat eltávolították. — Lelkipásztorainak nevei 1653-tól, a tanítók nevei pedig 1785-től kezdve vannak feljegyezve. Mai kötemplomukat 1794-ben Szentelték fel.

Schmoll János kovácsmester, okl. patkoló, * 1902-ben Patosfán, szakmájában Pécssett 1920-ban

szabadult fel. Mint segéd Bpsten, Pécssett, Debrecenben, Nyiregyházán dolgozott. 1930-ban Dencsházán önállósította magát. Lokomobilfűtői és kezelői, stabil fűtő és gépkocsivez. vizsgáit Bpsten és Pécssett tette le. Pécssett a katonaságnál 6 hónapos patkoló- és gyógykovács tanfolyamot végzett. Az Önk. tüz. test. választm. tagja. (Atyja Sch. György a szerb fronton 1915-ben hősi halált halt.) — Felesége: Kostyál Ilona, leánya: Ilonka.

Zett András urad. számvevő, okl. gazda, * 1899-ben Baranyaszentistvánon, a gazd. akadémiát Magyaróváron végezte, oklevelet 1921-ben nyert. Pályáját a br. Biedermann birtokon, mint s. tiszt kezdte, ugyanitt 1927-ben urad. ellenőr lett, 1928 óta mint számvevő működik. A Magy. gazd. tisztek és erdőtisztek orsz. egy., a Lövész egy. és Katádfa közs. képv. test. tagja. 1917-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, 10 hónapig volt az orosz fronton, megsebesült, 1918-ban szerelt le. — Felesége: Kovács Margit.

DINNYEBERKI

Előfordul Dinneberki, Denyeberki, Dynnyeberky neveken. Az 1542. évi adólajstromban Denyeberky. A község lakói a török hódoltság előtt köznemesek voltak; a törökök adófizetővé tették őket és így elszegényedve lassan jobbágyi sorba süllyedtek. Csak a XVIII. sz. elején kezdtek mozgolódni és a vármegyétől kérték régi nemességük elismerését. A vm. elrendelte a nemesi vizsgálatot, amelyet 1724-ben ejtettek meg s ennek eredményeként 2 család visszakapta nemességét.

Ács Géza közs. bíró, * 1893-ban Dinnyeberkin, Tejkezelő szakiskolát Pécssett végezte, vajgyártást Kaposváron tanult; tejszarnokát 1921-ben modern gépekkel felszerelve nyitotta meg és jelenleg felesége vezeti. Évi tejtermelése 25-30 ezer liter. Gazdálkodást és állattenyésztést is folytat. 15 éve áll a község szolgálatában, volt iskolagondnok, képv. test. tag, 1933 óta közs. bíró. — Felesége: Biró Mária, gyermekei: Ferenc, Sarolta.

Klár Márton rk. tanító, * 1902-ben Kisberkin, a tanítóképzőt 1921-ben Pécssett végezte. Működését

Szatinán kezdte meg, majd 1925-től Dinnyeberkin tölti be tanítói hivatását. Népm. előadó, a Gazdakör titkára. Kezdeményezésére emelték a rk. templom oltárát és a jelenlegi tornyot. — Felesége: Gábor Margit. Gyermekei: Emília, Piroska, Margit.

Kollmann Jenő uradalmi főerdőr, okl. erdész, * 1903-ban Szabadszálláson, az erdészeti szakiskolát 1925-ben Esztergomban végezte; 1925-ben a csepeli kir. uradalomban, mint gyakornok működött, 1927-ben kg. Eszterházy Pál mekényesi uradalmához került. 1930-ban Dinnyeberkin főerdőr lett. — Felesége: Karl Vilma. Gyermekei: Katalin, Vilma, Jenő.

DIÓSVISZLÓ

A két Viszló nevű egykori baranyai községből most csak Diósvizsló tartozik Baranyához. Utóbbit egy 1313. évi okmányban Vyzlau, későbbiekben Baranyawyzlow, Baranyawyzlo neveken is van említve. (Csánki: II. 536.) L. még: Ref. egyház.

Dely Zoltán főjegyző, * 1896-ban Kastélyosdombón. Középiskoláit Zalaegerszegen és Szombathelyen végezte. 1922-ben nyert jegyzői oklevelet. Közigazgatási pályáját ugyanez évben Nagytótfalun kezdte mint s. jegyző. 1927-től Diósvizslón működik, 1928-tól, mint vez. főjegyző. A Polg. lövészeg., Levente egy. és Tüzoltó test. elnöke. A „Hangya” fel-ügy. biz. tagja. A világháború alatt az orosz, román és déli harctereken küzdött, Kitüntetései: III. o. kat. érdemkereszt, nagy ezüst vit. érem és Károly cs. kereszt. Mint hdgy. szerelt le. — Felesége: Tachler Ilona, leányai: Livia, Mária, Margit.

Horváth Gyula gazdálkodó, * 1898-ban Bpsten. Iskoláit Pécssett végezte. Jelenleg 21 k. hold birtokát műveli. Résztvett a világháborúban. Régi baranyai család leszármazottja, édesatyja ig. ü. minisztériumi számvizsg. volt.

Krausz Róbertné szül.: Kun Julianna. 1932-ben nyitotta vegyeskereskedését, férje gazdálkodással foglalkozik. Házasságot kötöttek 1926-ban. Gyermekeik: Róbert és Tivadar.

Marton Béla hentes és mészáros m. * 1899-ben

Baranyahídvégen. Iskolái végeztével 1915-ben Siklóson szabadult fel, majd Pécsett, Budapesten stb. dolgozott. 1921-ben lett önálló, saját készítményű hentesárúival sok elismerést szerzett. Az Ipartest. és Önk. tűzoltó egy. tagja. 1917-ben bevonult az 52. gy. e. -hez. Harcolt az Olasz fronton. Kitüntetései: Károly cs. k., bronz vit. érem. Felesége: Tantos Mária. Gyermekei: Béla és Rózsa.

Páll Lajos lakatos, kovács m. és cséplőgéptulajdonos. * 1887-ben Drávapalkonyán. Szakmájában Siklóson 1907-ben szabadult fel, Pécsett, Budapesten és Eszéken dolgozott, önálló 1925-ben lett; elsőrendű. szakmunkákat készít. A világháború alatt a montenegrói és orosz fronton harcolt. Dum-dum golyótól megsebesült és mint 50%-os rokkant 1916-ban szerelt le. Felesége: Brunner Julianna. Gyermekei: Mária és Antal.

Ref. egyház. A község mai helyén — és pedig a lelkészlak és a tanítói lak kertjének területén — valamikor vár állott, amely 1250 körül a vár alatt elterülő faluval együtt Viszlói Jakab tulajdona volt. A falu Márta és a mai Diósvizlő között mocsaras, ingoványos helyen feküdt. Itt a reformátusoknak már régen volt templomuk, 1730-ban a vármegye parancsára költöztek át a lakosok a falu mai helyére, de vagy 20 esztendeig visszajártak régi templomukba. A régi falut Ó-Viszlónak, az újat Díás, illetve Diós-Viszlónak hívták. A lelkészek nevei 1682-től kezdve vannak feljegyezve. Itt csak egy lelkészre akarjuk felhívni a figyelmet és pedig Belleváry Ferencre, ki 1844-től 1878-ig volt Viszló lelképásztora. Míg másutt a nép buzgalma, itt egyetlenegy ember igyekezete és ügyessége teremt meg egy egész község virágzó, anyagi jólétét. 1845-ben új temetőt méret ki az uraságtól 1100 négyszögöl területen. A régi temetőben, ha betelt, újra kezdték ásni a sírokat. Ez természetesen csak úgy volt lehetséges, hogy a régi csontokat kihányták. Azelőtt a halottat a lelkész udvarán keresztül vitték ki a temetőbe. Miután új temetője lett a községnek, Belleváry betiltotta ezt, De a hívek ezt nem akarták tűrni, mire a lelkész az első halottat pandúr fedezet

mellett kíserte ki a temetőbe. Örökké épített és örökké birtokot szerzett. Magának is, egyházának is. Az úrbéres földek mérésekor 1866-ban az egyház pótléku kap 6 hold földet, a temető pótlására kettőt. A lelkészi földeket megnövelték 20 holddal, a tanítóit 15 holddal. Ugyanakkor az egyház készpénzen vett két hold 399 négyszögöl szőlőt. Ide pincét, présházat építtetett. Az 1854. évben a politikai község átadja az egyháznak tégláégető kemencéjét, mely valóságos kincsesbányává lett. Keresztülvitte, hogy az úrbéresek minden fertály után még 2-3 hold földet kaptak a földesuraságtól. Ezek az u. n. maradványföldek. Munkájára a koronát az 1872. évben tette reá a Batthyány-Strattmann uradalom egy része, 720 hold a község határában eladóvá lett. Rávette a viszlóiakat, hogy vegyék meg ezt a birtokot: 72 ezer frt. -ért. A hívek szótfogadnak, amit készpénzzel nem tudnak kifizetni, azt reátáblázzák saját birtokukra. Ugyyszólván a szerzett föld jövedelméből fizették ki föld árát. A templom 1800 —1804 között épült, a nagyszerű parochia pedig az 1885. évben.

Soós István ref. lelkész. * 1882-ben Győrött. Ugyanott végezte középiskoláit, majd a teológiát Pápán és Debrecenben. Mint s. lelkész Berettyóújfalun, ő, majd Erdősokonyán működött. 1910-től Diósvizlón mint lelkész tölti be hivatását. Képv. test. tag. A „Hangya” és a Ref. olvasóköri elnöke. A világháború alatt mint tábortest lelkész századosi rangban teljesített szolgálatot a 19. hadtestnél. Kitüntetve a II. o. lelkészi érdemkereszttel.

Vecsey Sándor ref. kántortanító * 1900-ban. Tanítói oklevelet Csurgón nyert 1918-ban. Pályáját Bolháson kezdte, majd Somogyszobon és Kisdobszán működött. 1925-ben került Diósvizlóra mint kántortanító. A háború alatt az olasz fronton harcolt és mint hadapród szerelt le. Felesége: Ferenczy Irén, leánya: Irén.

DRÁVACSEHI

Egy 1346. évi okmányban Poss. Chehyin Belkuz. Akkoriban Soklos várához tartozott. Az

Ormányság egyik néprajzban gazdag községe.

Kamu Pál kisbirtokos * 1878-ban Hiricsen, régi baranyai családból. 1915-től önállóan gazdálkodik 24 k. holdon és szakszerű állattenyésztést is folytat. Közs. bír. és képv. test. tag volt. A háború elejétől a szerb és orosz fronton küzdött, 1917-ben, mint törzsorm. szerelt le. Kitüntetései: nagyezüst vit. érem és Károly cs. k. Felesége: R év és Zsuzsanna, gyermekei: Juliánna és Zsuzsanna.

Kristóf János ny. Máv. fűtő * 1866-ban Kopácson, 1896-ban lépett a Máv. szolgálatába Eszéken. Onnan 1910-ben Siklósra került, 1917-ben nyugalomba vonult. A háború alatt tábori szolgálatot teljesített a Máv -nál és a vinkovcei harcokban résztvett. Felesége: Horváth Katalin, gyermekei: Juliánna, Judit és Margit.

Molnár Lajos közs. bír., * 1879-ben Drávacsehin. 1917-től önállóan vezeti gazdaságát. Tagja a képv. test. -nek, a közbirtokosság tanács tagja. Egy éve közs. bír., — 1901-ben feleségül vette Kasza Juliannát, Leánya: Juliánna,

Ref. Egyház, Nevével már 1734-ben találkozunk. Sok időn át Palkonya leányegyháza volt, melytől 1809-ben szakadt el. Első temploma 1804-ben épült fatalpon, vessző rekesztéses fallal és gyékény tetővel. Ez az alig 300 lelket számláló, de akkor 44 tanköteles gyermeket felmutatni tudó, gyülekezet már 1814-ben két haranggal haranglábat állít a gyékénytetőjű templom elé. 1834-ben díszes papi lakást emel, 1840-1-ben szilárd anyagból új templomot épít. A régi papi lakás 1805-ben épült. Valószínű, hogy egy kis szobácska volt a prédikátoré, a másik kis kamra volt az iskola. Mikor a lelkész 1834-ben új házába költözött, ez a régi papilak lett iskolává. Ma is az. Ugyanabban az állapotban, ahogy 1805-ben felépült. Csakhogy akkor 44 gyermek koptatta küszöbét, ma mindössze 18.

Sándor István ref. tanító, * 1908-ban Magyardombegyházán (Csanád vm.) Középiskoláit Miskolcon végezte, a tanítóképzőt Debrecenben és Szegeden. Tanítói oklevelét 1930-ban nyerte. — Ugyanez év óta a helyi iskola vez. tanítója. Az isk. kiv. népm. egy. vezetője.

Szalay Antal ref. lelkész. * 1872-ben Nagyszokolyon. Középiskoláit a csurgói gimnáziumban végezte, a teológiát Budapesten 1894-ben, Egyházasharaszti s. lelkész volt, később Garéban, Magyarmecskén és Kopácson lelkészkedett. 1929-től Drávacsehi vez. lelkésze. Az isk. kiv. népm. egy. előadója és alelnöke, — Felesége: Hoffer Flóra, gyermekei: Flóra, Margit, Ilona és Edith.

Varga József közs. esküdt. * 1879-ben Drávacsehin, 12 éve gazdálkodik közs. képv. test. tagja, a ref. egyh. presbitere, a közbirtokosság alelnöke. A világháború alatt 1914-16-ig az orosz és szerb fronton küzdött, megsebesült és mint 30%-os rokkant szerelt le. Felesége: Végi Zsuzsanna, gyermekei: Juliánna és Mária.

DRÁVACSEPELY

Az Anjoukori okmánytár (1346: IV. 642.) Poss, Chepely in Belkuz néven említi. Soklos várához tartozott. Az Ormányság szép magyar népviseletének egyik állomása.

Fehér József ref. lelkész. * 1897-ben Nagykőrösön. Középiskoláit ugyanott, a teológiát Bpsten végezte. Mint s. lelkész Nagykőrösön. Kiskunhalason és Látványban működött. 1926-tól Nagypallon, 1929-től Drávacsepehelyen vez. lelkész. Elnöke volt a Polg. olvasókörmnek, Az isk. népm. egy. társelnöke és helyi vezetője. Felesége: Kulíffay Vilma.

Király János közs. esküdt. * 1884-ben Drávacsepehelyen, 1908-ban feleségül vette Tóth Máriát, Ezen idő óta önállóan gazdálkodik 21 kat. hold birtokán. A közs. képv. test. tagja. 12 éve esküdt, a ref. egyh. presbitere. A világháborúban az 52. gy. e. kötelékében 4 évig küzdött a szerb és orosz fronton, Leánya: Mária.

Kurucz Vendel vendéglős. * 1893-ban Lakócsán (Somogy vm.). 1920-ban Mattyon birtokot vásárolt és 1932-ig gazdálkodott. 1932-ben kibérelte a drávacsepehelyi községi vendéglőt, melyet azóta hozzáértéssel vezet. A világháború elejétől a szerb, majd orosz fronton harcolt. 1915-ben fogságba esett, 1918-ban szökve tért haza. Ekkor, mint

távirás a román frontra került. 1918. nov.-ben szerelt le. Kitüntetései: Károly cs. ker. és bronz vit. érem. Felesége Durmics Éva.

Ref. egyház. A vaiszlói és hídvégi lakosok 1764 okt. 22-én kelt panaszlevelükben említik, hogy „Frajbász vice-ispán, aki a siklósi templomot is levágta, kevés idővel ezelőtt a csepelyi helységbelieket behívatta és addig a fogságból el nem bocsátotta, míg újonnan fából épített templomukat el nem hányták,"

Ebben az időben Csepely Kémeshez tartozott. 1794-ben önállóvá lett, lelkipásztort választott, aki egyúttal tanító is volt. 1802-ben építette kőtemplomát, amely az 1816-i rettenetes tűzvész alkalmával megrongálódott, „ugyanakkor a fából készült lelkészlak eltöröltetett." Utoljára 1929-ben javították egyházi épületeiket a csepelyiek. Ez a munka egy új, közel 5 q-ás harang beszerzésével együttesen hétezer pengőt emésztett meg, 302 lélektől került ki ez a nagy összeg.

Ifj. Tóth Sámuel kisbirtokos *1888-ban Drávacsepelyen. 15 éve vezeti 51 kat. hold gazdaságát, foglalkozik állattenyésztéssel is. 2 évig volt a község bírója. Tagja a közs. képv, testületnek és közbirtokosságnak A ref. egyh, presbitere. Résztvett a világháborúban elejétől végig. A szerb fronton 1914-ben súlyosan sebesült. 1910-ben feleségül vette Molnár Zsuzsannát, gyermekei: Lajos és Juliska.

Varga Sándor ref. tanító, *1903-ban Kákicson. A tanítóképzőt Nagyörösön és Pécssett végezte, oklevelet 1922-ben nyert. Tanítói pályáját Drávaiványin kezdte. 1924-től Drávacsepelyen működik, mint vez. tanító. Az Olvasókör elnöke, a Levente egy. főoktatója, a Lövész egy. oktatója, mint főlövész. Nősült 1926-ban, felesége: Ambrus Juliánna, gyermekei: Sándor és Lenke.

DRÁVAIVÁNYI

Keresztes János ny. üzemvezető. * 1885-ben Ipacsfán. 1910-ben a drávaszabolcsi kendergyár szolgálatába lépett, 18 éven keresztül mint üzemvezető működött. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb fronton teljesített szolgálatot.

1926-ban nyugdíjba ment. 1930-ban vendéglőt nyitott Drávaiványiban. A képv, test., az olvasókör tagja. — Felesége: Nagy Sarolta, fia: János.

Kis József közs. bíró, * 1877-ben Drávaiványin 1913 óta 40 holdas birtokán önállóan gazdálkodik, gazdaságában telivér belga méneket tenyészt, — 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton 18 hónapon át harcolt, Volt h. közs. bíró és kétizben közs. bíró, 1932 óta ismét az. A ref. egyház presbitere, 22 éve közs. képv, test. tag. — Felesége: Vas Sára, gyermekei: Gyula és József,

Kotzó János ref. lelkész, * 1883-ban Rákospalotán, a teológiát Bpsten végezte, 1907-ben. Kistótfalun kezdte meg működését, majd Pomáz, Szabadszállás voltak állomáshelyei. 1911 óta Drávaiványin működik mint lelkész. A háború alatt a Vöröskereszt egyh. vezetője volt és működéséért a 69. gy. e. -től elismerő oklevelet kapott, 1912-ben a templom részére orgonát állíttatott, annak költségeihez sajátjából 300 arany K. -val járult. Az isk. kiv. népm. terén tevékeny működést fejt ki. (Testvére K. Pál, mint frontharcos vett részt a háborúban és több kitüntetésben részesült.) — Felesége: Molnár Zsuzsanna, gyermekei: László, Ilona, Erzsébet, János.

Ref. egyház. A község régi neve Ivány volt, földesuráról, Petrovszky Ivánról, A mohácsi vész idején a Markra nevű domb oldalán állott a község és Pedig túl a Dráván, A kiscsányoszrói egyház levéltárában olvasható ez a feljegyzés: „Az atyák átkeltek a Dráván Iványba". Mikor azután a Drávát szabályozták, a hívek lejöttek a Makráról s a Dráván innen, a mai helyen telepedtek le. A XVII. században anyaegyház volt; de a XVIII. sz. -ban Sellye leányegyháza. Ezt tudjuk az 1744 febr. 12-én Fülöpszálláson tartott kerületi gyűlés jegyzőkönyvéből: „Felemlítették, hogy Körösi Ferenc belseőmagyi esperes a sellyeieket rá akarja venni, hogy hozzá csatlakozzanak. Az atyák azonban ezt azért nem engedték meg, mert Ivány Sellye leányegyháza, ha magára marad, prédikátort tartani nem tud. 1760-ban épített egy fából való „könyörgő ház"-at, Később földesura Petrovszky

Zsigmond segítségével építette kőtemplomát. Már az 1764. évben ismét anyaegyház, sőt már leányegyháza is van: Sósvertike. — Anyakönyvet 1788-tól vezet. Sok benne az ótestamentomi név: Izsák, Dávid, Ádám, Éva, Zsuzsanna. Ez különben így volt a több baranyai egyháznál is; ma már ez szokás divatját multa, az erdélyi unitáriusok azonban ma is ragaszkodnak hozzá. Baranyában az unitarizmusnak a nyoma ezekben a nevekben található fel. 1840-ben a lélekszám 494 volt, ma 337. A templom mennyezetén ez a felírás látható:

„Az Urnak temploma épült a felséges II. József császár és király kegyelmes engedelméből. Földes uraságnak tekintetes nagyságos Petrovszky Zsigmond és János uraknak jóakarattjukból. Az Iványi szent. eklesiának tulajdon maga költségével és munkájával, Tiszteletes t. Bíró Jánosnak predikátorságában. 1792. eszt.”

A szomszédos Bogdása község Patak banyája, Patak Istvánné, az iványi határdombig futott a templomkulccsal. A monda szerint a dombnál leroskadt; az utánna futó barát itt csavarta ki a kezéből és vette el tőle a templomkulcsot,

Tóth József ref. kántortanító * 1894-ben Nagykörösön, a tanítóképzőt u. ott végezte, 1914-ben. Ugyanezen évben Kerekegyházán kezdte meg tanítói működését, majd 1915-ben bevonult a 29. h. gy. e.-hez, az orosz és román fronton 6 hónapig harcolt. 1921-ben Ipacsfára került, 1924-ben pedig Drávaiványiban választották meg kántortanítóknak. A Levente egy. elnöke, a ref. egyház jegyzője. — Felesége: Gegő Teréz.

DRÁVAPALKONYA

A tatárjárás után Soklos várához tartozott Palkonya (Palkanya) néven. (1353. Anjouk. okmt. VI. 123.) — Az Ormányság gazdag szép népi himzéseitenek és népviseletének helye.

Csáky János ref. lelkész. * 1883-ban Rákospalotán. A teológiát Bpsten 1908-ban végezte. Mint s. lelkész Sellyén és Vajmán működött. 1911-től a helyi ref. egyház vezető lelkésze. Az isk. kív. népm., a Levente egy., az

Olvasókör elnöke. A világháború alatt a 37. és 38. gy. e. -ek kötelékében 30 hónapot töltött különböző frontokon, mint tábori lelkész, századosi rangban. Kitüntetései; a lelkészi érdemkereszt (a kardokkal) és Károly cs. k. — Felesége: Várady Lenke, gyermekei: Gábor, László, Dezső, Lenke és Irén.

Cselök Imre ref. tanító. * 1900-ban Gyüdön. A tanítóképzőt Bpsten és Baján végezte 1921-ben. 1922 óta helyben, mint vez. tanító működik. Régi baranyai család leszármazottja. Tagja a Levente egy., Lövész egy. és Olvasókörnek. Résztvett a világháborúban. — Felesége: Varga Mária, fia: László.

Kásádi József szabó m. * 1886-ban Drávapalkonyán. 1905-ben Pécssett szabadult fel. Majd Eszék, Nagykanizsa, Gráz, Szombathely, Sopron stb. városokban dolgozott. Önálló 1911-ben lett. Üzemében fia, Gyula segédként működik. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-be, harcolt az orosz és olasz fronton és megsebesült. Leszerelt 1918-ban. — Felesége: Sztepanek Katalin, 6 gyermekük van.

Kelemen József vendéglős. * 1872-ben Nagyabajomban. A gőzmosó, vegytisztító iparban 1891-ben szabadult fel Budapesten. 1898-ban Bpsten lett önálló. A világháborút a 3. h. gy. e. kötelékében harcolta végig a szerb és román fronton. Háromszor sebesült. Leszerelt 1919-ben. Majd mint vendéglős Magyarhertelenden, később mint vegyeskereskedő Pécssett működött. Helyben 1932-ben nyitotta meg vendéglőjét és vegyeskereskedését. — Felesége: Leyer Irén.

Maza György okl. közs. kovács mester. * 1905-ben Szlavóniában. A szakmában 1922-ben Drávaszabolcson szabadult fel. Majd Pécssett és Budapesten dolgozott. 1931-ben helyben lett önálló. — Felesége: Naszvadí Zsuzsanna, gyermekei: Gyula és Juliska.

Pál József gazdálkodó. * 1878-ban Drávapalkonyán. Saját birtokán folytat gazdálkodást és állattenyésztést. A háború elején bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz fronton harcolt, hol 1916-ban fogságba esett; 1918-ban

visszaszökött és mint szkv. szerelt le. — Felesége: Nagy Juliánna, gyermekei: József, és Juliánna.

Ref. egyház. A XVII. sz. vége felé v. a XVIII. sz. elején (az Egyetemes Névtár szerint 1710-ben) lett anyaegyházzá, addig Drávaszerdahelynek volt a filiája. 1773-ban építi második fatemplomát tölgyfatalpra, az oldala rekesztéses, be van malterozva; tornya is talpra van, egész a tetejéig deszka és zsindey. A tornyon kívül van harangláb is, amelyet azért kellett felállítani, mert az 1815-ben vett 3 mázsás és 37 fontos harang a toronyba nem fért. Kőtemplomát 1836-ban építette. Az 1817. évi canonica visitatio VIII. pontja a következőt foglalja magában:

„A harangozó maga a rektor; fizetése egy nyolcada csutás kukorica minden pártól.”

Ez így volt ebben az időben egész Baranyában. Idővel harangozót fogadtak, vagy fogadott a tanító. Az 1857. évi március 31-iki canonica visita alkalmából ugyanis ezt a feljegyzést olvassuk:

„azon rossz szokást, hogy a tanító a harangozó fizetése pótlékául évenként 6 pengő frt -ot fizetett Nagytiszt. Nánási Fodor Pál fő Esperes úr eltörölte, a Tanító urat annak ezentúli fizetésétől felmentette.”

Az 1879. év szomorúan emlékezetes maradt a dráwapalkonyai s más drávamenti lakosok előtt azáltal, hogy a Dráva azon év tavaszán annyira megáradt, hogy az 1827-iki veszedelemtől, amikor u. i. kiáradt és elöntött messze vidékeket, csak a jószágos Isten kegyelme mentette meg őket. Április hó közepétől kezdve folytonosan esett az eső, s nemcsak a Dráva, de a belvizek is mind jobban és jobban kezdtek dagadni. Május 7-én már oly magas volt a Dráva vize, hogy a gátat Kottorinál, másnap Barcsnál a szlavoniai oldalon keresztül törte. Május 7-én fogtak hozzá a palkonyaiak a gát javításához. A víz folyton nőtt. 8-án az ú. n. rühesgödörnél, mindjárt a falu alatt, a gát keresztültörését csak cölöpök leverése által lehetett megakadályozni. 9-én kora hajnalban, midőn a töltésre kirendelt éjjeli őrök az erőfeszítésben kimerülve elaludtak, újra meg kellett a töltést

erősíteni. A lelkész, ki éjjel-nappal a vész színhelyén volt, látva a veszedelmet, maga ment a faluba az alvókat felriasztani s a töltésre rendelni, szép szóval, dorgálással, sőt fenyegetéssel is. 9-én este volt a víz legnagyobb. A járási szolgabíró Antal Pál úr által iderendelt harkányiak, ipacsfalviak és drávaszabolcsiak segítségével a vész kitörését megakadályozta. De ekkor erős vihar jött. Mindenki hazament, hogy kedvesei életének s vagyontárájának lehető megmentéséről gondoskodják. Csak a lelkész járt a viharban a töltésen egyedül. De a kegyelmes Isten a vihar irányát egy óra mulya megfordítván, a veszélyt fejükről elhárította. 11-én vasárnap az Urnak napján megszűnt a veszély. 1881-ben a lélekszám 598 volt, ma 365.

DRAVAPISKI

A tatárdulás után Soklos várához tartozott, Pyzky, Pysky írásmódokkal látjuk följegyezve. (Csánki: II. 517.)

Ózdi Imre ref. kántortanító. * 1910-ben Adelinsztán, a tanítóképzőt Nagykőrösön végezte, oklevelet 1931-ben nyert. Ugyanezen évben Drávapiskin h. tanítónak, 1932-ben kántortanítónak választották meg. Az isk. kiv. népm. előadója.

DRÁVASZABOLCS

Egy 1395. évi okmányban Zabolch néven fordul elő. (DI. 8087) Később Zabolcznak írják. (DI. 18154.) Soklos várához tartozott. Ormánysági falu.

Bakó József közs. bíró. * 1876-ban Márján régi baranyai családból. 1908 után 24 hold birtokán önállóan gazdálkodott, jelenleg birtoka bérbe van adva. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz, olasz, montenegró és albán frontokon harcolt, 1918-ban szerelt le. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. és a vaskereszt tulajdonosa. Közs. képv. test. tag, 6 év óta közs. bíró, a ref. egyház presbitere. — Felesége: Tóth Rozália.

Csukás Endre ref. lelkész, * 1873-ban Szentesen, a theológiát Pápán és Bpesten 1896-ban végezte. Első állomáshelye Felsőőr, majd

Siómaroson 10 évig, Nagyrákoson 18 évig volt vezető lelkész. Drávaszabolcson 8 éve működik. A háború alatt mint tábori lelkész teljesített szolgálatot. Egy cikluson át az őriszentpéteri kerület országgyűlési képviselője volt. A Levente egy., a Tüzoltó egy., a Dázsony-dárdai árvízmentesítő társ. elnöke. Egyházmegyei tanácsbíró és missziói ügyv. elnök. — Felesége: Holló Mária, gyermekei: Endre (honv. szds.) Zoltán (egyet. tanárs.), Kálmán (vezérkari szds.), Mária (tanítónő), László (tanuló).

Dömös József közgyám. * 1872-ben Drávaszabolcson régi baranyai családból. 1906 óta 22 hold birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 15 év óta a közbirtokosság tagja, közs. képv. test. tag, 1 év óta közgyám. — Felesége: Zsebe Mária, leányai: Rozália és Mária.

Ifj. György Dániel esküdt. * 1892-ben Drávaszabolcson, régi baranyai családból. Saját birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1914-ben a 4.-ik hegyi tüzér e.-hez vonult be, a szerb, orosz, olasz, török frontokon harcolt, 1918-ban szerelt le. A bronz vit. érem, a török félhold és a Károly cs. k. tulajdonosa. Közs. képv. test. tag, a ref. egyház presbitere, 2 év óta közs. esküdt.

Kollár Mihály vendéglős és kereskedő. * 1881-ben Bajmocskán. Nyítrán és Székesfehérváron 2 évig teljesített katonai szolgálatot, 1904-ben a csendőrséghez lépett át. 1914-ben a 14. h. gy. e.-hez került, de az orosz fronton megsebesült, ezután mint tábori csendőr a szerb fronton szolgált, a háború végén mint törzsör mestert helyezték nyugállományba. A szolg. érdemkereszt, a Károly cs. k., a koronás ezüst érdemkereszt tulajd. 1927-ben Drávaszabolcson átvette a közs. vendéglőt és vegyeskereskedést nyitott. — Felesége: Kollár Mária, leánya: Irén.

Kollarits Lajos kocsmáros, hentes és mészáros.

Kovács József h. bíró. * 1879-ben Drávaszabolcson. Birtokán önállóan gazdálkodik, szőlőtermelést is folytat. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, 1918-ban leszerelt. A bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. Közs. képv. test. tag, a ref. egyház

presbitere, az olvasókör elnöke, a Dázsony-dárdai árment. társ. választm. tagja, volt közs. bíró, 6 év óta h. bíró. — Felesége: Dömös Rozália, fia: Ferenc.

Onódi Ferenc pékmester és kereskedő * 1878-ban Pacséron, a pékipart tanulta és Siklóson 1896-ban szabadult fel. Mint segéd Keszthelyen, Pécsset, Pozsonyban,

Székesfehérváron, Sárbogárdon, Békéscsabán és Kolozsváron dolgozott. 1905-ben Siklóson önálló lett. 1908-ban Drávaszabolcson alapította meg üzletét; gazdálkodással is foglalkozik. A 86. gy. e.-ben küzdötte végig a világháborút. 1918-ban leszerelt. A Mentő egy. tagja. Felesége: Fikári Augustza, gyermekei: Zoltán, Rózsa, Ágota, Olga, Borbála.

Polg. olvasókör, alakult 1911-ben. — Alapító-elnöke Várady Gyula ref. tanító, jelenlegi elnöke Kovács József. Három könyvszekrénye, 300 kötetes könyvtára van, bpesti és pécsi újságok járnak. Az olvasókörnek 38-40 tagja van.

Ref. egyház. Szomszédságában volt Páli község. Ott terült el, ahol most a Kis-Zsinkó csárda áll, ma kedvelt kiránduló hely. Valószínű, hogy itt volt a páli rév is. Ezekben az években hol Páliban, hol Szabolcson, hol Gordisán lakott a prédikátor. Ezeknek a községeknek és még egy csomó községnek közös templomuk volt: az iszrói. 1841-ben a lélek szám 579 volt, ma 291.

Várady Gyula ref. tanító. * 1885-ben Siklósnagyfalun, a tanítóképzőt 1904-ben Baján végezte el. Drávaszerdahelyen tanított 2 évig, 1906 óta Drávaszabolcson működik, mint vezető tanító. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, fogságba került és 5 év után 1920-ban jött haza. A Levente egy, szellemi vez., a dalárda vezetője. — Felesége: Szabó Mária, gyermekei: László (tanító), Olga (főisk. hallgató, Szeged), Gyula, Alajos, Pál.

DRÁVASZERDAHELY

Egy 1342. évi okmány Zeredahel néven említi. (Anjouk, okmt. IV. 218.j Soklos várához tartozott. Lakói a szép ormánysági népviselet képviselői.

Bráda János közgyám. * 1886-ban Drávacsehin, régi baranyai családból. 1914-ben a szerb fronton harcolt, sebesülve fogságba esett. 15 hónap után megszökött és az orosz majd az albán frontra került; 1918-ban szerelt le. 1921 óta birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. Közs. képv. test. tag, közgyám, 2 év óta a ref. egyház presbitere, a közbirtokosság jegyzője. — Felesége: Tóth Mária, fia: János

Csécs Sámuel közs. bír. * 1879-ben Drávaszerdahelyen. A világháborúban, a szerb, orosz és olasz fronton harcolt, 1918-ban leszerelt. 1922 óta gazdaságát önállóan vezeti, állattenyésztéssel is foglalkozik. Községi képv. test. tag, a ref. egyház presbitere, 5 év óta községi bír. — Felesége: Kásádi Mária, leánya: Mária.

Cserhalmi István ref. tanító, * 1886-ban Siklóson, a tanítóképzőt 1906-ban Csurgón végezte el. Egy évig hg. Odeschalchinál volt nevelő, 1907 óta, mint vez. tanító Drávaszerdahelyen működik. Isk. kiv. népm. körzeti titkár, a Levente egy. szellemi oktatója, volt első vezető, 12 éven át közs. képv. test. tag volt. 1931-ben a vm. isk. kiv. népm. bizottságtól díszoklevelet kapott. — Felesége † Badic Irén, gyermekei: Irén (okl. tanító), Sári (tanító növendék), István (theologus).

Erb Dániel ny. gazd. alezr. * 1868-ban Véménden. 1888-ban az 52. gy. e.-hez vonult be, ettől az Időtől kezdve 1914-ig, nyugdíjbavonulásáig, tényleges katonai szolgálatban állott. A világháború alatt a hadtápkörletben, Erdély területén, mint gazdasági, illetőleg állomástiszt teljesített szolgálatot. A koronás arany érdemkereszt (a hadiérem szalagján) és más kitüntetések tulajdonosa. Szolgálatában kapott sérülése folytán sérülési pótdíjban részesül.

vit. Hitre János esküdt, * 1894-ben Drávaszerdahelyen; édesatyjával közösen vezeti 26 hold birtokukat, állattenyésztéssel is foglalkozik. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az olasz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban szerelt le. A nagy-, a kisezüst és a bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1924-ben Bpsten vitézzé

avatták. Közs. képv. test. tag, 2 éve közs. esküdt. — Felesége: Szabó Zsuzsanna, gyermekei: Margit és Júlia.

Hitre József gazdálkodó. * 1881-ben Drávaszerdahelyen, saját és felesége birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1914-től 1917-ig küzdött a háborúban, az orosz fronton kétszer megsebesült. A község első virilistája, a Kiszgazdapárt helyi elnöke, vm. thb. tag. — Felesége: Tóth Zsuzsanna, fia: Dezső.

ifj. Matyi József esküdt, * 1889-ben Drávaszerdahelyen, régi baranyai családból. 1909 óta 42 hold birtokán önállóan gazdálkodik. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton harcolt, megsebesült és 1914 végén, mint 60%-os rokkant jött haza. Közs. képv. test. tag, 2 év óta esküdt, a ref. egyház presbitere. — Felesége: Tóth Júlia, gyermekei: József, Mária.

ifj. Molnár Dániel h. bír. * 1890-ben Drávaszerdahelyen. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban leszerelt. A bronz vit. érem tulajd. 1932 óta önállóan gazdálkodik, állattenyésztést is folytat, szállója is van. Közs. képv. test. tag, a ref. egyház presbitere, 7 óta h. bír. a közbirtokosság tagja. — Felesége: Geri Mária, gyermekei: Dávid és Mária.

Nagy István mészáros és hentes mester. * 1886-ban Szentlőrincen, régi baranyai családból. Iparos pályára lépett és a hentes szakmában Pécsen 1906-ban szabadult fel. Mint segéd Bpsten, Esztergomban, Székesfehérváron, Pécsen dolgozott. 1914-ben a 69. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, mint 40%-os rokkant szerelt le. 1916-ban Óbecsén lett önálló 1923-ban Drávaszerdahelyen nyitott vendéglőt. — Felesége: Nagy Katalin, leányuk: Margit.

Ref. egyház, A mai paplak és iskola területén római őrtorony állhatott, amelynek omladékai még 1838-ban is megvoltak; római téglák, hamuvedrek és pénzek ma is gyakran kerülnek a földből elő. A mai pajta építése alkalmával a fundamentom ásók olyan helyre akadtak, mely tele volt koponyákkal.

Színhagyomány beszéli, hogy a tatárjáráskor a nép a nádas-berkes, akkor járhatatlan mocsarakkal fődött Szödöny pusztára menekült. (Ez a török alatt is megeshetett), A régebbi időkben a Dráva is Szerdahely határában folyt. Egyháza a régibbek közé tartozik, egyik lelkészéről, Pápai Józsefről olvassuk, hogy Utrechtben tanult, hazajövéen, a Szalkszentmártonban 1750 szept. 8-án tartott „szuperintendentialis consessus”-on esküt tett, hogy törvényeinket megtartja. Vele együtt ugyanitt felavattak még 18 papjelöltet. Ezeknek reggeltől estig vitázniok kellett a professzorokkal. A vitában részt vettek a szuperintendens, a seniorok és az assessorok is. Valamennyien egész nap böjtöltek. 183739-ben épült a hatalmas kőtemplom, melynek magassága a föld színétől a torony tetején levő két fejű sasig 16 öl. A nagyobbik harangján elől keblét tépő s fiait így tápláló pelikán, hátulján kakas, két oldalán egy-egy virág látható. 1820-ban öntött kisebbik harangjának elején Szt. Antalt, hátulján Szt. Flóriánt ábrázoló kép van. Fizettek pedig a szerdahelyiek a „németek”-nek (így hívtak minden mesterembert, még ha színmagyar volt is) 4576 frt. és 67 kr-t. 1816 és 1886 között kb. 18,000 frt. -ot költöttek építkezésre. amit -- miután semmi jövedelmi forrásuk nem volt, közmunkával teremtettek elő; (perselybe csak urvacsoraosztás alkalmával adakoztak.)

DUNASZEKCSŐ

Baranya vármegye északkeleti határán, a Duna jobb partján fekszik. A pécsi múzeum és magánosok ásatásainak eredménye bizonyítja, hogy már az őskorban is gyakran kereste fel a nomád életet élő ősember. Krisztus ut. 41 körül, amikor a rómaiak elfoglalták Baranya területét, Dunaszekcsőből katonai erőd lett, római kori neve: Lugio. A római császárok közül többen keresték fel, így Septimus-Severus, Caracalla, Probus, Diocletianus, Valentinianus stb. Dunaszekcső helyén már az I. sz. -ban erős várat építettek a rómaiak. E várat az Itinerarium Antonini, a Tabula Peutingeriana és a Notitia Dignitatum is bizonyítja. Lugio, azaz Dunaszekcső a század

végéig virágzó római várossá fejlődött, s ez időtől fogva a Florenfia nevet viseli. A császárság idején állandó hajóhada is volt. A római sereget kereskedők, iparosok tömege kísérte, s ha valahol várat épített a haderő, a vár körül letelepedett a kísérő nép. Így keletkezett Lugio vára mellett is egy kis városka, a mai Dunaszekcső helyén. E városkának nagy része később a római előkelőség lakhelye volt. Bizonyítja ezt a vártól nyugatra a mai község nyugati fele, hol igen sok falfestmény és mozaik-töredék került napvilágra.

Dunaszekcsővel szemben — a mai szigeten -- a III. sz. -ban egy másik kisebb vár épült, a: Contra Florentiam. Célja az volt, hogy a római birodalmat megvédje a barbárok betöréseitől. Lugio és Contra Florentiam nyomai ma is megvannak. -- A rómaiak után a népvándorlás hada: a gepidák, gótok, longobárdok is felkeresték rövidebb tartózkodásra Dunaszekcsőt. Később az avaroké lett, a VIII. sz. végén Nagy Károly szabadította fel a pusztulásnak indult helységet. — A honfoglaláskor Ete vezér kezére jutott. Egy 1248-ból való oklevélben Premium Schekchusicum juxta Danubium néven szerepel. Későbbi oklevelek Zekchu, Scechu, Zekcheu, Zekchew néven említik. Vámjával együtt a Héder nevű Hercegeké volt, akik e birtokukról nevezték magukat. — 1450-ben 97 adózó portát számítottak össze benne. A pápai tizedlajstromban (276. 1.) sacerdos B. Jacobi de Zewchew néven szerepel a dunaszekcsői pap. — A mohácsi vészben nagy szerep jutott Dunaszekcsőnek, II. Lajos király itt tartott pihenőt, s a döntő ütközet előtt itt tartózkodott a vezérség. A török idő alatt szandzsák székhelye volt Dunaszekcső. A szandzsák a hódoltság első idejében szekcsői, később mohácsi, majd ismét szekcsői nevet viselt. Néha Pécshez tartozónak tűnik fel, máskor meg Pécs szerepel úgy, mintha Szekcső kerületébe lenne beosztva. Ebben a szandzsákban nevezetes a stambuli országút és a híres hosszú eszéki fahíd. Területe Baranya keleti része volt le Dárdáig. Zsoldos haderői: Dárda, Baranyavár, Mohács és Dunaszekcső, bíróságai pedig: Dunaszekcső és

Baranyavár helységeiben voltak. A dunaszekcsői várórség létszáma 1543-ban 27, — 1552-ben már 108 ember volt. A várparancsnok Szkender dizdár, alparancsnok Hádzsi Redzseb volt. A tulajdonképpeni várórség 22 emberből állott: és 5 ember az ágyúknál. Tíz évre rá Mohamed aga vezérlete alatt 40 emberből álló lovas csapatot és 41 martalócot kap még a vár. Dunaszekcsőnek török kimutatás szerint a XIV. században 154 háza volt és évente 7700 akese adót fizettek a szultánnak. — 1704-ben több baranyai községgel együtt Dunaszekcső is sokat szenvedett a Herberstein vezérlete alatt behívott rácoktól. 1727-től kezdve a Bésán családé a birtok és a szép barokk kastély. 1737-1757. évek között volt a tömeges német telepítés. A XVIII. és XIX. század a fejlődés és nagyobbodás ideje, amikor is az ipar és kereskedelem virágzik. Ma Baranya egyik legszebb, legnépesebb és legfejlődőbb községe Dunaszekcső. (Dr. Fejes György.)

Albert József vegyeskereskedő. * 1870-ben Ószivacon. A vas-, és fűszerszakmában szabadult fel. 1894-ben jött Dunaszekcsőre, átvette anyósa üzletét, melyet Mayer I. Pál 1887-ben alapított. Raktáron vas-, fűszer-, festék és rövidárú cikkek tart. (Üzlete vezetésében veje Klieber József segítkezik). A világháború alatt a 19. honv. gy. e.-hez vonult be, a stryji hadifogolytáborban szolgált, 1918-ban leszerelt; a szolg. kereszt tulajdonosa. A Casino és Szigeti olvasó kör tagja, virilis közs. képv. test. tag. Felesége Kovácsovics Jusztinia, leánya: Mária (férj. Klieber Józsefné).

Albrecht János órasmester, * 1912-ben Véménden, régi baranyai családból. (Édesatyja vendéglős volt, résztvett a világháborúban.) Szakmájában Szekszárdon 1930-ban szabadult fel. Mint segéd Gyönkőn és Szekszárdon dolgozott. — 1933-ban Dunaszekcsőn önálló mester lett. Ékszerjavításokat is vállal. Ipartestületi tag.

Bátsmegyey Margit rk. tanító, * 1898-ban Dunaszekcsőn. A tanítóképzőt Bpsten végezte, oklevelet 1916-ban nyert. 1927-ben Dunaszekcsőn megválasztották tanítónak, azóta itt működik. Bátyjai: Jenő és Géza résztvettek a

világháborúban.

özv. Bauer Samuné sz. Pollák Mária vegyeskereskedő. (Férje † B. Samu 1905-ben nyitott önálló üzletet. A világháborúban az olasz fronton harcolt, több kitüntetésben részesült. A háboruban szerzett betegsége következtében 1926-ban hősi halált halt. Életében a község összes társadalmi intézményeit támogatta.) Az üzletet jelenleg nagy gonddal vezeti özvegye.

Bébity Szávó fűszerkereskedő * 1867-ben Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. 1891-ben tényleges katonai szolgálatra vonult be, 1895 óta birtokán gazdálkodik. 1904-ben fűszer-üzletet nyitott, mely akkor a Szigeten az első volt. 1917-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, mint katonarendőr teljesített szolgálatot, 1918-ban leszerelt. Nagy része van a Sziget fejlődésében. Felesége: Topenárác Zsófi, gyermekei: Irén és Nádó.

Berta József kovácsmester és cséplő-géptulajdonos * 1890-ben Dombóváron, régi baranyai családból. A kovácsszakmában Ligeten 1908-ban szabadult fel. Mint segéd több uradalomban és pécsi gyárakban dolgozott, 1911-ben Dunaszekcsőn önálló mester lett. 1914-ben a vasúti e.-hez vonult be, 1918-ban leszerelt. 1925 óta saját cséplőgépén bércséplést vállal. Az Ipartest. a 48-as olvasó kör, a Szigeti olvasó kör és a Levente egy. tagja. Felesége: Martina Erzsébet, 4 gyermeke van.

Bódis Amália közs. óvónő * Kecelen, ősrégi nemesi családból. A képzőt Zomborban végezte el, 1902 óta mint közs. óvónő működik Dunaszekcsőn. 1915-től 1927-ig a Mohácsi Hírlap munkatársa volt. A pécsi kiállításon, a kisdednevelés terén elért eredményeiért dícsérő oklevelet kapott. A Katolikus népszöv. tagja, a magyar, német, szerb és olasz nyelveket beszéli. (Fivére B. Gyula a háború alatt hősi halált halt).

Bogár János közgyám * 1883-ban Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. 1907 óta önállóan vezeti 50 holdas birtokát, állattenyésztéssel is foglalkozik. 1914-ben bevonult katonának és a háború végéig teljesített szolgálatot. 30 év óta vesz részt a község

vezetésében, 1½ év óta közgyám. A 48-as függetlenségi párt egyik megalapítója, 4 év óta elnöke, a Szigeti földm. olvasókör, a Polg. olvasókör, a Tűzoltó test. tagja. Felesége: Szűcs Mária, leányai: Erzsébet (Takaró Istvánné), Mária (Deli Jánosné).

id. péterfalvi Börzsöny László közs. főjegyző * 1887-ben Pécsen, régi baranyai családból. Nemességét a család 1832-ben kapta. Közig. pályáját 1904-ben mint jegyzőgyakornok Hercegtötösön kezdte. 1907-ben Pécsen közig. tanfolyamot végzett. 1907-től Baranyabánon s. jegyző, 1913-tól Csuzán jegyző, 1921-től Egerágon körjegyző volt, 1926-ban Dunaszekcsőn főjegyzővé választották meg. A megszállás alatt hazafias magatartása miatt Csuzáról kiutasították, Pécsre ment, ahol résztvett Baranya vm. felszabadításában és a kisgazdapárt megszervezésében. A Baranyam.-i községi és körjegyzők egy. elnöke; 1927 óta tagja az Orsz. jegyzőegy. közig. szakosztálynak; vm. thb. tag; a Levente egy. elnöke, a Kaszinó tagja, a Tűzoltó test. főparancsnoka. Felesége: Hromecsek Erzsébet, gyermekei: Kálmán és László joghallgatók.

Faller József földbirtokos * 1872-ben Dunaszekcsőn, 1895 óta önálló gazdálkodást folytat 162 holdas birtokán, állattenyésztéssel és bortermelelssel foglalkozik, 2 drb. cséplőgépén bércséplést is vállal. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 1918-ban leszerelt. A háború utolsó évében és a megszállás alatt, mint közs. bíró védte a község érdekeit. 40 év óta közs. képv. test. tag, a vm. thb. tagja, a Gazdakör megalapítója és elnöke volt; hosszú ideig volt iskolaszéki elnök, jelenleg gondnok, a közs. mezőgazd. biz. elnöke, a Járási mezőgazd. biz. tagja, a vm. népnevelési és egészségügyi biz., a Baranya vm. gazd. egy. igazgatóságának vál. tagja. Felesége: Kappelmayer Margit, gyermekei: József és János (gazdák), Katalin (Kiefer Józsefné), Erzsébet (Schmidt Ádámné), Ádám (okl. gyógyszerész).

Fischer János vendéglős és asztalosmester * 1889-ben Dunaszekcsőn. Édesatyja önálló

asztalosmester volt, nála tanult, 1905-ben szabadult fel. Mint segéd 1908-ban asztalosmesteri szaktanfolyamot végzett. 1914-ben bevonult és a háború befejezéséig a francia fronton harcolt. Az ezüst érdemkereszt, a vaskereszt (vit. szalagon), tulajd. 1933-ban nyitotta meg vendéglőjét. 1922 óta közs. képv. test. tag, az Ipartest. 8 éve alelnöke, a Tanonciskola felügy. biz. tagja, a Tűzoltó egy.-nek 27 éve tagja, jelenleg ü. v. parancsnoka. Felesége: Dimics Mária.

Frányó Mihály gazdálkodó * 1881-ben Dunaszekcsőn, régi baranyai családból, 70 holdas birtokán veje segítségével gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb és orosz fronton harcolt. A bronz vit. érem tulajd. Vir. közs. képv. test. tag, a 48-as kör, a Tűzoltó test., és a Vadásztársaság tagja. Felesége: Vargics Anna, leánya: Mária (Mártina Istvánné).

Gombos Ferenc mézeskalácsos * 1881-ben Vörösmarton. Ipari pályára lépett, Siklóson szabadult fel. Mint segéd, Szabadkán, Pécsen, Grázban, Sz-fehérváron dolgozott. 1904-ben Dunaszekcsőn önálló mester lett. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az olasz és orosz fronton harcolt, fogságba esett, 50 hónap után érkezett haza. 30 éve tagja az Iparos-körnek. Felesége: Schmidt Mária, gyermekei: Ilonka (Vincze Istvánné), Károly, Mária és Ferenc.

Gottdiener Samu vegyeskereskedő 1881-ben Hódmezővásárhelyen. A kereskedői szakmában Törökszentmiklóson szabadult fel. Mint segéd Bpsten dolgozott. 1903-ban alapította Dunaszekcsőn az „Olcsó Samuhoz” címzett üzletét, melyet 30 éve vezet. Az Olvasókör és Önk. tűzolt. test. tagja. Felesége: Lichter Margit, gyermekei: Imre, László és Erzsébet.

Habich György földbirtokos * 1872-ben Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. 1894 óta önállóan gazdálkodik 200 holdas birtokán, Volt közs. bíró, 33 év óta közs. képv. test., 23 év óta vm. thb. tag, az Iskolaszék, az Olvasókörök tagja, a Levente egy. volt elnöke. Felesége: Hermann Erzsébet, leánya: Teréz (férje Kappelmayer János

az olasz fronton hősi halált halt), és Éva.

özv. Halla Jánosné sz. Beck Josefa
vegyeskereskedő. Férje † H. János * 1857-ben
Baranyaváron. Borkereskedő volt, fűszerüzletét
1889-ben alapította és azt 30 éven át önállóan
vezette. Híres régiséggyűjtő volt, a Nemzeti
Múzeum részére számos történelmi régiséget
ajándékozott. Az üzletet halála után felesége vette
át. Fia H. János * 1910- ben a vit. Rácz cégnél a
vasárú szakmában szabadult fel, az üzletet most ő
vezeti. Többi gyermekei: Margit és Erzsébet
(Müller Béláné), aki Amerikában van.

Halász Ferenc ny. Rk. ig. tanító * 1877-ben
Hegyhátmarócson, ősrégi baranyai családból. A
tanítóképzőt 1897-ben Pécsen végezte,
Somogyvári Mosontarcsa, Szellő,
Somogyszentlászló, Püspökmárok, Bar voltak
működési helyei, 1911-ben Dunaszekcsőn
választották meg tanítónak. 1925-ben nyerte el az
igazgatói címet. 35 évi szolgálat után 1928-ban
ment nyugdíjba. Szőlője és méhészete van. 20 év
óta gyűjti a község történelmi, néprajzi adatait. A
háború alatt a 19. h. gy. e.-ben szolgált, betegen
került haza. Résztvett a Ker. fogy. szöv.
megalapításában, az Iparosegylet és a Kaszinó volt
elnöke, a járási faiskola felügyelője. A növények
életét tanulmányozza, erről számos szakcikke
jelent meg. Feleségre: Mészáros Mária, gyermekei:
Ferenc (a mülakatos ipart tanulta), Mária (tanító),
Magdolna és Viktória (a tanítóképzőt végezte).

Hermann János vendéglős * 1880-ban
Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. 35 év óta
önállóan gazdálkodik 20 holdas birtokán,
állattenyésztést is folytat, vendéglőjét saját maga
vezeti. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a
szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült,
fogságba esett, 36 hónap után 1918-ban jött haza.
Felesége: Huitesz Apollónia, gyermekei: János,
Simon, Teréz (Krammer Istvánné).

id. Hild János földbirtokos * 1874-ben
Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. 1897 óta
150 holdas birtokát önállóan vezeti, bortermeléssel
és fajállattenyésztéssel foglalkozik., 6 év óta közs.
képv. test. tag. A megszállás alatt hazafias

magatartást tanusított. Felesége: Mayer Éva, fia:
János, gazdálkodó, résztvett a világháborúban.

ifj. Hild János gazdálkodó 1898-ban
Dunaszekcsőn. A világháborúban a repülő
osztagnál teljesített szolgálatot. 1922 óta családi
birtokukon önállóan gazdálkodik, saját
szükségletére motorerőre berendezett darálója van.
Felesége: Fílyer Mária, gyermekei: Vica, Teréz,
Éva és András.

Ipartestület; alakult 1908-ban, 164 tagja van.
Elnökök: Kalikin Ferenc szabó m., Makk János
kőműves m., Nemes István géplakatos m., Müller
András kádár m.; alelnök: Fischer János
vendéglős; pénztárnok: Wüsz József kőműves m.;
jegyző Turschl József géplakatos m.

Joszt Mátyás gazdálkodó * 1879-ben
Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. 1904 óta
saját birtokán gazdálkodik, haszonállattenyésztést
folytat. 1914-ben bevonult, a 306., majd a 19. h.
gy. e.-be. Az orosz fronton kétszer megsebesült,
1918-ban leszerelt. A bronz vit. érem, a Károly cs.
k. és a vöröskereszt érem tulajd. Három év óta a
Polgári kör elnöke. Felesége: Vigand Borbála, fia:
Ádám.

dr. Kéthelyi József rk. esperes-plébános * 1881-
ben Almamelléken. 1905-ben szentelték pappá,
1910-ben lett theol. doktor. Rácmecskén és
Dunaföldváron káplánkodott, Szekszárdon h.
plébános, majd Pécsen hittanár volt. Plébános lett
Pécsváradon 1905-ben, ugyanitt 1926-ban esperes
lett. 1926-ban került Dunaszekcsőre. A kath.
legényegylet, az Egyesült iparos olvasókör és
kaszinó elnöke, vm. thb. és közs. képv. test. tag.

Káder János sütőmester * 1880-ban
Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. A molnár
szakmát Baján tanulta ki és 1905-1911-ig önálló
volt. A sütőmesterséget a katonaságnál sajátította
el és 1912-ben önállósította magát ebben a
szakmában, 1914-ben a táborigyűléshez vonult be,
1918-ban leszerelt. Az Ipartest. és Polg. kör tagja.
Első házasságából 7 gyermeke van. 1932-ben újból
nősült, felesége: Schlipp Éva.

Kieler József közs. pénztár-ellenőr, * 1875-ben
Dunaszekcsőn. Saját birtokán 1899 óta ált.

gazdálkodással, bortermeléssel és állattenyésztéssel is foglalkozik. 1915-ben a. 19. h. gy. e.-hez vonult be, a román és orosz fronton harcolt, ahol fogságba esett; 2 évi szenvedés után jött haza, mint őrmester szerelt le. 1925 óta közs. pénzt. ell., a 48-as olvasókör tagja. Felesége Fath Anna.

Kissfaludy Vidor ny. közs. főjegyző * 1859-ben Felsőmindszenten. Közig. pályáját Sásdon a főbírói hivatalban kezdte, majd Pécsváradon, Palotabozsokon volt jegyző, 1907-ben Dunaszekcsőn főjegyzőnek választották meg. 46 évi működés után 1926-ban nyugdíjba ment. A megszállás alatt 70 napig Valjevoba internálták. (Unokaöccse K. Károly az orosz fronton hősi halált halt). 39 éven keresztül volt vm. thb. tag; az Ipartestület megalapítója, a Kaszinó, a Tűzoltó egy, elnöke volt; 20 évig volt elnöke az árvízmentesítő társulatnak. A község fejlődésében, útai építésében nagy része van. Felesége: Frenk I Viktória, gyermekei: Sándor (mint szig. orvos 1930-ban meghalt), Piroska (Bögös Lajosné, táblabíró neje, Pécs), Jolán (Simalcsík János bankigazg. neje, Dunaföldvár), Elza (Rác Károlyné, Dunaszekcső).

Klészátl István cipésmester * 1907-ben Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. Szakmájában 1924-ben szabadult fel, mint segéd Bonyhádon a Péterman és Glaser cipőgyárban dolgozott. Szabászati tanfolyamot is végzett. 1930-ban Dunaszekcsőn önálló mester lett. Az Ipartest. választm. tagja, a Kath. legényegylet pénztárosa, a Polg. olvasókör választm. tagja, a Temetk. vállalat csoportvezető gyűjtője. Felesége: Krajcsovics Mária, leánya: Mariska.

Klieber József kereskedő * 1883-ban Várdombon. 1900-ban Szekszárdon szabadult fel, mint segéd Cegléden, Miskolcon, Kassán és Bpsten dolgozott. 1908-ban vette át az Albert József cég üzletének vezetését. A Pécsi takaréktár kirendeltségének vezetője, a Casino tagja. 1914-ben bevonult a 44. gy. a szerb és olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A nagyezüst vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. Felesége: Mayer Mária,

gyermekei: József, Magda és Juliska.

Magyarosi Imre kereskedő * 1889-ben Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. 1905-ben felszabadult Mohácson a hentes szakmában, ezután mint segéd több kisebb helyen és Bpsten dolgozott. 1925-ben Dunaszekcsőn üzletet nyitott. Az Olvasókör tagja. Felesége: Grauer Mária, fia: Dezső.

Martina János h. bíró * 1890-ben Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. A világháború kezdetétől 1918-ig katonai szolgálatot teljesített. 1921 óta saját földjén és bérelt birtokon, bortermeléssel és állattenyésztéssel foglalkozik, 1931-ben h. bírónak választották meg, végzi a bírói teendőket. A rk. egyház gondnoka, a 48-as kör pénztárnoka. Felesége: Garay Verona, gyermekei: Sándor, János (gazd. szaktanf. végzett) és Mária.

Mayer Nándor rk. ig. tanító * 1888-ban Dunaszekcsőn. Tanítói oklevelet 1907-ben nyert. Decsen (Tolna vm.) kezdte meg működését, 1907 óta Dunaszekcsőn, ig. tanító. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton megsebesülve fogságba esett, 1920-ban jött haza. 1924-ben megalapította a Szigeti földműves olvasókört, azóta annak vezetője. Felesége: † Ungár Anna, leánya: Hermina.

Mosgay István sütőmester * Szigetváron 1896-ban. A sütőszakmában Pécsen szabadult fel, mint segéd Pécsen és Bpsten dolgozott. A háborúban a 32. gy. e.-hez vonult be, majd műszaki csapatoknál az orosz, olasz és szerb fronton harcolt. Megsebesült és 1918-ban olasz fogságba került. A bronz vit. érem, a koronás vaskereszt, a szolg. kereszt és Károly cs. k. tulajd. A nemz. hadseregben is szolgált. 1927-ben Dunaszekcsőn modern pékséget nyitott. Az Ip, test. és Olvasókör tagja. Felesége: Gradwohl Karolin, gyermekei: Júlia (apja mellett tanulja a szakmát) és László.

Mózes István gazdálkodó * 1874-ben Dunaszekcsőn. Édesatyja M. György közs. bíró volt. 35 év óta 50 holdas birtokán önállóan gazdálkodik, cséplőgépével bérceplést is végez. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a montenegrói, albán és olasz fronton harcolt, 1916

-ban mint rokkant szerelt le. Hosszú ideig közs. képv. test. tag, 4 évig h. bíró, 3 évig bíró volt; az úrbéres erdőbirtokosságnak volt elnöke, a rk. hitközség iskolaszéki elnöke, az Olvasókör és a Tűz. test. tagja. Felesége: Mojzes Katalin, gyermekei: György (gazda), János (miniszt. tisztv. Bpsten), József (gazda), Erzsébet és Katalin.

Mutchler Ádám tejcsarnok bérlő Dunaszekcső-szigeten * Sombereken 1901-ben, régi baranyai családból. 1922 óta egyedül vezeti gazdaságát. Sertés-tenyésztéssel is foglalkozik. A Szigeti olvasókör tagja. Felesége: Scheffer Anna, fiai: András és Ádám.

Müller András kádármester * 1877-ben Dunaszekcsőn, szakmájában 1893-ban édesatyjánál szabadult fel. Mint segéd a br. Guttmann uradalomban dolgozott. 1902-ben Dunaszekcsőn önálló mester lett. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban szerelt le. kisezüst vité. érem tulajd. Gazdálkodással és szőlőtermeléssel is foglalkozik. 1908-ban alapította meg az Ipartestületet, volt alelnöke, az Iparos olvasókör és kaszinó volt előljárója, jelenleg tagja, a Kat. legényegylet vil. elnöke.

özv. Payer Ádámné sz. Mayer Magdolna vendéglős. Férje * Dunaszekcsőn gazd. volt. A háborúban szerzett betegségében, 1928-ban halt meg. Özvegye átvette az édesatyjától „Magyar koronához” címzett vendéglőjét és azóta önállóan vezeti. Saját földje és szőlője is van. Fia: Ádám (gazdálkodó, nős, fia: Ádám). Testvére Mayer Ádám (az orosz harctéren hősi halált halt).

Pintér József kereskedő * 1893-ban Sellyén, régi baranyai családból. 1909-ben Pécssett szabadult fel. Mint segéd Pécssett és Fiumében dolgozott. 1911-ben önként bevonult a haditengerészethez, ott érte a világháború; a haditengerészet kötelékében, megszakítás nélkül 8 évig teljesített szolgálatot. 1918-ban szerelt le. Több ízben megsebesült, a kisezüst vité. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1924-ben Dunaszekcsőn önálló kereskedő lett. Felesége: Erdélyi Erzsébet, gyermekei: Dénes és Erzsébet.

Radics Károly bognármester * 1871-ben

Nyirádon, a bognár szakmában 1887-ben szabadult fel. Dunaszekcsőn, Baján, Bpsten, Vukováron dolgozott, 1895-ben Dunaszekcsőn önálló mester lett. A világháborúban az orosz és olasz fronton 30 hónapon át harcolt, mint őrm. szerelt le. A koronás vaskereszt és a kereszt tulajd. Volt ipartestületi előljáró és pénztárnok, 20 évig volt tűzoltó szakaszparancsnok, a 48-as kör tagja. Felesége: Berger Teréz, fia vité. Rác Károly vaskereskedő, a háború alatt a 31. tábori tüzér e.-ben szolgált. Több kitüntetés tulajd., hősies magatartásáért 1927-ben vitézzé avatták.

Rk. egyház. Sarlós Boldogasszonyról nevezett templomát 1810-ben építették. A régi temetőben van egy 1773-ból való kápolna, melyet Szentháromság tiszteletére emeltek. Az új temetőben 1855-ben építettek egy másik kápolnát Szt Imre herceg tiszteletére és a nemrég lezárt temetőben is van egy kápolna 1888-ból a Fájdalmas Szűzanya tiszteletére. Plébániája 1720 óta van, anyakönyvet 1736-tól vezet. Hív. sz. 5458. (magy. ném.)

Özv. Román Kornélné sz. zetényi Csukás Valéria postamester. * Baján, régi nemesi családból. Édesatyja † zetényi Cs. László híres ügyvéd volt Baján. 1893 óta áll a m. kir. posta szolgálatában Első állomáshelye Békéscsaba volt. A háború alatt Nagylakon teljesített szolgálatot. 1926 óta Dunaszekcsőn postamester. (Férje, † Román Kornél Nagylakon volt postamester, 1912-ben halt meg.) Hazafias magatartása miatt Temesváron haditörvényszék elé állították. 1921-ben optált Magyarországra. Gyermekei: Matild (dr. Halász Árpád-né), Anna (Stróbl Antalné) és Kornélia.

Scháffler Jánosné sz. Resz Magdolna vendéglős. * Tolnán. 1932-ben jött Dunaszekcsőre, átvette Pasinszky József vendéglőjét s azóta személyesen vezeti. A vendéglő tekepályával is fel van szerelve. Férje Scháffler János * Tolnán, 10 év óta a Bajor Lloyd társaságnál, mint kormányos van alkalmazásban. A háború alatt is a hajón teljesített szolgálatot. Fiai: János és Ádám.

Schmidt Antal kovácsmester, * 1898-ban

Várdombon régi iparos családából. A kovács szakmában 1911-ben szabadult fel, mint segéd Bpsten és Mohácson dolgozott. 1916-ban a 31. tábori tüzérséghez vonult be, a román fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban leszerelt. 1920-ban Dunaszekcsőn önállósította magát. — Felesége: Waller Erzsébet, leánya: Éva.

Schmidt Antal kőművesmester, 1894-ben Dunaszekcsőn, szakmájában 1909-ben szabadult fel. Mint segéd Bpsten és Mohácson dolgozott. 1913-ban a bpesti technológián okl. kőműves mester lett. 1914-ben Dunaszekcsőn önállósította magát. Ugyanezen évben bevonult az 52. gy. e.-hez, az olasz fronton harcolt, fogságba esett, 40 hónap után 1918-ban megszökött. A 48-as kör, a Szigeti és Polg. oly. kör. tagja, az Ipartest. választm. tagja, a Tűzoltó egy. őrsparancsnoka, 1931 óta közs. esküdt. Felesége: Limpek Anna, leányuk: Teréz.

Schmidt János kőművesmester, * 1890-ben Dunaszekcsőn. 1907-ben szabadult fel, mint segéd Mohácson. Bpsten, Dunaszekcsőn dolgozott. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, olasz, orosz fronton harcolt, 48 hónapig teljesített frontszolgálatot, megsebesült. A bronz, 2 kieszüst vitézségi érem, a Károly cs. k. tulajd. 1923-ban Dunaszekcsőn önálló mester lett, birtokán gazdálkodik is. Az Ipartest, választm. tagja, a Rk. legényegylet pénztári ellenőre. — Felesége: Krammer Borbála, gyermekei: János, Anna, István.

Spitzer Mór vegyeskereskedő, 1875-ben Besencén, régi baranyai kereskedő családból. A mészáros szakmát tanulta, 1892-ben Pellérdén szabadult fel. Mint segéd Szlavóniában és Magyarországon dolgozott. Gilvánfán mészárosmester és vendéglős volt. 1911-ben Dunaszekcsőn önálló üzletet nyitott. A háború alatt műszaki csapatoknál az orosz, albán és olasz fronton 27 hónapon keresztül teljesített szolgálatot. Az Ip. olvasóköri és a Casino tagja. Felesége: Traub Olga.

Türschl József géplakatosmester, 1891-ben Dunaszekcsőn, régi baranyai családból.

Iparospályára lépett, felszabadult Mohácson 1907-ben. Mint segéd Németországban dolgozott. 1915-ben a 4. hidász e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban szerelt le. A nagyezüst és bronz vit. érem, a Károly cs. k., a munkás érdemk. tulajd. 1919-ben Dunaszekcsőn önállósította magát. Lokomobil szakvizsgája is van. Az Ipartest. jegyzője, az Önk. tűzoltó egy. őrsparancsnoka, a 48-as kör volt elöljárója. — Felesége: Puskás Erzsébet, gyermekei: László, József, Erzsébet, Rozália.

Wagner Ádám vendéglős, * 1878-ban Dunaszekcsőn, 1912 óta 32 holdas birtokán Önállóan gazdálkodik, állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, montenegrói és orosz fronton harcolt, megsebesült 1917-ben szerelt le. 1929-ben vendéglőt nyitott, ahol saját termésű borait méri. — Felesége: Kiefer Éva, gyermekei: Ádám, Mihály, János és Magdolna.

Veréb József malomtulajdonos, 1893-ban Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. A géplakatos szakmát tanulta, Bpsten felsőipariskolai vizsgát tett. Majd a molnár szakmát sajátította el, malmát Dunaszekcsőn szakértelemmel vezeti. 1914-ben a 10. h. husz. e.-hez vonult be, az orosz, román, olasz frontokon harcolt, 2 bronz vit. érme és Károly cs. k. -je van. A Szigeti olvasóköri tagja. — Felesége: Dara Erzsébet, fia: József.

Wigand Miklós, vajmester és tejcsarnok tulajd. * 1903-ban Dunaszekcsőn, régi baranyai családból. Kisbéren a m. kir. áll. ménésbirtokon tanulta ki szakmáját. 1928-ban önállósította magát Dunaszekcsőn. Termékeiből nagy mennyiségben Budapestre is szállít. Az Olv. kör tagja. — Felesége: Schmidt Erzsébet, leánya: Teréz.

Villy Antal kereskedő, * 1874-ben Várdombon, régi iparos családból. A fűszer és vasszakmában 1892-ben Szekszárdon szabadult fel, ugyanott mint segéd is dolgozott. Először Várdombon önállósította magát. 1906-ban Dunaszekcsőn Bán Tódor üzletét vette át, melynek azóta tulajdonosa. Vas-, fűszer- és rövid árúkat tart raktáron. A

háborúban az 52. gy. e.-ben teljesített katonai szolgálatot. Vir. közs. képv. tag, a Szigeti gazdakör tagja. — Felesége: Mayer Mária, gyermekei: Károly (okl. gyógyszerész) és Antal.

EGERÁG

Ágoston József II. jegyző, * 1897-ben Nagydorogon, iskoláit Szekszárdon és Pécssett végezte el. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, kétszer megsebesült, 1921-ben, mint a nemz. hads. tagja szerelt le. Két kisezüst, bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 1923-ban közig. tanfolyamot végzett Szombathelyen. Vásárosdombón volt gyakornok, majd Hetvehelyen s. jegyző; 1924-től a. ü. jegyző Garéban, 1929 óta II. jegyző Egerágon.

Bölcskei János közs. bíró, * 1888-ban Egerágon. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz és szerb fronton harcolt és 1918-ban szerelt le. A kisezüst, bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 35 hold birtokán nagy állatállománya van. 3 évig „közs. képv. test. tag és közs. esküdt volt, 1932 óta községi bíró. A kisczardapárt tagja. — Felesége: Kisdelli Rozália, leánya: Juliska.

Gölöncsér János malomtulajdonos, * 1889-ben Egerágon. A molnáripart Lothárdon tanulta, mint segéd Bissén és Telegéren dolgozott. 1913-ban önállósította magát. 1914-ben hadbavonult, a szerb és olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. Malmát 1926 óta vezeti, mint tulajdonos, két hengershékkal, egy pár kővel dolgozik, 14 HP villanymotorral. Vám- és kereskedelmi őrlést végez, napi teljesítménye 14 q. — Felesége: Zsoldos Rozália.

rábaközi Győry Béla körjegyző * 1897-ben Bölcskén, régi nemes családból, mely II. Lipót idejében kapta előnevét. Középiskoláit Székesfehérváron, a jogakadémiát Pécssett végezte el, a pécsi egyetemen államvizsgát és Szombathelyen közigazgatási vizsgát tett. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 26 hónapig volt a fronton, megsebesült. A Sign. laud., kisezüst és bronz vit. érmek tulajdonosa, mint hdgy. szerelt le. Ezután mint gazdatiszt működött a gr. Széchenyi

felsősegedi uradalmában. Közigazgatási pályáját Nagypeterden, majd Kémesen kezdte el 1923-ban; majd mint okl. jegyző Belvárdgyulán, Szalántán és Kővágószőlősen működött. 1927-ben Egerágon körjegyzőnek választották meg. Egerági működése alatt építették az új községházát és vezették be a villanyvilágítást. Megalakította a Rk. olvasókört és 1929-ben a Hitelszövetkezetet, melynek ú. v. igazgatója. Fia: Miklós.

Jung Gáspár közs. esküdt, * 1899-ben Egerágon. (Családja Hásságyból ered, atyja J. János több éven át h. bíró, majd bíró volt.) 1917-ben bevonult a 10. táb. tarack ezredhez, az orosz- és román fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. 24 holdon gazdálkodik, szarvasmarhát, sertést és muraközi lovat tenyészt. Szarvasmarhával több kiállításon nyert díjat. — Felesége: Beimel Verona, fia: Gáspár.

Kajdy Szidónia postamester, * Tapsonyban; családja Beregmegyéből, a tatárjárás előtti időből ered, előneve: „csomai”. Pályáját Zics községben, mint postaügynök kezdte, ahol 4 évig működött, 1910-ben az egerági posta vezetését vette át; 5 község postai teendőit látja el. Édesatyja jegyző volt, fivére Zamárdiban jegyző.

Kontrohr Géza, ny. ig. tanító, * 1877-ben Egerágon, képesítését Pécssett nyerte el. 1897-től Görcsönyben, majd Mozsgón és Ibaán működött, innen Eger-ágra került, 1909-ben ig. tanítónak nevezték ki, 1929-ben nyugdíjba ment. Szolgálati ideje alatt számos népműv. előadást tartott. 16 éven keresztül vm. thb. tag volt, 1909 óta járási faiskolai felügyelő, a „Hangya” szöv. ig. tagja. 1929-ben fajgyümölcsöst és baromfi tenyésztést alapított, melyet Géza fia vezet, aki méhészettel is foglalkozik.

Nyúl István kőművesmester * 1879-ben Egerágon, 1900-ban önálló lett. 1910-ben szaktanfolyamot végzett. A háború alatt a 19. h. gy. e.-hez vonult be, Pólában szolgált és 1917-ben szerelt le. Gazdálkodással és állattenyésztéssel is foglalkozik, 1000 N_O-öl nemesített szőlője is van. Ő építette a villányi és átai iskolát; az olasz, magyarpeterdi és egerági községházát, a telegéri

emeletes malmot, a komlói kávéházat és az egerági csendőrlaktanyát. — Nős, gyermekei: Rozália, Katalin.

Rk. egyház. Templomát 1774-ben építették Sárlos Boldogasszony tiszteletére. Plébániája 1703 óta van, anyakönyvet 1722 óta vezet. Kegyúr: Üszögi uradalom. Hív. sz, 852. (magy, horv. ném.)

Silye István tejszöv. vezető, * 1894-ben Egerágon. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz harctéren teljesített szolgálatot, háromszor megsebesült. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 25 hold birtokon gabonával és állattenyésztéssel foglalkozik, 1500 N_Ö-öl gyümölcsöse és 1200 nemesített szőlője van. 1929 óta a tejterm. szerv. vezetője, naponta 600 liter tejet forgalmaz. Az üzem modern gépekkel van felszerelve. Tíz éven át volt a „Hangya” igazgatója. A Mezőgazd. kam. tagja. — Felesége: Józsa Katalin.

Trankovits Lajos, kereskedő, * 1886-ban Magyaratádon, mint segéd Szlatina, Belovár, Pakrác, Trezovác helységekben működött. 1913-ban Egerágon ön álló fűszer-, rőfös- és vaskereskedést nyitott, amely a község legjobban felszerelt üzlete. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig, az olasz fronton megsebesült, 1918-ban szerelt le. A bronz vit. érem tulajd, — Nős, gyermekei: Ibolya, Blanka.

Urbán József körállatorvos, * 1876-ban Nagykátán. Az állatorvosi főiskolát Bpsten végezte, ott nyerte el oklevelét is. 1907-ben bevonult a 9. h. husz, e.-hez, mint állatorvos, 1908-bán Varasdra, 1911-ben Bpestre, 1913-ban pedig Szegedre helyezték át, 1913 óta Egerágon, mint körállatorvos működik. 1914-ben a 8. h. husz. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton teljesített szolgálatot. Állatorvosi szaklapokban irodalmi tevékenységet is fejt ki. — Felesége: Perényi Ilona, gyermekei: Szilvia, Ernő.

EGYHÁZASHARASZTI

Egy 1294. évi okmány említi az egyházasharaszti nemeseket. (Nobiles de Hegyhazas Haraszthy.)

Ábrahám János szöv. üv. igazgató, * 1892-ben Oldon. 1913-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be, harcolt a szerb, majd az orosz fronton. 1915-ben sebesülten orosz fogságba került, 1918-ban megszökött, mint tizedes szerelt le. A kisézüst vit. érem, a seb. érem tulajd. — Az Olvasókör igazgatója, a „Hangya” fogy. szövetkezet ü. v. igazgatója, a Dalárda, Önk. tűz. egy., a ref. egyh. pénz tárnoka és gondnoka. — Felesége: Unoka Julianna, leánya: Irén.

Hajdu Lajos közgyám. * 1893-ban Egyházasharasztn, a háború alatt a szerb, orosz, majd az olasz fronton küzdött. 1918-ban szerelt le, 1919 óta vezeti 35 hold gazdaságát, bérceplést is vállal. Közp. képv. test. tag, egy év óta közgyám, 6 éven át volt esküdt, A Polg. oly. kör vál. tagja, Levente egy. alapító tagja, volt oktatója. — Felesége: Köröm Julianna, fia: Lajos.

Kis Kelemen Jenő s. jegyző * 1905-ben Hódságon, középiskoláit Csurgón, a jegyzői tanfolyamot 1932-ben Szombathelyen végezte. Gyakornok volt 1927-ben Nagyharsányon, Kovácshidán 3 évig, mint választott ir. tiszt működött. 1932-ben Egyházasharasztn s. jegyzőnek választották meg. A műkedvelő ifjúság vezetője.

Kökösi Sándor, ref. kántortanító, * 1885-ben, Hosszúfalun; a tanítóképzőt 1905-ben Kolozsvárott végezte. Első állomáshelye Egyházasharaszti, ahol ma is mint vez. tanító működik. Az Olv. kör vál. tagja, isk. kív. népm. egy. előadója, a „Hangya” hosszú időn át volt igazgatója, jelenleg felügy. bizottsági tag. — Felesége: Ambrus Rozália, gyermekei: Gyula, Ilonka, Rózsika.

Petrovits József, szöv. üzletvez., 1895-ben Siklóson. Szakmájában 1913-ban szabadult fel, mint segéd Siklóson és Mohácson dolgozott. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az olasz fronton harcolt, megsebesült. Két bronz vit., sebesülési érem és a Károly cs. k. tulajd. 1918-ban, mint örvezető szerelt le. 1921-től 1924-ig a nagyharsányi „Hangya” üzletvezetője. 1925-ben Siklóson önálló volt, 1931 óta a „Hangya”

üzletvezetője. — Felesége: Herbek Katalin, gyermekei: Jenő, Károly és Márta

Piski Sándor h. bíró, * 1879-ben

Egyházasharasztn. 1908 óta önállóan gazdálkodik. 1914-ben a 19-es népfölkelőkhöz vonult be, a szerb, orosz, olasz fronton harcolt, 1918-ban mint őrmester szerelt le. Kisezüst, bronz, vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. Közs. képv. test. tag, h. közs. bíró, az Olvasókör vál. tagja, volt elnöke. A ref. egyh. presbitere és volt gondnoka, a Közbirtokosság tanácstagja, 6 éven át jegyzője és elnöke volt. Felesége: Rada Julianna.

Ref. egyház. A lakosság már 1547-ben református volt. Kőtemplomát 1786-ban építette. 1840-ben a lélekszám 538 volt, ma 323.

Rk. iskola. 1837 óta áll fenn.

Szabó József körjegyző, * 1892-ben Kémesen, középiskoláit Bonyhádon végezte, jegyzői. oklevelet 1924-ben Szombathelyen nyert. 1914-ben a 13. tábori vadász zászlóaljhoz vonult be, az árkászokkal az olasz frontra került, 1918 év végén, mint hadapródjelölt-szakaszvezető szerelt le, 1925-ben Kémesre került, mint s. és a. ü. jegyző, 1932 óta Egyházasharasztn körjegyző. A Kir. m. természettudományi társulat tagja, a Polg. lövészegylet, a Polg. olvasókör és a Levente egy. elnöke. — Felesége: Boda Zsuzsanna, gyermekei: Árpád, Hajnalka, Piroska, Ildikó.

Tamás Lajos, gazdálkodó, * 1890-ben Sepsén. 1911-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a háború alatt a szerb, orosz és olasz fronton 48 hónapig teljesített szolgálatot. 1918-ban szerelt le, a bronz vit. érem és Károly cs. k. tulajd. 1925 óta 60 holdas birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. A Közbirtokosság volt elnöke, a ref. egyház volt gondnoka. Felesége: Hosszú Mária, leánya: férj. Vida Istvánné.

Tolnai Dezső, ír. tiszt, * 1893-ban Mázán. Iskoláit Siklóson végezte. 1910-től a siklósi adóhivatalnál díjnok volt, 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, 1918-ban mint szkv. szerelt le. 1919-ben állami szolgálatba lépett, a megszállás alatt kénytelen volt állását elhagyni, 1921-ben, mint kiegészítő került

Egyházasharasztra, 1923-ban megválasztották írtisztnek. A Legeltetési társulat és a népm. biz. jegyzője, a Lövészeg. és a Tűz. test. titkára. — Felesége: Békeffy Aranka, gyermekei: Dezső és Magdolna.

Varga Ferenc esküdt, * 1891-ben Babarcszöllösön. 40 hold birtokán haszonállattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben a 4-es hegyi tüzérekhez vonult be, az orosz, olasz, szerb és angol fronton küzdötte végig a háborút. A bronz vit. érem, török félhold és Károly cs. k. tulajd. Kilenc éve községi esküdt, közs. képv., a Polg. olvasókör tagja. — Felesége: Vida Rozália, leánya: Irén.

ELLEND

Egy 1407. évi okmányban előfordul pontosan mai neve alatt. (Zichy okmt. V. 505.)

Mayer Antal földbérő, * 1876-ban Németscernyén. 1897-ben Aradon a 3. husz. e.-ben szolgált. Ezután Kátolyban és Vajszlón gazdálkodott. 1914-ben a hidászokhoz vonult be, az orosz, román és olasz fronton harcolt. A kisezüst, bronz vit. érem, a koronás ezüst érdemkereszt tulajd. 1922 óta a közalapítványtól 224 hold földet bérel, szőlőtermelést, állat- és baromfitenyésztéssel foglalkozik. — Felesége: Schmied Erzsébet Katalin, gyermekei: Antal (a gazdaságban segédkezik, nős, gyermekei: István és Rózsika); Mária (Hrubi Istvánné, Jugoszláviában, gyermekei: Antal és Mária); Katalin (Petri Péterné, Somogytur, fia: Jenő); Erzsébet (Várady Imréné, tanító).

Rk. egyház. A berkesdi plébániához tartozik. Egykor önálló plébánia volt. Szt. őrzőangyalok tiszteletére emelt templomát 1893-ban szentelték fel.

Trohán Béla rk. kántortanító, * 1899-ben Csíkszenttamáson. Nagyatyja 43 évig volt tanító; felesége és apósa okl. tanítók. Tanítói képesítését 1917-ben szerezte meg, majd katonai szolgálatra vonult be, 1918-ban leszerelt. Baksán, Szegeden, Pécsen működött. 1923 óta Ellenden kántortanító. Méhészettel, gyümölcsstermeléssel, baromfi és

sertéstenyészttel is foglalkozik. Isk. kiv. népm. előadó, levante főoktató, a Rk. olvasókör elnöke, régiséggyűjtő. 1933-ban Pécs város idegenforgalmi irodájától írásbeli elismerésben részesült. A „Katolikus Iskola” c. lapban irodalmi működést fejt ki. — Felesége: Hergert Margit, leányai: Gabriella-Jolán és Jolán-Margit.

FAZEKASBODA

Az Árpádok alatt Boda volt a neve és a pécsváradi konvent nemes jobbágysai laktak. Az 1452. évi adólajstrom Nagh Boda néven említi. Ebben az időben a pécsi társaskáptalan fejéé — a kisprépostté — volt.

Flerkó Károly malomtulajdonos, * 1891-ben Fazekasbodán. A molnáripart tanulta, 1907-ben Vasason szabadult fel. 1909-ben vette át a malmot, melyet még 1840-ben nagyatyja † Flerkó Károly alapított. Vámörléssel foglalkozik, gazdálkodást is folytat. A háborúban a 4. h. husz. e.-ben szolgált, a szerb, orosz, román és olasz harctereken 42 hónapig volt. Volt közs. előlj. tag, 1930-tól 1932-ig közs. bíró. — Nős, három gyermeke van.

Levente egy. alakult 1925-ben 40 taggal. Megszervezője Nagy Sándor akkori körjegyző volt. Jelenleg 26 tagja van. Elnöke Lutz Ferenc tanító. Különböző járási és vármegyei versenyeken az egy. tagjai eredményesen szerepeltek.

Lutz Ferenc rk. tanító, * 1903-ban Lippón, a tanítóképzőt Baján végezte, 1922-ben kántori és tanítói oklevelet nyert. Működését Szalatnagon kezdte, 1925-ben Fazekasbodára nevezték ki tanítónak, azóta itt működik, A Levente egy. elnöke és oktatója, az Orsz. tanító egy. tagja, a Rk. olvasókör jegyzője. — Felesége: dr. Kabos Ilona egyet. orvos, gyermekszakorvos. Egyetemet Pécssett végzett. 1932 óta folytat Fazekasbodán gyak. orvosi működést.

Rk. egyház, A püspöklaki plébániához tartozik. Templomát 1735-ben építették Mindenszentek tiszteletére. Hív. sz. 475.

Rk. olvasókör, alakult 1927-ben 56 taggal, Lutz Ferenc tanító szervezése mellett. Saját könyvtára és színpada van, a kör helyiségében tartják a népm.

előadásokat. Jelenlegi taglétszáma 28. Egyházi elnök: Cselenkó János rk. plébános; világi elnök: Schmiedter József; jegyző: Lutz Ferenc tanító.

Witzl Péter gazdálkodó, * 1877-ben Fazekasbodán. 1910 óta 34 holdas birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. A háború alatt a község bírója volt. Volt h. bíró is. 1929 óta vm. thb. tag, 1922 óta a járási mezőgazd. bíz. tagja. — 2 gyermeke van, veje Keller József segédkezik a gazdaság vezetésében.

FEKED

Az Árpádkori új okmt. -ban Feketh (VII. 332.), a kölcsi Kende család okmánytárában Poss. Alfeketh néven fordul elő. Szomszédjában feküdt a több oklevélben előforduló Krakó—Krakóföld. A Zichy okmt. többek közt Craco in Baranya néven említi. (1406, IV. 424.).

Arányi Géza rk. plébános, * 1875-ben Kulán (Bácsbodrog vm.), Középiskoláit Temesváron, theologiai tanulmányait Pécssett végezte. 1898-ban szentelték pappá. Vajszlón, Püspöknádasdon, Kurdon, Sombereken, Gyulajon és Kővágószőlősen káplánkodott. Első plébániája Szalatnak. A helyi plébániát 1928 óta vezeti. Az Olvasó egyh. egyh. elnöke.

Bóna Ernő rk. kántortanító, * 1886-ban Szentesen. A tanítóképzőt Csáktornyán végezte, 1910-ben nyert oklevelet. Pályáját Drávafüreden kezdte, hol 2 évig, Sztpéterföldén 3½ évig tanított, 1916 óta Fekeden kántortanító. A Levente egy. főoktatója, a postaügynökség vezetője; iszkézi jegyző, egyh. közs. képv. test. tag. — 1914-ben bevonult a 101. gy. e.-hez. 1916-ban mint II. o. számvevő szerelt le. — Felesége: Banits Erzsébet.

Levente egyesület, Alakult 1924-ben a levante kötelesek száma 40-en felül van.

Rk. egyház. 1859 óta van plébániája, a templom 1765-ben épült, 1846-ban bővítették, 1922-ben javítottak, 1855-ig Szebény filiája volt. A templom a Szentháromság tiszteletének van szentelve s 1927 óta park veszi körül. A hívők száma: 810.

Rk. Iskola. Az első iskola épült 1817-ben, a

második 1889-ben. Építése óta az iskola 2 tanerős, 2 tantermes. Jelenlegi tankötelesek száma: mindennapos 81, ismétlő 42.

Olvasó egyesület, alakult 1908-ban. Megalakítója Eber Géza, akkori plébános. 1924-ben az egyesület saját házat építtet. Tagok száma: 90. Könyvtára 50 kötetből áll. Világi elnöke: Gregovits János

Scheich Bálint községi bírósági írástudó, 1885-ben Fekeden. 1923 óta gazdálkodik 35 holdas öröklött birtokán. Vegyes gazdálkodást folytat, az állattenyésztésre fekteti a főszűlyt. 1925-ben Pécsváradon tenyészpala állataiért elismerő oklevelet nyert. Lótenyésztéssel is foglalkozik. Birtoka jelenleg 44 hold. 1923 óta vir. közs. képviselő, 1932 óta községi bírósági írástudó. Több helyi egyesület tagja. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, 3 évig küzdött a szerb és olasz harctereken, megsebesült. — Felesége: Trábert Éva, 3 gyermeke van.

FELSŐEGERSZEG

Nagy János községi bírósági írástudó, * 1882-ben Alsómocsoládon. 20 hold birtokán szakszerű gazdálkodást és állattenyésztést folytat. 1926-tól közs. elöljáró, 1932-től közs. bírósági írástudó. A Mezőgazdasági Kamara, a Nemzeti egység pártjának helyi elnöke. 1914-től 1918-ig a 131. tüzérezred kötelékében az olasz, orosz és szerb fronton küzdött. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. k., vaskereszt. — Felesége: Deák Ágnes, gyermekei: József, János és Sándor.

Szommer Gusztáv rk. tanító, * 1893-ban Iglón. Ugyanott nyerte tanítói oklevelet 1911-ben. Iglón, Farkasfalván és Szepestamosfalván tanított, 1919-ben menekülni volt kénytelen, akkor Kisvaszaron nyert beosztást. Innen Abaligetire, majd 1922-ben Felsőegerszegre került, hol a kántori teendőket is végzi. A háború alatt a 9. h. gy. e. kötelékében küzdött az orosz fronton, megsebesült. 1917-ben szerelt le mint hdgy. Kitüntetve a kieszűst vit. éremmel. — Felesége: Fircsi Róza.

FELSŐMINDSZENT

Bayerle József kereskedő, * 1883-ban Felsőmindszentén. 1915-ben bevonult, az orosz és

olasz fronton harcolt. Súlyosan megsebesült és 80%-os rokkant lett. (Testvére: Ferenc, az olasz fronton hősi halált halt.) 1923 óta önálló kereskedő. Egyébként tanult műszűvő iparos, gazdálkodással is foglalkozik. — Felesége: Kovács Mária.

Kristóf József rk. tb, esp, plébános, * 1859-ben Pécsen. Iskoláit Pécsen végezte. Pappá szentelték 1882-ben. Himesházán, Mecsekszabolcsra és Duna-földváron káplánkodott, 1892-ben plébános lett Pécsbányatelepen, 1910-ben Kocsolán, 1917 óta pedig Felsőmindszentén. 1904-1906-ig elvégezte a pécsi Erzsébet tud. egyetemen a jogot, A Hit. szöv. és a Löv. egyesület elnöke. Aranymiséje 1932-ben volt.

Rk. egyház. Mindenszentek tiszteletére emelt temploma nagyon régi. Plébániája 1708 óta van. Anyakönyvet 1752-től vezet. Hív. sz. 787. (magy. ném.),

Paál Lajos körjegyző, * 1899-ben, Rugonfalván (Udvarhelym.). Középiskoláit Kolozsváron, a Közig. tanf. -ot Debrecenben végezte 1921-ben. 1922-ben is. jegyző Rácvárosra, 1924 óta körjegyző Felsőmindszentén. A Tűz. test., a Lev. egyesület és a Társaskörrelnöke. Működése alatt létesült a hősök emlékszoba. A világháború alatt az orosz, olasz és román fronton harcolt, mint zászlós szerelt le. Később a székely hadosztályban teljesített szolgálatot, 1919-ben román fogságba esett. Jelenleg tart. hdgy.

GARÉ

A korai és kései kőkorban lakott hely volt. Az ásatások folytán számtalan kő és csont eszköz került napvilágra. A középkorban jómódú község volt. Valószínűleg; azonos a, körmendi levéltárban előforduló Poss. Garey községgel, a szerdahelyi Derzsfiak birtokával., 1378-ban a döbrentei Himfieké volt. 1446-ban a Nekcsei család követeli vissza a Héderváriaktól, akiknek elődeik elzalogosították.

vit, Dobos Bálint gazdálkodó, *Szalántán. 1911-ben tényleges szolgálatra az 52. gy. e.-hez vonult be, itt érte a háború kitűrése, a szerb frontra került,

megsebesült. Ujból a szerb, majd az olasz fronton küzdött. Az arany és bronz vit. érem, Károly cs. k. és a seb, érem tulajd. Felesége: Retter Ilona, várományosai: Lajos, Kálmán.

Galina Ádám s. jegyző, * 1903-ban Magyarhertelenden, a közigazgatási tanfolyamot Szombathelyen 1928-ban végezte. Három hónapig Keszüben volt h. jegyző, ugyanezen év május óta Garéban működik, mint s. jegyző. A nemzeti hadseregben teljesített katonai szolgálatot. Egy évig volt leventeoktató. — Felesége: Bella Irén.

Kovács János asztalosmester, * 1900-bari Garén, régi baranyai családból. Iparában 1916-ban Siklóson szabadult fel. Mint segéd Ócsárdon, Szaván és Pécssett dolgozott. 1918-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be és a leszerelésig Pécssett teljesített szolgálatot. 1930 óta Garéban önálló ipart folytat. — Felesége: Feigl Karolin.

Németh Pál rk. plébános, * Szilsárkányon, a teológiát 1893-ban Pécssett végezte el. Bogdásán 14 hónapig, Szigetváron 2 évig, Szébenyben 8 hónapig, Mecsekszabolcson 4 évig, Tolnatamásiban 5 hónapig, Pakson 7 évig volt káplán, majd ismét Mecsekszabolcson 3 évig teljesített szolgálatot. 1911 óta plébános Garéban. Az Isk. kiv., népm. és a Faluszövetségtagja.

Ref. egyház. Már az 1734 évi névsorban szerepel. 1796-ig a szavai egyházhoz tartozik. Az alig 150 lélekből álló gyülekezet ekkor önálló anyaegyházzá lett; 1830-ban építette templomát vályogból.

Rk. egyház. A Boldogságos Szűz Mária mennybemeneteléről nevezett templomát 1875-ben építették. Plébániája 1810-től van, anyakönyvet 1786-tól vezet. Kegyúr: Pécsi püspöki helynök. Hívők száma: 295. (magy.)

Saághy Gyula ny. ig. tanító, * 1871-ben Pécssett, oklevelét 1892-ben Győrben szerezte meg. Ugyanezen évben Tolna közs. -ben oszt. tanító, majd Budakeszin és Ózdon működött. 1903-ban került Garéba, 1918-ban nevezték ki igazgatónak. A Faluszövetség díszelnöke, az Isk. kiv. népm. vezetője, a testnevelési biz. tagja. Kerületi iskolalátogató igazgató volt egészen

nyugdíjazásáig. — Felesége: Sóstó Sarolta, gyermekei: Gyula, Sarolta, Ilona és Dénes, aki utódja a tanítói állásban.

Teleky Dezső körjegyző, * 1876-ban Siklóson. Közig. pályára lépve 1898-ban nyerte el oklevelét. Ugyanez évben Németbóly vez. jegyzője lett, ahol 1924-ig volt. 1928 óta Garéban, mint körjegyző működik. 1916-bari kiváló közigazgatási működéséért díszoklevélben részesült, 1918-ban megkapta a III. o. polgári hadi érdemkeresztet és a háborus emlékérmet. — Felesége: Szombathelyi Mária, fia: Abaligeten s. jegyző.

GERDE

Az Árpádok alatt köznemeseké lehetett. Egy 1270. évi okm. előfordul: Nobiles de Guredey. (Az Árpádk. új okmt. VIII. 333.).

Beke Zsigmond gazdálkodó, * 1877-ben Gerdén, régi baranyai nemesi családból. 27 holdas birtokán általános gazdálkodást folytat, szőlésszettel, méhészettel, állattenyésztéssel foglalkozik, muraközi lovakat tenyészt. 1914-től 1917-ig katonai szolgálatot teljesített. Volt h. bíró, majd községi bíró, jelenleg egyh. közs. képviselő, a Tejszöv. ig. tagja, közs. képv. test., tag. — Felesége: Beke Anna, leánya: Mária.

Bocz József. vajmester, tejszöv. vez. * 1895-ben Szellőn. 1916-ban bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A kieszüst, bronz vit., érem és a Károly cs. k. tulajd. 1923-ban Pécssett vajmesteri vizsgát tett, majd Szellőn a tejszöv. kezelője volt. 1929 óta Gerdén a tejszöv. vezetője. Az üzem centrifugális géppel dolgozik és naponta 300 lt. tejet fölöz le. Sertésenyésztéssel, hizlalással is foglalkozik. — Felesége: Kovács Katalin, fia: János.

Kalmár József községi bíró, * 1894-ben Gerdén, régi baranyai családból. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 1915-ben felmentették. 24 holdas birtokán önállóan gazdálkodik. Volt h. bíró, közs. bíró, esküdt, közgyám és közs. képv. test. tag. Az iskolaszék volt tagja és világi elnöke, jelenleg gondnoka, 1930 óta közs. bíró, az urbéri közbirt. elnöke, a járási mezőgazd. biz. tagja. — Felesége:

Tóth Anna, fia: Béla.

Kata Zsigmond gazdálkodó, * 1862-ben Kisvarjason, ősnemes baranyai családból. 50 holdas birtokán gazdálkodással, állattenyésztéssel foglalkozik. 1895 óta vesz részt a község vezetésében, volt h. bíró és 13 évig közs. bíró. Közérdekű szolgálataiért az 50 éves jubileumi emlékkeresztel tüntették ki. — Felesége: Bódiss Anna, gyermekei: József (a birtok vezetésében vesz részt. 1913-ban katonai szolgálatra vonult be, a háború alatt az orosz és szerb fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban szerelt le. ....j, Zsófia.

Mecskei János malomtulajdonos, * 1898-ban Drávaiványiban. (Malma 1874-ben épült, azt 1914-ben édesapja M. János vette meg), itt tanulta a molnár ipart. 1916-ban a 7. honv. tüzér e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. 1919-ben vette át a malom vezetését, modern gépekkel, 1929-ben 16/20 HP szivógázmotorral szerelte fel. Kizárólag vámoőrlet folytat. Özvegy, felesége: † Göllény Erzsébet, leánya: Rózsika.

Tóth Ignác gazdálkodó, * 1876-ban Kisvarjason, régi baranyai családból. 40 holdas birtokán állattenyésztéssel, nemesített szőlőtermeléssel foglalkozik. 1914-től 1917-ig teljesített katonai szolgálatot. Volt h. és közs. bíró, 10 évig volt iskolaszéki tag és gondnok, 30 év óta közs. elöljárósági tag, 2 év óta közs. esküdt. — Felesége: Gonda Katalin, gyermekei: Anna és Béla (1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az olasz, román és orosz frontokon harcolt, 1918-ban szerelt le. Isk. széki tag., Felesége: Bódis Mária).

Vedrődí Ödön körjegyző, * 1879-ben Diszelen. Középközségi Székesfehérváron, a jegyzői tanfolyamot 1902-ben Bpsten végezte. Mint gyakornok Isztiméren és Kisbéren működött, majd Kémesen, Bokodon, Kocson, Tarjánban, Szamorban, Harkányban, Szentdienesen és Helesfán volt s. jegyző. A világháború alatt a 19. népi. táb. e.-ben szolgált, a szerb és orosz fronton harcolt. Kaposváron a nemz. hads. tagja volt, 1932 óta Gerdén mint körjegyző működik. A Baranyavm., jegyző egyesület tagja, a Levente és a

Népművelődési bizottságok elnöke, a Rám. kat. egyh. közs. világi elnöke. — Felesége: Vegele Margit, leánya: Magdus.

GERÉNYES

Kiss István rk. h. tanító, * 1906-ban Nagycenken, régi zalamegyei családból. A tanítóképzőt Pécssett végezte, oklevelét ugyanitt nyerte el. 1930-ban Magyarsarlóson kezdte meg működését, 1932 óta Gerényesen h. tanító.

Neubauer Károly ev. kántortanító, * 1880-ban Felsőlövön. A tanítóképzőt ugyanitt végezte, oklevelét 1900-ban nyerte el. Buglócon, Udvarin, Tengelicen, Murgán volt tanító, 1921-ben Gerényesen kántortanítónak választották meg. Volt közs. képv. test. tag. — Felesége: Kuch Karolin, gyermekei: Ernő, Oszkár, Karolin.

Werezel Henrik közs. bíró, * 1893-ban Gerényesen. 1914-ben a 4-ik hegyi tüz. e.-hez vonult be, a szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, a Károly cs. k. tulajd. 1923 óta önállóan gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1928-ban közs. elöl-járónak, 1932-ben közs. bírónak választották meg. — Felesége: Ticz Krisztina, gyermekei: Henrik és Krisztina.

GERESD

Határában az őskorban úgy a kőkori, mint a bronzkori ember szívesen telepedett le. A temető melletti dombon számtalan mézsbetetes agyagedényt hoztak napvilágra. A középkorban számottevő község volt. Az Árpádok alatt Gueresty néven szerepel. (Uj okmt. VIII. 333.). Az 1542. évi adólajstromban Gewresd néven szerepel.

Horváth Ferenc rk. kántortanító, * 1897-ben Birjánban, régi tanító családból. Atyja, nagyatyja és korábbi elődei több mint 150 éven át tanítók voltak. A tanítóképzőt Pécssett végezte, ugyanitt szerzett tanítói és kántori oklevelet. Működését 1918-ban kezdte Geresden s azóta megszakítás nélkül itt működik. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez 4½ havi orosz harctéri szolg. után mint 80%-os hrt szerelt le.

Kaszás József rk. tanító, * 1893-ban Bogdásán.

A tanítóképzőt Pécsen végezte, 1912-ben szerzett oklevelet. Pályáját Liptódon kezdte, mint h. tanító. 1913 óta jelenlegi helyén működik, háborús megszakítással. A Levente egy. megszervezője és oktatója, a Gazdakör vezetője. Az Orsz. tanítóegyes., a Pécssegyházm. tanítóegyes. tagja. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, mint hdgy. fogságba esett, ahol 2 évet töltött. Nagy ezüst, 2 bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1918-ban szerelt le.

Levente egyesület. Alakult 1925-ben 40 taggal. Megszervezője Kaszás József rk. tanító volt. Számos járási és megyei versenyen eredményesen szerepelt. Az 1929 évi járási versenyen I. helyezést ért el. Az 1930-ban megtartott vármegyei versenyen a IV. helyezést érte el. Jelenleg 35 tagja van. Az egyesület vezetésében tevékeny működést fejt ki, főoktatója: Kaszás József Rk. tanító.

Rk. egyház. A püspöklaki plébániához tartozik. Templomát 1794-ben építették Szt Pál remete tiszteletére. Hív. sz. 780.

Rk. gazdakör. Alakult 1929-ben 54 taggal. Alapszabályai szigorú szem előtt tartása mellett működik, a politika teljes kizárásával. 1931-ben felavatott székháza egyik a község legszebb épületeinek. 125 kötetes könyvtár áll a tagok rendelkezésére. Célja: a földműves lakosság művelődését előmozdítani és annak tudását gyarapítani. — Elnöke: Kresz István, titkára: Kaszás József rk. tanító.

GILVÁNFA

Friesz József kántortanító * 1894-ben Pécsen, tanítóképzőt ugyanitt végzett, oklevelet 1913-ban nyert. Gyulajon kezdte meg „működését, mint h. tanító, mint k. tanító került Gilvánfára, 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, orosz fogságba esett, 1918-ban jött haza. Emléklapos hdgy, A nemz. egys. pártja helyi titkára. — Felesége: Welsenburger Etel, fia: Ferenc.

Pál János vegyeskereskedő * 1862-ben Sióagárdon. A magyarteleki uradalom szolgálatába lépett, ahol mint gazda 40 évet töltött el. 1929-ben a földművelésügyi miniszter díszoklevéllel tüntette

ki. 1918-ban vegyeskereskedést nyitott. — Felesége: Marschall Mária.

GODISA

Hirt Ágnes kereskedő és korcsmáros * Hörnyéken, Az üzletet 25 évvel ezelőtt alapította néhai férjével, Baumgartner Ferencel együtt. Férje 1915-ben hadba vonult és hősi halált halt. Azóta az özvegy egyedül vezeti az üzletet. A közs. képv. test. vir. tagja. Gyermekai: Éva és Ferenc.

Rk. egyház. A felsőmindszenti plébániához tartozik. Templomát a Boldogságos Szűz Mária nevével nevezték el. Hív. sz. 455.

Turczér István gyárvezető-téglamester * 1884-ben Budapesten. Működését az Ujlaki téglagyárnál kezdte, ahol 15 évig dolgozott. Azután Bukarestbe, majd Pécsre, később Vinkovcára került, 1932 óta pedig a Bakóca-godisai téglá- és tetőcserép gyárat vezeti. A gyár 20 munkással dolgozik és évente átlag 1 millió darabot állít elő vegyesen. Neje: Szonyi Irma, leánya: Mária.

GORDISA

Ref. egyház, Már 1650-ben anyaegyház, 1658-ban rendes lelkipásztora van. 1752-ben Dabon kerületi gyűlésen avatták fel Czene Péter gordisai prédikátort:

„a vizsga alkonyatig tartott s az atyák az egész napot böjtölve töltötték”.

Templomát 1796-ban építette, addig a gordisaiak az iszrói templomba jártak. Ez a templom Gordisa és Drávaszabolcs határán volt egy kis 10-12 holdnyi szigeten. Még ma is, a sok csatornázás és vízszabályozás után, süppedékes mocsár veszi körül; kocsival nem igen lehetett megközelíteni. Ebből az időből maradhatott fenn ez a kis tréfás versecske: „Ladikon viszik a papot, úgy tartják az ünnepnapot” Az üldözések idején ebbe az iszrói templomba jártak istentiszteletre Gordisa, Szabolcs, Páli, Ipacsfa, Palkonya, Csehi, Korátság, Bejk, Kis-Telek, Nagy-Telek, Szlavóniából: Szent György, Podgaitz. Az üldözött prédikátorok, hol egyik, hol másik községben húzták meg magukat! Drávaszabolcsi feljegyzések

között találjuk a következőt:

„az akkori időnek sokféle viszontagságai miatt hol Páliban, hol itt Szabolcson lakott a prédikátor, innen ismét Gordisára költözött mint nevezetesen Csapó János 1664-ben. Páliban lakott és az iszrói templomban szolgált, Mózes Mihály 1666-ban. Az akkori félelmes környüállások miatt a szabolcsi ekléziában telepedett meg. 1674-ben Góvér Ferenc, ki — minthogy Szabolcs a páli révhez közel volt, — nagyobb bátorságnak okáért Gordisára költözött.”

Az iszrói templom oldalfalain és tölgykapuján lőrések voltak. A török uralom alatt ez a templom nem épülhetett. A török templomépítésre csak igen nagy összeg pénzért adott engedélyt Pénze pedig ebben „az időben nem igen volt a drávamelléki szegény kálvinistáknak. Tehát a török megszállás előtt kellett épülnie. 1852-ben Drávaszabolcs lelkésze alaposan megvizsgálta a templomnak még fennálló három oldalfalát. Arról győződött meg, hogy a templom ó-modorban és alakban épült, nevezetesen napkeletre volt a szentély, nyugati irányban feküdt a templom hajója. 1865-ben, mikor a templom maradványait széthordták, Jazerniczky Ferenc állami mérnök lerajzolta a templom alapzatát, rajza a szabolcsi egyház levéltárában ma is megvan. A falak többretegű meszelése alatt szentek képei látszottak. Írást nem találtak, csak temérdek csontot. Égési nyomok is látszottak. A jelek szerint a templom valamikor olyanoké lehetett, akik a világ szeme elől akartak rejtőzni. Lehetek katharosok, patarénusok; e mozgalomnak fészke a Balkán félsziget volt, elsősorban Bolgárország. Innen terjedt felfelé Szlavónián keresztül. Magyarország déli részeibe. A falra festett szentképek, alak, fekvés, azt sejtetik, hogy a templomot talán görögök építették. Mikor a török kitakarodása után megkezdődött az üldözések kora, bujdosó kálvinisták temploma lett az iszrói rejtek. — 1826-ban a gordisaiak 4 öllel meghosszabbították saját templomukat; a lelkészlakot 1840-ben építették. 1869-ben 462 volt a lélekszáma, ma 280.

GÖDRE

Számos, római korból eredő lelet a bizonyosága annak, hogy Gödre már ekkor lakott hely volt. — Nevezetes szerepet játszott a török uralom idején is, plébániája e zivataros időkben a katolicizmus védőbástyája volt. Gödrén van a Jeszenszky család birtoka és kastélya.

Balogh Lajos gazdasági ispán * 1894-ben Szilfápusztán. A Jeszenszky család büssüi uradalmában sajátította el gazdasági ismereteit. 1914-ben bevonult a 44. gy. e.-hez, majd az 51. és 61. gy. e.-ben szolgált. Az orosz fronton megsebesült; felgyógyulása után az olasz frontra került, itt 40 hónapot töltött fogságban. 1919-ben hazajött mint őrmester és leszerelt. Nagyezüst, 2 kisezüst, bronz vit. érem, seb. érem és Károly cs. k. tulajd. Azután gróf Hunyady „birtokon, Somogyszilben, majd 1922-től a Mezőgazdasági ip. rt. cseri majorjában működött, mint majorosgazda, 1931 óta a Jeszenszky uradalom Vidék-majorjának ispánja. A gazdaság üzemi vezetése az ő hatáskörébe tartozik, (sertéstenyésztés hízlalás és erdőgazdaság). Felesége; Kosár Mária, gyermekei: Gizella, Mária, Lajos, György, Ilonka, és Mihály.

Daum András közs. bíró * 1868-ban Gödrén, Elődei Németországból származnak, az 1700-as években telepedtek le itt s résztvettek a község megalakulásában. Azelőtt másfél évig volt bíró, 6 évig esküdt, 3 évig h. bíró. jelenlegi bírói tisztségét 3 éve viseli. 54 holdon gazdálkodik, angol- és mangalica sertés, bonyhádi szarvasmarha és lótenyésztéssel foglalkozik. Bércséplést is végez. — Felesége: Szauter Marianne, fiai: Márton (vizsgázott gépkezelő; 3 évig volt iskolaszéki tag, jelenleg a Hitelszövetkezet ig. tagja. A világháboruban résztvett), József (a szerb harctéren 1914-ben hősi halált halt).

Kienle Mihály gazdálkodó, * 1873-ban Gödrén, ősei már megalakulásakor a község lakósaik közé tartoztak. 34 hold birtokon gazdálkodással és állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-től 3 évig esküdt, 1923-25-ig közs. bíró, az egyházközségnek 3 évig világi elnöke volt. 1928 óta közs. képvis.

1914-ben bevonult katonának, 1916-ban az orosz fronton megsebesült. Azután az olasz harctérre került, az összeomláskor leszerelt. — Felesége: Lauli Anna, leányai: Magdolna (Jung Andrásné), Katalin (Daum Jánosné).

Klausz János vm. thb. tag, kisbirtokos, * 1872-ben Gödrén. Ősei Németországból, Schwarzhaldból származnak. 1920-tól 1924-ig a közs. bírója, 6 éven át előljáró, 4 évig h. bíró volt. 4 év óta vm. thb. tag. 50 hold földön gazdálkodik, bonyhádi szarvasmarha, mangalica sertés és muraközi lótenyésztést folytat. 1916-ban bevonult katonának és az összeomláskor szerelt le. Családjából számosan vettek részt a világháborúban. — Felesége: Pfaff Mária, régi badeni családból származik. A család két őse † Márton (mint urad. bíró), † József (mint urad. II. bíró) kerültek Gödrére. Gyermekai: József, Katalin és Borbála.

Pfaff János gazdálkodó, * 1874-ben Gödrén. Ősei Bádénból származtak. 1712-ben Dunaszentgyörgyön, majd Tevelen laktak, innen költöztek Gödrére. 31 holdas birtokán gazdálkodik, bonyhádi és svájci szarvasmarhát, muraközi lovat és mangalica sertést tenyészt. 3 évig volt közs. bíró, ezután 3 évig h. bíró. 1914-ben bevonult katonának, 1917-ben felmentették. — Felesége: Klausz Mária, leánya: Katalin (Mayler Józsefné).

Özv. Pfaff Józsefné, sz. Freidl Katalin, földbirtokos, Somogyhagymáson. 1885-ben kötött házassága folytán, Gödrére került. † Férje, — már Német országban is földbirtokos, orvos és törvénybíró család — sarja volt, elődei 1712-ben telepedtek meg hazánkban előbb Dunaszentgyörgyön, Tevelen, később Gödrén. Férjének nagyatyja: Márton, mint urasági bíró került Gödrére; 72 hold földjét fiának, dr. Pfaff Mihály mágocsi orvosnak hagyta örökségül, akitől ennek fia † József (a jelenl. özv. férje) örökölte. Hosszú ideig h. bíró, képv. test. tag, a Tejszöv. elnöke, vm. thb. isk.-széki tag és állandó vir. volt. 1915-ben halt meg. Az özvegy jelenleg 120 hold birtokon gazdálkodik. Gyermekai: Jenő, Mihály és

Erzsébet (Frauenholcz Józsefné). Utóbbi. leánya: Margit (Schild Andrásné, leánya: Erzsébet).

Rk. egyház. 1745-től önálló plébánia, ugyanezen évtől kezdve van anyakönyve. Jelenlegi plébánia templomát 1773-ban szentelték fel Nagyboldogasszony tiszteletére. Kegyúr: Gödrei uradalom. Hív. sz. 1105. (ném. magy.).

Weyer Mátyás plébános, ker. esperes * 1885-ben Pakson. Középiskoláit Kalocsán, a teológiát Pécsen végezte 1908-ban. Villányban, Némethályban káplánkodott. 1916-ban vörösmarti plébánossá nevezték ki, 1927-től Beremenden administrator, 1928 óta Gödrén, mint plébános működik.

GÖRCSÖNY

A község területe már a kőkorszakban is lakott hely volt. Az ősember szívesen telepedett le a dombon, hogy a völgyben halat, az erdőkben vadat szerezhessen magának. A vaskor embere is helyet talált magának a letelepedésre. A kelták huzamosabb ideig tartózkodtak itt. A pécsi muzeum többszöri ásatásai szép és nagymennyiségű kelta emlékeket ásott ki az uradalom szőlője és magtárjai mellett, meg a templom körül. Később a római korban Pannonia egyik számottevő helysége volt, hol tisztviselő, iparos és kiszolgált katona szívesen tartózkodott. Koller egy 1511. évi okmánnyal kapcsolatban (V. 26.j, ugyanő munkája III. kötetében (112. 1.) Villa Gerechen néven említi. Az 1542. évi adólajstromban mint Gerchen szerepel. A pécsi társas káptalané volt.

Bálint János ny. Máv. áll. előljáró 1873-ban Szőregen. 1903-ban, mint áll. f. elv. gyakornok Békéscsabán lépett a Máv. szolgálatába. 1904-ben távirta, forgalmi és keresk. szakvizsgát tett Aradon, 1905-ben áll. előlj. kinevezést nyert, ilyen minőségben Makó-Ujvárosra helyezték át. 1909-től raktárkezelő volt Hódmezővásárhelyen, 1913-tól Diószviszlón, 1916-tól Görcsönyben volt áll. vez. 1930-ban nyugalomba vonult, az üzletgazgatóság elismerésben részesítette. — Felesége: Baráth Borbála, fiai: András (Máv.

főtiszt a pécsi üv. -nél), János (Sásdon s. jegyző).

Kajos Mária postamester, * Nagyszombaton. 1916-ban Sasváron lépett a posta szolgálatába. 1917-ben, mint h. postamestert Bicsefalura helyezték, innen Malackára került, ahol 1918-ban kiadói szakvizsgát tett. Tarnóczra került, ahonnan a csehek kiutasították, akkor Bpsten, mint távbeszélő kezelő a központban nyert beosztást. 1925-ben ideiglenesen szabadságolták, majd Alberti-Irsára került kiadónak, 1932-ben a görcsönyi postahivatal postamesterévé nevezték ki.

Koller József h. bíró, * 1889-ben Görcsönyben; 23 holdas birtokán gazdálkodik. 1911-12-ben az 52. gy.-nél szolgálatot teljesített. 1914-ben ugyanezen e.-hez vonult be, a szerb, orosz és olasz fronton harcolt, kétízben megsebesült. A kisezüst vitéz érdem tulajd. 1928-ban közs. elöljárónak, 1932-ben pedig h. bírónak választották meg. — Felesége; Tóth Zsófia, leánya: Mária (Herke Nándorné).

Koleszáríts Géza k. tanító, * 1899-ben Görcsönyben, a tanítóképzőt Pécssett végezte el, oklevelét 1918-ban szerezte meg. Ugyanezen évben bevonult és az összeomlásig katonai szolgálatot teljesített. 1919-től 1921-ig Pécsudvardon h. tanító, 1921-től 1925-ig Magyararlóson, 1925 óta mint kántortanító Görcsönyben működik. Az isk. kiv. népm. vezetője, leventeoktató és a közs. faiskola kezelője, — Felesége: Mayer Ilona, fiai:László és Endre.

Maik Nándor kereskedő, * 1897-ben Kiskunlacházán. Pécssett tanult ki és ugyanitt dolgozott, mint segéd. 1920-ban Görcsönyben vegyeskereskedést nyitott, melyet azóta szakértelemmel vezet. A Polg. lövész egy. jegyzője. — Felesége: Renczky Mária.

Rk. egyház, Önálló plébánia 1712 óta, anyakönyve 1761-től kezdve van. Plébánia templomát 1812-ben szentelték fel Kisboldogasszony tiszteletére. Kegyúr: urbánói és benyói gr. Benyovszky Rezső. Hív. sz. 756.

Sasváry Lajos közs. bíró, * 1886-ban Görcsönyben, 30 holdas birtokán gazdálkodik.

1907-től 1909-ig a 19. h. gy. e.-ben szolgált. 1914-ben ugyanide vonult be, a szerb fronton harcolt, megsebesülve fogságba esett. Szerbiában, Olaszországban és Franciaországban volt hadifogoly, 1920-ban jött haza. Volt iskolaszéki tag, közs. elöljáró, h. bíró. 1932-től közs. bíró. — Felesége: Papp Anna, fia: Nándor.

Tóth Gábor Máv. áll. elöljáró, * 1889-ben Gyéresszentkirályon. 1907-ben a Máv. szolgálatába lépett és mint áll. f. elv. gyak. Bródban kapott beosztást. Innen Mitrovicára került, közben letette a forg. táv. és keresk. szakvizsgát. 1913-ban Abaligetire, 1914-ben Jaszenovácra helyezték át. 1918-tól Szilfamajoron volt, 1926-ban állomásvez. vizsgát tett, akkor a bonnyai, majd a görcsönyi állomás élére állították. A Mávosz, az Irodakezelők és állomáselöljárók körének tagja. Özvegy, felesége † Franck Margit, gyermekei; Margit, Györgyike, Gábor,

GYÓD

Az 1542. évi adólajstromban már előfordul, Koller (V. 26.) egy 1511. évi okmánnyal kapcsolatban említi. A pécsi társaskáptalané volt.

Frei Ferenc kereskedő, * 1889-ben Gyódon, régi baranyai családból. Édesatyja † F. Ferenc közs. bíró volt. 1910-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, 1914-ben ugyanezen ezredhez került, a szerb és orosz fronton harcolt. 1916-ban sebesülten orosz fogságba esett 1917-ben, mint csererokkant érkezett haza és 1918-ban, mint 75%-os hrt. szerelt le. 1919-ben Gyódon vegyeskereskedést nyitott. — Felesége: Schedler Erzsébet, fia: János.

Halmos Sándor rk. kántortanító, 1877-ben Tarcsafürdőn, a tanítóképzőt Felsőlövön végezte, 1898-ban. Működési helyei: Rábaszentmárton, Rodófalva, Busóc és Somogyaracs községek voltak. Közben 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz és szerb fronton harcolt, megsebesült. A Károly cs. k., seb. érdem és a német tábori érdem k. tulajd. 1917 óta Gyódon kántortanító, Közs. képv. test. tag, a Levente egy. oktatója, a németi esperesi Rk. tanító egyll. alelnöke, a vegyes és férfi dalárda, a vonós zenekar megalapítója és

karnagya; isk. kiv. népm. előadó, a faiskola kezelője, a Baranya-pécsi aero klub pártoló tagja, a Pécs egyházm. Rk. tanítóegy, tagja. — Felesége: Nikó Karolin, gyermekei: Sándor, Izabella, Gyula, Ilona, Mária, Károlin, Ferenc.

Schermann József rk. tanító, * 1908-ban Drávapálfalván, a tanítóképzőt Pécssett végezte, oklevelét 1931-ben nyerte el. 1931 óta mint tanító Gyódon működik. A németi esperesi rk. tanító egy. tagja, az Önk. tűz. test. főpenztárnoka, az isk. kiv. népm. bíz. előadója, az urb. közs. legeltető társ. jegyzője, — Felesége: Halmos Mária.

Schmidt Kázmér közs. bíró, * 1891-ben Gyódon, régi baranyai családból. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, kétszer súlyosan megsebesült, 1918-ban szerelt le. A kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. és szolg. é. k. tulajd. Volt közs. esküdt és h. bíró, 1929 óta közs. bíró. Nevéhez fűződik az új harang beszerzése, a közs. kút és a főúti köhíd megépítése. A nemzeti egys. pártja helyi elnöke. Felesége: Szörögl Apolló, gyermekei: Mária, Klára, Katalin, József.

GYÖNGYFA

Egy 1426, évi okmányban Hernádfalwa (Zsélyi 111, később Hernalfalua, Hernaldfalwa neven fordult elő,

Ref. egyház. A község két uccája. 1930-ig két külön község volt. Az egyik községet Hernádfának, a másikat Rónádfának hívták. A két község közé eső határvonalon épült a templom és a lelkészlak. A lelkipásztor Rónádfán lakott, jószágainak hajléka s a melléképületek Hernádfán voltak. 1796-ban lett anyaegyházzá, temploma 1826-ban épült.

Vörös József kereskedő és gazdálkodó, * 1901-ben Gyöngyfán. Birtokán általános gazdálkodást folytat; 1929-ben saját házában alapította meg üzletét. 1925 óta közs. képv. test. tag, közbirtokossági vagyongazdálkodó, 1932 óta közs. esküdt. — Felesége: Vér Anna, fia: József.

Zeke Gyula ref. lelkész, tanító, * 1895-ben Siklóson. Középközségi Kiskunhalason 1913-ban,

a theológiát Budapesten 1918-ban végezte. Közben önként jelentkezett katonai szolgálatra és a pénzügyintézetek kórházában teljesített lelkes szolgálatot. Működését Pécssett, mint s. lelkész folytatta, 1921-től Pesterzsébeten, 1923-tól Bpsten volt hittanár. 1926-tól a gyöngyfai ref. egyh. lelkésze és tanítója. A Soli Deo Gloria senior tagja, a nemz. egys. pártja helyi elnöke. A „Kálvinista Szemle” éveken át volt munkatársa. — Felesége: Hilberth Gizella, leánya: Gizella.

GYÜD

Egy 1323. évi okmány (Anjouk. okmt, II. 66.) Poss, Gywd néven nevezi. 1232-ben a pécsi káptalané.

Ács János sütőmester, * 1900-ban Pécsváradon, régi baranyai családból; a sütőszakmában 1916-ban Pécssett szabadult fel. Mint segéd Pécssett és Budapesten dolgozott. 1928-ban Pécssett, majd 1931-ben Gyüdon önállósította magát. Felesége: Gotthárd Mária, leánya: Kornélia.

Bató Antal ny. tanító, * 1862-ben Pécssett, a tanítóképzőt is itt végezte, 1880-ban, mint s. tanító Kálózson kezdte meg működését, 1888-ban Baracson felekezeti tanítónak nevezték ki. Dunaszekcsőn, Simontornyán és más községekben 25 éven át tanított, 1905-ben nyugdíjba ment. — Felesége: Paleszter Mária p. mester, * Szentlőrincen, régi baranyai családból. 1900-ban Gyüdre postamesternek nevezték ki, 33 év óta vezeti hivatalát. — Fia: B. Károly Pécssett postatiszt.

Czompé Sándor ref. tanító, * 1906-ban Sellyén, régi baranyai családból. A tanítóképzőt Nagykőrösön végezte, 1926-ban. Azóta a gyüdi ref. iskola tanítója, A Levente egy. főoktatója, az Isk. kiv. népm. jegyzője, a Ref. dalkör karnagya, a népkönyvtár kezelője. — Felesége: Bódi Ilona, gyermekei: Sándor, Árpád.

Debreczeni Lajos s. jegyző, * 1894-ben Feketegyarmaton. Kassán végezte a jegyzői tanfolyamot, Sombereken volt jegyzőgyakornok, a darázsi körj. -nél, mint s. jegyző működött. A megszállás alatt Mohácsra helyezték, majd

Nagyótfalun, jelenleg pedig Gyüdön, mint s. jegyző teljesít szolgálatot. — Felesége: Tolnay Izabella, fia: Lajos.

Ferences rendház, Lásd 5. old.

Horváth József kereskedő, * 1890-ben Novi Grádácson 1911-től a 23. gyalogezredben szolgált, itt érte a háború kitörése. A szerb, majd az orosz fronton harcolt, súlyosan megsebesült, mint 100%-os hrt szerelt le. 1923 óta vegyeskereskedése van, — Felesége: Őri Rozália, 4 gyermekük van.

ifj. Kistót István szikvízgyáros, * 1904-ben Bostán. 1928-ban megalapította a község első, most is fennálló szikvízgyárát, gazdálkodással is foglalkozik. A Flórián egy. gondnoka és pénztárnoka. — Felesége: Kverkvárics Irén, gyermekei: István és Irén.

Kovács Szaniszló Máv áll. kezelő, * 1886-ban Ojankovcin. A fodrász iparban 1902-ben szabadult fel. Mint segéd Vukováron, Ujvidéken, Zentán, Hódmezővásárhelyen dolgozott, 1907-ben Jankovcin önállósította magát, majd a Máv szolgálatába lépett. Vinkovcin, mint fékező, Mecsekjánosiban, mint áll. vez. működött. 1933 óta a gyüdi áll. kezelője. — Felesége: Czepl Teréz, gyermekei: Mária, Anna és Mihály.

Málinger János malomtulajdonos, * 1900-ban Bocskincin. Mint vasutas Bpsten teljesített szolgálatot, majd a molnár szakmát tanulta, Gyüdön szabadult fel. Két évig mint segéd dolgozott. 1931-ben Gyüdön önállósította magát, azóta hengertermát vezeti. Gazdálkodással is foglalkozik. A malom 15 HP vill. motorral van berendezve, teljesítőképessége napi 40 q. Választott közs. képv. test. tag. Felesége: Csepcsik Regina, gyermekei: László, Anna és Irén,

Paleszter Ferenc mézeskalácsos, * 1894-ben Gyüdön, régi baranyai családból; szakmáját édesatyjánál tanulta meg, ahol fel is szabadult. 1916 óta önálló mester Gyüdön, 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be a szerb, orosz, román frontokon harcolt, megsebesült, 1918-ban mint 25%-os hrt. szerelt le. — Nős, fia: Ferenc.

Piszter József körjegyző, * 1899-ben Somogyban, régi baranyai családból. Somogyban

5 évig gyakornok, később a. ü. jegyző volt. 1917-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, betegen jött haza, 1919-ben szerelt le. 1923-ban Szombathelyen közig. tanfolyamot végzett. 1924-ben került Baksára, mint a. ü., utóbb, mint s. jegyző. 1932-ben Gyüdön h. jegyzőnek és még ugyanezen évben körjegyzőnek választották meg. Az Isk. kiv. népm., a Levente egy. és a Polg. lövészegy. elnöke. Felesége: Moravek Ilona, gyermekei: Illi, Edith, Mária.

Ref. egyház. Az első ker. templomot — egy kis fa kápolnát, Gyüd községben — (régir íratok Gyöd néven említik), állítólag II. Géza magyar király építtette 1148-ban. Ez a kápolna, helyesebben a benne lévő és Szűz Máriát ábrázoló, fából készült szobor idővel a búcsújáróknak tízezreit vonzotta Gyüdre s ezt már a reformáció előtt kegyelt helyévé tette, számos magyar és horvát főúr, mágnás és nemes ember választotta temetkezési helyéül Gyüdöt. Idővel a kis fakápolna helyére kőből és téglából épült templom került, mely a mohácsi-vész után a reformátusoknak lett oratóriuma. A szent Ferenc-rend zárdájában található feljegyzés idevonatkozólag a következőkben tájékoztat:

„...midőn a török hordák megyénket előzőnlötték, 1543-ban Gyüdöt is elfoglalták és a templomot mecsetjükké változtatták át, (ennek azonban a templomon semmi nyoma sincs). Később ugyanez a templom a görögkeletieknek adatott át, azután pedig a kálvinisták kezébe került,”

A templom visszavételére vonatkozólag az egyház levéltárában 1817-ről keltezve, Kossa Dániel, akkori predikátor tollából a következő feljegyzés található:

„A gyüdi ekkla első temploma kis tornyocskájával együtt volt téglából és kövekből azon a helyen, ahol most a Boldogságos Szűz Mária az rk. egyháztól tiszteltetik, nevezetesen éppen azon napkeleti részében a templomnak, ahol a Boldogságos Szűz Máriának a képeül. - Elvéttetett a siklósi barátok által ez a templom Naszvadí András prédikátorságában, aki az ekkla protokolluma szerint volt predikátor az 1680

esztendőben. Legelsőben hozott ki Siklósról egy Kristóf nevű barát egy keresztet, melyet a templom előtt lévő almafának az oldalára felszegezett és a kulcsot elvevén a prédikátortól, maga járt ki Siklósról misét szolgálatni. A nagy pestis után kezdtek aztán megszaporodni a szerzetesek egész II. József császár idejéig. A kis templomot tornyával együtt még előbb lebontották, csak a keleti sarkát — hol most a Boldogságos Szűz képe áll — hagyták épségben; helyébe épült a mostan álló nagy templom a klostrommal együtt. Egy másik forrás a templom visszavételéről így emlékezik meg:

„A törökök kiűzése után 1687-ben Kraljevics Tamás siklósi gvardián, ki egyúttal a gyüdi templomnak is administratora volt, elment Vécsei tábornok, szigetvári várparancsnokhoz azzal a kéréssel, hogy a gyüdi templomot ismét a katolikusok kaphassák vissza. A jószívű és vallásos érzésű parancsnok — méltányolván a katolikusoknak a templomhoz való jogát, — a templomot a hozzátartozó területtel a szt Ferencrendi atyák gondozásába bocsájtotta.”

A reformátusok templom nélkül maradván, 1806-bari építettek maguknak új templomot. Egykorú feljegyzés szerint:

Akkor építtetett is itt a völgyben forráskút felett naplemente felől egy kis templom kis tornyocskával együtt fából.

„Ez is sok viszontagságot szenvedett, nevezetesen 1770-ben Borza Gergely prédikátorsága alatt lezárattott egész 1775-ig, amidőn sok esedezésre felnyitvatván, attól fogva minden akadály nélkül tartathatott benne az istentisztelet egész 1807-ig, midőn ennek helyébe a nagy uccán téglából és kövekből lévő templom bádogos tornyával együtt készíttetett az ekkla tulajdon költségén és pedig tiszteletes és tudós Győri Mihály prédikátorsága idején, ki a napoleoni nemesi felkelés indulójának híres-neves szerzője vala.” 1909 elején az egyház új keresztelő edényt vett. Az év végén készült erről a köv. feljegyzés:

„Szomorú nevezetessége az új keresztelő edénynek az, hogy bár még az év februárjában vételük s ma már az év vége felé járunk, de még ez ideig nem volt használatban.”

Rk. egyház. A Boldogságos Szűz Mária tiszteletére szentelt templomát a katolikusok 1739-ben újra építették. Kegyhelye már ősrégi időktől óta híres búcsújáró hely volt. 1810 óta önálló plébánia, ugyanez évtől kezdve van anyakönyve. Hív. sz. 549. (magy. néni. horv.).

Szabó Jenő nyug. jb. ir. főtitizt, * 1882-ben Tésényben. Telekkönyvvez. és betétszerkesztői szakvizsgát tett, 1899-ben a pécsi törvényszék szolgálatába lépett, majd Dárdán működött, 1906-ban ismét Pécsre helyezték az ítélőtáblához. Innen Keszthelyre került, mint ír. tiszt. 1910-ben a siklósi járásbíróshoz helyezték át, itt főtitiztnek nevezték ki. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz, román frontokon 25 hónapon át harcolt. A bronz, a kisezüst vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 1920-ban nyugdíjba ment, borászattal foglalkozik. 25 éven át vir. közs. képv. test. tag volt, a közbirtokosság elnöke. — Felesége: Turós Mária, leánya: Ilona.

Ifj. Szujkó Ferenc, gazdálkodó, * 1878-ban Gyüdön, régi baranyai családból. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton harcolt, a vas érdem k. tulajd. 1923 óta 32 holdas földbirtokán és 1½ hold szőlőjén gazdálkodik. Közs. képv. test., vm. thb. tag, a ref. egyház presbitere, az egys. párt helyi elnöke. — Felesége: Kovács Julianna, gyermekei: Ferenc és Mária.

HARKÁNY

Egy Anjoukori okmány (1323. VI, 64, 66.) Poss, Harkan néven említi. Később Kys Harkan, Nagh Harkan néven fordul elő. Eleinte kir. udvarnokai birtok volt, 1323-ban mint magvaszakadt nemes bir-tokát György (Pál fia) kapta. 1364-ben Míkos bán utódaié volt, tőlük vették 1397-ben a Garayak. Határában a rómaiaknak egy jelentős falujok volt, mely összekötő kapocsul szolgált Eszék és Pécs között

egy mellékúttal. Az ásátások igen sok római épületromot hoztak a napvilágra.

Bartalis Áron körjegyző, * 1894-ben Medeséren (Udvarhely vm.). Iskoláit Székelykeresztúron és Kolozsváron végezte. 1914-ben a 22-es h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, román és orosz fronton harcolt, megsebesült. 4 éven keresztül hadifogoly volt Szibériában, 1925-ben Szombathelyen jegyzői tanfolyamot végzett, Kovácshidán kezdte működését, Püspökszterkeresztiben, mint s. jegyző dolgozott, 1928 óta a harkányi körjegyzőség vezetője. A Levente egy. népm. osztályának és a tűzoltóságnak irányítója hivatalból.

Bátori Jenő rk. kántortanító, * 1899-ben Pettenden (Somogy vm.). A tanítóképzőt Pécsen végezte, tanítói oklevelet 1920-ban nyert. Homokkomáromban kezdte működését, mint k. tanító, innen Somogyszentpálba került, 1930 óta a harkányi rk. iskola tanítója. 1917-ben bevonult az 1. bosnyák gy. e.-hez és a olasz fronton harcolt 12 hónapig, mint hadapród örm. szerelt le. Az Iparos dalárda karnagya, népm. egy. előadó, volt tűzoltóprancsnok. Felesége: Bánfai Ilona, gyermekei: Jenő és Adél.

Borza József vendéglős és hentes, * 1875-ben Pécsen. Ugyanott 1889-ben fejezte be a hentes szakma tanulását, mint segéd Berlinben, Stuttgartban, Bpsten stb. dolgozott. 1901-ben önálló üzletet nyitott Mostárban. 1914-ben bevonult az 1. bosnyák gy. e.-hez és a szerb, montenegrói, román, olasz fronton harcolt 48 hónapig; 4-szer sebesült, koronás érdemkereszt, bronz vit. érem, Károly cs. k. 4 éves szolg. k. tulajd. mint örm. szerelt le. 1926 óta önálló üzlete van Harkányban modern felszereléssel, hentes árúit a saját állatállományaiából készíti. — Felesége: Hummel Irma.

Breyer Imre fürdőigazgató, * 1895-ben Vöslauban (Alsó Ausztria). Katonai alreáliskolát Kismartonban és Marosvásárhelyen, katonai főreáliskolát Kismartonban, akadémiát Bécsben végzett. A 44. gy. e. kötelékében teljesített szolgálatot. Részt vett a világháborúban az első naptól az összeomlásig, az olasz és orosz fronton

megsebesült, fhdgyi rangot ért el. III. oszt. érdemkereszt, ezüst és bronz Sygnum Laudis (a kardokkal), Károly cs. k., seb. érem, a háborus emlék érem, bronz érdem érem tulajdonosa. A megszállás alatt Babócsán teljesített szolgálatot s az útlevelellenőrző osztály parancsnoka volt. 1923-ban lépett ki a hadsereg kötelékéből. 1925 óta tölti be a gyógyfürdő igazgatói állását. Felesége: Antal Judit, leánya; Zsuzsanna.

Dinnyés József úri és hölgy fodrász, * 1906-ban Harkányban. Kitanulta Pécsen a cukrász szakmát s mint segéd Bpsten dolgozott. 1926-ban visszatért édesapjához, elsajátította a fodrászságot s fel is szabadult, apjától átvéve az üzletet, társas viszonyban vezeti azt. Nyáron a fürdőtelepen van fióküzlete. A Harkányi Sport Club intézője, az Iparos dalárda vez. tagja. Felesége: Zsadányi Mária, Szegeden tanulta ki a hölgyfodrászatot, segítőtársa urának az üzlet vezetésében, fia: László.

Gáspár János ir. tiszt., * 1905-ben Kozármislenyben. Iskoláit Pécsen végezte; a közigazgatási pályára lépve, mint kiegészítő munkaerő 1927 évben kezdte meg működését. Harkányban 1929-ben választották meg községi iroda tiszté.

Harkány gyógyfürdő. Gr. Batthyány Antal, földesúr 1823-ban lecsapoltatta a Harkány melletti mocsarakat, közben a munkások meleg vízforrásokra akadtak. 1825-ben az első hivatalos orvosi vizsgálat után felépült a fürdőház, 12 szobával. 1860 után a fürdő a jelenlegi várúr apjára, Benyovszky Lajosra szállott. Lendületes élet 1925-ben kezdődött, mikor 40 évre bérbeadták † Antal Jenő okl. gazdasznak. Ekkor vezették be a fürdőtelepre a villanyvilágítást, megépült a „strandfürdő, a parkot szépítették, sok virágágy és rózsaliget készült. Kénes hévvizét izületi fájdalmak gyógyítására tízezrek használják. A gr. Benyovszky szállóban 125, a Máv. gyógyházban 120, a községben 500 férőhely van. Most épül az OTI gyógy-ház 120 férőhellyel.

Illei (Illenberger) Rezső ny. mpv. fflügyelő, * 1873-ban Siklóson. Középkorú Pécsen végezte,

aztán Bpestre ment a vasuti tanfolyamra, 1891-ben a Mohács—Pécsi vasut szolgálatába állott, mint hivatalnok. Állomáshelyei: Villány, Üszög, Pécs. A mohács—pécsi vasut forgalmi főnöke volt 2 évtizeden keresztül; a főfelügyelői rangot 1917-ben nyerte el. 1932-ben nyugdíjba vonult. A világháborúban a katonai vonal parancsnokságnál teljesített szolgálatot. A megszállás alatt Pécssett volt mint forgalmi főnök. Kitüntetései a Kor. arany érdemk (vit. ,szalagon). Felesége Payerle Hermin, gyermekei: Jenő (gépészmérnök Baján), Vilmos (műegyetemi hallgató Bpsten).

Kardos József ny. cs. tiszt h. * 1876-ban Andorhegyen (Vas vm.). 1897-ben a 83-as gy. e.-hez vonult be, Trebinyében nyert kiképzést. Három évi szolgálat után átlépett a m. kir. csendőrséghez és Balatonfüreden, Drávaszabolcson, Kisköszegen szolgált. 1920-ban tiszthelyettesé léptették elő. A világháború alatt Szerbiában őrsparancsnok volt. Az ezüst érdemk., táborigényk. és az összes legénységi szolgálati érdemek tulajdonosa. — Felesége: Papp Mária, leánya: Mariska.

Kiss Sándor közs. bír., * 1876-ban Nagytótfalun, régi baranyai családból. Már 15 éves korában önállóan kezdett gazdálkodni 4 hold birtokon, melyet időközben 24 holdra gyarapított. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton végigküzdötte a világháborút. 1931-ben közs. bírónak választották meg. Közs. képv. test. tag, a ref. egyh. presbitere. — Felesége: Nagy Mária, fia: Sándor.

Özv. Kohn Ignácné sz. Bader Júlia, földbirtokos. Férje † K. Ignác földbirtokos * Szébenben (Baranya m.), hamarosan Harkányba került. 60 éves koráig birtokán gazdálkodott s 1929-ben hunyt el. Vir. közs. képv. test., vm. thb. tag volt. Kivette részét az összes kultur és jótékony egyesületek munkájából. Halála után felesége vezeti az 50 holdas birtokot, Leánya: Irma (Wámoscher Bálintné).

Kulifay Elek ref. lelkész, * 1884-ben Tordinciben (Szlavonia). A gimnáziumot Kecskeméten, a teológiát Bpsten végezte.

Működését Tordincin kezdte 1907-ben, 1910-tól, mint lelkész működött és 1930-ban került a harkányi ref. egyház élére. A népm. egy. és a község könyvtárának vezetője. A világháborúban mint táborigényk. 28 hónapot töltött. — Felesége: Szabó Mária, leánya: Margit.

Magdika Ferenc asztalos m. * 1897-ben Siklóson. Szakmájában Siklóson szabadult fel 1915-ben, mint segéd Budapest, Pécs, Grác voltak az állomásai. 1915-ben bevonult az 52. gy. e-be, az orosz, francia, olasz frontokon harcolt, 1918-ban leszerelt. 1928-ban Siklóson, majd 1933-ban Harkányban önállósította magát.

Nagy Ferenc úri és hölgy fodrász, * 1908-ban Harkányban. 1931-ben, mint soffőr szerzett hajtási igazolványt ugyanez évben bevonult a pécsi 4. gépkocsi-osztályhoz, hol 5 hónapig teljesített szolgálatot. Aztán áttért a borbély szakmára, önálló lett 1933-ban. A megszállás alatt csak úgy bírta életét megmenteni, hogy a toronyba menekült. A Harkányi sport egyesület tagja.

Pozsgay István malombérlő, hentes, mészáros és vendéglős, * 1892-ben. 1909-ben szakmájában felszabadult s mint segéd Ausztriában, Németországban és Amerikában dolgozott. 1921-ben Bpsten, 1925-ben Harkányban lett önálló. 1913-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be s 1918 végéig az orosz fronton volt. 7-szer sebesült. A kisezüst, 2 bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. Mint tizedes szerelt le. Bpsten is vezetett vendéglőt, a közéleti tanács tagja volt. — Felesége: Varga Ilona, gyermekei: Ilona, Éva.

Ref. egyház. 1679-ben lett anyaegyházzá. Tanítói közül nevezetes Csopai János, róla van feljegyezve:

„a' Török midőn a' Béts alatt megverettetett az 1683-ban, a' tájba élt ez a tanító... E tanítót a tatár szilvafához kötözvén ugyan e határban, ott halt meg. Egy fél néma leány, akkori idejű beszéllette, amint tudhatta, hogy a' Tatár a szilvafánál megnyúzta a' fejét és a szakállát 's a zsebébe tévén elvitte!"

„Nem tudhatjuk semmi ideit vagy kezdetl Eklézsiánk állapotjának, hanem csak a Török

idejétől fogva. Hol mesterek, hol prédikátorok által igazgattatott. Dani pap Terehegyen lévén lakos, minékünk akkor Lévitánk volt András deák. Mivel kevesen is voltunk, a háborúság és Pestis miatt elfogytunk, a' Prédikátorok nem jöttek hozzánk kevés bérre, kevés is volt a Prédikátor, azért Lévitát tartván mi az említett András Deákot: akkor testált itt lakos nekünk Harkányiaknak egy aranyfüstös ezüst Pohárt a Sakramentumhoz egy arany tányérral együtt. Sok ideig békessége volt Eklézsiánknak, hanem építettek eleink és ez elpusztult volna, ismét másikat építettünk, mind a' Főispány ellenünk nem állván, mind pedig a' Méltóságos' Uraság tisztji mellettünk lévén, mely mostan is fenn áll, Istennek legyen örök hála ... Eljővének hozzánk egy Szolga Bíró és egy Comissarius és letiltatott nálunk a' Templom... míg asztán egykor 9 hét mulya Tttes Klimó György Főispányunktól szabadságunkat kiinstáltuk és ugyanakkor kérdésben forgott mind Templomunk, mind pedig megújult Parochiális Házunk. De szépen le csendesülének. És most ilyen állapotban vagyunk, Kelt Harkányban die 23 Aug. 1761. Járdán-házi Sámuel m. p. prédikátorságban, Járó József biróságában, kinek esküdt társai Tóth Istók, Kója Istók, Kann Ferenc, Daka Ábris, Nagy Ferenc és Tóth Máté. 1802-ben épült meg a most is fennálló templom, 1866-ban a mostani lelkészlak is, 1870-ben az új iskola.

Rk. egyház. A máriagyüdi plébániához tartozik. Nyilvános kápolnáját 1908-ban szentelték fel Jézus szents. Szíve tiszteletére. Hiv. sz. 450.

Szabó Mátyás szikvízgyáros és gazdálkodó, * 1885-ben Németpalkonyán, ugyanott gazdálkodott, 1909-ben pedig szikvízgyárat létesített. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, harcolt az orosz és olasz fronton. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. k., szolg. érdem k. 1918-ban szerelt le. Felesége: Lickai Erzsébet.

Székely Márton ny. közs. jegyző, * 1889-ben Kishajmáson (Baranya m". Középiskoláit Pécssett végezte és a közigazgatási pályára lépett. 1912-ben végezte Pécssett a jegyzői tanfolyamot, működését mint gyakornok Mánfán kezdte meg.

Magyarszentivánon lett rendszeresített s. jegyző, innen Harkányba ment. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, itt volt 1917-ig. A háborúban szerzett betegségében vesztette el szemevilágát. 1923-ban nyugalomba vonult, mikor a dohánytözsdei engedélyét is megkapta. — Felesége: Báthory Irma, gyermekei: Erzsébet, Gyula.

Szolga Dezső h. ir. tiszt., * 1906-ban Sósvertikén. Pécssett végezte jogitanulmányait. 1932 óta van a közigazgatási pályán, mint h. ir. tiszt. A Délvidéki főisk. hallgatók hallgatók egy. tagja.

Tibolt Károly géplakatos * 1891-ben Harkányban. Szakmáját Pécssett tanulta 1908-ban szabadult fel. 1911 óta Harkányban önálló mester. Még ez évben tényl. szolgálatra vonult be, harcolt a szerb, román, orosz (ukrajnai) fronton, háromszor sebesült. Kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem tulajdonosa. 1918-ban szerelt le. A dalárda tagja. — Felesége: Ber Mária, gyermekei: Erzsébet, Katalin, Mária, Terézia, Károly, Etel.

Tóth Ferenc bognármester, * 1904-ben Harkányban, itt kezdte iskoláit, majd Fiumében végezte. 1918-ban olasz megszállás alatt a fiumei Moskovits, cégnél mint raktárnok működött, 1921-ben hazajött Harkányba, elsajátította apja mesterségét. 1928-ban felszabadult, azóta vezet i üzemet. — Felesége: Simon Mária, leánya: Jolánka.

Török Elemér ny. jószágfelügyelő, 1864-ben Felsősegesden. Iskoláit Bpesten, a gazd. akad. Magyaróváron végezte. A forradalomig a gr. Pejacevich uradalom felügyelője volt, majd gr. Benyovszky uradalmában 7 éven keresztül ugyanilyen minőségben működött. 1927-ben nyugdíjba vonult. A harkányi fürdő közvetlen szomszédságában 20 szobás penziója van, modern kényelemmel berendezve, — Felesége: Weik Paula.

Vadnai Jenő ny. főszolgabíró, * 1871-ben Pécssett, ősrégi baranyai családból. Középiskoláit, a jogakadémiát Pécssett végezte Működését Baranya vm. alispáni hivatalában kezdte meg 1895-ben..

1911-ben Siklósra került, mint a járás főszolgabírája, 1923-ig tölti be állását. A rk. egyház közs. világi elnöke. A megszállás alatt 6 hónapig börtönben ült; megmenekülve, 20 hónapi távollét után térhetett csak vissza. — Felesége: Csik Mária, fia dr. Vadnai Jenő.

Wámoscher Bálint gazdálkodó, * 1895-ben Zomborban. Iskoláit Zomborban és Bpsten végezte. Gyógyszerészi pályára lépett, majd ezt abba hagyva gazdálkodni kezdett. 1915-ben bevonult a 37. tábori tüzér e.-hez. 2½ évig volt az orosz és olasz fronton, itt fogságba került 5 hónap múlva kiszabadult. Mint hdgy. szerelt le. Megkapta a bronz, kisezüst (kétszer), Sign. Laud. és Károly cs. k. kitüntetések. Felesége: Kohn Irma, gyermekei: Juliska, György és Géza.

HÁSSÁGY

Már egy 1068. évből való okmány is említi Terra Hashag néven (Haz. okmt. VIII. 1.). Később Hassagh, Villa Hassag, majd Hassaag (1316. Anjouk. okmt. I. 395.) nevek alatt, a Győrnembelieké volt. Az 1542. évi adólajstromban (58.1.) Hassag.

Freitag Kálmán közs. bíró * 1895-ben Hásságyon, jelenleg 32 holdas birtokán önállóan gazdálkodik, 1914-ben a pécsi szekerész osztaghoz vonult be, ahonnan az 52. gy. e.-hez helyezték át. 1925-től 1928-ig h. bíró, majd közs. pénztárnok volt. 1932-ben két ellenjelölttel szemben közs. bírónak választották meg. — Felesége: Jokl Róza, fia: Antal.

Hágen Ignác gazdálkodó, * 1893-ban Hásságyon, jelenleg 28 hold birtokon gazdálkodik, 4 hold szőlője is van. 1914-ben a 12. tábori tüz. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A kisezüst és bronz vit. érem, a vaskereszt és Károly cs. k. tulajd. 3 évig az úrbéres test. pénztárnoka: 2 évig iskolagondnok; 2 évig közs. bíró volt. Felesége: Homann Verona, 4 gyermeke van.

Hegedűs Pál molnármester * 1897-ben Berkesden, a molnár szakmában 1929-ben Hásságyon szabadult fel. 1916-ban az 1. tüz. e.-

hez vonult be, az olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. A malom 5 hengerrel, egy pár kővel dolgozik, (szívógáz és 31 HP villanymotor). Napi 20 q az őrlő teljesítménye. — Felesége: Kovács Erzsébet, gyermekei: János és Pál.

Hoffecker Ignác gazdálkodó * 1896-ban Hásságyon, ősei Németországból több mint 150 éve költöztek Baranyába. 36 holdas birtokán állattenyésztéssel és szőlőtermeléssel foglalkozik. Birtokának egy része családi örökség. 1914-ben önként jelentkezett katonai szolgálatra, 1918-ban szerelt le. A kisezüst vit. érem tulajd. A megszállás alatt tús volt. (Édesatyja hosszú ideig volt közs. bíró.) A német közművelődési egy.; a Hitelszövetkezet és Kisgazdapárt volt elnöke, jelenleg közs. járlatkezelő, iskolaszéki elnök, közs. képv. test. tag, a közbirtokosság, a Nemz. egys. pártelnöke és a Tejszövetkezet igazgatója. Felesége: Ditrich Róza, gyermekei: Henrik és Ervin.

Mayer András gazdálkodó * 1891-ben Hásságyon, 35 holdas birtokán önállóan gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban szerelt le. Az 1912/13 évi emlékérem és a bronz vit. érem tulajd. (öccse M. Gergely az orosz fronton hősi halált halt.) Volt 6 évig közs. bíró, képv. test tag, közgyám, iskolaszéki tag és a tejszövetkezet elnöke. Felesége: — Mayer Glondina, gyermekei: Hermann és Franciska.

Rk. egyház. Az olasz plébániához tartozik. Templomát 1763-ban szentelték fel Pád. Szt Antal tiszteletére. Van itt két kápolna is, az egyiket Szt Rókus tiszteletére emelték 1769-ben, a másikat a Szentháromság tiszteletére 1890-ben. Hív. .sz. 614.

Vrabély Mária tanító * Eszéken, képesítését Pécsen szerezte meg. Tanítói működését 1929-ben Hásságyon kezdte el. Az ez évben Pécsen rendezett Baranyavárm. közs. iskolák hangversenyére az iskola vegyeskarát tanította. A Mária congregatio tagja. (Édesatyja V. Gyula

Eszéken és Belováron volt tanító, 30 évi működés után ment nyugdíjba. Húga V. Teréz szintén oki. tanító, jelenleg banktisztviselő). A megszállás alatt családjának Belovárról menekülnie kellett.

Zopf Ádám vez. tanító * 1894-ben Oroszlón, a tanítóképzőt Pécsen végezte 1912-ben. Püspöknádasdon kezdte meg tanítói működését. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, 1915-ben fogságba esett, 1920-ban, mint cserefogoly érkezett haza. Újból elfoglalta állását, 1924 óta mint vez. tanító Hásságyon működik. Isk. kiv. népm. előadó, a Hitelszövetkezet könyvelője, a dalárda vezetője és tanítója. (A dalárda 1933-ban a Mecsekalján rendezett első vármegyei dalosversenyen díszoklevelet és ezüst serleget nyert.) Baromfi és gyümölcsstermeléssel is foglalkozik. A Mária congregatio tagja. Felesége: Meyer Ida tanító, oklevelét 1912-ben Pécsen szerezte meg és ez időtől kezdve Versenden volt tanító. 1926-ban nyugdíjba vonult. Gyermekai: Piroska, Antal és László.

HEGYSZENTMÁRTON

A kőkorszaki ember állandó tartózkodási helye volt, ahol rövidebb-hosszabb időre le-le telepedett. Mint község a középkorban jelenik meg. A pápai tizedlajstromban (237.) S. Martinus de monte néven szerepel. Később az 1379. oldalon Villa Zenthmarton, majd meg (1473) Zenthmarton néven fordul elő.

Bank József rk. kántortanító * 1903-ban Toponáron, a tanítóképzőt Szegeden végezte 1922-ben. Ugyanezen évben mint kántortanító került Hegyszentmártonba. 1932 óta egyházker. iskolalátogató. A Levente egy. vezetője, Pécs egyházmegyei tanító egy. tagja. Felesége: Nemes Mária, leányai: Margit és Borbála.

Rk. iskola. 1860-ban közösen építették Alsóegerszeg, Hegyszentmárton és Tengeri rk. hitközségei. Átlag 60 tankő-telese van. Tanítók voltak: Miltényi István, Florsütz Ede, Kiss Lajos; jelenlegi tanító: Bank József. (1.0.)

HELESFA

A pápai tizedlajstromban Eleusfolua, Heleusfolua. Az 1542. évi adólajstromban: Helesfalva. Gyakran fordul elő köznemesek nevében.

Adermann Testvérek malomtulajdonosok; Ferenc * 1884-ben, Nagybicsérdén. A bognárságot tanulta ki, majd a molnár ipart sajátította el. 1914-ben bevonult katonának, az albán, majd az orosz fronton harcolt 3 éven át. Vir. alapon közs. képvis. tag. - Antal, * 1895-ben Szentdomjánon, házassága révén lett molnár. 1915-ben hadbavonult, 1 évig volt az orosz fronton, majd a pécsi Hummel malom részére felmentették. — A vezetésük alatt álló malom kb. 100 évvel ezelőtt épült és régebben hg. Eszterházy Pál tulajdona volt. 1928-ban vették át és 1929-ben modern Oserbancz 16 HP motorral szerelték fel. Vámalom, napi termelése — 10 12q.

Deli Lőrinc s. jegyző, * Csikóstöttösön 1903-ban, középiskoláit Dombóváron, a közigazgatási tanfolyamot Szombathelyen 1928-ban végezte. Hetvehelyen, mint s. jegyző kezdte működését, 1929-ben került a helesfai körjegyzőséghez. A Polgári lövészegy. pénztárosa.

Gál Péter, tejszarnoktulajdonos, * 1888-ban Kákicson. (Az üzemet felesége, szül. Végh Erzsébet alapította 1914-ben Szentdienesen, majd Cserdin és 1930-ban Helesfán működött, 1914-ben Bpestén tejkezelői szak-vizsgát is tett.) 1917-ben kezdett az üzemben dolgozni és szintén tett szakvizsgát. Ő most a termelés vezetője, míg felesége az értékesítést intézi. Vaj, sajt, túró és tejszín gyártással foglalkoznak. Az üzem évi 80-100 ezer liter tejet dolgoz fel. Modern berendezésük van. Gyermekük: János, Mária, Tibor.

Gelencsér János vendéglős, * 1879-ben Szennán. Gr. Festetich uradalmában, mint gazda 16 éven át működött, majd a Diós-pusztai gazdasághoz került, a kastély házi gazdaságát vezette 13 munkással és 6 pusztai bérlet felügyelője volt. 1914-ben a 19. h. gy. e. hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt,

háromszor sebesült. A kisezüst, a bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1929-ben Bükkösdön a Jeszenszky uradalomban, mint magtáros-gazda működött. Ugyanezen évben vendéglőt nyitott. 1933-ban megalapította a Tejszövetkezetet, aminek elnöke lett. — Felesége: Szerdalác Zsófia, fiai: János és József.

Jantay Gyula magánzó, * 1892-ben, Pécssett. Középiskoláit ugyanitt, a gazd. egyetemet 1910-14-ben Neuchâtel-ben (Svájc) végezte, ez alatt az idő alatt. a Souchard csokoládégyár levelezője volt. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 1918-ban mint hdgy szerelt le. A megszállás alatt, mint tús 9½ hónapig letartóztatásban volt, majd Püspökbogádon önálló bérgazdaságot vezetett. 1922-től 1932-ig a pécsi mészárosok bőrlerakatának üv. igazgatója volt.

Nagy József körjegyző, * 1880-ban Bécsben, régi tisztviselőcsaládból; középiskoláit Bpsten, közig. tanfolyamot 1904-ben ugyanott végezte el. Működését 1903-ban Szolnokon kezdte meg 1905-ben Kaposszekcsőn s. jegyző, 1910-től Dencsházán vezető jegyző volt. 1918-tól Helesfán körjegyző. A Cserdi népkör, Bükkösi olvasókor és számos más egyesület tagja.

Risztics János urad, gazda * 1880-ban Grábóton. Működését 1904-ben Pécssett. a Zsolnay-gyár versenystállójánál kezdte, 1930-ban a helesfai urad. gazdaság vezetője lett. 1901-től 1904-ig a 8. h. husz. e-nél teljesített szolgálatot. A háború kezdete óta a szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Éder Anna.

Rk. egyház, A bükkösi plébániához tartozik. Templomát 1722-ben építették Szt Péter és Pál apostolok tiszteletére. Hív. sz. 653.

Sánta Péter gazdálkodó, * 1875-ben Helesfán, régi helesfai családból. 20 éves kora óta 35 hold birtokán gazdálkodik. 1907-ben a pécsi méhészeti kiállításán oklevelet nyert. Volt iskolaszéki elnök, közs. bíró, jelenleg a közs. képv. testület tagja. — Felesége: Angyal Rozália, gyermekei: Karolin, Mária.

Vass Imre gazdasági ispán, * 1896-ban

Böhönyén, a gazd. szakiskolát Debrecenben végezte. Működését Mike községben gr. Somssich Andor gazdaságában, mint szakmunkás kezdte. 1915-ben a 17. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz, majd 1917-ben az olasz fronton súlyosan megsebesült, mint 66%-os hrt szerelt le. A bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1923-tól Homokszentgyörgyön, gr. Széchenyi Pál 2000 holdas birtokán működött, 1927-ben, mint gazd. ispán Nádossy Imre helesfai gazdaságába került. 1931-ben több gazd. előadást tartott. — Felesége: Frank Mária.

HERCEGSZENTMÁRTON

A sok Szentmárton nevű baranyai községből az látszik Hercegszentmártonnal azonosnak lenni, amelyik a pápai tizedlajstromban (239. 1.) Sanctus Martinus néven van említve. Egy 1450. évi okmányban (Zsélyi llt.): Zenthmarton.

Gób János közs. bíró, * 1890-ben Hercegszentmártonban, régi baranyai családból. 32 holdas birtoka és Villányon szöllője van. A háború alatt a 19 h. gy. e.-ben szolgált, a szerb és orosz fronton harcolt. (Bátyja G. József orosz fogságban volt.) A rk. egyh. elnöke, közs. képv. test. tag. — Felesége: Pfeffermann Mária, gyermekei: János, Katalin, Antal (tanítóképző növ. Baján), András, Mária.

Merkler András gazdálkodó, * 1894-ben Hercegszentmártonban, régi baranyai családból. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, megsebesült, mint tizedes szerelt le. A bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 1920 óta saját birtokán gazdálkodik. Választott közs. képv., az egyháztanács tagja; 3 évig közs. bíró volt. — Felesége: Pótz Erzsébet, fia: Miklós.

Rk. egyház, A németmároki plébániához tartozik. Templomát 1901-ben szentelték fel Szt. Márton püspök tiszteletére. Hív. sz. 276.

Ruzsicska Lajos ig. tanító, * 1873-ban Pécssett, a tanítóképzőt ugyanitt végezte 1893-ban. Diósberényben, Pécsváradon, Babarcon tanított és 28 év óta Hercegszentmártonban működik. 1-6 osztályt tanít. A Pécs egyházm. tanító. egy. tagja.

— Felesége: Oberst Teréz, 8 gyermekük van.

HERCEGTÖTTÖS

A két baranyai Töttös nevű község közül Hercegtöttös (Ráctöttös) Csánki szerint (II. 532.) azzal a Theuteusnak irt helységgel azonos, amely a Zichy okmt. (II. 90.) egy 1343. évi okmányában fordul elő. — A község neve a török után új telepeseiről Ráctöttös volt. 1933. óta: Hercegtöttös.

Czehmann János ny. ig. kántortanító,* 1870-ben Pécssett, a tanítóképzőt ugyanitt 1889-ben végezte. Ugyanez évben Nagynyáradon választották meg tanítónak, majd Üszögpusztán és Szlavóniában működött. 1894-ben került Hercegtöttösre, 1929-ben ment nyugdíjba. Jelenleg méhészettel és gyümölcstermeléssel foglalkozik. Felesége: Wéber Terézia.

Héra Sándor földbirtokos * 1884-ben Tolnaváralján, a mézáróiparban 1901-ben szabadult fel, mint segéd Bonyhádon és Dombóváron dolgozott. 1909-ben gazdálkodni kezdett, jelenleg 80 holdas birtokát önállóan vezeti, haszonállattenyésztéssel foglalkozik, 1914-ben a 44. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz, olasz fronton harcolt. A bronz vit. érem tulajd. 1929 óta közs. képvis. test. Tag. Felesége: Héra Ilona, gyermekei: József (jegyzőgyak.), Irén, Piroska és Ilonka.

Klausz József gazdálkodó * 1905-ben Baranyakisfaludon, Mohácson középiskolát végzett. 1922 óta 50 holdas birtokán önállóan gazdálkodik, állattenyésztést folytat, traktorával bércséplést vállal. Felesége: Schrempf Katalin, leánya Magdolna.

Klausz Vilmos gazdálkodó * 1868-ban Baranyakisfaludon. 1896 óta önállóan gazdálkodik, 1921 óta Hercegtöttösön 35 holdas birtokát vezeti. A háború alatt közs. bíró volt. A megszállás idejében hazafias magatartása miatt 13 napig le volt tartóztatva. Felesége: Stiegler Anna, fia: József.

Krémer Antal rk. kántortanító 1903-ban Egerágon, régi baranyai családból. 1922-ben

Pécssett teljesített katonai szolgálatot, aztán elvégezte a tanítóképzőt, oklevelet 1924-ben nyert 1924-1926-ig Egerágon jegyzőgyak. volt, 1928-ban Himesházán tanítónak választották meg, 1930-ban meghívás folytán került Hercegtöttösre, ahol azóta, mint tanító működik. A népm. biz. előadója, levente- és gazd. tanfolyamokat vezet. Felesége: Haut Katalin, fiai: Antal, Imre, József.

ifj. Leinholcz Antal gazdálkodó * 1899-ben Hercegtöttösön, ősei Németországból 1812-ben költöztek ide. Középiskolát Pécssett végzett. 1917-ben a 38. gy. e.-hez vonult be, a háború befejezéséig az olasz fronton harcolt. 1920 óta önállóan vezeti 70 holdas birtokát, állattenyésztéssel foglalkozik. Az Olvasókör, függ. kisgazdapárt tagja, az úrbéres erdőbirtokosság gondnoka, 1933 óta közs. képvis. test. tag. Felesége: Wéber Éva, fiai: Antal és Jakab.

Mayer Gáspár gazdálkodó * 1893-ban Hercegtöttösön, régi baranyai családból. 1913 óta önállóan vezeti birtokát, állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben bevonult katonának, az orosz, olasz, szerb és román frontokon harcolt, kétszer megsebesült. A bronz vit. érem, a Károly cs. k., a seb. érem tulajd. 2 év óta közs. képvis. test. tag, a Rk. Olvasókör elnöke.

Neumeiszter Konrád h. bíró * 1889-ben Hercegtöttösön, régi baranyai családból. A kőművesiparban szabadult fel. 1912 óta birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, végigküzdötte a világháborút. 2 év óta h. közs. bíró. Felesége: Schrempf Regina, gyermekei: Menyhért, Teréz és Konrád.

Pohli Ferenc rk. ig. tanító és tégláégető tulajdonos * 1893-ban Beremenden. A tanítóképzőt 1911-ben Pécssett végezte. Ugyanez évben Hercegtöttösön megválasztották tanítónak, azóta itt működik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be. 1929-ben igazgatónak nevezték ki. Szakszerű tégláégetéssel és bortermelelssel foglalkozik saját gazdaságában. A Levente egy. főoktatója, a Népm. biz. előadója, a leventezenekar és énekkar alapítója és vezetője. Felesége: Urbanik

Mária, gyermekei: Ilona, Margit és Ferenc.

Rk. egyház. 1888 óta önálló plébánia.

Anyakönyve ugyanezen évtől kezdve van.

Templomát 1870-ben szentelték fel Szt. Erzsébet tiszteletére. A temetőben lévő kápolnát 1924-ben a Fájdalmas Szűzanya tiszteletére szentelték. Hivők száma: 1095. (ném. horv.)

Thürmer György gazdálkodó, * 1898-ban Nagynyáradon; a borbély szakmában Mohácson 1915-ben szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1916-ban gazdálkodni kezdett, majd a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt. 1919 óta önállóan vezeti 27 holdas birtokát. Az Olvasókör és a függ. kisgazdapárt elnöke, 2 év óta közs. esküdt. Felesége: Blangl Ottilia, gyermekei: János, György, Katalin és Erzsébet.

Ungár István körjegyző * 1888-ban Dunaszekcsőn, Középkiskolait Baján végezte, Dunaszekcsőn jegyzőgyak. volt. 1910-ben Pécssett közg. tanfolyamot végzett, mint s. jegyző Dunaszekcsőre került. 1914-ben a 71. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, mint főhdgy. szerelt le. A Sign. laud., a Károly cs. k. tulajd. 1922 óta a hercegtöttösi körjegyzőség vezetője. A Levente egy. és a Népm. biz. elnöke. Felesége: Hrometsek Ilona, fia: István.

Urbanik János közs. bíró * 1895-ben Hercegtöttösön. A mézárós szakmában 1911-ben szabadult fel. Mint segéd Magyarbólyban, Pécssett és Németbólyban dolgozott. 74 holdas birtokát vezeti, állattenyésztéssel foglalkozik. Volt közs. képv. test., jelenleg vm. thb. tag, Rk. iskolaszéki elnök, közs. bíró, a kisgazdapárt elnöke. Felesége: Schremp Katalin, gyermekei: Antal, János, Kató és Klára.

özv. Vadas-Horváth Istvánné sz. alsólendvai Bezlánovits Ilona, postamester Petesházán, ahol édesatyja körjegyző volt. 1915-ben mint h. postamester került Hercegtöttösre, 1917-ben Pécssett postamesteri vizsgát tett, azóta a hercegtöttösi posta vezetője. Távíró és távbeszélő vizsgát is tett. Munkáját Lányi Anna segítségével látja el. 1903-ban ment nőül Vadas-Horváth István

földbirtokoshoz, aki 1906-ban Lentiben meghalt. Leánya: Anna.

Wenczler Nándor vegyeskereskedő 1896-ban Hercegtöttösön. A fűszerszakmában Mohácson 1911-ben szabadult fel, Mint segéd Mohácson, Tokajban, Tiszalökön, Szentendrén és Bpsten dolgozott. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, fogságba esett, ahol 8 hónapot töltött. A bronz vit. érem tulajd. 1921-ben Hercegtöttösön üzletet nyitott. Saját földjén és szőlőjében gazdálkodik. Felesége: Neumeiszter Mária, gyermekei Magdolna és Ádám.

Zanyi Ferenc rk. plébános * 1888-ban Barcsn, Theológiát Pécssett végzett, 1911-ben szentelték pappá. Mint káplán Döbröközön, Rácmecskén, Kajdacson, Abaligetén, Hosszúhetényen, Gödrén, Döbröközön, Kurdon, Cikón, Püspöknádasdon működött. Zombán káplán, később adminisztrátor, majd újból káplán volt, Diósberényben adminisztrátor, 1925 óta Hercegtöttösön plébános. A népm. biz. társelnöke, az Olvasókör egyh. elnöke, a Lövészeg. elnöke, az Olvasótársulat vezetője.

HETVEHELY

Árpádkori község, de teljesen elpusztult. Területén a 18-ik század elején erdő volt, akkor kezdték újra benépesíteni a Pécsi székeskáptalan jobbágjai.

Bencze József rk. administr. * 1904-ben Sződön (Pestm.). Középkisk. Vácon, a theológiát Pécssett végezte, pappá szentelték 1928-ban. Működését Szászváron kezdte, onnan 1929-ben Kajdacsra, 1931-ben Mozsgóra, 1932-ben Köblénybe, majd Kővágószőlőre került. Jelenleg püsp. megb. folytán a beteg hetvehelyi plébánost helyettesíti. Behatóan foglalkozik népműveléssel és hittudományi irodalommal.

Graumann Imre rk. pléb. * 1887-ben Pécssett, iskoláit is itt végezte, pappá szentelték 1910-ben. A világháború kitöréséig Abaligetén, Nagynyáradon, Kurdon, Hosszúhetényben és Tevelen káplánkodott. Mint táborig. lelkész szdsi rangban vonult be a IV. hadtesthez. A háború után

Hirden, Bátaszéken, majd Pécssett káplánkodott, 1922 óta plébános volt Hetvehelyen. † 1933-ban.

Hell József gazdálkodó * 1890-ben Hetvehelyen. Vm. th. biz. tag, a kisgazdapárt elnöke, a rk. egyházközség volt világi elnöke. 33 holdon gazdálkodik. A világháborúban mint az 52. gy. e. örvezetője 3 és fél évet töltött a fronton. Megsebesült. Kitüntetései: nagy- és kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. — Felesége: Mauk Erzsébet, gyermekei: József, Mária, Katalin, Erzsébet és György.

Rk. egyház. 1787-től önálló plébánia, ugyanezen évtől kezdve van anyakönyve. Temploma 1883-ban készült el, a Szentháromság tiszteletére szentelték fel. Márványfőoltára a pécsi székesegyház szentségoltára volt. Szt Barnabás apostol., Szt Lukács és Szt Márk evangelisták ereklyéi vannak a templomban. A plébánia hátsó udvarában van egy épület, mely most pajta, de valamikor templom volt. Művészettörténeti megállapítás szerint a XIII—XIV. században épült. Freskók nyomai ma is láthatók benne. Szerzetes templom lehetett, mert körülötte temető volt 1760-ban szentelték fel újra. Kegyúr: pécsi Székeskáptalan. Hivők száma: 608. (ném. magy.). (Bencze József rk. administr. közlése).

Szendródi Antal körjegyző 1893-ban Magyarszéken, Középközségi Pécssett és Bonyhádon, a közig. tanfolyamot Szombathelyen végezte 1912-ben. Működését Tevelen kezdte meg. A háború kitörésekor bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 1918-ban, mint hdgy szerelt le. Kitüntetései: 2 bronz vit. érem, Károly cs. és háb. eml. érem. 1918-ban s. jegyző Nagybicsérdén, 1921-ben a. ü. jegyző Dőripatlanban, 1923 óta vezető jegyző Hetvehelyen. A Lev. egy. és a Tüz. test. elnöke.

HIDAS

Hufnágel Henrik vas és fűszerkereskedő * 1905-ben Hidason, régi baranyai családból. Szakmájában Dombóváron 1921-ben szabadult fel, mint segéd is ugyanott dolgozott. 1924-ben Hidason átvette a Loósz Henrik-féle 100 éves vas- és fűszerüzletet. (Édesatyja közs. esküdt volt.)

Felesége: Loósz Anna, leánya: Lídia.

Kapeller Henrik vas- és fűszerkereskedő, * 1870-ben Hidason, régi iparoscsaládból. Szakmájában Bonyhádon 1887-ben szabadult fel, mint segéd Budapesten dolgozott. 1891-ben az 52. gyalogezredhez 3 évi szolgálatra bevonult, 1894-ben Hidason önálló vas- és fűszerkereskedést nyitott, 1916-ban, a 19. honvéd gy. e.-hez vonult be, 1918-ban, mint I. o. számv. altiszt szerelt le. Volt vm. thb., jelenleg közs. képv. test. tag. Felesége: Kander Anna, gyermekei: Henrik, Anna, Irma, Ilonka és Béla.

Rk. egyház. A bonyhádi plébániához tartozik. Templomát 1748-ban építették. Szent Kereszt felmagasztaltatása tiszteletére. Hivők száma: 274.

Stark Gyula s. jegyző 1895-ben Petrozsényban, középiskoláit ugyanitt végezte. 1914-ben, mint gyakornok közig. pályára lépett. 1915-ben a 23. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton súlyosan megsebesült, 1917-ben, mint 100%-os hrt, szerelt le. A bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1920-ban Homokterenyén volt gyakornok, 1923-ban Egerben közig. tanfolyamot végzett, ezután Parádon s. jegyzőnek választották meg, 1929-től Hosszúhetényben működött. 1933 óta Hidason s. jegyző, Felesége: Kövendy Erzsébet, 3 gyermeke van.

HIMESHÁZA

A pápai tizedlajstromokban: Hymushaz, Hymishaz, Hymeshaz. A Zichy okmt. (IV. 381.) Hymus Eghaz néven említi. Területén a XVI. sz. -ban két község állott, ú. m. Felsehymeseghaz és Alsohymeseghaz (1542. évi adólajstrom, 58, L). A pécsi püspöké volt.

Özv. Eisenbarth Ferencné sz. Háy Ernesztin Ivánbattyánban. 1887-ben nőül ment néhai Eisenbarth Ferenc tanítóhoz, aki Himesházán 42 évig működött, 1925-ben nyugdíjba ment és 1932-ben halt meg.

Franz József rk. s. lelkész * 1904-ben Palánkán (Bács-Bodrog-vm.). Theológiát 1928-ban Pécssett végzett, ugyanakkor szentelték pappá. 1933-ig Himesházán, ezután pár hónapig Németmárokon

volt adminisztrátor. Jelenleg Himesházán káplán, Hercegszabar hitéletét látja el. (Temetés, gyónás, áldozás, hitoktatás, stb.) A Rk. olvasókör igazgatója. Mint kiskorú, szerb állampolgár volt, de visszahonosította magát.

Halmos Ernő körjegyző * 1896-ban Alsómeggyesen. Jegyzői tanfolyamot 1921-ben Győrben végzett. 1916-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az olasz fronton és Boszniában harcolt, 1918-ban szerelt le. Első működési helye Hidas volt, 1924-ben került Himesházára, mint körjegyző. A Rk. olvasókör és a vm. jegyzők egy. tagja. A leventék vezetője, az Isk. kiv. népm. egy. elnöke, az OKH helyi elnöke. Felesége: Fehér Jolán, fiúk Endre.

Háy János ny. ig. tanító * 1863-ban Ivánbattyánban, tanítóképzőt 1887-ben Pécsen végzett. Himesházára került tanítónak, 1924-ben igazgatónak nevezték 39 éven át tanított, 1926-ban nyugdíjba ment. Jelenleg méhészettel foglalkozik. A megszállás alatt hazafias magatartása miatt 2 napig le volt zárva. Felesége: Praudich Mária, fia: Imre (főorvos a tolnai tüzéreknél.).

Háy Jánosné sz. Praudich Mária postamester, * 1864-ben Tapolcán, iskoláit Bonyhádon végezte, 1884-ben a posta szolgálatába lépett. Első állomáshelye Berkesd volt, 1890-ben Himesházára került, azóta vezeti a postahivatalt 49 éve van a posta szolgálatában.

Háy János vendéglős és mészáros * 1894-ben Lánycsokon; a mészárosipart tanulta, Himesházán szabadult fel. Mohácson, a katonaságnál és Himesházán dolgozott. A háború alatt mint II. o. szárny. altiszt a III. hadtest élelmezési csapatánál teljesített szolgálatot. Birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1926-ban alapította vendéglőjét, 1929-ben mészáros üzletet és vegyeskereskedést nyitott. Bércséplést is vállal. Felesége: Skorday Anna, fia: Gyula.

Özv. Horváth Józsefné sz. Auth Erzsébet közs. szülésznő * 1885-ben Himesházán. Bábaképző tanfolyamot Pécsen 1923-ban végzett. Himesházára jött, azóta végzi a szülésznői teendőket. Özvegy, férje lakatosmester volt, a

fronton szerzett betegségében, 1918-ban Budapesten hősi halált halt. Gyermekai: József (szijgyártómester), Ilona (Fábián Lajosné).

Koleszár János malomtulajdonos * 1895-ben Bikácson. A molnár szakmában 1913-ban szabadult fel, 1930 óta önállóan vezeti édesatyja malmát. A malom 40 HP szívógáz motorerőre van berendezve. Napi 40-50 q őrlést, 30 q darálást végez. Maga végzi a gépészi teendőket is. Özvegy, felesége † Braun Erzsébet, fiai: István és János.

Lónyai Dezső tanító * 1909-ben Illaván, a tanítóképzőt Esztergomban végezte. Első állomáshelye Szakadát volt. 1930 óta Himesházán tanítja a III—IV. vegyes osztályt 90 tanulóval. A Rk. olvasókör tagja. — Felesége: Spannenberger Laura, leánya: Irma.

Márton Péter körállatorvos, * 1898-ban Gyergyóújfalun. 1916-ban bevonult a 82. ,gy. e.-hez, a román fronton harcolt, fogságba esett, 1919-ben megszökött. A nemz. hads. tagja volt. Állatorvosi főiskolát Bpsten 1924-ben végzett. 1925-ben került Himesházára, mint állatorvos, ugyanez évben körállatorvos lett. A Polg. lövészegy., a Rk. olvasókör, az Állatorv. szöv. tagja. — Felesége: Körösztyös Márta, gyermekei: Pál, Lucia és Irén.

dr. Perényi Pál rk. lelkész, esperesplébános, * 1882-ben Dúzson. A teológiát Pécsen 1905-ben végezte, Veszprémben szentelték pappá. Mint káplán Püspöknádasdon, Rácmecskén, Cikón, Mágocson, Pakson, Ujpetrén, Baranyábanban működött. 1916-ban Németmárokon plébános, 1926-ban kerületi tanfelügyelő, 1931-ben esperes, 1933-ban himesházi plébános lett. 1921-ben a szegedi tud. egyetemen doktorátust szerzett. A Rk. olvasókör és a Rk. temetkezési egy. elnöke.

Rk. egyház. 1722 óta önálló plébánia, anyakönyve 1725-től kezdve van. Templomát 1753-ban építették Kisboldogasszony tiszteletére. A Kálvária-hegyen 1794-ben egy kápolnát emeltek a Szent Kereszt tiszteletére. Kegyúr: a pécsi püspök. Hivők száma: 1801. (ném. horv. magy.).

Spannenberger Laura tanító, * Csibrákon, a

tanítóképzőt Pécssett végezte, 1929 óta működik Himesházán, tanítja a I—II. vegyes osztályt. 104 tanulóval. — Férje: Lónyai Dezső tanító.

HIRD

Az Árpádok alatt Villa Hirig néven fordul elő. A pécsváradi apátságé volt. Egy XV. sz. elejéről való okmányban előfordul: Presbiter parochialis ecclesie S. Spiritus de Hyrd.

Decsi Istvánné sz. Polgár Margit közs. szülésznő, * 1899-ben Enyingen. Oklevelét 1926-ban a pécsi szülészeti klinikán nyerte, Pécssett mint magánszülésznő működött. 1927-ben Hirden közs. szülésznő lett. 1930-ban ismétlődő tanfolyamot végzett. — Férje Decsi István, világháborúban az olasz fronton harcolt.

Eberhardt József rk. ig. tanító, * 1885-ben Pécssett, tanítói oklevelét és kántori képesítését 1905-ben nyerte el. 1905-től Véménden oszt. tanító, 1907-től Cselegöröcsönyben h. tanító volt, 1909-ben a hirdi rk. elemi iskola kántortanítójává választották meg. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz és olasz fronton harcolt 45 hónapon át, mint hdgy szerelt le. A kisézüst vit. érem, Károly cs. k. és a koronás vas érdemkereszt tulajd. 1922-ben igazgató lett. Közs. képv. test. tag.

Fuchs Konrád molnár mester, 1873-ban Németszéken, a molnáriparban 1892-ben szabadult fel, azután atyja 20 holdas birtokát vezette. 1905-ben vásárolta meg jelenlegi vizimalmát, vámörléssel foglalkozik. A malom 2 hengeres, 1 szítás, modern berendezésű. 27 éven át volt vir. közs. képv. test. tag. — Felesége: Amrein Magdolna, gyermekei: Anna és János. A malmot jelenleg veje Jekl Károly vezeti * 1888-ban Hirden. Az asztalos szakmát tanulva, Pécssett, Eszéken, Mázán dolgozott. 1914-ben a 7. hidász zlj-hoz vonult be, a szerb és orosz fronton 24 hónapig harcolt. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. és a koronás ezüst érd. kereszt tulajd. A molnár iparban is felszabadulva, apósánál dolgozott és 1927-ben átvette a malom vezetését. Felesége: Fuchs Anna, gyermekei: Anna és Teréz.

Berger Nándor h. plébános, * 1895-ben Bonyhádán, a theológiát 1918-ban Pécssett végezte el. Ugyanezen évtől Olaszon, 1919-től Hirden káplánkodott. 1922-től 1930-ig Vasason lelkész, 1930 óta adminisztrátor Hirden.

Kollár Katalin postamester, * Somogyon; a palotabozsoki postán volt gyakornok, 1887-ben Mohácson letette a postamesteri vizsgát és Bar község p.-mestere lett. Ezután Palotabozsokra, majd Ibaára helyezték át, 1909-ben Hirdre nevezték ki postamesternek (Unokahuga K. Irén 1930-ban Pécssett posta-távirda és postamesteri vizsgát tett, azóta a hirdi posta kiadója.) A háború alatt a Vöröskeresztől munkásságáért több ízben köszönetet kapott.

Rk. Egyház. Anyakönyve 1758-tól kezdve van. 1801 óta önálló plébánia. Plébánia templomát 1830-ban szentelték fel Szentháromság tiszteletére. Kegyúr: Egyetemi alap. Hívők száma: 616. (magy. nem.)

Segesdy Ferenc ny. kántortanító, * 1869-ben Igalon, a tanítóképzőt Pécssett végezte, kántori képesítését és oklevelét 1889-ben nyerte el. Göllén, Somogyszilben, Mernyén, Attalán, Babócsán tanított. 1898-ban Koppányszántón kántortanítónak választották meg. 1915-ben nyugdíjba vonult. Felesége: Szondy Irma.

Schneider György malomtulajdonos, * 1886-ban Vasason; atyja malmában 1904-ben szabadult fel, mint segéd is ott dolgozott. 1911 óta malmát önállóan vezeti. Keresk. és vámörléssel foglalkozik. 1914-ben az élelmezési raktárhoz vonult be, a szerb, és orosz fronton 24 hónapot töltött. 1930-ban vendéglőt nyitott. — Felesége: Pohl Rozália, gyermeke: Mária, György és Erzsébet.

HIRICS

A középkorban Kőhirics volt a neve. Egy 1346. évi okmány Kuhyrych-nek írja. (Anjouk. okmt. IV. 588.). Később: Kwherych, Kwhyrech. Az 1542. évi adólajstr. (37. 1.) Hyrych néven sorolja föl. A pécsi káptalané volt.

Bakos Gyula ref. kántortanító, * 1912-ben

Erdőbényén, tanítóképzőt Baján 1932-ben végzett, mint h. tanító került Hiricsre, 1933-ban kántortanítónak választották meg. A Polg. olvasóköri elnöke, presbiteri jegyző, isk. kiv. népm. előadó. (Édesatyja B. Gyula 1914-ben a 48. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton fogságba esett, 2 év után megszökött, 1918-ban olasz fogságba került, 1920-ban jött haza.)

Ref. egyház, 1546-ban választotta meg első papjául Bogdásai András. Régi fatemploma, talán a második vagy harmadik (1773-ból) a XIX. század negyvenes éveiben már dülőfélben volt. Mai temploma 1848-ban épült.

HORVÁTHERTELEND

Ungermann Adolf ny. szds, 1880-bari Resicabányán, német eredetű családból. 1902-ben Bécsben technológiát végzett, majd Gyulafehérvárra a 2. vartüzér e.-hez vonult be. Ezután a Stein-Leibach melletti löpörgyár üzemvezetője volt, 1910-től pedig a Blumauban levő löpörgyárban volt üzemvezető. 1918-ban a magyaróvári löpörgyárhoz került. 1923-ban Pécssett a 4-es tűz. 0. műhelyparancsnoka lett, 1927-ben mint szertári fő-tisztviselő (szds) nyugdíjba vonult. A jubileumi kereszt, az arany érdemkereszt tulajd. A vm. egyik legnagyobb méhésze.

HOSSZUHETÉNY

A 680 m. magas Zengőhegy tövében elterülő község melletti dombok a kőkor emberének megfelelő elhelyezkedést adtak. Nagyon szép csiszolt kőbalták kerültek itt napvilágra. A római korban Pannónia: egyik kisebb, de jelentős faluja volt. A középkorban nagyobb volt, mint ma és vásáraitól volt híres. Egy árpádkori okmányban Villa Heten néven szerepel. Másutt (Árpádk. új okmt. VIII. 333.), Hetyn név alatt van említve. A Pécs-körül színekben gazdag és híres népviselet egyik legérdekesebb helye.

Appel András s. jegyző, * 1896-ban Tékesen, középiskolát 1915-ben Bonyhádon végzett, ezután a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz és albán

fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A Károly cs. k. tulajd. Mint gyakornok h. s. jegyző Pellérdén, majd Kisvaszaron működött. Szombathelyen 1921-ben köz. tanfolyamot végzett, ezután Vásárosdombón, Abaligeten, Felsőmindszenten, Püspöklakon, Hidason volt s. jegyző. 1933 óta a hosszúhetényi körjegyzőségénél választott s. jegyző.

Bagó Ágoston szeszfőző tulajdonos, * 1891-ben Hosszúhetényben, otthon a gazdaságban, majd gőzcséplőgépeknél dolgozott. Horvátországban, Szlavóniában és a bonyhádi gőzölajgyárnál működött. 1914-ben a munkás osztagnál a szerb harctéren szolgált. 1920-ban átvette édesatyjától a már 100 éve fennálló szeszfőzőt, 1927-ben modern berendezéssel szerelte fel, finomítója, mindenfajta gyümölcs és bor feldolgozására alkalmas. Szőlőbirtoka is van. Volt közs. elölj. tag. — 2 gyermek apja.

Bocz János felső, gazdálk., * 1866-ban Hosszúhetényben, régi hetényi családból, ősei 300 évvel ezelőtt telepedtek le a községben. 1897 óta gazdálkodik 44 holdas birtokon. A mezőgazd. terén kifejtett munkásságáért 1923-ban a Baranyavm. gazd. egy. 2 oklevéllel és díjjal tüntette ki, a gazdanapon díszoklevelet nyert. Az Orsz. többtermelési biz. tagja, egyik legrégebb és legidősebb vm, thb. tag, a Baranyavm. gazd. egy. megalakulása óta tagja, a Kisgazda párt elnöke. 1894-ben közs. pénztárnok lett, 40 év óta közs. képv. test. és iskolaszéki tag. Felesége: Bocz Rozália, 2 fia van. János fia 3 évig volt katona, kétszer megsebesült.

Elter Antal lakatos, cséplőgéptulajdonos, * 1895-ben Vasason. A lakatos iparban 1911-ben szabadult fel, mint segéd Vasas-bányatelepen, a pólai hajóarzenálban és a vasasi közúti telepen dolgozott. 1914-ben Pólába vonult be, 1917-ben leszerelt. 1923 óta bérceplést végez. 1925-ben Pécssett gőzgépezői vizsgát tett. Birtokán önállóan gazdálkodik. — Nős, 1 fia van.

Faluszövetség hosszúhetényi fiókja, 1925-ben 100 taggal alakult meg. Jelenlegi elnöke: ifj. Bócz György. A szövetség 1926-bari rendezte az első

gazdanapot, ahol a kiállító gazdákat díjakban részesítette. Jelenleg 120 tagja és 500 kötetes könyvtára van.

Fekete György körjegyző, * 1888-ban Ófuttakon, középiskolát Kalocsán és Ujvidéken, közíg. tanfolyamot Nagybecskereken végzett, 1914-ben nyert jegyző oklevelet. A világháborúban, mint az 52 gy. e. póttartalékosa a szerb fronton harcolt. A Tüzoltó test. alapító-, a Hitelszöv. ig. tagja.

Garai Gyula rk. tanító, * 1888-ban Pécsen, a tanítóképzőt ugyanitt végezte, 1908-ban. Magyarhertelenden h. tanító, Bánosban tanító volt. 1909 óta Hosszúhetényben oszt. tanító. 1914-ben bevonult katonának, az orosz, román és olasz fronton harcolt 54 hónapig. Isk. kiv. népm. előadó, az isk. tanács jegyzője, a „Hangya” és a Hadastyán egy, alapító tagja.

Grünhut Rezső fűszerkereskedő * 1850-ben Hosszúhetényen, A kereskedői szakmát atyjánál tanulta. 1871-ben átvette édesatyja 1840-es években alakult üzletét, melyet jelenleg József fia vezet. Hosszú ideig közs. képv. test. tag volt. Felesége: Elkán Katalin, 4 fia közül 3 résztvett a világháborúban,

Gunszt Vilmos asztalos m, * 1888-ban Hosszúhetényben, iparát Pécsen tanulta, 1906-ban szabadult fel. 1912-ben Hosszúhetényben apósa † Kriszpacher József műhelyét vette át, melyet ez 1906-ban alapított. 1914-ben bevonult, a háború végéig a repülő műszaki csapattestnél szolgált. Képzett szakiparos, épület- és bútorasztalos munkákat végez. A közs. elöljáróság tagja.

„Hangya” fogy. szöv., alakult 1922-ben 300 üzletrésszel, 30.000 korona alaptőkével. Azóta nagy fejlődésen ment át, mult évi forgalma 32.000 pengő volt. Raktáron tart fűszer, vegyesárút, háztartási cikkeket. Jelenleg 360 tagja van, egyenként 2 pengő névértékű üzletrésszel. Elnöke: Peltz Árpád esp. plébános; ügyv. igazgató: Garai Gyula rk. tanító; 6 tagú igazgatóság; 4 tagú felügy. bizottság.

Hosszúhetény és vid, hitelszöv. (OKFI), 1914-ben alakult, 58 taggal. Megszervezői: Förster Jenő,

Somssich Béla, Propsz Jakab ig. tanító és a község polgárai voltak. Alapítási alaptőke 6,000 kor. volt, A háború alatt szünetelt. Ma ismét eredményesen működik, tagjai száma 182, üzletrészek névértéke 40 P, Alaptőke 9.400 P. Elnök: Peltz Árpád esp. plébános; könyvelő; Garai Gyula rk. tanító; pénztárnok: Radó József, 7 igazg. és 4 felügy. bíz. tag.

Hosszúhetényi hadastyán betegsegélyző egyesület, alakult 1900-ban 30 taggal. Alapszabályai 1905-ben nyertek jóváhagyást, addig mint a Pécsi hadastyán egyll. fiókja működött. Célja: tagjait betegség esetén segélyezni. Jelenleg 54 tagja van, elnök: Ulrich Antal, alelnök: ifj. Eilinczföld Ferenc, jegyző: Bernáth Sándor; pénztárnok: Hamberger Ferenc, 12 választm. tag.

Hosszúhetényi sport egyesület, alakult 1931-ben 110 taggal. Díszelnök: Peltz Árpád esp, plébános, elnök: Füredi József, 10 tagból álló tisztikara van. Jelenleg 180 tagot számlál. Célja a testi kultúra, a különböző sportágak meghonosítása; labdarugó csapata máris egyike a legjobbaknak a vidéken.

Klein Bernát tejtermékgyártó * 1900-ban Püspöklakon. 1924-ben Hosszúhetényen megalapította vállalatát, mely modern felszereléssel, kézierőre van berendezve. Vaj- és sajtgyártással foglalkozik, Bpestre és Pécsre szállít. 4 fióküzlete van, üzemvezetőt és 8 alkalmazottat foglalkoztat. A sport egy. pénztári ellenőre és vezetőségi tagja.

Koósz György vendéglős és mészáros * 1901-ben Hosszúhetényen. Iparát Komlón tanulta, 1919-ben szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1922-ben Vasason önálló lett. 1922-től 1924-ig Pécsen katonai szolgálatot teljesített. 1929 óta Hosszúhetényben mészáros és vendéglős.

Felesége: Klambauer Julianna, 2 gyermekük van. özv. kisszecssei Lévy Dezsőné sz. Váczy Etelka postamester. 1915-ben lépett a posta szolgálatába Nagylétán és mint I. o. hivatalvezető kiadó működött. 1917-ben Nagyváradon p. mesteri vizsgát tett. 1929-ben hosszúhetényi postamesternek nevezték ki. 1930-ban Pécsen ismét letette a postamesteri vizsgát. - férje: Lévy

Dezső * Pécsváradon nemesi családból. Hetesen mint a. ü. jegyző működött 1928-ban bekövetkezett haláláig.

Levente egyesület, 1924-ben' alakult 150 kötelezett taggal. Szervezői: Metz János akkori közjegyző és Garai Gyula tanító — egyben főoktató — volt, akit kiváló munkásságáért 1932-ben díszoklevéllel tüntettek ki. Jelenlegi főoktató Csernyánszky István közs. irodatiszt, jegyzőgyakornok. Az egyesületnek ma 160 tagja van.

Mautner Ádám fűszerkereskedő * 1863-ban Sellyén. Szakmáját édesatyjánál tanulta, 1889-ben Marócsán önállósította magát. 1926 óta Hosszúhetényben önálló kereskedő. Vir. alapon közs. képv. test. tag. Nős. (Fia M. Dezső fakereskedő, a 69. gy. e.-ben végigharcolta a háborút, 5-ször megsebesült, több kitüntetés tulajd. Mint fhdgy szerelt le.)

Móritz György fűszerkereskedő * 1882-ben Hosszúhetényben, szakmáját atyjánál M. Károlynál tanulta. 1911-ben átvette édesatyja üzletét, mely még 1872-ben alakult. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, megsebesült, 1915-ben fogságba esett, 1920-ban jött haza, Szőlőgazdasága is van; az 1923-ban rendezett gazdanapon kiállított tenyészállataival elismerő oklevelet nyert. Hosszú ideig volt közs. képv. test. tag.

Önk. tűzoltó testület, alakult 1908-ban, 32 működő, 25 alapító taggal. Elnök: Peltz Árpád esp. plébános, parancsnok: Radó János. Teljes felszereléssel bír. 32 működő, 100 pártoló tagja van.

Patócs József ik. s. lelkész. Minorita szerzetes volt. 1932 óta Hosszúhetényben káplán, 1933-ban a pécsi egyházmegyébe végleges felvételt nyert.

Peltz Árpád esp. plébános * 1869-ben Nagyatádon a teológiát Pécsen végezte, 1892-ben áldozó pappá szentelték. Egyházi működését Olaszban, mint hitoktató káplán kezdte meg, itt 4 évig volt; Gyöngyösön 21 évig, mint gimnáziumi hittanár és plébános működött. Ezután Sumonyban lelkészkedett, 1919 óta Hosszúhetényben esp.

plébános, tanfelügyelő; 1926 óta a pécsvárad kerület esperese.

Polgári olvasóköri, alakult 1899-ben 28 taggal. Alapszabályai szerint, a politika kizárásával működik. Előadások és ünnepélyek rendezésével, a művelődés terjesztésével, a hazafias szellem ápolását szolgálja. 600 kötetes könyvtár áll a tagok rendelkezésére, a taglétszám: 127. Elnöke: Radó János; jegyzője: Kovács Ferenc; pénztárnoka: Gizsik József; könyvtárnok: Wirth Bálint.

Radó János molnár, * 1888-ban Hosszúhetényben, régi molnárparos családból. 1914-ben a 4. hadtest élelmezési osztályához vonult be és 1918-ig teljesített szolgálatot. Az 1912-13 szolg. érem, szolg. vaskereszt, Károly cs. k. tulajd. 1920-ban vette át édesatyja malmát, amely már 100 éve a családjáé. Modern berendezésű malom, vámórléssel foglalkozik. A Tűzoltó test. titkára volt, 1914 óta parancsnok. Volt közs. képv. test. tag, az Olvasóköri 24 évig volt jegyzője, 1932 óta elnöke.

Reisz Pál kőművesmester * 1893-ban Szászváron, régi iparos családból. Mint segéd Pécsen és Hosszúhetényben dolgozott. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton 36 hónapig harcolt, 2-szer megsebesült, 1918-ban szerelt le. A kieszűst, bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1926-ban Hosszúhetényben önálló lett. A Polg. olvasóköri tagja. Nős, 2 gyermeke van.

Rk. egyház. 1715-ig szerzetesek vezették, 1715-ben világi papok vették át, első plébánosa Gábor Gábor volt. Temploma 1740-ben épült, Szt Miklós tiszteletének szentelve. 1758-tól 1801-ig a pécsvárad plébános fennhatósága alatt állott, 1765-ben Püspökszentlászlót és Ujbányát hozzácsatolták. A plébánia épülete régi: eredetileg 2 szobából állott, 1873-ban épült a kántortanítói lakás. Iskolája is rég áll fenn, jelenleg 5 tanerős. A plébánia 1801 óta önálló. Hegyesi László plébános 65 évig lelkészkedett Hosszúhetényben. Az egyh. közs. kebelében működik a „Jézus Szíve” és a „Mária” társulat. Az új idők szellemében indult meg az „Actio Catholika” szervezkedése, mely az

isk. kiv. népm. terén máris tevékeny működést fejt ki. A plébániatemplomon kívül a falu közepén van egy kis kápolna a Fájdalmas Szűz tiszteletére, a Zengőn pedig egy 1907-ből való kis kápolna, melyet a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére építettek. Kegyúr: a pécsi püspök. Hivők száma: 2800. (magy.).

Schuller Mihály cipésmester * 1906-ban Hosszúhetényben, régi iparos családból. Szakmájában Pécsváradon 1924-ben szabadult fel, Mint segéd Pécsen és Szászváron dolgozott. 1930-ban Hosszúhetényben önállósította magát, műhelye saját házában van. Csak megrendelésre dolgozik helyben és a környékre. Nős

Tintner Jenő vegyeskereskedő * 1871-ben. A mészáros ipart tanulta, mint segéd, több nagy városban dolgozott. Martonfán, később Hosszúhetényben önállósította magát. 1910 óta vegyeskereskedése és mészégető-telepe is van. Szállít építkezésekhez téglá- és cserépanyagokat. Évek óta közs. képv. test. tag.

Ulrich Antal vill. szerelő * 1889-ben Hosszúhetényben. Somogyvasason a Dgt -nél szabadult fel 1906-ban, mint segéd ugyanott dolgozott. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz, román és olasz fronton 40 hónapon át harcolt, 1918-ban szerelt le. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. A társaságnál 30 éve teljesít szolgálatot, jelenleg villanyszerelő. A Hadastyán egy. -nek 1914 óta tagja, 1928 óta elnöke. Nős, 5 gyermeke van.

HÖRNYÉK

Bodó László rk. ig. (kántor) tanító * 1886-ban Pápán, ősrégi székely családból. Középkisk. és a képzőt is Pápán végezte el. 1905-től Bakonybélben tanított, 1910-től Kovácsszénáján volt kántortanító, 1913 óta Hörnyéken működik. 1925-ben igazgatónak nevezték ki. 1931-ben kerületi iskolalátogató lett, 1932 óta körzeti faiskolai felügyelő. Az egyházm. tantervbíráló biz. tagja, a Pécs egyházm. tanító egy. választm. tagja, a Levente egy. elnöke, a sásdi „Hangya” fogy. szöv. alapító és igazg. tagja, Szépirodalmi és pedagógiai

munkásságáért több orsz. és megyei dícséretet, pályadíjat kapott. Felesége: Hauzer Irén, gyermekei: László, Irén, Endre.

Papp Kálmán erdész * 1897-ben Babóton. Az erdészeti iskoláit Szombathelyen végezte. Pályáját Kaposváron, a hg. Eszterházy uradalomban kezdte meg. Mekényesen 8 évig, Csurgón 1 évig működött. 1932-től a kisvaszari erdőgazdaság hörnyék-mezői osztályánál teljesít szolgálatot. Felügyelete alá tartozik 1100 kat. holdon a kitermelés, erdősítés és favédelem. A világháborúban az orosz, román, olasz harctereken küzdött; megsebesült, mint szkv. szerelt le. A kisézüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., seb, érem tulajd. Felesége: Vadas Anna, leánya: Anna.

HUSZTÓT

Nagy Vilma rk. tanító * Ócsárdon. A tanítóképzőt Pécsen végezte 1928-ban, ugyanez évben nyert oklevelet. Tanítói működését Regenyén 1928-ban kezdte, mint h. tanító 1930 óta Husztóton működik. Nagyatya uradalmi gazdatiszt volt a pécsi papnöveldei uradalomnál.

Puszka János uradalmi főerdővéd. * 1858-ban Pécsen. A Keresk.- és iparkamaránál dijnok, azután malomkönyvelő volt. Erdészeti szakvizsgát Pécsen tett, 1886 óta a pécsi papnevelő intézet husztóti erdőgazdaságban mint erdővéd. vezeti a helyi körzetet 460 kat. holdas területen. Működése alatt 120 hold kopár területet fásított; ezért a földm. minisztériumtól elismerő oklevelet nyert, Felesége † Benkovics Anna, gyermekei: Mária (Virágh Ferencné), Elza (Sarkantyú Jánosné).

Rk. egyház, Az abaligeti plébániához tartozik. Kápolnáját 1868-ban szentelték fel Szt Terézia tiszteletére. Hivők száma: 245.

Salamon Márton kisbirtokos * 1875-ben Kovácsszénája községben. 26 holdas birtokán szakszerűen gazdálkodik. Éveken át a közs. bírása, 3 évig h. bíró, 20 évig előljáró volt. Bírósága alatt 1910-ben vették meg a jelenlegi iskolaépületet, nevéhez fűződik a hősi emlék felállítás, harang beszerzés és a kápolna helyreállítása is. 1914-ben bevonult a 15. tábori tüzér e.-be, az olasz fronton

több ütközetben vett részt. Felesége: Gelencsér Teréz, gyermekei: Teréz, Ferenc, Gyula, Gizella.

IBAFÁ

A bronzkor emberének kedves tartózkodási helye volt hosszú századokon keresztül. Gazdag bronzkori lelőhely. Mint község csak a középkorban szerepel. Eredeti neve: Ibfalva. Egy 1425, évi okmányban mint Ibfalwa van említve. Köznemesek birtoka volt.

Fischri György malom-üzemvezető * 1901-ben Zselidszentpálon, régi molnár családból. 1918-ban Szentlászlón nyert képesítést, mint vez. segéd Szentlászlón, Kereszturon, Szulokon és Hásságyon dolgozott. 1921-23-ban a nemzeti hadseregnél Győrben teljesített szolgálatot. 1930 óta Ibfán a Kammerer hengermalom vezetője. A malom vámörléssel foglalkozik, 16 HP gőzerővel, modern felszerelése van. Napi termelése 40 q. — Felesége: Pálffy Amália szintén molnár családból származik, gyermekei: György, Anna.

Gerber Lajosné postamester * Bakócán, régi baranyai családból. Atyja Bakócán 50 évig tanító és p. mester volt P. mesteri tanfolyamot Pécssett 1912-ben végzett. Működését Bakócán mint p. kiadó kezdte meg, 1921-ben ugyanott p. mester lett. 1931 óta Ibfán működik, mint p. mester.

ifj. Hornung József kereskedő * 1890-ben Ibfán, ősei francia eredetűek, 1816 körül kerültek Magyarországra mint politikai menekültek. 1907-ben Szigetváron szabadult fel, mint segéd Pécssett, Kaposváron, Bpsten és Dombóváron dolgozott. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz, olasz, albán fronton harcolt, 3-szor megsebesült. A kisezüst vit. érem tulajd. 1918-ban Ibfán önálló kereskedő lett (cége 150 évvel ezelőtt alakult). Vas, fűszer és textil árukat tart. A rk. egyházközség világi elnöke. Felesége: Péter Mária.

nemes Kammerer Miksáné sz. kisjeszeni. és megyefalvi Jeszenszky Anna, túrócvármegyei családból származik. Egyik őse Szigetvár kapitánya volt, aki Horváth Dánielnek, Baranyavármegye akkori főispánjának leányát vette feleségül. Édesatyja † Jeszenszky Tivadar

földbirtokos, édesanyja szül. Bottka Janka volt. Férje, † K. Miksa * 1860-ban Pécssett, akadémiát végzett Magyaróváron. Bakházán (Somogy vm.), mint a püspöki uradalom bérlője, 1000 holdas birtokon gazdálkodott. 1914-ben halt meg. Gyermekei: Anna (dr. Beck Alajosné, Mohács), és Dóra.

Kerék György körjegyző * 1899-ben Bpsten. ősei 1845-ben a motesitzi előnevet kapták. 1917-ben a 6-os h. gy. e.-hez vonult be, az olasz fronton harcolt, 1918-ban mint hdgy szerelt le. 1922-23-ban Egerben közig. tanfolyamot végzett és mint s. jegyző került Kétyre, majd Bereg- és Pest vmegyékben működött. 1924-től 1929-ig Oszrón volt a. ü. jegyző, 1929-ben Ibfán s. jegyzőnek, 1931-ben ugyanitt körjegyzőnek választották meg.

Rk. egyház. 1801-től önálló plébánia, anyakönyve 1803 óta van. Plébánia templomát 1865-ben szentelték fel Szentháromság tiszteletére. Hívók száma: 584. (ném. magy.).

Schlachter Ferenc esp. plébános * 1889-ben Apatinban, bácskai német családból. A theológiát 1911-ben Pécssett végezte. Mint káplán Olasz, Dunaszekcső, Babarc és Himesháza voltak működési helyei. 1916-ban Ibfán vezető lelkész, 1929-ben esperes lett. A megszállás alatt internáltak. Működése alatt alakították át a templomot és a paplakot és a hitélet is nagy fejlődésen ment keresztül. Megalapította az Olvasókört, melynek ma is elnöke.

Schmidt József h. s. jegyző * 1899-ben Baranyaszentistvánon . 1924-ben Egerben közig. tanfolyamot végzett. Ugyanez évben került Somogyba, 1932 óta Ibfán h. s. jegyző.

IDAMAJOR 1. MAGYARBÓLY

ILLOCSKA

Egy 1496. évi okmányban előfordul Wylacza község néven. Csánki ,szerint (II. 356.) ezalatt Illocska volna értendő. Az okmány keltének évében a lipóczi Keczeréké volt.

Fáy Antal ny. Máv. pályaoőr * 1866-ban Bolmányon, Katonaidejét az 52. gy. e. -nél töltötte

le, majd a Máv. szolgálatában pályaoőr Pozsegán és Pélmonostoron; 1918-ban nyugdíjba ment és Illocskán telepedett le. — Felesége: Scheksz Erzsébet, gyermekei: dr. Fáy Adolf (Bpsten okleveles közgazdász), János (Bpsten), Katalin (Schneider Ferencné), Mariska (Amerikában).

ifj. Kapp Jakab vendéglős és gazdálkodó * Szilberekén, 1905-ben, a géplakatos ipart tanulta. 1920-ban szabadult fel.. Iparát abbahagyta, gazdálkodott és

1932 óta vezeti vendéglőjét. Öccsével együtt 40 hold birtokon gazdálkodik, bérceplést is végez. Édesapja 2 év óta a község bírása. Felesége: Verni Mária, leánya: Rozina.

Kohn Samu vegyeskereskedő Illocskán 1873-ban, Családja több mint 100 éve él Baranyában, édesapja az üzletet 1860-ban alapította. 1903-ban átvette az üzletet és azt tovább fejlesztette. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be és 1918-ig teljesített katonai szolgálatot. 50 hold birtokán gazdálkodik, bérceplést is végez. A közs. képv. test. tagja 25 éve. Felesége: Schiffer Bella, fiai: Lajos, Béla.

vit. Lajosbányai Antal gazdálkodó * 1889-ben Illocskán. 1910-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz és olasz frontokon 31 hónapig teljesített szolgálatot. A nagyezüst, kis:ezüst, bronz vit. érem, a háborús emlékérem és a 12 éves jub. érem tulajd. 1927-ben vitézzé avatták. Jelenleg 14 hold birtokán gazdálkodik. Felesége: Hauk Margit, gyermekei: Anna, Ferenc, Mária.

Nagy Sándor okl. gazdatiszt * Szentesen 1896-ban, a gazd. akadémiát Magyaróváron végezte. 1922-ben kitüntetéssel vizsgázott. 1915-ben a 101-es gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton 3 évig küzdött. Mint hdgy szerelt le, a nagyezüst vit. érem, a seb. érem, szolg. kereszt tulajd. 1924-től kezdve Frigyes főherceg magyaróvári uradalmában működött, majd Sátorhelyre helyezték át. További állomáshelyei: Illocska, Izabellaföld, Debrina, Károlymajor, Magyarbóly és a villányi szőlőgazdasági intézőség. 1933 óta az illocskai növénynemesítő üzem vezetője.

Rk. egyház. A lapáncsai plébániához tartozik.

Kápolnáját 1891-ben szentelték fel Szt Márton püspök tiszteletére. Hívők száma: 524.

Schmidt Henrik gazdálkodó * 1894-ben Felsőnánán, a kovács szakmában 1910-ben szabadult fel. Mint segéd Bpsten, Komáromban és Linzben dolgozott. 1914-ben a 10-ik lovas tüzérekhez vonult be, az orosz és olasz fronton 31 hónapot töltött; a kisezüst és bronz vit. érem tulajd, 1917-ben vette feleségül Armbruszt Annát. 1919-ben abbahagyta iparát, azóta gazdálkodik. 1932-től közs. képv. test. tag.

Takáts Etelka ig. tanító * Kaposvárott, a tanítóképzőt Szabadkán és Pécsen végezte el. Mint h. tanító Dárdán működött, 1915-ben Illocskán választották meg tanítónak. összevont jellegű vegyes iskolájában 6 osztály és az ismétlőosztályok anyagát tanítja. A Pécssegyházm. tanító egy. tagja.

IPACSFÁ

Kecskeméthy Cs. József ref. tanító * 1887-ben Ipacsfán, a tanítóképzőt 1906-ban Nagykőrösön végezte. Első állomáshelye Drávacsepely. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb és olasz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban szerelt le. 1924 óta Ipacsfán mint vez. tanító működik. Az isk. kiv. népm. előadója, a Műkedvelő egy. vezetője, a „Hangya” elnöke, a drávacsepelyi olvasóköri megszervezője. Felesége: Tóth Rozália, gyermekei: Zoltán (joghallgató), Dezső (tanuló).

Kecskernéthy Sándor közs. közgyám 1876-ban Ipacsfán, régi baranyai családból. 1914 óta saját birtokán gazdálkodással, állattenyésztéssel foglalkozik, 1917-1918-ban katonai szolgálatot teljesített. Közs. képv. test. tag, közsó közgyám, a ref. egyház presbitere, a közbirtokossági egy. tagja. Felesége: Tóth Juliánna, gyermekei: Juha, Eszter, Sándor.

Kovács János kereskedő * 1898-ban Ujbezdánban. Mint segéd Nagybodolyán és Bácsbezdánban dolgozott. 1917-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, áthelyezték a 68. gy. e.-hez, a román és olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 1927-

ben Diósvizslón, 1928-ban Ipacsfán vegyeskereskedést nyitott és átvette a községi vendéglőt. Felesége Oberländer Irén, gyermekei: Irén és Margit.

Kovács László közs. bíró * 1885-ben Ipacsfán, 30 kat. hold :birtokon gazdálkodik. 1914-ben a 10-ik lovashadosztályhoz vonult be, 9 hónapig volt az orosz fronton, 1915-ben betegen jött haza. Az Olvasókör alapító tagja, közs. képv. test. tag, 1928 óta közs. bíró, vm thb. tag. Felesége: Toldy Mária, gyermekei: László, Lajos, Mária.

ifj. Ózdi Lajos gazdálkodó * 1887-ben Ipacsfán, régi baranyai családból; saját birtokán haszonállattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, 1915-ben fogságba került, 1920-ban jött haza. Közs. képv. test. tag, 1928 óta h. közs. bíró; közs. bíró, esküdt és leventeoktató is volt. A ref. egyház gondnoka, az Olvasókör választm. tagja. Felesége: Kovács Etel, gyermekei: István, Lajos.

Polg. olvasókör, alakult 1909-ben, jelenleg 45 rendes, 2 pártoló tagja van. 350 könyvből álló könyvtára, 2 könyvszekrénye, teljes helyiség berendezése, színpalkészlete, és rádiója van. Elnök: Tóth János.

Ref. egyház, Az 1576. évben Herceg-Szöllösön tartott zsinaton résztvett s az ott hozott egyházi törvényeket aláírta Ipaczifalvay Martinus. Ebből következik, hogy Ipacsfá egyike a legrégebbi egyházaknak; az Egyetemes névtár szerint 1570-ben lett anyaegyházzá és hogy Ipacsfát régente Ipaczifalvának írták. Az 1734-i, majd az 1752-i kerületi névtárak is említik nevét, Az utóbbi szerint a lelkipásztor abban az évben Ceplár László. Határában fekszik az iszrói dűlő; ma is található ott köveket, cserepeket, jeléül annak, hogy ott valamikor község volt.

IVÁNBATTYÁN

Az Anjouk. okmt. IV. 130. l. említett Iwan, Ivánbattyánra (és Ivándárdára vonatkozhatik. Később: Poss, Nagywan Révay cs.11t.).

Hámann János tejszarnok bérlő, * 1913-ban Geresden. Tejkezelő szakvizsgát Sárvár-

Pusztaláncon (Vas m.) tett 1929-ben. Működését, mint bérlő Ivánbattyánban kezdte, mint vezető Ófalun, Kisvaszaron, Lánycsokon folytatta. Jelenlegi helyén 1933 óta bérlő. Vaj- és sajt gyártással foglalkozik; évi termelése 80-100 ezer liter tejből készül. Készítményeit Budapestre szállítja. — Felesége:Reisinger Margit.

vit. Madarassy Péter urad. gazd. vezető * 1895-ben Nagynyárádon, áll. gazd. iskolát Karcagon 1921-ben végzett. Endrefán és Radon urad. gyakornok volt. Harsány pusztán 6 éven át Fürst Lajos 360 holdas birtokán gazd. vezető volt. 1930-tól hg. Montenuovo ivánbattyáni 750 holdas uradalmában működik, 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a Monte Plavan 48 óra alatt alig tized magával 11 olasz rohamot vert vissza, itt lábszártörést szenvedett. 1918-ban leszerelt. Nagyezüst két kisezüst, 2 bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd; 1924-ben avatták vitézzé Bpsten. Felesége: Szilády Irén, gyermekei: Miklós és Ilona.

Rk. egyház. Templomát 1838-ban építették Szt Terézia tiszteletére. Hívők száma: 375.

Várad Imre rk. tanító * 1909-ben Ujpetrén, régi baranyai családból. A tanítóképzőt Pécssett 1929-ben végezte, Ivánbattyánban 1929 óta működik. A Lövész egy. vezetője, népm. előadó és vezető. — Felesége: Mayer Erzsébet.

IVÁNDÁRDA

Az Ivánbattyánnál hivatkozott okmányok Ivándárdára is vonatkozhatnak. Ezekon kívül megemlíthető egy 1342. évi oklevél, amelyben a hely Iuan néven van említve. (Zichy okmt. II. 49.).

Ev. egyház, Magyarbólyhoz tartozik, temploma 1851-ben épült. Hiv. sz. 458.

Feith Konrád kereskedő és vendéglős * 1883-ban Belecskén, mint segéd Pécssett, Bécsben és Székesfehérváron dolgozott; 1907-ben Ivándárdán üzletet, majd 1908-ban vendéglőt nyitott, azonkívül 25 hold birtokon gazdálkodik. 1914-ben a 17-es h. gy. e.-hez vonult be, a háború végén, mint örm. szerelt le. Szolgálati vaskereszttel tüntették ki. — Felesége: Beck Erzsébet,

gyermekai: Anna, Erzsébet.

Kail Antal rk. tanító, * 1894-ben Ivándárdán. Tanítói oklevelét Pécssett 1913-ban nyerte el. Ugyanezen évben Ivándárdán megválasztották tanítónak. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, végigküzdötte a világháborút. 9 évig volt leventeoktató, jelenleg az isk. kiv. népm. biz. vezetője és a kat. népszöv. igazgatója. — Felesége: Leicht Teréz, gyermekai: Hilda, Cecilia.

Póth Henrik vendéglős és gazdálkodó, * 1884-ben Baranyaváron. 1913-ban vendéglőt nyitott, azonkívül birtokán gazdálkodik. Az 52. gy. e.-ben küzdötte végig a háborút, a szerb és olasz fronton harcolt, mint 50%-os hrt szerelt le. Az Olvasókör egyik megalapítója. — Felesége: Kresz Teréz, gyermekai: Teréz, Henrik, Erzsébet.

Póth János földbirtokos, * 1876-ban Ivándárdán, régi baranyai családból. 1893 óta 60 hold birtokán gazdálkodik. Állatállománya faj állatokból áll. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, montenegrói és olasz frontokon harcolt. Hat év óta vir. alapon közs. képv. test. tag. Felesége: Spi1 Imann Katalin, fiai: János és Jakab.

ifj. Ritz János bognár, * 1897-ben Laskafalun. Németbolyban, majd Mohácson dolgozott. 1915-ben a 4. hidászszázalóhoz vonult be, 23 hónapig teljesített szolgálatot, több kitüntetésben részesült. Villanyerőre berendezett műhelyében 3 HP villanymotor hajtja gépeit. — Felesége: Fridrich Anna, gyermekai: Hermina, Anna.

Sági József kereskedő, * 1868-ban Kemencén, Gazdálkodott, azután, mint kereskedő alk. 13 évig volt Pécssett. A világháborút az 55. és 63. közös gy. e.-ben küzdötte végig, 25 hónapig volt az orosz fronton. 1930-ban Ivándárdán önálló lett. Pécssett a ker. szoc. egy. alelnöke, a megszállás alatt a szűkkörű politikai párt biz. tagja volt. — Felesége: Fulcz Éva, gyermekai: József (Dgt. főtisztv. Pécssett), Jolán és Mária (Czikk Pálné).

Samu Kálmán géplakatos mester, * 1890-ben Kisdéren. Pécssett, majd Csepelen dolgozott. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz és olasz fronton 44 hónapig volt, megsebesült. A kisezüst, a bronz vit. érem tulajd. 1925-ben

önállósította magát. Tanult villanyszerelő. — Felesége: Mü1 ler Erzsébet okl. szülésznő, * Bataapátin 1900-ban. Szekszárdon bábaképző-tanfolyamot végzett. 1924 óta Ivándárdán közs. szülésznő.

Wölfel József ev. tanító, * 1892-ben Kisköcskőn. A tanítóképzőt Eperjesen végezte. Hidason, Ivándárdán működött mint vál, tanító. 1915-ben a 48. h. gy. e.-hez vonult be. A Polgári olvasókör, a Lövész egy. vezetője, a Levente egy. főoktatója. — Felesége: Off Erzsébet gyermekai: Irén, Lidia, Jozefa.

JAGÓNAK

Berwanger Magda rk. tanító, * 1887-ben Ujbessenyőn. Családja francia eredetű és Temesmegyében élt. Kiskunmajsán, Földeákon, Bojtorjánoson működött. A románok 1920-ban a hűségeskü megtagadása miatt kiutasították, akkor a kultuszminiszter Jágónakra helyezte. 1922-ben mint rk. tanítót megválasztották.

Huber János rk. kántortanító, * 1892-ben Bánhidán, Nagyatya és atyja a gr. Eszterházy-uradalomban főerdészek voltak. A tanítóképzőt Nagykorörsön végezte 1914-ben, majd a 12. gy. e.-hez vonult be, 1915-ben az orosz fronton megsebesült. Sűdvénypusztán, azután Baráturon volt kántor. 1928 óta Jágónakon kántortanító. Községi képv. test. tag, isk. kiv. népm. előadó. — Felesége: Molnár Erzsébet, leánya: Livia.

László Antal gazdálkodó, * 1885-ben Jágónakon. 1913 óta 35 hold birtokán gazdálkodik. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült és hrt. lett. A seb., két bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. Volt h. és 5 éven keresztül közs. bíró, vir. közs. képv. test. tag, a rk. egyházközség tanácsosa, úrbéri bir. választm. tag, a kisgazdapárt helyi elnöke, 1929 óta vm. thb. tag. A Levente egy. elnöke. 1930-ban a Baranyavm. gazd. egy. díszoklevéllel tüntette ki. — Felesége: Szakala Katalin, gyermekai: Imre, Anna, József, Lajos.

Rk. iskola. Az 1800-as évek elején a régi faluban már megvolt. Az új faluban két helyen is

volt iskola. A falu kialakulása után a mostani helyén, a falu közepén épült újra. Jelenlegi k. tanító Huber János (1. o.). 1895-ben létesült a második tanítói állás, tanító: Berwanger Magdolna (1. o.).

JÁNOSI PUSZTA 1. MECSEKJÁNOSI

KACSÓTA

A középkori Kadosafalva, Kadusafalva valószínűleg azonos vele. (Fejér, IX. 6. 112. Az 1542. évi adólajstromban (4. 1.) Hachota. A határában levő Pöszéri pusztá a törökök előtt falu volt Peszéri néven.

Deák Lajos közs. bíró, * 1883-ban Kacsótán. 1914-ben az 51 gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz és olasz frontokon 18 hónapig harcolt. Régi közs. képv. test. tag, 2 évig volt már bíró, a fogy. szöv., a gazdakör megalapítója ennek jegyzője és elnöke volt. A Baranyavm. gazd. egyll. -nek 32 év óta tagja, jelenleg igazg. és választm. tag. — Felesége: Biró Rozália, gyermekei: Irma és Margit.

Gere János ny. Máv. műsz. s. tiszt, * 1877-ben Tótszentgyörgyön. 1906-ban lépett a Máv. szolgálatába, 15 esztendei működés után, Pécsről mint művezető nyugdíjba ment. Baranyavm. gazdasági egyll. tagja. — Felesége: Izsák Emilia, leánya: Ibolyka.

Tabi József urad. gazda, * 1875-ben Tarcsapusztán. 1896-tól 1898-ig a 19. h. gy. e.-ben szolgált. Mándy Sámuel tarcsapusztai bérletét 10 éven át vezette, 25 éve vezetője a pöszéri pusztának. A háború alatt 20 hónapig teljesített katonai szolgálatot. — Felesége: Galam Mária, fia: József.

KÁKICS

Mátyás király idejéből származó település, akkori adólajstromban szerepel. U. itt szerepel Görice, a mai nyelven Gilice község, mely a mai Kákics határában volt. Építési törmelékek szántás közben ma is kerülnek elő. A község minden valószínűség szerint az első nagy török támadások idején pusztult el. Keskeny, de hosszú és erős

kőtemplomát a török — szokása szerint — elhordatta. A XVI—XVII. században a történetíró Istvánffy-nak volt jobbágysága Oszró, Marócsa és Körcsönyével, később a Batthyány grófi család birtokába került. Az utolsó Batthyány birtokos Batthyány Lajos gróf, az első magyar miniszterelnök volt; kivégzése után családjától a birtokot elvették, így jutott a mai Draskovich család tulajdonába. A lakosság halászzattal és állattenyésztéssel foglalkozott. Az egész vidék mocsaras volt, a falunak messziről érzett a halszaga. A füstölt halat kenyér helyett is ették. Nagy erdőségeket béreltek Szlavóniában, melyekben sertéseket makkoltattak. Lovakkal decemberig a legelőn éjszakáztak. Búza földjük kevés volt, uradalmakba jártak csépelni részért s megtörtént, hogy saját búzájuk elnyomtatására csak februárban került a sor.

Áll. elemi iskola. Ujjáalakult 1905-ben, mikor az állam átvette. 1 tanterem és 1 tanerő, osztatlan tanítási idő délelőtt és délután. Létszám 37. A ref. egyház épületében van az iskola.

Kiss Géza ref. lelkész, * 1891-ben Kákicson. Középkorait Kunszentmiklóson és Pápán, a teológiát Pápán és Lipcsében végezte 1913-ban. 2 évi s. lelkészkedés után Kákicson vez. lelkésszé választották 1915-ben. 1918-ban tábori lelkésszé nevezték ki. A világháború alatt kórház-lelkészi szolgálatot teljesített. A „Protestáns Szemle”, a Pesti Hírlap, Budapesti Hírlap, Ref. Figyelő részére több cikket írt. Az Ethnografia munkatársa. Önálló irodalmi tanulmányai: „Szépirodalmi Sugárka”, „Az Ormánysági népviselet”, „A gyermek lelkivilága” és egy prédikációs kötet. 1926-ban Mohácson tartott kiállításon négyszázados ormánysági néprajzi gyűjteményével nagyezüst érmet nyert. Népzenei gyűjtéssel is foglalkozik, kidolgozta az Ormányság tájszótárát, mely 15 évi munkája eredménye. Magyar néprajzi gyűjtése a Néprajzi múzeumban van.

Ref. egyház. Anyaegyházként szerepel már az 1734-i kerületi névtárban. Az 1749.-i ker.-i gyűlés meghagyja Dámányt esperesnek, hogy a galád életű Szathmári János prédikátort nemcsak Kákics

egyházból, de a községből is távolíttassa el. Az 1751-i kerületi gyűlésen az esperes jelenti, hogy ez neki eddig még nem sikerült, mert a gazdatisztek a nép pártját fogták Szathmárinak. Az 1779-ben megkezdett anyakönyv táblájának belső felén a következő feljegyzések olvashatók:

„A Kákitsi Paplak Cselédház Mestergerendáján illy felírás van:

„Mikor 1768dik ban
Irnak, fundamentom vettetik Kákitsban.
Akkori Pápai József Papságában.
Paróchia épült Sz. András havában.”

A Kákitsi Paplak Kamarája első Küszöbén ily felírás látszik:

Isten igéjével megnyitom a Számat
Prédikálom: Kákits csináld kamarámat,
Abba élésemet, czemende ruhámat.
Rakván, helyben hagynám Parochiámat.

Ugyancsak a kézírással, de más könyvben található a következő feljegyzés:

A' Kákitsi. Paplak Mestergerendáján ilyen írás van:

Tiszteletes Uram hogy előre vitte
A Szt. Ekklezsiát jó rendibe vette
Ezen feltett véget buzgóságból
kezdte Kákits Marótsával Szentül elvégezte.

Ebből az következik, hogy Kákics és Marócsa 1768-ban közösen építettek Kákicson paplakot. A régi fatemplomnak nem volt tornya, hanem csak harangláb állott előtte. A mindenkori „oskolamester” kötelessége volt a harangozás is, aki ezért minden háztól disznólábat kapott. — A mai templom 1835-36-ban épült 6006 frt. -on. A paplak 1846-ban épült. (Kiss Géza ref. lelkész közlése.)

Takár Imre áll. tanító. Középiskoláit Nagyváradon és Debrecenben, a tanítóképzőt Mármaroszigeten végezte. Kákicson 1924-től h., 1926 óta végleges tanító, de már 1919-ben kinevezett tanító volt. Levente oktató. 1915-ben bevonult a 85. gy. e.-be. Az orosz és olasz harctereken küzdött, megsebesült; 1918-ban az olasz harctéren fogságba esett. Hazaérkezve, mint

hdgy szerelt le. Sign. laud., II. o. kisezüst é., bronz vit. érem, Károly cs. k., Seb. érem tulajd. — Felesége: Sáfrán Éva.

Wágner László urad. intéző, * 1882-ben Péren (Győr m.). Középiskoláit Pápán, gazdasági akadémiát Keszthelyen végzett. A nagyeceni cukorgyárban volt gyakornok. 5 évig s. tiszt és intéző volt br. gelsei Guttmann és a Draskovich uradalmakban 11 éven át intéző és főintéző volt, gróf Jankovich B. József szlavóniai uradalmában. Katonai szolgálatot a 76. gy. e.-ben és 13. hgy. e.-nél teljesített a háború alatt, fhdgyi rangot ért el.

KAN

Dallos György k. tanító, * 1900-ban Szebényben. Oklevelet nyert Baján 1921-ben. Működését 1923-ban kezdte meg Mecsekszakálon, 1924-ben Abaligetre, 1928-ban Barátúrra, 1930-ban pedig Kánra került. Iskolája C. típusú 43 rendű és 19 ism. növ. -kel. A Levente egyl. oktatója, az Önk. tűzoltó egy. megszervezője és titkára. Katonai szolgálatot 1923-ban teljesített a 4. h. tüz. e. -nél, mint eml. lapos hdgy szerelt le. — Felesége: Banna Aranka.

Deli Antal erdész, * 1898-ban Megyefán. 1923-ban a tatai erdészeti szakiskolában vizsgázott. Ezt megelőzőleg a Máv szolgálatában állott 4 évig. 1924-ben került a Mayláth grófi uradalom erdőgazdaságához. Felügyelete alá tartozik 1000 h. erdő. Vadászatok alkalmával ő látja el a vadászmeisteri teendőket is. — Felesége: Saliga Mária, fia: Zoltán.

Németh János s. erdész, * 1909-ben Gálosfán. Működését Almamelléken kezdte br. Biedermann Imre erdőgazdaságában, 1928 óta áll a Mayláth uradalom szolgálatában. 1929-ben egy éves tanfolyamot hallgatott Esztergomban, 1930 óta Kánban működik. Családja régi erdész család. — Felesége: Villuth Mária, fia: János.

KAPOSSZEKCSŐ

Gesellmann Konrád gazdálkodó, * 1879-ben Kaposszekcsőn. 1900-ban az 52. gy. e.-hez, 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb,

montenegrói és az orosz fronton harcolt, fogságba esett, megszökött és 1918-ban jött haza. A kommunizmus után bíró lett, 10 évig volt bíró, iskolaszéki tag. Az úrbéres erdőbirtokosság elnöke, a prot. olvasókör pénztárnoka volt, 5 év óta a járási mezőgazd. biz. alelnöke, a kaposszekcsői körjegyzőség mezőgazd. biz. elnöke, 1929 óta a vm thb., a testnev. biz. tagja, a Kisgazdapárt helyi elnöke, a várm. intéző biz. tagja. — Felesége Gesellmann Margit, gyermekei: Margit, Erzsébet, Konrád, Katalin és Éva.

Götz János s. jegyző, * 1900-ban Ráckozáron, ugyanitt 1921-ben mint gyakornok kezdte közigazgatási működését. 1923-ban Miskolcon közig. tanfolyamot végzett, 1927-ig Ráckozáron volt s. jegyző, innen Baranyajenőre helyezték, 1929 óta Kaposszekcsőn s. jegyző. 1918-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be, mint hdj. örm. szerelt le.

Komáromy Tivadar jegyzőgyakornok, * 1910-ben Pécsen. 1929-ben a 8. h. gy. e.-hez vonult be, 1930-ban szerelt le, azóta a kaposszekcsői körjegyzőségelnél, mint jegyzőgyakornok és h. irnok működik. A Csikóstöttösi levénte egy, fő-oktatója.

Kovács József ev. tanító, * 1911-ben Bonyhádon, tanítóképzőt Sopronban végzett 1931-ben. Ugyanez évben Kaposszekcsőn tanítónak választották meg. Az önk. tűz. test. s. tisztje. (Édesatyja id. K. József Ráckozáron tanító, 1914-ben bevonult, 1 évig az orosz fronton harcolt, 1915-ben fogságba esett és 6 év után 1921-ben jött haza.)

Lemle Henrik gazdálkodó, * 1868-ban Kaposszekcsőn. A család Németországból ered, ősei 1775-ben költöztek Kaposszekcsőre. 1910 óta 25 hold birtokán gazdálkodik, 1911-től h. bíró, 1914—1917-ben bíró volt. 1929 óta vm. thb. tag. (Édesatyja † L János 24 évig volt közs. bíró.) A baranyavármegyei tejtermelők szövetségének elnöke. — Felesége: Birkenstock Erzsébet,— gyermekei: Erzsébet (férje Lemle Jakab az olasz fronton hősi halált halt), Katalin, Henrik.

Lemle János közs. bíró, * 1885-ben Kaposszekcsőn. 1914-ben az 52 gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz, román és olasz fronton harcolt,

2-szer megsebesült, 1918-ban szerelt le. A kisezüst, bronz vit. érem, a seb. érem és Károly cs. k. tulajd. 1926 óta 24 holdas birtokán gazdálkodik. 1928 óta közs. képv. test. tag, 1932 óta közs. bíró. Az 1926. évi orsz. mezőgazd. kiállításon üszőjével díjat nyert. Az úrbéres birtokosság, a Baranya megyei szarvasmarhatenyésztők egy. tagja, a gazdakör 6 évig volt pénztárnoka. Felesége: Schultheisz Erzsébet, gyermekei: János, Erzsébet, Henrik és István.

Lőtzy János körjegyző, * 1899-ben, Kaposszekcsőn. 1918-ban ugyanitt mint gyakornok kezdte meg közig. pályáját. 1921-ben Győrben jegyzői tanfolyamot végzett, 1928-ig Kaposszekcsőn, mint s. jegyző, 1928-tól Mekényesen, mint jegyző működött. 1930 óta Kaposszekcsőn körjegyző. — Felesége: Hoffmann Etelka, gyermekei: János, Kristóf.

Rk. egyház. A vásárosdombói plébániához tartozik. Templomát 1899-ben építették és szentelték fel Szt Erzsébet tiszteletére. Hivők száma: 362.

Rk. olvasókör 1926-ban Szalay Antal akkori kántortanító kezdeményezésére alakult meg. Saját könyvtára és 36 tagja van.

Schádt Henrik gazdálkodó, * 1882-ben Kaposszekcsőn. 25 holdas birtokán gazdálkodik, állataiért az 1926., az 1931. és az 1933. évi mezőgazd. kiállításokon elismerő oklevelet és díjakat nyert. 1923-tól közs. pénztáros, 1926-tól közs. képv. test. tag, 1929-től 1932-ig közs. bíró volt, jelenleg ismét közs. képv. test. tag. A Baranya vm. szarvasmarhatenyésztők egy., a Baranya vm. gazd. egy. tagja, a helybeli szarvasmarha tenyésztő egy. elnöke. Felesége: Krähling Erzsébet.

Schádt János gazdálkodó, * 1880-ban Kaposszekcsőn. 25 hold birtokán önállóan gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt és betegsége folytán, mint rokkantat elbocsátották. Kiváló állattenyésztő. Budapesten az Orsz. mezőgazd. kiállításon egyizben bikáért, háromizben üszőért egy I.-ső, egy II.-ik, egy III.-ik

díjjal és díszoklevéllel tüntették ki. — Felesége: Juszt Katalin, gyermekei: Konrád, Henrik, Erzsébet és János.

Schádt Konrád gazdálkodó, * 1889-ben Kaposszekcsőn. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és olasz fronton harcolt, megsebesült, 1916-ban orosz fogságba esett, 1917-ben megszökött, 1918-ban szerelt le. A bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 1921 óta saját birtokán állattenyésztéssel és kerti növénytermeléssel foglalkozik. 1931-ben az Orsz. mezőgazd. egy. kiállításán telivér bikájáért bronz érmet és nevelési elismerő oklevelet nyert. A Baranyavm. Tejterm. szöv. igazg. és választm. tag, a Baranyavm. Szarvasmarha teny. egy. tagja. — Felesége: Pausz Erzsébet.

Stráner Vilmos ev. lelkész, * 1891-ben Pinkafőn, teológiai főiskolát Sopronban és Lipcsében végzett. 1915-ben lelkésszé szentelték. 1915-től 1916-ig Csáványban volt s. lelkész, 1916 óta, mint lelkész Kaposszekcsőn működik. 1925-től 1932-ig a „Christlicher Hausfreund” németnyelvű egyházi hetilap főszerkesztője volt. A bonyhádi ev. reálgimn. nagybizottságának, a Tolna, Baranya, Somogyi ev. egyh. megye népisk. biz. -nak tagja, az egyh. megye I. járásának körlelkésze, több társadalmi egy. elnöke. Atyja † dr. theol. Stráner Vilmos a pécsi tudományegyetem Sopronba helyezett, ev. theol. fakultásán nyilv. r. tanár és dékán (1932-33) volt. — Felesége: Kiss Erzsébet, gyermekei: Erzsébet, Emma.

KÁRÁSZ

Blum József ácsmester, kereskedő, * 1878-ban Magyaregregyén. Szakmájában 1901 óta dolgozik, 1914-ben mesteri oklevelet szerzett. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, mint 25%-os hrt szerelt le. 1930-ban kereskedést nyitott, gazdálkodással is foglalkozik. A Szászvár és vid. ipartest. korelnöke. A szászvári banképület, a kárászi Fábri malom saját tervezése és kivitelezése volt. Számos templomtorony, a szászvári bányatelep épít.

munkáit végezte. 14 éven át közs. előljáró, közgyám volt. — Felesége: Rumbus Katalin, fia: József.

Laurencsik János rk. kántortanító, 1897-ben Sarkadon. A tanítóképzőt Nagyváradon végezte, 1915-ben Berettyóújfaluban kezdte meg működését. Ugyanez évben bevonult a 4. h. gy. e.-hez, az olasz és orosz fronton harcolt, háromszor megsebesült. 1918-ban, mint hdgy szerelt le. A Károly cs. k. tulajd. 3 évig volt Berettyóújfaluban, 1921-ben Kárászon megválasztották kántortanítónak. 1921 óta leventeoktató és a Levente egy. vezetője, az Rk. olvasókör jegyzője. A helyi nyaralótelep és strandfürdő megalapításában nagy része van. Felesége: Mocsáry Ilona, fia: Tibor.

Nagy József volt községi jegyző, 1884-ben Rinyaszentkirályon, ősi somogy megyei családból. 1906-ban a 19. h. gy. e.-ben teljesített szolgálatot. Görgetegen jegyzőgyak. volt. 1910-ben közig. tanfolyamot végzett, azután Kisvaszarban lett s. jegyző, 1912-ben Szászvára helyezették át, 1912-ben Lánycsokon választották meg s. jegyzőnek. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton megsebesült, az orosz frontra került, 1915-ben fogságba esett, 1921-ben jött haza, mint hdgy szerelt le. 1922-től Dencsházán volt vez. jegyző, 1928-ban lemondott és Szászváron, 1932-ben Magyaregregyén lett s. jegyző. Jelenleg rendelkezési állományban van. — Felesége: Lincz Sarolta.

Rk. egyház. Szt Erzsébet tiszteletére emelt templomát 1855-ben szentelték lel. és 1899-ben javították. A temetőben van egy kis kápolna Szent Kereszt felmagasztaltatása tiszteletére, melyet 1848-ban szenteltek fel. 1772-től önálló plébánia és ugyanezen évtől kezdve van anyakönyve. Kegyúr: a pécsi püspök. Hívók száma: 496.

Schüller András szabómester, 1904-ben Kárászon, régi baranyai családból. Bonyhádon tanulta a szabóipart, 1921-ben szabadult fel. Mint segéd Bonyhádon, Szászváron dolgozott. 1929-ben Kárászon önállósította magát, több dicsérőlevél tulajdonosa. Gazdálkodással is foglalkozik.

Szirmay Imre okl. jegyző, * 1886-ban Kárászon a Bajorországból származó Szünder család sarja. A 69. gy. e.-ben teljesített katonai szolgálat után közig. pályára lépett és Mezőhegyesen volt gyakornok. 1914-ben is a 69. gy. e-hez vonult be, a szerb és olasz fronton harcolt, 2-szer megsebesült, 1918-ban, mint fhdgy szerelt le. A kisézüst, bronz vit. érem, az ezüst és bronz Sign. laud. (a kardokkal), a Károly cs. k. és a seb. érem tulajd. A háború alatt magyarosította Szirmayra nevét. 1921-ben Szombathelyen jegyzői tanf. végzett, Baranyajenőn s., később a. ü. jegyzőnek választották meg. 1927-től Ráckozáron működött. 1928 óta a kárászi OKH üv. könyvelője. — Felesége: Fenicz Margit, gyermekei: Mária és Stefánia.

KÁSÁD

Egy 1294. évi okmány Kassad néven említi. (Árpádk. új okmt. X. 163.) Egy 1427. évi oklevélben: Kyskasad.

Koleszár Péter közs. bíró, * 1875-ben Kásádon. 1919 óta 20 hold birtokán gazdálkodik. A háborút a szerb, román és orosz fronton harcolta végi. A Károly cs. k. és szolgálati érdem k. tulajd. Közs. képv. test. tag, 3 év óta közs. bíró. Két évig volt közgyám, 3 évig h. bíró. — Nős, fia: Márk.

Mayer Jakab cséplőgéptulajdonos és gazdálkodó, * 1878-ban Baranyaszentistvánon. A kovács szakmában Siklóson szabadult fel, 1905-ben Kásádon önálló lett, iparát 1907-ben abbahagyta, cséplőgépet és földet vásárolt. A háború alatt a pécsi vasúti állomáson teljesített szolgálatot, mint szkv. szerelt le. Közs. képv. test. tag, az egyházközség pénztárnoka és gondnoka. — Felesége: Feldvébel Mária. gyermekei: Irma, Rezső.

Mayer Nepomuk János, kereskedő és gazdálkodó, * 1884-ben Kásádon. Sertés tenyésztéssel is foglalkozik. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton megsebesült, mint tizedes szerelt le. A bronz vit. érem és Károly cs. k. tulajdonosa. 1922-ben fűszerkereskedést nyitott. — Felesége: Feldvébel Teréz, gyermekei:

Károly, János.

Müller Rezső rk. ig. tanító, * 1894-ben Bolmányon. A tanítóképzőt Pécssett 1912-ben végezte el. Első működési helye Kisnyárad, majd Kácsfalura került vez. tanítónak, 1928 óta Kásádon ig. tanító. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be és a szerb frontra került, 1915-ben, felmentették. A Levente egy. oktatója, az Isk. kiv. népm. egy. előadója. Felesége: Joszt Zsuzsanna, gyermekei: Rezső, László, Erzsébet.

Orsó Gáspár földbirtokos, * 1865-ben Széchenyfalván, középiskoláit Szegeden, a jegyzék tanfolyamot Nagybecskerekken 1889-ben végezte. Begaszentgyörgyön 28 éven át volt jegyző, 1917-ben ment nyugdíjba. 473 hold szántóföldje és különböző helyeken még 320 hold termőföldje van. Saját Nonius lótenyésztése, többzernyi baromfi- és sertés állománya, marhatenyésztése van. Vir. alapon vm. thb. tag, az OMGE, a Baranyavármegyei gazd. egy. tagja. Elnöke volt a Dázsony-dárdai ármentesítő társulatnak. — Felesége: Siller Izabella, gyermekei: Géza (Bpsten a Verebély-klinika orvosa), Mátyás (gazdálkodó), Erzsébet (Ember László h. szds felesége).

Orsó Mátyás okl. gazda, földbirtokos, * 1899-ben Begaszentgyörgyön. 1917-ben a 29. gy. e.-hez vonult be, volt az albán fronton, 2 évig a nemz. hadseregben is szolgált, 1921-ben mint zászlós szerelt le. Középiskoláit Nagybecskerekken, a gazdasági akadémiát 1923-ban Keszthelyen végezve, Németországban fejlesztette szaktudását, dr. Károlyi Imre kehidai birtokán 1 évig működött. 1924-ben hazajött atyja birtokára és azóta azt vezeti. Orsz. baromfitenyésztő egy., a Siklós-járás mezőgazd. biz. tagja, elnöke a Beremendi közs. Mezőgazd. bizottságnak. — Özvegy. † felesége: Igert Mária, leánya: Mária. — Fivére dr. O. Géza Bpsten orvos. Jogot is végzett. A háborút az orosz és olasz fronton küzdötte végig, hétszer megsebesült. A kisézüst, bronz vit. érem, seb. érem, Károly cs. k. tulajd., tart. hdgy, 75%-os hrt. A megszállás alatt Zálogos-pusztán két hétig letartóztatásban volt, — Nős, leányai: Erzsébet és

Ágnes.

KATÁDFA

Régi neve: Katádfalva. Egy 1454. évi okmány (br. Révay cs. lit. IX. 14.) írásmódja szerint: Kathathfalwa.

Bagoly József ref. kántortanító, 1900-ban Botykán, a tanítóképzőt Nagy-körösön végezte 1918-ban. Ugyanez évben Gödöllőn a kir. testőrségnél teljesített szolgálatot. 1919-től Nagyvátyon, 1920 óta Katódfán tanító. A Ref. olvasókör elnöke, a dalárda alapítója és karnagya, isk. kiv. népm. vez. Körzeti leventeoktató, a katádfai és bánfai levente egy. vezetése alatt az 1930-32 években első díjakat nyertek. A testnev. tanács bronz éremmel és elismerő oklevéllel tüntette ki. — Felesége: Pap Irma, gyermekei: Rezső, Irma.

Józan Sándor ref. lelkész, * 1860-ban Móricgáton, a teológiát Bpsten és Pápán végezte 1886-ban, Tök, Seregélyes, Csákvár, Haraszti, Katádfa, Kémes voltak működési helyei. 1891 óta Katódfán lelkész. Nagyrésze van a Ref. olvasókör megalapításában. Volt egyházmegyei aljegyző, 12 évig nyugd. intézeti pénztárnok, 10 évig a szigetvidéki kerület iskolálatogatója volt. Felesége: Székely Rozália, gyermekei: Ilonka, Sándor, László, Juliánna, Erzsébet, Aranka, András, Rozália. (Fiuk: vit. J. Sándor tart. zászlós résztvett a háborúban. A nagy és kisézüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. és a seb. érem tulajd. Vm. thb. tag.)

† Kur Kálmán ref. lelkész, * 1847-ben Kajdacson, a gimnáziumot Kunszentmártonban, a teológiát Bpsten végezte el. 1876-ban mint s. lelkész került Bátára, ahol 1878-tól haláláig (1903), mint lelkész működött. — Özvegye: Sipos Mária, Katódfán él.

vit. Lukács Sándor, gazdálkodó, 1893-ban Katódfán. 1913 óta gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1914-ben az 52 gy. e.-hez vonult be, az olasz fronton 7 hónapig harcolt, súlyosan megsebesült, mint 100%-os hrt szerelt le. A nagyezüst és bronz vit. érem, a Károly cs. k., seb. érem tulajd. 1925-ben vitézzé avatták. A Ref.

olvasókör volt alelnöke, 5 év óta közs. képv. test. tag. — Felesége: Tarkó Julianna, fia: Sándor.

Ref. egyház. Már 1560-ban anyaegyház. 1576-i hercegszöllősi zsinaton részt-vett lelképásztora Ladislaus Katátfalvy, 1768-ban tűzvész pusztította el a templomot, a paplakot s az összes épületeket. Minden irat, minden feljegyzés odaveszett. De már két év múlva felépül az új fatemplom. 1840-ben ez a templom már omladozott, 1853-ban építették a mai templomot, 1861-ben a lelkészlakást, 1863-ban az iskolát és a tanítói lakást.

Ref. olvasókör, alakult 1923-ban, alapító elnöke Józan Sándor ref. lelkész volt. Jelenlegi elnök: Bagoly József, könyvtáros: Vince János.

KÁTOLY

Az Árpádok utolsó éveiben mint Villa Katlh szerepel. (Hazai okmt. X. 250.) Az Anjouk. okmt. (V. 167.) megemlíti a kátolyi papot. (Sacerdos ecclesie de villa Katul.). A pécsváradi apátságé volt.

Hartmann János kocsmáros, * 1891-ben Apátvarasdon. 1928-ban nyitotta kocsmáját, amellelt gazdálkodik is, Siementháli és bonyhádi szarvasmarhát, mangalica és yorkshirei sertést tenyészt. 1914-ben a szerb harctéren megsebesült. Majd az orosz harctéren fogságba esett. 1917-ben megszökött, mint örm. szerelt le. Nagyezüst, bronz vit. érem tulajdonosa. Felesége: Fritz Magdolna, gyermekei: János, Rozália.

Kremsberger Jakab molnár, * 1898-ban, Kárászon. Szakképzett molnár; üzeme vízi- és villanyerővel dolgozik, vámorlést végez; finom lisztet is készít. A közs. vir. képviselője volt, a Tejszöv. tagja. Bonyhádi szarvasmarha, angol és tisztavérű magyar sertésenyésztéssel is foglalkozik. Évente 40-50 drb hizott sertést és 10-15 drb szarvasmarhát visz piacra. 1916-ban bevonult a 7. huszár e.-hez. A román és olasz harctereken küzdött, térdkalácstörést szenvedett. — Felesége: Russek Mária, gyermekei: Szilvia, Mária, Kázmér.

Linck Fülöp gazdálkodó, * 1903-bari Torzsán. Birtokát atyjától L. Pétertől vette át 1922-ben, 110

holdon általános gazdálkodást folytat, emellett angol sertéstenyésztéssel foglalkozik. Exportra dolgozik. Kezdeményezésére alapították a Tejszövetkezetet. A képv. test. vir, tagja. — Felesége: Schreiber Katalin, fia: Ferenc.

Mohos József rk. tanító, * 1909-ben Pécsen. A tanítóképzőt Baján végezte 1928-ban. 1929-ig Mohács-Szóllóhegyen működött. Ekkor megválasztották Kátolyba. (Az iskola egy tanerős, bár a tanulók létszáma két tanerőt tenne szükségessé.) A Levente egy. oktatója. Felesége: Papp Erzsébet, leánya: Cecília.

Özv. Ruzsek Jánosné, sz. Petrovics Klára, malomtulajdonos, * 1866-ban Mohácson. † Férje a molnárpart Mohácson tanulta. 1901-ben önállósította magát és Kátolyon mint molnármeister működött. 1925-ben bekövetkezett haláláig.

Gyermekei: János, Mária (Kremsberger Jakabné).

ifj. Szabó Mátyás bíró, * 1895-ben Kátolyban. 2 éve viseli a bírói tisztelet. 3 évig közs. elöljáró volt. Gazdálkodással és állattenyésztéssel foglalkozik. 1915-ben bevonult a 103. gy. e.-hez. Az orosz harctéren küzdött, mint tizedes szerelt le. A kizezűst vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. Felesége: Geschnik Ágota, leányai: Etel, Franciska.

KÉKESD

Aut Vilmos h. közs. bíró, * 1898-ban Kátolyban. 3 évig képv. test. tag volt. 1932 óta a közs. h. bíróját. Belterjes gazdálkodást folytat, bonyhádi szarvasmarha és angol sertés tenyésztéssel foglalkozik. 3 év óta az Urbéresek pénztárosa. — Felesége: Hotz Borbála. fia: Simon.

Kremsberger Dezső malomkezelő, * Kárászon, Szakmáját Németbólyban tanulta ki. 1931 óta vezeti atyja helybeli vizimalmát, melynek napi teljesítő képessége 20 q., bátyja K. Ferenc tejelő szarvasmarhával 2 ízben második, 1 esetben első díjat nyert a bpesti tejgazdasági kiállításon.

Mátis János kereskedő, a „Hangya” vezetője, * 1910-ben Vásárosdombón. Mint segéd Bpsten, majd a vásárosdombói „Hangya” szöv. üzletében működött, 1932 óta a kékesdi „Hangya” üzletét vezeti. — Felesége: Herke Katalin, fia: Jenő.

Merkle József rk. kántortanító, * 1898-ban Kékesden. Iskoláit Pécsen végezte, oklevelét ugyanitt szerezte. Kékesdre meghívás folytán került. Behatóan foglalkozik az isk. kiv. népműveléssel, gyermekkarával az Orsz. dalos szöv. VII. kerületének első dalos versenyén II. díjat (ezüst oklevelet) nyert. Méhészeti népszerű előadásokat is tart. 1916-ban Asiagonál, olasz fogságba esett, 1921-ben került haza, mint hdgy szerelt le. — Felesége: Klein Anna, leánya: Márta.

Pécsy Ferenc közs. bíró * 1886-ban Kékesden. Második éve viseli a bírói tisztséget. 41 holdon gazdálkodik. Bonyhádi szarvasmarha tenyésztéssel foglalkozik. A „Hangya” szöv. igazgatója, az egyházközség volt pénztárnoka. Békében a 8. husz. e. -nél 2 évig szolgált. A világháborúban szintén bevonult, az orosz, szerb és román fronton harcolt. — Felesége: Csizmadia Erzsébet, fiai: Mihály, Ferenc, István.

Wágner Mihály kereskedő, * 1887-ben Kékesden. Üzletét 1912-ben nyitotta meg. Gazdálkodással, bonyhádi szarvasmarha és sertéstenyésztéssel is foglalkozik. 1909-ben a 19. h. gy. e.-ben szolgált, 1914-ben újból bevonult, a szerb harctéren megsebesült. 1915-ben az orosz és román fronton harcolt. Innen táviró- és telefon tanfolyamra vezényelték, mint szk. szerelt le. 2 kizezűst vit. érem, Károly cs. k. tulajd. -- Felesége: Rosenberger Mária, gyermekei: József, János, Teréz.

Wagner Péter malomtulajdonos, * 1899-ben Kékesden. A vizimalom nagyatyjáé volt. Vámörlést folytat, napi termelőképessége 10 q. A Tejszöv, a „Hangya” szöv. tagja. 1917-ben bevonult a 31, tarack-tüz. e.-hez, a román, orosz és olasz harctereken szolgált. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. Felesége: Winkler Margit, gyermekei: Éva, Mária, Margit.

KÉMES

Egy 1251. évi okmányban Villa Kemus (Dl. 26.). A középkorban Sokloshoz tartozó vámhely volt.

Ambrus Dávid gazdálkodó, * 1879-ben

Kémesen. 1902 óta gazdálkodik birtokán. Sertéshízlalással is foglalkozik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt. 1916-ban fogságba került, 1918-ban megszökött, mint 50% hrt szerelt le. Volt közs. bíró, esküdt, 3 évig a mezőg. kamara járási elnöke, jelenleg biz. tag; 1929 óta vm. thb. tag, a Nemz. egység pártjának helyi elnöke, az úrbéres birt. volt elnöke, jelenleg tanács tag, a ref. egyh. presbitere. Felesége: Lőrincz Mária.

Bak József kovácmester, * 1885-ben Monosokor-Csoboka pusztán. Mint segéd Erdősokonyán, Nagypáradon és Horvátországban dolgozott. 1906-9-ben a 10. h. husz. e. -nél szolgált. 1914-ben ugyanide vonult be, 1918-ban szerelt le. 1919 óta atyja műhelyét önállóan vezeti. Közs. pénztárnok, 1932 óta az Önk. tűz. test. elnöke, iskolaszéki világi elnök volt. — Felesége: Na s z vadi Juliánna. fiai: József, Sándor és Gyula.

Csánk János vizsg. kéményseprőmester, * 1895-ben Berzencén. A kéményseprői mesterséget Csurgón tanulta ki. 1911-ben szabadult fel, 4 évig, mint segéd működött. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az olasz, orosz és román fronton harcolt, kétszer sebesült meg. A kieszüst, a bronz vit. érem és Károly cs. k. tulajd. 1919-től üzletvezető volt a kémesesi kerületben, melyhez a siklósi járás II. számú munkakerületének 31 községe tartozik. 1933 óta Somogyon kéményseprő m. — Felesége: Koller Mária.

Kémesesi gőzmalom. Felszerelése: 95 HP gőzgép, 2 fekvőkazán, fordító szivattyú, egy dinamó, 3 d. 1 sz., hengerszék, 2 pár kő, hatrétű síkszita, stb. Vegyestipusu malom.

Koncz Antal ref. lelkész, * 1869-ben Agárdon. 1889-ben Bpesten végezte a teológiát 1898-ban Kémesen lelkésszé választották, törv. biz. tag. — Felesége: Papp Gizel la, gyermekei: Antal és László.

Molnár Gyula gazdálkodó, * 1898-ban Kémesen. 1917-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 6 havi szolgálat után leszerelt. 71 hold birtokán gazdálkodik, sertéstenyésztést folytat. 1925 óta közs. képv. test. tag, 3 évig volt közs. bíró és

közgyám. Nagyatyja és édesatyja közs. bírók voltak. Felesége: Berta Júlia, fiai: János, Gyula, Sándor.

Pék Vidor nyug. detektívfelügyelő, 1888-ban Szegeden. A verseci főreáliskolában tett érettségét, Fehértemplomban kiegészítő érettségét tett 1907-ben. 1908-ban a Máv. szolgálatába lépett, Vinkovcén és Mitrovicán volt díjnok, majd a határrendőrséghez lépett át. A háború alatt a déli hadsereg és az I. Hads. parancsnokság kémelhárító szervezetében dolgozott, kitűnő teljesítményéért megkapta az arany érdemkeresztet a vit. szallagon. Mint hdgy szerelt le. 1918-ban detektívfelügyelő lett. Marosvásárhelyről a megszállás miatt menekülnie kellett. 1920-ban létszám apasztás miatt nyugdíjazták. — Felesége: Bozóky Teréz. postamester.

Ref. egyház. Az 1734.-i egyházkerületi névsor említi először Kémest, melynek leányegyházai Csepel és Tésenyfa. Az 1754.-i névsor szerint már 5 leányegyház tartozik hozzá: Csepel, Szaporca, Tésenyfa, Piski, Cun. Később Adorjás és Kóros is csatlakoznak. Békási János prédikátor és Öreg László rektor idejében 1795 május 6-án Kémes Molnár Istók magára gyújtja a házat. Leégett a falu templomostól, tornyostól, paplakostól. A leégés következtében a leányegyházak sorban elszakadtak az anyaegyháztól. A piskiek még segítenek a kémesieknek paplakot építeni, de csakhamar ők is elszakadnak, mire a kémesiek a piskieket szolgálataikért kifizették. Hozzáfognak a templom építéséhez is. E célból elhordják a kémesesi, — ellenség által lerombolt — vár köveit. Szerencsétlenségükre éppen ebben az időben változott a földesuraság személye. Az új földesúr minden ellenszolgáltatás nélkül visszavette tőlük a fölászott és kirakott köveket. A romok között találtak a kémesiek egy hatmázsás harangot, amit az uraság velük Siklós várába szállíttatott. A nagy nehezen felépített templom tornya 1798 okt. 24-én éjjel ledőlt, magával rántván a templom egész elejét. A kémesiek újra hozzáfoghattak templomuk építéséhez, melyet utoljára 1928-ban javítottak.

Rk. egyház, A vajszlói plébániához tartozik.

1932-ben épült temploma Szt István királynak van szentelve. Hiv. sz. 75.

Schwarzcer Aladár ny. körjegyző, * 1871-ben Lesenceistvándon. Mint jegyzőgyakornok 1889-ben kezdte működését a nagytótfalusi és drávaszentmártoni körjegyzőségnél; mint s. jegyző a nagyharsányi és gyüdi körjegyzőségeknél működött. Kémesen 1899-1933-ig körjegyző volt. Érdeme a rk. templom és a körjegyzői lak felépítése, elérte, hogy Kémesen rendes állomás van és megszerezte a hetivásár engedélyt is.

Schwartzcer Zoltán körjegyző, * 1904-ben Kémesen. Bpsten főreáliskolai érettségít tett. Közig. működését, mint jegyző gyak. Kémesen kezdte meg. 1926-ban Szombathelyen közig. tanfolyamot végzett. 1928-ban a nagytótfalusi körjegyzőségnél s. jegyző volt, 1933 óta kémesen körjegyző, 1929-ben Kémesen megalakította az Önk. tűz. testületet.

† Szentiványi H. Alajos kéményseprő mester, * 1852-ben Pécsen. Iparát Kalocsán tanulta, mint segéd 20 évig Pécsen dolgozott. 1915-ben Siklóásra került, mint II. kerületi kéményseprőmester. 1929-ben halt meg. — Özvegye: Kruger Verona, átvette férje iparát.

KEMSE

Gräber Ferenc földbérlo, * 1888-ban Szondon. 1906-tól 1913-ig atyja 1000 holdas birtokán gazdálkodott, közben a 10. h. husz. e.-ben teljesített szolgálatot. 1913-ban bérbe vette a vallásalap borostyáni gazdaságát. 1918-tól a családi birtokon a hizlaldát vezette, 1921-től 1926-ig a somogyvm.-i Jut-pusztán saját birtokán gazdálkodott. A pécsi káptalan zehi pusztai 1200 holdas birtokát bérli, melyen főleg állattenyésztést folytat. A Baranyavm. gazd. egy. választm. tagja. Felesége: Pandek Irén, leányai: Irén és Zsuzsanna.

Kun Sándor gazdálkodó, * 1875-ben Kemsén. 1911 óta 25 hold birtokán gazdálkodik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton 36 hónapon át harcolt, 1918-ban szerelt le. Többizben h. bíró, 2 évig közs. bíró volt, a ref. egyh. volt ,gondnoka, jelenleg közbirt. vagonkezelő. —

Felesége: Soós Julianna.

Pósa Márton közs. bíró, * 1871-ben Kemsén. 1894 óta 22 holdas birtokán gazdálkodik. 1916-ban az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. 1895 óta közs. képvis. tag, 10 évig volt h. bíró, 1930-ban egyhangúlag közs. bírónak választották meg. Közbirt. elnök. Felesége: Vejtí Sára, leánya: Julianna.

KÉPESPUZSTA I. SZENTKATALIN

KESZÜ

Határában a jégkorszak óriási állatai tanyáztak; ásatás folytán számtalan mammutcsont került itt napvilágra. — Mint jelentős község csak a középkor végén szerepel. Kesu, Kezeu, Kewzew, Kezw, írásmódokkal találjuk a pápai tizedlajstromban. (I. 238.) — 1400-ban és később is a Pécsi püspöké volt. Azonos lehetett vele az 1469-ben szereplő Villa Kezewl is. (Pécsi káptalan mag. llt. 31. n. 2.).

Gebhardt Lajos körjegyző, * 1899- Lippán. (Édesapja G. Sándor ügyvéd, Egerből származik és Lippán működött.) Középiskoláit Lippán és Aradon, közig. tanfolyamot Szombathelyen végzett. Mecsekalján gyakornok, később a. ü. jegyző volt, utána 1½ évig Ujpetrén működött. 1918-tól 1922-ig a nemz. hadseregben, mint karp. örm. szolgált. 1929 óta Keszüben körjegyző, A helybeli egyesületek elnöke. — Felesége: Wessely Margit, leánya: Zsuzsanna.

Magyar János s. jegyző, * 1902-ben Orosházán. Középiskoláit Szolnokon végezte, azután közig. pályára lépett, 1927-ben Szombathelyen végzett tanfolyamot. 1928-tól 1930-ig Szalántán volt s. jegyző, 1930 óta pedig ugyanilyen minőségben Keszüben működik. Az isk. kiv. népm. jegyzője.

Nagyági Rezső kereskedő, * 1881-ben Sopronban. Mint segéd Bécsben is dolgozott. 1906-ban Keszüben nyitott vegyeskereskedést. A jegyzői irodában is működött és a postaügynökséget is vezette. Üzlete saját házában van. 1914-től az 52., majd a 32. gy. e.-ben az orosz

és olasz fronton harcolt; az orosz harctéren megsebesült. A Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Kész Ágnes, gyermekei: Mária, Rudolf, Emma.

Navracsics Ferenc rk. plébános, * 1888-ban Őrtiloson. 1912-ben szentelték pappá. Mint s. lelkész Harkanovci, Olasz, Podgajci, Hercegszöllős, Beremend voltak működési helyei. 1914-től 1918-ig tábori lelkész volt. 1920-tól 1924-ig Torjáncon, 1924-25-ben Belezsnán önálló lelkész. 1925-ben Himesházán s. lelkész. 1926-tól mint plébános Keszüben működik. Valamennyi helybeli egyesület egyh. elnöke.

Rk. egyház. Templomát Szt Anna tiszteletére 1781-ben építették, ugyanezen évtől kezdve van anyakönyve. Kegyúr: a pécsi kisszeminarium. Hiv. sz. 522- (magy. horv. ném.).

KISASSZONYFA

Középkori neve Kisasszonyfalva. Egy 1370. évi okmány Kysazzunfalua néven említi. (Dl. 5855.). Köznemesi birtok volt. — Az ősi Istvánffy kastélyban született 1538-ban Kisasszonyfalvi Istvánffy Miklós nádor és jeles történetíró. Kisasszonyfa mellett volt az Árpádok alatt Kőrösmonostor vásáros hely. Ezt az 1542. évi adólajstrom Kewrys néven említi. A község határában középkori várromok vannak.

dr. Bencze László rk. plébános, * 1886-ban Trencsénben. Középkorai tanulmányait Pécssett végezte, a teológiát Bécsben, mint a Pázmány-intézet növendéke; itt avatták a hittudományok doktorává is, 1908-ban szentelték pappá. Pécsváradon, Faddon és Pécssett (a budai külv. és a székesegyházi plébánián) volt káplán. 1917-ben székesegyházi sekrestyeigazgató lett. 1922-ben nevezték ki kisasszonyfai plébánosnak. 1931 óta a szentlőrinci esperesi kerület tanfelügyelője. Az egyházmegyei tanítói fegyelmi biz. tagja, a Tejszöv. elnöke, a kath. népszöv. helyi igazgatója. A világháborúban tábori lelkész volt. A szerb és orosz harctereken teljesített szolgálatot, mint százados-lelkész szerelt le.

Deli Miklós közs. bíró, * 1879-ben Kisasszonyfán. 12 éves kora óta önállóan

gazdálkodik. Birtoka mellett 25 holdas bérlete is van. 1912-ben esküdt, majd h. bíró volt, évek óta a közs. bírója. A Tejszöv. elnöke és pénztárnoka. 1914-ben bevonult a 10. husz. e.-hez. A szerb, orosz és olasz harctereken 44 hónapig harcolt, mint tizedes szerelt le. A Károly cs. k., a bronz vit, érem tulajd. — Felesége: Pap Verona, fia: János (az olasz fronton megsebesült).

Hajdinák György malomtulajdonos, *- 1902-ben Kisbodolyán. A malom szakmát atyja malmában tanulta, 1920-ban felszabadult. 1920 óta Godisán gazdálkodott. 1928-ban vásárolta meg malmát, melyet a modern követelményeknek megfelelően rendezett be. A malom kereskedelmi és vámórlést folytat. Sertéshizlaló telepe 5 szállásból áll, évente 250-300 drb sertést hizlal. Bpest és Ausztria részére szállít. A magyarmecseki Olvasókör, a szentlőrinci Ipartestület, az Iparos olvasókör, az Orsz. Molnár szöv., a Felsőmindszenti kaszinó tagja.

Réder János rk. ig. tanító, kántor, * 1885-ben Nagypáradon. A tanítóképzőt Csurgón végezte, 1904-ben nyert oklevelet. Működését mint oszt. tanító Kereseligetén kezdte meg 1904-ben. 1905-ben Udvariba került, mint kántortanító. Jelenlegi helyén 1908 óta működik. Igazgatóvá 1921-ben nevezték ki. Az Olvasókörnek éveken át volt jegyzője, a Nemz. egys. párt helyi titkára. — Felesége: Ebert Anna. Apósa: Ebert György ny. ig. tanító, * 1862-ben Pécssett. A tanítóképzőt ugyanitt végezte, Tanítói pályáját Babarcon kezdte 1896-ban, majd Hercegtöttösön, Udvaron, Pócsán kántortanító volt, 14 éven át Nagybudmérőn működött. Igazgatóvá 1918-ban nevezték ki. Mikor 1923-ban nyugdíjba ment, kultuszminiszteri és püspöki elismerésben részesült.

Rk. egyház. 1728 óta önálló plébánia, ugyanez évtől kezdve van anyakönyve. Templomát Kisboldogasszony tiszteletére szentelték fel 1765-ben. Kegyúr: gr. Draskovich János. Hiv. sz. 404.

Tyószits Sándor földbirtokos, * 1878-ban Sombereken. 480 holdas kisasszonyfai birtokán gazdálkodik. A vm. thb. vir, tagja, az Alsódunántúli mezőgazd. kamara alelnöke, a vm.

mezőgazd. bizottság elnöke.

KISBATTYÁN

Garay János urad. főerdőőr, * 1879-ben Kemsén, régi baranyai családból. 1900-tól 1904-ig az 52. gy. e.-ben katonai szolgálatot teljesített, azután Szentlőrincen volt pénzügyőr. 1906-ban a br. Riedermann szentegáti uradalmában volt erdőőr, itt 7 évig működött. 1913-ban a pécsi püspöki uradalom erdőőre lett. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, áthelyezték a 2. h. huszár e.-hez, a szerb, orosz, román, és olasz harctereken teljesített frontszolgálatot, a szerb fronton 13 napig volt fogságban, megszökött, az olasz fronton megsebesült. 1918-ban szerelt le. 1926-ban főerdőőrnek nevezték ki, 1927-ben Kisbattyánba helyezték át. — Felesége; Barics Mária, leánya: Mária-Gizella (férje Saághy Mihály k. tanító Ligeten).

Hoffmann János közs. bíró, * 1894-ben Kisbattyánon. Az asztalos, bognár és kádár szakmákban szerzett szakképzettséget. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez bevonult, a szerb és orosz fronton harcolt, 1915-ben fogságba esett, 1918-ban jött haza. 1932 óta közs. bíró. 10 év óta az egyh. közs. világi elnöke, úrbéres birtokossági erdőgazda és pénztárnok. — Felesége: Apl Anna, gyermekei: Kristóf, József, Anna és János.

Kunszt Márton kovács m., * 1883-ban Kisbattyánban, baranyai iparos családból. A kovács ipart Bükkösdön és Ró-nádfán tanulta, mint segéd Bonyhádon, Bikalon és Komlón dolgozott. 1902-ben Kisbattyánban önálló üzemet alapított. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, ahol fogságba esett, 32 hónap után haza jött. 1918-ban leszerelt. Saját birtokán gazdálkodást is folytat. 25 éve tagja a közs. elölj-nak, kétszer volt közs. bíró, 12 évig volt a hitk. gondnokai az úrbéres-birtokosság erdőgazdája és pénztárnoka volt. 1930-ban a Sásd és vidéke ipartest.-től mesterlevelet nyert. -- Felesége: Kardos Margit, leányai: Magdolna, Teréz, Éva és Anna.

Zabányi Alajos rk. kántortanító, * 1905-ben

Szabolcsbányatelepen, a tanítóképzőt Pécssett végezte, oklevelet 1926-ban nyert. 1927 óta Kisbattyánban mint kántortanító működik. A gödrei esp. ker. tanítói kör jegyzője, az isk. kív. népm. vezetője és előadója. Nevelésügyi cikkeket ír, szépirodalommal is foglalkozik, — Felesége: Jauch Irma, gyermekei: Alajos, Blanka.

KISBESZTERCE

Fricenschaft (Frigyes) József erdész, * 1879-ben Gyűrűfűn. Pécssett a Hamerli vaskereskedés raktárnoka volt. 1910 óta gr. Mayláth erdőgazdaságánál van, jelenleg a lóka-pusztai 600 holdas erdőt kezeli. 1914-ben bevonult, a szerb fronton mint tábori csendőr súlyosan megsebesült, 1916-ban mint 25%-os hrt szerelt le. — Felesége: Fisli Katalin, gyermekei: Julianna (Gál Istvánné), Mária, József (erdész, felesége: Farkas Erzsébet), Ferenc (erdész gyak.), Nándor, Sarolta és Géza-János.

KISBICSÉRD

Baranyavármegye gyümölcsfaiskolája 1915-ben 10 kat. hold területen alakult. Feladata: a vm. közúti fásítás céljaira gyümölcsfák szaporítása, a fölös anyagok magánfeleknél való értékesítése méltányos áron. Szaporít nagybani terjesztésre alkalmas, alma, körte, szilva, cseresznye, meggy, dió, kajszli, őszibarack és mandula oltványokat. Vezető: Bohus Zoltán (1 o.), helyettese: Csermák Béla.

Bohus Zoltán vm. kertész, * 1906-ban Aradmácsán. 1922-től a budaörsi Erzsébet királynő áll. törzsgyümölcsösben, 1926-tól Franckl János rácalmási és galambospusztai gazdaságában volt gyakornok. 1927-ben a Kecskeméti faiskola és magtermelő rt.-nél kertész volt. 1929-ben Bpsten a Fővárosi kertészképző iskolát végezte el. — Felesége: † Berényi Magdolna.

Sántha Kálmán vendéglős, mészáros és hentes, * 1904-ben Ujgrácon (Verőce vm.). Iskoláit ugyanitt végezte, aztán a hentes és mészáros ipart tanulta Szabadszentkirályon és Pécssett. 1928-ban Szabadszentkirályon szabadult fel. 1929 óta

Kisbicséreden a közs. vendéglő bérlője. Édesapja ugyanitt molnár. — Felesége: Ladislay Irén, fia: Gyula.

KISBODOLYA

Balázs István h. bíró, * 1882-ben Kisbodolyán. 23 holdon gazdálkodik. A világháborút, mint az 52. gy. e. tizedese harcolta végig a szerb, orosz és román frontokon. A bronz vit érem és a Károly cs. k. tulajd. Családja Kecskemétről származik. — Felesége: Fehér Vilma, gyermekei: István (felesége: Zsirmann Mária) és József (felesége: Blázsovits Ilona), unokája: Juliska.

Csirke József közs. esküdt, 1891-ben Szatinán. 29 holdon gazdálkodik, amelyből 11 h. saját szerzeménye. 1914-ben bevonult a 8. h. ,husz. e.-hez. Harcolt a szerb és olasz fronton, egyszerre három golyótól sebesült meg. 1917-ben felmentették. (Öccse: Imre szintén megsebesült a fronton.) Felesége: Szőke Irén, leánya: Gizella.

Jobbágy István kisbirtokos, * 1867-ben Abaligetén. 40 év óta tagja a közs. képv. test.-nek. 32 holdon gazdálkodik. Felesége: Nagy Év a, gyermekei: Katalin (férje Kis Nagy József résztvett a világháborúban, a szerb és olasz fronton szerzett sérülései következtében hrt lett), Erzsébet (Kastyán Péterné), unokái: K. N. István és József, dédunokák: K. N. Géza és Erzsi.

Kis Nagy Mihály közs. bíró, * 1873-ban Kisbodolyán, 31 holdon gazdálkodik. 1910/14-ben, 1920/24-ben bíró volt. A világháborúban a 19. h. gy. e. kötelékében harcolt, az orosz fronton megsebesült. 1918-ban fölmentették. — Felesége: Kovács Borbála, gyermekei: Anna (első férje: t Kovács István az orosz fronton hősi halált halt, fia: István, második férje: Gulyás János, leánya: Etel), József (1918-ban hadbavonult. — Felesége: Mozslányi Irma, fia: Emil.)

Pölöske Mihály kisbirtokos, * 1892-ben Kisbodolyán. 32 holdon gazdálkodik, amelyből 12 h. a saját szerzeménye. A közs. képv. test. tagja. A világháborút az 52. gy. ezr. kötelékében harcolta végig a szerb és orosz fronton. Megsebesült. — Felesége: Böröcz Teréz, leánya: Katalin-Erzsébet

(Kovács Istvánné).

KISBUDMÉR

Anjoukori okmányok Bodmer, Budmur, Bodmer, későbbiek Alsowbodmer, Felsewbodmer, Eghazas Bodmer néven említik. Valószínűleg kiterjedt a mai Kis- és Nagybudméra.

Haász Ernő közs. bíró, * 1888-ban Kisbudmérön, régi baranyai családból, 1933-ban választották meg bírónak. 25 holdas birtokán szakszerűen gazdálkodik. 1914-ben bevonult a 19. h. ,gy. e.-hez, a szerb és orosz fronton küzdött, megsebesült. 1916-ban orosz fogságba esett, 1920-ban jött haza. — Felesége: Trischler Margit, fia: Péter (Mohácson téli gazd. tanfolyamot végzett).

Hartvég J. Jenő rk. ig. tanító, * 1882-ben Bezedeken. A tanítóképzőt Kalocsán 1902-ben végezte. Ugyanez évben kezdte működését Kisbudmérön. A világháborút 1914-től kezdve a szerb és orosz harctereken küzdötte végig, megsebesült. 1915-ben orosz fogságba esett, 1918-ban szökve jött haza. — Felesége: Reberics Mária, leánya: Irma.

Preisendorf József hentes és mészáros, * 1892-ben Kisbudmérön. Villányban szabadult fel, segédei éveit Eszéken, Zágrábban, Pécsen töltötte. 1922-től Nagybudmérön, 1927-től Kátolyban, 1928-tól Cselegörcsönyben volt üzlete, 1930 óta Kisbudmérön működik. 1913-ban bevonult a 8. h. husz. e.-hez. Az orosz harctéren küzdött, 2-szer sebesült. 1915-ben Tarnopol alatt fogságba esett, a szibériai Vladivosztkban sinylődött. 1918-ban hazajött. — Felesége: Kész Éva, gyermekei: Richárd, Rozália.

KISCSÁNY

Az ormánysági ősrégi szép magyar viselet egyik főhelye; egy 1257. évi okmányban találkozunk először a Terra Chan névvel. Az 1542. évi adólajstromban Kyschan néven szerepel.

Ref. egyház. Már a XVI. sz. -ban van itt református gyülekezet. 1576-ban a hercegszöllősi kánonok egyik aláírója: Petrus Tsany. Tóth Ferenc 46-iknak közli ezt a nevet. Csikesz S. Sseny-nek

olvassa, de a Csány olvasás elfogadhatóbbnak látszik. A község a rácfutáskor leégett (1709-ben); népe a Szilas-erdő mocsarak által elrejtett dombjára, az u. n. Várszigetre menekült. Abban az időben Baranya tele volt hatalmas erdőségekkel, mocsárral, ingoványokkal. Ezekben a helyeken, apró „szállásokba” széledt szét a menekülő nép. 1754 körül a földesuraság parancsára újra tömörülni kezdtek és pedig a régi elhagyott fészekbe: Kiscsányba. (Apróbb szállások voltak Kiscsány körül: Seny, Körtönye; Oszró körül: Vejti, Szilvás, Bujtos. Ma egy-egy dülő neve örzi ezeknek a helyeknek az emlékét.) Csikesz S. szerint a mai Kiscsány ősi neve Seni, vagy Seny, (mai kiejtéssel Zseni). Ez a hely a Fekete-víz jobb partján volt, ma Zseni-mezőnek nevezik. Az egyszerű fatemplom a mai prédikatori földön állott, (A régi Mózeszéke, vagyis a papszék a mai templomban, az oszrói férfiak oldalán a legutolsó padocská.) A templom mellett — közvetlenül a töltésen — állott egy kis harangláb. A lakosok hajlékai ott voltak a mostani kenderföldeken. Innen költöztek fel az árvizek miatt a dombon levő, pár házból álló Kiscsányba, (akkor Nagycsány jóval nagyobb volt nála, mert a lakosok zöme még Zseniben lakott). Utóbb a prédikátor is felköltözött, de a templom ott maradt. Ősszel, télen, tavasszal legtöbbször ladikkal mentek a templomba és pedig kétszer naponta. Egyszer a haranglábát egy kis haranggal együtt elsodorta az árvíz. A harangot a 60-as években találták meg a Fekete-víz medrének kotrása alkalmával a mostani tanítói föld előtt. A harang ősrégi huszita-harang lehetett, rajta kibetűzhetetlen, kopott felírás és huszita kehely-dísz; a kis harangot felszerelték, de 1888 szeptemberében, mikor Dányi Gábor ujonnan megválasztott lelkész ünnepélyesen bevonult Kiscsányba, a sok zúgatástól megrepedt. A repedt harangot Settenhoffer soproni harangöntőnek adták át, aki újat öntött helyébe. (Örök kár, mert ez volt az egyetlen, kétségtelen bizonyosság arra, hogy e helyen már erős huszita mozgalom volt). Az új harang 1910 november 4-ig szolgált, amikor is éppen Dányi Gábor temetése napján megrepedt. A

kiscsányiak elrejtett templomukat — ha kellett — fegyverrel is védelmezték, a feljegyzések közt találjuk azt is, hogy papjuk még puskaport is készített. És ez nemcsak itt volt így, hanem szerte Baranyában mindenütt. 1754. febr. 6-án a földesúr, gr. Batthyány Lajos megengedi a kiscsányiaknak, hogy fatemplomukat a régi helyről Kiscsányba helyezhessék át. S a kiscsányiak 200 esztendővel megelőzték az amerikaiakat.

Idézzük a feljegyzést:

„Volt nagy öröm. Fatemplomjuk alá faderekakból kerekeket, hosszú gerendákból tengelyeket csináltak — minden vonómarháiknak előfogatóval és sok odagyült nép segítségével ide vontatták.”

A templom elé torony is épült. De a többször is javított, nagyobbított templom 1794-ben már dűledező volt. Az uradalom afelett való bosszankodásában, hogy az egyház a régi templomnak sem helyével sem nagyságával (körülbelül harmada volt a mainak), sem anyagával megelégedve nem volt, hanem új helyen nagy templomot kőből és téglából szeretne építeni (ami nyomorúságos jobbágyi sorukhoz illetlennek látszott az uradalom tisztje előtt) a két község közötti lóusztató gödröt és a mögötte álló pajtát jelölte ki templom helyül. Ezt a gödröt a két falu földdel feltöltötte s a templom, gyönyörű ívelésű, de óriási terhű boltozatai alatt sehol meg nem repedt. A pajtát körülfojták a templom falai, úgy hogy abban laktak a kőművesek és ácsok; s azt csak akkor bontották le, mikor a boltozat emelése végett a templom belsejében is állványozni kellett. A templom alapját 1812-ben rakták le, a munka 5 évig tartott és 1822 jún. 9-én szentelték fel az új templomot. Építése Kiscsánynak 14.156.22 frt.-ba, Oszrónak 9787.34 frt.-ba, összesen 23.944.16 frt.-ba került (1 frt.-ban 40 kr. volt). 1828-ban Kiscsány Oszróval egyesült. Társegyházakká lettek. 1830-31-ben épült szilárd anyagból a paplak, miután " a Mélt. földesuraság Batthyány Ker. János gróf olyan kegyességgel viseltetett, hogy a templomhoz közel levő helyet — kész lévén azért a tulajdon kocsmáját elpusztítani — parochiális fundusnak

átengedte." 1842. nov. 15-én este rablók törtek a parochiára, a lelkész megkínzása után feltöretvén az eklézsiának mindkét ládája, egyikből 34.10 frt, a másiktól 32.42 frt, a lelképásztoréval 1527 frt érő jószágot raboltak el. A régi papok elbeszélései szerint ezekben az időkben a kánoni vizitáció is töltött puskával és pisztolyokkal járt mindig. 1887-ben súlyos csapások érték a két községet Május 17., június 15., július 23., tehát három ízben jég verte el mindenüket; szept. 7-én pedig osztrói Nagy József udvarán tűz támadt, több mint 1000 öl fa, az összes házak, a betakarított búza, a kicsévelt szalma, sok széna, a legtöbbnek élelme, minden ruhája, gazdasági eszközei hamuvá lettek. A lélekszám: 1870-ben 572 volt, ma 296.

vit. Varga László ref. lelkész, * 1899-ben Hencsen. 1917-ben a 19. gy. e.-hez vonult be, az olasz fronton megsebesült A nagy- és kisezüst, a bronz vit. érem, a Károly cs. k., seb. érem, háborus emlékérem tulajd. 1923-ban vitézzé avatták. A teológiát Debrecenben végezte. 1926-tól Biharnagybajomban volt s. lelkész, 1928-29-ben tanulmányúton volt Halleban, 1929-től Hajduhadházon, 1930-tól Darányban volt s. lelkész, ebben az évben avatták Bpsten lelkésszé. 1931-ben Gyöngyösmelléken h. lelkész, majd Kiscsányban rendes lelkész lett. A Kiscsányi Kálvinszövetség gazdaköre és az osztrói népkönyvtár elnöke. — Felesége: Nagy Ilona, leánya: Ilona.

KISHAJMÁS

Csonka Andor rk. kántortanító, * 1891-ben Pécsen A tanítóképzőt ugyanott végezte 1913-ban. Működését Mecsekpölöskén kezdte meg. 1917-ben Magyarhertelendre, 1929-ben Kishajmásra került. A leventéknek elméleti oktatást ad. A világháború kitörésekor önkéntesi évét szolgálta a 19. h. gy. e.-ben. A szerb fronton harcolt, súlyosan megsebesült, 1915-ben mint hrt leszerelt. — Felesége: Eötvös Gizella, fia: László.

KISHARSÁNY

A XV. században a Garayaké volt Ebes Harsány

néven, egészen addig, amíg a család Garay Jóbban kihalt. (Anjouk. okmt. V. 281.).

Bontovich Árpád tanító, * 1888-ban Bpsten, a tanítóképzőt Nagykőrösön 1907-ben végezte el. Első működési helye Mohács, ahol 1½ évig volt. 1909 óta Kisharsányban vez. tanító. 1914-15-ben az 1. honv. gy. e.-ben teljesített katonai szolgálatot. Az Olvasókör elnöke, a Levente egy., a Dalárda, az Isk. kiv. népm. egy. vezetője és a Lövész egy. tagja. A megszállás alatt tusz volt. — Felesége: Toldy Ilona, gyermekei: Margit, Árpád.

Dikse József esküdt, * 1891-ben Kovácshidán. 1919 óta egyedül vezeti birtokát. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz, olasz és román fronton küzdött, 4-szer megsebesült. 19 hónapig orosz fogságban volt, innen megszökött és 1918-ban leszerelt. Két kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. és a háborus emlékérem tulajd. Két év óta közs. esküdt, a Közbirtokosság, az Olvasókör és közs. képv. test. tagja, az iskola gondnoka. — Felesége: Miksa Mária, gyermekei: József, Etelka.

Mézes János vendéglős, * 1879-ben Kisharsányban. 40 hold birtokán állattenyésztéssel is foglalkozik. A háborút a szerb fronton küzdötte végig, 1918-ban szerelt le. Négy év óta vm. thb. tag, a községi képv. testület, a Baranyavm. gazd. egy. tagja, a Kisgazdák egyesületének elnöke. A községi vendéglőt bírli. Felesége: Bausz Zsófia, fiai: János, Ferenc.

Nagy Lajos kereskedő, * 1900-ban Bácskossuthfalván. Mint kereskedő, 1915-ben szabadult fel. 1926-ban Kis-harsányon önállósította magát. Iskolaszéki tag, a Tüzoltó egy., a Lövész egy. és az Olvasókör tagja. — Felesége: Fülöp Mária, gyermekei: Lajos, Ida.

Németh Pál mintagazda, * 1884-ben Magyaratádon. Okl. tánctanár volt. 1912-ben alapította meg 20 holdas mintagazdaságát. Fajállattenyésztéssel (fedező ménnek, belga imp.), bortermelelssel foglalkozik. A háborút a 44-ik gy. e.-ben küzdötte végig az olasz fronton. A Közbirtokosság elnöke, a Baranyavm. gazd. egy. igazg., az Olvasókör választmányi tagja. Több gazd. kitüntetés tulajdonosa, 1926 és 1928-ban a

Baranya-megyei gazd. egy. diszoklevéllel tüntette ki. -- Felesége: Máté Rozália, fia: János.

Ref. egyház, Az 1576. hercegszöllősi zsinaton találkozunk két kisharsányi prédikátorral: Péterrel és Jánossal, kik a hercegszöllősi kánonokat Petrus Kisharsány, Johannes Kisharsány néven írták alá. — A török megszállás alatt Baranya többi népével együtt fizette a súlyos harácsot a töröknek.

Horváth Márk, Szigetvár parancsnoka ugyancsak nyilvántartást vezetett azokról a baranyai községekről, melyek évenként hozzájárultak Szigetvár fenntartásához. Kisharsány 1558-59-ben 42 forintot juttatott el Szigetvárra. 1687-ben Caprara Aeneas tábornoké lett Siklós és környéke, így Kisharsány is. Ekkor kezdődik a reformátusok üldözése. 1743-ban a kisharsányi templomot is lepecsételték. Harmadnapra a lakósok letépték a pecsétet és pedig úgy, hogy egy szakította le a pecsétet, a többi fogta a letépő ruháját, hogy valamennyien felelősek legyenek a pecsét feltöréséért, de nem bántották őket. Az 1770-es években a hívek a katolikus plébánosnak is tartoztak fizetni stólát és egyéb járulékot. - 1787-88-ban épült az új kőtemplom. Az építésről a következő feljegyzéseket olvassuk:

„A tornyon levő bádóg gömböt magok jó szántokból készítették Mézes András és Szujká András 20 forintokon és 5 garasokon.” — „Öreg Gazsi József és ifjú Jaksa János készítették a templom gombját 10 forintokon magok jó szántokból.” — „Kis Kováts József maga jó szántából készítette a templom ajtaját 16 forintokon.”

1828-ban az eklézsia Grácban egy négy mázsás harangot öntetett.

— „. . . a nagy költség által nagyon megerőtlenedett az Eklézsia kis Cassácskája; némely helybeli, magoktól tanult mesterembereket, u. m. Szekeres Jánost, Gazsi Sámuel és Hajdú Sámuel arra a bátorságra vitt a magok buzgósága, hogy a harangnak tornyunkba való felvonására ingyen, magokat önként ajánlanák, hogy eképpen az ácsmesternek költsége felvonása kikerülődnék.

Mely ajánlást ugyan kétséges gondolkodások között, de az említett embereknek bátorító biztatásaik mellett, a lakósok csakugyan elfogadtak. Ekkor a mesteremberek egy embervastagságú cseresznyefát keresztülvéstek s leásták ezt a kerítésnek déli külső szegleténél, ismét egy két ágú tőkét kifurtak s felkötötték a torony felső gerendáira. Ezek voltak a csigák surrogatumai, melyekbe kút-csigák tétetvén egy-egy furó vasat tettek bele s eképpen Oldi Kati Istvántól kért malomkőtelet ezekbe igazítván s dél-felől való toronyablakon huzattatván a nyugatin pedig a harang emelkedvén szerencsésen helyeztették el, melyért a feljebb említett (19½ kr) áldomást valóban meg is érdemelték.”

A harang egyik oldalán Kálvin János képe, a másikon lándzsás vitéz, alatta ez a felírás: „Crini”. Ez Zrinyi Miklós akar lenni, ki 1566 körül Siklós alatt a boszniai török basát Mehemetet fiával, népével levágta. — Az új lelkészlakot 1835. évben építették fel 200 frt költségen. Ebben az összegben nincs benne a kő bányászása, hazaszállítása, egyéb fuvarozás, mesterek, munkások étele, itala. Ezt mind a hívek — egyszerű jobbágyok — szolgáltatták. Iskolája 1845-ben épült.

Szujkó János közs. bíró, * 1879-ben Kisharsányon, régi baranyai családból. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz fronton 27 hónapig harcolt, 1917-ben szerelt le, a bronz vit. érem tulajd. 1927-ben 36 hold birtok kezelését vette át, állattenyésztéssel is foglalkozik. A községnek 1932 óta birája. — Felesége: Ozsváth Rozália, fia: János.

KISHEREND

Egy 1343. évi oklevélben: Poss. Herend. (Zichy okmt. II. 90.). Az 1542. adólajstrom szerint — és már előbb is — a pécsi káptalané volt. Mellette feketett a Gyulai család Göncel nevű faluja. (Poss. Gunchyl, Guncyl. 1351: Anjoukori okmt. V. 437.).

Balogh István vendéglős és mészáros, * 1892-ben Kisherenden. A hentesipart Egerágon tanulta,

mint segéd Egerágon, Mecsekszabolcson, Máriagyüdön dolgozott. A 4-es tüzerekkel, a szerb, olasz és török fronton harcolt, 1918-ban Palesztinában angol fogságba esett, 1920-ban jött haza. A bronz vit. érem, a Károly cs. k., a török félhold tulajdonosa. (Bátyját Jánost vitézzé avatták.) 1921-től Ellenden volt vendéglős, 1924 óta Kisherenden van vendéglője. Birtokán gazdálkodást folytat. Az egerági és újpetrei hit. szöv., a tejszöv. tagja. Első házasságából 2 gyermeke van: Irén és Sándor. Második felesége: Weíger Mária, gyermekei: Jenő és István.

Boll János gazdálkodó, * 1883-ban Kisherenden. Birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb és olasz fronton harcolt, 1918-ban leszerelt. 6 évig volt iskolaszéki gondnok, 12 év óta közs. képv. test. tag. (Atyja B. Mátyás 6 évig volt közs. esküdt, jelenleg vir. közs. képv. test. tag.) — Felesége: Joó Rozália. János fia önállóan gazdálkodik, leánya Katalin (férje Zsoldos Jenő iskolaszéki elnök).

Kispéter József h. közs. bíró, * 1876-ban Kisherenden, családi birtokán gazdálkodik. 1914-ben bevonult, az orosz és olasz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, 1918-ban haza jött és leszerelt. Volt iskolaszéki elnök és erdőválasztmányi tag, a tejszöv. részvényes tagja, 2 év óta h. közs. bíró. — Felesége: Proks Mária, leányai: Katalin, Julianna, Rozália.

Kozma János közs. bíró * 1897-ben Kisherenden. 40 holdas birtokán gazdálkodik, állattenyésztést is folytat. Vir. alapon közs. képv. test. tag, 4 évig volt esküdt, 2 év óta közs. bíró, a tejszöv. tagja. 12 bátyja teljesített a világháborúban katonai szolgálatot, közülük K. József és Mihály hősi halált haltak, — Felesége. Pécsi Rozália, leánya: Rozália.

özv. Molnár Gáspárné sz. Molnár Katalin tejszöv. vezető, * Tolnatamásiban. 1916-ban általános tejkezelői vizsgát tett Sárváron. Mint tejcarnok kezelő Hásságyon, Fekeden, Hercegtöttösön, Németpalkonyán, Németbolyban, Kiskozáron, Berkesden működött. A tejcarnok

központforgó gépekkel felszerelve naponta 300 liter tejet dolgoz fel, melyet a pécsi központnak szállít. Férje t. M. Gáspár h. törzsörm. volt a 46. h. gy. e.-ben. 1912-ben halt meg. Gyermekei: Gizella, Géza, Gáspár.

Nyul István kereskedő, * 1899-ben Kisherenden. 1917-ben bevonult, az orosz és olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A megszállás alatt 10 napig be volt zárva. 1925-ben vegyeskereskedést nyitott, 1929 óta maga vezeti saját házában. Az iskolaszék, a tejszövetkezet tagja, 1932 óta közs. esküdt. (Atyja a háborúban megsebesült és mint hrt szerelt le. Apósa Kiss Ferenc 1915-ben hősi halált halt.) Felesége: Kiss Rozália, fiai: Sándor, László.

Péter István gazdálkodó, * 1892-ben Kisherenden. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb és orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett, 1919-ben mint cserefogoly jött haza. 1930-ban édesatyja halála óta önállóan vezeti a családi birtokot. 1932-ben közs. esküdtnek választották meg. Felesége: Zsoldos Katalin, gyermekei: István, Kálmán, Rozália.

Rk. iskola 1825-ben létesült. A mostani épület 1878-ból való.

Várkonyi Antal tanító, * 1908-ban Németmárokön, a tanítóképzőt Kalocsán végezte 1930-ban, azóta Kisherenden működik. Selyemhernyótenyésztéssel és gyümölcstenyésztéssel is foglalkozik, leventeoktató, isk. kiv. népm. előadó. (Apja 25 holdas birtokát Ádám testvére vezeti.) — Felesége: Halász Ilona, fia: Ernő.

Zsoldos István közgyám, * 1884-ben Kisherenden. 1915-ben bevonult, az orosz fronton harcolt, 2-szer súlyosan megsebesült, 1918-ban szerelt le. (Bátyja Zs. János az olasz fronton hősi halált halt.) Volt esküdt és 2 évig közs. bíró, az egerági hit. szöv. igazg. tagja. — Felesége: Bodonyi Erzsébet, gyermekei: Rozália, Lajos.

KISJAKABFALVA

Lehetséges, hogy azonos az 1400. évben említett Zent Jacabfalua községgel. (Zichy okmt. V. 148.)

Ebben az okmányban mint kir. ember, neve szerepel. Egy 1465. évi oklevél (gr. Zay cs. llt. C. 17.), Jakabfalwa néven említi.

Bock Gáspár gazdálkodó, * 1892-ben Kisjakabfalván. 1913-ban vonult be tényl. szolgálatra. Itt érte a világháború kitörése, melyet a szerb, orosz, román és olasz harctereken végig küzdött. Az orosz fronton megsebesült. 1918-ban olasz fogságba esett, 1919-ben. jött haza. Mint szkv. szerelt le. 2 kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1928-ban először, 1929-ben másodizben lett bíró. Ezalatt létesült a villanyvilágítás, melynek kezdeményezője. Volt isk. széki gondnok. Elismert gazda tekintély. Felesége: Wéber Teréz, gyermekei: Antal, Éva, Hilda.

Csurda Henrik rk. kántortanító, *- 1899-ben Pécssett. A tanítóképzőt Pécssett végezte 1917-ben. Tanítói működését 1919-ben Monyoródon kezdte. 1923-tól Kisjakabfalván működik. A Levente egy. vez. oktatója, a népm. előadások, a műkedvelő gárda vezetője. Családja osztrák eredetű. Atyja: Cs. Henrik a Pécsi Zsolnay-gyár tisztviselője volt. — Felesége: Moser Julia.

Pausz Jakab kereskedő, * 1898-ban Kisjakabfalván. Szakmáját Pécssett tanulta, mint segéd Pécssett és Bpsten (a Gerbeaud rt.-nál) dolgozott éveken át. 1922-ben nyitotta meg üzletét. Leventeoktató. A világháború alatt bevonult a 19. gy. e.-hez. Az orosz és olasz harctereken küzdött 28 hónapon át. Az olasz fronton, a Piave mentén megsebesült, Bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. Felesége: Hóman Verona, fia: Arthur.

Rk. egyház; A villányi plébániához tartozik. Péter és Pál tiszteletére emelt templomát 1833-ban építették és szentelték fel. Hív. sz. 480.

Schubert József tejtermékgyártó, * 1896-ban Kisjakabfalván. Tejipari tanfolyamot Bpsten végzett, Pécssett nyeri képesítést. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez. Az orosz harctéren küzdött, 1916-ban fogságba esett, 1918-ban megszökött és haza jött. Tejipari vállalatát 1920-ban alapította, vaját, sajtot és turót termel. Az

üzem helyisége teljesen modern, gépekkel és 6 HP villanymotorral van felszerelve. A vállalatnak 4 fiókja van a járásban, Budapestre is szállít és 16 embert foglalkoztat állandóan. 1930-ban a Nemzetközi vásáron kiállított. — Felesége: Teimel Margit, gyermekei: Béla, Verona.

ifj. Wéber József kisbirtokos, * 1898-ban Kisjakabfalván. 1916-ban bevonult az 52. gy. e.-hez. Az orosz és olasz harctereken küzdött 17 hónapon át, 2-szer megsebesült. Bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1930 óta a német népműv. egy. elnöke. 33 holdas birtokon gazdálkodik, állattenyésztéssel is foglalkozik. A nemes vetőmag és többtermelés hive. A kisharsányi állatkiállításon oklevelet nyert. Felesége: Bock Katalin, fia: Ádám.

KISKASSA

A népvándorlás korában germánok telepedtek le rövid ideig a falu határában. A téglaház környékén több nép-vándorlaskori sirt tárt fel az ásatás, igen gazdag lelettel. — A pápai tizedlajstromban (296) Kacha néven szerepel. Egy 1354. évi oklevélben mint a pécsi káptalan birtoka van feltüntetve. (br. Révay cs. llt. IX. 21.)

Auth György h. bíró, * 1895-ben Kiskassán. A hentes és mészáros szakmában 1911-ben Pécssett szabadult fel. Horvátországban dolgozott mint segéd, 1914-ben pedig Kiskassán saját házában üzletet nyitott. Ezenkívül 24 holdas birtokán gazdálkodik. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton fogságba esett, 1918-ban jött haza. A bronz vit. érem tulajd. A községi képv. test., a rk. iskolaszék tagja, 1932 óta h. bíró. — Felesége: Amberger Ilona, gyermekei: János, Mária.

Diszlberger Lajos közs. bíró, * 1903-ban Kiskassán. 1923 óta 35 holdas birtokán gazdálkodik. Husz éves kora óta közs. képv. test. tag, 1933 óta közs. bíró. — Felesége: Boly Mária. (Atyja † D. Ádám résztvett a világháborúban.) Gyermekei: Katalin, Ádám.

Kasz Hermann malomtulajdonos, * 1888-ban Némethólyban. A molnár szakmát Szederkényben

tanulta, mint segéd Bécsben, Németbolyban és Bpsten dolgozott. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb, albán, olasz, román fronton 51 hónapot töltött. 1918-ban szerelt le, a kisezüst, bronz vit. érmek, a Károly cs. k. és •a szolgálati kereszt tulajd. 1919-ben vette meg malmát, főleg vámórléssel foglalkozik, 1 szitával, 3 hengerrel és 14 HP villanymotorral van felszerelve. Közs. képv. test. tag. — Felesége: Rully Borbála, gyermekei: Rózsika, Zsigmond.

Krautzak Ilona okl. tanító, * Pécssett, a tanítóképzőt ugyanitt végezte, oklevelét 1905-ben nyerte el. Mohácson, mint nevelő működött, 1909-ben Kiskassán megválasztották tanítónak.

Lang György kereskedő, * 1889-ben Pócsán. A fűszer szakmában Pécssett szabadult fel, mint segéd 1 évig Mohácson, 6 évig Bpsten dolgozott. 1910-tól 1913-ig katonai szolgálatot teljesített. 1914-ben Kiskassán saját házában fűszerkereskedést nyitott. Röviddel utána bevonult az 52. gy. e.-hez, 40 hónapon át a szerb és olasz fronton harcolt, 2-szer megsebesült, mint őrm. szerelt le. A bronz vit. érem, koronás ezüst érdemkereszt, koronás vas érdemkereszt és a Károly cs. k. tulajd. Az egyházközség pénztárnoka, a vm. thb. és közs. képv. test. volt tagja. — Felesége: Hergenröder Anna, gyermekei: Oszkár, Edith.

Rk. egyház, Az újpetrei plébániához tartozik. Hiv. sz. 670.

Róna Ferenc ig. tanító, * 1880-ban, Bonyhádon. A tanítóképzőt Pécssett végezte el, 1901-ben nyert oklevelet. Véménden, Fazekasbodán volt tanító, 1902 óta Kiskassán kántortanító. 1912-ben igazgatónak nevezték ki. Az egyháztanács, közs. iskolaszék, a közs. képv. test. tagja. Felesége: Gunderlach Erzsébet, fiai: János (tanító), Kamill (s. jegyző).

KISNYÁRÁD

Középkori történetére nézve l. Nagynyárád.

Handler Rezső közs. bíró, * 1891-ben Kisnyárádon. 1914-ben a 10. h. husz. e.-hez vonult be, a háború befejezéséig teljesített szolgálatot. 1922 óta 80 holdas birtokán,

bortermeléssel, állattenyésztéssel foglalkozik. A megszállás alatt közs. bíró volt, 1929 óta ismét ezt a tisztséget tölti be. Vm. thb. tag, a Kisgazdapárt helyi elnöke. — Felesége: Weidinger Paula, fiai: Rezső, István, László.

Mauthner Ferenc ig. tanító, * 1879-ben Kiskőszegen. A tanítóképzőt Baján végezte 1899-ben. Hercegtöttösön, Nagynyárádon tanított, 31 év óta pedig Kisnyárádon működik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 1916-ban az 53. hadosztályhoz helyezték, a szerb, orosz és olasz harctereken 1918-ig teljesített frontszolgálatot, megsebesült. A kisezüst vit. érem, koronás vaskereszt, Károly cs. k. tulajd. Vir. közs. képv. test tag, a Népm. egy. vezetője, a mohácsi esperes ker., tanító egy. alelnöke, esp. ker. isk. látogató. — Felesége: Szende Ilona, gyermekei: Anna, Jenő, Etelka.

Polits József vendéglős, * 1888-ban Kisnyárádon. Mint asztalos 1905-ben Németbolyban szabadult fel, Eszéken, Bpsten, Bécsben, Salzburgban és Egerben dolgozott. 1914-ben a 4. árkászokhoz vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1921-ben Kisnyárádon asztalosműhelyt rendezett be. 1932-ben nyitotta meg vendéglőjét. Birtokán gazdálkodik. — Felesége: Fischer Katalin, gyermekei: György, Rezső, Adél, Hilda és Magda.

KISSZENTMÁRTON

Szabó József ref. kántortanító, * 1899-ben Patosfán. A tanítóképzőt Csurgón végezte 1919-ben. 5 évig volt Darányban oszt. tanító, 1925 óta tanító Kisszentmártonban. Közs. képv. test. tag, az isk. kiv. népm. vezetője és előadója, az ormánysági tanítói kör jegyzője, a Felsőbaranyai ref. tanító egy. választm. tagja. — Felesége: Bernhardt Erzsébet, fia: József.

KISTAPOLCA

Gyenis Sándor közs. bíró, * 1883-ban Kistapolcán. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt

le. A Károly cs. k. tulajd, 1923 óta közs. képv. test. tag, 3 év óta községi bíró, a Tűzoltó test. tagja, a Közbirtokossági legeltetési társ. jegyzője, a Ref. egyh. presbitere, isk. széki tag. — Felesége: Kaszás Rozália, leánya: Mária (Major Györgyné).

Novák Sándor gazdálkodó, * 1889-ben Kistapolcán. 1914-ben a 4-es hegyi tűzérékhez vonult be. A szerb és olasz fronton, mint főtűzér küzdött végig a háborút. Közs. képviselő, 5 éve közs. h. bíró, a Gazdák bizt. szöv. helyi képviselője, a Közbirtokosság volt pénztárnoka, a Tűzoltó egy. titkára. — Felesége: Szekeres Zsófia, gyermekei: Ilonka (Pál Sándorné), Sándor.

Ref. egyház. Siklósnagyfalu társegyháza, tőle 1 km. távolságra; a hívek templomba, gyermekeik iskolába kezdettől fogva Siklósnagyfaluba jártak

Spitzer Zsigmond földbirtokos * 1872-ben Siklóson. A keresk. iskolát Bpsten 1889-ben végezte. Majd apja birtokán gazdálkodott, melyet ez az 1890-e években Montenuovo hercegtől vett. 30 éven keresztül vir. jogon vm. thb. tag volt, a közs. képv. test. vir. tagja, a Mezőgazdasági kamara választm. tagja, — Felesége: Pick Irma.

KISTÓTFALU

Az Árpádok alatt a mai Nagytótfaluval együtt Tótfalu volt a neve. (v. ö. Nagytótfalu.) Csánki szerint (II. 530.) a Gyulai rokonság birtokában előforduló Thothfalva Kistótfaluval volna azonos.

Bíró Mihály ny. ref. tanító, * 1887-ben Cegléden. A tanítóképzőt 1910-ben Nagykőrösön végezte el. Első állomáshelyén Zeherjén 1 évig, Mattyon 3 évig volt. 1913-tól Kistótfalun, mint vez. tanító működött. 1915-ben a 38. gy. e.-hez vonult be, majd áthelyezték a 66. gy. e.-hez. Az orosz fronton fogságba került, 39 hónap után 1918-ban, mint hdj. örm. szerelt le. 1928-ban nyugdíjba ment, jelenleg méhészettel és háziállattenyésztéssel foglalkozik. A Levente egy. alelnöke, a Legeltetési társulat jegyzője, az Isk. kiv. népm. egy. előadója. - Felesége: Komáromi Mária, gyermekei: Zoltán (jegyző gyak.), Károly, Jolán, Mária, Ilona.

Kovács József ref. lelkész, * 1894-ben

Maszlonácpusztán. A teológiát Bpsten 1916-ban végezte el. Pécssett, Csúzán volt s. lelkész. Kórogyon 6 évig, Laskón 2½ évig volt lelkész. 1929 óta Kistótfalun vez. lelkész. Baranya-pécsi aero club tagja, az Isk. kiv. népm. egy. vezetője, a Levente egy, választm. tagja. — Felesége: Szigvárt Margit, gyermekei: József, Béla, Margit.

Pfeil János Máv. kiadóőr, * 1881-ben Ujpetrén. 18 éves korában a Máv. szolgálatába lépett, első állomáshelye Villánykövesd, 1927 óta Kistótfalun, mint kiadóőr teljesít szolgálatot. 1914-ben vasut és távirda e.-hez vonult be, 1918-ban szerelt le. Gazdálkodással is foglalkozik. — Felesége: Beckmann Mária, fiai: János, Vince.

Ref. egyház. Ma már a negyedik helyén telepedett le a község. A mait -megelőző helye három kilométernyire az erdő szélén volt. Ott a hegytetőn 1792-ben építettek templomot. 1830 körül költözködtek a hívek a mai helyre. Az új helyen templomot is építettek bádogos toronnyal 1839-ben. 1840-ben 280 volt a lélekszám, ma 188.

Soós Gusztáv ref. tanító, * 1892-ben Gyöngyösmelléken, a tanítóképzőt 1914-ben Nagykőrösön végezte el. Első állomáshelye Bisse, 1929 óta Kistótfalun vezető tanító. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez., az orosz, albán és montenegrói fronton harcolt. 1918-ban mint hdgy szerelt le. A Károly cs. k. tulajd. Mint a Levente egy. főoktatója, számos kitüntetést és dícsérő oklevelet nyert. A Nemzeti egység pártja helyi titkára, a Lövész egyesület ügyv. elnöke, a Baranya-pécsi aero club, az Isk. kiv. népm. egy. tagja. — Felesége: László Erzsébet.

KISUJBÁNYA

Hinterschmied György rk. tanító * 1908-ban Mőcsényben (Tolna vm.). Tanítói és kántori oklevelét Pécssett szerezte 1929-ben. Működését ez évben kezdte Kisujbányán. A Levente egy. főoktatója, a helyi isk. kiv. népm. előadások vezetője. A Pécscegyházmegyei tanító egy. tagja.

Levente egyesület. Alakult 1925-ben 30 taggal. Megszervezője: Prettl József rk. tanító és Igaz György s. oktató voltak. Megyei és járási

versenyeken eredményesen szerepelt. Saját sportpályája, kitűnő felszerelése van; jelenlegi taglétszáma 24, főoktató Hinterschmied György rk. tanító. Kebelében egy 18 tagból álló tűzoltócsapat működik.

KISVASZAR

Már a kőkorszakban és a római időkben is lakott hely volt. A tatárdúlás után Vaszar néven fordul elő és a siklósi Kán nemzetség birtoka volt. A XVIII. század első éveiben donáció útján kapta hg. Eszterházy Pál. A község 1720-ig Tolnavármegyéhez tartozott, akkor csatolták Baranyához.

Lincz József s. jzö, * 1899-ben Dencsházán, Közig. pályáját, mint gyakornok 1920-ban Ujdombóváron kezdte. 1923-ban Egerben közig. tanfolyamot végzett, Szakcsón, Keszüben, Sásdon volt s. jegyző; 1930 óta Kisvaszaron működik. — Felesége: Magyar Aranka, gyermekei: László, József, Edit.

Rk. egyház. 1789-től önálló plébánia, ugyanezen évtől kezdve van anyakönyve. Templomát 1790-ben építették Szt György vértanú tiszteletére. Hiv. sz.: 514. (magy. ném.)

KOMLÓ

Egy 1256. évi okmány (Zichy okmt. I. 10.) Villa Complor néven említi. Később Konlod, Komlod, Comulod (pápai tizedlajstr.), Az 1542. évi adólajstr. (50. 1.) szerint: Komlód.

Áll. el népiskola. 1909-ben a kőszénbánya kincstári kezelésbe vételekor létesült 1 tanerővel, jelenleg 1 ig. tanító és 4 oszt. tanítója van. Az isk. kebelében működik: Ifj. vöröskereszt egyesület, (Kunszt László és Erdélyiné Weresek Emma tanítók vezetése mellett), gr. Batthyány Lajos 602. sz. cserkészcsapat (Schmidt Imre b. tiszt a parancsnoka); Ifjúsági énekkar (Hal Árpád igazg. vezetése mellett,) kiváló működéséért díszoklevéllel kitüntetve.

Állami szénbányászat. Komlón a szénbányászatot, a jánosi uradalom tulajdonosa, jánosi Engel Adolf indította meg. Figyelmes lett a

komlói erdőbirtokán felismerhető szénkibúvásokra. A pécsi székesegyház akkori bányafelügyelőjének bevonásával tartott tanácskozásai nyomán, a szénteleg felkutatására tárót hajtott a hegységbe, az 1890-es évek elején. A kutatás eredménnyel járt, mert ezek a tárók nemcsak azt állapították meg, hogy a birtok alatt művelésre méltó minőségű és mennyiségű szénkincs fekszik, hanem a bányászat további fejlesztéséhez szükséges támpontokat is szolgáltatották. Rendszeres, s a bányászat jövőjét biztosító munkák indultak meg. Egy Anna védnevű aknát mélyítettek 60 m mélységre, szállító berendezés, osztályozómű s ezek üzemben tartásához szükséges gőz és villamos erőműtelep létesült, több munkás- és tisztviselői lakás sőt a gyermekek nevelését célzó iskolaépület is épült. A széntermelés piacra hozása céljából pedig szükségessé vált, a Bakóca—Godisa Komló, rendes nyomtávú, gőzüzemű helyi érdekű vasút kiépítése is. Ily tervszerű munkálkodással a komlói bányászat mind jobban felvirult és mind jelentősebb tényezőjévé vált a hazai szén bányászatnak s rövid idő múlva a magán jellegű családi gazdálkodás köréből átlépett a részvénytársasági kereskedelmi gazdálkodás formájába. Ennek megfelelően felvette a Dunántúli kőszénbánya rt. nevet, mely formájában 1909 március 1-ig működött. Akkor az 1909 évi VI. t. c.-ben kapott felhatalmazás alapján, az akkori pénzügyi kormányzat birtokába ment át vétel útján s azóta is a kincstár birtokában van. A kincstár jelentős beruházási összegekkel arra törekedett, hogy új és korszerű létesítményekkel a bánya termelő képességét fokozva, az ipar szénszükségletét kielégítse s így a közgazdasági tevékenység támogatója legyen. Ezért egy új aknát mélyített s ezt felszerelte a szükséges berendezésekkel, új villamos központot létesített, új osztályozóművet épített, amelyet rendes nyomtávú vágányhálózattal látott el; a bányaművet és az osztályozót kötelpályával kötötte össze, munkás gyarmatot telepített s a tisztviselők és segédtiszték részére is hajlékot emelt. Ezek a

berendezések évi 1.500.000 q. szén termelését tették lehetővé. A bánya berendezése, különösen az erőműtelepe a szükségletnek megfelelően bővült. Később a bánya bekapcsolódott az országosan megindult villamosítási tevékenységbe. Kiepült a Komló—bajai távvezeték, ebből elágazva Kalocsáig, Bonyhádig és pécsváradi járás 10 községéig jut el a komlói villamos központban termelt áram; másfelől egy 96 km hosszú távvezeték hálózza be a hegyháti járást, melyről 34 község kapja a világítás és gépies berendezések villamos erő szükségletét. A nagy ipari vállalatok közül a hirdi állami kőbánya, a Horthy Miklós segély alap komlói kőbányája, a sásdi malom, a bonyhádi malom és még több kisebb üzem fogyasztja a komlói villamos áramot. — 7 tisztv., 9 s. tiszt látja el a műsz. és kez. szolgálatot, a munkások száma 1933-ban 720.

cserneki és tarkeói Desseffy Elek m. kir. bányafőintéző, * 1882-ben Vanyiskóczon, ősi sárosszegyei (eredetileg grófi) családból. Az 1300-as években kapták nemességüket. A marosújvári sóbányánál, majd a selmecbányai fémhányászatnál működött 1910-ig. 1910-ben Vrdnikre került a kőszénbányászathoz. 1914-ben bevonult a 67. gy. e.-hez, az orosz fronton fogságba esett. 44 hónapi hadifogság alatt 2-szer kísérelt meg szökést, 1918-ban hazajött. 1920-ban a megszállás miatt Vrdnikről elmenekült, a komlói kőszénbányánál előbb a pénz-és élelemtárnál nyert beosztást, majd az anyagkezelési oszt. vez. lett. A Levente egy. műkedvelő csoport megszervezője és rendezője. A Frontharcosok, a Komlói sport egy. elnöke. — Felesége: Suha Edit, leánya: Emilia.

petneházi Dobsa Elek m. kir. bányatiszt, * 1900-ban Mocsárpusztán, régi nemesi családból. 1918-tól 1922-ig az orsz. szénbizottságnál, majd a Magyar-Olasz bank rt. főintézeténél működött. 1924-ben a komlói kőszénbányához került. 1927-ben Bpsten áll. számviteli államvizsgát tett. 1928 óta mint bányatiszt a műsz. könyvelőséghez van beosztva. — A Levente egy. sport szakosztályának 1924-től 1927-ig vezetője, 1932-ig a Komló-bányatelepi sport egy. vezetője. — Felesége:

Ugrosdy Ilona, fiai: Miklós és Aladár.

Erdélyi Árpád m. kir. bánya s. tiszt, * Vágsellyén. 1914-ben a komáromi vartüzér e.-hez vonult be, a szerb és olasz fronton harcolt, megsebesült. 1918-ban mint főtüz. szerelt le. A román megszállás alatt 1 évig volt lezárva, megszökött és Komlón kapott beosztást. Fiai: László, Zoltán, Imre.

Erdélyi Árpádné sz. Weresek Emma tanító, * Jablonkán, régi tanítói családból. A tanítóképzőt Nagyszombaton végezte, 1910-ben. Tanítói működését Alsózubricán kezdte, innen Petrozsényba került. A háború alatt szüleihez Jablonkára ment és az ott üresedésben levő tanítói állást töltötte be. A lengyel megszállás és férjének a komlói bányához történt áthelyezése következtében került Komlóra és 1928 óta itt mint oszt. tanító működik. Az ifj. vöröskereszt egytl. leánycsoportjának vezetője.

ifj. Föglein Miklós szabómester és bornagykereskedő, * 1899-ben Komlón, régi iparos családból. Atyja keze alatt a szabó ipart tanulta. 1926-ban önállósította magát. 1929 óta borkereskedéssel is foglalkozik. Mint szabó, kizárólag rendelésre dolgozik.

Grünhuth Károly vegyeskereskedő, * 1882-ben Hosszúhetényben. Szakmáját Horgoson tanulta, később atyja hosszúhetényi üzletében dolgozott. 1910-ben alapította jelenlegi üzletét. 1914-ben bevonult a 32. tábori tüzér e.-hez. Az orosz és olasz harctereken harcolt, az összeomláskor tizedesi rangban szerelt le. A Vaskereszt és bronz vit. érem tulajd. A községi képv. test. vir. tagja, — Felesége: Koch Sarolta, fia: Dezső.

Hal Árpád ig. tanító, * 1896-ban Pécs-váradon, régi pécsváradi tanítói családból. (Édesatyja H. Viktor 40 évig volt tanító.) A tanítóképzőt Baján végezte, 1915-ben, ezután a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban mint hdgy szerelt le. A kisézüst vit. érem, Károly cs. k. és a seb. érem tulajd. Tanítói működését Ógyallán kezdte, 1919-ben a csehek kiutasították. A sásdi rk. népiskolának 1922-ig nagy része volt a „Sásd és

vid. Hangya" és a szöv. székház létesítésében. Dalárdát is szervezett. 1922-ben került Komlóra, mint tanító, 1930-ban igazgató lett. Az isk. kiv. népm., a Polgári lövész egy. vezetője, a Frontharcosok ügyvezetője, az ifj. énekkar vezetője. Felesége: Gáspár Teréz áll. tanító, 1903-ban szerezte oklevelét Győrben. 1918 óta Komlón működik, mint tanító. -Fia: Kornél,

dr. Hauser Imre hitoktató lelkész, * 1890-ben Zalaszentgróton. Középiskoláit Keszthelyen és Pécsen, a teológiát ugyanitt végezte 1913-ban. Működését Kajdacson kezdte, majd Laskafalun, Pécsbányatelepen működött. A világháború alatt tábori lelkészi szolgálatra vonult be. Az orosz és olasz harctereken 2-szer is megsebesült. Összeomlások t. e. lelkészi (szds) rangban szerelt le. A lelkészi érd. ker., kor. aranyérd. ker. a kardokkal, II. o. Vörös ker. érd. ker. (hadiéki tménnyel), Német lovagrend Marianer keresztje, seb. érem és Károly cs. k. tulajd. Működését Pécsbányatelepen folytatta, majd Ujpetrén, Pakson, Mágocson, Zombán volt vikárius. 1926 óta az újonnan szervezett komlói hitokt. lelkészi állást tölti be önálló lelképásztori megbízással. 1920-ban középisk. hittanári oklevelet, 1925-ben a pécsi Erzs. tud. egyetemen államtud. doktori diplomát szerzett.

özv. Hénel Béláné sz. Schumacher Irén m. kir. bányafőellenőr özvegye, tőzsde tulajd., * Adán. (Férje, † Hénel Béla, Selmecebányán végezte a bányászati főiskolát, Petrozsényban, Vrdnikon és Komlón, a kincstári kőszénbánya hivatalokban 26 évig működött, a komlói kőszénbánya könyvelési osztályának főnöke volt és 1921-ben halt meg.) 1922-ben nyitotta meg a község, első kizárólagos kisáruda jellegű dohánytőzsdéjét. Gyermekai: Béla, Miklós.

Hénel Sándor körjegyző, * 1886-ban Nagyócsán. Középiskolát Selmecebányán végzett, 1904-ben tett érettségét. Nagyócsán jegyzőgyakornok volt. 1906-ban Valkón, majd Kerepesen működött, mint jegyző. 1910-ben Bpsten elvégezte a közig. tanfolyamot. Ugyanez évben, mint s. jegyző Végleshután, 1912-től, mint

körjegyző Horhátton működött. Innen 1919-ben a csehektől kiutasítva Baranyába került s Ráckozáron választották meg h. jegyzőnek. Még ez évben Mekényesen jegyző, 1928-ban Márfán körjegyző, 1932 óta Komlón körjegyző. — Nős, 1 fia van.

Horzsa Pál ny. m. kir. bánya s. tiszt, * 1885-ben Felsőbányán, bányászati szakiskolát ugyanott végzett. Zalatnán az áll. fémbevalto- és főpénztárnál kezdte működését, 1906-ban s. tiszt lett. 1910-ben a komlói kőszénbányához helyezték át, ahol 1917-ig főaknász, 1917-től pedig társépénztárkezelő volt. 1933-ban nyugdíjba vonult. Több éven át a Társaskör gazdája volt. — Felesége: Adamcsik Mária.

özv. Hübner Józsefné sz. szentgyörgyvölgyi Szeép Gizella, gyógyszerész, Mágocson. Első férje † Bólics Arthur gyógyszerész 1900-ban alapította a komlói gyógyszerterát és 1912-ben meghalt. Az özvegy 1913-ban gyógyszerész gyakornok lett. 1914-ben újabb házasságot kötött Hübner József gyógyszerésszel (elhunyt 1917-ben.) 1920-ban Budapesten gyógyszer, okl. nyert. (Nagyatyja † Szeép József és atyja † Sz. Géza gyógyszer-társtulajdonosok voltak.) Gyermekai: László, Béla és Erzsébet (férje hódosi Karátsony Árpád honv. szds).

Kollár Gyula m. kir. bányafelügy., * 1880-ban Selmecebányán. (Atyja K. Ignác, a fémébányászatnál gépészeti főint.) Bányászati főiskolát 1904-ben Selmecebányán végzett, ugyanott a bánya igazgatóságnál kezdte pályáját, 1905-ben számtisztte nevezték ki. 1909-ben — a kőszénbánya kincstári kezelésbe vételekor, — Komlóra helyezték át. Az első áll. tisztv. volt, aki mint számvevő működött. 1915-ben szolgálati érdekből Vrdnikre helyezték, műsz. könyvelőségi főnök beosztással, 1920-ban a megszállás miatt elmenekült. Komlóra került vissza, 1921 óta a műsz. könyvelőség vezetésével van megbízva. 1924 óta az áll. iskola gondnoksági elnöke. Az Isk. kiv. népm. biz., a Levente egy. elnöke, a Rk. hitközség gondnoka. — Felesége: Filipp Vilma, fiai: Gyula, László.

Márton József közs. bíró, * 1893-ban Komlón. (Nagyatyja M. József 40 évig volt h. bíró.) 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton súlyosan megsebesült, 1918-ban, mint hrt szerelt le. A Károly cs. k. tulajd. 1919 óta közs. előljáró, 1923 óta a „volt úrbéresek” elnöke. 1929 óta közs. bíró. Az OKH és a Polg. olvasóköri igazg. tagja, a Polgári lövészegy. és egyh. közs. képv. test. tagja. — Felesége: Biczó Anna.

Patek Rezső bányaalalmazott és OKH könyvelő, * 1897-ben Mecsekszabolcson. 1911 óta az állami szénbányánál van alkalmazásban és 1929 óta a komlói hitelszövetkezet könyvelője; a Társaskör könyvtárosa. — Felesége: Chalupa Ida, fiai: Gyula, Alfréd.

Petrovits Ilona postamester, * Budapesten, nemesi családból. Bpsten a p. igazgatóságnál, mint kinevezett tiszty, 9½ évig dolgozott. 1914-ben sikeresen tette le a távirda vizsgát. 1921-ben, nyugdíj jogosultságáról lemondva, Komlóra neveztek ki p. mesternek, 1922-ben p. kezelői vizsgát tett. Komlói működésének elején létesült a helyi önálló p. hivatal.

Scherlaub Mihály tanító, * 1896-ban Sásdon. A tanítóképzőt Pécsen végezte. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz és román fronton harcolt, 1916-ban román fogságba esett, ahol 19 hónapig szenvedett. 1918-ban Sásdon megszervezte a nemzetőrséget. Mint hdgy szerelt le, a nagyezüst, 2 kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. (Bátyja Sch, Lajos 1914-ben a szerb harctéren hősi halált halt.) Mint tanító Sásdon, Egyházbéren, Szászváron, ismét Sásdon, 1922 óta pedig Komlón működik, A „Hangya” szöv. ügy. könyvelője, a Levente egy. főoktatója, a frontharcos csoport parancsnoka, irodalmilag is működik. — Felesége: Propsz Ilona, gyermekei: Sárka, Lajos.

Strigencz Dezsőné sz. Francia Veronka közs. és bányapénztári szülésznő, Vrdniken, bányász családból. Oklevelet Pécsen nyert 1931-ben. Előbb magánszülésznő volt, később községi, majd bányatárspénztári szülésznőnek választották meg. Az OTI teendőit is ellátja. — Férje Strigencz

Dezső, * 1905-ben Komlón, a baranyavm.-i Horthy Miklós segélyalap komlói kőbányaüzemének gépésze.

szentgyörgyvölgyi Szeép Zoltán okl. gépészmérnök, kőbánya igazgató, * 1897-ben Megyefán, Zala vm.-ből származó, 1470-es évekből nemességgel bíró családból. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz, román és olasz frontokon 36 hónapig harcolt, megsebesült, 1918-ban mint hdgy szerelt le. A bronz Sign. laud. (a kardokkal), a bronz vit. érem, a Károly cs. k., a seb. érem, a háb. emlékérem tulajd. A bpesti József műegyetemen 1924-ben oklevelet nyert; a Dgt pécsújhelyi telepén 3 évig, Pécsen mint magánmérnök 1 évig működött. 1929 óta a baranyavármegyei Horthy Miklós segélyalap komlói kőbányájának igazgatója.

Szücs Mária áll. ovónő, * Janyapusztán, régi gazdatiszti családból. Az áll. ovónőképzőt Bpsten végezte, 1917-ben; volt nevelő főuri családoknál. 1928 óta mint ovónő Komlón működik. Irodalmi téren, (a tanítási anyag bővítésére), szépirodalommal, költészettel is foglalkozik.

Timkó Gyula bányafőfelügy., hiv. főnök, * 1878-ban Rimaszombaton. Érettségi vizsga és a bányamérnöki oklevél megszerzése után kincstári szolgálatba lépett s a fémbányászatnál (a selmechányai, majd a nagybányai bányagazgatósági területben) teljesített szolgálatot. Közben a bozovicsi szénkutatósnál működött, majd a bikszádi szénkutatósnál vezetője volt. 1909-ben a megindult állami szénbányászathoz neveztek ki Vrdnikre (Szlavonia). 1913-ban került Komlóra. 1923 óta a bányahivatal főnöke, Baranyavm. thb.-nak 1929 óta vál. tagja.

KÓRÓS

Már az őskorban alkalmasnak kínálkozott letelepedésre. A bronzkorban hosszabb ideig állandó telep volt. A pécsi múzeum ásatása gazdag bronzemlékeket hozott napvilágra. — A középkorban Soklos várához tartozott. (1478: Dl.

18154.).

Debreczeni Viktor közs. bíró, * 1893-ban Kóróson. A gépészkovács szakmát tanulta, mint segéd Pécssett dolgozott. 1914-ben bevonult a 8. h. husz. e.-hez, az orosz fronton harcolt. 1923-ban átvette atyja műhelyét. 1917-ben a „Hangya” fogy. szöv. igazg. tagja, 1926-ban elnöke lett. 1925-28-ban esküdt volt, 1928 óta községi bíró. A Polg. olvasókör volt alelnöke, jegyzője és pénztárosa. — Felesége: Dombi Terézia, leánya: Blanka.

nagymegyeri Rátz Béla ref. lelkész, * 1890-ben Nagymegyeren, régi nemesi családból. A theológiát Pápán 1909-ben végezte. 1913-tól Bars megye több egyh. községében, mint s. lelkész működött, 1915-ben Rádfalván lelkésszé választották. 1919-1923-ig s. lelkész volt Nagyharsányban. 1923-ban újból megválasztották Rádfalván, ahol 1926-ig működött, 1926-tól pedig Kóróson van. Képv. test. tag, a sámodi körj. mezőgazd. biz. elnöke. — Felesége: Gelencsér Irma, gyermekei: Béla és Olga.

Ref. egyház. Valamikor vadvizek, mocsarak, tavak, erdők vették körül a falut. A vizeken hatalmas kórók teremtek. Talán innen kapta nevét. — Amikor a kórósiak fatemplomukat elkészítették, megegyeztek Rád lakosaival, hogy egyik vasárnap ott, másik vasárnap náluk tart a prédikátor istentiszteletet. Iskolamestert nem volt szabad tartaniok, tartottak hát nótáriust, aki ezalatt a név alatt tanította is a gyermekeiket. Ám a hívek addig jártak, addig folyamodtak a helytartótanácshoz, míg végre megengedték nekik, hogy prédikátort tarthassanak. 1787-ben meg is választották Pátkai Mihályt. 1793-ban elkészül a kőtemplom torony nélkül. Költsége volt 684 forint 33 krajcár. 1795-ben befejezték a torony építését is 658 forint 24 kr-ért; 1799-ben harangot vesznek 220 frt 33 kr-ért ugyanannyi font súlyban. 1802-ben a parochiális házhoz 2 szobát, alá pincét építenek. A következő évben a templomban díszes úrasztalát és egy szekrényt állítanak a szakramentumokhoz szükséges eszközök elhelyezésére. Az eklézsia kérésére az 1805. évben az egyházmegye Kóróson tartja közgyűlését,

amelyen a vezetőkön, igazgatókon kívül megjelent 15 közpap, 12 iskolamester és 26 egyházközségi kiküldött. Az egész társaságot a község látja vendégül, ami költség ezenkívül volt (63 forint 59 kr) azt is az eklézsia viseli. — A templom lassan-lassan szűknek bizonyul: 1814-ben cintermet építenek hozzá. 1817-ben Báthory püspök látogatja meg a gyülekezetet. Az egyháztanács jegyzőkönyve feljegyzi:

„a főtiszteletű szuperintendens oly sziveket hasogató, bölcs orációt mondott, hogy mindenkinek szeméből örömkönyvek csorogtak”

A Rádba távozó püspököt az egész gyülekezet elkísérte. 1834-ben új harangot szereznek. Az uradalomtól robotolással az iskola részére telket váltanak meg. A templomot is megnagyobbítják, 1835-ben egy második kart létesítenek. 1839-ben új paplak épül cseréppel fedve. 1861-ből — sajnos — az egyháztanács jegyzőkönyvében ezt találjuk:

„A község ifjai és leányai a vasárnapot elhanyagolják. Határozottat: Minden legény és leány, aki a vasárnapi két templom alatt lelkész engedélye nélkül távozik a községből, valamint azon ifjak és leányok, akik az utcáról estvéli harangozáskor haza nem térnek, mind szinte azok a leányok, akik vasárnaponként a templom-seprést elhanyagolják, első esetben 3, másodikban több korbácsütéssel büntettetnek”.

Hogy az se legyen kifogás, hogy a kis harang hangját nem hallja meg mindenki, 1861-be három, egyenként 6-4-2 métermázsás harangot rendelnek 936 forint 51 kr-ért. 1874-ben új iskolát építenek, kisebb építkezések azután a legutóbbi időkben is voltak.

Szalay János ref. kántortanító, * 1900-ban Ivánbattyánon. 1918-ban bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az albán, majd a francia fronton harcolt, hol fogságba került; 1919-ben jött haza, mint emléklapos hdgy szerelt le. (Atyja 1925-ben, mint 75%-os, hrt, a fronton szerzett betegségében meghalt.) A tanítói oklevelet Kiskunfélegyházán

1921-ben nyerte el. Utána Hiricsen megválasztották kántortanítónak. 1932 óta Kóróson tanít, hol a Polg. oly. kör alelnöke és ügyv., az isk. kiv. népm. előadója. — Felesége: Csósz Irén, gyermekei: Miklós, Ibolya.

KOVÁCSHIDA

Már az Árpádok alatt is ez volt a neve. Egy 1342. évi okmány (Anjouk. okmt. IV. 218.) Koachhyda írásmóddal sorolja fel. Később Kovachhyda, Kouachhyda. Soklos várához tartozó vámhely volt.

Bognár János Máv. kiadóór, * 1879-ben Bácskulán. A rőföskereskedő szakmát tanulta, 2 évig Bácskulán volt segéd. Majd a Máv-hoz került és Szlavon-Bródban, Drávafokon 8 évig működött. 1920 óta Kovácshidán teljesít szolgálatot. — Felesége: Kartali Ágnes, gyermekeik: Ilona, Mária, Gizella, Erzsébet, Margit, Irén, János (szintén a Máv.-nál).

dr. Csongor Aladár s. jegyző, * 1901-ben Kémesen. 1925-ben a pécsi egyetemen jogtudori, 1927-ben Szombathelyen jegyzői oklevelet nyert. 1928-ban Kovácshidán s. jegyzőnek választották meg. A kovácshidai Polg. olvasókör és a Magyar néprajzi társaság tagja.

Kiss Róbert Zoltán körjegyző, * 1886-ban Szekszárdon. 1908-ban Pécsett jegyzői tanfolyamot végzett. Keszüben, mint h. jegyző, Nagytótfaluban pedig, mint s. jegyző működött. 1914-ben bevonult a 24. vadászászlóaljhoz, az orosz, olasz és román fronton 4 évig teljesített szolgálatot, mint fhdgy, szerelt le. A Sign. laud., nagyezüst, 2 bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 1921 óta Kovácshidán körjegyző. A Testnev. egy. elnöke, a Drávacsehi olvasókör díszelnöke. — Felesége: Horváth Mária Jozefa, 1 fia és 2 leánya van.

magyarszógyéni Koncz Antal ir. tiszt, * 1912-ben Pécsett, ugyanitt az egyetemen ma is joghallgató. Első működési helye Kémes, ahol a községházán, mint kisegítő működött, 1931-ben került Kovácshidára, mint h. ir. tiszt, ugyanez évben ir. tisztnek választották meg. A Werbőczy

bajt. egy. tagja. (Atyja Kémesen ref. lelkész.)

Nős József hentes és mészáros, * 1893-ban Alsóegerszegen. Szakmájában 1910-ben Siklóson szabadult fel. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz, szerb, olasz, francia fronton harcolt, 2-szer megsebesült, 1919-ben szerelt le. 1931-ben Kovácshidán önálló mester lett és kibérelte a közs. vendéglőt is. — Felesége: Bata Katalin, 2 gyermekük van.

Paksi Sándor ref. lelkész, * 1885-ben Várin. A teológiát Debrecenben és Bpsten végezte. 1924 óta Kovácshidán lelkész. A Levente egy. és az Olvasókör elnöke. — Felesége: Bory Irma, gyermekei: Sándor és Mártha.

Ref. egyház 1796-ban vált el Szerdahelytől. Kőtemplomát 1833-ban építette.

Vörös Etelka okl. tanító, * Tésényben, régi baranyai családból. A tanítóképzőt Kaposváron végezte, 1927-ben Belvárdgyulán s. tanító volt, 1928 óta Kovácshidán, mint vez. tanító működik,

KOVÁCSSZÉNÁJA

Az Árpádok alatt Koachscenaja (1292) pápai tizedlajstromban Bouchenaya, Boathzenaya, Koachzeneya (Ortvay l. 235.) nevek alatt szerepel. Az 1542. évi adólajstromban (17. l.) Kowachzena.

KOZÁRMISLENY

Kiskozár és Mislény községek egyesüléséből származik. Kiskozár nevét nyilván a honfoglalásban résztvett khazar törzstől kapta. — Határában állott a középkorban Koaszt várispánság, mit 1266-ban IV. Béla Farkas comes fiainak adott. A vár területéhez tartozott még Boxa. A XIV. században már ismeretlen. — Mislény neve egy 1266. okmányban (Dl. 609. 610.), mint Terra castri Koazth Myslen vocata szerepel. Kiskozárt az 1542. évi adólajstromban (53. l.) Kyskozarnak írják.

Acsádi Pál körjegyző, * 1885-ben Tengelicen (Tolna vm.). A jegyzői tanfolyamot 1908-ban Pécsett végezte. Csuzára, 1909-ben Pélmonostorra s. jegyzőnek, 1916-ban Sepsére jegyzőnek

nevezték ki, de a megszállás kezdetén kiutasították. 1919-től 1921-ig Bakócán helyettesített. 1921-ben Kozármislenyben választották meg. A Testnevelési biz., a Hitelszöv., a „Hangya” fogy. szöv. elnöke, 1929 óta vm. thb. tag.

Bleier Ferenc urad. számtartó, * 1886-ban Mezöbényben. Középkoláit Miskolcon végezte, 5 évig üszögi Grósz Jenő tiszadúci birtokán, 1911 óta az üszögi uradalomban teljesít szolgálatot, az, 1500 holdas gazdaság teljhatalmú vezetője. Angol sertés és bonyhádi siementhali tehéntenyésztéssel kiállításokon több I. díjat nyert. 1914-1918-ig a szerb, orosz, olasz fronton teljesített szolgálatot, fogságba esett. 1919-ben szerelt le és visszatért előbbi állásába. Felesége: Weil Elza, fia: Jenő.

Dér Mihály s. jegyző, * 1905-ben Csantavéren, a közigazgatási tanfolyamot Szombathelyen végezte, 1931-ben. Ugyanez évben Garéban volt irnok, 1932-ben Püspökszenterzsébeten s. jegyző volt, majd Kozármislenyben választották meg s. jegyzőnek.

füleki Dely Ferencné, bihari Vargha Róza p. mester, * Mezötelekiben. Régi ref. papi család sarja. Bpsten óvónői oklevelet nyert, 10 évi működés után nyugdíjba ment. 1912-ben Gyantán lépett a posta szolgálatába, 1913-ban Belényesen p. mesteri vizsgát tett. 1921 óta az üszögpusztai hivatal vezetője. Gyermekai: dr. D. Ferenc (pécsi p. tisz), Ida (tanító).

Dittler Emil rk. tanító, * 1872-ben Pécssett, tanítóképzőt ugyanitt végezte, 1889-ben. Működését mint osztálytanító Mecsekszabolcson kezdte, majd Megyefán kántortanító volt. 1907-ben került Kozármislenyre, mint vez. tanító. A gazdakör, a hitelszöv., a „Hangya” egyik megalapítója és az utóbbi igazgatója, a Levente egy. megszervezője, az isk. kiv. népm. egy. előadója, a nemz. egy-s. pártja főtítkára. -- Felesége: Major Teréz, gyermekai: Emil, József, Lajos, László, Mária.

Gál Pál kastélyfelügy., * 1887-ben Heréden (Heves m.). Bécsben, Alagon tanulta a lovászmesterséget, hosszú időt töltött Német-,

Francia- és Csehországban. 1914-től 1918-ig hadiszolgálatot teljesített. Az orosz fronton megsebesült, 40%-os hrt. — A háború után az üszögi uradalomban lovász és kastélyfelügy. lett. Versenylovakat idomított, ezek számos díjat nyertek. — Felesége: Máté Mária.

Mozsgai János rk. tanító, * 1903-ban Szigetváron. 1922-ben Pécssett kántori és tanítói oklevelet nyert. 1923-ban Koppánymegyeren kezdte meg működését, 1924-ben Kozármislenyben kántortanítónak választották meg. A szívgárda vezetője, 1926 óta levante főoktató, az isk. kiv. népm. előadások előadója. Felesége: Borbarits Anna, gyermekei: János, Annus, Margit.

Vajda Margit közs. szülésznő, * Baján. Magántisztv. volt, majd Pécssett tanfolyamot végzett, Kaposváron és Pécssett volt kórházi szülésznő. 1933 óta van Kozármislenyben. — Férje: Romeisz György.

KÖBLÉNY

Drescher Ádám rk. kántortanító, * 1904-ben Böszénfán. A tanítóképzőt Csurgón végezte, 1923-ban. Köblényben oszt. tanító volt, 1927-ben kántortanítónak választották meg. 1923-ban énekkart, 1928-ban zenekart szervezett. Az isk. ,kiv. népm. egy. vezetője, a Levente egy. -nek 1925-től 1932-ig főoktatója volt. Az egyh. közs. képv. test. jegyzője, községi járlatkezelő. — Felesége: Buzi Ilona, fia: Jenő.

Rk. egyház, 1799 óta önálló plébánia, ez évtől kezdve van anyakönyve. Templomát szintén 1799-ben szentelték fel Mindenszentek tiszteletére, Kegyúr: br. Puchner család. Hív. sz.: 543. (ném.)

Schmeller József rk. plébános, tb. szentszéki tanácsos, * 1862-ben Szalatnokon (Családja bajor származású, dédatyja, mint zenész került hazánkba és Magyarországon kántortanító volt.) Theológiai tanulmányait Pécssett végezte, 1884-ben. Mint s. lelkész Aparon és Olaszon működött. 1889-ben Köblény plébánosa lett. Volt vm. thb, tag és 18 évig az esperesi ker. jegyzője. Szentszéki tanácsossá 1925-ben nevezték ki. Irodalommal és költészettel is foglalkozott, megszervezte

Köblényben a Kath. Népszövetséget, melynek vezetője.

KÖKÉNY

Csánki szerint (II. 499.) a pápai tized-lajstromban (Ortvay I. 239.) említett Koke, Kuke község talán a mai Kökénnyel azonos. Az 1542. évi adólajstr. Teremhegy (a mai Terehegy) szomszédjául említi. (25. 1.).

Mekler Endre rk. kántortanító, 1902-ben Pécssett, a tanítóképzőt ugyanitt végezte 1921-ben. Szalántán h. tanítónak, 1923-ban pedig k. tanítónak választották meg. Iskolaszéki jegyző. — (Bátyja az orosz fronton hősi halált halt.) Felesége: Granfola Mária, gyermekei: Hedvig, Elemér.

KÖLKED

Egy kerek domb emelkedik ki az egykor végtelen vizek, élő dunaágak, tavak, mocsarak, fokok, tímányok világából; a zombék területe úgy 100 hold lehet. Ezt a dombot nem járta se a tavaszi olvadási árvíz, sem a Duna árja.

Biztonságban érezte itt magát már a 4-5000 esztendő előtti ember. A korai kőkorszaktól kezdve minden előbukkanó nemzetség megtalálta ezen a dombon életfeltételét. Ha a falu területén, vagy az emelkedetebb helyen elterülő szántó földeken a rendesnél csak egy ásonyomnál mélyebbre ereszti a szántó-vető az ekevasat, lépten-nyomon megkorcan az, s a történelemelőtti idők hálónéhezéke, kőbaltája, vésője, edénye stb. kerül napvilágra. A falutól nyugatra már épületromok vannak; Klimó püspök, mint földesúr szép eredménnyel ásott itt. Lehetséges, hogy ez — és nem Mohács — volt a rómaiak „Altinum”-a, a Mursa-Aquincumi országuatra vigyázó katonaság, vámhivatal, lóváltó állomás megerősített telepe. A rómaiak országútja ma is kidomborodik a szántóföldeken, s a római katonaság által emelt épületek cementkeménységű „fundamentom”-aiból — ha rábukkan a mai ember, — most is fejti a termésköveket. Bélyeges téglák, pénzek, fibulák, mécsesek, elvéve arany ékszerek jutnak itt a szőlőföld forgatók vagy kincskeresők kezébe. —

A magyar honfoglalás alkalmával olyan nép telepedik meg ezen a dombon, mely az őshazában is halászzal foglalkozott. A falut 1016-ban Szt István a pécsváradi apátságnak adományozta, de egy 1322-ben kelt okirat már a pécsi püspökség birtoka gyanánt említi. 1348-ban Miklós pécsi püspök Nyárád és Báthfalva községekkel együtt Kölkedet is zálogba adja Töttös mesternek 400 arany forintért. A XIV. századból fennmaradt, a Zichy Codexben közölt, határjárásokról, hatalmaskodásokról szóló oklevelek is a pécsi püspökség tulajdonának vallják Kölkedet. — Bár a mohácsi csata jórészt a község határaiban folyt le, a csata borzalmai megkímélték a községet. A török hadsereg talán ügyet se vetett a jelentéktelen halászfalura, vagy ha fel is gyújtotta, a sövényházakból álló falu csakhamar felépült. 1554-ben a házak száma: 26, 1565-ben fizetett a falu: 13.922 akcse adót. l. még: Ref. egyház. — ((Ádám Imre ref. lelkész közlése.)

Endl János körjegyző, * 1885-ben Mohácson. Iskoláit ugyanott, Pécssett és Szegeden, a jegyzői tanfolyamot Pécssett végezte. Baranyajenőn, Darázson, Majson, Szederkényben, Hidason, Sombereken működött. 1917 óta a kölkedi körjegyzőség vezető jegyzője. A Levente egy. elnöke, a Mohácsi múzeum egy. választmányi tagja, a Mentő egy. titkára, a Polg. lövész egy. elnöke. A világháború alatt a 19. h. gy. e.-ben szolgált. Felesége: Fejes Gizella, gyermekei: Márta, Pál, Klára, Kálmán.

Gacza József ny. körjegyző, * 1872-ben Kölkeden. Középiskolai elvégzése után a közigazgatási vizsgát 1898-ban Pécssett tette le. Pályáját mint s. jegyző Lánycsokon kezdte, majd Palotabozsokon és Rácmecskén működött. 1907-ben visszakerült Palotabozsokra s itt mint vez. jegyző 1930-ig működött. 1908-1929-ig a vm. thb. tagja volt. Nyugdíjba vonulása után érdemei elismerésül Palotabozsok és Szebény község díszpolgárává választotta.

Harsányi János kereskedő * 1876-ban Kölkeden. Üzletét 1912-ben alapította, dohány kisárudája is van. 22 holdon gazdálkodva, sertés hizlalással is

foglalkozik. Volt közs. bíró, pénztáros és esküdt. A Polg. olvasókör volt alelnöke, a Ref. egyh. volt presbitere. — Felesége: Kovács Éva, gyermekei: Julianna, Jenő.

Pataky András ny. törzsőrmester, 1888-ban Szamosdobon. 1909-ben bevonult a 12. h. gy. e.-hez. 2 havi szolgálat után a csendőrség kötelékébe lépett Debrecenben. A debreceni, brassói, pécsi kerületekben teljesített szolgálatot, mint h. őrsparancsnok több helyen működött. 1916-1918-ig tábori csendőr és ezr. tolmács volt. A bronz vit. érem, 10 éves szolg. érd. kereszt tulajd. 1927-ben ment nyugdíjba. — Felesége: Bózsa Irma.

Polgári olvasókör, 1919-ben alakult Bély István kezdeményezésére; 115 tagja van. A népművelés terén tevékenykedik műkedvelő előadások rendezésével. Székházát 38.000 pengő költséggel 1928-ban építtette, ugyancsak Bély István elnöksége idején.

Ref. egyház. Multjáról édeskeveset tudunk, mert 1812 július 6-án éjjel villámütés következtében leégett az akkor újonnan épülő bádigos torony, a nádfedeles templom, s a templom közvetlen közelében levő parochiális ház, melléképületeivel együtt. Az 1674-ben kezdődő anyakönyv, a régebbi jegyzőkönyvek mind megsemmisültek. Az akkori lelkész, Széki Pál az alábbi könyörgő levelet intézte a földesurhoz, a pécsi püspökhöz, Király Józsefhez.

Nagyméltóságú Püspök,
Kegyelmes Urunk!

Midőn az Istennek Helységünkön által ment tsapása, névszerint az Égi Tűznek még egészen fel sem épült Tornjunkra lett lövellése által mind Templomunk, mind Tornjunk, mind pedig egész Parochiális Házunk az akkor megkívántató minden készségekkal edgyütt edgy óra alatt hamuvá tétetett volna, ezen nem reménylett pusztulás által különben is sok nyomorúság és Szükség alatt Sinlódó Helységünk a legsiralmasabb állapotra jutott, amit, még késő Maradékaink is keservesen fognak érezni. Illyen nyomorúságra s gyászos állapotra jutván,

midőn a tereh alatt el Lankadt Vállaink, ezen mostani rettenetes Csapás által rajtunk ujjonnan. megnehezedett terehnek elbirására gyengék volnának, szegény sorsunk s tsekély tehetségünk a rajtunk esett szörnyű kárnak tsak félszerént való helyre hozására is elégtelen volna: kénszerít mostani Szomorú sorsunk, hogy a nyomorultakon könyörölni Szerető igazi Keresztyén Szivű Embertársainkhoz a Szükséges Segedelemért könyörögve folyamodjunk. — Mint hogy pedig Méltóságodba nem tsak Világi Földes Urunkat, hanem edgyszersmind Lelki Atyánkat is hiszszük feltaláltatni, akinek könyörülő Atyai Szívén fekszik Szegény megkárosodott ugyan, de a Jobbágyi hűségbe senkinek az Elsőséget nem engedő Jobbágyinak nem tsak világi bajjokon s nyomorúságokon segíteni, hanem edgyszersmind azoknak Lelki Javokon is annyiban munkálódni, amenynyibe az, Hamuvá tétetett Templomunk nem Léte, s a minden felé való elvonattatás és az Isteni tisztelet nem gyakoroltathatása miatt tsorbulást szenved. Melyre nézve mostani állapotunkba reménylven azt, hogy ily nyomorúságos ügyünkbe, senkinek nagyobb haszonnal bajunkat elő nem terjeszthetjük, mint azt Méltóságod könyörülő kebelébe öntjük ki. Ezen reménységgel föllelkesítettvén bátorokunk Méltóságod előtt teljes bizodalommal e következőknek megnyeréséért alázatosan esdekeln.

1. Ször. Mint hogy mind a magunk mindennapi élelmünknek bétakarítása, mind pedig különösen a Méltóságos Uraságnak tartozott Rabottai Szolgálat nem engedik, hogy a leomlott épületek felépítéséhez foghassunk, méltóztasson Méltóságod velünk azt a kegyelmességet tselekedni, hogy a Rabottai Szolgálat alól a Télig megkíméltessünk, hogy míg a Jó Idő tart, legalább Parochiális Házat készíthessünk és

a több Edgyházi épületekhez megkivántató Szereket Jó Idején beszerezhessük; egyéberánt az elmaradó Rabotot a Télen örömmel kívánjuk ki szolgálni.

2 Szor. Mivel mind ez ideig Templomunk és Parochiális Házunk Szűk Helyre Szorossan edgymás mellé voltak építve, úgy annyira, hogy edgyiknek veszedelme nem eshetett anélkül, hogy a másikat is a veszély ne érje; most már ezen Szomorú eset után kéntelenek vagyunk, mind Templomunknak, mind Parochiális Házunknak jobb móddal lejendő építéséről gondolkodni, mivel ezt kívánja mind a Helységnek dísze és a Jó rend mind a Közhaszon, mind pedig különösen ezt kívánja Méltóságod Uradalmi Jó Constitutiója, annyiba, amennyibe a Méltóságos Uradalomnak Jólleété, Haszna, s Jövedelme, a Jobbágyoknak Jólletétől s tehetségétől függ. Ezen czélnak meggondolásából esedezünk Méltóságod előtt, hogy a Templomunk mellett Délre fekvő Mohátsi Andrásnak Fundusát a Kivel magános és önként való edgyességünk is volt; de amit Méltóságod Hirével és megerősítésével s kegyelmes engedelmével kívánunk megnyerni; Parochiális Háznak való Fundusul által adatni méltóztasson, mi pedig; a magunkéből kívánunk az említett Lakos Társunknak akkora Helyet Házi Fundusa helyébe adni.

3 Szor. Könyörgünk, ha Méltóságod könyörülő kegyelmességét a Dézsma Búza elengedésébe erántunk meg mutatni méltóztatnék, hogy mostani terhes Szükségünkbe azzal is Szegény. Helységünkön s annak Szükségein segíthetnénk. Mely alázatos könyörgésünknek hathatós Foganattyát midőn teljes bizodalommal ohajtanánk, tartozott Jobbágyi engedelmisség s tisztelet mellett vagyunk Méltóságodnak örökös lekötelezett hívséges Szegény Jobbágyi a Kölkedi: Helység Lakosai közönségesen.

E folyamodásra a következőket válaszolja az uraság:.

A mohátsi Püspöki Uradalomhoz tartozandó és a Tűz által megkárosított Kölkedi Jobbágyaimnak könyörgésire ezen uradalmi kegyelmek engedtetnek: úgymint

1 o. Megengedtetik: hogy a Prédikátor megégett Házának Szomszédságában lakó Mohátsi András nevezetű Jobbágyomnak a Háza és Telekje a Predikátornak Házával és belső Télekjével öszve kapcsolathasson. Ugy mindazonáltal, hogy Mohátsi Andrásnak az én Tisztem által ki szabattatandó helyen a Kölkedi Helység köteles legyen közönséges költségekkel illendő és a gazdaságának viseltetéséhez mérséklett alkalmas házat építtetni. Nem különben

2 o. Megengedtetik az is: hogy mind azon Uradalmi Köteles szolgálatokat akár azok Szekeres akár Kézi munkával teendő Robotok legyenek, melyekkel még a jövő Uj esztendő napig kötelesek és hátra vannak, mind azokat a Tűz által megemésztetett edgyházi épületeknek fölállítására fordíthassák a nélkül, hogy azokat kipótolni kötelesek legyenek és hogy:>

3 o. Mind ezek hamarább tökéletesen végre hajthassanak ide kaptolt Két Száz forintokkal megajándékoztatnak. Kérjétek Fiaim a Mennyei Urat, hogy az ő kegyes Atyai gondviselése által bennünket az illetén Szomorú tsapásoktól ezután kegyelmesen megmenteni méltóztasson. Költ Mohátson 29 Júliusba 1812. Király József Pétsi Püspök.

A következő esztendőben nemcsak hogy felépült a parochia, hanem az új templom felépítéséhez szükséges szerszámlát is beszerezték. De május 5-én ismét villámcsapás érte a tornyot, s teljesen elégett a felhalmozott fa, deszka, építőanyag. Míg a templom el nem készült, a parochia pajtájában tartották az istentiszteletet. Évek multak el, míg végre 1820 szeptember 24-én a gyülekezet

felszentelhetette új templomát.

. . . az éjjel-nappal szünetnélkül tartó eső, azzal edgyütt volt Szélvész és isszonyú hideg, a sok ide örömmel eljönni kívánkozott vendégeket meggátolták, úgy hogy nagyobbára csak azok jöttek el, akiknek nolle velle el kellett jönni. Megínvitáltatott Főtiszteletű Püspök Báthori Gábor úr is, aki magát ajánlotta, ha fontos, Hivatalbeli éppen akkorra eső foglalatossága meg nem gátolta volna. — Meginvitáltatott ezen Helységnek akkori kegyelmes Földes Ura is Méltos. Pétsi Püspök Király József, de aki öregségi erőtlenedései s gyakori változasi miatt magát ugyan nem ajánlhatta, de kegyességét megmutatta azzal, hogy magahelyett első fiskálissát Tettes Reisz József Urat, Mohátsi Tisztartó Benkovits Sándor, Számtartó Hajnal György urakat maga helyett az idő mostohasága sem állván ellent ide kijönni parancsolta, sőt a fentebb nevezett Méltóság sokszori kegyelmességét azzal is tetézte, hogy ezen Templomszentelési Solemnitásra 6 hat akó Bort adatni parancsolt, melyet kegyességétől köszönettel elve-vén a Helység Lakosi között proportio szerént emlékezet és közös öröm végett felosztottunk. A Szentelési Szent Ceremóniát . . . követte az ebéd, melyet ismét a szomorú időbe a vendégek mulatására kijött Mohátsi Pápista mesterek ékes muzsikával egész más nap reggelig örventetesebbé és mulatságosabbá tették. (Egykorú feljegyzés.)

1848-ban a nemzetőrség Kölkeden is megalakult.

. . . az önként ajánlkozott mintegy 150 nemzeti őrsereg a zászlója alá Ápril 2-dán feleskettetett az Egyház Papja által. „A szabadság zivatara mindjárt elkezdett helységünkben is rendbontólag és személy s jog és tulajdont sértegetőleg dúlni! Először is az a bírót Babós Andrást vetette ki bírói hivatalából — és a száj hős G. Mihált ültette a bírói ,székbe. — Azután a papon

zsarnokoskodott. Az összedobolt nép közt kihirdette, hogy a lukma búzát senki meg ne adja a papnak s rektornak, azon előre szárnyaló hírrel biztatván a népet „hogy az álladalom fogja ezután fizetni az Egyháziakat". Nem is hozott lukma búzát senki is, mindaddig míg a Vármegyei hatóság — a mindenünnen hozzá tódult sok panasz következtében — parancsolatot nem köröztetett: hogy minden vallásfelekezetbeliek be-fizessék a lukmát az Egyházi Tanítóknak. De így is sokan maradtak adások. A Pap földét a Nép ugarolatlan hagyta, mivel a bíró által sem serkentetett arra: így lett az is, hogy az őszi vetés csak egyszeri szántásba ment; de ez is csak ily feltételes határozattal „hogy ha az álladalom fizetendi az Egyháziakat, a termés az Eklézisiáé lesz; ha pedig a népen marad a fizetési kötelezettség, lesz a Papé a termés és ily okoskodásból nem is fogadta el az Előljáráóság a Paptól a vetni szánt tiszta búza magot, amelylyel akármelyik esetre kínálkozott — és így a falun összeszedett kétszeres búzával vetették el a parochiális földet! Ez évben az Egyházban semmi építtetés nem volt, -- javítás is kevés. -- Búzatermés középszerű, Kukorica azon is alul volt. A búzának folyó ára volt közönségesen 15 forint a kukoricáé 10 for. A belháború egész hazánkban dult! — örökre szomorú emlékü leend! (Egykorú feljegyzés.)

Mivel az 1812 évi tűzvész alkalmával elégték az egyház jegyzőkönyvei, Jeremiás Sámuel lelkész — az öreg emberek előadása nyomán feljegyezte az itt szolgált lelkészek nevét. — 1683-ban Kölykedi Imre. — 1720-1730 Csontos István, mint levita szolgált itt, innen Darócra ment papnak. Csontos nevű papról az van feljegyezve:

„vallásáért sokat háborgatták s mivel szegény állapotban élt, mihelyt észrevette, hogy Urak jönnek be a faluba, mindgyárt Csónakra ült és ment a Tóra, a nád közzé és

addig ki sem mert jönni, míg tudtára nem adták, hogy elmentek az Urak".

1730-1744 Szentkirályi Efraim. 1741 —1758 Negyedi János. 1758-1778 Tolnai István, ő törölte el a papok Kántorságát. 1778-1794 Paksi János. 1794 —1801 Szabó István. 1801-1812 Szalai György. 1812-1825 Széki Pál. 1823-1825 Jeremiás Sámuel. 1825 Nagy Ferenc. 1826-1827 Farkas Dániel. 1827-1869 Sebestyén Pál. 1869-1900 Nagy Ignác (a dunántúli egyházkerületből kiüldöztetvén szabadgondolkodása és irodalmi iránya miatt, idejött káplánnak 1867 dec. 20. Előbb 3 évig rektor volt Veszprém megyében Kenesén, majd egy évig káplán Fehér megyében Fülén, fél évig Tolna megyében Simontornyán, másfél évig Nádasd Ladányon. 1869-ben kölke di lelkész lett. Ez volt a legelső lelkészválasztás Kölkeden, (az előbbi lelkészek úgy rendeltettek.) 1900 július 29-én meghívás útján megválasztották Ádám Imrét. (Ádám Imre kölke di lelkész közlése.)

Varga István ny. Máv. főkalauz, * 1882-ben Kopácson. 1904-ben a Máv, szolgálatába vétette fel magát. Eszéken teljesített szolgálatot, 1918-ban Pécsre helyezték át. Főkalauzi kinevezését 1926-ban kapta. 1928-ban nyugalomba vonult. — Felesége: Bernáth Mária, fiai: Lajos, Elemér.

Wollár Antal a Mohács—kölke di árm. társ. főgépésze, * 1893-ban Monostorszegen. A géplakatos ipart Hódságon tanulta, 1908-ban felszabadult. Mint segéd 4 évig Bpsten, majd Olaszországban, Németországban dolgozott, közben elvégezte a technológiát. 1916-ban Darázs községben önállósította magát és az Alsókarasica-völgyi vízlecsapoló társulatnál 8 éven át volt főgépész. 1925-ben foglalta el jelenlegi állását. 1914-ben bevonult a 8. h. husz. e.-be, az orosz fronton 1916-ban megsebesült. Mint fegyvermester (örm.) szerelt le. — Felesége: Czéh Sarolta, gyermekei: Jenő, Antal, Valéria.

KÖVÁGÓSZÖLLŐS

A római korban már lakott hely volt. A kereszténység elterjedésével földalatti sirkamrák és kápolnák épültek itt. A múlt század 70-es

éveiben szántás köz-ben egy Kr. u. IV. századból származó festett sirkamrára akadtak. Ez a sirkamra dongaboltozatos volt, oldalai ószövevényi képekkel, virágokkal és madarakkal voltak kifestve. Közepén egy kőszarkofág állott, négy sarkán négy akroteriummal. — Baranyában több Szöllős nevű helység volt. Csánki szerint a pápai tizedlajstromban említett Salos (236. 1.) Kővágószöllőssel volna azonos. (II. 529.) A pécsi káptalané volt, amelynek ma is van ott 1007 kat. hold birtoka.

ifj. Batai János kovács, * 1905-ben Ácson (Komárom vm.), régi vasiparos családból; atyja is önálló mester volt. 1922-ben bevonult a 3. husz. e.-hez, 1924-ben szerelt le. A Tűzoltó test. volt h. parancsnoka, 1933 óta parancsnoka. Édesanyja 1906 óta szülesznő.

Bazsó József jegyző gyak., * 1912-ben Vajszlón. Tanítóképzőbe járt Nagykőrösön, de pályájáról 1928-ban lemondott. 1930-31-ben katonai szolgálatot teljesített Pécsen. Közigazgatási működését Vajszlón kezdte, majd Gyúdre helyezték át. 1932-ben került Kővágószöllőssre, mint jegyzőgyakornok. Levente főoktató. Irodalmi téren is működik.

Csáky Benjámín rk. plébános, * 1883-ban Püspökszenterzsébeten. A teológiát Veszprémben, egyet. tanulmányait Kolozsváron végezte. 1908-ban Marosvásárhelyen pappá szentelték. 1922 óta a pécsi egyházmegyében működik, 1928-ban, mint kisszékelyi plébános a rk. egyh. történetét állította össze, akkor a község díszpolgárává választották. 1931 óta Kővágószöllőssön plébános. Irodalmi munkásságot is fejt ki.

Gáspár Ferenc gazdálkodó, * 1875-ben Kővágószöllőssön. 30 holdas birtokán szőlőtermeléssel és állattenyésztéssel is foglalkozik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az olasz, orosz, román fronton harcolt. Már 31 éves korában közs. bíró, majd vm. thb. tag, volt, jelenleg póttag. Vir. közs. képv. test. tag. — Felesége: Tóth Teréz.

alsó és felső ööri Hollóssy Béla körjegyző, *

1888-ban Kőröstagon. Egyetemi tanulmányait Kolozsváron és Debrecenben végezte. Kolozsváron és Nagyváradon, mint ügyv. gyakornok működött. 1914-ben a 64. gy. e-hez vonult be, áthelyezték a 103. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton 28 hónapig harcolt. 1926-ban a Frankfurter Lloyd kolozsvári és nagyvárad kiirendeltségének volt a vezetője. 1932 óta Kővágószőlősen. körjegyző.

Kapossy Teréz ny. rk. tanító, 1860-ban Kővágószőlősen. A tanítóképzőt Bpsten végezte. Nagyaponyban, Pécsett, Nagyváradon, Hőgyészen és Németkéren működött. 1896-ban nyugdíjba vonult. A pécsi Oltár egy., a szt. Ferenc III. rend tagja. Eredményes munkásságáért Tolna vm. alispánjától, a pécsi püspökségtől és Tolna vm. tanfelügyelőségétől több kitüntetésben részesült.

Kohner István rk. tanító, * 1896-ban Kaposhomokon. A háború alatt 1915-től 1917-ig teljesített szolgálatot. A tanítóképzőt Csurgón 1917-ben végezte, Vázsnokon, Kutason, Németladon tanított. 1927 óta Kővágószőlősen kántortanító, — Felesége: Géza Mária, gyermekei: Béla és Eleonóra.

Kovács György s. jegyző, * 1902-ben Kaposkeresztúron. 1924-ben mint jegyző gyak. Batén kezdte köz. pályáját. 1929-ben Szombathelyen köz. tanfolyamot végzett, egy évig Hedrehelyen volt s. jegyző. 1930-ban került Kővágószőlőse. 1930-tól 1932-ig levante főoktató volt.

Mészáros János os. th., őrsparancsnok, * 1889-ben Mosondarnón, 1910-ben bevonult Görzbe a 11. táb. vadász e.-hez ahol 1913-ig teljesített szolgálatot. 1913-ban a csendőrség kötelékébe lépett, a szegedi ker. lugosi szárnyánál, Krassószőrény, Csanád és Békés vm.-ben, majd Egerágon, 1930 óta Kővágószőlősen szolgál. 1919-ben h. őrsparancsnok, 1927-ben őrsparancsnok lett. A Károly cs. k., háborus emlékérem, az L oszt. katonai szolg. jelv. tulajd. 7 dicsérő okiratban, 2 nyilvános dicséretben részesült. Felesége: Molnár Anna.

Rk. egyház. 1621-től önálló plébánia. 1723 óta

vezet külön anyakönyvet. Plébánia templomát a régi helyén: építették fel 1763-ban és 1773-ban szentelték fel Sarlós Boldogasszony tiszteletére. Renoválták 1819-ben. Kegyúr: a Pécsi székeskáptalan. Hiv. sz.: 710.

Szabó István, „Hangya” szöv. vezető, * 1899-ben Nemesdédén. Szaktudását Németladon, Nagykanizsán, Ceglédén, Kassán és Pécsett szerezte. 1918-ban a 44. gy. e.-hez vonult be, 1920-ban a nemz. hadseregben szolgált. Azután Németladon „Hangya” üzletvez. lett, majd Pécsett a Hamerli József cég szolgálatában állott. 1925 óta Kővágószőlősen a „Hangya” fogy. szöv. vezetője. — Felesége: Berta Mária, gyermekei: Irma, István.

Szabó László rk. tanító, * 1903-ban Harcon. Tanítóképzőt Baján és Kalocsán 1922-ben végzett. Működési helyei Farnos, Csöngöd, Söréd voltak. 1929 óta Kővágószőlősen tanító. A „Hangya” fogy. szöv. üv. igazgatója, a Polgári dalárda vezetője. — Felesége: Rigó Emilia, gyermekei: Magda, László, Jolán.

Sziács István kádármester, * 1888-ban Szentmihályfán. Ipariskola végzése után Pécsett szabadult fel, az 1907 évi pécsi kiállításon ezüstérmét nyert. -- Bpsten és Romániában dolgozott. 1914-ben a 6. vartüzér e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton 36 hónapig harcolt, 1918-ban olasz fogságba esett, 1919-ben jött haza. A kisezüst vit. érem, Károly cs. k., vaskereszt tulajd. 1920-ban a pécsi Keinrath cég munkavezetője lett, 1924-ben Pécsett, majd Somogyapátiban, 1928-ban pedig Kővágószőlősen önálló műhelyt létesített. 1931 óta a postán mint kiségitő működik. A magyar, német és olasz nyelveket beszéli. — Felesége: Sziács Istvánné, postamester, fia: István.

KŐVÁGÓTÖTTÖS

Baranyában két Töttös nevű helység is volt. Csánki szerint (II. 532.) a pápai tizedlajstromban (273.) említett Tuteus azonos volna Kővágótöttössel. A pécsi káptalané volt, melynek ma is van ott 877 kat. hold birtoka.

Ballay Sándor főgépész, vízműtelepi vezető, * 1870-ben Nagydobszán. (Egyik őse ref. lelkész

volt Ny. Szenterzsébeten, édesatyja Schaumburg Lippe hercegnél volt urad. főgépész.) A kaposvári cukorgyárban, a tabi hengermalomban, majd a soproni városi vízműveknél volt főgépész, 1902 óta Pécssett a városi vízműtelep gépészeti oszt. vezetője. Pécssett fémipari szakiskolát végzett 1905-ben. 1926-ban vezetése alatt a telepet magasfeszültségű árammal szerelték fel, 8 kútat létesítettek. — Felesége: Vacsek Katalin, fiai: Sándor és György.

Gungli Gyula hentes és mészáros, * 1900-ban Felsőmindszenten. Iparát Pécssett sajátította el. Pécssett, Kaposváron dolgozott. 1918-ban bevonult az 52. gy. e.-hez. Az olasz harctéren küzdött Asiago és a Monte-Grappa mellett. 1923-tól Felsőmindszenten, 1926-tól Hetvehelyen, 1929-től ismét Felsőmindszenten, 1932 óta Kővágótöttösön. — Felesége: Szilber Teréz, gyermekei; Jolán, László, József.

LÁNYCSÓK

Szt László király a pécsi püspökök adományozta; Régi oklevelek Lanchuk (1093) Valli Lanchek (1321) Villa Lanchok (1463) nevek alatt említik.

Auth György gazdálkodó, * 1907-ben Lánycsók. 1925 óta 37 holdas birtokán gazdálkodva fajállattenyésztéssel, bortermeléssel foglalkozik. 2 év óta vir. közs. képv. test tag. — Felesége: Müller Erzsébet, fiuk: Konrád.

Auth József h. közs. bíró, * 1893-ban Lánycsók. 1908 óta birtokán gazdálkodik. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz, olasz fronton 28 hónapig harcolt, megsebesült. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. Volt közgyám, 1932 óta h. közs. bíró. — Felesége: Thurn Anna, gyermekei: József, György, Anna.

vit. Balog Ferenc kőműves, * 1881-ben Szajkon. Szakmájában Mohácson 1897-ben szabadult. Pécssett, Bpsten, Debrecenben dolgozott. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz fronton 36 hónapig harcolt, kétszer megsebesült, mint törzsőrm. szerelt le. A nagy- és kisézüst, bronz vit. érem Károly cs. k. és seb. érem tulajd.

Ipara mellett birtokán gazdálkodik. 1924-ben avatták vitézzé. — Felesége: Keller Erzsébet, fia: Ferenc.

Bata János ny. cs. törzsőrm., * 1888-ban Felsősegeden. Iskoláit Szlavóniában végezte. 1913-ban lépett a csendőrség kötelékébe, a háború alatt, mint tábori csendőr, az orosz és román fronton szolgált. Az 1912-13-as emlékérem, háborus emlékérem, a 20 éves szolg. érem tulajd. (Bátyja György, az orosz fronton hősi halált halt.) 1932-ben, mint törzsőrm. nyugdíjba vonult. — Felesége: Hay Karolin, leányai: Jolán-Amália, Ilona-Franciska.

Beck József gazdálkodó, * 1890-ben Lánycsók. 1911-ben kat. szolgálatra az 52. gy. e.-hez vonult be, itt érte a világháború, az orosz és olasz fronton 36 hónapig harcolt. A bronz vit. érem, a koronás érd. kereszt., a Károly cs. k. tulajd. 1927 óta 56 holdas birtokán gazdálkodik. Vir. közs. képv. test. tag, volt pénztárnok, egyházi képviselő. — Felesége: Bach Borbála, gyermekei: Éva, József, János, Mária, György.

Dallos János malomtulajd., * 1896-ban Nagykozáron. Az asztalos szakmában Pécssett 1913-ban szabadult fel. Veszprémben, Eszéken, Nasicon, Bpsten dolgozott. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 6 hónapig az orosz fronton harcolt, megsebesült és fogságba esett. 18 hónapig volt fogságban, ott mint molnár dolgozott. Leszerelése után Nasicon 3 évig asztalos m. volt, aztán 2 évig Nagykozáron nagyatyja malmát vezette. 1933-ban vette át a lánycsóki malmot, 8 HP szívógázmotorral működik, napi teljesítőképessége 5-6 q. — Felesége: Kohl Mária, gyermekei: Mária, Aranka, Géza.

Deutsch József géplakatos, malomtulajdonos, * 1883-ban Bezdánban. Szakmájában Szantán, 1900-ban szabadult fel, mint segéd Szigetváron, Cservenkán és Lánycsók. 1910-ben Lánycsók. műhelyt, 1932-ben 12 HP szívógázmotorral darálómalmot létesített. Bércséplést is végez. — Felesége: Baranyi Ete1, fia: József egyet. hallgató.

Ébert Ferenc gazdálkodó, * 1893-ban

Véménden. Ipari pályára lépett és Mohácson 1909-ben szabadult fel, mint segéd ugyanott 5 évig dolgozott, 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton 22 hónapig harcolt, orosz fogságba esett, ahol 9 hónapig volt. A bronz vit. érem tulajd. 1919-től saját műhelye volt, 1926-ban iparát abbahagyta, azóta gazdálkodik. — Felesége: Bálint Julianna okl. szülész, * 1896-ban Lánycsók. Bábaképzőt 1923-ban Pécsen végzett, Versenden működött 1927-ig, azóta Lánycsók. választott közs. szülész. Fia: János.

dr. Faltay János körorvos, * 1891-ben Bpsten. (Atyja † dr. F. László e. ü. főtanácsos, rendőrfőorvos volt Bpsten; édesanyja † Szigligeti Ferike, Szigligeti Ede leánya volt.) Egyet. tanulmányait a Pázmány Péter tud. egyetemen végezte, diplomáját 1922-ben nyerte. Azóta mint gyak. orvos Mohácson működött. 1922-ben lánycsók. körorvosnak választották. 1914-ben a 6. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton 26 hónapig harcolt, mint hdgy szerelt le. Az arany érdemkereszt (a kardokkal), Károly cs. k. és háborús emlékérem tulajd. A „Stefánia” mohácsi fiókja ig. főorvosa, az OTI mohácsi körzeti kezelőorvosa. A mohácsi rk. Tomori futballcsapat, a Lövész egy. orvosa. — Felesége: Jámbor Leona, gyermekei: Palma és György.

Firényi Pál rk. kántortanító, * 1899-ben Szabadfalun. Középiskoláit Siklóson, tanítóképzőt Baján végzett. 1919-ben Egerágon, mint h. tanító kezdte működését, majd Birjánban választották meg kántortanítónak; 1928-ban került Lánycsókra oszt. tanítónak; 1931 óta kántortanító. A Levente egy., a Rk. olvasóköri és a Kir. magy. természettudományi társ. tagja. Felesége: Theisz Éva, gyermekei: Tibor, Margit.

Folk József gazdálkodó, * 1883-ban Illocskán. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt. Ezután Illocskán gazdálkodott, 1925-26-ban közs. bíró és 6 évig vir. közs. Képv. test. tag volt. 1931 óta Lánycsók. 65 holdas birtokán gazdálkodik. — Felesége: Valter Borbála, gyermekei: Péter, Erzsébet, Katalin.

Frantz Miklós körjegyző, * 1895-ben

Debrecenben. Középiskoláit Kassán végezte. 1914-ben a 34. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton 10 hónapig harcolt, megsebesült, mint fhdgy szerelt le, a Károly cs. k., a seb. érem tulajd. Közig. működését Lánycsók. mint gyak. kezdte, 1924-ben Szombathelyen jegyzői tanfolyamot végzett. 1924-től Lánycsók. volt s. jegyző, 1933 óta a körjegyzőség vezető jegyzője. A Levente és a Tűzoltó egy., a Népm. biz. elnöke. — Felesége: Oblán Katalin.

Háhn György közs. bíró, * 1892-ben Lánycsók. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz és szerb fronton harcolt 36 hónapig, a szerb fronton kétszer megsebesült. A bronz vit. érem tulajd. 1919 óta gazdálkodik 51 holdas birtokán. 3 évig volt közs. pénztáros, 1½ év óta közs. bíró, — Felesége: Schöffner Katalin, fiai: György, Ádám.

Hay Sebestyén épület- és díszműbádogos, * 1884-ben Lánycsók. Szakmájában 1901-ben Mohácson szabadult fel, mint segéd Bécsben és Münchenben 14 évig dolgozott. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz frontokon harcolt, 1915-ben orosz fogságba esett, 1918-ban jött haza. 1920-ban Lánycsók. mester lett. Saját földjén gazdálkodik. 3 év óta a járási Ipartestület elnöke. — Felesége: Bauer Franciska, gyermekei: Karolin (Bata Jánosné), Konrád (atyja műhelyében dolgozik).

dr. Heckenberger Konrád pápai kamarás, kormányfőtanácsos, * 1871-ben Garén. A teológiát Pécsen végzte, 1901-ben Bizovácon plébános lett, 1909-ben Olaszban volt, 1924 óta Lánycsók. működik, 1926-ban pápai kamarásnak, 1928-ban kormányfőtanácsosnak nevezték ki. A Rk. egyház és a Levente egy. elnöke. A vm. thb. és a kisgyűlés tagja.

Hermann József gazdálkodó, * 1893-ban Lánycsók. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton 2 évig harcolt, majd orosz fogságba esett, megszökött 1918-ban. Ez idő óta vezet 60 holdas birtokát, bortermeléssel, állattenyésztéssel foglalkozik. 1918 óta közs. képv. test. tag, — Felesége: Hahn Éva, gyermekei:

János, Éva.

Kramm József s. jegyző, * 1904-ben Nagynyáradon. Középiskoláit Apatinban és Pécssett végezte. Közig. működését 1924-ben, mint gyak. kezdte, 1929-ben Szombathelyen jegyzői tanf. végzett. Ezután Hercegtötösön volt s. jegyző, majd Szederkényben működött, 1932-ben a lánycsóki körjegyz. -hez került, melynek 1933 óta választott s. jegyzője. — Felesége: Bott Erzsébet.

Kuraly István nyug. cs. törzsőrm., * 1886-ban Kisvicsápban. 1907-ben bevonult a 71. gy. e.-hez tényleges szolgálatra, majd a csendőrség kötelékébe lépett. A háború alatt, mint tábori csendőr a szerb és orosz fronton szolgált, megsebesült. 1928-ban nyugdíjba vonult. A koronás ezüst érem, jubileumi kereszt és szolgálati vaskereszt tulajd. A Levente egy. főoktatója. — Felesége: Maloch Jolán, leánya: Jolán.

Nági János rk. ig. tanító, * 1891-ben Villányon. Tanítóképzőt Pécssett végzett, 1910-ben. Lánycsókon h. tanító volt, 1912-ben megválasztották tanítónak, 1931-ben igazg. -nak nevezték ki. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz és szerb fronton 36 hónapon át harcolt, megsebesült, mint 50% hrt fhdgy szerelt le. A III. o. katonai érdem k., Sign. laud. (a kardokkal), Károly cs. k., vaskereszt, seb. érem, német vaskereszt, a pápai kereszt, háborus emlékérem, a kisezüst vit. érem tulajd. A Rk. egyh. világi elnöke, a Rk. olvasóköri elnöke, működése alatt épült a kör székháza; a Levente egy. vál. tagja, a Népm. egy. előadója, vál. közs. képv. test. tag. — Felesége: Schuler Gizel la, okl. tanító, gyermekei: László, Jolán, Valéria.

Nuszpl József vendéglős, * 1890-ben Bócsán. 1911-ben tényleges szolgálatra az 52. gy. e.-hez vonult be, itt érte a háború. A szerb, orosz, olasz fronton 42 hónapon át harcolt, megsebesült. A kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., a seb. érem tulajd. 1920 óta birtokán gazdálkodik. 1931-ben Lánycsókon vendéglőt nyitott. — Felesége: Gerlach Anna, lányai: Éva, Ilona.

Puch József mészáros és vendéglős, * 1891-ben Fazekasbodán. A mészáros szakmában

Püspöklakon szabadult fel, mint segéd ugyanott dolgozott. 1911-ben Kékesden mészárosmester lett. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, kétszer megsebesült, orosz fogságba esett, ahol 22 hónapig volt. 1918 óta Lánycsókon mészáros üzlete van. 1931-ben bérbevette a közs. vendéglőt is, ezeken kívül 26 holdas birtokán gazdálkodik. Közs. képv. test. tag. — Felesége: Muck Katalin, fiai: Bálint, József, János.

Rk. egyház. 1760-tól kezdve vezet külön anyakönyvet. 1773-ban önálló plébánia lett. Templomát szintén 1773-ban szentelték fel Nagyboldogasszony tiszteletére. Kegyúr: a pécsi püspök. Hivők száma. 2220. (ném. magy.)

özv. Schäffer Józsefné sz. Lay Katalin. (Férje † Schäffer József * 1878-ban Lánycsókon. A szabószakmában 1895-ben szabadult fel, önálló szabóműhelye volt. 1914-ben a szerb fronton hősi halált halt.) 1928 óta özvegye önállóan vezet üzletet. Gyermekei: József, Éva.

id. Simon György kereskedő, * 1885-ben Zombán. 1914-ben a 44. gy. e.-hez vonult be, a szerb, román és orosz fronton 38 hónapon át harcolt. 1920 óta 40 holdas birtokán gazdálkodik. 1925-ben vegyeskereskedést nyitott, melyet azóta vezet. 11 év óta közs. képv. test. tag. — Felesége: Marsay Julianna, fia: György okl. tanító.

ifj. Simon György rk. tanító, * 1909-ben Lánycsókon. Tanítóképzőt Pécssett végzett, oklevelet 1930-ban nyert. Ugyanez évben Nagynyáradon, 1931-ben Lánycsókon választották meg tanítónak. Az Isk. kiv. népm. biz. előadója, az Ifj. egy. jegyzője.

Schippert Gyula gazdálkodó, tejszarnok bérlő, * 1897-ben Majson. A mészáros szakmában 1915-ben Mohácson szabadult fel. Ekkor bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton fogságba esett, 30 hónap után jött haza. Leszerelése után birtokán gazdálkodott, 1923-ban Bpsten sajtimesteri vizsgát tett. 1930-ban bérbe vette a tejszarnokot. Készítményeit Bpstre szállítja. — Felesége: Scheiler Katalin.

Schiszler János műszövő, * 1909-ben

Lánycsokon, régi baranyai családból. Szakmájában 1924-ben Babarcon szabadult fel. Mint segéd Baján, Kecskeméten, Kiskörösön, Bpsten, Győrben dolgozott. 1931-ben Lánycsokon önállósította magát. — Felesége: Bayer Mária, leánya: Borbála.

vit. Szabó János kereskedő, * 1878-ban Véménden. A kőműves szakmában 1895-ben Mohácson szabadult fel. Mint segéd Eszéken, Pécssett, Mohácson dolgozott. 1898-tól 1914-ig Lánycsokon önálló mester volt, résztvett a község nevezetesebb építkezéseiben. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, montenegrói, orosz és olasz frontokon a háború befejezéséig harcolt; az olasz fronton megsebesült, mint tiszth. szerelt le. A nagy- és kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., a háborús érdem ker. tulajd. 1923-ban vitézzé avatták. Ez évben vegyeskereskedést nyitott és birtokán gazdálkodik. — Felesége: Czigler Borbála, gyermekei: János, József, Katalin, Teréz.

LAPÁNCSA

Kövessy Ferenc malombérlő, * 1899-ben Mohácson. Apja mellett a molnár mesterséget tanulta. Baranyaváron, Pélmonostoron, Lapáncsán, Nagybaracsán és Virágoson dolgozott. 1917-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton harcolt. 1927-ben Bátaszéken önálló mester lett. 1931 óta bérlő a lapáncsai Meiszter János-féle malmot. 10-12 HP vizi, 21 HP vill. erővel dolgozik, napi teljesítménye 50 q. — Felesége: Vihar Piroška, gyermekei: Ferenc, Zsuzsanna.

ifj. Muzer János kereskedő, * 1901-ben Lapáncsán, régi lapáncsai családból; atyja és nagyatyja is a községben született. 1922-ben a csendőrséghez került. Bakócán, Mágocson, Békéscsabán, Újkígyóson szolgált. 1930-ban, mint törzsőrm. megvált a csendőrség kötelékéből és Lapáncsán üzletet nyitott. — Felesége: Krémer Éva, leánya: Józsa.

Pataki Antal rk. plébános, * 1860-ban Csáktornyán. Középiskoláit Csák. tornyán és Pécssett végezte. 1884-ben szentelték pappá. Mint

káplánnak Darázs, Hosszúhetény, Püspökbogád, Máriakéménd és Valpó voltak működés helyei. Ezután Fekeden plébános lett innen Bogdására került. 1910 óta Lapáncsán van. Az iskolaszék és az egyh. közs. elnöke. Fivére P. Vince, résztvett a világháborúban és a szerb fronton szerzett sebesülése következtében meghalt.

Régert Antal gazdálkodó, tejcarnokbérlő, * 1998-ban Villánykövesden. 1924-ben Bpsten tejkezelői szakvizsgát tett és 1925-ben Lapáncsán tejcarnokot alapított. Modern „Alfa” berendezése van és naponta kb. 150 liter tejet szállít Pécsre. A háború alatt a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz és bukovinai fronton harcolt. — Felesége: Szeifert Mária (atyja † Szeifert János a harctéren szerzett betegségében halt meg), leánya: Emma.

Reich Jakab r. k. tanító 1909-ben Ivándárdán, régi baranyai családból, a tanítóképzőt Pécssett végezte 1930-ban, ugyanez évben került mint tanító Lapáncsára. 79-80 gyermeket oktat; méhészettel is foglalkozik. Az Olvasókör tagja, a népműv. előadások vezetője.

Ripszám József cipésmester * 1889-ben Lapáncsán. Siklóson szabadult fel, mint segéd Bpsten, Pécssett és Eszéken dolgozott. 1920-ban Lapáncsán önálló mester lett. A háborúban az 52. gy. e. -nél Raguzában szolgált, a szerb és olasz fronton harcolt, mint tizedes szerelt le. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. és a szo4.s. k. tulajd. (öccse Ádám 1914-ben a szerb fronton hősi halált halt.) — Felesége: Semmel Anna, leányai: Szidónia, Regina, Ilona.

Rk. egyház. Templomát a Szeplőtelen Szűzanya tiszteletére építették 1781-ben és 1895-ben javították. 1850-től önálló plébánia. Hívők száma: 478. (ném.)

Szádil Jánosné sz. Drommer Anna okl. szülésznő * Magyarbólyban, iskoláit Lapáncsán, a bábaképzőt 1925-ben Pécssett végezte el. 1926-ban került Lapáncsára, ahol azóta községi szülésznő. — Férje — volt kereskedő — a világháborúban eltűnt. Leányai: Margit, Mariska.

Török Izabella postamester * Szombathelyen, iskoláit ugyanott végezte. 1912-ben lépett a posta

szolgálatába. Lapáncsán kezdte működését és azóta látja el hivatalát. (Fivére: Török Miklós, okl. tanító, 1915-ben szerb fogságban hősi halált halt).

LIGET

Prucsi János közs. bír. * 1886-ban Ligeten régi iparos és gazdacsaládból. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be. Az orosz fronton megsebesült, majd Görznel hadifogságba esett, 1919-ben került haza. 33 kat. holdas birtokán gazdálkodik. 1922 óta a rk. egyházközség elnöke, 1928 óta tagja a jár. mezőgazd. biz.-nak. — Felesége: Schwab Erzsébet, gyermekei: Éva, Erzsébet és József.

Puch János és József földbirtokosok (A birtok 600 kat. hold, az anyai nagyapa: Reisz József, az egykori gazdálkodó szerzeménye. Az apa: † P. Ferenc 1914-ben hősi halált halt. Halála után özvegye gazdálkodott egész addig, míg tanulmányaik befejezése után az irányítást a jelenlegi tulajdonosok vették át.) János * 1903-ban, József 1904-ben Palotabozsokon. Középisk. tanulmányaikat Budapesten végezték. János hosszabb tanulmányútát tett Németországban, a Baranya vm. gazd. egy. vál., József az OMGE tagja. A gazdaságnak magnemesítő és szaporító telepe van, tehenészeté pedig kiváló. Siemethali fajteheneik a vármegyében a legnagyobb tejátlaggal vezetnek. Az Alsódun. szarvasmarhateny. egy, 1931. és 32. tejtisztasági versenyein ezüstérmeket és díszoklevelet nyertek.

Rk. egyház. A magyarszéki plébániához tartozik. Templomát 1841-ben építették Szentháromság tiszteletére. Hívók száma: 691.

csukárpakai Saághy Mihály kánt. tanító * 1909-ben Bácsordason, régi nemesi családból. (A család nemességét Zsigmond királytól kapta; Mátyás király idejében több papot és előkelő bírót adott az országnak. A Hevesmegyébe szakadt ág 1790-ben bárói rangra emelkedett, de már kihalt. — Mihály ükapja, Jakab, Érsekújvárról került Bellyére, mint Albrecht fhg. uradalmának inspektora). — Tanítói oklevelet Pécsen szerzett 1929-ben, azóta Ligeten működik. A Levente egy. oktatója és a Polg. löv. egy. vezetője, — Felesége: Garay Mária, leánya:

Mária Sarolta.

LIPPÓ

Egy 1274. évi oklevél Lypow néven említi. Később Alsolyppo, Felseu Lyppo, Oppidum Lippo név alatt fordul elő. Felső-Lippó a XIV. száz. végén a Maróthiaké, Alsó-Lippó a Lippóiaké volt, Utóbbiban 1438-ban templom állt Szt Lőrinc tiszteletére. Határos volt vele Izbold (1335: Zichy okmt. I. 474. szerint: Yzbold).

Bacsvanin István h. bír. * 1886-ban Lippón. 1913 óta önállóan vezeti 60 holdas birtokát, fajállatállománya van. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton fogságba esett. 3½ év múlva került haza, 20 év óta vir. alapon közs. képv. test. tag., 2 év óta h. bír. — Felesége: Kreszics Aranka, gyermekei: Tivadar és Milutin.

Barákovics Miklós gazdálkodó * 1898-ban Bpsten, 1915-ben a 23. h. gy. e.-hez vonult be és 21 hónapig az orosz és olasz fronton harcolt. 2-szer sebesült, A nagyezüst, kisezüst, bronz vit. érem, a Károly cs. k. és seb. érem tulajd. Mint a nemz. hads. tagja résztvett a felszabadításban, 4 évig szolgált a testőrségnél, kiképző altiszt volt a folyamőrségnél. 1925-ben örm. rangban leszerelt, azóta 24 holdas birtokán gazdálkodik. — Felesége: Varga Márta.

Bárány Sándor kereskedő * 1899-ben Hőgyészen; 1915-ben Bonyhádön szabadult fel, mint segéd Bonyhádön, Debrecenben és Siklóson dolgozott. 1921/22-ben a nemz. hads. tagja volt, (Két bátyja résztvett a világháborúban, B. Mór a 44. gy. e. hadnagya volt.) 1925-ben Lippón önálló lett. Üzlete a helység főutcájában van, raktáron tart fűszer, edény, rövid és kötött-szövött, valamint bőrárut is, — Felesége: Fischer Ilonka, gyermekei: Edith és Jenő.

Csekey Mária postaügynök, * Szálkán, régi tolnamegyei családból; iskoláit Ujpesten és Dombóváron végezte el, majd a posta szolgálatába lépett és Mohácson p. ügynöki vizsgát tett, 1912 óta Lippón teljesít szolgálatot.

Ferth Miklós közs. bír. * 1882-ben Lippón, 1906 óta önállóan vezeti 100 hold szántóföld-, rét-

és szőlőbirtokát; fajállatállománya is van, 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton volt a háború befejezéséig. A Károly cs. k. és háborús emlékérem tulajd; 10 év óta közs. képv. test. tag, 12 év óta közs. bíró, a Levente egy., a Kisgazdapárt magyarbólyi kerületének elnöke. — Felesége: Móser Rozália, fia: József.

Gondi János kovácsmester * 1896-ban Rácbólyon. 1913-ban szabadult fel, mint segéd Főherceglakon dolgozott. 1915-ben vonult be a 4-es hidászokhoz, az olasz fronton harcolt. 1924-ben Lippón önállósította magát. — Felesége: Müller Mária, gyermekei: Margit és Anna.

Jung Ádám rk. plébános * 1876-ban Zombán, régi nemesi családból. Középiskolai tanulmányait és a teológiát Pécssett végezte el, 1906-ban működését mint káplán Laskafalun kezdte meg. További állomáshelyei voltak Somberek, Dunaszekcső, Mágocs, Tevel; 1917-ben Alsómocsoládon vikárius, ugyanezen évben Mislán adminisztrátor volt. 1928 óta lippói plébános. A plébániához tartoznak: Sárook, Bezedek és Ivándárda községek, Máriamajor és Erdőföld puszták. Négy iskola tartozik fennhatósága alá.

Lutz György ny. ig. tanító * 1876-ban Óbányán. Tanítói oklevelét 1895-ben nyerte el Pécssett. Püspöknádasdon volt tanító, 1899-ben került Lippóra. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, 2 éven át teljesített katonai szolgálatot. 1927-ben igazgatónak, 1928-ban kerületi iskolalátogatónak nevezték ki, 1933-ban nyugdíjba ment. Felesége: Schmiedt Erzsébet, gyermekei: Ferenc (tanító), Katalin, Margit.

Mirkovics Milorád gazdálkodó * 1879-ben Lippón; 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, majd a tábori csendőrséghez helyezték és a szerb fronton harcolt a háború végéig. 1921 óta 32 hold birtokán, — szántóföld, rét és erdő — gazdálkodik. Állatállománya fajlovakból áll. A g. k. egyház vil. elnöke, a Tejszövetkezet tagja. — Felesége: Gávrics Natália, gyermekei: Bozsédár, Deszanka (Vukovics Sztanojevné).

Müller Ádám kovácsmester * 1892-ben Lippón,

édesapjánál 1908-ban szabadult fel. Mint segéd Villányon és Magyarbólyban dolgozott, 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 4 évig az orosz fronton harcolt, mint tizedes szerelt le. 1922-ben Lippón önálló lett. Minden, szakmájába vágó munkával foglalkozik, ismert iparosa a környéknek. 10 holdas birtokán is gazdálkodik. — Felesége: Armbruszt Erzsébet, gyermekei: István, Anna.

Müller János ny. Máv váltókez. 1861-ben Ráckozáron, régi baranyai családból, A cipészszakmában 1878-ban szabadult fel, mint segéd Pécssett, Székesfehérváron és Budapesten dolgozott, 1894-ben került a Máv szolgálatába, Eszéken, mint kocsirend., később mint váltókezelő teljesített szolgálatot. 1922-ben nyugdíjba ment. 1930 óta Lippón lakik. — Felesége: Horváth Jozefa, gyermekei: János (mozd. vez.), Mária (Gonda Jánosné).

Rainspach János kereskedő * 1888-ban Babarcon; a pékipart tanulta ki Mohácson. 1930-ban önállósította magát, Lippón pékműhelyt nyitott. Csak kenyérsütéssel foglalkozik, Vegyeskereskedését 1925-ben nyitotta meg, a község szükségletének megfelelő árukat tart. Birtokán mezőgazdálkodással, állattenyésztéssel is foglalkozik. 1914-ben bevonult a 4-es lovas tüz. e.-hez, a szerb, orosz, olasz és román harctereken küzdött, az összeomláskor szerelt le. — Felesége: Windheim Rozália, gyermekei: János, Ferenc, József.

Ifj. Rem Miklós kereskedő * 1887-ben Lippón. A kereskedői szakmát Villányban tanulta, mint segéd Pécssett, Bezedeken dolgozott. 1911-ben átvette atyja 1907-ben alapított üzletét, fűszer- és rövidáru, edény- és vasáru is tart; birtokán mezőgazdasággal is foglalkozik. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az olasz és orosz harctereken küzdött, mint szárny. őrm. szerelt le. A bronz vit. érem, a háborús emlékérem, a 6 éves emlékérem tulajd. A „Hangya” volt elnöke, jelenleg ügyvezetője. A közs. képv. testület tagja 7 év óta. — Felesége: Gerbl Éva.

Rk. egyház. Templomát 1836-ban szentelték fel

Gyertyaszentelő Boldogasszony tiszteletére. 1857-től kezdve helyi lelkészség, 1921 óta önálló plébánia. Hiv. sz.: 715. (ném.)

Rk. iskola, osztatlan, vegyes jellegű, a tanulók száma 80-90 között van.

Rochi György géplakatosmester 1904-ben Bellyén. Főherceglakon 1921-ben szabadult fel, Bpsten, Magyaróváron, Főherceglakon és Károlymajorban dolgozott; 1928-ban önálló mester lett. Modern gépekkel berendezett üzeme van. A lokomobil-, stabil- és az összes szelepes gépekből szakvizsgát tett, vizsgázott autóvezető.

Schmidt György kovácmester * 1901-ben Lippón, 1917-ben Pélmonostoron szabadult fel, mint segéd Nagynyárádon, Mohácson és Bezedeken dolgozott, 1926-ban Lippón önállósította magát. Minden, a szakmájába tartozó munkával foglalkozik. 1922-től 1924-ig a nemz. hads.-ben szolgált. — Felesége: Bock Magdolna, gyermekei: Antal és József.

Schultz Csedomir görögkeleti pléb. adminisztrátor * 1907-ben Bpsten. Középiskolai tanulmányait Bpsten, a theológiát Karlócán végezte el, 1931-ben Bpsten pappá szentelték. A plébániához még Bezedek, Ivándárda, Sárok és Hercegtöttös községek tartoznak. A hívők száma 90 lélek, egy tanerős iskolát tartanak fenn. — Felesége: Erdelyán Ivánka, leánya: Vera.

Urbán József mészáros és hentes * 1902-ben Lippón. Iparát Pélmonostoron tanulta, mint segéd Eszéken, Főherceglakon, Mohácson dolgozott. 1923-ban Lippón üzletet nyitott, saját készítményű hentes árukat tart; 1933 óta bérlő a községi korcsmát. — Felesége: Denich Katalin, fia: József. (Atyja: Antal, vendéglős, * 1870-ben Lippón, vendéglőjét 1914-ben nyitotta, 7 évi megszakítással mai napig vezeti. A világháborúban a román harctéren küzdött).

LIPTÓD

Egy 1391. évi okmány (Zichy okmt. IV, 555.) említi Lenthoth községet, mint a pécsi püspök birtokát, valószínű, hogy ez a mai Liptóddal azonos.

Hering Károly rk. kántor tanító * 1902-ben Mecsekjánosin. A tanítóképzőt Pécsen végezte 1923-ban. 1924-ben Kisbattyánban, 1925-ben Máriagyüdön volt, 1926 óta Liptódon tanít. Népműv. előadó, a Polg. löv. egy. lövészmentere, a Lev. egy. főoktatója; az OTT 1931-ben dícsérő oklevéllel tüntette ki. 1919-ben bevonult a nemz. hads.-be, 1922-ben szerelt le, mint hdj. örm. (Apósa Weber András 1917-ben hősi halált halt). — Felesége: Weber Paula, gyermekei: Károly, Blanka és Gabriella.

Schubert Amália tanító * Fiumében. Tanítónői oklevelét Pécsen szerezte 1918-ban. Működését Mohácsszigeten kezdte meg. 1919-től Üszögpusztán, 1928 óta Liptódon tanít.

Schubert Károly ny. Máv. üz. altiszt * 1858-ban Kőszegen. Iskoláit Brassóban végezte, iparos pályára lépett, 1878-ban bevonult a 4. h. gy. e.-hez, ahol tíz és fél évig szolgált. 1895-ben lépett a Máv kötelékébe és Zágrábban majd Fiumében teljesített szolgálatot. 1912-ben nyugalomba vonult. Gyermekei: József (orosz hadifogságban eltűnt), Amália (liptódi rk. tanító), Viktória,

LÓKAPUSZTA I. KISBESZTERCE

LOTHÁRD

Egy 1365. évi oklevélben: Lotharth. Később (1383) egy nemesi névben Lothardnak írják.

Boros Ferenc szöv. igazgató * 1896-ban Lothárdon; 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt, a bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. (Testvérei: B. György az orosz fronton hősi halált halt; B. János és B. István orosz fogságban voltak, Szibériából szöktek haza). Birtokán gazdálkodik, állattenyésztéssel foglalkozik. 1931 óta a „Hangya” vendéglő és fűszerosztály vezetője. Az Egerági hit. szöv és a „Hangya” részvényes tagja, 4 évig volt esküdt. — Felesége: Apari Julianna, gyermekei: István, Ferenc, Julianna.

Boros János közs. közgyám * 1886-ban Lothárdon. Szarvasmarha és sertésenyésztéssel foglalkozik. Egy év óta közs. közgyám, a

„Hangya” és Tejszöv. részvényes tagja. 6 évig volt isk. széki elnök, 1914-ben bevonult katonának, a szerb és orsz harctéren küzdött, megsebesült, 1916-ban orosz fogságba esett, szökve jött haza. — Felesége: Buday Rozália, gyermekei: Katalin, György.

Flamm Lajos vendéglős * 1866-ban Lothárdon, Vendéglőjét, melyet szüleitől örökölt, 1894 óta vezeti, ezenkívül 32 holdas birtokán gazdálkodással, állattenyésztéssel foglalkozik. 1916-ban bevonult az 52. gy. e.-hez, 1917-ben leszerelt, 1894 óta. közs. képv. test. tag, a Tejszöv. tagja. Felesége: Münszter Sarolta.

Horváth György molnármester * 1892-ben Átán, mint segéd Görcsönyben, Vókányban, Nagykönyiban, Pogányban, Kémesen dolgozott. 1912-ben kat. szolgálatra vonult be, itt érte a háború. Az orosz, román és olasz fronton harcolt, megsebesült, 1917-ben fogságba esett, 1919-ben hazajött. 1920-ban vette malmát, melyet 1924-ben teljesen átépíttetett, Modern felszereléssel, egy pár kövel, két hengerrel dolgozik, vámörlést végez. 22 holdas birtokán gazdálkodást is folytat. 3 évig volt, 1 év óta ismét vir. közs. képv. test. tag. — Felesége: Gerdesics Anna, gyermekei: István, György és Anna.

Kett Ferenc tejszarnokvezető * 1902-ben Pécssett. 1922-ben Pécssett a 8. h. gy. e.-ben teljesített szolgálatot. 1929-ben túrógyártási és tejkezelői tanfolyamot végzett. 1930 óta Lothárdon a tejszarnok vezetője, Az üzem központforgó gépekkel dolgozik, naponta kb. 350 liter tejet forgalmaz. (Atyja K. Konrád 36 hónapig harcolt a világháborúban. a bronz vit, érem, a Károly cs. k. tulajd.) — Felesége: Hermecz Piroska, gyermekei: Piroska, Ferenc, Károly.

Lippay Antal rk. ig. tanító * 1901-ben Pécssett, tanítói képesítését ugyanitt szerezte 1919-ben. Pályáját 1920-ban Peterden kezdte, 1927 óta Lothárdon működik; 1932-ben nevezték ki ig. tanítónak, a kántori teendőket is ellátja. A népműv. előadásokat is ő tartja, leventeoktató, Rk, olvasóköri elnök, a „Hangya” szöv. ü. v. igazgató és pénztáros. Méhészettel is foglalkozik, jelenleg

36 család méhe van. — Felesége: Schmierer Mária okl. tanító. Gyermekei: László, Antal, Mária.

Ostyanszki János gazdálkodó * 1902-ben Lothárdon. Saját birtokán gazdálkodik, állattenyésztéssel foglalkozik. 1932 óta községi esküdt. A „Hangya” fogy. szöv. és Tejszövetkezet részvényes tagja — Felesége: Deszpod Mária, leányai: Júlia, Erzsébet. (Atyja és felesége bátyja Deszpod György hősi halált haltak).

Rk. elemi iskola. 1812 óta áll fenn, az 1829-es kanonica visitacioban már előfordul. 1857-ig egy tanerős volt, ide jártak Szemely közs. tanulói is. 1910-ben két tanerős lett, 1924-ben a tanulók létszámának erős apadása miatt az egyik tanítói állást beszüntették. Jelenleg a tanulók létszáma újból szaporodik.

Vigh Mihály közs. bíró * 1876-ban Lothárdon. Egy éve községi bíró, ezelőtt 1914-1917-ig, 1918-tól a megszállásig, 1922-1924-ig és 1925-től 1928-ig szintén közs. bíró, ezt megelőzőleg mindig képv. test. tag volt. A Baranyavm. gazd. egy. tagja. 102 hold földön ált. gazdálkodást folytat. Angol sertés, siementháli és bonyhádi szarvasmarha tenyésztéssel foglalkozik. (Atyja: V. Mihály bérceplést vállal. 13 évig bíró és különböző időkben közs. képv. test. tag volt.) — 3 fia van: István, János és András.

LOVÁSZHETÉNY

Az Árpádk. új okmánytárban (1270-- 1290): Luazhetyn; a pécsváradi konvent nemes jobbágjai lakták.

Balvin István rk. ig. kántor tanító * 1892-ben Pécssett. Tanítóképzőt Pécssett végzett 1912-ben. Kisbányán 3 évig, Szilágyon 2 évig tanított. 1917 óta Lovászhetyben van, 1926-ban igazgatóvá nevezték ki. A Levente egy. főoktatója, a Gazdakör elnöke és alapítója, 1920 óta a Tejszöv. ügyvezetője. — Felesége: Petz Anna, 3 gyermekük van.

Gazdakör. Alakult 1928-ban. Alapítója Trinn János plébános és Balvin István ig. tanító. Saját házában működik, 100 kötetes könyvtára, italmérése van. Célja: erkölcsi, hazafias nevelés és

a gazdiaközönség érdekeinek megvédése.

Levente egy. Alakult 1922-ben, 35 kötelezett tagja van. Járási versenyeken eredményesen szerepelt.

Rk. egyház. 1814 óta önálló plébánia, ugyanezen évtől vezet anyakönyvet. Templomát Szt Márton tiszteletére 1892-ben újjáépítették. Kegyúr: Tudományegyetemi alap. Hiv. sz.: 473. (ném.)

Rk, elemi iskola, 1880 előtt keletkezett, az új iskola 1912-ben épült. 1 tantermes, 1 tanerős.

Tejszövetkezet. Alakult 1919-ben, a csarnokot 1920-ban építették. Felszerelése: fölözésre és kisüzemű vajgyártásra van berendezve. 101 tagja van. Üzletrészek száma 181. Napi feldolgozása kb. 600 liter.

Trinn János tb. pápai káplán, rk. plébános * 1870-ben Püspöklakon, teológiát Pécsen végzett. Máriakémen, Olaszon, Szébenben, Högyészen volt káplán. 1898-tól Bonyhádvarasdon, 1907-től Babarcon, 1919-től Laskafalun, 1926 óta Lovászhetyénben plébános. A Rk. gazdakör megalakítója. Német néplapokba cikkeket ír, „Das Innere Leben” címen egyh. irod. művet írt.

LUZSOK

Egy 1346. évi oklevél Lusuk néven néven említi (Anjoukori okmt. IV, 588) az 1542. évi adólajstromban (37. I.): Lwsok. A pécsi székeskáptalané volt. Ormánysági népviselete országszerte híres.

Aszalós Gyula ref. lelkész * 1904-ben Hajdúnánáson. Teológiát Debrecenben a Tisza István tud. egyetemen végzett 1928-ban. 1928-tól 1931-ig Tyukodon volt s. lelkész, majd a II. lelkészképesítő bizonyítványt szerezte meg és mint lelkész Tiszaföldvárra került. 1932-ben Lúzsokon megválasztották lelkésznek. — Felesége: Hegedűs Klára.

Nagy Margit ref. kántortanító * Ötvöskönyiban régi papi családból középiskoláit Csurgón, tanítóképzőt Pápán végzett, oklevelet 1917-ben nyert. Azóta Luzsokon működik. Az isk. kiv.

népm. vezetője.

Ref. egyház. Piskó történetében olvashatjuk, hogy 1624-ben Luzsok is Baski (azóta elpusztult község) leányegyháza volt. Erre az egy adatra támaszkodva, egész bátran elfogadhatjuk azt, hogy Luzsok lakói már a reformáció hajnalán csatlakoztak az evangéliumi valláshoz, Anyakönyvében a következő feljegyzést találjuk:

„hogy ki lett légyen az az Isten lelkétől indított lelki-tanító, kinek munkás tanítása után eleink a reformált keresztyén hittudományra tértek és abban mindezideig az Isten kegyelméből megmaradtak maradékaik, nem tudhatják a mostani élők megnevezni, mint régi dolgot. Azt ugyan mondják, hogy a Baskiban a legelső mester Csapos nevű lett légyen, ki mivelhogy váczzi születés volt, itt ezen a vidéken Váczinak neveztetődött volna, kitől vették származásukat a vajszlói Vácziak.”

Baski pusztulása után Luzsok Piskó filiája lett, de a hívek tovább is a pusztaságban egymagában álló baski fatemplomba jártak. Mikor ez a templom is pusztulásnak indult, romladozó részét Luzsokra hordták a várispán engedelmével s itt könyörgőházat és egy szobát építettek az akkori előkönyörgő rektor részére. 1785-től kezdve Vajszló leányegyháza volt. 1800-ban hozzák első prédikátorukat, Fóris Mihály személyében. 1802-ben a könyörgőház helyére fatalpú templomot építenek ezzel a felirattal:

„Ezen Istenháza építettett a Felső Római császár és Apostoli Király II. Ferenc kegyes engedelmeiből 1802.-ik esztendőben,”

Mai kőtemploma 1853-ban épült ezzel a felirattal:

„Ez szent ház épült bölcs Isten lelki kegyelmén és Luzsok lakosainak fáradozások után.”

1916-ban szervezi meg önálló kántortanítói állását. — 1828-ban 340 volt a lélekszám, 1900-ban 320, 1930-ban 227, ma 234.

MÁGOCS

Nevével a tatárdulás utáni időkben találkozunk először, akkoriban a Sente Magócs nemzetség birtoka volt. Később a Laskai család tulajdonába került. A török után a pálosoké lett egészen a rendfeloszlatásáig. A rendház romjai az u. n. Kolostordűlőben ma is láthatók. A szinmagyar községbe a németek beköltözése 1743-ban történt. Voltak a helyiségben rác lakosok is. 1848-ig mezőváros volt. Ipartestülete (I. o.) említést érdemel. Tejszövetkezete egyike Baranyában a legnagyobbaknak.

Auguszt Béla ny. Máv üz. altiszt, * 1858-ban Letenyén. 1894-ben Somogyszobon a Máv. szolgálatába lépett; innen Zágrábba, 1895-ben Kaposvárra, majd Dombóvárra került. 1913-ban 27½ évi szolgálat után nyugdíjba ment. Működése alatt kitüntetésekben részesült. — Felesége: Kuhl Róza, gyermekei: Béla, Lujza (Vadász Antalné).

Blum Zsigmond lókereskedő, * 1899-ben Mágocson. Kitanulta a fűszer, vas és textil szakmát. 1917-ben bevonult katonának, az olasz fronton megsebesült. A kieszüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. ,és a seb. érem tulajd. A nemz. hads.-ben 2 évig szolgált. 1918 óta, mint lókereskedő működik. Hetenkint 100 drb (igás, vágó és luxus) lovat szállít. Az Izr. hitk. I. alelnöke, közs. előljáró, vir. közs. képv. test. tag, a Bpesti lókeresk. szöv. előlj. tagja. — Felesége: Back Julianna, gyermekei: Pál, Irén.

Bruckner Károly könyvelő, * 1893-ban Süttön. Bpsten a fakesk. szakmában, mint tisztv. kezdte pályáját. 1914-ben a 76. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton sebesülten fogságba esett. Mint csererokkant került haza, 1917-ben mint 50%-os hrt. leszerelt. Fenyőházán, Bródon tisztv., Kápolnásnyéken cégv. könyvelő. 1920-tól a Sásdi tkpt. fatelepének vezetője volt, 1925 óta Mágocson a Weisz H. cég fatelepének cégv. könyvelője. (Testvére Sándor, az orosz fronton; sógora Hiekel Engelbert a francia fronton, hősi halált halt). A Polg. kaszinó titkára, a Társulati isk. és az Izr. hitk. pénztárosa. — Felesége: Hiekel Ella.

Cserháthy György járási útbiztos, * 1891-ben

Temesváron. Fa- és fémipari szakiskolát végzett 1908-ban Temesváron. Bpsten a Lang-gépgyárban, mint műhely-gyakornok dolgozott. 1909-ben a Roessemann és Kühnemann vagon és gépgyár műsz. rajzolója lett. 1902-ben a lugosi 8. h. gy. e.-hez vonult be, 1914-ben a Honv. Minisztérium elnöki kiadójába került, 1917-ben Payr áll. titkár mellé került ir. vez. -nek, főtörzsőrm. rangban. A kommunizmus bukása után 1925-ig ismét a minisztériumban teljesített szolgálatot. 1925 óta Pécsen az Áll. építészeti hiv.-nál, mint műsz. rajzoló, majd mint a hegyháti járás útbiztos, Sásd, utóbb Mágocs székhellyel teljesít szolgálatot. 1930-ban Bpsten m. kir. áll. útmesteri iskolát végzett. — Felesége: März Mária, fia: György.

† Flaschits József nagybérlo és szállóbirtokos, * 1866-ban 3 évig a huszároknál szolgált. 1907-ben házasságot kötött Vigh Annával, aki ősi mágocsi családból származik. Házassága óta saját és a hg. Eszterházy uradalomtól bérelt 2700 hold birtokon gazdálkodott 1927-ben bekövetkezett haláláig. Özvegye minden jótékony egy. tagja és támogatója.

dr. Gábor Gyula körállatorvos, * 1884-ben Hosszúhetényen, régi baranyai családból. Középiskolát Pécsen, főiskolát Bpsten végzett, 1908-ban. Magánállatorvos volt Himesházán, majd Mágocsra került, itt 1914-ben körállatorvosnak választották meg. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez állatorvosi beosztásban vonult be, az orosz és albán fronton szolgált, 1918-ban leszerelt. Az arany érd. kereszt tulajd. (a vit. érem szallagján.). 1920-ban állatorvosi doktori szigorlatot tett. Több éven át volt az izr. hitk. elnöke, körzetében állat e. ü. népm. előadásokat tart. Szakirodalmi munkásságot fejt ki. — Felesége: Reményi Ilona, az izr. Nőegylet titkára.

Gerber Istvánné sz. Veiser Anna közs. szülésznő, * Mágocson. Oklevelet 1927-ben nyert Pécsen. Működését, mint magánszülésznő kezdte, 1932-ben közs. szülésznőnek választották meg. A csecsemővédelmet is ő látja el. (Férje, mint kőművesiparos működik. Végigküzdötte a

világháborút, 3 évig orosz fogságban volt.)

Guth József közs. főjegyző, * 1883-ban Bpsten. Középiskoláit Bpsten végezte. Vásárosdombón volt gyakornok. 1903-ban Pécssett jegyzői oklevelet szerzett, 1904-ben Vásárosdombón s. jegyzőnek választották meg. 1906-ban Mágocsba helyezték, 1907-ben Felsőmindszenten, 1918-ban Vásárosdombón körjegyzőnek választották meg. 1930 óta Mágocson főjegyző. Elnöke a Kaszinónak; az Önk. tűzoltó test.-nek; az Iparos olvasóköri, a Levente egy.-nek, a Rk. gazdakör választm, tagja, a hitközség előlj. tagja. — Özvegy, egy leánya van.

vit. Halász Ferenc kőművesmester, épít. váll., * 1891-ben Mágocson. A kőműves iparban Bpsten, 1908-ban szabadult fel. 1912-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, itt érte a háború kitörése. A szerb, orosz és olasz fronton harcolt, a nagy- és kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1921-ben önálló mester lett, 1924-ben képesítő oklevelet szerzett. Ugyanezen évben vitézzé avatták. Községházát, jegyzői lakot, Nagymányokon emeletes gépházat épített. 8 hold vitézi telkén gazdálkodik. A Levente egy. 10 éve oktatója, közs. előljáró, a tanonciskola felügy. biz. tagja, a segédvizsgáztató biz. elnöke. Az ipartest. volt vez. tagja. — Felesége: Richtscheid Anna, gyermekei: Anna, Antal, Ferenc, Róza, Gottfried.

Holmeister Ferenc tkpt igazgató, * 1900-ban Németbólyban, régi baranyai családból. Iskoláit Pécssett végezte, a Mágocsvidéki takarékpénztárnál volt gyakornok. A háború alatt az olasz fronton harcolt, majd Bpsten a „Viktória” gőzmalom tisztviselője volt. 1926-ban újból a Mágocsvidéki tkpt tisztviselője lett, 1928 óta ü. v. igazgató.

Ipartestület. A mágocsi céhek 1831-ben I. Ferenc császártól kapták céhlevelüket; az eredeti céhlevel az Ipartestület tulajdonában van ma is. A régi számadások szerint Mágocson 4 céh volt: 1. a szabók, cipészek, szücsök és fazekasok céhe, 2. az asztalosok, kovácsok, kádárok, szítások, lakatosok, bádgosok, bognárok, esztergályosok, kőművesek, ácsok és szíjártók céhe, 3. a takácsok céhe, 4. a molnárok céhe. A mágocsi céhek minden évben

Urnapján tartották meg fő-összejevetelüket, melyen elintézték a segédek és mesterek között felmerült vitás kérdéseket, a szabadulásokat, a szegődtetéseket és ekkor választották meg a fő- és alcéhmestereket. Anyagilag a takácscéh volt a legerősebb, a legnépesebb pedig a molnárcéh volt. A feljegyzések szerint a mágocsi céhekhez tartoztak a dombóvári, felsőmindszenti, jágónaki, sásdi, meződi, godisai, magyarhertelendi, csikóstöttösi, kaposszekcsői, gerényesi, ági, alsómocsoládi, nagyhajmási, bikali, ráckozári, mekényesi, szárászi, tóffüi, paléi, abalígeti, szászvári, kárászi, magyaregregyi és íbafai iparosok. — A mágocsi céhek 1873-ban ipartársulattá, 1885-ben ipartestületté alakultak át. 1892-ben felismervén a tanoncoktatás fontosságát, az ipartestület állandó segélyt szavazott meg a tanonciskola részére. 1895-ben szerezte be a testület mostani zászlóját és ezen év június 13-án, Urnapján beszentelte. Eddig az időpontig a régi céhzászlókat használta a testület kivonulásain. 1903-ban Gebhardt Márton akkori elnök indítványára halottaskocsit szerzett be a testület, hogy tagjait díszesebb külsőségek között kísérhesse utolsó útjára. Az első elnök Schwarcz Mátyás, első jegyző Bach Gyula volt. Jelenlegi elnök: Schumann Károly, jegyző: Roth József. A testület 1914-ben szerzett székházat, melyet 1928-ban lebontott és helyébe egy modern, új székházat létesített. Ebben talál elhelyezést a testületi iroda, az Iparos olvasóköri, az Önk. tűzoltótestület, a Kath. legényegylet. Nagytermében tartják a hazafias ünnepélyeket, népm. előadásokat és műsoros estéket.

A testületi székház eszerint a község kulturközpontjának tekinthető.

Izr. egyház. A temetőjében talált egyik sírkő felirata szerint már 1750 táján megalakult hitközség volt Mágocson. Már 1795-ben volt temetője, maga a Chevra Kadisa (Szent egylet) 1846-ban alakult. Ma is meglévő csinos templomukat is 1846-ban építették, 1906-ban a szegény hitközség ezt akként restauráltatta, hogy adakozásra szólította mindazokat, akik Mágocsról

elszármaztak. — Iskolákat is létesítettek Mágocson és Sásdon. — A hitközség első rabbija Fuchsel Mózes volt, jelenleg Lebovits József főrabbi irányítja a gyülekezetet. Az első letelepedett mágocsi zsidó, akinek háza és földje volt, egy meglévő okirat tanúsága szerint Honig József volt 1750 táján.

özv. Kaiser Józsefné Szeltner Borbála okl. közs. születésű, * Hőgyészen. Tanfolyamot Pécsen 1907-ben végzett, ugyanez évben Mágocson közs. születésűnek választották meg. Csecsemővédelem terén érdemes munkásságot fejt ki. † Férje cipésmester volt. Végig harcolta a világháborút. Leányai: Borbála (Till Józsefné), Mária.

Komlós Miklós ecetgyáros, * 1880-ban Dobocon, régi kereskedő családból, Tisztv., majd a kézműárú szakmában keresk. utazó, 1906-tól Mágocson bőrkereskedő volt, 1907-ben átvette K. E. Hónig Jakab 1900-ban alapított ecetgyárát. 1915-ben bevonult a 17. h. gy. e.-hez, az olasz és román fronton harcolt, 1918-ban, mint hrt szerelt le. Törv. székileg bejegyzett cég. Gyára 8 erjesztő-ecetképzőkáddal van felszerelve, évi 10 vagon volt, jelenleg évi 4 vagon a termelése. Termékeit Mágocson és a környék 50 községében hozza forgalomba. Volt hitk. elnök, közs. képvis. tag. — Felesége: Grünfeld Gizella, gyermekei: Ilonka, Teréz, Ottó.

Koncz Margit áll. óvónő. * Kassán. Középiskoláit és az óvónőképzőt Bpsten végezte, 1907-ben. Pályáját 1914-ben Ürmösön kezdte. 1920-ban a román megszállás miatt menekülnie kellett, Bpsten napközi otthonokba működött, 1925-ben kérelmére a mágocsi áll. óvodához helyezték. A Rk. nőegylet választm. tagja. (Atyja † K. Imre erdélyi családból származott szobrászművész, egy őse püspök volt; anyai részről evan. papi család, nemességük a XVI. sz.-ból való.)

Kurtz András gazdálkodó, * 1880-ban Mágocson. 1912 óta a vm. szolgálatában áll; szállással is foglalkozik. 1915-ben bevonult katonának, fogságba esett és 1918-ban jött haza. -- Felesége: Homann Katalin, leánya: Erzsébet.

Lebovits József izr. ker. főrabbi, * 1862-ben Pálócon. A rabbiképzőt Balassagyarmaton 1884-ben végezte. 1885-ben Sárkeresztúron, mint rabbi kezdte működését, majd Zalaszentgróton volt ker. főrabbi. 1893 óta, mint ker. főrabbi Mágocson működik. A „Zsidó Hitéleti Lexikon” és a „Magyar Zsinagóga” (szakközlöny) szerkesztője. Az amerikai izr. nőegyletek szövetsége felkérésére „A nő válási joga” címmel héber tanulmánya jelent meg. Legértékesebb műve a „Bajliss per” című munkája, mely az oroszországi vérvád ellen íródott. E tanulmányát az egész világsajtó méltatta. A magyarországi Statusquo izr. hitk. orsz. szöv. egyh. díszelnöke.

Mágocsvidéki takarékpénztár rt. alapítottott 1889-ben. A bank és keresk. üzlet minden ágával foglalkozik. Saját tőkéje 64.000 pengő. Üzletköre Mágocs közvetlen környékére terjed ki. Áruosztálya Mágocs és környéke kiskereskedőit látja el árukkal. 1930 óta érdekközösségben van a Pécsi takarékpénztárral. Elnöke: Somogyi Miksa, ny. mágocsi főjegyző (Bpest); igazgató: Hofmeister Ferenc, 8 igazgatósági, 3 fel-ügy. biz. tag.

Márx Lajos sütőmester, * 1888-ban Mágocson. 1904-ben átvette atyja, † M. Márton sütőüzemét, mely modern tésztaosztó géppel, 2 kemencével van berendezve. Naponta 60-80 kg lisztet dolgoz fel. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, majd az esztergomi fogolytáborban teljesített szolgálatot. 1918-ban leszerelt. Volt Ipartest. pénztárnok, közs. elölj. iparostanoncisk. felügy. biz. tag, a testnev. biz. tagja. — Felesége: Beck Mária, gyermekei: Lajos, (a szakmában működik), Erzsébet, Mária, Magdolna,

Mittich András malomtulajdonos, * 1864-ben Mágocson. 1890-ben vette át atyjától a több mint 150 éves malmot, melyet ez még az 1880-as években vásárolt; vizierővel, 2 hengerszékkal, 1 pár kövel dolgozik, vámórlést végez, napi termelőképesége 5-6 q. 1932-ben segéderőként 1 drb. 8 HP faszéntüzelésű szívógázmotorral szereltette fel. — Fia: János, * 1896-ban Mágocson. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és román fronton harcolt, 1916-ban

megsebesülve fogságba esett, 1919-ben haza jött, azóta atyja malmát vezeti.

Müller József tojás- és baromfi kereskedő, * 1886-ban Mágocson. (Atyja t. M. József cipésmester és kereskedő volt.) A kovács- és vendéglősipart tanulta ki. 1908-tól 1910-ig a 19. h. gy. e.-ben szolgált. 1914-ben Ismét bevonult, a szerb fronton fogságba esett, 1919-ben jött haza. 1922-ben tojás- és baromfi kereskedést alapított. Bpestre évi 10.000 drb tojást, 1000 drb baromfit szállít. Baromfitenyésztése is van. — Felesége: Unger Katalin.

Obert Pál ny. Máv. forg. altiszt, * 1871-ben Udvardon, régi ausztriai gazdász családból. Gazd. pályájáról 1897-ben Bpsten a Máv. -hoz került. A Keleti P. udvaron 25 évig, mint kis. kocsis m. és áll. felv. szolga működött. Szolgálati érdemből 2 rendkívüli előléptetésben és kitüntetésben részesült. 1920-ban nyugdíjba vonult. Felesége: Magyar Katalin, gyermekei: András, József, Erzsébet, Béla, Mariska. (Benedek fiúk 1916-ban Szerbiában hősi halált halt.)

dr. Pfaff Mihály körorvos, * 1889-ben Gödrén. Középiszkolát Kaposváron, orvosi tanulmányait Bpsten végezte, oklevelét 1913-ban nyerte el. 1914-ben, mint katonarvos lépett a hadseregbe. A háború kitörésekor a szerb harctéren fogságba esett és végig csinálta a szerbekkel, az 1915-16. évi visszavonulást. 1922 óta Mágocson körorvos.

Pollák Samu liszt és termény kereskedő, * 1880-ban Mágocson. Középiszkolát Szekszárdon végezte, teológiát hallgatott, majd belépett atyja üzletébe, 1912-ben pedig átvette azt. Törv. -székkébe bej. cég. Mezőgazd. és malomipari termékekkel foglalkozik. Ausztriába, Németországba, Olaszországba, Angliába szállított. Évi forgalma 20002500 vagon volt. A világháború alatt az Izr. hitk. elnöke, Izr. iskolaszéki alelnök is volt éveken át. Vir. közs. képv. test., közs. isk. széki tag. — Felesége: Bogenglück Paula.

Polgár János sütőmester, * 1882-ben Mecsekalján, régi molnáriparos családból. A sütőiparban Pécssett, 1900-ban szabadult fel. 1907-

ig Kassán katonai szolgálatot teljesített. 1910-ben átvette Mágocson a már 100 éve fennálló sütőüzemét. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton harcolt, 4-szer sebesült. 1918-ban, mint örm. leszerelt. A bronz vit érdem, Károly cs. k. tulajd. Üzemét 1924-ben modern kézi gépekkel, 2 kemencével újra berendezte. Hosszú ideig volt az Ipartest., az Izr. hitk., az Iparos olvasókör választm. és a s. vizsgáztató biz. tagja. — Felesége: Krausz Teréz, leánya: † Teréz.

Radics Béla rk. kántor, ig. tanító, * 1881-ben Diósberényen, régi tanító családból (családjában ma is 7 tanító működik). Tanítói oklevelét 1901-ben Csurgón szerezte. Diósberényben működött, 1902-ben került Mágocsra, közben kántortanítónak is megválasztották, 1924-ben pedig ig.-nak nevezték ki. Fúvószenekart is szervezett. — Özvegy, felesége † Lamping Ágnes volt, gyermekei: István, Béla (tanító), Márta (tanító).

Radics Mihály közs. bíró, * 1884-ben Mágocson. 1905 óta birtokán gazdálkodik. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb és orosz fronton harcolt, 1915-ben orosz fogságba esett. 1920-ban jött haza. 3 évig volt közs. esküdt, egyh. közs. gondnok, 1927-1929-ben II. bíró volt; a Rk. gazdakör volt pénztárnoka. 1932 óta közs. bíró. — Felesége: Baumann Teréz, gyermekei: Mihály, József, Anna, Teréz.

Rk. egyház. 1743 óta önálló plébánia, anyakönyve ugyancsak 1743-tól kezdve van. Templomát 1805-ben építették Sárlos Boldogasszony tiszteletére. Kegyúr: Vallásalap. Hívók száma: 3487. (ném. magy.).

Rk. nőegylet, alapított 1888-ban. Megszervezője és kezdeményezője Szeépné Fodor Gizella gyógyszerész neje volt. Jótékony alapja javára társas estélyeket, összejöveteleket rendezett, melyek a társadalmi élet kimélyítésére is irányultak. Az egylet évenként 1520 szegényt részesít pénzbeli és ruházati segélyezésben. Jelenleg 30 rendes tagja van. Elnök: özv. Krammer János-né; alelnök: özv. Schramm János-né; titkár: Gergelics Teréz; pénztáros: Pa-dics Márta. örökös dísztagok: Braun István esperes-plébános, Guth

János főjegyző, Radics Béla ig. tanító.

Schuller János divatárú kereskedő, * 1884-ben Mágocson, régi gazdálkodó családból. 1905-ben katonai szolgálatot teljesített. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb és orosz fronton harcolt, 1915-ben fogságba esett, 1918-ban jött haza. Utána saját birtokán önállóan gazdálkodott. 1925-ben alapította divatárú üzletét. Az Önk. tűzoltó egy. -nek 1929 óta főparancsnoka, vir. közs. képv. test. tag, Baranya vm. népm. biz. tagja, a Rk. gazdakörnek 7 évig volt pénztárosa. Felesége: Stier Anna, fiai: János, Ferenc.

Schumann Károly gyapjúfonó mester, üzemét 1907-ben, neje közreműködésével alapította; modern szagképekkel, 22 HP fatüzelésű szívógázmotorral és 3 HP villanymotorral dolgozik. 50 holdas birtokán mezőgazdálkodást is folytat. Darálómalma vámdarálást végez. 1914-ben bevonult, az olasz, szerb, orosz fronton harcolt, 1916-ban orosz fogságba esett, 1920-ban jött haza. Vm. thb. tag, az Ipartest. elnöke, közs. képv. test. tag, a Rk. egyh. tanács tagja. — Felesége: Ottó Anna, gyermekei: István (textil szakiskolát végzett Reichenbachban, az üzem vezetője); Margit (Stark Gyuláné), Anna (az üzem könyvelője), Károly.

dr. Szukola Géza egyet. orvos, * 1902-ben Kulán, Csallóközből származó birtokos családból. Középiszkoláit Ujverbáson, egyetemet Bpsten és Pécsen végzett, oklevelet 1926-ban nyert. 3 évig a pécsi gyermekgyógyászati klinikán folytatott gyakorlatot, közben az OTI -nál, mint orthopéd szakorvos 1929-ig működött 1930 óta Mágocson folytat egyetemes orvosi gyakorlatot. (Atyja Sz. Vince résztvett a háborúban és hadi fogságot szenvedett.)

Weisz Ferenc kereskedő, * 1901-ben Mágocson. (Atyja W. József, volt közs. elöljáró, 35 éven át az Izr. Szentegylet vezetője és templomgondnoka volt. Dr. Fejér Lipót, a híres matematikus, egyetemi tanár, a család tagja.) Svájcba, Ausztriába, legutóbb Olaszországba évente 1500-2000 drb exportállatot szállít. A mágocsi Izr. hitk. elnöke, volt pénztárnoka, valamennyi közintézmény tagja. — Felesége: Denneberg

JoIán, (régibajai kereskedő családból származik), leánya: Tilda.

† Weisz Hermann fakereskedő, a Weisz Hermann fakeresk, váll. alapítója. Az Izr. hitk. elnöke, közs. képv. test. tag és elöljáró, a Mágocsvid. tkpt rt. alapítója, igazgatója és főrésztulajdonosa volt. Özvegye az Izr. nőgy. alapítótag-ja és elnöke. Fiai: t W. Jenő és W. Ödön (* 1873-ban. A gazd. akadémiát Magyaróváron végezte, végigharcolta a világháborút, mint fhdgy szerelt le, a Sign. laud, tulajd. Jelenleg állampolgárságának megtartása mellett, Csehszlovákiában levő 800 holdas birtokát vezeti; a Magyar természettud. társulat rendes tagja. — Felesége: Hónig Eliz).

Weisz Herman fatelepe. Cégtulajdonos: Weisz Ödön mérnök Dombóvár. Tszékileg bejegyzett egyéni cég. 1870-ben néhai W. Herman alapította (1. o.): Raktáron tart épületfát és építési anyagokat. A vállalat cégv. könyvelője: Bruckner Károly; raktárnok: Hofbauer Ede.

† Weisz Jenő tkpt. igazgató * 1879-ben Mágocson. Keresk. akadémiát Budapesten végzett, utána a Mágocsvidéki tkpt rt. igazgatója volt 1928-ban bekövetkezett haláláig.

Werner János malomtulajdonos * 1890-ben Mágocson. Vizimalmát atyjától † W. Ádámától 1908-ban vette át, aki azt 1890. évben vásárolta. Vámörleszt végez, 1 hengersizéssel, 1 pár kövel dolgozik; napi teljesítőképessége 2 q. Birtokán gazdálkodással és méhészettel foglalkozik. 1915-ben a 4. árkász zászl. -hoz vonult be, az orosz és olasz fronton harcolt. A bronz vit. érem, a Károly cs, k., vas érd. ker. tulajd. — Felesége: Schusztér Margit, leányai: Katalin, Margit.

MAGYARBÓLY

Területén (az ev. parochia mellett) szántáskor római pénzeket, fegyvereket találtak. — Neve a régi iratok szerint Bój, Bója, Magyarbója. Anonymus szerint Bója, vagy Bojta vezér foglalta el a vidéket Ete vezértársával. Egy 1380-ból származó baranyamegyei levéltári feljegyzés szerint Bóli István és András egy birtok miatt tárgyalnak. A Bóli birtokon több község

keletkezett, melyek lakóikról a Magyarbóly, Németbóly, Rácbóly nevet kapták. Mikor Magyarbóly magyar lakói a török háborúkban kipusztultak, Veterani ezredes, aki a dárdai uradalmat (amelyhez Magyarbóly is tartozott), 1700-ban I. Lipóttól megkapta, helyükre szerbeket telepített be. Ezek templomot, iskolát építettek, lelkészt, tanítót tartottak, megőrizték nyelvüket, vallásukat, vagyonban, műveltségben gyarapodtak. 1921-ben, a megszállók kivonulása után, sok szerb család elköltözött Magyarbólyból. — Az első evangélikusok 1803-ban költöztek Magyarbólyba. Az első iskola és imaház 1820-ban létesült. Magyarbóly, mint szórvány 1829-ig Bonyhádra, 1845-ig mint filia Kácsfaluhoz tartozott. Anyaegyházzá alakulásához Baranya vármegye 1845-ben járult hozzá. A mostani templomot első rendes lelkésze, Roykó Károly alatt 1858-ban Schaumburg Lippe Vilmos jelenlétében a Kufsteinben sinylődő Haubner Máté püspök helyettese, Wollmuth Lipót h. püspök és Borbély József bonyhádi esperes avatta fel. A paplak 1846-ban, a modernül berendezett két iskola 1906 és 1907-ben épült. Az istentisztelet nyelve német, hazafias alkalmakkor magyar. A tanítás nyelve közkívánatra — magyar és német. A szabadságharcban a magyarbólyiak hazafiasan résztvettek, Sumlicz Mihály körjegyző megállapítása szerint 106 nemzetőr nyert kiképzést, egy kapitány, két hadnagy és egy őrmester került ki soraikból. Készpénzben és értéktárgyakban 600 forintot áldozott ekkor a község lakossága a haza oltárára. A világháborúban elesett hősök tiszteletére — az országban egyedül álló módon — 1931-ben gyönyörű kisdudóvó épületet emeltek. (Vértesi Zoltán ev. lelkész közlése).

Éberhardt Antal férfiszábo * 1887-ben Keskenden. Mint segéd Németországban, Svájcban és Ausztriában dolgozott, 1912-ben Bpsten önálló lett. 1914-ben bevonult a 10. h. huszár e.-hez, a szerb, orosz, olasz, román frontokon harcolt. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1926-ban Magyarbólyban önállósította

magát, fia segítségével dolgozik. Felesége: Bernhardt Erzsébet, gyermekei: Antal, Paula, Erzsébet.

Engel László kereskedő * 1895-ben Magyarbólyban. Kereskedelmi iskoláit Pécsen végezte, mint malom- és banktisztviselő működött 1920-ig. Magyarbólyban épület és tűzifa kereskedést nyitott; mezőgazd. gépeket, rádiót, villamos és műszaki cikkeket is tart raktáron. 20-25 község tűzifaszükségletét látja el.

Engel Leó kereskedő * 1884-ben Magyarbólyon. Üzlete több mint 100 éve családjáé, atyja 52 éven keresztül vezette. Közs. képv. test. tag. Testvérei. Alfréd, László és dr. Elek Pál részt-vettek a világháborúban.

Ev. egyház. Hívők száma: 722. Az 1858-ban épült templom főékessége Madarász Viktor urvacsorát ábrázoló festménye, a templom tornyán, a reformátusok csatlakozásának jeléül csillag van. A bejárati oszlopon nyert elhelyezést az ev. hősök emléktáblája, míg az elesett Kiss János tanító emlékét az iskolában örökítették meg.

Fejes István cipésmester * 1908-ban Darázson, szakmájában Mohácson szabadult fel, mint segéd Bpsten és Magyarbólyban dolgozott, Bpsten szabászatot is tanult. 1927-ben Magyarbólyban önálló mester lett. — Felesége: Horváth Anna, gyermekei: Árpád, István.

Fink János kereskedő * 1891-ben Kurdon. Iskoláit Kaposvárott és Bpsten végezte el, majd a Máv szolgálatában Zágrábban, Dombóváron és Magyarbólyban működött. 1921-ben mint pályafelv. kilépett a Máv szolgálatából és gabonakereskedő lett. 1926-1930-ig az Engel és Fink fa- és gépkeresk. cég beltagja volt. 1930-tól gabona és sertés kereskedéssel foglalkozik. A háború alatt a vasuti e.-ben az orosz fronton volt, mint I. oszt. szárny. őrm. szerelt le. Az ezüst és vas koronás szolg. kereszt tulajd. — Felesége: Ritter Anna.

Földvári Nándor urad. intéző (Idamajor) * 1890-ben Mohácson, Középkolát Pécsen, gazd, akadémiát Kolozsvárott, az áll. tejgazd, tanfolyamot Sárváron végzett, Gr. Károlyi Mihály

Debrőparádi birtokán működött 1914-ig. Akkor bevonult az 52. g-y. e.-hez, a szerb, orosz, majd a román fronton harcolt, mint fhgy. szerelt le. A Sign. laud. a kardokkal (kétszer) tulajd. Jelenleg a pécsi püspöki urad. intézője, 1595 kat. holdon vezeti a gazdálkodást. 212 főnyi személyzettel.

Gettó János cipésmester * 1906-ban Magyarbólyban. Szakmájában Magyarbólyban szabadult fel, mint segéd Majsán és Lippón dolgozott. 1929-ben Magyarbólyban önálló mester lett. Testvérei: G. András (résztvett a világháborúban), † G. Imre (a háborúban szerzett betegségében halt meg). — Felesége: Szabó Mária.

Gigits Brankó Arzén gör. kel. lelkész * 1901-ben Módoson. Bezdén szerzetesiskolát végzett, 1924-ben Nagyikindán szentelték fel. Aradon 2 évig esp. Leszkovácon és Gyéren adminisztrátor volt. 1930-ban Magyarbólyba került, mint az egyh. község adminisztrátora. Magyarbóly, Illocska, Villány községekben, 122 hívó tartozik hatáskörébe.

Glöckner János bognármester * 1877-ben Magyarbólyban. Mint segéd 3 évig dolgozott az ország különböző helyein. 1898-ban Magyarbólyban önálló műhelyt nyitott. A község legrégebb bognármestere. A háború alatt a 19. h. gy. e.-ben szolgált, a szerb, montenegrói, albán és olasz fronton 3 évig harcolt. Saját földjén gazdálkodik, az ev. egyh. presbiteré. Felesége: Póth Emilia, gyermekei: István (mészáros, Amerikában van), János, Vilma.

dr. Gyöngy Lajos r. fogalmazó * 1895-ben Kunhegyesen. Középiskoláit Karcagon és Egerben végezte, 1915-ben a 68. gy. e.-hez vonult be, a szerb és olasz fronton 17 hónapig harcolt. 1917-ben olasz fogságba esett, 1918-ban mint csererokkant jött meg. 25%-os hrt, Mint hdgy szerelt le, a Károly cs. k. tulajd. 1919-ben Karcagon adóhiv. díjnok, „később a városi rendőrség detektívje lett, A román megszállás után 1920-ban, mint detektív került az áll. rendőrség szolgálatába. A jogot elvégezve 1922-ben doktorátust tett, ekkor a fogalmazói karhoz

minősítették át. 1931 óta a magyarbólyi határszéli rendőrség vezetője. — Felesége: Lázár Mária.

Hegyi János s. jegyző * 1902-ben Kaposszekcsőn. Iskoláit Kaposváron végezte, mint körj. írnok Nagyberkin kezdte működését. 1928-ban Szombathelyen közíg. tanfolyamot végzett. 1929-óta a magyarbólyi körjegyzőségnél s. jegyző. — Felesége: Bucsky Ilona.

Kremmer András sütőmester, * 1882-ben Magyarbólyban, a sütőszakmában 1901-ben szabadult fel. Mint segéd Pécsett, Pécsváradon, Barcsón, Bonyhádon dolgozott. 1905-ben Magyarbólyban önálló mester lett. 1 kemencés műhelye modernül van berendezve. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz, montenegrói fronton harcolt, 1 évig francia fogságban volt. A bronz vit. érem tulajd. 20 holdas birtokán gazdálkodik, kitűnő méhészt, a közs. képv. test. tagja. Felesége: Varga Julianna, gyermekei: István, András, József, Éva.

Kresz János mészáros és hentes, vendéglős * 1899-ben Magyarbólyban; a mészáros és hentes szakmában Eszéken 1915-ben szabadult fel, mint segéd Pécsett, Zágrábban, Bpsten dolgozott. 1917-től a 19. h. gy. e.-ben a 2. h. husz. kötelékében, az orosz és olasz fronton 18 hónapig harcolt. 1919-ben Magyarbólyban önálló mester lett. 1921-ben beszálló vendéglőt nyitott, itt van a Polg. olvasóköri helyisége. Az olvasóköri könyvtárosa. — Felesége: Jung Katalin, fiai: Ede, János.

Kresz Sebestyén malomtulajdonos * 1887-ben Rácbólyon. A géplakatos szakmában 1904-ben Siklóson szabadult fel. Szombathelyen, Grácban, Dombóváron dolgozott. 1910-től a beremendi cementgyárban, mint főgépész működött. 1912-től Magyarbólyban önálló mester lett. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és olasz fronton harcolt, 1918-ban folytatta iparát. 1921-ben Mohács mellett malomtulajdonos lett, 1922-ben Magyarbólyban társtulajdonosként (Póth István és tsa néven) malmot vett. Sofförvizsgát, stabil-mobil- és molnármesteri vizsgát tett. Közs. képv. test. tag, a Gazdakör pénztárnoka. — Felesége:

Rothermel Katalin, gyermekei: Katalin, Károly, Sebestyén.

Lőczy Ferenc s. tiszt, állomás előljáró * 1892-ben Kaposváron. Iskolái elvégzése után a Máv szolgálatába lépett és Gradicon, majd Kőrösön teljesített szolgálatot. 1914-ben a 44. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült. 1923 óta Magyarbólyban áll. előljáró. — Felesége: Kiss Alojzia ev. tanító, leánya: Márta.

Neuhausser János gépbizományos, gazdálkodó * 1891-ben Magyarbólyon, a lakatosiparban apjánál 1907-ben szabadult fel, mint segéd Pécsen és Bpsten dolgozott. 1914-ben iparát abbahagyva cséplőgépet vásárolt és birtokán gazdálkodott. Ugyanezen évben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb fronton 14 hónapig harcolt, 1918-ban leszerelt. Bércséplést is vállal. 1929 óta a Hoffer — Schrantz gyárak környéki bizományosa, Egy év óta közs. pénztárnok. Felesége: Hrubai Katalin, gyermekei; János, Paula.

Nyessy Klára ovónő Vécén, iskoláit Nagyszombaton, a képzőt 1912-ben Bpsten végezte. 1917 óta Szinnye, Szerencs, Tállya, Pilisszentlélek voltak állomáshelyei, 1933-ban került Magyarbólyba. 70 növendéke van. Az Országos kisdédóvó egyesület tagja.

dr Peiszer Gyula körorvos * 1898-ban Bpsten. Középfiskolai és egyetemi tanulmányait Bpsten végezte. 1916-ban bevonult az 51. h. tüzér e.-hez, az orosz és olasz fronton 24 hónapig harcolt, mint hdgy szerelt le, a nagyezüst vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1924-ben Bpsten doktorátust tett. Pécsen a szülészeti klinikán gyakornok, majd tanársegéd volt, 1927-ben Magyarbólyba körorvosnak nevezték ki. A magyarbólyi és bezedeki körjegyzőség 8 községe tartozik hatásköre alá. A Máv orvosa, magánrendelést is folytat. Az Orsz. orvosszövetség baranyai fiókjának tagja.

vit. Peterdi Péter gazdálkodó * 1887-ben Magyarbólyban. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb és olasz fronton 38 hónapig harcolt. A nagyezüst, 2 bronz vit. érem, Károly cs. k.,

szolgálati kereszt, 1912-13-as jubileumi érem tulajd. 1924 óta 22 hold birtokán és 1 hold szőlőjén gazdálkodik. 1925-ben vitézzé avatták. A község egyetlen vitéze; a tejszövetkezeti elnök, vir. képvis. test. tag. — Felesége: Stósz Erzsébet, gyermekei: Péter, Imre, István, Erzsébet.

Petróczi Ferenc pékmester * 1886-ban Pécsen, itt lett először önálló, 1931 óta Magyarbólyban modernül berendezett műhelye van; főleg kenyér és steer sütéssel foglalkozik, a helybeli határőrség szállítója. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be. 9 hónapig volt az orosz fronton, megsebesült. A sebesülési érem tulajd., a Frontharcos szövetség tagja. — Felesége: Ditrich Magdolna.

Pflug Péter autóbuszvállalat tulajdonos * 1889-ben Mórágyn; a bádogos szakmában Baranyában szabadult fel, — mint segéd Eszéken, Nagyatádon, Ausztriában, Bajorországban dolgozott.

1910-től 1928-ig önálló volt. 1914-ben a 8. h. huszár e.-hez vonult be, a szerb, orosz, román, olasz frontokon harcolt, 5 hónapig olasz fogságban volt, mint törzsőrm. szerelt le. A bronz vit. érem, Károly cs. k., koronás ezüst érdemk, tulajd, A tetőfedő szakmában a pécsi ker. és iparkamara előtt szakvizsgát tett. 1928-ban autóbuszvállalatot alapított. Jelenleg 3 autóbusszal a Mohács — Magyarbóly — Harkányfürdő közötti forgalmat bonyolítja le. Autói 62 személy fuvarozására alkalmasak. Sertéskereskedéssel is foglalkozik. — Felesége: Rüll Erzsébet, gyermekei: Béla és Hermina.

Pitz Dániel cipésmester * 1908-ban Magyarbólyban a cipésszakmában 1924-ben Magyarbólyban szabadult fel, mint segéd Bpsten és Villányban dolgozott. 1929-ben Magyarbólyban önálló mester lett. (Apja † P. Dániel 1914-ben a szerb fronton hősi halált halt). — Felesége: Jaszmann Katalin, fiai: Dániel István,

Póth István malomtulajdonos * 1880-ban Magyarbólyban. Sárváron mezőgazd. és tejgazd. szakiskolát végzett, utána a gr. Hadik uradalomban és Bánócon dolgozott. 1905-től a helybeli tejszarnokot vezette. 1912-től Amerikában szálloda- és étterem tulajdonos volt. 1922-ben

hazajött, betársult a magyar-bólyi malomba és ismét visszament Amerikába. 1925-ben végleg hazajött, azóta résztvesz a malom vezetésében. A malom 100 HP szívógázmotorral és turbinával dolgozik. Teljesítőképessége 24 óránként 200 q. 13 alkalmazottat foglalkoztat. 1929 óta téglagyára is van. Vir. közs. képv. test. tag. — Felesége: Schiszler Karolin.

Rk. egyház, Az iskolában levő kápolnát 1862-ben szentelték fel Szt Erzsébet tiszteletére. A lapáncsai plébániához tartozik. Hívók száma: 516.

Schiszler Péter közs. bíró * 1874-ben Magyarbólyon. 1914-ben a 9. h. gy. e.-hez vonult be, végigküzdötte a világháborút. 1931-ben egyhangúlag közs. bírónak választották meg. — Felesége: Zapfel Teréz, gyermekei: Katalin, János, Karolin, (János fia * 1898-ban, mint gyapjúfonó 1918-ban szabadult fel. Üzeme motorerőre modernül van berendezve. Kizárólag gyapjúfonál készíttéssel foglalkozik. — Felesége: Muek Erzsébet, leánya: Karolin).

Schleich Ádám épület és díszmű bádogos * 1904-ben Németbólyban. 1919-ben Németbólyon szabadult fel, mint segéd Pécssett, Eszéken, Hodzsákon, Ujvidéken, Zágrábban és Bpesten dolgozott. Palafedéssel, díszműmunkákkal stb. foglalkozik. -- Felesége: Tóth Teréz, leánya: Ilona.

Sumlicz Mihály körjegyző * 1880-ban Dunapentelén. 1898-ban lépett közigi. pályára, 1903-ban Bpesten közs. közigi. tanfolyamot végzett, 1909-ben államszámviteli vizsgát tett. 1913-ban Ujpetrén körjegyző lett, ahol 18 évig teljesített szolgálatot. Ujpetréről ugyanilyen minőségben Magyarbólyba helyezték, ahol jelenleg is működik. 4 község tartozik hatásköre alá. A megszállás alatt megtagadta a szolgálatot. Vm. thb. tag és a pécsi járási jegyzőegyesület elnöke volt. A Rk. hitk. elnöke, a Polg. olvasóköri elnöke, a Levente egy. és a Népm. egy. vezetője. — Felesége: Schaff Mária, gyermekei: Mihály, Ilona, Erzsébet.

Szántó István Máv intéző, állomásfőnök * 1892-ben Szekszárdon, középiskoláit Veszprémben végezte; Máv forgalmi díjnok lett Soroksáron.

További, állomáshelyei Hidasbonyhád, Bátaszék, Ács, Öttevény, Mórágypályák voltak, itt állomásfőnök lett. 1916-ban a 3-as császárvadászokhoz vonult be, román és olasz fronton harcolt, 11 hónapig olasz fogságban volt. 1928 óta Magyarbólyban állomásfőnök. Munkáját 10 főnyi személyzettel látja el. Felesége: Omaszta Mária, fia: Oszkár.

Szauter József rk. ig. tanító * 1880-ban Vörösmarton, a tanítóképzőt Pécssett végezte 1900-ban. Mint tanító: Sombereken, Diósberényen, Vörösmarton, Vasason volt. 1912-ben ig. tanítónak nevezték ki, ugyanilyen minőségben működik 1914 óta Magyarbólyban. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 35 hónapig az orosz és olasz frontokon harcolt. Mint hdgy szerelt le, a Károly cs. k. tulajd, — Felesége: Prennek Erzsébet, leánya: Erzsébet.

Szederkényi Ferenc malomkönyvelő 1902-ben Kassán. (Apja † Sz. Ferenc aktiv szds volt). Iskoláit és a katonaiskolát Ausztriában, majd Kőszegen, Sopronban, Kassán végezte. Tisztviselői pályára lépett és Siklóson kezdte meg működését. A Károlyi forradalom után 4 hétig a cseh fronton harcolt. 1930-ban lett a magyarbólyi malom könyvelője. — Felesége: Heil Katalin, okl. szülésznő.

Weisz Lipót kereskedő * 1881-ben Szlatinán, 1898-ban Kutjevon szabadult fel, mint segéd Szlatinán, Pécssett dolgozott. Először 1905-ben lett önálló, majd 12 évig volt raktárnok. 1914-ben a 78. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton megsebesült, fogságba esett, 32 hónap után hazajött, mint 50%-os hrt szerelt le. 1931-ben újból megnyitotta üzletét — Felesége: Stemer Julianna (előnyomda üzlete van), fiai: József, Károly.

Welding Mátyás vendéglős, mészáros és hentes * 1909-ben Magyarbólyban; (Atyja _T W. Mátyás is mészárosmester volt). Mint segéd Villányban dolgozott, atyja halála után átvette a műhely vezetését; a vendéglőt anyja sz. Beck Borbála vezeti. Beszálló vendéglője tiszta vendégszobákkal, új berendezéssel van ellátva, étterme is van. — Testvérei: Gusztáv (hentes és

mészáros), Borbála, Margit és Erzsébet.

Vértesi Zoltán ev. lelkész * 1881-ben Zalaistvándon, a teológiát Sopronban és a hallei egyetemen végezte. Pápán kerületi káplán, Keszőhidegkúton s. lelkész volt. 1905 óta Magyarbólyban vez. lelkész. Hívői száma 722, az egyház 2 tanerős iskolát tart fenn.

Kezdeményezésére létesült a hősök emlékére emelt áll. óvoda, melynek felügy. biz. elnöke. 1908-ban megalapította a Polg. olvasókört. Felesége: Vajda Jolán, leányai: Jolán (Pécsett tanár) és Ilona.

özv. Wurch Gyuláné sz. Hollenbach Erzsébet, tanító özvegye, Férje † Wurch Gyula * 1848-ban Pommernban (Németország), 1896-ban került Magyarbólyba, ahol mint tanító 10 éven át működött. 1921-ben halt meg. Gyermekai: János (Bpesten művezető), György (művezető), Irma (Hoffer Béláné).

MAGYAREGREGY

Flink István körjegyző * 1900-ban Szentlászlón (Somogy vm.), középiskoláit Kaposváron végezte 1921-ben; mint jegyzőgyakornok Szentlászlón, majd Kovácshidán működött. A közig. tanfolyamot Miskolcon 1924-ben végezte, 1927-ben Harkányban megválasztották h. a. ü. jegyzőnek. 1931-ben a szászvári körjegyzőséghez rendelték ki, a körjegyzőségből kiváló új magyaregregyi körjegyzőség élére; itt 1932-ben meg is választották. A világháború alatt 9 hónapig teljesített katonai szolgálatot. — Nős, 2 gyermeke van.

özv. Hagyik Józsefné, Bodó Teréz, postaügynök, * Pápán, † férje, aki 1926-ban halt meg, tíz évet töltött a Máv szolgálatában, legutóbb Brunocon (Nyitra m.) onnan 1925-ben vonult nyugdíjba és akkor vette át a magyaregregyi p. ügynökséget. 1926-ban meghalt, azóta az ügynökséget özvegye vezeti.

„Hangya” fogy. és ért. szöveg. Alapított 1920-ban Nemes József ig. kántortanító buzgalma folytán. A taglétszám akkor 251 volt, ma 250. Alaptőke: 72.650 kor. volt, 50 koronás

üzletrészekkel. Jelenlegi alaptőke 2710 pengő, a havi forgalom 2400-2500 pengő. Foglalkozik: fűszer, doh. jöv. cikkek és rövidárúk, palackozott italok árúsításával. Üzlethelyisége s. házában van. Elnök, ü. v. ig. és könyvelő: Nemes József ig. tanító. Boltkezelő: Cziráky János kereskedő. Az igazgatóság 4, a felügy. biz. 11 tagból áll.

Kovács János rk. tanító * 1883-ban Bánoson. (Nagyatyja Kaposszekcsőn jegyző és tanító, atyja K. Antal Somogyon kántor-tanító volt. Königrétnél súlyosan megsebesült és haláláig kat. nyugzsoldot húzott), — A tanítóképzőt Csurgón végezte 1904-ben, Szakcsón tanító volt. 1906-ban választották meg jelenlegi helyén. A Levente egy. elnöke és főoktatója, a Rk. egyházközs. jegyzője, az isk. kiv. népm. előadója. A világháborút a szerb, orosz és olasz harctereken küzdötte végig. Megsebesült, 1918-ban mint hdgy szerelt le. A bronz vit. érem, Károly cs. k. és seb. érem tulajd. -- Felesége: Rumann Gabriella, gyermekei: Gabriella, Margit.

Mácsovits Ferenc s. jegyző * 1901-ben Szomajon. Középiskoláit Csurgón végezte 1921-ben. 1923-ig gyakornok volt. A közig. tanfolyamot Egerben 1924-ben végezte. Még ebben az évben s. jegyző lett Hetvehelyen. 1925-ben Kisvaszarra rendelték ki a. ü. jegyzőnek, itt 1926-ban véglegesen megválasztották. 1930-ban Mekényes közs. vez. jegyzője lett, Magyaregregyen 1932. év vége óta működik. — Felesége: Almássy Klára, gyermekei: Zoárd, Miklós.

Nemes József rk. kántor ig. tanító * 1884-ben Szentdomján pusztán, ősnemes családból. — Birtokában van, az 1495-ből II. Ulászlótól eredő nemesi levél. (Nagyatyja † N. István a szabadságharcban honvédtiszt volt. Atyja † N. János püspöki erdész volt Hosszúhetényben és résztvett a boszniai okkupációban). — Pécsett végezte a tanítóképzőt, 1902-ben nyert kántor-tanítói oklevelet. Magyarkesziben, majd Somogyhárságyon működött. 1905 óta Magyaregregyen kántor-tanító. 1922-ben nevezték ki ig. tanítónak, 1931-ben ker. isk. látogatóvá. Nevéhez fűződik a helyi Polg. olvasóköri, a

„Hangya” szöv. megszervezése; ezek elnöke és vezetője. A népm. egy. vezetője. — Felesége: Haasz Mária, gyermekei: Emil, Tibor, Györgyike, József.

Rk. elemi népiskola. Épült a múlt század 40-es éveiben, fenntartását a pécsi püspök vállalta, azonkívül deputatum fával is ellátta az iskolát. 1899-ig egytantermes, osztatlan volt, 1911-ig két tanerővel, azóta 3 tanerővel működik, 1905 óta Nemes József ig. k.-tanító működik itt, mint az iskola vezetője, 1920-ban az iskola 2 tanterme leégett, így 1927-ig váltakozó rendszerű tanítás folyt egy tanteremben. Időközben a hitközség megvásárolt egy malomépületet s azt iskolává és tanítói lakásokká alakította át. Az iskola kebelében működő gárda működik, a tanulókból és a felnőtt ifjúságból véve tagjait.

Stier György molnármester, * 1888-ban Magyareregnyen; atyja több mint 100 éves malmában dolgozott, 1914-ben átvette a vezetést. Ipari termelést vízi erővel, 2 darab hengerszékkal és 1 pár kővel végez, napi 5 q. teljesítőképességgel; kizárólag vámórléssel foglalkozva. Bércsélést is vállal. 1929-től 2 évig közs. bíró volt. Tagja a Stefánia szöv. szászvári fiókjának. Főszolgabírói kinevezés folytán a Várm. gyümölcsértékesítő biz. tagja. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez. A szerb, olasz harctéren küzdött, 2-szer sebesült, 1916-ban szakv. ranggal mint 50%-os hrt szerelt le. Károly cs. k., 1912-13 évi mozg. érem tulajd. — Felesége: Arnold Teréz, gyermekei: József, Gizella, György, Vilmos.

MAGYARHERTELEND

Kis- és Nagyherotelend egyesüléséből keletkezett. Valószínűleg azonos vele a pápai tizedlajstromban szerepelt Horcholond (Ortvay I. 38.).

Komáromy Mihály körjegyző * 1899-ben Bakócán. Bonyhádon maturált, közig. tanf. Szombathelyen végzett, 1930 óta Magyarherotelend vezető jegyzője. A Levente egy. elnöke. A világháború alatt 1917-ben vonult be, 1918-ban szerelt le. 2 évig szolgált a nemz. hadseregben is; †

Atyja 50 évig volt tanító Bakócán. — Felesége: Hamburger Erzsébet.

Rk. egyház, 1300-ban már volt templom és plébánia, de nem a mai helyen, hanem Berekalján. 1526 előtt fennállt még a régi Hertelend község, melyhez 1526-ig mint fiókközségek tartoztak Egyházbér és Bodolya. Egyházbérnek volt temploma is, melyet az 1714-i pécsi egyházmegyei zsinat tető nélkülinek mond; tornya ép, de nem tudni, kinek tiszteletére van szentelve. 1816-ban a földesúr ezt leromboltatta. Helyét jelenleg kereszt jelzi. 1777-ben új templomot építettek a Hétfájdalmas Szűzanya tiszteletére. A megszüntetett plébániát 1800-ban visszaállították, ugyanez évtől kezdve van anyakönyve. Kegyúr: pécsi küsszeminarium. Hívők száma: 592. (magy. ném.) (Szabó Dezső plébános közlése).

Rk. iskola. 1800 óta áll fenn.

Szabó Dezső rk. plébános * 1869-ben Döbröközön. A theológiát Pécsen végezte, pappá szentelték 1891-ben. Kővágószőlősen, Faddon, Berkesden, Szigetváron és Pécsen káplánkodott. 1900-ban plébános lesz Sióagárdon, (itt vm, thb. tag volt), 1919-ben Pécsre került, mint hitoktató. 1921 óta magyarherotelendi plébános. A „Pécs-baranyai Ismertető” Magyarherotelend, Egyházbér, Kacsóta rk. egyh. adatainak összeállítója.

özv. Szekeresz Károlyné sz. Dunst Mária postaügynök * Felsőbeleden (Vas m.) 1926-ban lépett a posta szolgálatába. Szakvizsgáit 1927-ben tette le Pécsen. † férje a pécsi papnöveldei uradalom erdőőre volt, végig harcolta a világháborút és a fronton szerzett betegsége következtében halt meg 1932-ben.

Vértes Elemér ir. tiszt * 1909-ben Marosvásárhelyen, régi erdélyi nemesi családból. Középiskoláit Pécsen és Sopronban végezte. 1928-tól Sásdon, 1931 óta Magyarherotelenden ir. tiszt. (A család 1916-ban a román betörés alkalmával menekülni volt kénytelen. Édesanyja: V. Ödönné sz. urbanói és benyói Benyovszky Mária Megyefán kapott tanítói állást). — Felesége: Petz Mária Margit, fia: Elemér.

MAGYARMECSKE

A hozzátartozó Csobokapuszta a középkorban község volt. Az 1542. évi adólajstrom még felsorolja (30. 1.).

Báró Péter vm. thb. tag, gazdálkodó * 1880-ban Magyarmeckén. 1904 óta 52 holdas birtokán állattenyésztéssel, méhészetrel is foglalkozik; volt h. és rendes bíró, a ref. egyház presbitere, vm. thb. tag, a Szentlőrinci kispapárta tagja. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. ez. 36 hónapig harcolt a szerb fronton mint szakaszvezető; a Károly cs. k. tulajd. Felesége: Nagy Julianna, leánya: Margit.

Borisza Péter közs. bíró * 1875-ben Magyarmeckén. 1894 óta önállóan gazdálkodik, 1900 óta tagja a közs. képv. test.-nek. Első ízben 1922-ben volt, jelenleg 1929 óta közs. bíró, közben mint esküdt és közgyám működött. Az Olvasókör 15 éven át volt pénztárnoka. Közirtokossági elnök. 1915-ben az orosz fronton küzdött, fogságba esett, 1918-ban jött haza. — Felesége: Kovács Mária, gyermekei: János (a világháborúban megsebesült), Sándor.

Izményi. Károly hentes és mészáros * 1899-ben Pécsen azután kitanulta a hentes és mészáros ipart, 1919-ben felszabadult, 1922-ben Nagyárpádon önállósította magát, itt 3 éven át működött, 1926-ban helyezte át üzletét Magyarmeckére. Az Olvasókör vál. tagja. (Atyja: I. Kálmán mint frontharcos vett részt a világháborúban és mint őrm. szerelt le.) — Felesége: Fülöp Julianna.

pacséri Kanovics Fridolin körjegyzőségi gyakornok * 1898-ban Ujpesten, Középkisvárosi tanulmányait Rákospalotán a Wagner-intézetben végezte. Ekkor bevonult az 1. h. gy. e.-hez, a román és olasz harctéren küzd mint hdgy. Az összeomlás híre a Piave mellett érte. 1918-tól a kolozsvári Renner börténben tisztv. volt. 1921-től Tatabányán kórházi ir. vez. 1925 óta körjegyzőségi gyakornok. A vm. tűzoltótiszt tanfolyamot 1931-ben elvégezte, körj. tűzoltóparancsnok. — Felesége: Tokos Kornélia, gyermekei Tibor, Etel.

Kontróhr Sándor rendsz. s. jegyző, * Egerágon, 1903-ban. Középkisvárosi a pécsi áll. főreáliskolában végezte 1921-ben. 1921-től

Szalántán jegyzőgyakornok volt. 1924-ben végezte a közs. közig. tanfolyamot Szombathelyen, 1924-től Szentdienesen s. jegyző volt, 1926 óta Magyarmeckén működik; az Olvasókör titkára.

Léderer Sámuel v.m. thb. tag, földbirtokos * 1864-ben Magyarmeckén. Középkisvárosi elvégzése után otthon gazdálkodott. 1882-1912 rőfös-, vegyes és épületfa kereskedése volt. Ekkor átvette a 380 holdas gazdaságot. 1917-ben Alsóegerszegen 108 holdas birtokot vásárolt. Ált. gazdálkodást folytat, 'állattenyésztéssel. Az 1900-as évek óta vm. thb. tag. 40 éve közs. képv. test. tag, volt közgyám. Az Alsódunántúli mezőgazd. kamara, a Baranyavárm. gazd. egy. tagja. — Felesége: Fleischer Gizella, gyermekei: Lenke, Olga, Erzsébet, (Vejei: Sonnenfeld Dezső és dr. Csurgó Jenő orvos, mindketten mint frontharcosok vettek részt a világháborúban).

Lukács Ferencné szül. Somogyi Julia postamester Magyarmeckén. A posta szolgálatába 1923-ban lépett. A pt. vizsgát 1925-ben Pécsen tette le. Hivatalát atyjától: † S. Andor p. mestertől vette át, ki évtizedeken át volt a helybeli hiv. vezetője. Férje: Lukács Ferenc, * 1902-ben Szentlőrincen. Pécsen érettségizett 1920-ban. A Strasser és König cég tisztv. volt. A posta szolgálatába 1928-ban lépett Szentlőrincen. Szakvizsgáit Pécsen 1930-ban tette le.

vit. Magyar István kocsmáros, mintagazda * 1891-ben Iszkaszentgyörgyön. A mészáros és hentes ipart tanulta, Székesfehérváron és Budapesten dolgozott, 1911-ben bevonult a 69. gy. e.-hez, majd a csendőrséghez lépett át. 1914-ben újból bevonult. Szerb, orosz, francia és román fronton harcolt 42 hónapon át. 7-szer sebesült. Mint törzsőrm. szerelt le. Arany, két kisézüst, bronz vit. érem, a német vas k., Károly cs. k., seb. érem, a háb. emlékérem, az 1912 —13-as mozg. érem, 6 éves szolg. érdem-érem, magy. bronz érdem-érem tulajd. 1927-ben nyitotta kocsmáját, emellett mintagazdaságot vezet. A szentlőrinci j. vit. őrmestere. 1922 óta körj. levénevelőoktató. Felesége: Margit Julianna. (Apósa: M. János a háborúban szerzett súlyos sebében halt meg;

testvére: Lőrinc 1914-ben hősi halált halt).

Naszvadi Pál molnár m., * 1888-ban Kémesen; Bpsten 6 évig mint segéd, Eszéken, Villányban, Esztergomban, Vókányban, mint főmolnár működött. 1921-ben Siklóson lisztüzletet nyitott, ezt 1929-ben áthelyezte Magyarmecskére, itt darálómalmot létesített. A Siklósi iparos otthonnak 6 éven át pénztárosa volt. 1914-ben bevonult az élelmezési raktárhoz. 27 hónapon át szolgált a szerb és olasz harctereken mint szakv. Öccsei: N, József (az olasz fronton fogságba esett), Lajos (a háborúban szerzett betegség következtében meghalt). Apósa: Schippert Gusztáv (az orosz fronton 1916-ban hősi halált halt). — Felesége: Schippert Emma, gyermekei: Pál, Jolán.

dr. Ney Aladár körállatorvos * 1885-ben Telekiben. Az érettségi vizsgát Nagykanizsán 1904-ben tette le. Állatorvos főiskolát Budapesten végzett 1908-ban. Doktori diplomát 1923-ban szerzett. Magánállatorvos volt, 1913-ban választották meg körállatorvosnak, Szakcikkei az „Állatorvosi Lapok” -ban jelennek meg. A közs. képvis. test., a Baranyavárm. gazd. egy., a Várm. mentők egy tagja. 1914-ben bevonult az 5. hadtest 33. vonalosztályához. Az orosz fronton teljesített szolgálatot. 1918-ban mint fhdgy állatorvos szerelt le. Tulajdonosa az arany érd. ker. -nek (a vit. é. szalagján). — Felesége: Pollák Etel, gyermekei: László, Lívia.

Ref. egyház. 1840-ben a paplakon tűz támadt, leégett a falunak a paplaktól délfelé eső része s odaégett minden anya-, jegyző- és egyéb könyv. Multjából így csak egy adatunk van: 1754-ben Rónádfa volt a leányegyháza és Edelényi József a lelkésze.

Sipos Lajos ref. lelkész * 1879-ben Vámosújfalun. Középiskolait és a theológiát Sárospatakon végezte 1904-ben. Lelkészi oklevelét ugyanitt nyerte 1905-ben. Pályáját mint káplán és középisk. hitoktató Cegléden kezdte 1904-ben. 1906-ban Vajszlóra került s. lelkésznek. 1907-től Piskón, 1911-től Magyarmecskén lelkészkedik. 12 évig vm. thb. tag, 3 évig egyházm. iskolalátogató volt. 1920 óta egyhm. tanácsbíró. 1928 óta egyhm.

közpénztáros. A Polg. olvasóköri éveken át volt elnöke, a közs. képvis. test. hosszú időn át volt tagja. — Felesége: Báthory Ilona, gyermekei: Ilona, Jolán, Erzsébet.

B. Tóth Antal ref. kántor-tanító * 1879-ben Nagykőrösön. Ugyanitt nyerte kántor-tanítói oklevelét 1899-ben Működését ugyanezen évben Kákicsón kezdte. 1903-ban került jelenlegi helyére. Egyházm. isk. látogatóvá 1922-ben nevezték ki, az egyházm. tanítótest. elnöke és képviselője. Az egyházm. polg. leányisk. ig. tanácsának tagja, a helybeli Polg. Daloskör vezetője. 1914-től 33 hónapon át mint örvezető harcolt az orosz harctéren. A Károly cs. k., a háborús eml. érem tulajd. Öccsei: B. T. Ferenc (1916-ban a román fronton hősi halált halt), Kálmán (hrt lett), József (frontharcos volt). — Felesége: Aracs Irén, gyermekei: Ida, Mária.

Tóth Kálmán korjegyző * 1883 -ban Garén. Áll. főreáliskolát 1900-ban, közs. közig. tanfolyamot 1902-ben Pécsen végzett kitüntetéssel. Pályáját Szalántán mint jegyzőgyakornok kezdte, mint s. jegyző Garéban folytatja. 1907-ben ugyanitt körjegyzővé választották. 1920-tól a Balaton mellett és Garéban mint földbérelő szerepel, 1930-ban Belvárdgyulán újból körj. állást foglalt el, 1933 óta jelenlegi helyén működik. A megszállás alatt újból a Kisgazdapárt v m, alelnökévé választották, az 1926 évi képvis. választások alkalmával mint képviselő jelölt a szalántai kerületben 3600 szavazatot nyert. 1908-tól 1929-ig thb. tag volt. A belvárdgyulai „Hangya” szöv. ig. elnöke. A Kisgazdák Lapjának cikkírója és sajtóbiz. tagja volt. A garéi Olvasóköri megalapítója, jelenleg díszelnöke. — Felesége; Boross Mária, leánya: Izabella.

Weinberger Ármin gyógyszerész * 1901-ben Sárospatakon, egyetemi tanulmányait Szegeden végezte 1928-ban. Pályáját mint gyakornok Sárospatakon kezdte 1920-ban, itt mint gyógyszerészsegéd is működött 6 éven át. Ezután Monoron 1 évig és Ujfehértón rövidebb ideig kisegítő volt. 1932-ben vette át a magyarmecseki gyógyszerertart. A Magyarországi gyógyszerész

egyesület, az olvasókör tagja. — Felesége: Haas Irén.

MAGYARSARLÓS

Domonkos György kocsmáros, * 1882-ben Ellenden; 1915-ben bevonult a 10. husz. e.-hez, az orosz fronton súlyosan megsebesült, mint 50%-os hrt szerelt le. 34 hold földjén gazdálkodást, állattenyésztést folytat. 1931-ben vásárolta a „Sarlós” csárdát. Vir. képv. test. tag, Ellenden h. bíró, előljáró, isk. széki tag és gondnok volt. — Felesége: Tamsa Katalin, gyermekei: Katalin, György, Erzsébet.

Haal János, közs. bíró, * 1880-ban Magyarsarlóson. Birtokán gazdálkodást és állattenyésztést folytat. 1914-ben bevonult, a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, mint hrt 1917-ben leszerelt. A Tejszöv. tagja, apja † György-szintén volt bírója a községnek. — Felesége: Dietrich Ágnes, gyermekei: József, Hermina, Erzsébet, János, Nándor, Mária.

Horváth István, mészáros, hentes, kocsmáros és kereskedő, * 1897-ben Püspökmárokön. Iparát Mohácson tanulta, mint segéd ott és Pécsen dolgozott. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton fogságba esett, 1918-ban jött haza. 1926-ban lett Önálló; földjén gazdálkodást, sertés tenyésztést is folytat. — Felesége: Gyurok Anasztázia, fia: János.

Mayer Imre rk. tanító, * 1908-ban Pécsen. A tanítóképzőt Pécsen végezte. 1929 óta Magyarsarlóson mint oszt. tanító teljesített szolgálatot. Az iskola részben osztott. A Levente egy. főoktatója, a nagykozári levente száz. parancsnoka. Leventeoktatói kiképzést a tanítóképzőben nyert. Az isk. kiv. népm. előadója.

Reichenauer Ede tejszarnokvezető, * 1911-ben Hidas községben. A tejkezelő tanfolyamot 1931-ben végezte, 1933 óta a magyarsarlósi tejközpont vezetője, a kovács és lakatos ipar gyakorlására is képesítve van. Atyja: R. Márton, anyja: Lenner Krisztina.

MAGYARSZÉK

Magyarszék, Németszék és Kishertelend egyesüléséből származott. — Már a római korban is számottevő helység volt. Területéből római épületelemek és feliratos köemlékek kerültek napvilágra.

(C. I. L. Vol. 111.). — Az Árpádok alatt Szék volt a neve. A pápai tizedlajstromban (266. 276.) Zeek-nek van írva. A pécsi káptalané volt.

Devecseri János s. jegyző, * 1900-ban Csikóstöttösön. Felső keresk iskolai tanulmányait Kaposváron végezte 1918-ban, majd bevonult az 52. gy. e.-hez Törökbálintra; a tiszti iskolát Apatinban elvégezve, Törökbálinton volt a forradalomig önk. őrvezetői rangban. Gyakornoki éveit 1923-tól Cséven töltötte. A közig. tanfolyamot Szombathelyen végezte 1928-ban. Ekkor Magyarszékre került, mint h., majd végleges s. jegyző.

Erdélyi István körjegyző, * 1894-ben Püspöknádasdon. Középiszkoláit a pécsi áll. főreáliskolában végezte, 1913-ban. Mint jegyzőgyakornok Mánfára került 1917-ben. A közig. tanfolyamot Szombathelyen 1920-ban végezte. Ugyanez évben Mánfán s. és a. ü. jegyző lett 1924-ben választották meg körjegyzőnek. A mozgósításkor a szerb harctérre vonult, megsebesült, hrt lett, mint egyéves önk. szakv. rangot nyert.

Fent Gyula plébános, * 1882-ben. Pappá szentelték 1905-ben. 1907-től adminisztrátor, 1917-től plébános Püspökszentlászlón. 1924-től plébános Magyarszéken. 1926-tól a gödrei kerület iskolalátogatója.

Fessel Pál rk. kántortanító, * 1895-ben Mánfán, tanítói családból. A tanítóképzőt Baján végezte, 1915-ben. A világháborúba az iskola padjaiból vonult be. Az orosz és olasz harctéren küzdött 32 hónapig, mint hadnagy szerelt le. A III. o. kat. érd. ker. a kardokkal, kisézüst vit. érem, Károly cs. k. tulajd. Résztvett a Pélmonostor-vidéki zavargások elfojtásában és megszervezte az ottani nemzetőrséget, 1919-ben a nemz. hadseregben szolgált 1920 óta Magyarszéken, h., 1921 óta vál.

kántortanító. A „Hangya” szöv. igazgatója, a Levente egy. alelnöke és főoktatója volt; a Polg. löv. egy. löv. mestere. — Felesége: Mattenheim Éva, gyermekei: József, Pál, Teréz.

„Hangya” fogy. és ért. szöv. Alapított 1920-ban, Ember Péter és Mattenheim József 1800 kor. alaptókéjével. Ma 303 tagot, 469 drb üzletrészt (á 2 P) számlál. Havi forgalma 3000-3500 pengő. Foglalkozik: a fűszer-, rövid- és díszműárú keresk. ágazataival; korl. kismértékben italmérési joga, doh. kisárúsítási engedélye van. Elnök: Fent Gyula plébános, ü. v. ig. és könyvelő: Hipp Imre tanító, (7 tagú ig., 9 tagú fel-ügy biz.), üzletvezető: Vudi József kereskedő.

Hipp Imre rk. tanító, * 1899-ben Ibfán, régi tanító-családból. A tanítóképzőt Pécsen végezte, 1917-ben, majd bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és olasz harctereken küzdött 8 hónapig, az olasz fronton súlyosan megsebesült, mint 75%-os hrt, hdj. szakv. szerelt le. A bronz vit. érem tulajd. 1919-től Mecsekjánosiban, 1921-től Magyarországon h. tanító. 1922-ben véglegesítették. A „Hangya” szöv. ü. v. igazgatója és könyvelője. Felesége: — Birkhofer Cecilia, gyermekei: Edit, Emma, Cecilia.

Rk. egyház Plébániája bizonytalan, de nagyon régi időből való. Anyakönyvet 1732-től vezet. 1758-ban építették templomát az Örzőangyalok tiszteletére. Kegyúr: pécsi Székesegyház. Hívők száma: 1135. (magy. ném.).

Schaff Károly gőzmalma. Alapítva 1904-ben Szikra és Wágner társtulajdonosok által. 1914 óta jelenlegi tulajdonosáé, aki 1923-ban átépíttette és modernizáltatta. 100 HP Lang L.-f éle 2 hengeres kondenzátora, 5 drb hengerszéke, 2 pár köve van, napi teljesítőképessége 100-110 q. őrlés és 15 q. darálás; ipari termelést vám- és kereskedelmi célokra végez. Tulajdonos: Sch. Károly, * 1883-ban Németszéken, a malomipari szakmát kitanulta, a világháborút végig küzdötte. A vm. thb. -nak 1923 óta tagja, a Sásd és vid. ipartest, elnöke, az Ipartest. orsz. közp. -nak közgy. tagja. Fia: Károly, * 1902-ben Németszéken. Közgazd. egyetemet végzett Bpsten, közben a malom szakmát

kitanulta; a malom keresk. vezetése az ő kezében van.

dr. Zucsek Zoltán körállatorvos, 1902-ben Sátoraljaújhelyen. Középiszkoláit Sátoraljaújhelyen, főiskoláit Bpsten végezte, 1926-ban. Állatorvosi doktorátust 1931-ben szerzett. Pályáját Szászváron kezdte 1926-ban, mint magán állatorvos. 1928 óta Magyarországon választott körállatorvos. A Magyarországi társaskör elnöke. Állat e. ü. népműv. előadásokat is rendez, a közs. képv. test. tagja.

MAGYARSZENTIVÁN

Ábrahám István rk. plébános, * 1870-ben Óhegyen. Középiszkoláit és theológiai tanulmányait Pécsen végezte, 1894-ben szentelték pappá. Vajszlón 4 évig káplán, Pécsen 1½ évig hitoktató, 4 évig székesegyházi karkáplán volt. 1903 óta magyarszentiváni plébános. A község fejlesztése körül, mint közs. képv. test. tag tevékenykedik, a társadalmi élet irányítója.

Bodó János ny. honv. főpatkolómester, * 1889-ben Szenyéren, 1910-ben bevonult a 44. gy. e.-hez, 1911-ben az állatorvosi főiskola 2 éves gyógykovácsi tanfolyamát végezve, a 4. lovas tüzér e.-hez, innen a 9. lovas tüz. e.-hez helyezték át. A világháború alatt az orosz, román, olasz harctereken szolgált. A koronás ezüst érdem k., a vas koronás érdem k. tulajd. Az összeomlás után a nemz. hads. -ben főpatkolómester lett. 1926-ban nyugállományba vonulva, Magyarszentivánon gyógypatkoló és gépjavító üzemet rendezett be. — Felesége: Polány Teréz.

Fülöp Ferenc közs. bíró, * 1888-ban Magyarszentivánon. 1932 óta bíró, azelőtt h. bíró, két ízben esküdt, közs. képv. test, és iskolaszéki tag volt, hitközs. tanácsos, a Gazdakör, a Közbirtokosság elnöke, birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben a szerb és orosz harctereken küzdött, 1915-ben megsebesülten, orosz fogságba esett. 1920-ban jött haza, mint tizedes szerelt le. — Felesége: Varga Julianna, fia: Nándor.

kötisői Gallovich Árpád ny. Máv. segédtiszt, *

1877-ben Losoncon. (A nemességet ősei III. Ferdinánd királytól kapták. A nemesi levél hit. másolata birtokában van.) Iskolái elvégzése után a Máv kötelékébe lépett, Budapest — Kelenföldön, Versecen, Dettán, Szegeden, Bródon, Eszéken és Szentlőrincen teljesített szolgálatot, 1927-ben mint s. tiszt, Máv előljáró nyugalomba vonult, azóta gabonakereskedő. A termény értékesítésről könyvet irt. — Felesége: Szűcs Rozália, 13 gyermeke van: Jenő, Árpád, Béla, Rozália, Mária, István, József, Emma, Jolán, Izabella, Erzsébet, Gyula; a legifjabb keresztatyja: Gömbös Gyula miniszterelnök.

Jancsik Antal sajtimester, a tejszöv. vezetője, * 1898-ban Budapesten. Sajtimesteri vizsgát ugyanott tett 1923-ban, majd az asztalos mesterséget tanulta Hajduböszörményben. Mint segéd u. itt és Budapesten dolgozott. 1917-ben bevonult, az orosz, olasz fronton küzdött, az összeomláskor szerelt le. 1921 óta a magyarszentiváni tejszarnok vezetője, 1932-től a vásárosszentgáli tejszarnokot is vezeti, itt napi 4-500 l., Magyarszentivánon 300 l. tejet dolgoznak fel. A tejszint Pécsre szállítja. — Felesége: Végh Ete1, vizsgázott sajtimester, gyermekei: Gyula, László.

Nagy Ferenc s. jegyző, * 1902-ben Illocskán. Középiskoláit 1920-ban Pécsen, a közig. tanfolyamot 1926-ban Szombathelyen végezte. Pályáját 1922-ben Vajszlón kezdte, 1929 óta Magyarszentivánon s. jegyző, az Orsz. jegyző-egy. tagja. Népm. előadásokat tart. — Felesége: Poór Magdolna.

Kis Nyaka Ignác gazdálkodó, * 1852-ben Magyarszentivánon. 1905 óta közs. képv. test. tag. 1907-ben h. bíró, 1911-ben közs. bíró, 1910-ben az iskolaszék világi elnöke, 1913-ban közs. előljáró volt. Birtokán mezőgazdálkodással, állattenyésztéssel, gyümölcstermeléssel és méhészettel foglalkozik. 1872-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, résztvett a boszniai okkupációban. — Felesége: Albrecht Mária, leánya: Borbála (Kószter Ferencné).

Siptár Károly körjegyző, * 1882-ben Siklóson. A Pécsi (Porges-féle) keresk. iskolában tett

érettségit. 1900-ban, a szentlőrinci jegyzői hivatalban lépett a közig. szolgálatába, 1904-ben Patacsra, onnan Pécsre jött a közig. tanfolyamra, 1906-ban oklevele megszerzése után visszament Szentlőrincre s. jegyzőnek, 1908 óta magyarszentiváni vál. körjegyző.

Zákányi István urad. főkertész, * 1881-ben Rinyaujnépen. Mint kertészsegéd is itt, majd Inkén, Győrben, Babócsán dolgozott. 1922-ben a bulgárkertészetet tanulta Pécsen, 1923-ban Barcon, 1926-tól Pécsen működött, 1928 óta Magyarszentivánon a br. Biedermann uradalom főkertésze. A kastély körül a parkirozás, a gazdaságban a konyhakertészet, délinövény kezelés, gyümölcskertészet, méhészet az ő vezetése alatt áll. A világháborúban 1914-től 46 hónapig a szerb, orosz, olasz harctereken küzdött, mint a kisezüst vit. érem, Károly cs. k. tulajd, tiz. rangban szerelt le. Felesége: Plander Katalin, gyermekei: István, Mária, József, Julianna.

MAGYARTELEK

nemes Kammerer Ferenc földbirtokos, 1862-ben Pécsen. Középiskoláit Pécsen, egyetemi tanulmányait Bécsben végezte, itt szolgálta le önkéntesi évét is. 1885-től atyja 622 holdas kastélyosdombói gazdaságát vezette. Ezt a birtokot 1914-ben eladta és megvette jelenlegi 540 holdas birtokát. 45 drb-ból álló tehenészete és 16 anyakancából álló lótenyésztete van. A németbolyi mezőgazd. kamarai kiállításon I. díjat és oklevelet nyert. A vm. thb. örökös tagja, az OMGE, a Pécsi takarékpénztár felügy. biz. tagja, az Alsódunántúli körzeti hitelszöv. alapító és igazg. tagja. Baranyavármegyében 10 éven át volt lótenyésztésügyi elnök. Somogyvármegyében a szövetkezeti eszme érdekében tevékeny munkásságot fejtett ki, 30 hitelszövetkezetet alapított az OKH kebelében. Fiai: Ferenc (fhdgy), Andor (szds), mint frontharcosok, Andor, mint pilóta vett részt a világháborúban.

Károlyi Pál földbérlő, * 1877-ben Hódmezővásárhelyen. 1914-ben vonult be az 5. h. gy. e.-hez. Az orosz harctéren súlyosan

megsebesült. 1930 óta 179 holdas bérelt birtokon gazdálkodik. Általános gazdálkodást folytat, állattenyésztéssel. Felesége: Héjja Anna, gyermekei: Pál, (géplakatos, traktor és motorszerelő. Szegeden szabadult fel 1919,ben), József, János, Imre.

Király Lajos h. bíró, * 1876-ban Magyarteleken. 1912 óta önálló gazda. 20 holdon gazdálkodik. 1915-ben bevonult a 19. gy. e.-hez. Az orosz, román és olasz harctereken küzdött 42 hónapon át. A közs. képv. test. 1922 óta tagja, közben 2 éven át volt közs. bíró. Jelenleg (1932 óta) h. bíró. A Közbirtokosság elnöke és vagyonkezelője. — Felesége: Kovács Zsófia, leánya: Rozália, (Tóth Zsigmondné).

Molnár József közs. bíró, * 1889-ben Magyarteleken. 1913 óta önállóan gazdálkodik birtokán. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, 15 hónapon át harcolt a szerb és orosz fronton. 1915-ben sebesülten orosz fogságba esett, 1918-ban haza tért, mint tizedes szerelt le. Károly cs. k. tulajd. 1924 óta a közs. képv. test. tagja. 1932 óta közs. bíró. A Nemzeti egység pártja helybeli titkára. A Rk. iskolaszék 6 éven át volt elnöke. — Felesége: Vörös Etel, fia: Jenő.

Szigeti Károly malomtulajdonos, * 1865-ben Drávamásin. Mint segéd Szabáson, Korpádon, Bpesten, Szigetváron és Babarcszöllösön dolgozott. 1900-tól Hegyszentmártonban volt bérlő, 1911-ben megvette jelenlegi malmát, melyben vámörlest végez. Sok éven át tagja a közs. képv. test.-nek. A Gazdakör volt pénztárosa. 1916-ban bevonult a 4. vonat e.-hez. 9 hónapig a román fronton szolgált, mint tizedes. — Felesége: † Spárer Anna, fia: Gellért, az olasz harctéren hősi halált halt.

MAJS

Szöllőhegyeiből számtalan kő- és bronztárgy került napvilágra. — Mint község a középkorban tűnik fel. Az Árpád-Anjoukori oklevelek több Majsa nevű községről emlékeznek meg. Így egy 1338. évi oklevélben (Zichy okmt. IV. 381.) előfordul: Kys Moysa és Nogy mojsa.

Valószínűleg kettéosztott birtok volt a Sári és a Töttös család között. Már az Árpádok alatt vásáros hely.

Fischer György gyapjúfonó, * 1882-ben Nagynyáradon. A borbély ipart tanulta ki s önálló mester lett, utóbb a gyapjúfonó mesterséget is elsajátította. 1912-ben önállósította magát, gazdálkodással is foglalkozik. 1915-ben bevonult a 89. gy. e.-hez, az orosz harctéren fogságba esett. 1918-ban szökve jött haza. — Felesége: Hochmann Margit, gyermekei: Antal, Pál, Teréz.

Fleischer Győző kocsigyártó mester, 1898-ban Majson. Szakmáját Mohácson tanulta ki, 1914-ben szabadult. 1916-ban bevonult az 52. gy. e.-hez, az olasz harctéren küzdött. A bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. Mint segéd Sátorhelyen dolgozott, 1918-ban már anyja üzemét vezette. 1922-ben önállósította magát, kizárólag kocsigyártással foglalkozik. Állandóan visz árút vásárookra. Minden fajta kocsit gyárt. — Felesége: Schaffer Amália, gyermekei: Amália, Ferenc, Katalin.

Gill György közs. bíró, * 1877-ben Majson. 1913 óta önállóan vezeti 24 holdas gazdaságát. Állattenyésztéssel és bortermelelssel is foglalkozik. 1930 óta bíró, közs. képv. test. tag. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig az albán fronton, mint tizedes szerelt le. — Felesége: Schumm Katalin, gyermekei: Károly, György.

Hartweg Péter rk. oszt. tanító, * 1893-ban Majson. Tanítóképzőt Esztergomban végzett, 1913-ban. Pályáját Magyarországon kezdte, utána Magyarországon választották meg tanítónak. 1921 óta Majson működik s a 81 tanulóból álló III-IV. vegyes osztályt vezeti. A Rk. olvasóköri alapító tagja, a Levente egy. főoktatója. A szerb, román és orosz fronton harcolt, orosz fogságba esett, 1921-ben saját költségén haza jött. — Felesége: Bertalan Györgyi, fia: György.

Hatvani Viktor közs. ir. tiszt, * 1900-ban, Theresienstadtban. Középkorait a szatmári ref. főgimnáziumban végezte; 1917-ben önként bevonult, a 65. h. gy. e., majd a 42. h. gy. e. kötelékében az olasz, francia fronton harcolt. A forradalom kitörésekor a román fronton

megsebesült és fogságba esett. 6 hónapig volt fogoly. Kiszabadulása után 5 hónapig szolgált a román hadseregben, innen hazaszökve a nemz. hadseregben szolgált 2 évig, mint örm. szerelt le. 1924-ben lépett közig. szolgálatba, mint díjnok. 1926-ban választották meg ir. s. tisztté. A tűzoltó egy. újjászervezője, jelenleg s. tisztje, volt levente oktató. A székely hadosztály egy. vidéki titkára. Felesége: Schock Katalin.

Heisinger János rk. kántor, ig. tanító, * 1880-ban Majson. A tanítóképzőt Pécssett végezte, 1900-ban Guta községben majd Jászapatinban működött. 1904 óta Majson kántortanító. Az isk. kiv. népm. előadások vezetője. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez. Az orosz harctéren fogságba esett, 22 hó mulya, 1918-ban megszökött, hazajött s mint tizedes szerelt le. — Felesége: Fusz Ilona, gyermekei: Mária, József, Ilona.

Honecker Ödön vendéglős, mészáros és hentes, * 1893-ban Pécsdevecseren. A mészáros ipart Ujpetrén tanulta, mint segéd ugyanitt dolgozott. 1924-ben önálló mester lett. Vendéglőjét 1920-ban alapította. Ipari elfoglaltsága mellett gazdálkodik. A világháborút 1914-től kezdve a szerb és olasz frontokon küzdötte végig, megsebesült. A kieszüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Oberitter Anna, gyermekei: Hermina és Ödön.

Kiszely Imre gyógyszerész, * 1882-ben Mohácson. Középiskoláit Kaposváron és Kiskunhalason, egyetemi tanulmányait Budapesten végezte 1904-ben. Mint gyógyszerértári alkalmazott Mohácson és Bpsten működött. Ezután Bihartordára, majd Zurányba kerül, ahonnan hazafias magatartás miatt menekülni volt kénytelen, vagyonát is elvesztette. Gyógyszertára először Himesházán volt, 1923-ban belügymin. engedéllyel Majsra helyezte át. Felesége: Márianovits Sári.

dr. Lovass Simon orvos, * 1902-ben Bezdánban. Középiskoláit Baján, egyetemi tanulmányait Pécssett végezte 1932-ben. Pályáját jelenlegi helyén kezdte, ahol a mai napig mint általános orvos működik. A megszállás alatt Zomborban és Baján tartózkodott, ahonnan hazafias magatartása miatt

menekülni volt kénytelen. — Felesége: Somogyi Jolán.

Pakusz Jenő h. körjegyző, * 1902-ben Mohácson. Középiskoláit Pécssett végezte, a közig. pályáját mint jegyző gyak. Sombereken kezdte, a tanfolyamot Szombathelyen végezte 1929-ben. U. ez évben választották meg s. jegyzővé Majson. 1931 óta h. jegyző. A körjegyzőséghez Nagynyárad közs. tartozik. A Levente egy., a Polgári lövész egy. ü. v. elnöke, a Tűzoltó egy. elnöke.

Rk. egyház, Templomát 1752-ben építették Borr. Szt Károly tiszteletére. 1857-ben kibővítették. 1789 óta önálló plébánia, anyakönyve ugyanezen évtől kezdve van. Kegyúr: Vallásalap. Hívók száma: 1700. (ném.).

Rk. el. népiskola. A tanulók száma: 258. A I—VI. osztály osztott, vegyes. A Gazd. ism. isk. tanulóinak száma 86., vezetője Heisinger János ig. kántortanító.

Schock Ambrus mészáros és hentes, közs. vendéglős * 1893-ban Majson. Siklóson és Eszéken dolgozott, 1911-ben jelenlegi helyén önálló mester lett. Vendéglőjét ugyanez év óta bérla a községtől. Vendéglőjében hideg és meleg étel állandóan kapható. A világháborút 1914-től a szerb és orosz harctéren küzdötte végig, megsebesült, orosz fogságba esett, 1919-ben jött haza, mint 25%-os hrt altiszt szerelt le. A Tűzoltó test. tagja. — Felesége: Gabona Julianna, gyermekei: Ferenc, Ödön, Margit.

Somogyi János malomtulajdonos, * 1880-ban Kölkeden. A molnáripart kitanulva, megalapította gőzmalmát, 1929-ben villanyerőre szerelte át. Napi teljesítőképessége 70 q. 5 munkást és 1 könyvelőt foglalkoztat. 1914-ben bevonult a 309. h. gy. e.-hez, az orosz harctéren 40 hónapig küzdött, A Károly cs. k., magyar vasker. tulajd. — Felesége: Kiss Mária, leánya: Jolán (dr. Lovass Simonné).

Trischler Ferenc kályhakészítő mester, * 1886-ban Majson. Mohácson 1900-ban szabadult, mint segéd Majson dolgozott s 1912-ben önálló mester lett. A világháborúban 1914-től kezdve az orosz harctéren küzdött, 1917-ben sebesülten fogságba

esett, 1918-ban szökés útján haza jött, a bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem tulajd. Mint altiszt szerelt le. — Felesége: Kopp Anna, fiai: Sebestyén, János.

Wilgermein Kornélia rk. tanító, * Pécssett. A tanítóképzőt Pécssett 1925-ben végezte. 1926 óta Majson működik. A 84 tanulóbból álló V—VI. vegyes osztályt vezeti. (Fivére: Vényi István a világháború alatt az orosz és olasz harctereken küzdött mint hdgy, több kitüntetés tulajdonosa.)

MÁLOM

Egy okmány az Árpádok utolsó esztendejéből (Árpádk. új okmt. X. 107.) Malun néven említi, 1542-ben a püspökön kívül a kisebb káptalannak is volt itt birtoka. 1400-ban a püspök praedialis jobbágysai laktak. (Prediales de Malon).

Baán Ferenc kovácsmester, * 1896-ban Keszün. Mint segéd a Pécsi fém- és lakatosárúgyárban dolgozott. 1921-ben Regenyében nyitott műhelyt, azt 1924-ben Málomba helyezte, itt a közs. kocsmát és mézszárszéket is bérli. — Felesége: Steiner Erzsébet fia: Ferenc.

Ignits József rk. kántor, ig. tanító, * 1897-ben Bükkösdön. A tanítóképzőt Pécssett végezte, 1915-ben. Pályáját ugyanezen évben Mecsekfalun kezdi meg. 1917-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az olasz frontra került. 1918-ban az összeomláskor szerelt le, mint hdj, őrmester. 1922-től Kánban, 1931-től Szébenyben működött, 1931-ben került a málomi iskola élére. A Gazdakör jegyzője, Levente egy. főoktatója, az Isk. kiv. népm. vezetője. — Felesége: Szekeres Ilona, gyermekei: József, Ilona.

Kis Tóth József közs. bírós, * 1901-ben Málomban. 56 holdas birtokán állattenyésztéssel foglalkozik. 2 drb teljesen felszerelt cséplőgépe is van. 1921 óta közs. elöljáró, 1929 óta közs. bírós, nevéhez fűződik a legelői kút és a község belterületén 1 km. hosszú makadám út építése. A körj. mezőgazd. biz. elnöke, az Alsódunántúli mezőgazd. kamara tagja, a Baranyavm. gazd. egy. vál. tagja, az úrbéres birtokosság volt pénztárosa és erdőkezelője. — Felesége: Eröss Mária,

gyermekei: Ilona, József.

Lakatos György nyug. törzsőrmester, vegyeskereskedő, * 1885-ben Bakócán, mint kereskedő Pécssett tanult, majd segéd volt 5 évig. Ezután bevonult az 52. gy. e.-hez, 3 évi szolgálat után tizedes lett. Kassán átlépett a csendőrség kötelékébe; több helyen — 2 évig Szalántán — h. őrsparancsnok volt. 24 évi tényleges szolgálat után 1929-ben nyugalomba vonult. A nyomozás terén ki-f ejtett érdemeiért nyilvános dicséretben részesült. Üzletét neje: Weinczeisz Mária alapította 1910-ben.

Rk. elemi népiskola. Alapította 1824-ben a politikai község. Első tanítója Merk József takácsiparos volt, aki 32 évig tanított. Utána Faragó Ferenc tanító majd Svarda Gyula ig. tanító következett (l. o.) Utóda: Ignits József ig. tanító. (l. o.).

Svarda Gyula ny. ig. tanító, * 1876-ban Dombóváron. A tanítóképzőt Bpsten végezte 1896-ban. Még ez évben Szentlőrincen oszt. tanító lett. 1898 óta Málomban kántortanító. 1923 óta ig. tanító. Hosszú időn át közs. képv. test. tag volt. 1929 óta vm. thb. póttag. Pécsi járási bérmegeállapító biz. elnök; gazdasági tudósító, körj. testnev. biz. tag. 1914-ben bevonult katonának. A szerb és orosz harctereken küzdött. 1915-ben orosz fogságba esett, 1918-ban szökve jött haza, mint e. é. ő. tizedes. — Felesége: Steihauser Mária, gyermekei: István, Béla, Nándor, Gyula.

MÁNFA

Árpádkori község; román izlésű templomairól lásd részletesen a 23. és köv. l.

Hoilmann Ferenc rk. tanító, * 1903-ban Kishajmáson. (Atyja H. Károly Kis-hajmáson 19 évig tanító volt.) Iskoláit Pécssett, Csurgón végezte, 1922-ben nyert oklevelet. 1922-24-ig a sásdi m. kir. adóhivatalnál tisztv. volt. Pedagógiai szolgálatot 1924-ben Regölyön (Tolna m.) kezdett, 1928 óta Mánfán a VI. vegyes osztályok tanítója. Isk. kiv. népm. előadó, marhalevel kezelő, levente oktató. — Felesége: Csáky Aranka, gyermekei: Károly, Emilia.

Rk. egyház. Templomát Sarlós Boldogasszony tiszteletére építették. 1924 óta helyi lelkészség, anyakönyvet szintén ezen évtől kezdve vezet. Hiv. sz.: 636. (magy.).

MARÁZA

Bakó Béla evang. ig. tanító, * 1880-ban Suruházán (Vas m.). A képzőt Sopronban végezte 1899-ben. A szlavóniai Rasztovac községben és Kaposszekcsőn tanított. 1903 óta háborus megszakítással működik. Közs. képv. test., testnev. biz. tag, a Tejszöv. üv. igazgatója. 1914-ben bevonult a 18. h. gy. e.-hez, az orosz harctéren fogságba esett. Szibériában a magyar foglyok részére analfabéta iskolát létesített és az ottani táborokat látogató svéd „Vöröskereszt Misszió” felkérésére vasárnaponként istentiszteleteket is tartott. 1919-ben a fogságból megszökött és Japán, Singapore, Colombo, Aden, Port Said érintésével haza ért. Gyermekai: Géza (klinikai orvos Pécssett), Béla (közs. irodatiszt. Püspöklakon), két leány gyermeke is van.

Benedek Imre hentes és mészáros, * 1898-ban Szellőn. Segédéveit Pécssett és Püspökszenterzsébeten töltötte, 1924-ben önállósította magát, birtokán gazdálkodik. 1930 óta közs. képv. test. tag. 1916-ban bevonult a 8. h. husz. e.-hez. Az orosz és román harctereken küzdött 17 hónapon át, megsebesült. 1918-ban szerelt le.

vit. Drinóczy József gazdálkodó, * 1889-ben Marázán. Önálló gazdálkodást 1922-ben kezdett 25 holdas birtokán, az állattenyésztésre nagy súlyt fektet. 1922 óta közs. előljárósági tag. 4 éven át volt leventeoktató. 1929-től 3 évig közs. bíró volt. A közs. képv. test., vm. thb. a közs. testnev. biz. tagja. Tényl. Kat. szolgálatra 1912-ben vonult be a 19. h. gy. e.-hez. A világháború alatt a szerb, orosz, román és olasz frontokon küzdött 44 hónapon keresztül. 1918-ban mint törzsőrm. szerelt le. A nagyezüst, kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. Vitézzé 1925-ben avatták.

Hock József közs. bíró, * 1885-ben Marázán. 1908 óta atyjával közösen, 1918 óta bérelt

birtokon önállóan gazdálkodott. Jelenleg 15 holdas szerzett birtokán állattenyésztéssel foglalkozik. 1922 óta esküdt, majd közs. képv. test. tag lett. 1932 óta a közs. bírója. A Tejszövetkezet több éven át volt elnöke. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb, orosz frontokon 24 hónapon át küzdött, orosz fogságba esett. 1919-ben szerelt le. Nős, 5 gyermeke van.

Schvoy Ferenc rk. tanító, * 1909-ben Dárdán. A tanítóképzőt Baján végezte, ugyanitt nyert kántori oklevelet is 1929-ben. Tanítói működését 1929-ben, mint h. kezdte, 1930 óta véglegesítve van. 1931-ben mint önkéntes tényl. katonai szolgálatra vonult be a 8. h. gy. e.-hez. 1932-ben mint hdj. őrm. szerelt le.

MÁRFA

Régi neve Márkfalva, majd Márfalva volt. Egy 1452. évi okmány Márkfalwa néven említi. (gr. Zay cs. llt. C. 15.).

Bakó János h. bíró, * 1880-ban Már-fán. A világháborút a tábori csendőrségnél szolgálta végig, azóta birtokán gazdálkodik. 12 évig volt közs. bíró, most közs. képv. test. tag és h. bíró. — Felesége: Turos Eszter, leánya: Mária.

Balaskó Lajos közgyám, * 1885-ben Marfán. 1914-ben bevonult katonának, 1915-ben a harctéren megbetegedett és leszerelt. 1916 óta 23 hold birtokán főleg állattenyésztéssel foglalkozik. — Felesége: Szőnyi Mária, gyermekei: Lajos, Mária.

Belcsó József kereskedő, * 1881-ben Szentlőrincen, Földműveléssel és autófuvarozással foglalkozott. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, orosz fogságba került, 1918-ban jött haza. 1928-ban Márfán kereskedést nyitott. — Felesége: Bodonyi Margit, fia: József.

Bernáth Antal ny. Máv. s. tiszt. Már-fán, saját házában él és a községben nagy szeretetnek örvend.

Mittermayer Vilmos p. ny., * 1873-ban Nagykanizsán. 1901-ben Bpsten a posta szolgálatába lépett, 1914-ben Pécsre helyezték át, 1919-ben nyugdíjba vonult. — Felesége: Tóth

Katalin, gyermekei: György, Irma.

Ref. egyház. 1801-ben szakad el Diósvizslótól s lesz önálló anyaegyházzá. Parányi gyülekezet. (A mult évszázad elején 231 lelket számlál, ma 190-et. De 1840-ben az újszülöttek száma 10, az iskolába járó fiúk száma 15, a leányoké 6.) Kis egyház létre sáját erejéből építi fel templomát. Egy búzgó lélek az egyházra hagyja szőlőjét. Ennek jövedelméből Horváth János lelkész (1802-1846) cseréppel fedeti a templomot, bádoggal a tornyot. Utódja: Farkas Lajos (1849-1888) is, a szőlő jövedelméből építteti a gyönyörű paplakot és melléképületeit, javíttatja a templomot, építteti az egyház szőlőjében a pincét. — Mikor a filoxera teljesen kipusztítja az egyház szőlőjét, Bona Sándor lelkész amerikai vesszőkkel újra telepít. De a világháborúban, munkáskezek hiányában teljesen elpusztult. A szőlő jövedelméből megmaradt pénz (3000 K.), hadikölcsönben veszett el. De azért a kis Márfa ma is él!

Szabó Gyula ref. lelkész, * 1895-ben Besencén. Iskoláit Kiskunhalason és Budapesten végezte. 1923-ban Márfán lelkésznek és tanítónak választották meg. Az Olvasókör elnöke, levante egy. szellemi oktatója, az Isk. kiv. népm. egy. előadója. — Felesége: Kovács Mária, 4 gyermeke van.

Tantos János vendéglős, * 1910-ben Garén. Iskolájának elvégzése után 1932-ben Pécssett, majd 1933-ban Márfán önálló vendéglőt nyitott. A Falu szövetség jegyzője. Felesége: Varga Rozália, fia: János.

Tóth Sándor közs. bíró, * 1875-ben Márfán. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be és végigküzdötte a világháborút. 1925-ben községi bírónak választották meg. Birtokán mintaszerűen gazdálkodik. — Felesége: Józsa Zsófia, gyermekei: Sándor Júlia.

MÁRIAKÉMÉND

Határában állott a középkori kéméendi vár, alapfalai ma is megvannak.

Blahó Mihály közs. jegyző, * 1901-ben Rákoskeresztúron. Középiskoláit Budapesten, a

közigazgatási tanfolyamot Szombathelyen 1929-ben végezte, gyakornok volt a békésmegyei Tótkomlós községben, s. jegyző Püspöknádasdon, Pécsváradon. 1933-ban Máriakeménden s. jegyző, majd jegyző lett. A Levente egy., az Isk. kiv. népműv. biz. elnöke.

Rk. egyház, 1730-ban épített templomát, melyet Szt Márton püspök és hitvalló tiszteletére szenteltek fel, 1746-ban villámcsapás tönkre tette, 1749-ben újraépítették, 1793-ban bővítették és felszentelték. A munkálatokat 1839-ben fejezték be. 1927-ben az egészet renoválták. A falutól nyugatra áll egy Nagyboldogasszony tiszteletére szentelt templom; 1746-1761-ben építették és 1891-ben renoválták, melyhez Márianapokon bucsura jár ki a nép. 1753 óta önálló plébánia. 1744-től van anyakönyve. Kegyúr: Egyetemi alap. Hiv. sz. 1170. (ném. horv. magy.)

MARÓCSA

Mellette feküdt az Árpádok alatt Görice (Gwrice. Haz. okmt. IV. 298.).

Bátory István ref. kántortanító, * 1900-ban Kiskunhalason. Gimnáziumi érettségét ugyanitt tett, tanítói oklevelet Debrecenben 1926-ban nyert, azóta Marócsán kinevezett tanító. A ref. egyh. kántora és előkönyörgője, a Polg. olvasókör igazgatója, az Isk. kiv. népm. vezetője. A háború alatt, mint e. é. önk., az 52. gy. e. -nél szolgált. — Felesége: Hegedűs Sarolta, gyermekei: Gábor, Krisztina.

Cseke János kereskedő, kocsmáros, * 1909-ben Pécsváradon. A mészáros, hentes mesterséget és a tejipari szakmát tanulta. Vendéglőjét, valamint a helyi fölöző- ill. gyűjtőállomást vezeti. Mindkettő saját alapítása. 3 évig a nemz. hads. szolgált. Atyja: Cs. János a világháborúban megsebesült. Kisezüst és bronz vit. érem tulajd.

Ref. elemi népiskola, Egyházi tulajdon, 1 tantermes, 1 tanerős. A tanulók száma: mindennapi 14, ismétlő 13. Az iskola az 1800-as évek elején épült. A templom 1867-ben. Ref. lélekszám 187.

MATTY

Ref. egyház. Az 1754-i névtárban Mocs néven szerepel. 1749-ben lett anyaegyházzá. Mai templomát tornyával együtt 1784-ben építette. 1840-ben a lélekszám 567 volt, ma 415.

MECSEKALJA

1929-ben alakult Patacs, Rácváros, Magyarürögh és Mecsekszentkút kisközségek egyesítéséből. A belügyminiszter rendelete a volt községek neveit meghagyta azzal, hogy e nevek ezután lakott területek (községi kerületek) nevei legyenek. E rendelkezés abban leli magyarázatát, hogy különösen Patacs és Ürögh már a középkorban történelmileg nevezetes helyek voltak.

Patacs története.

Bertalan pécsi püspök 1225. év körül a Patacs mellett lévő Jakabhegyen az ott szétszórtan élő jámbor és buzgó remeték részére kolostort építtetett, mely az egyetlen magyar szerzetesrendnek, a pálosoknak lett bölcsője. A jakabhegyi kolostor csendes lakóit a tatárjárás szétkergette, de a vész elmúltával a remeték visszatértek kolostorukba. 1334-ben Patacsi Kelemen (Clemens de Patach) új kolostort építtetett Patacs községben, melyet a már előbb épített templommal együtt a pálosoknak adott át azzal, hogy a templomot és híveket gondozzák. Így már a jakabhegyivel együtt két kolostoruk volt a pálos remetéknek. Patacson és Ürögben lévő birtokaikat főleg Bertalan (1225 körül) és Achilles (1250) pécsi püspök bőkezűsége, később pedig jámbor hívek adománya juttatta nekik. A történelmi nyomok szerint a pálos kolostorok még 1539-ben is fennállottak, de a török hódoltság alatt mindkettő elpusztult. Ellenben a patacsi templom, melyről a legrégebb feljegyzés 1297-ben kelt, máig is fennáll. A jakabhegyi kolostor romjai fölé Fonyó Sándor pécsi nagyprépost 1745-ben emeletes házat és templomot építtetett. Ennek lakói már nem pálos szerzetesek voltak, hanem világi remeték, kik kezük munkájával tartották

fenn magukat, továbbá nyugalomra vágyó kiérdemült világi s a püspök által penitenciára beutalt egyházmegyei papok. Az elől-járói (házfőnöki, igazgatói) tisztséget olyan papok viselték, akik nem egyházmegyei szolgálatra, hanem remete életre szenteltették fel magukat. Első ilyen előljáró volt P. Szily Ferenc pécsi származású pap, ki több mint 30 évig vezette a remeteséget. A kolostor címe egykoru pecsétjük szerint: Eremus sancti Jacobi supra Patacs. (Patacs fölött lévő szent Jakab remeteség.) A remeteség 1780-ban oszlott fel. 1786-ban II. József rendeletére a remeteség kolostorának berendezését elárverezték; templomuk teljesen felszerelve még 1810-ben is állott s egykorú feljegyzés szerint használható volt, csak a tetőzet szorult javításra. Sekrestyéje elég tágas és világos volt, két szekrény volt benne a templomi ruhák és egyéb felszerelés részére. A kolostor előtt harangtorony állott két haranggal. A remeték eltávozása után a rácvárosi plébános mondott itt évenként egyszer szentmisét szent Jakab napján. Az üresen hagyott kolostorban azonban több ízben rablók vertek tanyát, ezért a káptalan, mint a hely földesura, a kolostor tetőzetét és a templomot 1819-ben (más adat szerint 1814-ben) lebontatta. A templom szerény felszerelése a közeli templomokba, főleg a patacsi és a rácvárosi templomba került. Két kis olajfestményű kép még ma is megvan a patacsi templomban. A templom és harangtorony azóta teljesen elpusztult, de a kolostor romjai megvannak. (Tévesen pálos kolostor romjainak tartja a közhit, pedig az előadottak szerint a remeteség kolostorának romjai). Közeli van a káptalani uradalmi erdészlak és az 1892-ben emelt kilátótorony, ahonnan tiszta időben a Balaton hegyei is láthatók. A romaktól nem messze van a Zsongorkő, egy kiálló sziklalap, melyről fenséges panoráma tárul a néző elé. Mintegy 30 falu, a Dráva folyó és a mögötte húzódó szlavóniai hegyek láthatók innen. A Zsongorkő közelében van a Remetebárlang, a régi időkben ott élt remete, lakóhelye. A Jakabhegy ma Pécs város közönségének egyik legkedvesebb kirándulóhelye. A hegytetőt, ahol a

kolostorromok és az erdészház állanak, néhány km. hosszú sáncgyűrű veszi körül. Körülbelül Kr. előtt 600-ban az e vidéken élő őslakosság a kelta jövevények által szorongatva főképp a Jakabhegyre menekült s a nagykiterjedésű sáncok mögött keresett védelmet. Patacs területének nyugati részén van a pécsi káptalan híres szentmiklósi szőlője, melyet Fonyó Sándor nagyprépost alapított 1753-ban. Szentmiklós a középkorban község volt. Erről tanuskodik a vatikáni levéltárban lévő pápai tizedjegyzék, mely szerint 1333-ban Szentmiklós község plébánosa Egyed nevű pap volt. A pozsonyi levéltárban a XV. századból származó okmány említést tesz György papról, Szentmiklós plébánosáról, kinek a szomszédságban lévő jakabhegyi kolostor szerzeteseivel támadt vitás ügyét intézték el. A századok folyamán valószínűleg háborús pusztítások következtében a község teljesen eltűnt, úgy hogy ma már nyomai sem találhatóak. Az 1559 évi birtokösszeírás (a török hódoltság alatt) a pécsi káptalan birtokának jelzi. Szentmiklóst, de a mai már jóval kisebb birtokterületet 1736. dec. 16-án III. Károly által hitelesített okmány alapján birtokolja a káptalan.

Magyarürögh története.

Magyarürögh, eredeti nevén Ürögh (a régi okmányokban Irugh) már a XIII., században szerepel. A vatikáni levéltárban lévő pápai tizedjegyzék az üröghi (Irugh) papot a jakabhegyi kolostor pálos-remetítől megkülönböztetve, említi. (1333. Petrus sacerdos de Irugh. 1333-ban Péter üröghi pap). A községben lévő harangtorony szintén a középkorból megmaradt románstílusú építmény. Temploma a községtől délre fekvő temetőben van, melyről az 1773. évi feljegyzés tesz említést, Ujjáépítését a pécsi jezsuita atyák végeztették a XVIII. század első felében. Utolsó restaurálását 1909-ben Werner Ferenc pécsi lakos 8.000 kor. adománya tette lehetővé.

Szentkút, a pécsiek kedves kirándulóhelye, már a XVII. század végén vallásos zarándoklatok központja volt. Sőt a környék hívő népének érdeklődése valószínűleg már a török hódoltság

alatt is feléje fordult. Szent szobrokkal díszített házacskába foglalt forrástól nyerte nevét. Sem feljegyzés, sem hagyomány nem szól a hely tiszteletének eredetéről. 1698-ban Radanay Mátyás pécsi püspök, kinek titkára (káplánja) Somogyi Zsigmond pálos atya volt, Szentkúton kolostort és kis templomocskát építtetett a pálosoknak. Később a kolostor mellett Gaál Lajos pálos atya buzgolkodására zarándokház létesült. A Szentkútra telepített pálosok állandóan igényt tartottak ősi birtokaikra, melyeket annak idején jakabhegyi elődeik szereztek, de csak kis részben kapták vissza. 1786. év tavaszán II. József császár a pálos kolostorokat feloszlatta. A szentkúti kis telepet a vallásalap részére foglalták le, később a pécsi káptalannak adományozta a király. A templomot bezárták, berendezését elárverezték. A templom barokkstílusú oltára, melyet 1737-ben, valószínűleg maguk a pálosok faragtak, a rácvárosi templomba került, ahol ma is mellékoltárnak használják. A kis templom a XIX. században rombadőlt, ma már semmi sem látható belőle. Szentkút kitűnő levegőjű, rendkívül egészséges és nyaralótelep létesítésére alkalmas hely. Levegője állítólag Gleichenbergével azonos. Körülbelül 40 lakóházában jobbra kőművesek laknak.

Rácváros története.

Rácváros a XVII. század végén keletkezett. Pécs városában már a török hódoltság idejében, de a felszabadulás után is görögkeleti vallású rácok telepedtek le. A város lakosságának ünnepélyes fogadalma szerint Pécs kat. lakossága más vallású lakókat nem tűrhetett meg falai között. Ezért a rácok 1690. jan. 18-án a pécs-belvárosi templomban letették a kath. hitvallást és visszatértek a kath. egyházba. De a visszatérés csak színleges volt. Néhány év múlva egy rác patriarcha jött Pécsre, izgatására a rácok közül sokan újra gör. keleti vallásra tértek át. Ezért 1693. november 18-án tartott ülés határozata értelmében a város világi és egyházi hatósága az esküszegő rácokat a városból kitelepítette. Egy részük a Szerémségbe, a másik rész a budai kamarai adminisztrátor engedélyével a városi terület

nyugati szélén (a mai szigeti vám körül) s a pécsi káptalannak, mint földesúrnak engedélyével az ürögghi terület déli részén az országút mentén telepedett le. Ez utóbbi helyen már egy kis telepet készen találtak, melyet a káptalani uradalom létesített. Ezt „a kis telepet eredetileg Németüröghnek nevezték, mert a terület Ürögh községhez tartozott, viszont a telep lakócai között több németnyelvű iparos volt. Megkülönböztetésül Ürögh községet magát Magyarüröghnek kezdték nevezni. A rácok letelepedése után Német-Ürögh a pécsi teleppel (a mai vám körül épült házcsoporttal) együtt Rácváros nevet nyerte. A kettő ugyanis teljesen egybeépült. A rácoknak itt sem templomuk, sem lelkészségük nem volt. Egy magánháza azonban kápolnákat rendeztek be, ahová istentiszteletre jártak, valahányszor a környékbeli (pécsváradi, borjádi, szigetvári) gör. keleti pap közöttük megjelent. Temetőjük is volt, a mai temető helyén. A rác temetőből egyetlen sírkömlék maradt meg 1751-ből, mely a templom nyugati oldalával szemben lévő pince falába építve ma is látható. Az időközben Rácvárosra telepedett magyar és német nyelvű kath. iparosok lassankint kiszorították a rácokat. A XVIII. század végén már hirmondó sem maradt belőlük. Mecsekalja lakossága Patacon és üröghben földművesekből áll, akik leginkább szőlőműveléssel és gyümölcsstermesztéssel foglalkoznak. A mecsekaljai szőlőhegyek kiváló bort teremnek. Szentkút lakosai jobbra kőművesek, Rácvároson pedig főképpen iparosok, kereskedők, tisztviselők és nyugdíjasok laknak. A községnek két elemi iskolája van, jelenleg 1-1 tanerővel. A szentkúti és ürögghi iskolás gyermekek jó része saját iskola hiánya miatt a közelfekvő pécsi-istenkúti iskolába jár. Van a községnek olvasóköre, önkéntes tűzoltó testülete modern felszereléssel és lövész egyesülete. Az isk. kiv. népoktatás és a testnevelési bizottság komoly munkát fejt ki. A Rácvárosi polgári daloskör 1923-ban alakult, jelenleg két tagozatból áll: női egyházi karból, mely vásár- és ünnepnapon az istentiszteleten szerepel és vegyeskarból. A dalárda kerületi és

országos versenyeken, helyi, pécsi és vidéki ünnepélyeken, sőt a rádióban is szép eredményekkel szerepelt. Plébániájáról l. Rk. egyház. (Fejes Károly plébános közlése.)

Csizmadia Józsefné okl. szülésznő, 1875-ben Mohácson. A nőruha varrást és szabást tanulta, 1892-ben szabadult fel, mint segéd Mohácson dolgozott. Vajszlón 18 éven át önálló volt 1911-ben bábaképző iskolát végzett Pécssett Előszőr Gilvánfán, majd Nagybecsérdén működött. 1920 óta Mecsekalján közs. szülésznő.

Fejes Károly plébános, * 1885-ben Ujverbászon, teológiát Pécssett végzett, 1908-ban szentelték pappá. Utána 9 évig a pécsi székesegyházban karkáplán, majd sekrestyeigazgató volt. 1914-től a pécsi csapatkórházban, 1916-tól a 69. h. gy. e.-ben, az orosz és román fronton lelkeszi szolgálatot teljesített. 1917-ben felmentették. A II. o. ezüst lelkeszi érdem ker. (a kardokkal), Károly cs. k., vöröskereszt hadiékesítményes tisztjelvény, a háborus emlékérem (a kardokkal) tulajd. 1926 óta rácvárosi plébános. 1927-ben a templomot teljesen átjavíttatta, a patacsi és ürögghi templomokból a háború alatt elvitt 4 harangot pótolta. 1929-ben a rácvárosi templomba új orgonát építtetett. Magyarra fordította „A lelkiélet három alaptétele” c. művet (megj. 1930-ban). Egyh. és megyei lapokban állandóan jelennek meg cikkei. 1919 óta a pécsi Kat. legényegylet elnöke, 1931 óta a legényegyletek egyh. megyei elnöke, közs. képv. test. tag, a Lövész egy. a Levente egy., az Olv. kör elnöke, az Isk. kiv. népm. biz. vezetője. A Pécs-Baranyai Ismertetőbe Mecsekalja történetét írta.

Gaal Dániel borbély és fodrász, * 1901-ben Erdősokonyán. Bükkösdön tanulta iparát, felszabadult 1916-ban. Mint segéd Pécssett és Fiumében dolgozott. A 8. h. gy. e.-ben 8 évig teljesített szolgálatot. 1930-ban Mecsekalján önállósította magát. — Felesége: Ivánovits Mária, leánya: Ilona.

Heilmann József „Hangya” üzletvezető, ny. máv. ir. s. tiszt, * 1881-ben Püspöknádasdon; mint kereskedő 1898-ban szabadult fel. 1906-ban a zágrábi ü. v. -nél, majd Dugoszelón és

Szentlőrincen működött. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz, olasz és román fronton 36 hónapig harcolt, megsebesült. A bronz vit. érem, Károly cs. k., 6 éves szolg. kereszt, háborús emlékérem, seb. érem tulajd. 1918-tól a pécsi fűtőháznál dolgozott. 1924-ben ment nyugdíjba. — Felesége: Polgár Erzsébet, gyermekei: József, László, Mária, Erzsébet, Irén.

Herendy Dezső nyug. közs. tanító * 1871-ben Helesfán. A tanítóképzőt Pécssett végezte. 1890-ben Mozsgón oszt. tanító volt. 1891-ben oklevelet és kántori képesítést nyert, Andócsra, Szentlőrincre, Patacsra, majd Rácvárosra került, itt nyudíjaztatásáig, — 1923-ig — tanított. 1895-ben Patacon a filoxera elleni védekezést szervezte meg. Közs. képv. test. tag. — Nős, fia: † Géza, zászlós, az orosz fronton hősi halált halt,

Hergeth György ny. kántortanító, * 1872-ben Pécssett. Tanítóképzőt is itt végzett, oklevelet 1892-ben nyert. Tolnaagárdon, Erzsébetpusztán, Somogykilitin és Siófokon működött 1897-től nyugdíjaztatásáig — 1922-ig — Ellenden kántortanító volt. A Rk. olvasóköri alapítója, alelnöke és jegyzője, a Tejszöv. alapítója és jegyzője, a Hitelszöv. -nek könyvelője volt. A TESz tagja.

Horváth János közs. bírós. * 1881-ben Magyarürögön. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton harcolt 9 hónapon át, megsebesült. 22 holdas birtokán gazdálkodik, ebből 3 hold szőlő. 1906 óta közs. képv. test. tag, 9 évig volt már közs. bírós. Az adófelszólamlási biz. -nak 7 évig volt tagja, jelenleg póttagja. Egyh. közs. tanácsstag. Felesége: Fóris Rozália, fia: Sándor.

Keller János okl. pincemester, * 1889-ben Csongrádon. Szőlészeti tanf. Pozsonyban végzett 1912-ben, pincemesteri tanf. Budafokon végzett 1914-ben. Utána bevonult a 46. h. gy. e.-hez, az olasz fronton súlyosan megsebesült, 1916-ban leszerelt. A Budafoki áll. pincemest. tanf. 1 évet szolgált. 1917-ben Vámpusztán 60 holdas szőlőtelep vezetését és pincekezelését vette át, 1927-ben likőripari tanfolyamot végzett. 1928-ban

a pécsi székeskáptalan szőlőkezelője, 1933-ban a káptalani pince kezelője lett. A Szőlősgazdák egy. tagja. — Felesége: Pintér Mária.

Keller János okl. tanító, * 1893-ban Pécssett. Tanítóképzőt is itt végzett. 1911-ben. Orfűn, Nagyvejkén, Bánhidán működött. 1927 óta Mecsekalján tanít, A közs. f. isk. vezetője. 1916-ban alapította a Cecilia egy. -et és a Rácvárosi polg. daloskört.

Kinneth Viktor ny. vm. II. főjegyző, * 1878-ban Dárdán. Középpiskoláit 1896-ban Selmecebányán, a jogakadémiát 1902-ben Pécssett végezte. Dárdán volt közig. gyakornok; 1909-ben szolgabíró, 1916-ban vm, aljegyző, 1925-ben II. főjegyző lett. 1933-ban ment nyugdíjba. 1910-ben a vármegye, eredményes munkásságáért elismerését fejezte ki. A megszállás alatt az újvidéki fogházba internáltak, de 9 hónap után sikerült megszöknie.

Kissfaludy György közs. vez. jegyző, * 1882-ben Pécsbudafán, gimnáziumot 1902-ben, közs. közig. tanfolyamot Pécssett végzett, 1904-ben. Mánfán és Ráckozáron s. jegyző, 1916-tól keszüi körjegyző volt. A megszállás alatt körjegyzői lakásából kitették, Pécssett lakott. 1921-ben h. körjegyző. 1922-ben körjegyző lett Rácvároson, 1930 óta a körjegyzőség községeből keletkezett Mecsekaljának vez. jegyzője. A Rácvárosi polg. daloskör áldozatkész alapítója, örökös elnöke.

Kohn Jenő mészáros és vendéglős, * 1879-ben Tamásiban; a mészáros és hentesiparban 1907-ben szabadult fel, mint segéd Bpsten, Székesfehérváron, Siófokon, Kiskunhalason, Pincehelyen, Simontornyán, Enyingen és Tökölön dolgozott. 1908 óta Bakócán 3 évig és Istvándin 7 évig volt vendéglős és mészáros. 1917 óta Mecsekalján saját házában mészáros és hentes üzlete, valamint vendéglője van. 1917 óta közs. képv. test. tag, a dalárda alapító tagja. Felesége: Gottlieb Cecilia, fia: Ferenc, mészáros és hentes.

Kokotics József épület és butorasztalos, * 1883-ban Rácvároson. Pécssett 1898-ban szabadult fel, mint segéd Pécssett, Szigetváron, Sellyén dolgozott. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz fronton harcolt, 1916-ban fogságba esett,

1918-ban szökés útján került haza. A bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1928-ban apósa † Lenkei Lőrinc műhelyét vette át, aki 33 évig volt asztalosmester. 1898-ban a pécsi tanonckiállításon dicsérő okl. -et nyert. Felesége: Lenkei Mária.

Kordé József nyug. máv. s. tiszt., * Jákón. 1902-ben Dombóváron a máv. szolgálatába lépett. 1905-ben távirász volt Zágrábban, 1907-től Pellérdén, 1909-től Leskovácon volt forgalmista. 1911-től Utínjén áll. előljáró, 1913-tól Gomirjén áll. vezető, 1919-től Pécssett anyag- és leltárkezelő volt. 1931-ben nyugdíjba ment. A háború alatt, mint áll. vezető megkapta a koronás vas érdemkeresztet (a vit. érem szallagján).—Felesége: Vincze Mária, fia: Fábíán Lajos, mint tengerész vett részt a háborúban.

Móring József kereskedő, * 1898-ban Szigetváron. A malomiparban 1914-ben szabadult fel, mint segéd Szigetváron és Magyarkeszin dolgozott. 1916-ban bevonult a 44. gy. e.-hez, az orosz fronton 10 hónapon át harcolt. A bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1926-ban mint malombérlő Magyarürögön önállósította magát. 1927-ben Mecsekalján saját házában vegyeskereskedést nyitott. — Felesége: Pintér Anna, fia: József.

Pfaff András okl. szőlősgazda, * 1892-ben Kocsolán. Egerben szőlőkezelői tanf. végzett 1911-ben, majd Dombóváron (a Dőry uradalomban) szőlőkezelő volt. A háború alatt a 8. h. husz. e.-ben szolgált, az orosz és olasz fronton harcolt 42 hónapig; a kieszüst, bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1918-tól Duzson, 1921-től Böhönyén, 1927-től Dánszentmiklóson volt szőlő- és pincekezelő. 1929 óta a pécsi székes-káptalan szentmiklósi szőlőjének kezelője. — Felesége: Ift Mária, gyermekei: András, Erzsébet.

dr. Raák Endre s. jegyző, * 1903-ban Rácvároson, Egyetemi tanulmányait a Pécsi jogakadémián és az Erzsébet tud. egyetemen végezte. 1928-ban nyert oklevelet. 1922-től 1929-ig a nemz. hadseregben szolgált. 1929-től Pécssett és Pécsváradon ügyvédjelölt volt. 1931-ben mint jegyző gyak. Mecsekaljára került, 1932-ben

Szombathelyen jegyzői vizsgát tett, 1932 óta h. s. jegyző, 1933 óta s. jegyző Mecsekalján.

† Raák Imre körjegyző, * 1849-ben Kárászon. Középiskoláit és jogot Pécssett végzett. Ügyvédi pályára készült, majd a közigazgatáshoz lépett át és 52 éven át volt Abaliget körjegyzője. 1927-ben ment nyugdíjba, 15 nappal utóbb meghalt.

Rápoch Árpád állomásfőnök, máv. intéző, * 1887-ben Szigligeten. Iskoláit Veszprémben végezte. Belcsán a Drávavidéki h. é. vasutnál gyakornok, 1912-ben a máv. -nál díjnok, elvégzi Bpsten a máv. tisztképző tanfolyamot, Lupényben, Szakály-Hógyészen hivatalnok, 1922-ben intéző, 1931-ben Patacs-Cserkút áll. főnöke lett. — Felesége: Berger Hedvig.

Rk. egyház. Plébániája a felsőbb hatóság engedélyével a községek egyesítése után is megtartotta régi nevét, úgyhogy ma is nem mecsekaljai, hanem rácvárosi plébánia. A templomot 1756-ban kezdte építtetni Bogdanich Jakab kanonok, de csak 1780-ban készült el; a Szent Kereszt felmagasztaltatása tiszteletére van szentelve. Plébániája és anyakönyve 1781 óta van, kegyúr: a pécsi székeskáptalan. — Magyarüröghön van egy templom Nagyboldogaszony tiszteletére, Patacscon Szt Márton püspök tiszteletére. Hiv. sz. 2310.

Simon György ny. áll. ig. tanító, * 1864-ben Rácvároson. Oklevelet és kántori képesítést 1883-ban Pécssett nyert. Zádorban nevelő, Simontornyán és Hosszúhetényben s. tanító, Szigetváron 2 évig tanító volt, 1889-ben került Pécsre az áll. iskolához, ahol nyugdíjaztatásáig 1922-ig — működött. —

Spórer Béla malomtulajd., * 1885-ben Babarcszónösön. Malomszakmát, fűszer-és vaskereskedést tanult, 1903-ban szabadult fel. Bpsten tisztv., majd keresk. utazó volt. 1926-ban átvette a villanyerőre berendezett malmát, mely Nagy és Spórer cég alatt van bejegyezve. — Felesége: Nagy Júlia, fia: Géza.

Szabó Dénes kereskedő, * 1890-ben Csikzsögödön. Alsóvereckén 14 hónapig az áll. birtok szolgálatában volt. Ezután Pécsre helyezték,

mint áll. tejjgazdasági ellenőrt. 1914-ben bevonult a 34. táb. tüzér e.-hez, az orosz fronton 15 hónapig harcolt, súlyosan megsebesült, a kizezűst vit. érem, Károly cs. k. tulajd. Mint hrt 1916-ban leszerelt. 10 évig a Pécsi Hunnia tejjgazdasági rt. igazgatója volt. 1920 óta Mecsekalján kereskedő és közs. képv. test. tag. — Felesége: Hergerth Erzsébet, leánya: Erzsébet.

Szabó József kádármester, * 1868-ban Mecsekalján; szakmájában 1884-ben szabadult fel, mint segéd Bpsten, Pécssett, Ujvidéken, Hatvanban dolgozott. 1903-ban Rácvároson önállósította magát. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az olasz fronton 24 hónapon át harcolt. 1908-ban h. bírónak választották meg, azóta közs. képv. test. tag, közben 4 évig közs. bíró volt, jelenleg közs. esküdt. — Felesége: Tonti Franciska, gyermekei: József, György, Jenő (frontharcosok voltak), Elek, Géza (1933 óta atyja üzemét vezeti), Julianna, Jolán, Mária, Dezső.

† Szerényi Sándor ev. lelkész, * 1858-ban Markuskán. Középiskolát Miskolcon 1879-ben, teológiát Pozsonyban 1884-ben végzett. 1884-ben, mint lelkész Antunovácon, Bakonyszentlászlón, Mucsfán, majd ismét Antunovácon működött. Nevéhez fűződik a templom, a paplak, a magy. iskola felépítése. 1903-ban megalapította az OKH fiókját és 10 évig volt elnöke. 1906-ban egy nagyobb birtokot parcelláztatva sok szegény családot juttatott földhöz. A megszálláskor nyugdíjba vonult, Mecsekaljára jött és 1927-ben meghalt.

Tabak Lajos ny. p. ü. főtanácsos, 1872-ben Pécssett. Középiskoláit 1891-ben, jogakadémiát 1896-ban Pécssett végezte. 1896-ban Pécssett p. ü. fogalm. 1911-ben titkár, 1916-ban tanácsos, 1919-ben főtanácsos lett. 1921-ben nyugdíjba vonult. Hivatali működése alatt szakcikket írt a „Dunántúl”-ba. Fiai: Zoltán és László (frontharcosok voltak), Virgil (1918-ban az olasz fronton hősi halált halt). A megszállás alatt a p. ü. tisztv. kart a nemz. ellenállásra megszervezte; a pécsi és Baranya vm.-i áll. tisztviselők fizetésének megszerzésében és elosztásában vezető részt vett.

Vicze János vendéglős * 1894-ben Ligeten; 1933-ban Mecsekalján vendéglőt nyitott, egyuttal 4 holdas szőlőbirtokán gazdálkodik, vendéglőjében saját termésű borát méri. — Felesége: Póka Julianna, gyermekei: Lajos és Margit.

† dr. Vizaknai Antal statisztikus * 1863-ban Mecsekalján. Tanulmányait Pécssett, Bpsten és Bécsben végezte. 1905-ben a Magyar tudományos akadémia levelező tagjául választotta. Az Orsz. statisztikai hív, aligazgatója volt. Meghalt 1911 nov. 22-én, a rácvárosi temetőben díszsír helyet kapott. 1928-ban a Statisztikai társaság szülőházán márványtáblát helyezett el.

Vörös Kristóf ny. rk. plébános * 1870-ben Rácvároson. Középiskoláit és a teológiát Pécssett végezte, 1893-ban szentelték pappá. Mint káplán: Magyarkeszi, Szakcs, Dombóvár, Tamási voltak működési helyei. 1912-ben Magyarkeszin, 1913-ban Kányán lett plébános. 1928-ban betegsége miatt nyugalomba vonult. 6 éven át Tolna vm. thb. tagja volt.

MECSEKJÁNOSI

Az 1542. évi adólajstrom a szomszédjában megemlíti egy Csipány (Chypan) nevű falut.

Hering József rk. kántortanító * 1880-ban Pécssett. A tanítóképzőt Pécssett végezte 1899-ben. Püspöknádasdon oszt. tanító, Ladományban (Tolna m.) kántortanító volt. 1903-tól jelenlegi helyén kántor-tanító. 1914-ben bevonult a 19. h. g-y. e.-hez, az orosz és román fronton harcolt, 1917-ben mint zászlós súlyosan megsebesült és ballábát vesztette. 1918-ban mint hdgy és 50%-os hrt leszerelt. A bronz vit. érem, a Károly cs. k., seb, érem, háb. e. érem tulajd. Közs. képv. test tag; az Olvasókör alapítója és üv. elnöke, a népműv. vezetője. — Felesége: Russwurm Olga, gyermekei: Károly (kántortanító Liptódon), Ilonka (Nagy Ferencné), Margit, Márton.

Máthé János urad. főerdész * 1893-ban Szepetken (Zala m.). A középiskolák után az erdészeti szakiskolát végezte. A háború alatt a 3. lovas tüz. oszt. -nál az orosz, olasz és török harctéren teljesített szolgálatot, mint hadapród, 2-

szer sebesült; kisezüst, bronz vit. érem, és Károly cs. k. tulajd. A kommün alatt a Felvidékre menekült, 1920-ban dubicsányi Barta Arnold uradalmában s. tisz, 1921-ben özv. Baji Patai. Gyuláné mellett titkár Miskolcon, 1922-ben gr. Széchenyi Géza erdőcsokonyai uradalmában működött mint erdő-és tógazdasági tisz, 1928 óta jánosi Engel József 2000 k. holdas erdő- és mezőgazdaságát kezeli, ahol lipicai-arabs csikó és szarvasmarha tenyészetet létesített. Komlón, Mecsekjánosin és Mecsekfaluban közs. képv. test. tag. — Felesége: Hauk Margit, gyermekei: Tibor és Loránt.

Rk. egyház. 1784-től kezdve önálló plébánia. Anyakönyve 1788 óta, van. Templomát 1801-ben szentelték fel Ker. Szt János tiszteletére. Kegyúr: Jánosi uradalom. Hiv. sz.: 481. (magy. ném.).

MECSEKPÖLÖSKE

Koch Antal rk. kántor-tanító * 1899-ben Püspökmárokon. A tanítóképzőt Baján 1920-ban végezte, közben 1917-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, majd a 7. h. huszárokkal az orosz fronton harcolt, mint zászlós szerelt le. Bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. Lánycsokon h. tanító volt, 1921 óta jelenlegi helyén kántor-tanító. Festéssel, de főként folyamkavicsból készített dísz tárgyak előállításával foglalkozik, erre szabadalma is van. Levente főoktató, népm. előadó. — Felesége: Knipf Mária, gyermekei: Aurél, László, Klára.

MECSEKSZABOLCS

A pécsi bányavidék központjában fekszik; a Szt István akna Magyarország legmodernebb bányaműve. A bányaalalmazottak részére a Dgt külön lakó telepet létesített Szabolcsbánya-telep néven.

Bauer Károly bányamérnök * 1901-ben Brádon. Középiskoláit Nagybányán és Miskolcon, a bányászati főiskolát Sopronban végezte. 1923-tól 1925-ig Sopronban az 5. h. gy. e.-ben katonai szolg. teljesített. 1926-ban mérnöki diplomát nyert, mely után a Baicói bányánál volt gyakornok, majd

Doicestiben volt ü. vez. mérnök. 1930 óta Mecsekszabolcson a bányafelügyelőség vezetőellenőrző mérnöke. Az urad. isk. gondn. tagja. — Felesége: Benedek Emma, leánya: Magdolna.

Breitenbach János cipézmester * 1880-ban Máriakéménden. Iparát Pécsen tanulta ki, Budapesten segédeskedett és 1904-ben önállósította magát Mecsekszabolcson, Közs. képv. test. tag, a Levente egy. vál. tagja. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez és az orosz fronton harcolt. — Felesége: Marx Julianna, gyermekei: Etelka (ifj. Effinger Jánosné), János, Gabriella, Lajos.

özv. Brucker Rezsóné sz. Fischer Leontin kereskedő * Kaposvárott. 1898-ban lépett házasságra † férjével, aki vir. jogon közs. képv. test. tag volt és 1932-ben hunyt el. Az üzletet 1906-ban vették át † B. Hermanntól, aki azt 1896-ban alapította.

Feule János kereskedő, * 1889-ben Szajkon. Mohácson tanult, Szekszárdon, Pécsen, Nagykanizsán és Keszthelyen segédeskedett. 1927-ben önállósította magát Mecsekszabolcson mint vegyeskereskedő. 1912-ben bevonul a 19. 11. gy. e.-be, itt éri a világháború, a szerb, orosz fronton küzd, 1915-ben a drohobitzi ütközetben hadifogságba esik. 1918-ban megszabadul, mint szakv. szerel le. A Lev. egy. vál. tagja. — Felesége: Sebestyén Jozefa, gyermekei: Tibor, Melitta.

Gadó József kereskedő * 1884-ben Mecsekszabolcson. A Dgt szolgálatában kezd, majd vásári árus Budapesten. 1915-ben hadba vonul, a háború végén mint hrt, szerel le és vegyeskereskedést nyit Mecsekszabolcson. — Felesége: Windeisen Anna.

Hannebeck Frigyes bányafelügyelő, * 1875-ben Huckardén. Középiskoláit és a bányászati főiskolát Bochumban végezte. 1913 óta a Dgt bányaépítési, aknamélyítési vezetője. A Szt István, a gr. Széchenyi és a Thomen akna mélyítés-építője. Felesége: Hellmich Irén, leánya: Krisztina.

Hergert Izidor szabómester * 1884-ben

Meződön. A szabóipart Budapesten tanulta. 1906-ban önállósította magát Meződön, 1907-ben Pécsbányatelepen, 1909-ben Mecsekszabolcson. 1929 óta a pécsi IV. cs. ker. szállítója.

Adófelszólaml. biz. tag, a Levente egy. alelnöke.

A világháborúban az 52. gy. e. kötelékében harcolt a szerb és orosz fronton. A bronz vit. érem, a kor. vask., a Károly cs. k. és az 1912-13. mozg. emlékérem tulajd. — Felesége: Hauser Paula, gyermekei: Zsigmond, Endre.

Hornung Ferenc Dgt élelmitár-vezető 1893-ban Pécsváradon. Somogybánya-telepen tanult ki, Berlinben könyvelési tanfolyamot végzett. 1919-ben visszatér a Dgt szolgálatába, 1924-ben Vasason, 1932 óta pedig Mecsekszabolcson az élelmitár vezetője. Mint az 52. gy. e. őrmestere végig harcolta a világháborút a szerb és olasz fronton. Kitüntetései: kieszüst, 2 bronz vit. érem és a Károly cs. k. — Felesége: Radbauer Hedvig, fia: Ferenc.

Horváth Mihály mészáros, hentes és vendéglős * 1897-ben Mecsekszabolcson. Iparát Pécssett tanulta, Pécssett és Keszthelyen segédeskedett és 1920-ban önállósította magát Mecsekszabolcson. A világháború kitörésekor mint mészáros Przemyslbe vezénylik, de még 1914-ben elbocsájtják a kat. szolgálatból. 1915-ben önként jelentkezik és az 1. tiroli cs. vad. e. -del vonul az olasz frontra, megsebesült. Kitüntetései: a kieszüst, a bronz vit. érem és a Károly cs. k. — Felesége: Löffler Erzsébet.

Imre Mihály kereskedő * 1887-ben Vasason. Pécssett lakatosipart tanult. 1907-ben bevonult kat. szolgálatra az 52. gy. e.-be. 1910-ben a Dgt szolgálatába lép. A mozgósítástól a szerb fronton küzd, 1917-ben mint őrm. a pestszentlőrinci tölténygyárba nyer beosztást. A fronton háromszor sebesült. Leszerelése után visszatér a Dgt szolgálatába, 1922-ben vegyeskereskedést. létesít Mecsekszabolcson. A közs. képv. test. tagja, a Levente egy. és a Polg. löv. egy. vál. tagja. — Felesége: Roitner Julianna, gyermeke: István.

Jakab József vez. főaknász * 1888-ban Kishajmáson; az egercsehi kőszénbánya társ. -nál

aknász volt. 1914-ben a 7. h. táb. tűz. e.-hez vonult be, az orosz fronton fogságba esett, 1918-ban szökés útján hazajött. A „rudai tizenkét apostol” arany- és szénbányánál működött, de 1921-ben hazafias magatartása miatt menekülnie kellett; Egercsehiben lett h. főaknász. 1921-ben jött a Dgt -hez. A György aknánál, 1922-ben a Szt István aknánál aknász, 1924-től főaknász, 1932 óta vez. főaknász. A Somogy-bányatelepi Turul egy. alapító tagja, volt elnöke. — Felesége: Varró Ilonka, fiai: József, Arthur.

Jekl Antal társ. isk. igazgató * 1886-ban Vasason. Oklevelet 1906-ban Pécssett nyert. Pécsbányatelepen, Vasasbányatelepen működött. 1927-ben Mecsekszabolcson a társ. isk. igazgatója lett. Az isk. kiv. népm. bizottság előadója, a Levente egy. elnöke, a Polg. lövész egy. ú. v. elnöke. Háborús szolgálati jutalmául megkapta a vöröskereszt hadiékítményes ezüstérmét (a vit. érem szalagján). — Felesége: Biber Erzsébet, leánya: Erzsébet.

Keller Béla kántor-tanító * 1907-ben Magyaregregyen. Középiskoláit Pécssett végezte, kántor-tanítói oklevelet 1926-ban Baján nyert. Működését Gerdén kezdte, 1929-ben Mecsekszabolcson megválasztották kántor-tanítónak. Az Isk. kiv. népm. biz. előadója, a Gazdakör alelnöke, volt levanteoktató. — Felesége: Kovács Etelka, fia: Győző-Endre.

Kneller Antal gőzsütöde tulajdonos * 1894-ben Pécssett. A sütőipart Lünenben (Német o.) tanulta ki és Németország nagyobb városaiban dolgozott. 1919-ben önállósította magát és géperőre berendezett gőzsütödét létesített Mecsekszabolcson. A Dgt szállítója. A világháborút mint 19. h. gy. e. -beli géppuskás tizedes harcolta végig az orosz, szerb, román és olasz frontokon. Kétszer megsebesült. A kieszüst vit. érem tulajd. — Felesége: Hoffmann Margit, gyermekei: Erzsébet, Margit, Lujza.

Kopacsek Lajos kereskedő * 1887-ben Mecsekszabolcson. A Dgt mecsekszabolcsi él. elmisztárában tanult és 20 éven át ott működött. 1921-ben vegyeskereskedést nyitott. Hird közs.

képv. testületének vir. tagja, a Levente egy. és tűz. test. vál. tagja. — Felesége: Schmidt Mária, gyermekei: Mária, Nándor, Márta.

Ktizrik Ferenc kereskedő, * 1886-ban Stájerországban. A mecsekszabolcsi élelmiszertárban tanult, majd számvevő lett a Dgt szolgálatában. 1922-ben önállósította magát, mint vegyeskereskedő, 1933-ban mészégető telepet létesített. A közs. képv. test. tagja. 1914-ben hadba vonult és Dalmáciában teljesített szolgálatot.

Felesége: Scharf Paul a, gyermekei: Ernő, Ferenc, Kornélia.

Lanczner János II. művezető * 1887-ben Pécssett. A géplakatosipart a Dgt pécsbányatelepi műhelyében tanulta, aztán Németországban, majd Lembergben, Bukovinában dolgozott mint művezető. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton megsebesült, leszerelése után a Dgt pécsbányatelepi főműhelyében géplakatos, 1919-ben a György akna műaknásza, 1922 óta a Szent István akna művezetője. A Turul s. e. tagja. — Felesége: Herbert Éva, gyermekei: Rezső, Ella, Ferenc.

Márkus Gyula gyógyszerész * 1894-ben Bpsten. Középiskoláit és egyetemi tanulmányait Bpsten végezte. 1912-ben Bpsten, mint gyakornok kezdte meg működését. 1914-ben bevonult, 36 hónapon át teljesített frontszolgálatot. 1918-ban, mint gyógyszer. hdgy szerelt le, az ezüst érdemkereszt tulajd. 1919-ben gyógyszerészi oklevelet nyert, utána Bpsten gyakorolt. 1930-ban vette meg Mecsekszabolcson az 1885-ben létesült Szt Borbála gyógyszertárat. Több dalárda működő tagja volt.

dr. Neumann Lénárd bányafőorvos 1872-ben Bpsten; tanulmányait Bpsten a Pázmány Péter tud. egyetemen végezte, orvosi diplomát 1898-ban nyert; Alorvos volt a nagyváradi kórházban. Álmoson, Bagaméron volt közs. orvos. 1910-ben került Mecsekszabolcsra, mint a Dgt bányarvos, 1918 óta főorvos. 1914-ben a 19. gy. e.-hez vonult be. 1917-ig a III. zászlóalj orvosfőnöke, majd a szolnoki tart. kórház oszt. vez. orvosa volt. A Károly cs. k., a Sign. laud. (a kardokkal) tulajd.

Rákóczi Sándor ny. cs. törzsőrmester * 1886-ban Érkávason (Szilágy m.) Kereskedelmi pályára készült, 1904-ben bevonult az 5. gy. e., majd a 15. husz. e.-hez. 1907-ben mint szakv. átlépett a csendőrségi szolgálatba. Érkávásról 1918-ban menekülni volt kénytelen és Pécssett nyert beosztást. 1923-ban nyugalomba vonult. —

Felesége: Eberhardt Mária, gyermeke: Rózsika. Rencsoff Henrik dgt vill. gépész, * * 1879-ben Mecsekszabolcson. A géplakatos ipart a Dgt György-aknai üzemében tanulta ki. 1901-ben gépész lett. 1910-ben villamossági tanfolyamot végzett Pécssett. Azóta az üszögi üzem vili. sze. 1914-ben a 19. h. gy. e. -del vonul a háborúba, a szerb, orosz és olasz frontokon küzd, mint törzsörm. szerel le. Kitüntetései: bronz vit. érem és a Károly cs. k. — Felesége: Kovács Borbála okl. színésznő, leánya: Margit (Trinkó Jánosné)

granasztói Rihmer László okl. bányamérnök * 1904-ben Pécssett. Középiskoláit Pécssett, bányamérnöki főiskolát Sopronban végzett. 1927-ben bányamérnöki okl. szerzett. Pécsbányatelepen, 1930 óta Mecsekszabolcson, működött, 1931 óta üz. vezető. A somogybányatelepi TBK egy. elnöke. (1928-ban Pécs-bányatelepen folytatott geológiai kutatásai során mammutot tárt fel, annak 75%-át kiásta és a pécsi Erzsébet tud. egyetemen geológiai értekezés keretében ismertette. A pécsbányatelepi mammut országunk legnagyobb és Középeurópa második ilyenmű lelete.) — Felesége: Rybach Erzsébet.

Rk. egyház. 1783 óta önálló plébánia, ugyanezen évtől kezdve van anyakönyve. Uj templomát 1912-ben építették és szentelték fel Magyarok Nagyasszonya tiszteletére, Kegyúr: pécsi székesegyház. Hiv. sz. (Szabolcsbányateleppel együtt) 4604.

Sikora Gyula m. kir. bányaugyi tanácsos, h. bányai igazgató, * 1876-ban Pécssett. A ciszt. főgimnáziumban 1894-ben érettségizett, a selmecbányai bánya- és erdőmérnöki főiskolán, előzetes 2 évi gyakorlati szolgálat után 1899-ben bányamérnöki oklevelet nyert. 1897-ben nyert absolutorium után a Dgt pécsvidéki bányászatánál

bányagyakornok lett és azóta a bánya szolgálatában áll, mérnöknek, gondnoknak, felügyelőnek, főfelügyelőnek, központi felügyelőnek, 1924-ben h. bányaigazgatónak nevezték ki, 1925-ben a magyar szénbányászat fejlesztése körül szerzett érdemei elismeréséül a kormányzó a m. kir. bányaügyi tanácsosi címmel tüntette ki. 1914 —1927-ig Pécs szab. kir. város törvényhatósági bizottságának tagja volt. 1921-től Baranya vm. thb. vir. tagja. A Mérnöki kamara, az Országos magyar bányászati és kohászati egyesület, a Magyarhoni földtani [hiányzó rész az tíf-ről] más egy. tagja. A mecsekszabolcsi egyesületeknek irányítója — vezetője.

Somlai Nándor szikvízgyáros * 1885-ben Kislippón. Mint borbélysegéd Pécssett, Dárdán, Eszéken, Zágrábban, Dolnimiholjácson, Szigetváron dolgozott. 1910-ben Pécssett önállósította magát. 1914-ben az 51 gy. e.-hez vonult be, két hónapig a szerb fronton harcolt, súlyosan megsebesült. Bécsben detektív tanfolyamot végzett és megszállt területeken teljesített szolgálatot. 1918-ban leszerelt, az ezüst érdem k. tulajd. 1920-ban Pécssett vendéglős, majd Nagykozáron a közs. vendéglő és tejcsernok vezetője volt. 1926-ban alapította mecsekszabolcsi szikvízgyárát. — Felesége: Kocska Mária, gyermekei: Mária, László.

Schönig György sütőmester * 1880-ban Pécssett; a lakatos-, majd a sütőipart tanulta ki Pécssett, 1910-ben önállósította magát Pécssett. 1914-ben kivándorolt Amerikába és 1920-ig Pennsylvániában üzte iparát. Ekkor hazatér és Pécssett, 1929-től Vasason, 1931 óta Mecsekszabolcson önálló sütőmester. — Felesége: Ivánovics Erzsébet, leánya: Ilona.

Straka Vilmos bánya főmérnök * 1895-ben Mecsekszabolcson. Középiszkolát Pécssett, bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolát Selmecebányán és Sopronban végzett. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az olasz és orosz fronton harcolt, megsebesült; ismét az orosz, majd az olasz fronton harcolt leszereléséig. A Károly cs.

k. a seb. érem, háb. emlékérem tulajd. 1922-ben mint s. mérnök lépett a Dgt szolgálatába. 1923-ban bányamérnöki oklevelet szerzett. 1927 óta főmérnök, a Szt István akna üzemét vezeti. 1932-ben a MÁK-tól, a magyar szénbányászat fejlesztését célzó szakmunkájáért, pályadíjat nyert.

Sturza Mórné sz. Kurtz Rozália okl. szülésznő, * Nagykozáron. a bábaképzőtanfolyamot 1924-ben végezte. Azóta Mecsekszabolcson társ. szülésznő. Férje vájár a Szt István aknánál, leánya: Margit.

Szabó Mihály mészáros, hentes és vendéglős * 1883-ban Karádon. Iparát Pécssett tanulta, dolgozott Budapesten, Egerben és Pécssett. 1909-ben önállósította magát Mecsekszabolcson. A mozgósításkor bevonult a 12. tüzér e.-hez, 39 hónapig küzdött az orosz és olasz fronton, megsebesült. Neje: Bódis Rozália, leánya: Margit.

Szepper Péter sütőmester * 1868-ban Cservenkán; iparát Kulán tanulta, mint segéd Nasicon, Pancsován, Bécsben, Budapesten, Eszéken, Zalaegerszegen, Siklóson dolgozott. 1891-ben önállósította magát Pécsbányatelepen, 1924-ben pedig Mecsekszabolcson. A Dgt -nak 40 éven át volt szállítója. A Turul S E, a Levente egy., a Tüzoltótest. tagja. Jenő, és Péter fiai végigküzdötték a világháborút, — Felesége: Számuel Anna, gyermekei: Katalin, Paula, Jenő (üzlettárs). Péter (sütőmester).

Szlanyinka János kereskedő * 1903-ban Pécssett. 1921-ig a Dgt alkalmazásában állott mint vasesztergályos. Sokat foglalkozott zenével, Bpsten és 1922-ben külföldön is szép sikerrel szerepelt 1926-ban átvette édesatyjától az 1903-ban alapított mecsekszabolcsi vegyeskereskedést és azóta azt vezeti. Tagja a DVAC-nak és több kulturális és társadalmi egy. -nek.

Tóth Józsefné sz. Storc Magdolna okl. szülésznő Mecsekszabolcson; tanfolyamot 1927-ben végzett Pécssett, azóta Mecsekszabolcson működik. Férje géplakatos a Szt István aknánál, gyermekei: József és Katalin.

Wáger Ferenc bányamérnök-felügyelő * 1877-ben Nagymányokon. Középiszkoláit Bonyhádán és Pécssett, főiskolai tanulmányait Selmecebányán

végezte. 1901-ben a Dgt Pécs-bányakerület telepén, mint s. mérnök kezdte. Közben a 21. tábori tűzérezredben Temesváron és Lugoson teljesített szolgálatot. 1903-ban bányamérnöki oklevelet nyert. Fokozatos előléptetések után 1920 óta Mecsekszabolcsbányatelepen felügyelő. — Felesége: Herfurth Gabriella, fia: János.

Varró Arthur márkamester, * 1903-ban Kristyón. Működését a „rudai tizenkét apostol” arany- és kőszénbánya társulatnál kezdte. Majd a zsilvölgyi bányatársulathoz került, de hazafias magatartása miatt menekülnie kellett és Tatabányára, innen Tokodra került. 1923-ban a Dgt szolgálatába lépett mint bányamunkás, 1924 óta márkamester. A Turul S E tagja.

Wietorisz József főmérnök * 1895-ben Szepesremetén. Középiskoláit Rozsnyón és Lőcsén, főiskolai tanulmányait Selmezbányán, Pribramban és Leobenben végezte. 1915-ben a 67. gy. e.-hez vonult be, az orosz, román, olasz frontokon 23 hónapig harcolt. A III. o. kat. érdem k. (a kardokkal), a Károly cs. a háb. emlékérem tulajd.. 1922-ben bányamérnöki oklevelet szerzett és a Dgt -nél Vasason mint bányamérnök kezdte meg működését. 1923-ban Pécsre került, mint a Pécsbaranyai kőszénbánya rt. üz. vezetője. 1924 óta a mecsekszabolcsi bányatelepen mérnök, 1927 óta főmérnök. A Mecsekszabolcs-bányatelepi polg. lövész egy., a „Jó szerencsét” dalkör elnöke, a Turul S E alelnöke.

Zsák Károly vill. gépm. * 1894-ben Pécsen; a műszerészipart tanulta, felszabadulása után Pécsbányatelepen, mint vill. szerelő;, 1915 óta a Szt István akna vill. gépmestere. A somogybányatelepi Turul egy. választm. tagja. — Felesége: Dudek Julianna, fiai:László, Lajos, Károly.

MEGYEFA

Máté Miklós rk. kántortanító, * 1893-ban Sásdon. A tanítóképzőt 1913-ban Pécsen végezte, h. tanító volt Siklóson, majd Tésényben tanító lett, 1927 óta Megyefán van. 1914-ben a 19. h. gy. e. -del az orosz fronton harcolt, mint zászlós. 1915-

ben fogságba esett, 1921-ben került haza. Kezdeményezésére Megyefán új harangot szereltek fel. A helesfai körj. Levente egy. vez. oktatója, a népművelési előadások vezetője. — Felesége: Kasza Mária Irén, fia: Miklós.

Weiger Imre hentes és mészáros, * 1891-ben Bükkösdön. Szentlőrincen szabadult fel, mint segéd Kaposváron és Dombóváron dolgozott, 1911-ben Németszéken, Mánfán és 1925-ben Megyefán önállósította magát. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, majd az orosz-lengyel fronton harcolt, ahol súlyosan megsebesült és mint 50%-os hrt szerelt le. Felesége: Meyer Mária, fiai: Géza (tanítóképzős), Manó.

MEKÉNYES

Nevét a helység egy, már jóval a mostani község keletkezése előtt elpusztult rác falutól kapta, mely a mostani Mekényes és Nagyhajmás közt elterülő Alte Kirche nevű völgyben feküdt. A jelenlegi község alapítói Herrnhut Darmstadtból bevándorolt német nyelvű telepések voltak, akik a 18. század elején jöttek hazánkba. A letelepülés utáni első félszázad nehéz küzdelmekben telt el, s majdnem egy emberöltő mult el, mire az őserdő kezük munkája nyomán szántófölddé, rétté, szőlővé alakult át. A község első történetírója, Novák lelkész, e nélkülözésteljes, küzdelmekben gazdag élet rovására írja, hogy az első ötven év elmúltával, midőn az új templomot felavatták, már csak két ember (egy testvérpár) élt az alapítók közül. Ellenséges érzülettel fogadta az új telepéseket a környéken elszórtan élő rác lakosság is, s ugyancsak Novák lelkész feljegyzése szerint mindaddig nem volt nyugtuk e szomszédaiktól, míg a vármegye szigorú büntetőparancsa békességet nem teremtett a fiatal község s szomszédai között. A harmadik nehéz küzdelmet az elhagyott hazából magukkal hozott hitükért vívták. A telepések kivétel nélkül evangélikusok voltak. Első dolguk volt, hogy iskolát s templomot építsenek, szegénységüknek megfelelően fából — egy kis üveg harang hívta őket istentiszteletre magukkal hozott első tanítójuk, Elfenbein vezetése

alatt. Mindjárt a letelepülés második évében kegyuruk engedélyével lelkészt is hívtak Borbély (latinosan Tonsor) János személyében, aki előzőleg Lápafő lelkésze volt. A fiatal gyülekezetnek mindjárt leányegyháza is akadt a szomszédos kurdi kis tót nyelvű ev. gyülekezetben. 1743-ban Perényi Péter, a főispáni tisztséget is betöltő pécsi püspök lelkészüket vármegyei hajdukkal elűzette, s a templomot és iskolát lefoglalva, az újonnan alakult községet előbb a bikali, majd később a lengyeli plébániához osztotta be. A négy évtizeden keresztül változó erővel rájuk nehezedő nyomás azonban éppen az ellenkező hatást váltotta ki. Elvett iskolájuk és imaházuk pótlására a falu végén, az erdő tőszomszédságában építettek egy házat, ide küldték, hol nyíltan, hol pedig titokban, nem egyszer éjnek idején gyermekeiket iskolába, s maguk is itt jöttek össze, jórészt titokban tartott tanítóik vezetése alatt istentiszteletre. Tanítóik Elfenbein után Spangenberger, Schneider, Linde Gáspár, Esther, Schneider Henrik és Lemle J. Frigyes voltak, ez utóbbi egy időben jegyző is volt. — II. József türelmi rendeletének kihirdetése után a község a Tolna — Baranya — somogyi egyházmegye későbbi esperesét, Novák János Jakabot hívta meg lelkészül (feljegyzéseiből ismerjük a község előbbi történetét). 1783--85 évben felépült a régi kis imaház helyén az új templom, mely ma is egyike a vármegye legjellegzetesebb s legszilárdabb építésű ev. templomainak. 5 év multán az egyházközség a templom mellett új paplakot és iskolát is emelt. 1793 június 13-án villámcsapás érte a tornyot, november 14-én pedig épp a telkes sorban tűz ütött ki, melynek az új templom, iskola, paplak 6U lakóházzal s az összes melléképületekkel együtt áldozatul esett, a templomból csupán a négy fal maradt meg. A bekövetkező enyhe télen a kárt szenvedettek jószágaikat a szabadban teletették, ők maguk az épen maradt tulsó sorban kaptak lakást s kenyeret. Pár év alatt nemcsak a templom s az összes épületek épültek újjá a félig elpusztult faluban, hanem ekkor építettek nagy költséggel

orgonát is, s a század fordulót ma is meglévő legnagyobb harangjuk felavatásával ünnepelték meg. A következő század a békés munka, erősödés százada volt, s még a 48-as évek eseményei sem hagytak a kis falú életében nagyobb nyomot. 1832-ben hunyta le szemét hű pásztoruk, Novák esperes; ennek munkáját békésebb időben, szerencsésebb körülmények között Knar Sámuel (1832-1884), Becht Henrik (1884--1900), majd Haffner Vilmos (1901 —1916) folytatták; ez utóbbit követte előbb mint helyettes, majd mint rendes lelkész e történet összeállítója. 1868-ban épült az iskolaépület, mely jelenleg jegyzőlakás s község háza. 1903-1904 években építtette a község a jelenlegi lelkészlakást, majd 1910-1912-ben a mostani új, nagy, modern felszerelésű iskolát. Tanítók a már említett Lemle J. Frigyes, ennek fia, János, Schmirmund János, Grosch Henrik, Müller Ferenc, Mühl János és Becht Henrik, azután a jelenleg működő Reidl Sebestyén kántortanító következett. 1909-ben alakult át az előbbi s. tanítói állás önálló II. tanítói állássá s ezen Weil. Henriket a jelenlegi tanító, Schiller G. Adolf követte. — A jegyzői tisztelet Lemle J. Frigyes után is egyideig még a kántortanító látta el, majd a község a ráckozári körjegyzőséghez csatoltatott, 1913-ban azonban ismét önállósult s mint nagyközség, első jegyzőjévé Bind Henriket választotta meg. 1919-től Hénel Sándor, 1928-tól Lötz János, 1930-tól Mátsovics Ferenc töltötte be a jegyzői tisztelet, jegyzők Götz János és dr. Klenner János voltak. A világháború idejében a község lakói meghoztak minden áldozatot, a hősi halottak száma az 1100 körüli lakosságból: 51; a vitézzé avatottak száma: 5. — Uj orgona, két új harang, a villanyvilágítás bevezetése, országút építése, a községgel határos Bettelmann puszta jó részének megvétele a község élni akarásának és a jövőről való gondoskodásának beszédes tanújelei. Sajnos a termények, a gyönyörű, többször kitüntetett állatállomány nem hoznak megfelelő hasznot, mégis minden ok meg van arra, hogy a község, fennállásának most elkövetkező 3. évszázadában bátran nézzen a jövőbe, s attól további fejlődést várjon. (Büki Jenő

ág. hitv. ev. lelkész (I. o.) közlése; az adatok egy része az 1787-ben épült templomtorony gombjában akkor elhelyezett és nemrég előkerült okmányokból való.)

Büki Jenő ág. hitv. ev. lelkész, * 1889-ben Kissomlyón, atyja † B. Ádám szintén lelkész volt. Középiskoláit és a teológiai akadémiát Sopronban végezte 1912-ben. 1 évig Erlangenben és Lipcsében volt tanulmányúton. 1916-tól h. lelkész Mekényesen, itt 1918-ban lelkésszé választották. Baranya vm, thb az isk. kiv. népm. terén kifejtett működéséért elismerő okiratot; a testnevelés terén való működéséért az OTT -től nagyezüst érmet kapott. Közs. képv. test. tag, a Polg. lövész egy., a Levente egy., az Olvasókör elnöke, a „Pécs-baranyai Ismertető” dolgozótársa. Felesége: Becht Erzsébet, gyermekei: Ilona, Jenő, Károly, Zsuzsanna.

Ev. egyház, I. a község történetét.

Frank Dániel gazdálkodó, * 1883-ban Mekényesen. 1905-ben tényl. kat. szolg. vonult be az 52. gy. e.-hez. 1914-ben ismét bevonult, az orosz fronton, Montenegróban a hadtápnál szolgált, 1918-ban leszerelt. A bronz vit. érem tulajd. 60 holdas birtokán gazdálkodik. 9 évig volt közs. bíró, az egyh. közs. volt presbitere. 1930 óta vm. thb tag. — Felesége: Hollenbach Erzsébet, gyermekei: Konrád és Erzsébet.

Frank Henrik postaügynök, * 1863-ban Szárazdon. Szücsiparos volt, 1886-ban Mekényesen vegyes kereskedést nyitott, 1901-ben Dombóváron p. kezelői vizsgát tett és vezetése mellett 1902-ben létesült Mekényesen a p. ügynökség, melyet azóta is vezet. 1928-ban telefon központ létesült, ekkor telefon-kezelői vizsgát tett. Méhészettel, szőlészettel is foglalkozik. — Felesége: Hollen Magdolna, első felesége: † Ruppert Borbála volt. Gyermekei: Erzsébet, Gizella, Károly. Gizella leánya kisegítő p. kezelő.

Gyuricza Antal sajtómester, a Tejszöv. vezetője, * 1902-ben Bátán. Fűszer és csemegekeresk. szakmában működött. 1926-ban Felsőiregen a Derby sajt és vajterm. rt. -nál a tejipari szakmában dolgozott. 1927-28-ban Kisbéren tejipari

szakiskolát végzett és sajtómesteri képesítést szerzett. Diósberényen, Izményen és Finkén működött. 1930 óta a Derby rt. által bérelt Mekényesi tejszöv. vezetője. Az üzem modern sajttermelésre van berendezve, naponta 800 l. tejet dolgoz fel. Az Olvasókör vez. tagja. Borsodi tartózkodása alatt tejpgazd. szakelőadásokat tartott. — Felesége: Vály Anna, fia: Endre-Antal, dr. Klenner János h. közs. jegyző, * 1907-ben Boldogasszonyfalván. Középiskoláit Ujvidéken és Bonyhádán, a jogot Pécsen végezte, 1929-ben államtud. dr.-rá avatták, 1930-ban a szombathelyi közg. tanfolyamon jegyzői képesítést nyert. Ugyanez évben s. jegyző Ráckozáron, 1932 óta h. jegyző Mekényesen.

Reidl Sebestyén kántortanító, * 1901-ben Somogydöröcskén, atyja R. József okl. szállómester, föld- és szállóbirtokos. A tanítóképzőt Csurgón végezte, kántortanítói oklevelet 1922-ben nyert. Somogydöröcskén, Antalszálláson, Györén működött. 1926-ban Mekényesen kántortanítónak választották meg. 1931-ben a vm. thb a népm. terén kifejtett működéséért elismerő okirattal tüntette ki. A mekényesi dalkör megszervezője és karnagya, 1933-ban a Mecsekalján tartott dalosversenyen az I. díjat, (Baranya vm. ezüst serlegét) nyerték. Közs. képv. test. tag, az Olvasókör alelnöke, a testnev. biz. tagja. — Felesége: Jung Erzsébet, fiai: Rezső, Tibor.

özv. Riedl Jánosné sz. Frank Regina, Mekényesen. 1912-ben házasságot kötött t Riedl Jánossal, aki a táv. és tel. szerelést, a műszerési szakmát tanulta és 1910-ben lépett a posta szolgálatába, mint műsz. s. ell. Bpsten, Pozsonyban működött. A megszállás után férjét internálták és az itt szerzett betegsége következtében 1921-ben halt meg. Férje halála után szülőföldjén, Mekényesen telepedett le. Gyermekei: Károly-Emil, Edith.

harkai Schiller Adolf tanító, * 1889-ben Pozsonyban. Ősei 1663-ban kaptak nemességet. (Nagyatyja Sch. Adolf, Pozsony város kapitánya volt.) A tanítóképzői Sopronban végezte, 1918-

ban. Fertőmeggyesen h. tanító volt, 1909 óta Mekényesen tanító. A közs. testnev. biz. tagja, az Olvasókör jegyzője, a Polg. lövész egy. okt. lövész mestere, az Espereskerületi tanítói kör jegyzője. 1931-ben a vm. th. népm. biz. -tól elismerő okiratot kapott. — Felesége: Büki Margit, gyermekei: Margit, Mária, Miklós.

Wiesner János malomtulajd. * 1864-ben Mekényesen; az 1894-ben alapított malmot, 1911-ben átépítette és modernül rendezte be. 5 drb hengershékkal, 1 pár kővel és 42 HP gőzerővel dolgozik, napi teljesítőképessége 50-60 q. kizárólag vāmőrlést végez. Gazdálkodást is folytat. Vir. közs. képv. test. tag, előljáró. 1915-ben a 9. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton megsebesült. Felesége: Pickelhaupt Margit, gyermekei: Magdolna, János, Margit, Katalin, Erzsébet (Jung Ádámné).

MEZŐD

Halmos József kántortanító, * 1898-ban Bőszénfán. Iskoláit Csurgón végezte, 1916-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be. Leszerelése után 1918-ban oklevelet nyert Csurgón. Kercseligeten, majd 1920-ban Meződön választják meg, isk. kiv. népm. előadó, testnev. vezető, a Gazdakör elnöke. — Felesége: Blészer Karolin, fia: László

Rk. el. iskola. A község az iskolát 1843-ban a pécsi püspök segítségével építteti meg. Az építkezés azonban oly gyatra, hogy 1855-ben újra kell építeni. A tankötelesek száma ekkor 36, a tanító: Molnár János semmiféle iskolát sem végzett. Utóda: Győrffi Mihály már 4 elemít végzett, de 1879-ben Tékesre távozik. 1880-ban Csiszár Bélát, 1893-ban Kunnermann Márkust, 1896-ban Sántha Gyulát választják meg. Oklevele egyiknek sincs. Sántha 1900-ban Sumonyba távozik, utóda Király Dezső volt rákosi tanító, akinek főfoglalkozása a bocskorosság. Oklevele neki sincs, de jó hangja van, s a község erre büszke. Távozása után sokáig nincs tanító, nyugdíjast alkalmaznak. 1911-ben Novák Károly kercseligeti tanítót választják meg. Szorgalmas tanító, de 1914-ben bevonul és hősi halált hal.

Utóda 1915-ben Lázár József kishajmási tanító, akit fegyelmi okokból hamar el kell bocsátani. Tanító hiányában ezután Reiterné Matusek Borbála óvónőt alkalmazzák. 1919-ben a jelenlegi kánt. tan. Halmos József veszi át az iskola vezetését. Az iskolát átalakítják, mert a tankötelesek száma immár 80. Halmos kezdeményezésére 1929-ben megalakul a Gazdakör 40 taggal és 2 év alatt 250 kötetes könyvtárt szereznek be. A Gazdakör kebelében 45 taggal megalakult a tejszövetkezet is.

MOHÁCS I. fejezet végén.

MONOSOKOR

Története hosszú ideig azonos volt Okorággal (1. o.).

Fischer Jenő földbirtokos, * 1898-ban Pincehelyen. Középiskoláit Gyöngön és Bpsten, gazdasági tanulmányait Halleban végezve, Kishajmáson 500 holdas birtoka vezetését vette át. 1926-ban bérbevette a hg Eszterházy-féle 1500 holdas birtokot, cukorrépa termelést és állattenyésztést is folytat. — Felesége: Varga Julianna.

Fischer Vilmos földbirtokos, * 1865-ben Pincehelyen. 1906-ban Igalon 1600 holdas bérlete volt, 1918-tól 1929-ig az oroszlói és felsőegerszegi 850 holdas birtokot bérelte, Fejér és Baranya vm. thb. tagja volt. — Felesége: Steiner Matild, gyermekei: Jenő, Rózsi, Mariska.

MONYORÓD

Egy 1389. évi oklevél (Zichy okmt. IV. 551.) Monorod néven említi. Később Monyaród (1475.) és Manyorod (1475.) neveken fordul elő.

Adrián György rk. kántortanító, * 1898-ban Beremenden. Tanítói képesítést nyert 1921-ben Baján. Működését Goricán kezdte meg. 1922-ben Murgán, 1926 óta Monyoródon tanít. A Levente egy. főoktatója, népműv. előadó. 1916-ban bevonult a 19 h. gy. e.-hez, az orosz és román fronton harcolt. 1919-ben, mint hdj. örm. szerelt le. Kitüntetései: bronz vit. érem és Károly cs. k. —

Felesége: Flórschütz Mária, gyermekei: Vilma, Mária, Melinda.

NAGYÁRPÁD

Határa az őskorban lakott hely volt A Postavölgybe vezető út mentén hatalmas őskori telep van. Felkutatva még nincs. A középkorban szerepel mint község. Arpad, Arpat, Holas Arpad néven fordul elő a régi oklevelekben. Az 1542. évi adólajstromban Nagh Arpad néven szerepel.

Albauer József ig. tanító, * 1883-ban Pécssett. Családja Németországból ered. 150 éve költözött Baranyába. Oklevelet nyert Pécssett. 1903-ban Magyarbólyba került, 1912-ben Nagyárpádon ig. tanítónak választották. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb, olasz és orosz fronton harcolt-3 bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. Levente főoktató, isk. kiv. népm., faiskolai vezető, „Hangya” szöv. igazg., a dalárda megalapítója. — Felesége: Schléger Janka, leánya: Ilona.

† Sella Bálint kántortanító, * 1879-ben Grábócon. Iskoláit Pécssett végezte, utána Villánykövesden választották meg kántortanítónak és itt működött haláláig (1919). — Felesége: Horváth Mária, gyermekei: Erzsébet, Lujza, István.

NAGYBICSÉRD

Pápai tizedlajstromokban Bulchir, Bulcherd. Az 1542. évi adólajstrom szerint: Bycherd. A pécsi káptalané volt.

Kacs Kovics Jenő körjegyző, * 1900-ban Dombóváron. Középiskoláit a pécsi ciszterciánál és (a háború alatt) a hadapródiskolában végezte el. Baranyajenőn volt gyakornok, 1923-24. évben Szombathelyen a közigazg. tanfolyamot végezte, ezután Szalántára osztották be, ahol 1925-ig működött. Innen Mecsekszabolcsra került, mint a. ü. jegyző. 1931-ben jött Nagybicsérdre, mint h. körjegyző, 1932-ben körjegyzőnek választották meg.

Kletzi Béla h. plébános adminisztrátor, * 1887-ben Keszüben, régi tanítói családból. Gimnáziumot és teológiát Pécssett végzett, aztán különböző

baranyai községekben káplánkodott. A világháború elején a 41. h. husz. hadosztály táborig elköltözött és az is maradt az összeomlásig. A háború után Szabadszentkirályon 2 évig, Ujpetrén 1 évi, majd Tolnamegye több községében (legutóbb Dombóváron) 10 évig lelkes és hitoktató. 1933, virágvasárnapján helyezték Nagybicsérdre.

Rk. egyház, 1787 óta önálló plébánia, anyakönyve ugyanezen évtől kezdve van. Templomát a Mi Urunk Jézus Krisztus mennybemenetelének tiszteletére szentelték fel 1837-ben. Kegyúr: pécsi székeskáptalan. Hív. sz.: 569.

Svarda Béla rk. kántortanító, * 1910-ben Pécssett. Tanítói oklevelét 1930-ban szerezte. Ezután Nagybicsérdre egyhangúan kántortanítónak választották meg és azóta itt teljesít szolgálatot. 1931-32-ben katonai szolgálatát teljesítette, mint karpaszományos örm. szerelt le. (Atyja 23 évig málomi tanító, 1915-18-ig orosz hadifogoly volt.) — Felesége: Csizmadia Teréz.

NAGYBUDMÉR

A római korban számottevő falu volt. Nagyszámú épületrom került itt napvilágra.

Teschner Ferenc üzemvezető, * 1898-ban Főherceglakon. A tejkezelő szakiskolát 1931-ben végezte Pesterzsébeten. Működését Magyarbólyban kezdte meg az OMTK fiókjában. 1933 óta a nagybudméri tejszöv. vezetője. Napi termelés 350-400 l. Felesége: Heit Katalin gyermekei: József, Anna.

NAGYCSÁNY

Bálint István ref. kántortanító, * 1898-ban Botykapeterden. Tanítóképzőt Nagykörsön végzett 1910-ban. Még ez évben Drávacséhiben, 1925-ben Nagycsányban választották meg kántortanítónak. A Levente egy. oktatója, körjegyzőségi levente századparancsnok. Szakcikkei a „Levente Ujság” -ban jelennek meg. A népműv. előadások vezetője. 1916-ban bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az olasz fronton harcolt 12

hónapig, megsebesült. Mint hdj, örm. szerelt le. A Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Werb Piroska, gyermekei: Andor, Edith.

Szüle Pál kovácmester, kereskedő, * 1891-ben Bogdásán. Mint kovács segéd Sellyén (a Draskovich uradalomban), Mohácson, Győrben, Grácban és Pécssett dolgozott. 1919-ben Nagycsányban önállósította magát. Tejkezelői szakvizsgát 1924-ben tett s azóta az OMTK tejszarnokát is vezeti. 1927-ben vegyeskereskedést nyitott. A világháború alatt az orosz fronton harcolt. Háromszor sebesült, mint örm. szerelt le. Kisezüst vit. érem, Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Varga Mária, gyermekei: Juliánna, Pál.

NAGYHAJMÁS

Conrad Emilia - Lonka ev. tanító, * Ruszton, ev. tanító és papi családból. (Nagyatyja: † K. Lajos ruszti polgármester volt, atyja: Károly, Siegendorfban 28 éve tisztviselő.) A tanítóképzőt Sopronban végezte 1928-ban. Szentgotthárdon tanító volt, 1929-ben Nagyhajmáson megválasztották oszt. tanítónak. A népműv. előadások rendezője.

Dobry István sajt és vajmester, a tejszöv. vezetője, * 1907-ben Pécssett. Bátán, a Hunnia rt. tejipari üzemében volt gyakornok. 1924-ben Bpesten a tejhygieniai laboratóriumban sajt- és vajmesteri képesítést szerzett. 1926-ban Nagyhajmásra került a tejszövetkezethez, 1928-ban Hegyhátmarócon tejipari vállalatot alapított, 1930-ban ismét átvette a nagyhajmási tejszöv. vezetését, mint a Dombóvári vajterm. rt. sajt- és vajmestere. Az üzem napi 1000-1200 liter tejet dolgoz fel. — Felesége: Röder Katalin, leánya: Gizella.

Fanzler János ev. kántortanító, * 1893-ban Varsádon. (Atyja: † János Varsádon 35 évig volt kántortanító.) A tanítóképzőt Csurgón végezte 1912-ben. Felsőnánán, majd Varsádon (atyja mellett II. tanítóként), 1915-től Bátaapátiban, mint kántortanító működött. 1927-ben a nagyhajmási egyházközség megválasztotta kántortanítónak. Mint levitatanító látja el teendőit. Irod. népműv.

munkásságot is fejt ki. A Gazdakör megszervezője és jegyzője, közs. marhalevel kezelő. — Felesége: Kaufmann Erzsébet, fiai: Ernő, János.

Lázár István a vallásalapítv. Urad. bérlője, * 1883-ban Pálfán. 15 éven át Tolna vm. -ben nagybérlő és vm. th. tag volt. 1914-ben bevonult a 69. gy. e.-hez, az orosz fronton harcolt, megsebesült. A Nemerő-pusztai 300 hold földet 1929-ben vette bérbe, ált. gazdálkodást folytat és szarvasmarha hizlalással foglalkozik. Felesége: Kovács Julianna, gyermekei: Erzsébet, József, István (OMTK tisztv.), János (a gazdaságban működik).

NAGYHARSÁNY

IV. Béla király („Fehér" IX. 4-9. és 55.) 1249-ben Miklós dubichiai grófnak adományozza, aki Szársomlyó (Saarsumlú) hegyen várat épített. 1287-ben mint a magvaszakadt Balog Mihály birtokát Lőrincz nádor fiának, Kemény ispánnak adta IV. László. Ugyanövé a vár 1296-ban is. 1380-ban, s úgy látszik már előbb is, a királyé. 1388-ban Zsigmond király Kórógyi Fülöp fiának, Istvánnak adta. A Kórógyiak kihalásakor — 1440 körül — laki Kis Tamás kir. kamarás kapta adományul, de 1486-ban hűtlenségbe esve, birtokát a vingárti Gerébek kapták. A várromok a hegy tetején ma is láthatók. Az Árpádok alatt hozzátartoztak: Babócsa (Babocha, Baboncha), Bajnokfalva, Csipőtelke (Zichy okmt. 1313: I. 145.) és Csősztelek (Cheuztelek) községek is. A török dulás idején mindig útban volt s 1543-ban Siklóssal együtt elfoglalta Szulejmán szultán. A hódoltság idején, mint város van említve a mohácsi szandzsákságban. Sokat kellett szenvednie a török uralma alatt e helység népének, mert mint a régi krónikások írják: „a földek parlagon hevertek, a szöllőket felverte a gaz, a barmok idegen nép eledelül szolgáltak":

. . . „nagy visszavonyás és meghasonlás miatt az országnak veszedelme történék a töröktül. Az urak a püspökségeket sákmánra hánták, belopák magukat a Luther tanítványai, kik elsőben a Prinyi Péternek és Drágfi

Gáspárnak esztét veszték. Azután a Calvinus trombitásai bekürtölének, így vesze el régi ájtatos hitünk!"

A továbbiakra nézve lásd: Ref. egyház.

Csokonai István, ir. tiszt, * 1899-ben Gyöngyösmelléken, iskoláit Fiumében végezte el; 1917-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz fronton 15 hónapig harcolt, megsebesült, a Károly cs. k. tulajd. Mint jegyző gyakornok Garéban dolgozott, a siklói főszolgabírói hivatalnál 6 évig működött. 1932 óta Nagyharsány jegyzőségénél ir. tiszt. Levente főoktató, a Frontharcos szöv. tagja. — Felesége: Kalocsai Mária, fia: István.

Csóry József vendéglős és gazdálkodó, * 1875-ben Nagyharsányban. 1900 óta 60 holdas birtokán gazdálkodik, fajállatokat tenyészt. 1918-ban megvette vendéglőjét, ahol saját borát méri. Évente kb. 200 hl. bort termel, külföldre is szállított. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be és a háború végéig teljesített szolgálatot. Vir. közs. képv. test. tag. Régi és kitűnő vadász. — Felesége: Török Mária, leánya; Mária (Szántó Gyuláné, fia: Gyula).

Denke Dávid s. jegyző, * 1897-ben Diószvizlón. Középiskoláit 1916-ban Pécsen végezte, majd bevonult a 19., azután a 20. honv. gy. e.-be, az orosz és román fronton harcolt, mint zászlós szerelt le. A bronz vit. érem, Károly cs. k., a háborús emlékérem tulajdonosa. Vajszlón volt jegyző gyak. 1921-ben. Jegyző tanfolyamot végzett 1924-ben Szombathelyen, akkor h., később vál. a. ü. jegyző lett; jelenleg s. jegyző. A Polgári lövészegylet ü. v. igazgatója. A Népművelési egy. jegyzője. — Felesége: Deák Margit, gyermekei: Margit, László.

Hideg János ref. lelkész, * 1885-ben Somogyaszalón, középiskoláit Csurgón és Pápán, felsőbbiskoláit Bpsten és Pápán 1910-ben végezte. 1912-től Büssün, Szaván, Kiscsány-Oszióban lelkészeskedett. 1931 óta nagyharsányi lelkész. A háború elején utazó lelkész volt Bpest és Pécs székhellyel. 10 hónapig Klagenfurtban a X. hads. -nél, majd az olasz fronton teljesített szolgálatot. Volt egyházm. aljegyző, jelenleg

tanácsbíró; vm. thb. és kisgyűlési vál. tag; a Népm. egy. vez. elnöke és minden közművelődési egy. tagja; irodalmilag is működik. — Felesége; Doba Irén, fiai: Lóránt, Kornél.

Ihász Lajos közs. főjegyző, * 1879-ben Sárszentmiklóson. Középiskoláit itt és Csurgón végezte. 1902-ben Pécsen közgazg. tanfolyamot végzett és s. jegyző lett 1903-ban Izsépen. Ezután Lánycsokon és Beremenden vál. s. jegyző, 1910-től Diószvizlón vez. jegyző volt. A megszállás alatt elhagyta hivatalát, le is volt tartóztatva, de a felszabadulásakor azonnal hivatalba lépett és ő fogadta a bevonuló magyar katonaságot. 1922 óta Nagyharsány vez. jegyzője; a Levente egy., Polgári lövész egy. és a Tűzoltó egyesület vezetője, a Járási jegyzői egy. és a Népm. egy. elnöke. A Baranya vm. jegyző egy. főjegyzője, a Baranyai villamosági rt. felügy. bíz., az Orsz. jegyző egy. választm. tagja, vm. thb. tag. — Felesége: Csökölí Irma, fiai: László, Lajos, Ernő.

Jovics Román szül. Benkő Mária tanító, * Fiumében. (Édesatyja: B. Kálmán 42 éven keresztül volt tanító.) A bpesti tanítóképző elvégzése után 4 évig a postánál működött. 1912-ben lett tanító Nagyharsányon. 70-80 tanuló tartozik nevelése alá, az I. II. osztályt tanítja. Férje Jovics Román, gazdálkodó, a háborúban, mint tengerész vett részt. Fivérei: B. Géza hdgy, B. Gyula II. oszt. tengerészkapitány hősi halált haltak.

Káta Dezső h. bíró, * 1894-ben Nagy-tótfalun. 1920 óta 39 holdas birtokán fajállattenyésztéssel, bortermeléssel foglalkozik, borait Olaszországba szállítja. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. az orosz fronton megsebesült, 25%-os hrt, de rokkantdíjáról lemondott. A bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem és háb. emlékérem tulajd. Három évig közs. pénztárnok, a Levente egy. főoktatója volt, 2 év óta h. bíró. 1923-tól könyvelő az OKH -nél, 1927 óta igazgató. — Felesége: Szulykó Mária, gyermekei: Dezső, Mária.

Knoll Antal malombérlő, * 1896-ban Kisköszegen. A szobafestő iparban 1913-ban szabadult fel. Mint segéd Bpsten a Ganz-gyárban 3 éven át dolgozott, 1920 óta szobafestőmester

volt. 1931 óta a Nagyharsányi ipartelepek rt. gőzmalomát fivérével közösen bérli és vezeti.

Knoll Ferenc molnár és asztalos, * 1906-ban Dályokon. Az asztalos szakmában Siklónagyfaluban szabadult fel. Majd a molnár mesterséget tanulta és Bpesten dolgozott. Rövid önállóság után 1931-ben fivérével együtt átvette a Nagyharsányi ipartelepek rt. gőzmalomát. Napi teljesítőképesség 180 q., 100 HP vill. motorral van felszerelve és 3 alkalmazottat foglalkoztat.

Kostyál Károly közs. tisztviselő, * 1900-ban Bobró. Iskoláit Pécsen végezte el, majd Nagyharsányban 10 évig ír. tiszt volt, 1930-tól ugyanitt kiségitő tisztv. A háború alatt az 52. gy. e.-ben szolgált, mint hdj. őrzető szerelt le. évig a nemz. hads. tagja is volt. — Testvérei: vit. Kosári János (az 52. gy. e.-ben 37 hónapig volt az orosz és olasz fronton), József (az orosz fronton volt, 25%-os hrt).

Krób Ede hitelszöv. könyvelő, * 1902-ben Magyarbólyon. Iskoláit Pécsen végezte. 1928-ban az OKH -nél tisztv. lett. Ezenkívül 24 holdas birtokán és 5 hold szőlőjén gazdálkodik. 1922-től 1924-ig a nemz. hadseregben szolgált. Közs. esküd, a Polgári olvasókör jegyzője és az önk. tüz. egy. tagja. — Felesége: Telhofer Emma, leánya: Emma.

Lőwy Á. Jenő kereskedő, mészáros és szikvizgyáros, * Nagykozáron. A mészáros szakmában 1892-ben szabadult fel, mint segéd Pécsen dolgozott, 1902-ben Kisbudmérön önálló lett. 1904 óta van Nagyharsányon. Ugyanitt 1926-ban vegyeskereskedést nyitott és azóta szódavizet is gyárt. — 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz, szerb, román fronton 19 hónapig harcolt, kétszer sebesült, mint 50%-os hrt, tizedes szerelt le. — Felesége: Libsitz Berta, leánya: Margit.

Mautner József rt. ü. v. igazgató, * 1887-ben Sellyén. Középiskoláit Pécsen elvégezve Orahovicán mint tisztviselő 14 évig működött. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, kétszer sebesült. 1920-ban került Nagyharsányra. 1925-ben a MOKTÁR égisze alatt megalakult a Baranyai villamosság rt. és mikor

1926-ban a régi közk. társ. -ből megalakult a Nagyharsányi ipartelepek rt. is, a két vállalat ü. v. igazgatója lett. A vállalat Baranya vm. egyik legnagyobb üzeme, kb. 600 km. vonalhosszúságban, 7.000 fogyasztóval működik. Először Nagyharsányt, 1925-ben Siklóst és 1926-tól kezdve fokozatosan a megye nagy részét (Mohácsot is) a vállalat látja el villamos világítással. A vállalatnak malma és kőbányája is van. 42 havidíjas alkalmazottat és számos munkást foglalkoztat, (a malom jelenleg bérbe van adva). Közs. képv. test. tag. — Felesége: Mautner Irén, leánya:

Ref. egyház. Sztárai Mihály mindjárt a török hódítás után Baranyába jön, ahol, — mint Tuknai Miklóshoz írja, — két év alatt 120 egyházat szervezett. Siklós földesura akkor Perényi Péter volt, az ő pártfogoltja Siklósi Mihály, Siklós reformátora, — némelyek szerint ő lett volna Nagyharsányé is, — de egy későbbi feljegyzés ennek ellentmond, u. i. 1637-ben egy Szabó István nevű, 93 éves ember azt állítja, hogy ő gyermekkorában úgy tanulta, hogy 1531 táján egy Sztárai Mihály nevű, igen kegyes és istenfélő ember járt itt, hol akkor pápisták és unitáriusok laktak. Unitárius hatásra mutat a nagyharsányi templom falába vágott jelmondat: (Ezsaiás ILV. 4.).

„Én vagyok az Ur és több nincs, rajtam kívül nincs Isten!"

(Sajnos a feliratot a legutóbbi templomtatarozáskor nem vette a kőműves figyelembe s bemeszelte.) Az unitárius tanok elterjedésének bizonyítéka még Sztárai egy verse is:

„... Ennek tudománya igen hamis vala,
Krisztus istenségét ő tagadja vala,
Csak pusztá embernek ötet vallja vala, Isten
eszközének ötet mondja vala"...

Az unitáriusokkal késhegyig menő „disputák” tartattak s ezek között első helyen („Pécsi Codex”) a nagyharsányi disputa van felemlítve. Nagyharsányban Alvinczi György, a híres

unitárius szónok, itteni ismeretlen ellenfelét 1566-ban legyőzte s az egyház unitáriussá lett.

Hasonlóan Pécs is, — ahova innen mentek disputára a győztesek, (Jászberényi György és Alvinczi). A két veszett csata után, Vörösmarty Illés református püspök 1574-ben ismét meghívta Nagyharsányba vitára Alvinczit, aki meg is jelent Tolnai Lukács paptársával, de most alul maradt a vitában, Alvinczit elfogták és — a vallási türelmetlenség szomorú példájaként — Kopáron felakasztották; Tolnai Lukács Pécsre menekült. Nagyharsány ismét reformátussá lett. Az 1576-i hercegszöllősi zsinaton „Valentinus Harsány” fordul elő, mint a kánonok aláírója első helyen, ez is igazolja, hogy Harsánynak már ő előtte is volt papja. A török időkből még csak Dani (valószínű Kölgyesi) pap neve van feljegyezve. 1687. aug. 12-én volt a törökre nézve végzetes nagyharsányi csata. A török kivonulás után a reformátusságra nehéz napok következtek. Radanay és Nesselrod püspökök teljes erővel nekilátnak a reformátusok megtérítésének. Ez időben Harsány Caprara Aneas tábornok birtoka lesz s ő is szívesen segítene a reformátusok pusztításában. Mégis 1723-ban Mocsai János seniorsága idejében, templomot építenek s az anyagot a hegyről hordják le hozzá, közben, alig fordulhatva kettőt naponkint; de mikor elkészült a templom a püspök belakoltatta. Mocsai senior a lakatot feltöri s istentiszteleteket tart benne; a vármegye bebörtönözi, sok üldöztetés után 1737-ben meghal. Utódai (Czeglédi István. Angyalosi Kovács Zsigmond) idejében a templomot újra építtetik. Az idők jele, hogy az építéshez az akkori püspök, Berényi Zsigmond, fát és téglát ajánl fel, de a harsányiak ehelyett csigát és kötelet kérnek a torony anyagának felhúzásához. A ma is fennálló templom keleti — kb. fele része — még a 13. században, Szt Borbála tiszteletére épült. E templom a Pálos rend tulajdona volt, a török 1546-ban megkezdte bontását, de a harsányiak 100 ezüst tallérért megváltották. Angyalosi utóda, Vencsei Gergely, — később esperes — volt, az ő ideje alatt — 1741-ben — kezdik az anyakönyveket vezetni.

Utána 1766-ban Szentmiklósi Péter következett. Ez időben a rk. plébánosok vizsgálták az egyház és iskola dolgait; fel van jegyezve, hogy az egyház a németi plébánosnak (előzékenysége jutalmául) vaját és heringet, máskor csigákat küldött. 1776-ban Klimó György püspök temetésére elküldik lelkészüket, erre 10 garas költséget ad az egyház. Papjai sorában találjuk Halász Józsefet, (Nagykőrösről hozták 13 kocsival, három évi itteni paposkodás után Pápára viszik s ott dunai püspökké választják), Földváry Sámuel (Sellyéről), Pólya Jánost (utóbb esperes), Bonovai Kálos Mózes, Tóth Ferenc és Kádas Imre espereseket; utóbbi semmiképpen sem akarták Kisharsányból elfogadni, mire a felsőbbség a templomot három hónapra becsukatta. Kádas Imrét egyházkerületi gyűlésre utaztában, Kecskeméten érte a halál, ott is temették el. Utóda lett Nádasdi Fodor Pál, a későbbi esperes. 1831-ben kolera pusztította a falu népét, 81 lélek halt el ez évben. 1828-tól kezdve dézsma búzát és bort szednek az Urasztalára, (ma is). 1847-ben átutazik Harsányon István nádor. Dömötör Károly, (1889) idejében épült a mostani paplak; őt követte Iványos Soma, majd Szabó Károly és a jelenlegi lelkész: Hideg János. 1901-ben szép kerítéssel veszik körül a templomot s a gondozott kertet. 1907-ben Kossuth szobrot emel, 1924-ben a világháború hőseinek emlékoszlopot állít, járdát, villanyvilágítást létesít a község. 1930-ban a régi nagy orgonát új sípokkal látják el, a lelkészlakot pedig kibővítik, úgy hogy ma alig van ennél szebb és nagyobb paplak az országban. Három új harangot is vesznek. - Harsányban a XVI.-XVII. sz. -ban latinul is tanítottak; particulája volt a debreceni iskolának s onnan nyerte rektorait. Voltak itt declinisták, conjugisták, grammatisták, syntaxiták is. A rektorkérésnél ilyen ígéreteket tettek:

„A nagyharsányi iskolamesternek ígérjük, hogyha jó lesz, 110 és több tanítványa is leend,"

A tandíj 8 garastól 2 márvásig terjedt 1849 után a felső-, közép- és alsó iskola helyett elemi iskola létesült A hívek legnagyobb száma 1100 lélek

körül volt, ma 752 reformátust s 60 evangélikust számlál. A csökkenés oka kétségtelenül az „egyke”; mai lélekszáma Pécs, Mohács és Siklós után negyedik az egyházmegyében.

Sturm Sándor tanító, * 1910-ben Pécsett. A tanítóképzőt ugyanitt végezte 1931-ben. 1932-ben Nagyharsányon a közs. iskolánál h. tanítónak választották meg, a 3-4 osztály anyagát tanítja, tanítványai száma 40-50. A Népm. egy. tagja. — Édesatyja: † S. Rezső résztvett a világháborúban.

Tokaji József ig. tanító, * 1883-ban Békésen. A tanítóképzőt Debrecenben végezte 1904-ben.

Gyomán, Mezőberényen tanított, 1907 óta Nagyharsányban működik. 1912-ben igazgatónak nevezték ki. 1914-ben bevonult a 101. gy. e.-hez, 27 hónapig az orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült, mint fhdgy szerelt le. A kisézüst vit. érem, Károly cs. k., a seb. érem és háb. emlékérem tulajd. A Polg. olvasókör elnöke, a Dalárda elnök-karnagya, a Népm. biz. titkára. — Felesége: Kálmán Ilona, fiai: József, László.

NAGYKOZÁR

Neve kétségtelenül a honfoglaló magyarsággal bejött khazar néppel hozható összefüggésbe. Egy 1383. évi okmányban: Kazar (Zichy okmt. IV. 255.). Az 1542. évi adólajstromban: Naghkozar.

Daday Tibor körjegyző, * 1888-ban Sárkányban (Fogarás m.); középiskoláit Désen végezte 1907-ben. Közig. pályáját Erdősvásárhelyen kezdte 1913-ban. 1914-ben bevonult a 32. h. gy. e.-hez. Az orosz fronton küzdött, 1919-ben mint hdj. leszerelt. A koronás ezüst érdem k. tulajd. Egy évig a nemz. hads. -ben szolgál, 1921-ben Püspökin jegyző gyak. A közig. tanfolyam végeztével 1922-ben Bezedeken s. jegyzőnek választották meg. 1923-ban Magyarbólyban s. jegyző, 1929-ben Keszün h. vez. jegyző, ugyanez évben Nagykozárán h., majd vál. körjegyző. A Magyar nemz. szöv. tagja. — Felesége: Minárovits Hajnalka, gyermekei: Edith, Hajnalka.

Kerekes Ferenc ig. tanító, * 1889-ben Lothárdon. A tanítóképzőt Pécsett végezte, 1908-ban. Répcesarudon, 1909-ben Átán, 1911-ben

Lothárdon, 1924-ben Jászkarajenőn működik. 1926-ban nagykozári áll. iskolához nevezik ki, 1932-ben igazg. lett. A lothárdi „Hangya” szöv. egyik alapítója és volt ü. v. elnöke. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb, orosz és olasz harctereken küzdött 30 hónapon át. 1918-ban olasz fogságba esett, 1919-ben hazajött, mint hdgy szerelt le. A kisézüst vit. érem, Károly cs. k. tulajd.

Kerekes Ferencné sz. Poszek Franciska tanító, * 1890-ben Pécsett. A tanítóképzőt Pécsett 1908-ban végezte. Lothárdon, Jászkarajenőn, 1926 óta a nagykozári áll. elemi iskolában tanít. A műkedvelő előadások vezetője.

Kocsis József s. jegyző, * 1905-ben Ozorán. Középiskoláit Bpsten végezte, 1924-ben. Ozorán jegyző gyak., 1926-ban Keszűben irnok volt. A közig. tanfolyamot 1929-ben Szombathelyen végezte, azóta Nagykozárán vál. s. jegyző. — Felesége: Nagy Irén, fia: József.

Kovács Gergelyné szül. Imre Mária, okl. szülésznő, * 1893-ban Beremenden. 4 középiskolát végzett Bpsten. Oklevelet a pécsi Szül. klinikán 1918-ban szerzett. Kistótfalun, majd Mecsekszabolcson működött. 1927 óta Nagykozár község szülésznője.

Lepold Jakab földbirtokos, 1900-ban Szilberekén. Középiskoláit Pécsett végezte. Atyja, id. L. Jakab halála óta György öccsével közösen vezetik 72 holdas birtokukat és 100 holdas bérletüket. 18 drb -ból álló tehenészetük, modern traktoruk van. A közs. képv. test. tagjai. — Felesége: Schwab Anna, gyermekei: Mária, Jakab. —

L. György, * 1906-ban Szilberekén. Keresk. érettségit 1926-ban Pécsett tett, 1927-ben Németországban volt tanulmányúton. Bátyjával közösen gazdálkodik. — Felesége: Szeitz Erzsébet, fia: György.

Muszti István földbirtokos, volt orsz. gy. képviselő, * 1875-ben Zalaszentmihályon. 1906-ban az isk. gondnokság tagja, majd elnöke lett, ezalatt épült fel az iskola és 3 tanerős lett. 1905-ben lett először vm. thb. tag. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz fronton 24 hónapon át

küzdött. Soron kívül örm. lett, hads. parancsnoki elismerésben részesült. 1918-ban megválasztják közs. bírónak. Ugyanez évben összekötetésbe lép nagyatádi Szabó Istvánnal, több ízben tárgyalt a magyar kormánnyal. 1919-ben megválasztották a Baranya vm. -i kispárt elnökévé. 1920-tól 1931-ig képviselte a szalántai kerületet 3 cikluson át, 4 választáson. 1931 óta örökös tagja a vm. thb. -nak. A közig. biz. tagja, Baranya vm. gazd. egy. alelnöke, a Kispárt párt társelnöke, közs. képvis. test. tag, a OMGE tagja. Az Alsó-dunántúli mezőgazd. kamara vál. tagja. A járási és körzeti mezőgazd. biz. tagja. A Kispártok Lapja munkatársa. 100 holdas birtokán gazdálkodik. Tehenészete 30-32 drb. -ból áll. — Felesége: Nagy Anna, gyermekei: Géza (a 19. h. gy. e.-ben a román fronton, mint zászlós harcolt), Jenő, István.

Muszti László tanító, * 1909-ben Pécsen. A tanítóképzőt Pécsen végezte 1929-ben. 1929 óta a nagykozári áll. el. népiskolánál működik. A Sport E tagja.

kibédi Péterffy Sándor ny. cs. tiszth., * 1877-ben Szentháromságon. Fa- és fémipari iskola elvégzése után az Első erdélyi gyermekjáték gyárban üzemvezető lett. 1898-ban bevonult a 62. gy. e.-hez. 1901-ben a csendőrség szolgálatába lépett. Nagyszék—Budateltén, mint őrsparancsnok h., a kolozsvári szárnyirodában, mint beosztott működött; 1909-ben nyugdíjba ment. — Felesége: Nagy Ilona, 1906-ban Zilahon p. mest. vizsgát tett. 1903-ban Bihar-Nagybajomban lépett a posta szolgálatába. 1906-23-ban p. mester volt.

† Sziebert János gazdasága. A 210 holdas birtok vezetője fia, Sz. István, okl. gazdasz, * 1909-ben Pécsen. Középiskoláit ugyanott 1927-ben, a gazdasági akadémiát akadémiát Magyaróváron 1931-ben végezte. Különös gonddal kezelt tehenészete 20 drb. -ból áll. A közs. képvis. test. tagja.

Trautmann Ádám kovácmester, * 1892-ben Magyarországon. Mint segéd Gyulapusztán dolgozott, 1923-ban önállósította magát; méhészettel is foglalkozik, 1926 óta képvis. test. tag. A világháború a 8. h. husz. e. -nél találta, a román

és orosz fronton harcolt az összeomlásig, a kisezűst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Richter Irma (vegyeskereskedése és doh. árudája van), leánya: Anna,

Vrancsics János közs. bíró, * 1879-ben Nagykozáron. 1919 óta tagja a közs. képvis. test.-nek, 1922-től 2 évig h. bíró, 1932 óta közs. bíró. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e. -hez, a szerb és orosz fronton 33 hónapon át harcolt. Károly cs. k. tulajd. Felesége: Popovics Lúcia, fia: Pál (frontharcos volt).

NAGYNYÁRÁD

Az oklevelekben említett Naragh, Narad községek egyaránt vonatkozhatnak Kis- és Nagynyárádra. Egy 1235. évi oklevélben (Fejér, III. 2. 435.) előfordul: Terra Narad aucupum. Mindkét plébánia a Pécsi főesperességben volt. A községek a pécsi püspöké, részben köznemeseké voltak. A mai Körvélydülő helyén valamikor Körvélyes község feküdt. Szomszédjában volt Kerek-egyházföldje (Poss. Kerekeghazfelde (1442. Zsélyi llt.).

Becker János asztalosmester, gazdálkodó, * 1900-ban Mohácson. 1918-ban bevonult a haditengerészethez, a háború végén leszerelt. Atyja keze alatt 1920-ban szabadult fel, mint segéd Nagynyáradon dolgozott. Iparán kívül gazdálkodással foglalkozik saját földjén. — Felesége: Bohner Genovéva, gyermekei: Anna, Mária, István.

Faludy Ádám rk. plébános, * 1883-ban Majson. Középiskoláit és a teológiát Pécsen végezte, 1905-ben szentelték pappá; káplán volt Mozsgón, Babarcon, Bogdásán, Bükkösdön, Hőgyészen, 1909-ben a gr. Apponyi család kegyurasága alá tartozó Závod plébánosa lett. A világháború elején mint katona-lelkész vonult be a 19. gy. e.-hez. 1918-ban Frigyes kir. herceg ajánlatára a pécsi püspök Nagynyárára nevezte ki plébánosnak. A templomot kezdeményezésére állították helyre 24.000 P költséggel. Az Olvasókör, a Rk. ifj. egy. elnöke, vir. közs. képvis. test. tag.

Fridrich Péter vegyeskeresk. és vendéglős, *

1886-ban Nagynyárádon. Mint segéd Mohácson és Pécsen dolgozott 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez. A szerb és orosz harctereken küzdött, megsebesült, mint örm. szerelt le. 1922-ben Nagynyárádon üzletet nyitott. A Gazd. egy., a Rk. olvasókör tagja. — Felesége: Müller Katalin, gyermekei: Mariska, Erzsébet.

Hauck József gazdálkodó, * 1900-ban Nagynyárádon. 65 holdas birtokán bortermeléssel, faj állattenyésztéssel foglalkozik. A közs. képv. test., a Levente egy., az Olvasókör tagja. 1918-ban bevonult, a 32. tábori tüzér e.-hez. — Felesége: Plandl Margit, gyermekei: József, Erzsébet.

Hock Simon közs. közgyám, * 1884-ben Nagynyárádon. 24 holdas birtokán gazdálkodva, bortermeléssel, állattenyésztéssel foglalkozik. Közgyámi tisztet 2 éve visel. A szerb, orosz, olasz harctereken végigküzdötte a háborút, megsebesült, a bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Kreif Anna, gyermekei: József, János.

vit Kardos György mézárós, hentes és kocsmáros, * 1886-ban Nagynyárádon. Mint segéd Mohácson, Magyarbólyban, Nasicon dolgozott. 1912-ben Nagynyárádon önállósította magát. 1929 óta másodszer bérlő a közs. vendéglőt. A szerb, orosz és olasz frontokon végigküzdötte a háborút, háromszor sebesült, mint örm. szerelt le. A nagyezüst, kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem, hab. emlékérem tulajd, 1924-ben avatták vitézzé. — Felesége: Schramm Margit, fia: Antal.

Kirschner János rk. ig. tanító, * 1888-ban Apatinban. A tanítóképzőt Baján 1907-ben végezte. 1 évig a vasmegyei Alsómedvésen tanított. 1909 óta Nagynyárádon működik. Igazgató lett 1920-ban. Az iskola 2 tanerős, részben osztott vegyes, 125 tanulóval. Az isk. kiv. népműv. vezetője. A világháborúban az 52. gy. e.-nél 1½ évig teljesített szolgálatot. Felesége: Popovics Teréz, gyermekei: József, Magdolna.

Koch György h. bíró, * 1895-ben Nagynyárádon. 1921 óta önállóan gazdálkodik 26 holdas birtokán. Faj- és haszonállat tenyésztéssel foglalkozik. 2 éve h. bíró. 1915-ben bevonult az 1.

h. tüz. e.-hez. Az orosz és olasz harctereken küzdött. — Felesége: Tándl Erzsébet, gyermekei: Bálint, Irma.

Kramm Antalné sz. Egger Mária, ny. műsz. tanácsos özvegye. († Férje, * 1880-ban Nagynyárádon. Középiskoláit Pécsen, egyetemi tanulmányait Bpsten végezte 1904-ben. Az iparfelügyelőségénél, a keresk. minisztériumban szolgált. 1919-ben lett műsz. tanácsos. A világháborúban, mint szds, 29 hónapig szolgált a szerb, orosz és román frontokon, 3-szor sebesült. 2 Sign, laud. (a kardokkal), a kat. érdem k., Károly cs. k., seb. érem tulajd.) — Birtokuk (63 hold) bérbe van adva.

Kramm György kereskedő, * 1874-ben Nagynyárádon. 1907-ben alapított üzletében fűszer-, rőfös- és edényárúkat tart. 1916-ban bevonult a 19. gy. e.-hez, az orosz fronton megsebesült, 2 évig fogságban volt. 5 év óta közs. képv. test. tag. — Felesége: Beer Erzsébet, gyermekei: Katalin, Erzsébet, János, Viktória.

Kramm János községi pénztárnok, * 1896-ban Nagynyárádon. 1915-ben bevonult a 19. gy. e.-hez, az orosz fronton megsebesült. 1920 óta 24 holdas birtokán gazdálkodva, bortermeléssel, faj állattenyésztéssel foglalkozik. 2 év óta közs. pénztárnok. Felesége: Kramm Erzsébet, gyermekei: József, Zsófia.

Landek Péter liszt- és sertés kereskedő, * 1898-ban Ecsényen. Mint kovács segéd Bolmányban dolgozott. 1916-ban bevonult a 10. lovas tüz. e.-hez, az orosz, román és olasz harctereken küzdött 28 hónapon át, megsebesült, mint örvezető szerelt le. Bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem tulajd. A nemz. hads. -ben is szolgált. 1932 óta liszt és sertéskereskedéssel foglalkozik. — Felesége: Szabó Rozália, gyermekei: Ilonka, Julianna, István.

Prell Péter közs. bíró, * 1895-ben Nagynyárádon. 42 holdas birtokán bortermeléssel, faj- és haszonállat tenyésztésével foglalkozik. 2 év óta tölti be a bírói tisztséget. — Felesége: Schweninger Erzsébet, fia: Ádám (atyjával gazdálkodik, felesége: Endresz Jozefin, leánya:

Mária).

Rk. egyház. 1735-től önálló plébánia: anyakönyve 1741 óta van. Templomát 1757----1766. építették a Boldogságos Szűz Mária Szent Neve tiszteletére. Kegyúr: Frigyes főherceg. Hiv. sz. 1250. (magy. ném.).

Schubert Ede vajmester, tejcarnokbérő, * 1895-ben Nyomján. 1913-ban Csákon 1 éves vajmesteri tanfolyamot végzett és a temesvári városi tejközpontnál, mint vajmester működött. 1915-ben bevonult az 52. ,gy, e.-hez, a háború végéig az orosz fronton küzdött, 3-szor sebesült, a Károly cs. k. tulajd. Leszerelése után a Hunnia egyesült tejgazdasági rt. szolgálatába lépett, majd Majson tejcarnokbérő lett. 1929 óta Nagynyárádon mint tejcarnokbérő, vaj és sajt készíttéssel foglalkozik. — Felesége: Müller Irén, gyermekei: Lajos, Izabella.

Schum Anna postaügnök, * Nagynyárádon. Középiskoláit Pécssett végezte 1908-ban, p. ügnöki vizsgáját Villányban tette le. A nagynyárádi postaügnökséget 25 év óta vezeti. A megszállás alatt hivatalos teendőit a legnagyobb nehézségek között is elvégezte.

NAGYPALL

Csapó Ödön ref. lelkész, * 1883-ban Csajágon. A teológiát Pápán és Debrecenben végezte. Lelkészi működését Csomafáján (Kolozs m.) kezdte meg. 1914-ben a magyarkályáni egyház lelkésze. Innen 1926-ban menekülni kénytelen. Som községbe, innen Kiskunhalasra kerül mint s. lelkész. 1929 óta nagypalli lelkész. — Felesége: Nagy Katalin, gyermekei: Endre, Gabriella.

Gerner Nándor cipésmester, * 1905-ben Nagypallon. Iparát Pécsváradon tanulta. Bonyhádon és Budapesten segédeskedett, 1923-ban önállósította magát Nagypallon. — Felesége: Gran Gertrud, gyermekei: Rezső, Mária.

Prettl József rk. kántortanító, * 1891-ben Mecsekjánosin. A tanítóképzőt Pécssett végezte 1911-ben. Működését Liptódon és Püspöknádasdon kezdi meg. 1923-ban Kisújlányára, 1927-ben Nagypallra kerül. A Lev.

egy. és a Gazdakör elnöke, a „Hangya” ü. vez. -je, népm. előadó. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és albán fronton harcolt, mint hdgy szerelt le. Kitüntetései: Sign. laud., nagy- és kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. — Felesége: Pongráz Etelka, gyermekei: László, Jenő.

Ref. egyház. Anyaegyházzá lett 1793-ban; azelőtt Várkony leányegyháza volt, 1826-ban építette mai templomát. 1842-ben 296 volt a lélekszám, ma 138.

NAGYPETERD

Az Árpádok alatt és később is egy telep volt Kispeterddel, a mai Botykapeterd egy részével. Nemeseiről és papjairól több okmány is megemlékezik, Igy: Nobiles de Peterd (Anjouk. okmt, II. 470.), Scerdos ecclesie Peterd (1363. Muz. llt.). A másfélszázados török hódoltság alatt nemesi lakói jobbágy sorba kerültek, utódaik csak a XVIII. század elején igyekeztek elismertetni régi nemességüket. Baranya vm, 1724-ben bizottságot küldött ki, amely 16 család nemességét elismerte.

Csipán Gyula kisbirtokos, * 1895-ben Nagypeterden. A keszthelyi gazd. akadémián szaktanfolyamot végzett. 40 holdas birtokán gazdálkodik édesatyjával együtt. A Legeltetési társ. elnöke. 1915-ben bevonult a 8. h. husz. e.-hez, az orosz fronton megsebesült. — Felesége: Hordos Jolán, leánya: Jolán.

Horváth Sándor máv áll. vezető, * 1888-ban Cserdin. 1913-ban lépett a Máv szolgálatába, 1933 óta áll. vezető Nagypeterden. A világháborúban a szerb, montenegrói és olasz fronton harcolt a mozgósítástól kezdve. 1916-ban felmentették. — Felesége: Szekeres Katalin, fia: József.

Kántor Elemér körjegyző, * 1880-ban Budapesten. A közig. tanfolyamot 1906-ban végezte Pécssett. Működését Sellyén és Helesfán kezdte meg. 1912-től Szentdienes, 1923 óta Nagypeterd vez. jegyzője. Működése alatt létesült a községben a villanyvilágítás, a telefon, a tejcarnok, az utcai gyalogjáró és az új jegyzői lak.

Keresztes Ferenc ref. tanító, * 1902-ben

Nagyszokolyban (Tolna m.). Tanítói képesítését 1922-ben szerezte Csurván. Alsónyéken, 1925-től Felsőiregen, 1929 óta Nagypeterden tanít. Népműv. előadó, a Polg. löv. egy. oktatója, a Levente egy. főoktatója, a ref. presbiterium és a Polg. oly. kör jegyzője.

Kovács József hentes, kocsmáros és kereskedő, * 1895-ben Sellyén. Szentlőrincen, Budapesten segédeskedett, Somogyban üzletvezető, 1925-ben önállósítja magát Kóróson, 1929 óta van Nagypeterden. A Szentlőrinci ipartest. vál. tagja. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az olasz és orosz fronton harcolt, megsebesült. Kitüntetései: bronz vit. érem és Károly cs. k. - Felesége: Gál Zsófia, gyermekei: József, Ilonka.

Orbán Gyula kisbirtokos, * 1892-ben Nagypeterden. 20 holdon gazdálkodik. Képv. test. tag. A világháborúban az 52. gy. e. kötelékében harcolt a szerb, olasz és orosz fronton, megsebesült. — Felesége: Bán Erzsébet, fia: Gyula.

Orbán József kisbirtokos, * 1885-ben Nagypeterden. Közs. közgyám, ref. presbiter. 20 holdon gazdálkodik. A világháborúban mint az 52. gy. e. őrsvezetője harcolt a szerb és olasz fronton, kétszer megsebesült. Kitüntetései: bronz vit. érem és a Károly cs. k. Felesége: Kelemen Katalin, fia: Dezső.

Papp Ákos ref. lelkész, * 1890-ben Székesfehérvárott. Régi nemesi család leszármazottja. A teológiát Budapesten végezte 1912-ben, pappá szentelték 1916-ban. Működését Óbudán kezdte meg, 1916-tól Rákosligetben, 1918 óta Nagypeterden vez. lelkész. Működése alatt a templomot renoválták és új harangokkal szerelték fel. Tart. tábori lelkész. — Felesége: Nebenführer Aranka, gyermekei: Ákos, Edith.

Papp Nándor malomtulajd. és kereskedő, * 1880-ban Ibfán. Mint molnár Pécsen, Kisbicsérden, Szigetváron segédeskedett, Szulokon, Tótkeresztúron, Kisbicsérden, Okorágon, Nagypeterden és Szigetváron mint vez. működött. 1919-ben kibérelte, a köv. évben pedig megvásárolta a nagypeterdi malmot. A malom

Höcker típusú 35 HP gőzgéppel, 3 hengerrel és 3 szitával dolgozik, napi teljesítménye 30 q. 3-4 munkást foglalkoztat. A világháborút az 52. gy. e. kötelékében küzdötte végig. Felesége: Kisasszondi Mária, gyermekei: Anna (okl. tanító), Magdolna.

Ref. egyház. Már a XVI. században alakult anyaegyházzá. Egyik lelképásztora Szikszay János a rácjárásakor fogságba esett és rabként sinylődött Szigethben. Hűséges gyülekezete nehéz aranyakon váltotta ki a török rabságból. Templomai, — mert bizonyára több volt — így az is, amely a pogány háború után készült, parochiális házai, — többek között az 1758-ban emelt is — fatalpakon fából épültek. Új kőtemplomot 1786-ban épített az eklézsia. Ez csakhamar szűknek bizonyult. 1819-20-ban egy öl hosszúságú építménnyel megtoldták és tornyot is helyeztek reá. Ez a munka 4570 forintba került. Nagypeterd egyik prédikátora és a büdösfai mester között valami vitás ügy keletkezett, amelyet a mester a Helytartótanács elé vitt. Ez bekérte az egyház törvénykönyvét (a konjati kánonokat), amelyeket, mivel azok a király által nem voltak megerősítve, elkobozott. Baranya alispánja ezt az 1778 év november 3-án maga elé idézett Borza Gergely esperesnek így magyarázta meg:

„Hallja kegyelmed Borza Uram, Senior Uram! megolvasta a Ns. vármegye a kegyelmetek Canonait, megolvasta itt Pécsen a Canonicum Consistorium, megolvasta a Fels. Consilium is s megvallja azt minden, hogy azok a Canonok jók, szentek, kegyesek, a szentíráson és a Conciliumokon fundáltattak; de mivel az a Compáges Canonum, amint vagyon, nincsen őfelségétől confirmálva: cassáltatik s azért ne is vitassa kegyelmed, hogy jó-é, nem jó-é és micsoda hiba van benne? Elég az, hogy nincs őfelségétől confirmálva. Annakfelette valami háborús, kurucos időben írhatták és azt is benne, hogy a papnének nem szabad táncolni, csak valami kedvetlen, szakállas öreg Seniorral, (esperes) vagy Superintendenssel (püspök).”

Sár József közs. bíró, * 1877-ben Nagypeterden. 10 holdon gazdálkodik. A ref. egyház gondnoka. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton harcolt, Felesége: Nagy Lidia, gyermekei: Julianna, József.

Sár László kisbirtokos, * 1871-ben Nagypeterden. 55 holdon gazdálkodik, amelyből 43 hold saját szerzeménye, nehéz belga lovak tenyésztésével ért el sikert. Ref. egyházgondnok és presbiter, volt közs. bíró. — Felesége: Bötökös Katalin, fia: László.

Varga József h. bíró, * 1884-ben Nagypeterden. 40 holdon gazdálkodik, amelynek jórésze saját szerzeménye, A világháborút a mozgósítás napjától kezdve végigharcolta. A ref. egyh. gondnoka. Felesége: Kakas Katalin.

Végh József urad. gazda * 1899-ben Marót pusztán (Somogy m.) A somogyszentimrei gazdasági szakiskolát végezte; a Kaposvári mezőgazd. és ipari rt. szolgálatában, 1921-től Dombóvárott, 1925-től Matildmajorban működött, vezetői minőségben, 1931 óta Szabó Imre dr. csatahelypusztai 536 h.-as gazdaságát vezeti. 1917-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be és az olasz fronton harcolt. Két ízben megsebesült. Kitüntetései: kieszüst vit. érem, Károly cs. k. — Felesége: Vaczkó Katalin, gyermekei: László, József.

NAGYTÓTFALU

Az Árpádkori és későbbi okmányokban előforduló Touthfolu (Csánki, II. 531.) egyaránt vonatkozik Kis- és Nagy-tótfalura és nyilván e két község közös elődje. A IV. sz. közepén: Poss. Toutolu prope Soklous (Zichy okmt. II. 168.).

Bögyös János közs. bíró * 1885-ben Sáregresen, 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton megsebesült, 1915-ben mint hrt leszerelt. Közs. képv, test. tag, 1932 óta községi bíró, az Olvasókör választm. tagja. Felesége: Konyhás Mária, fia: János.

Derzsi Endre ref. lelkész * 1904-ben Mezőtúron. Középkorait Kolozsváron majd mikor a románok családját kiutasították Cegléden járta, a teológiát

Bpsten és Utrechtben (Hollandia) végezte (1926-ban). Bpsten a Kálvin-téri templomban 3 évig a püspök káplánja volt. 1930 óta Nagytótfalun mint vez. lelkész működik, A Polgári olvasókör és az Iskolaszék elnöke, az Isk. kiv. népm. egy. vezetője. Felesége: Pálffy Irén, leánya: Márta.

Kántor Gyula tanító * 1884-ben Inkén, a tanítóképzőt 1906-ban Csurgón végezte el. Hódmezővásárhelyen, Becefán, Nagypallon működött. 1929-ben mint közs. tanító került Nagytótfalura. A tűzoltó test. parancsnoka, a Lövész egy. vezetője. A Levente egy. megalakulása óta vezetője és főoktatója (az OTT díszoklevéllel és díszéremmel tüntette ki). Működése alatt a leventék számos értékes díjat nyertek. — Felesége: Soos Róza, leánya: Olga.

Ref. egyház. 1700-ban lett anyaegyházzá. Már 1742 jún. 20-ról azt olvassuk:

„menyüítő-kő vagy égi tűz által régi faépületű templomunk meggyuladván, egészen földig leégett, melynek újjalag fából való építéséhez midőn hozzá akarnának kezdeni, Mgs pécsi püspök úr által megtiltattak”.

Kőből 1782-ben építettek templomot toronnyal együtt, melyet több ízben bővítettek, emeltek, javítottak. Az 1817 július 17-én tartott presbiteri gyűlés jegyzőkönyvében olvasható:

"a bába ts. főbíró úr által 12 korbács büntetés terhe mellett kényszerítetvén in casu necessitatis a haldokló kisdedeket megkeresztelni: meghagyatott neki, hogy az 1808-ban kijött intimatiumhoz alkalmaztassa magát”.

1831-ben nagy pöre volt az egyháznak a földesuraság ellen. 1828-ban ugyanis az uraság a nagytótfalusi és kisharsányi egyházak pincéiből három évi dézsma fejében 30 és 1/4 akó bort elvitetett, erőszakkal feltöretvén a pinceajtókat, Szűri István táblabíró, az egyházmegye segédgondnoka a saját felperessége mellett pert indított azért gr. Batthyány Gusztáv földesuraság ellen. A pert meg is nyerte s az uraság köteles volt az elvitt bort természetben visszatéríteni, az

okozott kárt megtéríteni s azonkívül a perköltséget megfizetni. Az egyháztanács jegyzőkönyvében olvassuk:

„Szabó Varga János egyháztagot, aki 1835 pünkösdi első napján istentiszteleti idő alatt cselédeit (értsd: gyerekeit) erővel hajtotta a hegyre cseresznyét szedni s aki a lelkész feddésére is nyakas maradt, az egyháztanács átadta az úriszéknek, mely az illetőt 2 havi börtönre ítélte”.

Szücs János h. bíró * 1895-ben Nagy-tótfalun. Édesatyja halála óta egyedül vezeti 34 holdas birtokát. Tűzoltó test., közs. képv. test. tag, 2 év óta a község h. bírója. — Felesége: Jakab Julianna.

Zeller Vendel gazdálkodó, vendéglős és kereskedő * 1902-ben Babarcpusztán, 1931-ben átvette a községi vendéglői és ugyanez évben fűszerüzletet is nyitott. Iskolaszéki tag, az Erdőbirtokosság volt választm., és a Legeltetési társulat választm. tagja. — Felesége: Bonyhádi Julianna, fiai: Dezső, Gyula.

NAGYVÁTY

Egy 1279. évi okmány megemlékezik a vátyi ijászokról (Sagittarii de Wagh. Fejér V. 2. 491.). A muzeumi levéltár egy 1330. évi okmánya említi a nagyvátyi papot (Sacerdos ecclesie de Noghvagh) 1491-ben parochiáját említik. Az 1542. évi adólajstromban: Naghwath. Köznemes lakói a hosszú török uralom alatt elvesztették nemesi jogaikat, leszármazottaik csak a XVIII. század elején kezdtek mozgolódni, hogy régi jussukat visszaszerezzék. Hosszú harc után sikerült elérniük, hogy a vármegye bizottságot küldött ki, amely 1726-ban 7 család nemességét elismerte. — Közelében feküdt a középkori Agod helység.

Lukács József kisbirtokos * 1861-ben Kistamásiban (Somogy m.) 55 holdon gazdálkodik. 1904 óta közs. képv. test. tag, két ízben volt bíró, 26 év óta ref. presbiter. — Felesége: Udvardi Julianna, gyermeke: József (neje: Bötkös Erzsébet) végigküzdötte a világháborút a szerb és román fronton.

Nagy Ákos ref. lelkész * 1892-ben Garéban. A

theológiát Budapesten és Franciaországban végezte. Lelkészi működését 1917-ben kezdi meg Siklósnagyfaluban, 1927 óta a nagyvátyi egyház lelkésze. A „Baranyai Kálvinista Lobogó” c. egyházmegyei lapnak 3 éven át volt szerkesztője. 1918 óta vezeti az isk. kiv. népművelést, Siklósnagyfaluban megalapította a „Hangyát”, mindkét állomáshelyén könyvtárat létesített, — a Leányegylet és az Asszonykör megszervezője és elnöke. Különböző egyh. lapokban számos cikke jelent meg. — Felesége: Ligethy Piroska, gyermekei: Piroska, Rózsa, Ákos, Blanka, Ilonka.

Németh József ref. tanító * 1910-ben Felsősegesden (Somogy m.) Tanítói oklevelét Budapesten szerezte meg 1932-ben, 1933 óta tanít Nagyvátyon. A Levente egy. oktatója.

Ref. egyház. A török előtt a község az országút melletti dombon volt. Miután a törökök ezt a régi községet elpusztították, a lakosok a két kilométernyire levő, két domb között elterülő völgybe költöztek. Jó búvóhely volt ez, mert mocsarak és erdők vették körül. A régi lelkészek irataikat, jegyzőkönyveiket a templomban az úrasztala alatt tartották. 1763-ban az összes iratokat ellopták. Így az egyház régebbi eseményeiről hiányoznak az adatok. Dámány András esperesnek a püspökhöz felterjesztett jelentéséből tudjuk, hogy 1747 Szt György táján meghalt az egyház prédikátora. Új prédikátort rendelték ki; ez azonban elfelejtette a helység, földesurának br. Vécsei Ferencnek bejelenteni azt, hogy ő megy ki Nagyvátyra. Ezért azután, mikor megérkezett, a báró gazdatisztje börtönbe csukatta. Hiába járt közbe az esperes, a lelkész nem szabadult a börtönből. Ebben az időben szinte megszokott volt ugyanis, hogy a gazdatiszték basáskodtak a lelkészek felett. Megfogadták és elbocsátották őket. — Fatemplomot 1787-ben építettek, kőtemplomot pedig, 1820-ban. A mai iskola modern, új épület.

Szántó János h. bíró * 1897-ben Nagyvátyon. A világháború kitörésekor önként jelentkezik és saját fogatával vonul be a szerb hadszíntér hadtápparancsnokságához. 1915-ben kat. kiképzés

után az olasz frontra kerül. 1917-ben súlyosan megbetegedik, kórházba kerül és ott éri az összeomlás. A lótenyésztés terén elért sikere miatt, a Baranya vm. gazd. egy. elismerő oklevéllel tüntette ki, A Tejszöv., a Szeszfözde és az Erdőbirtokosság ig, tagja, a közbirtokosság gazdája és pénztárosa, a Szeszfözde üzletvezetője. — Felesége: Farkas Matild, leánya: Ibolyka.

Zseni János közs. bír. * 1894-ben Nagyvátyon. 1914-ben bevonult az 52. h. gy. e.-hez és az orosz fronton harcolt. A stanislai ütközetben súlyosan megsebesült, 1917-ben mint hrt leszerelt. — Felesége: Fekete Erzsébet, gyermekei: János, József.

ifj. Zseni József gazdálk. * 1888-ban Nagyvátyon 22 hold földjén általános gazdálkodást folytat. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz fronton súlyosan megsebesült, mint hrt szerelt le. Volt a ref. egyház gondnoka, 3 évig közs. képv. test. tag, közs. elöljáró, 3 évig közs. bír. Jelenleg a ref. egyház presbitere, Tejszöv. ig. tag, Szeszfözde egy. elnök. A helyi kisgazda párt megalapítója és elnöke. A hősök emlékszóbra, a harangok beszerzése és a gyalogjárda építése nevéhez fűződik. — Felesége: Tömösközi Erzsébet.

NEMERŐPUSZTA I. NAGYHAJMAS

NÉMETBÓLY

Története a késői kőkorszakba (neolith) nyúlik vissza, amit a határban található kőszeközök, edények igazolnak. A bronzkorból tömérdek agyagkorsó, pompásan díszített, gyönyörűen kidolgozott mészbetétes edény került felszínre, a történelem előtti idők kerámiájának legművészeiből emlékei. (A pécsi múzeumban és a községi iskola múzeumában láthatók). — A temetőben észrevehető egy 1200 m²-nyi földhány; itt valószínűleg római castellum állott. — Ettől északra egy 40 m átmérőjű tumulus van. A kiásott mécsesek, téglák, a Claudius-, Hadrianus-, Antonius-, Aurelianus Maximinus-, Gordianus-, Prohas-, Traianus-, Diocletianus-, Constantinus-,

Filippus-, Constans-, Valens-, stb. pénzek — a rómaiak itt tartózkodási helyét közelebbről meghatározzák. 1093-ban e helyet „Bolog”- (Bog)-nak nevezték, kir. birtok volt s udvari emberek laktak benne. 1235-ben a község neve Bool Fejér: XII. 45.); 1333-ban a plébános Péter, aki 1335-ben „vice-archidiaconus”. A templom és plébánialak a castellumban állott. A községet akkoriban köznemesek birtokolták. 1321-ben élt János de Boul és fia Imre, Boli Jakab meg fiai: Miklós és Konrád. 1339-ben Boli Beke fia István a pécsi püspök ügyésze, fiát Boli András 1364-ben — a Nagyfaluban tartott vmegyei közgyűlésen nemesi bírónak választják s 1382-ben a vármegye alispánja. A mohácsi ütközet után a portyázó török csapatok „Bol”-ban is pusztítottak, raboltak s a templomot felgyújtották. 1561-ben a baranyavári náhiéhez tartozik, a közs. bír. Banka György és 8 porta után fizet adót. 1570-ben a szekcsői vilájethez tartozik (20 ház 60-60 akcse adót fizet.) Érdekes, mely szép nevű magyarok laktak: Vég János, Vörös György, Nemes, Mészáros, Boli, Márki, Kutas, Hegedűs, Kulacs, Gál, Jankó, Tóth, Fákó, Szabó, Györfi és Sós családnevek fordulnak elő a defterekben. 1579-ben „Bor Owejsz pasáé és fizet 800 akcse adót 29 adóköteles háza után. 1583-ban a mohácsi náhiéhez tartozott. 1687-ben Batthyáni Ádám horvát bán 2000 harcosával a község nyugati részén táborozott s innen ment a harsányi csata színhelyére. Ekkor ismerte meg e termékeny vidéket s szerezte meg magának. „Boll”-ban 1714-ben 12, 1717-ben 22 és 1724-ben 30 szerb család van. 1730-ban kezdődött a németek bevándorlása 2 családdal, 1737-ben 28 rác és 23 német család van a községben. Az első plébánosa — 1744-ben — Schranz András volt, utódja Taucher Mihály bakonybéli, majd tihanyi apát lett. 1746-ban építtette gr. Batthyány Károly kegyúr a 42X13 méter alapzatú templomot, 1747-ben 50, 1748-ban 178, 1752-ben 206 háza van. 1752-ben a lakosság csak német bevándorlókból áll, mert a 28 rác családot az uradalom Ráctöttösre (ma Hercegtöttös) telepítette. 1850-ben a község Ludi Magistere Joannes Laurentius Händinger. 1783-

ban a közs. megkapta a kir. privilégiumot 4 vásár tartására, ekkor mezőváros lett. A mai urasági kastély 1805-ben épült, külsejében egyszerű, de annál nagyobb értéket képvisel a belső berendezése. Nevezetesek azok a fekete bútorok, amelyek egykor L. Napoleon szobáit díszítették és az első francia császárság alatti iparművészet legszebb alkotásai. Érdekesek a régi márványkályhák, csillárok, karosgyertyatartók, porcellántárgyak, melyek a régi bécsi porcellán kézműipar fénykorából származnak. — 1812-ben gr. Batthyány Baptist számtartója Amtmann János volt; fia: a híres Amtmann Prosper fuvolaművész mellszobora a pécsi felső sétateret díszíti. Bólyban 1822-ben alakult a szabó-, építő-, molnár- és pálinkafőző-céh. 1829-ben 2075 kat., 2 lut. és 36 izr. hívő volt, az iskolát 368 gyermek látogatta. 1838-ban létesült a gyógyszerár, 1853-ban a vasút s 1856-ban a postahivatal. 1861-től 1871-ig Bóly szolgabíróház székhelye. Állandó katonaság is volt itt: 1850-ben a hg. Schwarzenberg dsidás e. egy része, (ekkor kezdték Németbólynak nevezni). 1860-ban vértések, 1875-ben a 7. husz. e. altisztképző iskolája, 1915 —18-ban a bosnyák 6. sz. tábori vadász zászlóalj egy százada állomásoztak a községben. 1869-ben alakult a rk. magy. népnevelési egyesület. 1870-ben épült az elemi népiskola 33.000 frt. költséggel, 1879-ben kezdődött az ur. mauzóleum építése 118.000 frt. költséggel s 1894-ben fejeződött be; ez a község legszebb épülete s korai gót stílusban épült. A porticusban egyetlen gránitoszlop tartja a kórust, karzatot és a kupolát. Belseje tiszta román stílusú. — 1881-ben alakult a dalárda 1882-ben alapította gr. Batthyány Júlia a Szt Vince írg. nővérek kolostorát. 1886-ban létesült az iparostanonciskola, a gazdasági iskola és az ipartestület. 1887-ben alakult a temetkezési egyesület, 1889-ben a rk. legényegylet, 1890-ben az ifjúsági egyesület és a rk. gazd. olvasó egy., 1893-ban a kaszinó, 1896-ban a tejszövetkezet és 1899-ben az önkéntes tűzoltóegylet. 1900-ban Németbóly nagyközséggé alakult. A világháború hősi halottjainak emlékművet állítottak. — (Közli:

Kászdorf Károly ig. tanító).

Arnold József berautófuvarozó, vendéglős * 1897-ben Köblényben. A vendéglős ipart Pécssett tanulta ki. Németbólyban az Erzsébet szálló tulajdonosa volt. Jelenleg autófuvarozással foglalkozik és sógora: Guth János üzletét vezeti. A világháborút mint a 19. h. gy. e. örvezetője küzdötte végig. Az orosz fronton harcolt. A bronz vit. érem tulajd. — Felesége: Schippert Matild, leánya: Matild.

Arnold Péter mészáros és hentesmester, sörkeresk. * 1890-ben Köblényben. Iparát Németbólyban tanulta ki, Rácvároson volt segéd és 1908 óta önálló Nbólyban. 1911-ben szikvízgyárat létesít, 1922 óta sörlerakata van. A világháborút az 52. gy. e.-ben harcolta végig, a szerb, orosz és olasz fronton, megsebesült, Felesége: Matokovics Mária.

Bachesz Ádám vegyeskereskedő * 1878-ban Németbólyban. Üzletét 1902-ben vette át ,apósától. A világháborúban az 52. gy. e.-ben az albán fronton szolgált és mint szk. szerelt le. Több kitüntetés tulajd. (öccse; B. Nándor a szerb fronton hősi halált halt.) — Felesége Bayer Borbála, gyermekei: Mária (Homolka Károlyné), Anna (Dobos Károlyné), Júlia (Schneider Józsefné).

Bachesz József pénztáros * 1906-ban Németbólyban. Iskoláit Pécssett végezte. Nyomdai, majd kereskedői és köz. pályán is dolgozott, 1930 óta a Németbólyi kölcs. segélyző egyesület pénztárosa. (Édesatyja, B. Gáspár résztvett a világháborúban). — Felesége: Herresbacher Anna, leánya: Mária.

Bánusz Elek vendéglős, mészáros- és hentesmester * 1901-ben Mecsekszabolcson. Pécssett végezte a polgári iskolát, ugyanitt tanulta ki iparát is, Pécs-váradon volt segéd, 1931-ben önállósította magát Németbólyban és átvette az Erzsébet királyné szállót (l. o.) Hentesüzletében saját készítményeit árulja. -- Felesége: Feier Erzsébet, gyermekei: Elek, Erzsébet, Antal, Magdolna.

Beck Károly bőrkereskedő és borügynök *

1895-ben Németbólyban. Szakképzett bőr- és cipész kellék keresk, Pécssett szabadult 1911-ben. 1922 óta önálló. A kereskedelem mellett gazdálkodik is. (Atyja, B. István tímármester és h. bíró résztvett Németbóly történetének megírásában). A világháborút az 52. és 101. gy. e. -ben harcolta végig a szerb, orosz, román és olasz fronton. Mint szkv. szerelt le. Kitüntetései: a bronz vit. érem, érdem k. és a Károly cs. k. — Felesége: Schaub Piroska, gyermeke: Károly.

Berghoffer Nándor keresk., cséplőgéptulajd. * 1896-ban Németbólyban. A polgári iskolát Mohácson végezte, 1913-ban Pélmonostoron kitanulta a géplakatos szakmát, Budapesten volt segéd és 1921-ben önállósította magát. 4½ HP gőzcséplőgéppel bércséplést végez. — 1926-ban átvette apósa szatócsüzletét. A háborúban az 52. gy. e.-hez vonult be, mint szakmunkást a Schlick-Nicholson gyárba vezényelték. Felesége: Bremsz Júlia, gyermekei: János és Nándor.

Bok József plébános * 1886-ban Lippón. A theológiát Pécssett végezte, 1910-ben szentelték pappá. Működését Bogdásán kezdte meg, majd Máriakémenyden káplánkodott, A világháborúban mint táborigazgató a szerb fronton és Prágában teljesített szolgálatot. A háború után Mohácson és Pécssett működött. 1923 óta németbólyi plébános. Esperes-kerületi tanfelügyelő, az Iparos kör, a Kath. leg. egy., a Szt László tem. egy., a Kath. magy. népnevelési egy. elnöke.

Bunyevácz Ede férfi szabómester 1893-ban Monyoródon. Baján középiskolába járt, a szabóipart Németbólyban tanulta ki 1905-ben. Pécssett, Budapesten, Marburgban és Mohácson segédeskedett, 1920-ban önállósította magát Németbólyban. A világháborút a 8. h. husz. e. kötelékében harcolta végig, a szerb és orosz fronton. Kitüntetései: Két kisézüst, bronz vit. érem és a Károly cs. k. — Felesége: Bachesz Anna, gyermekei: Mária, Matild.

ifj. Czelhán Károly gyapjúfonó és kötszövő üzem tulajdonosa * 1900-ban Németbólyban régi németbólyi családból, ősei is gyapjúfonással foglalkoztak. Iparát atyja, Cz. Károly mellett

tanulta ki, 1926 óta önálló mester, géperőre berendezett üzeme 4 alkalmazottai dolgozik, A nemz. hads. -ben 23 hónapot szolgált mint őrzető. — Felesége: Elm Anna, gyermekei: Ferenc, József, Emil.

Dlusztusz Alajos vas-, fűszer- és vegyeskereskedő * 1885-ben Németbólyban. Iskoláit Pécssett végezte. A nyolcadik gimnáziumból lépett a kereskedői pályára és 1911-ben átvette atyjának 1879-ben alapított üzletét. Vm. thb. biz, tag., templomgondnok, az iskolaszék tagja, a Kath. kör vál. tagja. (Öccse: D. Dénes az olasz fronton hősi halált halt). — Felesége Fogl Borbála, gyermekei: Alajos, Borbála, Eugénia, János, József, Teréz, Károly.

Dlusztusz Antal kádármester * 1880-ban Németbólyban. Iparát édesatyja mellett tanulta ki 1895-ben. Grázban, Bécsben és Hannoverben gyarapította tudását, 1908 óta önállóan vezeti az 1872-ben alapított, motorikus erőre berendezett üzemet. Amellett gazdálkodik. Az Ipartest. -nek sokáig volt elöljárója, közs. képv. test. tag és közgyám. A világháborút az 52. gy. e.-ben és az egészségügyi o.-nál szolgálta végig mint tizedes. — Felesége: Fikán Anna, gyermekei: Antal (könyvelő), Paula, Rozina, János, József, Anna, Mátyás.

ifj. Dlusztusz Antal könyvelő * 1907-ben Németbólyban. Iskoláit Pécssett végezte és a posta szolgálatába lépett. 1928 óta a Németbólyi kölcs. segélyző egy. könyvelője. A Casino könyvtárosa.

Elm Dezső könyv-, papír-, rádió- és fűszerkereskedő, * 1907-ben Németbólyban. 1927 óta önálló, (Atyja E. János szerb fogságban hősi halált halt). A Casino-, a Legényegylet tagja. — Felesége: Schlinghoffer Mária, — gyermekei: Márta, Erzsébet.

Erzsébet királynő szálloda és vendéglő. Tulajd.: Bánusz Elek. 4 vendégszoba, jó borok, csapolt sör. szanyi és felsőőri Eöry István gyógyszerész * 1901-ben Jabláncon (Nyitra m) Gyógyszerészi és vegyész-mérnöki okleveleit Budapesten szerezte. (A család nemességét I. Lipót alatt kapta. Atyja és nagyatyja is gyógyszerész volt.) Gyógyszertára,

amelyet 1925-ben vett át atyjától, 1838-ban létesült, a helytartótanács eng. alapján. — Közs. képv. test. tag., a Casino igazgatója. — Felesége: Szieberth Hedvig, gyermekei: István, Hedvig, Miklós.

dr. Faulstich Egyed orvos * 1899-ben Nyomján, Iskoláit Nagyszebenben, Zágrábban, Grácban és Budapesten végezte. Diplomáját 1924-ben nyerte el. Gyakorló éveit Nyomján töltötte, 1926-ban telepedett meg Németbólyban. Magángyakorlatot folytat, röntgen és kvarz rendelője van. A háborúban a 19. h. gy. e. és a 26. vadász zlj-nál szolgált. — Felesége: Neidhardt Vilma, gyermeke: Walter.

Feldmann Zoltán magánállatorvos 1897-ben Pécsen. Az állatorvosi főiskolát 1924-ben végezte Budapesten. Utána Németbólyban telepedett le. Elvégezte Brünnben a textilipari főiskolát is. 1916-ban bevonult a 8. h. husz. e.-hez, az orosz és olasz fronton harcolt, 11 hónapig volt olasz hadifogságban, 1919-ben szerelt le, mint hdgy.

Fischer János szöv. igazgató, kötélgyártó mester 1893-ban Németbólyban. Szakmáját atyja † F. Ármin mellett tanulta és 1909-ben szabadult fel. Németországban dolgozott, 1913 óta önálló mester. A Nbólyi kölc. segélyző egy. igazgatója 1913 óta, az Ipartestület elnöke, közs. képv. test. tag, a Casino jegyzője. A világháború alatt az 52. gy. e.-ben és a 26. vadász zlj -nál teljesített szolgálatot, valamennyi fronton küzdött, megsebesült és mint szárny. örm. szerelt le. A koronás vask., a bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. -- Felesége: März Erzsébet, gyermekei: Oszkár, Jolán, Erna, Gábor.

Folk József órasmester és ékszerész * 1904-ben Németbólyban. Szakmáját ugyanott tanulta. Pécsen volt segéd, 1923-ban önállósította magát Németbólyban. Atyja: F. György végigharcolta a világháborút, bátyja: György az olasz fronton Görz mellett hősi halált halt.

Fürész testvérek (F. József és Viktor) gyapjúfonóda és gyapjúcipőkészítő üzem Naponta 40 kilogramm gyapjút dolgoznak fel, kizárólag házi cipőket készítenek. Az üzem 8 alkalmazottat

foglalkoztat. Mindketten ig. tagjai a Nbólyi kölc. segélyző egy. -nek. — József * 1875-ben. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben és a táb. csendőrségnél küzdötte végig, mint örm. szerelt le, a szolg. vask. tulajd. — Felesége: † Guth Anna, gyermekei: József, Ferenc (mindkettő gyapjúfonó) és Ilona (Reisz Tivadar jegyző neje). — Viktor * 1877-ben Nbólyban. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig az orosz, szerb és francia fronton. Megsebesült. --- Felesége: Trischler Borbála, gyermekei: Viktor (gyapjúfonó) és Borbála.

Guth Gyula birtokos, * 1900-ban Németbólyban. A polgári iskolát Mohácson végezte. 32 holdon gazdálkodik atyjával, G. Istvánnal. Terményeiket és fajállataikat a Baranya vm. gazd. egy. elismerő oklevéllel tüntette ki. A nemz. hadseregben szolgált, mint őrzetű szerelt le. — Felesége: Trischler Margit, gyermekei: Teréz, Mária.

Guth János vas-, fűszer-, festék- és rőföskereskedő * 1887-ben Németbólyban. Kereskedői szakismeretét budapesti és nagy vidéki városok üzleteiben s több keresk. tanfolyamon sajátította el.

Üzletét 1919-ben alapította, 1927-ben fióküzletet nyitott. A világháborúban mint I. o. szárny. örm. 42 hónapig volt a harctéren; kitüntetései: az ezüst- és vas kor, érdem k., Károly cs. k. — Felesége: Schippert Jozefin, gyermekei: Árpád, Béla, Edith, Klárka.

Guth József birtokos * 1889-ben Németbólyban. 1923 óta gazdálkodik önállóan 36 holdon, amelyből 2 h. szőlő. Boraival az 1922-i bpesti szőlészeti és borászati kiállításon elismerő oklevelet nyert. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben harcolta végig az orosz fronton. Háromszor sebesült, hadifogságba esett és 22 havi fogság után megszökött. — Felesége: Kresz Katalin, gyermekei: Ferenc, Anna.

dr. Guth József körorvos * 1887-ben Németbólyban. Az egyetemet Bpesten végezte 1914-ben. Gyakorló éveit Bpesten a Sz t János — Szt László és Pécsen, a Városi közkórházban

töltötte. 1922-ben Németbóly székhellyel szajki körorvos lett. A Casino volt ig. A háborúban az orosz és olasz fronton szolgált, mint főorvos szerelt le. Kitüntetései: A Sign. laud. (a kardokkal) kétszer, Károly cs. k. — Felesége: Szünstein Margit, gyermekei: Erzsébet, Márta.

Hámor András rk. tanító * 1911-ben Nagypallon. A tanítóképzőt Pécsen végezte 1931-ben. Működését Püspöklakon kezdte meg, 1932 óta tanít Németbólyban. A Levente egy. oktatója, a dalárda h. karnagya és jegyzője.

Hartmann Ármin gyapjúfonó és kötőmester * 1903-ban Németbólyban. Szakmáját atyja mellett tanulta és 1929-ben önállósította magát. Villany- és géperőre berendezett üzeme 2 segéddel dolgozik. Atyja: H. József végigküzdötte a világháborút, nagybátyja: Heilmann József hősi halált halt. — Neje: Czelhán Anna, gyermekei: Gyula, Ármin.

Hauptmann Ferenc közs. bíró * 1885-ben Németbólyban. 1904 óta önállóan gazdálkodik 32 h. földön. 1926 óta a község bírója. Az Olvasó ,egy. és Legény egy. vál. tagja, a Tejszöv. 3 éven át volt elnöke, az Iskolaszék tagja. A világháborúban az 52. gy. e.-ben harcolt az Orosz és szerb fronton a műszaki csapatoknál. — Felesége: Bischof Éva, gyermekei: József (reáliskolát végzett, gazdálkodó), Éva (Bachesz György-né).

Haut István cipésmester * 1876-ban Németbólyban. Iparát atyja: † H. István mellett sajtátította el. Budapesten, Pécsen és Eszéken segédeskedett, 1900-ban önállósította magát Németbólyban. A világháborúban a 19. h. gy. e.-ben teljesített szolgálatot. Felesége: Abel Mária, gyermekei: Anna, Emilia, Mária, Ede (atyjával dolgozik).

Heil Antal szabómester * 1883-ban Németbólyban. Pécsen, Kaposváron, Budapesten, Bécsben és Grácban dolgozott és elvégezte a szabászati tanfolyamot. 1907 óta önálló, két idősebb fia segítségével dolgozik. 1927 óta az ipartestület jegyzője. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben harcolta végig. A szerb fronton megsebesült

és mint 33%-os hrt szerelt le. — Felesége: Máhli Paula, gyermekei: Ferenc, Oszkár., Antal, Riza.

Héra Jenő körállatorvos * 1880-ban Hercegtötösön. A főiskolát Budapesten végezte, 1906-ban nyert oklevelet. Azóta Németbólyban működik. A világháborút a 4. hegyi tüzér e.-ben küzdötte végig az orosz, román és olasz fronton; a Casino vál. tagja.

Hirmann Márton főjegyző * 1899-ben Németbólyban, A közig. tanfolyamot Szombathelyen végezte. Első állomása (1929) Németbóly, 1931 óta vezető főjegyző. A Levente egy. elnöke. A világháborúban az 52. gy. e.-ben harcolt az olasz fronton és mint hdj. örm. szerelt le. — Felesége: Kresz Aranka.

Hirschfeld Lipót vegyeskereskedő, * 1882-ben Bonyhád. 1899-ben szabadult fel Baranyaszentistvánban. Pélmonostoron és Németbólyban volt segéd, 1905-ben önállósította magát. A világháborúban a 60. vartüzéreknel szolgált, az olasz fronton megsebesült, 40%-os hrt. — Felesége: Fischer Stefánia, gyermeke: Andor.

Homolka Károly autótulajd. * 1899-ben Németbólyban. Tanult mészáros és molnár. Jelenleg teherautófuvar-vállalata van és apósa: Bachesz Ádám üzletét vezeti. A világháborúban a 8. h. husz. e.-ben szolgált és mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: a bronz vit, érem, Károly cs. k. (Bátyja: H. Alajos a háborúban szerzett betegségében halt meg, másik bátyja: H. Ferenc hősi halált halt). — Felesége: Bachesz Mária, gyermekei: Margit, Tibor.

Ipartestület, Alakult 1886-ban, kiterjed Németbóly és vidékére, a taglétszám: 270. Vezetőség: Elnök: ifj. Morschhauser Vilmos asztalos m., alelnök: Fischer János kötélgyártó m., pénztáros: Kresz Henrik lakatos m., jegyző: Hen Antal szabó m., számvizsgálók: Guth János mázoló m., Heil József kőműves m., és Heil Jakab urad. asztalos, előlj. tagok: Reith Gyula esztergályos, Czigler János asztalos, Miltenberger Miklós cipész, Lincz Antal kőműves, Schwab Gyula bognár, ifj. Czelhán Károly kapcsás, Ripszám István kovács, Mayer Jakab bádogos,

Weichardt Ferenc szabó, Kresz József ács, Máhli Ármin szobafestő, Kunst József üveges, Schlinghofer Nándor kádármesterek.

Kateler Mihály utódai műmalom.
Cégtulajdonosok: Pókai Antalné (lak. Sátoraljaújhelyen), özv. Seybold Miksáné és Bréhm Mihály (* 1897-ben Dunakömlődön, felesége: Zilzl Gizella). A malmot Kateler Mihály 1917-ben egy rt. -tól vette át és haláláig vezette. 1928 óta vezetik a mai tulajdonosok. A malomnak 80 HP gőzgépe van, napi teljesítőképessége 100-120 q. 7 alkalmazottal dolgozik. Főkönyvelő (1918 óta): Tóth János * 1868-ban Szegeden.

Kész József üveg-, porcellán- és táblaüveg kereskedő, képkeretező * 1887-ben Nbólyban. Ugyanitt tanult és szabadult fel. Pozsonyban és Bécsben volt segéd, 1908-ban üzletet nyitott Németbólyban. Saját földjén és szőlőjén gazdálkodik is. A háborúban a tréneknél szolgált. — Felesége: Pinzák Julianna, fiai: Károly, József, János, Ottó.

Kászdorf Ferenc szücs- és kalaposmester * 1884-ben Németbólyban. A kalapos szakmát Baján tanulta, Baján, Zomborban, Budapesten és Bécsben segédeskedett, 1909-ben önállósította magát Németbólyban. Ipara mellett gazdálkodik is. A világháborúban az ételmezési csapatnál szolgált az albán és szerb fronton, mint szakv. szerelt le. — Felesége: Schneider Rozina, — gyermekei: Ferenc (kalapos), János (szücs), Rozália, Margit, Béla.

Kászdorf Károly ig. tanító * 1888-ban Németbólyban. A tanítóképzőt Baján végezte 1906-ban, Működését Kisdorogon kezdte, 1910 óta Nagyvejkén, 1913 óta Németbólyban teljesíti hivatását. A gazdasági és iparostanonc isk. igazgatója, a népm. tanf. vezetője, az Iparos-kör alelnöke, a Casino és a Legény egy. vál. tagja, a rk. egyházközs. gondnoka, a dalárda pénztárnoka. A világháborút az 52. h. gy. e.-ben harcolta végig, az orosz és szerb frontokon. Irodalmilag is működik; jelen Ismertető részére megírta Németbóly történetét. — Felesége: Ohnmacht Emilia, leánya: Anna-Margit okl. tanítónő.

Kászdorf Pál mézeskalácsos és viaszgyertyaöntő

* 1882-ben Németbólyban. Iparát Szentlőrincen és Pécsen tanulta ki. Hartl Ferenc üzletében szabadult fel, 11 évig segédeskedett Pécs, Kassa, Debrecen, Nyiregyháza, Eger, Székesfehérvár, Beszterce, Eszék, Marburg, Vordenberg stb. városokban. 1909 óta önálló. A világháború alatt az 52. gy. e.-ben szolgált 1916-ig. — Bérlő és gazdálkodó is, — Felesége: Schubert Anna, gyermekei: Károly (sütő), Ferenc (cukrász), József (hentes), Pál (szobafestő), Mária.

König Mátyás szeszfőzde tulajd., szitakötő mester * 1884-ben Németbólyban. Iparát néhai édesatyja, K. József mellett tanulta. Budapesten, Bécsben, Klagenfurtban és Eszéken segédeskedett. 1908 óta önálló mester, Kézi erőre berendezett üzeme van. Szeszfőzdéjét 1928-ban alapította, 2 alkalmazottal dolgozik. 1908 óta a Casino pénztárnoka. A világháborúban a 19. h. gy. e. kötelékében harcolt a szerb fronton, megsebesült, mint 25%-os hrt, szakv. szerelt le. — Felesége: Fischer Júlia, gyermekei: József (szeszfőző), Jolán (Beck Ferencné), Ilonka.

Krausz András cipésmester * 1876-ban Németbólyban. Iparát atyja † K. András mellett tanulta. 4 évig segédeskedett Budapesten, 1899-ben önállósította magát Németbólyban. Felsőrészkészítést is végez, 1-2 alkalmazottal dolgozik. Felesége: Richter Teréz.

Kresz Henrik lakatosmester * 1894-ben Németbólyban. Budapesten dolgozott a Hoffher-Schrantz gyárban, 1919 óta önálló. Az Ipartestület pénztárosa. A világháborút a 4. hegyi tűz. e.-ben az olasz, orosz, szerb és dalmát fronton küzdötte végig. Bátyja: K. Ferenc orosz hadifogságban hősi halált halt. — Felesége: Reisz Róza, gyermekei: Henrik, Julianna, Borbála.

Kresz János birtokos * 1879-ben Németbólyban. 1918 óta önállóan gazdálkodik 46 hold földön János fia segítségével. A közs. képv. test. tagja. (Két testvére, Ferenc és Gyula hősi halált haltak). — Felesége: Werner Mária, gyermekei: János, Mária, Katalin.

id. Leiszter János cipésmester * 1865-ben Németbólyban. Iparát még a céhrendszer idejében

tanulta és 1881-ben szabadult fel. Budapesten, Vukováron és Esztergomban dolgozott mint segéd, 1891-ben önállósította magát. Tanult felsőrészkészítő. Az Ipartestületnek hosszú éveken át előljárója és pénztárnoka és 9 éven át elnöke volt. Az önk. tűz. test.-nek 34 éve tagja és 1908 óta parancsnoka. Az ipartanoncisk. biz. tagja. A világháborúban a 19. h. gy. e.-hez vonult be, innen a tűzértséghez került. Az orosz és szerb fronton harcolt és mint tüzemester szerelt le. A Károly cs. k. tulajd. Felesége: Schmieder Anna, gyermekei: János (babarci kocsmáros), Anna (Schneider Antalné), Béla (festő), Teréz (Czechán Istvánné), Róza.

Mizerik Lajos gyapjúfonó mester, * 1875-ben Németbólyban. Iparát ugyanott tanulta ki, tudását Cseh-, Morva- és Németországban fejlesztette. 1899-ben átvette M. János 1874-ben alapított Első baranyai gyapjúfonódáját. Villany és géperőre berendezett üzeme 5-6 segédet foglalkoztat. A világháborúban a román fronton harcolt, megsebesült és mint szakv. szerelt le. Felesége: Lieber Frida, gyermekei: Irma (Reisz Ferencné), Jenő, Dezső (gyapjúfonók), Margit.

hg Montenuovo Nándor cs. és kir. kamarás, * 1888-ban Margarethen am Moos-ban (Ausztria). Jogi tanulmányait Bécsben végezte, önkéntesi évét a 9. husz. e.-ben szolgálta. 1912-ben felfedező utazást tett Szudánban a Kongó vidékéig. A külügyminisztériumban fogalmazó volt. A háborút mint a 10. lovashadosztály tisztje, majd mint a 9. husz. e. szdsz. küzdött végig, 2 katonai érdemk., 4 Sign. laud. (a kardokkal), II. o. német vask. és a Károly cs. k. tulajd. Vm, thb. tag, Baranyavm, felsőházi tagja.

Morschhauser Vilmos asztalosmester, 1880-ban Németbólyban. Budapesten, Bécsben és Linzben dolgozott. 1904 óta motorikus erőre berendezett üzemét két idősebb fiával vezeti. Gyártmányaival az 1907. pécsi kiállításon ezüst érmet nyert. 1928 óta az ipartestület elnöke, a Rk. iparos olv. kör. II. elnöke, 1931 óta közs. pénztáros. A világháborúban az 52. és 101. gy. e.-ben harcolt az olasz fronton, mint tizedes szerelt le. — Felesége:

Kresz Róza, gyermekei: Józsa, Károly, Gyula és József.

ifj. Müller Lajos cipéskellék- és bőrkereskedő, * 1889-ben Németbólyban. A polgári iskoláit Mohácson végezte. A szakmát atyja: † M. József 60 éve alapított üzletében sajátította el, amelyet 1920 óta önállóan vezet. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben küzdött végig az orosz fronton. A Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Kundler Erzsébet, fia: Dezső.

Németbólyi kölcs. segélyező egyesület mint szövetség, alakult 1873-ban, célja: Németbóly és környéke részére olcsó kölcsön közvetítése altruisztikus alapon. Elnök: Fischer János, II. igazgató: Kresz Ferenc. Igazgatóság, lásd: II. rész: Vármegyei Cím- és Névtár.

Poszt Ádám timár és szappanfőzőmester, * 1888-ban Babarcon. Iparát Németbólyban tanulta ki, Pécsen dolgozott a Schützer gyárban. Főleg szappanfőzéssel foglalkozik. A világháborút az 52. gy. e.-ben szolgálta végig a szerb és orosz fronton, kétszer sebesült, mint szakv. szerelt le. Kitüntetései: 2 kieszüst vit. érem, a Károly cs. k. és a szolg. k. Felesége: Schmidt Anna, gyermekei: Ilona, Anna, Júlia, Teréz.

Reisz Tivadar s. jegyző, * 1905-ben Nyomján. A közig. tanfolyamot Egerben végezte. Működését Véménden és Püspökszenterzsébeten kezdte meg. — 1931 óta van Németbólyban. A Levente egyll. oktatója. — Felesége: Frész Ilona.

Rk. egyház. 1744 óta önálló plébánia, anyakönyve ugyanezen évtől kezdve van. Templomát 1746-ban építették Nep. Szt János tiszteletére. A községben több kápolna van; a község határában Szt Valentin tiszteletére 1771-ből; a Kálvárián 1843-ból; Békás pusztán 1893-ból Szt József tiszteletére; a kegyúri család mausoleumában a Szt Kereszt tiszteletére 1894-ből. A Szent Vince nővérek zárdájában szintén van egy kis kápolna a Szeplőtelen Szűzanya tiszteletére. Kegyúr: hg Montenuovo Nándor. Hiv. sz. 3054. (ném. magy.).

Schlinghoffer Miklós h. bíró, * 1883-ban Németbólyban. 1899-ben Budapesten és Bécsben

dolgozott és 1907-ben önállósította magát. Okleveles mester. Az ipartest. volt előljárója, a tanoncvizsg. biz. elnöke, a Kat. kör vezetőségi tagja, a Kat. legényegylet pénztárosa, a Németbolyi kölcs. segélyző egy. ig. tagja, a Rk. egyházközs. tanácsosa. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig, mint tizedes szerelt le. — Felesége: Fűrész Julianna, gyermekei: Mária (Elm Dezsóné), Ilona (Hartmann József n é) ,

Schmidt Antal géplakatos és puskaműves mester, * 1893-ban Németbolyban. Budapesten és Bécsben dolgozott. 1920-ban önálló műhelyt alapított Németbolyban. A fegyvermesterséget a katonaságnál sajátította el. A rk. egyh. közs. tanácsosa. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig a szerb fronton, majd pécsi és budapesti fegyverműhelyekben szolgált. — Felesége: Pelkó Erzsébet, gyermekei: Ferenc, Ármin, Emma.

Schneider Ferenc épület és butorasztalosmester, koporsókészítő, * 1895-ben Németbolyban. Iparát 1910-ben tanulta ki, atyja: Sch. Jakab mellett. 1922 óta önálló. A világháborút a 36. és 38. tűz. e.-ben szolgálta végig, az orosz, román és olasz fronton harcolt, az összeomláskor hadifogságba esett. Mint tizedes szerelt le. Kitüntetései: a bronz vit. érem és a Károly cs. k. Felesége: Glück Júlia.

Schneider József birtokos, * 1867-ben Németbolyban, felmenő ágon hatodik őse is Németbolyban született. 1900 óta önállóan gazdálkodik 40 II. földön. Magyar fajlovaival (Nonius) a pécsi mezőg. kiállításon oklevelet nyert. Baranya vm. thb -nak örökös tagja, 40 éven át volt közs. képv. test. tag, 3 éven át bíró és közgyám. A Kaszinó vál. tagja. (Ferenc fia a román fronton hősi halált halt.) — Felesége: Schwab Teréz, gyermekei: Elek (az orosz fronton harcolt), Teréz, Éva, Anna.

dr. Schneider József körorvos, * 1887-ben Németbolyban. Az egyetemet Budapesten végezte 1914-ben. Gyakorló éveit Budapesten a Szt János — Szt László és Pécssett a Városi közkórházakban töltötte. A háború folyamán 45 hónapot töltött az orosz és olasz fronton, mint főorvos szerelt le.

Kitüntetései: az ezüst és bronz Sign. laud. (a kardokkal), a kor. arany érdem k. (a kardokkal), a vörös k. érem a hadiékítményes szalagon és a Károly cs. k. A Kaszinó elnöke. — Felesége: Köröstyös Lujza, gyermekei: Lujza, Sebestyén, Ágnes, Ferenc, Mária, Imelda.

Schneider József mészáros és hentes mester, * 1902-ben Németbolyban. Vas-és fémipari szakiskolát végzett Pécssett, majd jelenlegi szakmáját tanulta ki. 1920-ban önálló üzletet nyitott Németbolyban, — Felesége: Bachesz Júlia, gyermekei: Ottó, Gábor, Adél, Márta.

id. Schneider Károly épület és butorasztalos, mázoló-mester, * 1884-ben Németbolyban. Bécsben és Budapesten segédeskedett, 1908 óta önálló. A háború alatt a 19. h. gy., az 52. és 63. gy. e.-ben teljesített szolgálatot Pólában és a román harctéren. Felesége: Wolf Éva, gyermekei: István (mázoló), Mária, Rózsai, Teréz.

Szeiberling Gáspár borbélymester, * 1897-ben Versenden. Szakmáját Pécssett tanulta. Pécssett, Budapesten, Szigetváron és Mohácson segédeskedett, 1919 óta önálló mester Németbolyban. A világháborúban az 52., majd 18. gy. e.-ben teljesített szolgálatot. Az orosz fronton fogságba esett, 22 hónapi fogság után tért haza. Neje: Ringlaub Anna, gyermekei: János, Gizella, Anna, Ferenc.

Sziebert Károly földbirtokos, * 1881-ben Németbolyban. A gazd. akadémiát Magyaróváron végezte 1901-ben. 1800 kat. holdon gazdálkodik. A világháború alatt a 7. táb. tűz. e.-ben szolgált, mint hdgy szerelt le. Felesége: Heckinger Ida, gyermekei: Mária (dr. Schmidt Vilmosné), Teréz, István, Imre, Ida, László.

id. Szieberth Károly timármester, * 1866-ban Németbolyban. A reáliskolát Pécssett végezte, utána atyja mellett kitanulta a timárságot. Németországban és Liptószentmiklóson dolgozott. 1891-ben önálló mester lett. 90 holdas birtokán gazdálkodik. A közs. képv. test. évek óta tagja, volt vm. thb. tag.

Trischler István szatócs és pékmester, * 1893-ban Németbolyban. (Atyja bádogosmester volt és

1905-ben a majsi templom javítása közben halt meg). Szakmáját Németbólyban tanulta ki és 1912 óta önálló. Az ipartestület 7 éven át pénztárosa, a Kaszinó vál. tagja volt. A világháborúban az 52. gy. e.-ben, majd a 17. e. ü. csapattestnél teljesített szolgálatot az orosz, román és olasz fronton. Mint c. örm. szerelt le. Kitüntetései: a vas k. és kétszer a vörös k. érem. — Felesége: Krausz Anna, gyermekei: Irma, Erzsébet.

Trischler Károly épület és butorasztalosmester, * 1900-ban Németbólyban. Iparát atyjánál, T. Gyulánál tanulta ki, Horvátországban segédeskedett, 1928-ban önállósította magát; üzeme 4.02 HP villany-motorral van felszerelve. (Atyja végigharcolta a világháborút). — Felesége: Schippert Borbála, gyermekei: Mária, Gyula.

Weldinger Adolf gyapjúfonó és kötszövő, * 1889-ben Máriakémen. A polgári iskolát Mohácson végezte, iparát Németbólyban tanulta ki 1907-ben. 1914-ben önállósította magát ugyanott. Üzeme modern gép és villanyerőre van berendezve. A munkát a családtagok látják el. A Kölc. s. egy. felügy. biz., a Kaszinó vál. tagja. A világháborút a 41. honv. tűz. e.-ben szolgálta végig az orosz és olasz fronton mint I. o. tűzmester. Kitüntetései: a koronás ez., a kor, vas érd. k., a bronz vit. érem és Károly cs. k. Felesége: Göller Róza, gyermekei: Károly, Matild, János, Mária, Róza.

Windisch Ferenc sajtimester, * 1895-ben Ujpetrén. Sajtimesteri szakképesítést ugyanott nyert 1922-ben. Működését Németpalkonyán kezdte meg, 1931 óta a Németbólyi tejszöv. sajtimestere. (A szöv. napi 1900 L tejet dolgoz fel, 1 gyakornoka és 2 alkalmazottja van, Bérloje Keszler Ádám máriakémen. lakos.) A világháborúban a 10. lov. tűz. e.-hez vonult be és a román fronton harcolt. — Felesége: Heidt Anna, fia: István.

NÉMETI

A pápai tizedlajstrom a pécsi püspökség székesegyházi főesperességében két ily nevű helységet is felsorol. Nemesi nevekben is gyakran

fordul elő.

Ebrich István ig. tanító, * 1890-ben Ladimirovcin. Tanítói oklevelét 1911-ben Pécssett nyerte el, azóta Németiben működik. Az isk. kiv. népm. egy., a Levente egy. vezetője. (Atyja Ladimirovcin 42 évig volt tanító, 1920-ban Eszéken halt meg.) — Felesége: Horváth Etelka, 1 gyermekük van.

Mátyás Lajos közs. bíró, * 1874-ben Rádfapusztán. 7 évig Okorvölgyön, mint erdész teljesített szolgálatot, azóta saját földjén gazdálkodva szőlő- és gyümölcsstermeléssel, méhészettel foglalkozik. 1914-ben bevonult katonai szolgálatra, 1918-ban szerelt le. 2 éve bíró, képviselő test. tag volt, a Nemzeti egys. pártja helyi elnöke. Felesége; Kemény Anna, fia: Jenő (felesége: Erdösi Erzsébet, gyermekei: Valéria, Gyula).

Rk. egyház. 1743 óta önálló plébánia. Anyakönyve 1719-től van. Templomát 1804-ben szentelték fel Szt László kir. tiszteletére. Kegyúr: pécsi székeskáptalan, Hiv. isz. 384. (horv. magy.).

özv. Weichert Lajosné sz. Tóth Katalin kereskedő, * Bánfán, férje családja Bécsből származott, atyjánál tanulta az esztergályos mesterséget. Az üzletet 1928-ban alapította, dohány kisárusi engedéllyel bír. 1929 óta özvegy, vezeti az üzletet, fogadott fiával, Krausz Miklóssal. Saját földjén gazdálkodással, fajállattenyésztéssel foglalkozik.

Vörös Gyula malomtulajdonos, * 1885-ben Siklósbodonyban. Mint segéd Vajszlón, Verőcén, Villányban, Vasvörösváron, mint főmolnár Sellyén dolgozott. 1914-ben bevonult, végigszolgált a háborút. 1920-ig ismét Vajszlón működik, -mint malomvezető, azután átveszi a németi malmát. 1928-ban a vizimalmot 6 HP szivógázmotorral szereli fel. Birtokán gazdálkodást, sertés és szarvasmarha tenyésztést, méhészetet folytat. Közs. képv. test. tag. — Felesége: Turkovits Teréz, fia: Gyula.

NÉMETMÁROK

Egy 1328. évi okmányban: Villa Moruch (Dl.

24455.) néven van említve. Később Marok néven fordul elő.

Folk Antal gazdálkodó, * 1902-ben Németmárokön. Apjával közösen gazdálkodik, 34 hold termőföldjük, Villányban 4 hold szállójuk van. (Atyja vir. alapon közs. képv. test. tag, résztvett a világháborúban.) — Felesége: Glü Anna, fia: Antal.

Gantner Károly kovácsmester, * 1899-ben Magyarbólyban. Mint segéd Magyarbólyban, Károlymajorban dolgozott. 1930-ban önállósította magát és azóta minden kovács-szakmába tartozó munkával foglalkozik. Apósa Bayer József régi kovácsmester, a „Hangya” szöv. volt üzletvezetője. — Felesége: Bayer Julianna, gyermekei: József, Éva, Károly, György.

Halász János ny. ig. tanító, * 1881-ben Bonyhádon, a tanítóképzőt Pécssett végezte 1901-ben. Tevelen, Hanton tanított, 1910-ben Németmárokön lett kántortanító. 1914-ben bevonult a 44. gy. e.-hez 1916-ban mint tizedes szerelt le. 1932-ben nyugdíjba ment és átvette a p. ügynökség vezetését. A Rk. olvasóköri titkára, a Levente egy. elnöke, a „Hangya” fogy. szöv. üv. igazgatója. — Felesége: Plank Irma, gyermekei: Irma (Szekér Istvánné), Jenő, Ilonka (Wéber Antalné), Géza, László, Ernő.

Metzing Miklós cipész, * 1908-ban Németmárokön. 1924-ben Mohácson szabadult fel. Mohácson, Dunaszekcsőn, Villányban dolgozott és 1931-ben Németmárokön cipézműhelyt nyitott; gazdálkodást is folytat. (Atyja résztvett a háborúban.) Felesége: Röder Teréz, leánya: Mariska.

Mutzhauz András férfiszabó, * 1881-ben Hercegtöttösön, a szabóiparban 1897-ben Mohácson szabadult fel. Pécssett, Kaposváron és Zomborban dolgozott. 1904 óta Németmárokön önálló mértékszerinti munkát készít. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az orosz, román és olasz fronton küzdött, bronz vit. érem tulajd. Az Olvasóköri tagja, 2 év óta közs. esküdt. Felesége: Hengl Magdolna, 5 gyermekük van.

Petz Emil plébános, * 1904-ben Siklóson, a

szemináriumot 1926-ban Pécssett végezte el, ugyanitt mint hitoktató működött. 1927-ben szentelték fel. Püspökszenterzsébeten, Ujpetrén, Németbólyban volt káplán; Kajdacson, Véménden volt adminisztrátor, Pakson ismét káplán. 1933 óta plébános Németmárokön. Egy tanerős iskola tartozik felügyelete alá. (Bátyja: P. Ottó a háborúban szerzett betegsége következtében, 1926-ban meghalt.)

Rk. egyház. 1742 óta önálló plébánia. Anyakönyve 1745-től van. Templomát Szt Simon és Tádé apostolok tiszteletére szentelték fel 1793-ban. Hiv. sz. 584. (ném.).

Ruzicska László rk. tanító, * 1898-ban Babarcon. A tanítóképzőt Pécssett végezte, 1918-ban. Lődösön, 1919-ben Baranyakisfaludon tanított, 1921-ben áll. tanítónak nevezték ki Németmárokra. 1923 óta ugyanitt a rk. egyházközségi iskolában működik. — Felesége: Wittenauer Vilma.

Szugfill József gazdálkodó, * 1894-ben Illocskán. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 10 hónapig az orosz fronton harcolt, megsebesült és mint 75%-os hrt szerelt le. 1922 óta 27 holdas birtokát, 1 hold szállóját vezeti. Közs. képv. test. tag, a rk. egyház pénztárnoka. — Felesége: Kelbert Regina, gyermekei: Miklós, Anna, János és György.

NÉMETPALKONYA

Árpádkori okmányokban Polkona (Haz. okmt. VII. 250.) Polkana (Haz. Oklt. 152.) neveken fordul elő. Később Palkonya és Poss. Palkonya neveken van írásos nyoma. A Gyulai rokonságé volt.

Bara János ny. államrendőr, * 1889-ben Csíkszentdomokoson, régi székely család leszármazottja. 1910-ben bevonult a 82. gy. e.-hez. 1913-ban a csendőrség szolgálatába lépett Brassóban, törzsőrmester, h. őrsparancsnok lett. 1916-ban a román betörés alkalmával, Nagyszeben alatt fogságba esett. 1918-ban haza jött. 1922-ig Bpsten, Szolnokon, majd Pakson tartózkodott. 1922-ben államrendőri szolgálatba lépett Pécssett,

1925-ben nyugdíjba ment. — Felesége: Káplár Julianna.

Bóhm György rk. kántortanító, * 1903-ban Villányban. Pécssett 1923-ban nyert oklevelet. 1924-től Megyefán, 1926-tól Ivánbattyánban, 1929 óta Németpalkonyán tanít. Levente és Lövész egy. népm. vezetője. 1922-ben a 8. h. gy. e.-ben 6 hónapig szolgált. — Felesége: Janó Emma, gyermekei: Emma, Mária.

Czigler András kereskedő és korcsmáros * 1895-ben Németpalkonyán. Üzletét 1928-ban alapította. 1914-ben bevonult a 8. husz. e.-hez, az olasz román és orosz harctereken küzdött 2 éven keresztül. Károly cs. k., bronz vit. érem — Felesége: Reitz Mária, gyermekei: János, Gertrud.

Weiler Lajos ny. m. kir. erdőőr 1858-ban Tapsonyban (Atyja: W. József az esztergomi káptalan erdésze volt 30 éven át). 1878-ban bevonult a 26. gy. e.-hez, mint szakv. résztvett a boszniai okupációban. Erdészeti szakiskolát Gödöllőn 1882-ben elvégezve, az esztergomi káptalan szolgálatába lépett. 1883-tól 6 évig államrendőr volt Bpsten. 1889-ben áll. erdészeti szolgálatba lép a besztercenaszódi központban. 1899-től Németbólyban járási (erdőőr. 1928-ban nyugdíjba vonult.

NYOMJA

A középkor végén a Győr nembeli Kéméndi és Gyulai család birtokai között szerepel Máriakéménddel együtt. A török alatt a község lakossága kipusztult, vagy elszéledt. Az új földesurak a XVIII. sz. elején németajkú lakókat telepítettek be (Bajorországból. A XIX. sz. végén a község gazd. és társad. élete nagy lendületet vett. 1899-ben Hofmeiszter Ferenc akkori olasz plébános Rk. olvasó és ifjúsági egyesületet alapított. 1907-ben Reisz András kántortanító (1. Pécs alatt) megalakította a Nyomjai rk. temetk. egyesületet és a 24 tagú dalárdát. 1908-ban alakult a Nyomja és vid. hitelszöv. (1. o.) A 18.000 kor. költséggel épült Kulturházat 1913-ban avatták föl, könyvtárában 200 színdarab és több mint 300 kötet könyv van. — A község Svájból importált és

anyakönyvezett marhaállománya elsőrangú. — 1925-ben Feuerstahler Viktor (1. o.) Nyomja és Pécs között autóbuszjáratot létesített. Útvonala nemsokára Mohácsig bővült, személy- és póstaszállítást végez. (Közli: Reisz András ny. kántortanító.)

Darázs Mihály rk. kántor-tanító 1891-ben Béregen. A tanítóképzőt Baján végezte 1910-ben, Monyoródon 15, Szellőn 4 évig tanított, 1929 óta nyomjai kántor-tanító. Az isk. kiv. népműv. előadója, az Olvasókör vil. elnöke, az Ifj. egyesület ü. v. igazgatója. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az Orosz és olasz harctereken küzdött, 2-szer megsebesült. 1918-ban fhgyi rangban szerelt le. Nagyezüst vit. érem, Károly cs. k., seb. érem tulajd. — Felesége: Kienle Mária.

Feuerstahler Viktor autóbusz vállalata. Alapított 1925-ben. 5 autóbust, ellenőrzésre és kisegítésre 1 hétszemélyes autót tart. Saját gépjavitó és karosszériaépítő üzeme van benzinkúttal. Átlag 16 alkalmazottat foglalkoztat. A tulajdonos: F. Viktor, * 1898-ban Pécssett. 1916-tól 1918-ig harctéri szolgálatot teljesített. Kisezüst, 2 bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. — Közs. képv. test. tag.

Hergenröther Pál közs. bíró, * 1896-ban Nyomján. 50 holdas birtokán vegyes gazdálkodást folytat és faj állattenyésztéssel foglalkozik. 1924-ben, a vmegyei felügyelőség által rendezett tenyészállatkiállításán díszoklevelet nyert. 1920 óta közs. képv. test. tag, 1932 óta közs. bíró. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez. Az orosz és olasz harctereken küzdött, megsebesült. 1918-ban szerelt le. Bronz vit. érem és Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Kollmann Paula, 3 gyermeke van.

Hoffmann József malom tulajdonos * 1884-ben Liptódon. Segédveiben atyjánál és Bpsten, majd Ausztriában dolgozott. 1911-ben átvette atyja malmát, melyet teljesen modernül szerelt fel. Vegyes típusú őrlést végez, napi teljesítőképessége 35-50 q, A malmot Ede fiával és 2 segéddel vezeti. Közs. képv. test. tag. 1914-ben bevonult a 8. h. husz. e.-hez. Az orosz harctéren fogságba esett és 4 évet töltött a Kaukázusban. — Nős, 3 gyermeke

van.

Mammel Bernát földbirtokos * 1892-ben
Nyomján. Középiskolai érettségét Temesváron tett. 136 holdas birtokán belterjes gazdálkodást folytat, állattenyésztéssel és szőlőtermeléssel foglalkozik. 1918 óta közs. előljárósági, 1922-től vm. thb. tag, az iskolaszék elnöke, a hitelszöv. ig. tagja. 1914-ben bevonult a 69. gy. e.-hez, az orosz harctéren küzdött, 1918-ban mint hrt fdgy szerelt le.

Mammel Félix gazdálkodó * 1886-ban
Nyomján. 44 hold birtokon vegyes gazdálkodást folytat, főleg állattenyésztéssel s szőlőtermeléssel foglalkozik. 1914-ben volt először közs. bíró, majd közs. képvis. tag. 1924-től 1929-ig újból közs. bíró volt. 1914-ben bevonult az 52. ,gy. e.-hez, az orosz és szerb harctereken küzdött, 1915-ben orosz fogságba esett, mint hadifogoly 5 évet töltött Szibériában. — Felesége: Kéhl Szabina, 3 gyermekük van.

Nyomja és vidéke hitelszöv. (OKH). Alakult 1918-ban. Alapítói: Reisz András, akkori községi kántor-tanító, Hergenröther Lőrinc, Koch János, Hoffmann János és Reiszné Háfner Magdolna.

NYUGOTSZENTERZSÉBET

Egy 1383. évi okmányban Zenth Elsebeth néven fordul elő. Később: Zenthersebeth. (Pécsi kápt. orsz. llt. Miscell.)

Bálovics Julianna ref. tanító * 1909-ben Katádfán; a tanítóképzőt Pécsen végezte 1928-ban. Pályáját ugyanez évben Nyugotszenterzsébeten kezdte meg és azóta vezeti a helybeli iskolát. Műkedvelő előadások rendezője, az isk. kiv. népművelés előadója.

Kovács Sámuel ref. lelkész * 1884-ben Kósdon, teológiai tanulmányait Budapesten végezte, 1913-ban szentelték pappá. Működött mint káplán Nyugotszenterzsébet, Ujpest, Kiskunlacháza, Dunavecse, Nagyarsány, Szeremle, Budapest III. ker., egyházaiban, 1913 óta nyugotszenterzsébeti lelkész. A templom restaurálása, a háború alatt elvitt harangok pótlása, harmónium vétele s a közs. villanyosítása nevéhez fűződik. — Felesége: Biczó Teréz, gyermekei: Emilia, Árpád.

Meszes József közs. bíró * 1885-ben Rózsafán. 29 hold földön gazdálkodik. 1918 óta közs. képvis. tag, majd egyházi gondnok lett. 1926 óta közs. bíró. Bírósága alatt létesült a közbirtokossági korcsma és melléképületei. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az olasz fronton küzdött. — Felesége: Kasza Katalin, leánya: Vilma (Kóra Józsefné).

Iovag Rabe Ernő földbérlő * Vitézi-pusztán 1899-ben, Családja porosz eredetű, nemességét apai ágon 1200-ban, anyai ágon 1451-ben nyertek. (Atyja 1878-ban Somogy megyében az Andrássy és Széchenyi családok uradalmát bérelte, 1910-ben halt meg.) Tanulmányait Pozsonyban, Bpsten és Székesfehérváron végezte. 1916-ban bevonult a 8. husz. e.-hez. Az orosz fronton harcolt, 1918-ban mint zászlós szerelt le. Károly cs. k., háborús emlékérem tulajd. 1922-ben gazdasági akadémiát végzett Keszthelyen, majd a Magyar-német mezőgazdasági rt. -nál praktizált. 1927 óta 544 holdas bér gazdaságon gazdálkodik. A Körjegyzőségi mezőg. biz., a Lövész egy. elnöke, — Felesége: Vázsonyi Sarolta, gyermekei: Kurt, Ernő, Imre.

Ref. egyház. Hosszú évszázadokon át Nagypeterdhez tartozott. Népe buzgóságát mutatja ez a feljegyzés:

"A harangot ekkor élt szent Eklézsiánk előljárói csináltatták magok költségén 1715. esztendőben."

— 1786-ban lesz önállóvá aképpen, hogy lelkésze egyúttal tanító is. 1834-ben építi fel új kőtemplomát. 1858 júl. 1-én tűzvész áldozatául esnek az összes egyházi épületek. Még ebben az évben megkezdik a paplak építését. — 1901-ben újjá építi templomát is, 1914-ben tanítói állást szervez. A világháború idején ez a kis egyház 12.000 kor. hadikölcsönt jegyzett.

Wiener János hentes és mészáros * 1897-ben Gödrén. Kőművesiparos képesítését 1920-ban Pécsen nyerte, mint segéd a bőszenfai Fürnstein cégnél dolgozott; vezetője volt a szerdahelyi elemi-iskola, a bánfai rk. templom és számos magánmunka építésének. 1921-ben

Nyugotszenterzsébeten önállósította magát. Mészárosipari szakvizsgát Szentlőrincen tett. 1917-ben bevonult, az olasz fronton megsebesült. Kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Csankó Julianna, gyermekei: Aranka, Rózsa, Jenő, Sára.

ÓBÁNYA

Jáger József rk. kántor-tanító * 1904-ben Bőszénfán. Tanítói oklevelet 1929-ben szerzett Csurgón. Garéban kezdte meg működését, 1930 óta vezeti az óbányai rk. iskolát. Isk. kiv. népm. előadó. — Felesége: Klier Jolán, fia: Zoltán.

ÓCSÁRD

Kőkori lelőhely. — Az Árpádok alatt és azután is köznemeseké volt. Koller említi az ócsárdi nemeseket (Nobiles de Olchar. III. 112.).

Bata Ferenc közs. bíró * 1883-ban Kisasszonyfán. 28 hold földjén gazdálkodik, szarvasmarha-, ló-, sertésenyésztést folytat. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton megsebesült. Képv. test. tag, 6 évig isk.-széki gondnok volt. A kisg. párt elnöke, a Nemz. egység pártja vál. tagja. Felesége: Jermás Anna, gyermekei: Dezső, Margit.

ifj. Szilvási István kántor-tanító * 1898-ban Újbezdánban. Pécssett nyert oklevelet. 1916-ban bevonult a 19. h. gy. e.-be, 1919-ben Sepsín majd Ócsárdon választották meg tanítónak. — Felesége: Németh Margit. (Atyja nyugalmazott tanító, a családban 16 tanító van).

OKORÁG

A falu környéke már az őskorban is lakott hely volt; területén ásatások és szántások alkalmával számtalan őskori tárgyat találtak. — Az Árpádok alatt létezett Okor község helyén ma két helység van: Monosokor és Okorág. A régi Okor volt a Mindenszentek tiszt. szentelt apátság birtoka és székhelye, aminek több okleveles emléke van. (Monasterium omnium sanctorum de Okur, 1183, Árpádk. új okmt. VI. 148.). Nem lehetetlen, hogy ezé az apátságé, — mely olykor osztró-mindszenti

néven is előfordul, — volt a híres iszrói templom.

Bráda József közs. bíró * 1878-ban Kisszentmártonban; 1918 óta gazdálkodik 33 hold birtokán. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben harcolta végig a szerb és orosz fronton, mint őrzető szerelt le. 1918 óta közs. képv. test. tag, 1932 óta a község bírója. — Felesége: Király Zsófia, fia: János.

Doró István máv áll. előljáró, póstaügynök * 1877-ben Kübekházán (Toron-tál m.) Nagyszentmiklóson járt középiskolát. 1906-ban lépett a Máv szolgálatába Szegeden, több horvátországi állomáson működik és 1915-ben Siklósra helyezik, majd Okorágra kerül mint áll. előljáró. Vasuti és p. mesteri szakvizsgát Pécssett tette le. — Felesége: Csányi Erzsébet, gyermekei: Jolán, Aladár.

ifj. Géczi Sámuel kisbirtokos * 1864-ben Okorágon. 1880 óta önállóan gazdálkodik 64 hold birtokán. Vm. thb. tag, 1894 óta közs. képv. test. tag, volt h. és közs. bíró, a közbirtokosság 8 éven át volt elnöke és vagyonkezelője, a ref. egyházm. 18 év óta presbitere, 2 éven át tűz. test. parancsnok, az Olvasókör alapítója, volt elnöke és pénztárosa, 1929 óta közgyám. — Felesége: Pörös Zsófia.

OKORVÖLGY

dr. Hanti Istvánné Madarász Erzsébet rk. tanító * Pécssett. Tanítói oklevelét ugyanott szerezte 1929-ben. Működését Belvárdgyulán kezdte meg, onnan került Okorvölgybe. Ő látja el a kántori teendőket is. Iskolája C típusú 47 rend. és 9 ism. növendékkel. Férje gyakorló orvos. Atyja: † M. József a pécsi ipartestület 7 éven át volt elnöke és Pécs város orsz. pótképviselője volt.

OLASZ

Régi neve Olaszi, a Győr-nembeliek birtoka volt. Egy 1295. évi okmány (Hazai okmt. VIII. 356.) Villa Olozy néven említi.

Hoffmann József ig. tanító * 1905-ben Máriakéménden. A tanítói képesítést Pécssett szerezte meg 1926-ban. Palotabozsokon,

Máriakéménden, Hidason működött, 1919 óta Olaszon ig. tanító. Az iskolának 86 mindennapos és 21 ism. növendéke van. Népműv. előadó. A német rk. olvasóköri jegyzője, a Polg. löv. egy., az egyh. és világi énekkar szervezője és vezetője. Mint képezdei növ. 1922-24-ig a pécsi diák zlj.-ban teljesített kat. szolgálatot. Foglalkozik méhészetel.

Imhof Mihály molnármester * 1898-ban Püspökszenterzsébeten. Mint segéd Pécssett dolgozott, 1924-től Somogyon malombérlő, 1927 óta saját malmában dolgozik Olaszon, társasviszonyban sógorával. (A malmot apósa H. Ádám vásárolta leégett állapotban. A jelenlegi tulajdonosok építették fel és villanyerőre is berendezték. Jelenleg csak vízzel dolgoznak, 3 hengeren és egy pár kövön. Napi teljesítőképessége 5-6 q). Felesége: Hucker Teréz, gyermekei: Anna, Ilona, Gizella, Irén.

Luiz Ádám tejcsarnokvezető, * 1898-ban Nyomján. A tejkezelői tanfolyamot 1922-ben végezte el Budapesten. Nyomján, Tormáson, Abaligeten volt vezető. 1927 óta az olasz tejcsarnokot vezeti, amelynek naponta feldolgozásra kerülő tejmenyiségét 200 l.-ről 500 l.-re emelte. A tejcsarnoknak egy 300 l.-es alumínium és egy 240 l.-es rézüstje van. A v2ágháború alatt 1916-ban vonult be, az olasz és orosz fronton harcolt. Gazdálkodik is. — Felesége: Mammel Teréz, gyermekei: Ödön, Szidónia.

Meiszter Henrik közs. bíró, * 1900-ban Olaszon. 36 holdon gazdálkodik. 1932 óta Olasz közs. bírója. A világháborúban táb. csendőrségnél teljesített szolgálatot. (Atyja, † M. Vilmos, az orosz fronton megsebesült. Még 3 testvére vett részt a világháborúban.) — Felesége: Ritter Hedvig, gyermekei: Gertrud, József.

Hucker Ferenc malomtulajdonos, * 1909-ben Hegyhátmarócon. Tanult kereskedő, 1926-ban szabadult fel Pécssett, itt és Mohácson segédeskedett, egy év óta sógorával, Imhof Mihállyal (1. o.) társtulajdonosa az olasz malomnak. 1928-29-ben kat. szolgálatot teljesített a pécsi 8. h. gy. e. -nél. (Atyja, H. Ádám a 19. h.

gy. e.-ben végigharcolta a világháborút a szerb fronton.)

Rk. egyház, 1746 óta önálló plébánia. Anyakönyve 1738-tól van. Templomát 1776-ban építették Szt Fülöp apostol tiszteletére. Kegyúr: hg Montenuovo Nándor. Hiv. .sz. 602. (magy. ném. horv.).

Szloboda József tanító, * 1908-ban Siklóson. Tanítói képesítését 1929-ben szerezte Baján. Azóta Olaszon működik. Népműv. előadó, levante száz. parancsnoka. Önkéntesi éveit a 8. h. gy. e. -nél szolgálta le és 1931-ben, mint k. p. örm. szerelt le. A rk. horvát oly. kör jegyzője.

OLD

Bagó Bálint ref. lelkész, * 1888-ban Ókércskén. A theológiát Debrecenben 1911-ben végezte el. Kecskeméten, Oldon, Vajszlón, Nagykőrösön, Kiskunhalason s. lelkész. Zomborban 6 évig missziós lelkész, Laskón 4 évig vez. lelkész volt. 1927 óta Oldon vez. lelkész. Vir. közs. képv. test. tag. A Levante és Tűzoltó egy. elnöke, a körj. Lövész egy. ü. v. elnöke, az Olvasóköri volt elnöke. Felesége: Babó Mária. fiai: Dénes, Bálint.

hétkáta Laczkovich Miklós ref. ig. tanító, * 1883-ban Cegléden. A tanítóképzőt 1904-ben Nagykőrösön végezte, s. tanító volt Kóróson, 1906 óta Oldon vez. tanító. A Polg. olvasóköri alapító tagja, hosszú időn át volt elnöke. Mint levante főoktató 2 ízben felső elismerésben részesült. A ref. egyház presbitere, közs. képv. test. tag, az erdőbirtokosság pénztárosa és jegyzője. — Felesége: Debreceni Ilona, fia: Miklós (Doboron tanító).

Potocsnik József gazdálkodó, * 1883-ban Oldon. 1912 óta 21 kat. holdas birtokán gazdálkodik. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb és orosz fronton harcolt: és 1916-ban, mint örm szerelt le. 5 év óta közs. bíró, volt esküdt. Közbirtokossági tanácsstag; saját cséplőgépén bércséplést is végez. — Felesége: Szabó Mária, leányai: Ilonka, Mariska.

Ref. egyház. Valamikor a mostani helyétől délre 2 km. távolságra, közvetlen a Dráva partján

feküdt a falú. A neve is más volt: Ujtó. Összesen 20 háznépből állott. A templom szószéke egy odvas tölgyfaderék volt. De szent edényei már 1734-ben megvoltak. A Dráva sokszor előntötte a kis falut; ezért a földesuraság gr. Veterani megparancsolta, hogy a lakosok költözzenek az oldi pusztára. Ezek nem akarták elhagyni hajlékaikat. Erre 1740 egyik viharos éjszakáján egy gazdatiszt felgyújtotta a falut, amely porrá égett. Lakósai a szomszédos faluhely-dűlőben építkeztek, de csakhamar itt is tűzvész pusztított. Csak ekkor telepedtek le a mostani helyre és pedig a pálos barátok klastromának csonka tornya köré. A tornyot kijavították, a templomot hozzátoldották. A világháborúban elvitt egyik harangjukon ez a felírás volt:

„Készült az újtói szent Eklézsiának 1783-ban.”

ORFŰ

A pápai tizedlajstromban: Orfew, (Ortway, I. 240.). Az 1542. évi adólajstromban (16. 1.): Orphe.

Kósa Ferenc urad. erdővéd, * 1881-ben Siklóson. Az erdészeti szakvizsgát Pécssett tette le 1905-ben. Működését 1902-ben Benyovszky Móric gróf siklósi uradalmában kezdte meg, 1910 óta a pécsi papnev. int. uradalmának erdővéde Magyarhertelenden, 1912 óta pedig Orfűn. — Felesége: Gombarovics Matild, fia: dr. K. Ferenc 1933-ban végezte a pécsi egyetem orvostud. fakultását.

OROSZLÓ

Fodor Józsefné sz. Német Mária vajmester, * Zalacsányban. 1891-ben kötött házasságot Fodor Józseffel. 1922-ben vajmesteri vizsgát tett és üzemet modern gépekkel szerelte fel. Vaj-, sajtúró termékeit Pécssett helyezi el. Az üzem vezetésében József fia is részt-vesz, szintén képesített vajmester. Férje 8 hold birtokon gazdálkodik.

Keinráth Béla kántortanító, * 1903-ban Németbólyban, Oklevelét Pécssett nyerte el, Abaligeten működött, 1923 óta Oroszlón k. tanító.

Az isk. kiv. népm. vezetője, levente-főoktató. — Felesége: Riesz Katalin, fia: Béla.

OSZRÓ

A középkorban Isztro volt a neve. Egy 1251. évi okmányban: In Belkuz villa Ztro. Kollernél.: Oztro. (IV. 402.) Később Kysyzthro, Iztro. Az 1542. évi adólajstromban is: Iztro. Mellette feküdt Fizesd, egy 1270. évi okm. szerint Villa Fizesth. (Árpádkori új okmt. VII. 332.) Az 1542. évi adólajstromban (34. L) Fyzesd.

Deáky István körjegyző, * 1887-ben Pécssett. A közig. tanf. -ot 1906-ban végezte Pécssett. Pályáját 1904-ben kezdte meg Kaposszekcsőn, mint gyakornok. 1906-ban Vásárosdombón, 1909-ben Kaposszekcsőn s. jegyző, 1917-ben rácmecskei, 1918-ban hidasi, 1922-ben sámodi, 1932 óta oszrói körjegyző. A világháborúban a 19. h. gy. e.-ben harcolt 22 hónapon át a szerb és albán fronton. Kétszer sebesült. Tart. fhdgy, a Sign. laud. (kétszer), a Károly cs. k. és a seb. érem tulajd.

Ref. egyház (Kiscsány társegyháza). Legrégibb települési helye nem a kákicsi ucca, hanem a mostani káposztáskert dűlő dombja. Közepén a régi oszrói temetőben kis kápolna állott téglából és kőből. Valószínű, hogy Árpád-vagy Hunyadi-kori katolikus épület volt, köveit és bástyafalát elhordták házak alapozásához; ezt a kápolnát reformátusok sohase használták, csak mint rom maradt nemzedékről-nemzedékre. A harangláb a Rákóczi uccában az u. n. „Lukácsék előtt” állott. Ott tartották a régi népgyűléseket, pásztorfogadást stb., így a harangláb a község háza kezdetleges formájának tekinthető. 1784 óta egy szoba imaháznak szolgált. A kiscsányi iskolamesterek jártak ki ide időnként imádkozni; javadalmuk az oszrói temető szénája volt. 1814-ben a harang a kiscsányi templom tornyába vándorolt, de a gyűléshely továbbra is megmaradt. Ma ez a telek öreg Simon Józsefé (1. még Kiscsány.)

Péli Béla ig. tanító, * 1904-ben Nagykőrösön. A tanítóképzőt u. ott végezte 1923-ban. Pályáját 1924-ben kezdte meg Mátyuson (Szabolcs m.), 1925 óta az oszrói iskola vezetője. Az oszrói

népkönyvtár egy. alelnöke, az ifjúsági Vör. ker. egy. vezetője. (Atyja: P. Ferenc, 1915-ben orosz hadifogságba esett és 1920-ban került haza.) — Felesége: Borovszky Ilona. leánya: Gabriella.

dr. Polster János s. jegyző, * 1893-ban Alsószénégetőn. Egyetemi tanulmányait Pécssett, a közig. tanf. -ot Győrött végezte. Rárói, újpetri, keszüi, lánycsóki, 1932 óta osztrói s. jegyző. A Nyug. magyarországi felkelésben, mint népőrség parancsnok vett részt, az osztrákok elfogták és csak az olasz misszió közbenjárására szabadult ki.

ÓZDFALU

A pápai tizedlajstromban két Ózd nevű plébániát sorolnak fel, mindkettőt a székesegyházi főesperességben. Valamelyikük azonos lesz a mai Ózdfaluv. A Kisfaludy cs. llt. -ban (1467) előforduló Owzd is nyilván ezek valamelyikére vonatkozik.

Beck Ferenc rk. kántor tanító, * 1897-ben Véménden. Oklevelet 1916-ban nyert. Utána Ózdfalun választották meg kántortanítónak. Közs. képv. test. tag, az Isk. kiv. népm. előadója. (Atyja 44 évig volt tanító, ebből 38-at Véménden töltött.) Felesége: Basa Anna, fia: Károly.

PALOTABOZSOK

A baranyai bronzkori lelő helyek egyik legnevezetesebbike. Sok ezer évvel ezelőtt nagy bronz öntő műhely volt határában. Megyénkben a régészeti kutatások alapján Birján mellett csak Palotabozsok szerepel mint bronzkori öntő műhely. — A középkorban is jelentős hely volt. Egy Anjoukori okmány Terra Bozok néven említi. (1339.) Később Bosuk, Bosog, Bozok, Palotha-Bosok néven fordul elő.

Auth János kereskedő és asztalos, * 1877-ben Palotabozsokon. Iparát Mohácson tanulta ki 1894-ben. Budapesten segédeskedett, Palotabozsokon önállósította magát és 1911-ben vegyeskereskedést nyitott. Amellett gazdász is. A világháborút a szerb fronton küzdötte végig. Kitüntetése: Károly cs. k. Volt isk. széki tag. — Felesége: Sele Viktoria.

Hárságyi Ida postamester, * Hosszúhetényben.

A p. mesteri vizsgát 1905-ben tette le Mohácson, azóta Palotabozsokon működik. A Rk. olvasókörtb, tagja. Unokaöccse: Bánér Ferenc a világháborúban hősi halált halt. A p. mesteri teendőket Csomor Ilona segítségével látja el.

Jakab József tejszöv. vezető, * 1907-ben Lébényben. A vaj- és sajtimesterképzőt 1932-ben végezte el. Azóta a palotabozsoki tejcarnokot vezet, naponta 2200-2500 l. tejet és 500 l. főlözött tejet dolgoz fel. Centrifugális gépe van. Az üzemben bátyjával, Jánossal együtt dolgozik. 1931-ben mezőgazd szakiskolát is végzett, traktorkezelői, gőzgépkezelői és gépész vizsgája van, gyümölcsfaápolási tanfolyamon is volt. Atyja, J. János végigharcolta a világháborút a szerb és orosz fronton, megsebesült.

Kerner Ferenc malomtulajdonos, * 1885-ben Palotabozsokon. 1908 óta önálló Palotabozsokon. A malom 1930-ig vízzel dolgozott, ma 16% és 14 HP villanymotorral, napi teljesítőképessége 40 q. 18 holdon modern gazdálkodást is folytat. Svájci tanulmányútja után ő honosította meg a községben a siementhalai marhát. 1923 és 1925-ben a pécsi gazd. kiállításokon elismerő okl. nyert. 4 éven át volt közs. bíró, vm. thb. tag, a Baranya vm. szarvasmarha teny. egy. körz. elnöke. A világháborúban a szerb és orosz fronton harcolt, a Károly cs. k., háborus emlékérem és a vör. k. érem tulajd. — Felesége: Krepsz Mária, gyermekei: Anna (Kunzl Józsefné), Magdolna (Kunzl Boldizsárné).

Kohn József vendéglős, * 1875-ben Palotabozsokon. A vendéglő 35 év óta a család tulajd., azelőtt bérelték. Tanult mészáros és hentes mester is. A világháborúban az orosz és olasz fronton teljesített szolgálatot. A Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Schwartz Paula, gyermekei: Margit (Kocsis Béláné), Kálmán (szobrász).

Nagy Sándor körjegyző, * 1890-ben Celldömölkön. A közig. tanf. -ot Pécssett végezte 1913-ban. Ugyanez évben s. jegyző, 1922-től pedig körjegyző Püspöklakon, 1930 óta Palotabozsok körjegyzője. A mozgósításkor mint önkéntes vonult be a 83. gy. e.-hez, 1915-ben

oroszbizonyos hadifogságba esett, de 33 hónap múlva hazakerült és mint hdgy az olasz fronton harcolt. Kitüntetései: Hadsereg-dicséret és Károly cs. k. A Lev. egy. elnöke. Vezetése alatt megszerezték a vm. vándordíját és a járás zászlaját. Működése alatt kezdték meg a csatornázást és a nagyarányú uccafásítást vadgesztenyével és japán akáccal. Gyümölcsstermeléssel is foglalkozik. — Felesége: Takáts Jolán, gyermekei: Pál, Margit.

Nemes János tanító, * 1906-ban Bátaszéken. A tanítóképzőt 1930-ban végezte el Esztergomban. Azóta Palotabozsokon tanít. 1930-ban elvégezte Somogyzentimrén a gazd. tanfolyamot. A Rk. olvasókör titkára; 3 éven át a Lev. egy. főoktatója volt.

Rk. egyház. Templomát 1772-ben építették Szt Erzsébet assz. tiszteletére. 1755 óta önálló plébánia. Anyakönyve ugyanez évtől kezdve van. Az igen régi Szt Rókus kápolnán kívül van még egy kápolna a régi templom helyén, melyet 1892-ben szenteltek fel Sarlós Boldogasszony tiszteletére. Kegyúr: Egyetemi alap. Hív. sz. 1832. (magy. ném.).

Spitzer Adolf kereskedő, * 1872-ben Marázán. Atyja, S. Fülöp üzletében tanult ki, 35 év óta önálló, 21 évig Szébenyben, 14 éve Palotabozsokon van. A világháborúban 1915-17-ig őr- és s. szolgálatos volt. (Fivére: S. Gyula 52. gy. e. -beli örm. és két sógora: Müller Sámuel és Salamon Vilmos hősi halált haltak.) — Felesége: Klein Janka, gyermekei: József, Béla, Rózsika (Spitzer Mihályné), Regina.

Thurn Gábor közs. bíró, * 1882-ben Palotabozsokon. 17 holdon gazdálkodik. A világháborúban az 52. gy. e. kötelékében harcolt az orosz, szerb és olasz fronton. — Felesége: Kebl Anna, gyermekei (első feleségétől: Sipp Ágnes-től) Mária, Gábor.

vit. Feledi Márton könyvelő, * 1889-ben Palotabozsokon. A Palotabozsoki hit. szöv. könyvelője, azonkívül gazdálkodik, főleg állattenyésztéssel foglalkozik. A világháborúban az 52. gy. e.-ben az orosz, szerb és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült és mint törzsörm. szerelt

le. Kitüntetései: nagy- és kisezüst (kétszer), bronz vit. érem, seb. érem, Károly cs. k. és háborus eml. érem. — Felesége: Breidung Erzsébet, gyermekei: Márton, József, János.

PÁPRÁD

Az Árpádok alatt a nyulszigeti apácáké volt. Az e korból való oklevelekben Papraad, Papragh, Pabrod neveken fordul elő.

Dollemann F. Henrik nagybérő, * 1876-ban Heemstede-ben (Hollandia). Nyug. hollandi tüz. szds. 1924 óta bérlő a 483 holdas páprádi pusztát, amelyet mintagazdasággá fejlesztett. Főleg tehenészete kiváló. — Felesége: Adorján Vera, fia: János.

PATACS I. MECSEKALJA

PÉCSARÁNYOS

Nem lehetetlen, hogy neve az arianus szóból származik. (V. ö. Kanyaró: Az unitáriusok Magyarországon). Egy 1336-beli okmány Aranus, egy 1396-beli Ara-nos néven említi.

Bagó József gazdálkodó, * 1900-ban Pécsarányoson. 28 hold birtokán gazdálkodást, állattenyésztést, 1% holdon nemesített szőlőművelést folytat. 1918-ban bevonult a 8. husz. e.-hez, összeomlásakor szerelt le. Közbirt. előlj., a gazdakör vál., az egyh. közs., a képv. test. tagja és pénztárvizsgálója, a tüz. test. tagja. — Felesége: Varga Jolán, gyermekei: Margit, József.

Farkas Gyula közs. bíró, * 1895-ben Pécsarányoson. 1914-ben a pécsi trén divízióhoz vonult be, 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez helyezték át. Az orosz fronton megsebesült. A bronz vit. érem és Károly cs. k. tulajd. 1922-ben községi bírónak választották, isk. gondnok-pénztáros, 4 éven át I. esküdt volt. — Felesége: Gyenis Anna, leánya: Irén.

ifj. Fazekas József gazdálkodó * 1885-ben Pécsarányoson. Saját 40 holdas birtokán fajszlőt is termel, állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, szerb, orosz fronton harcolt, 1917-ben leszerelt. 1920-21-ben Pécssett

vendéglője volt. 6 révig előljáró, majd bíró volt, vir. képv. test. tag. — Szakszerű bortermelésért, kezelésért több kitüntetést nyert. — Felesége: Fazekas Mária, gyermekei: Mariska, József, Ilonka,

Papp Antal gazdálkodó * 1874-ben Pécsarányoson. 40 hold földön gazdálkodást, állattenyésztést, 4½ holdon szőlőművelést folytat. 1912-13-ban közs. bíró volt, vir. közs. képv. test. tag. 1914-től 18-ig katonai szolgálatot teljesített, harcolt az olasz fronton. Tenyészmarmhával a pellérdi kiállításon II. díjat nyert. — Felesége: Tóth Anna, fia: Jenő.

Vér István gazdálkodó * 1863-bari Pécsarányoson. 30 hold földön gazdálkodik, 4 holdon nemesített szőlőt termel, állattenyésztéssel foglalkozik. 12 évig bíró, majd h. bíró, előljáró volt; iskolaszéki gondnok, képv. test. tag. Fia: Lajos (1914-18-ig hadi szolgálatot teljesített), unokája Géza (2 évig a szent-lőrinci téli gazdasági iskolát járta, „arany kalászos gazda” címet nyert), résztvesznek a gazdálkodásban. — Felesége: Horváth Julianna.

Vér Mihály gazdálkodó * 1873 -ban Pécsarányoson. 56 hold földön, 4 hold szőlőn gazdálkodik. Vir. képv. test., 30 éve vm. thb. tag; 24 éves korától elől-járó, A legelő társulat, a Nemzeti egység pártja helyi elnöke, templom gondnok, az egyházközség pénztárnoka, volt világi elnöke. 6 évig volt bíró. — † felesége: Papp Katalin, gyermekei: Jenő (az orosz fronton megsebesült, — 1918-ban leszerelt. A Levente egy. -nek alakulástól 1931-ig vezetője), Irén.

PÉCSBAGOTA

Bótor József h. közs. bíró * 1877-ben Pécsbagotán. 1924-től 3 évig volt már h. bíró, 16 év óta közs. képv. test. tag. A közbirtokosság pénztárnoka, a mezőgazd. bizottság tagja, 12 éven át volt iskolaszéki tag. A tejcsernok alapítója, 16 évig elnöke volt, Birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel, nemesített borszőlő- és gyümölcsstermeléssel foglalkozik. 1914-1917-ben a szerb harctéren küzdött. — Felesége: Fazekas

Katalin, fia: Dezső.

Kis Tóth Mihály kisbirtokos, * 1880-ban Csonkamindszenten. A háború előtt és után h. bíró volt, képv. test., iskolaszéki tag. Részben örökölt, részben szerzett 24 holdas birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben bevonult katonának, 1917-ben felmentették. — Felesége: Szabó Anna, fia: Lajos, szolgált a nemz. hadseregben.

Mayer Lajos közs. bíró * 1875-ben Pécsbagotán. 1931 óta bíró. Azelőtt két-ízben h. bíró, több éven át közs. elől-járó volt; közs. képv. test, iskolaszéki tag, az úrbéres birtokosság pénztárnoka. Birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel, bortermeléssel foglalkozik; a szerb és albán frontokon végig küzdötte a világháborút; a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Sellei Etel, leánya: Mária (Karancsi Béláné).

Tóth József kisbirtokos * 1892-ben Pécsarányoson — Mint mészáros segéd Sásdon, mint mester 3 évig Pécs-arányoson dolgozott. 1915-ben bevonult a 41. nehéz tűz. e.-hez, 1917 óta 35 holdas birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkozik. 27 éves korában közs. bíró, majd h. bíró, esküdt volt. Jelenleg közs. képv. test. tag. — Felesége: Beke Teréz, gyermekei: Ernő (a szentlőrinci téli gazd. isk. 2 éves tanfolyamát kiváló eredménnyel végezte s jutalomban részesült) és Lajos.

PÉCSDEVECSER

Az Árpádok alatt két külön község volt. Egy 1400 évi okmány Alsódeucher, Felsődeucher neveken említi. A pécsi káptalané volt.

Auth Józsefné Petz Etel kántortanító, * 1897-ben Vókányban. A tanítóképzőt Pápán végezte el 1915-ben, azóta Pécsdevecseren kántortanító. Az isk. kiv. népoktatás terén értékes működést fejt ki. Férje Auth József szabómester, 1894-ben Kiskassán. Kaposváron, Bpsten és Pécsset dolgozott. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 33 hónapon át az orosz és olasz harctéren volt, megsebesült. A kisezüst, bronz vit. érem, a seb. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1919 óta

Pécsdevecseren szabómester. Gyermekai: Jolán, Etel, Piroska, József.

Bósz Mátyás közs. bíró, * 1885-ben Pécsdevecseren. 1907 óta 28 holdas birtokán gazdálkodik. 1915-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, az olasz és orosz fronton 42 hónapot töltött, megsebesült. A Károly cs. k. tulajd. 1920 óta közs. képv. test. tag. 1932 óta közs. bíró. — Felesége: Auth Anna, fiai: György, Imre.

Róth János kereskedő, * 1892-ben Németszéken. A kovácsszakmában Szabolcsbányatelepen szabadult fel. Tíz évig a Dgt -nél dolgozott. 1918-ban bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 6 hónapig az olasz fronton volt, azután 10 évig Frigyes fhg uradalmában volt urad. gépész. A megszállás alatt Pécssett a városi villamosvasutnál szolgált, 1928-ban Pécsdevecseren vegyeskereskedést és vendéglőt nyitott. — Felesége: Fischer Julianna szülésznő, oklevelét 1911-ben Pécssett nyerte el. Frigyes fhg urad. kórházának 17 éven át volt szülésznője,

Rumszauer János malombérlő, * 1909-ben Pécsdevecseren. A malomszakmában ugyanitt, 1928-ban szabadult fel. Lovászhetényben, Szederkényben dolgozott. 1931-ben bérbevette a pécsdevecseri malmot és tejszarnokot, ugyanekkor Csermajorban fölözömesteri vizsgát tett. — Felesége: Beck Mária.

PÉCSUDVARD

Mellette feküdt a középkori Dergecse község. (Az 1542. évi adólajstromban Deryche).

Gábriel János kántortanító, * 1890-ben Lothárdon. Pécssett végezte iskoláit, oklevelet is itt nyert. Majd Pécsudvardon kántortanítónak választották meg: A világháború alatt az 52. gy. e.-ben küzdött, 1915-ben orosz fogságba esett, 1921-ben került haza. Levente egy. főoktató, faiskolai kezelő, isk. kiv. népm. előadó.

Rottmayer Mária tanító, * Pécssett. iskoláit ugyancsak itt végezte. Diplomája elnyerése után, 1910-ben Illocskán, majd Pécsudvardon választották meg, azóta itt működik.

Saághy Kálmán ny. ipartest. főjegyző. 1907-ig

közig. pályán működött, akkor a Pécsi ipartest. jegyzője lett. 1926-tól főjegyző. 1931-ben nyugalomba ment.

PÉCSVÁRAD

A község melletti Aranyhegy már az őskorban lakott hely volt; különösen a bronzkor embere látogatta és telepedett le rajta szívesen. Az Aranyhegy minden oldala őskori lelőhely. — Pécsvárad, mint község, csak a középkorban jelenik meg, a Szt István királytól a Szt Szűz és Szt Benedek tiszteletére alapított bencés apátság székhelye gyanánt. (Monasterium Sancte dei genitricis Marie et S. Benedicti ad radicem Montis Ferrei. 1015.). Később Civitas Waradiensis néven fordul elő. (Az apátsági templomról 1. a. 22. lapon dr. Szőnyi Ottó tanulmányát). — Itt volt elrejtve 1129-ben Vak Béla király. A vidék sokat szenvedett a tatár- és törökidulusok idején. A törökök kiűzése után alig 20 család maradt Pécsváradon. Az újjáépítés munkája ismét az apátságra hárult. Mária Terézia 1777-ben a bencés apátság birtokait a Tanulmányi alaphoz adományozta. Pécsvárad ma egyike a megye legrendezettebb járási székhelyeinek. A mai Kulcsos puszta helyén az Árpádok alatt Kulcsod község állt. (Villa Kulchoud).

Agárdi Ferenc államp. tanácsos, adóhiv. főnök, * 1889-ben Pécsváradon. Középiszkoláit Pécssett végezte. Pályáját a közs. közigazgatásnál kezdte, másfél év múlva p. ü. szolgálatba lépett és 1908-ban a pécsvárad adóhiv. -nál nyert beosztási, mint gyakornok. 1911-től Berettyóújfalun, 1912-től Szentlőrincen, 1923-tól Pécsváradon adótiszt, 1927. óta az adóhiv. főnöke. — Felesége: Davdovits Rózsa, gyermekei: Ágnes, Magdolna.

Almay Gézané, sz. Krober Erzsébet postamester, * Alsódomborun (Zala m.). Eső férje Tischler József tkpt főkönyvelő 1917-ben hősi halált halt. Ezután postai szolgálatba lépett és 1918-ban szakvizsgát tett Pécssett. 1919-ben Tapolcára, 1923-ban Pécsváradra kerül, mint p. kiadó, 1924 óta p. mester Pécs-váradon. 1927-ben ment másodsorú férjhez A. Géza j. számvevőhöz.

Anschau Antal kereskedő, * 1879-ben Pécsváradon. Középiskoláit Pécssett végezte. Kereskedői szakismereteit atyjánál, † A. Antalnál Pécsváradon, majd Pécssett és Brünbnben sajátította el; 1922-ben vette át atyjának 1875-ben alapított üzletét. Közs. képv. test. tag, a Pécsi keresk. és iparkamara kültagja. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez. Elvégezte Budapesten a táviró iskolát és az 52. táviró osztághoz nyert beosztást. 18 hónapig volt az orosz fronton, Kirlibabánál megsebesült és hrt lett. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. és a háb. emlékérem tulajd. Felesége: Kotzmann Augustza, gyermekei: Antal (okl. erdőmérnök) és László (kereskedő).

Bitai. Mózes cs. alhdgy szakaszparancsnok, * 1880-ban Egerpatakon, 1904-ben lépett a csendőrség szolgálatába. 1918-ban Bpsten nyer beosztást. 1919-ben a románok elleni harcokban fogságba esik, csak 6 hónap múlva lesz szabad. A csepeli különítményhez kerül, 1920-ban a Püspöknádasdon állomásozó pécsváradi őrsre helyezik. 1921-ben vonult be Pécsváradra. A ,kor. ezüst érdemérem (a vit. érem szalagján), a magy. ezüst érdemérem, háb. emlékérem, 20 évi szolg. érem, 60 éves jub. érem és számos dícsérő okirat tulajd. Felesége: Aradi Katalin.

Burghardt Jakab ny. cs. tiszt. * 1875-ben Csenén (Torontal m.). Tanult kalaposmester. Katonai szolgálata után 1899-ben lépett át a csendőrséghez. A cs. iskolát Szegeden végzi el. 1918-ban Fajsza, 1922-ben Pécsváradra került, mint h. őrsparancsnok. 1927-ben nyugalomba vonult. A Károly cs. k., az 50 és 60 éves jub. emlékérem, az 191213. mozg. emlékk. és több dícsérő okirat tulajd. — Felesége: Biegelsteiber Anna.

br. Eötvös László ny. alezredes * 1870-ben Sopronban. Középiskoláit Nagyszombatban végezte, utána egyéves önkéntesi szolgálatot teljesített a 24. vadász zlj -nál, 1890-ben, mint tart. hdgy kerül a 38. gy. ezr. -hez, 1895-ben pedig a kisbéri méntelephez. 1919-ben vonult nyugalomba. A Pécsváradi kaszinó volt elnöke. Felesége: Hanth Stefánia, gyermekei: Rózsa

(Schell Zoltán h. szds felesége), Lilli (Zelenszky Károly földb. felesége), László (a Magy. nemz. bank tisztviselője).

Fábos Mihály ny. cs. alhdgy, * 1869-ben Nagyszakácsiban. 1893-ban lépett a csendőrség szolgálatába. A cs. iskolát Székesfehérvárott végezte. Csökölyön őrsparancsnok, Zalanován és 1913-ban Pécsváradon járásparancsnok, itt 1929-ben vonul nyugalomba. A kor. ezüst érdemk., a jub. emlékérem, jub. emlékk., kat. szolg. k. tulajd. Felesége: Dani Magdolna, fia: Mihály, Károly (csákberényi tanító).

Habich Ádám körjegyző * 1883-ban Dunaszekcsőn. A jegyző tanfolyamot 1906-ban végezte Nagybecskereken. Működését 1904-ben kezdte meg, mint gyak, Bélincen (Temes m.). Innen Tolna m.-be került. 1908-ban s. jegyző Püspöknádasdon, 1911-ben körjegyző ugyanott, 1928 óta áll a pécsváradi körjegyzőség élén. Baranya vm. th. bizottságának 20 év óta tagja, a vm. jegyző egyll. alelnöke, a jár. jegyző egyll., a Pécsváradi tűz. test. elnöke.

Háhmán Márton ig. tanító, * 1888-ban Tevelen (Tolna m.). Tanítói oklevelét 1907-ben szerezte Pécssett. Véménden, Nagypallon volt kánt. tanító. 1927-ben került Pécsváradra, 1932 óta igazgató. A népm. biz. előadója és vezetője, 1932-ben vonószenekart alapított és vezeti ma is. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, szerb hadifogságba esett, 1920-ban szabadult meg. Felesége: Weltin Viktória, gyermekei: Márton és András.

dr. Hal József jár. tiszti orvos, 1899-ben Pécsváradon. Orvosi oklevelét 1923-ban szerezte meg Budapesten. Ugyanott kezdte meg működését a II. sz. belklinikán és az Új Szt János kórházban. Kezdeményezésére alakult meg a Stefánia anya- és csecsemővédő helyi fiókja. A népm. biz. előadója, az Orvosszöv. Bar. vm. főtitkára, az Orsz. orvosszöv. ig. tagja, Bar. vm. thb. tagja. 1917-ben hadba vonult, a 19. h. gy. és a 7. husz. e. kötelékeiben harcolt az orosz fronton, mint hdj. örm. szerelt le. Felesége: Dira Etel, gyermekei; Irén, Tamás.

Hal Viktor ny. iparostanoncisk. igazgató, *

1866-ban Somogysámszonban. Tanítói oklevelet 1885-ben szerezte meg Pécsen. Lengyelen, Szárazdon kánt. tanító, 1895-ben Pécsváradon osztálytanító. 1897-ben megszervezi a rk. tanonciskolát, amelynek vezetője, majd a minisztérium által kinevezett igazgatója lesz. 1927-ben vonult nyugalomba. A Pécsi Közlöny és számos más lap munkatársa volt. Több egyházi pályadíjat nyert. Felesége: Sedlmayer Ida, gyermekei: Mária (p. ellenőr), Pál (szigetvári hittanár és kórh. lelkész), Ilona (Tóth Istvánné), Ida (Vucsics Miklósné), Árpád (komlói ig. tan.), József (pécsváradai járási t. orvos, 1. o.).

Horváth István főszolgabíró * 1895-ben Siklóson; jogot Pécsen végzett, majd bevonult a 10. husz. e. -be; az olasz fronton Asiagonál fogságba esett. 1919-ben jött haza, mint hdgy szerelt le, 1922-ben lépett a vm. szolgálatába, 1931 óta a pécsváradai járás főszolgabírája.

Jungmann Lajos tejcarnoktulajdonos, * 1896-ban Pécsváradon. A háborúig a közalapítványnál napidíjas. 1915-ben bevonul a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton harcol, az összeomláskor olasz hadifogságba kerül, 1920-ban tér haza, mint tizedes szerelt le. Kitüntetősei: a kis ezüst, a bronz vit. érem. a Károly cs. k. és a seb. érem. 1920 óta vezeti a tejcarnokot. Felesége: Brückner Róza, gyermekei: Rózsi, Annus.

Kaluber Vendel j. állatorvos, * 1890-ben Berzencén. Az állatorvosi diplomát 1914-ben szerezte meg Bpsten; bevonult a 16. husz. e.-hez, 1915-től, mint a 33. gy. dandár állatorvosa teljesített szolgálatot. A kor. arany érdemk. és az arany érdemk. tulajd. Leszerelés után Eperjesre, 1919-ben Királyhelmece, majd Ricse székhellyel a csonka bodrogkeresztúri járásba kerül. 1926 óta van Pécsváradon. Felesége: Eizelt Stefánia, gyermekei: Pál, Sándor.

Kardos Rózsa ny. tanító, * Véménden. Tanítói oklevelét 1902-ben szerezte meg Pécsen. Működését 1903-ban kezdi meg Szébenyben, 1905 óta Pusztaszentgyörgyön (Somogy m.), 1915 óta Pécsváradon tanított a rk. iskolában. 1923-ban nyugalomba vonult.

Kaszás Júlia izr. tanító * Balatonedericsen. Tanítói oklevelét 1923-ban szerezte Budapesten. 1924 óta a pécsváradai izr. iskola tanítója. Társadalmi és jótékonyági téren tevékenykedik. dr. Keller Ádám körorvos * 1900-ban Máriakéménden. Orvosi diplomáját 1926-ban szerezte Budapesten. Működését Máriakéménden kezdte meg. 1929 óta pváradai körorvos. 1918-ban bevonult az 52. gy. e.-hez, mint hdj. örm. ,szerelt le. — Felesége: Negele Irén, leánya: Lillike.

Keresztes-Fischer Miklós orsz. képviselő, * 1882-ben Pécsen. Jogi tanulmányait Pécsen, Kolozsvárott és Bpsten végezte. 1905-ben Baranya vm. szolgálatába lépett mint közig. gyakornok. 1910-ben szolgabíró. A háborút mint tüzértiszt küzdötte végig az orosz, olasz és francia fronton. 1919-ben pécsváradai főszolgabíró lett; 1931-ben a kerület egyhangúlag országgyűlési képviselővé választotta.

Kirschanek Ödön apátplébános, * 1864-ben Ujvidéken. Theológiai tanulmányait Pécsen végezte, pappá szentelték 1887-ben. Miholácon, Beremenden, Baranyaszentistvánon, Kiskőszegen káplán, Beremenden plébános, 1927 óta Pécsvárad apátplébánosa. A pécsváradai espereskerület tanfelügyelője. Szövetkezeti és agrárpolitikai író, a Magyar Szövetkezés, a Szövetkezeti Szemle munkatársa. Számos cikke jelent meg kölni, wieni és berlini szaklapokban is. Számos tejszövetkezetet alapított. A magyarországi Szövetkezetek szövetsége megbízásából könyvet is írt a tejszövetkezetekről.

Kiss B. József ref. tanító * 1913-ban Szeremlén. Tanítói oklevelét 1932-ben szerezte meg Nagykőrösön. Azóta s. tanító Pécsváradon. A négyszólamú ref. férfikar vezetője és karnagya. (Atyja: K. József 1915-ben orosz hadifogságba esett és 1918-ban eltűnt).

szentmiklósi vit. Kovách Antal ny. tábornok, * 1871-ben Terehegyen. A kolozsvári gazd. akadémia elvégzése után 1900-ban e. é. önk. szolgálatot teljesített, az 52. gy. e.-ben és aktiváltatta magát. A háború kitörésekor zászlóaljparancsnok a 20. h. gy. e.-ben, később a

19. h. gy. e. parancsnoka. A III. o. magy. érdemk., a III. o. vaskor. rend, 3 Sign. laud., Károly cs. k. és a seb.. érem tulajd. Vm. thb. tag, a pécsváradi j. vit. hadnagya.

Kovács József ipartest. elnök * 1897-ben Kékesden. A sütőipart 1915-ben tanulta ki fivérénel Szombathelyen. Utána bevonult az 52. ,gy. (2.-hez, majd a haditengerészethez került. Az olasz és albán fronton küzdött, megsebesült, mint vitorlamester szerelt le. Kitüntetései: nagy- és kisezüst, bronz vit. érem és Károly cs. k. 1919-ben Pécsváradon önállósította magát, 1931 óta az Ipartest, elnöke.

Kubicza István főerdőtanácsos * 1878-ban Zsolnán. A selmechányai bánya- és erdőmérnöki főiskola elvégzése után Horvátországban erdőmérnök gyak. lett, onnan 1904-ben lépett a közalapítványi uradalmak szolgálatába,

Kurucz Sándor ny. cs. tiszth. * 1879-ben Pécsváradon. Képzett kőműves. 1903-ban lépett a csendőrség szolgálatába. A cs. iskolát Szegeden végezte., A háború után Kismiháldról menekülnie kellett, majd a szerb és francia csapatokkal Karánsebesre ment. Röszeke, Kiskundorozsma, Sándorfalva, Szeged után kerül Pécsre, itt cs. isk. oktató lesz. 1924-ben vonult nyugalomba. Több, dicsérő okirat tulajd. — Felesége: Fábrián Anna, leánya: Ilonka.

dr. Leichner Miklós ügyvéd * 1900-ban Pécsváradon. Egyet. tanulmányait Bpsten és Szegeden végezte. Az ügyvédi vizsgát 1927-ben tette le, azóta Pécsváradon folytat ügyvédi gyakorlatot.

vit. Lovas Péter fodrász * 1891-ben DERNYÉN (Bács m.) Iparát Budapesten tanulta ki, ugyanott önállósította magát. 1912-ben bevonul a 6. gy. e.-hez, a világháború kitörésekor mint örm. a 6. bosny. vadászokkal a szerb és olasz fronton harcol. 1916-ban mint th. több ízben századparancsnok volt. Háromszor sebesült. Kitüntetései: arany, nagy és kis ezüst, 2 bronz vit. érem, Károly cs. seb. érem, 1912-13. mozg. emlék é., 10 és 15 évi szolg. k. és két emlékérem. Felesége: Schmidt Mária, gyermekei: László, Jolán.

Lutz József vendéglős * 1890-ben Pécsváradon. Iparát atyja oldalán tanulta ki. 1910-13-ig a 6. vártűzér e. -nél szolgált, 1914-től a szerb és montenegrói fronton harcolt és mint szakv. szerelt le. Kitüntetései: a kisezüst vit. érem és a Károly cs. k. Leszerelés után átvette atyjának 1903-ban alapított vendéglőjét. — Felesége: Kresz Magdolna, gyermekei: Magdolna, Annus, József.

Madár Mihály h. s. jegyző * 1903-ban Ujdombóváron A jegyzői tanfolyamot 1926-ban végezte Szombathelyen. 1933 óta Pécsváradon h. s. jegyző. Szakképzett tűzoltó tisztt, a Tűzoltó test. alparancsnoka, a Nemz. munkavéd. kir. pváradi körzetének vezetője. — Felesége: Rohonczy Margit, — gyermekei: Hajnalka, Mihály, Margit.

Mayer Antal malomtulajdonos * 1867-ben Pécsváradon. Iparát ugyanott tanulta, 1892-ben önállósította magát. Vízimalmát Pál fiával együtt vezeti. A világháborút mindketten végigharcolták. -- Felesége: Filler Terézia; gyermekei: Pál, Mária, Jozefin.

Meluska István ny. cs. törzsörm. * 1882-ben Aranyosmaróton Katonai szolgálatának teljesítése után 1906-ban lépett a csendőrség szolgálatába. 1915-ben hadba vonult és mint táb. cs. teljesített szolgálatot a szerb fronton. 1919-ben Sásdra, majd Óbányára, 1921-ben Pécsváradra kerül. 1927-ben vonult nyugalomba. A kor. ezüst és kor. vas érdem k. tulajd. (a vit. érem szalagján). — Felesége: Lázár Erzsébet, fia: István,

Molnár József ny. jb. ir. főtiszt * 1870-ben Zalabéren. Középiskoláit Budapesten végezte. Pályáját a pécsváradi adóhiv. -nál kezdte, onnan lépett át az igazságügyi szolgálatba, a pécsváradi járás-bírósághoz. 1930-ban vonult nyugalomba. — Felesége: Papp Éva, leánya: Erzsébet (Oberszt Sándorné).

Nagy Kálózi Sándor ref. lelkész * 1899-ben Kiskunhalason. Theológiai tanulmányait Budapesten és Montpellierben (Francia o.) végezte. 1917-ben bevonult a 30. h. gy. e.-hez, az olasz és albán fronton harcolt s mint zászlós szerelt le. 1930 óta a pécsváradi egyház lelkésze. — Felesége: Stammer Sarolta Mária Alojzia, fiai:

Zoltán, Attila, Kornél, Pál, Sándor.

Naszlady Sándor ny. főerdőr * 1865- ben Zselickísfaludon (Somogy m.) Az erdészeti pályát Erdősokonyán kezdte, majd Somogyvm. szolgálatába lép Gesztiben mint főerdőr. Ugyane minőségben kerül Szentlőrincre. 1896 óta a közalapítvány szolgálatában Véménden, Pilismaróton, Pilisszentlászlón, 1913 óta pedig Baranyajenőn teljesített szolgálatot. 1931-ben ment nyugalomba. — Felesége: Kovács Anna, gyermekei: Mária (Papp Jánosné), Lajos (szekszárdi erdőőr), Regina (Bóna Mihályné), Annus (Saághy Ferencné), Ilona (Tóth János pécsváradi erdőőr neje), Sándor (belegi erdőőr) és Gyula.

Nieszl István ny. cs. th., * 1863-ban Védenyben (Moson m.). 1888-ban lépett a csendőrség szolgálatába, Beremenden, Sellyén, őrsparancsnok. 1894-től Pécsváradon 20 évig parancsnok volt. 1913-ban ment nyugalomba. A kor. ezüst érdemk., a porosz kir. vörössasrend, az az 1912-13. mozg. emlék k., a 12. és 24. évi szolg. emlék k., az 50. és 60. éves jub. emlékérem tulajd. Neje: Olekla Teréz.

Parragi Ilona h. postamester (Nagypeterd), * Pécssett. Ugyanitt végezte a postamesteri tanfolyamot 1931-ben. Működését 1929-ben kezdte meg Pécsváradon. Utána Ujpetrén, Szabadszentkirályon, Lengyelen, Görösgalon, 1932 óta Nagypeterden h. postamester.

Pataki. Károly tanító, * 1904-ben Püspöknádasdon. Tanítói oklevelét 1923-ban szerezte Pécssett. 1924-27-ig a bpesti áll. polg. isk. tanárképző iskola hallgatója és megszerzi a polg. isk. tanári oklevelet. Egy éven át tanára a pváradi iskolának, 1927 óta a rk. iskola tanítója. Levente főoktató, a népm. biz. előadója, az óvodai és a tanoncisk. felügy. biz. jegyzője. Felesége: Samu Aranka, leánya: Aranka.

Pécsváradi takarékpénztár rt. Alakult 1910-ben 300.000 K. alaptőkével. Alapításban részt vettek: dr. Egri Béla, volt orszgy. képviselő, Forray Lajos akkori főszolgabíró, Gálos Ede ügyvéd, dr. Dvorszky József ügyvéd, Leichner Henrik és Soós

Lajos. A takarékpénztár 1931. évben magába olvasztotta később alakult Pécsváradi gazdasági és kereskedelmi bankot és alaptőkéje most 132.000 P., tartalékalapja cca 34 000 P. — Az intézet elnöke: Leichner Henrik malomigazgató, alelnöke Fleischer Arnold, Ügyvezető igazgatók: Soós Lajos és Szücs Vilmos.

Pécsváradi tejgazdasági vállalat, Fleischer fivérek. Alapította 1911-ben özv. Fleischer Lipótné. Cégtulajdonosok: Fleischer József és Arnold. Központi üzeme Véménden, két részre oszlik: 1. Vajüzem, ahová 18 községből naponta kb. 20.000 liter tejet szállítanak tejszín alakjában; teljesen dán mintára, pasteurizálva, kulturával készül a vaj, mely állami márkával ellátva jelentékeny részben exportra kerül: (Belgium, Anglia, Német-, Olasz- és Franciaország). 2. Sajtüzem, ahol napi 4000 liter tejet dolgoznak fel különböző típusu sajtokra. A pogácsasajt (kvargli) üzem csak a téli hónapokban dolgozik. Külföldre nem exportálnak, Belföldi eladásra különféle fajtájú pogácsasajtokat gyártanak. A cégnek Budapesten saját kezelésben lévő üzletei vannak; ezzel eléri azt, hogy a termelőtől elviszik egész a fogyasztóig a gyártott árukat és lehetővé teszik azt, hogy a pécsváradi járásban igen magas ipari tejáratot kapnak a termelők. Az üzem a bajai távvezetékétől kapja a vill. áramot, de saját gőz- és villanyfejlesztő berendezése is van. A cég sajtja és vaja az Orsz. mezőgazd. kiállításon az Orsz. tejgazd. biz. által rendezett versenyeken többszörösen első díjat nyert.

Petz Gyula molnár, építkezési anyagkereskedő, * 1895-ben Hirden. Iparát atyjánál tanulta ki Pváradon. Bpest, Bécs, Eszék, Kaposvár, Veszprém és Pápa városokban dolgozott, 1919-ben önállósította magát. Építkezési anyag kereskedését 1933-ban alapította. 1915-ben bevonult a 19. gy. e.-hez, az orosz fronton súlyosan megsebesült. (Fivére, Ádám a szerb fronton hősi halált halt.) Felesége: Béresi Mária, gyermekei: Erzsébet, Mária, Gyula.

Ref. egyház. 1725 előtt anyaegyház volt. 1767-ben írt felségfolyamodványukban panaszojlik a

Pécsváradiak, hogy circiter negyven éve megfosztották őket prédikátoruktól, oratóriumoktól, temetőjüktől és kényszerítették őket, hogy a szomszéd Várkony községbe hordják halottaikat. Majd ezt is megtiltották nekik. Ekkor a községben vásároltak egy kertet s oda temetkeztek, de ezt is elvették tőlük. — Végre 1783-ban felépíthették templomokat, 1797-ben tornyot emeltek. 1837-ben a templomot három öllel meghosszabbították és bolthajtás alá vették. 1840-ben 653 volt a lélekszám, ma 538.

dr. Rihmer Oszkár ügyvéd, * 1880-ban Pécssett. Egyetemi tanulmányait Pécssett és Kolozsvárott végezte. 1904-óta folytat ügyvédi gyakorlatot Pécsváradon. Tb. vm. főügyész, vm. thb., közs. képv. test. tag., a vitézi szék ügyésze. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a román és orosz harctereken harcolt, — mint tart. fhdgy szerelt le. A Sign. laud., a bronz vit. érem, a Károly cs. k. és a seb. érem tulajd, a Bruszilov offenzivánál megsebesült. Felesége: Koszter Emilia, gyermekei: Emilia (Horváth Mihályné), Zoltán (dr. ügyv. j.) és Oszkár (egyet. hall.)

Rk. egyház. Plébánia templomát 1767-ben szentelték fel Nagyboldogasszony tiszteletére. A temetőben van egy nagyon régi templom, mely valamikor Szt Albert tiszteletére épült, jelenleg Mindenszenteknek van dedikálva. Anyakönyve 1719 óta: van. Kegyúr: Egyetemi alap. Hiv. sz. 2230: (ném. magy.). Steindl István esztergályos mester, * 1894-ben Pécsváradon. Iparát 1912-ben tanulta ki, Szegeden segédeskedett. A világháborúban a 19. h. gy. e.-hez vonult be, 1916-ban orosz hadifogságba esett, csak 1921-ben szabadult meg. 1924-ben géperőre berendezett faesztergályos üzemet alapított Pváradon. Az ipartest. pénztárnoka. Felesége Merha Katalin, gyermekei: István, Teréz, Ernő.

Szász Károly jb. elnök * 1875-ben Békésen. A jogot Debrecenben végezte. Pályafutását Gyulán kezdte meg mint joggyak. Szekszárdon aljegyző, majd tanácsjegyző a pécsi ítélőtáblánál. 1910-ben Dárdára nevezik aljárásbírónak. 1920-ban, amikor a szerbek átvették a dárdai jbiróságot, Pécsváradra

került 1931 óta jbirósági elnök.

Székely József tanító * 1900-ban Németbólyban. Oklevelét 1918-ban szerzi meg Pécssett. Utána bevonult a repülő e.-hez, Bécsujhelyen és Mátyásföldön teljesített szolgálatot. 1921-ben Bpestre megy és 2 és fél éven át hallgatója a Zeneakadémia orgona- és zeneszerzői szakának. 1922-25-ig áll. tisztviselő Pécssett és ugyanez idő alatt karmestere az Apolló mozi zenekarának. 1928-ban kerül Pváradra mint h. kánt. tanító. Több négyzólamu férfi és gyermekkart irt. Felesége: Lohr Hilda, gyermekei: Klárka, Erzsébet.

Szövérfy Dezső telekkönyvvezető, * 1894-ben Besztercén. Nagyváradon végezte a hadapródiskolát. 1918-ban az olasz fronton megsebesült és 25% hrt lett. A háború után elvégezte az Orsz. színészegyesület sziniiskoláját és 3 évig mint színész működött Bpsten. 1927-ben lépett igazságügyi szolgálatba és 1928 óta a pécsváradai jbiróságnál vez. tkvezető.

vit. Tóth János törv. h. útbiztos, * 1884-ben Apostagon (Pest m.). A háborúban a 69. gy. e.-hez vonult be és mint törzsörm. harcolt a szerb, orosz és román fronton. 1922-ben mint th. leszerelt. A nagy ezüst vit, a német hadi érem, a Károly cs. k., a seb. érem, az 1908. jub. eml. érem és az 1912-13. mozg. emlékérem tulajd. Utbiztossá 1927-ben nevezték ki Pécsváradra. Felesége: Szarkándi Juliánna, gyermekei: Mária, János.

Vajda János cs. törzsörm., * 1902-ben Szentdomján. Tanult szabóiparos, 3 és fél évig segédeskedett, egy évig atyja birtokán gazdálkodott. 1924-ben lépett a csendőrség szolgálatába. A cs. iskolát Kaposváron végezte. Első állomáshelye Ujpetre, 1926-ban Beremend, 1928-ban Németbóly, 1932 óta Pécsvárad. 1932-ben lépett elő törzsörmesterré.

Varga Elek ny. ref. ig. tanító, * 1853-ban Fülöpszálláson. Tanítói oklevelét 1881-ben szerezte meg Pápán. Közben eleget tett katonai kötelezettségének a 38. gy. e.-ben és mint örm. szerelt le. Működését Gyöngyösön és Solton kezdi meg, mint h. tanító, 1880-ban kerül Pváradra kánt.

tanítónak. 1918-ban vonult nyugalomba. Felesége: Keresztes Éva, gyermekei: Ilona (özv. Parragh Lászlóné), Etel (Pécsek Imréné).

PELLÉRD

Már a római korban is mint község szerepel. Az Anjoukori okmánytár egy darabján Pellerd néven fordul elő. (1305. I. 96.) A török alatt az unitarizmus egyik főhelye volt.

Átol József kisbirtokos, * 1872-ben Pellérden. 20 holdon gazdálkodik, 1917 óta közs. előljáró, 1922-től tíz éven át a közs. bírója volt; a rk. templom új harangjaira 2200, gyertyatartó beszerzésére pedig 310 pengőt adományozott. A háború alatt 7 hónapig szolgált mint népfelkelő. Felesége: Horváth Ilona.

Bene Géza korjegyző, * 1879-ben Kurdon, jegyzői oklevelét 1901-ben szerezte, Kisbárapátin, Döbröközön és Bicalon s. jegyző volt. 1907-ben Magyarhertelend, 1908-ban Pellérd körjegyzője lett. A rk. iskolaszék világi elnöke.

Haraszty József urad. gazda, * 1884-ben Ilma pusztán. A gazd. szakiskolát 1912-ben végezte el Csikszeredán. Működését a Mayláth grófi uradalomban kezdte meg Drovicán. Onnan Ilma pusztára került. 1922 óta a Ratkovics gazdaság vezetője Pellérden. A világháborút a 40. h hadosztálynál harcolta végig a szerb és orosz fronton. Háromszor sebesült, kitüntetése: bronz vit. érem. Felesége: Imre Rozália, gyermekei: Erzsébet, Juliánna, József.

Rk. egyház. Templomát Szt Margit szűz tiszteletére építették 1700-ban, ugyanezen év óta önálló plébánia. Anyakönyve szintén 1700-tól van. Van egy kis kápolnája is a Szt Kereszt tiszteletére. Kegyúr: Brázay és gr. Benyovszky családok. Hiv. sz. 1283.

Treutz Mihály vendéglős, mészáros és hentes, * 1892-ben Fazekasbodán. Iparát Pécssett tanulta ki, mint segéd Bpsten, Eszéken és Pécssett dolgozott. 1913-ban bevonult az 52. gye -hez. Szerb, orosz és francia fronton harcolt, háromszor sebesült, hrt lett. 1921-ben önállósította magát Darányban, 1922 óta van Pellérden. Felesége: Füzessy Gizella.

PETERD

Bévárdy Lajos ref. lelkész, * 1891-ben Zobákon. Középiskoláit Gyöngyösön és Pápán, a teológiát ugyanitt végezte el, 1917-ben oklevelet nyert. Mint káplán 1915-ben Töhölön, majd Polgárdin, Bőnyrétalapon és Szaván működött, 1918-ban Peterden lelkésznek választották meg. A közs. képv. test. és a Baranyai méhészkör tagja. Felesége: Perényi Jolán.

Lebovits Lajos keresk. és tejszarnok tul. * 1893-ban Beregszászon; a rőfös és rövidárú szakmát tanulta ki Beregszászon, segéd itt és Bpsten volt. 1921-ben Szemelyen önállósította magát, 1925-ben Peterdre helyezte át üzletét és tejszarnokot létesített. 1914-ben vonult be a 11. h. gy. -hez. 8 hónapig az orosz fronton harcolt, kétszer sebesült, 1915-ben fogságba esett, 1918-ban jött haza. — Felesége: Fischer Sarolta, gyermekei: Imre, Magdolna.

† Pápay Gábor ref. tanító, * 1889-ben Udvarfalván, középiskoláit Marosvásárhelyen, a tanítóképzőt Nagyenyeden végezte; egy évig Várhegyen volt tanító, 1910-ben Peterden kántortanítónak választották meg. 1914-ben vonult be az 52. gy. e.--hez, a szerb, olasz és orosz fronton harcolt, orosz fogságba esett, 18 hónap után jött haza. A megszállás alatt a nemz. hadseregben szolgált. 1923-ban halt meg. özvegye: Szabó Rozália.

Polgár Dezső kántortanító, * 1902-ben Vámoscsaládon. Középiskoláit Sárváron, a tanítóképzőt Nyiregyházán végezte, 1922-ben. 1923-tól Olaszon volt osztálytanító, 1927 óta Peterden kántortanító. Levente oktató, a Polg. olvasóköri éveken át volt elnöke. Felesége: Bartolovits Anna, gyermekei: Zoltán, Dezső, Anna.

Ref. egyház. A XVI. sz. elején már református gyülekezet volt. Pathai P. Sámuel püspök együtt említi Nagyarsánnal és Péccsel. 1654-74 között unitáriussá lett s a legutolsók közt (1703 körül) kellett legyen, kik a református egyházba visszatértek. Mutatja ezt az is, hogy a peterdieket sokáig áriánusoknak csúfolták. 1707 óta

anyaegyház, prédikátora András pap, ki Egerágról pásztorolta Peterdet. Egerág a földesúr befolyása alatt katolikussá lett. 1710-ben Czene Péter prédikátor már Peterden lakik. Belvárd ekkor már leányegyháza. Valamiikor tiszta magyar és református volt; ma a reformátusság egy harmada az összes lakosságnak. Kicsi sziget az őt környező horvátok, rácok és svábok között, de a maroknyi magyarnak még mindig kezén van a földbirtok nagyobb része: lélekszáma 1817-ben 325, 1842-ben 415, 1886-ban 302, 1906-ban 224, ma pedig 138. — Temploma góth stílusú, kemény és igen sima téglából van építve tornya egész csúcsáig. A 18. sz. vége felé mintegy három öl hosszúsággal megtoldották. Régebben náddal, majd zsindellyel volt fedve, ma pedig cseréppel.

Szabó Ferenc közs. bíró, * 1873-ban Peterden; 24 hold földjén gazdálkodik, 1932 óta bíró, a ref. egyh. presbitere.

PISKÓ

Badi Péter gazdálkodó, * 1884-ben Piskón. 34 hold földön gazdálkodik. A közs. képv. test, tagja 1925 óta, 3 éven át a közs. bíró volt. A ref. egyház presbitere. 1914-ben bevonult a 7. nehéz tüz. e.-hez. 42 hónapon át az olasz és orosz frontokon küzdött. Felesége: Bohár Juliánna, leánya: Juliánna (Matyi Dezsőné), unokája: M. Irén.

Bánik Emil ny. hadbiztos-százados, földbérlő, * 1894-ben Nyitrán. Középiskolát Kolozsváron, hadapródiskolát Nagyváradon végzett. Tisztté 1912-ben avatták; a kolozsvári 21. h. gy. e. -del az orosz harctérre került, résztvett a Halics körüli, a limanovai, a kárpáti harcokban. Kétszer sebesült. 1915-ben a stryji áttörésnél fogságba esett. 1920-ban jött haza; akkor a székesfehérvári dandárparancsnoksághoz, 1924-ben a debreceni vegyesdandárparancsnoksághoz osztották be. 1926-ban vonult nyugalomba, azután Decsen mezőgazdasági előtanfolyamon volt. 1928 óta Piskón földhasznóbérlő 250 hold birtokon, állattenyésztéssel is foglalkozik; a Nyukosz, a közs. képv. test. tagja, a III. o. kat. érdemkereszt (a vit. é. szalagján a kardokkal), a kat. érdemérem

(kardokkal), a seb. érem, a Károly cs. k. tulajd.

Lőrincz Sámuel közs. bíró, * 1880-ban Piskón. 1908 óta állandó. tagja a közs. képv. test.-nek, 4 évig h. bíró, közbirt. vagyongazdálkodó volt. 1932 óta a közs. bírója, a közbirtokosság elnöke, ref. egyház presbitere, 2 éven át volt gondnoka. 1914-ben bevonult katonának a 19. h. gy. e.-hez, a szerb, orosz frontokon 24 hónapon át harcolt, súlyosan megsebesült, olasz fogságba esett, 1918-ban jött haza, mint szakv. szerelt le, a Károly cs. k. tulajd. Felesége: Szata Zsuzsánna, fia: Pál.

Löwenfeld Vilmos vegyeskereskedő, * 1858-ban Szigetváron. Üzletét 1888-ban alapította Ibaán, 1903-ban Piskóra helyezte át. Az üzlet saját házában van s jelenleg veje: Weisz Miksa vezeti (* 1886-ban. Karádon. A szabó szakmát Pécsen tanulta, 25 éven át működött Pécsen és Berlinben, mint műsz. vezető. 1914-ben bevonult a 44. gy. e.-hez. Fiai: Béla, Rezső részt vettek a világháborúban. Rezső fogságba esett, Béla rokkant lett).

Szabó József ref. lelkész, * 1882-ben Tizaszalkán. Középiskolát Beregszászon, a teológiát Budapesten végezte. Mint káplán 1907-től Pócsmegyeren, 1909-től Nagykőrösön, majd Tolnaváralján, 1910-ben Jászkiséren működött. 1911-ben választották meg piskói lelkésszé. Egyházmegyei tanácsbíró, az egyh. megyei tanügyi bizottság elnöke, a közs. képv. test tagja, az Olvasókör, a Testnevelési bizottság elnöke. A Pécsi Napló, a Baranyai Kálvinista Lobogó, volt munkatársa. Felesége: Mezei Margit, gyermekei: József (szintén papi pályán), Margit.

Ref. egyház. Az anyaegyház kezdete az 1724-iki esztendőre tehető, mely időben a mostani helyétől mintegy négy km.-re, északra, az úgy nevezett „Baski pusztán” volt egy szalmatetejű, fatalpas templomuk s oda jártak a piskóiak a zalátai, luzsoki és kemsei együtt. A türelmi rendelet kiadása után a piskóiak elválva Luzsoktól és Zalátától, a baski templomot, — állítólag azért, mert két megye, Somogy és Baranya határában esvén, a kettős robotot nem bírták, — odahagyták és 1782-ben a kemseikkel közösen a töltés soron,

mai helyükön építettek fa-alapú templomot és lelkészlakot. 1834-ben a kemseiek oratóriumot építvén, 1846-ban pedig „előimádkozói állomás” felállítására engedelmet nyervén, barátságos egyezséggel, az őket terhelő részt (templom, paplak, szent edények megváltása fejében) a közös pénztárból 234 ft. 50 kr.-ral váltó pénzben .kifizettek. A magára maradt piskói egyház hozzáfog a megrongált templom és paplak újraépítéséhez, iskola szervezéséhez. Miután a község egészen ellenkező irányban épült és így a templom és a paplak a falu végén csaknem magában maradt, 1858-ban megvásárolták a mostani papi fundust 600 ft.-ért s rajta 1862-ben paplakot építettek 3000 ft. költséggel; egyidejűleg szabad téren épült kb. 19.000 ft.-ért a díszes, az egyházmegyében ma is egyik legszebb templom, 1869-ben 1350 ft. költséggel iskola céljaira házat vásároltak; 1928-ban özv. Varga Jánosné Molnár Juha földműves asszony szép nagy családi házat 4000 S_Ö-öl belsőséggel az egyháznak ajándékozta, azzal, hogy az iskola ebben a házban, a templom és a paplak közelében legyen. 1866-ban a paplak gazdasági épületeit a szomszédban támadt tűzvész elhamvasztotta, 1885 aug. 30-án a csak pár évvel előbb tetemes költséggel kijavított templom tornyát a vihar ledöntötte; ezt mintegy 800 ft. költséggel újra felépítették, hogy az 1886. szept. 20-án idelátogató Szász Károly püspököt méltóképen köszönthesse. Piskó kötött nagybirtokkal van körülvéve, amiből nincs soha egy talpalatnyi eladó föld se. Valamikor jószágkereskedésből gyarapította itthoni kis jövedelmét; bejárta fél Szlavóniát olcsó ló, marha és disznó után, de a háború óta ez a kereset megszűnt. 50 évvel előbb a lélekszám 443 volt, 44 ref. tankötelessel s ma 293, 19 iskolással.

PÓCSA

Kungl József rk. kántortanító, * 1907-ben Geresden. Középközpont Pécsen, a tanítóképzőt Baján végezte, 1928-ban szerzett oklevelet, ugyanezen év óta Pócsán működik. A jelenlegi iskola működése alatt épült. Az isk. kiv. népm.

előadója.

Lang János gazdálkodó, * 1907-ben Pócsán, 1927 óta önállóan gazdálkodik 56 holdas birtokán. Nemesített vetőmagot használ, faj állatokat tenyészt. Vir. közs. képvis. test. tag. Felesége: Blandl Éva, gyermekei: János, Mária (Atyja: † L. Gáspár, éveken át volt közs. bíró, 1916-ban orosz fogságba esett, 1918-ban jött haza Szibériából. 1930-ban meghalt).

Mammel János szabómester, * 1891-ben Pócsán. Mint segéd Siklóson, Mohácson dolgozott, 1919-ben Pócsán önállósította magát, 2-3 emberrel dolgozott, Volt közs. esküdt, 1930-ban vm. thb. tag. 1931-től h. közs. bíró. A Nemzeti egység pártja titkára, a Polg. lövész egy. vezetője. 1912-ben bevonult a 10-es huszárokhoz, a szerb, orosz, román, olasz frontokon küzdött, megsebesült. 2 kisezüst vit. érem, a Károly cs. k. tulajd., Felesége. Lang Erzsébet.

Ráth Ádám kereskedő, * 1875-ben Baranyaszentistvánban. 1907-ben önállósította magát, a község legrégebb kereskedője. Volt közgyám és 18 éven át képvis. test. tag; a kispapok csoportjának elnöke. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, majd mint 3 nyelvet beszélő altisztet (örmmester) a frontszolgálat alól felmentették: Felesége: Remm Anna, fia: György (az üzlet vezetésében segít).

POGÁNY

Neve sokat elárul történetéről, lakói nyilván szívósabban ragaszkodhattak ősi „pogány” hitükhöz. A pécsi püspöké volt, a pápai tizedlajstrom Bogan, Pugan, Pagan, Pogan neveken említi.

Grüll Anna rk. kántortanító, * Peresznyén, a tanítóképzőt 1928-ban Kőszegen végezte el, azóta Pogányban teljesít szolgálatot. Iskolája osztatlan, C típusu.

Halvax Károly ev. tanító * 1890-ben Oroszváron. A tanítóképzőt Módoson végezte el, 1909-ben nyert oklevelet. Működési helyei: Grima, Ecseny, Sikátor; 1914-ben önként jelentkezett katonai szolgálatra, a 76-ik gye. -ben az orosz

fronton harcolt, megsebesült, 1917-ben mint hrt hdgyot szabadságolták. A kisezüst vit., a seb. érmek, a Károly cs. k. tulajd. 1932. óta Pogány községben ev. tanító. — Felesége: Bognár Emilia, fia; Károly.

PÖSZÉRI PUSZTA I. KACSÓTA

PÜSPÖKBOGÁD

Dombjai gazdag bronzkori lelőhelynek bizonyultak. A középkorban mikor Szt István király a pécsváradi apátságot alapította, már ott szerepel az adományozottak között. Egy 1430. évi oklevél Bogad néven említi. Akkor a pécsi püspöké volt. — Területén, vagy szomszédságában feküdt a középkor végén Bekefalva. Az 1542. évi adólajstromban: Bekefalwa. — Népviselete ma már világszerte híres.

ifj. Budai Jánosné, Vicza Rozália, mészáros és hentes, kocsmáros, * 1894-ben Egerágon. 1928 óta maga vezeti hentes és kocsmá üzletét. Szalántán és Kővágószőlősen volt, 1931 óta Püspökbogádon van üzlete. Férje 1914-től kezdve végig küzdötte a világháborút, a szerb és az orosz harctereken, súlyosan megsebesült, háborúban szerzett baja miatt intézeti kezelésben van. Gyermekai: Jenő, Kálmán, Ilonka, János.

Fekete István közs. bíró, * 1886-ban Püspökbogádon. 1905 óta 30 holdas birtokán gazdálkodik. 1919-től az egyháztanács pénztárnoka, 1925-től 2 éven át közs. pénztárnok volt. 1932 óta közs. bíró, 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton 1915-ben fogságba esett, 1919-ben jött haza. Felesége: Balázs Katalin, fia: János.

Gasteiger József tejcsernok tulajd., * 1877-ben Pécsváradon. Mint asztalos segéd 14 évig Bpsten, Bécsben és Salzburgban dolgozott; 1911-ben Püspökbogádon önállósította magát, 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez. A szerb, orosz frontokon küzdött, 1916-ban orosz fogságba esett, 1918-ban jött haza. A német vaskereszt tulajd., A Dgt, szolgálatába került, majd ismét önálló lett, 1927-ben nyitotta tejcsernokát. Méhészettel is

foglalkozik. Felesége: Wéber Anna, fia: Gyula, (* 1905-ben Pécssett. A bognármesterségben 1923-ban szabadult fel. 1928-ban fölözömesteri tanfolyamot végzett Pesterzsébeten, 1931 óta vezeti atyja tejcsernokát. Felesége: Kverkvalics Anna, leánya: Irén).

Rk. egyház. Temploma Kisboldogasszony tiszteletére van szentelve. 1745 óta önálló plébánia, anyakönyve szintén ezen évtől kezdve van. 1865-ből van még a községben egy kis kápolna Szt Vendel tiszteletére szentelve. Kegyúr: pécsi püspök. Hiv. sz. 605. (magy, horv. ném.).

Stuhl Imre malomtulajdonos, * 1900-ban Aradon. Atyja malmában Szegeden, 1925-ben szabadult fel. Segéd éveit Szegeden, (mint főmolnár) Szabadszálláson és Kiskundorozsmán töltötte. 1928-ban Dombegyházán önállósította magát és 1932-ben Püspökbogádon telepedett meg. Felesége: Gregor Mária, fia: Imre.

Szeitz József rk. esperes plébános, * 1880-ban Várdombon. Középiskoláit Szekszárdon és Pécssett, teológiai tanulmányait ugyanitt végezte. 1904-ben szentelték pappá. Rácmeckén, Kurdon, Villányban, Bonyhádon, Mecsekszabolcson káplánkodott, 1908-ban Máriakéménden, 1912-ben Laskafalun adminisztrátor volt s még ez évben Tolnán káplán, 1913-ban püspökpusztai, 1917-ben kurdi, 1926-ban püspökbogádi plébánossá nevezték ki, Baranya vm. thb. tagja, a pécsi kerület tanfelügyelője. A kommün alatt a dombóvári forradalmi törvényszék a kurdi hívek erélyes közbelépésére ítéletet hozni nem mert fölötte. Erre a törvényszéket feljelentették, mire a szekszárdi vésztörvényszék halálra ítélte, de a kommün bukása miatt az ítéletet végrehajtani nem tudták.

PÜSPÖKBOLY PUSZTA I. BEREMEND

PÜSPÖKLAJ

Egy 1436. évi oklevél (br. Révay cs. llt. Gyulai, VII. 39.) felsorolja a Poss. Lak nevű helyet; a XV. sz. -ban a Győr nembeli Kéméndi család birtoka volt.

Cselenkó János rk. plébános, * 1871-ben

Szekszárdon. Teológiai, tanulmányait Pécssett végezte. 1896-ban szentelték pappá. Egyházi működését Olasz községben mint káplán kezdte, 1923 óta püspöklaki plébános.

Flodung János gazdálkodó, * 1890-ben Püspöklakon. Atyjával, F. Ádámmal 1910 óta 52 holdas birtokon vegyes gazdálkodást folytat, állattenyésztéssel. 1926-29. közs. bíró, majd 3 éven át közgyám volt. 1932 óta közs. pénztárnok; vm. thb. tag, 1914-be bevonult, az orosz és olasz harctereken küzdött 1918-ban olasz fogságba esett, 1919-ben jött haza, 2 kisezüst, 2 bronz vit, érem, a Károly cs. k. tulajd. Felesége: Schmiedt Teréz, 2 gyermekük van.

Gasz Antal rk. kántor-tanító * 1910-ben Baranyajenőn; a tanítóképzőt Pécssett végezte, 1931-ben nyert kántortanítói oklevelet, ez év óta Püspöklakon működik. Az Országos tanító egy., a Pécssegyházm. tanító egy. tagja.

vit. Halmay János közs. bíró, * 1892-ben Püspöklakon; 1919-től 24 holdas birtokán vegyes gazdálkodást folytat állattenyésztéssel, földjét 30 holdra gyarapította; 1920-ban esküdt, majd tejszöv. elnök lett. 1932 óta közs. bíró. 1913-ban bevonult a 4. hegyi tüz. e.-hez. A szerb, orosz, olasz és román frontokon küzdött, 1918-ban fogságba esett, 1919-ben hazajött, 2 nagyezüst, kisezüst vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. Mint tüzemester szerelt le. Felesége: Krönung Magdolna.

Horváth Endre h. körjegyző, * 1901-ben Feketevárosban; 1920-ban Kunszentmiklóson tett érettségét, azután közigazg. pályára lépett. Veszprémvármegyében, Dég községben volt gyakornok. Innen közigazgatási tanfolyamra ment Szombathelyre, 1928-ban nyert jegyzői oklevelet, majd Pécsváradon s. jegyző lett, 1933 óta Püspöklakon h. körjegyző. A Levente egy. elnöke stb.

Kőszegi Lajos rk. oszt. tanító, * 1908-ban Vinkovcén. Tanítóképzőt Pécssett végzett, 1930-ban nyert oklevelet, azóta Püspöklakon mint kinevezett tanító működik. A Levente egy. vezetője, a Pécssegyhm. tanítóegy. tagja.

Rk. egyház. 1788 óta önálló plébánia,

anyakönyve szintén ez évtől kezdve van.

Templomát 1828-ban építették Szt Bertalan apostol tiszteletére. Kegyúr: Pécsi püspök. Hív. sz. 972. (magy. ném., horv.).

Mehringner András j. kéményseprő mester * 1888-ban Lapáncsán; a szakmát Mohácson tanulta, 1904-ben szabadult fel, segéd Pécssett, Bpsten, Dárdán, Tamásiban volt. A háborút a 19. h. gy. e.-ben a szerb és orosz frontokon harcolta végig. A kisezüst, bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1929-től Villányon üzletvezető. 1933 óta Püspöklakon kéményseprő m. — Felesége: Kóbia Erzsébet, leányai: Mária, Karolin, Valéria.

PÜSPÖKMÁROK

özv. Erdorf Józsefné kereskedő, * 1893-ban Püspökmárokon. 1912-ben férjhez ment Erdorf Józsefhez, együtt alapították az üzletet. Cséplőgép tulajdonos, felesben cséplést vállal, Gyermekai: József, Hermina (Luczius Antalné), († férje 1914-ben bevonult a 10. Vilmos husz. e.-hez, az orosz fronton megsebesült; bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd., mint örm. szerelt le; képv. test. tag volt, megh. 1931-ben).

Hesz Károly rk. kántortanító, * 1902-ben Pécssett; a tanítóképzőt is Pécssett végezte 1922-ben, Szőkéden tanított 3 évig; 1925 óta Püspökmárokon kántortanító, a III—IV. vegyes osztályt tanítja 41 tanulóval; a Magyarországi német népm. egy. helyi csoportjának elnöke. — Felesége: Réder Erzsébet tanító.

Inhol József közs. vendéglős, * 1876-ban Püspökmárokon, 1902-től a közs. vendéglő bérlője volt, később lovakkal foglalkozott, 1928 óta újra bérlő a közs. vendéglőt. A háború alatt a táb. csendőrségnél szolgált mint szkv. A német vaskereszt tulajd. Fia: János (10 holdas birtokán gazdálkodik. A Levente egy. főoktatója). Leányai: Margit (Strigencz Józsefné), Erzsébet (Luczius Andrásné).

Réder Erzsébet tanító, * Nagynyárádon. Középiszkoláit és a tanítóképzőt Pécssett végezte, 1925-ben nyert tanítói oklevelet, azóta Püspökmárokon működik, az osztályt vezeti 26

tanulóval. Férje: Hesz Károly, gyermekei: Károly, Erzsébet.

ifj. Rull Nándor, molnármester, * 1915-ben Püspökmárokon, a molnáripart Faddon tanulta. Malomipari szak-vizsgát Pakson tett. Mint segéd több helyen dolgozott, jelenleg atyjával együtt vezeti vízi erőre berendezett malmukat. Cséplőgéptulajdonosok.

PÜSPÖKNÁDASD

Területéről az ásatások nagyszámú és értékes kőkori tárgyakat hoztak napvilágra. A török előtti időkből több Nádasd, Nádas nevű helység fordul elő az oklevelekben. A pápai tizedlajstr. szerint a helység a pécsváradi apátságé. Az 1542. évi adólajstr. Kys Nádasd nevű községe is minden bizonnyal Püspöknádasddal azonos. — A török kiűzése után ref. lakossága Várkonyba költözött.

Fényes Antal rk. plébános, * 1887-ben Borócson. Középiskoláit és theologiai tanulmányait Pécssett végezte, 1911-ben szentelték pappá. Aparon, Himesházán, Vásárosdombón, Pakson (9 évig) volt káplán. 1924 óta püspöknádasdi plébános, a Rk. olvasókör elnöke, az Iskola igazgatója.

Gebhardt Ferenc kereskedő, * 1885-ben Püspöknádasdon; Mohácson 1902-ben szabadult fel, mint segéd Pécssett, Komáromban és Bpsten dolgozott, 1909-ben Püspöknádasdon megvette a közs. legrégebb, 1842-ben alapított üzletét; 7 tanoncot nevelt a szakmának; temetkezési vállalata és szikvizgyára is van; tejszövetkezetet is alapított, mely utóbb a közs. tulajdonába ment át, 24 év óta közs. képv. test. tag, 1915-ben bevonult az 52. gye.-hez. Az orosz fronton megsebesült. Mint altiszt szerelt le, a Károly cs. k. tulajd. Felesége: Fogl Anna, leánya: Erzsébet.

Hagenthurn Ede korjegyző, * 1898-ban Kisbudmérón. Iskoláit Pécssett, a közigazgatási tanfolyamot Szombathelyen 1924-ben végezte. Szederkényben 3 évig, Máriakéménden 2 évig működött. 1928 óta a Püspöknádasdi körjegyzőség vezető jegyzője. A világháború alatt az 52. gy. e.-hez vonult be. Harctéri szolgálatot teljesített s mint

hdgy szerelt le. Több kitüntetés tulajd. Felesége: Gerényi Mária.

Kiszler Henrik rk. kántortanító, * 1894-ben Cikón. Tanítóképzőt Baján végzett, 1914-ben nyert oklevelet. Tószegen, 1915-től Püspöknádasdon volt oszt. tanító, 1922 óta ugyanitt kántor-tanító. A helyi Levente egy. volt oktatója, a Kath. kör. könyvtárosa. Az Orsz. és Pécsegym. tanítóegy. tagja. A háború alatt a szabadkai 6. h. gy. e.-ben szolgált mint hdj. tizedes. —Felesége: Müller Mária, 5 gyermekük van.

gosztonyi és mesterházi özv. Mesterházy Árpádné postamester, * Szekszárdon; Pécssett 1907-ben p. mesteri vizsgát tett. Miksaváron volt 1½ évig, Püspöknádasdon 25 év óta működik, mint a posta vezetője, Mesterházy Gyula kiadó segítségével. (Férje 25 évig gyógyszerész volt, † 1921-ben).

gosztonyi és mesterházi Mesterházy Erzsébet közs. tisztv. * Püspöknádasdon. Iskoláit Bonyhádon végezte; a helyi p. hiv. -nál 1 évet töltött, 1924 óta a püspöknádasdi körjegyzői hivatal szolgálatában áll.

Pintér Lajos főerdőmérnök, * 1885-ben Szarvason, gimnáziumi érettségi után az erdőmérnöki főiskolát végezte 1910-ben Selmecebányán; a parádi hitbizománynál működött a háború kitöréséig. 1914-ben bevonult a szegedi 1/11 h. tüz. e.-hez. Az orosz fronton harcolt, 1918-ban mint fhdgy szerelt le. Sign. laud, (2-szer), III. o. kat. érd. k., Károly cs. k. tulajd. (A családból tizen haltak hősi halált.) 1920-ban a pécsi püspöki uradalomhoz került mint erdőmérnök. 1932-ben főerdőmérnökké nevezték ki; a Levente egy. diszelnöke s mint ilyen, alisp. dícsérő okiratot nyert.

Piribauer István közs. tisztv. * 1901-ben Pécssett; iskoláit ugyanitt, a közig. tanfolyamot Szombathelyen végezte, 1928-ban jegyzői oklevelet nyert. Pályáját Szederkényben kezdte, hol 2 évet töltött, 1930 óta Püspöknádasdon működik. A Polg. olvasókör tagja. Felesége: Meszner Anna.

Püspöki uradalom. Püspöki erdőség: 13.000

hold, melyen főleg fatermelés folyik, emellett 80 holdas vadaskert van. Legnagyobb rész bükk, de található tölgy, cser, gyertyán is, részben tisztán, részint keverve. Műfát, szerszámfát, tűzifát, bányafát (a komlói és Esztergom-szászvári bányaművek részére) és talpfákat termel. Vadállománya: szarvas, őz, vaddisznó, fácán és apró vadak. Kőbányaüzemei bérbe vannak adva. Alkalmazottai: 4 tiszt, 19 erdőőr, 4 ideig. alk. faraktár kezelő, 3 tiszti kocsis, 6 igás kocsis, 1 okl. kertész.

Rk. egyház. Templomát 1770-ben építették Szt György vértanú tiszteletére és 1771-ben szentelték fel. Ezen kívül van még egy templom a régi időkből a francia származású Szt Chilian tiszteletére. A régi plébánia helyén van egy kápolna Szt István tiszteletére szentelve, 1770-ben szenteltek fel egy kis kápolnát Havi Boldogasszony tiszteletére. A Kálvárián szintén van egy kis kápolna a Fájdalmas Szűzanya tiszteletére 1811-ből. A plébániának 1721 óta van anyakönyve. Hiv. sz. 2420. (ném.) (Fényes Antal plébános közlése.)

Rk. elemi iskola. „B” típusu, 5 tantermes, 5 tanerős. Az I., II., III. osztály osztatlan, IV., V., VI. osztály részben osztott. 3 iskola épülete van, melyből 2 a községé, 1 a pécsi püspöki uradalomé.

PÜSPÖKSZENTERZSÉBET

Benedek János, hentes és mészáros, közs. kocsmáros, * 1890-ben Szellőn. A mészáros és hentes ipart Pécsváradon tanulta, mint segéd, dolgozott Bonyhádon, Bpsten, Léván, Veszprémben és Szécsényben. 1920-ban önállósította magát Szellőn, 1928 óta Püspökszenterzsébeten bérlí a közs. kocsmáját; egyedüli mészáros és kocsmáros. 14 holdas birtokán gazdálkodást is folytat; 1911-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 1914-ben szerb fogságba esett. 1920-ban, mint szkv. szerelt le — Felesége: Ponnert Juliánna, gyermekei: János, Anna, Ilona, Imre.

Benkő József körjegyző, * 1903-ban Dombóváron; felső Fkeresk. iskolát végzett

Pécsett, 1920 -ban Helesfán, majd Magyarszentivánon és Sellyén gyakornokoskodott. A közig. tanfolyamot 1924-ben végezte Szombathelyen, ez után Magyarszentivánba került s. jegyzőnek. 1929-ben ugyan ily minőségben Szederkényben működött. 1931-ben Máriakéménden közs. jegyző volt, 1933 óta Püspökszenterzsébeten mint körjegyző teljesít szolgálatot. Tagja a Jegyzők orsz. egyesületének. — Felesége: Halmay Gizella, fia: István.

Gyenis Imre h. bíró, * 1889-ben Püspökszenterzsébeten; ezelőtt 2 évig viselte a h. bírói tisztséget, jelenleg 3 év óta bíró, közs. vir. képv. volt. A Tejszöv. tagja. 48 holdas birtokán háromforgós gazdálkodást folytat, állattenyésztéssel és nemesített bortermeléssel foglalkozik A világháborút 1916-tól végigküzdötte, a tűzérségnél szolgált, 1918-ban szerelt le. — Felesége: Varga Erzsébet, gyermekei: † Mária, † Erzsébet.

Link Ferenc asztalosmester * 1880-ban Szellőn; mint segéd Németbólyban, Siklóson és Pécsett dolgozott. 1905-ben Szilágyon önállósította magát, 1907 óta Püspökszenterzsébeten épület- és bútorasztalos. 1914-től a szerb és orosz harctéren küzdött, megsebesült. A Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Treicz Rozália, gyermekei: Katalin (Gor Ádámné), Anna (Gudi Józsefné), József (szintén asztalos, atyjánál dolgozik) és Emma.

Márovics Ferenc rk. plébános * 1884-ben Pécsett. Középiskolai és theológiai tanulmányait ugyanitt végezte, 1908-ban szentelték pappá. Működését ugyanez évben Máriakéménden kezdte mint káplán. 1909-ben Olaszra, 1910-ben Beremendre, 1911-ben Püspökbogádra, 1912-ben Valpovóra került ily minőségben. 1916-ban Dolni-Miholjacson és Marjanciban mint adminisztrátor volt, 1917-ben ismét Olaszra, majd Szajkon működött. 1918-ban Egerágon, Püspöklakon végzett kápláni teendőket. 1920-ban másodszor került Püspökbogádra, 1921-től Püspökszenterzsébeten káplán, 1923 óta plébános. Az isk. kiv. népm. előadója, a Rk. olvasóköri elnöke.

Rk. egyház. 1732 óta van anyakönyve. Templomát 1787-ben szentelték fel Szt. Erzsébet assz. tiszteletére. Kegyúr: pécsi püspök. Hiv. sz. 617. (magy. ném., horv.).

Völgyi Lajos malomtulajdonos * 1905-ben Muraszterdahelyen; (Atyja; V. Pál 21. évig volt Megyefán molnármester), mint segéd Balatonhenyén, Krizsevácson, Ujvidéken dolgozott, 1928-ban Szentlőrincen önállósította magát, 1930 óta Püspökszenterzsébeten dolgozik vízierőre berendezett, 2 hengerrel és 1 kövel felszerelt malmában. A világháborút végig küzdötte. --, Felesége: Bertaldó Erzsébet, gyermekei: Lajos, Ida, Erzsébet.

PÜSPÖKSZENTLÁSZLÓ

Egy 1480. évi okmányban Zenthlazlo néven fordul elő. (Dl. 18391.) A Bakonyiaké volt. — A török alatt a helység elpusztult. Az új lakosok a XVIII. sz. elején költöztek be Bajorország Franken nevű helységéből. Előbb a közeli erdőövezte fennsíkon üveg fúvással foglalkoztak, később — valószínűleg a Vízhány miatt, — kénytelenek voltak a vízben bővelkedő völgyekbe leereszkedni. Így jutottak a mai Püspökszentlászló és Kisújványa községek helyére. Anyanyelvük német, bajoros kiejtéssel, — Egy kápolna romjairól és egy fából épült remete lakásáról beszél az 1721-ben Hosszúhetényben felvett Visitacio Canonica, ahová a környék népe Szt. László napján zarándokolni szokott. (Vizy János rk. lelkész közlése.)

Rk. egyház. A templomot Eszterházy Pál László pécsi püspök építtette 1797-ben, Szt László tiszteletének szentelve. Plébániáját 1810-ben Király József pécsi püspök alapította és Kisújványát, mint filiálist hozzácsatolta. Első lelkésze P. Azariás ferences atya. A plébános lakása előbb a püspöki kastélyban volt, 1898-ban a községben levő 18. sz. házat alakították át plébániává. A jelenlegi plébánia-házba 1913-ban költözött át a lelkész. Iskolája Már 1829-ben fennállott. 1900-ig tanítók működtek, azóta a lelkész végzi az oktatást (Vizy János rk. lelkész

közlése).

Vizy János rk. lelkész * 1894-ben Püspöknádasdon. Középiskoláit és teológiai tanulmányait Pécsen végezte, 1918-ban szentelték pappá. Egy ideig mint káplán működött különböző helyeken, 1924 óta van Püspökszentlászlón, mint adminisztrátor és h. tanító.

RÁCGÖRCSONY 1. CSELEGÖRCSONY

RÁCKOZÁR

Baumgartner András h. körjegyző 1901-ben Kiskozáron. Köz ép iskoláit Pécsen 1920-ban végezte. 1921-től Kiskozáron jegyzőgyakornok volt. 1924-ben köz. tanfolyamra ment Szombathelyre, 1926-ban mint okl. jegyző Kiskozáron lett s. jegyző, ugyanez évtől Mánian mint a. ü. jegyző, 1928-tól mint s. jegyző működött. A jegyzőség székhelyének 1932-ben történt megváltoztatása miatt mint s. jegyzőt Komlóra, innen 1933-ban mint h. körjegyzőt Ráckozárra rendelték ki.

Busz Pál ev. tanító * 1904-ben Felsőnánán. A tanítóképzőt Csurgón végezte 1925-ben; pályáját Kalazná (Tolna m.) községben kezdte, mint a 3-ik Busz nevű oszt. tanító. 1929 óta Ráckozáron működik. Résztvett a Gazdakör megszervezésében és vezetésében, az Ev. ifj. egy. megalapításában és vezetésében, 1925 óta levante oktató. (Atyja: B. Henrik, 1915-ben a román harctéren hősi halált halt). — Felesége: Bakos Katalin,

Ev. egyház. Az ismeretlen időben keletkezett Ráckozár községben a feltalálható régi feljegyzések szerint 1756-ban telepedtek le az első evangélikus családok; ekkor költözött a tiszta szerb lakosú községbe Weisz János Hantról és a nagy tekintélyek örvendő Birkenstock János Felsőnánáról; utóbbi buzgólkodása folytán, úgy szülőfalujából, mint annak környékéről egyre többen jöttek Ráckozárra. 1772-ben a mezővárossá emelt község evangélikus lakóit bizonyára ő beszélte rá az első ismeretlen nevű tanító alkalmazására és buzdította templom, illetve imaház építésére. — A türelmi rendelet

kibocsátásakor már 800 lélekre felszaporodott evangélikusok Birkenstock ösztönzésére megkezdtek az önálló egyházközség megalakítására irányuló szabályszerű munkálatokat; 1783. szeptember 20-án publikálták a legfelsőbb engedélyt arra, hogy Ráckozár evangélikus lakosai a szomszédos Bikal, Tófü, Nagyg, Gerényes, Tékes, Csikóstöttös és Kaposszekcső falvakban lakó hitsorsosaikkal rendes egyházközséget alkothassanak. Még aznap letették templomuk alapkövét, az egyházi beszédet pedig már első rendes lelkészük: Murmann Mihály tartotta, kit másnap az egyházmegye esperese, Nagy István sárszentlőrinci lelkész beiktatott hivatalába. A hercegi uradalom támogatásával serényen folytak a templom építési munkálatai és befejezésük előtt 1786-ban még az az öröm is érte a gyülekezetet, hogy tornyot is építhetett és — így szól a régi feljegyzés — Ráckozár volt az első evangélikus egyházközség hazánkban, mely ezt az engedélyt megkapta. 1787 június havában húzták fel a toronyba a beszerzett két harangot, június 24-én pedig a főesperes 13 lelkésztársa részvétele mellett, s előkelőségek jelenlétében tartatta meg a templomszentelési ünnepséget. A következő évben Murmann helyébe Bene József apáti lelkész választja meg a gyülekezet, akit néhány hónapig Ulrich János Tódor előzött meg, mint adminisztrátor. Még az ő idejében is többféle nehézséggel kellett megküzdeniök, amikor a bikali plébánosnak kiszolgáltatandó párbér fizetésének beszüntetését kérelmezték és a vármegye elmarasztaló határozata ellen fellebbezésüket a községi elöljáróság Pécssett személyesen benyújtotta, annak tagjait okvetetlenkedés címén be is záratták és csak erélyes fellépés után engedték szabadon. 1800 szeptember 9-én leégett a község túlnyomó része, a templom, iskola és paplak is. Bár a következő évben hozzáfogtak a leégett középületek felépítéséhez, ezt sem Bene József, aki 1807 március 6-án halt meg és nejével együtt a templomban, az oltár mellett van eltemetve, sem a helyébe ugyanezen évben megválasztott Turcsányi György, aki négy évi itt

tartózkodás után hivataláról leköszönt, nem érte meg. Csak az 1812-ben megválasztott Hatos István buzgolkodására sikerült az egyházközségnek olyannyira rendbejönnie, hogy 1814 Pünkösdjére megszólaltathatta 800 forinton és 10 q búzán beszerzett s most is meglévő orgonáját és 1819-ben tehette fel 1000 forinton szerzett toronyóráját. Hatos István 1864-ig, tehát 52 éven át volt a gyülekezetnek buzgó lelkipásztora. Őt követte a nagytudományú, kiváló szónok: Guggenberger János, aki 1901-ig hirdette az Isten igéjét. Utódja Wagner Ádám helybeli születésű lelkész lett, aki ugyanez év októberétől nyugalombavonulásáig, 1932 január 1-ig működött. Azóta Fuchs János a lelkész. Az első tanító közvetlen utóda volt az 1790- ben megválasztott Ratkóczy Sámuel, kit 1830-ban Rühi Ádám követett. A most élők között is még ismert tanító 53 évig fejtett ki áldásos nevelő munkát. Halála után Becht József kiváló zenészt hívta meg, egyhangúlag kántor-tanítóul a gyülekezet 1883-ban; 10 évi ittműködés után Dobsinára választották meg, helyébe Szauerwein Jakab került, aki 33 évig működött és 1925 október 1-ével nyugdíjba ment, utóda a jelenlegi kántor Korossy Lajos lett, aki állását 1926 febr. 23-án foglalta el. A mult század hetvenes éveiben második tanterem épült és az eddig alkalmazott preceptorok és s. tanítók helyett II. sorsz. tanítói állást rendszeresítettek. Mikor pedig 1909-ben az uradalom kedvezményes áron átengedett telkein államsegéllyel új, 3 tantermes iskola épült. III. tanítói állást is létesítettek. A tanítói állások betöltői jelenleg: Kovács József és Busz Pál. — Az 1890-es évek elején a gyülekezet egy megrepedt harangja helyett újat, majd pedig a meglevők becserélésével 1901-ben két új, nagyobb harangot szerzett be. — Területben az egyházközség kisebbedett, kisebbedett, mert 1881 évben eredeti filiáinak nagy része — Csikóstöttös, Kaposszekcső, Ág, Gerényes, Tékes, Szabadi, Tarrós — Csikóstöttös székhellyel önálló egyházközséggé alakult. A gyülekezet belső életében pedig a szekták okoznak nagy károkat, Isten kegyelmében bízva a gyülekezet reméli, hogy

antik értékekben gazdag templomát — mely rövidesen 150 éves fennállását ünnepli —, renováltathatja: ez alkalommal templomfalaiba helyezendő hősi emléktábláit is szeretné leleplezni. — (Közli: Fuchs János, ráckozári ev. lelkész).

Fuchs János ev. lelkész * 1900-ban Gyöngyösön, teológiai tanulmányait Sopronban végezte, 1923-ban szentelték pappá; s. lelkész volt Hidason, h. lelkész Tengelicén. 1932-től lelkész Ráckozáron. Az „Ébresztő” c. ev. ifjúsági lap munkatársa. Önálló munkája: "Evangelisch—Lutherisch", a szekták elleni németnyelvű apológia. Baranyavm. thb. tagja, a Levente egy. társelnöke, az egyház kebelén belül működő egyesületek elnöke. Vir. közs. képv. test. tag. Jelen Ismertető dolgozótársa.

Hecker János s. jegyző * 1901-ben Kaposszekcsőn. Közig. pályáját mint jegyzőgyakornok Kaposszekcsőn kezdte. 1923--24-ben katonai szolgálatot teljesített. 1928-ban közig. tanfolyamot végzett Szombathelyen 1929-ben, mint s. jegyző Mágocsra került. 1932 óta Ráckozáron működik.

Kalmár János körj. ir. tiszt * 1898-ban Marcaltón. 1916-ban mint e. é. önk. bevonult a 19. gy. e.-hez, az orosz fronton megsebesült; az albán harctérre, innen 1918-ban tiszti iskolába került. Az összeomlás után Marcaltón jző gyakornok lett. A kommün bukása után ismét bevonult, 1921-ben szerelt le. A kis-ezüst, a bronz vit. érem (2-szer), Károly cs. k., seb. érem, háborús emlékérem (kardokkal) tulajd. 1924 óta Ráckozáron mint vál. körj. ir. tiszt van alkalmazásban. A Levente egy., a Polg. lövész egy. oktatója.

Korossy Lajos ev. kántor-tanító * 1895-ben Szilbereken. (Nyitramegyei nemesi családból származik, „alsóhelbényi és korosi” előnévvel.) A tanítóképzőt Baján végezte. Hidason, Gadácson tanított, 1926 óta Ráckozáron működik. A dalárda megszervezője és vez., az isk. kiv. népm. előadója, a közs. képv. test. tagja, az Egyh. közs. jegyzője. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az olasz és orosz fronton harcolt, megsebesült, mint hdgy s a Károly cs. k. tulajd. szerelt le. — Felesége: Lélín

Katalin, gyermekei: Márta, Ilonka, Arthur, Katalin, Margit.

Kovács József, ev. tanító * 1884-ben Kisrákoson, mint ottani birtokos család leszármazottja. A tanítóképzőt Sopronban végezte, oklevelet 1905-ben nyert. Pályáját 1906-ban Ráckozáron kezdte, azóta itt működik. A helyi „Hangya” szöv. megszervezésében résztvett, 1923 óta annak ügyv. igazgatója. A Gazda-körnek alapítás óta elnöke. A Levente egy. megszervezője és 6 éven át volt főoktatója. 1915-ben bevonult a 18. gy. e.-hez, az orosz fronton megsebesült. 1916-ban mint zászlós orosz fogságba esett. 1922-ben hazajött és leszerelt. — Felesége: Müller Éva, gyermekei; József, Dezső.

Lehmann János baptista prédikátor 1889-ben Ráckozáron, régi német család sarja. Iskoláit itt, 3 éven át Németországban a baptista szemináriumban végezte. Prédikatori képesítést 1914-ben nyert. Ez év óta Ráckozáron működik, Mezőgazdasággal is foglalkozik. A Magyarországi német baptista szöv. titkára. 1915-től végigküzdötte a világháborút, az orosz fronton megsebesült. — Felesége: Weisz Katalin, gyermekei: Regina, János, Erzsébet, Henrik,

RÁCMECSKE

Agárdi Ede körjegyző * 1891-ben Pécsváradon. Középiszkoláit Bonyhádon 1911-ben, a közig. tanfolyamot Pécsen végezte 1913-ban. Berkesden s. jegyző, 1922-től Püspökszenterzsébeten, 1933 óta Rácmeckén körjegyző. A Testnev. biz. elnöke, mint a m. kir. Madártani központ okl. megfigyelője, állandóan tudományos munkát végez a madarak fészkelésével és vonulásával kapcsolatban. Állandó munkatársa az „Aquila” c. szaklapnak. A Magyar ornith. szöv. alapító-, dísztagja és alelnöke, a dunántúli körzet alelnöke. Lillafüreden 1929-ben tartott ornith. vándorgyűlésen „Ragadozó madarak és hollók fészkelése a Mecseken” címen tartott előadást. 1930-ban Szegeden a kakuktojásrakásról tartott előadása kapcsán a Hermann Ottó díszéremmel tüntették ki. 1931-ben Bpsten 1932-ben Pécsen

tartott előadást a madarak fészkelése körüli megfigyeléseiről. Lelkiismeretes munkájának eredménye egy országoshírú tojásgyűjtemény.

Fischer Katalin rk. tanító * Villanyban, a tanítóképzőt Pécssett végezte; Rácmeckén 30 év óta működik, az I., II., III. osztályt vezeti, az ismétlőiskolásokat oktatja, a polgárok feleségeit és leányait kézimunkára tanítja.— Sógora, az orosz harctéren hősi halált halt Kristóf Mihály 3 árváját ő tartja el.

Hang Nándor rk. plébános * 1885-ben Kossuthfalván, teológiai tanulmányait Pécssett végezte, 1909-ben szentelték pappá. Először Lakócsán volt káplán, 1931 óta rácmeckei plébános. A világháború alatt táb. lelkész volt az 1-ső divíziónál. A lelkészi érd. érem tulajd.

Kálovics György máv áll. elöljáró * 1892-ben Nagykanizsán. Iskoláit ugyanitt végezte, vasúti vizsgáit Szombathelyen tette le. 1911-ben lépett a Máv szolgálatába. Pályáját Varasdon kezdte, hol 2 évig működött, Rácmeckén 1929 óta vezeti az állomást. A „Virágos Budapest” akciótól, az állomás díszítéséért elismerő oklevelet, bronz érmet, a Máv-tól pénzjutalmat nyert, — Felesége: Vidovics Rózsika, leánya: Ilonka.

Koczka Erzsébet póstamester * Fűrjén; Középiskoláit Sümegen, a p.mesteri tanfolyamot Pécssett végezte 1918-ban. Sümegen 4 évig, Balatonfüreden 10 évig működött. 1931 óta vezeti a rácmeckei p. hivatalt. Bátyjai: Károly (t harctéren szerzett betegségében), Kálmán (t orosz fronton).

Rk. egyház. Alakult 1777-ben, anyakönyvezései is ezen idő óta vannak. Templomát 1813-ban építették. Filialeja Apátvarasd. Első adminisztrátora: Dungal Ferenc volt. Lélekszám: Rácmeckém 1080, Apátvarasdon 381. Temploma 2 oltáros, 2 harangja van. Az egyház elemi népiskolát tart fenn, áll. támogatással. Vagyonát — 32 hold földet — a közs. kezeli. Az apátvarasdi templom vagyona 4 hold föld.

RÁCPETRE I. UJPETRE

RÁCTÖTTÖS I. HERCEGTÖTTÖS

RÁDFALVA

Neve ugyanez volt 700 évvel ezelőtt is. Egy 1342. évi okmány (Anjouk. Okmt. IV. 218.) Raadfalva írásmóddal említi. A XV. században Soklos várához tartozott.

Garbai Imre ref. lelkész * 1898-ban Nagyvátyon. Iskoláit Kiskunhalason és Debrecenben végezte. Pályáját Makón kezdte, 1926 óta Rádfalván működik. Irodalmi munkásságot is fejt ki. A világháborúban résztvett, 1½ évig olasz fogoly volt.

Rác Gyula ref. kántor-tanító * 1894-ben Papolcon. A tanítóképzőt Nagyenyeden 1916-ban végezte. 1915-ben bevonult a 24. gy. e.-hez. Az orosz harctéren küzdött, az összeomláskor mint e. é. ő. szakv. szerelt le. Pályáját szülőfalujában kezdte, 1920-ban Brassóban működött. Mint székely család sarja a román uralomnak nem vetette alá magát, azért 1923-ban Mexikóba távozott, innen 1925-ben került haza. Ugyanez évben Drávacsehiben kántor-tanító lett, 1927 óta Rádfalván működik.

Ref. egyház. Biztos adat van arra, hogy 1677-ben már volt itt egyház; anyakönyvi feljegyzései pedig már 1770-től vannak. Szilárd anyagból 1840-ben építették templomukat és paplakjukat. A szükséges téglát maguk a hívek égették a falu végén most is látható gödrökben. A lélekszám 1841-ben 460 volt, ma 366.

REGENYE

Koller 1352-ből említi egy Regenye nevű helységet. (III. 112.) Később Poss. Regenye néven fordul elő. (1467. Dl. 164721.)

Kántor István kántor-tanító * István-din, iskoláit Pécssett végezte, ugyanitt kapta meg oklevelét 1911-ben, Helesfán, majd Nagybicsérdén működött, onnan hívták meg Regenyére. Végigküzdötte a háborút. Kétszer megsebesült, kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. k., seb.

érem, hadi emlékérem. — Felesége: Haniszko Erzsébet.

Tóth Ignác gazdálkodó * 1868-ban Regenyén; bíró, képv. test., isk. széki és hitközségi tag volt. 50 holdon gazdálkodva állattenyésztést, 3000 négyszögölön fajgyümölcsstermelést folytat. — Felesége: Köntös Teréz, fia: János (harcolt a szerb és orosz fronton, megsebesült, mint 60%-os hrt szerelt le, 2 évig bíró, iskolaszéki tag volt, a Nemz. egység pártja elnöke), Ignác (a 8. husz. e.-ben az orosz, olasz frontokon harcolt.).

Tóth József gazdálkodó * 1883-ban Regenyén. 24 hold földjén gazdálkodást, állattenyésztést folytat. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, harcolt a szerb, olasz fronton, megsebesült. Egy évig bíró volt, önként mondott le. Közs. Képv. test. tag, esküdt. (Atyja: Péter közs. képv. test. tag, nagyatyja: János közs. bíró volt). — Felesége: Soós Mária, fia: † József, ennek fia: Nándor.

Varga Vince közs. bíró * 1895-ben Regenyén; birtokán gazdálkodást, állattenyésztést folytat. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, olasz és orosz fronton harcolt. 1918-ban leszerelt. 1931 óta bíró; volt közs. képv. test. tag, a Nemzeti egység pártja helyi alelnöke. — Felesége: Bálint Anna, fia: Dezső.

RANÓDFA-PUSZTA I. SZENTDIENES

ROMONYA

özv. Farkas Józsefné, Grad Emma * 1897-ben Püspöknádasdon; szülőhelyén 1917-ben üzletet nyitott, ezt 1919-ben Magyarsarlósra helyezte át; 1923-ban nyitotta meg üzletét Romonyán, saját házában. — (Férje: † F. József, mint frontharcos csendőr örm. vett részt a világháborúban. Ott szerzett betegségében hősi halált halt), gyermekei: Kálmán, Katalin.

Kálóczy Mihály rk. kántor-tanító 1894-ben Pécsen. A tanítóképzőt ugyanitt végezte 1913-ban. Pályáját Balatonmagyaródon kezdte. 1914 óta Romonyán működik. A Levente egy. oktatója, 1928 óta vez. oktató, a népműv. vezetője, képv. test. tag, a rk. tanító egy. tagja. 1914-ben bevonult

a 19. h. gy. e.-hez. Az orosz harctéren megsebesült, 1918-ban a dunakeszi utásztanfolyam parancsnoka lett, mint fhgy szerelt le. A nagy-és kisezüst vit. érem, Sign. laud., seb. érem, Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Dittler Mária, gyermekei: László, Géza, József.

özv. Krausz Ignácné, Löwy Sarolta kereskedő * Nagykozáron. Üzletét még férje alapította 1912-ben Püspöknádasdon; ennek 1925-ben bekövetkezett halála után Romonyán, saját házában vegyeskereskedést és dohánykisáruját nyitott. — (Férje: K. Ignác a szerb és orosz fronton végig küzdötte a világháborút, hrt lett, 1925-ben hősi halált halt), fia: Antal.

Sauer Sebestyén tejcarnokbérő * 1867-ben Deryén. 20 éven át Kiskassán, 18 évig Egerágon volt fűszerüzlete. A vaj- és sajtimesteri tanfolyamot Budapesten végezte 1926-ban. Először Eger-ágon, 1931 óta Romonyán dolgozik mint tejcarnok bérő. 1917-ben bevonult katonának, az orosz fronton küzdött, 1918-ban, mint örm. szerelt le. — Felesége; Fábian Julianna, gyermekei: Antal, József, Mária, Anna.

RÓZSAFA

1896-ig a község neve Büdösfalva volt; l. még: Ref. egyház.

Fazekas József gazdálkodó * 1885-ben Rózsafán, 1921 óta 30 holdas birtokán gazdálkodik, minden újítást bevezeti mely a gazd. javát szolgálja, a többtermelés híve. Volt esküdt, h. bíró, jelenleg a ref. egyház presbitere és gondnoka. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz harctéren 2-szer megsebesült, fogságba esett. 1918-ban jött haza. — Felesége: Kiss Mária, fiai: József, Sándor.

Fischer Simon kereskedő * 1877-ben. 1911-ben Rózsafán önállósította magát; baromfi- és tojáskereskedelemmel is foglalkozik. 1899-ben bevonult tényleges szolgálatra az 52. gy. e.-hez, 1914-től a 19. h. gy. e. kötelékében a szerb fronton küzdött, mint örvezető szerelt le. — Felesége: Weisz Lóri, gyermekei: Erzsébet, Margit, Sándor. Gombos Gyula „Hangya” üzletvezető * 1892-

ben Ráksi községben; a géplakatos ipart tanulta, a Wörner gyárban szabadult fel, mint segéd ugyanitt, majd a Schlick-Nicholson, a Láng gépgyárban, az Első magyar gazd. gépgyárban stb. dolgozott. A világháborúban az orosz harctéren küzdött, sebesülve fogságba esett; Szibériában, majd Mandzsúriában és Japánban volt. 1922-ben hazajött, Biedermann Imre uradalmában főgépész lett. 1927-től a somogybajomi vill. telep ü. v. gépésze, 1930-tól a rózsafai „Hangya” szöv. ügyvezetője. Felesége: Mátyási Etel, fia: Gyula.

Hatta József gazdálkodó, * 1885-ben Rózsafán; 1926 óta főleg szimentháli szarvasmarha tenyésztéssel foglalkozik. A mohácsi gazdasági kiállításon mint mintagazda ezüst érmet és oklevelet nyert. 28 éves korában esküdt, majd közs. képvis. tag, egyh. gondnok, presbiter, 1 éven át bíró volt. Több mezőgazd. és polit. cikke jelent meg, Pécsen a Kisgazdák Lapjában. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton küzdött, 1928-ban szerelt le. — Felesége: Darabos Katalin, leánya: Julianna (Czinder Dezsőné).

Jakab József gazdálkodó, * 1869-ben Rózsafán. Atyja 32 holdas gazdaságát korán vette át, állattenyésztéssel foglalkozik Nemes vetőmaggal szakszerűen gazdálkodik. Egyh. gondnok, 13 év óta presbiter, vir. képvis. tag. --- Felesége: Panni Erzsébet, fiai; † József, Dezső.

Jakab Varga József gazdálkodó * 1883-ban Rózsafán. 20 éve gazdálkodik önállóan 32 holdas birtokán. A ref. egyh. gondnoka, 1923-ban egyhangúlag bírónak választották; működése alatt történt a közs. villanyosítása, a járda építése. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz harctéren megsebesült. — Felesége: Jakab Júlia, fia: Dezső.

Király Mátyás gazdálkodó * 1886-ban Rózsafán. (Egyik őse mint a közs. elöljárója építette a mai templomot, a helyi anyakönyvek tanúsága szerint). Önállóan gazdálkodik birtokán, volt h. bíró. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz fronton fogságba esett, 1918-ban jött haza. — Felesége: Mátyás Katalin, fiai: Lajos, Gyula (levente s. oktató).

Leitner Lajos gazdálkodó * 1861-ben Gálosfán,

németországi család sarja; mint hentes- és mészáros segéd Kaposváron, Székesfehérváron, Bécen (Somogy m.) dolgozott. 1888-ban önállósította magát Boldogasszonyfán, 1901-ben Rózsafán, majd Szulokon, 1914 óta Rózsafán gazdálkodik. Különösen kitűnik a lótenyésztés és apaállat nevelés terén. — Felesége: Pákász Anna, gyermekei: Dezső (a gazdaságot vezeti. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 1917-ben felmentették. Felesége: Meszes Julianna, fia: Lajos, joghallgató), István (kántor-tanító).

Meszes József ny. cs. tiszth. * 1876-ban Rózsafán, 1897-ben bevonult az 52. gy. 1900-ban lépett a csendőrség szolgálatába Székesfehérvárott. 1908-tól őrsparancsnok, a kopácsi, főherceglaki, szakcsi stb. őrsök vezetője volt, 1915-ben nyugdíjba vonult. 1920-ban mint nyugdíjas, th. lett; több dicséret okiratot is kapott. Az 1896. jub. érem, a szolg. kereszt, 1912-13 mozg. érem tulajd. — Felesége: Liebhauser Ida.

† Meszes Károly ny. v. rendőr, * 1870-ben Rózsafán. 1909 körül lépett a pécsi rendőrség szolgálatába, 20 éven át szolgált felettesei megalégedésére. Betegsége miatt nyugdíjba vonult, 1929-ben elhunyt. — Felesége: Kovács Katalin, leánya: Vilma (férje Propszt Vilmos tanítóképezdei tanár).

Péter Gyula hentes és mészáros 1900-ban Magyaregregyén, régi iparos családból. Atyja szintén hentes. Mint segéd Pécsen és Bpsten dolgozott. 1920-ban Szentlőrincen önállósította magát, 1932 óta Rózsafán működik. 1917-ben bevonult katonának. — Felesége: Studinger Mária, gyermekei: Gyula, Ferenc, Mária.

Ref. egyház. 1570-ben alakult; később a török lerombolta a templomot. feldulta a községet. A lakosok ekkor a 2 km-re fekvő Szentmihályfára költöztek, ennek lakosaival együtt építették a templomot, paplakot. 1674-ben közösen épített templomukat a pécsi püspök leromboltatta; a templom szerszámfáit Szentkirályra vitték, hogy kocsmát építsenek belőlük. De „a szentkirályi elől járók semmit sem fogadtak el belőle, így aztán a község közepén, ahová lerakták, elkorhad. Ettől

kezdve 30 esztendőn át — ahogy
panaszlevelükben írják —

„úgy éltek, mint barmok, mert se
templomuk, se lelki tanítójuk nem volt”,

Az 1770-es években fából oratoriumot építettek. Egyik szobájában Udvardy István notarius tanította az iskolás gyermekeket, sőt prédikálgatni is kezdett, ám ezt megtiltotta neki a vármegye. A bűdösfaiaknak Nagy-Peterdre kellett járnok istentiszteletre, ami ősztől tavaszig a nagy sarak miatt lehetetlen volt. A türelmi rendelet megjelenése után a rózsafaiak felépítették és 1794 nov. 2.-án felszentelték kőből épített templomukat.

Simon Lajos ref. lelkész, * Dunaszekcsőn 1891-ben. Theológiai tanulmányait a budapesti ref. theol. akadémián, az Edinburg-i és Aberdeen-i (Skócia) „College”-okban folytatott. Pécsen hitoktató és s. lelkész, Szolnokon, Ujvidéken s végül Bácsfeketehegyen esperesi s. lelkész volt. 1918 óta rózsafai lelkész. Nevéhez fűződik a helybeli „Hangya” szöv., „Rózsafai gazdakör megalakítása. Főérdeme a 600 kgr.-os harang és a hősi emlékszobor felállítása; a „Szigetvidék” ref. el. iskoláinak körfelügy. lelkésze. — Sikeres tevékenységet fejt ki a szakszerű almatermelés érdekében.

ifj. Varga József kisbirtokos, * 1895-ben Rózsafán. 48 holdas birtokán 1926 óta szakszerűen gazdálkodik, a többtermelés híve. A Gazdakör alapító tagja, volt alelnöke, közs. esküdt. 1915-ben bevonult a 8. h. husz. e.-hez. — Felesége: Magda Erzsébet, gyermekei: Sándor, Lenke.

SÁMOD

1266 óta a Kalán nembeli Nana ispán adományából a nyulszigeti apácák birtoka volt. Samud nevek alatt fordul elő. Egy 1391. évi okmányban: Poss: Nagsamog, Kissamog (Dl. 7694.), később (1472): Nagsamodh, Kyssamodh.

Albert Áron Tamás körjegyző, * 1900-ban Hódmezővásárhelyen. Közép-iskoláit Szentesen és Szegeden végezte. 1918-ban bevonult a 7. h. gy. e.-hez Versecre, az összeomlás után mint hdj. örm. szerelt le. Közig. pályáját, mint jegyzőgyakornok

1921-ben Derékegyházán kezdte, Egerben közig. tanfolyamot végzett, ezután Egyházasharaszttiban választották meg a. ü. jegyzőnek. 1932 óta Sámodon körjegyző.

Balogh István ref. kántortanító, 1902-ben Budapesten. A tanítóképzőt Nagykőrösön végezte, 1924-ben Mányon (Fejér m.) volt s. tanító, 1924-től Kovácshidán, 1928 óta Sámodon kántor-tanító. A Levente egy. főoktatója, isk. kiv. népm. előadója. — Felesége: Kardos Katalin, leányai: Kató, Anna.

Dezső Aladár Gyula s. jegyző, * 1906-ban Csurgón. Középiskoláit Kaposváron és Csurgón végezte 1927-ben, Somogyudvarhelyen volt gyakornok, 1931-ben közig. tanfolyamra ment Szombathelyre, 1932-ben jegyzői oklevelet nyert, azóta Sámodon s. jegyző.

Kudar Dezső, ref. lelkész, * 1894-ben Ordason, régi dömsödi családból, nagyatya is lelkész volt Sámodon. Középiskoláit Kunszentmiklóson és Kecskeméten, theológiai tanulmányait Bpsten végezte. Tolnanémedin s. lelkész volt. 1927 óta önálló lelkész Sámodon. Egyházi irányú művei közül megjelentek: Halhatatlanság felé, Pro memoria, Virágos szőnyegkert.

Ref. egyház. 1741-ben alakult, de már 1728-ban volt egy harangja. 1800-ig hozzátartozott Adorjás. Mai temploma 1810-ben épült. 1895-től kezdve van rendes tanítója. Egykori lelkésze, Sógor Endre, 1926-ban ingatlanait az egy-házra hagyta.

vit. Tardos György vajmester, 1881-ben Babarcon. Tejgazdasági iskolát Sárváron, 1900-ban végzett; vajmester volt Lippón, Virágoson, Majson, Főherceglakon, majd Pécsen, Németladon, Hedrehelyen önálló volt. 1933 óta Sámodon működik. Naponta 550 l. tejből készít vaját s azt Bpstre szállítja. A világháborút 1914-től az orosz és olasz frontokon küzdötte végig, kétszer megsebesült. A nagy-, 2 kizezűst, a bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. Vitézzé 1930-ban avatták. — Felesége: Griesz Erzsébet, 10 gyermekük él.

SÁSD

A község már a török előtti időben is állt. Lakószáma javarészt rácok voltak. A török dúlások alatt teljesen elpusztult, a felszabadulás utáni összeírásokban már neve sem szerepel. A mai Sásd XVIII. században keletkezett és az utolsó 3 évtizedben indult rohamos fejlődésnek. 1896-ban még csak 80 háza volt, ma 300 felé jár. Van főszolgabírói hivatala, járásbíróháza, adóhivatala, postája, vasútállomása, két elemi iskolája, takarékpénztára, gőzmalma, téglagyára, hősök emlékszobra stb. — A megszállás alatt Baranyavármegye székhelye volt.

Bind Henrik körjegyző, * 1882-ben Ráckozáron, régi németországi családból. Iskoláit Sopronban és Pécsen végezte, oklevelét ugyanitt nyerte el. Közigazgatási pályáját mint s. jegyző Magyarországon kezdte, Mekényesen majd Kaposszekcsőn vez. jegyzőnek választották meg. 1930 óta Sásdon kör-jegyző lett. Hitelszöv. elnöke, „Hangya” felügy. biz. elnöke, a járási jegyzőegyh. elnöke, — Felesége: Wágner Katalin, gyermekei: István, Ilona (dr. Szabó József körorvos neje).

Illyei és galasi Buda Aladár ny. j.b. ir. főtit. * 1878-ban Felsőfarkadin. Közhivatali működését a gyulafehérvári törvényszéken kezdte, 1901-ben főtit. néven neveztek ki. A román megszállás után kiutasították, ekkor került a sásdi kir. j.b.-hoz, 1930-ban nyugdíjba ment. Kiváló szolgálataiért elismerésben részesült. A sásdi ref. egyház gondnoka. A világháború ideje alatt hősiességét tanúsított. — Felesége Rádúj Irma; gyermekei: Erzsébet (Somogyi Istvánné). Emma.

Keller Ferenc ny. máv felügy., * 1862-ben Regőn. Nógrádmegyei családból származik, iskoláit Körmöcbányán és Pécsen végezte. 1882-ben Sárdra (mint áll. főnök), majd a zágrábi ü. v. -hez helyezték át, itt 1921-ben nyugdíjba vonult. — Felesége: Kirchner Ilona, gyermekei: Margit, Antónia, Ilona, Béla.

Kincsey Mihály ny. j.b. ir. igazgató, * 1851-ben Pécsen. Iskoláit ugyanitt végezte, 1871-ben bevonult a 7. husz. e.-hez. Leszerelése után a pécsi törvényszékhez, majd Siklószóra neveztek ki

tisztviselőnek. 1889-ben a sásdi j.b.-sághoz helyezték át, itt 31 évi működés után, mint ir. igazgató 1920-ban nyugdíjba vonult. Több mint 10 évig tűzoltó főparancsnok, 1892-ben a király látogatásakor a hegyháti lovasbandérium vezetője volt.

vit. Mezey László kántortanító, * 1898-ban Gerdén (a családjában 13 kántor volt). Iskoláit Pécsen végezte, ugyanitt nyerte el kántor-tanítói oklevelét. 1916-ban bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az olasz fronton harcolt; a nagy- és kisezüst, a bronz vit. érem, a Károly cs. k., és a háb. emlékérem tulajd. 1927-ben vitézzé avatták. Döbröközön és Regölyön volt kántortanító, 1931-ben meghívásra jött Sásdra. A zenekultúra terén is jelentős munkásságot fejt ki, a Levente egy. oszt. elnöke. — Felesége: Farkas Mária, fiai.: László, Béla.

Perger János p.-ü.-őri biztos, * 1890-ben, Döbröközön; középiskoláit Pécsen és Nagyváradon végezte el, u. itt p. ü.-őr lett. 1918-ban szemlélnék neveztek ki és Losoncra került, innen Tolnára helyezték át. Közben biztosi tanfolyamot végzett; Simontornyára majd Sásdra került, társadalmilag is tevékenykedik. — Felesége: eresztvényi és gidófalvi Csizsér Erzsébet, gyermekei: János, Éva.

Rk. egyház. Templomát 1796-ban építették Kisboldogasszony tiszteletére. Anyakönyve 1750-től van. A temető kápolnáját 1857-ben szentelték fel a Feltámadt Üdvözítő tiszteletére. Kegyúr: galánthai hg Eszterházy Pál. Hiv. sz. 1250.

Sinkóné Mezey Ilona tanító, * Gerdén; iskoláit Pécsen végezte, 1919-ben nyert oklevelet. 1922-ben választották meg Sásdon tanítónak, missziós és vallási irányú tevékenységet is fejt ki. — Férje: Sinkó József, a sásdi kir. adóhivatal pénztári tisztje.

Szűcs József esp. plébános, * 1866-ban Udvarin, iskoláit Gyöngyösön, Kalocsán és Pécsen végezte, 1889-ben szentelték pappá, Pincehelyen volt káplán, 1905 óta Sásdon plébános, 1922 óta esperes. Megalakította a szociális misszió társulatot, a „Hangya” fogy. szövetkezetet,

melynek elnöke lett. Vm. thb. tag. Ugy egyházi, mint világi tárgyú költéssel foglalkozik, több kötete jelent meg, a Janus Pannonius társ. lev. tagja.

Vicze Miklós. állatorvos, * 1903-ban Uszódon; a főiskolát Bpsten végezte, itt nyerte el oklevelét is. Először Bábólnán, majd Uszódon és Gyékényesen volt állatorvos, 1928 óta Sásdon folytatott magángyakorlatot, 1929-ben körállatorvossá választották meg. — Felesége: Pacht Klára; leányai: Zsuzsanna, Lóri.

SÁTORHELY-PUSZTA

Blumenreih József kocsmáros, * 1901-ben Mohácson; a lakatos iparban szabadult Mohácson 1918-ban. Mint segéd Bpsten, Belgrádban dolgozott. Iparát 1927-ben abbahagyta és átvette a sátorhelyi uradalom kocsmáját. Szolid, jó kiszolgálás révén jó hírneve van. — Felesége: Fekete Katalin, 5 gyermekük van.

Czéh Vilmos „Hangya” üzletvezető, * 1898-ban Kajdacson, mint kereskedő 1916-ban Pécssett szabadult. Ozorán, Pécssett, Zalaegerszegen segédeskedett. 1922 óta a sátorhelyi „Hangya” szöv. üzletvezetője. Vezetése alatt az üzlet erősen fellendült. A világháborúban a 69. gy. e.-nél teljesített szolgálatot. — Felesége: Szikinger Rozália, gyermekei: Vilmos, Márta.

Köry József urad. intéző, * 1897-ben Óriáspusztán (Esztergom m.). Középiskolát Esztergomban, gazd. akadémiát Magyaróvárott végzett, oklevelet nyert 1920-ban. 1915-től a 19. vadász zlj-ban román fronton harcolt, mint hdgy szerelt le a Károly cs. k. tulajd. 1921-től Frigyes fhg magyaróvári uradalmában s. tiszt. 1928-tól intéző. 1929-től az ormányi, 1932 óta vizslaki intézőséget vezet. — Felesége: Ékesy Klára, gyermekei: Klárka, Ilonka.

Wahr Károly tejcarnok-vez. * 1896-ban Budafokon; tejgazd. tanfolyamot a magyaróvári gazd.- akadémián végezte. 1916-ban a delatini ütközetben orosz fogságba esett, 1922-ben tért haza a hetedik. tusz-szállítmánnyal. Mint zls szerelt le. 1923-tól Frigyes fhg uradalmában a

számtartóságnál dolgozott, 1925 óta a tejcarnok vezetője. A tűz. test. alparancsnoka. — Felesége: Redl Emilia.

Werner László urad. s. tiszt * 1909-ben Pélmonostoron. Középiskolait Pécssett, a gazd. akadémiát 1930-ban Magyaróváron végezte, utána önkéntesi évét szolgálta le a pécsi 4. h. tűzér osztálynál; mint hdgy szerelt le. 1931-től Frigyes fhg uradalmában, Károly majorban működött. 1932 óta a vizslaki intézőségénél s. tiszt

SELLYE

A XV. sz. végén a Bakonyiaké részben a gáji Horvátoké volt. (Csánki: II. 521.) Egyrésze 1480-ban a Nagylucei és Váradi rokonság birtokába került. A szomszédos Köröcsönyepuszta helyén a középkorban két község is volt: Alsó- és Felsőköröcsönye. Az 1542. évi adólajstromban (31. l.) mindkettő szerepel. — Sellye a középkorban nagy község volt. Vásárai országhirűek voltak; ma az ormánysági szép népviselet középpontja.

Bari János ny. határőrtiszt. * 1874-ben Tiszafüreden. A világháborúban a 17. h. gy. e. kötelékében harcolt a szerb, román és olasz fronton. Kétszer sebesült. Kitüntetései a nagy-, 2 kis ezüst, 2 bronz vit. érem, 2 seb. érem, a Károly cs. k., háb. emlékérem, a 20 éves szolg. k., jub. k. A háború után a nemz. hads.-ben szolgált. 1921-ben került Sellyére a határőrséghez. 1932-ben vonult nyugalomba. Gyermekei: Sándor, Lajos, Mária.

dragostyáni gr. Draskovich Iván földbirtokos, * 1878-ban Pozsonyban. Iskoláit itt végezte. 1914-ben bevonult, mint tartalékos hdgy szerelt le. Családjában püspökök, és egy főispán volt. Kastélya egyik legszebb építménye a megyének.

nemes Galgóczy Irén postamester * Piskin. A távirász és távbeszélő vizsgát Déván, a p. vizsgát Kolozsvárott tette le 1917-ben. Első állomása Piski, onnan kerül 1924-ben Sellyére, 1932 óta a p. hivatal vezetője.

Guttman Sándor rőfös és divatárú kereskedő, * 1895-ben. Divatárúüzletét 1919-ben alapította Sellyén. A sellyei sport egyl. intézője, az Iparosok

és kereskedők körének 8 éve, az Orsz. örösk. egy. fiókjának 6 éve jegyzője. A világháborút mint szk. küzdötté végig.

Káta József ref. kántortanító, * 1899-ben Rádfalván. Tanítói oklevelét Csurgón szerezte, utána bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az olasz fronton harcolt az összeomlásig. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. k., háb. emlékérem. Tanítói működését Drávacsehin kezdte meg. 1920 óta van Sellyén. A Levente egy. főoktatója, érdemeiért a ker. felügyelő elismerő oklevéllel, az OTT bronzéremmel tüntette ki. — Felesége: Szolga Irén, leánya: Judit.

ifj. vit. Marton József ref. lelkész, * 1908-ban Kiscsányon. Theológiai tanulmányait Debrecenben végezte. Utána egy évig a bécsi Kollegium Hungaricum ösztöndíjasaként egyházjogi és egyh. történeti tanulmányokat folytatott. Mint törökszentmiklósi lelkészt választotta meg 1933-ban a sellyei ref. gyülekezet lekipásztorának.

Morvay Dezső körjegyző, * 1876-ban Mezőtúron. A jegyzői tanfolyamot Pécsen végezte 1900-ban. Gyakornok: Csúzán, Darázson, Kisköszegen, s. jegyző Sellyén volt, itt 1907-ben körjegyzővé választják; vm. thb. tag volt 25 éven át, a Testnev. és a Népműv. biz. elnöke, a Sellyei olvasókör volt elnöke.

Pap Szekeres József adóügyi jegyző, * 1902-ben Drávafokon. A jegyzői tanfolyamot Szombathelyen végezte. 1922-től gyakornok Sellyén, 1926-ban adóügyi jegyzővé választották.

Ref. egyház, Már a XVI. sz. második felében református gyülekezet. 1671 táján itt lakott az ormánsági esperes, Kölgyesi J. Pál. Már akkor s azután is igen sokáig, a körülötte levő gyülekezetek — Zaláta, Vertike, Iványi, Bogdása, Markóc, Drávafok — Sellye leányegyházai voltak. Temploma régi, gót stílusú, igen erős falakkal. 1566-ban a török el akarta hordatni. Sellyétől az erdőségen keresztül Szigetig, ki is állította már az embereket, hogy egymásnak kézről-kézre adogassák a köveket. A sellyeiek az utolsó pillanatban 80 ezüst talléron megváltották templomukat. Az üldözések idején a sellyei

prédikátornak megtiltották, hogy a leányegyházakba kijárjon, viszont a filia-beliakat megakadályozták abban, hogy az anyaegyházba eljárjanak. Feljegyezte ezt az akkori prédikátor a sellyei anyakönyvbe:

„Az 1780. 18. Oct. a T. N. Vmgye Fő Szolga Birája Sági Dániel Ur által íratott Currensbe ez olvastatott: Másodsor parancsoltatik az is a Fölséges Helytartó Tanács által, hogy se azon Prédikátor Uraimék, kik hivatalban vannak, annyival inkább Lakó Helyeken kívül Passzus nélkül járni s menni ne merészeljenek. Sőt, azon hiteles Passzusba is honnét hová menni szándékoznak, s mi dologba, belé tétessék, egyéb iránt amit nyernek, maguknak tulajdonítsák.”

1782. február 14.-én felolvasott kegyelmes királyi engedelem folytán kijárhatnak a filiálisokba is a prédikátorok halott eltemetése végett,

„de csak Ivániba és Vertikére. De Bogdásátul eltiltattam a Pétsi Vármegye Székire citáltatván személyemben,,

irja az akkori sellyei prédikátor. 1840-ben Iványitól és Vertikétől is eltiltatott ismét:

„Közönséges templomokon kívül másutt sehol Isteni tiszteletet a prédikátorok ne tegyenek. (L. ugyanott.)

1795-ben a templom oldalára dél felől tornyot építettek a sellyeiek. — Sellye nemrég elhunyt lelkésze vit. Jávor János megírta a sellyei ref. egyház részletes történetét.

Ref. el, népiskola. Fennállásáról 1760 óta állnak rendelkezésre feljegyzések. Az iskolában 1 tanterem, 1 tanerő és 60 tanuló van. A tanítás osztatlan. Az iskolaépület az egyház tulajdona.

Rizinger Gyula kertész, * 1892-ben Sellyén. A kertészetet a gr. Draskovich uradalomban tanulta. 1922-ben saját konyha és virágkertészetet alapított. Jelentős sikert ért el a gyümölcsfa-mag termesztéssel. Külföldre is szállít. A sellyei, dencsházai, magyarmecskei és baranyaszentistváni körjegyzőségek faiskoláinak felügyelője, a pécsi tud. egy. szállítója. (1923-ki pécsi vm. kertészeti

kiállításán ezüst éremmel kitüntetve).

A világháborút az 52. gy. e.-ben küzdötte végig a szerb, olasz és orosz frontokon, az olasz fronton gránátnyomást kapott. Felesége: Szabó Mária.

Tóth Gyula máv előljáró, * 1886-ban Magyarkanizsán. A szakvizsgákat Bpsten tette le. Állomáshelyei: 1906. Szabadka, 1908. Zimony, 1911. Beska, 1912. Soltvadkert, 1914. áll. vez. Vaskút, 1918. Gara, 1922. főrakt. Szentlőrinc, 1917 óta Sellye. A világháborút a korneuburgi vasúti e.-ben küzdötte végig. Kitüntetései: vaséremk. — Felesége: Fábíán Aranka, gyermekei: Vilma, Margit, Aranka.

vit. Varga János közs. irodatiszt, * 1892-ben Sellyén. 1914-ben bevonult a 6. vartüz. e.-hez, a szerb, francia, orosz és olasz fronton harcolt 49 hónapon át. Kitüntetései: 2 nagy- és 2 kis ezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., bajor érd. k., háb. eml. érem. 1923-ban avatták vitézzé. 27 holdon gazdálkodik. 1923-ban közs. ir. tisztté választják. A „Hangya” alapítója és 6 éven át elnöke volt, a Sellyei iparosok és kereskedők köre alelnöke, a Levente egy. szervezője és 3 éven át oktatója volt. — Felesége: Szávits Ilona.

SIKLÓS

A rómaiak idejében a légiók átvonuló és táborhelye volt. A legrégebb okmányok Soklas, Suklos, Swklws, Soklous néven emlegetik. Az Árpádok alatt Siklós mai határában külön községek voltak: Csokona, Ebres (Ebris) vásárosvám- és révhely, Gerényfalva (a mai Tésenfa táján), Kyssary vagy Egyházassary (a mai Sári puszta), Bajcs város (Villa Boych), a Mindenszentek tiszteletére emelt templommal, pálos kolostorral és Bejke vámhely. — A fontos stratégiai helyzetű siklósi vár s vele együtt a község is sok vihart látott. A várra vonatkozó első okmány 1251-ből való. A tulajdonos ekkor a Kán nemzetségből származó Siklósi (Suklosy) család volt. Siklósi III. Miklós részt vett a Horváthy-féle lázadásban, ezért Zsigmond király 1387-ben megfosztotta javaitól és azokat a Pásztói és Kakas családoknak adományozta. 1395-ben a vár a

Garayaké. 1482-ben Mátyás király fiának, Corvin Jánosnak adományozta. 1543-tól 1686-ig török birtok volt, 1689-ben gr. Caprara Aeneas tábornok, 1728-ban a gr. Batthyány család birtokába került. A jelenlegi tulajdonosi gr. Benyovszky család 1873-ban vette meg a birtokot a várra együtt. Magát a várat minden valószínűség szerint még a Kán nemzetségből való Siklósiak építtették, azonban csak a Garayak alakították át komoly védő-művé. Mostani alakját a Batthyány család keze alatt kapta. A Rákóczy szabadságharc alatt nagyon véres napokat látott a vár. Siklós és vidéke magyarsága 1704-ben Rákóczy mellé állott, seregük azonban Verőce mellett vereséget szenvedett. A kurucokat üldöző Herberstein eszéki parancsnok 12,000 ráccal elfoglalta a siklósi várat és abban 2 napos vérfürdőt rendezett; még a templomba menekült lakósságot sem kímélte meg. A várat Vak Bottyán csapatai 1705-ben foglalták vissza. 1823-ban villámcsapás okozta tűzvész pusztított a várban, amely elhamvasztotta az irattárt és a műemlékek nagy részét. 1924-ben gr. Benyovszky Móric nagy áldozat-készséggel renováltatta a várat. Az idők során 4 királyi vendége volt Siklósnak: Zsigmond mint fogoly, II. József, I. Ferenc és felesége. — A mai Siklós városias jellegű, élénk és virágzó nagyközség 90%-ban magyar lakóssággal.

Ács Erzsébet tanító, * Siklóson. Az óvónőképzőt Zomborban, a tanítóképzőt Veszprémben végezte. 6 évig volt óvónő Siklóson, majd Magyarpolányban jelenleg Siklóson tanító. dr. Ádor Dániel ügyvéd, * 1882-ben Pácséron (Bács m.). A jogakadémiát Debrecenben végezte, szigorlatot 1911-ben Kolozsvárott, ügyvédi vizsgát 1913-ban Marosvásárhelyen tett. Ügyvédi működését Debrecenben kezdte meg, ahol a ref. kollégium és a ref. egyházkerület h. ügyésze, a debreceni ref. egyházmegye és a Jót. nőegylet ügyésze és pénztárosa volt. 1931 óta Siklóson gyakorló ügyvéd. — Felesége: Neubauer Margit.

Almamelléki János kereskedő, * 1906-ban Korcsán. A fűszerszakmát Pécsen tanulta ki 1925-ben. Szigetvárott segédeskedett és 1932-ben

önállósította magát Siklóson. Az Omge tagja. Édesatyja résztvett a világháborúban.

Antal Gyula gyógyszerész, * 1869-ben Pécssett A gyógyszerészi oklevelet 1891-ben szerezte meg Bpsten. Mint segéd Bpsten, Pécssett és Nagykanizsán dolgozott. 1905-ben nyert először gyógyszerár-jogot Pécssett, 1907 óta a siklósi Szentlélek gyógyszerár tulajdonosa. 20 év óta vm. thb. és közs. képv. test. tag. Mint jeles csellista (Popper Dávid tanítványa) vezető szerepet játszik Siklós zenei életében, — Felesége: Holmik Anna.

Bakody Károly ny. járásbíró, * 1874-ben Baranyakisfaludon. Az egyetemet Bpsten végezte. 7 éven át teljesített szolgálatot az igazságügyminisztériumban, hat és fél éven át volt bíró Nagyszebenben. 1912-ben nyugalomba vonult. A Természettudományi társ. hosszabb idő óta tagja. A világháborúban a 19. h. gy. e.-ben teljesített szolgálatot — Felesége: Petri Mariska.

Bátai Lajos cipész és felsőrészkesztő mester, * 1877-ben Siklóson. Iparát ugyanott tanulta ki 1895-ben és 8 évi segédeskedés után önállósította magát. Közs. képv. test. tag, az ipartest. előljárósági és az Iparos olvasókör vál. tagja. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben harcolta végig a szerb és orosz fronton. 1 és háromnegyed évig volt orosz fogságban. — Felesége: Horváth Jozefin.

Bauer Endre kávéház- és szállodatulajdonos, * 1889-ban Kiskunfélegyházán, Nagykőrösön divat és rőföskereskedése volt. 1910-ben nyitotta meg Siklóson a Központi szállót, amelynek 14 vendégszobája, 300 személyt befogadó étterme és kávéháza, 1000 személyt befogadó, színpaddal ellátott táncterme van. A közs. képv. test., a vendéglősök vizsg. biz. tagja. 1914-ben bevonult a 38. gy. e.-be, 1915-ben az orosz fronton sebesülten fogságba esett, 1920-ban került haza. Mint szkv. szerelt le. A nagy és kisezüst vit. érem tulajd. — Felesége: Csillag Irén, gyermekei: Ida, Pál, Edit, Károly.

Benke János épület és géplakatos, * 1896-ban Szentbenedeken (Somogy m.). Iparát 1912-ben tanulta ki Pécssett, Bpsten, Pécssett és Bécsben segédeskedett. 1915-ben bevonult a 44. gy. e.-hez,

majd a 7. tüz. e.-hez került, az orosz és olasz fronton harcolt. 1925 óta önálló Siklóson. Siklóson. — Felesége: Horvát Mária, gyermekei: Margit, Árpád.

Benke Sámuel ny. pénzügyőr, * 1860-ban Vajszlón. Működését 1888-ban kezdte meg. Állomáshelyei: Kaposvár, Szigetvár, Nagyatád, Marcali, Pécs, Sásd, Baranyabán, Siklós, Dárda; innen a megszállók kiutasították. 1922-ben vonult nyugalomba és Siklóson telepedett le. — Felesége: Sipos Borbála, fia: János (lakatos m.).

benyói és urbanói gr. Benyovszky Móric földbirtokos, * 1872-ben Nagylégen (Pozsony m.). Iskoláit Pozsonyban és külföldön végezte; a kat. akadémia elvégzése után a 6. husz. e.-ben szolgált, aztán átvette pozsonymegyei, majd baranyai uradalmainak vezetését. A siklósi választókerület 1905 és 1910-ben képviselővé választotta függetlenségi programmal. Közben 3 évig főispán volt. 1914-től az orosz fronton, majd a főparancsnokságnál teljesített szolgálatot. 1917-1919. újból főispán lett. A Baranyavm. gazd. egy. és a Dunántúli bank rt. elnöke, a vm. thb. és a kisgyűlés tagja stb. stb.

mezőbándi Bihari Dezső p.-ü.-őri főszemlész, * 1894-ben Szentháromságon (Marostorda m.) Nagyenyeden, Erzsébetvároson és Marosvásárhelyen járt középiskolába. P. ü. szolgálatát Temesvárott kezdte, 1912-ben fővigyázó Marosvásárhelyen, 1918-ban szemlész Déván. 1932 óta mint főszemlész a siklósi szakasz vezetője. — Felesége: Végh Ilona, gyermekei: Dezső, Andor, Sándor.

Bischoi Henrik szobafestő és mázoló, 1908-ban Siklóson. 1924-ben szabadult fel Siklóson, mint segéd Dombóvárott és Pécssett dolgozott. 1928 óta önálló Siklóson,

Boros Ferenc ny. cs.-törzsörm., * 1886-ban Ibfán. 1907-ben bevonult a 10. husz. e.-hez Czernowitzba. 1911-ben mint tizedes lépett át a csendőrséghez és azóta Siklóson teljesített szolgálatot. 1926-ban nyugalomba vonult. Kitüntetései: a kor. arany érdemk., (a vit. szalagon). — Felesége: Péter Mária.

özv. Breuer Sándorné Klein Irma
vegyeskereskedő. (Az üzletet B. Sándor 1905-ben
alapította, A világháborúban mint a 19. h. gy. e.
tizedese vett részt és 1929-ben meghalt.) Azóta az
özvegy és Lehmann József ü. v. vezetik.

Czimmerer József közs. r. felügy., * 1900-ban
Pincehelyen, 1918-ban bevonult a 24. zlj.-hoz és
az olasz fronton harcolt. 1923-ban az áll. rendőrség
szolgálatába lépett és a pécsi főkapitányságnál
nyert beosztást. 1931 óta a siklói közs. rendőrség
vezetője. — Felesége: Lukovits Ilona, fia: László.

dr. Csépan Elemér szolgabíró, * 1900-ban
Bellyén. Középiskoláit Kiskunhalason végezte.
1918-ban bevonult a 19. h. gy. e.-be, mint hdj.
örm. szerelt le. A jogot Pécsen végezte; mint II.
éves jogász a pécsi áll. rendőrségnél szolgált
próbaidős áll. rendőri minőségben. 1922-ben lépett
Baranyavm. szolgálatába mint közig. gyak. 1924
óta szolgabíró Siklóson. — Felesége: Adler
Melanie.

id. Csikesz Sándor ny. ref. tanító, * 1860-ban
Felsőbogárdon. A tanítóképzőt Baján végezte.
Tanítói működését 1881-ben kezdte meg
Drávafokon, majd Szaporcán volt tanító, ahol
megalapította a Olvasókört és megteremtette az
első baranyai hősi halott-emlékszobrot. 1925-ben
nyugalomba vonult, azóta Siklóson lakik. —
Felesége: Csath Emilia, gyermekei: Sándor (theol.
tanár a debreczeni egyetemen, Ferenc. ny. tanító
(100 %-os rokkant, az olasz fronton szemevilágát
vesztette), Ilona (férje, Kovács Lajos ig. tanító az
olasz fronton hősi halált halt), Zoltán (hősi halált
halt).

özv. dr. Darázs Ödönné Dollinger Etelka,
háztulajdonos, † férje ügyvéd volt Siklóson és a rk.
egyház tanácsosa, Fia, Lajos hősi halált halt,
(özvegye, sz. Schnaidtberger Janka
postatisztviselő).

Dávid Sándor ny. máv főmozd. vez., * 1877-ben
Karancson. A lakatos ipart tanulta, több nagy
bpesti gépgyárban dolgozott. 1902-ben lépett a
Máv szolgálatába, 24 évet töltött mozdonyon;
1928-ban, vonult nyugalomba, — Felesége:
Uszodi Éva, gyermekei: József, Sándor

(gazdálkodó), Lajos (tanító).

Deutsch Károly szatócs, * 1875-ben Vókányban.
Tanult ács, Siklóson szabadult fel. Pécsen és a gr.
Majláth uradalomban dolgozott. A világháborúban
mint vartűzér tizedes a montenegrói fronton
szolgált. 1924-ben abbahagyta iparát és 1931-ben
szatócs üzletet nyitott Siklóson, amelyet Béla
fiával együtt vezet. — Felesége Schnell Éva.

Deutsch Valér társulati ig. mérnök, * 1892-ben
Pécsen. A műegyetemet 1914-ben Bpsten végezte
el. 1915-ben a Margita-szigeti árvízmentesítő
társulat szakaszmérnöke volt Mohácson, 1923-ban
ugyanilyen minőségben a feketekőrösi
árvízmentesítő társulathoz működött. 1924-től
1926-ig magánmérnöki munkásságot folytatott,
1926 óta a Dázsony-dárdai árvízmentesítő társ. ig.
mérnöke, thb. tag. — Felesége: Porgányi Matild,
fiai: Valér, László, Alajos.

Fekete Gábor borbély és fodrász, * 1884-ben
Székelyudvarhelyen; mint segéd atyja üzletében,
továbbá Brassóban, Kolozsvárott, Nagyváradon és
Bpsten dolgozott, 1905-ben önálló lett
Székelyudvarhelyen. Kolozsváron és Bpsten
keresztül jutott Siklóra, 1933-ban nyitott itt
üzletet. 1914-ben bevonult a 82. gy. e.-be, két évig
harcolt az orosz és olasz fronton, súlyos
gránátnyomással került haza, 1917-ben mint örm,
leszerelt. A háb. emlékérem és a szolg. érem
tulajd. -- Felesége: Györfly Nagy Etel, gyermekei:
Gabriella, Ibolya, József, Károly.

Ferences rendház l. a 6. lapon; a „Ferencesek
Baranya megyében” közleményt.

Finta Erzsébet képesített óvónő, * Békésgyulán.
Óvónői képesítését Marosvásárhelyen szerezte, a
csecsemővédő tanfolyamot a pécsi
gyermekmenhelyen végezte. 21 év óta óvónő
Siklóson. A Kisdédnevelők orsz. egy. pécsi
kiállításán elismerő oklevelet nyert. A ref.
nőegylet pénztárosa.

Gombos György mézeskalácsos és gyertyaöntő,
* 1868-ban Dunaszekcsőn. 1885-ben szabadult fel
Baján, Mohácson, Baján, és Németbólyban segéd,
1891 óta önálló Siklóson. Az ipartestület volt
elnöke, a rk. egyházközség apostoli szindikusa,

vm. thb. tag. Szőlőgazdasággal is foglalkozik. — Felesége: Lieber Éva Elvira.

Gör. keleti egyház, 1510. körül alakult.

Gyúró Antal kerékgyártó, * 1894-ben Baráturon. Szakmáját Pécssett tanulta ki, Székesfehérváron, Bpsten, Szigetváron, Szolnokon és Pécssett segéd, 1919-ben Szalántán., 1923 óta Siklóson önálló. Ipara mellett gazdálkodik is. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz fronton sebesülve fogságba esett; 1919-ben került haza. — Felesége: Erdősi Mária, gyermekei: Antal és József.

Hábel Kálmán j. állatorvos. Oklevelét 1911-ben szerezte meg Bpsten. 1912-ben áll. szolgálatba lép. Állomáshelyei: Zombor, Csáktornya, Csikszentmárton, Rahó, Innen 1914-ben hadba vonult, végig küzdi a háborút és mint állatorvos fhdgy szerel le. Az arany érdemk. tulajd. Nagykanizsa és Villány után 1932-ben kerül Siklóusra. — Felesége: Zrinyi Kornélia, gyermekei: György, Magdolna, Irén,

Hamburger József fodrász, * 1896-ban Siklóson. Ugyanott szabadult fel 1911-ben, Pécssett és Siklóson segédeskedett. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez és Bpsten teljesített szolgálatot. 1921-ben önállósította magát Siklóson. fiai: Sándor, László.

Haasz Sebestyén fazekasmester, * 1898-ban Siklóson. 1914-ben szabadult fel. Zalaegerszegen, Keszthelyen és Mohácson volt műhelyvezető, 1925-ben önállósította magát Siklóson. Edényeket és népies motivumu dísz tárgyakat készít; közs. előljáró, az Olvasókör igazgatója, a Sportegy. és Tüzoltótest. vál. tagja. Felesége Marits Etel, gyermekei: Adél, Sebestyén.

dr. Henk Antal körállatorvos, * 1897-ben Bpsten. Oklevelet szerzett 1924-ben ugyanott. 2 évig működött a bpesti állatorvosi főiskolán mint asszisztens, 1926 óta Siklóson körállatorvos. 1915-ben bevonult a 32. gy. e.-hez, az orosz fronton fogságba esett. 1919-ben került haza. — Felesége: Schmidt Aranka, fia: Antal.

Hesz Ferenc urad. főintéző, * 1895-ben Cservenkán (Bács m.). Gazdatiszti oklevelét a magyaróvári g. akadémián szerezte meg. A 6. h.

gy. e. tart. hadnagya. Az Omge tagja, a pécsi kir. törvényszék hites g. szakértője. 1922 óta működik a siklósi uradalomban. — Felesége: Saortay Gizella.

Hochwald Ferenc sütőmester, * 1883-ban Premiszlovicban (Morvaország). 1896-ban szabadult fel Bpsten, ugyanott segédeskedett. 1912-ben önálló Zebegényen, 1919 óta Siklóson. Ipara mellett saját földjén gazdálkodik. 1914-ben bevonult a 93. gy. e.-hez, a pékségnél teljesített szolgálatot az orosz fronton és 1918-ban mint őrv. szerelt le; a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Ódor Mária, leánya: Erzsébet.

őzv. Illés Pálné okl. szülésznő, * 1875-ben; tanfolyamot 1900-ban végzett Bpsten; 1905 óta közs. bába Siklóson. Fia: Ferenc.

mossóczi Institoris Ignác postamester, * 1873-ban Solymosbucsván. Iskoláit Aradon végezte. Néhány évig atyja birtokán gazdálkodik. 1892-ben Honctón lép a posta szolgálatába, mint gyakornok. További állomásai: Nagyvárad, Pankota, Csanádpalota. 1898-tól a brádi, 1922 óta a siklósi p. hivatal vezetője. A rk. egyházközs. tanácsosa, isk. széki tag, a hitelszövetkezet ig. tagja. — Felesége: Muzsay Teréz.

Istókovics Gyula közs. pénztáros, * 1872-ben Siklóson. Tanult kereskedő, 1888-ban szabadult fel Siklóson, mint segéd ugyanott, Szekszárdon és Szegeden dolgozott, 3 évig önálló üzlete volt Siklóson, 1911-től kezdve 12 éven át a nagyközség bírója, 1923 óta pénztárosa. A hitelszövetkezet felügyelőbiz. tagja. — Felesége: Offner Jozefa.

Izr. egyház. Siklóson már a római uralom alatt is laktak zsidók. (Erre vonatkozólag I. a 13. l.). A XVIII. sz. elején a beremendi hitközséghez tartoztak. Itt tartották ünnepeiket s halottaikat a már 1730-ban létesített beremendi zsidó temetőbe temették. 1840-ben már önálló hitközség kisebb imaházzal és külön temetővel. 1864-ben szép templomot építettek. 1848-ban a gyülekezet elemi iskolát alapított., 1871 óta magyar nyelven folyik a tanítás. 1926-ban szeretetházat létesítettek. Mindig neves papjaik voltak, akiknek utódaiként jelenleg

dr. Silberstein Adolf főrabbi szabja meg a hitközség irányát.

Jeszenszki Mihály szabómester, ruhakereskedő, * 1897-ben Siklóson. Ugyanott szabadult fel iparában 1914-ben. Pécssett, Kaposvárott és Siklóson segéd, 1926 óta önálló. 1917-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be és a háború végéig szolgált. — Felesége: Petrovits Etel.

Keller József szikvizgyáros, * 1899-ben Villányban. Tanult kocsifényező, 1915-ben szabadult fel és 4 évi segédeskedés után 6 évig önálló volt. 1929 óta szikvizgyártással foglalkozik. 1916-ban bevonult a 6. vartüz. e.-hez, majd az aknavetőkhöz került. Az olasz fronton harcolt, kitüntetései a szolg. érdemk. — Felesége: Kréth Katalin, gyermekei: József és Katalin.

Kellner Ignác ny. ig. tanító, * 1853-ban Tatatóvároson. Oklevelét Bpsten szerezte meg, első állomása Sümeg, 1875 óta 45 éven át a siklósi ízr. iskolában tanított. 1910-től igazgató volt, 18 évig mint kántor is működött. — Felesége: Engl Róza, gyermekei: Dezső (tisztviselő, részt vett a világháborúban), Irma (Scheiber Jenőné), Frida (Barabás Ignácné, Vajszló.).

Kiss Dezső közs. főjegyző, * 1897-ben Villányon. Iskoláit Zalaegerszegen végezte. Első állomása Majs, onnan Véméndre, majd Vókányba került; 1928 óta Siklós megválasztott főjegyzője. A Lev. egy. elnöke, iskolaszéki tag.

Klie János szabómester, * 1890-ben Sombereken, 15 évig segédeskedett Mohácson és Siklóson, 1921 óta önálló. Közs. képvis. test. tag, tűzoltó szakaszparancsnok, a Sport egy. vezetőségi tagja. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az olasz és orosz fronton harcolt, tüdőlövést kapott, mint tiz. szerelt le. Kitüntetései: 2 kisézüst vit. érem, Károly cs. k. — Felesége: Jeszenszky Teréz, gyermekei: István, János.

Kohn Dezső bőrkereskedő, * 1898-ban Németbólyban. Pécssett, Tabon, Mohácson és Győrött segédeskedett, 1925-ben önálló kereskedést nyitott, 1926-ban pedig gumigyártást alapított Pécssett. 1928 óta vezetői, jelenlegi üzletét Siklóson. Az Omke tagja. — Felesége: Rosenberg

Margit, leánya: Ilona.

Kohn Mór vegyeskereskedő, * 1890-ben Marázán. 14 éve önálló Siklóson. Az Omke tagja. A világháborút az 52. gy. e. és a 26. vad. zlj. kötelékében küzdötte, végig a szerb és orosz fronton, hat ízben megsebesült, 25 %-os hrt. Kitüntetései: kisézüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., seb, érem (a sávokkal). — Felesége: Rosenberg Aranka, leányai: Vera, Ágnes.

Komlósi Márton ny. tanító, * 1870-ben Bratoncon. A tanítóképzőt Csáktornyán végezte. Első állomása Középbisztrica (Zala m.), onnan Alsószentmártonra került, végül Siklóson volt tanító. 1926-ban vonul nyugalomba.

kishindi Komposcht Alfonz ny. tábornok * 1842-ben Zomborban. Kat. Isk. elvégzése után mint kadett a 7. vértés e. -nél, a kir. lovasgárdánál, majd a dragonyosoknál szolgált. 1866-ban Königrätznél megmentette az ezred törzsét és zászlaját. Mint a 8. husz. e. fhdgya megóvjva Szekszárd városát az árvízveszedelemtől, Ófelsége a vm. előterjesztésére a Ferenc József renddel tüntette ki. Ezután Körösön majd Zágrábban a méntelep, a depo és a patkoló isk. parancsnoka, azután a székesfehérvári méntelep parancsnoka lesz. 40 szolgálati év betöltése után nyugdíjaztatását kérte. 6 évig volt várakozási állományban, 1899-ben tábornoki ranggal ment nyugalomba. 1916-ban Siklóra költözött. Számos kitüntetés tulajd. — Felesége Neumann Beatrix, gyermekei: Mária (Mikola ezredesné), Ninia (Kárpáthy tábornokné), Szeverin (számvizsg. tiszt) és Nándor (vezérk. alez.).

Kopár Lajos th. utbiztos, * 1899-ben Mórighely pusztán. Az utmesteri tanfolyamot Bpsten végezte. 1917-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az olasz fronton megsebesült, mint hdj. örm. szerelt le. 1925 óta működik Siklóson. Az utbiztosok orsz. egy. jegyzője, az ev. egyház presbitere, a Sport egy. vál. tagja. — Felesége: Csillag Irma.

Kováts Ignác a. ü. jegyző, * 1884-ben Pécssett. A jegyzői tanfolyamot ugyanott végezte 1906-ban. Működését Darázson kezdte meg. Kerényen s. jegyző, Péter-váron aljegyző, Szenttamason,

Mátételkén főjegyző. Minthogy a szerb nyelvet tökéletesen bírja, a Under-rezsim több ízben állással kínálta meg, de visszautasította. A kiürítés után Máté-telkén, Bátaszéken és Dunaszekcsőn működött, 1928 óta Siklóson a. ü. jegyző. — Felesége: matheovicsi Piukovits Sybilla.

Kováts Raymund ferences házfőnök, plébános, * 1892-ben Pécsen. Iskoláit Pécsen, Gyöngyösön és Bpsten végezte. Állomás helyei: Pécs, Gyöngyös, Simontornya, Jelenleg Siklóson a rendház főnöke.

Kovács Gábor áll. pénzt. tiszt, * 1902-ben Dunaföldváron. Pécsen elvégezte a felső ker. iskolát, utána Dunaszekcsőn jző gyakornok volt. 1925-ben a pécsi- 1928-ban a siklósi adóhiv.-nál nyert beosztást. A Sport egy. igazgatója. — Felesége: Kovács Ilona, leánya: Zsuzsánna.

Krizmanovits György vendéglős, * 1885-ben Siklóson. Korábban a Központi és Pelikán szállók főpincére volt. 1932 óta a Vadászkiut vendéglő bérlője. A világháborút végigküzdötte, a szerb fronton megsebesült és mint 50%-os hrt szkv. szerelt le. — Felesége: Tausch Juliánna, gyermekei: Klára (Péter Gyuláné), Irma, György.

Krokoska János fűszerkereskedő, 1903-ban Vókányban. Négy középiskola elvégzése után 1921-ben szabadult fel Villányban. Ugyanott, Pécsen és Siklóson segédeskedett, 1930 óta önálló. Az Omke tagja. (Bátyja, K. Ádám 1914-ben a szerb fronton hősi halált halt).

Krovina József p. ü. őri főbiztos, 1880-ban Erzsébetvároson. Állomáshelyei: Segesvár, Medgyes, Dicsőszentmárton, Losonc, Zólyom, Besztercebánya, Breznóbánya, Stubnyafürdő, Túrócszentmárton, Fogaras, Brassó, Gyöngyös, Szentlőrinc, Mohács, Sátoraljaújhely. 1928 óta a siklósi járás vezetője. Gyöngyösön a kommunisták letartóztatták, mert megtagadta a vörös hadseregbe való belépést. Vezetése alá tartozik a siklósi és vajszlói szakasz, a beremendi őrs és a drávaszabolcsi kirendeltség.

Kunos Béla ny. cs. szds, * 1881-ben Orosházán. Jogot hallgatott Bpsten és Eperjesen. Mint egyéves önkéntes 1901-ben bevonult a 16. husz. e.-be, utána a 46. gy. e.-ben kadett volt, majd

átlépett a csendőrséghez. Huszton, Túrócszentmártonban, Esztergomban és Tamásiban volt szárnyparancsnok, 1920-ban nyugalomba vonult, 1925 óta lakik Siklóson. -- Felesége: Szabó Juliánna, gyermekei: Sarolta, Juliánna és Katalin.

Lázár István polg. isk. tanár, * 1905-ben Szombathelyen. A főreáliskolát ugyanott végezte. Tart. tüzér zászlós. (Atyja végigharcolta a világháborút) — 1930 óta tanít Siklóson. A cserkészek parancsnoka.

dr. Lieber Ferenc főszolgabíró, * 1875-ben Ujpetrén. A jogot Pécsen végezte. A közig. pályát Pécsváradon kezdte meg mint tb, szolgabíró 1901-ben. 1904-ben tb. aljegyző a központban, 1906-ban szolgabíró Pécsváradon. A megszállás alatt Sásdon mint tb. főszolgabíró a hegyhádi és pécsi járásokat vezette. 1921-ben visszakérült a közp. járásba, majd Szentlőrinc, 1924 óta a siklósi járás főszolgabírója. A Casinó, a Mentő egy. és a Stefánia szöv. elnöke — Felesége: bödi Gálos Etelka, 7 éven át a szoc. misszió elnöke volt, gyermekei: Margit (pécsi tanító) és Ferenc.

Lovász István kertész és temetk. vállalkozó * 1876-ban Peterden; kertészeti oklevelet 1894-ben szerzett Bpsten, mint segéd Bpsten, Debrecenben és uradalmakban kertészkedett. 1912 óta önálló Siklóson. Virág- és bolgár kertészete, faiskolája van. Az Első ker. temetk. tulajd. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be, az albán, szerb, montenegrói és olasz fronton harcolt 3 évig, megsebesült, mint 75%-os hrt tiz. szerelt le. Kitüntetései: kisézüst, bronz vit. érem és Károly cs. k. Felesége: Madarász Margit.

Marits Jenő kovácsmester Siklóson. A lakatos, majd a kovács ipart tanulta, 1913-ban szabadult fel, 14 évi segédeskedés után átvette nagyatyja 1848-ban alapított műhelyét. A világháborút az olasz fronton küzdötte végig, megsebesült. Kitüntetései: Károly cs. k., seb. érem. Felesége: Bischof Teréz.

Markovics József kötélgyártó mester * 1872-ben Vókányban. 1885-ben szabadult fel Siklóson, Bpsten segédeskedett, 1903 óta önálló Siklóson.

A világháborút a 19. h. gy. e. kötelékében harcolta végig, Felesége: Lucz Margit, egy fia és egy leánya van.

Máté István sütőmester * 1904-ben Patacson; 1927-ben szabadult fel Pécssett, u. itt, Tatatóvároson., Alsógallán és Bpsten segédeskedett, 1933 óta önálló Siklóson. (Atyja az orosz fronton hősi halált halt). Felesége: Illés Erzsébet, gyermekei: Erzsébet, Mária, Katalin.

Mauer András áll. pénzt. kez., * 1899-ben Gyulafehérváron. 1916-ban a Máv szolgálatába lépett. 1918-ban vasúti szakvizsgát tett. 1921-ben menekült a románok elől. 1922 óta Siklóson a kir. adóhivatalnál működik. — Felesége: Lalits Erzsébet, leánya: Evelin.

Mekler Ferenc közs. bíró * 1873-ban Siklóson. Tanult mézeskalácsos és viaszgyertyaöntő. 4 évig dolgozott Bpsten mint segéd, 1898 óta önálló Siklóson. A világháborúban mint a 19. h. gy. e. szkezetője 3 évet töltött az olasz fronton, a bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 10 év óta közs. bíró, vm. thb. tag, az Olvasókör volt elnöke, a rk. egyházközs. tanácsosa. Felesége: Baka Mária.

Mittler Ferenc ipartest. elnök * 1867-ben Siklóson. 1884-ben szabadult fel az asztalosiparban. Székesfehérvárott és Pécssett segédeskedett, 1895 óta önálló Siklóson, ez idő alatt 30 tanulót szabadított fel. 1925 óta az ipartest. elnöke. Vm. thb. tag, a Pécsi keresk. és iparkamara kültagja, a tanoncisk. felügy. biz., a tanoncvizsgálató biz. és a békeltető biz. elnöke, az iskolaszék és az adókiivető biz. tagja, az Olvasókör vál. tagja. Fia, Károly 28 hónapot töltött a román, orosz és olasz fronton. Felesége: Fehér Franciska, 1 fia és 1 leánya van.

Mohácsi Lajos ny. máv ir. s. tiszt 1888-ban Kóroson. Fiumében elvégezte a tengerészeti akadémiát, utána a Máv szolgálatába lépett mint rakt. felvigy. gyakornok Fiumében.. 1908-ban Gyékényesen, 1909-ben Pécssett raktárnok, 1913 óta mint ir. s. tiszt Pécssett és Siklóson az osztálymérnökségnél dolgozott, 1928-ban nyugalomba vonult. Felesége: Varga Julia, gyermekei: Irén, Aranka, Margit.

dr. Molnár Pál ügyvéd * 1893-ban Beremenden. A jogot Pécssett és Bpsten végezte, az ügyvédi vizsgát 1927-ben tette le. Azóta Siklóson folytat gyakorlatot. A Tüzoltótest. tb. ügyésze. 1914-ben bevonult a 69. gy. e.-hez, az orosz fronton, az ostroseczi ütközetben megsebesült, mint tart. hdgy szerelt le. Kítüntetése: Károly cs. k., seb. érem, háb. emlékérem. Felesége: Rares Káthe, leánya: Vera Marianne.

Nagy Mihály sütőmester * 1897-ben Szilagybagoson. Bpsten szabadult fel, mint segéd Bpsten, Bukarestben, Pécssett és Brassóban dolgozott. 1933 óta önálló Siklóson, 1 segéddel és 1 tanonccal dolgozik. Felesége: Kiss Vilma, fia: Zoltán.

Nagy Tivadar közs. számvevő, 1891-ben Simontornyán. Működését 1911-ben kezdte meg Siklóson mint közs. pénztári ellenőr, 1930-ban letette az államszámv. vizsgát, azóta számvevő.

Pammer Károly székkészítőmester, * 1887-ben Szigetvárott, 8 évi segédeskedés után, amelyet Kolozsváron, Szabadkán, Nagykanizsán és Pécssett töltött, 1921-ben önálló lett Siklóson. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-be, a szerb fronton, Lazarevácánál megsebesült, a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Vogel Katalin, 2 fia és 1 leánya van.

Papp Sándor asztalosmester * 1889 - ben Drávacsepelyen. Fiumében, Bpsten és Pécssett segédeskedett, Drávacsepelyen, 1930 óta pedig Siklóson lett önálló. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-be, 6 havi frontszolgálat után légnyomást kapott és orosz hadifogságba került, 1918-ban szabadult meg. Felesége: Bró Mária, gyermekei: Dezső, Sándor.

Pataky Gábor Ily. p. ü. fővigy. * 1863-ban Siklóson. A p. ü. őri szolgálatot Nagyatádon kezdte meg mint vigyázó, Somogyvármegye különböző községeiben 13, Pécssett 2 és Bpsten 16 évet töltött. 1916-ban ment nyugalomba. Felesége: Göhr Julianna.

Perlesz és Kolin gabona és terménykereskedés. A céget P. Simon és K. Izsó alapították 1919-ben. Működésük az egész vmegyére kiterjed, a Fonciére bizt. int. helyi képviselői, girószámájuk van a

Nemzeti Banknál. Mindkét cégtulajdonos az OMKE vez. tagja, közs. képv, test. és izr. hitközs. vezetőségi tag. — Kolin Izsó * 1880-ban Nagyharsányon, felesége: Schwartz Terézia. — Perlesz Simon * 1878-ban Ószivácon, a világháború alatt az 52. gy. e.-ben szolgált.

Petrovich Gyula közs. irodatiszt * 1894-ben Siklóson. Működését 1912-ben kezdte meg Egyházasharasztin, mint községi irnok, Harkányban 1, Kémesen 4 évet töltött, 1919-ben a siklósi közkórház gondnoka lett, 1922 óta közs. irodatiszt. Felesége: Szarka Erzsébet, gyermekei: Gyula és Miklós.

Polgár János fűszerkereskedő * 1902-ben Siklóson. Négy középiskola elvégzése után lépett a kereskedői pályára és 1919-ben szabadult fel, 1931 óta önálló. Az OMKE tagja. Felesége Weisenfeld Margit, gyermekei: János, József, Margit.

Prisz Mihály bognár mester * 1879-ben Baranyalőcsön, 200 év óta Baranyában élő család sarja. 1896-ban szabadult fel, 1903-tól Kisfaludon, 1917 óta Siklóson önálló. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, 22 hónapot töltött az olasz és orosz fronton, kétszer sebesült, a kisézüst, a bronz v, it. érem és a Károly cs. k. tulajd. Ipara mellett gazdálkodik is. Felesége: Krét Erzsébet.

Réder Ferenc ny. főmozd. vez. * 1876-ban Pécssett. 1900-ban került. a Máv-hoz, mint szakképzett lakatos. Eszéken, Vinkovcén, Pécssett és Siklóson működött, mint .mozd. felvigy., fűtőházi vez. és (1926 óta) főmozd. vez. 1931-ben ment nyugalomba. Felesége: Kovács Mária.

Ref. egyház, Pathai Sámuel dunamelléki püspök 1647 szept. 10-én kelt levelében ezt írja:

„Siklós város és vár környéke a jeles Siklósi Mihálynak emlékéért tiszteli, ki Perényi Péter reformátora volt. Midőn hajdan azon részeken jártam-kellem, gyakran hallám nagyon idős emberektől, hogy annyira haragudtak rá Siklóson az udvarbeliek mindnyájan, hogy ha a kegyes és nagylelkű heros különös pártfogásába és védelmébe nem veszi (Perényi akkor Siklóson lakott, mely igen kellemes hely, vára nagyon szép

és kellemre alig áll bármely más magyarországi vár után) nem egy ízben darabokra vagdalták volna ádáz kardjaikkal magában az udvarban is. Perényi 1527-ben költözött Siklóusra.”

Mikor 1529-ben Szolimán ismét betört Magyarországra, felvidéki birtokára ment. Majd visszatérvén Siklóusra, itt maradt 1535-ig, amikor is végleg a felvidékre költözött. Ujhelyen csatlakozott-e Perényihez a volt ferencendi szerzetes, vagy Siklóson (talán itt is született?), nem tudjuk biztosan. Halála körülményei is homályban vannak. Mikor 1543-ban a török elfoglalta Siklóst, s a lakosoknak szabad elvonulást biztosított, de amikor a kapun kijöttek, levágta őket, a megöltek közt volt Mihály deák is. Lehet, hogy a reformátor volt. De az is lehet, hogy Perényivel ő is a felvidékre ment. — Siklósnak jó hosszú ideig Tótfalu volt az anyaegyháza. 1672-ben már saját lelkésze volt, 1690-ben pedig saját tanítója. Siklósnak három fatemploma volt. Az egyiket, amint felépült, (1744-ben) fejszéssel szétvagdalták és földdel egyenlővé tették. Mikor ismét új fatemplomot akartak építeni, hosszú évek során át jártak Bécsbe a császárhoz, Pozsonyba a helytartótanácsához, míg végre megkapták az engedélyt. A földesúr, Batthyány Károly is beleegyezett, de akkor meg a vármegye akadályozta meg az építést éveken át. Mai kőtemploma 1792-től 1816-ig épült. A szószerk egy darab siklósi márványból való, a tartóoszlop és az úrasztala szintén. Megvan Batthyány Kázmér (ki református hitre tért) negyvennyolcas emigrált külügyminiszter padja is a templomban. A régi paplak 1717-ben épült; 1839-ben új készült, a régit pedig iskolává alakították át, Ehhez épült a kis iskola 1885-ben.

Reiter Antal cipésmester * 1877-ben Küllődön (Bács m.). 1894-ben szabadult fel Bezdánban. Siklóson, Alsónémedin és Szentlőrincen segédeskedett, 1900 óta önálló Siklóson. 2-4 segédet foglalkoztat. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb, orosz és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült, 1 évig volt olasz fogságban és

1919-ben szerelt le. — Felesége; Rück Mária, gyermekei: Lajos, Antal.

Ricsula Lajos fodrászmester, * 1887-ben Siklóson; — 1900-ban szabadult fel ugyanott, 10 évig segéd Bpsten, 1910 óta önálló Siklóson. Az ipartest. vál. tagja. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. 1916-ban orosz fogságba került, 1918-ban megszökött és hazajött. — Felesége: Nagy Anna, gyermekei: Lajos, (1932-ben szabadult, atyja üzletét vezeti) és Mária.

Ratinger Béla cipésmester, * 1907-ben Siklóson. 1923-ban szabadult Pécssett, Bpsten, Siklóson és Pécssett segédeskedett, 1931 óta önálló Siklóson. — Felesége: Tumpek Rozália, gyermekei: Mária, Béla.

Rk. egyház, Templomát 1865-ben építették Szentháromság tiszteletére. A várban van egy kápolna Szeplőtelen. Szűzanya tiszteletére, a temetőben egy kápolna Szt Kereszt tiszteletére Ősrégi plébániáját a bencések vezették 1543-ig, majd 1689-ben újra felállították. Anyakönyve 1724 óta van. A lelkipásztorkodást a ferences atyák végzik. Hiv. sz. 4031. (magy. horv.)

Schmidt Vilmos ig. kántortanító, * 1879-ben Siklóson. A tanítóképzőt Baján végezte. Működését Dárdán kezdte meg, utána Siklóra került mint oszt. tanító, 1903 óta kántor, 1918 óta igazgató. Az Olvasókör és a Dalárda alapító elnöke, az utóbbinak volt karnagya, a siklósi rk. esp. tanítói kör világi elnöke, ker. isk. látogató. A világháborút mint zászlós küzdötte végig a szerb, albán és olasz fronton. — Felesége: Stajevics Anna, fia: Vilmos pécsi ügyvéd.

Schobert Alajos fűszerkereskedő, * 1896-ban Sátorhelyen. Négy reáliskola elvégzése után 1912-ben szabadult fel Bpsten a géplakatos szakmában, ugyanott volt segéd. Siklóson 2 évig Önálló műhelye volt. 1924-ben fűszerüzletet nyitott. Az OMKE vál. tagja, 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, 1917-ben a repülőkhöz került, az orosz fronton megsebesült. — Felesége: Berta Mária, fia: Alajos.

Solty Gyula közs. ir. tiszt, * 1886-ban Siklóson. 1912 óta közs. ir. tiszt. 1914-ben bevonult a 19. h.

gy. e.-be, a szerb, román fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban mint örm. szerelt le, Kitüntetései: bronz vit. érem, kor. ezüst érdemk., seb. érem, Károly cs. k., háb. emlékérem.

Somlay Géza j. ir. főtitest, * 1879-ben Pécssett. 1896-ban lépett a közig. pályára, 1908 óta működik Siklóson. (két unokaöccse: Kemény Gyula és István hősi halált haltak).

Soós Sándor ny. pályafelügyező, * 1871-ben Makón. 1896-ban lépett a Máv szolgálatába, 1897-ben lett pályafelügyező, nyugalomba ment 1928-ban. A kommün elől Makóra, majd Nagyszentmiklósrá menekült, itt a románok elfogták, és elítélték. 9 hónapot töltött elzárva. — Felesége: Hoszonszky Adrienne.

dr. Schönborn László orvos és fogorvos, * 1896-ban Perjámoson (Torontál m.). Egyet. tanulmányait Kolozsvárott és Bpsten végezte 1924-ben. A fogszakorvosi képesítést a bpesti stomatologiai klinikán szerezte meg 1930-ban. Orvosi működését Endrődön kezdte meg, 1930 óta van Siklóson. 1915-ben bevonult a 61. gy. e.-be, az olasz és albán fronton harcolt mint e. ü. zls. Kitüntetései: kisezüst vit. érem, Károly cs. k. — Felesége: Konecsni Mária.

Spiller Benő vas, fűszer és gyarmatárú nagykereskedő, * 1879-ben Gomboson. 1896-ban szabadult fel Szolnokon. Bpsten, Pécssett és Siklóson dolgozott mint segéd, 1906 óta önálló Siklóson. Az OMKE vál. tagja, a Siklósi ker. és iparbank társelnöke, közs. képv. test. tag, az izr. Szentegylet vezető tagja. 17 hónapot töltött az orosz fronton, mint örm. szerelt le. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. k. — Felesége: Kun Szerén, 1933-ban meghalt.

Stromp Miklós ny. j. bírós, * 1873-ban Rozsnyón. Középiskoláit ugyanott végezte. Pályáját Kisújszálláson kezdte mint joggyakornok, innen Nagybecskerekre, majd Debrecenbe helyezték. 1915 óta Siklóson járásbíró, 1924-ben ment nyugalomba. — Felesége: csáthi Szakács Margit 1927-ben meghalt.

Suhajda Gyula ny. fűtőházi főnök, * 1868-ban Pécssett, ugyanott végezte iskoláit, 1891-ben lépett

a Máv szolgálatába, Szombathely, Bpest, Dombóvár, Zákány és Siklós voltak állomáshelyei. 1922-ben ment nyugalomba. — Felesége: szabadszállási Nagy Ida, gyermekei: Margit (özv. Netzing Jenőné) és Gyula.

Sulyok Tivadar j. gazd. felügy., 1900-ban Győrött. A keszthelyi gazd. akadémiát 1921-ben, a pécsi tud. egy. jogi fakultását 1929-ben végezte. 1922- től 6 éven át gr. Hunyady József két-helyi uradalmában kezelőtiszt, 1930-ban Sátoraljauhelyen, 1931 óta Siklóson áll. gazd. felügyelő, 1918-ban bevonult a 10. h. táb. tűz. e.-be, 2 hónapig harcolt az olasz fronton és mint hdj. tüzemester szerelt le. Jelenleg tart. hdgy. A polg. fiúiskola gazd. előadója, szakirodalommal is foglalkozik.

Szabó István ny. cs. tiszt. h., * 1886-ban Nagyradán. Kat. szolgálatának teljesítése után átlépett a csendőrséghez és 1928-ban ment nyugalomba. A háború alatt mint táb. csendőr teljesített szolgálatot az orosz és román frontokon. Kitüntetései: 1908. jub. k., 10 éves szolg. k., kor. ezüst érdem k., bolgár bronz vit. érem, 1912-13-iki mozg. emlékérem. — Felesége: Boda Juliánna, fia: Vajda Zoltán.

Szabó József szikvizgyáros és bortermelő * 1875-ben Marócsán; szakképzett ács, mint segéd Bpesten dolgozott. 1896-ban Siklóson önálló mester lett, 1932-ig dolgozott szakmájában. Motor erőre berendezett szikvizgyárát 1903-ban alapította, naponta 1200-1500 üveg szikvizet állít elő. A világháború alatt a 19. h. gy. e.-ben teljesített szolgálatot. — Felesége: Gálics Juliánna, gyermekei: Margit (Petike Lajosné) és Jolán (Világos Istvánné).

Szohner Sándor polg. isk. igazgató, * 1884-ben Temesújfalun. Tanári oklevelét 1905-ben szerezte meg Bpesten. Első állomása Konstantinápoly, ahol az osztr.- magy. polg. iskolában tanított. Onnan került a siklósi polg. iskolához, amelynek 1908 óta igazgatója. Zeneszerzéssel is foglalkozik. Jelentős sikert aratott egész estét betöltő (A bar virága), valamint 1 és 2 felvonásos operettjeivel. A világháborút az olasz fronton küzdötte végig, mint

tart. hdgy. szerelt le. — Felesége Jozska Terus, leánya: Klári.

Szoloczky Antal kötélgyártó * 1892-ben Pécssett. 1908-ban szabadult fel Eszéken, mint segéd Eszéken, Vinkovcén és Bródban dolgozott, 1922 óta önálló Siklóson. 1913-ban bevonult az 52. gy. e.-be, 36 hónapot töltött az orosz, szerb és olasz fronton, Csernovicz mellett súlyos sebesülést és lábtörést szenvedett, 1917-ben mint 50% hrt szerelt le. Kitüntetései: kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem. Felesége: Mészáros Julianna.

Szujkó József ny. telekk. vez.* 1854-ben Kisharsányon.. Iskoláit ugyanott, Szekszárdon és Bpesten végezte, atyja birtokán gazdálkodott, 38 éves korában került a pécsi kir. törvényszékhez mint díjnok, További állomásai Sásd., Kaposvár, Siklós, itt 1910-ben lett telekkönyvvezető. A Siklós és Vidéke állandó munkatársa volt. Felesége: † Jakab Mária, leánya: Mária, Sziffert Lajos telekkönyvvezető neje.

Tachler Béla; kéményseprőmester * 1903-ban Siklóson. Iparát Szegeden tanulta ki. Mohácson 1 évig segéd, utána 2 évig üzletvezető t nagyanyjánál. 1920-ban örökösödés folytán reá száll a reáljogú mesterség. 1924 óta az L kerületet vezeti, amelyhez 20 község tartozik. Állandóan 3 segéddel dolgozik. Tűzrendészeti felügy. - Felesége: Makáry Margit, leánya: Klementin.

Tapolcsányi Mihály szíjgyártó és nyerges * 1890-ben Csurogon (Bács m.), 1905-ben szabadult fel Bácsföldváron; Bpesten és Szolnokon segédeskedett, 1919-ben Csurogon, 1931 óta Siklóson önálló. 1911-ben bevonult a 8. h. husz. e.-be, ott érte a háború kitörése, 42 hónapot töltött a szerb, orosz, olasz és román fronton, 1918-ban mint tiz. szerelt le. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. és a szolg. érem tulajd. Felesége: Sipos Etelka, gyermekei: Mihály, József, Rezső.

Toldy Ferenc könyvkötő mester * 1873-ban Losoncon. — A tanítóképzőt

Eperjesen végezte, 32 évig tanított Nagytótfalun, 1929-ben nyugalomba vonult és jelenleg könyvkötőmester Siklóson. 1915-ben bevonult a

19. h. gy. e.-be és 12 havi frontszolgálat után a harmadik hadseregpáncsnokság számellenőrző honvéd alosztályánál dolgozott 1917-ig, amikor mint önk. szkv. leszerelt. Felesége: Puskás Irma, gyermekei: Ilonka, Ella, Irma (mindhárman férjnél.)

Tóth József szabómester * 1904-ben Bolmányon. 3 középiskola után ipari pályára lépett és 1924-ben szabadult fel Siklóson, ugyanott segédeskedett, 1930 óta önálló.

Török Sándor vendéglős, sörraktáros, és műjéggyáros * 1874-ben Kisharsánvban. Iskolái elvégzése után kitanulta a vendéglősipart. Sörraktárát 1896-ban, műjéggyárát 1923-ban alapította, Az ipartestület vál. tagja, volt vm. thb. tag. A háborúban 1915-től az orosz fronton harcolt. Felesége: Mayer Anna, leánya: Mária.

Trapp Ádám borbélymester * 1906-ban Beremenden. 1927-ben szabadult lel Szemelyen, 1930-ban Siklóson üzletet nyitott; (atyja résztvett a világháborúban). — Felesége: Kremer Magda.

Vadnai Viktor gőzmalom, † V. Viktor alapította 1899-ben. Jelenlegi tulajdonosai: V. Aurél (* 1897-ben Pécssett, iskoláit Pécssett és Sopronban végezte. Tanult molnár. Nős, 2 gyermeke van). V. Viktor (* 1900-ban Pécssett, iskoláit Pécssett és Bpsten végezte, vm. thb. és közs. képv. test. tag). — Mindketten résztvettek a világháborúban.

dr. Vargha Pál ügyvéd, tb. vm. ügyész * 1897-ben Siklóson, Egyetemi tanulmányait Pécssett és Bpsten végezte. Ügyvédi működését 1925-ben Pécssett kezdte meg, 1928 óta Siklóson folytat gyakorlatot. A Siklósi ker. bank és hitelszöv. társügysze. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be, 17 hónapot töltött az orosz, olasz és román fronton, megsebesült, mint tart. hdgy. szerelt le; a bronz vit, érem és a Károly cs. k. tulajd, — Felesége: Józsa Mária, leánya: Mária.

Vas Árpád ny. cs. törzsőrm. * 1891-ben. 3 évi katonáskodás után 1914-ben lépett a csendőrség szolgálatába. Állomáshelyei: Zsolna, Budatin, Muttna, Annavölgyi bánya, 1929-ben vonult nyugalomba. Fivére: Béla szkv. orosz hadifogságban 1917 óta eltűnt. --- Felesége:

Borbély Mária.

Vass Béla pénzügyi igazgató 1899-ben Pancsován. Ugyanott végezte iskoláit. 1917-ben bevonult és 1918-ban olasz hadifogságba esett. Hazatérése után mint hdj. örm. szerelt le. A bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. Pancsován a szerbek besorozták, de az esküt megtagadta és megszökött. Kiszombornál elfogták és hosszabb kálvária után kiutasították. Siklóstra 1932-ben küldötte le az OKH a siklósi hitelszöv. felszámolásának vezetésére. Felesége: muzslai Tiszay Gizella, fia: Béla.

Weich Lajos ny. jegyző * 1858-ban Pécssett. A jegyzői tanfolyamot Maglódon végezte. Első állomáshelye: Nagy-tótfalu, ahol 6 évig működött. 1883-ban Siklóstra került jegyzőnek. 1919 óta nyugdíjban van. Fia, Várdai István p. ü. s. titkár, mint fhdgy végigharcolta a világháborút, az orosz fronton megsebesült, a török félhold és több más kitüntetés tulajd. Felesége: Frühauf Mária, gyermekei: Erzsébet (Jávör István váci tanító neje), István.

Veysz Aladár áll. pénzt. tiszt. * 1900-ban Nagybecskereken. Iskolái elvégzése után bevonult a 7. gy. e.-hez és mint tiz. szerelt le. Leszerelés után otthon tartózkodott, de 1920-ban menekülni volt kénytelen. Felesége: Topos Gizella, gyermekei: Gizella, László.

Vöneký István ipartest. jegyző * 1860-ban Szegeden. Okl. tanító, Siklóson 30 évig tanított. 1925 óta az ipartestület jegyzője. Felesége: Papp Franciska, 1 fia és 2 leánya van.

Zárai József r. felügy. 1. Czimmerer.

Zerzub Janka vezető óvónő * Tetétlenben. A képesítést 1911-ben szerezte meg Nagyváradon. Első állomáshelye Illnitz (Moson m.), ahol állami óvónő volt. 1920 óta van Siklóson, 1924-ben lett vezető óvónő. Az óvódát kb. száz gyermek látogatja. A missió társ. és a rk. Oltáregylet jegyzője.

SIKLÓSBODONY

Középkori oklevelekben Bodan és Bodon. Soklos várához tartozott. Az 1452. évi adólajstrom

Monyoróssal kapcsolja össze.

Lang Antal közs. bíró * 1892-ben Siklósbodonyban. 1913 óta közs. képv. test. tag, 1932 óta közs. bíró. A világháborúban súlyosan megsebesült és hrt lett; a kieszűst vit. érem tulajd.

Rk. egyház, Templomát a Szt Kereszt tiszteletére építették 1754-ben. 1734 óta önálló plébánia, ez évtől kezdve van anyakönyve is. Kegyúr: Földhitelbank rt. Hiv. sz.. 241.

SIKLÓSNAGYFALU

Árpádkori okmányokban Nogfalw, Nogfolu. Egy 1387. évi oklevél megemlíti a nagyfalusiakat. (Hospites et populi nostri de Naghfalu). 1294-ben a Kókényes nembelieké volt, később Harsány várához tartozott. Állandóan a megyei törvénytevő gyűlések székhelye volt, (I. még Ref. egyház).

Denke Sándor h. bíró * 1878-ban Siklósnagyfaluban. 1896 óta önállóan gazdálkodik, bércséplést is vállal. 1915-től a háború végéig az orosz fronton küzdött. Az Olvasókör egyik megalapítója, volt közs. esküdt és képv. test. tag. A ref. egyház presbitere, két ízben volt kurátor, 1 év óta h. bíró. — Felesége: Bálint Rozália, fiai: Sándor, József.

Ref. egyház, Keletkezése a legnagyobb valószínűség szerint visszanyúlik a reformáció első idejére. — A község régi helye a mostani Kistapolca helyén volt. A szatmári békekötés (1711) után a rácok a községet felégették; az új falu ekkor az ú. n. Pusztán, a falu mélyebben fekvő dűlőjében épült, de a rácok ezt is feldúlták. A prédikátor ottani kertjét, — amint azt az 1816. évi püspöki látogatás aktái igazolják, — az akkori lelkész is használta.

„Harmadszor aztán úgy vonták ide magukat, ahol most lakunk és ide sem lóháton, sem kocsin be nem lehetett jönni a nagy posványosság és erdő miatt.”

1742-ben a baranyai eklézsiák megháborításairól, üldöztetéseiről, sérelmeiről Dámány András esperes egy összeírást küldött Bécsbe; ebben említi, hogy Nagyfalu Mgs Traun jószágga. A lakók dűlőfélben levő templomukat

megépítették fából, a földesúr tisztjének engedelmével. Azonban Berényi Zsigmond pécsi püspök és főispán, amit építettek, azt lerontani parancsolta. — Kőtemploma 1780-ban épült torony nélkül. József császár idejében tornyot is építettek. 1850-ben épült hozzá a kis templom; a lelkészlak 1805-ből, az iskola 1828-ból való.

ifj. Kiss József közs. bíró * 1893-ban Siklósnagyfaluban. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. 12.-hez, az orosz fronton fogságba esett, 1918-ban szökve hazajött. 1922 óta 33 holdas birtokán gazdálkodik. Az Olvasókör elnöke, a mezőgazd. kamara póttagja, vm. thb., közs. képv. test. tag, egy év óta közs. bíró. — Felesége: Varró Julianna, leánya: Ilona.

Szigethy Károly ref. lelkész * 1886-ban Lepsényben, a teológiát 1909-ben Bpsten végezte. Magyarrétfalun, Pacséron, Tökön, Pátyon s. lelkész, Várdarócon 11 évig h. lelkész, Nagykörösön 2 évig s. lelkész volt. 1927 óta Siklós-nagyfalun r. lelkész. A közs. isk. szék, a Levente egy. elnöke, az isk. kiv. népm. vezetője. A vm. isk. kiv. népm. bizottságtól 1932-ben elism. oklevélben részesült. — Felesége: Hajdu Julianna, leányai: Jolán, Ilona, Edit, Irén, Klára.

Tomcsányi Ferenc gazdálkodó * 1872-ben Siklósnagyfaluban, 1891 óta birtokán gazdálkodik. 1914-től 1917-ig az orosz fronton küzdött. Közs. képv. test. tag, 1 év óta közgyám. A ref. egyh. gondnoka, a közbirtokosság gazdája. — Felesége: Mészáros Zsuzsanna, leánya: Mária (Kovácsovics Gáborné).

Zsilli Jenő ig. tanító * 1888-ban Várdarócon, a tanítóképzőt Nagykörösön 1911-ben végezte. Balogiványin h. tanító, Belvárdon r. tanító volt, 1913 óta Siklósnagyfalun vez. tanító. Az Olvasókör volt elnöke, jelenleg jegyzője, a Tűzoltó egy. elnöke, az isk. kiv. népm. biz. előadója, a dalárda vezetője, az egyház presbitere és organista-kántora. — Felesége: Rigó Irma, fia: Dániel.

SOMBEREK

Határában a honfoglaláskor szláv törzsek laktak.

A község a XIV. sz. elejéig a Bar-Kalán nemzetség birtokaihoz tartozott. Már egy 1382. évi oklevél is Somberek néven említi. (Dl. 6921.) Később Somberknek, Swmbereknek írják. — A török időkben a község színmagyar lakásokból állott, de ezek elszórártak, elpusztultak. A török kiűzése után új telepítés indult meg Bécs irányításával. A község területe 5400 kat. hold, amely 63%-ban németek, 27%-ban magyarok és 10%-ban szerbek kezén van.

Babics Alexej gör. kel, szerzetes-lelkész * 1898-ban Grabócon. Iskoláit a grabóci zárdában végezte. 1925 óta a sombereki gör. kel. egyház lelkésze. Hiv, sz.: 171, saját templomuk van.

Emmert Károly földbirtokos * 1894-ben Sombereken. A polgári iskolát Mohácson, a felső kereskedelmi két osztályát Pécsen végezte. 1925 óta önállóan gazdálkodik 90 holdon. A gazdaságnak villanymotorikus berendezése és saját műtrágyagépe van. Vm. thb. tag, a közs. képv. test. vir. tagja. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz fronton fogságba esett, 1919-ben került haza. — Felesége: Beller Katalin, gyermekei: Ilona, Mária.

Ferenczy János korcsmáros * 1872-ben Siklósnagyfaluban. Édesatyjával közösen gazdálkodott. 1908-ban korcsmát nyitott Siklósnagyfaluban. Ezután Ipacsfán, Kistapolcán, Siklóson, 1932 óta Sombereken korcsmároskodik. — Felesége: Sziffert Mária, gyermekei: Dezső, Lajos, János, Irén (Bauk Imréné) és Mancsi.

dr. Fleischer Gyula orvos * 1881-ben Budapesten, az egyetemet 1907-ben végezte ugyanott. Aktív katonarvos volt. Bécsben, Linzben, Salzburgban és Hercegovinában szolgált. A háborúban a szerb, olasz, déltiroli és orosz frontokon e. ü. vonatparancsnok volt. 1921-ben ment nyugalomba mint törzsorvos. A kor. arany érdemk., a Fer. Józ. rend lovagk., a Sign. laud. tulajd. 1921 óta orvos Somberken. Felesége: Wawera Paula.

Heim András vendéglős * 1899-ben Sombereken. A vendéglőt nagyatyjától vette át. Ipara mellett 28 holdon gazdálkodik. A

világháborút az 52. gy. e.-ben az olasz fronton küzdötte végig, — Felesége: Frey Katalin, leányai: Teréz, Katalin.

Hoffmann János közs. bíró * 1893-ban Sombereken. 28 holdon gazdálkodik, a Polg. olvasókör, a Tejszöv. elnöke, az OKH ig. tagja. A világháborút az 52. gy. e. kötelékében harcolta végig a szerb és orosz fronton. — Felesége Bauer Mária, gyermekei: Ferenc és József.

Kohl Lőrinc h. bíró * 1882-ben Sombereken. 14 holdon gazdálkodik, bércséplést is vállal. A rk. Olvasókör elnöke. A világháborúban a 19. h. gy. e.-ben harcolt a szerb és olasz fronton, háromszor sebesült, 19 hónapot töltött orosz hadifogságban, 1918-ban megszökött, mint szakv. szerelt le. — Felesége: Hesz Katalin, fiai: Vendel, János.

Lutz Jánosné közs. szülész * 1890-ben Sombereken; tanfolyamot 1919-ben végzett Pécsen. Férje: L. János a szerb, orosz és olasz fronton küzdötte végig a világháborút. Kétszer sebesült. 1916-ban olasz hadifogságba került, négyszeri szökési kísérlet után 1920-ban került haza. Leányai: Erzsébet (Varga Jánosné),

br. dr. Mirbach Antal földbirtokos * 1886-ban Sombereken. A jogot Pécsen és Kolozsváron végezte. 1912-ben közg. gyakornok, 1913-ban tb. vm. aljegyző, a megszállás elől erdélyi bérletére ment, de a románok kiutasították. Vm. thb. tag, a Baranyavm. gazd. egy. ig. tagja, az 1922-26-i nemzetgyűlésen a mohácsi kerület képviselője volt, az OKH helyi elnöke. — Felesége: Bárány Erzsébet, gyermekei: Antal (hentes- és mészárossegéd), Ferenc, Mária, Erzsébet.

Pincz Bálint rk. plébános * 1899-ben Kerényben (Bács m.) Pappá szentelték 1924-ben. Nagynyáradon, Ujpetrén és Sombereken káplán, majd vikárius, 1930 óta plébános. A Rk. olvasókör és a Népműv. egy. elnöke.

Pintér Ferenc lakatosmester és cséplőgéptulajdonos. * 1884-ben Bácsbokodon; mint segéd Pécsen és Bpsten dolgozott, 1906 óta önálló Sombereken. 1932-ben Mohácson kitanulta a vill. szerelő szakmát. A "Hangya" ü. v. elnöke. az OKH felügy. biz. tagja. — Felesége: Reizer

Margit, 6 gyermeke van.

Rk. egyház. 1782 óta önálló plébánia, anyakönyve is ez évtől kezdve van. Templomát 1782-ben szentelték fel a Boldogságos Szűz Szt Neve tiszteletére. A temetőben van egy Szt Kereszt tiszteletére épített kápolna 1829-ből. Kegyura: somberekai Sauska család. Hiv. sz. 1766. (ném. magy.)

Rk. iskola. 3 tantermes, 220 tanulóval. Igazgató: Bedics Miklós.

Weiszbart János körjegyző * 1883-ban Bezedeken. A jegyzői tanfolyamot Pécsen végezte 1904-ben. 1910 óta Somberek vez. jegyzője. A Polg. löv. egy., a Lev. egy. és a népműv. biz. elnöke. 1914-ben mint a 19. h. gy. e. tart. hadnagya vonult a világháborúba. Az olasz harctéren küzdött. Kitüntetései: arany érdemk. a vit. szalagon. — Felesége: Grosch Etelka, gyermekei: Erzsébet, Endre, János.

SOMOGY

Már az őskorban keresett letelepedési hely volt. A rómaiak korában igénytelen kis hely, lakói földműveléssel foglalkoztak. — A középkorban a török dúlásig a pécsi püspöké volt. Egy 1406 évi okmányban Somogh néven szerepel. (Zichy okmt. V. 443.)

Barla Antal Dgt gépész, cséplőgéptulajd. * 1893-ban Somogyon, a kovács-ipart kitanulva, 1910-ben a Dgt szolgálatába lépett, mint kovács. Vizsgázott stabil gépész és autóvezető. — Felesége: Varró Matild (szikvízgyára van, melyet első férjétől † Farkas Jánostól örökölt. A szikvízgyárat önállóan vezeti), fia: Antal.

Brenessel Mátyás vegyeskereskedő * 1900-ban Vasason. Somogyon végezte iskoláit. Mint segéd 3 évig volt a Dgt. tárházában. 1927-ben nyitotta üzletét családi házukban. (Nevelőatyja Rovacsek Mór hentes- és mészárosmester * 1876-ban Hásságyon. 1900-1910-ig vegyeskereskedése volt, 1910 óta hentes és mészáros üzlete van. A közs. képv. test. tagja, első virilista).

Csánk János kéményseprő m. * 1895-ben Berzencén. A kéményseprő mesterséget Csurgón

tanulta ki, 1911-ben szabadult fel. 4 évig mint segéd működött, 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az olasz, orosz és román fronton harcolt, kétszer sebesült. A kisézüst, bronz vit, érem és Károly cs. k. tulajd. 1919-től a kémesi kerületben volt üzletvezető, 1933 óta Somogyon kéményseprő m. — Felesége: Koller Mária.

Dobos István gazdálkodó * 1859-ben Somogyon. Önállóan gazdálkodik birtokán és vezeteti apósáról, † Bencze Mátyásról rámaradt homokbánya kitermelését is. — Felesége: Bencze Anna, leánya: Anna, veje: Nyitrai György.

Gombarovits Lajos körjegyző * 1893-ban Darázson. Érettségét tett Kiskunhalason 1895-ben, a jegyzői tanfolyamot Pécsen végezte 1901-ben. Dályokon s. jegyző, 1905-ben körjegyző lett. A háború elején, mint tart. hdgy bevonult a 26. horvát gy. e.-be. A forradalom alatt a nemzetőrség különítményének parancsnoka volt. A megszállás alatt kitanulta az asztalos szakmát. 1920-ban felszabadult. Mikor a megszállók Dályokról kiutasították, Németbólyban és Mohácson — a Schmidt malom építkezésénél — mint munkás dolgozott. 1921 végén Németbólyba került mint a ü. s. egyben h. jegyző. 1925 elején nagykozári, 1929 óta somogyi körjegyző. A vm. thb. több mint 10 éven át volt tagja, jelenleg póttag. A Jegyzőegyesület, a Gazdakör, népm. biz., Testnev. bizottság, Egyháztanács elnöke.

Gombor József s. jegyző * 1899-ben Nagykanizsán. Még 18 éves sem volt, amikor bevonult a 19. gy. e.-be. Hadtápterületeken teljesített szolgálatot, a háború után, mint hdgy szerelt le. 1919-ben érettségizett Budapesten, a közg. tanfolyamot Szombathelyen végezte, miután előzőleg több éven át az alispáni hivatalban dolgozott. 1928-ban megválasztották Rácváros s. jegyzőjévé, 1931 óta somogyi s. jegyző és leventeoktató. A Turul S. E. sportszakosztály-vezetője, a Gazdakör titkára.

Henits Elvira tanító * Ozorán. Középiszkoláit és a tanítóképzőt Pécsen végezte, oklevelet nyert 1908-ban. 1910-ben Majson, 1911-ben Nakon mint h. működött. 1912-ben választották meg a

somogyi urad. bányatelepi iskola tanítójává.

Hoffmann Ferenc molnármester, 1908-ban Somogyon ; a molnáripart Mecsekszabolcson tanulta, 1930-ban felszabadult, mint segéd Mecsekszabolcson 2 évig dolgozott, 1932-ben saját házában darálót és terménykereskedést, 1933-ban vegyeskereskedést nyitott. — Felesége: Szabó Stefánia.

Hruza Ferenc bányagépmester * 1878-ban Linzben. A géplakatos és vasesztergályos szakmát Pécsbányatelepen tanulta. Mint segéd Bécsben, Salzburgban, Münchenben dolgozott. 1902-ben lépett a Dgt szolgálatába, mint esztergályos a Rücker aknánál dolgozott. 1922 óta a Szt István akna gépmestere. A Turul S E tagja. — Felesége: Martinek Júlia, gyermekei: Gyula, Ella.

Járányi Lajos ig. tanító * 1879-ben Pécssett, itt nyert tanítói oklevelet és kántori képesítést 1899-ben. Pályáját Etyek községben kezdte el, 1902-ben választották meg a somogyi rk. iskola tanítójává, igazgató 1931-ben lett. A háború legelején bevonult a 19 népi, gy. e.-be. 38 hónapon át harcolt a szerb, montenegrói és orosz frontokon mint e. é. önk. örm. A kisezüst, a bronz vit. érem, a koronás vas érdemk., a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Hellmich Mária okl. tanító * Aninán. A tanítóképzőt Pécssett végezte 1902-ben, azóta a Somogyi urad. bányatelepi iskola tanítója.

Kemény István kocsmáros, hentes és mészáros * 1907-ben Somogyon. Fűtő és gépkezelői vizsgát is tett, saját cséplőgépevel Somogy községben dolgozott 1930-ig. Akkor kitanulta Bonyhádán a hentes- mészárosipart és 1931-ben Somogyban kocsmát, hentes- és mészáros üzletet nyitott. A nemzeti munkavédelem tagja. Felesége: Sáfrány Irén, fia: István.

Kraut Ferenc tanító * 1903-ban Somogyon, középiskolát és tanítóképzőt Pécssett végzett, Oklevelet nyert 1921-ben. Ekkor a mecsekszabolcsi rk. iskolához került mint r. tanító. 1922-ben választották meg a somogyi urad. bányatelepi iskola tanítójává. Mindjárt működése első évében megszervezte az első somogyi cserkészcsapatot, 1923-ban pedig a somogyi

dalárdát; ezeknek ma is vezetője. — Felesége: Wigan Irén Anna.

Krivának Vilmos ny. dgt műszakmester * 1874-ben Pécsbányatelepen. 12 éves korában 1886-ban lépett a Dgt szolgálatába. 1902-ben, a bányaiskola elvégzése után Petrozsényba , 1903-ban mint aknáaszt Vasasra helyezték, 1905-ben Somogyba kerül. 1920-ban nevezik ki főaknásszá, majd egy év múlva műszakmesterré. A rk. egyháztanács tagja. Mikor 1931-ben 46 évi szolgálat után nyugdíjba megy, a bánya igazgatósága elismerését fejezte ki előtte, a kormányzó pedig az V. oszt. magyar érdemkeresztet adományozta. — Felesége: Rosprim Franciska.

Lafferton Henrik kereskedő * 1876-ban Kismányokon; Vasason, Somogyon és Szászváron dolgozott. 1910-ben nyitotta meg saját házában jelenlegi üzletét. A világháborúban a szerb, orosz és olasz fronton harcolt 12 hónapig, mint örvezető szerelt le 1916-ban. — Felesége: Göbl Mária, gyermekei: Henrik (a körj. hiv. tisztviselője volt, jelenleg atyja üzletét vezeti) és István.

Mihó Andor máv áll. előjáró * 1885-ben Bajaszentistvánon. Mohácson a betétszerkesztő bizottságnál, 1900-tól Pécssett Kelemen Mózes dr. ügyvédi irodájában dolgozott. 1904-ben lépett a Máv szolgálatába Zágrábban, mint díjnok, 1906-ban Dombóvárra kerül mint áll. felvigy. gyak. A szakvizsgák letétele után Susine-Gyurgyenovácra (Szlavónia) helyezték, mint áll. felvigyázót. 1911-től Pécsváradon áll. felvigy. pénztárnok, 1920 óta vez. áll. előjáró Somogy-Vasas állomáson; ötször lépett elő soronkívül. — Felesége: Petzl Terézia Mária, leánya: Jolán,

Neth Lajos sütőmester 1899-ben Pécssett; mint segéd Bpestben, Bukarestben és Pécssett dolgozott. 1916-ban bevonult a haditengerészethez és a Viribus Unitis csatahajón résztvett az adriai tengeri hadjáratban. 1917-ben Pólában tűzérési szakiskolát végzett, 1918-ban leszerelt. 1921-ben Pécsgyárvároson önállósította magát. Innen egy pécsi nagyüzem meghívta művezetőnek, majd a kat. sütődébe kerül mint művezető. 1932 óta Somogyon sütődéje van.

Ruzsinszky Kálmán Dgt élelmitár vez. * 1887-ben Pécssett; a divatáru szakmát tanulta és Pécssett 7 évig nagyobb cégeknél dolgozott. Az orosz, szerb és olasz fronton harcolt 40 hónapig, bronz vit. érem, kor. vas érdemk., koronás ezüst érd. k. (a vit. érem szalagján) tulajd. 1918-ban mint örm. szerelt le. A Hoffmann bútorgyár tisztv. lett, 1923-tól a Dgt pécsbányai élelmitárában h. vez., 1926 óta vezető. A közs. képv. test, a Turul SE tagja, utóbbinak 6 éven át pénztárnoka volt. — Felesége: Pölczlbauer Anna, gyermekei: Ede, Anna.

Schmellás Antal közs. ir. tiszt * 1900-ban Magyarországon; 1917-ben közs. szolgálatba lépett Kővágószőlősn. 1918-ban Baranyajenőre, 1921-ben Hosszúheténybe kerül; 1923 óta Somogyon községi irodatiszt. Éveken át vezetője volt a helyi levante műkedvelőknek, 2 éven át volt a sport alosztály vezetője, jelenleg az isk. kiv. népm. biz. jegyzője. — Felesége: Takács Margit p. mester * Aknasugatagon, középiskoláit Máramaroszigeten végezte. — 1918-ban Véménden lépett a posta szolgálatába, 1919-ben Pécssett p. mesteri vizsgát tett. 1927 óta Somogy p. mestere.

Szabó Erzsébet szülésznő 1886-ban Kiskunhalason; oklevelét 1923-ban szerezte Pécssett, egy évig a pécsi klinikán működött. 1921-ben Somogy község szülésznőjévé választották. 1930-ban ismétlő tanfolyamot végzett.

vit. Szekeress László vendéglős * 1880-ban Bécsen (Somogy vm.). Pécssett, Aradon, Siklóson, Miskolcon működött, majd Szászváron vendéglőt nyitott. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be, a szerb harctéren harcolt 38 hónapon át, megsebesült, kitüntetései: nagyezüst vit. érem, a Károly cs. k., 6 éves szolgálati érdem k., a háb. emlékérem, 1908. jub. emlékérem tulajd. A kommün alatt kétszer is halálra ítélték. Életét elsőízben a véletlen, másodszer egy ellenforradalmi csapat mentette meg. 1926-ban Pécssett, 1927-ben Somogyon nyitott vendéglőt, hentes- és mészáros üzletet. A Vit. szék örmestere, a Turul SE háznagya. — Felesége: Laszab Emilia.

Urad. bányatelepi iskola. 3 tanerős; épült 1901-ben, akkor 1 tanerős volt. A második tanítói állást

1912-ben a harmadikat 1922-ben szervezték.

Vida János gazdálkodó * 1887-ben Romonyán.. 1907 óta gazdálkodik az apai birtokon, melyet 64 holdra növelt. 1918 óta közs. képv. test. tag, 1 évig h. bíró, 2 éven át bíró volt. Nevéhez fűződik a villany bevezetése, a bányatelepi országút., a hősök emlékműve és a templom festése., 10 éven át a kispapapárt, 4 éven át a közbirtokosság elnöke volt, A Somogy-Vasasi polg., lövészegylet lövész mestere. — A szerb és orosz frontokon harcolt, megsebesült. A kis ezüstvit. érem, a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Kovács Erzsébet, fia: János..

SÓSVERTIKE

Boda Julianna ref. kántortanító Sámodon. A tanítóképzőt Pécssett 1913-ban végezte. Pályáját ugyanez évben Pestujhely egyik magániskolájában kezdte meg. 1913 óta Sósvertikén kántortanító. A Természettudományi társulat, az Orsz. tanító egy. tagja.

Peti Sándor ref. lelkész * 1883-ban Bűrűsön; teológiai tanulmányait Debrecenben és Pápán végezte. Bűrűsön, Galambokon, Nemeskiszfaludon s. lelkész, 1907-től Várpalotán lelkész., 1914-től Velika-Pisanicooo missziói körzet vezetője volt., 1915-től a pólai hadikikötőben teljesített táb. lelkészi szolgálatot, mint szds lelkész szerelt le; a hadiékítm., II. oszt. lelkészi érdem k. (a vit. éremszalagján)) tulajd., 1922-től ismét s. lelkész Bűrűsön, 1928 óta Sósvertikén teljesít szolgálatot., A Gazdakör elnöke. Jeles szónok, irodalommal is foglalkozik,

Ref. egyház. Előbb Sellyének, majd Iványinak volt a leányegyháza, 1814-ben lett önállóvá, de már 1800-ban megépítette a kőtemplomát. 1840-ben a lélekszám 454 volt, ma 299.

Szántó János közs. bíró * 1881-ben Oszrón. 1924 óta közs. képv. test. tag, esküdt is volt. 1932 óta közs., bíró. A közbirtokosság elnöke, a Gazdakör éveken át volt alelnöke, a ref. egyház volt gondnoka. 1914-ben bevonult az 52., gy. e.-hez, a szerb, orosz frontokon harcolt, 1915-ben fogságba esett, 1918-ban tért haza., — Felesége:

Czúni Mária, gyermekei: János, Sándor.

Szolga József vm. thb. tag * 1881-ben Sósvertikén; birtokán gazdálkodik, 1921 óta közs. képv. test. 1930 óta a vm. thb., tagja, 3 éven át közs. bíró volt., 1921 óta a ref. egyház presbitere. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton küzdött., — Felesége: Geri Zsuzsanna, gyermekei: Dezső, Irén, Sándor, Jolán.

SUMONY

A pápai tizedlajstrom Somon, Symon neveken említi. (237., 263.) A pécsi püspöké volt., Az 1542. évi adólajstromban(30. 1.): Somon.

Garai Ferenc h. bíró * 1883-ban Sumonyban.. 1911-től előljáró, a háború után 2 évig bíró volt. Közs. képv. test. tag. A szeszfőzde üzletvezetője, a Tejszöv. elnöke. 1931 óta vm. thb. tag. 31 holdas birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel, gyümölcsstermeléssel, máktermeléssel foglalkozik. 1915-ben bevonult, az orosz fronton fogságba esett. 1919-ben jött haza. — Felesége: Kovács Mária, nevelt leánya: Kovács Ilona (Szöllösy Gyuláné).

Ifj. Garai József közgyám * 1873-ban Sumonyban; 3 évig, volt bíró, 2 évig h. bíró, előljáró, állandó vir. képv., 5 év óta közgyám. Az isk. szék tagja. Birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel, gyümölcsstermeléssel foglalkozik. A világháborúban 1915-től az összeomlásig teljesített szolgálatot, — Felesége: Kiss Katalin, gyermekei: Béla, Mária.

Gedeon Sándor rk. plébános * 1878-ban Bizén (Somogy.); theológiai tanulmányait Pécssett végezte 1901-ben. Potgajecin, Bogdásán, Gödrén, Hosszúhetényben, Szigetváron, Dunaföldváron káplánkodott, Pécssett 4 évig volt a Julián internátus igazgatója és elemi isk. hitoktató. A világháború alatt táb. lelkész volt. 1920 óta sumonyi plébános. Az Uj Délsomogy c. lap ünnepi vezércikkirója.

Nagy József közs. bíró * 1883-ban Surnonyban;; 1931 óta bíró. A szeszfőzde pénztárnoka volt, jelenleg elnöke, az iskolaszék gondnoka, a tejszöv. ig. tagja; mezőgazdasággal, állattenyésztéssel,

gyümölcsstermeléssel és méhészettel foglalkozik. A világháborút végig harcolta. — Felesége: Végh Rozália, gyermekei: Gyula, Borbála (Gergely Józsefné).

Rk. egyház, 1793 óta önálló plébánia. Anyakönyve szintén ez évtől kezdve van. Templomát 1866-ban szentelték fel Szt Zsigmond tiszteletére. Kegyúr: a pécsi székeskáptalan. Hívók sz.: 603.

SZABADSZENTKIRÁLY

A község nemességét állítólag Zsigmond királytól nyerte. 1681-ben I. Lipót királytól új adománylevelet kaptak, amelyet Baranya vm. 1697-ben megtartott közgyűlésén hirdetett ki. Minthogy azonban az adománylevél neveket nem sorol fel, csak a szentkirályi nemeseket említi, a vármegye közgyűlése 1716-ban utasította őket, hogy a családok egyenként bizonyítsák be nemesi származásukat. Pártfogásért újból a királyhoz fordultak, annál is inkább, mert a káptalan kényszerítette őket a jobbágyi szolgáltatások teljesítésére. III. Károly király 1720-ban újból megerősítette Lipót adománylevelét és utasította a vármegyét, hogy minden erőszakkal szemben védelmezze meg őket. A közgyűlés erre bizottságot küldött ki, amely 1721-ben a helyszínen okmányok és tanuvallomások alapján megállapította 15 család nemességét, amelyet 1725-ben és 1754-ben az általános nemesi vizsgálatok során újból is elismertek.

Bódis József szikvízgyáros * 1893-ban Sellyén. A szikvízgyártást atyja mellett tanulta, 1925-ben önállósította magát Szabadszentkirályon. 1917-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, orosz és montenegrói fronton harcolt. Az összeomláskor hadifogságba esett, 1920 végén került haza. Mint tiz. szerelt le. a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Pelenczei Mária.

Éva József közs. bíró * 1874-ben Szabadszentkirályon. Nemesi család sarja. 25 holdon gazdálkodik. A háború kitörésekor bevonul a 19. h. gy. e.-hez, a szerb, román és orosz fronton harcol, 1917-ben h. bíróvá, a következő évben pedig közs. bíróvá választják. 1932 óta ismét a

község bírója; a „Hangya” elnöke, — Felesége: Ács Mária, leánya: Mária (Farkas Józsefné).

Éva József, zsóta, kereskedő * 1881-ben Szabadszentkirályon, régi nemesi családból. 24 holdon gazdálkodik. 1908-ban vegyeskereskedést, 1923-ban mészáros- és hentes üzletet nyit 1914-ben bevonul az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton harcol. Közs. képv. test. tag, az egyházközs. gondnoka, az Erdőbirtokosság és legelőtársulat, a Tejszöv. és a Gazdakör vál. tagja. — Felesége: Kulcsár Katalin, leánya: Anna (Wolf Jánosné).

legifj. Farkas Gyula kisbirtokos 1889-ben Szabadszentkirályon. A régi nemesi Bor család tagja. 25 holdon gazdálkodik. A világháborút az 52. gy. e.-ben a szerb fronton küzdötte végig, mint szk. szerelt le. A Károly cs. k. tulajd. 1929 óta a közs. pénztárosa. Az OKH fiók ü. v. igazgatója. A Kisgazdák Lapját 3 éven át szerkesztette. — Felesége: Ujj Mária, fia: Béla.

id. Farkas József, gyura, kisbirtokos * 1879-ben a régi nemesi Bor családból. 40 holdon gazdálkodik. 1914-ben bevonult a 19. h. népf. e.-hez, 10 hónapig harcolt az orosz fronton, megsebesült. Közs. képv. test. tag, a nemesi közbirtokosság legeltetési társ. elnöke. - Felesége: Kovács Anna, leánya: Mária (Varga Lajosné).

Farkas József kisbirtokos * 1875-ben Szabadszentkirályon, a régi nemesi Bor családból. Pécssett kitanulta a cipészipart és 1901-ig üzte Szabadszentkirályon, azóta gazdálkodik 28 hold birtokán. A világháborút a 19. h. népf. e.-ben küzdötte végig az orosz fronton, a vas érdem k. tulajd. A nemesek hagyományos hadnagya, a Hitelszöv. alelnöke, közs. közgyám, a nemesi erdőbirtokosság, a legelőtárs. és a rk. egyházközs. vál. tagja. -- Felesége: Zséger Mária, gyermekei: József (az 52. gy. e.-ben végigküzdötte a háborút, román hadifogságot szenvedett) és Rozália.

Harka Sándor rk. kántor-tanító * 1900-ban Pellérdén. A tanítói oklevelet 1921-ben szerezte meg Pécssett. Utána kat. szolgálatot teljesít a 8. h. gy. e.-ben. 1922 óta h., 1925 óta kántor-tanító Szabadszentkirályon. Levente főoktató, a népm. biz. vezetője. Felesége: Kletzl Mária, gyermekei:

Mária, Sándor.

dernői Kleckner Alajos ny. p. t. igazgató * 1864-ben Kassán, (A család nemességét † atyja dr. K. Alajos kassai jogakadémiai igazgató kapta 1902-ben.) Kassán végzett jogot, áll. számv. államvizsgát és p. tiszti szakvizsgát Kassán, távirászati szakvizsgát Bpstenen tett. 1888-ban mint gyakornok Bpsten, 1889-ben mint fogalmazó az igazgatóságnál nyer beosztást. 1896-ban s. titkár, 1906-ban titkár, 1910-ben tanácsos, 1918-ban főtanácsos, 1919-ben mint igazgató a kaposvári kirendeltség vezetését veszi át. 1921-ben vonul nyugalomba. A háb. emlékérem tulajd. - Felesége: Obermayer Janka, gyermekei: Béla (kórorvos), Janka (p. s., tisztt).

dr. dernői Kleckner Béla kórorvos * 1892-ben Pécssett. Az orvosi diplomát 1922-ben szerezte Bpstenen. A világháborút a 69. gy. e.-ben küzdötte végig a szerb és orosz fronton. Mint hdgy szerelt le. A kor. arany érdemk. (a vit. érem szalagján), a háb. emlékérem tulajd. 1922 óta kórorvos Szabadszentkirályon. — Felesége: semtei Maczkó Erzsébet, leánya: Mária.

Kováts Gábor főjegyző * 1873-ban Szimón (Komárom m.) 1896-ban szülőfalujában jegyző gyak. A közigazgatási tanfolyamot Szombathelyen végezte. 1915-ben bevonult a 12. gy. e.-hez, az összeomlásig a hads. parancsnokságnál teljesített szolgálatot. Mint tart. hdgy szerelt le. A népm. biz., a hitelszöv., a testnev. biz, az egyh. közs., az isk. szék elnöke. — Felesége: Mesterházy Ilona, fia: László.

Kovács Gyula közs. ir. tisztt * 1900-ban Csikóstöttösön. Korábban a Faluszöv., majd a Máv tisztviselője, 1917 óta közs. ir. tisztt Szabadszentkirályon,. A „Hangya” ügyvezetője. — Felesége: Tamás Teréz.

Péter János asztalosmester * 1871-ben Kaposszekcsőn. Iparát Dombóvárrott tanulta, Szabadkán, Aradon, Székesfehérvárrott, Veszprémben, Kaposvárrott, Pécssett és Bpsten segédeskedik. 1898 óta önálló Kacsótán, 1910 óta pedig Szabadszentkirályon, 1910-ben temetk. vállalatot, 1931-ben daráló malmot alapított. 1915-

től az olasz fronton harcolt. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. k. Volt közs. képv. test. tag. —

Felesége: Szabó Borbála, gyermekei: Jenő (asztalos), Ilonka (Ujváry Józsefné, Amerika).

Rk. egyház. 1670-től önálló plébánia.

Anyakönyve 1715 óta van. Templomát 1849-ben építették és szentelték fel Szt István kir. tiszteletére; 1901-ben bővítették. Hívők sz.: 1097.

id. Ujj Vince gazdálkodó * 1865-ben Szabadszentkirályon, nemesi családból, 60 holdas öröklött birtokán mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkozik. Közs. képv. test. tag, volt közs. bíró, az erdőbirtokosság elnöke. — Felesége: Kata Zsófia, fia: Vince * 1898-ban, 1916-ban bevonult az 52. gy. e.-hez, sebesülten orosz fogságba esett. Sok viszontagság után 1918-ban jött haza. Felesége: Bernáth Mária, leányai: Margit, Erzsébet.

SZÁGY

Braun Mihály esküdt * 1901-ben Szágyon, 45 holdas birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkozik. j. mezőgazd. biz. tagja, templomgondnok, a legelőtárs. pénztárosa. Felesége: Rudolf Éva, gyermekei: Mária, Mihály.

Frauenholcz József kisbirtokos * 1860-ban Kisvaszaron 3 évig volt bíró, vir. képviselő, az iskolaszék világi elnöke, a templom gondnoka. 86 holdas birtokán okszerűen gazdálkodik. 1899-ben megvásárolta malmát, azt szivógáz üzemű hengermalommal építette át (egy pár kő; napi 50-60 q teljesítőképesség). A malom jelenleg György fiáé, aki szakképzett molnár. Vámörlest folytat.

Hoffer Mátyás h. bíró * 1875-ben Szágyon, Kétszer 3 évig közs. bíró, közs. képv. test. tag és előljáró, 3 évig iskolaszéki tag volt. Birtokán mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb és orosz frontokon végigküzdötte a világháborút. — Felesége: Neidörfer Katalin, leánya: Magdolna (Rudolf Andrásné). Unokái: Katalin, Teréz.

Márcz Rudolf György rk. kántor-tanító * 1896-ban Szágyon, (atyja 28 éven át tanított itt), a tanítóképzőt Baján és Pécssett végezte, 1916-ban

nyert oklevelet. Közben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és olasz frontokon küzdött 27 hónapon át. Mint hdgy szerelt le 1920-ban. A kisezüst vit. érem tulajd. 1920 óta Szágyon működik. A leventeoktatás szellemi irányítója és elnöke, isk. kiv. népm. előadó.

Rudolf János kisbirtokos * 1900-ban Szágyon. (Atyja: † József a közs. vez. polgára és vir. képviselője volt.) 48 holdas birtokán gazdálkodik. 1918-ban bevonult katonának, az összeomláskor szerelt le. 1921-22-ben a nemz. hads. -ben szolgált. — Felesége: Lang Teréz, gyermekei: Anna, Regina, Mátyás.

Rudolf József, kocsmáros, hentes- és mészáros * 1897-ben Szágyon (ősei a török hódoltság után Fehértemplomból költöztek ide). A mészáros és vendéglős ipart Szigetváron tanulta. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz és olasz frontokon küzdött az összeomlásig. 1918-ban vegyeskereskedést, mészáros-üzletet és kocsmát, 1927-ben szikvízgyárat létesített. 47 holdas birtokán gazdálkodik. — Felesége: Pfaff Katalin, leányai: Teréz, Katalin.

Rudolf Péter közs. bíró * 1890-ben Szágyon; volt isk. széki gondnok, esküdt. előljáró, jelenleg isk. széki pénztárnok. A j. mezőgazd. biz. tagja. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez; a szerb és orosz fronton küzdött, súlyosan megsebesült (5 gránátszilánk volt a fejében). Az összeomláskor szerelt le. A kisezüst vit. érem tulajd. — Felesége: Schobert Teréz, gyermeke: Éva (Rudolf Jánosné).

SZAJK

özv. Hauk Antalné Butschy Mária tanító * 1883-ban Szigetvárott A tanítóképzőt Pécssett végezte 1901-ben. Utána Ivándárdán kántor-tanító, 1902 óta oszt. tanító Szajkon. — Férje 1915-ben hősi halált halt. Gyermekei: Imre (gazdász), László (kántor-tanító), Antal, Mária.

Hergenröder István kisbirtokos * 1875-ben Szajkon. 44 holdon gazdálkodik, haszonállattenyésztést folytat. Az Olvasókör, a közs. képv. test. vir. tagja, tíz éven át volt közs. bíró. — Felesége: Ombach Margit, gyermekei:

János, István, József, Márton és Pál.

Hermann János kisbirtokos * 1872-ben Szajkon. 52 holdon gazdálkodik. A közs. képv. test. vir. jogú tagja. A háborúban az e. ü. csap. test.-nél teljesített szolgálatot, 191,6-ban mint szakv. szerelt le. — Felesége: Hoffmann Katalin, gyermekei: Jusztin, Hermann, Mária és Ádám.

Hesz János kántor-tanító * 1904-ben Hercegszabaron. A tanítóképzőt Pécsen végezte 1925-ben, Utána Himesházában, 1930 óta Szajkon kántortanító. A Lev. egy. főoktatója, a Löv. egy. oktatója, az Olvasókör jegyzője, a népm. biz. előadója, — Felesége: Komlósi Mária, gyermekei: László, Klára, Márta.

Mayerhof Péter rk. plébános * 1892-ben Mecsekfalun. A teológiát Pécsen és Budapesten végezte, 1915-ben szentelték pappá. Bpesti, zombori és turnszeverini kórházakban táb. lelkész, Cikón, Bonyhádon és Kakasdon káplán, Bonyhádon 6 évig gimn. hittanár volt. 1918 óta szajki plébános. A Kath. olvasókör, a Lev. egy. és az iskolaszék elnöke.

Rk. egyház. Szt András apostol tiszteletének szentelt templomát 1753-ban építették. A községben van 3 kápolna, köztük egy 1760-ból Szt Bálint tiszteletére. 1772 óta önálló plébánia, ez évtől kezdve anyakönyvet is vezet. Kegyúr: Egyet. alap. Hívek sz.: 879 (magy. ném.)

Rott György közs. bíró * 1900-ban Szajkon. 20 holdon gazdálkodik, haszonállattenyésztést folytat. Az iskolaszék tagja. 1918-ban mint a 19. h. gy. e. tizedese az olasz fronton táb. szolgálatot teljesített. — Felesége: Sziebert Mária, fia: György.

Schleicher József esküdt * 1896-ban Szajkon. 25 hold földjén gazdálkodik, 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 24 hónapot töltött orosz hadifogságban, 1918-ban szerelt le, — Felesége: Hauth Margit, leányai: Mária, Anna.

Spengler József kisbirtokos * 1886-ban Máriakéménden. Iskoláit Kalocsán végezte. 19 holdon gazdálkodik. A közs. képv. test. tagja. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, 21 hónapot töltött orosz fogságban, 1918-ban mint tiz. szerelt le. —

Felesége: Pfeil Erzsébet, gyermekei: József, Katalin.

Treutz Pál kisbirtokos * 1879-ben Szajkon. 40 holdon gazdálkodik, haszon-állattenyésztést folytat. 1915-ben bevonult a 3. ulánus e.-hez, az orosz fronton harcolt, 1917-ben leszerelt. A közs. képv. test. vir. tagja. — Felesége: Becker Erzsébet, gyermekei: Márta (Hamberger Józsefné), Éva (Geiber Ádámné) és Pál.

Weber Ádám esküdt * 1884-ben Szajkon; gazdálkodással, állattenyésztéssel foglalkozik, az iskolaszék tagja. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez és hat évi orosz fogság után 1921-ben került haza. — Felesége: Schnell Margit, gyermekei: Ádám és Mária (Meil Henrikné).

Zeyer Mátyás kovácsmester * 1889-ben Szajkon. Iparát 1906-ban tanulta ki Széchenyben Nagynyáradon segédeskedett, 1914 óta önálló Szajkon. A közs. képv. test. tagja. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, szerb és orosz fronton harcolt és 36 havi orosz fogság után 1918-ban szerelt le. — Felesége: Feule Katalin, gyermekei: József, Mátyás (kovácsok), János, Erzsébet.

SZALÁNTA

A pápai tizedlajstromban (238., 265. 1.) Bzalanca, Zalanca neveken fordul elő. Később Zalanta, Zalantha neveken találjuk. (1336: Anjouk. okmt. III. 277. — 1465: DI. 16162.)

Brogly József országgy. képviselő * 1879-ben Romonyán. Középkolai tanulmányait Pécsen végezte, közigazgatási pályára lépett, 8 éven át körjegyző volt Mázán. 1912-ben az Orsz. közs. bank tisztv., 1915-ben a Jegyzők orsz. árvaház rt. titkára, majd igazgatója lett. Végigküzdötte a világháborút, mint szds szerelt le. Kitüntetései: Sign. laud., kor. arany érdem k., Károly cs. k. 1931 óta a szalántai kerület képviselője.

Horváth Géza körjegyző * 1886-ban Kéthelyen; 1908-ban Szombathelyen közíg. tanfolyamot végzett, Menyén, Kéthelyen, Vörösmarton volt s. jegyző, a megszállás kezdetén Sásdon az alisp. hivatalban dolgozott. 1920-ban a márfai körjegyzőségénél kisegítő volt, 1921-ben

Egyházasharaszttiban, 1925-ben Szalántán vez. jegyző lett. — Felesége: Csepreghy Irén, leányai: Piroska, Magdolna, Gabriella.

Takács Jánosné postamester * Hetesen. 1919 óta áll a posta szolgálatában. A kaposvári kirendeltségnél végzett tanfolyamot és mint kinevezett p. mester Kányára került. 1930-ban Acsádra helyezték át, 1931 óta a szalántai hivatal vezetője.

SZALATNAK

Hucker Ádám ny. kántor-tanító * 1845-ben Szalatnokon. A tanítóképzőt Pécssett végezte. Hosszú tanítói pályafutásának főbb állomásai: Kárász, Magyarszék, Nagykönyi, Mágocs és 1895 óta Szalatnak. 1921-ben vonult nyugalomba. Az arany érdem k. tulajd.

Hucker Tibor ig. tanító * 1897-ben Szalatnokon. Tanítói oklevelét 1921-ben nyerte el Csurgón, ugyanazon évben választották meg atyja: H. Ádám (1. o.) utódként szalatnaki rk. kántortanítónak; 1927 óta igazgató. — Felesége: Horváth Elvira.

Rk. egyház. Második templomát Szűz Mária nevének tiszteletére 1803 előtt építették és 1928-ban javították. 1763-tól önálló plébánia. 1803-ban a plébániát áthelyezték Köblénybe, de 1806-ban ismét visszahelyezték; ez évtől kezdve vezet anyakönyvet. Hívók sz.: 904 (ném.)

SZAPORCA

Az Árpádok idejéből egy 1251. évi okmány. (Dl. 26.) Villa Zapercha néven említi. Később Zaorcha, Zaporcha, Zaparcza neveken fordul elő és Soklos várához tartozik. — Színhagyomány beszéli, hogy lakói régente a „Letönyedülő táján laktak, mégcsak nem is talpas házakban, hanem kunyhókban. Még a múlt század utolsó éveiben is hatalmas alma-, körtefák és szilvások voltak itt, melyek ennek a településnek az emlékét őrizték.

Cseh Sándor vegyeskereskedő * 1869-ben Seregélyesen. Mint tanult kovácsiparos hosszú időn át Kémesen dolgozott, Szaporcán 1913-ban nyitotta meg vegyeskereskedését dohány kisárus engedéllyel. — Felesége: Stehli Mária.

Csöme M. Lajos közs. bíró * 1885-ben Szaporcán. 18 holdon gazdálkodik. A háborút a mozgósítástól kezdve mint 52, gy. e, szakv. küzdötte végig a szerb és orosz fronton. 1915-ben súlyosan megsebesült, az összeomlásakor mint 66%-os hrt szerelt le. A Károly cs. k. és seb. érem tulajd. A ref. egyház tanácsosa. — Felesége: Csöme Zsuzsánna, leánya: Mária.

Dávid Lajos ref. h. kántor-tanító * 1909-ben Vörösmarton. Tanítói oklevelét 1932-ben szerezte meg Baján, azóta Szaporcán teljesít szolgálatot. A népműv. biz. előadója.

Ref. egyház. A XVIII. sz. végéig Kémeshez tartozott. Mikor utóbbi földig-égett, Szaporca Tésenfával külön templomot épített, a szaporcai lelkész lak kertjében. Ennek a fatemplomnak az ékességeit, faragott és festett berendezését, mint híres érdekességeket emlegették messze vidéken. 1850-ig a tésenfai gyermekek a szaporcai iskolába jártak. Ebben az évben a két község együtt Tésenfán épít iskolát és ott szervez tanítói állást. Így 1877-ig a szaporcai gyermekek Tésenfára jártak iskolába, a tésenfaiak pedig Szaporcára jártak templomba. 1888-ban Szaporca templomot épít és iskolát állít.

SZÁSZVÁR

Itt született Kiss György, a jeles szobrász 1852-ben; szülei egyszerű földmivesek voltak. A fiú korán kezdett figurákat gyúrni, vagy faragni. Troll Ferenc kanonok, aki Dulánszky püspökkel bérmaúton járt Szászváron, — észrevéve a díszes kaput, amit a gyermek faragott, — saját pénzén taníttatni kezdte. A művész kezéből Szászváron van egy Szt Anna szobor, a falu végén (Vékény felé) egy érckereszt, rajta életnagyságú Krisztus.

Bélteky Albert s. jegyző * 1904-ben Csengeren, A közig. tanfolyamot 1926-ban végezte el Szombathelyen. Pályáját szülőfalujában kezdte meg, mint közs. gyakornok, jelenleg Szászváron s. jegyző.

Bosa Vilmos ny. alezredes * 1869-ben Regölyben, a Bogarasi pusztán. Középközlő Nagyszombatban, a lovassági iskolát

Morvaféhertemplomban végezte, 1890-ben a 6. husz. e.-hez került, 1892-ben elvégezte Bécsújhelyen a torna- és vívóiskolát s tanári oklevelet szerzett. Bécsben vívótanár, majd az ódalmandi csikótelep h. parancsnoka. 1915-ben őrnagy. 1917-től mint alezr., a kranichfeldi csikótelep parancsnoka. 1919-ben ment nyugalomba. — Felesége: löwenfeldi Kratochwile Erzsébet, leánya: Immaculata Mária, német-francia nyelvmester, énektanár.

Bucsky Mihály ny. rk. ig. tanító * 1864-ben Somogyszilben; tanítói oklevelét Pécsen szerezte 1884-ben. Somogy-szil, Zamárdi, Mágocs, Mucsi községekben oszt. tanító, 1890-ben Oroszlón, 1893-ban Szárászon, 1897 óta Győrén kántortanító. 1926-ban vonult nyugalomba. Győrén megalapította a „Hangyát” és a Népdalárdát. Szászvárott a Stefánia fiók és a Polg. Töv. egy. elnöke. A kommün alatt a „forradalmi törvényszék” halálra ítélte, a kommün bukása mentette meg, — Felesége: Krapp Mária, gyermekei: Mária, Irén, Mihály.

Bukovszky János bányafelügyelő * 1894-ben Leibicban (Szepes m.) A háború kitörésekor a selmecbányai bányászati és erdészeti főisk. hallgatója. 1915-ben bevonul a kassai 9. h. gy. e.-hez. Az orosz harctéren a 308. gy. e. műsz. századánál nyer beosztást és itt marad a háború végéig. Mint hdgy szerel le. 1919-ben a csehek internálják. 1921-ben Sopronban befejezi főiskolai tanulmányait és a Salgótarjáni kőszénbánya rt. szászvári üzeméhez nevezik ki bányamérnöknek. 1926 óta a bánya felelős üzemvezetője. A Löv. egy. ü. v. alelnöke, a Temetk. egy. elnöke. — Felesége: Lumnitzer Erzsébet, leánya: Magda.

Gödöny László * 1896-ban Szászvárott. Tanult kőműves. A háború folyamán mint bányakőműves fel volt mentve, később mint szakmunkás bevonul és Dicsőszentmártonban teljesít szolgálatot. A háború után visszatér a szászvári bányához, 1928-ban vm. szolgálatba lép. Felesége: Vokó Erzsébet, gyermekei: János, Erzsébet, Béla.

Guly Kovács György bányatisztv. 1899-ben Szászvárott. Érettségit tesz a pécsi

hadapródiskolában. A forradalom után a nemz. hads.-be lépett, Kaposvárott, Budapesten és Mátészalkán teljesített szolgálatot. 1921-ben mint hdj. örm. szerelt le. Azóta bányatisztv. Szászvárott. A Lev. egy. alelnöke és főoktatója, a tűzoltó test. parancsnoka. Felesége: Vadas Irén, fiai: György, Ottó.

Hankóczy Aranka rk. tanító * Zsejkepusztán (Győr m.) Tanítói oklevelet nyert Veszprémben 1898-ban. Működését Boldogasszonyfán kezdte meg. 1918 óta Szászváron osztálytanító.

Klein Sándor Szabó m. és ruhakereskedő * 1893-ban Szászvárott. Bonyhádön végezte a gimnázium 4 osztályát, atyja mellett kitanulta a szabóipart. 1916-ban bevonult az 52. gy. e.-hez, az olasz fronton súlyosan megsebesült; 25 %-os hrt. Kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem. 1922-ben társtulajdonosa lett az 1889-ben alapított Klein Ignác és fia cégnek. — Felesége: Krausz Janka.

Krausz Frigyes kereskedő * 1863-ban Szászvárott. 1889-ben vette át atyja † K. Jakab 1862-ben alapított üzletét, azt saját neve alatt cégjegyeztette. Volt vm. thb. tag, a közs. képv. test. vir. tagja. Első felesége: Kohn Riza meghalt, második felesége: Singer Franciska, gyermekei: Mihály, Jakab (végig küzdötték a világháborút, most a cégben működnek), Franciska, Rózsi, Gizella, Johanna.

dr. Muha János állatorvos * 1905-ben Sásdon. Oklevelét 1928-ban, állatorvosi doktorátusát 1929-ben szerezte meg Budapesten. Működését 1929-ben kezdte el Szászváron. A népműv. keretében állat e. ü. előadást tart. Több szakkikke jelent meg magyar és német nyelven. — Felesége: Csutorás Terézia

Niedermayer Lajos körjegyző * 1887-ben Pincehelyen. Nagyszékelyen volt jegyzőgyakornok. A közig. tanfolyamot 1908-ban végezte Pécsen. Csolnok. Kutas, Hetes és Kiskőszeg községekben volt s. jegyző. 1917-ben Laskó nk. jegyzőjévé választják ahonnan 1919-ben menekülni kénytelen. A hegyháti járás több községében működik mint h., 1922 óta körjegyző

Szászváron. A háború kitörésekor bevonult a 17. h. gy. e.-be. — Felesége: Körössy Margít, fia: Lajos.

dr. Popper Béla bányorvos * 1890-ben Felsőstubnyán (Túróc m.) Orvosi oklevelet nyert 1914-ben Budapesten, utána s. orvos h. volt a pozsonyi XIX. helyőrségi kórházban. Itt érte a mozgósítás, a 72., 71. és 32. gy. e.-ben az orosz és olasz fronton orvosfőnök volt, majd Siklóson a 3. bosnyák, Budapesten a 32. hadkiegészítő parancsnokságnál működött. Kitüntetései: ezüst és bronz Sign. laud., Károly cs. k., vörösk. II. o. díszérem (hadi ékítménnyel). Leszerelés után a Bpest szföv. közkórház 12. sz. belgy. o.-nak s. orvosa, majd az újpesti szülőotthonban folytat gyakorlatot. 1920 óta Szászváron magán-, 1926 óta bányorvos, — Felesége: Löbl Ilona, leánya: Lidia.

Rk. egyház. 1720 óta önálló plébánia. 1721-től van anyakönyve. Templomát 1779-ben építették Nagyboldogasszony tiszteletére. Kegyúr: a pécsi püspök. — Hívek sz.: 1403 (magy. ném.)

Rk. olvasóköri. dr. Szilvássy Mihály esp. plébános és akkori káplánja, Rudolf Mátyás kezdeményezésére alakult meg 1895-ben. 1904-ben dr. Szilvássy Mihály halálával a kör elvesztette életképességét. 1914 tavaszán Szabó Géza plébános újra megalakította, de a háború miatt ismét megszűnt, berendezése, könyvtára elkallódott. 1920-ban Rudolf Mátyás plébános harmadszor is életre hívta. A kör célja: felolvasások; valláserkölcsi, ipargazdasági, borászati és szőlészeti lapok olvasása. Jelenleg szép könyvtára, berendezése, rádiója és billiárdasztala van. A kör fővédnöke, a megyés püspök, tisztkara: Rudolf Mátyás plébános tb. p. kamarás egyházi, Böröcz József világi elnök, Erdélyi Lajos káplán ügyv. elnök. A körnek 120 tagja van.

Rudolf Mátyás plébános * 1871-ben Szágyon. A theológiát Pécsen végezte. Káplánkodott: Abaliget, Mozsgó, Szászvár, Németbóly és Felsőíreg községekben. 1900-ban plébános Diósberényben, 1908-ban Hetvehelyen, 1915-ben Mözsön, 1920 óta Szászváron.

Schmidt Gabriella anya- és csecsemővédő *

Fehértemplomban (Temes m.), 1921-ben Hódmezővásárhelyen óvónői oklevelet szerzett. A védőnői tanfolyam elvégzése után, 1930 óta vezeti a szászvári 220. sz. fiókot; működési köre: Szászvár, Császtá, Vékény, Szárász, Magyaregregy, Ráckozár, Tófü, Hegyhátmaróc és Kárász községekre terjed ki.

Tenigl Lajos kéményseprőmester, * 1880-ban Nyíregyházán. A kéményseprő ipart ugyanott tanulta. Debrecen, Szatmárnémeti, Nyíregyháza, Salgótarján, Zilah, Balassagyarmat és Pécs városokban, 1905-től Szentlőrincen segéd, 1926-tól üzletvezető, A keresk. miniszter 1932-ben elismerő oklevéllel tüntette ki. 1933 óta Szászváron kéményseprő m. Kitüntetései: bronz vit. érem, vaskereszt, Károly cs. k., kétszer sebesült. 25%-os hrt. — Felesége: Jakab Mária, gyermekei: Berta, Béla, Lajos, Mária.

Tűzoltóegylet. Alakult 1876-ban. Az alapszabályok 1877-ben nyertek jóváhagyást. Elnökök rendszerint a község plébánosai.

SZATINA

Koch Ferenc malomtulajdonos * 1873-ban Pécsváradon; Vízierővel, 12 lóerős szívógázmotorral, 2 pár hengerrel, 1 pár kövel dolgozik, napi teljesítőképesség 20-24 q. Vám- és keresk. őrlést végez, Sásdra és Pécsre szállít. Birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkozik, szikvízgyára is van, „Erzsébet szikvízgyár” elnevezés alatt. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 1917-ig az orosz fronton harcolt. Felesége: Gróf Erzsébet, gyermekei: József (szakképzett molnár, a gépészi teendőket látja el), Erzsébet, Ferenc, Mária.

SZAVA

Egy 1296. évi okmányban előfordul: Terra seu poss: Zauva. (Árpádk. új okmt. X. 233.) Később Terra Zaua, Zaua, Az 1542. évi adólajstrom szerint (39. l.) a somogyvári apáté volt. L. még: Ref. egyház.

Bajor István okl. lóvasaló kovácsmester * 1893-ban Szaván (Vaskapu-pusztá). 1912-ben szabadult

fel, mint segéd Baján és Pécssett dolgozott, 1919 óta önálló Szaván. 1914-ben bevonult a 10. husz. e.-be, az orosz fronton 1915-ben két ízben súlyosan sebesült, 1918-ban mint hrt szerelt le. — Felesége: Somogyvári Teréz, 3 fia és 1 leánya van.

Bertók Lajos h. bíró * 1887-ben Szaván. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-be, 24 hónapig harcolt a szerb és olasz fronton, 1918-ban leszerelt. 1921 óta önállóan gazdálkodik 40 k. holdon. — Felesége: Zsebe Eszter, fia: Lajos.

Bodó János ny. ig. tanító * 1878-ban Mecsekszabolcson. A tanítóképzőt 1897-ben végezte Pécssett. Utána kánt. tanító, 1913 óta pedig ig. tanító lett Mecsekszabolcson. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be, az orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült, mint hdgy szerelt le. Kitüntetései: kieszüst vit. érem, Károly cs. k., arany érdem k., a német emlékérem, seb. érem. 1929-ben ment nyugdíjba, azóta Szaván lakik. A Lev. egy. elnöke. — Felesége: Farkas Krisztina oszt. tanító, 1 fia és 4 leánya van,

Hegedűs Józsefné Magyar Katalin közs. szülésznő * 1892-ben Szaván. Oklevelét 1924-ben szerezte meg a pécsi tud. egyetem tanfolyamán. Férje gazdálkodik, fiai: József, Lajos.

Janka Sándor közs. bíró * 1889-ben Szaván. 20 holdon gazdálkodik. 1914-ben bevonult a 140 h. táb. ágyús e.-be, az olasz és orosz fronton küzdött a háború befejezéséig; megsebesült, a bronz vit. érem (kétszer), a Károly cs. k. és a seb. érem tulajd. Felesége: Józsip Julianna, leánya: Jolán.

Józan Ignác ref. lelkész * 1892-ben Kiskunlacházán. A teológiát Bpsten végezte 1918-ban, a lelkészi képesítőt 1920-ban nyert. 1918-tól Kiskunlacházán tanító-káplán, 1923-tól Nagypallón, 1926 óta Szaván lelkész. Az iskolaszék, a Tűzoltótest., a Népműv. biz. elnöke és előadója. — Felesége: Papp Judit, 1 fia és 1 leánya van.

Paál Zoltán ref. tanító * 1889-ben Piskón. A tanítóképzőt Nagykőrösön végezte. 1908-ban Nógrádverőcén, 1912-ben Nyirgelsén, 1913-ban Piskón, 1915 óta Szaván kánt. tanító. A népm. egy. előadója, a Lev. egy. elméleti oktatója, a Nemz.

egys. pártja titkára. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-be, a szerb és orosz fronton harcolt, 1916-ban Prohorowkánál orosz hadifogságba került, 1918-ban tért haza. — Felesége: Lukács Margit, 2 fia és 1 leánya van.

Ref. egyház. Egyike a legrégebbi egyházaknak. 1560-ban alakult. Virágzó gyülekezet volt hosszú időn át. 1618-ban Batthyányi Ferenc gróf, aki református volt, Kölgyesi Pál szavai lelkésznek a következő levelet küldte:

Kedves fiamnak, Kölgyesi Pálnak, a szavai Kicsi, Új gyülekezet pásztorának, Szava: Kedves fiam Kölgyesi!

Különböző bajok közt magamat és háznépemet Tisztelendőségednek ajánlom. Krisztus nyáját hűségesen gondozd, földet, rétet, amennyi fenntartásodra és az egyház hasznára szükséges válassz ki, műveld és ezen szabad adományozás és az eklézsia földjei mentességeinek bizonyítékaul jelen levelet tartsd meg, őrizd meg és a késő utókornak hagyd meg. Az egyiptomi feketék gondját Reád bízom és kívánom, hogy minél előbb a keresztyén vallásra téríttessenek. A mindenható, nagy Isten kegyelmével segítsen Téged az ő anyaszentegyházának javára a mi Urunk, a Jézus Krisztus által Ámen. Kiadtam Sopronban 1618 máj. 20-án soproni gróf Batthyányi Ferenc.

Schwartner Diplomaticájában írja: 1496-ban Ulászló király Zsigmond pécsi püspöknek meghagyja, hogy Bolgár Tamás Agilis Czigánynak, mint aki a Puskagolyóbis s más hadieszközök készítéséhez értett, a véle levő 25 sátorbeli Czigányokkal együtt szabad lakást engedjen Dioecesisében. Lehet, hogy ezek a cigányok telepedtek meg Szavában. Temploma a XVIII. századból való, 3 boltíves, masszív tornya az udvaron belül van. Eredetileg gót stílusú volt, aminek nyomai megvannak. A főbejárat ajtószára márványból való. 1792-ben és 1836-ban renoválták. Van egy cinből készült 1746-ból való úrasztali borkannája.

Sotra József kovácsmester * 1909-ben Zalátán, 1924-ben szabadult fel Szabad-szentkirályon. Mint segéd a kat. kovácsműhelyben dolgozott, 1933 óta önálló Szaván.

SZEBÉNY

Kovács Mihály kántor-tanító * 1911-ben Bácsbokodon, tanítói oklevelét 1931-ben szerezte meg Baján. Működését Lapáncsán kezdte meg, onnan jött Szébenyebe, A IV., V., VI. osztályt tanítja, népm. előadó. (Atyja: K. Sándor végigharcolta a világháborút).

Müller József kereskedő * 1890-ben Szébenyben. Mint segéd Siklóson, Pécssett, Apcon és Kaposvárott működött, 1919 óta önálló Szébenyben. 5 hold földön gazdálkodik is. 1912-ben kezdte meg kat. szolgálatát, a szerb, orosz és román fronton harcolt, megsebesült; a kisézüst vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Erményi Margit a postaügynökség vezetője, fiai: József, János,

Rk. egyház. 1732 óta önálló plébánia. Anyakönyve 1735-től van. Templomát 1775-ben szentelték fel Szt István kir. tiszteletére. Van még két kápolna is: az egyiket 1827-ben szentelték fel Havi Boldogasszony, a másikat 1891-ben Kármelhegyi Boldogasszony tiszteletére. — Kegyúr: Egyetemi alap. Hiv. sz. 1320. (magy. némi)

Rk. iskola. 1789 óta áll fenn. Kezdetben egy tanerős volt, később két tanerős lett; jelenleg 137 mindennapos és 41 ismétlő tanulója van.

Tóth János közs. bíró * 1877-ben Szébenyben. Gazdálkodik, már másodízben bírója a községnek; bíraskodása ideje alatt épült az új községház és szerezték be az új harangokat. A világháborút a szerb, orosz és olasz frontokon harcolta végig. 12 év óta az erdőgazdaság elnöke. -- Felesége: Kiss Teréz.

Vanke Edit tanító * Mohácson. Állomáshelyei: Siklós, Babarc, Okorvölgy, Szébeny. Az L, II., III. osztályt tanítja. (Atyja a Dgt hajóskapitánya volt és 1926-ban halt meg, édesanyja a bonyhádi Perczel-családból származott).

SZEDERKÉNY

Egy 1272. évi okmányban: Terra Zederkyn iuxta pontem Namija (Koller, 208.) Ugyanekkor már a Szt Kereszt tiszteletére szentelt temploma volt. 1420-ban a cikádori apátságé. (br. Révay cs. llt. Gyulay, VII. 2.)

Egyesült szederkényi hengermalom. (Werndorfer János és társai). 1924/25-ben Stefán Henrik és Werndorfer János alapította teljesen modern berendezéssel, napi 80-100 q. teljesítőképességgel. Vám-, kereskedelmi és főleg csereörléssel foglalkozik. Vezetője Werndorfer János középiskolát végzett szakképzett molnár. Bpsten 7 évig folytatott gyakorlatot. Résztvett a világháborúban, 30 hónapot a fronton töltött. A malom kereskedelmi ügyeit társa Schneider Alajos intéz.

Halmi József körjegyző * 1883-ban Pécsváradon, régi jegyzői családból. Középiskoláit Bonyhádon és Pécssett 1907-ben végezte. Pécsváradon gyakornok, a püspöklaki és pécsvárad körjegyzőségben s. jegyző volt. 1912 óta a szederkényi körjegyzőség vezetője. A megszállás idején a szolgálat megtagadása miatt 2 hétre letartóztatták. A Levente egy. elnöke, stb.

Káder János közs. bíró * 1876-ben Lippón. 31 hold földjén gazdálkodást folytat, állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben a 19. népf. gy. e.-hez vonult be, a szerb, albán és olasz fronton harcolt 36 hónapig, olasz fogságba esett, 28 hónap után 1919-ben szerelt le. 1922-ben közgyám, majd egy évig községi bíró volt. 1932 óta ismét bíró. 1923-ban, a németbólyi tenyészállatkiállításon Nonius fajlovával első díjat, 1931-ben a pécsvárad kiállításon tenyészbikával elismerő oklevelet nyert. Nős, 3 gyermeke van.

Levente egyesület. Alakult 1925-ben kb. 80 taggal, megszervezője és elnöke Halmay József körjegyző; főoktató: Petz Ödön rk. kántor-tanító. Tagok száma: 63.

Petz Ödön rk. kántor-tanító * 1900-ban Szederkényben. 1920-ban nyert kántori és tanítói oklevelet Pécssett. Szederkényben mint oszt. tanító kezdte működését, 1927 óta kántor-tanító. Az isk.

kiv. népm. biz. tagja, a Levente egy. főoktatója, a máriakéemendi esperes-kerület jegyzőkönyvvezetője. — Felesége: Kardos Franciska, a tanítóképzőt Pécsen végezte. 1927 óta Szederkényben tanító. Az isk. kiv. népm. biz. tagja,

SZELLŐ

Kárpáti János malomtulajdonos * 1873-ban Pécsváradon. A molnármesterséget Pécsváradon tanulta. Mint segéd Mohács, Lőcs, Virágos, Vác és Pécsvárad községekben dolgozott. 1904-ben önállósította magát Mohácson, ott is van malma és háza. Szellőn 1929 óta van vízimalma. A világháború alatt 1914-ben vonult be, a szerb és olasz fronton küzdött, mint tiz. 1918-ban szerelt le. — Felesége: Ehr Mária, leánya: Mária (Petz Hubertné).

SZEMELY

Az Árpádok alatt két Szemely nevű község volt Baranyában. A mai Szemely egy 1266. évi okmányban (Dl. 604.) Villa Echemel néven fordul elő. Az 1542. évi adólajstromban (53. L): Zemely.

Czimer Antal malomtulajdonos * 1879-ben Mélykúton. A molnáripart Szemelyen tanulta, mint segéd is atyja malmában dolgozott 1905-ig, míg azt át nem vette. Vízierővel dolgozik, 1 hengerszékkal és 1 pár kövel. Mezőgazdasággal, állattenyésztéssel, sertésenyésztéssel is foglalkozik. 1914-ben bevonult katonának, az orosz és olasz frontokon küzdött, 1918-ban leszerelt; a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Guás Éva, leánya: Margit.

Galamb József közs. bír. * 1881-ben Szemelyen, régi tolnamegyei család leszármazottja. 1919 óta vir. közs. képv. test. tag, az iskolaszék volt tagja. 1932 óta bír. 41 holdas birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel, szőlőtermeléssel foglalkozik. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, 1915-ben orosz fogságba esett. — Felesége: Orbán Erzsébet, gyermekei: János, Mária.

Horváth Mihály közgyám * 1892-ben Szemelyen. 3 évig h. bír. 1925-től 1932-ig közs. bír. volt. Képv. test. tag. A Nemzeti egység pártja helyi elnöke. Mezőgazdasággal, állattenyésztéssel, és szőlőtermeléssel foglalkozik. 1914-től szerb és olasz fronton harcolt, 3-szor megsebesült, olasz fogságba esett. 1919-ben jött haza, mint tiz. szerelt le. — Felesége: Galamb Mária, leánya: Mária. (Öccse: vit. H. István, a honv. minisztériumban mint szds. teljesít szolgálatot.)

Meiszter Ádám földbirtokos * 1891-ben Magyarbólyban. A molnáripart tanulta, Lapáncsán 10 évig volt malomtulajdonos. Jelenleg 165 holdas birtokon gazdálkodik, állattenyésztéssel, méhésztel foglalkozik, erről szakkönyvet is írt. Vizsgázott gépkezelő, cséplőgéppel bércséplést vállal. 1911-ben bevonult kat. szolgálatra. A 4. tűz. e.-ben az orosz, olasz frontokon harcolt, a kisezüst, a bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Windheim Katalin, leányai: Hilda, Gizi, Zita.

Windheim György földbirtokos * 1872-ben Lapáncsán. 165 holdas birtokon gazdálkodik vejével, Meiszter Ádámmal. A háború alatt a szerb fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. A Károly cs. k. tulajd. Lapáncsán 3 évig volt közs. bír., 3 évig hitk. pénztárnok, 9 évig olvasóköri elnök. Szemelyen 1 évig pénztárnok volt. 1928 óta vir. közs. képv. test. tag. — Felesége: Bóli Mária, leánya: Katalin.

SZENTDIENES

Egy 1281. évi okmányban (Pozsonyi kápt, orsz. llt. 66. 1) S. Dionisius néven fordul elő. Később Zenthdyenes, Zenthdyenys. (1478. Dl. 18020.)

Csokonay Béla rk. plébános * 1879-ben Székesfehérváron, a teológiát ugyanott végezte el, 1902-ben szentelték pappá. Mint káplán Berkesden, Kővágószőlősen, Szászváron, Faddon, Regölyben, Tamásiban, Keszüben és Döbröközön működött. 1918 óta Szentdienesen plébános. Működése alatt kibővítette az Olvasóegylet székházát, a templomot teljesen kijavíttatta, az elvitt 2 harangot pótolta, j. orgonát építtetett, a

templom teret fásított. Volt vm. thb. tag, a közs. képv. test. tagja, a „Hangya” alapító elnöke, a Rk. olvasóegylet elnöke, a Hitelszöv. felügy. elnöke. Családja egyenes leszármazottja Csokonay Vitéz Mihálynak.

Gréb Jenő okl. gazda * 1899-ben Szentdienesen, a gazd. akadémiát Keszthelyen végezte 1924-ben. Ugyanez évben a br. Biedermann uradalom s. tisztje lett; 1927 óta a rónádfai uradalom intézője. A közs. képv. test., a Baranya vm. gazd. egy. tagja.

Hitelszövetkezet Alakult 1914-ben. Alapította a jelenlegi elnök: Kohler Ádám ig. tanító.

Kohler Ádám ig. tanító * 1881-ben Hódságon, a tanítóképzőt Kalocsán és Kassán végezte, 1900-ban kántori képesítést is szerzett. Felsőpályon oszt. tanító, Horváthertelenden kántortanító volt, 1906 óta a szentdienesi rk. iskolában tanít. 1914-ben bevonult a 6. h. gy. e.-hez, az olasz fronton harcolt, mint hdj. örm. szerelt le. 1919-ben igazgatónak, 1925-ben kerületi iskolalátogatónak nevezték ki. A Rk. olvasóegylet elnöke, a Hitelszöv. alapítója és elnöke, a „Hangya” jegyzője, a dalárda alapítója és vezetője, a szentlőrinci rk. tanító test. elnöke, a pécssegyházm. tanító egy. választm. tagja. Tanügyi cikkei a Nemzetnevelésben, általános vonatkozású cikkei a Dunántúlban jelentek meg. — Felesége: Nyulassy Laura, gyermekei: Mária, Ella, Géza, Olga, László.

Rk. egyház. 1751-től önálló plébánia. Anyakönyve ugyancsak ez évtől van kezdve. Templomát 1797-ben építették Szt Dénes vértanu püspök tiszteletére. Kegyúr: galánthai hg Eszterházy Pál. Hív. sz.: 594.

Rk. olvasóegylet, alakult 1902-ben; elnöke Csokonay Béla plébános; vil. elnöke Kohler Ádám ig. tanító. Saját színháza, színpada, kb. 500 kötetes könyvtára van, kebelében működik a dalárda is, melynek alapítója és vezetője Kohler Ádám ig. tanító.

Sebestény Franciska okl. tanító * Kaposváron, a tanítóképzőt Pápán végezte, oklevelét 1914-ben nyerte. — 1915 óta a szentdienesi urad. iskola tanítója. (Bátyja Aurél a háborúban szerzett betegségében 1918-ban meghalt)

SZENTEGÁT-PUSZTA 1. DENCSHÁZA

SZENTKATALIN

Hrudinszky Antal urad. gazda, * 1890-ben Alsómocsoládon; a téglakészítő ipart tanulta, 1911-ben bevonult tényl. kat. szolgálatra az 52. gy. e.-hez, A világháborúban a szerb, olasz harctéren küzdött, súlyosan megsebesült, jobb alsó karját vesztette, mint 50%-os hrt szk. 1917-ben szerelt le. A nagy- és kisezüst, a bronz, vit. érem tulajd. Leszerelése után vadőr lett az Eszterházy uradalomban, 1926 óta Kékes pusztán urad. gazda. Méhészettel, szőlészettel is foglalkozik. Felesége: Fergász Katalin, gyermekei: Anna, Antal, János, József, Károly, Ibolyka, Mária.

SZENTKUT-PUSZTA 1. SZEMELY

SZENTLŐRINC

A bronzkorban állandó letelepedési hely volt. A pécsi múzeum ásatásai sok szép bronzkori emléket tártak itt fel. — A római korban az országút mellett feküdt és lóváltó állomás volt. Pénzek és más tárgyak kerültek napvilágra. — A középkorban is jelentős helység volt. A pápai tizedlajstromban (263. 1.) S. Laurencius néven van felsorolva. Egy 1417. évi okmány már az akkori idők magyar írásmódja szerint Zenthlewrynnch-nek írja. (D1. 10549.) Hetivásáros hely volt. (Csánki: II. 526.) Nem lehetetlen, hogy azonos volt vele, vagy része volt az a (Hokri)szentlőrinc, amely a középkori oklevelekben mint az auraniai perjel birtoka szerepel (Csánki: u. o.)

Auguszt Alajos j. utbiztos, * 1875-ben Pécssett. Szigetvárott járt középiskolába. 1896-ban bevonult az 52. gy. e.-hez, mint örm. szerelt le. 1910-ben útbiztosnak nevezték ki Brassóba, 1912 óta Szentlőrincen j. útbiztos. A háború első két évében a szerb fronton harcolt. Kitüntetései: kisezüst és bronz vit. érem. — Felesége: Wexler Margit, fiai: Alajos, Nándor, József.

Balázs Miklós máv főtiszt, * 1889-ben Szolnokon. Nagyváradon érettségizett, utána 3 évig teológus, 1910-ben egyéves önkéntes a 2. h.

gy. e.-ben. Leszerelés után a Máv szolgálatába lép, mint forg. díjnok Döbröközön; 1917-ben végezte a tisztképző tanfolyamot. Későbbi állomásai: Kiskorpád, 1919-től Kurd-Csibrák, 1922 óta Szentlőrinc. — Felesége: Habler Etelka ny. máv, ir. s. tiszt.

Bátsmegyey Jenő tb. főszolgabíró, 1883-ban Dunaszekcsőn. A jogot Pécsen végezte. 1906-ban lépett Baranya vm. szolgálatába mint közig. gyakornok, 1912-ben aljegyző, 1913-ban szolgabíró. A háború 3 első évében a 69. gy. e.-ben szolgált mint fdgy. Kitüntetései: a o. kat. érdemk. (.a kardokkal), Károly cs. k., seb. érem. A megszállás ideje alatt Sásdon teljesített szolgálatot.

Benke Tivadar állampénztári főtanácsos, * 1881-ben Breázán. 1900 óta áll az állam szolgálatában.

ifj. Bocz József ipartest. elnök, 1886-ban Körösnye-pusztán; a mészáros és hentes ipart Baján tanulta ki, mint segéd, Baján, és több horvátországi községben dolgozott. 1911-től Bükkösdön,

1918 óta Szentlőrincen önálló mester; vm. thb. tag, az ipartestületek orsz. központjának megválasztott közgyűlési tagja, az Iparos olvasóköri elnöke, közs. képv. test. tag. — Felesége: Jandó Mária, leánya: Márta.

Bognár Gyula főszolgabíró, * 1884-ben Siklóson. A jogot 1906-ban végezte a bpesti egyetemen. 1907-ben közig. gyakornok Siklóson, 1912-ben szolgabíró a hegyháti járásban, 1922-ben árvaszéki ülnök, 1927-ben II. főjegyző Pécsen, 1929 óta a szentlőrinci járás főszolgabírája. Főszolgabírói működése alatt létesült Sellyén az ország első levante mozgófényképszínháza.

Braun Pál tejcarnoktulajd., * 1893-ban Szentlőrincen. Tanult cipész. 1911-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a világháborút a szerb, orosz és román fronton küzdötte végig. Kitüntetései: 2 bronz vit. érem, Károly cs. k., 6 éves szolg., 1912-13. évi mozg. emlékérem. Leszerelése után cipész üzlete volt. 1929-ben alapította jelenlegi tejcarnokát. — Felesége: Szücs Mária, fia: Lajos.

Cseszneky Lajos máv főraktárnok, 1888-ban

Gyermelyen. Középiskoláit Bpsten végezte, ugyanott magántisztviselő; 1912-ben lépett a Máv szolgálatába Bosznabrodon mint rak tárnokjelölt. 1915-ben Siden, majd Rumán raktárnok; 1917-ben kerül Szentlőrincre, 1926-ban főraktárnok lett. 7 év óta a Máv-otthon titkára. — Felesége: Varga Gizella.

Folbert Béla postamester, * 1884-ben Magyarbólyban. 1902-ben Magyarbólyban lépett a posta szolgálatába mint hív. kisegítő. 1906-ban tette le a p. mesteri szakvizsgát. 1907-ben Gyékényesen kiadó, 1911-ben Pélmonostoron p. mester. 1920 óta p. mester Szentlőrincen. — Felesége: túri Mészáros Matild, gyermekei: Gabriella, Lenke, Mária, Ákos, Klára, Béla.

Folbert Jenő körjegyző, * 1886-ban Magyarbólyban. A főreáliskolát Pécsen végezte, utána közs. közig. gyakornok. 1912-ben végezte el a jegyzői tanfolyamot és még az évben s. jegyző Lőcsön. A mozgósításkor bevonult a 19. h. gy. e.-be, 48 hónapig harcolt a szerb, orosz és olasz frontokon. 1921 óta Szentlőrincen h., majd körjegyző.

Gáspár Béla ny. máv főmozd. vez., 1886-ban Páván; a Máv -nál szabadult fel mint géplakatos, aztán a Schlick-Nicholson gyárban dolgozott, és a technológián stabil gőzgépkezelői, majd mozd. vez. vizsgát tett. 1909-ben az élesdi fűrésztelep üzemvezetője, 1912-ben a Klotild vegyiipari rt. gépkezelője. Ugyanez évben a szatmárnémeti máv fűtőházhoz kerül. 1915-ben mozd. vez., Királyházán, 1923-ban főmozd. vez.: 1924-ben vez. mozd. felvigy. Debrecenben. 1928-ban ment nyugalomba. Sokat foglalkozott zenével és hangszerkészítéssel. 4 változatú, 31/2 oktávós orgona építésén dolgozik. Felesége: Nagy Emma.

Gebauer Tivadar tkpt igazgató, * 1861-ben. Középiskoláit Pécsen és, Grácban végezte. Pécsen önállósította magát, 1888 óta Szentlőrinc vezető kereskedője, a Szentlőrinci tkpt vezérigazgatója, a Pécsi fűszerkeresk. áruforg. rt. alelnöke, vm. thb. és közs. képv. test. tag.

vit. dr. Ghyczy Mátyás tb. szolgabíró, * 1909-ben Pécsen. Egyetemi tanulmányait Debrecenben

végezte 1931-ben, 1932 óta működik a közigazgatási pályán. 1933 óta tb. szolgabíró.

Gyulay József ny. ig. tanító, * 1865- ben Magyarszentivánon, a képesítőt Pécssett szerezte meg 1886-ban. 2 évig nevelő, 1888-tól s. tanító, 1890-től kántortanító Kővágószőlősen. 42 évi szolgálat után ment nyugalomba. 24 évig p. mester is volt. A rk. olvasóköri alapítója és titkára, a pécsi esp. ker. tanító-egy. volt elnöke, majd diszelnöke. 40 éves jubileuma alkalmából a kultuszminiszter elismerő levéllel, kartársai ezüst babérkoszorúval tüntették ki; Cikkei és versei jelentek meg a Pécsi Közlönyben. — Felesége: Gött Piroska, gyermekei: Ilona (okl. tanító, Baráth György csibráki ig. tanító neje), Irén (Makár Béla vásárosdombói tanító neje), Erzsébet (szigetszentmártoni tanító).

Hofferné Vass Sarolta Karolin tanító, * Pécssett, oklevelét 1908-ban szerezte meg Pécssett. Működését 1910-ben kezdte meg Muca pusztán. A népműv. biz. előadója. — Férje, H. József urad. gépész végigharcolta a világháborút.

Horthy Miklós m. kir. téli gazd. iskola. A község természetbeni és anyagi segítségével, a földmiv. miniszter elhatározása folytán 1930-ban épült. Az iskolában a gazdaifjak a téli féléven át elméleti kiképzést nyernek azokban az ismeretekben, melyre egy kis és középbirtok vezetésénél szükség van. A tanítás ingyenes, beiratási díjat sem kell fizetni. Az iskola 2 osztályból áll. Tanítási idő: november 1-től március 15-ig. A második félévet végző növendékeket arany kalászos gazdákká avatják.

Izr. egyház. A hitközség kezdetben a pécsi egyházhoz tartozott, csak 1885-ben lett önálló; iskolája is volt, mely elnéptelenedés folytán megszűnt. Első lelki vezére Groszmann S. Lipót rabbi volt, aki 1917 végén bekövetkezett haláláig vezette a hitközséget. Azóta nincs lelkészük.

Kemény Béla ny. honv. főtisztv., * 1887-ben Konyicán (Hercegovina). Középkölkolát Szarajevóban, a hadapródiskolát Kamenicán és Bpsten végezte. Kat. szolgálatát 1907-ben kezdte meg mint zászlós a 67. gy. e.-ben. 1911-ben kat.

tisztviselővé minősítették át. A háború alatt mozgó kórházakban teljesített szolgálatot. Az összeomlás után Bpsten szolgált, 1927-ben nyugalomba vonult. Jelenleg szigorló orvos a pécsi egyetemen.

Keresztes Imre ny. máv főmozd. vez. * 1861-ben Mosdóson (Somogy ,m.). A géplakatosipart Kaposvárott tanulta ki, Bpsten ,segédeskedett, 1887-ben a kaposvári máv műhelyben géplakatos. Kamera-Moravicán mozd. vez. tanonc volt, 1892-ben Bpsten letette a mozd. vez. vizsgát, 1894-ben Fiumében mozd. vez.; 1919-ben Szentlőrincen mint főmozd. vez. vonul nyugalomba. — Felesége: Deutsch Juliánna.

dr. Kollár Győző közjegyző, * 1862-ben Baján. 1889-ben Zomborban, közjegyző h., 1903 óta Szentlőrincen közjegyző. — Felesége: Hoffer Melánia, † H. Károlynak, a királydíjas Pécsi Dalárda hirneves tenoristájának leánya.

Lakatos József máv főszertárnok, * 1884-ben Szentlőrincen. A polgári iskolát Siklóson végezte, utána a Máv szolgálatába lépett, azóta Szentlőrincen mint kocsifelíró, 1916,óta mint főszer-tárnok teljesít szolgálatot. — Felesége Deák Juliánna, fiai: Jenő, József, Ernő.

Mándy Sámuel felsőházi tag, * 1860-ban Kántorjánosiban (Szatmár m.). Egyet. tanulmányait Lipcsében végezte.. Franciaországi és angliai tanulmányutjai után átvette birtokai vezetését. 1910-ben a sásdi járás orsz. képviselővé választotta, a nemzetgyűlésben a dárdai kerületet képviselte. Jelenleg Baranya vm. törvényhatóságát képviseli a felsőházban. A felsőbaranyai ref. egyházmegye gondnoka.

Marton Sándor plébános., * 1875-ben Szigetvárott. A teológiát Pécssett végezte, pappá szentelték 1901-ben. 1913-tól Kistengelicén, 1915 óta Szentlőrincen plébános.

Máthé A. György tanár, kántortanító, *. 1889-ben Nyárádfőn. Tanítói oklevelét 1911-ben szerezte Csiksomlyón s ott is működött 3 évig. 1914-ben bevonult a 21. h. gy. e.-be és az orosz fronton harcolt 1915 végéig. További állomásai: Kolozsvár, Jegenyé, 1917-ben Rácmecske, Magyarszentistván, 1922 óta Szentlőrinc. 1932-

ben a szegedi egyetemen megszerezte a tanári oklevelet is. — Felesége: Heintz Irén, gyermekei: György, Piroska, Irén,

Máv alkalmazottak otthona. 1907-ben alakult Szirt Károly áll. főnök elnöklétével. 1919-től Nagy Pongrácz az elnök, aki a háborús és megszállás alatt felbomlott egyesületi élet feltámasztásán munkálkodott. Ez teljes egészében csak az 1926-ban megválasztott elnöknek, Vajda Józsefnek sikerült, aki a tagoktól új székház felépítésére 30-50 pengős ingyen munkát és pénzadományokat szerzett, — Az otthon a község egyik legszebb épülete; táncteremből, beépített színpaddal, (a díszleteket Regényi Kálmán máv -tiszttal festette), öltözőkből, könyvtárszobából (600 kötet) áll. Tekepálya, billiárdasztal, dominó és sakk áll a tagok rendelkezésére; Diszelnök: Szirt Károly, dísztagok: Littke Jenő, Patacsy Dénes, Bognár Gyula, elnök: Vajda József, alelnök: Nyara István, titkár: Cseszney Lajos, II. titkár: Kovács Lajos, pénztárnok: Lázár Lajos, könyvtáros: Lászlóffy Antal, Molnár Mihály.

Németh István vikárius, * 1887-ben Alsóalapon; a teológiát Pécsen végezte, 1911-ben szentelték pappá, a háború alatt mint táborigazgató működött. A II. o. lelkészi érdemk., a II. o. hadiékitményes vörösk., a Károly cs. k. tulajd.

Patacsi Dénes országgy. képviselő, * 1877-ben Szentdienesen; a háborút mint a 19. h. gy. e. őrmestere harcolta végig. A kassai vit. érem, a Károly cs. k. és a német ezüst érdemérem tulajd. A háború végén propaganda előadó, a Friedrich kormányban földmivelésügyi, a Teleky és Bethlen kormányokban honv. államtitkár; 1920 óta a szentlőrinci ker. képviselője. A vm. kisgazdapárt elnöke.

Pupinszky Tivadar ny. járási főállatorvos, * 1868-ban Pécsen. Az állatorvosi akadémiát 1892-ben végezte Bpsten. Utána e. é. önk. a 10. husz e.-ben. 1893-ban Szentlőrincen vm. állatorvos. 1895-ben állatorvosi tiszti vizsgát tett Bpsten, 1901 óta áll. állatorvos Szentlőrincen. 40 évi szolgálat után mint főállatorvos vonult nyugalomba. Volt vm. thb. tag. — Felesége: Tabak

Mária, gyermekei: Gabriella, (Győrffy Jenő abaligeti körjegyző neje), Gizella, Márta-Mária (okl. gyógyszerész, Dégay Zoltán soproni ev. tanítóképző int. tanár neje).

Reberics Lajos máv intéző, áll. főnök * 1887-ben Mohácson. 1905-ben Baján tanítói oklevelet szerzett, 2 éven át tanított Fajszon (Pest m.) 1907-ben a Mohács-pécsi vasút szolgálatába lépett, 1909-ben keresk. érettségit tett és a Máv -hoz került. Állomásai: Budafok, Ercsi, 1918-ban elvégzi a tisztképző tanfolyamot Bpsten, s Szentlőrincen, 1916-tól a pécsi üzletvezetőségénél nyer beosztást, 1932 óta áll. főnök Szentlőrincen, — Felesége: Csernyánszky Aranka, gyermekei: Miklós, Valér, Sári, József.

Rohrer János, „Hangya”-üzletvezető, 1886-ban Kaposvárott; Bpsten, Győrött és Pécsen segédeskedett, 1918 óta a „Hangya” üzletvezetője Szentlőrincen. 1915-ben bevonult a 44. gy. e.-be, az orosz, szerb és albán fronton küzdött, a Károly cs. k. és a vas érdemk. tulajd. Mint számv. őrm. szerelt le. — Felesége: Pölöskei Mária, fia: Tibor, nevelt fia: Fried István.

Rk. egyház. Templomát 1718-ban építették. 1720-tól önálló plébánia. Anyakönyve szintén 1720-tól kezdve van. Kegyúr: galánthai hg Eszterházy Pál. Hív. sz.: 2500.

Schobert Ferenc üzemvezető, * 1892-ben Vasasón. A molnáriparban Vajszlón szabadult fel. Okorágon, Vajszlón és Zalátán segéd, 1928 óta dr. Mándy Sándor szentlőrinci malmának üzemvezetője. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-be, a szerb és olasz fronton küzdött, az összeomláskor olasz hadifogságba esett, 1920-ban került haza. Kitüntetései: bronz vit. érem, koronás k., Károly cs. k. Mint szkv. szerelt le. — Felesége: Vajda Mária, fia: Gyula.

Szabó György vasúti vendéglős, * 1884-ben Kaproncán. Iparát Körösön tanulta ki a vasúti vendéglőben. 1907-ben Tuzlán, majd Bácsfeketehelyen önálló, 1919-ben vette át a szentlőrinci vasúti vendéglőt. A mozgósításkor a 83. gy. e.-be vonult be, 21 hónapig harcolt az orosz fronton, kétszer sebesült, mint szkv. szerelt le. --

Felesége: Filipov Erzsébet

Tamá József ny. telekkönyvvezető, * 1858-ban Dunapatajon. Az igazságügy szolgálatába mint díjnok lépett Tamásibam 1892-ben irnok, majd ir. tiszt a pécsi kir. törvényszéknél, 1912-ben telekkönyvvezető Szentlőrincen. 1923-ban vonult nyugalomba. — Felesége: Papp Zsófia, leánya Juliánna (özv. Remesberger Jánosné).

Vajda József ny. máv s. tiszt, * 1888-ban Kercseligetén. Bpsten járt középiskolába. 3 évig a csendőrség szolgálatában állott. 1908-ban lépett a Máv -hoz Eszéken. A szakvizsga letétele után 1914-ben altiszt, 1928-ban s. tiszt vonatvezető minőségben. 1930-ban vonult nyugalomba. A Máv alk. otthon elnöke, nevéhez fűződik az otthon új épületének létesítése. A Stefánia szöv. vál. tagja, a kisedővő gondnoka, közs. képv. test. tag. — Felesége: Deutsch Hermina, leánya: Katalin.

Varga Géza gazd. isk. igazgató* 1898-ban Kassán. Ugyanott végezte a gazd. akadémiát. Békéscsabán a földmivesiskolánál gyakornok. 1922-ben a pusztalánci (Vas m.) szakiskolánál. 1929-ben

Csermajorban tanár, 1930-ban Mohácson, 1931-ben Kehidán működik, 1932 óta Szentlőrincen a Horthy Miklós m. kir. téli gazdasági szakiskola (I. o.) igazgatója. A háború utolsó 2 évében a 127. táb. tűz. e. „kötelékében az orosz és olasz fronton harcolt. Kitüntetései: bronz. vit. érem, Károly cs. k., háb. emlékérem. Tart. hdgy. — Felesége: Sidlovits Izabella, leánya: Zsuzsanna.

Wéber Szilárd vendéglős * 1904-ben Szentlőrincen. Előbb a lakatosipart, majd a vendéglősipart tanulta ki Pécsen. Hévízfürdön dolgozott mint éttermi alkalmazott, 1931 óta saját vendéglője van Szentlőrincen. Felesége: Vida Anna, leánya: Ilonka.

Vincze György ny. máv s. tiszt * 1873-ban Szentlőrincen. 1892-ben lépett a Máv szolgálatába. 1894-ben bevonult a 10. husz. e.-be. Szentlőrincen eltöltött 30 évi szolgálat után 1925-ben vonult nyugalomba. 1928 óta a község pénztárosa, a rk. iskola gondnoka, a Máv otthon számvizsgálója. Felesége: Pfaff Margit, gyermekei: Margit,

Erzsébet, Ilonka, Etelka, Irma, József Lajos.

Zsinkó Ernő rk. tanító * 1890-ben Verőcén. Tanítói oklevelét 1909-ben szerezte meg Pécsen. Azóta Szentlőrincen oszt. tanító. 1920-ban letette Pécsen a keresk. érettségit, 1924-ben pedig államtud. államvizsgát tett a pécsi tud. egyetemen. A népm. biz. előadója, a lev. egy. ellenőre, a Casino könyvtárosa. A mozgósításkor az 52. gy. e.-be vonult be, a szerb fronton küzdött. Felesége: Simon Erzsébet (mint tanító 1905 óta működik Szentlőrincen.)

SZILÁGY

Egy Árpádkori okmány (1015-1158. Mon. Vat. Ser. I. IV. 576.) Villa Zylag néven említi. Akkor és az 1542. évi adólajstromban is a pécsváradi apátságé. (Csánki: II. 528.)

Bátai Péter közs. bíró * 1887-ben Szilágyon. 1914-ben bevonult mint tiz., a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban leszerelt. 22 holdas birtokán általános gazdálkodást folytat. 6 évig leventeoktató, 3 évig elől-járó volt. 1933 óta közs. bíró. Az Olvasókör, a Tejszöv. alelnöke volt, a hitközség gondnoka és pénztárnoka, a Legelő egy. vál. tagja. — Felesége: Koszász Erzsébet.

dr. Hangi Ferenc rk. kántor-tanító * 1894-ben Bpsten. Oklevelét Pécsen szerezte 1913-ban. Julián-tanító volt Horvátországban. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be. Az orosz fronton harcolt mint önk. tiz., 1915-ben mint hrt szerelt le. 1917-től Szalántán volt kántor-tanító, ez idő alatt végezte jogi tanulmányait a pécsi Erzsébet tud. egyetemen. 1920-21-ben az egyet. ifj. elnöke volt. 1924-ben avatták jogi doktorrá. 1928 óta Szilágyon kántor-tanító. a Rk. olvasókör, a Polg. lövész egy. elnöke, a Legelőtársulat jegyzője, a tejszöv. ügyv. könyvelője, a Nemz. egység pártja helyi titkára. Mint levente főoktató értékes eredményeket ért el. Önálló munkája a „Nőnevelés problémája". — Felesége: Schmiéd Mária, gyermekei: Magdolna, Anna, Ferenc.

Hochrein András kereskedő * 1899-ben Rácmecskén; mint segéd Püspöknádasdon dolgozott. Szilágyon 1921 óta van fűszer-,

rövidáru- és textilüzlete a község központjában. 1917-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, majd a 26. gy. e.-ben az olasz fronton küzdött. 1918-ban leszerelt. A Rk. olvasóköri jegyzője volt. — Felesége: Bárti Mária, gyermekei: András, Ferenc, Sándor, Aladár, Margit.

Krammer Pál h. bíró * 1889-ben Szilágyon. A világháború alatt mint szakv, vonult be az 52. gy. e.-hez. A szerb fronton megsebesült, mint hrt szerelt le. 35 hold földjén gazdálkodik, bércséplést is végez. 1932 óta h. bíró, a Tejszöv. jegyzője, közs. képvis. tag. A hitközség gondnoka, a gazdakör pénztárosa volt. — Felesége: Beng Ilona, leányai: Anna (Török Sándorné), Mária (Böröcz Istvánné).

SZILVÁS

Környéke az őskori ember kedves letelepedési helye volt. A pécsi múzeum ásatásai és a szántások számtalan csiszolatlan és csiszolt kőszerszámot hoztak a napvilágra. — A középkorban állandó község lett. Egy 1336. évi okmány (Anjouk. okmt. III. 277.) Zilvas néven említi.

Balogh Lajos kántor-tanító 1903-ban Pécssett; iskoláit ugyanitt végezte, 1922-ben nyert tanítói oklevelet. Először Németujfalun (Somogy vm.) választották meg közs. tanítónak, innen Mecsekszakálra, majd Várgesztesre került. 1929 óta Szilváson kántor-tanító.

Kálmán István vendéglős * 1897-ben Szalántán; Mohácson, Harkányban dolgozott, 2 évig Budapesten volt vendéglős, 3 év óta a szilvási közs. vendéglőt bírli. 1917-ben bevonult katonának, a megszálló csapatokkal Ukrajnába került, mint hrt szerelt le. — Felesége: Szakvári Irén, fia: István.

özv. Kovács Józsefné Gáspár Katalin kereskedő * Kisbicsérdén. 1923-1926-ig a vendéglőt bérelte, majd megnyitotta fűszerüzletét. Gazdálkodást, állattenyésztést is folytat. 1928-ban újonnan épült házába helyezte üzletét. — Férje 1932-ben baleset következtében halt meg.

Ott Márton szőlőbirtokos * 1892-ben Pécssett; régi győri család, közülök püspök is került ki. (Nagyatyja szerezte a 80 holdas szilvási birtokot).

5 évig volt a szarajevói „Landesbank” tisztviselője. 1914-ben mint hdgy, az orosz fronton harcolt, 1915-ben hadifogságba került, s mert mint tuszt visszatartották, csak 1922-ben jött haza. Sign. laud. és a német vask. tulajd. A 80 holdas birtokból, 36-on nemesített bor- és csemegezőlőt termel, sertésenyésztéssel, hízlalással foglalkozik; tűzijátékkészítés terén több találmánya van. — Felesége: Krigl Margit, fiai: Márton, Miklós.

Szilvási István ny. ig. tanító * 1870-ben Bezdánban, iskoláit Budapesten végezte, oklevelét ugyanott szerezte meg. Ujbezdánban kezdte meg tanítói működését, majd Szilváson választották meg kántor-tanítónak; 1924-ben igazgató lett. Negyven évi kiváló működés után 1929-ben nyugdíjba ment. — Felesége: Kovács Anna.

SZŐKE

Egy 1473. évi okmány Zewke néven említi. (Dl. 17516.)

Csaplár János kocsmáros * 1885-ben Szalántán. (Atyja 2 évig volt a község bírója, 1901-ben vette meg a község egyetlen kocsmaházát s azt 1927-ben bekövetkezett haláláig vezette.) Saját földjén gazdálkodást és állattenyésztést is folytat. A háború alatt 3 évig közs. elöljáró volt, 13 hónapig az olasz fronton harcolt. — Felesége: Bene Katalin, leányai: Mária (Szemerác Márkóné), Anna (Kelemen Sándorné).

id. Gergits Miklós gazdálkodó * 1868-ban Szőkén. 42 hold földjén gazdálkodik, fajállattenyésztést folytat. Cséplő-géptulajdonos, bérszántással foglalkozik. 6 évig esküdt, 6 évig bíró volt. Iskolaszéki, vir. közs. képvis. tag. — Felesége Ivesics Erzsébet, gyermekei: Miklós, Anna, János.

Katics Márk, közs. bíró * 1895-ben Szőkén. Saját földjén gazdálkodást, fajsertésenyésztést, fajszőlőtermelést folytat. 1915-ben bevonult a 10. h. gy. e.-hez, az orosz, román, olasz fronton harcolt. Volt h. bíró, esküdt, közs. képvis. tag, 1931 óta bíró — Felesége: Katics Mária, gyermekei: Mária, János, Márk.

Szentei János és József gazdálkodók, János *

1898-ban, József * 1900-ban Szökéden. 27 hold földjükön gazdálkodást, állattenyésztést folytatnak. 1916-ban, ill. 1918-ban bevonultak az 52. gy. e., ill. a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton harcoltak, 1918-ban szereltek le. János állandó vir. közs. képv. test. tag, 9 évig közbirtokossági pénztáros, erdőgazda, József 3 évi esküdt, 9 évig tűzoltó par. volt, 3 éve h. bíró.

SZŐKÉD

Gász József közs. bíró * 1881-ben Kurdon; birtokán általános gazdálkodást folytat állattenyésztéssel. 3 évig esküdt 3 évig közs. képv. test. tag volt, 1932 óta bíró. Felesége: Apaczeller Teréz, fia: Ádám, állatorvos.

Göloncsér Lajos malomtulajdonos, 1879-ben Szökéden. A molnáripart szülőhelyén tanulta, mint segéd is itt dolgozott. 10 évig bérelte a szökédi Hoffmann-malmot, 1917 óta önálló molnár. Malma vízierőre van berendezve, egy hengerszékkal és egy pár kövel; napi teljesítménye 6 q. Méhészettel, állattenyésztéssel is foglalkozik. — Felesége: Kozma Katalin, gyermekei: Mária, Irma, Ilona.

Hoffmann János gazdálkodó, * 1881-ben Szökéden. 32 hold földjén gazdálkodást, állattenyésztést folytat. 1914-ben bevonult, mint örv. a szerb és olasz fronton harcolt. A bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. 1 évig közs. bíró, 3 évig közgyám volt. 20 év óta közs. képv. test. tag, a közs. erdő gazdája, tűzoltó parancsnok. Vizimalma is van. — Felesége: Ress Teréz, gyermekei: József, Erzsébet, János, Veronika.

Morshauser György kocsmáros és gazdálkodó, * 1895-ben Szökéden; mint vasutas 1910-től Pécssett, Horvátországban (16 hónapig), ismét Pécssett szolgált. A Máv -tól önként megvált 1919-ben, azóta gazdálkodással és állattenyésztéssel foglalkozik. 1932 óta bérlő a közs. kocsmát. — Felesége: Koch Teréz, gyermekei: Margit, József, Mariska.

Rk. iskola. 1858 óta áll fenn, a hitközség alapította. A két tanerő átlag 74 gyermeket tanít.

Steiner Ferenc ig. kántor-tanító, * 1879-ben

Egerágon; a tanítóképzőt Pécssett 1908-ban végezte. Pályáját Szentborbáson kezdte, 1912. óta Szökéden működik. Kitüntetései: pápai arany k., kormányzói Sign. laud., kétszer pénzjutalom. — A Tanítók orsz. egy., a Pécsegyházm. tanító egy., a Tejszöv. vál. tagja, a Levente egy., a Testnev. és népműv. egy. elnöke, gazd. tudósító, j. faisk. felügy. Az iskolai dalárda az 1933. évi pécsi dalosversenyen vezetése alatt díszoklevelet nyert. — Felesége: Pözlbauer Mária, gyermekei: György, Margit, Ferenc, Béla.

Steiner Mihály fűszerkeresk. és gazdálkodó, * 1887-ben Nagykönyiban. 1915-ben bevonult kat. szolgálatra, 19 hónapig volt az olasz és román fronton. megsebesült, 1918-ban leszerelt. A kisezüst vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. Gazdálkodik és állattenyésztést folytat. 4 évig volt kocsmája, 1927 óta fűszerkereskedése van. A Tejszöv. tagja, közs. esküdt. — Felesége: Steiner Katalin, leányai: Margit, Veronika.

SZÜR

Hohmann György közs. bíró, * 1886-ban Szűrön. 1910 óta birtokán gazdálkodással, állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz fronton küzdött, 1918-ban szerelt le. 5 éve közs. bíró, közs. képv. test. tag. -- Felesége: Óbert Erzsébet. gyermekei: Ádám, György, Teréz, (ifj. Kampf Jánosné).

Lauer Károly ig. kántortanító, * 1884-ben Pusztavámon. Oklevelét Pécssett szerezte. Működött Sárszentmiklóson, Lajoskomáromban, 1914 óta Szűrön. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, szerb és orosz fronton küzdött, megsebesült, 1917-ben orosz fogságba került, 1920-ban megszökött. A Károly cs. k., a seb. érem tulajd. 1930-iban igazgató lett. A Rk. olvasókör igazgatója, a Levente egy. szellemi oktatója, az isk. kiv. népm. bizottság előadója. — Felesége: Zimay Margit, a tanítóképzőt Szabadkán végezte. 1915 óta Szűrön tanít. Gyermekei: Margit, Károly, János.

Müller Ádám gazdálkodó, * 1882-ben Szűrön. A világháború alatt olasz és orosz fronton küzdött,

megsebesült, mint tiz. szerelt le. Bronz vit. érem és Károly cs. k. tulajd. 1915 óta 22 holdas birtokán gazdálkodást folytat, szőlészettel és állattenyésztéssel foglalkozik; bércséplést is vállal. Két izben 4-4 évig közs. bíró volt. Felesége: Weintraut Teréz, 5 fia és 2 leánya van.

TARRÓS

Kattauer Lajos kántortanító, * 1909-ben Sásdon (nagyatyja áll. főerdész volt). Iskoláit Baján végezte, oklevelét ugyanott szerezte meg. 1930-ban választották meg Tarróson tanítónak. Az isk. kiv. népm. vezetője, a „Szívőárda” megalapítója és a férfikórus karnagya.

Keresztes Márton kishirt. * 1877-ben Tormáson. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. ,e.-hez és a világháborút végigküzdötte. Leszerelése óta 30 hold birtokán gazdálkodik, 1923-25-ben közs. bíró volt. — Felesége: Páll Anna, fia: Mihály.

Rk. el. iskola. A tarrósi gyermekek 1896-ig Vásárosdombóra jártak iskolába; ekkor Késmárky József plébános közbenjárására hg Eszterházy a tulajdonában levő kocsmáépületet a hitközség rendelkezésére bocsájtotta. Az átalakítási és javítási munkálatok 1896 nyarán befejeződtek. Az első tanító Fánicsy János (1896-1902). 1903-ban tanító nélkül állt az iskola. Azután Miszlay Lajost választották helyébe; 27 év után 1930-ban az iskolaasztal mellől szólította magához az Ur. A megüresedett tanítói állást Kattauer Lajos kántortanítóval meghívás útján töltötték be, aki 1930 őszén foglalta el állását.

TEKERES

Szulló József rk. tanító, * 1876-ban Verbón. Kadettiskolát végzett Pozsonyban, a tanítóképzőt Esztergomban 1906-ban végezte. Működési helyei: Döbrököz, Dunakömlőd, Alsórönök, Farkasgyepű, Albertfalva, Cserénfa; 1904-től Tekerés. Isk. kiv. népm. előadó, a Polgári Löv. egy. oktatója. Több szabadalma van gazdasági eszközökre. — Felesége: Mustos Lidia.

TÉKES

A község a török uralom előtti időkben Dombó Pál birtoka. Lakossága a török uralom alatt nagyon megfogyatkozott. Az 1700-as évek elején királyi adományozás útján a hg Eszterházy család tulajdonába került,

Bafly László ev. kántortanító, * 1909-ben Miskolcon, régi Borsodmegyei családból. Tanítói oklevelét Miskolcon 1930-ban szerezte, azóta jelenlegi beosztásában, mint kántortanító működik.

Pósza Imre rk. kántortanító, * 1911-ben Barcsón. 1930-ban nyert tanítói és kántori oklevelet Pécsett, azóta Tékesen működik.

TEREHEGY

Régi neve Teremhegy volt. Egy 1332. évi okmányban előfordul: Theremheg al. nom Wruus. (Zichy okmt. I. 399.) Később Theremhegh, Teremhigh. Az 1542. évi adólajstromban (25. I.): Theremhegh. — A XV. sz. elején a Bika család birtoka volt; 1532-ben Bika Imrét küldi Perényi Sztambulba azzal az üzenettel, hogy sem János királyhoz, sem Ferdinándhoz nem csatlakozik, de ő maga szívesen vállalkozik a korona viselésére. — Terehegy valamikor szinte hozzáférhetetlen volt. Mélységek, ingoványok vették körül, úgy, hogy a szájhagyomány szerint híd nélkül nem lehetett megközelíteni. Határában volt egy másik község is: Kútfő, nevét máig is őrzi Harkány közelében egy dülő. 1547-ben egy török defter, (adólajstrom) öt adófizető házról tud benne, míg ugyanakkor Nagy-Harsány, Siklós 50-70 adófizető házat mutat fel.

Balázs Sándor közs. bíró, * 1882-ben Terehegyen régi baranyai családból. 1914-ben a 4. vonatosztaghoz vonult be, 38 hónapig küzdött az orosz fronton, mint tiz. 1918-ban szerelt le. 1920 óta 26 holdas birtokán gazdálkodik. 1925 óta a közs. bírója, közs. képv. test. tag, a Baranyavm. gazd. egy. tagja. — Felesége: Hajdu Rozália, 1 leánya van.

Haraszi József gazdálkodó, * 1886-ban Kisharsányban. 54 holdas birtokán 1910 óta áll. gazdálkodást folytat, konyhakertészettel és

állattenyésztéssel. 1914-ben bevonult kat. szolgálatra, 1917-ben mint tiz. szerelt le. Volt közs. bíró, a rel. egyház gondnoka, jelenleg presbiter. H. bíró, közs. képv. test. tag, a Baranyavm. gazd. egy. tagja, a Nemz. egység pártja helyi titkára. — Felesége: Benkő Juliánna, leánya: Vilma.

Hegy Kálmán ref. tanító * 1876-ban Mezőtúron. Tanítói oklevelét 1896-ban Nagykőrösön szerezte. Egy évig Laskón tanított, 1897 óta a terehegyi iskola vez. tanítója. — Felesége: Ulakcsai Juliánna, fiai dr. H. Kálmán (a debreceni p. ü. igazg.-nál működik), József (teológus Debrecenben).

Illés Géza ref. lelkész, * 1886-ban Bpsten. Középiskoláit Bpsten végezte. Egyet. tanulmányait a teológiai szakon Bpsten 1909-ben fejezte be. Mint s. lelkész Apostagon, Ujpesten, Kiskunlacházán, Nagydorogon és Soltvadkerten működött. 1914-ben mint táb. lelkész az 5. h. lovashadosztállyal az orosz frontra került, 1916-ban a csernovitzi járványkórházban szolgált. 1916-ban leszerelt, mint 75%-os hrt, szdsi ranggal, 1916-tól Kisbarcsán lelkészkedett, 1919-ben kiutasították. 1920-22. szföv. levéltári főtitisz, 1923-27. Pestszentlőrincen hitoktató lelkész volt. 1927 óta vez. lelkész Terehegyen. Az Olvasókör elnöke, az isk. kiv. népm. biz. előadója; jelen Ismertetőben a ref. egyház adatainak összeállítója, részben írója. — Felesége: Becze Krisztina.

Lauber József hentes és mészáros-mester, * 1904-ben Németújfalun. Mint segéd 1922-től Siklóson és Diósvizlón működött. Terehegyen 1933 óta vezeti üzletét; az Olvasókör tagja.

Papp József gazdálkodó, * 1875-ben Terehegyen. 100 holdas birtokán gazdálkodást folytat. Szőlészettel és állattenyésztéssel is foglalkozik. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 13 hónapi orosz frontszolgálat után, 1916-ban tüdőlővést kapott és leszerelt. A hitelszöv.-nek 20 éven át a helyi elnöke, pénztárosa, 9 évig közs. bíró, az Olvasókör elnöke volt. A Lev. egy., a közs. kisgazdapárt, a Nemz. egység pártjának helyi elnöke. A ref. egyház presbitere, a Baranya-pécsi

aero klub, a közs. képv. test. tagja.

Tenyészállataival 1922-ben Bpsten, 1932-ben Pécssett a Gazdaszöv. díszoklevelét nyerte.

Felesége: Soós Mária, gyermekei: József, Mária.

Ref. egyház. Az első predikátor, kiről említést tesznek a terehegyi feljegyzések: Deme Sámuel, kit Mestere, János deák a Magyarosban megölt. A második: Dani pap (1700 körül), kit „a Rátz a Harsányi hegyen levágott.” Utána prédikátor Szölöskei József volt. 1761-ben a terehegyiek folyamodnak a vármegyéhez, hogy omladozó fatemplomuk helyébe újat építhessenek. A vármegye kiküldi Hoichy főszolgabíró és a németi plébánost. Mikor ezek a templomot megvizsgálták, a bejárattal szemben egy gerendán ezt az írást olvassák: T. Sepsei Sámuel idejében készült a Szent hely újonnan egészen épend die 24-ra Maíi, 1682. — A kérést úgy látszik, elútasították. A terehegyiek erre a császárhoz folyamodtak. 1777-ben újra megjelenik a bizottság a helytartótanács utasítására. Megméri a templom hosszúságát (8 öl), szélességét (3 öl 2 és fél láb), magasságát (1 és fél öl). A hívek előadják, hogy a magasságát egy öllel növelni akarják; a prédikátoruk számára is akarnak építeni egy szobácskát, az iskolás gyermekek számára pedig egy kamrácskát. Felsorolják, hogy:

Io. Az 1761. esztendőből fogva 1777-ig Vásári alkalmatosságokkal egykor egyik, máskor másik a Terehegyi Helv. Confession levők közül barmaikat elvásárolván ajándékoztak önként, némelyik 1 Márjást, másik 1 forintot, némelyik 2 forintot, többet, kevesebbet, melynek summája facit flor.-s 57

Ilo. Mikor Isten a Terehegyi Hegyet megáldotta bővebbecske terméssel, 61-dik Esztendőből fogva 68-dikig, minden esztendőben önként ajándékoztak, kitől mennyi kitelhetett, bort, melynek ára facit flor.-s 77

III°. 68-ik esztendőből fogva 77- dikig a Hegy Termésébül kiki tehetségéhez képest

többet s kevesebbet ajándékozott Isten
Dicsőségére bort, melynek ára facit flor.-s
89

IVo. A Buza termésből ab anno 61 ad annum
76, amennyit kiki akart szeretetéből
ajándékozni, Ennek ára flor.-s 46

Vo. Ismét Anno 1716 a Mlgs Uraságh
Dézsmáját kinyomtatták a Tere-hegyi
Helvetica Confessiön levök egyező akarattal
és a mennyi részek ezen Buzából és
egyébül Adtak Isten Dicsőségére, amellyel
kiosztottak a Terehegyi szükölködőknek, a
Buzának kilóját 24 garasban, a Rozsot 20
garasban. Ez a summa flor.-s 31X33' 1798.
Pünkösd Havának 20. napján

Ózdi Mihály minden vagyonát pecsétés
testamentomban az ekléziára hagyja.

És pedig:

Io. Itthon a Helységben a magam különösen
építtetett a már régibb házhoz ragasztott kiss
ház, a másik ház konyhájának fele részével,
egy kis bele illő kivántató vass kementzével,
egy edényeket tartó tékával, egy asztallal,
egy pár karos székkal.

Ilo. Egy földből vert falú istálló, ott állani
szokott 3 akós párló sajtárral.

III°. A Terehegyi szöllőt termő hegyen levő
jóságaim így következnek: 483 v. 84:
négyszáznolcvanhárom v. nyolcvannégy
barázdából álló szőlőm, mely 10, tíz
darabokból, szekaszokból áll közel
egymáshoz, ehez tartozó 10 öles földbe ázott
pintzével, 2 jó Kádakkal, mintegy 90 akóssal
együtt, más 3-dik avult Káddal, egy sajtóval,
nagyobb s kisebb boros hordókkal u. m. egy
8 akós, két 7 akós, öt 6 akós, öt ugyan 5
akóssal, négy ugyan 4 akós, kettő 3 akós,
három 1 akós, ismét Pálincás hordókkal: két
egy-egy akós, kettő fél-fél akós, ismét két fél
akós cseberrel, egy törköjös avult 8 akós.

1779 jan. 19-ről keltezve megkapják a császári
engedélyt a templomépítésre. — 1861 márc. 21.-én
kigyulladt a parochiával szemben fekvő ház.

Irtózatos szélvihar volt A község nagy része
elpusztult, leégett az iskola és az 1830/31-ben
épült paplak nagy része is. A mos tani iskola 1914-
ben készült el. 1930-ban renoválták 12.000 P
költéssel templomukat. 1927 jún. 6-án elindult
két leány a faluba tojást gyűjteni. Azóta minden
vasárnap folyik ez a tojás gyűjtés. A 12.000 pengő
is tojásokból került és kerül ki. (Illés Géza ref.
lelkész).

Rell Nándor szatócs és gazdálkodó, 1896-ban
Ivánbattyánban. A kelmefestő szakmát tanulta,
1914-ben szabadult fel. 1915-ben bevonult a 19. h.
gy. e.-hez, az orosz fronton küzdött. Mint segéd
Esztergom, Arad, Miskolc, Pécs, Gyöngyös,
Csorna és Siklós helységekben dolgozott. 1929-
ben Ligeten szatócs és kocsmáros volt, 1932 óta
Terehegyen van üzlete, gazdálkodást folytat —
Felesége: Kovács Erzsébet, leánya: Erzsébet.

TÉSENFÁ

Középkori elnevezése Tésenfalva volt Egy
1346. évi okmányban (Anjouk. okmt, IV, 642.)
előfordul: Poss. seu villa Tesenfolwa in Belkuz.
Később Thesenfalua, Thesenfalwa (Csánki: II.
5301

Bíró Lajos közs. bíró * 1884-ben Tésenfán.
1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz
fronton küzdött, 1918-ban leszerelt. Volt esküdt, h.
bíró, úrbéri birtokosság jzöje. a ref. egyház
kúrátor. 1931-től közs. bíró, 1933-ban hiv.
ténykedés közben revolverrel súlyosan
megsebesítették. — Felesége: Bíró Zsuzsanna, fia:
Lajos.

Ref. egyház. Egyike a legrégebbi egyházaknak.
Szaporcával együtt Kémesnek volt a
leányegyháza; mikor Kémestől elszakadtak,
társegyházzá lettek és pedig úgy, hogy az egyik
templomába jártak a hívek, a másik iskolájába
jártak a gyermekek. 1889-ben Tésenfa elvált
Szaporcától. Az elválást megelőző években a
szaporcaiak jártak a tésenfai templomba. 1913-ig
Tésenfa lelkésztanító volt, azóta külön tanítója
van. 1840-ben a lélekszám 286 volt, ma sem
sokkal kevesebb: 263.

TÉSENY

A kő- és bronzkorban is lakott hely volt. Az ásatások sok agyagedényt hoztak napvilágra. A középkor végén Thesen, Nagh Thesen neveken fordul elő. (1475. 1478. Csánki II. 530.)

Hangya fogy, szöv, 3945. sz. fiók. Mátyás György földbirtokos és a helyi gazdák kezdeményezésére 1918-ban alakult bérelt helyiségben. Vegyeskereskedés, korlátolt italmérséssel; a tagok száma: 196, 668 üzletrésszel.

Lex Sándor rk. kántor-tanító * 1908-ban Apar községben. Oklevelét Baján szerezte 1928-ban. 1 évig Bátmonostoron volt, 1929 óta Tésényben kántor-tanító. 1930 óta a Hangya fogy. szöv. ü. v. elnöke. Levente oktató, az isk. kiv. népm. bizottság előadója.

Rk. elemi iskola, 1929-ben épült a régi iskola helyén, 1 tanteremmel. Az iskola 1 tanerős, 42 mindennapos, 22 ismétlős tanulója van, a rk. egyház és a helyi uradalom támogatása tartja fenn.

TÓFŰ

Falk Henrik ev. ig. kántor-tanító, okl. lelkész * 1888-ban Tófűn; középiskoláit Bonyhádon, az ev. teológiai akadémiát Sopronban végezte 1915-ben. 1922-től Ujbánovciban r. lelkész, de 1925-ben állásától önként megvált. Akkor Tófűn megválasztották ideiglenes tanítónak, 1927-ben Baján megszerezte tanítói oklevelét, azóta r. tanító s mint ilyen a lelkészi teendőket is végzi. Az isk. kiv. népm. biz. vezetője, a testnev. biz. tagja. — Felesége: Koch Éva, fia: Gyula-Henrik.

Schön Konrád közs. bírós. * 1892-ben Tófűn; 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb, orosz és román fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban leszerelt. 2 bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 22 holdas birtokán gazdálkodik és „bonyhádi” fajszarvasmarhát tenyészt. 5 évig az ev. egyház gondnoka, 3 évig h. bírós. volt. 1928 óta bírós., vm. thb. póttag, Felesége: Stein Erzsébet.

TORMÁS

A községtől délre fekvő hegy az őskori ember állandó tartózkodó helye volt. A szántások

alkalmával sok agyag-edénydarab, kő- és csonteszköz került felszínre, Mint állandó község, csak a középkorban jelentkezik. Az Árpádok alatt létezett Turmás község nem azonos Tormással. Csánki szerint (II. 531.) ezt Karancs és Hercegszöllös vidékén kell keresnünk.

Blau Imre kereskedő * 1902-ben Tormáson; (atyja résztvett a boszniai okkupációban), a szakmát Nagybjomban tanulta, mint segéd Sásdon, Balatonbogláron, Budapesten dolgozott. 1925-től atyja üzletét vezette, 1931 óta önálló kereskedő Tormáson. — Felesége; Schwartz Irén.

Kopasz József közs. bírós. * 1877-ben Tormáson, (atyja: † Mihály 2 ízben volt a község bírója). Második éve bírós., 3 évig h. bírós., 9 évig iskolaszéki tag volt. Mezőgazdálkodást, állattenyésztést, szőlőtermelést folytat. 1914-ben bevonult a 19. honvéd gy. e.-hez, az olasz fronton harcolt két éven át. — Felesége: Sáska Katalin, gyermekei: Katalin (Pölöske Istvánné), Anna (Pölöske Pálné).

Kopasz Márton közgyám * 1889-ben Tormáson; (atyja K. Mihály közs. elölj., esküdt, képvis. test. tag volt). Mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben bevonult, az orosz harctéren küzdött, az összeomláskor szerelt le. — Felesége: Keresztes Rozália, gyermekei: István, Rozália (Nagy Józsefné).

Kovács István h. bírós. * 1890-ben Tormáson. 1920 óta a vm. thb. tagja. 48 holdas birtokán állattenyésztéssel, különösen lótenyésztéssel foglalkozik. 2 drb. saját nevelésű apamént tart. Vizsgázott gépkezelő, bércséplést is végez. 1911-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb és orosz frontokon harcolt, 1916-ban fogságba esett, 1918-ban jött haza. — Felesége: Filótás Rozália, leánya: Rozália.

Rk. iskola, 1829 óta áll fenn; osztatlan, teljesen magyar nyelvű.

Somogyi János rk. kántor-tanító * 1906-ban Balatonendrédén; gimnáziumi érettségit Pápán tett 1924-ben, 3 évig teológus volt. A tanítóképzőt Pécsen végezte 1929-ben. 1930-tól Berkesden, 1932 óta Tormáson kántor-tanító. Több verse jelent meg a „Dunántúl”-ban, a dalárda, a Jézus

szent gyermek egy. vezetője. A templom felépítése jórészt az ő érdeme. — Felesége: Kossik Jolán, gyermekei: Zsuzsanna, Ákos.

TURONY

Egyike a legszebb baranyai községeknek. A Tenkös északnyugati oldalán, a hegy lábánál, erdőktől övezve fekszik a pécs-siklói országút — a régi római hadiút — két oldalán. Az Árpádok alatt Turul, Terra Thurul nevek alatt fordul elő. (Csánki: II. 531) Egyrésze a pécsi káptalané volt.

Demeter Pál ref. tanító * 1899-ben Edelényben, iskoláit Miskolcon és Sárospatakon, a tanítóképzőt 1920-ban Eperjesen végezte. Meszesen 3 évig működött, 1928-ban Turonyban választották meg tanítónak. Levente főoktató; a tűzoltó test. elnöke, isk. kiv. népm. egy. vezető. Felesége: Lutár Ilona, leánya: Ibolyka.

Lutár Sándor ref. lelkész * 1863-ban Alsókon, középiskoláit Curgón és Nagykőrösön, a teológiát Bpsten végezte. Mint s. lelkész Tök, Bicske és Gárdony községekben működött. 1892 óta Turonyban vez. lelkész. A Levente egy. elnöke, az isk. kiv. népm. előadója. — Felesége: Paksy Etelka, gyermekei: Sándor (lelkész), Elemér (ig. tanító), Tihamér (s. lelkész), Etelka (Wekerle Sándorné), Ibolyka (Szijjártó Ferencné), Ilonka (Demeter Pálné),

Mayer Károly vendéglős és kereskedő * 1876-ban Kásádon. A pécsi püspöki uradalom rácbólyi gazdaságában a géplakatos szakmát tanulta. 1930-ban Turonyban átvette a közs. vendéglőt, fűszerüzletet is nyitott. A tűzoltó test. tagja. — Felesége: Kiefel Matild, leánya: Emma.

Ref. egyház, Temploma az Árpádok alatt épülhetett; látta a tatárdúlást, a mohácsi veszedelmet, a török megszállást. 1709-ben a rácok a faluval együtt a templomot is föléggették. A lakások ekkor elhúzódtak az országút mellől egy erdők által elzárt völgykatlanba Bisse felé. De a templom 1726-ban visszahívta őket a régi faluba. A falak állottak még, bár meglazulva; mindkét oldalon kőlábakkal erősítették meg azokat. Így állanak ma is. Azelőtt a templom bolthajtásos volt,

most deszkával fedték s a mennyezetet négyzetenként régi magyar mintájú festményekkel díszítették, minden négyzetet mással. 1913-ban ez a mennyezet elkorhadt; a festményeket a Zsolnay-gyár lemintázta s majolika készítményeinél felhasználta. A XIX. század első felében élt lelképásztorai közül híres Csikós Péter, ki a „Vakok oktatására” c. könyvet írt s ezen a téren úttörő volt. Leszármazottai közül többen élnek ma Harkányban, mint gazdálkodók. Régebben Turony színmagyar, református gyülekezete a népesebbek közé tartozott; az ősi föld legnagyobb részben a reformátusoké ma is, de az ősi lakóházak megüresedtek. 1870 óta kétszázal fogyott a lélekszám. Ma 151.

özv. Tóth Jánosné ref. tanító özvegye * 1865-ben Turonyban, 1881-ben ment feleségül † Tóth János ref. tanítóhoz, aki a község egyik legértékesebb embere volt. Leánya: Mária (tanító), fia szőlőtermelő.

UJMINDSZENT

Az Árpádok alatt és később is Mindszent volt a neve s a Batha-család birtoka volt. Egy 1354. évi okmányban előfordul: Batha de Mendzenth. (Anjouk. okmt. VI. 227.) Egy 1446. éviben: Paul. Batha de Mendzenth (D1. 13899.) Az 1542. évi adólajstromban (29. 1.); Batha Mynthzenth.

ifj. Berenkó József gazdálkodó * 1894-ben Ujmindszenten. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton küzdött, 1918-ban szerelt le. 24 hold földjén gazdálkodással, állattenyésztéssel foglalkozik. 1932 óta közs. esküdt. Kötelezett tűzoltóságnál szakaszparancsnok. — Felesége: Bíró Mária, 3 gyermeke van.

Kis Herczeg József gazdálkodó * 1889-ben Ujmindszenten. 30 holdas birtokán általános gazdálkodást folytat. A világháború alatt 28 hónapig a kat. munkás-osztagnál teljesített szolgálatot. 1924 óta résztvesz a község vezetésében, jelenleg esküdt. — Felesége: Balogh Mária.

Körző Fülöp ny. máv áll. kezelő, gazdálkodó * 1875-ben Keszőhidegkúton. 1895-ben lépett a

Máv szolgálatába, mint rakt. munkás Keszőhidegkúton, majd Komlón málházó volt; 4 évi gyakorlat után áll. kezelői vizsgát tett 1903-ban. Zalátán áll. kezelő és vezető lett; kérelmére Pécsre helyezték; 1919-ben nyugdíjba ment az Ü. v. kitüntetésével — Felesége: Méncz Katalin, gyermekei: Katalin, Fülöp (tűzoltóparancsnok) és Kálmán.

Nagy József gazdálkodó * 1881-ben Ujmindszenten. Birtokán ált. gazdálkodással, állattenyésztéssel foglalkozik. 1914-ben a szerb fronton kézlövést kapott, az olasz fronton balkezét gránát letépte, úgyhogy le kellett vágni; mint 100% hrt szerelt le 1917-ben. A bronz vit. érem tulajd. 9 évig bíró volt, jelenleg közgyám. — Felesége: Király Julia, fiai: Sándor, József (felesége: Zsigmond Mária).

Schnitzer Mátyás nagybérlő * 1879-ben Katymáron württembergi családból. Középiskoláit Zomborban végezte, gazd. akadémiát és szőlészeti főiskolát is végzett. 1911-től gr. Majláth birtokán intéző, 1917-től Monostorszigeten a gr. Zichyeknél főintéző, 1917-től 1927-ig a nasici uradalomban gr. Pejacsevichnél intéző volt. 1927 óta bérlő. 1928-tól Ujmindszenten 175 holdas bérletén tehenészettel foglalkozik; gazd. felszerelése teljesen modern. — Felesége: Kardos Mária, gyermekei: Irénke, Imre, Edith.

UJPETRE

Az Árpádok alatt Petre, Villa Petre néven fordul elő. Később Poss Pethre, Pethre. A Győr nembelieké volt. Mellette feküdt Gerecz község (Vila Gherech. 1316. Anjouk. okmt. T. 395.) a Gyulai család azóta elpusztult faluja. A község neve 1933-ig Rácpetre volt.

dr. Bauer Ferenc h. körorvos * 1907-ben Ujpetrén. Pécssett 1926-ban érettségizett. Egyetemi tanulmányait Pécssett végezte, doktorrá avatták 1932-ben. 1932 végéig a pécsi seb. klinika orr-, fülosztályán működött, azóta Ujpetrén h. körorvos, — Felesége: Szalay Rózsi okleveles óvónő.

† Czingelly Árpád gyógyszerész * 1874-ben Dárdán. Középkisk., egyet. tanulmányait Bpsten

végezte. Oklevelét 1893-ban szerezte meg, Zürichben vegyészetet tanult. Hazatérve atyja: Cz. Sándor dárdai gyógyszerterátát vette át. 1906-1908-ban Bpsten, 1908-1912-ben Bián volt gyógyszerterára, ennek bérbeadása után 1912-1923-ban Pécssett működött. 1923-ban Ujpetrén nyitott gyógyszerterátát. A Magyar Gyógyszerész és a Gyógyszerész Hetilap munkatársa volt, — Özvegye: Doma Octávia, fiai: László, † Imre.

özv. Dalecker Gáborné szül. Kingl Margit vegyeskereskedő * 1896-ban Pécsudvardon. 1919-ben ment férjhez, D. Gáborhoz. üzlete saját házában van. † férje végigharcolta a világháborút.

dr. Ferencz László orvos * 1901-ben Máramarosszigeten; (atyja: dr. F. Dezső, kincstári jogügyi főtanácsos, a román megszállásig az ottani kincstári ügyészség vezetője volt). A máramarosszigeti ref. lyceumban érettségizett 1918-ban. Egyet. tanulmányait Bpsten és Bécsben végezte, 1925-ben Bpsten avatták. Orvosi gyakorlatát Bpsten a Kaszab Aladár poliklinikán kezdte, ahol 2 éven át főleg a nőgyógyászati és szülészeti osztályon működött. 1927-ben nyitotta meg Ujpetrén orvosi rendelőjét.

Horvát Irma rk. tanító * 1897-ben Jászteleken. 1917-ben Pozsonyban nyert tanítói és kántori oklevelet. Gyulán I éves keresk. tanfolyamot, Bpsten 4 hónapos szabászati tanfolyamot végzett. Pályáját Dogmáncsán kezdte, 1919-ben Békéscsabára menekült, itt 1922-ig tanított, a Move és a Rk. leányegylet alelnöke, a leánygimn. cserkészcsapat vezetője volt, 1925-ben résztvett a berni jamboreen és svájci tanulmányúton. 1925-27-ben Szófiában a magyar követ gyermekét tanította. 1932 óta Ujpetrén működik.

Kondor Erzsébet postamester * Sümegen. Középiskoláit Zalaegerszegen és Sümegen végezte. 1918-ban Pécssett mint napidíjas lépett a posta szolgálatába. 1918/19-ben pt. tanfolyamot végzett Pécssett, 1921 óta Ujpetrén p. mester.

Liebelt Ferenc rk. plébános, * 1863-ban Bonyhád. Pécssett érettségizett 1882-ben, a teológiát is Pécssett végezte, itt szentelték pappá 1886-ban. Magyarországon, Cikóban, 5 évig Pécssett,

Tolnán, Dunaszekcsőn, Dunaföldváron, majd ismét Tolnán volt káplán. 1899-től felsőnyéki adminisztrátor. majd plébános. Évtizedeken át volt vm. thb. tag. A Lövész egy. és az Egyh. tanács elnöke. Érdeme a helyi rk. iskola felépítése és berendezése, a templom új padokkal való ellátása.

Narancsik Imre s. jegyző * 1896-ban Dárdán. Budapesten érettségizett 1915-ben, a jzói tanfolyamot Szombathelyen végezte 1926-ban. 1922-ben Erzsébetfalván gyakornok, majd Keszüben és Eger-ágon volt s. jegyző. 1929 óta Ujpetrén működik. A Lövész egy. titkára, a Nemz. munkavédelem helyi vezetője. — Felesége: Stuhl Margit, gyermekei: Károly, Margit.

dr. Nyaka Géza állatorvos * 1905-ben Magyarszentivánon. (Atyja 1914-ben Kragujevácnál hősi halált halt). Pécsen érettségizett 1925-ben, állatorvosi oklevelet 1929-ben Bpsten nyert. 1930 óta Ujpetrén működik.

Renkő Béla a Baranyai vill. rt. kirend. vezetője * 1903-ban Zentán; u. itt tanulta a géplakatos szakmát, 1919-től segéd volt. 1923-ban lépett a Baranyai villamossági rt. szolgálatába. Oldon és Beremenden vonali csoportvezetőként működött. 1930 óta Ujpetrén csoportvezető. — Felesége: Kolovics Boriska, fiai: Béla, Tibor.

Rk. egyház. 1744 óta önálló plébánia. Anyakönyve 1745-től van. Templomát 1763-ban építették Szt Imre herceg tiszteletére. A Kálváriaterén levő kápolnát 1757-ben építették és 1768-ban bővítették. Kegyr: hg Montenuovo Nándor. Hív. sz.: 1294. (ném).

Róna János tanító * 1906-ban Kiskassán; tanítói oklevelét Pécsen nyerte 1928-ban. 2 évig Cikón működött, 1930-ban választották meg Ujpetrén tanítónak. A Levente egy. oktatója, Tűzoltó egy. titkára, a pécsi egyetemi „Stella” csillagászati szakosztály tagja. — Felesége: Walter Margit, leányai: Sylvia, Ilona.

Thán József körjegyző * 1904-ben Magyarsarlóson. Középiskoláit Bonyhádon végezte 1923-ban, jzói oklevelet Szombathelyen szerezte 1928-ban, Gyakornok volt Kisdorogon és Beremenden. 1928 elején Hidason kisegítő

munkaerő, az év közepétől kezdve Villányon s. jegyző volt. 1932 óta Ujpetrén h. körjegyző, 1933 óta körjegyző. A Villányi kaszinó tagja.

VAJSZLÓ

Neve nem változott az Árpádok óta. Egy 1244. évi okmányban: Terra castri Quazdi Woyzlou vocata. (Árpádk. új okmt. XI. 332.) Egy 1267. évi okmányban két testvér, Péter és Pál, Koast vár szabad jobbágyai felajánlják Baranya-vármegyében fekvő Waislow nevű földjüket a nyúlszigeti apácáknak. Margit királyleány parancsára templom épült az új birtokon. 1354-ben N. Lajos király a keddi vásárnapot engedélyezte Vajszlónak. Mikor a török 20.000 tatárt telepített le Baranyában, ebből 3000 került Vajszlóra és környékére. A falu határában van egy domb, melyet mai napig is tatártemetőnek neveznek. A középkor végén hozzátartozott Csehtelek (Chehtelek- in distr. Ormankewz. 1475. és Dobravica 1408. „Dobrauicha, 1473. Dobraycza). Mellette feküdt az elpusztult Kápolna község.

Benedek Zsigmond gőzmalomtulajdonos, thb. tag * 1876-ban Vajszlón. Középiskolái elvégzése után 3 évig a vajszlói erdőgondnokság irnoka volt. 1898-ban kereskedést, majd szikvízgyárat létesített. 1905-ben napi 70 q. teljesítményű gőzmalom épített, 1907-ben napi 100 q. teljesítményűre fejleszti „Ganz”-féle hengerekkel és koptatóberendezéssel. Az OTT testnevelési ezüstéremmel, a pápa „Pro Ecclesia et Pontifice” aranyéremkeresztel tüntette ki.

Bíró János közs. bíró * 1881-ben Vajszlón; birtokán gazdálkodást folytat, főleg sertésenyésztéssel foglalkozik. — 1914-ben bevonult az 52. „gy. e.-hez, a szerb és orosz fronton küzdött, 1918-ban leszerelt. 1932 óta közs. bíró. Az úrbéri közbirtokosságnak több ízben volt elnöke, jelenleg tanácstagja.

ITT KEZDŐDIK A 320005.TIF

Dénes Gyula banktisztv. * 1899-ben Vajszlón. 1917-ben a pécsi f. keresk. iskolában érettségizett, majd a Vajszlói keresk. bankhoz került; 1928 óta a Vajszlói népbank szöv. áruosztályát vezeti. —

Felesége: Reiner Erzsébet.

Holló János áll. főnök * 1882-ben Adán. Közig. pályán dolgozott 4 évig, a Máv szolgálatában Dályán, (Horvátországban) és Kiskőszegen működött. 1920 óta áll. előlj. Vajszlón. 1927-ben a keresk. miniszter engedélyével hiv. vizsgát tett. A Levente és Sport egy., a Casino választm. tagja. — Felesége: Kun Mária, fia: János.

Kiss Béla körállatorvos * 1903-ban Bpsten. Kaposvárrott érettségizett 1921-ben, az állatorvosi főiskolán 1925-ben szerzett diplomát. Balatonszárszón működött, 1927 óta Vajszlón körállatorvos. 1929-ben tett tiszti vizsgát. Helyi társ. egyesületek választm. vagy r. tagja. — Felesége: Laurencz Ilona.

Kudar Pál szöv. pénztáros * 1889-ben Vajszlón. A 19. h. gy. e.-hez vonult be 1914-ben. 1915-ben orosz fogságba esett, 1918-ban hazaszökött. Birtokán gazdálkodik; 1929 óta vm. thb. tag. Több ízben volt közs. bíró; a Polgári kör elnöke. — Felesége: Varga Zsuzsanna, leányai: Ilona, Zsuzsanna.

Müller József rk. plébános * 1888-ban Kadarkuton. A teológiát Pécsen végezte, 1911-ben szentelték pappá. Mint káplán Nagykönyiban, Bükkösdön, Gödrén, Tolnán és Szekszárdon működött. 1923-tól Pécsen áll. el. isk. hitoktató volt. 1930 óta Vajszlón plébános.

Ref. egyház. Már 1610-ben virágzó anyaegyház. 1661 körül Komáromi János, 1670 körül Noszvadi esperes a lelkipásztor. Az 1746-ban Solton tartott superintendenciális összejövetelel négy fiatal lelkipásztor kért eklézsiát. Üresedésben csak egy volt: a vajszlói. Itt jó fizetést adtak a papnak, mégsem akart -egyikük sem odamenni, mert a baranyai üldözésekről akkor már országszerte beszéltek. Egyikük, Pápai János, mégis elment Vajszlóba. Alig egy évi ottléte után az alispán — Berényi Zsigmond pécsi püspök jelenlétében — fegyveres katonák és hajdúk által elfoglalta a templomot és a prédikátort „kihányatta”. Pápai János a faluban maradt, magánházakban nyomorgott, ezekben tartott istentiszteletet is. Már 1747-ben plébános is van Vajszlón. Ettől kezdve

folytonosan járnak a vajszlóiak Pozsonyba, Bécsbe, hogy visszakapják templomukat, paplakjukat. Végül már csak azt kérik, hogy legalább helyet adjanak nekik, ahol új paplakot, új templomot építhessenek. 1749-ben a Helytartótanács rendeletet adott ki a vármegyének, hogy ne háborgassa, se háborgatni ne engedje Vajszlót. Most már nem bántották a prédikátort; a paplakon kívül is teljesíthette hivatását. 1749-től 1785-ig egy pajta szolgált istentiszteleti helyiségül; előtte egy fára volt felkötve egy deszka, ezt verték meg, ezen doboltak, amikor az istentisztelet kezdődött. 1784 —85-ben épült a templom erős matériából, deszka mennyezete kifestve, torony nélkül, tölgyfazsindellyel. 1789-91-ben a tornyot is megépítették és bádoggal fedték. 1805-ben épült a régi lelkészlak is. A vajszlóiak igen sok közmunkát végeztek az eklézsia javára; egykorú feljegyzések szerint:

1886-ban dongahordást Szentlőrincre 137.80 frt-ért.

1888-ban tengeriszédést és hordást Boroszyánpusztán 30 és fél hold tengeri földön 91.50 frt-ért.

1891-ben kavicsshordást Pécs, Villány Vejtí felé vezető országutakon 828 frt-ért.

1892-ben kavicsshordást 791.52 frt-ért.

1893-ban kavicsshordást 756.60 frt-ért.

A vajszlói oskolamester díjlevelének 4. pontja a következő:

„Vasárnapokon a reggeli istentisztelet előtt a második és harmadik harangozás között a templomban a szentírás olvasásáért fizetődik 10 forint.”

A díjlevel 1813-ban kelt. Ez a szokás akkor már gyenge lábon állhatott, erre mutat a következő megjegyzés:

„Ezt, ha az Oskola Mesterek teljesítik azután is dicséretes, de ha elmarad is, rajtok áll.”

1906 május 16-án a toronyba beütött a villám; leégett a torony, elpusztult a 318 kg. súlyú harang, melynek derekát a négy evangélista képe díszítette,

Még abban az évben megépítették az új tornyot és szereztek egy 330 kg súlyú új harangot. 1929-ben az egyház minden épületét kijavíttatta, átépítette 21.092 P költséggel. A lélekszám 1841-ben 336 volt, ma 271.

Rk. egyház, 1747 óta önálló plébánia, anyakönyve is ez évtől kezdve van. Templomát 1776-ban építették Nagyboldogasszony tiszteletére. Kegyúr: Vallásalap. Hívek sz. : 756.

Theisz András körjegyző * 1898-ban Beremenden. Középiskoláit Pécssett végezte. 1916-ban az 52. ,gy. e.-hez vonult be, 15 havi orosz és olasz frontszolgálat alatt kétszer sebesült, 1918-ban mint hdgy szerelt le. A III. oszt. érdem k. (a kardokkal), bronz vit. érem és a Károly cs. k. tulajd. A megszállás alatt Miskolcon elvégezte a közig. tanfolyamot. 1929 óta Vajszlón körjegyző. Az Olvasó egy., az önk. tűzoltótest. és a Vajszlói népbank elnöke. — Felesége: Székely Ilona, fiai: Endre, László.

VARGA

Czakó Ferenc ny. máv üzemi altiszt * 1870-ben Vargán: a Máv szolgálatában a dombóvári oszt. mérnökségnél, Horvátországban és .(1904-től) Komlón működött, 1920-ban előlépett és nyugdíjba ment. Azóta 23 hold birtokán állattenyésztéssel foglalkozik. — Felesége: Bognár Ann a, gyermekei: István, Katalin, Mária, Anna, Ferenc, Sándor, József, Erzsébet, Etel.

Csertán János kisbirtokos 1893-ban Vargán. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be mint 50%-os hrt szerelt le. 1926-ban h. bíró, 1927-ben közs. bíró, 1929-32-ben h. bíró volt; a Nemz. egys. pártjának elnöke. — Felesége: Vicze Rozália, gyermekei: József, Erzsébet.

Fáncsy Imre kántor-tanító * 1905-ben Gerényesen, régi nemesi tanító-családból. Iskoláit Csurgón végezte, 1927-ben nyert kántor-tanítói oklevelet. Kisbesztercén működött. Vargára meghívás folytán került. Vm. thb. tag, mezőgazd. kam. póttag; a Baranyavm. gazd. egy. tagja, a Levente egy. elnöke. — Felesége: Nikolényi Veronika.

VÁSÁROSDOMBÓ

Böbel János plébános * 1891-ben Siklóson, iskolai tanulmányait Csurgón és Pécssett végezte el. 1914-ben szentelték pappá, 1927-ig (különböző plébániákon s. lelkész volt. 1927 óta vásárosdombói plébános; vm. thb. tag.

Farkas Jenő ig. tanító * 1893-ban Vásárosdombón; Pécssett szerzett tanítói oklevelet és Attalán kezdte meg működését. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 1915-ben orosz fogságba esett, 1920-ban került haza. 1922-ben Vásárosdombón kántor-tanító, 1930-31-ig lett. Az isk. kiv. népm. egy. vezetője. — Felesége: Szandtner Rózsi, gyermekei: Jenő, Tibor.

„Hangya” fogy. szöv. Böbel János plébános kezdeményezésére, Vásárosdombó és vidéke „Hangya” fogy. szöv. néven 1919-ben 127 taggal alakult meg. Jelenleg 336 üzletrésszel és 672 pengő alaptőkével rendelkezik, havi forgalma kb. 2000 pengő. Elnöke: Böbel János plébános; ü. v. ig. Makár Béla tanító; ü. v.: Németh Lajos.

Harmath Dénes körjegyző * 1895-ben Magyarakanizsán; iskoláit Szabadkán és Egerben végezte. 1915-től a 6., majd a 3. II. gy. e.-ben az olasz és orosz fronton harcolt és megsebesült. Kítüntetései: Sign. laud. (kardokkal), bronz vit. seb. érem, Károly cs. k. 1923-ban megszerezte diplomáját, Somodon a. ü. jegyző, 1927-ben Magyarhertelenden körjegyző lett; 1930 óta vezeti a vásárosdombói körjegyzőséget. A Levente egy. elnöke. — Felesége: Sondor Margit, gyermekei; Sándor, Sárka.

Makár Béla tanító * 1900-ban Pécssett, iskoláit ugyanitt végezte. 1918-ban bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 2 hónapig volt az olasz fronton. 1921-ben tanítói oklevelet nyert, 1923 óta Vásárosdombón működik; a Levente egy. vezetője; a „Hangya” ü. v. igazgatója. Irodalmi munkásságot is fejt ki. — Felesége: Gyulai Irén, fia: Béla.

Nagy János közs. ir, tiszt * 1910-ben Ujdombóváron, erdélyi családból. Iskolái ,elvégezése után Vásárosdombon ir. tiszt. lett. 1933-ban véglegesítették; szépirodalmi működést is folytat.

Németh Lajos üzletvezető * 1900-ban Kisbajomban; mint kereskedő 1917-ben Szigetváron szabadult fel. 1918-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be, leszerelése után a „Hangya” kötelékébe lépett. 1928 óta a vásárosdombói üzlet vezetője.

Rk. egyház, 1710-től önálló plébánia. Anyakönyve 1734 óta van. Templomát 1789-ben építették Szt Márton püspök tiszteletére. Kegyúr: galánthai hg Eszterházy Pál. Hívők sz.: 845.

dr. Szigethi Kálmán s. jegyző * 1904-ben Zalátán. Középiskoláit és az egyetemet Pécsen végezte. 1922-25 között a nemz. hadseregben szolgált, 1927-ben áll. tud. doktorrá avatták. 1928-ban köz. vizsgát tett. 1929 óta választott s. jegyző Vásárosdombón. — Felesége: Pallag Ilona, gyermekei: András-Pál, Ilona-Éva és László-Kálmán.

VÁSÁROSSZENTGÁL

Kleisz Nándor gőzmalomtulajd. Malmát 1930-ban vásárolta, átépítette, modernizálta. 70 HP gőzgéppel, 4 henger-székkal, 1 pár kövel dolgozik. Pécs részére keresk. őrlést, a környék részére vasmőrlést végez. Vir. képv. test. tag. Felesége: Schmidt Ilonka, gyermekei: Ilonka, Jolán, János (képesített molnármester, középisk. érettségit is tett. 1918-ban a 19. h. gy. e.-ben az olasz harctéren, mint hdj. örm. szolgált. A malom (íz. vezetője.) és Árpád.

Kocsis Vince gazdálkodó * 1864-ben Vásároszentgálon. 35 éve közs. képv. test. tag. 1908-ban közs. bíró, azelőtt 3 évig h. bíró volt, az iskolaszék több éven át elnöke és gondnoka volt. Mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkozik. — Felesége: Kovács Mária, gyermekei: Mária (Holos Vincéné), Aranka (Kovács Imréné).

Tóth József közs. bíró * 1882-ben Vásároszentgálon. 1929 óta bíró. 6 évig közs. képv. test tag, 4 évig esküdt volt. Az iskolaszék tagja. Birtokán állattenyésztéssel, szőlőtermeléssel foglalkozik. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz harctéren sebesülve fogságba esett, 1918-ban jött haza, — Felesége: Tóth Verona.

VASAS

Az Árpádok alatt Vosos néven fordul elő; (Árpádk. új okmt. VIII. 334. Az egyházi birtok most a Közalapítványé.

sikabonyi Angyal László szk. fhdgy, okl. ép. mérnök, dgt főmérnök * 1898-ban Pécsen. Bpsten érettségizett 1916-ban. A Ludovika akadémián 1917-ben hdgyá avatták. Az 1. h. gy. e.-nél teljesített szolgálatot az olasz fronton. III. o. kat. érdem k., háborús emlékérem tulajd. 1919-ben kérelmére szk. viszonyba helyezték. A bpesti műegyetemen 1924-ben nyerte oklevelét. 1922 óta a Dgt-nél ép. főmérnök. A vm. thb., a Mérnöki kamara, a Magyar mérnökök és építészek szöv. tagja, a Kultur egy. elnöke, a Lövész egy. alelnöke.

Csiszár Gáspár cs. őrsparancsnok 1882-ben Nagykatason; a cs. iskolát Székesfehérváron végezte, a világháborúban az orosz fronton és a táb. csendőrségnél szolgált. Kor. ezüst., kor. vas érdem k., háb. emlékérem, legénys. jelvény, 1912-13 emlékérem tulajd. 1922-től Magyaratádon és Kóródon volt őrsparancsnok h. 1929 óta vasasi őrsparancsnok; dics. okiratokat, nyilv. dicséretet is kapott. — Felesége: Klein Karolin.

Farkas József fodrászmester * 1901-ben Szászváron. 1918-ban szabadult fel, mint segéd Somogyon és Pécsen dolgozott. 1920 óta Vasason van üzlete. A Kultur egy. választm. tagja.

Herold Erzsébet okl. szülésznő * 1899-ben Bácsalmáson. Oklevelét Pécsen szerezte 1924-ben, ezután a pécsi klinikán és Meződön működött. 1925 óta Vasason közs. szülésznő.

Jekl Antal kovács m. és gyógykovács 1886-ban Hirden. A szakmát Vasason tanulta, mint segéd Pécsen, Frigyesföldön és Vasason dolgozott. 1908-ban Budapesten patkoló tanfolyamot végzett. 1911 óta önálló. 1914-ben bevonult a 8. h. busz. e.-hez. Az orosz és román fronton 36 hónapig küzdött, mint örm. szerelt le; bronz vit. érem, kor. vas érdem k., Károly cs. k., 1908-as emlék k. tulajd. Felesége: Werb Erzsébet, fiai: János, Antal.

Kreutzer Ádám hentes- mészáros és kocsmáros, mozgóképszínház tulajd. 1889-ben Hirden. A hentes és mészáros mesterséget 1904-ben

Szászváron tanulta, majd édesatyja üzletét vezette. 1914-ben önállósította magát, 1924-ben kocsmát nyitott, 1931-ben megvette a vasasi mozgóképszínházat; közs. képv. test. tag. — Felesége: Ruppert Magdolna, fia: Jenő.

Majer József vegyeskeresk. * 1903-ban Somogyon; a fűszer- és vas-szakmát Pécssett tanulta, 1920-ban szabadult fel, mint segéd a Dgt vasasi élelmitárában, Belgiumban, Franciaországban, Németországban és Hollandiában működött 1927-ben alapította vasasi kereskedését. A kultúregy. választm. és számvizsg. biz. tagja.

Moravek János ny, máv áll. előlj. * 1868-ban Budapesten. 1889-től a csendőrség szolgálatában állott, Borostyánkőn 3 évig őrsparancsnok volt; a honv. min. és a ker. parancsnok részéről dics. okiratban részesült, 1899-től Fiumében máv távirász. Susicán, Skardon és Bükkösdön áll. felvigy. 1912-től Somogy Vasas áll. előljárója volt. 1922-ben nyugalomba vonult. — Felesége: Stern Anna, leányai: Ilona, Etel.

Niedling József szabómester * 1894-ben Nagynyárádon; Németországban, és Grácban dolgozott, Münchenben szabászati tanf. végzett. 1915-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be az orosz és olasz fronton küzdött 38 hónapig. Egyszer sebesült, a bronz. vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1920-tól Hirden volt önálló, 1924-ben műhelyét vasasi házába helyezte. 1-2 segédet foglalkoztat. Felesége: Zigó Ilona, leánya: Márta.

Nikolausz Mária p. ügynök * Vasason. Középiskolát végzett 1913-ban Pécssett p. ügynöki vizsgát tett, azóta a vasasi p. ügynökség vezetője. (Atyja N. József Vasason 35 évig kántortanító volt).

Pajk János Dgt élelmitár vez. * 1897-ben Vasason. 1910 óta áll a Dgt szolgálatában; 1918-tól Pécsbányatelepen, 1923-tól Vasason s. vez., 1923 óta önállóan vezeti az élelmitárat. A Tűzoltó, test. titkára, a Kultúregy. választm. tagja. — Felesége: Fetter Karolin, gyermekei: László, Eleonóra.

Schmidt János malomtulajdonos *. 1873-ban

Vasason. 1894 óta önálló, molnár. 1910-ben a régi malmát lebontatta és a mai, emeletes, modern, 4 pár hengerrel, 30 HP szivógázmotorral, 1 pár kőjárattal, 9 szitával felszerelt malmot építette, keresk. és vámórlést végez, Pécssett, Kossuth L. u. 20. sz. lisztüzlete van, több nagyobb üzlet az ő terményeit árulja; közs. képv. test. tag,- — Felesége: Róth Mária, gyermekei: József (a malom vezetésében résztvesz), Etel.

Stubna Viktor okl. bányamérnök, bányafelügy. * Somogyon; a pécsi főreáliskolában érettségizett. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. .e.-hez, orosz fogságba. esett, itt magyar-orosz tolmács volt. 1918-ban jött haza, mint hdgy szerelt le. A nagyezüst vit. érem tulajd. Bányászati főisk. Selmecebányán végzett, okl. Sopronban nyert 1921-ben. 1918-tól Dgt bányamérnök, 1927-ben felügy. lett. Tanulmánya a bányalámpákról a MÁK díját nyerte el. A közs. képv. test., a Bányászati és kohászati egy., a Term. tud. társ., a Mérnöki kamara, a Mérnök. és építész egy. tagja. 1931-ben megszervezte a helyi bányászzenekart, 1933-ban pedig a labdarugó csapatot.

Szabolcs Rezső okl. bányamérnök,.. közp. felügy., ker. főnök, * 1879-ben. Vasason; a pécsi főreáliskolában érettségizett, bányamérnöki oklevelet 1904-ben Selmecebányán nyert. 1902-től a Dgt: szabolcsi bányaművénel volt bányaassistent, majd ker. főnök lett, mint ilyen jött Vasasra 1914-ben; vm. thb. tag, a Mérnöki kamara, a Bányászati és kohászati egy., a Mérnök és építész egy. tagja, a Nemez. munkavéd. vezetője, a Kultur egy. díszelnöke, a Lövész egy. elnöke.

Varga János sütőmester, * 1895-ben Görösgalon; 1913-ban Pécssett szabadult, mint segéd Pécssett dolgozott. 1915-ben bevonult az élelmezési osztályhoz, az ,orosz, szerb és olasz fronton 18 hónapot töltött. 1930 óta Vasason önálló. — Felesége: Martinkovics Anna, fiai: Jenő, Lajos.

Zorn Antal * 1897-ben ,Magyarhertelenden. Pécssett vas- és fémipari szak. -tanfolyamot végzett 8 évig elektrotechnikus volt. 1920-ban alapította a Dalkoszorú egy., melynek 5 évig elnöke olt. 1925-

ben vasasi házában vegyeskereskedést nyitott. A Kultur egy. alapító és vez. tagja, közs. képv. test. tag. - Felesége † Ruppert Gizella, gyermekei: Ervin, Ida.

VÁZSNOK

Csillag Jenő kántortanító, * 1884-ben Pécssett; tanítói oklevelét is itt nyerte el. 1905-ben Kisbesztercén, 1909-től Egyházbéren működött, 1926 óta Vázsnokon kántortanító. Közs. képv. test. tag, az egyháztanács jzöje, — Felesége: Harangozó Ilona, gyermekeik: (Kopai Lajosné), Emma, Jenő.

Csizmadia Mihály kisbirtokos, * 1893-ban Vázsnokon. 1916-ban bevonult katonának, orosz fogságba került, 1918-ban szökve hazajött. Kitüntetései: kis-ezüst, bronz vit. seb. érem. 1919 óta 38 hold birtokán, főleg állattenyésztéssel foglalkozik, 1924 óta közs. előljáró. -- Felesége: Papp Margit, gyermekei: István, Ilonka.

Szabó Gyula közs. bíró, * 1880-ban Vázsnokon. Pécssett elvégezte a szőlészeti és borászati szaktanfolyamot. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, mint 50%-os hrt szerelt le. 1912-től közs. előljáró, 1927 óta bíró. — Felesége: Farkas Ilona, fiai: Balázs, Gyula, Ernő.

VÉKÉNY

Vadas Gyula rk. ig. kántortanító, * 1881-ben Szekszárdon, régi iparos családból. A tanítóképzőt Csáktornyan végezte 1901-ben; már 1899-ben gyak. tanító volt Lodományban. 1901-től Hegyhátmarócon kántortanító. 1925-ben igazgató lett, 1931 óta Vékényben működik. Jár. faisk. felügy., mint gazd, tudósító elism. okiratot kapott. 1914-ben bevonult a 44. gy. e.-hez, a szerb, román, olasz frontokon küzdött, 1918-ban hdgy-ként szerelt el. A kisézüst, a bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. — Felesége: Bien Erzsébet, gyermekei: Gizella (Jüger Antal szászvári orvos neje), Irén (Guly Kovács György-né), Kornélia (Ferenc Lajosné).

VÉMÉND

Őskori telep, a község déli része és határa gazdag lelőhely. A vasút mellett őskori állatok csontját találták. — A középkorban nagy község volt. A pápai tizedlajstromban előforduló (276.) Emun, valamint a Zichy okmánytárban található (IV. 235. 1392.) Emul valószínűleg Véménddel azonos. — A mai Véméndről az első birtokadat 1752-ből való. Az ekkori adóösszeírásban 43 német adófizető neve van felsorolva; a II. József idejében készült térképen, mint „Vémént” szerepel. A község mai lakósa Várady szerint Schleswig-Holsteinből, Schmidt Henrik szerint Voralberg, Spessart és a Hohe Rhön hegységek vidékéről települtek ide. A község területe 5.541 k. hold, ebből 3201 h. szántó, 1330 h. erdő, 351 h. többi kert, rét és legelő. Az erdők vadállománya (szarvas, őz, vadsertés, fácán) féltett kincse a vadászoknak. A község határában fakadó, rakoncátlan víz, mely régebben 5 vizimalmot hajtott, sokszor kiöntött s még a molnárokat is kilakoltatta. A lakósság 90%-a német, 97%-a katolikus. Az utolsó időben bevezették a vill. világítást, 6 tantermes iskolát, körorvosi lakot, csendőrlaktanyát és utakat építettek. (Hesz Béla ig. tanító közlése).

Beck Károly ny. rk. tanító, * 1863-ban Baján, u. itt 1883-ban szerezte oklevelét. 1887-től 1925-ig Véménden volt tanító, 44 éves szolgálat után ment nyugdíjba. Alapításai: a Temetkezési egy., a Rk. olvasóköri, a Tejszöv. Volt közs. képv. Gyümölcskertészettel foglalkozik, faiskolája van. — Felesége: Stangl Emma, 5 gyermekük van. (Fiai: József, Ferenc, Károly, résztvettek a világháborúban).

Benkő Albert körjegyző, * 1892-ben Alsóórön. 1912-ben érettségizett a kőszegi főgimnáziumban, mint gyakornok Alsóórön működött. 1914-ben Kassán végzett közigi. tanfolyamot. 1914-ben bevonult a 18. h. gy. e.-hez, az orosz és román fronton harcolt. 1918-ban mint fhdgy szerelt le. A kisézüst vit. érem, Károly cs. k., ném. hadi érdemérem tulajd. 1927 óta Véménden körjegyző.

Hautzinger József gyógyszerész, * 1882-ben

Mosonszentjánoson. Középiskolát Pápán végzett, gyógyszer. oklevelet Bpsten nyert 1904-ben. Működési helyei: Villány, Győr, Mohács, 1906 óta Véménd. 1914-ben bevonult a 46. gy. e-hez, az orosz fronton fogságba esett, 36 hónap után megszökött, 1918-ban szerelt le.

Hegedüs Ödön üzemvezető, * 1905-ben Sopronban. Középiskoláit Sopronban, a gazd. akadémiát Debrecenben végezte; egy éves külföldi tanulmányút után 1928 óta a Pécsváradi tejgazd. váll. véméendi üzemét vezeti. 1930-ban Magyaróváron tejgazd. gyakorlati vizsgát tett. az V. orsz. tejtermékbíráló bizottságtól elism. okiratot nyert. — Felesége: Schubauer Ella.

Herbert János hitelszöv. ügyvezető, * 1893-ban Véménden. Pécssett érettségizett 1911-ben, majd a Mosonmegyei tkpt-nál működött. 1914-ben bevonult a 69. gy. e.-hez, az orosz fronton fogságba esett. 1920-ban került haza, mint zászlós szerelt le, az 1912-13 szolg. érdemk. tulajd. Babarcon és Sztdomjánpusztán gazdálkodott. 1928 óta a Véméendi hitelszöv. vezetője. — Felesége: Simon Jolán, 17 éve áll a posta szolgálatában. 4 éve a helyi postát vezeti.

Hesz Béla ig. tanító, * 1884-ben Székesfehérvárott. Szatmáron nyert tanítói oklevelet 1904-ben. 1905 óta Véménden működik, 1926-ban lett ig. tanító. Több helyi egy. és intézmény tagja.

Hitelszövetkezet (OKH). 1925-ben alakult kb. 150 taggal, 220 drb. 1000 koronás üzletrésszel. Az 1932. évi forgalom 1 millió pengőt meghaladta. Tagok száma 320, az üzletrészeké: 980, 20 pengő névértékkel. Elnök: Jákl József, alelnök: Czinner György, ü. v.: Herbert: János, pénztárnok: Wekner József.

Levente egy. 1925-ben alakult 100 kötelezett taggal; több megyei és járási versenyen szerepelt eredményesen. Elnök: Benkő Albert körjegyző. Főoktató: Trabert Márton tanító.

Mártusz József máv áll. előljáró * 1899-ben Gerényesen; 1917-ben Szabadkán vasúti vizsgát tett. (A nemz. hads.-ben 13 hónapig szolgált, mint címz. Működési helyei: Bátaszék, Misány, Bpest

keleti p. u., Pörböly, Magyarbóly. 1932-ben áll. vez. vizsgát tett, azóta a véméendi állomást vezeti. — Felesége: Biró Erzsébet.

Pécsváradi tejgazdasági váll. (I. o.) véméendi közp. üzeme. Teljesen modern, berendezéssel 6, össz. 28 HP vill. motorral dolgozik. üzemvezető: Hegedüs Ödön.

Rk. egyház. 1788 óta önálló plébánia. Anyakönyve ugyanez évtől kezdve van. Templomát 1796-ban szentelték fel Szt Mihály ark. tiszteletére. A temetői, Nep. Szt János tiszteletére emelt kápolnát 1812-ben szentelték fel. Kegytúr: Egyetemi alap. Hiv. sz.: 2469. (ném.)

Scharfenberger János plébános ker. tanfelügyelő * 1883-ban Nagymányokon. Pécssett érettségizett, a teológiát is itt, végezte, 1908-ban szentelték pappá. Rácmeckén, Himesházán, Bonyhádon és Pakson káplán, Pécssett 1915-18-ig hittanár és a Kat. legényegylet alelnöke volt. 1919-től Závodon volt plébános. 1929 óta völgyeségi esp. ker. tanfelügy. 1932 óta véméendi plébános, a Rk. olvasókör és Népkör elnöke.

Trábert Márton rk. tanító * 1893-ban Véménden. Pécssett 1913-ban szerezte tanítói és kántori oklevelét. Működését Baranyakisfaludon kezdte, 4 hónap:, mulva Véménden megválasztották tanítónak. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, orosz és olasz frontokon harcolt, súlyosan sebesült, mint fhdgy szerelt le. Kor. arany, érdem k., Károly cs. k., háb. emlék érem, seb. érem tulajd. A levente egy. főoktatója, az isk. kiv. népm. tagja, stb.

VERSEND

Árpádkori oklevelekben Wersund, Wersend nevek alatt fordul elő (Csánki: II. 536.). Egy 1340. évi okmányban előfordul egy Versendi András nevű nemes ember (Andreas de Wersend nobilis jobagio de Baranya),

Ambach Kristóf gazdálkodó * 1892-ben Versenden. 1912 óta gazdálkodik birtokán. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 1918-ban szerelt le. 3 évig volt közs. esküdt, 2 éve közs. pénztáros; a Tejszöv. tagja. — Felesége: Rédenbach Margit,

gyermekai: Margit, Antal.

Becker Károly gazdálkodó * 1886-ban Versenden. 1915-ben bevonult az 52. gy. e-hez, az orosz fronton megsebesült, jobbkarja hiányzik, mint 75%-os hrt szerelt le 1916-ban. 2 éve közgyám, a Tejszöv. tagja. Felesége: Schlinkhoffer Katalin, leányai: Anna, Katalán.

Hudecz Károly kereskedő és sütőmester, * 1909-ben Pécsen, itt szabadult fel a sütőszakmában is, mint segéd Siklóson és Bpsten dolgozott. 1931 óta Versenden önálló. — Felesége: Bazsó Etel, fia: Károly.

König János körjegyző, * 1901-ben Németbólyban, Középkiskoláit Pécsen, a közg. tanfolyamot Szombathelyen. végezte. Működését Versenden kezdte mint s. jegyző, 3 évig Németbólyban a. ü. jegyző volt. 1929 óta Versenden körjegyző. A Lövész egy. és a hitközs. számvizsg. biz. elnöke. — Felesége: Piry Erzsébet, gyermekei: Mária, László, Erzsébet.

Lassányi József tanító, * 1899-ben Mecsekszabolcsban. A pécsi ciszt. gimn. érettségizett. 1916-ban bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az olasz fronton megsebesült, 1918-ban mint hdgy szerelt le. A nagy- és kisezüst, bronz, vit. érem, Károly cs. k. és seb. érem tulajd. 5 évig szolgált a nemz. hadseregben. Tanítói oklevelet Pécsen 1929-ben szerezte, 1930 óta Versenden tanító. A magyarsokac kör elnöke, levante oktató, isk. kiv. népm. körz. titkár. — Felesége: Richter Franciska okl. tanító, fia: József.

Rk. egyház. Templomát Szt Mihály ark. tiszteletére építették 1772-ben, 1754-ben a plébániát felosztják és mint fiókegyházat Babarchoz, majd 1885-ben Szajkhoz csatolják, 1928-ban ismét önálló plébánia és ugyancsak ez évtől kezdve vezet anyakönyvet. Hiv. sz.: 1280. (ném. horv. magy.)

Schipek Ödön postamester, * 1866-ban Vízlendván; a mézeskalácsos szakmát tanulta ki és 3 évig segédeskedett. 3 évig a csendőrségnél szolgált. 1894 óta van a postánál. — Felesége: Reith Erzsébet, leányai: Mária, (Kerekes Mátyásné), Anna (Baumholczér Jánosné), Margit

(Tránter Józsefné).

Sziltsz János közs. kocsmáros, * 1905-ben Németbólyban. A mészáros-hentes mesterséget tanulta ki, Eszéken, Pécs-váradon és Németbólyban volt segéd. 1931-ben vette át a versendi községi kocsmát. Felesége: Reisz Juliánna, gyermekei: János, Juliánna.

Wirtmann János szatócs, * 1905-ben Versenden régi baranyai családból. Saját szöllőjén folytatott gazdálkodást, 1929 óta üzlete van, a Rk. olvasóköri tagja.

VILLÁNY

A községet határoló szép fekvésű hegyekből az ásatások igen sok leletet hoztak napvilágra. Pattintgatott és csiszolt kőszerszámok, pattintgató, csiszoló és őrlő kövek, agyag faltapaszkok, gyöngyök és agyagedények a kőkorból. Lapos rézvéső és rézcsákány a rézkorból. Bronz vésők, sarlók, lándzsák, gyalu, kés, karperec, sodrony, bronzvarrotű jellemzőbb bronzkori tárgyak. A vaskor is képviselve van La Tène izlésű fibulával és agyag edényekkel. — A római korban szintén lakott hely volt, mint kiszolgált katonák, földművesek és tisztviselők tartózkodási helye. — A középkorban a tatárduláskor sokat szenvedett, utána a Villányiaké, részben a Garayaké volt. Egykoru oklevelekben Villa, Villiam, Wallyan, Vylyan nevek alatt fordul elő. — Jeles bortermő vidék, borai világhírűek.

Anchenmann Ferenc gépkeresk., műszerész, * 1888-ban Villányon; reáliskolát, keresk. akadémiát végzett Budapesten, majd borkereskedő volt. 1914-ben mint zászlós vonult be, Sabác bevételénél nagy- és kisezüst vit. érmet nyert, még 1914-ben hdgy lett. Orosz fogságba esve, 7 és fél évig volt Turkesztánban. — Német-, orosz-, francia- és angol nyelven beszél. 1922 óta gépkereskedő, előbb mechanikus szakvizsgát tett. — Felesége: Nemes Bazsin Katalin.

dr. Barton József h. s. jegyző, * 1907-ben Átán; jzógyak. Szalántán és Eger-ágon volt, 1929-ben Keszüben irnoknak választották meg, 1932-ben a pécsi egyetemen áll. tud. doktor lett, ugyanez

évben Egerben jzói oklevelet nyert. — Felesége: Herz Mária.

Bauer Ede malomtulajdonos, vegyeskeresk. * 1893-ban Ujpetrén. Villányban, Németbólyban, Pécssett volt segéd; 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, megsebesült, 1918-ban leszerelt. 1919-től Ujpettén volt, 1925 óta Villányon van üzlete, virágosi malma 65 HP gépezettel, napi 100 q. teljesítőképességű, 60 kabinos strandfürdője, földje, szőlője is van. Közs. képv. test., volt vm. thb. tag. — Felesége: Bohnenberger Anna, gyermekei: Emil, Etel, Mária.

Bleier Antal sütőmester, * 1892-ben Villányon. Ugyanott 1907-ben szabadult fel, segéd Pécssett és Villányon volt. 1914 óta önálló. A világháború alatt 4 és fél évig teljesített kat. szolgálatot. Modernül felszerelt műhelye van, szőlészettel is foglalkozik. — Felesége: Mayer Katalin.

dr. Bleyer Jakab ny. miniszter, orszgy. képv., egyet. ny. r. tanár (Bpest) * 1874-ben Dunacsében (Bács m.). Egyet. tanulmányait Bpsten, Münchenben és Lipcsében végezte, Sopronban és Bpsten középisk. tanár; 1908-tól a kolozsvári, 1911 óta a bpesti egyetem ny. r. tanára. A Friedrich-, Huszár- és Teleky kormányokban a nemz. kisebbségek minisztere volt. 1910 óta a Magyar. tud. akadémia tagja, a müncheni Deutsche Academie szenátora. Magyarországon, főleg Baranyában megalakította a Magyarországi német népművelődési egyletet, melynek ü. v. alelnöke. A „Sontagsblatt” c. hetilap alapítója és kiadója. A parlamentben a villányi kerületet képviseli.

Busch József esztergályos mester, * 1886-ban Diósberényben. 1902-ben Hőgyészen szabadult fel, segéd Pécsen, Mohácson, Kaposváron, Bácsalmáson, Szekszárdon volt. 1910 óta Villányon önálló. A világháború alatt a 69. gy. e.-ben 6 hónapig szolgált. Az Ipartestület volt elöljárója és pénztárnoka. — Felesége: Kelbert Erzsébet, gyermekei: Mihály (esztergályos), János (borbély), Margit.

Cserny Bernát órás és ékszerész, * 1888-ban Keskenden; Eszéken szabadult fel, Budapesten, Bécsben, Berlinben és Svájcban dolgozott. 1914-

ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb fronton megsebesült, mint I. o. számv. altiszt szerelt le. Kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1913 óta Németbólyban, 1932 óta Villányon is van üzlete, — Felesége: Scheer Mária, fiai: Bernát, Imre.

Felhoffer Ferenc fényképész, * 1909-ben Villányon. A szakmát Bécsben tanulta, segéd Bécsben és Villányon volt. Itt 1928-ban „Modern” fényképészeti műtermet nyitott; temetkezési vállalata is van, szőlészettel is foglalkozik. Az Ipartestület és a Legényegy. tagja. — Felesége: Leiszter Mária, fia: Ferenc.

Fürst Bernát ny. körállatorvos, * 1880-ban Verbón. Középiskoláit és az állatorvosi főiskolát Bpsten végezte 1905-ben, azóta Villányon folytat gyakorlatot. 17 évig volt körállatorvos, 1930-ban ment nyugdíjba. A világháború alatt kat. állatorvos volt. A Casino tagja. — Felesége: Löwy Aranka, fiai: László, Ottó.

Fürst Pál borkereskedő, * 1878-ban Pettauban (Stájerország). Grácban érettségizett, Berlinben szerzett építészmérnöki oklevelet. Strassburgban volt ép. mérnök és vasbetonváll. 1908-ban nagybátyjához Narédi Józsefhez Villányba jött, aki gyógyszerész, borkeresk. és a Villányi pezsgőgyár rt. igazgatója volt. — 1908-1909-ben borszakmai tanfolyamot végzett és Bohnban vizsgát tett. 1910-ben átvette nagybátyja borkereskedését. A világháború alatt 3 évig Zsezsovban áll. parancsnok volt. 1918-ban mint szzds szerelt le. A Sign. laud. (a kardokkal), a kor. arany érdemk. stb. tulajd. A Villányi tkpt elnöke, az 1925-ben alapított Bäder és Fürst ecetgyár társtulajdonosa. Kizárólag külföldre szállít magyar borokat. A Casino tagja. Beszél németül és franciául. — Felesége: Saltzmann Emma, leányai: Emma, Gertrud.

Gergály János fűszerkereskedő, * 1903-ban Villányon. 1920-ban Villányon szabadult fel, segéd Eszéken és Mohácson volt. 1922-1928-ig a csendőrség szolgálatában állott, mint őrmester szerelt le. 1928 óta van Villányon üzlete. — Felesége: Füzy Ilona, leánya: Edith.

Glied Manó szappanfőző mester, * 1876-ban Nagybodolyán; a fűszeres majd a szappanfőző szakmában szabadult fel, Bécsben, Salgótarjánban, Mohácson, Rimaszombaton és Temesváron dolgozott. 1910-től Borjádön volt önálló, A háború alatt a 19. h. gy. e.-ben a román fronton szolgált. 1922 óta Villányon önálló; az izr. hitközség templomgondnoka — Felesége: Blaszc Regina.

Gulyás Péter postamester, * 1889-ben Berzencén. Iskolái elvégzése után Berzencén, majd Barcsön volt a posta szolgálatában. 1920 óta p. mester. 1931 óta a villányi I. oszt. p. mesterség vezetője. A világháború alatt a 19. h. gy. e.-nél teljesített szolgálatot. A Casino és az Ip. kör tagja. — Felesége: Ilk Margit, gyermekei: Edith, Endre, Péter.

nagyréti és kisgyimóti dr. Gyimóthy Jenő orvos, * 1894-ben Villányon ősi nemesi családból; középiskoláit Pécsen végezte. 1914-ben bevonult a 6. h. gy. e.-hez, 21 hónapot töltött az orosz fronton, mint e. ü. hdgy szerelt le. Az arany érd. k., kieszüst vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1921-ben Bpsten avatták doktornak. Az Uj Szt János kórházban működött, majd Villányon h. körorvos lett. 1922 óta villányi körorvos, az OTI és a Mpv orvosa. Több társ. és kultur egy, tagja. — Felesége: Gröschl Mária, gyermekei: Dénes, Mária-Éva.

Heszberger Ferenc épület- és tűzifakeresk., * 1903-ban Nagybudmérén; középiskoláit Pécsen végezte, 1925-ben Villányon tűzifakereskedést alapított, 1931 óta épületfát és épületanyagot is tart raktáron. Az Olvasókör pénztárnoka, a Casino és a Kat. legényegy, tagja. — Felesége: Heil Ilona.

Ipartestület. Alakult 1919-ben, 300 tagja van; alelnök Steig József, pénztárnok: Schneider Konrád, jegyző: Takács Imre.

Izr. egyház. Kis lélekszámú hitközség, a mohácsi rabbiság alá tartozik. Templomuk is van.

Kaitz Márton kötélgyártó m. * 1905-ben Villányon, Pécsen szabadult fel. 1927-ben Villányon önálló lett, minden szakmájába vágó munkát végez, az Önk. tüz. test. tagja. — Felesége: Haidt Anna.

Kaitz Miklós cipész m., * 1909-ben Villányon,

itt szabadult fel 1924-ben Krémer Jakabnál, Magyarbólyban tanulta a szabászatot, 1930-ban önálló mester lett. Az Önk. tüz. test. tagja. — Felesége: Wéber Éva, leánya: Mariska.

Kelbert Ádám közs. bíró, * 1880-ban Villányon, birtokán általános gazdálkodást folytat, a 12. h. gy. e.-ben 12 hónapi orosz frontszolgálat után fogságba esett, hol 3 évig volt. 1931 óta közs. bíró, a rk. egyh. tanácsosa, képv. test. tag. — Felesége: Kelbert Erzsébet, fiai: Péter, Ádám, János.

ifj. Kelbert Péter cipész m. * 1888-ban Villányon, Bpsten szabászati tanfolyamot végzett, segéd Bpsten, Bécsben, Villányon volt. 1913-ban átvette atyja 50 év óta fennálló üzletét. 1914-ben az 52. gy. e.-hez vonult be, a szerb és olasz fronton küzdött, mint örm. szerelt le. Kor. vas k., Károly cs. k., stb. tulajd. Szőlészettel is foglalkozik, Rk. egyh. tanácsos. — Felesége: Weber Anna, leánya: Anna.

Kienle Ernő körjegyző * 1895-ben Sombereken. Középiskoláit Pécsen, a jegyző tanfolyamot Szombathelyen végezte 1914-ben, Püspöklakon volt jzógyak. 1915-ben bevonult a 69. gy. e.-hez, az orosz, román és olasz frontokon harcolt, megsebesült, 1918-ban mint hdgy szerelt le. Kieszüst, bronz vit. érem, Sign, laud., Károly cs. k., seb. érem és kor. arany érd. k. tulajd. 1921-1922 Himesházán, Véménden volt körjegyző, 1927 óta a villányi körjegyzőség vezetője, a Casino választm. tagja, a Rk. hitközség tanácsosa, az Iparos olvasókör igazgatója. Felesége: Csida Margit, leánya: Margit.

Klein Gyula épület- és díszmű bádogos m. * 1878-ban Szondon. Vukováron szabadult fel, segéd Zágráb, Bpest, Pancsova, Temesvár, Versec és Eszéken volt. 1909 óta önálló Villányon. A világháborút a 4. h. husz. e.-ben az orosz fronton küzdötte végig. — Felesége: Klein Regina, gyermekei: Katalin, Ferenc (Pécsen bádogos).

Kohn Gyula vegyeskeresk. * 1884-ben Eszéken, szakmájában Eszéken szabadult fel, segéd Pécsen, Kaposvárott, Nagykanizsán, Bpsten és Keszthelyen volt. 1908 óta Villányon kereskedő. A világháború alatt a 78. gy. e.-ben az orosz fronton

megsebesült, mint 45%-os hrt örm. szerelt le, kisezüst, bronz vit. érem, seb. érem, Károly cs. k. tulajd. - Felesége: Weisz Matild, gyermekei: Ilona, Aladár, Gizella.

Kozma Imre vendéglős, ny. máv. műsz, s. tiszt * 1883-ban Magyarrétfalun; mint ács szabadult fel 1899-ben Eszéken, segéd Pozsegán, Susinegyurgyenovácon, és a nasici fűrésztelepen volt, 1911-ben a testőrségnél szolgált, azután 20 éven át mint máv műsz. s. tiszt teljesített szolgálatot, 1931-ben ment nyugdíjba, azóta Villányon van vendéglője 2 vendégszobával. Az Iparos olv. kör választm. tagja, a kör helyisége nála van. — Felesége: Kovács Mária, gyermekei: Ilona, Mária, Imre.

Krámer Jenő dohányáruda tul. * 1885-ben Villányon. 1903-ban Bpsten a nyomdásziparban szabadult fel, Bpsten, Berlinben, Párisban, Brüsszelben, Génúában volt betűszedő 1914-ben az 1. h. kerékp. e.-hez vonult be. Az orosz fronton egy ütközetben mint figyelő őrszem állt egy fa mögött, melyre az orosz géppuskával lőtt; a fába 40 golyó fűrődött, ő maga szerencsésen megmenekült. Mint hrt 1916-ban szerelt le. 1921-ig atyja szeszfőzdéjét vezette. 1918 óta dohánykisarudája van. — Felesége: Krauser Irma, fia: Imre.

Kregecz Ágoston vasúti vendéglős * 1866-ban; Pancsován tanult ki; Nagykanizsán, Barcsan, Doljnimiholácon, Bpsten, Mohácson dolgozott. 1895-től a Pécsi nemzeti casino vendéglőse volt, 1901 óta Villányon vasúti vendéglős. A Villányi casino tagja, a Rokkant és ny. egy. fiók elnöke. — Felesége: Fogt Anna, gyermekei: Ágoston (gépész-mérnök Amerikában), Gizella (Czellinger Józsefné), Anna (Svoboda Jaroslavné),

Lakner János p. ü.-őri szemlész 1902-ben Godisán. 4 középiskola elvégzése után lépett a p. ü.-őrség szolgálatába. Siklós, Mohács, Sásd, Pécs és ismét Siklós voltak az állomás helyei. 1930 óta a villányi p. ü.-őri szakaszt vezeti. — Felesége: Brogly Mária, leányai: Irma, Margit.

Lambert János kalaposmester * 1907-ben Siklóson. 1923-ban Siklóson szabadult fel, mint

segéd Bpsten, Pécssett, Siklóson dolgozott. 1932-ben alapította teljesen modern felszerelésű üzemet üzletek részére nagyban is dolgozik. — Felesége: Nagy Anna.

Lang Ignác vegyeskereskedő * 1882-ben Gyöngyösön. 1900-ban szabadult fel Jászsalsószentgyörgyön, segéd Szolnokon és Szigetváron volt. 1912 óta van Villányon üzlete. Szőlészettel is foglalkozik. Felesége: Litkei Ilona, fia: László.

Lieber Emil ig. kántortanító, * 1880-ban Ujpetrén, Pécssett 1899-ben szerezte tanítói és kántori oklevelét. 1914 óta Villányon működik. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, itt, és a 31. honv. gy. e.-ben, a szerb, montenegrói, albán és olasz frontokon végigküzdötte a világ- háborút, 1918-ban mint hdgy szerelt le. A Sign. laud. (a kardokkal), a vas érd. k., a Károly cs. k. tulajd. 1930 óta ig. tanító, A Casino számvizsgálója, isk. kiv. népm. előadó, a Kat. legényegy, ellenőre. — Felesége: Streicher Mágit, gyermekei: Ottó (p. ü. őri felv.), Aranka (Babócsay Jenőné).

Litter János szikvizgyáros, sörkeresk. * 1872-ben Villányon. Gazdálkodással foglalkozott, 1916-1918-ig kat. szolgálatot teljesített. 1923-ban alapította szikvizgyárát, azóta a Pannonia sörfőző rt. főlerakata is nála van; — Felesége: Füller Erzsébet, 6 gyermeke van, Az üzemet József és István fiai vezetik.

Loschert Kázmér esp. plébános * 1890-ben Mohácson. A teológiát Pécssett végezte, 1913-ban szentelték pappá. 1919-től pécsi keresk. isk. és főreálisk. hittanár, emericanumi tanulm. felügy. 1921-től székesegyházi karkáplán, 1923-tól leánygimn. hittanár, 1926-tól székesegyházi sekrestye igazg. volt. 1931 óta Villányon plébános, 1933-ban a siklósi ker. esperese lett; a Pécsi Kath. Tudósító egyik alapítója, munkatársa; a Dunántúl zenekritikusa, a Kath. Lexikon munkatársa volt.

Müller Ádám épület- és butorasztalos, koporsókészítő, üveges * 1896-ban Villányon; atyja műhelyében tanult ki, mint segéd Bpsten dolgozott. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és olasz fronton küzdött, gy évig olasz

fogságban volt. A Károly cs. k. tulajd. 1923 óta önálló. Az Ipartest, volt pénztárnoka, jelenleg vez. tagja, tanoncvizsg. biz. tag, — Felesége: Bitter Teréz, leánya: Irén.

Naumovits Simon tojásnagykereskedő * 1891-ben Bátaszéken; a fűszerszakmát tanulta, 1914-ben bevonult a 23. gy. e.-hez, az orosz, olasz és szerb frontokon volt, mint I. o. számv. altiszt. szerelt le 1918-ban. A kor. ezüst érd. k., kor. vas k., Károly cs. k., 1912-1913. mozg. érem tulajd. 1923-ban alapította tojáskereskedését. 28 alkalmazottja, Máriakéménden, Vajszlón fiókja van.

Németországba és Ausztriába is szállít. Az Olvasókör és a Kat. legényegy. választm. tagja. — Felesége: Mayer Katalin.

Perlesz Ignác fűszer, bőr és vaskereskedő * 1890-ben Ferisanciban; 3 évig Pécssett volt segéd. 1911-ben bevonult a 10. h. husz. e.-be, az olasz és román frontokon küzdött, mint örm. szerelt le. A bronz vit. érem, a Károly cs. k. tulajd. 1929-ben vette át atyja 40 éves üzletét. Az izr. hitközség elnöke, a Casino tagja. — Felesége: Schiffer Olga, leányai: Márta, Klára.

Prasch János tanító, * 1895-ben Villánykövesden. Iskoláit Csáktornyán végezte. A világháború alatt az 52. gy. e.-ben az orosz fronton 23 hónapig küzdött, sebesült, mint hdgy szerelt le. A Sign. laud. (a kardokkal), kisezüst, seb. és a háb. emlékérem, Károly cs. k. tulajd. 1919-től Virágoson volt, 1926 óta Villányon van. Levente oktató, a Casino tagja, a Kat. legényegylet alelnöke, isk. kiv. népm. előadó. — Felesége: Bauer Teréz, fiai: Béla, János.

Preisendorf András kőműves m. * 1877-ben Villányon; 1899-ben szabadult fel, segéd Villányon volt. 1903 óta Villányon önálló. A szakmába vágó minden munkát végez. 1914-ben a 19. h. gy. e.-hez vonult be, a szerb, orosz, olasz, román frontokon 3 évig harcolt, egy évig olasz fogságban volt. Az Ipartest. vez. tagja, Rk. egyh. tanácsos, közs. kép. test. tag. Felesége: Wescha Mária.

Princz Béla sütő m. * 1872-ben Mohácson; itt szabadult fel, segéd Harkányban, Siklóson,

Pécssett, Bpsten, Szigetváron, Villányon volt. 1897-ben Beremenden nyitott műhelyt, 1900 óta Villányon van modernül felszerelt péksége. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 1918-ban szerelt le. Az Ipartest. vez. tagja, — Felesége: Schmidt Mária, fia: László (szintén pék).

Proksch Artur ny. körjegyző * 1862-ben Baranyaváron; középiskoláit Pécssett és Eszéken végezte. Hercegszöllösön jzógyak., Dályokon, Beremenden, Nagyharsányban, Magyarbólyban, Dárdán s. jzó volt. 1884-ben lett a villányi körjzőség vezetője, 1928-ban vonult nyugdíjba. Szolgálati ideje alatt jutott el Vinány mai modern formájához; a Közs. tanoncisk., a Gazd. ism. isk., az Óvoda alapítója. 40 évig volt vm. thb. tag, a Casino tagja. — Felesége: Szedlák Laura, fia: Artur (résztvett a világháborúban, mint hdgy szerelt le).

dr. Réti József szolgabíró * 1891-ben Püspökbogádon. Iskoláit Pécssett, Bécsben, Bpsten végezte. A világháborúban 1915-től az orosz fronton küzdött, 2 évig volt orosz fogságban. 1918-ban szerelt le, jelenleg tart. hdgy. 3 évig vm. aljzó volt, 1925 óta Villányon szolgabíró. A Casino igazgatója. — Felesége: Hummel Mária. Rk. egyház, Templomát 1753-ban építették a Boldogságos Szűz Szt Nevének tiszteletére. 1776-tól önálló plébánia, anyakönyve 1776 óta van. Kegyúr: Frigyes főherceg. Hiv. sz. 2079. (ném. magy.)

Steiner József kőfaragó m. * 1862-ben Pécsváradon, atyjánál † Steiner Mórnál tanulta az Ipart, segéd Bonyhád, Szabadkán, Zomborban és Baján volt, 1885 óta Villányon önálló, a járás legrégebb kőfaragó mestere. Hitk. vez. tag. — Felesége: Freid Róza, nevelt leányuk: Krausz Emília.

Stercz József épület- és butorasztalos mester * 1886-ban Villányon; atyjánál, † Stercz Antalnál szabadult fel, Bpsten volt segéd, 1913-ban átvette atyja műhelyét; főleg puhafa-butort készít. — Felesége: Stank Mária.

Strnad Ferenc sütőmester, ipartest. elnök * 1893-ban Villányon. 1908-ban Villányon

szabadult, mint segéd Villányon, Eszéken dolgozott. 1916-1918-ban kat. szolgálatot teljesített. 1920-ban alapította teljesen modernül felszerelt műhelyét. 4 éve ipartest. elnök, az Olvasókör felügy. biz. tagja. — Felesége: Anchenmann Mária, fiai: Károly, Antal.

Schuck Antal fűszer, háztartási cikk és kerékpáralkatrész keresk. * 1881-ben Villányon 1905 óta van a község központjában üzlete. Földje és szölleje is van. A világháború alatt a 32., 52. és a 6. gy. e.-ben olasz és orosz fronton harcolt, megsebesült, orosz fogságba esett, 10 hónap után a fronton keresztül megszökött. Volt képv. test. tag, a Casino tagja. — Felesége: Erb Anna, gyermekei: Antal, József, Mária. (Fiai az üzlet vezetésében vesznek részt).

Schuth Henrik borkeresk., szőlőbirtokos, okl. gazdász * 1876-ban Villányon. (Atyja † Schuth Vilmos 1866-ban került a Rajnavidékről Magyarországra. Mint egyik legrégebb villányi borkereskedő, a villányi bor nevét világhírűvé tette; cs. és kir. udv. szállító volt. 1928-ban halt meg.) Középiskoláit Pécsen, a gazd. akadémiát Magyaróváron végezte 1897-ben; egy éves tanulmányúton Klosterneuburgban volt. 1915-ben vonult be a 19. h. gy. e.-hez, a szerb, montenegrói és orosz frontokon küzdött, mint szds szerelt le. Számos kitüntetés tulajd. A világháború után átvette az üzlet vezetését. Közs. képv. test. tag. — Felesége: Michels Margit, fiai: Vilmos (okl. gazdász), Henrik (orvos), János (gyógysz. gyak.), Tibor (kat. akad. j.).

Takács Gyula vm. ir. tiszt * 1904-ben Dárdán. Középiskoláit Eszéken végezte. Közig. működését Villányon kezdte meg 1922-ben, 1923-ban nevezték ki ir. tiszté. — Felesége: Steibler Laura, fia: Gyula.

Teleki Andor kormányfőtanácsos 1883-ban Pécsen. Keleti akadémiát Bécsben végzett. A szőlészeti- borászati szakmát Francia-, Olaszországban, Bpsten gyakorolta. Atyja † Teleki Zsigmond halála után 1910-ben Sándor fivérével átvette a szőlőbirtok és vasszőtelep vezetését. Bécsben lakik, külföldi összeköttetések

kiépítésével a magyar szőlővessző kivitel terén nagy eredményeket ért el. A háborúban mint tűz. hfdgy vett részt, bronz Sign. laud., Károly cs. k., háborús eml. ér., a Merité Agricola tiszti ker. tulajd. Felesége: Lukács Magdolna, gyermekei: Zsigmond, Marian.

Teleki Sándor kormányfőtanácsos, szőlővesszőtelep tulajd. * 1890-ben Pécsen. Keleti akadémiát Bécsben, szőlészeti és borászati tanfolyamot Bpsten végzett. 1910-ben Andor bátyjával átvette a 42 év előtt alapított vállalatot. A telep és birtok fejlesztését végzi. 1914-ben mint hdgy bevonult a 38. tűz. e.-hez olasz fronton megsebesült, 1918-ban mint hfdgy szerelt le. Ezüst, bronz Sign. laud. déli hadsfőpar. elismerés, seb. ér. magyar német háborús eml. ér. tulajd. A vm. thb. és a kisgyűlés tagja, a Magy. szőlősgazd. orsz. egy. alelnöke, az Alsódunántuli mezőgazd. kamara szől. oszt., Alsódun. vizlecsapoló egy. elnöke. — Felesége: Lauber Erzsébet, leányai: Judit, Erzsébet.

Teleki szőlővesszőtelepek. Teleki név alatt forgalomba jövő BerlandieriXRiparia alanyvesszők azok a keresztezések, amelyeket az 1897-1902. évek folyamán Teleki Zsigmond kb. 40.000 magról kitenyésztett és azután kiválogatott. A magokat 1896-ban hozatta Délfranciaországból. Évek hosszú során, költségét és fáradságát nem kímélve dolgozott azon, hogy olyan egyedeket találjon, amelyek egyesítik magukban a Berlandieri és Riparia vesszők kitűnő tulajdonságait, azok hibái nélkül. Több mint 10 éves fáradhatatlan munkája, melyet Andor és Sándor fiai (1. o.) folytattak és bővítettek, teljes sikerrel járt. Bel- és külföldi szakemberek, akik a BerlandieriXRiparia Teleki vesszőket oltatlan és oltott állapotban behatóan tanulmányozták, egybehangzóan kijelentik, hogy a BerlandieriXRiparia Teleki 8B, 5A, 5BB és 5C a legtökéletesebb alanyvesszők és szőlőink felújítása szempontjából a legnagyobb fontosságúak.

Teppert József ny. postafőnök * 1887-ben Villányon; a posta szolgálatában Villányban, Győrött, Budapesten és mozgópostán külföldön

volt. 1922-ben postafőnök lett, 1923-ban nyugdíjba vonult. 1931 óta a „Futura” helyi kirendeltségének vezetője. 13 évig volt a Casino jegyzője, a Rk. hitközség és a népm. egy. elnöke. Felesége: Takács Erzsébet, fiai: Béla, Ernő.

Teppert Mihály ny. mpv raktárnok * 1864-ben Villányon; mint munkás került a vasúthoz, 28 évi szolgálat után mint raktárnok ment nyugdíjba. 1914-től 1922-ig — a legválságosabb időben, — közs. bíró volt. A megszállás alatt József fia — akkori postafőnök — életét saját élete kockáztatásával mentette meg. A felszabaduláskor ő fogadta Soós tábornokot. — A Temetk. egy. volt elnöke, a Rk. hitközség vez. tagja. — Felesége: Scheuch Katalin, fiai: József (1. o.), Ferenc (mpv főellenőr).

Tóth Dezső főszolgabíró * 1882-ben Temesvárott. Középiskoláit és a jogakadémiát Pécsen végezte. Közigazgatási működését Pécsen a vármegyeházánál kezdte meg. 1925 óta villányi főszolgabíró. A megszállás alatt hazafias magatartása miatt internálva volt.

Varga Sándor th. utbiztos * 1900-ban Liptódon; előbb a Máv, 1925-től a Dgt szolgálatában állott, majd Pécsen az Áll. ép. hiv. 1 évig ép. f elv. volt. 1928 óta a villányi kerület utbiztos. Az Iparos olv. köri könyvtáros. Felesége: Gyenis Erzsébet, leánya: Ilona.

Wéber Ádám kovácmester * 1886-ban Virágoson; mint segéd Bpestben, Badenben, Linzben dolgozott. A 19. h. gy. e.-ben az orosz fronton harcolt. 1921 óta Villányban önálló; az Ipartest. elöljárója. Felesége: Weinmayer Anna, gyermekei: Jenő, Vilma.

Weber Miklós ny. Mpv üz. altiszt * 1879-ben Villányban. 1897-től váltókez. kocsirend., tolatásvez. volt; állomáshelyei: Szabolcsbányatelep, Áta, Németboly és Villány. 1931-ben ment nyugdíjba. — Felesége: Háner Mária, gyermekei: János (közs. irnok), Miklós (körjzóségi alk.)

Villányi Andor író * 1889-ben Villányon; középiskolái elvégzése után a Budapesti Hírlap kötelékébe lépett; Rákosi Jenő felfedezettje.

Megjelent 10 kötet könyve, ezek között legnagyobb sikert Mária című regénye aratta. Szindarabjai: Királynőm meghalok érted (Magyar Színház). Attak című darabjával nyílt meg a Belvárosi Színház, itt került színre Legénykérés és A fekete lilium darabja is. Tizenhat egyfelvonásosát adták elő a fővárosi kisebb színházak. Új darabja: Gyöngyvirág. Mint ujságíró is sikeres működést fejtett ki. Irt minden fővárosi lapba. Jelenleg Villányon él.

Villányi takarékpénztár. Alakult 1914-ben. Jelenlegi részvénytőkéje 200.000 P.—, tartalékok összege 128.000 P. Az intézet leginkább mezőgazdasággal foglalkozók részére folyósít hiteleket és hatékonyan szolgálja körzete gazdasági érdekeit.

VILLÁNYKÖVESD

Egy 1436. évi okmány (br. Révay os. lt. Gyulay VII. 39.) Kwesd néven említi. Köznemesek birtoka volt.

Göb Jakab körjegyző * 1889-ben Villányon. Középiskoláit és a közg. tanfolyamot Pécsen végezte 1911-ben. Villányon s. jegyző, Alsónémedin és ismét Villányon a. ü. jegyző volt. 1926-tól Mánfán körjegyző, 1928 óta a helyi jegyzőség vezetője. Működése alatt létesült a község villanyvilágítása. A Levente egy. és a Polg. lövész egy. elnöke.

Mayer Péter rk. tanító * 1907-ben Kisbudmérén; tanítói oklevelét Baján szerezte 1929-ben, azóta Villánykövesden működik. A Lövész egy. oktatója, az isk. kiv. népm. vezetője és előadója. Felesége: Ambrus Lenke.

Pillinger András keresk. * 1908-ban Pécsudvardon; Mohácson 1925-ben szabadult fel, segéd Mohácson és Siklóson volt vezető cégeknél. 1929 óta van saját üzlete. 1932-ben Pécsen a 8. h. .gy. eben teljesített kat. szolgálatot. — Felesége: Schulteis Hilda, fia: Béla.

VIRÁGOS

Szársomlyó (majd Harsány) várához tartozott, régi neve Virágosberek volt. Árpádkori és későbbi

okmányokban Wylagusberuk, Vyragos, Wyragos nevek alatt fordul elő. (Csánki: II. 536.)

vit. Baksay András gazdálkodó, * 1892-ben Lippón. 1913-ban bevonult az 52. gy. e.-hez. Az olasz fronton félkarját vesztette, mint 75%-os hrt szerelt le; a nagyezüst, két kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem tulajd. 1925 óta 45 hold vit. birtokon gazdálkodik. Közs. képv. test. tag és a rk. egyház gondnoka. -- Felesége: Konrád Éva, 6 gyermeke van.

Keil József gazdálkodó * 1899-ben Virágoson; 1918-ban az 52. gy. e.-hez vonult be; 1924 óta 23 .hold birtokán gazdálkodik. 2 éve esküdt. — Felesége: Tengler Anna, gyermekei: Ádám, Mária.

Konrád György gazdálkodó, * 1900-ban Virágoson. 1918-ban bevonult a 4. h. husz. e.-hez, majd a nemz. hadsereg tagja is volt. 27 hold birtokon gazd., 7 év óta közs. képv. test. tag. Tíz éven át levante főoktató volt. — Felesége: Erreth Katalin, leányai: Erzsébet, Mária.

Maurer Antal gazdálkodó, * 1886-ban Virágoson; 45 hold birtokon gazdálkodik. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, 43 hónapot töltött a fronton, a szolg. vaskereszt tulajd., 3 ;évig közs. bíró, rk. egyház községi elnöke, „a „Hangya” szöv. elnöke volt. A közs. erdőbirtokosság elnöke, vir. közs. képv. test. tag, — 5 HP cséplőgéppel bércséplést is vállal, — Felesége: Bauer Mária, gyermekei: Ádám, Mária, Antal.

Mim György közs. bíró, * 1891-ben Virágoson. 1915-ben bevonult katonának 1918-ban leszerelt. 30 hold birtokon gazdálkodik. Két év óta közs. bíró, közs. képv. test. tag és esküdt volt. Isk.-széki tag, levante főparancsnok, a Nemz. egys. pártjának helyi elnöke. — Felesége: Teppert Mária, fiai: József, Ferenc.

Schlitzer Adolf kántortanító * 1908-ban Kisbudmérőn; oklevelét Baján nyerte el. 1929-ben Nagybudmérőn választották meg tanítónak, de rövidesen Virágosra került. Levante főoktató, az isk. kiv. népm. vezetője.

Spitzer Adolf földbirtokos * 1855-ben Batin; 1876-ban jött Baranyába. 180 hold birtokán gazdálkodik, állatállománya fajállatokból áll,

állandóan 9--10 családnak juttat megélhetést. — Felesége: Mogán Anna, gyermekei: Szerén, Margit (Krausz Dezsőné), Olga (Gottlieb Mórné), Erzsébet, Aranka (Gábor Jenőné).

Steibler Antal könyvelő * 1910-ben Villányon, középiskoláit Pécsen elvégezve, a nemz. hadsereg tagja lett. 1931 óta a Bauer Ede-féle hengermalom könyvelője.

Szauer György gazdálkodó * 1897-ben Virágoson; 1916-ban a 19. h. gy. e.-hez vonult be, leszerelése óta 33 hold birtokát önállóan vezeti. 1923 óta vir. közs. képv. test. tag. Fia: János.

VIZSLA-PUSZTA 1. MOHÁCS

VÓKÁNY

Ehrenfreund Katalin postamester, * Londzicsón; iskoláit Pécsen végezte. A posta szolgálatába 1892-ben lépett, azóta állandóan Vókányban működik. A háború alatt a vöröskeresztnél szeretetadományok gyűjtésével tevékenykedett.

Ehrlich Dezső kereskedő, *1884-ben Siklóson; mint segéd ugyanitt dolgozott. 1908 óta van Vókányban üzlete; fűszer-, rőfös-, vas- és edényárút tart raktáron. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb, orosz frontokon 32 hónapon át küzdött, mint tizedes szerelt le. A Károly cs. k., szolg. vas k. tulajd. — Felesége: Schiffer Aranka.

Folmer Péter szöv. üzletvezető, * 1879-ben Babarcon; mint segéd Babarcon dolgozott, majd a „Hangya” üzletvezetője lett, 1925 óta a vókányi „Hangya” üzletvezetője. 1917-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az olasz harctéren küzdött. — Felesége: Schuller Teréz, leánya: Hermina.

Ifj. Fuchs József mézeskalácsos, * 1912-ben Beremenden, 1929-ben felszabadult, mint segéd Vókányban dolgozott, 1932-ben önállósította magát Szakmájához tartozó minden munkával foglalkozik, készítményei révén helyben és a vidéken jó hírnévnek örvend.

Hesz József rk. ig. tanító, * 1885-ben Lapáncsán; a tanítóképzőt Kiskunfélegyházán végezte, 1905-től Belvárdon volt kántor-tanító,

1909-ben Bárba, ugyanezen évben Berkesdre került, 1919 óta Vókányon működik; 1921-ben igazgató lett, a népműv. előadó, a lev. egy. ellenőrzője, az esp. tankerület pénztárosa, a hitelszöv. ü. v. elnöke. — Felesége: Marschal Erzsébet.

Hohner Márton, szöv. ü. v., könyve-lő, * 1894-ben Kisnyáradon, 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb, olasz frontokon megsebesült, mint 100%-os hrt szerelt le. 1921 óta a hitelszöv, könyvelője, 1922 óta a „Hangya” felügy. biz. tagja, 1927 óta könyvelője, 1931 óta ügyvezetője. Felesége: Biletics Katalin, gyermekei: Lajos, Vince.

Horváth Péter Mpv nyugdíjas, * 1870-ben Nagyatádon; Pécsbányatelepen szolgált, Villányon (16 évig), Siklós-Vókányon (19 évig) volt áll. előlj. 38 évi szolgálat után 1929-ben nyugdíjra vonult; méhészettel foglalkozik, a VOGÉ tagja. — Felesége: Magyar Rozália, gyermekei: László, (máv tisztv), Péter, (Mpv alk.).

Juhász Lajos Mpv üz. s. tiszt, * 1899-ben Gyűdön; Szinoján volt gyakornok, majd Vukováron, Brsadinban, Üszögön teljesített szolgálatot. 1928 óta Vókányon felvigyázó. — Felesége: Riffer Emma, leánya: Lujza.

Károlyi Elemér Mpv áll. előlj., * 1891-ben Pécssett; első állomáshelye Villány volt, Vókányon 1914-ig gyakornok, majd áll. felv., 1928 óta vez. áll. előljáró. — Felesége: Farkas Márta, gyermekei: Mária, Ibolyka.

Kaufmann János vendéglős, * 1883-ban Vókányon. 1921 óta birtokán mezőgazdasággal, szőlőtermeléssel, faj állattenyésztéssel foglalkozik. 1932 óta bérlő a közs. vendéglőjét, saját borait méri. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz harctéren 1916-ban fogságba esett, 1918-ban hazajött; a bronz vit. érem tulajd., volt közs. esküdt. — Felesége: Valczer Ilona, gyermekei: András, Vilma.

özv. Lénárd Ferencné Kocsis Ilona malomtulajdonos; férje a háború alatt az orosz fronton megsebesült, mint e. é. önk. tiz. szerelt le; 1921 óta (apósával, Kocsis Józseffel társas

viszonyban) Kocsis és Lénárd néven vezette malmát 1933-ban bekövetkezett haláláig. Azóta özvegye vezeti a villanyerőre berendezett malmot atyja és egy főmolnár segítségével. Napi örlőképesség 40 q. — Gyermekei: Dénes, Miklós, László.

Marterner Ernő kereskedő, * 1897-ben Olaszon. 1913-ban Pécssett szabadult fel, mint segéd ugyanitt dolgozott. 1921 óta van Vókányon üzlete, emellett birtokán gazdálkodik. 1915-ben bevonult a 19. gy. e.-hez, az orosz, olasz harctereken küzdött, 1918-ban olasz fogságba esett, 1919-ben hazajött, mint tizedes leszerelt. A Károly cs. k., bronz vit. érem tulajd. — Felesége: Pfeil Anna, gyermekei: Henrik, József.

Masson Lipót rk. plébános, * 1867-ben Ceriç községben (Szerém vm.). Középiskoláit Vinkovcén, teológiai tanulmányait Pécssett végezte. 1892-ben szentelték pappá. Máriakéménden, Püspökszenterzsébeten, Püspökbogádon káplán, Szlavóniában adminisztrátor volt. 1902 óta Vókányon plébános; a plébániához Kistótfalu község, Kuruc-, Avas-és Trinitás puszták tartoznak. Az elemi iskola is felügyelete alá tartozik.

ifj. Muth János gazdálkodó, * 1892-ben Vókányon. 1912 óta gazdálkodik birtokán, hidegvérű tenyész-ménlova is van. A közs. képv. test., Baranyavm. gazd. egy. tagja, a Gazdák bizt. szöv. helyi képviselője. A háború alatt bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb és orosz fronton küzdött, megsebesült; 50%-os hrt. — Felesége: Schweizer Anna, gyermekei: Ágnes, (Solymos András tanító neje), és Róza.

Nesz János gazdálkodó, * 1888-ban Vókányon, 28 holdas birtokán mezőgazdasággal, állattenyésztéssel szakszerűen foglalkozik. 1918 óta közs. képv. test. tag. 1915-ben bevonult a táv. e.-hez, az olasz, orosz harctereken küzdött 44 hónapig. A bronz vit. érem tulajd. — Felesége: Muth Anna, gyermekei: Jakab, Engelbert, János.

Pék József közs. főjegyző, * 1880-ban Baranyakisfaludon. Középiskoláit Sopronban és Pozsonyban végezte, Márcfalván volt jzógyak. a

közig. tanfolyamot Pozsonyban végezte 1901-ben. 1902-ben Németprónán s. jegyző, majd Nyirsiden vezető jző lett. 1923 óta villánykövesdi körjegyző, majd vókányi főjegyző. A Levente egy. elnöke.

Petz Vilmos rk. tanító, * 1902-ben Vókányon. (Atyja, nagyatyja, dédatyja vókányi kántortanítók voltak.) A tanítóképzőt Pécsen végezte. Hásságyon, Nagybudmérőn tanított, 1929 óta Vókányon működik. Az isk. kiv. népműv. egy. titkára és könyvtárosa, a dalárda alapítója és vezetője. — Felesége: Plank Mária rk. tanító, a tanítóképzőt Pécsen végezte. 1928 óta működik Vókányon. Az isk. kiv. népműv. előadója. Leánya: Eszter.

Posch András kereskedő, * 1883-ban Budapesten. Budapesten tanulta a litografus szakmát, Bécsben, Berlinben, Drezdában, Párisban, Belgrádban és Szófiában dolgozott. 1911-ben Vókányban telepedett le és vegyeskereskedést nyitott; dohánytőzsdéje is van. 1914-ben bevonult a 32. gy. e.-hez, a háború végén mint szkv. szerelt le. — Felesége: Hohmann Klára.

Resch Mátyás s. jegyző, * 1901-ben Doroszlón. Iskoláit Zomborban, Apatinban végezte el. A kereskedő pályára lépett. 1921-ben mint gazdálkodó Beremendre került, s itt jző gyakornok lett. A közig. tanfolyamot 1924-ben Szombathelyen végezte. 1926-tól Vókányon a. ü. jző. 1928 óta s. jegyző. A Levente egy. bizotts. tagja, a Polg. lövész egy. főtitkára. — Felesége: Tallós Éva, gyermekei: Gizella, László.

ZALÁTA

Egy 1322. évi okmányban már mai nevén van említve (Terra Zalata in comitato de Baranya iuxta. fluv. Draua. Anjouk. okmt. II. 56.) Soklós várához tartozott,

Bonyár Sándor malomtulajdonos * 1870-ben Szaván. 28 holdas birtoka van; 2 hengerrel, 1 pár kővel, 55 HP gőzgéppel felszerelt gőzmalma vámórlést végez. 1916-ban bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a román fronton fogságba esett, 1918-ban jött haza; mint tizedes szerelt le. — Felesége: Hittre Julianna, gyermekei: Lidia, Mária, János.

Czere Horváth János ref. lelkész * 1904-ben Bicskén. Középiskoláit Pápán, a teológiát Budapesten végezte, 1929-ben szentelték pappá. 1927-től Vereben, Alcsúton és Tápiószelén működött. 1927-ben Cegléden volt s. lelkész. 1929-ben első pályázatára zalátai lelkészé választották. A „Hangya” szöv. ü. v. elnöke, a közs. képv. test. tagja. — Felesége: Várady Ilona, okl. tanító.

Kajdy Lajos ref. kántor-tanító * 1881-ben Avasujvároson, a tanítóképzőt Máramarosszigeten végezte 1900-ban. Hirip községben, Amacon, Fenesen, Fugyivásárhelyen, 1923-tól ismét Amacon működött. 1928 óta Zalátán kántor-tanító. A Polg. olvasóköri elnöke, a Tanítók Lapja volt munkatársa. 1914-ben bevonult a 12. h. gy. e.-hez, Przemysl elestével orosz fogságba került, 1921-ben tért haza. — Felesége: † Szentpéteri Vilma, gyermekei: Lajos, Vilma, László, Emma.

Nagy S. János közs. bíró, * 1894-ben Zalátán. 1929 óta közs. bíró és a közbirtokosság elnöke; a ref. egyház presbitere, 1914-ben bevonult az 52., gy. e.-hez, a szerb, orosz, román harctereken 16 hónapon át küzdött, 3-szor sebesült, 50%-os hrt, mint tiz. szerelt le; a Károly cs. k., kisezüst, bronz vit. érem, seb. érem tulajd. — Felesége: Kozma Zsófia.

Ref. egyház. Neve először Pathai Sámuel dunamelléki szuperintendens 1734-ben készített névsorában szerepel együtt Baski egyházával, mely utóbbi az idők folyamán elpusztult; helyén épült fel Piskó. 1776 ápr. 28-án főméltóságú Batthiáni Fülöpné Prinyi Borbála kegyelmes földes asszonyukhoz írott levelükben kérik, hogy oratórium építtetése ügyében Őfelségéhez benyújtott instanciójukat támogassa. Indokaik: nem járhatnak más helységbe istentiszteletre a helységek távolléte, a gyakori árvizek, meg némelyek öregsége és ruhátlansága miatt. Gyermekeik tudatlanságban nevelkednek, halottaikat minden tisztesség nélkül temetik, fiaikat nem házasíthatják, mert „olyan helybe, holott semmi istentisztelet nincsen, senki a maga lányát adni nem kívánja és úgy naponként nem

szaporodnak, hanem fogynak." Felemlítik, hogy ők fordul elő. (Csánki. II. 538.)

„faragó emberek" megcsinálják templomukat maguk. - 1780-ban. a lélekszám kb. 500 volt; 1893-ban 687, 1903-ban 615, 1932. év végén 428 a lélekszám. — 1826-ig a lelkészek voltak a tanítók is. Iskola nem volt, hanem a lelkész egyik szobájában tanultak a gyermekek. 1826-ban épült az iskola, 1831-1834-ben épült a mai kőtemplom, 1845-ben a paplak, 1929-ben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő új iskola.

Kovács József molnár, * 1897-ben Zókon. 1929-ben újjáépített malma, 11 HP vill. motorral van felszerelve, 2 hengerszékkel, 1 pár kővel; napi teljesítőképessége 6 q. -- Felesége: Dani Juliánna, gyermekei: Ilonka (férje Madarász Ferenc a malomban dolgozik, 1917-től az összeomlásig az orosz fronton küzdött), Erzsébet (férje Szlopák Antal diósvizzlói cipésmester), László (felesége Kovács Rozália), kovácsmester. Unokái: Madarász József, M. Ilonka Szlopák Irénke.

ZÁLOGOS-PUSZTA 1. KÁSÁD

ZEHI-PUSZTA 1. KEMSE

ZENGŐVÁRKONY

Az Árpádok alatt Villa Varkun, Warkun, majd Varkon néven fordul elő. (Csánki: II. 534.) Várkony talán a várkun (var-chun, helyesebben avar-chun) néppel hozható összefüggésbe. A községet az Árpádok alatt és később is a pécsváradi konvent nemes jobbágysai lakták. — Református lakói nagyobb részt Püspöknádasdról költöztek be.

dr. Fülep Lajos ref. lelkész, egyet. m. tanár, * 1885-ben Budapesten. Azelőtt Baján volt lelkész. Irodalommal, műfordítással foglalkozik, nevének országos viszonylatban is jelentősége van. — A Janus Pannonius Társaság r. tagja.

Ref. egyház. A törökök kiűzetése után a pécsváradi apátságé lett ismét a falu; gr. Zintzendorf, az akkori jószágigazgató maga adta ki a telket, melyen ma a ref. templom és paplak fekszenek. Az akkor épült templom helyett 1750-ben másikat, 1802-ben pedig a harmadik templomot építették. 1840-ben lélekszáma 606, ma 430.

ZÓK

Határában a Várhegy nevű domb megyénk leggazdagabb kő- és bronzkori agyagedény telepe. A szalagdíszes és karcolt diszítésű agyagedények legszebbike Zókon került elő. — Egy 1378. évi okmányban Zolk, egy 1478. éviben Zook néven

Mohács megyei város.

(A város történetét L a 62. lapon.)

Arató János áll. pénztári tiszt * 1893-ban Győrött. Középiskoláit Győrött és Tatán végezte. Rövid ideig jogot hallgat a bpesti egyetemen. 1916-ban bevonul a 19. 'gy. e.-be, 4 havi frontszolgálatot az összeomláskor szerel le, mint önk. szkv. 1922 óta Mohácson áll. pénztári tiszt.

Bálint Gyula vámszaki felügyelő * 1894-ben Brassóban. Középiskoláit ugyanott végezte. Pályáját a bpesti közp. vámigazgatóságnál kezdte 1915-ben s a fővámhivatalnál nyert beosztást. A háború utolsó évében bevonult a 24. h. gy. e.-hez. 1921-ben a nagykanizsai, 1933 óta a mohácsi fővámhivatal vezetője.

Bán András lapszerkesztő * 1893-ban Mohácson. Ugyanott és Zomborban járt középiskolát. 1911-ben kezd írni a „Mohács és Vidék”-be; 1913-ban Sebők Zsigmond bpesti laptudósító irodájában dolgozik. A mozgósításkor az 52. gy. e.-del vonult az orosz harctérre; 1916-tól az olasz fronton, a repülőknél, teljesített szolgálatot, mint 75%-os hrt tizedes szerelt le; a bronz vit. érem, Károly cs. k., vas érdemk., háb. emlékérem tulajd. Leszerelés után bir. végrehajtó lett, a felszabadulás után mint hrt trafikengedélyt kapott. 1923 óta a „Mohácsi Hírlap” felelős szerkesztője; 1931 óta a Mohácsi kisgazdák tejszöv. ü. v. igazgatója.

Bánovits Mária v. számtiszt * Mohácson. A f. keresk. iskolát Pécsen végezte. Hosszabb ideig magántisztviselő, majd 3 éven át az OTI tisztviselője volt. 1928-ban Mohács város szolgálatába lépett számtiszt minőségben.

Bánovits Sándor városi pénztárnok * 1898-ban Mohácson. A keresk. iskolát Budapesten végezte. 1916-ban bevonult a 69. gy. e.-be, az orosz, román és olasz fronton harcolt, az összeomlás után a mohácsi nemzetőrségben szolgált. 1919-ben mint hdgy szerelt le, a bronz vit. érem, Károly cs. k., háb. emlékérem tulajd. A megszállás alatt menekülnie kellett. 1921-ben Mohács nagyközség szolgálatába lépett mint j. gyak., 1923-ban pénztári

ell., 1924 óta v. pénztárnok. Önk. tüzoltó alparancsnok.

Baranya vm. minta gyümölcsöse. Alakult 1929-ben, területe 16 kat. hold. Van faiskolája, gyümölcsöse, szamóca- és kapásnövény termelése. A mintagyümölcsösben kb. 3000 fa van, 70% törpe, 30% magastörzsű; 80% alma, 20% szilva. A termést belföldi piacokon értékesítik. A telep vezetője: Walter Ernő kép. kertész. (1. o.)

dr. Bartók Lajos városi alj.-zó * 1899-ben Tabon. -Középiskoláit és egyetemi tanulmányait Pécsen végezte, 1923-ban áll. tud. doktor lett. A háború utolsó éve alatt a 19. h. gy. e.-ben küzdött, utána a Dgt szolgálatába lépett. 1924-ben Mohács város alj.-zövé választotta; r. büntető bíró és anyakönyvvezető h. A Mohácsi Hírlap és a Credo Ujság külmunkatársa, a mohácsi credo egy. titkára, a Reviziós liga mohácsi főtitkára, a rk. egyh. község képv. test. tagja. 1929 óta emléklapos hdgy.

Bauer Antal erdővéd * 1886-bari Kis-közszegen. Működését 1911-ben kezdte meg Frigyes fhg uradalmában, Karapáncsán, mint gyakornok. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-be, a szerb fronton harcolt, 1918-bari mint őrm. szerelt le. A Károly cs. k., koronás vask. és 1908 B. II. jub. érem-tulajd. 1918-ban a pécsi erdészeti szaktanfolyamon levizsgázott; azóta erdővéd. 1911-ben került Mohács szigetre.

dr. Beck Alajos ügyvéd * 1882-ben Mohácson. Középiskoláit Pécsen, jogi tanulmányait Bpsten végezve, Mohácson nyitott ügyvédi irodát. A világháborút a 24. vadász zlj.-ban harcolta végig és mint tart. százados szerelt le. Baranya vm. thb. és Mohács város képv. test. tagja; a mohácsi városi párt, a kölkei ármentesítő társ., a Mohácsi tkpt rt. elnöke.

Becző Tivadar forg. adóhiv. főnök * 1894-ben Kézdimárfalván. Középiskoláit Kézdivásárhelyen végezte. 1913-ban a pénzügyőrség szolgálatába lépett s a pécsi pénzügyigazgatóságnál nyert beosztást, majd Siklóson, Sásdon és Pécsen állomásozott. 1923-ban mint fővigyázó Mohács v. alkalmazásába

lépett, azóta a forg. adóhivatal vezetője.

Benedek József rk. kántortanító * 1900-ban Mohácson. A bajai tanítóképző elvégzése után 1919-ben a majsi körjegyzői, majd a mohácsi főszolgabírói hivatalban működött. 1922-től a belvárosi, 1923 óta a külvárosi iskola kántortanítója. A kath. legényegy. vál. tagja, az ip. tanoncisk. cserkészcsapat megszervezője és vezetője.

Bezuk Lajos jószágigazgató * 1897-ben Zsombolyán (Torontál m.). Középiskoláit Temesvárott, a gazd. akadémiát Magyaróvárott végezte 1920-ban. A háborút a 20. h. e.-ben harcolta végig az orosz és olasz fronton. 1916-ban, a Brusszilow-offenzíva alkalmával, súlyos tüdő- és vállővést kapott. Mint hdgy szerelt le; az ezüst és bronz Sign. land., Károly cs. k., seb. érem tulajd., 1920-tól a torontálmegyei 600 holdas családi birtokon gazdálkodott; 1925-től a Pécsegyszék mezőgazd. és kenderipari rt. (l. o.) h. igazgatója, 1928 óta jószágigazgató.

Blum György kádármester * 1890-ben Püspöknádasdon; iparát Pécsen tanulta. ki, Bpsten, Nagykanizsán és Mohácson segédeskedett. 1913-ban bevonult az 52. gy. e.-be, ott érte a háború kitörése, amelyet a szerb és bukovinai frontokon és Pólában küzdött végig; a Károly cs. k. és szolgálati vask. tulajd. 1920-ban önállósította magát, 1926-ban a mohácsi mezőgazd. kiállításán ezüst érmet nyert.

Bognár Antal kórh. gondnok * 1878-ban Baján, középiskoláit Szolnokon végezte 1901-ben. A háborút a 23. gy. e. kötelékében küzdötte végig az orosz fronton, mint szárny. örm. szerelt le; a jub. érem és háb. emlékérem tulajd. A háború után szám-tiszt az OTI-nál. 1924 óta a mohácsi László-kórház gondnoka. 5 évig az Iparos olvasókör elnöke, 14 évig jzój volt.

Czafik Miklós r. felügy. h. " 1881-ben. 1903-ban bevonult a 13. h. gy. e.-hez, 1909-ben mint örm. a határrendőrséghez lépett át, a bpesti tanfolyam elvégzése után Pozsonyba került. A háború után Királyhidán, 1920-ban Szegeden, majd a németladi kirendeltségnél, 1921-ben

Pécsen, 1924-ben Zalaegerszegen nyert beosztást. 1924 óta Mohácson szolgálatvez. felügy. h.

dr. Cvenits Antalné, sorokisfaludi Gombás Izabella, vez. járásbíró özvegye. Férje * 1869-ben Siklóson, ig. ü. pályáját Szekszárdon kezdte meg; Nagykanizsán és Siklóson aljzó, Rimaszombaton albíró, Komáromban és Ógyallán jbíró, Rózsahelyen tszéki bíró, 1917-től Mohácson vez. jbíró volt. 1926-ban elhunyt.

Cserhádi Sándor dunai halászati bérlő * 1900-ban Magyaróvárott, hol atyja gazd. akad. tanár volt. Középiskoláit Bpsten, a gazd. akadémiát Magyaróvárott végezte 1925-ben. A kaposfüredi 2600 holdas bérgazdaságban, majd gr. Zichy László somogy megyei birtokán s. tiszt volt, majd pellérdi Haltenyészti rt.-nál működött. 1925 óta halkereskedő, 1929-től hg Montenuovo németpalkonyai halgazdaságának intézője, 1930 óta dunai halászati bérlő. Főleg Bpstre szállít; korábban Németországba is szállított vaggontételekben.

Csomay István v. tisztv. * 1884-ben Veszprémben, a polg. iskolát Mohácson végezte. A mohácsi jbiróságnál 1903-ban betétszerkesztő lett. 1906-ban Mohács közs. szolgálatába lépett. Mozgósításkor bevonult az 52. gy. e.-be, a szerb, olasz és orosz fronton harcolt, megsebesült, mint szk. szerelt le. 1924 óta Mohács v. adóhiv. vezetője.

Csongor Béta rk. tanító * 1912-ben Mohácson. A polg. iskolát ugyanitt, a tanítóképzőt Pécsen végezte 1931-ben. Tanítói működését Lánycsokon kezdte meg. 1932 óta a mohács-szigeti rk. el. isk. osztálytanítója.

Csupics Lukács, a mohácsi volt erdő-közirtokosság ügyv. jegyzője * 1875-ben Mohácson. Kalocsán járt középiskolát, 15 éven át ügyvédi irodában dolgozott. 1906-ban került az erdőközirtokossághoz (l. o.), amelynek 1919 óta ügyv. jegyzője. Vm. thb. és városi képv. test. tag, a Mohácsi sokacok magyar olvasókörének jzój, Mohácsi mezőgazdasági és iparbank ig. tagja, a Legeltetési társ. pénztárosa. A mozgósításkor a 19. h. gy. e.-hez vonult be, az orosz fronton harcolt, a

Strij menti harcokban fogságba esett, 1918-ban került haza, mint örm. szerelt le.

Dankó Ignác Mpv főrakt. * 1879-ben Ungvárott. A mézáros- és hentesipart Munkácson kitanulva, 1900-ban bevonult a 17. tüz. e.-be. 1905-ben a p. ü.-őrség szolgálatába lépett Pozsonyban, innen Pécsre helyezték. 1898-ban a Mpv mohácsi raktáraiban nyert alkalmazást; elvégezte a polg. iskolát. 1919 óta főraktárnok.

Deák János ny. útbiztos * 1878-ban Újdombovárott a polg. iskolát Mohácson végezte. 1899-ben bevonult a 8. h. husz. e.-be, mint törzsörm. szerelt le, majd Baranya vm. szolgálatába lépett. A háború alatt mint kiképző altiszt teljesített szolgálatot, utána Mohácsra került j. útbiztosi minőségben. 1928-ban nyugalomba vonult.

Deák Lőrinc színigazgató * 1893-ban Újpesten. Iskoláit ugyanott végezte. A győri, kispesti, ungvári, munkácsi, miskolci, székesfehérvári és békéscsabai színtársulatok tagja, Gyulán főrendező és művezető igazgató volt. 1920- óta színigazgató. 1930-ban szerezte meg a mohácsi színházat, ahol évenként 6 hetes szezont tart, fővárosi műsorral. Az Orsz. színészegy. tanácsa, a fegyelmi tanács tagja.

Dobszay Mátyás sütőmester * 1872-ben. Mohácson. Két évig volt a kalocsai gimnázium növendéke. A sütőipart Baján tanulta ki és 1898-ban önállósította magát Mohácson. Számos szakcikke jelent meg a Magyar sütők lapjában. Az Iparos olvasóköri elnöke (1919-25), most vál. tagja, az ipartestület elöljárósági tagja. A világháborút a 19. népf. e.-ben szolgálta végig.

szabadszentkirályi Éva László tanácsnok * 1895-ben Óbecsén. Középközlait Cegléden, jogi tanulmányait Pécsen végezte. 1918-ban mint közg. gyak. Baranya vm. szolgálatába lépett és Mohácson nyert beosztást; 1922-ben szolgabíró lett. 1924-ben Mohács v. közg. tanácsnokká választotta.

dr. Faltay János, I. Lánycsók alatt.

Faragó János ny. OTI tisztv. * 1874-ben Dunapatajon. Iskolái elvégzése után a Dgt-nál

kormányos, majd Mohácson termester volt. 1912-ben átlépett a Munkásbiztosító pénztárhoz, mint kezelő. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, az orosz és román fronton harcolt, megsebesült. Kit.: Károly cs. k., seb. érem. 1932-ben nyugalomba vonult.

Fáth József főerdővéd * 1868-ban Bellyén, német eredetű családból. Az erd. szaktanfolyamot Pécsen végezte 1901-ben. Működését Frigyes fhg uradalmában kezdte meg Bellyén mint gyak. Kisbaján erdővéd volt, 1908-ban került Mohács-szigetre, 1920-ban főerdővéd lett. Vezetése alá tartozik kb. 1000 hold. erdő és a halgazdaságnál is bizalmi állást tölt be. A földmiv. miniszter 37 évi szolgálat után elismerő oklevéllel tüntette ki.

Fehérvári István v. tanácsnok * 1891-ben Budapesten. Egyetemi tanulmányait a József kir. műegyetemen végezte, egyet. ösztöndíjjal tanulmányúton volt Párisban. Végigharcolta a világháborút. 1915-ben orosz fogságba esett, 1918-ban sikerült megszabadulnia. A háború végén. a szerb fronton harcolt; mint fhgy szerelt le. Kit.: Sign. land., kat. érdem k., III. o. seb. érem. A háború után tovább szolgált a nemz. hadseregben mint kat. tanár és összekötő tiszt az antant bizottságnál. Mohács város 1925-ben főmérnöké választotta. ő tervezte a mohácsi jéggyárat és vágóhidat, Siklós és Szentlőrinc vágóhidjait. A Mohácsi földműves olvasóköri elnöke.

Feldweibel Mátyás erdővéd * 1889-ben Magyarbólyban. Szakképzett iparos. 1914-ben lépett a fhgi uradalom szolgálatába Karapancsán. A háború kitörésekor bevonult az 52 gy. e.-be, a szerbiai harcokban súlyos láblövéllel 75% hrt lett. 1917-ben erdészeti szakvizsgát tett, azóta Mohács-szigeten erdővéd. Felügyelete alá tartozik kb. 600 hold erdő.

Fischl Sándor, az Omnia mozgószínház bérlője * 1887-ben Nagytapolcsányban; pozsonyi f. keresk. isk. elvégzése után banktisztv. volt Bpsten. A háborút a 4. vonatosztagnál szolgálta végig mint gazd. hdgy; a szolgálati érdem k. és a Károly cs. k. tulajd. 1931 óta bérlő a mohácsi Omniát.

dr. Flesch Ármin főrabbi * Bácsalmáson. A bpesti országos rabbiszeminárium és az egyetem bölcsészeti fakultásának elvégzése után 1887-ben Magyarakanizsán, két év múlva Mohácson választották meg főrabbiává. Sok cikke és tanulmánya jelent meg a lapokban és évkönyvekben. Hitszónoklatai, ünnepi beszédei és felolvasásai külön füzetekben jelentek meg. Fontosabb művei: Jakob Anatoli filozófiája (Bpest 1887), Gondolatok a Talmudból (Zenta 1898). A mohácsi Chevra Kadisa 50 éves története (Mohács 1902), A zsidó (Mohács, két kiadás, 1908 és 1911), Az élet meghosszabbítása bibliai és talmudi alapon (Mohács 1910), Peszachi Hagáda (Galánta 1914).

Frank Mária ny. tanító * Darázson. Tanítói oklevelet Pécsen szerzett. Működését 1883-ban kezdte meg Siklóson, 1885-ben került az itteni rk. iskolához. 1925-ben nyugalomba vonult.

Frantz István ny. p. főfelügy. *1861-ben Orczyfalván (Temes m.). A marosvásárhelyi főgimn. elvégzése után bevonult a 12. vonat e.-hez aktiváltatta magát. 12 évi szolgálat után mint fhdgy leszerelt és Nagyszebenben a posta szolgálatába lépett. Az 1916. évi román betöréskor menekülnie kellett, akkor került a mohácsi postahivatal élére. 1927-ben vonult nyugalomba mint főfelügyelő.

Galabics Imre mészáros- és hentes m. * 1904-ben Mohácson. Iparát ugyanott tanulta ki és 1931-ben önállósította magát. A bel- és külföldi hajók és a Nemzetközi hálókocsiársaság húszszállítója.

Gasparich József szkv. szds. 1887-ben Perlakon. A gráci kadettiskola elvégzése után Zágrábban, Bécsújhelyen és Bruck an der Muhrban teljesít szolgálatot. Mint fhdgy vonul a harctérre, 42 hónapot tölt az orosz és francia fronton. Kit.: III. o. érdem k., ezüst és bronz Sign. laud. (a kardokkal), Károly cs. k., 1908. és 1912. mozg. emlék k. Mint szds került szk. viszonyba. A Nemzeti egység pártja közp. vm. titkára.

Govnik József gőzmosóda tulajdonos * 1882-ben Döbröközön. Huzamosabb ideig állott a pécsi püspöki udvar, majd a bükkösi Jeszenszky-család

szolgálatában. 1908-ban Szentlőrincen kitanulta a fehérneműtisztító ipart, 1909 óta Mohácson gőzerőre berendezett üzeme van. 1915-ben bevonult a 17. h. gy. e.-hez, az orosz fronton sebesülten fogságba esett, 1918-ban tért haza.

Göde Sándor útbiztos 1893-ban Pécs-váradon. 1909-től díjnok a pécsváradi főszolgabírói hivatalban. Mozgósításkor az 5. v. tártüzér e.-hez vonult be, a szerb harcokban súlyosan megsebesült. 1916-ban önként jelentkezett szolgálatra és a haditengerészeti hadbírósnál tolmácsi minőségben nyert beosztást. Mint szkv. szerelt le; a Károly cs. k. tulajd. - Szederkényben irodatiszt volt, 1928 óta útbiztos.

dr. Gyarmathy Imre v. aljz. 1903-ban Bpsten. Egyet. tanulmányait ugyanott végezte, áll. tud. doktorátust 1925-ben szerzett. Működését a földmív. minisztériumban kezdte meg. 1927-ben Mohács v. aljz. v. választotta, az árvászeki jzói teendőket látja el. Levente főoktató, a Szinpártoló egy. titkára, a Mohácsi TE v. tagja.

dr. Hadler Ottó j. bír. * 1890-ben Pozsonyban. Középiskoláit és jogi tanulmányait ugyanott végezte. A háborút a 64. gy. e. -kötelékében küzdötte végig az olasz fronton. mint fhdgy: szerelt le. A bronz érdemérem (a kardokkal), a Károly cs. k. és a háb. emlékérem tulajd. 1919-ben Pozsony város szolgálatába lépett, árvászeki ülnök, majd az adóügyosztály főnökh. volt. 1925-ben a csehek megvonták tőle a pozsonyi illetőséget és kiutasították. Az igazságügyi minisztériumban nyert beosztást, majd Bajára neveztek ki bírósági joggyakornoknak. 1930 óta járásbíró Mohácson.

dr. Hajniki Béla r. kapitány * 1890-ben Nagykikindán. Egyet. tanulmányait Bpsten végezte. 1913-ban a nagykikindai v. rendőrség szolgálatába lépett, s a háború alatt nagyarányú összeesküvést nyomozott ki. 1918-ban a határrendőrségnél nyert beosztást; Barcsen, Lajtaújfalun és Savanyúkúton teljesített szolgálatot. Itt a kommün bukása után Jablonovszky Max és Holezmann Lipót terroristákat elfogta és megakadályozta a hírhedt Szamuely Tibor szökését. A rendőrség

államosítása Tatabányán találta, onnan Veszprémbe került, 1924 óta van Mohácson. — Több verseskötete jelent meg, írt több egyfelvonásost, dalszövegeit Révfy Géza, Gál Sándor és Lambert Ferenc zenésítette meg. Néhány verse németül is megjelent.

Hamberger János mészáros- és hentes m. " 1883-ban Lánycsók. Iparát Mohácson tanulta ki; Bpsten, Pécs, Dombóvár, Ninkovcén, Eszéken, Verőcén és Siklóson segédeskedett. 1907-ben üzletet nyitott Németladon; 1909-ben telepedett meg Mohácson. 1914-ben bevonult a zágrábi 16. hadtest élelmezési raktárához; a szerb, orosz és olasz harctereken teljesített szolgálatot. Kit.: bronz vit. érem, Károly cs. k., szolg. vas k. Az ipartestület elölj. tagja, a mészáros- és hentes szak-oszt. Elnöke.

Harci Sándor ép. váll. * 1877-ben Mohácson. Az építőipariskolát 1894-ben végezte Bpsten. 1907-ben alapította ép. vállalatát Mohácson. Főbb munkái: az Altbörgyár, az Abonyi-üzletház, a ref. paplak, a határőr., folyamőr., pénzügyőr. laktanya, a mpv irodaépület, az Ármentesítő társulat több építkezése és a gör. kel. templom renoválása. 1915-ben a 19. népf. e.-ben műsz. beosztást nyert. — A Mohácsi mezőg. és iparbank ig. tagja.

Heim Mátyás telekkönyvvezető * 1882-ben Bácskulán. Középiskolát Kalocsán és Szabadkán járt. 1899-ben Palánkán j. b. díjnyertes lett. 1902-ben bevonult a 6. gv. e.-be, 5 év múlva mint örm. szerelt le, Dunavecén, Csornán, Kismartonban és Nagykárolyfalván betétszerkesztő volt. A háborút a 6. népf. e.-ben szolgálta végig, utána Újvidéken nyert beosztást, de a megszállás miatt távoznia kellett. Vasváron, Szombathelyen, Kőszegen volt, 1933 óta Mohácson telekkönyvvezető.

Hemrich Károly, a „Kegyelet” temetk. váll. tulajd. * 1870-ben Mohácson. A bádigos ipart Pécsen tanulta ki; Bpsten, Ausztria, Németország és Svájc nagyobb városaiban dolgozott. 1897-ben bádigos-üzemet nyitott Mohácson, 1898-bari fa- és érckoporsóraktárt létesített, 1902-ben megalapította a „Kegyelet”-et. 1916-ban bevonult az 52. gy. e.-hez, a balkán, román és olasz

frontokon eltöltött 23 hónapi frontszolgálat után mint szkv. szerelt le.

Hoffelner Lajos v. vill. telepi gépész * 1904-ben Mohácson. A polg. isk. elvégzése után ipari pályára lépett és a Joszt-gépgyárban szerzett képesítést 1919-ben. 1922-ben került a v. villanytelephez mint gépapoló. Pécsen gépész szakvizsgát tett, azóta a telep gépésze.

vit. dr. Horváth Kázmér v. aljegyző, árv. ülnök h. * 1893-ban Felsőszentmártonban. A pécsi áll. főrealiskolát végezte, Jogi és áll. tud. doktorátust is Pécsen tett. A világháborút a 69. és 105. gy. e.-ben harcolta végig, mint fhdgy szerelt le. Kit.: tiszt. ezüst vit. érem, III. o. kat. érdem k., kétszer a Sig. land., kis ezüst, bronz vit. érem, II. o. német vas k., Károly cs. k., seb. érem, hadi emlékérem, 1912-13. emlék k., Polonia Restituta lovagr. lovag k. -1919-ben a „Pécsi Est” szerkesztője, 1920 március 15-én letartóztatták a szerbek, a börtönből megszökve, Kaposvárra ment, belépett a nemz. hadseregbe, a baranyai ügyek előadója, a Somogyi Ujság szerkesztője lett. A nemz. hadsereggel visszatért Pécsre, a „Pécsi Est” felelős szerkesztője a megszűnésig. 1925-ben Mohácson megválasztott v. aljegyző (polgármesteri titkár), 1931 óta az árvaszék ügyeit vezeti, az idegenforgalmi biz. előadója. — Munkái: Baranya demografiai fejlődése (1925), Mohács útmutatója (1926), Trónöröklési jogunk fejlődése (1926), Az ági vagyon szerepe a magyar örökösödési jogban (1927), Mohács címerének fejlődése és kialakulása (1928), Mohács II. József korában (1929). Mohács fejlődéstörténelmének vázlata (1930), Baranya és a trianoni békeszerződés revíziója (1932), Kétezer éves Mohács (1933). A Janus Pannonius társaság lev. tagja. Ez ismertetőbe a Mohács multja és jelene” c. tanulmányt írta.

Horváth Miklós tb. főszolgabíró * 1893-ban Siklóson. Középiskoláit és jogi tanulmányait Pécsen végezte, 1915-ben Baranya vm. szolgálatába lépett és mint közig. gyakornok a szentlőrinci főszolgabírósnál nyert beosztást. 1916-tól dárdai szolgabíró. A megszállás után Pécsváradra került, 1922 óta Mohácson teljesít

szolgálatot.

Inkei Margit rk. tanító * Gulácson (Zala m.) (atyja körjegyző, majd a mohácsi közközház gondnoka, 10 éven át a Mohácsi Hírlap főszerkesztője volt; † 1929-ben), Pécssett nyerte tanítói oklevelét 1913-ban, azóta a mohácsi külv. rk. iskolában tanít. A Szociális misszió jegyzője.

Izr. egyház. 1839-ben több zsidó család telepedett le Mohácson, főleg Bonyhádról. 1848-ban alakult meg a hitközség és a Chevra Kadisa (Szent Egylet). Kezdetben a pécsi megyei központi hitközséghez tartoztak, 1854-bea királyi engedéllyel telket vásároltak templom céljaira, de az csak tíz év múlva. épült föl. A költséget részben kölcsönből teremtették elő, nagy részét pedig akként fedezték, hogy a tagok a templomüléseket örökáron megvették. Első vallási feje Grünwald Jakab rabbi volt. Ennek 1888-ban bekövetkezett halála óta Flesch Ármin dr. főrabbi vezeti a hitközséget. Az úrbéri viszonyok rendezése alkalmával a hitközség 40 hold földet kapott a pécsi püspöktől papi és tanítói javadalmakra. Elemi iskolát is tart fenn a gyülekezet, mely a háborús viszonyok, a megszállás és a gazdasági válság következtében sok megpróbáltatáson ment keresztül.

Jáger János ny. es. tiszth. * 1872-ben Marosvásárhelyen. 1893-ban bevonult a 2. gy. e.-be; 1897-ben a csendőrség szolgálatába lépett; Beszterce-Naszód vm. különböző örsein teljesített szolgálatot. A háború alatt az orosz és a tiroli fronton küzdött. Kirlibánánál mint cs. örm. oly hősiiesen vett részt az orosz betörés megakadályozásában, hogy Hazay Samu honv. min. dicsérő okirattal tüntette ki. Az összeomlás utána Szolnokon cs. detektív felügy. h. 1920-ban Szajolon, 1922-ben Nágocson, 1923-ban Mohácson őrsparancsnok. 1925-ben vonult nyugalomba; a koronás vas érdem k. és több dicsérő oklevél tulajdonosa.

Jahoda Ede magánzó * 1848-ban Mohácson. A szíjgyártó ipart tanulta; pécsi és bpesti segédévei után 1876-ban önállósította magát Mohácson. Volt közs. Bíró, ipartestületi elnök, az Iparos olvasókör

elnöke, a Mohács—kölkedi ármentesítő társulat igazgatója. 1919 óta magánzó.

özv. Jéhn Miklósné, szül. Krupcsinszky Mária. Férje kereskedő volt, 1906-ban kivándorolt Amerikába, sok megpróbáltatás után 1917-ben Newyorkban bar-szalont nyitott; ez úgy bevált, hogy 3 év múlva már visszavonulhatott. Kitűnő tenor hangja volt, a newyorki Metropolitan opera szerződéssel kínálta meg, de nem fogadta el; tagja volt a legnagyobb newyorki dalárdának. 1925-ben hazaköltözött, 1930-ban elhunyt.

Jopp Mátyás ny. Mpv pályafelvigy. 1879-ben Kakason (Tolna m.). Pécssett kitanulta a géplakatosságot; Bpsten és Pécssett dolgozott mint segéd. 1898-ban Mpv szolgálatába lépett. 1915-ben bevonult a korneuburgi vasúti és távirdász e.-hez, az orosz és olasz fronton teljesített szolgálatot; mint örm. szerelt le, a koronás vas k. tulajd. Leszerelése után Üszögben, majd Villányban volt pályafelvigy.

Juno szappangyár. Alapítási év: 1864. Alapítója † Reinitz Jakab, aki 1883-ban a gyár vezetését átadta sógorának, Kohn Manónak. A gyár az 1889. évi párisi kiállításon arany- és bronz érmet nyert. Az üzem a háború alatt nyersanyaghiány miatt szünetelt. 1918-ban új gépekkel szerelték fel és teljesen modernizálták.

Káldor Béta szappangyáros * 1891-ben Mohácson, keresk. érettségi után elvégezte a technológia szappan- és illatszer kurzusait, hosszabb tanulmányútat tett Svájcban és Franciaországban, hogy a francia szappan- és illatszergyártást eltanulhassa. A mozgósítás a harctérre szólította; 1917-ben mint hdgy, 75% hit szerelt le; a bronz vit. érem, Károly cs. seb. érem tulajd. 1918 óta társtulajdonosa a Juno szappangyárnak. (1. o.)

Káldor József szappangyáros " 1894-ben Mohácson. A fkeresk. isk. elvégzése után atyja oldalán kitanulta iparát és külföldi tanulmányútra ment. A háború kitörésekor bevonult, 1915-ben orosz fogságba került, 1917-ben megszökött a szibériai bercsovka fogolytáborból, hosszú viszontagság után 1918-ban ért haza. A háború

végén az északi megszállt területek szappangyárait vezette. Az összeomlás Lublinban érte. Mint hdgy szerelt le; a kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1918 óta társtulajdonosa a Juno szappangyárnak. (1. o.)

Kanabé Géza áll., pénztári főtanácsos, hivatalfőnök * 1886-ban Nagyszebenben. Érettségi után 1905-ben lépett p. ü. pályára Nagyszebenben, honnan 1919-ben távoznia kellett. Kaposvárott, Bpsten nyert beosztást. 1926 óta áll a mohácsi adóhivatal élén.

Kanyó Béla Ábel bír. végrehajtó * 1867-ben Nemesmiliticsen. (Bács m.). 1887-ben a végrehajtói vizsga letétele után Zomborban bevonult a 23. gy. e.-hez. 1890-ben díjnok a zombori törvénytörvényeszen, 1892-ben Hódságon, 1896-ban Palánkán végrehajtó; 1922-ben a szerbek kiutasították. Bajára költözött és kötélárúsítással foglalkozott. 1925 óta mohácsi végrehajtó.

Kende Ignác ny. állpénztári. főtanácsos * 1868-ban Kolozsvárott. Középkiskoláit és keresk. akadémiát ugyanott végezte. A szegedi adóhivatalnál 1891-től gyakornok lett; Szentesen adótiszt, Kolozsvárott főtiszt volt. 1900-ban mint ellenőr került Mohácsra, 1905-ben az adóhivatal vezetője. 1914-ben tanácsos, 1918-ban főtanácsos lett, 1927-ben nyugalomba vonult.

dr. Kápolnai Zsigmond plébános * 1872-ben, pappá szentelték 1894-ben. 1904-fől püsp. tanítóképző int. tanár, püsp. ir. horvát tolmács, egyházmegyei cenzor. a hadapródiskola hittanára, a háború alatt táb. lelkész, 1919-től a tanítóképző igazgatója, a jogakadémia tanára volt. 1922-től lakócsai, 1929 óta Mohács-belvárosi plébános.

özv. Kerner Róbertné, szül. Weinacht Franciska. Férje ik. tanítói működését Baranyaszentivánon kezdte meg, egy évig tanított Dárdán, 1879-ben került a mohácsi rk. iskolához, 44 évi szolgálat után 1923-ban vonult nyugalomba. 1931-ben elhunyt.

Keszler János v. villtelepi főgépész 1893-ban Mohácsra; kitanulva a lakatosipart, Pécsen szaktanfolyamot végzett és megszerezte a gépészi képesítést. 1911-től Németországban több nagy

gyárban dolgozott. Hazatérve, Léván a v. villtelep gépésze lett. 1918-ban Mohácsra jött, 1923 óta a villtelep főgépésze. A háborút az 52. gy. e.-ben, majd a műsz. csapatnál küzdötte végig az orosz és olasz fronton. bronz vit. érem, Károly cs. k., vas k.

Kindlein Miklós kádármester 1909-ben Marázán. Iparát ugyanott tanulta ki. Mohácsra és Bácsalmáson segédeskedett, 1931-ben eleget tett katonai kötelezettségének, 1932-ben önállósította magát.

Kiss János ny. főerdővéd * 1860-ban Surdan (Somogy m.) erdész családból. Szakvizsgáit Pécsen tette le. 1880-ban bevonult a 44. gy. e., innen a 99. gy. e.-hez helyezték át. Működését 1888-ban kezdte meg a Frigyes fhg uradalmában, 1910-ben főerdővéd lett, 1922-ben nyugalomba vonult, azóta az uradalom Mohács-szigeti faiskoláját vezeti. A földmív. miniszter dícsérő oklevéllel tüntette ki.

Kiszely János fazekasmester * 1868-ban Mohácsra. Iparát atyja mellett tanulta ki; Újpesten és Komáromban eltöltött segédeskedés után 1894-ben önállósította magát. Az ipartestület fazekasszakosztályi elnöke.

Klug Mária Józsa okl. óvónő * Mohácsra. Óvónői oklevelét 1917-ben szerezte meg Hódmezővásárhelyen, azóta közs. óvónő Mohácsra. A Szt Ferences III. rend. titkára.

Kocska István ny. Mftr I. o. fő kormányos * 1880-ban. Mohácsra, régi hajós családból. 1897-ben lépett a Mftr szolgálatába; 1905-ben kormányos lett a Trinitas hajón. Az Erzsébet királynő hajót ő vezette ki a hajógyárból első útjára. A háború alatt a Turn-Szeverin—Ruszcsuk és Titel—Szeged közötti szakaszon hajózott; 1915-ben a Wilhelm hajóval csapatokat szállított Kevevárától és Szemendriáról. 1918-ban fő kormányos lett; 1925-ben vonult nyugalomba.

Kohn Manó szappangyáros * 1855-ben. Iparát † sógora mellett tanulta ki a ma tulajdonát képező Juno szappangyárban. (1. o.) Felszabadulása után bejárta Magyarország összes szappangyárait. 5 év után visszatért Mohácsra, 1885-ban átvette a gyár vezetését. A háború után társtulajdonosként maga

mellé vette fiait: Káldor Bélát és Józsefet. (1. o.)

Kohn Mária v. szülésznő Bpsten. A tanfolyamot Pécssett végezte 1926-ban. Utána Mohácson kezdett magángyakorlatot. 1927 óta kinevezett városi szülésznő.

dr. Koisz István vámsz. főtiszt 1892-ben Máramaroszigeten. Középiskoláit Nagybányán, egyetemi tanulmányait Bpsten végezte; 1920-ban jogtud. doktorátust szerzett. 1913-ban bevonult a bécsi lovagló tüz. oszt.-hoz, innen a lugosi táb. tüzér e.-hez helyezték át. Az összes frontokon küzdött; kit.: ezüst és bronz Sign. laud., nagy- és kisezüst vit. érem, Károly cs. k., német harcos érem. Mint fhdgy szerelt le. 1920-ban lépett vámügyi szolgálatba; Bpsten, Eszterházán, 1929 óta a mohácsi fővámhivatalnál nyert beosztást.

Korona-szálloda. A 24 szobás, étteremmel, kávéházzal és kerthelyiséggel ellátott szállodát 1910-ben építtette Mohács városa. A szállodában van elhelyezve a Belvárosi kasino is. Jelenlegi bérlő: Szász Béla.

özv. Koszter Antalné sz. Tassy Mária sütődetulajdonos. † férje 1901-ben nyitotta meg mohácsi üzletét, amelyet 1932-ben bekövetkezett halála óta özvegye vezet.

Kovarik János sajtgyári vezető * 1881-ben Rasztinán (Bács m.). Vizsgázott sajtimester. 1915-ben bevonult a 23. gy. e.-be, a zborowi harcokban megsebesülve, orosz hadifogságba esett, 1920-ban Norvégián keresztül került haza. 1925 óta a püspökpusztai sajtgyár vezetője.

Köpf Gusztáv ny. ig. tanító * 1863-ban Pécssett. Tanítói oklevelét ugyanott szerezte meg. 1883-ban vémeédi tanító. 1884-ben kat. szolgálatra bevonult az 52. gy. e.-be. 1886 óta a külv. iskola tanítója; 1924-ben nyugalomba vonult.

Kuthy István vámszaki főtiszt * 1900-ban Celldömölkön. Középiskoláit Pápán és Győrött végezte. 1920-ban a bpesti fővám-igazgatóságnál gyakornok, 1921-ben Kőpatakon, majd Kőszegen tiszt lett. Ugyanez évben bevonult önkéntesi szolgálatra a nemz. hadseregbe. Leszerelés után Bpsten, Hegyeshalmon, 1932 óta Mohácson működik.

Lang Aladár malomtulajdonos * 1892-ben Mohácson. Iparát atyja dunai malmában tanulta ki. 1913-ban bevonult a 19. h. gy. e.-be; 1914-ben a szerb fronton sebesülten fogságba került. Hadifogoly Szerbiában, Albániában, Itáliában és Franciaországban volt, ezalatt iparában dolgozott, 3 évig pedig francia tolmács volt. 1920-ban került haza, mint tizedes szerelt le; a Károly cs. k., seb. érem és háb. emlékérem tulajd. 1921-ben önállósította magát. Az ipartestület elöljárósági tagja.

Lang Ignác sütőmester * 1886-ban Marázán. Iparát Himesházán tanulta ki, mint segéd Mohácson, Verőcén és Bpsten dolgozott. 1907-ben kat. szolgálatot teljesített bpesti élelmezési raktárban, ugyanitt szolgált a háború alatt is, mint szkv. szerelt le; a vas k. és juh. emlék k. tulajd. 1930 óta önálló Mohácson. Mint madártenyésztő is sikereket ért el; a kanári-tenyésztők és madárbarátok 1929-ki kiállításán ezüst érmet nyert.

Langer Alajos Antal állpénztári főtiszt * 1894-ben Mohácson. A zombori f. keresk. isk. elvégzése után 1912-ben kezdte meg pályáját a mohácsi adóhivatalnál mint gyakornok; 1924 óta főtiszt.

dr. László Márton ármentesítő társ. jegyző * 1904-ben Mohácson. Középiskoláit Bpsten, a gazd. akadémiát Debrecenben, a jogot a pécsi egyetemen végezte. 1931-ben doktorált. Mohácson ügyvédjelölt lett. 1933 óta a Mohács—kölkedi ármentesítő társ. jegyzője.

Lasztorfer Rezső főerdőmérnök * 1882-ben Vágújhelyen. Középiskoláit Nagyszombatban, az erd. főiskolát Selmecebányán végezte 1904-ben; erd. mérn. oklevelet 1908-ban Bpsten nyert. Frigyes fhg uradalmában, 1906-ban gyakornok, 1914-ben erd. mérnök lett. A háborút a 14. táb. tarack oszt.-nál szolgálta végig az orosz, olasz és francia frontokon; az ezüst Sign. laud. (a kardokkal) tulajd. 1924 óta főerdőmérnök.

Lehmann Lajos mészáros- és hentes m. * 1876-ban Mohácson. Iparában ugyanott szabadult fel; mint segéd Eszéken, Bpsten, Győrött, Bécsben, Sopronban és Komáromban dolgozott. 1901-ben

üzletet nyitott Bpsten, 1904 óta Mohácson önálló. A .v. képv. test. vir. tagja. Neje: Szmerkács Irén, a Magyar asszonyok nemz. szövetségének elnöke.

Lelovits János főmolnár * 1902-ben Bpsten. Iparát Fülöpszálláson tanulta ki 1919-ben. Törökszentmiklóson, Gyomán és Békésgyulán segédeskedett. 1930 óta főmolnár a pécsi püspöki uradalom mohács-szigeti uradalmában.

Lipokatits János h. polgármester * 1879-ben Mohácson. Középiskoláit Zomborban végezte, jegyzői oklevelét Bpsten szerezte meg. Pályáját 1899-ben kezdte meg Dunaszekcsőn mint s. jegyző. 1902-ben Mohácsra került földadó nyilvántartónak, 1905-ben pénztárnok, 1914-ben községi jegyző, 1918-ban főjegyző lett; 1925 óta a várossá átalakult Mohács főjegyzője és h. polgármestere.

Lipokatics József fényező és kárpitos mester * 1902-ben Mohácson. Iparát ugyanitt tanulta ki; Bpsten és Baján segédeskedett, 1931-ben önállósította magát, átvéve tanítómesterének üzemét.

Mákó Ferenc ir. tiszt. * 1890-ben Mohácson. A polgári isk. elvégzése után közs. szolgálatba lépett; 1908-ban ment át a bírósághoz. 1911-ben bevonult az 52. gy. e.-be, innen az 1. h. gy. e.-hez helyezték át. A háborút mint örm. az orosz és olasz fronton harcolta végig; a kisézüst, bronz vit. érem, kor. ezüst érdem k., Károly cs. 1912-13. mozg. emlék k. tulajd. 1921 óta ir. tiszt

Margitay Lajos polgármester * 1881-ben Mohácson. Középiskoláit Újvidéken, egyet. tanulmányait Bpsten végezte, 1903-ban államtud. doktorrá avatták. Pályáját Mohácson kezdte meg mint közig. gyakornok, 1904-ben tb. szolgabíró, 1907-ben. szolgabíró, 1917-ben tb. főszolgabíró, 1923-ban főszolgabíró lett. 1924-ben, amidőn Mohács várossá alakult át, polgármesterré választották. A Mohácsi mentő egy., Stefánia egy., Mohácsi TE. Mohácsi credo egy., a Mohácsi színpártoló egy. stb. elnöke.

Medve István üzemvezető * 1889-ben Ercsiben; a fémipari szakiskolát Bpsten végezte. Utána nagyobb bpesti gyárakban dolgozott. 1915-ben

bevonult a 31. h. gy. e.-be; 1916-bari orosz hadifogságba esett, 1918-ban szökés útján jött haza. Mohácsra mint az Első magyar gazd. gépgyár szerelője került, 1923 óta a Margitta szigeti ármentesítő társ. szolgálatában áll. Vezetése alá tartozik a karapancsai szivattyútelep, amely 55.000 k. hold területről gyűjti össze és vezeti le a vizet.

vit. Merzay László p. ü. s. titkár * 1893-ban Selmecebányán. Jogi tanulmányait Eperjesen és Máramarosszigeten végezte. A háborút a 3. h. táb. ágyús e.-ben harcolta végig az orosz és olasz frontokon. A román betöréskor a székely hadosztályban küzdött; 1919-ben a Kratochwill had-oszt. törzsszel fogságba esett, de megszökött és tovább szolgált a nemz. hadseregben. 1921-ben mint fhdgy szerelt le. Kit.: Bronz Sign. laud., nagy- és kisézüst vit. érem, seb. érem, Károly cs. k. P. ü. pályáját 1922-ben kezdte meg Pécssett, 1930-ban került Mohácsra. Az Orsz. frontharcos szöv. mohácsi főcsoport társelnöke.

dr. Mihálffy Vilmos orszgy. képviselő * 1870-ben Tamásiban. jogi tanulmányai befejezése után a belügyminisztérium szolgálatába lépett. 1929-ben mint államtitkár vonult nyugalomba. A mohácsi kerület orszgy. képviselője.

Milosin Gyula gyapjúfonó * 1883-ban Baján, a késes ipart tanulta ki szülővárosában. 1904-ben kat. szolgálatra vonult be a 4. h. husz. e.-be. 1908-ban postai alkalmazott lett. A háborút az orosz és olasz harctereken küzdötte végig. 1920-ban kilépett a postai szolgálatból, Mohácson kitanulta a gyapjúfonó ipart és 1922-ben önállósította magát. Üzemét 1932-ben vette.

dr. Mischung Konrád ügyvéd* 1904-ben Dravicabányán (Krassószőrény m.). Egyetemi tanulmányait Szegeden és Thübingenben (Németország) végezte. 1923-ban katonai szolgálatra .vonult be a 9. h. e.-be, 1927-ben mint hdj. örm. szerelt le. 1927-ben került Mohácsra mint ügyvédjelt. 1933 óta gyakorló ügyvéd.

Mohácsi doboz- és papírárúgyár rt. alapítva 1909. Alapítók: Auber Schmidt Károly, Bálint Lajos és dr. Rüll János. Foglalkozik:

gyógyszerészeti dobozok és papírárúk, ékszerészeti és különféle díszdobozok, továbbá keresk. dobozok gyártásával. Az igazgatóság jelenleg. 10 tagból áll, 4 tisztviselővel, 40 munkással és 2 keresk. utazóval dolgozik. A gyár eredetileg csak gyógyszerészeti dobozokat gyártott, a trianoni béke után piacának jelentékeny részét elvesztvén, kénytelen volt egyéb cikkek gyártására is áttérni.

Mohácsi volt úrbéres erdőközirtokosság. Alakult 1906-ban Bertha Sándor elnöklete alatt. Jelenleg az elnöki tisztet dr. Réder Károly tölti be: ügyv. jegyző Csupics Lukács (1. o.). Az alakuláskor az erdőbirtok 365 h. volt, jelenleg 865 h. Az évenként kitermelt famennyiség 18 holdon kb. 3000 öl.

Molnár Pál halászbérlő * 1884-ben Mohácson. Bpesten kitanulta a villan vszerelő ipart. 1915-ben bevonult az 52. gv. e.-be, az olasz fronton küzdött, mint szk. szerelt le; a k. vask. tulajd. Leszerelés után halkereskedéssel kezdett foglalkozni, 1924 óta dunai halászbérlő; a Földműves olvasóköri tagja.

Munding Péter, a jugoszláv hajózási ügynökség főnöke 1898-ban Titelen. A nagybecskereki felsőkeresk. iskola elvégzése után bevonult a 6. h. gy. e.-hez; bukovinai és olasz harctereken küzdött, mint hdgy szerelt le; a bronz vit. érem és Károly cs. k. tulajd. Leszerelés után a Jugoszláv hajózási társ. szolgálatába lépett és Szemendrián nyert beosztást. További állomáshelyei: Ókanizsa, Titel, 1928 óta a mohácsi ügynökség főnöke.

Nagy Lajos r. felügy. h. * 1881-ben Tiszaszöllősen. A középiskola alsó 4 osztályát Fiumében végezte magánuton. 1902-ben kat. szolgálatra bevonult a debreceni méntelephez. 1905-ben átlépett a csendőrséghez, majd 1908-ban a bpesti áll. rendőrséghez. 1909-ben pedig a határrendőrséghez. Munkácson és Fiumében teljesített szolgálatot. A kommün bukása után Rimaszombaton, Bpesten, Kaposvárott, 1926 óta Mohácson nyert beosztást.

Neiser Béla szappankészítő * 1889-ben Csúzában, Iparát Mohácson tanulta ki; Pécssett, Újvidéken, és

Bécsben dolgozott, 1917-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be, az orosz fronton küzdött, megsebesült, mint őrv. szerelt le. 1923-ban önállósította magát, 1931-ben szappan- és háztartási cikk kereskedést nyitott.

Német Károly főszolgabíró * 1876-ban Mohácson. Középiskoláit Szabadkán, Újvidéken és Pécssett, a jogot Pécssett végezte. 1899-ben lépett Baranya vm. szolgálatába, még ugyanaz évben tb. aljegyző; 1901-ben V., majd IV. aljegyző, 1903-ban mohácsi szolgabíró, 1915-ben siklósi szolgabíró; 1924 óta a mohácsi járás főszolgabírója. 1904-ben megkapta a porosz királyi vörös vasrendet. A Közalkalmazottak nemz. szöv. mohácsi csoportja elnöke, a Mohácsi tkpt ig. tagja.

Németh István áll. r. detektív 1898-ban Kámonban (Vas m.). 1916-ban bevonult a 41. h. tüzér e.-hez, az olasz fronton harcolt 24 hónapig, mint szk. szerelt le; a bronz vit. érem, Károly cs. k. és háb. emlékérem tulajd. A kommün bukása után 2 évig szolgált a nemz. hadseregben, 1921-ben az államrendőrség kötelékében Szombathelyen polgári nyomozó lett, 1923-ban nevezték ki detektívnek. Még ez évben Kaposvárra, 1930-ban Mohácsra került.

Omnia Mozdósínház. Fennáll 1912 óta. Befogadóképessége 288 személy. Fischl Sándor, a jelenlegi bérlő, — aki Bpesten szerezte filmismereteit — 1931-ben át-alkította hangos mozivá. Műsora lépést tart a bpesti mozgóképszínházak műsorával. Sok jótékony előadást tartott, többek között hármat rendezett a Stefánia Szövetség javára is.

Orkits Lajos jéggyári főgépész, telepvezető * 1902-ben Mohácson. A mohácsi polgári iskola elvégzése után lakatos és vasesztergályos képesítést nyert a Josztgyárban. Bpesti, mohácsi és pécsi gyárakban dolgozott, elvégezte a bpesti technológiát, gőzgép-, motor- és szakrajz tanfolyamot hallgatott Pécssett. 1927-ben ő szerelte Mohácson a városi jéggyárat és vágóhidat, ezek főgépésze és telepvezetője.

Ötvös Mihály kosárárú és fonottbútor készítő * 1902-ben Bölcskén. A szekszárdi gimnázium 6-ik

osztálya elvégzése után atyjánál tanulta ki iparát; 2 évig Bpsten az IOKSz üzletvezetője volt, 1925 óta önálló Mohácson. Gyártmányait számos kiállításon mutatta be; Brüsszelben, Milanóban, Szekszárdon, Nagymaroson és Salgótarjánban arany, Mohácson ezüst érmet és iparegyesületi ezüst díszérmet nyert.

Pajics Miklós gör. kel. szerb plébános * 1868-ban Petrinján (Zágráb m.). Középiskoláit Újvidéken, a theológiát Karlócán végezte. Ezt megelőzőleg hat és fél éven át jogot és orvostant hallgatott a bécsi és gráci egyetemeken. Működését 1901-ben kezdte meg Rácalmásan, 1911-től Sárokon, 1917-től Véménden adminisztrátor, közben 1917-től 1919-ig Pécssett táb. lelkészi szolgálatot is teljesített. 1928-tól plébános Majson, 1933 óta a mohácsi egyház adminisztrátora.

Pakusz Károly állpénztári tanácsos * 1885-ben Mohácson. Középiskoláit Mohácson és Pancsován végezte. 1904-ben nyer kinevezést a mohácsi adóhivatalhoz, azóta állandóan itt működik. A háborút az 52. gy. e.-ben szolgálta végig és mint zls szerelt le. Az Első mohácsi temetkezési egyl. elnöke.

Pál János áll. útmester * 1889-ben Jász-fényszarun; Bpsten járt középiskolába. 1910-ben kat. szolgálatra bevonult a 2. h. gy. e.-hez, 1913-ban mint továbbsszolgáló a koronaórséghez nyert beosztást; a háború végén a 140. h. táb. tüz. e.-hez helyezték, innen nevezték ki 1924-ben Sásdra útbiztosnak. 1930 óta mohácsi útmester.

özv. Pandur Mihályné szül. Girsig Ida mpv. áll. elülj. özvegye. Férje középiskoláit Siklóson és Pécssett elvégezve, a Mpv szolgálatában Mecsekszabolcson gyakornok, Vókányban és Villányon áll. felvigyázó, 1913-ban Üszögön áll. elöljáró volt, 1921-ben nyugalomba vonult, 1927-ben elhunyt.

dr. Papp Dezső r. kapitány * 1887-ben Lajosfálván. Középiskoláit és a jogot Kolozsvárott végezte; 1913-ban áll. tud. doktor. Már 1907-ben díjnok a postaigazgatóságnál Bpsten, 1909-ben jzógyak. Kolozs megyében, 1911-ben az áll.

rendőrséghez lépett át Kolozsvárott. 1915-ben bevonult a 23. h. gy. e.-be; a 29. h. gy. e.-del vonul az olasz frontra. 1916-ban mint hdj. örm. sebesülten orosz fogságba kerül, 1921-ben tér haza Szentpétervárról az első csere tiszt szállításnyal; a Károly cs. k., seb. érem és háb. emlékérem tulajd. Egy évig bpesti hadigondozó intézetben áll ápolás alatt, mint 25%-os hrt szerelt le. 1922-ben rfogalmazóvá, 1924-ben kapitánnyá nevezik ki Szentesre. További állomásai; Hódmezővásárhely, Pápa, Székesfehérvár Magyarbóly, 1931 óta Mohács.

dr. Pap Ferenc v. alszámvevő * 1905. ben Mohácson. Középiskoláit Pécssett és Bpsten, egyet. tanulmányait Pécssett végezte. 1930-ban áll. szárny. vizsgát tett Bpsten, 1932-ben doktorált az Erzsébet tud. egyetemen. 1925-ben Mohács városnál díjnok, 1928-ban számtiszt lett, 1929 óta alszámvevő. A Mohácsi színpártoló egy. intézője, a Magyar nemz. szöv. mohácsi köre főjegyzője, a Mohácsi TE vál. tagja.

Pápay János ny. ref. ig. tanító * 1860-ban Szentesen. A tanítóképzőt 1879-ben végezte Nagykőrösön, oklevelet nyert. 1880-ban. Működését Pátkán kezdte meg, 1880-ban Faddon, 1881-ben Uszodon osztálytanító, 1885-ben Bölcskén, 1895 óta Mohácson kántortanító. 1927-ben vonult nyugalomba ig. tanítói címmel. A Ref. földműves kör 32 éven át főjegyzője és elnöke, a Ref. dalárda vezetője volt. A közoktatásügyi miniszter elismerésben részesítette. Több cikke jelent meg a helyi lapokban.

özv. Pauer Ferencné Kovacsik Irma cukrászdája. † férje Pécssett tanulta ki a cukrászipart; Bpsten és Németország, Olaszország nagyobb városaiban dolgozott. 1910-ben alapította cukrászdáját, halála óta özvegye vezeti. Gyermekai: Jenő (bpesti cukrász) és Ilonka (férje Szalay Balázs, Bpest egyik legelőkelőbb cukrászdájában tanulta és segédeskedett, 1927-ben telepedett meg Mohácson.)

Pávkovits Antal Pál v. gazda * 1880-ban Mohácson. 1898-ban elvégezte a szőlészeti tanfolyamot, 1915-ben gépkezelői, 1917-ben

motorvezetői szakvizsgát tett, majd a püspökpusztai uradalom gazdája lett. Volt közs. bíró, 1914-ben Mohács v. gazdájává választották. 21 év óta a vm. thb. tagja, a Margittaszigeti ármentesítő társ. tb. gazdája, a Mohácsi legeletési társ. alelnöke, a volt úrbéres erdőbirtokosság vál. tagja. A háború alatt két évig harcolt az olasz fronton a 19. és 17. h. gy. e. gépfegyverosztágaiban; a Károly cs. k. tulajd. Az 1931-ki pécsi kiállításon gyümölcszeivel oklevelet nyert.

Pécsegyházmegyei mezőgazd. és kenderipari rt. Székhelye: Bpest, jószágigazgatóság: Mohács-sziget. Belterjes gazdálkodást folytat. Állattenyésztése elsőrangú, arabs lótenyésztése és juhászata az OMGE bpesti kiállításán 1930-ban I. díjat, 1931-ben oklevelet nyert, mangalica sertésenyésztete 1933-ban Bpsten II. díjjal kitüntetve; szarvasmarha hizlaldájából évenként kb. 150 darabot szállítanak külföldre. 45 hold gyümölcsöse főleg nemes fajalmákat termel, amellyel az 1931-ki pécsi gyümölcskiállításon nagy sikert aratott. A mesterséges halastó évi termelése kb. 300 mm. ponty és 20 mm. harcsa és süllő. A kendergyár évi produktuma 1800 mm. tilolt kender és 600 mm. kóc. A sajtgyárban kb. 4000 kg. u. n. püspökpusztai sajt készül. Saját gőzmalma van. A gazdaság 160 éves cselédet, 200 hónapos munkást és 150 pár aratót foglalkoztat. Jószágigazgató: Bezuk Lajos. (1. o.)

Pécsi István, a mohácsi volt közbirtokosság alelnöke * 1869-ben Mohácson. 1893 óta 7 hold földjén. önállóan gazdálkodik. 1917-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be, az orosz fronton küzdött és mint tizedes szerelt le. A rk. iskolának, a Margittaszigeti ármentesítő társ. gazd. biz. és a Fogadalmi templom építőbiz. tagja.

Pecsujlits Milán malomtulajdonos * 1892-ben Mohácson. Iparát ugyanitt tanulta ki; a bpesti Hungária gőzmalomban dolgozott. 1913-ban bevonult az 52. gy. e.-be, innen a táv. e.-hez vezényelték; az orosz és olasz fronton küzdött, megsebesült, mint őrv. szerelt le. Kit.: bronz vit. érem, Károly cs. k. 1922-ben önállósította magát

Mohácson.

Petrovics Károly rk. ig. tanító * 1895-heti Mohácson. Tanítói oklevelet 1915-ben szerzett Baján. Utána bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb és orosz fronton harcolt, 1916-ban sebesülve fogságba esett. 1920-ban került haza és mint eml. lapos hdgy. szerelt le; azóta Mohácson tanít. Városi képv. test. tag.

Piukovieh Áron sertéskeresk. * 1891-ben Mátételkén dalmát eredetű régi bácskai sertéskereskedő családból. (A család őse P. János tábornok, aki 1742-ben nemességet kapott matheovicsi előnévvel és ezzel együtt kapta a községet is, a mai. Mátételkét). 1912-ben bevonult a 23. gy. a háborút az orosz fronton küzdötte végig. Leszerelése után atyja 160 holdas birtokán gazdálkodik. 1922-től Baján sertéskereskedő lett, 1926-ban Mohácsra költözött. Cége vagontételekben szállít Csehszlovákiába és főleg Ausztriába.

Pollák Róbert könyvnyomdatulajdonos, könyvkereskedő * 1881-ben Nagybecskerekén. A középisk. elvégzése után nyomdai szakismereteit Bpsten, Bécsben és Berlinben szerezte. 1908-ban önállósította magát Mohácson. A „Dunavidék” kiadója; 2000 kötetes kölcsönkönyvtára van. A háborút a szerb, orosz és olasz fronton harcolta végig, a nagy- és ezüst vit. érem, Károly cs. k. tulajd.

Puppi János kőfaragómester 1898-ban Pécssett; atyja oldalán tanulta ki iparát, mint segéd Bpsten és Sziléziában dolgozott. 1916-ban bevonult az 52. gy. e.-be, román fronton küzdött, mint őrv. szerelt le: a bronz vit. érem és Károly cs. k. tulajd. 1932 óta önálló; a mohácsi lengyel emlékmű és a tatabányai rk. templom kőfaragó munkáit készítette.

Rapai András Mpv pályafelvigy. * 1899-ben Füzesabonyban. Pályáját a Máv-nál kezdte az egri osztálymérnökségnél. Innen a pécsi üzletvezetőséghez helyezték át, ahol elvégezte a pályafelvigyázói tanfolyamot. 1921-ben átlépett a Mpv szolgálatába. 1922 óta pályafelvigyázó.

Ref. egyház. Egyike azoknak a

gyülekezeteknek, melyekről igen kevés feljegyzés maradt fenn. Azt tudjuk, hogy 1579-ben alakult. Pathai P. Sámuel püspök, a dunamelléki egyházkerület első történetírója 1647 szept. 10-én írt levelében a hajdan híres, most elpusztított egyházak közé sorolja. Radonay Mátyás pécsi püspök 1692 márc. 2-án. ócsádról kelt levelében megfenyegeti a Siklós kerületi kálvinistákat, hogy -- ha el nem hagyják a vallásukat — úgy járnak, mint a nádasdi és mohácsi prédikáns. Az 1734-ki névsor említi azzal a megjegyzéssel, hogy valaha város volt: ebben az évben prédikátora Vácz Mihály. 1754-ben lelkésze Bányai István esperes. — Mohácsra vonatkozólag a szájhagyományból és följegyzésekből tudjuk meg a következőket: A Harczi-familia öntetett egy harangot azzal a kikötéssel, hogyha a Harcziakból valaki meghal, ingyen harangoznak amennyiszer csak tetszik. Ezt aztán a Harczi-nemzetség úgy értelmezte, hogy a harangnak szólni kellett virradattól sötétedésig. De a harangot elvitte a világháború s ma már a Harcziakra is csak. pénzért harangoznak. Vizsga alkalmával, valamint sátoros ünnepek délutánján presbiterek összejöttek barátságos poharazgatásra. Ezt a ma már divatjamult poharazgatást „Tom”-nak nevezték, mely alighanem török szó. Radonay püspök idejében, amikor az üldözés a leghevesebb volt, két megbízott mohácsi ember éveken át rejtegette a szigeten egy pudvás, öreg fűzfa odujában a jóvalélési poharat, vagyis az úrvacsorai kelyhet. — A hívők száma ma 1205.

Rk. egyház. Mohács-Belváros. 1700 óta önálló plébánia, anyakönyve 1713-tól kezdve van. Templomát 1776-ban szentelték fel Szt Mihály arkangyal tiszteletére. A plébánia területén van a régi temetőben levő Szt Rókus kápolna 1710-ből és a -Kálvárián levő Fájdalmas Szűzanya tiszteletére szentelt kápolna 1858-ból. Kegyúr: Pécsi püspök. Hiv. sz.: 6720 (magy., horv., ném.). — Mohács-Külváros. Templomát a Szt Kereszt tiszteletére építették 1745-ben. 1850 óta önálló plébánia, ugyanez évtől kezdve van anyakönyve is. A plébánia területén van a ferencendi atyák Szt István kir. tiszteletére emelt temploma is 1740-ből.

Kegyúr: a pécsi püspök. Hiv. sz.: 3450 (magy., horv., ném.). — Mohács-Püspökpuszta. Jelenlegi templomát 1923-ban építették és 1913-ban Jézus szentséges Szíve tiszteletére szentelték. 1989-től helyi lelkészség, 1918 óta önálló plébánia. A temető-kápolnát 1892-ben szentelték fel B. -Mór tiszteletére. Kegyúr: a pécsi püspök. Hiv. sz.: 670.

Reinoldi Mihály bérlő * 1890 Dombóvár. A gazdasági akadémiát Keszthelyen végezte 1911-ben. Kastélyosdombón volt gazdatiszt. A háborút a 44. gy. e.-ben -harcolta végig; 1918-ban olasz fogságba esett és gyalog vergődött haza. Azóta apósa 300 holdas magyaregregyi birtokán és 200 holdas bérletén gazdálkodik. A mohácsi mezőgazdasági kiállításon lovaival első díjat nyert.

Repity József főerdővéd 1876-ban Vörösmart. Működését 1901-ben kezdte meg Frigyes fhg uradalmában. 1915-ben bevonult a 30. h. gy. e.-hez; hadtápszolgálatot teljesített, 1917-ben mint szkv. szerelt le. 1920 óta főerdővéd. Felügyelete alá tartozik 900 h. erdő. A földmív. miniszter 1932-ben elismerő oklevéllel tüntette ki.

Ribli Mátyás ny. Mpv főraktárnok * 1864-ben Mohácson. Atyjánál kitanulta a -korsós ipart, egy évig önálló mester is volt. 1886-ban 3 éves szolgálatra bevonult a 19. h. gy. e.-hez. 1891-ben a Mpv szolgálatába lépett. Villányban, Siklós—Vókányon és 1903 óta Mohácson működött és 34 évi szolgálat után vonult nyugalomba.

Riesz Lajos * 1900-ban Kalocsán. Tanult kőműves. Szakvizsga letétele után 1919-ben lépett a város szolgálatába. 1926-ban Inkei Andor társaságában műtrágyaüzemet létesített, amely 1928 óta egyéni cég, évente kb. 10 vagon speciális műtrágyát állít elő. Szőlő- és gyümölcsstermeléssel is foglalkozik.

Risztovies Milán gör. kel. ig. kántortanító * 1880-ban Lőrén (Pest m.). A tanítóképzőt Zomborban végezte 1889-ben. Pályáját Ivándán (Torontál m.) kezdte meg, 1900-tól Lőrén, 1920-tól Szigetcsépen, 1922-től Villányon, 1927-től Mohácson tanít. Egyházm. biz. tag, a tanító gyűlések alelnöke. 1914-ben az 1. h. gy. e.-del hadba vonult, az olasz fronton kétszer megsebesült

és 1917-ben mint hrt szerelt le.

Ritter János ny. e. ü. mester *1894-ben Perjámoson. Az ácsipar kitanulása után t911-ben bevonult a 61. gy. e.-be. Ott érte a háború kitörése, amelyet az orosz, szerb és olasz fronton küzdött végig. Háború után tovább szolgált a nemz. hadseregben, 1927-ben mint e. ü. mester nyugalomba vonult. Azóta a .László-kórház szolgálatában áll.

Rukavina József plébános, Szt Ferencrendi házfőnök * 1879-ben Szabadkán. A theológiát Szombathelyen végezte. Pappá szenteltetett 1902-ben Kalocsán. Működését 1902-ben kezdte meg Szabadkán mint h. házfőnök. 1909-től Bácsón, 1913-tól Baján, 1915-től Szabadkán, 1925-től Mohácson házfőnök, közben 1928-tól kezdve 3 évig tart. főnök h. volt. 1931 óta mohácsi házfőnök és plébános.

Schaffer Ferenc fényképész * 1890-ben Dárdán. Atyja oldala mellett kitanulta a vendéglős- és hentesipart, majd Eszéken a fényképészipart. Mint segéd Kolozsvárott és Heilbergben dolgozott. 1909-ben önállósította magát Dárdán. A háborút az 52. gy. e.-ben harcolta végig a szerb, olasz és montenegrói frontokon, mint őrm. szerelt le; a bronz vit. érem. koronás vas k. és Károly cs. k. tulajd.; 1930-ban Mohácson telepedett le.

vit. Sasváry Keresztély dohánytőzsdés * 1887-ben Villányban. Borbélyipart tanult Pécssett; Bécsben és Berlinben eltöltött segéd éveit után 1913-ban önállósította magát Mohácson. A háborút a 19. h. gy. e.-ben a szerb, orosz és olasz fronton harcolta végig; mint őrm. szerelt le. Nagy- és kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., 2 seb. érem, háb. emlékérem tulajd. 1920-ban Mohács város szolgálatába lépett, 1931-ben trafikjogot kapott.

özv. Sepatz Istvánné szül. Holczer Róza. Férjének 30 éven át volt önálló hentes üzlete, 10 évig az Ipartestület, 5 évig az Iparos olvasókör elnöke, a Mezőgazdasági bank egyik alapító- és vez. tagja volt. 1930-ban hunyt el.

Seregly Erzsébet zongoratanár, zenetanulmányait Pécssett és Budapesten végezte.

Zongoraoktatással foglalkozik. Atyja Seregly László rk. tanító, rövid nagyváradi tanítókodás után került a mohácsi belvárosi rk. iskolához, ahol 26 éven át működött. Szerkesztette a Mohács c. lapot; a Mohács és Vidéke, a Dunántúl és a pécsi Ujlap munkatársa volt.

Simon János tógazdasági halászmester * 1891-ben Gige pusztán (Somogy m.). A somogyszentimrei földmívesiskola elvégzése után atyja utódként a Somssichuradalomban erdész és halász lett. 1912-ben lovag Biedermann urad. tógazdaságához került Mozsgóra. 1917-ben bevonult a 44. gy. e.-hez, az olasz fronton harcolt, a Piavénál megsebesült; a bronz vit. érem és Károly cs. k. tulajd. 1921-ben a kisszentmártoni tógazd. vezetője lett, 1927 óta a püspökpusztai tógazdaságot vezeti.

Simonyi József ny. jb. ír. főtiszt * 1867-ben Baján. A mohácsi polg. iskola elvégzése után 1894-ben lépett az igazságügy szolgálatába Pécssett, mint díjnok. Szentlőrincen és 1907-től Dárdán írnok. Mikor innen kiutasították, Mohácsra került. 1925-ben mint főtiszt ment nyugalomba.

Schleicher Antal malomtulajdonos * 1892-ben Mohácson. Iparát atyja dunai malmában tanulta ki. 1915-ben bevonult a 1.9. h. gy. e.-be, az orosz és olasz fronton harcolt és mint őrv. szerelt le; bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1922-ben átvette az 1886-ban létesített családi malom vezetését.

Schleicher József sütőmester * 1897-ben Mohácson. Iparát ugyanott tanulta ki; Bpesten és Szekszárdon segédeskedett. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-be, majd a bpesti kat. sütődében teljesített szolgálatot, mint őrvezető. Leszerelés után atyja mellett kitanulta a molnárságot. 1925-ban sütődét nyitott Mohácson.

dr. Schmidt Vilmos orszgy. képviselő * 1887-ben Lippón. Középiskoláit Pécssett, az egyetemet Kolozsvárott végezte. A háború kitörésekor bevonult, 1916-ban orosz fogságba esett, 1918-ban jött haza. Mohácsi gyakorló ügyvéd, az Iparos olvasókör, Kat. legényegye., Polgári olvasókör, Mohácsi ipartestület, Önk. tüzoltótestület ügyésze. Az országgyűlésen a dárdai kerületet képviseli.

Schneider Lajos ig. k. tanító, 25 éve-tanít, 20 éve Mohácson. A világháborút végigküzdötte. A mohácsi esp. ker. tan. egy. elnöke, ker. isk. látogat, a gazd. isk. gondnoka, több helyi egy. választm. tag. A Levente zenekar megalapítója és, karnagya.

Steidt Antal ny. OTI igazg. * 1877-ben Mohácson, német eredetű iparoscsaládból, 1900-ban elvégezte a mohácsi polgári iskolát, utána atyja műszövő üzemében dolgozott. 1904-ben a Kerületi betegsegélyző tisztviselője lett; 1910-ben már a Munkás-biztosító igazgatója. A felszabaduláskor az ünnepélyes bevonulást előkészítő fogadó bizottság elnöke volt; leánya, Mária tanító.

Suput Mihály szűrszabó, kereskedő * 1890-ben Jezerén. A szűr- köpeny- és bőr-tarisznya készítést Mohácson tanulta ki. Gyakovári és mohácsi segédeskedés után 1910-ben önálló üzemet nyitott, amelyet- 1928-ban kibővített. 1913-ban tényl. kat. szolgálatra bevonult a 79. gy. e.-be. A szerb fronton megsebesült, az orosz fronton 1915-ben fogságba esett, 1920-ban került haza. V. képv. test. póttag, a Kath. legényegylet dísztagja.

Szabó István mfr. ir. tiszt * 1895-ben Bezdánon. Középiskoláit Zomborban végezte. 1915-ban a Mfr. szolgálatába lépett.. 1914-ben a bpesti hajóállomáson, 1915-ben az orsovai révkapitányságnál, 1916-ban bécsi ügynökségnél, 1917-ben a pancsovai: állomásparancsnokságnál teljesített szolgálatot. A kommün alatt letartóztatták és 5 hétig fogva tartották. 1925 óta a mohácsi ügynökségen működik.

Szabó Kálmán ármentesítő társ. pénztáros * 1892-ben Döbröközön. Iskoláit Fiumében végezte. 1911-ben a p. ü. őrség- szolgálatába lépett, 1912-ben letette a fővigyázói, 1922-ben a szemlési vizsgát. Állomáshelyei: Fiume, Sásd, Pécsvárad, Szentlőrinc, Baranyavár, Mohács, Villány.. 1928-ban mint fővigy. nyugalomba ment; 1929 óta v. képv. test. tag. 1932 óta a Mohács—kölkedi ármentesítő társ. pénztárosa.

Szász Béla szállodatulajdonos * 1887-ben Mohácson. Középiskoláit Bpsten végezte. A vendéglőipart Eszéken kitanulva, Bpsten

gyarapította szakismereteit és, 1904-ben Mohácson önállósította magát. 1915 óta a Korona-szálló bérője. Volt vm. thb. és v. képv. test. tag.

Szegedi János felügy. h. * 1891-ben Szekszárdon. 1913-ban bevonult a 44. gy. e.-be. Itt érte a mozgósítás; a szerb, orosz és olasz fronton harcolt mint szk. Nagy- és kisezüst, 2 bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1918-ban, még a háború alatt, a határrendőrséghez került Az összeomlás után Királyhidán, Savanyúkúton, Zalaegerszegen és Sopronban szolgál tovább, elvégzi az altiszti, majd 1922-ben a törzsaltiszti tanfolyamot. 1924 óta van Mohácson.

dr. Szepessy Tibor állatorvos * 1901-ben Bpsten. Az állatorvosi főiskolát ugyanott végezte, doktoratust 1929-ben tett. 1924-től a bpesti állatorvosi főiskolán gyakornok, 1926-tól tanársegéd volt, 1930-ban a gödöllői Koronauradalomhoz került, fél év múlva Mohácsra jött mint a m. kir. belépő állomás vezetője.

Szmiczkó István hajóvezető 1896-ban Rajcén. A géplakatos ipart Bpsten tanulta ki, elvégezte a tengerészeti gépészi szakiskolát. 1915-ben bevonult a haditengerészethez Pólába. Számos tengeri ütközetben vett részt, a Károly cs. k. tulajd. A háború után a folyamórség kötelékében szolgált, 1924-ben mint törzsgépmester szerelt le; azóta Mohács város szolgálatában áll, mint átkelési hajóvezető.

vit. Szőnyi Alajos tanácsnok * 1893-ban Siklóson. Középiskoláit Szegeden, jogi tanulmányait Bpsten és Pécsen végezte. A háború kitörésekor bevonult a 78. gy. e.-be. 1916-ban orosz fogságba esett; a szibériai fogolytáborból 1918-ban sikerült megszabadulnia. Mint fhgy szerelt le; nagyezüst vit. érem, Károly cs. k., seb. érem tulajd. 1921-ben Mohács nagyközség jegyzőgyakornoka lett, 1922-ben pénzt. ell., majd pénztárnok. 1924-ben Mohács város aljzöv.é, majd adó- és p. ü. tanácsossá választotta.

Takács József OTI ir. kez. * 1902-ben Mohácson. A polgári iskolát ugyanott végezte. 1917-ben a Mpv szolgálatába lépett; 1922-ben bevonult az 1 h. tüz. osztaghoz. 1924-ben forg. ell.

lett Mohácson, 1929 óta az OTI mohácsi kirendeltség tisztviselője.

Tanner Gyuláné szül. Röder Vilma körjegyző özvegye, dohány kisárus. Férje a mohácsi ármentesítő társulat tisztviselője, majd Lánycsók j.-gyakornok volt. A közig. tanfolyamot Szombathelyen végezte. Lánycsók, Hercegtöttösön, Mohácson s. jegyző; 1913-ban Baranyakisfaludon körjegyző lett. 1921-ben hunyt el.

Teleky Ilonka zongoratanár * Szegeden. Zenetanulmányait a pécsi Városi zeneiskolában és magánúton végezte. 1921 óta foglalkozik zongoratanítással, előbb a siklói ref. polg. leányiskolában, jelenleg Mohácson. Ismertebb szerzeményei: Hozzád száll a lelkem vágya, Elszállt már a fecske, gólya, őszi hervadáskor, Alkonyatkor, Nem búcsuztál el én tőlem. A dalok szövegét is ő írta.

Thür József Mpv áll. főnök * 1886-ban Budán. 1903-ban tett érettségét a nagybecskereki f. keresk. iskolában. Két évig magántisztv. volt, 1905-ben a Mohács—pécsi vas. szolgálatába lép mint gyakornok Mohácson. 1907-ben Bpestre került a forg. igazgatóságához, 1920-tól Dunaföldvárra, 1922 óta Mohácson áll. főnök.

vit. Toldy Miklós áll. pénztári tanácsos * 1881-ben Mohácson. Középiskoláit Mohácson és Pécsen végezte, 1903-ban a mohácsi adóhivatalnál díjnok lett. A háborút a 19 népf. e.-ben harcolta végig az olasz, orosz és román fronton. 1917-ben román fogságba esett. Egy alkalmas pillanatban néhány fogolytársával rajtaütött a román csapat vezérkarán és Boján Oszkár román dandárparancsnokot 17 tisztársával egyetemben fogságba ejtette. E haditettért kapta a III. o. vaskor. rendet (a kardokkal). További kitüntetései: bronz Sign. laud. (a kardokkal), Károly cs. k. Mint fhdgy szerelt le. 1928-ban nevezték ki tanácsosnak.

vit. Tolnay György ny. mfr főkormányos 1877-ben Tolnán. Atyja oldalán kitanulta a molnár ipart. 1895-ben a Mfr szolgálatába lépett. A háborút a dunai hajóflottánál küzdötte végig; a Temes, Kőrös és az Új-Temesen teljesített szolgálatot. 2

nagyezüst, 2 kisezüst vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1932-ben mint főkormányos vonult nyugalomba.

Tompity Mátyás malomtulajdonos 1893-ban Mohácson, a molnárpart ugyanott tanulta ki. A mozgósításkor az 52. gy. e.-del vonult az orosz harctérre, ahol 1916-ban súlyosan megsebesült. A kömmün alatt a véstörvényszék halálra ítélte és csak nehezen tudott megmenekülni. 1922-ben leszerelt, a bpesti technológián autóvezetői szakvizsgát tett, 1932-ig bérautó vállalkozó volt. Ekkor átvette malma vezetését.

özv. Tonka Gyuláné szül. Miller Teréz okl. zenetanár * Bécsben. Zenetanári oklevelét ugyanott szerezte. 1885-ben telepedett meg Mohácson és a következő évben férjhez ment. (Férje, mint a mohácsi betegsegélyző pénztár igazgatója, 16 éven át a mohácsi mozgószínház karmestere volt. 1911-ben hunyt el.)

vit. Tóth Sándor kereskedő * Magyarszombatfán. Muraszombaton tanult, mint segéd Salzburgban dolgozott. 1915-ben bevonult a 31. h. gy. e.-be, az orosz, román és olasz frontokon harcolt. Az orosz fronton mint zljhátvéd 44 emberrel négy ellenséges támadást vert vissza, a román fronton mint őrzőparancsnok elfogott egy ellenséges őrzőparancsnokot; a Piave mellett súlyosan megsebesült. Mint szkv. szerelt le, a nagy- és kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1927 óta önálló kereskedő.

Turi Péter kisbirtokos * 1901-ben Mohácsszigeten. A polgári iskolát Apatinban, a felsőkereskedelmet Szegeden végezte, a bpesti egyetemen 3 féléven át hallgatott jogot. 56 k. holdon gazdálkodik 3 állandó és 4 időszakos munkással. A Homoródi olvasókör vál. tagja.

Tuschler Ádám sütőmester * 1904-ben. Kisfaludon. Iparát Németbólyban tanulta ki: mint segéd Pécsen, Veszprémben, Kiskunfélegyházán, Dombóvárott Siófokon és Gödöllőn dolgozott. 1932 óta önálló Mohácson.

Uhl Ferenc gyárigazgató * 1900-ban Mohácson. A f. keresk. iskolát Pécsen végezte 1920-ban. 1922-ben bevonult a 8. k. gy. e.-be, 1924-ben mint

önk. tizedes szerelt le. 1928 óta tart. hdgy.

Leszerelése után a Mohácsi doboz- és papíráru gyár rt. kötelékébe lépett mint főreszvényes és igazgató.

A Rk. legényegylet titkára, az Iparos olvasóköri jegyzője, a Nemzeti casino vál. tagja.

Ujlaky Géza ny. körjegyző * 1863-ban Dályokon. A pécsi főreálisk. elvégzése után atyja mellett s. jegyző, atyja nyugalomba vonulása után körjegyző lett szülőfalujában. 1903-ban nyugalomba vonult és 1904-ben a mohácsi ármentesítő társulat ellenőre lett. 1906-ban Izsép nagyközség felhívására elvállalta a vezetőjegyzői állást. 1921-ben a mohácsi község házában működik, 1922-ben versendi körjegyző. 1928-ban végleg nyugalomba vonult. (Fia: dr. U. László pécsi cs. szds.)

Walter Ernő üzemvezető * 1906-ban Diósdon (Fejér m.) német eredetű családból: a kertészeti képesítést 1924-ben a budaörsi áll. törzsgyümölcsösben szerezte meg. Budafokon, Budatétényben, Érden, gr. Károlyi Imre kertészeténél 1100 hold gyümölcsösben volt vez. s. 1929 óta Mohács-szigeten vezeti Baranya vm. minta gyümölcsösét. (l. o.)

Vámhidy Szilárd telekkönyvvezető 1888-ban Temesvárott. Bpsten folytatott középisk. tanulmányai után ig. ü. szolgálatba lépett. 14 évi szolgálat után mint ir. tiszt nyugalomba ment és fakereskedést nyitott. 4 év múlva tönkrement és Temesvárra költözött, egy év múlva a románok kiutasították, 1927-ben újra az ig. ügyszökhöz került Pesterzsébeten. 1928. óta van Mohácson.

Várady Lajos főgépész * Lovasberényben régi veszprémmegyei nemesi családból. 1893-ban elvégezve a bpesti technológiát, fővárosi nagy gyárakban és Turócszentmártonban dolgozott mint szerelő és üzemvezető. 1914-ben bevonult a 17. h. gy. e.-be, az orosz fronton harcolt. 1916-ban hg Schaumburg-Lippe dárda uradalmában főgépész h., 1919-ben került Mohács-pusztára, 1920 óta a püspöki urad. főgépésze; 50 ember dolgozik a keze alatt.

Varga György béltisztító mester * 1899-ben Mohácson. Ugyanott tanulta ki a kőműves

mesterséget. 1926-ban a húsipari pályára lépett és béltisztító üzemet alapított. Főleg Bpstre szállít.

Weithoffer György fuvarvállalkozó 1895-ben Lánycsókön. 1915-ben bevonult a 8. h. husz. e.-hez, 1916-ban a kirlibabai ütközetben orosz fogságba esett, 1918-ban került haza; a bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1924-ben alapította meg fuvarozási vállalatát 1 pár lóval; ma 6 pár lóval dolgozik. és 12½ kat. holdon gazdálkodik.

Vértes János rk. ig. kántortanító 1885-ben Gyönkön. A tanítóképzőt Baján végezte 1905-ben. Állomáshelyei Pusztavám, Nagyfalva, Gilvánfa, Nagybaracska, 1919 óta Mohács-sziget; 1931 óta igazgató. — Mozgósításkor a 69. gy. e.-del vonult a szerb frontra, az orosz fronton súlyosan megsebesült, 1917-ben leszerelt mint önk. tizedes. A Levente egy., a Lövész egy. vezetője és oktatója, népműv. előadó. Több nevelésügyi cikke jelent meg. Gyermekai: László, Aranka, Emma, tanítók.

dr. Vida Lajos vm. tb. főorvos, járási t. orvos * 1869-ben Mohácson. Egyet. tanulmányait Bpsten végezte, utána a Stefánia gyermekkórházban, Bécsben és Berlinben folytatott klin. gyakorlatot. 1898-ban telepedett meg Mohácson; 1899-ben közs. orvos, 1916 óta járási h. orvos. Vm. thb. tag, a mohácsi izr. hitközség isk. széki elnöke, a Casino vál., a Mentő egy. ig. tagja, a kórházi biz. tagja. A háború alatt a helyi vöröskereszt kórházat vezette. (Atyja † Wolf Zsigmond földbirtokos * 1852-ben Darázson. A f. keresk. iskolát Bpsten végezve, átvette atyja darázi és bodolai birtokainak vezetését. 1921 után mohácsi birtokát vezette, amelyből 70 hold szántó és 30 hold szőlő. Csemege szőlőjével több kiállításon nyert díjat. Vm. thb. tag, az izr. hitközség 30 éven át elnöke, a Mohácsi ált. tkpt elnöke volt Özvegye: Miskolczi Flóra az Izr. nőegylet elnöke 40, a Vöröskereszt egy. alelnöke 20 év óta.)

Vikár Zoltán ref. lelkész * 1903-ban Bánhalmán. A theológiát Pápán végezte 1926-ban, papi oklevelet 1928-ban nyert. Szomódon mint esp. s. lelkész, Császáron, Sólyban mint lelkész-tanító volt, azután Magyaratádon és Pettenden

működött. Közben elvégezte a pécsi tud. egyet. bölcsészeti fakultását. 1929-ben Mezőörs lelkészévé választja, 1932 óta a mohácsi gyülekezet lelkésze. A II. Lajos dalkör tb. elnöke, a Mohácsi földm. oly. kör választm. tagja, vm. thb. tag. Több hirlapi cikke jelent meg.

Vöő András szikvízgyáros * 1887-ben Mohácsot. Ugyanott tanulta ki a molnárpart. A háborút mint a bpesti h. élelmi raktár főmolnára szolgálta végig; mint örm. szerelt le. 1926-ban megalapította a „II. Lajos” szikvízgyárat. Volt v. képv. test. tag és 6 éven át az Ipartestület alelnöke.

Vörös Antal sütőmester * 1879-ben Mohácson. Győrben és Pozsonyban segédeskedett, 1903-ban önállóította magát, 1908-ban vendéglőt nyitott Mohácson. Mozdósításkor a 19. népf. gy. e.-hez vonult be és az összeomlásig a déli harctéren teljesített szolgálatot. Bronz vit. érem, kor. vas Károly cs. k. és jubileumi emlék k. tulajdonosa. Leszerelés után fűszerkereskedést nyitott, 1929-ben visszatért régi iparához.

Zathureczky István detektív csoportvezető * 1896-ban Szekszárdon. A főgimnáziumot Bonyhádon végezte. Érettségi után 1915-ben bevonult a 6. gy. e.-hez; 10 hónapi frontszolgálat után orosz hadifogságba esett. 1918-ban kerül haza. Mint zls szerelt le, a kisezüst vit. érem, Károly cs. k. és háb. emlékérem tulajd. --- 2 évig az erdészeti főiskola hallgatója Selmecbányán és Sopronban. 1921-ben lépett az áll. rendőrség szolgálatába. Állomáshelyei: Püspöknádasd, Pécs, Vajszló, 1923 óta Mohács, ahol 7 évig a folyamőrségnél volt beosztva. 1933 óta a mohácsi r. kapitányság detektív csoportvezetője.

Zdilár György ny. földadó nyilvántartó, * 1873-ban Mohácson. A polg. iskolát Mohácson végezte, végrehajtói vizsgát Pécsen tett. 1897-ben Mohács község szolgálatába lépett. A háború első két évét a 19. h. gy. e.-ben szolgálta végig. A Mohácsi iparos olvasóköri vál. tagja. 1952-ben vonult nyugalomba.

Pécs szab. kir. város.

(A város történetét 1. az 57. lapon.)

Ábrahám Gyula, vezérigazg. * 1873-ban Mucsin. Középiskoláit Pécsen és Zalaegerszegen végezte. A Simontornyai tkpt-nál kezdi működését, 1903-tól a Pincehelygörbői tkpt, 1906-tól a Tolnavidéki tkpt főkönyvelője, 1907-től igazgatója. 1918-tól a Pécsegyházm. tkpt igazg., 1920 óta vezérigazg. Több vállalat ig. tagja. A „Pro Ecclesia et Pontifice” érdem k. tulajd.

özv. Ábrahám Györgyné Thairinger Teréz háztulajdonos * Kőszegen. Férje 1890-1901-ig Kőszegen továbbszolgáló örmester volt, 1901-től haláláig a pécsi hadapródiskolába n szolgált.

ifj. Ács Antal v. adóvégrehajtó * 1901-ben Pécsen. Itt végezte iskoláit, 1923. óta áll a város szolgálatában. A Dunántúlban több, szocialis tárgyú cikke jelent meg.

vit. Áfra Lajos bankcégvez. A miskolci f. keresk. iskolában érettségizett 1909-ben, ezután Miskolc város, 1910-től a Miskolci takarékegy., a Miskolci tkpt szolgálatában volt. 1914-ben mint zászlós vonult be, harcolt az orosz és olasz fronton. Orosz fogságban volt, több kitüntetés tulajd.: emléklapos fhdgy. 1923-tól a Dunántúli bank főkönyvvezetője. 1926 óta cégvezető. A Dunántúli malomipar rt. felügy. biz., az OTI pécsi és ker. választm. tagja, a Baranya-pécsi aeró club gazda-pénztárosa, Pécs j. vit. hdgy. h. A Ker. szoc. magántisztv. egy. társelnöke stb.

Agócsy László városi kántor, polg. isk. énektanár " 1906-ban Szegeden. Ott végezte a középiskoláit, majd 1924-ben a városi zeneiskolát; kántori oklevelet is nyert, 1926 óta működik Pécsen, a ferencendi templom kántora, a polg. fiúiskola énektanára, az iskola gyermekkarát magas színvonalra emelte modern gyermekkari művek előadásaival. 1928-ban a Zeneműv. főiskolán középisk. énektanár képesítő okl. nyert. A Máv ébredés dalkör és Pécsi Dalárda volt karnagya. Most a Postatisztv. dalárdáját vezeti. A Szeráfi-kórus alapító karnagya, a Magyar. orsz. kántorszöv. vál. tagja.

Agrária gyáripari és keresk. rt. Alakult 1920-ban „Nyerstermény” néven; mai nevét 1923-ban kapta. Foglalkozik: keményítő, dextrin- és

keményítő anyagok előállításával, leginkább a textilipar számára. Gyártelepe 60 HP Röck-féle gőz-és speciális gépekkel van felszerelve, 2025 munkást foglalkoztat; kizárólag belföldi nyersanyagot dolgoz fel. Külföldi piaca: Ausztria és Csehország.

dr. Albrich Konrád egyet. ny. r. tanár * 1889-ben Nagyszebenben. Egyet. tanulmányait Bpsten, Münchenben és Kielben végezte, 1912-ben bécsi szemklinikán működött. A háborút mint kint. orvos szolgálta végig. Soron kívül főorvossá lépett elő, ezüst- és bronz Sign. laud. (a kardokkal), kor. ar. érd. k., Károly cs. k. és a Vörösker. II. o. diszj. tulajd. 1918-ban I. tanár s. a pozsonyi egyetemen, 1922-ben adjunktus, 1923-ban. a szemészeti kór- és gyógyítástan m. tanára. Imre professzor távozása óta ny. r. tanár és a szemklinikai igazgatója. Jelentős szakirodalmi működést fejt ki.

Andretzky József vm. árvaszéki elnök * Pécssett 1878-ban. A ciszt. főgimn. érettségizett, itt végezte a jogot is. 1906-ban vármegye szolgálatába lép, mint levéltáros. 1913-tól tb., 1916-tól r. árvaszéki ülnök, 1930-tól h. elnök, 1933 óta elnök. Baranya vármegye Hiv. Lapja fel. szerk. volt.

Angster József és fia orgona- és harmóniumgyárt. 1867-ben † A. József alapította, * 1834-ben Kácsfaluban, † 1918-ban. A Nagy Szent Gergely-rend lovagja volt. — A háború után fiai: A. Emil műsz. és A. Oszkár keresk. vezetése mellett családi rt. lett. A gyár 1100 új orgonát épített, köztük a szegedi fogadalmi templom 170 változatú, 5 manuális nagy orgonáját, a pécsi, kalocsai, egri, győri, kassai székesegyházak, a bpesti Szt István Bazilika, a bpesti Zeneművészeti főiskola, a Kálvin-téri és Fasori ref., a Deák-téri és Fasori evang. templomok nagy orgonáit. — A vállalat híre messze túlterjed az ország határain, egyes remekműveit az amerikai szaklapok is nagy elismeréssel méltatták.

sikabonyi dr. Angyal Béla kir. közjegyző * 1867-ben Pécssett; középiskoláit szülővárosában és Bpsten, egyet. tanulmányait Bécsben és Bpsten végezte. Az ügyvédi oklevél megszerzése után Pécssett és Dárdán közjegyző h., majd

Dunaföldvárrott és Mohácson kir. közjegyző volt. 1915 óta Pécs egyik kir. közjegyzője, a pécsi kir. közjegyzői kamara választm. tagja és elnökhelyettese. A pécsi thb., a kisgyűlés és számos albizottság tagja, a Székesegyházi egyházközség alelnöke, a Pécsi tkpt választmány-, a Pécssegyházm. tkpt ig.-, a Pécsi keresk. és iparbank felügyelőbiz.-, a Pécsi nemzeti casino választm. tagja. Felsőházi póttag.

sikabonyi dr. Angyal Pál egyet. ny. r. tanár (Budapest) * 1873-ban Pécssett; itt végzett gimnáziumot és jogakadémiát, jogi és áll. tud. doktorátust Bpsten szerzett. Baranya vm. -nél közíg. gyak. volt, 1897-ben a pécsi f. keresk. isk. tanár, 1898-ban a pécsi jogakadémián büntetőjogot és jogbölcseletet adott elő. Hosszabb európai tanulmányát után az igazságügy miniszter megbízta új BTK tervezet készítésével 1912 óta a bpesti egyetemen a büntetőjog és jogbölcselet ny. r. tanára. 2 izben volt decan. 1933/34-ben rector. Csehszlovákia ellen indított 16.000 holdas birtokperében képviseli az egyetemet a hágai nemzetközi bíróság előtt. — Ismertebb művei: Magyar büntető eljárás kézikönyve, Szociológia, Személyi bűnpártolás. 25 kötetre tervezett műve: A magyar büntetőjog kézikönyve; eddig 10 kötet jelent meg. A Magyar Jogi Szemle főszerkesztője, a Magy. tud. akad., a Szt István akad. stb. tagja. Királyi, 1916 óta udv. tanácsos.

dr. Ángyán János egyet. ny. r. tanár * 1886-ban Bpsten. Középkolát, egyetemet Bpsten végzett, okl. 1908-ban nyert. A háborúban előbb a csapatnál, később mint laboratórium vezető működött. Számos kit. tulajd. 1921-ig a bpesti II. sz. belklinikán Jendrassik tanár oldalán működött. 1918 óta m. tanár, 1923 óta ny. r. tanár. 1924 óta a pécsi belklinikai igazgatója. Számos tudományos folyóirat munkatársa, több szakmunka szerzője. A Magy. belorvosok egy. titkára, Pécs szab. kir. város tuberkulózis ellen védekező egy. ügyv. elnöke. a Pécsi zenekedvelők egy. elnöke, a Pécsi nemzeti casino alelnöke.

Anhalt Károlyné Wischet Borbála, p. főtiszt özvegye; férje a hg Eszterházy uradalomban volt

g. tisz. 1871-ben a posta szolgálatába lépett. Tevékeny közeleti működést fejtett ki. V. thb. tag volt. Szolgálata elismeréseül kitüntetésben részesült; özvegye régi pécsi családból származik. 50 éve háztulajdonos.

dörgicsei vit. dr. Antal Aladár Dgt főtiszt * 1894-ben Szilágysomlyón. A pécsi ciszt. főgimn. érettségizett, keresk. érettségit is tett. 1914-től a 69. gy. e.-ben az olasz és orosz fronton küzdött. Mint fhdgy szerelt le: ezüst és bronz Sign. laud., nagyezüst vit. é. Károly cs. k. tulajd. 1919-től a pécsi j. bíróság szolgálatában állott. 1921.-ben doktorált. Még ez évben Vasason Dgt anyagrakt. főnök lett. 1927 óta a közp. anyag- és számoszt. főnökhelyettese.

özv. de Antoni Gusztávné Brzoboháty Anna; férje régi olasz nemesi család sarja, 34 évig felügyelői rangban Dgt oszt. főnök, számos társadalmi és kultúregy. működő tagja és lelkes támogatója volt. † 1916-ban.

Aronffy Ernő ny. erdőigazgató * 1866-ban Pécssett. Középiszkolát ugyanitt végzett, 1887-ben erdőmérnöki okl. nyert. 1888-tól Rimamurány—salgótarjáni vasmű rt. 23.000 hold erdőbirtokán működött. 1927-ben mint ny. erdőigazg. Pécssett telepedett le.

Árpás Ferenc intern. igazgató * 1904-ben; a pécsi ciszt. gimn. érettségizett, teológiát Bpsten végzett. 1927-ben szentelték fel. Mint németbolyi káplán plébániai folyóiratot szerkesztett, itt adta ki „Rózsaszirmok” c. gyermek. imakönyvét is. 1930-tól pécsi hitoktató, 1933 őszétől idejét a Kriszt. kir. szöv. Szt József intern. szenteli.

Ártner István ny. e. ü. főmester * 1879-ben Csipkerekén (Vas m.), 1900-ban bevonult a 8. h. husz. e.-hez. A háború alatt mint továbbszolgáló örm. hadiszolgálatot teljesített. A megszállás elől ezredével Keszthelyre, majd Tolnára került, 1919-ben lett th. 1926-ban vonult nyugdíjba. Kitüntetései: kizezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem.

Aubrecht Rezső Dgt gépmester * 1884-ben Pécsbányatelepen. A géplakatos ipart tanulta, 1902-ben Somogybányatelepen szerelő, később

gépvezető, majd kocsi m. lett, 1913-ban Pécsújhegyre helyezték. 1914-ben bevonult a 88. gy. e.-hez, az orosz fronton megsebesült, 1917-től gépfelvigy., 1923 óta s. tisztv. gépmester.

Auguszt Ferencné Rothfischer Franciska p. ü. igazg. özv.; férje 1880-ban került Pécsre a p. ü. igazgatóságához. 1908-ban mint p. ü. igazg. vonult nyugdíjba. † 1911-ben. V. thb. tag, a Mecsek egy. egyik alapítója volt, a közelet minden terén áldásos működést fejtett ki. (Fia: Lajos 1914-ben hősi halált halt.)

Auth Keresztély fűszer- és csemegekeresk.; cégét 1907-ben alapította. A háborúban mint örm. az összes harctereken küzdött. 1919-ben Ferenciek n. 15 alatt nyitott ismét üzletet, 1925 óta Ferenc J.-út 26 alatt van. A Pécsi keresk. test. fűszer szakoszt. alelnöke, a 19. bajt. szöv. titkára, a Kat. legényegy. vál. és örökös tagja, egyházközs. vál., thb. póttag. Családja porosz eredetű, több mint 200 éve jöttek Baranyába.

Bakó Vendel ny. h főpatkolómester * 1872-ben Uraújfaluban (Vas m.). A kovácsipart tanulta, bevonult az 5. husz. e.-hoz és ott ténylegesítette magát. 1889-ben elvégezte a patkoló m. tanfolyamot, 1913 óta főpatkoló m. Orosz, montenegrói és román frontokon harcolt. Szegeden a nemz. hadseregben szolgált, 1924-ben nyug. vonult. Kitüntetései: kor. ezüst érdem k., Károly cs. k., szolgálati érdem k.

Balatonyi Mária áll. tanító * Pécssett ősrégi baranyai családból. (Nagyatyja építette a Belvárosi iskolát.) Tanítói oklevelét Pécssett szerezte. Állomásai: Téseny, Tarcsapuszta, Hidjapuszta, Békésszentandrás, Pécsvárad, Pécs. Az ügyészs. fogházban ingyen látta el az analfabéták oktatását, megszervezte a női munkatermet. A háború alatt elvégezte az ápolónői tanfolyamot, önzetlenül ápolta a sebesülteket. A kiskorú bűnözők felett ina is ellenőrzést gyakorol.

Balatonyi Sándor és társa, gép- és vas-ipari vállalat. Ráth-u. 25. tel. 18-88 (alapítva 1920-ban). Gőzkazánok, tűzszekrények, magánjárók, gőzgépek, mezőgazdasági, ipari és malomgépek, szivógáz- és benzinmotorok, transzmissziók,

központi fűtőkazánok, mosógépek, szivattyúk, vasszerkezetek, épületvasalások, vaskapúk, vasrácsok készítése és javítása. - Autógénhegesztés. - Golyóscsapágyak szerelése szakszerűen és gyorsan.

dr. Balázs Győző fogorvos * 1892-ben Körmenten. Iskoláit Körmenten és Szentgotthárdon, az egyetemet Bpsten végezte. 1915-ben avatták doktorrá. 3 évig volt a harctéren mint tényl. főorvos. 50%-os hrt. A Sign. laud. (a kardokkal), kor. ar. érdem k., Károly cs. k., seb. érem tulajd. Pécsre 1918-ban mint tényl. h. főorvos került. Az ökölvívó, labdarúgó, kerékpáros szöv., a PSC, TTE elnöke, ill. társelnöke. Megalapította az első iskola-fogorvosi rendelőt és 10 éve díjtalanul vezeti. V. thb. tag, vörös k. főorvos.

Bálint István ékszerész és órás üzlete; alakult 1920-ban. Jelenleg Király-a. 11 alatt van. (Nemzeti színházzal szemben.) Nagy raktárt tart arany- és ezüstárúkból, evőeszközökben.

Balogh Antal Dgt főtisztv. * 1889-ben Szigetváron; keresk. érettségét Pécsen tett. Bizt. tisztv., majd gyógyszerész gyak. volt. 1914-ben ment a Dgt-hez, mint felvigyázó. 1916-tól a szénzállítási oszt. tisztviselője, 1918 óta oszt. vezető. Számos kultúregy. tagja és támogatója.

Balogh Vendelné Weinhi Erzsébet háztulajd. † Férje kat. szolgálata után 1871-ben lépett a Máv kötelékébe. 1912-ben soronkívüli előléptetésben. részesült, 43 évi szolgálat után mint főkalauz ment nyugalomba. 1931-ben elhunyt.

Balsay Aladár bányaiügyi főtan., a dgtbányaigazg. vezetője * 1876-ban. Középiskoláit Kőszegen és Sopronban, a hány. főiskolát Selmechányán végezte. A salgótarjáni kőszénbánya társ.-nál Petrozsényben 20 éven át h. bányai. volt. 1916-ban bányász-zászlóaljhoz vonult be katonai szolgálatra. A román fronton küzdött, mint fhdgy szerelt le. A Sign. laud. tulajd. évig a MÁK-nál Tatabányán h. bányai. volt. 1924-től a Dgt kötelékében h. bányai. 1931 óta a bányai. vezetője. Mérnökök és építész szak. szöv. pécsi osztálya, a Pécsbányatelepi tisztv. casino

elnöke. Orsz. bányászati és kohászati egy., Mérnök- és építész egy. pécsi oszt. Alelnöke. - Pécsi nemzeti casino. Rk. kör, Pécsi képzőművészek társ., Keresztény nemzeti liga és a Rk. egyházközség választ. tagja. V. thb. tag, Délmagyarorsz. keresk. bank, Pécsbar. köszénb. rt., Pécsvidéki köszénb. rt. Hosszúhetényi köszénb. rt., Magy. munkaadók egy. ig. tagja, a Mérnöki kamara tagja.

oroszi Bálványi Endre ny. tábornok, Dgt igazg. 1882-ben Csákváron; kat. akadémiát végzett. Kecskeméten, Szarajevóban, Bpsten, Kassán és Bécsben szolgált. Vezérkari beosztásban résztvevett az összes frontok hadműveleteiben, a Piavenál egész hadosztályával fogságba esett, 1919-ben szabadult; a nemz. hads. főpar., majd a hon-v. minisztériumban teljesített szolgálatot, 1922-ben nyugalomba vonult. azóta h. ig. a Dgt pécsi bányaiigazgatóságánál, Kitüntetései: III. o. vaskoronarend (a kardokkal és hadiékítménnyel), III. o. kat. érdem k., 2 Sign. laud., I. o. német vask., török vasfélhold, bolgár tiszt. vit. k.

Bán János városi zeneisk. tanár, zongoraművész * 1891-ben Dunaszentgyörgyön. Középiskoláit Bpsten végezte. Nemzeti zenedében, majd a Zeneművészeti főiskolán tanult, a bpesti egyetemen keleti nyelvekből folytatott tanulmányokat, 1920-ban zenetanári oklevelet nyert, 1922 óta a pécsi V. zeneisk. zongoraszakos tanára. Önálló hangversenyt adott Pécsen, Bpsten, Bécsben, Konstantinápolyban Brusszán és Szófiában. Behatóan foglalkozott a török zenével, a Magyarság, Nemzeti Ujság közölte zenei cikkeit. Zenei Lexikon török vonatkozású tanulmányát írta. A háború alatt e. é. ö., török tolmács volt.

Bandl Henrik kereskedő * 1890-ben Ágon. Pécsen tanulta szakmáját. 1911-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, ott érte a háború, a szerb fronton súlyosan megsebesült, az olasz fronton fogságba esett, 1919-ben jött haza; 1922-ben átvette nevelő szülei 1900-ban alapított üzletét.

Baranyai gazdák rt. 1913-tól mint a Baranyavm. gazd. egy. áruosztálya állott fenn, 1922-ben alakult

meg mint rt. Autorizált Ford-képviselő autókban és traktorokban; mezőgazd. gépek vételével és eladásával, szőlővédelmi cikkekkel, olaj, petroleum stb. eladásával foglalkozik. Gépjav. műhelyében 17 szakmunkást foglalkoztat.

Baranya-szálloda (tulajdonos: Müller Károly, Hal-tér 3. Tel. 11-39.) 8 tiszta vendégszoba, modern tiszta berendezések, jó kiszolgálás. Saját vendéglő, mézárós-, hentes üzlet. Autóbusz-állomás.

Baranyavármegyei gyümölcsstermelők egyesülete. 1932-ben alakult, célja Baranya vármegye gyümölcsstermelésre alkalmas vidékeinek megfelelő fajtájú gyümölcsfával való betelepítése. 800 tagja van, akiknek az egyesület a telepítés, a gyümölcsvédelem és az értékesítés dolgában is díjtalanul rendelkezésre áll. Kertészeti tanácsadója dr. Karácsonyi Géza okl. gazda. Tagsági díj évi 2 P.

Baritz József műszerész és motorszerelő, Zsolnay V.-u. 42. Az 1931-ben alapított üzem készít a műszerész- és motorszerelő szakmához tartozó bármely alkatrészt, vállalja vill. berendezések javítását, motorkerékpárok speciális szerelését, accumulator töltést.

vit. Barsy József ny. tábornok * 1871-ben Bpsten. 1893-tól mint hdgy és fhdgy a pécsi 52. gy. e.-ben szolgált; 1898-ban lépett át a honvédséghez. A háborút e. és csoportparancsnoki minőségben küzdötte végig. 1924-ben lett tábornok, 1925-ben nyugalomba vonult. A III. o. vaskor. rend (a kardokkal), Ferenc J. rend lovag k., III. o. kat. érdem k., bronz kat. érdemérem, Károly cs. k. és M. o. német vask. tulajd. A Honsz pécsi csoport. elnöke.

Bartina Ferenc c. apát. ker. esp. plébános * 1872-ben Sárosszélen (Vas m.). Középiskoláit Szombathelyen, teológiát Pécsen végzett, 1897-ben szentelték pappá, Harkanovcén, Sombereken, Bonyhádon, Szekszárdon, Mohácson volt káplán, 1910 óta Pécs-bányatelepen plébános. 1917-ben ker. tanfelügyelő, 1927-ben ker. esperes, 1931-ben alsómindszenti c. apát lett. Magyarországi bányamunkások lelkipásztor egy., a Pécs-

bányatelepi credo elnöke, Szoc. misszió egyh. tanácsadója.

Báthory Ágoston kefekötő * 1886-ban Pécsen; négy középiskola elvégzése után.: balsikerű szemoperációtól megvakult. 1905-től 71/2 évig volt a vakok szombahelyi intézetében és kitanulta a kefekötő ipart. 1912-től Pécs-bányatelepen önálló; üzeme 1929 óta Pécs-gyárvárosi házában van. Rendelői: Dgt, Máv, Ciszterci reálgimn., Mór kollegium., Pécs Városa stb.

Bauer Zoltánné Kész Riza p. ü. számtanácsos özvegye; férje régi baranyai birtokos család sarja volt, családjából főszolgabírák, járásbírák kerültek ki. 56 évi szolgálat után mint p. ü. számtanácsos ment nyugdíjba. 1928-ban hunyt el.

Baumann Emil vezérigazgató * 1881-ben Zomborban. A f. keresk. isk. ugyanott végezte. Pályáját a Höfler-börgyárnál kezdte; 1910-ben a Mezőgazdasági sörgyár igazgatója lett. Jelenleg a Pécsi tkpt. alelnöke, 1921-ben Pécs II. kerülete nemzetgyűlési képviselővé választotta. A Pécsi keresk. és iparkamara alelnöke, a Polgári casino elnöke, a PSC díszelnöke.

Bazsó Ezekiel mézárós és hentes 1886-ban Luzsokon; 1914-től a 19. h. gy. e.-ben a szerb és orosz fronton küzdött. 1915-ben fogságba esett, 1918-ban jött haza. Mecsekszabolcson a Dgt élelmitáránál működött, 1922 óta Pécs-bányatelepen önálló. Több pécsbányatelepi társ. egy. tagja.

Bührer Engelbert háztulajdonos * 1864-ben Pécsen. Családja a XVIII. század elején vándorolt be Németországból Pécsre. (Atyja, B. Pál 1848-ban Lenkeyhuszár volt.) 1885-ben a MÁV szolgálatába lépett és a pécsi fiókmuhelyben dolgozott 1919-ben történt nyugdíjaztatásáig.

Becker Ferenc cipész m. * 1903-ban Nagykanizsán. (Atyja 30 évig önálló mester és az Ipartest. vezetőségi tagja volt.) Mint segéd jeles pécsi mestereknél dolgozott. 1932-ben átvette atyja üzletét. A cipész szakosztály pénztárosa.

Becker Henrik mézáró m. * 1892-ben Dombóváron a szövőipart tanulta. A háborúban a szerb és orosz fronton harcolt. 1916-ban fogságba

esett. 1918-ban hazakerült. A Dgt szolgálatába lépett mint gépkezelő. 1927 óta a Komlós és Günsberger-cég telepén mészégető.

Becker Lajos mészáros és hentes 1902-ben Pécssett; lakatos ipart, majd a húsipart tanulta ki, mint segéd Bpesten a Brauch kolbászárú gyárban dolgozott; 1922 óta önálló. Üzeme a legmodernebb gépekkel van felszerelve, 11 embert foglalkoztat. 5 fiókja van: külföldre is szállít.

Bélik István háztulajd. * 1860-ban Kishegyesen. 1887-ben a posta szolgálatába lépett, 1917-ben megkapta a IV. o. polg. ezüst érdemkeresztet. A megszállás alatt entente-missziónál működő Megay ezredes (jelenleg altábornagy) mellett teljesített szolgálataiért úgy a honv. miniszter, mint az angol delegátus okirati elismerésben részesítette; 1926-ban vonult nyugalomba; thb. póttag, a belvárosi rk. egyházközség tanács tagja, a Kálvária gondnoka.

Benedek Lajos főaknász * 1884-ben Petrozsényben. 1898-ban lépett a Salgótarjáni kőszénbánya rt. kötelékébe. 1907-ben elvégezte a petrozsényi szénbányászati szakiskolát, 1908-tól Szászváron, 1919-től Egercsehiben főaknász volt. 1921 óta a Dgt szolgálatában áll, jelenleg főaknász-bányamérő. A Művezetők orsz. szöv. tagja.

Benkovits Lajosné sütőmester († férje Bpesten, Losoncon, Bukarestben dolgozott. 1890 óta önálló, az Ipartest. sütőszakosztályi elnöke volt. † 1932-ben.) Az üzemet most Géza fia vezeti, aki középiskolát Végzett, mint segéd Bpesten dolgozott. A sütőde fehér- és finomsütemények készítésével, házikenyér sütéssel foglalkozik.

Benkő Zoltán ny. MÁV főraktárnok 1868-ban Pécssett. Kat. szolgálata után, 1892-ben mint díjnok a Máv szolgálatába lépett. 1897-ben raktárnok, később főraktárnok lett; 1924-ben az Ü. V. elismerésével ment nyugdíjba.

Berecz István fatermelő * 1894-ben Pécssett. A gimnáziumot 1912-ben ugyanitt, keresk. akadémiát 1913-ban Bécsben végezte. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be, az orosz frontról súlyos betegen került haza : mint gazd. hdgy szerelt le; a

Károly cs. k. tulajd. 1919-től Károlyi Emil építk. vállalatánál működött, majd betársult bátyja fatermelési vállalatába.

Berecz József ny. cégvezető * 1861-ben. Iskolái elvégzése után bevonult katonának és mint gazd. hdgy szerelt le. A Pécsi kölcsönös segélyző egyesület tisztviselője volt. 1910-ben cégvezető lett. 1917-ben vonult nyugalomba. Ház- és szőlőbirtokos.

id. Berecz Károly keresk. * 1855-ben Pécssett. Régi pécsi kereskedő család sarja. Atyja fűszerüzletében tanult ki, majd ezt átvéve, 1900-ig vezette. Azután zsír- és szalonna exportőr lett. 47 év óta töle bérlő a pécsi postaigazgatóság a lófogatókat. A társadalmi életben élénk szerepet játszott.

ifj. Berecz Károly fatermelő * Pécssett. A Berecz-fivérek és dr. Majorossy faterm. és faker. cég társ-főnöke. A háború alatt a 68. gy. e-ben harcolt a szerb és orosz fronton, fogságba esett, 1920-ban jött haza, mint hgy szerelt le. Sign. laud. tulajd. Cégét a háború után alapította. A Pécsi tkpt fel. biz., a Keresk. és iparbank rt. választm. tagja.

Berghatter József aknász * 1904-ben Pécssett. 1917-től a Dgt, 1919-től a Hamerli gépgyár, 1921-től ismét a Dgt szolgálatában állott. 1922-24-ben Pécs-bányatelepen elvégezte a bányászati szakiskolát, azóta mint aknász működik. Több társ. egy. tagja.

dr. Berze Nagy János tanfelügyelő * 1879-ben Bessenyőteleken (Heves m.). Egyet. tanulmányait Bpesten végezte: 1905-től tanfelügyelő. 1924 óta vezető tanfelügyelő Pécssett. 1902-ben egy verseskötete jelent meg. Behatóan foglalkozik néprajzi kérdésekkel. A II. O. polg hadiérdem k. tulajd.

Bézl Gusztáv dgt s. tiszt * 1878-ban Siklóson. 1908-tól áll a Dgt szolgálatában. jelenleg termester. A PTSE, a Credo, Turul dalkör háznagya, a Levente egy. rendezője, a Nemzeti egy s. partja helyi alelnöke.

özv. Bibik Istvánné kertibútor és kosárfonó üzeme. Minden, az iparba vágó munkát, főleg kerti bútort készít; magánosok, intézetek, kereskedők szállítója. 1930 óta a váll.-ot az özv. vezeti

családjával.

dr. Bikár Szvetiszláv konz. tisztv. * 1893-ben Zomborban. Jogi tanulmányait Bpsten 1922-ben végezte. 1930 óta Pécssett konzulátusi attassé.

dr. Birkás Géza egyet. tanár * 1879-ben Köveskálón (Zala m.). Középiskolát Veszprémben. egyetemet Bpsten és Párisban végzett. 1902-től a bpesti f. keresk. iskolában, 1904-től a bpesti Horánszky főreáliskolában volt tanár. 1919-től a bpesti tankerület francianyelvii szakfelügyelője, 1922-ben az Erzsébet egyet. m. tanára, 1923 óta ny. r. tanár. A Szt István akad. r., a Filologiai társ., a Magy. irod. tört. társ. és a Janus Pannonius társ. választm. tagja. Sok francia tankönyvet írt.

Biró Sándor háztulajdonos * 1873-ban Magyarpeterden. Képzett vincellér. 1911-ben a kir. ítélőtábla szolgálatába lépett. Az orosz fronton kétszer megsebesült. A megszállás alatt megmentette a tábla ügyiratait. 1930-ban mint I. o. altiszt vonult nyugalomba.

Bitter Illés tanker. főigazgató, c. clairveauxi apát (Bpest) * Aparon (Tolna m.). Középiskoláit Pécssett, egyet. tanulmányait Bpsten végezte; tanári oklevelet nyert és pappá szentelték 1891-ben. Tanári működését 1890-ben kezdte meg Pécssett. 1908-tól a pécsi rk. felsőbb leányisk. igazgatója. 1912-ben megszervezte a ciszt. rend bpesti Szt Imre főgimnáziumát, amelynek azóta igazgatója. 1922 óta tanker. főigazgató. Bpest thb. tagja; a Szt István akadémia tagja, az Orsz. ifj. irod. tanács alelnöke, az Orsz. középisk. dalosversenyek zsűri elnöke, a Kelenföld—lágymányosi kath. kör elnöke, a Ciszterci diákszöv. közp. igazgatója. Több szakmunkája és dolgozata jelent meg.

Blazsek Gyula üzletvezető * 1904-ben Pécssett; főreálisk. elvégzése után a Dgt, majd a magyarbólyi vámhivatal szolgálatában állott. 1927 óta üzletvezető Nikolovits Miklós 70 kat. hold terjedelmű bolgárkertészetében.

Bleyer és Dobó bőrkereskedés. Alapítva 1933-ban; cipész kellékek, elsőrendű hazai és külföldi bőrok állandó raktára. A cégtulajdonosok a szakmát az ország legnagyobb cégéinél tanulták ki.

Bódi Gyula cserép- és palafedő vállalata. Alapítva: 1919-ben. A város egyik nevesebb tetőfedő vállalata. Foglalkozik mindennemű tetőfedéssel.

dr. Bodonyi Rezső ügyvéd * 1884-ben Kisjakabfalván. Középiskoláit Pécssett, egyet. tanulmányait Bpsten és Rómában végezte 1907-ben. A 61. gy. e.-ben a szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült. 1915-ben orosz hadifogságba esett, 1921-ben került haza Szibériából; mint hdgy szerelt le. A nagyikindai törvényszéken volt bír. titkár. 1925-ben letette az ügyvédi vizsgát és -Villányon, 1931-ben Pécssett telepedett le.

dr. Bokor Lajos forg. adóhiv. főnök 1889-ben Gerdén; középiskolát Pécssett, keresk. akadémiát Bpsten végzett, áll. tud. doktorátust Pécssett szerzett. 10 évig mint banktisztviselő működött. 1921 óta a Pécs városi forg. adóhiv. főnöke.

Bolgár Tivadar vezérig. * 1872-ben Pécssett. Középisk. Pécssett, keresk. akadémiát Bpsten végzett, gyakornok volt Pécssett és Bpsten. 1891-től a Pécsi kölcs. segélyző egy., majd az ebből alakult Pécsi keresk. és iparbank rt. szolgálatában állott. 1918 óta vezérig. A pécsi sportélet egyik megalapítója, egykor eredményes versenyző; sportlapot is szerkesztett. Közgazdasági és ált. érdekességű cikkeit különböző lapokban írja. A háborús segélybiz. irányítója, az első hadikiállítás rendezője volt. A mentőintézmény megalapítója.

Bondy Béla közvágóhídi állatorvos * 1884-ben Temesváron. Középiskolát Temesvárott, áll. orvosi főiskolát Bpsten végzett. 1907-ben Pécssett magán állatorvos. Szépligetén körállatorvos, Zomborban vágóhid ig. volt. 1914-től a 19. h. gy. e.-ben a szerb, orosz harctéren szolgált 1918-ban a váci honv. lókorház vezetője lett. Mint fhdgy szerelt le. Kor. ar. érdem k., arany érdem k. (a kardokkal) tulajd. 1921 óta vágóhídi h. ig.

Boros Miklós bankigazgató * 1893-ban Debrecenben. Középiskoláit Debrecenben és Késmárkon végezte. 1910-ben került a Magyar ált. hitelbankhoz. A 3. h. gy. e.-ben az orosz, román és olasz fronton harcolt, mint fhdgy szerelt le, az ezüst és bronz Sign. laud. (a kardokkal), a Károly

cs. k. tulajd. Leszerelés után a Hitelbank debreceni fiókjánál működött, 1920-tól cégjegyző, 1922-től a pécsi fióknál főnök h., 1926 óta főnök, 1931 óta igazgató. A Tébe pécs-kerületi alelnöke.

Borsy Jenő dgt főtit. sz., gazd. oszt. vez. * 1879-ben Pécsen. Iskoláit, a jogot Pécsen végezte. 1914-től mint a 19. népf. gy. e. fhdgya a szerb, montenegrói és orosz frontokon szolgált. 1916-ban egész hadosztályával orosz fogságba került. Orosz és japán katonai hatóságoknál közreműködött a fogolytáborok ellátása érdekében. Énekkarok alapításával ébren tartotta a hadifoglyokban a hazafias érzést. 1921-ben az amerikai vöröskereszt támogatásával Vladivosztokból Kínán, Indián, Ceylonon keresztül hazajött és a Dgt kötelékébe lépett. V. thb. tag, a szigeti külv. Szt Ferenc egyházközs., a királydíjas Pécsi dalárda, a Levente ének- és zeneeg. elnöke, az Orsz. magy. dalos szöv. alelnöke és dísztagja, a -VII. pécsi dalosker. ü. v. elnöke, az Orsz. frontharcosszöv. pécsi főcsoportja alelnöke stb. A Károly cs. k., háb. és jubileumi emlékérem tulajd.

borcsiczi dr. Borsitzky Imre ny. it. táblai tanácselnök (Bpest) " 1965-ben Nagykönyiban, régi (XVI. sz.) nemesi családból. Jogot Pécsen végzett; 1888-tól Pécsen jb. joggyak., aljz. tszéki jz. 1893-tól albiró, 1897-től a sásdi jb. vezetője, 1901-ben a pécsi tszék bírój. 1902-től az adonyi jb. vezetője, 1906-tól a bpesti keresk.- és váltótszék bírój. 1912-től bír. 1920-tól tanácselnök a bpesti it. táblán. 1926-ban (Sign. laud. -szal) nyugalomba vonult, azóta ügyvéd és Pest vm. tb. tiszt. főügyész. Pécsen, Baranya- és Fejér megyében thb. tag volt. Szaklapokban irod. működést fejt ki.

dr. Bozóky Géza egyet. ny. r. tanár * 1875-ben Nagyváradon. Egyet. tanulmányait Bpsten és külföldön végezte. 1900-ban az egri, 1902-ben a pécsi, 1912-ben a pozsonyi jogakadémia tanára, 1914-ben az Erzsébet tud. egyetem ny. r. tanárává nevezték ki. Számos jogi munkája jelent meg. A keresztény szoc. és gazd. párt és a kat. népszöv. helyi elnöke.

Böhm Emil kereskedő * 1874-ben Pécsen; 1896

óta pécsi kereskedő, közben 12 évig Nagykanizsán volt üzlete. Tanult zenész, Nagykanizsán az irod. és művészeti kör karnagya volt, vezetése alatt a dalárda a Dunántúli dalosszöv. versenyén I. díjat nyert. Énekelte a Cornevilli harangok és a Koldusdiák operettek főszerepeit. 40 éves dalosmultjának emlékeit most rendező sajtó alá.

Böhm Ferenc miniszt. tanácsos (Bpest) * 1881-ben Pécsen; a bányamérnöki főiskolát Selmecebányán végezte, a bpesti egyetemen geológiai tanulmányokat folytatott, 3 éven át a Földtani intézetben dolgozott. Nagybányán és Óradnán az áll. ércbányászatnál működött, 1907-től a földgáz kutatások műsz. vezetését és a földgáz értékesítését intézte; feltárta a nagysár-mási s horvátországi földgáz- és az eggbeli olajmezőket. 1917-től a pénzügyminisztérium bány. osztályában dolgozott, 1918-tól a fém. oszt., 1921-24 közt a Magyar földgáz- és olajkutató szindikátus vezetője volt. 1925 óta a pénzügyminisztérium hány. főosztályát vezeti. A II. o. magy. érdem k. tulajd.

Bönisch József Pécs sz. kir. város főszámvevő helyettese * 1891-ben. Középiskoláit Pécsen végezte, 1911-ben Pécs sz. kir. város szolg. lép, 1917-től számellenőr, 1921.-től számvevő, 1927 óta főszámvevő h.

dr. Böröcz Jenő ügyvéd * 1901-ben Pécsen, tanulmányait ugyanitt végezte. 1929 óta folytat ügyvédi gyakorlatot. Foglalkozik idegen nyelvekkel. Európa legtöbb országát bejárta, s külföldön szerzett tapasztalatait igyekszik itthon felhasználni. Napi kérdésekről, külföldi utazásairól a helyi újságokban szokott cikkezni.

Böröcz Mátyás háztulajdonos * Berkesden. Kat. szolgálatának a 10. h. e.-ben tett eleget. 1897-ben a pécsi kir. ítélőtábla szolgálatába lépett; 1930-ban mint főügyész. kez. alt. ment nyugalomba. A megszállás alatt az államvagyon megmentése körül tevékenykedett. Fia: Jenő, pécsi ügyvéd. (1. o.)

Bráda János hentes és mészáros * 1904-ben Páprádon; a polgári iskola elvégzése után iparát 1923-ban tanulta ki Pécsen. Bpsten, Berlinben és Drezdában dolgozott. Hazatérve, rövid ideig

tisztviselő volt Bpsten, 1931 óta önálló Pécssett. Fiók üzlete is van.

Bragyás József ny. tiszth. * 1880-bari Hercegszöllösön. 1901-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, itt szolgált tovább is mint örm. 1914-ben a szerb fronton jobb lábát vesztette. 1916-ban tiszth. és az altiszti étkezde vezetője, Frigyes-laktanya gondnoka lett, 1926-ban nyugdíjba ment. Kitüntetései: kisezüst vit. érem, Károly cs. k., seb. érem, 3 emlék k.

Brandl Domonkos ny. h. főmester * 1864-ben Kisjécsán (Torontál m.). Kat. szolgálatra a 8. h. féldandárhoz (a későbbi 8. h. gy. e.) vonult be, mint továbbszolgáló alt. 1896-ben törzsörm. lett. A háború alatt a pécsi h. sátortáborban teljesített szolgálatot. A megszállás alatt több kincstári tárgyat mentett meg; utána a villányi, siklósi, majd Baranya vm. népgondozó kirendeltségénél működött. 1926-ban ment nyugalomba mint h. nyilv. főmester.

Bram Mátyás malomtulajdonos Szabáson 1864-ben. Iskolái elvégzése után atyja gazdaságában segédkezett; Vajszlón fivérével keresk., Kárászon földbérő és keresk., majd Pécssett (a Deák uccában) füszer- és csemege keresk. volt. Siklósi u. 10 alatti telkén nyersterménykeresk. létesített, ennek eladása után építette fel kémesí gőzmalmát; itt sertéstenyésztést és hizlaldát rendezett be. Bérelte gr. Benyovszky 1000 holdas cunipusztai gazdaságát is. A bálicsi műút kiépítése nagyrészt az ő érdeme. Vállalatainál átlag 15 embert foglalkoztat.

Braun Oszkár vezérig. * 1891-ben Hiricsen. A középiskola elvégzése után a bécsi keresk. főiskolán és Grácban folytatott tanulmányokat, utána atyja vállalatainál működött. 1915-től a 15. vonatosztagnál az olasz harctéren lőszeroszlop parancsnok lett, mint hdgy szerelt le. Koronás arany érdem k., kisezüst vit. érem, háborús emlékérem tulajd. Alapítása a Nyerstermény rt., 1925 óta Agraria gyáripari és ker. rt., ennek vezérigazgatója. (I. o.)

Bruck Sándor fatermelő, kereskedő * 1882-ben Petrócén. Középiskoláit Újvidéken végezte.

Szlavóniában, majd az Al-duma mentén vállalati ig. volt. 1911 óta Pécssett önálló. Azóta erdőkitermeléssel foglalkozik. 1914-ben bevonult, mint hrt tiszt még ez évben leszerelt, 300 - 400 munkással dolgozott, hogy a bányák és hajógyárak faszükségletét biztosítsa. A háború után külföldre is szállított, több nagy városban tartott telepet, irodát, 4050 tisztviselőt foglalkoztatott. A Dgt-nek a bécsi bíróságnál folytatott 300 milliós perében szakértő volt.

Brucker Béla férfi- és női divat- és szövöttárú keresk. Főüzletét 1906-ban alapította, 1928-ban átvette az 1890-ben alapított Angyal Samu céget és azt mint fiókot vezeti tovább. Elsőrangú, dús raktára ölel minden a szakmába vágó cikket.

Bruckner János szobafestő és mázoló m., mint segéd Bpsten, Nyiregyházán, Kaposváron és Debrecenben dolgozott. Külföldi tanulmányait Münchenben, Lipszében, Berlinben és Wien-Kritzenдорfban folytatta, itt szakiskolát végzett. 1920 óta önálló, egyéni különlegessége az üvegfényezés. A pécsi cs. ker. par., Zrínyi nev. int., egyet. belgy. pavillon, nagymányoki templom szakmunkáit végezte. Számos elismerő oklevelet nyert. Az Ipartest. festő szakoszt. elnöke, a Festőiparosok orsz. közp. vál. tagja.

Bukla Gáborné Metz Mária állpt. főtan. özvegye. A Bukla-család Vas megyéből származik; a Metz-család anyai ágon francia eredetű és Mária Terézia korában telepedett meg Magyarországon. — † B. Gábor a halasi főgimnázium elvégzése után lépett áll. szolgálatba; Zomborban, Dárdán és Pécssett működött, 1923-ban nyugalomba vonult; 1932-ben hunyt el.

dr. Büchler Dávid ügyvéd * 1878-ban Pécssett. Középiskolai és jogi tanulmányait ugyanitt végezte. A jogtudományi doktorátust 1904-ben Kolozsvárott, az ügyvédi vizsgát 1906-ban Bpsten tette le. Azóta gyakorló ügyvéd Pécssett. V. thb. tag, az ügyvédi kamara volt titkára. Több jogi szakmunkája hagyta el a sajtót.

Cafilisch Jenő tkpt ig. főpénztáros * 1875-ben Pécssett. 1908-ban lépett az int. szolgálatába, előzőleg 10 évig az Osztrák-magyar bank

tisztviselője volt.

Chinorány Cornélné énektanár *

Zalaegerszegen. A bpesti zeneakadémia elvégzése után; 1922-ben Pécssett kezdte meg paedagógiai működését. Kizárólag énektanítással foglalkozik akad. módszer szerint. Számos hangversenyen lépett fel Pécssett és Kőszegen. A Pécsi dalárda női énekkarának titkára volt. A karének egy. tagja.

Chinorány Izabella zongoratanár *

Nagykanizsán. Bécsben végezte a konzervatoriumot; négy évtized óta tanít Pécssett.

Chiovini Kornél ny. közs. jegyző * 1888-ban Bessenyszögön (Elődei 1790-ben Olaszországból jöttek hazánkba, közig. szolgálatban állottak † nagyatyja Antal 48-as h. hadbíró fhdgy volt.) iskoláit Egerben, Kecskeméten, a közig. tanfolyamot Pécssett végezte 1908-ban; Rákóczyfalván s. jegyző volt. A 45. gy. e.-ben a szerb, orosz és olasz fronton harcolt, háromszor sebesült, mint fhdgy szerelt le. 2 Sign. laud., Károly cs. k., seb. érem tulajd. 1923-bari Törökszentmiklóson mint jegyző vonult nyugdíjba, 1925 óta szakdíjnok városnál.

Ciszterei diákszövetség pécsi osztálya. Alakult 1922-ben. Célja egyrészt lelki közösséget teremteni mindazok között, akik valamikor ciszterci diákok voltak, másrészt anyagilag és erkölcsileg támogatni a szegényebb sorsú tanítványokat. A szövetség elnöke Virág Ferenc megyéspüspök, a tagok száma több száz.

Ciszterci rendház, lásd a 9. oldalon.

Concordia első pécsi temetk.id. Krisztián József és tsai alapították 1890-ben. A város egyik legrégebbi ilyen vállalata. Temetést, exhumálást, vidékre való szállítást, a legmérsékeltőbb áron vállal. Több temetési kocsija, autója van. Az Első pécsi öns. tem. egy. szerződéses szállítója. — Vezető: Szigriszt Rezső cégjegyző.

ifj. Czeiniger Béla, ép. váll. * 1897-ben Pécssett. Iparát mint gyak. Pécssett tanulta. A 4. árkász zászlóaljban 1918-ig harcolt a olasz fronton, hadifogságba esett, 1919-ben jött haza, mint szk. szerelt le; kisezüst vit. ér. tulajd. 1921-től Dgt ép. ellenőr. 1925-től a Márovits-cégnél

munkavez. volt. 1929-ben alapította vállalatát. A tudószanatóriumi gépház, a nagytótfalusi kultúrház stb. építője.

Czernohorszky József apátplebános " 1867-ben, pappá szentelték 1890-ben. 1906-tól pécsváradi plébános, 1913-tól ker. ta nfelügy., 1915 óta Ágoston-téri plébános. 1917-24 között a pécsi ker. esperese volt. 1923 óta pélmonostori c. apát.

Csernyánszky Lajos áll. el. isk. igazgató * 1882-ben Mohácson. A tanítóképzőt 1901 -ben végezte Baján; szöllészeti és borászati, pincemesteri, méhészeti és gyümölcsészeti tanfolyamot hallgatott. Tanítói működését Dunaszekcsőn kezdte meg, 17 évig tanított Bakonyán, 1918 óta van Pécssett, 1923 óta igazgató. Városi thb. tag. Az Isk. kiv. népműv. tevékenységéért dics. okl. kapott.

Czettel István virág- és keresk. kertész * 1891-ben Sárszentlőrincen. Iparát gr. Apponyi Sándor uradalmában tanulta. Bpsten segédeskedett, 1910-11-ben elvégezte a bajai kertészeti iskolát. Külföldi tanulmányutat is tett. 5 évig a Kött-cég főkertésze volt, 1919-ben önálló lett. A Pécsi kertészegy. elnöke, a Magy. kertészek orsz. gazd. szöv. ig. vál., az Orsz. magy. kert. egy. vál. tagja.

Czindery Teréz v. klin. szülésznő Budakovácson. (Nemesi család leszármazottja, dédtyja, Czindery József, Somogy megye főispánja volt.) A tanfolyamot Pécssett végezte, 3 évig klin. vezető szülésznő volt. 1906-1909-ig a Magy szt korona orsz. vöröskereszt egy. kötelékében mint ápolónő működött. 1914 óta magánygyakorlatot folytat.

Csák Kálmán pénzint. tiszt. * 1897-ben Zalaegerszegen. 1917-ben végezte el a Pécsi hadapródiskolát. 1918-ban hdgy, 1923-ban fhdgy lett, 1926-ban átmeneti, majd szk. viszonyba került, azóta a Dunántúli bank rt. tisztviselője. A TESz vál. lagja, a Pécs-baranya automobil club titkára és pénztárosa.

Csákváry Mártonné Czving Gizella ny. th. öz. * 1883-ban Baksán. Férje mint tény. áll. altiszt szolgálta végig a háborút, számos kitüntetés tulajd. volt, † 1928-ban.

Császár Géza hirlapíró * 1894-ben Pécsen. Első írásai 1910-ben a Pécsi Naplóban jelentek meg. 1916-ban a Művész Világ, 1918-ban a Munkás c. napilap munkatársa, 1919-ben a Pécsi Ujság, majd az újvidéki Délbácska c. napilap szerkesztője. 1929 óta a Dunántúl belső munkatársa. A magyar könyvpiacra eddig tíz regénye jelent meg. A Janus Pannonius társaság tagja.

Császár László Mpv s. tiszt * 1872-ben Vargán. Kat. szolgálata után fakeresk. alk. lett. 1901-ben lépett a Mpv kötelékébe, azóta állandóan Üszögben teljesít szolgálatot, jelenleg s. tiszt.

özv. Cseh Antalné Kovács Anna háztulajd. * Pécsen. Férje mint hivatásos katona 38 évet szolgált a 19. h. gy. e.-ben és mint törzsörm. vonult nyugalomba 1911-ben. A kor. ezüst érdem k. tulajd. † 1931-ben.

alsócsernátói Cseh József ny. kir. állat e. ü. főtan. * 1864-ben Héjjasfalván. Ősi erdélyi család sarja, nemességet 1607-ben Bethlen Gábertől nyertek. Középiskoláit Székelyudvarhelyen végezte, 1887-ben nyert oklevelet. Mezőhegyesen és Kisbéren ösztöndíjas gyakornok, 1890-től állatorvosi főisk. tanársegéd volt, majd mint törv. hat. kit. állatorvos Désen, Trecsénben, Pozsony-, Nyitva vmegyében és Pécsen szolgált, 1928-ban mint kir. állat e. ü. főtanácsos ment nyugdíjba.

Cseke György dohánykísárus * 1879-ben Magyarországon. 1906-ban áll. szolgálatba lépett. A 19. népf. e.-ben a szerb és albán fronton harcolt; súlyosan sebesült 1923-ban nyugalomba vonult és mint 50%-os hrt dohánykísárusi engedélyt kapott.

Csendes Sándor ny. máv főkalauz 1881-ben Inkén (Somogy vm.). 1903-ban Pécsen lépett a Máv szolgálatába mint ily. altiszt. Vonatkísérő; szakvizsgákat tett. 1913-ban kalauzzá, 1921-ben főkalauzzá lépett elő. 1931-ben vonult nyugdíjba.

Cser Béla közbiztonsági főgépezés * 1896-ban Pécsen. A pécsi fémipari szakiskolában nyert gépészi képesítést. 10 évig állott a Pannonia sörfőző rt. szolgálatában, 1923 óta a vágóhidon működik. Vezeti a gépház, hűtő és jéggyártás műsz. munkáit.

Cser Ferenc áll. tanító * 1904-ben Zágrábban. A

tanítóképzőt Pécsen végezte 1925-ben.

Horváthertelenden, Zalakoppányon és Pakson tanított. 1927 óta Pécsen tanító, 3 évig tanult a Városi zeneiskola zongoraszakán. A máv. Ébredés dalkör II. karnagya, a Serafi kórus orgonistája és II. karnagya, a Katalin kongregáció vezetője és karnagya volt. Több népdalt írt.

Cser Lajos ny. p. ü. szemlész * 1885-ben Balatonmogyoródon. 1914(4 áll p. ü. szolgálatban 1914-ben lett p. ü. -őri szemlész. A háborúban az orosz fronton meg-sebesült; 1916-ban mint szkv. leszerelt. Elfoglalta előbbi állását és a sörgyárhoz nyert beosztást. 1923-ban vonult nyugalomba.

Cserdy Józsefné Pudmericzky Anna máv főrakt. özvegye. Férje katonáskodás után 1907-ben a Máv szolgálatába lépett, állandóan Pécsen működött, 1931-ben bekövetkezett haláláig.

Csernus Kálmán sütőmester * 1890-ben Pécsen. Mint segéd a háború kitöréséig atyjánál dolgozott. 1914-től a 19. h. gy. e.-ben az orosz fronton küzdött. Kisezüst, bronz vit. érmet és elismerő okiratot nyert. 1920 óta önálló, 3 évig Mecsekalján működött. 1924-ben került Pécsbányatelepre, mint a Dgt bérlője. 1932-ben alapította géperőre berendezett sütődéjét.

Cservenka Ede ny. Dgt rakt. 1873-ban Pécsen; a pécsbányatelepi élelmitárban tanult ki. Katonáskodás után ismét a Dgt szolgálatába lépett. 1915-től a pécsújhegyi villanytelepen volt raktárnok. 1924-ben, 41 évi szolgálat után ment nyugdíjba.

Csete József szabó m.: iparát Gyömrőn tanulta ki, Győrben segédeskedett és Bpsten önállósította magát. Jelenlegi üzemet 1933-ban alapította. Dolgozik mérték után és raktárra pécsi kereskedők részére.

Csihalek Sándor kárpitos m. Bpest, Bécs, Berlin, Krakkó, Lemberg városokban dolgozott, 1899 óta önálló. A Katolikus kör, az Ideg- és elmeklinika, a volt Bábaképző, az Áll. gyermekmenhely, a Pécsi nemzeti színház kárpitos- és diszítómunkáit végezte.

Csillag József fűszerkeresk. * 1886-ban Gigén

(Somogy vm.). 1895-ben önálló vendéglős lett, 1897-től 1922-ig Pécsen a Magyar király- és Hétfejedelem-szállók bérlője volt. A háború alatt a 6. gy. e.-ben szolgált. 1926 óta fűszerkereskedő.

„Csipke” (cégtulajdonos Weisz Tibor). Az üzlet 1933 óta újjászervezve és megnagyobbítva Széchenyi-tér 6. sz. alatt áll a vevőközönség rendelkezésére. Weisz Tibor évente hosszabb külföldi tanulmányutat tesz Bécs, Berlin, Lipcse, Páris stb. városokban a divatújdonságok beszerzése végett.

Csobán Gyula dgy szerelő; a kovácsipart, majd a villanszerelést tanulta ki, 12 évig dolgozott a v. vill. műveknél. A szerb és orosz frontokon 26 hónapig harcolt, mint tiz. szerelt le, a Károly cs. k. és háborús emlékérem tulajd. 1923 óta dgy szerelő. A Dgy ker. szoc. szakszervezet alelnöke, majd elnöke, 1932 óta a vezérlőbizottság elnöke; a Dgy önképzőkötegyik alapítója, a Revíziós liga választm. tagja.

Csokonay Emilné Csokonay Róza áll. pénzt. főtan. özv. Férje nagyatyja, Sándor, testvére volt a nagy költő Cs. Vitéz Mihálynak. 1894-ben lépett az adóhiv. kötelékébe, 1907-ben került Pécsre; 1932-ben nyugalomba vonult. A megszállás alatt ő mentette át a pécsi adóhiv. értékeit Sásdra és ő látta el fizetéssel a hivatalukból erőszakkal eltávolított köztisztviselőket. † 1933-ban.

dr. csolnokosi Cholnoky Mózes ib. szolgabíró * 1903-ban Pécsen. Középiskolát és jogakadémiát ugyanitt, a közgazd. egyet. Bpsten végezte. 1 évig a külügyminisztérium szolgálatában állott. A közg. pályára lépve, Sásdon, Villányban, Siklóson és — 1933 óta — a Vármegyeházán teljesít szolgálatot. Atyja dr. Cholnoky Ferenc főorvos.

Csórnyai Istvánné Reinhardt Julianna v. tisztv. özvegye. Férje kat. szolgálat után a csendőrség kötelékébe lépett és a székesfehérvári ker. altisztképző iskolájában szolgált mint oktató. 1898-tól Pécs városánál kat. nyilvántartó volt. † 1921-ben.

Csukás Zoltán bádigos- és vízvezeték szerelő. Régi somogyi családból származik, ősei 1494-ben zetényi előnévvel nemességet kaptak. Vállalatát

szerény keretek között 1886-ban alapította, a város legrégebb szakmai üzeme. Számos városi munka, a Székesegyház, a székesegyházi tornyok tetőfedéseit készítette. Ír napilapokban, ipari, politikai és társadalmi kérdésekről.

dr. Dambrovsky Imre egyet. tanár * 1869-ben Nyitrán; középiskolát ott, teológiát Egerben, jogot Bpsten végezte. Miskolcon hittanár volt, 1904-től az egri jogakadémián rk., 1922-től r. tanár. 1928 óta a pécsi egyet. ny. r. tanár; c. apát, tb. kanonok. Több magyar irod. és tud. társaság tagja.

Danitz Julia iparművész, polg. isk. szaktanító * Pécsen. Bpsten rajz- és iparművészeti, Münchenben festészeti tanfolyamot végezte. Tanítói munka-mesternői képesítést a pécsi tanítóképző intézetben nyert. 1904 óta a polg. leány- 1926 óta a nőipariskolában tanít szabadkézi rajzot. Az Iparművészeti társ. tagja. Iparműv. tárgyaival az 1907-ki pécsi orsz. kiállításon díszoklevelet, a mohácsi kiállításon ezüstérmét, a Baross szöv. pécsi kiállításán díszoklevelet, a pécsi baromfityényszeti kiállításon sajátnevelésű díszbaromfiaival aranyérmét nyert.

Dárday (Derner) József r. kapitány * 1891-ben Pécsen; iskoláit Pécsen és Bpsten végezte, a háború alatt mint tart. tiszt küzdött. 1918-ban a pécsi v. rendőrségnél, 1921-ben az áll. rendőrségnél fogalmazó lett. 1924 óta r. kapitány. A közúti közlekedés kérdéseinek állandó hites tszéki szakértője volt. Több közlekedési szakkönyve révén ismert neve van.

Darvas Adolf rt. ig. * 1873-ban Kaposulán, iskoláit Nagykanizsán végezte, utána a keresk. pályára lépett. Tíz éven át önálló üzlete volt Pécsbányatelepen; alapítása: a Délmagyar ipar- és keresk. rt. A háború alatt a hadsegélyezés terén tanúsított áldozatkészségeért hadiparancsban nyilvános dícséretben részesült. A PSC alapító tagja és volt elnöke.

dr. Darvas Zoltán orvos * 1897-ben Mecsekszabolcson. 1911-től fogtechnikus volt, 1931-ben orvosi oklevelet nyert a pécsi egyetemen; főleg fogbetegeket kezel, a Mpv fogorvosa. A háború alatt az 52. gy. e.-ben

szolgált. 1923-ig aktív sportoló volt, a PSC egyik alapítója.

Deák Lajosné Sárícs Teréz házbirtokos. Férje 1887-ben a Máv szolgálatába lépett, 1922-ben nyugalmába vonult, † 1929-ben.

Decleva Ignác ny. jb. elnök * 1886-ban Kaposvárott. Középiskoláit és jogi tanulmányait Pécsen végezte. 1892-ben lépett az igazságügy szolgálatába a pécsi törvényszéknél. 1898 óta bíró, 1908 óta a jbiróság vezetője. 1921 óta jb. elnök, 1928-ban a III. fiz. csoportba lépett elő. Nyugalomba vonult 1933 okt. 1-én.

Decleva Ilona áll. tanító * Udvarin. (Tolna vm.), tanítói oklevelet 1902-ben nyert Pécsen. 16 évig a női ip. tanonc. isk.-ban is tanított. A Nőegylet volt jegyzője, 6 év óta titkára, a Pécsi tanítónők. egy.-ben 16 éve könyvtáros, a Tanítónők. orsz. egy. ig., a Szoc. missz. vez. tagja. A Szünidei gyermekotthon volt vezetője.

Decleva Jenőné Hamerli Ili hangversenyénekesnő, Pécsen végzett zenei tanulmányokat, a bpesti zeneakadémián tett vizsgát. Az opera tanszakot ez évben fejezi be. Számos hangversenyt adott Bpsten, az ország nagyobb városaiban, Erdélyben, Pozsonyban és Komáromban: a rádióban több önálló hangversenyt adott. A magyarnóta olimpiáson, 317 résztvevő közül, a II. díjat, „Magyarország ezüstkoszorús magyarnóta énekesé” címet nyerte.

Deli György vizv. főszereelő * 1901-ben Mecsekszabolcson; iparát Pécsen tanulta ki, 1918-ban szabadult fel. 1919-től dgt. üzemplakatos, 1927-től vízvezetékészereelő, 1929 óta főszereelő.

Délmagyar ipar és keresk. rt. Darvas Adolf alapította 1907-ben Hauser János kir. tan. elnökle mellett a Sipőcz-, Turul- és a Vendéglősök szikvizgyára összevonásával. üzletköre: szikviz- és szörpgyártás; ásványvíz és szénsav nagykeresk.; a Tettye forrásvíz és Delma forgalombahozatala. A vállalat a háború alatt több mint 5 millió palack forrásvizet szállított a hadsereg részére, 70.000 palackot ajándékozott a pécsi hadirokkantoknak a megszállás alatt 150.000 kor. adott tisztv. segélyezésére és 5000 arany kor.

nyugdíjasoknak.

Délnyugat-Magyarországi labdarugó; alszövetsége. Alakult 1919-ben. Szervezésében résztvettek: Czapek Ödön, dr. Darvas Zoltán, Szántó Zoltán, dr. Balázs Győző, Déri Gyula és Fischer János. A délnyugati labdarugó egyesületek felett gyakorol felügyeletet, fegyelmi hatáskörrel s az amatőr labdarugó bajnokságokat bonyolítja le. Hatáskörébe 35 egyesület tartozik, kb. 3000 sportolóval.

Dér Sándor műszaki főtanácsos (Bpest * 1875-ben Pécsen. A bpesti műegyetemen 1896-ban nyert gépészmérnöki oklevelet. Működését 1901-ben a pécsi iparfelügyelőségénél kezdte meg. 1905-ben a losonci ipai-felügyelőség vezetője lett. A világháborúban a haditengerészetnél teljesített szolgálatot mint mérnök fhdgy. A háború óta a bpesti iparfelügyelőségénél van beosztva mint főnök.

Déri Gyula, a Magyar-hollandi bizt. rt.-vezértitk. * 1894-beu Pécsen. A keleti akad. elvégzése után a 69. gy. e.-del hadba vonult; mint fhdgy szerelt le, a nagy- és kieszüst vit. érem, a Károly cs. k., a seb. érem tulajd. A Pécsi Napló belső munkatársa volt, ma sportrovatvezetője és vasárnapi cikkírója. Önálló könyve: az Otkolony c. regény.

Dergács Károly kesztyűgy. műv. * 1874-ben Pécsen: iparát itt tanulta, az 1888-ik évi pécsi orsz. iparkiallításán elismerő oklevelet nyert. Mint segéd Bpsten és Németországban dolgozott, Zalaegerszegen önálló volt. 1905 óta dolgozik a Hamerli-cégnél, 1926 óta művezető.

Deutsch Pinkász ny. jb. ir. főtiszt * 1856-ban Vizsolyon (Abaújtorna m.), 14 évig tanító volt Kissebesen (Bács m.). Majd ig. ü. tisztv. lett Szigetváron; 1895-től Pécsen, 1897-től Pécsváradon, 1901-től újra Pécsen. 50 éves köztisztv. szolgálat után 1925-ban vonult nyugalmába. -- fia vett részt a világháborúban; Andor fia Belgrádban főorvos.

Dinesz György ut. Windheim. Antal géperőre berendezett műbútor és épület asztalos. Iparát nagybátyjánál, Dinesz Gy.-nél tanulta, mint segéd Grácban, Bécsben, Münchenben és Berlinben

dolgozott; 1919-ben vette át az 1875-ben alap. üzemet. Nevezetesebb munkái: „Zrínyi” tiszti és tanári lakások, bányakapitányság, városi bérházak, szekszárdi közkórház asztalos munkálatai: az Ipartestület előlj. tagja.

Dobos Vendel ny. máv kovács * 1875-ben Csikóstóttősön. A kovácsipar kitanulása után 1902-ben a Máv kötelékébe lépett; 18 éven át volt csoportvez., 1926-ban vonult nyugalomba. A háború alatt mint vasutas a szerb hadszíntéren szolgált, a -megszállás alatt önálló kovácsműhelye volt.

dr. Dobrozemsky Henrik prépost, ny. főesperes (Bpest) * 1873-ban Pécsett; középiskolát és teológiát itt és Esztergomban végzett, 1896-ban szentelték fel. Kánonjogi doktorátust 1897-ben szerzett. Bpsten hittanár volt, majd mint kat. lelkész Bpsten, Boszniában, Grácban és Szegeden működött. A háború alatt a harctéren, majd — súlyosan megbetegedvén — Bécsben táb. kórházaknál nyert beosztást. 1919-től a Nemz. hadseregnél Szegeden ezr. lelkész. 1921-ben prépost. 1925-ben nyugalomba vonult. Kitüntetései: II. o. lelkészi érd. k., II. o. Vörösk. díszérem a hadiékítménnyel, Sign. laud. Irodalmilag is tevékenykedik.

Dobszay János könyvkeresk. * Mohácson. Bpesti és nagyobb vidéki cégeknél működött. A háború előtt vezette a Weidinger-, s a Dunántúl könyvkereskedéseket. A Szt István társ. pécsi könyvkereskedését megalakulása (1921) óta vezeti.

Dombay Jánosné Schulik Ida háztulajdonos Németbólyban. Férje 1881-ben lépett áll. szolgálatba; † 1906-ban mint a pécsi törvényszék kez. altisztje.

dr. Dóry László teolog. tanár * 1895-ben. pappá szentelték 1915-ben. 1919-től szemin. tanulm. felügy., a dogmatika. és bölcselet h. tanára, 1926 óta a dogmatika r. tanára. 1929 óta szentsz. bíró.

Dudás Géza okl. ének-, zenetanár * 1880-ban Adán. Szegeden 1901-ben kántortanító, Bpsten 1911.-ben középisk. énektanári okl. nyert Kolozsváron (a Mátyástemplomban) és

Szigetváron volt kántor, 1911 óta a Pécs-belvárosi plébániatemplom. kántora; a fiú f. ker. isk. énektanára. A háborúban harcolt az orosz és olasz fronton, Károly cs. k. tulajd. A Máv dalárda, Guttenberg dalkör volt karna.gya, az Angster orgonagy. dalárda, Credo templomi férfikar alapító karnagya, 1911 óta a Polgári daloskör karnagya.

Dunántuli bank részvénytársaság. Alakult 1922. évben. A Pesti Hazai első takarékpénztár egyesület leányintézete. Jelenleg 5000 db 100 P.-ös részvényre felosztott 500.000 P.-ös alaptőkéje mellett mintegy 280.000 P. tartaléktőkéje van.

Pécs város és Baranya vármegye hitel- és gazdasági életében hatékony részt vesz, 1923. évben megvásárolta a Király u. 5. sz. alatt lévő intézeti székházát. Kezdetől fogva tevékenykedik szükségét pótló és ma is virágzó helyi és megyei vállalatok és intézetek alapításában. 1950. évben saját kezelésébe vette az intézeti székházban lévő „Pannónia” szállodát, mely modernizálása óta a vidék egyik legjobb szállodája s mint ilyen, igen jó hírnévnek örvend. Foglalkozik az összes bank- és takarékpénztári üzletágakkal. Telefonszámai 22-02 és 29-88. Távirati címe: Dunántuli bank. Girószámlája van a Magyar nemzeti banknál., Postatakarékpénztári csekkszámola száma: 50.082.

Dusbaba Vilmos vezérigazgató * 1870-ben Lippán, az aradi keresk. akad. elvégzése után tényl. tiszt lett, elvégezte a bécsújhelyi vívóakadémiát, vívó-ok levelet nyert, több külföldi versenyen vett részt szép sikerrel. A hadseregből kilépve, az Aradi ipar- és népbank igazgatója lett, innen a Miskolci tkpt hívta meg vezérigazgatónak, majd a Pesti hazai első tkpt felhívására elvállalta a Dunántuli bank rt. vezetését. — A Pénzügyintézetek központ, Tébe, a Pénzügyintézetek orsz. egy. ig. tagja, a Vívószöv. elnöke, a Rotary club tagja, több ifj. egy. patronusa. Értékes kat. kitüntetések tulajd. 1933-ban kormányfőtanácsosnak nevezték ki.

dr. Duzár József egyet. ny. rk. tanár * 1896-ban Söjtörön. Diplomáját Bpsten szerezte. 28 hónapig harctéri szolgálatot teljesített. 1919-től a bpesti I. sz. Kórbonctani int. gyakornoka, 1920-tól az Erzsébet tudományegyetemen gyakornok, majd

tanár s. Mint I. tanár s. jön le az egyetemmel 1924-ben Pécsre és a Gyermekklinika új berendezkedését vezeti † Heim Pál tanár irányítása szerint. 1927-től a bpesti Fehér kereszt gyermek. kórh. főorvosa. 1931 óta a pécsi Gyermekklinika igazgatója. Az Orsz. Stefánia szöv. Apponyi Albert anya és csecsemővédőotthon első szervező főorvosa volt. Külföldi tanulmányúton volt: Grácban, Berlinben, Zürichben, Londonban stb. 1 évet töltött a berlini kutató intézetekben. — Több mint 50 tudományos dolgozata jelent meg magyar, német és angol nyelven. „Adrenalin-tetania” c. művét a berliner Filminstitut d. Universitaet filmre is felvette. „A vitustánc hormonkezelése” c. dolgozatát a Saenger pályadíjjal tüntették ki. Átépíttette, új ingyenrendelővel, csecsemő-terasszal, fertőző-gyanus ambulanciával látta el a vezetése alatt álló gyermekklinikát.

Éden drogéria. (Alakult: 1920-ban Cégtulajdonos: Édenhoffer Gyula.) Fotocikkek, amatőr felvételek kidolgozása. Nagyítások. Kötszerek, vegyszerek, gummi áruk.

Eichinger János hentes és mészáros. Mint segéd Nyiregyházán. Debrecenben és Bpsten dolgozott, itt keresk. tanfolyamot végzett, 1913 óta önálló; 1914-től a 44. gy. e.-ben a szerb és orosz fronton harcolt, súlyosan megsebesült; több vit. érem tulajd., mint szkv. szerelt le. 1929 óta Pécssett folytatja iparát, külföldre is szállít.

Eiler Henrik puskaműves, iparát Pécssett tanulta ki, itt dolgozott mint segéd. Önálló 1926 óta, előbb társas viszonyban, 1929 óta egyedül. Lőfegyvereket javít, ismétlőpisztolyokat készít saját — szabadalmazás alatt álló — találmánya alapján.

Eisner Dóczi (tulajd.: Dóczi Dezső örökösök) fakereskedés, téglagyár. 1882-ben alapította † Eisner Dóczi. 1919-ben † Dóczi Dezső a tégláégető kemencét körkemencévé bővítette, iparvágánnyal látta el, a fakereskedést évről-évre fejlesztette. 1930-ban bekövetkezett halála óta özvegye és fiai a régi szellemben vezetik és fejlesztik.

Dulánszky Lajos it. táblai bíró (Bpest) * 1875-ban Bpsten, mint † Dulánszky Nándor pécsi püspök unokaöccse. Középiskolát és jogot Pécssett végzett: a bírói vizsgát Bpstenen tette le. Pécssett volt bir. gyakornok. Kaposvárótt aljzó. a pécsi táblán tanácsjzó, Kaposvárótt albíró, Bpsten jbíró. A háborút a 19. b. gy. e. kötelékében küzdötte végig az olasz fronton mint szds szerelt le; a Sign. laud. tulajd. Leszerelése után a bpesti közp. járásbírószágon működött. 1921 óta it. táblai bíró.

Első Dunagőzhajózási társaság pécsi köszénbányái. A szén minőségileg vetekszik a porosz szénnel, fűtőértéke 7000 kalória körül van és Úgy házi, mint ipari célra kiválóan alkalmas. Gyártmányok: 7 9 dkg.-os tojásszén, 5, ill. 10 kg.-os brikett és a kötőanyag nélkül 1500 légkörnyomással sajtolt Dunabrikett.

Eizer János nagybérő * 1885-ban Pécssett. Középiskolát itt, keresk. akadémiát Lipsceben végzett. 1915 óta vezeti 2500 holdas gazdaságát. Sertéstenyésztéssel is foglalkozik, főleg kiviteli célokra. Piacá Ausztria, azelőtt Csehország. 2 tisztv. és 80 munkás alkalmazottja van. Több kiállításon oklevelet, kitüntetést nyert. Volt vm. thb. tag, a v. tbb., Mezőgazd. kamara tagja.

„Emericanuna” internátus a pécsi püspök és a székeskáptalan védnöksége alatt. Alapították mint árvaházat 15 növendék számára. 1916-ban 50 fizető növendékkal internátussá bővült, 1925-ben, fennállásának 100-adik évfordulója alkalmából, újjáépült 140 növendék befogadására, akik Pécs bármely középiskolájába járhatnak A növendékek ellátási díja a szülők anyagi helyzete és a növendékek tanulmányi előmenetele és magaviselete szerint alakul. Az ország legolcsóbb internátusa. A tanulmányi ellenőrzést a megyéspüspök által kinevezett papi tanulmányfelügyelők, az egészségügyit a gyermekklinika tanársegédei látják el. A tanulmányi eredmény minden évben fölül multa az iskolai átlagot, az e. ü. statisztika jobb, mint bármely más internátusban. felvétel rendszerint junius 10-ig történik. Prospektust kívánatra már május hóban küld az igazgatóság.

Enge Ádám kereskedő * Villányon: 31 év óta működik mint önálló fűszer- és gyarmatárú keresk. 19 éves kora óta a Polgári daloskör tagja. 3 év után ig., 1 év múlva ügyv. alelnöke lett. Szolgálatiért a Magyar dalosszövetségtől bronz-, ezüst- és aranyérmeket kapott. a Polg. casino vál., Tüzoltótestület ig. tagja, Pécsi keresk. test. ügynöki szakoszt. elnöke, Föv. iparos dalárda díszelnöke, a Mosoni ének- és zeneegy. dísztagja.

Engel Miklós ny. máv géplakatos * 1861-ben Véménden. Ipara kitanulása után 1882-ben lépett a Máv kötelékébe Pécssett; 1916-ban, 34 évi szolgálat után, vonult nyugugalomba.

Engel Mór órás és ékszerész (Király-u. 12. Tel. 22-97. Bejegyzett cég, alapítva 1905-ben.). A város legrégebbi szaküzlete. Raktára honi gyártmányú ezüst evőeszközökben, dísztárgyakban, svájci órákülönlegességekben, drágakövekben, briliánsokban, minden más vidéki üzletet felülmul. Postai megrendeléseket lelkiismeretesen teljesít. Postacsekk: 20.139.

Engert Ádám okl. építész, Dgt főmérnök * 1893-ban Hercegtöttösön. Középiskoláit Pécssett, a műegyetemet Bpsten végezte. 1917-től a 19. h. gy. e.-ben, majd a .4. vonatosztagnál az albán fronton szolgált. 1919 óta áll a Dgt szolgálatában. 1920-tól Pécs-bányatelepen építésvezető, 1925-től a bányaiigazg.-nál, 1930 óta Pécs-újhegyen ép. oszt. főnök h., 1926 óta főmérnök. A Magyar mérn. és ép. egy., Mérn. kamara tagja.

mezőkomáromi dr. Entz Béla egyet. -ny. r. tanár * 1877-ben Kolozsváron. Középiskoláit itt és Bpsten, egyet. tanulmányai Bpsten végezte, 1900-ban kapta diplomáját. Tovább képezte magát Bécsben és Berlinben. 1907-től az I. sz. kórbonctani -intézet első tanár s., 1909-től a gyermek-menhely prorektora, 1911-ben m. tanár, 1912-ben adjunktus, 1914-ben a Szt István-kórház boncoló főorvosa lett. A háború alatt 1914-től zászlóalj orvosfőnök, majd kórh. laboratórium vezető és consiliarius. Mint törzsorvos szerelt le. Kit.: Sign. laud., Károly cs. k. és Vöröskereszt tiszti díszjelvény. 1916-ban egy. r. tanár, 1917-ben állatorvosi főisk. tanár lett. Tanulmányúton volt

Drezdában, Münchenben, Berlinben. 1918 elején a pozsonyi egyetemen ny. r. tanárnak nevezték ki. Az Erzsébet egyetemen Pécsre került, 3 ízben dékán, 1931-32-ben rektor volt. Törvényszéki szakértő, az Orsz. orvos szöv. pécsi fiók elnöke.

dr. Erdélyi Gyula püsp. szertartó * 1897-ben, pappá szentelték 1926-ban, 1927-től paksi káplán volt. 1930 óta püspöki szertartó.

Erdélyiek pécsi otthona; alakult 1921-ben. Célja testvéries együttműködéssel segíteni a bajbajutott társakon. Havonta tartanak összejöveteleket, megbeszélnek az Erdélyben maradt magyar testvérek helyzetét. Legutóbb az erdélyi árvízkarosultak felsegélyezésére indítottak nagyszabású mozgalmat. Taglétszám: 200.

Erdősi Emil ipartest. főjegyző; közig. pályán volt, 1914-től az orosz, román és albán frontokon harcolt, mint hdgy. Az Ip. szöv. főtitkára volt, onnan lépett át az Ipartest.-hez mint jegyző. 1931-ben főjegyző lett. Az 1920 óta megjelenő Iparosok Lapja szerkesztője.

Erdősi Jánosné Klein Petronella ny. kántortanító özv. Férje Magyarországon és Mözsön működött, 40 évi szolgálat után 1927-ben ment nyugdíjba, közs. képv. test. tag, a mözsi dalárda alapító karnagya, az Orsz. tanító egy. tagja volt. † 1932-ben.

Erdősi Pál ny. körjegyző * 1882-ben Bonyhádon. Régi bajor eredetű családból, ősei 1760-ban jöttek Magyarországra. Iskoláit Pécssett végezte. 1900-tól s. jegyző volt Bonyhádon. 1903-ban Pécssett közig. tanf. végzett. 1908-tól Mázán jegyző, 1912-től körjegyző volt. 1924-ben (felsőbb elismeréssel) nyugdíjba ment. Volt várm. thb. tag.

Ernster Géza főkántor * 1868-ban Tekén (Kolozs vm.). Zenei tanulmányait Kolozsváron és Pozsonyban végezte. 1888-tól Galántán, Kolozsváron, Losoncon volt főkántor, 1896 óta pécsi főkántor és az izr. templom zenei vezetője. A Pécsi dalárda volt tagja, több egyházi zenemű szerzője. Gyermekei: Adolf (zongoraművész és énekes, Dezső (operaénekes, a gráci opera basszistája), Jenő (énektanulmányokat folytat), Adél (a newyorki Metropolitanopera énekesnője).

Erzsébet Collegium, fennáll 1923 óta. Egyet.

hallgatónok otthona, felekezetre való tekintet nélkül. 60 állandó lakója van. 3 ágyas szoba, személyenként 160 P, 2 ágyas, személyenként évi 240 P külön szoba, évi 400 P (lakás, fűtés, világítás, kiszolgálás, hideg, meleg folyóvíz és gázfűző használata). Jól felszerelt orvosi könyvtára van. Igazgató: dr. Pekár Mihály, felügy. dr. Niemczikné Aniella.

Esztergályos János országgy. képviselő * 1873-ban Dunaföldváron. Tanult vasesztergályos. Felszabadulása után külföldre ment. Volt művezető, szakszervezeti titkár, fővárosi tisztv. 1916-tól a Népszava munkatársa, 1933 óta szerkesztője. 1922 óta Pécs egyik országgy. képviselője, a Ház jegyzője.

dr. Esztergár Lajos v. tanácsnok * 1894-ben Abrudfalván; egyet. tanulmányait Kolozsvárott és Debrecenben végezte. Abrudbányáról mint ügyvédjelölt menekülni kénytelen a románok elől. Bpsten az áll. rendőrség szolgálatába lépett, a felszabaduláskor mint fogalmazó került Pécsre. 1929 óta Pécs város jogügyi és népjóléti tanácsnoka. 1933-ban jelent meg a „Gyakorlati szociálpolitika” c. értékes munkája. A világháborút végigharcolta.

Ev. egyház. Lásd a 11. lapon.

Fa- és fémipari szakiskola. 1912-ben nyílt meg, mint négy évfolyamos fémipari szakiskola. 1918-ban a növendékek száma már 144-re növekedett, úgy hogy két osztályt párhuzamosítani kellett. 1919-ben a megszálló szerbek a tanítást beszüntették és az iskola teljes felszerelését elhurcolták. Az igazgatóság kis lakatos üzemekben tovább végezte a növendékek tanítását, a felszerelést is igyekeztek pótolni. Úgy, hogy a tanítás újra a saját műhelyben folyhatott. 1926-ban az iskola 3 évfolyamos lett; 1929-ben faipari szakkal bővült ki s átköltözött mostani épületébe.

Fabián Jenő p. igazgató * 1879-ben Pécsen, itt végezte a reáliskolát és a jogakadémiát. A posta kötelékébe 1897-ben lépett, 1929 óta p. igazgató. A p. igazgatóság forgalmi, járási és gazd. ügyosztályát

Faluhelyi Ferenc egyet. ny. r. tanár.

Középiskoláit és jogot Pécsen végezte. Bírói pályára lépett, Nagykanizsán joggyakornok, Győrött t.-széki jegyző. 1914-től a pécsi jogakadémia tanára volt. 1916-ban a bpesti egyetemen m.-tanári képesítést szerez a nemzetközi jogból. 1922 óta az Erzsébet tud. egyetem ny. r. tanára. Széleskörű irod. tevékenységet fejt ki; több önálló jogi munkája jelent meg. Neje: Kalmár Rózsa, a bpesti Nemzeti színház volt művésznője.

Farkas György ny. közs. főjegyző * 1871-ben Pécsen; itt végezte középiskoláit és a közig. tanfolyamot. Somogyszentlászló, Patacs, Kisvaszar, Hosszúhetény, Bakóca községekben, majd a dombóvári főszolgabírói hivatalban dolgozott. 1900-tól Mucsiban (Tolna vm.) h. főjegyző. 1901-től főjegyző. Nevéhez fűződik a járdaépítés, legelőfásítás, posta, telefon létesítése. 1931-ben felsőbb elismeréssel nyugdíjba ment.

Farkas Irma polg. leányiskolára és f. iparisk. képesített ny. tanár. Tanítóképzőt Pécsen, polg. iskolai, kézimunka ú. n. ipar iskolai vándor tanárképzőt Pozsonyban végzett. Tanulmányutakat Ausztriában, Német- és Olaszországban, elsajátította a német, angol nyelvet, számos kiállításon vett részt, értékes kézimunkáit kitüntetésekkel jutalmazták.

dr. Farkas József püsp. levéltáros * 1901-ben, pappá szentelték 1925-ben. 1925-től Újpetrén káplán volt, 1926 óta püsp. levéltáros.

Farkas József ny. tanító * 1889-ben Gödrén. A tanítóképzőt Pécsen végezte. Hosszúhetényben, 1910-től Újpetrén tanított és végezte a kántori teendőket. A háború alatt a segélyező egy. könyvelője volt. 1923-ban nyugalomba vonult, azóta Pécsen él. Neje — szintén ny. tanító — püspöki elismerésben részesült.

Farkas Kamill ny. ig. kántortanító 1862-ben Vásárosdombón. Iskoláit Pécsen végezte. 1879-től Tolnatamásiban osztálytanító, 1880-tól Szébenyben kántortanító volt, 1913-ban igazgatói címet kapott, 1914-ben vonult nyugdíjba. A szébenyi kath. kör alapításában tevékeny részt vett. özv. Fehér Ignácné Weiszfeld Fáni házbirtokos

* Krakkóban. Férje 1886-ban lépett a Máv szolgálatába; Eszéken, Bpsten, Léván és Pécssett állomásozott. A háború alatt mint vasúti a szerb hadszíntéren nyert beosztást. 1919-ben mint vizsg. főkalauz ment nyugalomba, † 1926-ban.

Fehér Sándor bányafőmérnök * 1895-ben Gyulán. Középiskoláit Pécssett, bányászati főiskolát Selmecebányán végzett. A 69. gy. e.-ben az orosz és olasz harctéren küzdött, többször sebesült, 1918-ban mint fhdgy szerelt le. Több kitüntetés tulajd. A Dgt szolgálatában Mecsekszabolcson, majd Pécsbányatelepen működött; 1921-ben a soproni főiskolán bányamérnöki oklevelet nyert, ettől kezdve Mecsekszabolcson mérnök, 1923 óta a pécsbányatelepi András-akna üzem-mérnöke. 1926 óta főmérnök. A DPAC, a Turul dalárda, a Cserkészcsapat elnöke, a Casino titkára.

Feigler Lászlóné Hamulyák Hermin ny. intező özvegye. Férje régi gazdatiszti családból származott (elődei az esztergomi hercegprimási uradalom szolgálatában állottak, atyja Üszögön jószágkormányzó volt). 30 évig állott a pécsi kápt. urad. kötelékében, † 1932-ben.

dr. Fejes György, a Városi múzeum igazgatója * 1887-ben Újverbáson. Tanító volt; a világháborút mint tart. hdgy küzdötte végig; a nagyezüst, bronz vit. érem és a Károly cs. .k. tulajd. Mint múzeumi igazgató végezte el a jogot és szerezte meg a doktorátust. A Pécs-baranyai múzeum egy. titkára, az Orsz. haditört. múzeum lev. tagja; jelen Ismertetőben a régészeti vonatkozású adatok összeállítója és írója.

vit. dr. Felszeghy János, a kir. ügyészség elnöke * 1879-ben Haranglábbon (Kisküküllő m.).

Középiskoláit Marosvásárhelyen, egyet. tanulmányait Bpsten végezte, 1903-ban avatták doktorrá. Ig. ü. pályáját a kolozsvári törvényszéknél kezdte, mint joggyakornok. A világháborút 21. h. gy. e. kötelékében harcolta végig s mint hdgy szerelt le. 1925 óta pécsi kir. ügyész. elnök; az Erdélyiek pécsi otthona elnöke.

dr. Fenicz Ignác országgy. képviselő * 1873-ban Baranyajenőn. Középiskoláit Bpsten és

Kaposvárott, az egyetemet Bpsten végezte, 1894-ben avatták doktorrá. Baranya vm. szolgálatába lépve, 1895-ben Sásdon, 1898-ban Siklóson, 1903-ban Pécsváradon, 1905-ben Pécssett szolgabíró. — 1908-tól, 1916-tól közp. j. főszolgabíró. 1929-ben nyugalomba vonult. Azóta a sásdi kerületet képviseli az országgyűlésen.

zalai dr. Fenyvessy Béla egyet. ny. r. tanár * 1873-ban Bpsten. Egyet. tanulmányait ugyanitt végezte 1897-ben sub auspiciis Regis avatták orvos-doktorrá. Ugyanez évben tanár s., a gyógyszeratan professzora mellett. 1905-ben a gyógyszeratan m. tanárává habilitálták. 1907-ben adjunktus a bpesti egyetem közegészségügyi intézetében, 1908-ban a közegészségatan m. tanára, 1909-ben c. rk. tanára. 191_8 óta az Erzsébet tud. egyet. közegészségatan tanszékén ny. r. tanár.

Ferencsek rendje. Lásd az 5. lapon.

Fertő István ny. v. közgyám * 1863-ban Sopronban (atyja Fuch Pál reálisk. tanár volt). Középiskolát Pécssett végzett, 1884-től a kataszter, majd a pénzügyigazgatóság, 1888-tól Pécs város szolgálatában állott. Kat.- és népnilyvántartó, 1916-tól közgyám volt. 1927-ben nyugalomba vonult.

Fischer Béla alispán 1877-ben, Gyöngyösön. A főgimnáziumot és jogot Pécssett végezte. 1900-bari lépett Baranya vm. szolgálatába. 1903-tól V. aljegyző, 1907-től IV. aljegyző, 1918-tól II. főjegyző; mint ilyen a megszállás alatt a Sásdra menekült Stenge Ferenc alispán helyett ő intézi a megye ügyeit. A felszabadulás után a közgyűlés 1922-ben főjegyzővé, 1925-ben alispánná választotta. A Pécsi nemzeti casino, a Baranyavm. gyümölcsstermelők egy. elnöke.

Fischer Ferenc ny. tkpt. ügyész * 1852-ben Helesfán; középiskoláit és a jogakadémiát Pécssett végezte. Bíróági joggyakornok, 1875-től gyakorló ügyvéd, 1890-től a Pécsi tkpt. ügyésze volt. 1929-ben nyugalomba vonult.

dr. Fitz József egyet. m. tanár (könyvtárigazg.) * 1888-ban Oravicabányán. Középiskoláit Temesváron, az egyetemet Bpsten végezte. Szaktanulmányait Münchenben, Párisban és

Lansanneban folytatta. 1913-tól a bpesti egyet. könyvtárnál működött. 1930 óta a pécsi egyet. könyvt. igazgatója.

Fleinig Nándor mpv ny. * 1864-ben Pécssett; tanult asztalos, 1880-tól a Mpv kötelékében Villány és Üszög állomásokon szolgált. Kitüntetései: ezüst érdem k. (a. vit. érem szalagján), vas érdem k. (a hadi forgalomban szerzett érdemeiért). 1921-ben yugalomba vonult.

Flerkó Béla kereskedő * 1885-ben Szászváron: a Gyimóthy-cégnél tanult ki, 1905-től a Hirschler Mór cég helyi képviselője, 1921 óta beltagja. 1914-ben bevonult a 19. h. gy.-e.-be, orosz fogságba esett, 1921-ben jött haza; kisézüst, bronz, vit. érem. Károly cs. k. és háb. emlékérem tulajd. V. thb. és kamarai póttag, a Keresk. test. háznagya, a Szigeti külv. egyh. közs. és a Szigeti külv. kath. kör alelnöke.

Fodor Oszkár színigazgató * 1881-ben Nagyváradon; főreáliskolát és színiakadémiát végzett. Mint színész és rendező megfordult Magyarország majdnem minden városában. 1915-től színigazgató, közben külföldön filmgyáraknál is működött. 1927 óta a pécsi színház igazgatója. Több színművet írt.

Foór János és Sztipanovits György építési vállalkozók. (Iroda: Várady A.-o. 22. Tel. 17-36.) Foglalkoznak mély- és magasépítéssel; számos pécsi és vidéki iskola, köz- és magánépület munkáit végezték, jó kivitelben.

† zengővári Forray Valér főszolgabíró * 1870-ben Pécssett ősi nemesi családból. Atyja, Iván ugyancsak főszolgabíró volt. Jogi tanulmányainak elvégzése után Baranya vm. szolgálatába lépett. 1903-ban a pécsváradi járás főszolgabírója lett; 1916 óta 1927-ben bekövetkezett haláláig a hegyháti járást vezette. Fia: vitéz F. Iván parlamentőr- százados.

Forbáth Arnold, a Pannónia sörfőző alelnöke * 1867-ben. Középkölkoláit Nagyváradon és Bécsben végezte. Pécsre 1892-ben került, mint a Wertheimer J. borkereskedő cég beltagja, majd tulajdonosa. 1911-ben megvásárolta a Hirschfeld-féle sörgyárat, amely rövidesen részvénytársasággá

alakult; a vállalat ü. v. alelnöke. Több mint két évtized óta v. thb. tag, hosszú éveken át a Pécsi keresk. és iparkam. alelnöke volt, a MNB váltóbírálója.

Földes Antal bizt. főnök * 1894-ben Szemcséden; közel egy évtizede áll a Triesti biztosító társaság (Generali) kötelékében, 4 évig a székesfehérvári fiók főnöke volt, 1930 decembere óta a pécsi főügynökség vezetője.

Földes Béla hirlapíró * 1903-ban Pécssett; a Pécsi Napló és Dunántúl mnkatársa volt, állandóan dolgozik fővárosi lapoknak, jelenleg a Nemzeti Ujság, és Uj Nemzedék pécsi tudósítója.

Förster Jenő gazd. tanácsos * 1862-ben Pécssett. A műegyetemet Zürichben és Drezdában végezte, majd gazdasági oklevelet szerzett, a Baranyavármegyei gazd. egy. titkára, majd igazgatója és alelnöke volt. a Pécs-baranyai „Hangya" elnöke.

Frick János bádogos- és vízvezeték-szerelő * 1889-ben Pécsváradon; mint segéd Bpsten és Pécssett dolgozott. 1912-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, valamennyi fronton harcolt, megsebesült. Mint szk. szerelt le. Kitüntetései: kisézüst, bronz vit. érem, Károly cs. k.. 1919 óta önálló Pécssett. — Az Ipartestületi tanoncvizsg. biz. elnöke.

Friedmann Károly bútorgyára, alaknlt 1895-ben a mostani Hamerli-házban (Rákóczi-út 50.) 1914-ben kifejezetten bútorkészítéssel készült a mai modern 2 emeletes épület. Az alapító úttörő munkát végzett a pécsi bútorkereskedelem terén, Keleti szőnyegekért több ízben tett Ázsiába karavánutat. A mostani cégtulajdonos: F. Jenő érettségi után kitanulta az asztalosmesterséget, szaktudását fejlesztendő, több évig dolgozott külföldön.

Friedrich János ny. honv. számv. főtiszt (szds) * 1870-ben Sombereken Az 52. gy. e.-ben Pécssett, Bosznia-Hercegovinában; Przemyslben szolgált; szárny. s. tiszt; 1911-ben tisztv. vizsgát tett. 1914-től az orosz fronton harcolt. 1913-tól tisztv. 1918-tól főtisztv., 1926-ban nyugdíjba. ment. Kitüntetései: Sign. laud., koronás arany érdem k., Károly cs. k., 2 emlék k.

F. Futima Sarolta polg. leányisk. igazgató * Pécssett. Tanári képesítést Bpsten nyert, filozófiái és pedagógiai előadásokat hallgatott. 1885-től pécsi polg. leányisk. tanár, 1924 óta igazgató. 1926 óta a női iparisk. igazgatója. A „Pro Ecclesia et Pontifice” tulajd. A Pécsi tanítónők egyesületének 25 év óta elnöke; szakcikket ír tanügyi lapokba.

„Futura”, Magyar szöv. központok áru-forgalmi rt. (Bpest) pécsi főbizományos. Széchenyi-tér 17. Tel. 19-34 (a Pécs-baranyai közp. tkpt-nál).

Vásárol mindennemű gabonát és terményt napi áron. Az adógabona begyűjtésével a vállalat van megbízva. A Külkereskedelmi intézet által az olasz búzaexportot bonyolítja.

Fülöp Antal ny. ig. kántortanító * 1863-ban Pécssett, régi tanítócsalád sarja. Pécssett 1882-ben nyert kántortanítói oklevelet. Bodán, Bakonyán, Keszüben, Magyarszéken tanított, Mánfán 38 évig működött. 1924-ben mint ig. ment nyugdíjba.

Fülöp István ny. plebános * 1856-ban Hegyszentmártonban. Pécssett 1880-ban szentelték pappá. Abaligeten káplán, Kis-köszegen, Rácapetrén, Vókányban, Mágocson, Kővágószőlősen vicarius. Szigetváron 11 évig administrator, Magyarhertelenden 22 évig plébános volt. Nevéhez fűződik a szigetvári Kat. legényegylet alapítása, az egyházbéri iskola építése, több templom javítása. Volt vm. thb. tag. Egyh. irod. cikketek és vallásos költeményeket írt.

Fürst Gyula keresk. tanácsos * 1869-ben Pécssett. A főreáliskolát Pécssett, jogi tanulmányait Bpsten és külföldi egyetemeken végezte. 1901-ben átvette atyja szállít. vállalatát, amelyet később részvénytársasággá alakította. 1905 óta v. thb. tag, a Pécsi keresk. test. alapítója és elnöke, a Pécsi keresk. és iparkamara alelnöke. 1916-ban keresk. tanácsossá nevezték ki.

Fűszerkereskedők áruforgalmi rt. Alapította: a Pécs-baranyai fűszerkereskedők egyesülete 1920-ban. Alaptőke 50.000 P (5000 darab részvény á 10 P). Fűszer- és gyarmatárú kereskedéssel foglalkozik, azelőtt közvetlen behozatalt is eszközölt.

Füzy Gyula ny. körjegyző * 1870-ben

Szemcséden, régi nemesi családból: középiskoláit és a közig. tanfolyamot Pécssett végezte.

Szederkényben. Baksán s., majd h. jzö, 1901-től Rácmeckén, 1902-től Berkesden körjzö. 1929-ben nyugalomba vonult. Berkesdnek vásárjogot szerzett, érdeme: a legelőfásítás, a jzöi iroda, a tejcarnok építése, a vill. bevezetése, az állatbiztosítás és a hitelszöv. megszervezése.

özv. Gaál Ambrusné Ortner Mária dohánygyári igazg. özvegye. † Férje * 1886-ban Kövenden. Középiskoláit Tordán és Kolozsvárott végezve, állami szolgálatba lépett Déván. 1892-ben a pécsi áll. dohányraktár tisztje; Temesvárott dohányraktár kezelő, Pozsonyban igazgató. Innen a csehek a hűségeskü megtagadása miatt kiutasították. 1921-ben visszakerült Pécsre, mint a dohánygyár igazgatója 1925-ben vonult nyugalomba. Özvegye pécsi háztulajdonos; a háború alatt Pozsonyban a pénzügyi tisztviselők által létesített hadikórházban ápolta a sebesült katonákat: a Vörösk. ezüst díszérmének tulajd.

Gábor Jenő rajztanár * 1893-ban Pécssett. A főreáliskolát itt, a képzőművészeti főiskolát Bpsten végezte. 1915 óta a pécsi áll. főreálisk. rajztanára. Festőművész, Gitáros c. képével-1932-ben megnyerte a Pécsi képzőművészek és műbarátok társasága Weber Xav. Ferenc díját.

dr. Gábrriel Pál püsp. tanítóképzői h. igazgató * 1887-ben, pappá szentelték 1909-ben. Minorita volt, 1923 óta tanár, utóbb h. igazgató.

dr. Gács Ferenc vm. tiszti főügyész * 1880-ban Bakonyán. Középiskoláit Pécssett, jogi tanulmányait Pécssett és Kolozsváron végezte; ügyvédi oklevelet Budapesten nyert, 1906-ban Pécssett ügyvédi irodát nyitott. 1907-től vm. tiszti alügyész, e minőségben 2 évig közig. tanfolyam előadója volt. 1925-től h. főügyész, míg ez év óta tiszti főügyész.

Gadó Ignác épület- és mulakatos m. * 1900-ban Pécssett: itt tanulta iparát, 1916-ban szabadult fel. 1929-ig mint segéd dolgozott, azóta önálló. Számos emeletes és családi ház szakmunkáit készítette.

Gál Edith mozgásművészeti iskolája. Célja:

egészséges, ellenálló, derültlelkű embertípust nevelni; gyermekeknél: zene- és ritmus-munkával való egybekapcsolása. Higénikus torna, erősítés, rossz testtartásból származó hibák kiküszöbölése. Tanár- és művészképzés, állami vizsgára való előkészítés. Az intézet 1930-ban, vezetőjének több évi bpesti és külföldi tanulmánya után, nyílt meg s e nembem Pécssett az első volt.

dr. Gálos László teol. tanár * 1899-ben, pappá szentelték 1922-ben. 1922-től bakócai káplán, 1924-fől Szekszárdon reálgimn. hittanár, 1926-tól a pécsi Emericum tanulm. felügyelője és reálisk. hittanár. 1927-fől a kisszeminarium tanulm. felügyelője, 1931 óta a teológián az egyháztörténet és szentírás szöv. magyarázat r. tanára. Jeles szónok, kitűnő zenész, jelentős irod. működést fejt ki. Pécs zenei életéről a rádióban is tartott előadást; jelen Ismertető dolgozótársa.

Garai Béla épület- és bútorasztalos 1879-ben Pécssett. Iparát itt tanulta ki, 1905 óta önálló. A háborúban. a 19. h. gy-. eben a szerb fronton harcolt, majd a hon e. ker. parancsnokságnál csapatvezető lett. 1918-ban szerelt le mint örm. A kor. vas k., -vas k., Károly cs. k. tulajd.

Garay Ferenc ny. honv. * 1891-ben Szászváron: 1910-től az 52. gv. e.-ben szolgált. 1913-ban ténylegesítette magát. A háborúban a szerb, orosz és olasz harctéren harcolt, többször megsebesült. Kiszüst, bronz vit. érme, Károly cs. k., számos dícs. elismerés tulajd. 1926-ban lett alhdgy. 1931-ben nyugdíjba ment.

dr. Gáspár Andor fogorvos * 1886-ban Bogyiszlón: egyetemet Bpsten végzett, fogorvosi képesítést ugyanott nyert. A háborúban a 63. gy. e.-ben az olasz és szerb fronton küzdött, 1918-ban mint ezredorvos szerelt le. Kitüntetései: Sign. laud. kor. arany érdem k.. Károly cs. k., vörös k., tiszti k., 1913. évi emlékérem. 1927 óta Pécssett folytat fogorvosi gyakorlatot.

dr. Gáspárné Schlesak Augusztia hangverseny- és oratoriuménekesnő; zenei tanulmányait Zürichben és Bécsben végezte, itt művészklevelet is szerzett. Münchenben és Bécsben (a Filharmonikusokkal), Budapesten (a

Hangversenyzenekarral) több dalestet és hangversenyt adott: A rádióban is többször szerepelt. Pécssett az 1933-ik évi ünnepi játékok magánénekesnője volt.

Gaszt Ferenc konyha- és virágkertész * 1868-ban Pécssett. Régi pécsi kertész-család sarja, a kertészetet Pécssett, atyjánál, tanulta, annak 1908-ban bekövetkezett halála óta a telepet önállóan vezeti. A háborút az 52. gy. e.-ben harcolta végig. 1918-ban szerelt le.

Gebauer Ernő festőművész. A bpesti képzőműv. főisk. 1906-ban nyert tanári oklevelet, utána 4 évig mesterisk. növendék volt; hosszabb tanulmányutat tett Olaszországban, majd Pécssett telepedett meg. Mint Székely Bertalan tanítványa, főleg a monumentális festészetben képezte ki magát.

dr. Gebauer Miklós püsp. ir. igazgató* 1885-ben, pappá szentelték 1907-ben, 1911-től pécsi karkáplán, 1912-től püsp. levéltáros, 1915-től táb. lelkész volt a haditengerészetnél, 1919-től püsp. titkár, 1920-tól e. pápai káplán, 1923-tól pápai kamarás, 1926 óta püspöki ir. igazgató, 1927 óta kőrösmonostori c. apát, 1931 óta koadj. kanonok.

dr. Gebhardt Antal egyet. m. tanár, jb. elnök (Dombóvár) * 1888-ban. Már mint dombóvári vez. jbiró szerezte meg 1929-ben a filozófiai doktorátust, 1933-ban .a pécsi egyetem állatföldrajzi tárgykörből magántanárrá habilitálta. A Mecsek-hegység forrásairól szóló tanulmányát a Magy. tud. akadémia adta ki, ugyancsak az akadémia kiadásában fog megjelenni az Abaligeti barlang élővilágáról szóló tanulmánya. Ezidő szerint a mérgező és kórokozó állatok körében végez vizsgálatokat. A Societé des Sciences Naturelles du Maroc (Marokkói természettudományi Társ.) lev. tagja. Jelen Ismertetőbe Az Abaligeti barlang és életvilága címen dolgozatot írt.

dr. Gedeon Mátyás polg. fiú isk. ig. * 1887-ben Alsómecezen (Abaujtorna m.) Az eperjesi tanítóképző elvégzése után Pécsre került a polg. isk.-hoz. Itt letette a gimnáziumi érettségét, Bpsten polg. isk. oklevelet szerzett, majd elvégezte Pécssett a jogot, 1924-ben doktorrá

avatták. 1926 óta az intézet igazgatója. 1923-ban a Farkas István ösztöndíjjal tüntették ki. Az Eötvös-alap, a La Fontaine irod. társ., stb. tagja.

Gelencsér Gyula székesegyh. fősekrestyés * 1871-ben Döbröközön. Ott tanulta ki a kovácsipart. 1897-ben önálló lett. 1900-ban Pécsbányatelepre költözött; 1908-tól székesegyh. ör, 1924 óta fősekrestyés és a múzeum felügyelője.

Gerber Ádám műsztergályos; üzemét 1880-ban Ziffermeyer Ede alapította, azt 1887-ben vette át; a város egyik legrégebbi szakiparosa. Készít a szakmába vágó minden munkát: facsilárt, állólámpákat. Helyi és vidéki kereskedők szállítója; az üzem géperőre van berendezve.

Gerber József épület-, portál- és bútorasztalos. Portálokat és üzletberendezéseket készít; különleges üzemét 1930-ban alapította. Számos nagyobb vállalkozás szakmai munkáit szállította.

dr. Germán István OTI főorvos * 1893-ban Pécssett; a bpesti egyetemen 1918-ban szerzett orvosi diplomát. 1920-tól a pécsi közkórházban a fertőző pavillon vezetője volt, 1924-ben belklinikai tanár s. lett. 1927-ben az OTI pécsi kerületéhez főorvosnak nevezték ki. Az Orsz. orvosszöv. pécsi fiókjának vál. tagja.

Geyer Zoltán ev. hitokt. lelkész * 1896-ban Ecsenyben; régi tanítócsalád sarja. A gimn. elvégezve, önként be-vonult a 44. gy. e.-be, volt az orosz és olasz fronton. Sopronban végzett teológiát, 1922-ben avatták lelkésszé. 1922-től Körmenden esp. s. lelkész, 1924 óta Pécssett önálló hitokt. lelkész; jelen ismertető dolgozótársa:

Girtl Mihályné Drescher Borbála, út-biztos özvegye. Férje ős francia eredetű családból származott. Résztvett a boszniai okkupációban, megkapta az ezüst okk. érmet. 1895-ben Baranya vm. szolgálatába lépett, 30 éven át volt Sásdon útbiztos. 1925-ben nyugalomba vonult, † 1933-ban.

id. Glück Dezső Dgt főgépmester 1876-ban Hosszúhetényben. 1895 óta áll a Dgt kötelékében, gépészi, telepkezelői, iparkönyvviteli szakvizsgája van. 1904-től sodronypálya felv. 1906-tól műaknász, 1915-től gépm. 1917 óta főgépm. 1920-

tól s. tisztv., 1921 óta tisztv.

Glück Nándor kosárfonó és kertibútor készítő. Iparát Apatinban tanulta ki, mint segéd Egerben, Sopronban, Bpsten, Ausztriában és Pécssett dolgozott. 1922 óta önálló. Gyártmányaiból raktárt tart, szállít kis- és nagykereskedőknek, magánosoknak helyben és vidékre.

dr. Gobbi Gyula gyermekmenhelyi ig. főorvos * 1874-ben Bpsten. Egyet. tanulmányai után 1899-ben nyerte el diplomáját Bpsten. Miután a Stefánia-gyermekórházban 4 évig működik, 1904 óta a pécsi gyermekmenhely ig. főorvosa. A háborúban mint főorvos szolgált. 1927-ben e. ü. főtanácsos lett.

Goda Gyula igazgató * 1891-ben Bpsten. Középközlát, egyetemet végzett. 1913-ban nyert tanári diplomát. Mint tanár 1917-ig működött. A Bpesti kath. patronázs egy. igazgatója volt, 1916-tól a „Hangya” fő- majd vezértitkára, a „Hangya-újság. szerkesztője. Részt vett a Futura megalapításában, ü. v. ig., majd a Magy. gazd. rt. Vezérig. volt. 1928-tól bizt. int. ig., 1929 óta a dunántúli aligazgatóság vezetője. A Baranya vm. gyümölcssterm. egy., a Pécs-baranyai ált. segélyző egylet igazgatója.

dr. Gombos Ede ügyvéd * 1888-ban Pécssett. Tanulmányait Pécssett és Bpsten végezte, ügyv. oklevelét 1913-ban nyerte. 1926 óta v. thb. tag, az ellenzékhez tartozik. Több vállalat ig. tagja. A Pécsi Naplóban hírlapírói tevékenységet fejt ki, különösen városi ügyekben. Jogi lapokba is dolgozik.

Gopil József ny. Mpv főmozdonyv. * 1853-ban Sombereken német eredetű családból (nagyatyja Szászországból vándorolt Be Magyarországra). A géplakatos ipart kitanulva, 1880-ban a Mpv szolgálatába lépett; 1923-ban vonult nyugalomba, a keresk. miniszter 44 évi szolgálata elismerésül bronz éremmel tüntette ki.

Gorrieri Ferenc karmester * 1884-ben Debrecenben. 1898-ban mint növendék belépett a 39. gy. e. zenekarába, katonai karmesterektől és magánúton tanult; ezred-dobos, majd a tolnai gy. e. karmestere lett. 1928-ban leszerelt, azóta a

levente zenekar karmestere, a Ciszt. reálgimn. fúvószenekar tanítója. Ferenc fia jeles csellista (Zupancsics-növ.).

dr. Gorka Sándor egyet. ny. r. tanár * 1878-ban Ungvárott. Egyet. tanulmányait Bpsten végezte. 1899-ben assistens, 1907-ben adjunktus lett, 1913-ban m. tanári képesítést nyer a bpesti egyetemen; 1923 óta az Erzsébet tud. egyetem orvosi karán a biológia ny. r. tanára. A Természettudományi társ. 1906-ban II., 1914-ben I. titkárává választotta. Szerkesztette a Természettudományi Közlönyt (20 éven át) és a Révai nagy lexikon állattani részét. Számos tudományos írása jelent meg, főleg a biológia köréből.

Gorove Lajos központi szeszfőzdéje. Legolcsóbb beszerzési forrás rum-, likőr-és mindennemű pálinkában. Új gyártmány: „Mecseki gyógylikőr”.

Göbel Kálmán gyógyszerész, az Orvosi műszer-és kórházberendezési rt. vezetője. (I. o.)

Göbel Károly hirlapíró * 1882-ben, Pécsen. Tanítói oklevelet nyert 1901-ben. Fericsanciban egy évig nevelősködött. 1902-től Szulokon, 1906-tól a pécsi közs., majd. áll. népiskolánál tanított. A pozsonyi mintarajziskolában középfokú rajztanári jogosítványt nyert. 1914-től a kir. tanfelügyelőségénél fogalmazó, 1915-től a pécsi püsp. tanítóképző-intézetben a közs. iparostanonciskolában, a Zsolnaygy. agyagipari tanműhelyben rajztanár. 4 évig vezette a Höfler gy. tímártanonciskolát. A megszállás alatt kitanulta a cipészszakmát. 1921-ben nyugalomba vonult, azóta a Pécsi Napló belső munkatársa, közben a Baranyai Magyarország c. napilap szerkesztője is volt. A Janus Pannonius társ. tagja. A Pécsi nemzeti színház több színdarabját mutatta be.

Graumann Viktor hentesárúgyáros. Régi húsiparos-család, ősei 1780-ban jöttek Elzász-Lotharingiából, 1830-ban telepedtek le Pécsen. A céget † id. G. Gusztáv alapította 1885-ben, 1907-ben gyárrá fejleszti. 1910-ben fia, † ifj. Gusztáv vette át. ő fejlesztette a gyárat a mai színvonalra, 5 villany motort (24 HP), 40 embert foglalkoztat; külföldi eladási piacokat szerzett, a gyárat európai

hírúvé emelte. Sertéshizlalással is foglalkozott, számos kiállításon vett részt. Állataival, gyártmányaival arany, ezüst érmekeket, okleveleket nyert. 1931 óta a gyár vezetője G. Viktor * 1911-ben Pécsen, szakismereteit Stuttgartban, Brémában, Hamburgban és az osnabrückeri húsipari szakiskolában szerezte. A gyárnak 3 fióküzlete, Fiumében lerakata van.

Gregor Gáborné Gregor Cecilia okl. tanító és házi-ipar munkav. * Pécsen. Itt és Bpsten végezte iskoláit. 1895-től Pécs-váradon volt tanító, 1896-ban Pécsre helyezték át. 1919-től 23-ig a Szoc. misszió védnöksége alatt, 2 gondozónő felügyeletével, 60 gyermeket tartat el közadakozásból. (Férje az áll. gyermekmenhely ir. kezelője volt. † 1931-ben.)

Greguss Alice, a berlini Laban-akadémiában képesített tanárnő mozgásművészeti iskolája (Megye-u. 20). Oktatás legmodernebb külföldi módszerek szerint gyermekek (3 éves kortól) és felnőttek számára. Művészképzés és előkészítés a mozgásművészeti oklevél elnyerésére.

Groág Endre sütő m. * 1882-ben Böhönyén. Iparát Marcaliban tanulta ki, 1903-ban szabadult fel, mint segéd Pécsen, Nagykanizsán, Bpsten, Brassóban dolgozott. 1914-18-ig hadiszolgálatot teljesített. 1919 óta önálló.

Gromszky Géza földbirtokos * 1860-ban Mohácson. Régi lengyel nemesi család leszármazottja. Azelőtt maga vezette gazdaságát, 1919 óta bérbeadja. Felesége Uglár Katica, leánya Mária (Benedek Elekné).

Grosz Jakab ny. máv műszaki s. tiszt * 1873-ban Battonyán: dédnagyatyja II. József császár lovászmestere volt. 1891-ben lépett a Máv szolgálatába, 1901-ben tett mozd. vez. szakvizsgát, 1911-ben került Pécsre, 1921-ben nyugalomba vonult. Összeütközés elhárításáért kétízben részesült jutalomban és okirati elismerésben.

Gröbel Emil Dgt bányafelügyelő, főnök h. * 1884-ben Selmecebányán. 1908-ban nyert bányamérnöki okl.-et, Körmöcbányán gyakornok, Opálbányán vez. mérnök, majd a bányászati főiskolán asszisztens volt, 1911 óta áll a Dgt

szolgálatában. Mint géppuska parancsnok volt a szerb és olasz harctéren. 1917-ben megsebesült. Kitünt.: nagyezüst, 2 kisezüst, vit. érem. Mint zászlós szerelt le. 1924-től főmérnök, 1925 óta felügyelő. Önk. tűz. test. elnök, Bányászati és mélyfűrészi szakisk. előadója, az Orsz. bány. egy. pécsvidéki fiók titkára.

Gröbl Rezső villanyszerelő és motortekercselő: Bpsten, Németországban és két ízben Amerikában dolgozott. 1926 óta önálló, tekercselő vállalata a város egyetlen szaküzeme. Készítette a Közp. egyet. és a Griffaton-hordógyár motortekercselési, az egyet. új kazánház erőátviteli és villanyszerelési munkáit. Különleges szereléseket vállal. Az Ipartest. elülj. tagja.

dr. Gulyás Ferenc dgt ir. főnök * 1896-ban Pécssett; gimnáziumot Pécssett, jogot Bpsten végzett. 1921-ben lépett a Dgt szolgálatába, 1931 óta a szoc. bizt. oszt. főnöke. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be, a szerb és orosz fronton harcolt, kétszer sebesült, 1916-ban orosz fogságba esett, 1918-ban szökéssel szabadult. Mint zls szerelt le. Kitünt.: Károly cs. k., seb. érem.

Gundrum Szigfried kormány főtanácsos, Mpv igazgató (Bpest) * 1863-ban Bonyhádon. A család a hagyományok szerint évszázadok előtt Elsass-Lotharingiából vándorolt be. A pécsi főreáliskola elvégzése után rövid ideig a Fünfkirchner Zeitung munkatársa volt. 1880-ban a Mpv szolgálatába lépett, 1886-ban a bpesti üzletigazgatóságnál nyert beosztást, 1919-ban igazgatóh. lett. 1925-ben mint igazgató vonult nyugalomba. A világháborúban kifejtett szolgálataiért a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntették ki, 1927-ben kormányfőtanácsos lett. Számos irodalmi és szakcikke jelent meg.

dr. Günther Mihály, a keresk és iparkamarai főtitkár * 1870-ben Győrött. Középkiskoláit ugyanott, az egyetemet Bpsten és Kolozsvárott végezte. 1895-től a győri kerületi betegség. pénztár titkára volt. 1899-ben került Pécsre, mint kamarai fogalmazó, 1913-tól vez. titkár, jelenleg főtitkár.

Gyenis József ny. honv. tiszth. * 1888-ban Pécssett. 1907-ben bevonult a 8. husz. e.-hez, 2 év

után ténylegesíttette magát. 1914-ben. az orosz, majd román fronton harcolt. Sopronban teljesített a nemz. hadseregben szolgálatot. 1926-ban ment nyngdíjba. Kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd.

Gyermek-kurzus (Montessori-féle), Siklósi-u. 2. Tel. 23-71. Fennáll 1931 óta vezetője és tulajdonosa Gergely Éva. Gimn. érettségi után elvégezte Bécsben a 2 éves Montessori-kurzust és tanítói oklevelet nyert. Hosszabb ideig működött Bécsben a városi óvodában és a Montessori-intézetben. — Pécsi intézetében 3-6 éves gyermekek nevelését végzi teljesen egyéni foglalkoztatás útján. Montessori rendszere szerint. Házimunkákba való vezetés, mozdulat- és ritmikus érzékek fejlesztése. A képességek felismerése és fejlesztése, irányítása a legjobban megfelelő foglalkozás megválasztásában.

Gyermekvédelmi szervezet és gyermekrendőrség; alakult 1926-ban. Elnök: lov. Vasvári Ferenc egy. tanár, ü. v.: Szabó Géza szerkesztő. Felügyel a gyermekek magaviseletére az uccán, a gyermekek kezében talált kártyát elkobozza, a rossz könyveket elveszi és azok helyett jó olvasmányokat ad. Felkeresi a szegény és beteg gyermekeket és segílyt jár ki, tanácsokat ad. Tanszersegélyeket és tankönyveket ad a szegény gyermekeknek. Környezettanulmányokat is végez.

nagyréti és kisgyimóti Gyimóthy Gyula magánzó * 1859-ben Pécssett (atyja mint gimnazista vett részt a szabadságharcban). 1883-tól önálló kereskedő volt nyugalomba vonulásáig. Jóhírű fűszerüzletében 25 tanulót nevelt a szakmának. 40 év óta v. thb. tag. Részt vett a legelső Kat. kör (amelyből a mai Budai külvárosi kat. kör fejlődött), a Belvárosi kat. kör, a Budai külv. kat. kör, a Fűszerkereskedők egy., a Vendéglősök szikvízgyára, a Mezőgazdasági sörgyár rt., a Pécsi fűszerkereskedők árúforgalmi rt., a Szállítmányozási és keresk. r.-t., a Mecsek egyesület alapításában. A Budai külv. kat. kör díszelnöke. a Délmagyar ipari s keresk. rt. elnöke. Pécsi kölcs. seg. egy. felügy. biz. alelnöke, a Pécsi

keresk. és iparbank rt. ig, tagja, a Pécsi tkpt vál. tagja.

dr Gyomlay Gyula ny. egyet. tanár * 1861-ben Nagyváradon. Egyetemet Bpsten végezte, 1883-tól Bpsten főgimn. tanár volt. 1906-tól az Eötvös coll. tanára, 1918-tól az Erzsébet tud. egyet. ny. r. tanára. 1932-ben nyugalomba vonult, azóta egyet. megbízott előadó. A Magy. tud. akad. lev. tagja, a Magy. gyorsíró társ. elnöke. Jelentős irod. működést fejt ki,

Györkös József leánygimn. igazgató * 1885-ben, pappá szentelték 1909-ben. 1912-től tanulm. felügyelő a bpesti Szt Imre kollégiumban. 1914-től a pécsi tanítóképző tanára, 1920-tól leánygimn. tanár, 1922 óta igazgató. 1923 óta szentsz. bíró.

Gyulai József bádogos és vízvezeték szerelő m. Mint segéd Pécssett és Bpest legnagyobb gyáraiban dolgozott. A szakma minden ágával foglalkozik; különleges önműködő szivattyuk egyedüli szerelője. Önálló 1929 óta.

dr. Gyuris Gizella női felsőkeresk. isk. h. igazgató * Szigetvárott. A főgimnáziumot Pécssett végezte, polg. isk. tanári és tornatanítói oklevelet az Erzsébet nőiskolában, tanári oklevelet a Pázmány egyetemen. nyert 1.924-ben. 1930-ban doktorált. 1914-től a marcali polg. leányisk. igazgatója. 1917-től a pécsi női felsőkeresk. iskolában tanítja a német és francia nyelvet. A Janus Pannonius társ. tagja. A Jót. nőegylet, Emericana. Szoc. missió, Szabad lyceum vál. tagja.

Hága János áll. vízmester * 1875-ben Tolnán (a hagyományok szerint ősei. 200 éve költöztek ide Hollandiából). 1902-ben Kassán végzett vízmesteri szakiskolát. 1899-től Nagyenyeden, 1908 óta Pécssett működik. A kultuszmérnökség talajjavítási és lecsapolási munkálatait vezeti. Kor. vas érdem k., Károly cs. k. tulajd.

Hajek Antal ny. Dgt tisztv. * 1862-ben Pécssett. 1893-tól állott a Dgt kötelekében a mecsekszabolcsi anyagraktárban, 7 évig a szénrakódásnál, 6 évig a tojásszén gyártásánál, majd az üszögi elosztóállomáson működött. 1922-ben mint tiszt nyugalomba vonult.

dr. Hajós György teol. tanár * 1888-ban, pappá szentelték 1911-ben. 1912-től hittanár a püsp. tanítóképzőben, 1916-tól szemín. szubregens, 1919 óta a teológián az erkölcsstan és lelkipásztorkodás tanára. 1926/27-ben szemín. lelkiigazgató és a tanítónőképző hittanár volt, 1927-től sztsz. bíró, 1929 óta szentsz. védő.

Hajsinek Rezső zongoratanár, volt szính. karnagy * 1880-ban Prelouczon, prágai zeneakadémiában 1900-ban karnagy és zenetanári okl. nyert. 1904-ig a pécsi katonai zenekarban működött. Pécs,, Sopron, 5 évig Szatmár, Szabadka, majd ismét Pécs színházi karmestere volt, 1926, óta a Pius internátus zenetanára. 1 mise (zene- és vegyeskarra), 1 nyitány, több, könnyű zenemű szerzője.

Haksch Józsefné Prohászka Klementin, tanító özvegye. Férje családja 200 év óta él itt. A tanítóképzőt Pécssett végezte; Karádon Pécssett működött, ahol a szigeti külvárosi és belvárosi fiúiskolában és az iparosiskolában tanított. † 1914-ben.

Haksch Lajos ny. anyakönyvvezető 1862-ben Pécssett. A főgimnáziumot Pécssett végezte, a püspöki jogakadémián jogot hallgatott, de csakhamar a hírlapírás szolgálatába állott. A Pécs-baranyai Pécsi Figyelő, Pécsi Ujság, Pécsi Napló, munkatársa, a Pécsi Hírlap szerkesztője-volt. Több elbeszéléskötete jelent meg; humoros dolgai nagy kelendőségnek örvendtek. Mint a Pécsi Dalárda tagja, vaskos, illusztrált kötetben megírta a dalárda negyvenéves történetét. Az áll. anyakönyvek életbelépésekor pécsi anyakönyvvezető lett. 33 évi szolgálat után ment nyugalomba. A Pécsi dalárda karmestere volt 20 éven át, ma díszkarnagy.

-Vezette több kisebb dalosegyesület énekkarát, a pécsi áll. főreáliskola ének- és zenekarát.

Haksch-sütőde, több mint 100 éves. üzem, 50 éve van a Haksch-család tulajdonában, 1932 óta Haksch Károly unokája, Ratkóczy László okl. közgazd. a tulajdonos..

dr. Halasy-Nagy József egyet. ny. r. tanár * 1885-ben Fehér megyében. 1905-ben a kiskúnhalasi ref. főgimn. tanára.. Az egyet.

magántanári képesítés megszerzése után a polgári isk. tanárképző főiskolán tanít Bpsten; 1921 óta az Erzsébet tud. egyet. bölcsészeti karán a filozófia s a paedagogia ny. r. tanára. Több, önálló filozófiai munkát írt.

Halász Antal min. tanácsos, a pécsi p. ü. igazgatóság vezetője * 1877-ben Pécssett; a gimnáziumot és a jogot is Pécssett végezte. P. ü. szolgálatba lépett 1905-ban. 34 hónapot töltött harctéri szolgálatban, mint szds szerelt le. 1932 óta a pécsi p. ü. igazgatóság vezetője, 1933 óta miniszteri tanácsos.

Halász Jánosné virágkereskedő. A Kött-cégnél tanult, ahol 9 évig működött. 1930 óta önálló. Kötéssel, koszorúk, csokrok készítésével foglalkozik. 1930-ban a pécsi kertészeti kiállításon a Pécsbar. kert. egy. és a -Baranya vm. gazd., egy. arany oklevelét nyerte.

Hamerli J. kesztyű- és kesztyűbörgyár; 1861-ben H. János alapította és haláláig, 1894-ig vezette. Kesztyűt, kesztyűbőrt és sérvkötőt gyárt. A 26 HP gőzgéppel felszerelt üzem az ország legnagyobb kesztyűgyára, 156 embert foglalkoztat. Paris, Budapest, Kaposvár kiállításain gyártmányaival arany- és ezüst érmekeket nyert. Tulajdonos H. Károly * 1881-ben Pécssett, itt végezte a középiskoláit. 1914-től a 19. h. gy., e.-ben orosz, olasz fronton harcolt, 1918-ban mint fhdgv szerelt le. Fia: ifj. H. Károly 1930-ban Németországban nyert vegyész-mérnöki oklevelet, a bőrgyártás vezetője; dr. H. István 1928-ban a pécsi. egyetemen államtud. vizsgát tett, a kesztyűgyártás vezetője. Pécssett I. Bpsten 2 állandó eladási üzletet tartanak fenn.

Hamerli József vasnagykereskedő * 1878-ban Pécssett. 1893 óta vaskeresk. az Auber-féle vaskereskedésben, amelyet 1794-ben Lakits Xavér Felix alapított és 1876-ban Matros János vett át. M. J. felesége Hamerli Izebella volt, aki 1893-ban özvegyesre jutott és 1895-ben nőül ment Auber Gyulához. H. J. 1897-ben betársult cégbe, amelyet A. Gv. 1907-ben bekövetkezett halála óta egyedül vezetett s 1917 óta saját neve alatt folytat. Az üzletet műszaki, vízvezetéki és csatornázási,

mezőgazd. gép-, autó-, növényvédelmi és állat e. ü. cikkekkel bővített ki. A vezetésben közreműködnek fiai: Ferenc, József, Antal; a személyzet létszáma: 60. Rákóczi út 50. és Siklósi-u. 2. sz. saját házában a szakma minden ágára kiterjedő fióküzletet rendezett be. A teherpályaudvarral szemben iparvágánya és építőanyag-raktára van. A kormányzó 1922-ben keresk. tanácsosnak nevezte ki. A Pécsi kereskedők test. elnöke, a Nemzeti casino, Polgári casino, Mecsek egy. stb. vál. tagja.

Hangyali János képesített kertész * 1862-ben Fehérvárcsurgón; atyja Székesfehérváron főkertész volt, itt tett vizsgát 1877-ben. Gyakorlóéveit a ceglédi Unghváry-faiskolábau töltötte. Hosszú ideig volt br. Uray szatmárm. és Meszlényi orszgy. képv. fejm. birtokán főkertész. 1900 óta Pécssett önálló. Saját területén kertészkedik, faiskolát tart fenn, barack, rózsza és krizantém a telep különlegességei. A Pécsi kertészek egy. alapítója és díszelnöke.

Hantos Béla káplán * 1895-ben, pappá szentelték 1916-ban, 1916-tól Himesházán, Babarcon, Újpetrén, Bogdásán és Mohácson káplán. 1925-től pécsi hitoktató, 1926 óta Ágoston-téri káplán. Jeles cikkíró, a Dunántúl h. szerkesztője.

Hanuy Etelka leányiskolai igazgató * Pécssett. Tanítói oklevelet nyert 1898-ban Bpsten, ez év óta mint áll. tanító működik Pécssett. 2 évig tanított a Felsővármház uccai, 22 évig az Ágoston-téri, 1922 óta a belvárosi leányiskolában, amelynek 1933 óta igazgatója. Több pedagógiai cikket, tanulmányt és költeményt írt.

dr. Hanuy Ferenc prelátus-kanonok * 1867-ben, pappá szentelték 1890-ben. 1891-től püsp. szertartó, 1894-től sztsz. jzö, 1898-tól teol. tanár és tanulm. felügy., 1900/02-ben a Pécs Közlöuy szerkesztője volt, 1906-tól az egyháztörténelem, 1908-tól a kánonjog tanára a bpesti egyetemen, 1911-től gyerőmonostori c. apát, 1913-tól a Religio szerkesztője, 1920/21-ben. rektor a bpesti egyetemen. 1925-ban nyugdíjba ment egyet. tanári c. és jelleggel. 1924-től szentsz. bíró, tolnai

főesperes és szemin. rektor, 1927-től pápai prelátnak, 1931 óta a székesegyh. fő-esperese. Értékes tud. művei jelentek meg nyomtatásban.

Harras Márton máv ir. tiszt * 1901-ben Pécsen; a Máv szolgálatába 1921-ben lépett Mohácson, ahol 2 évig teljesített szolgálatot. A s. tiszti tanfolyam elvégzése után. 1923-ban Pécsen nyert beosztást, azóta az üzletvezetőségénél szolgál. — Jeles eszperantista.

Harcz Imre I. Singer Frigyes.

dr. Havlin Károly fog- és szájbetegségek szakorvosa * 1899-ben Bpsten. Ott végzett középiskolát 1920-ban a nemz. hads.-ben szolgált mint hdpr. őrm. A pécsi egyetemen nyert 1932-ben diplomát, szakorvosi kiképzést a bpesti Charite-klinikán szerzett. 1933-tól folytat gyakorlatot.

dr. Havlin Károlyné Kaszír Rózsa zongoraoktató-organista. Bpesti és bécsi zeneakadémián nyerte kiképzését. Tanított zongorát a pécsi városi zeneiskolában, 1926 óta az izr. templom organistája. Magánoktatással is foglalkozik. Többször szerepelt helyi egyesületek által rendezett estélyeken.

Hazai ált. biztosító rt. Színmagyar intézet, Kossuth Ferenc, Berzeviczy Albert és más közéleti jelességek vezetése mellett 1895-ben alakult. A biztosítás minden ágazatával foglalkozik. Bpesti központi iroda: IV.. Vigadó-tér 1. Vidéken 16 főügynöksége van. Pécsi főképviselet: Jókai-tér 2., titkár: Makkai Miklós.

Hebrony István tisztviselő * 1899-ben Markazon (Heves m.). Iskoláit Jász-fényszarún, Egerben, Gyöngyösön és Bpsten végezte. Részt vett a világháborúban. Kit.: kisézüst és bronz vit. érem, Károly cs. k. sebesülési érem, 10 éves szolg. érdem k. A Délnyugat Magyarorsz. labdarugók alszöv. főtítkára, a PAC vál., Futballbírák test. tagja. Sportújságíró.

Hegedüs Ferenc v. zeneisk. tanár * 1883-ban Kisjenőn. Zenei tanulmányait (hegedű) Aradon kezdte. Oklevelet nyert 1909-ben Bpsten. Azóta a pécsi zeneiskolánál tanít hegedűt. Tagja volt a Boldisquartettnak. Mint növendék, utóbb mint tanár számos városban szerepelt hangversenyeken.

vit. Hegedüs Gábor ny. honv. alhdgy * 1890-ben Sávolyon. A 24 vadász zlj.-nál érte a háború; orosz és olasz fronton harcolt, többször súlyosan megsebesült. Kit.: arany, nagyezüst, 2 kisézüst, bronz vit. érem, seb. érem, 10 éves szolg. érdem k. A nemz. hadseregben a 8. gy. e. -nél szolgált. 1929-ben alhadnagy lett, 1930-ban nyugdíjba ment.

Hegedüs Jenő műbútor- és épületasztalos m. Pécsen, Berlinben, Montreux-ban dolgozott. Géperőre berendezett üzemét 1920-ban alapította, 8 munkást foglalkoztat. Főleg épületmunkát és kombinált bútorokat készít. A bpesti bútorszöv. szállítója; több kiállításon vett részt, az Asztalos szakoszt. vál. tagja.

Heiszberger János ny. gondnok * 1851-ben Pécsen. Kitanulta a cipészipart, 1881-től önálló volt Pécsen. 1890-ben az Ipartestület szolgálatába lépett, előbb a vendéglőt vezette, majd a szálloda gondnoka lett. Nyugalomba vonulásakor megkapta a magyar bronz érdemkeresztet.

Hekinger Júlia postamester * Baján. Középiskoláit Pécsen végezte. Itt tett 1912-ben p. mesteri vizsgát. 1913-ban Hetesre (Somogy m.), 1928 óta a Pécs 7. sz. hivatalhoz nevezték ki p. mesternek.

Hellmich Ferenc Dgt főpallér * 1881-ben Barcon. Fokozatos előléptetés után 1920 óta főpallér és az építési oszt. vezetője. Több kulturális és társad. egy. tagja. Felesége: Troll Ilona, leánya Irén, Hannebeck Frigyes bányafelügyelő neje.

Herbeck Józsefné Kolman Ida háztulajdonos. Férje p. ü.-őr volt Állomás-helyei: Tolna, Siklós, Paks, Hőgyész, Bonyhád. Pécs; 41 évi szolgálat után 1910-ben vonult nyugalomba, † 1923-ban. Gyermekei: dr. Hajós György (teológiai tanár, a Szt Mór kollegium aligazgatója), Anna, tanító (Fricker Edéné), Teréz (Timár Károly ig. tanító neje), Mária (M. Alfonza, a Notre Dame zárda tanára), Antal (szerzetes nevén: P. Mark, brunswicki plébános).

Herbert László föld- és szőlőbirtokos 1898-ban Pécsen. Középiskolát és Ludovika. akadémiát végzett. 1917-ben avatták fel tüzérhadnagyá;

1918-tól az olasz fronton harcolt, ez évben fhdgy lett. 2 III. o. kat. érdem k., Károly cs. k. tulajd. 14 holdon szőlőtermeléssel foglalkozik. Átlag 30-40 hl. bort szüretel holdankint, volt 59 hl.-es termése, sőt szagos bojnárból 100 hl is. A bort azelőtt Ausztriába adta el. 1931-ben is szállított még Bécsbe. Bátyja dr. H. János ny. tűz. szds, okl. mezőgazda, mint tényl. tiszt végigharcolta a háborút, 1925-ben szerelt le. III. oszt. kat. érdem k., 2 Sign. laud., Károly cs. háb. emlékérem tulajd.

Herrfurth Ernő Dgt élelmitárvez. * 1888-ban Pécssett. 1906-tól a Dgt vasasi élelmitárában dolgozott. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, szerb, montenegrói, orosz harctéren küzdött. 1915-ben hadifogságba esett, 1918-ban jött haza; mint őrm. szerelt le. Pécsbányatelepen felvigyázó volt, 1922 óta Pécsújhegyen s. tiszt, élelmitár vez. A Budai külv. kath. kör, a DVAC tagja.

Herrfurth Leoné Tiefenbacher Hedvig, Dgt ny. Férje a Dgt szolgálatában Pécs-bányatelepen dolgozott, majd az igazgatóságnál mint pénztáros működött. † 1922-ben. Sokat fáradozott társad. és kulturális téren.

Hermesz Dezső bútor- és épületasztalos üzeme, Könyök-u. 6. Alapítva 1930-ban. Iparát édesatyja oldalán tanulta. Készít mindennemű bútor- és épületmunkát a legjobb kivitelben. Épületmunkái közül említést érdemel a Dischka Gy.-u. 24. sz. emeletes ház.

Hetényi Antal ny. posta- és távirda-főellenőr * 1866-ban Püspökbogádon. Pécssett tanítói oklevelet nyert 1886-ban. Tanító volt 1895-ig, akkor lépett a posta kötelékébe. Pécssett, Bonyhádon, Dunaföldváron, Pakson, Villányban, ismét Pécssett működött. Szakvizsgák letétele után fokozatosan előlépve, 1920-ban lett főellenőr. 1921-ben nyugdíjba ment.

Hiller Antal ny. máv főraktárnok * 1886-ban Kopházán. 1892-ben került a Máv-hoz Szentlőrincen, majd Pécssett szolgált, a gyorsárúraktárt 28 évig kezelte, 1923-ban Ü. v. elismeréssel vonult nyugdíjba mint főraktárnok. A Máv olvasókör háznagya, alelnöke, ellenőre, pénzt. volt.

Himmelsbach György angol uri divat szabósága (Boltív-köz 2. Alapítva 1928.). Kizárólag rendelésre dolgozik. Angol szövetmintákban állandóan dús választékkal áll vevői rendelkezésére.

Hirschler Arthur rézárúgyára (azelőtt König és társa), alakult 1919-ben. Gyárt: épület-veretet, redőnyalkatrészeket, lószerszámveretet, mindenféle tömegcikket minta vagy rajz szerint. Antik bútorvereteket készít régi modellek ntán. Nikkelbronz gyártmányai fehér színüket állandóan megtartják.

Hirschler Mór fűszerkeresk. * 1865-ben Tarcaspusztán (atyja, H. Imre Pécssett vez. lisztkeresk. volt); középiskoláit Pécssett, 1 éves keresk. tanfolyamot Bécsben járt. 1889 óta önálló, előbb Grünhut és Hirschler, 1895 óta Hirschler Mór néven. (1921 óta társa Flerkó Béla.) Résztvett a Fűszerkeresk. egy. alapításában, a háború alatt elnöke volt.

Hoch Vilmos ny. máv műszaki s. tiszt * 1875-ben Tapsonyban. 1894-től állt a Máv szolgálatába, 1899-től főkocsivizsgáló, 1917-től mint művezető Pécssett teljesített szolgálatot, 1923-ban nyugdíjazták. Rendk. előléptetésben és okirati elismerésben részesült. Vizsgázott méhész, állandóan szállít mézet Németországba.

dr. Hodinka Antal egyet. ny. r. tanár * 1864-ben Lodoméron (Zemplén m.). Középiskoláit Ungvárott, egyetemi tanulmányait Bpsten végezte. 1889-ben a Nemzeti múzeum könyvtárába, majd Bécsbe került, 1906-ban, a mag. tanári képesítés megszerzése után, a pozsonyi jogakadémia tanára lett, 1914 óta az Erzsébet tud. egyet. bölcsészeti karán a magyar történelmi tanszék ny. r. tanára. A Magyar tud. akadémia lev. tagja 1910 óta. Több történelmi munkája jelent meg könyvalakban.

Hódossy István aranyokl. órasmester * 1885-ben Gerényesen; mint segéd az ország legkiválóbb mestereinél dolgozott. 1908 óta önálló, különleges svájci rendszerű javítóműhelye van. Az 1907-ik évi pécsi orsz. kiállításon Magyarország aranykoszorús órasmestere címet kapta, 1925-ben,

az orsz. ipari kiállításon, bronz okl. nyert.

Hoffer Kálmán vm. főjegyző * 1879-ben Kisharsányban. Gimnáziumot Kiskunhalason, jogot Bpsten végzett. A vm. szolgálatába 1907-ben lépett, mint aljegyző. 1916-tól tb. főjegyző, 1922-beu II. főjegyző, 1925 óta főjegyző. A megszállás alatt a vármegye fő jegyzői teendőit végezte, Sásd székhellyel.

Hoffmann Antal hentesmester * 1885-ben Bezedeken; iparát Siklóson tanulta, Mint segéd Pécssett dolgozott. 1914 óta a Molvay és Hoffmann-cég társtulajdonosa. A háborút a szerb, orosz és olasz fronton harcolta végig, kitüntetései: kisezüst, bronz vit. érem., Károly cs. k.

Hoffmann József béltisztító * 1887-ben Pécssett; itt dolgozott szakmájában, majd bpesti üzemek vezetője volt. 1923-ban átvette Hering József 1880-ban alapított üzemét. Évi 50-60.000 méter anyagot készít ki; a Polgári casino, az Iparos olvasóköri tagja.

Hoffmann Kálmán hitoktató * 1892-ben, pappá szentelték 1916-ban. 1916-tól káplán Cikón, majd táb. lelkész. 1920-tól káplán, 1923-tól adminisztrátor, 1924-től ismét káplán Tolnán. 1925-től Hőgyészen káplán, 1927 óta pécsi hitoktató. A Kat. legényegylet alelnöke.

Hoffmann Kálmán zongoraművész, zenetanár * 1888-bari Németbólyban; gimnáziumot Kiskunfélegyházán végzett, Pécssett 1911-ben tanítói, 1918-ban kántori, Bpsten 1910-ben zongoraművészi oklevelet nyert. 1911-től 1922-ig nyilván. zeneiskolája volt Pécssett. 1921 óta vm. számellenőr. A Pius internátus zenetanára, a Guttenberg dalkör és Vas- és fémmunkás dalárda karnagya volt; kb. 100 hangversenyen működött közre, zongoratanítással ma is foglalkozik.

dr. Holub József egy. ny. r. tanár * 1885-ben Alsókubinban; egyet. tanulmányait Bpsten végezte. Bölcsészeti és államtud. doktor. 1909-től 24 éven át a Magyar nemz. múzeum levél- és kéziratárában dolgozott; 1920-ban a diplomatikából m. tanári képesítést nyert; 1923 óta az Erzsébet tud. egyetemen a magyar történelem ny. r. tanára. A Szt István akadémia r., a Magyar

tud. akadémia lev. tagja. Több önálló történeti munkája jelent meg.

dr. Hónig Ferenc ügyvéd. Mint jogász több éven át a Hazai bank rt. bpesti és bécsi intézeteinél volt könyvelő. Hallgatta a bécsi Exportakadémiát, a jogot Pécssett végezte; 1930 óta pécsi ügyvéd. „A szolgálati jogviszony” c. műve sajtó alatt van.

Hornung Mihály Dgt gépm. * 1886-ban Pécsváradon. 1896-tól áll a Dgt szolgálatában. Somogybányatelepen, Pécsújhegyen dolgozott. Elvégezte a gőz- és vill. gépkezelői tanfolyamot, 1917-től gépfelvigy, 1927 óta gépm. A Mecsek egy., a DVAC tagja.

Horváth Alajos ny. dgt s. tiszt * 1887-ben Pécssett. Pécsbányatelepen a Dgt építési osztályánál volt beosztva. 1914-ben bevonult a 4. táb. tarack e.-hez, végig küzdötte a háborút, mint főtüz. szerelt le; kisezüst, bronz vit. érem, ezüst- és vasérem k., Károly cs. k. tulajd. 1926-ban mint s. tiszt ment nyugdíjba.

Horváth Antal, a Zrinyi realisk. villany- és vízvezeték szerelője * 1893-ban Murakereszturon. Iparát Bpsten tanulta ki, mint segéd Fiumében és Ausztriában dolgozott. A háború alatt a fényszóróknál teljesített szolgálatot. A bronz vit. érem. és Károly cs. k. tulajd. 3 évig volt a határrendőrségnél, 12 éve van mai állásában. 3 év óta a ker. szoc. vas- és fémmunkások elnöke.

Horváth Dezső tkpt igazgató * 1889-ben Tolnán. Pécssett, 1903-ban érettségizett, 1909-ben lépett a Pécsi takarékpénztár szolgálatába.

Horváth Ferenc iparisk. oktató * 1904-beu Miháldon; gimnáziumot Dombóvárott, felsőipariskolát Bpsten, a jogot Pécssett végezte. 1928-ban lépett az iparoktatás szolgálatába Szolnokou; 1932 óta a pécsi Fa- és fémipari szakiskolában a gyakorlati műhelyoktatást látja el.

Horváth György ny. körjegyző * 1857-ben Kakasdon (atyja itt 1846-1883-ban körjegyző volt). Középiszkoláit Bonyhádon végezte, köz. vizgát Szekszárdon tett; s. jegyző, 1883-tól — atyja utódként -körjegyző volt. 1925-ben. miniszteri dicsérő oklevelet kapott. A Járási jzö egy. volt pénztárosa.

Horváth Gyula ny. kir. műsz. erdőaltiszt * 1865-ben Nagybicséreden. 3 évig dolgozott Pécsen a telekkönyvnel. A temesvári erd. szakisk. elvégzése után 4 évig a székesegyházi uradalom, 24 évig Temesváron a kincstár szolgálatában állott. 1920-tól Hódmezővásárhelyen, Királyhalmán, Bpsten és Győrben szolgált. 1929-nyugdíjba ment.

Horváth Ignác ny. mpv felügy. * 1864-ben Pécsváradon, régi baranyai armalis nemesi családból. A gimnázium elvégzése után 1885-től állott a Mpv szolgálatában, 1918-ban lett felügyelő, 1925-beu nyugalomba vonult. — A hadügyminisztériumtól (katonai hadgyakorlatok körül teljesített szolgálataiért) és a Statisztikai hiv.-tól elismerő okiratot kapott.

Horváth Istvánné Prekesztics Mária háztulajdonos * 1868-ben Pécsen: régi iparoscsalád sarja (férje helybeli gazdálkodó család leszármazottja, fuvarvállalkozó volt, † 1919-ben).

Horváth János ny. Dgt gépm. * 1872-ben Zomborban. Ott tanulta ki a géplakatos ipart. 1893-1896-ig Klagenfurtban tényleges katonai szolgálatot teljesített. Leszerelése után mint géplakatos a Dgt kötelékébe lépett. 33 évi szolgálat után, mint gépmester, vonult nyugugalomba. Pécsbányatelep, Somogy, Vasas, Mecsekszabolcs voltak állomáshelyei. Felesége Schwanner Irén, gyermekei: Antal, Irma (Jancsics Gusztáv Dgt felügyelő neje).

Horváth József iparisk. oktató * 1902-ben Miháldon (Somogy m.). 1925-ban a bpesti fémipariskolában elvégezte a faipari szakot: 4 évig atyja dombovári faárú-üzemében dolgozott. 1927-ben állt iparoktatás szolgálatába Szolnokon. 1931 óta a pécsi Fa- és fémipari iskolában a gyakorlati műhelyoktatást végzi.

Horváth József ny. cs. tb. * 1869-ben Kisszentmártonban. 1898-ban lépett a csendőrség kötelékébe. Karádon, Marcaliban, Hetesen, Somogyváron, Igalon, Nemesviden Tabon s Lakócsán volt beosztva. 1911-ben vonult nyugugalomba, dicsérő elismeréssel.

Horváth Kálmán zenekarvez. * 1889-ben Pécsen;

itt és a Nemz. zenedében végezte tanulmányait. 1916-ban bevouult a 30. h. gy. e.-hez, orosz, román és olasz fronton harcolt, megsebesült, 2 kieszüst, 3 bronz vit., seb. érem. Károly cs. k. tulajd. Banda Marci zenekarában volt II. primás, 1918-tól saját zenekarával Egyiptomban, Lett-, Német-, Dán-, Finn- és Törökországban szerepelt. Svédországban az udvar előtt is játszott. Magyar nótái nyomtatásban is megjelentek.

Horváth Mihály főgimn. tanár * 1903-ban Kalocsán. Ott középiskolát, Bpsten és Pécsen jogot végzett. 1931-ben tanári oklevelet nyert a pécsi egyetemen. Zenei tanulmányokat Kalocsán és Bpsten folytatott. 1923-tól a pécsi Pius főgimn.-ban énektauár, 1928 óta a latin nyelv és történelem tanára, a 35 tagból álló zenekar karnagya. Szerzeményei: "Krisztus és Péter" (melyért Pius pápa autogrammos fényképét és pápai érmet küldött), egyh. és műdalok. Utóbbiak a rádióban is előadásra kerültek.

Horváth Nándor ny. p. t. s. ellenőr * 1881-ben Magyarsarlóson. Középiskolát Pécsen végzett. 1899-től a mohácsi telekkönyvi, majd a vm. árvaszék, a v. mérnöki hiv., 1900-tól a m. kir. erd. hiv.-nál dolgozott. 1910-ben a posta szolgálatába lépett. 1914-16-ban hadiszolgálatot teljesített, 1919-től s. ell., az igazg. s. hiv. h. főnöke volt; 1926-ban vonult nyugugalomba.

dr. Horváth Viktor főreálisk. igazg. 1882-ben Szentbalázson. A gimnáziumot Kaposvárott és Csurgón, az egyetemet Kolozsvárott és Bpsten végezte; tanári oklevelet 1907-ben szerzett Kolozsvárott. Tanári pályáját 1906-ban Pécsen kezdte meg, azóta megszakítás nélkül tanít az áll. főreáliskolában. 1920 óta az intézet igazgatója. 1925-ben XI. Pius pápa a Szent Szylveszter-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Höfler Jakab bőrkereskedő * 1860-ban Pécsen. Középiskoláit ugyanitt végezte, majd Londonban folytatott ipari tanulmányokat. 1887-ben ő építette át a több mint másfélszázados Höfler-börgyárat. háború kitörésekor megvásárolta a mohácsi börgyárat. 1924-ig tartotta üzemben. Azóta bőrkereskedő.

G. Höfler Mici énektanár * Pécssett. Az énektanulást Barborini Lauránál kezdte, majd a bpesti zeneművészeti főiskolán tanult Sik Józsefnél. A zeneakadémia ének-tanszakát 1925-ben, a művészképzőt 1927-ben végezte. 1928 óta foglalkozik énektanítással akad. módszer szerint. Önálló hangversenye is volt Pécssett, szerepelt Győrött, Mohácson, Kaposvárott, Baján.

dr. Huba Aladár vm.. árvaszéki ülnök, tb. főjegyző * 1893-ban Szigetvárott. Jogi tanulmányait Pécssett végezte, itt tette le az áll.-tudományi doktorátust is. Baranya vármegye szolgálatába 1918-ban lépett. Eredetileg hegedűművésznek készült, érettségi után a Zeneakadémián tanult, de a kitört világháború és a megszállás a művészi célok elérésében megakadályozták.

Huber Jakab ny. Máv műsz. s. tiszt * 1864-ben Bicskén. A géplakatos ipart kitanulva, a Máv szolgálatába lépett Bpsten mint üz. lakatos. Később a Józsefvárosi pályaudvaron, 1891-től Üszögön szolgált mint kocsivizsg. 1914-ben nyugalomba vonult.

Huszár Ödön áll. vízmester * 1887-ben Körmenden. Pályáját 1913-ban a pécsi kulturmérnöki hivatalnál kezdte. 1923-ban Bpsten elvégezte az áll. vízmesteri szakiskolát. A pécsi kulturmérnöki talajművelési, lecsapolási, ármentesítés munkálatok vezetője.

dr. Igaz Béla kanonok * 1865-beu Lábodon (Somogy m.). Az egyetemet a bécsi Pázmáneumban végezte, ott avatták hittudományi doktorrá. 1898-tól püsp. titkár,. 1899-től püsp. ir. igazgató. 1912-től kanonok, egyházm. főtanfelügyelő, majd a pécsi papnevelőintézet kormányzója. Pápai prelátus és címz. dorozsmai apát. Hosszabb tanulmányutakat tett Svájcban, Olasz-, Német- és Csehországban. Baranya vm. örökös thb. tagja, felsőházi tag, városi thb. tagja. a VI. és VII. cserkészkerület, a Vár-megyék és városok mentőegyesülete pécsvidéki fiókjának és a pécsi járás adófelszólamlási bizottságának elnöke.

Imre József áll. iparisk. oktató-főművez. * 1877-ben Szegeden; mint műlakatos, Bpsten,

Temesváron, Kassán és külföldön dolgozott. 1903-tól a kolozsvári áll. fa- és fémipari szakiskolában volt művez.-jelölt, 1904-től Szegeden s. művez. 1910-ben iparostanoncisk. rajztanítói okl. nyert. 1912-től Pécssett mű-, 1922 óta főművez. — Felesége nagyjeszeni Jeszenszky Margit.

Imrefi Imre it. táblai tanácselnök 1873-ban Pécssett. A gimnáziumot és a jogot ugyanitt végezte. Bírói pályáját a pécsi kir. j. bíróságnál kezdte meg. Sásdon aljegyző, 1900-ban albíró Tolnatamásiban, 1907-ben tanács-jző a pécsi ítélőtáblánál, 1908-ban j. bíró Pécssett, 1911-ben vez. j. bíró Pakson, 1913-ban tszki bíró. 1917-ben tanácselnök Kaposvárott, 1918-ban a pécsi kir. ítélőtábla bírója, 1926 óta tanácselnök. A Kath. kör világi elnöke.

Inselt László bőröndös, bördíszműves (Ferenciek-u. 30. Alapítási év: 1933.). Készít: bőröndöt, bördíszműárút, sportcikkeket elsőrendű kivitelben; e cikkekből állandó raktárt is tart. Üzletét 20 éves szakmai gyakorlat alapján vezeti, melyet Bpsten, Bukarestben és Belgrádban szerzett.

Ipartestület. Alakult 1885-ben Daempff Károly elnöklésével; mindjárt az első években munkaközvetítőt, munkásszállót, munkásbiztosító pénztárt létesített. 1893-ban tanonckiállítást rendezett, 1906-ben megalakult kebelében az Iparosok olvasóköre. — A testület első székhelye Anna-u. 2. alatt volt, onnan a Munkácsy M.-u. 13., Megye-n. 9., Rákóczi-út 5., majd saját házába, Rákóczi-út 24. alá költözött. 1933-ban a már előbb megvásárolt Ferenc J.-út számú házat teljesen átalakítva, hozzá dísztermet építve, székházul felavatta. Irgalmasrend; lásd a 10. lapon.

Izr. egyház; lásd a 19. lapon.

dr. Jakab Béla püsp. tanítóképző-igazgató * 1876-ban, pappá szentelték 1899-ben. 1900-tól püsp. szertartó, 1906-tól teol. h. tanár és tanulm. felügy., 1908-tól a tanító-képző r. tanára, 1922-től igazgatója, közben leánygimn. igazgató volt. 1916-ban c. pápai káplán, 1921-ben szentsz. bíró, 1924-ben c. pápai kamarás, 1930-ban apori c. prépost lett.

Jakab István ny. v. dijnok * 1863-ban Némettúrögön. Elődei Rácvároson laktak. A kádáripárt kitanulva, 6 évig önálló mester volt. 1900-tól Pécssett adóvégrehajtó volt. 1927-ben ment nyugdíjba.

Jaksch Ede székesegyh. orgonista * 1863-ban Bregenzben. Ott nyert tanítói oklevelet és szerezte zenei alapismereteit. (Atyja zeneisk. igazg. volt.) 1885-86-ban Regensburgban egyh. karnagy oklevelet -nyert. Első működési helye Vorarlberg volt; 1887-től 1896-ig a pécsi székesegyház orgonistája, majd a bukaresti Deutsche Liedertafel karmestere volt. 1904 óta ismét Pécssett működik előbbi állásában.

Jancsek János ny. dgt ell. * 1876-ban Pécssett. 30 évig az ép. osztálynál mint s. tiszt. 3 évig a könyvelőségnél, 1-1 évig a széneladásnál és statisztikai hivatalnál mint tisztviselő dolgozott. 35 évi működés után ment nyugdíjba. A Mecsek egy., a Pécs-baranyai múzeum egy. tagja.

Jarányi Gyula főmolnár * 1880-ban Szentlőrincen. Iparát Hirden tanulta. 1901-1914-ig bevonult tényleges, 1914-ben hadiszolgálatra a 19. h. gy. e.-hez. Az olasz, -orosz fronton küzdött, mint tiz. szerelt le. A bronz vit. ér., Károly cs. k. tulajd. 1919-től van a Türr-malom szolgálatában, 1928 óta főmolnár.

Jarányi István üzletvezető * 1887-ben Pécssett. A molnár ipart a Türr-malomban tanulta. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez. A szerb fronton megsebesült, mint szk. szerelt le. A vas k. tulajd. Előbbi állásában mint molnár, 1920 óta mint a liszt-eladás vezetője működik.

Jarányi Lajos ny. máv főint. * 1858-ban Szigetváron. 1891-ben lépett a Máv szolgálatába, mint alművezető. 5 év után a bpesti északi főműhelynél, majd Szombathelyen főművezető. 1903-tól Pécssett, a kocsiosztályon teljesített szolgálatot, 1922-ben vonult nyugdíjba. Fia: Károly, tart. hdgy, harctéri sebesülése következtében hunyt el.

Jávör Lehel jb. elnök * 1881-ben Aranyosmaróton. Az eperjesi jogakadémia elvégzése után 1908-ban kezdi meg bírói pályáját

Balassagyarmaton; 3 hónap múlva Bpestre helyezték át, 1912-ben a keresk. és váltótörvényszéknél jzövé, 1914-ben albíróvá lépett elő. A háború kitörésekor bevonult a 30. Ik gy. e.-hez; a szerb fronton harcolt; az összeomláskor mint fhdgy szerelt le. 1927-től a mohácsi, 1933 óta a pécsi járásbírószék vezetője.

dr. Jellasich Lajos kir. t. széki tanácselnök * 1869-ben Dárdán. Középiskoláit Zomborban az egyetemet Kolozsvárott végezte. Bírói pályáját 1894-ben kezdte meg Dárdán, innen Mohácsra, majd 1906-ban Pécsre került. 1911-ben kapta meg a táblabírói címet és jelleget, 1921 óta tanácselnök. Jézus társaság; lásd a 7. lapon.

Jézus-társasági Pius-internátus. Célja, hogy a gimnáziumi tanulmányokat végző ifjak gondos felügyelet mellett, a család, az egyház és a haza hasznos tagjaivá legyenek. Évi díj egy növendékért 800 P, amely 5 részletben előre fizetendő. Ezért a növendékek reggelit, tízórait, 3 fogasos ebédet, uzsonnát, 2 fogasos vacsorát, mosást, fűtést és kiszolgálást kapnak.

Jobst József bír. végrehajtó * 1881-ben Kaposváron. Ott végezte középiskoláit, Pécssett mint tisztv. jogot hallgatott. 1914-ben bevonult a 44. gy. e.-hez, orosz fronton megsebesült. 1929-ben letette a végrehajtói vizsgát, azóta Pécssett bír. végrehajtó. Thb. tag volt.

dr. Jobst Valér v. tiszt. főügyész * 1892-ben Dárdán. Jogot a pécsi jogliceumban végzett, Bpsten, 1918-ban doktorált. A háborúban fhdgy volt, kitüntetései: 2 Sign. laud., kisezüst vit. érem. A pécsi bíróságnál volt joggyakornok, 1931-től gyakorló ügyvéd, 1929 óta v. tiszt. főügyész.

dr. Jónás Géza kormányfőtanácsos, Mpv igazgató (Budapest) * 1874-ben Kisbénen. Középiskoláit és az egyetemet Bpsten végezte. A vasúti tisztképző tanfolyamot abszolválta. 1906-1919-ig a Vasúti és Hajózási Hetilap felelős szerkesztője. Szakíró. A Révai lexikon munkatársa volt. 1924 óta a Mpv igazgató helyettese. A Dgt a. ü. tanácsosa.

dr. Jozgits János pápai prelátus, ny. plebános * 1855-ben, pappá szentelték 1867-ben. 1877-től

Faddon, Bátaszéken és Pécs-belvárosban káplán. 1889-től mecsekjánosi, 1898-tól bonyhádi plebános, 1905-től a bonyhádi leánypolg. isk. igazgatója, 1907-től ker. esp., 1916-tól oronti c. prépost, 1927-től pápai prelátnak, 1931-ben nyugdíjba ment. Jeles költő és író, neves szónok.

Judt János művezető * 1872-ben Pécsen. 1889-től a Dgt óbudai hajógyárban mint szerelő dolgozott, elvégezte a gépkezelői és villanymotor tanfolyamokat, 1912-től felvigyázó, 1920 óta s. tisztv. művezető, 25 évig az Önk. tüzoltó test. alparancsnoka volt.

Jugoszláv kir. konzulátus; főnnáll 1921 óta. Hatáskörébe tartozik: a Baranya- Tolna-, Somogy-, Zala- és Bács-Bodrog vármegyékben kiállított útlevelek láttamozása, keresk. felvilágosítások nyújtása.

„Juhász” autókarosszéria és kocsigyártó üzem. (Alakult: 1931-ben.) Foglalkozik: új karosszéria gyártással, javítással, autóduco és ecsetfényezéssel, kárpitozással stb. A kárpitos- és fényező üzem vezetője: Sas Gyula, a nikkelező, motorjavító, villanszerelő üzemé: Oszwald Ottó, a karosszéria és kocsitervező üzemé: Juhász István (a bpesti Technológián végzett).

ifj. Juhász Ferenc építőm. jelölt, okl. kőművesm. * 1909-ben Sellyén. Bpsten végzett f. építőipariskolát. Mint ép. rajzoló Pécsen működött, 1932-ben alapította ép. vállalatát. A városi szükséglakások építője.

Justus György olajgyáros * 1895-ben Pécsen. Nagyatya J. Lipót alapítója, 3 évtizeden át, atyja J.. Miksa 1 évtizeden át elnöke volt az izr. egyházközs.-nek. Középkiskolát itt, keresk. akadémiát Bécsben végzett. Ott folytatott gyakorlatot. 1915-től végigküzdötte a háborút. Szakirányú tanulmányokat folytatott a Bpest—rákospalotai Hutter és Lever-cégnél. 1921-ben belépett atyja gyárába, 1925 óta a gyár vezetője és tulajdonosa.

Justus Lipót fia, olajgyár, finomító és kencegyár. Az ország legrégebbi olajgyárát 1848-ban alapította J. Lipót. Kezdetben lóval hajtott olajmalom volt, 1903-ban az alapító fia, J. Miksa géperőre rendezte

be, víznyomású préseket állított be. Halála után fia, György (l. o.) modern olajfinomítót építtetett. A legtökéletesebb gépekkel szerelte fel; bőr-, textilipari olajokban oly minőséget állít elő, hogy feleslegessé tette a behozatalt, sőt az utódállamok felé jelentékeny kivitele is van. Kencefőzés, kókuszolajgyártás a gyár különlegessége 24 munkást, tisztviselőt foglalkoztat.

Justus Vladimir rt. igazgató * 1874-ben. Siebinében. A világháború alatt a 30. gye.-ben a montenegrói és albán harctereken mint fhdgy küzdött; a Sign. laud. tulajd. 1922, a részvénytársaság megalakulása óta a Baranyai gazdák rt. igazgatója. Városi thb. tag, a Baranyavm. gazd. egy. választm. tagja.

Kaizer Nándor ferenc. házfőnök * 1863-ban Mőzsön. 1887-ben szentelték. pappá. 1902-1915-ig a budai zárda, 1915-1916-ig a dunaföldvári, 1916-1918-ig a kaplonyi, 1918-1922 a szatmári, 1923-1924 a máriaradnai, 1924-1926-ig a szegedi zárda főnöke volt; 1932 óta a pécsi zárdát vezeti. 15 éven át volt a Szentföldi kusztódia magyarorsz. megbízottja, 6-szor vezetett zárandoklatot a Szentföldre.

Kalenda Lóránt v. műsz. főtanácsos 1892-ben Nagyváradon; műgyet. tanulmányai elvégzése után 1915-ben a Máv debreceni üzletvezetőségéhez került mint. mérnök. 1919-től Debrecen városnál mérnök, 1923-ban műszak. tanácsos és főnökh.: 1926 óta Pécs város építési osztályát, mérnöki hivatalát és üzemét vezeti mint főtanácsos.

Kalmár János bizt. főnök * 1878-ban Szegeden. 1896-ban lépett a Magyar-francia bizt. rt. kötelékébe, jelenleg a pécsi fiók vezetője.

Kálóczy József ny. v. végrehajtó * 1865-ben Gödrén. Tíz évig a Zsolnay-gyár alkalmazottja volt. 1897-ben a v. adóhiv. szolgálatába lépett; 1927-ben vonult nyugalomba. A Pécsi polgári daloskörtől, amelynek 22 éven át vezető tenoristája volt, elismerő okiratot kapott.

Kalotai László szerkesztő * 1887-ben Bánffyahunyadon; mint muzsikus és zene- karigazgató vidéki színtársulatokkal bejárta az

ország legtöbb városát, 1926/27-ben — mint úttörő — egy sorozat klasszikus operettet rendezett és vezényelt a rádióban. 1919/21-ben színházi és hétfői lapot szerkesztett Kaposváron. 1922 óta a „Pécs-baranyai Címtár”, 1933 óta a „Pécs-baranyai Ismertető” szerkesztője.

Kalt József ny. főtisztartó * 1848-ban Magyaróváron. Középisk. Pozsonyban, akad. Magyaróváron, 1869-ben végzett. 35 éven át mintaszerűen vezette a főherceglaki és sátorhelyi pusztákat, elsőnek állított fel Magyarországon komlószárítót. 1905-ben nyugalomba ment, azóta Pécsen él; a gazdaság ma is sokszor kéri ki szaktanácsát.

Kaltneker Pál cégvezető * 1897-ben Salgótarjánban: Bpsten 1914-ben tett keresk. érettségét, a világháború kitörésekor Keveváróról a Pécsi Naplónak tudósításokat küldött. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-be, a Brnszilow-offenzívában, mint hadapród, sebesülten orosz hadifogoly lett. A Vöröskereszt misszió Kina-mandzsuriai megbízottja volt. 1921-ben hazajött. 1921-től a Magyar ált. hitelbank, 1922 óta a Dunántúli. bank rt. tisztviselője. A Mecsek egy. főtitkára, irodalmilag is működik.

Kamilli Károly ny. őrnagy, Dgt felügy. * 1883-ban Segesváron. Mint tényl. tiszt Pécsen és Bpsten szolgált az 52. gy. e.-ben, a szerb fronton súlyos sebesülést és tifuszt kapott. 1916-tól a kabinetirodába volt beosztva, majd a Ludovika Akadémián volt I. s. tiszt. III. o. katonai érdem k., Sign. laud., seb. érem, török félhold, bolgár lovag k., Ferenc József érdem k. tulajd, 1919 óta van a Dgt kötelékében, az anyag- és szénosztály vezetője, a Pécsi lóverseny egy. ig. választm., a PAC örökös tagja.

Kamprad Hermann ipari szakisk. igazgató * 1876-ban Medgyesen (Nagyküküllő m.). Középiskoláit Déván végezte, mérnöki oklevelet a bpesti József kir. műegyetemen nyert. 1900-ban lépett az iparoktatás szolgálatába, mint a marosvásárhelyi fa- és fémipari szakiskola tanára. 1912 óta a pécsi fa- és fémipari szakiskola igazgatója.

Kapitány Ferenc fűszer- és csemege keresk. * 1894-ben Szekszárdon; a Háztartás fogy. szöv. bpesti cégnél szabadult fel, a Jung Péter, Szimon István cégeknél dolgozott. A 44. gy. e.-ben végigszolgált a háborút. 1918-tól a szekszárdi „Hangya”-fiók vezetője volt, 1923 óta Pécsen önálló.

Kaposi Ferenc útépitési váll. és kő-bánya tulajdonos * 1884-ben Kocsolán. 1912-ben munkaváll. szövetkezetet alapított. 1914-től az orosz, olasz fronton harcolt, 3-szor sebesült. 1918-tól a Drávaiványi erdőgazdaság, majd az Első pécsi börgyár művezetője volt. 1926 óta önálló Pécsen. Szénsalakba rakott bazalt kiskő burkolatát szabadalmaztatta; mint aszfaltvállalkozó egyedül áll. Híres a „műeozin”-nak mondott kőértékesítésben. — A Honv. és közrend. kórház, Zrinyi intézet, Dohánygyár, számos út és ucca szakmunkáit készítette.

Kaposnyák Ferenc vállalkozó * 1895-ben Beremenden. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-be. Az orosz és olasz fronton harcolt, a monte-santói ütközetben súlyosan megsebesült; mint őrv. szerelt le. Leszerelése után Pécsen rendőr lett, 1923-ban csatornatisztító vállalatot létesített, 1929 óta a várossal vállalkozói viszonyban van.

dr. Karg Norbert egyet. gazd. hiv. igazg. * 1889-ben Bpsten. Középiskoláit Bpsten, egyet. tanulmányait Kolozsváron végezte. 1907-től a vallás- és közokt. minisztérium tisztviselője, 1915-től a pozsonyi áll. kórház gazd. hiv. ellenőre. 1924-től az Erzsébet tud. egyetem gazd. hiv. gondnoka, 1927 óta igazgatója. A Magyar közgazd. társaság tagja. Jeles zenész, a Szeráfi kórus alelnöke.

Károlyi Ferenc ny. ig. kántortanító 1867-ben Pécsen, itt 1895-ben nyert oklevelet. A gr. Majláth-urad. Martiaci plusztáján 1914-ig, Regenyében 1908-ig, Pogányban 1928-ig tanított, akkor ment nyugdíjba. Igazgatónak 1916-ban nevezték ki. Az isk. kiv. népm. egy. vezetője, levente egy. elnöke, 3 évig közgyám volt.

dr. Kastner Jenő egyet. ny. r. tanár * 1892-ben Magyardiószegen. Középiskoláit Zsolnán és

Kecskeméten, egyet. tanulmányait Bpsten végezte. 1913-ban a párisi Sorbonne hallgatója. 1914-ben bevonult és végigharcolta a világháborút. Tanári pályáját a bpesti V. ker. főreáliskolában kezdte meg. 1923-ban a római magyar történeti intézet h. igazgatója. 1924 óta az Erzsébet tud. egyetem. bölcsészeti korán ny. r. tanár.

Kasza Ferenc ny. isk. igazgató * 1865-ben Pécssett, 1883-ban nyert oklevelet. Magyarorszákon, majd Pécssett tanított. 1905-ben lett igazgató. 25 évig az iparos tanonciskolában is működött. Hírlapokban több szakirányú, politikai és közérdekű cikke jelent meg; jeles szónok.

Kaszánovits Antal festőipari vállalata. 1920-tól társas cég volt, 1930 óta egyéni cég. Főképp szoba- és templom festéssel, de az ipar minden ágával foglalkozik. A pécsi ev., a szentdienesi rk. templom, a Mór coll. és számos más köz- és magánépület festőmunkáit végezte., 6 év óta az Erzsébet egyet. coll. festője. Több tanulmányutat tett külföldön.

Kaszánovits Imre szobafestő és mázoló m. (Orsolya-u. 31. Alapítva: 1912.) Foglalkozik a festő- és mázolóipar minden ágával; ornamentikus és művészi munkát is vállal. Nevezetesebb munkái (Kaszánovits testv. cég alatt): A Mór coll., Anya- és csecsemővédő intézet, a pécsi evangélikus templom, számos köz- és magánépület festése.

Kata Lajos ny. rk. kántortanító 1875- ben Szabadszentkirályon. Okl. Pécssett 1896-ban nyert. Szébenyben oszt. tanító, Szakcsen, Dinnyeberkiben és Kővágótöttősen kántortanító volt, 1927-ben vonult nyugdíjba, miniszt., egyházm. elismeréssel. Résztvett a kővágótöttősi rk. olvasóköri, a bakonyi hitelszöv. alapításában. A háborút a 19. gy. e.-ben szerb, montenegrói, albán, orosz fronton harcolta végig, mint hdgy szerelt le. Bronz vit. ér.. Károly cs. k. tulajd.

Kata Nándor ny. iskolai pedellus * 1859-ben Szabadszentkirályon régi boranyai nemesi családból. A csizmadiaipart tanulta. 1900-ban Pécs város szolgálatába lépett, mint a Mária uccai

leányiskola pedellusa. 1929-ben nyugalomba vonult.

dr. Kaufer Imre ügyvéd * 1899-ben Pécssett (atyja † dr. K. Jenő, pécsi ügyvéd volt). jogi tanulmányait a pécsi joglyceumban és a pécsi egyetemen végezte, ügyvédi oklevelet 1928-ban Bpsten nyert; a Pécsi kereskedők testülete és a Délnyugt-magyarországi labdarugó szöv. ügyésze.

Kaufmann Antal oltárépítő, képkeretező. aranyozó mester * 1893-ban Pécssett. Itt tanulta ki iparát atyja aranyozó műhelyében. Bpsten, Bécsben, Tirolban dolgozott. 1914-ben bevonult, szerb. román, olasz harctéren küzdött, megsebesült; a kisezüst, 2 bronz vit., a seb. érem. Károly cs. k. tulajd. 1918 óta önálló; több munkái a Pécsi nemzeti színház, a belv. plébánia, a ferences templom, Szajk, Babarc. Nagynyárád, Mohács templomainak oltárépítése és aranyozása. Különleges képkeretezést is vállal.

Keglovits Ferenc sertésbizományos (bevásárló) * 1864-ben Oláhciiklénben (Vas m.)(Dalmát család leszármazottja, ősei 400 éve jöttek az országba.) 1887-től Paucsovált egy pozsonyi cég sertés- és gabonabevásárlója volt, 1894 óta Pécssett a Brüder Brendeg bécsi cég részére dolgozik.

dr. Kékesdy Nándor v. tb. tanácsnok * 1885-ben Pécssett. Középiskoláit Pécssett, a jogot ugyanitt és Kolozsvárott végezte. 1907-ben lépett Pécs szab. kir. város szolgálatába, 1924 óta tb. tanácsnok. A város gazdasági üzemeit vezeti.

dr. Kelemen Andor plebános * 1891-ben Zágrábban. Középiskoláit Kaposvárott, a teológiát Innsbruckban végezte; 1916-ban doktorált. Koppányszántói és paksi káplánkodás után 1919-től a Pécs-belvárosi plebánia adminisztrátora, 1921-től plebánosa lett. 1924-ben Amerikában tett 7 hónapos tanulmányutat, 1925-ben Egyiptomot és a Szentföldet utazta be és megírta „Tuthankamen földjén" c. könyvét. Németországban, Hollandiában és Belgiumban a harangjátékokat tanulmányozta

Kelemen József it. táblai tanácselnök * 1869-ben Pécssett. Középiskolai és jogi tanulmányait ugyanitt végezte. Bírói pályáját 1890-ben kezdte

meg a pécsi bírósnál, innen Szabadkára, Dunaföldvárra, majd Kaposvárra került. 1903-tól ít. táblai bírósági, 1921 óta c. kúriai bírósági, 1924 óta tanácselnök.

dr. Kelemen Mózes ügyvéd * 1870-ben Kadarkúton. Ügyvédi vizsgát Bpsten tett 1896-ban, azóta pécsi gyakorló ügyvéd. Az Orsz. ügyvédszöv. pécsi fiókjának társelnöke. Jelentős jogi irod. működést fejtett ki.

Kemény József hírlapíró * 1899-ben; Pécssett érettségizett, utána színpadi rendezői tanulmányokat folytatott. 1921-től Bécsben a Veritas-Film, majd a Light Film Syndicat dramaturgja, illetőleg s. rendezője volt. 1923 óta a Pécsi Napló munkatársa, a városi és rendőri rovat vezetője.

Kenedy Géza r. tanácsos * 1879-ben Pécssett; középisk. és jogi tanulmányait ugyanitt végezte. Utána a v. rendőrség szolgálatába lépett. 1921-ben mint I. o. kapitány került az áll. rendőrséghez, ahol hamarosan tanácsossá lépett elő. Kitűnő zenész és sportember.

dr. Kérészy Zoltán egyet. ny. r. tanár * 1868-ben Sárospatakon. A jogot Sárospatakon és Bpsten végezte. 1890-től a belügyminisztériumban dolgozik, majd Somogy vm.-ben főispáni titkár. 1895-től a debreceni jogakadémia tanára, 1899-ben Kolozsvárott m. tanári képesítést nyer, 1904-től a kassai jogakad. tanára, 1907-től igazgatója. 1914 óta az Erzsébet tud. egyet. jogi karán a magyar alkotmány és jogtörténet ny. r. tanára. A Sign. laud. és a II. o. polg. hadiérdem k. tulajd. Számos önálló jogi munkája jelent meg.

Keresztény szociális egyesület. A keresztény és szociális igazságok érvényesítésére kulturális úton törekszik s ebben különbözik a párttól, mely politikai eszközökkel és céllal működik s ebben különbözik a szakszervezettől, mely a munkások gazdasági érdekeit szolgálja. Az egyesület tagja lehet foglalkozási, társadalmi, politikai pártállásra való tekintet nélkül mindenki, aki a keresztény és szociális igazságok osztálykülönség nélküli érvényesülését akarja. Erre szolgáló egyesületi eszközök a kulturális előadások, melyeknek

tárgyai rendszerint a napi események. Segítségül szolgál ebben az „Arany János-önképzőkör”, mely az előadásokhoz komoly és vidám műsorral, egész estét kitöltő színdarabok színrehozásával járul.

vit. dr. Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter * 1881-ben Pécssett. Jogi tanulmányait Pécssett és Bpsten elvégezve, Pécssett ügyvédi irodát nyitott. 1915-ben bevonult a 69. gy. e.-hez, mint fhdgy szerelt le, számos kitüntetés tulajd. A háború után atyja utódként a Pécsi tkpt ügyésze lett. A megszállás alatt megszervezi a nemz. ellenállást és a kommunistamozgalommal szemben a védekezést. 1921-től Pécs és Baranya vm., 1926-tól egyszersmind Somogy vm. főispánja. A Károlyi-kormány kinevezése óta belügyminiszter. A kormányzó 1926-ban a II. o. magyar érdem k. és csillaggal tüntette ki.

Keresztúri Sándor virágkertész * 1885-ben Gyöngyösmelléken. 7 éven át a Zsolnay-gyár kertészetében folytatott gyakorlatot. 1910 óta saját földjén cserép- és vágott virággal, virágkötészettel, korai ugorka-, saláta termeléssel foglalkozik. Ünnepek szállítója. 1912-ben a Pécsi nőegyl. gazd. kiállításán elismerő okl. nyert. Az Orsz. kertészeti egy., stb. tagja.

Kerkápoly Lajosné Himmer Antónia körjző özvegye. (A K.-család félezer évre tudja visszavezetni családfáját, nagybátyja, K. Károly pénzügyminiszter, Erzsébet királyné kedvelt embere volt.) K. L. jzói tanfolyamot Bpsten, jogot Pécssett végzett. 4 évig Ivándiban, 17 évig Lakócsán volt körjző; működése elismerésül főjegyzői címet és dícsérő okiratot kapott. † 1914-ben.

Kerner János szobafestő és mázoló m. (Tábor u. 12.) Hosszabb időt töltött Ausztriában és Németországban. Vállalatát 1928-ban alapította. Végez: a festő- és mázoló szakmába vágó minden munkát; a modern irány képviselője; különlegessége: a „Flodirozás”. Nevezetesebb munkái: a Pannonia-szálló, a pécsi ref. templom, a harkányi „György-fürdő” és a „gr. Benyovszky-szálló” festőmunkája.

Kertész Károly ny. máv főintéző 1874-ben

Kassán; iskoláit ott és Pozsonyban végezte. 1897-ben lépett a Máv szolgálatába., Bpsten 1900-ban áll.-számviteltani, 1901-ben hiv. felv. vizsgát tett. 1902-től számtiszt, 1907-től ellenőr, 1917-től főellenőr, 1924-ben vonult nyugdíjba, főintézői címmel s ig. elismerésben részesült. Jeles zenész, 10 évig a szegedi és pécsi filharm. társaságok működő tagja volt; foglalkozott hegedűoktatással is, „Emiliacsárdás” c. szerzeménye nyomtatásban is megjelent. Felesége: Werb Mária Ilona, 1903 óta az ágostontéri áll. elemi iskolában tanít.

Kertész Vendel ny. gazd. felügy. * 1874-ben Tarnócán. 20 évig br. Podmaniczky Gézánál, majd más főúri családoknál volt kastély és gazd. felügyelő. 1914-ben nyugdíjba ment, majd bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb és olasz fronton harcolt, megsebesült; Károly cs. k., seb. jubileumi érem tulajd.

Keserű János szolgabíró * 1903-ban Pécssett. Középiskolai és jogi tanulmányait ugyanitt végezte. 1925-ben Baranya vm. szolgálatába lépett mint közig. gyakornok. 1926-ban tb. szolgabíró, 1929-től Mohácson, jelenleg Pécssett, a központi járásban, teljesít szolgálatot.

dr. Kiss Albin gimn. igazg. * 1874-ben Sóllyon (Veszprém vm.). Középisk. tanulmányait a kegyesrendiek veszprémi főgimnáziumában végezte. 1893-ban lépett a ciszt. rend kötelékébe. Theol., egyet. tanulmányait Bpsten végezte. 1898-ban szentelték pappá. 1929 óta a pécsi Nagy Lajos-reálgimnázium igazgatója. — A Szt István akadémia, a Kat. tanügyi tanács, az Aquinói Szt Tamás-társaság tagja. Nagyobb önálló művei: A középkor szelleme (Bpest, 1911), A pécsi gimnázium története (Pécs, 1914), A magyar társadalomtan története (Bpest, 1923). Szt Ágoston: De civitate Dei c. művének méltatása (Bpest, 1930).

Kiss János ny. r. főtörzsőrm. * 1873-ban Hencsén (Somogy vm.). 1894-ben bevonult a 10. husz. e.-be. Leszerelése után 3 évig munkavezető volt a Daempff-féle fakereskedésben. 1900-ban a pécsi v. rendőrség szolgálatába lépett, 1915-ben tizedes, 1921-től áll. r. főellenőr. 1924-ben mint

főtörzsőrm. vonult nyugalomba. Szőlőbirtokos.

Kiss József cégvezető * 1880-ban Bezdánban; Zomborban maturált, 13 évig működött Pécssett az Egy. részv. lakatosárú-gyárban, majd az Alt és Böhm-cég főkönyvelője volt. A háború alatt a 19. h.. gy. e.-ben szolgált, mint fhdgy szerelt le. 1922 óta a Baranyai gazdák rt. szolgálatában áll. Hites tszéki könyvszakértő. OHE könyvrevizor.

Kiss József ny. főreálisk. c. igazgató * 1860-ban Mesztegyén. Középiskoláit Pécssett, egyet. tanulmányait Bpsten végezte. Tanári pályáját Csongrádon kezdte meg; innen Siklóstra, majd Pécsre került, ahol 37 évig tanított a főreáliskolában. 42 évi szolgálat után mint c. igazgató ment nyugalomba. A sport és a turisztika lelkes barátja; a Mecsek egy. mozgató lelke volt évtizedeken át mint főtítká; 1933 óta diszelnök.

vit. Kiss Lajos m. kir. fővegyész * 1886-ban Bpsten, ott végezte a műegyetemet, 1908-ban vegyész-mérnöki oklevelet nyerve, a Kémiai intézet szolgálatába lépett. 1911-től Szeged, Keszthely, Magyaróvár vegykísérleti állomásain működött. 1914-ben mint t. zls. bevonult a 7. h. gy. e.-hez, 1915-ben Przemyslben fogságba esett, 1920-ban tért haza. Arany vit. érem, Károly cs. kereszt tulajd. 1925 óta a pécsi Vegykísérleti állomás fővegyész-vezetője. Szaklapokban irod. működést fejt ki.

Kiss Sándor áll. vízmester * 1875-ben Vácon. 1902-ben Székesfehérváron lépett az áll. kultúrmérnöki hiv. szolgálatába. Kassán elvégezte a vízmesteri szakiskolát. 1905 óta Pécssett szolgál. 1914-18-ig hadiszolgálatot teljesített, mint őrm. szerelt le. Hivatása: Somogy és Baranya vm. területén a talajjavítási, lecsapolási és ármentesítő munkálatok vezetése.

Kiss Vilmos ny. ig. tanító * 1867-ben Tolnán; 1886-ban Baján nyert oklevelet. Némethólyban és Baranyában, 1887-től Villányon működött, 1915-től mint ig. tanító. 1907-ben Villányon borvásárral kapcsolatos kiállítást rendezett. A „Gazdasági Tanító” és több más lap munkatársa, gazd. ism. isk. részére „Útmutató” c. könyvét; a „Baranya múltja és jelenje” villányi részét írta. Sok

gazd. előadást tartott, a Meteorologiai int. tudósítója volt. Okirati és pénzbeli elismerésekben részesült.

dr. Kisfaludi Imre -ügyvéd * 1897-ben Komlósdon. Középiskolát Nagykanizsán, Kaposváron, egyetemet Bpsten végzett. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, orosz, olasz fronton küzdött. 1918-ban mint hdgy szerelt le; a nagyezüst vit. érem és Károly cs. k. tulajd. 1924 óta Pécssett gyakorló ügyvéd. A helyi hivatásos labdarugó sport szervezője és alapítója volt, számos sport egy. vezetőségi tagja. „Bpesti tejgazdasági szemle” dolgozótársa.

Knapp Antal szabó, szakoktató * 1875-ben Mórágyn; mint segéd Pécssett, Kassán, Bpsten és Bécsben dolgozott, itt tanulta a szabászatot. 1900 óta önálló Pécssett. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, küzdött a szerb, olasz fronton, 1918-bari szerelt le. 1921 óta a szakirányú iskola szabász oktatója. A szabó szakoszt. elnöke, ipartest. előlj., v. thb. tag; az Orsz. iparegy. ezüst oklevéllel tüntette ki.

dr. Knechtl Károly r. fogalmazó, a detektív-testület vezetője * 1895-ben Pécssett. Jogot a pécsi joglyceumban végzett. 1920 óta áll a rendőrség szolgálatában. A 19. h. gy. e.-ben szolgált, tart. hdgy, a Sign. laud. tulajd.

Koch Ede kanonok * 1864-ben pappá szentelték 1887-ben. 5 évi káplánkodás után, 1892-től bellyei, 1899-től villányi plebános, 1913-tól ker. esp., 1924-től c. kanonok. 1931 óta székesegyházi plebános és mesterkanonok.

Koch Ferencné Szlipcsevics Katalin házbirtokos, pécsi család sarja. Férje 1885-től a bpesti államrendőrség, 1892-től a pécsi v. rendőrség szolgálatában állott. 1919-ben mint altiszt nyugalomba vonult, † 1928-ban.

Kocsis Béla hirlapíró * 1905-ben Pécssett; ugyanitt a ciszt. főgimnáziumban érettségizett 1904-ben. Egy évig a Pécsi Est-nél dogozott, 1925 óta a Dunántúl belső munkatársa.

Kocsis János ny. máv áll. előtáró 1859-ben Urhidán. 1882-től Döbröközön áll. felv. gyak. Pincehelyen árú- és személypénztárnok, 1885-től

Tolna-Mözsön, 1890-től Bródmoravicán, 1896-tól Osztopánban áll. vezető, 1902-től a pécsi forg. főnökség áll. előljáró volt. 1915-től az Ü. v.-nél teljesített szolgálatot. Fia, Zoltán 19. h. gy. e. tényl. fhdgy, 2 vaskorona rend, kisezüst, bronz vit. érem, III. o. kat. érdem k., Sign. laud. tulajd. 1917-ben orosz fronton hősi halált halt..

Kocsis László sekrestye-igazg. * 1891-ben, pappá szentelték 1916-bau. Magyarorszáken, Mecsekszabolcson, Magyarorsziben, Vásárosdombón és Dombóváron volt káplán, 1916-tól pécsi hitoktató, 1929 óta karkáplán, majd sekrestye-igazg. A Szt István akadémia tagja, mint lírai költő országos viszonylatban is ismert.

Koharits Ferenc ny. határ-r. főtanácsos * 1872-ben Pécssett. Középiskoláit itt, főiskolát Bpsten végzett. Dárdán közíg. gyak., 1 évig IV. III. aljegyző, 10 évig Somogy vm. Lengyeltóti, Barcs, Marcali járásaiban szolgabíró, tb. főszolgabíró, majd Zsolnán a határ-r. kapitányság vezetője. 1914-ben bevonult az 1. h. husi. e.-hez, szerb, román fronton harcolt, megsebesült, 1917-ben mint szds leszerelt és a pozsonyi hat. r. vezetője lett főtanácsosi rangban. 1922-ben vonult nyugdíjba. A Gazdák bizt. szöv. főnöke, volt somogyv. thb. tag. Sign. laud. Ferenc József rend, Károly cs. k. tulajd.

Kohlmann Béla lakatos és motorszerelő üzem tulajdonos. Iparát Pécssett tanulta, külföldön is folytatott gyakorlatot. Géperőre berendezett üzemét 1922-ben alapította., különleges motorkerékpár-, autó-, traktor-szereléssel, javítással és mindenféle lakatos munkával, rács- és tűzhelykészítéssel foglalkozik. Eddig kb. 1000 drb tűzhelyet gyártott.

Kohn Ede nagykereskedő * 1875-ben. Borjádön. Iskoláit Pécssett végezte, majd átvette atyja 300 holdas gazdaságát. 1907-től a kisasszonyfai 1000 holdas gazd. bérlője, 1919-től Siklóson kereskedő, 1928 óta a Krausz, Szücs és társa cég beltárgya.

Kokas Ilona áll. tanító * Csornán. Tanítói oklevelet 1899-ben nyert Győrött. Működését ugyanott kezdte meg. 1905-től Kucsolátán, 1907-től Rétfalun, 1914 óta Pécssett tanít, jelenleg az

Egyetem-uccai el. iskolában. A megszállás alatt 3 nyáron át vezette a szünidei gyermekotthont. A Budai külv. asszonyszövetség elnöke, a Szt Erzsébet „Szív gárda” vezetője, a Baranyam. tanítóegy. választm. tagja.

Kollár Antal sertéshizláló * 1872-ben Pécssett. Régi iparos család sarja: itt tanulta a hentes-mesterséget, 10 évig mint segéd dolgozott, majd átvette atyja üzletét, 1914-1918 között az I. tüz. e.-ben szolgált, a szolg. érdem k. tulajd. - Telepét 1905-ben alapította, 400 sertés fér el benne. Csatornával, villanydarálóval van. felszerelve; külföldre is szállít. A Szigeti külv. egyh. közs. alelnöke, v. thb. tag.

Kolter József vasipari és galvanizáló vállalata. Vállal: nikkelezést, ezüstözést, csillár- és disztárgy színezést, vas- és fémesztergályozást, épület- és műlakatosmunkát. (Munkácsi M.-u. 12. Tel. 32-68.)

Komócsy István kanonok, főtanfelügyelő * 1872-ben Székesfehérvárott. A teológiát Pécssett végezte, pappá szentelték 1895-ben. Mozsgón, Gödrén, Dunaszekcsőn, Pécssett káplánkodott. 1897-ben nevelő Hőgyészen gr. Apponyi Gézánál. 1898-ban plebánosh. Bátán, 1899-ben Pécs-belvárosi káplán, 1900-tól egyházm. s. tanfelügyelő és a tanítóképző hitoktatója, 1901-től a kisszeminarium alkormányzója, 1902-től főreálisk. hittanár, 1912-ben pápai titkos udvari káplán, 1920-ban tb. kanonok, 1924 óta. kanonok és egyházm. főtanfelügyelő, 1927-ben trinitáshegyi c. prépost stb. Élénk hirlapírói és szociológiai munkásságot fejt ki. A pécsi ker. szoc. párt megalapítója és vezére.

dr. Konczwald Endre ít. táblai elnök * 1869-ben Felsőbányán (Szatmár m.). Egyet. tanulmányait Bpsten végezte. Igazságügyi pályáját 1892-ben kezdte a bpesti törvényszéknél, 1896-tól Hajdunánáson albíró, 1902-től Brassóban tszéki bíró, 1911-től ít. táblai elnöki titkár, 1913-tól Marosvásárhelyen tszéki elnök és az ügyvédi, utóbb az egységes bírói és ügyvédi vizsgálóbizottság tagja. 1920-ban repatriált s a kecskeméti, majd a bpesti törvényszéken nyert

beosztást. 1921-től a szegedi törvényszék, 1933 óta a pécsi ítélőtábla elnöke.

dr. Koroknay Ilona Máv fogorvos. Iskoláit Nagykőrösön és Pécssett végezte, itt nyert az egyetemen 1929-ben oklevelet. Szakorvosi képesítést a bpesti egyetem fogászati intézetében szerzett 1930-ban, azóta folytat gyakorlatot. Az Orsz. orvosszöv. és a Magyar fogorvosok egy. tagja.

„Korona” fa-, szénkereskedelmi és fuvarozási vállalat. (Alakult 1932-ben.) Tulajdonos: Szél Andrásné, üzletvezető: Sziklai István.

Tüzelőanyag kereskedéssel foglalkozik: erdei tüzifaszállítást és mindennemű fuvarozást

Kossa Aladár ny. p. főellenőr * 1878-ban Dencsházán; (Magyary-Kossa nemesi család leszármazottja.) Előbb a közig. pályán és a pécsi rendőrségnél működött, 1896-ban lépett a posta szolgálatába. Sellyén, Kanizsán, 1912-től Pécssett teljesít szolgálatot, 1932-ben ment nyugdíjba. Felesége: Gillitzer Julianna, hazafias szolgálataiért a háb. emlékérmét kapta.

dr. Koszits Ákos kormányfőtanácsos, vm. tiszti főügyész * 1867-ben Mohácson. A jogot Pécssett és Bpsten -végezte. Az ügyvédi oklevél megszerzése után Baranya vm. szolgálatába lépett mint tiszti ügyész; 1907-től főügyész, 1925-ben nyugalmomba vonult és ügyvédi irodát nyitott. A Magyar nemz. szöv. pécsi ü. v. elnöke, a Vármegyei tisztv. orsz. egy. alelnöke. A II. o. polg. hadi érdem k. tulajdonosa.

Koszits Pál ny. gazd. főigazgató (Bpest) * 1862-ben Sásdon. Középiskolát Pécssett, gazd. akad. Magyaróváron végzett. Áll. szolgálatba lépve, a ménesbirtoknál kezdte meg a működését, majd 1892-ben berendelték a minisztériumba; innen mint az áll. ménesbirtokok ügy. o. vezetője vonult 1923-ban nyugalmomba. Közben több nagy áll. birtok vezetője és irányítója volt. Kitüntetései: II. oszt. polg. hadi érdem k.

Koszits Szilárd ny. máv h. igazg. (Bpest) * 1858-ban Dunaföldváron; a műegyetemet hallgatta, majd a Máv szolgálatába lépett. Kapronca, Vrbovec, Kaposvár, Fiume és Zágráb

után a bpesti igazgatóságához került. Mint a forg. szolgálat és forg. berendezések oszt. vezetője, h. igazg. címmel ment 1920-ban nyugalomba. Résztvett a boszniai okkupációban. Hivatalból számos külföldi tanulmányutat tett, előadásokat tartott, szakirodalmilag is tevékenykedett. Számos elismerő okirat, a Ferenc József rend lovag k., a Vöröskereszt háb. k. és a hadi érem tulajdonosa.

Kosztka Kálmán áll. vízmester * 1879-ben Brassóban. 1911-ben végezte a vízmesteri szakiskolát Kassán. Ez évben kezdte működését Brassóban, 1912 óta van a pécsi kultúrmérnöki hivatalnál. 1914-től a 19. h. gy. e.-ben a szerb fronton harcolt, 1916-ban súlyos betegen leszerelt és visszatért állásába. Munkaköre: Somogy- és Baranya m.-ben a talajművelés és lecsapolási munkálatok vezetése.

Kosztler Károly ny. Dgt pénztáros * 1849-ben Rácmecskén. Középiskoláit Pécsen elvégezve, Mecsekszabolcson Dgt raktárnok. majd Pécsen a közp. ig.-nál könyvelőségi tisztv., később pénztáros volt. 42 évi szolgálat után 1916-ban vonult nyugdíjba. 40 éves szolgálati érem tulajd. A kath. kör. Pécs-baranyai múzeum. egy., Mecsek egy. tagja.

Kovács István ny. ig. kántortanító * 1871-ben Szigetvárott. A tanítóképzőt Pécsen végezte 1891-beu. Működését Drávaszentmártonban (ma: Felsőszentmárton) kezdte meg. További állomáshelyei: Murakirály, Dunaszekcső, Szentborbás, Felsőszentmárton. 1896-tól kántor, 1912-től ig. tanító. 1927-ben nyugalomba vonult. Felsőszentmártoni működése alatt megalapította a hitelszövetkezetet, amelynek igazgatója és könyvelője és a „Hangya” szövetkezett, amelynek elnöke és ü. v. igazgatója volt.

Kovács József kárpitos és díszítő m. * 1882-ben Bazinban (Verőce vm.). 1921 óta 1933-ban saját találmányú szétnyitható, 2 személyes ágyat készített, mely szakmai vélemény szerint országos viszonylatban is kiváló. Az üzemet József fia (a Polg. daloskör választm. tagja, tenoristája, az ünnepi játékok szereplője) vezeti.

Kovács József ny. máv főkocsimester * 1881-

ben Rugásdon. 1905-től állott a Máv szolgálatába. 1911-től Szentlőrincen, 1912-től Pécsen szolgált, 1915-ban kocsi-, 1922-ben főkocsimester lett, 1924-ben ment nyugdíjba. A IV. o. polg. érdem k. tulajd.

Kovács József ny. th. útmester * 1867-ben Dombóváron. 9 évig Pécs város kat. nyilvántartójában működött. 1903-1905-ig elvégezte az útmesteri tanfolyamot. Ez évtől th. útmester. 1929-ben nyugdíjba ment. Szolgálati ideje és felügyelete alatt épültek a belterületi és a városból kiágazó makadám utak.

Kovács József okl. táncművész * 1880-ban. Villánykövesden. Táncmesteri oklevelet 1905-ben Párisban és 1907-ben Bpsten szerzett. Azóta Pécsen működik, de tart tanfolyamokat Mohácson, Siklóson és Szigetváron is. 1914-ben bevonult a 19. gy. e.-hez, harcolt a szerb, orosz fronton, megsebesült, 1918-ban szerelt le. Bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem tulajd. A Zrínyi, a Leánygimnázium, a Fiú-leány-tanítóképző intézetek táncművésze 27 év óta. Az Orsz. magy. táncművészek egy. 5 éve alelnöke.

Kovács Károly p. hív. c. igazg. * 1884-ben Nagyváradon. 1901-ben lépett a posta. szolgálatába, 1933 óta a pécsi 1. sz. postahivatal főnöke.

Kovács Lajos ny. dgt főtiszt * 1870-ben Pécsen; 1894-ben lépett a Dgt szolgálatába Pécsbányatelepen. Pécsújhegyen (a szénszállítási osztálynál), 1912-től Pécsen működött. 1924-ben mint főtiszt vonult nyugalomba. A Magyarorsz. rokkant- és nyugdíjgygl. pécsbányatelepi fiókjának alapítója és hosszú ideig vezetője volt.

Kovács Mátyás dgy. szerelő * 1894-ben. Pécsen; műszövő ipart tanult. 1914-től az 52. gy. e.-ben, szerb és orosz fronton harcolt, 2-szer sebesült. 1918-ban mint hrt szk. szerelt le. Kiténtetési: kisézüst-, bronz .vit. érem, Károly cs. k., koronás vas érdem k., seb. érem. 1918-tól Dgt s. felügyelő volt, 1925 óta a dohánygyár szolgálatában áll. A Dohánygyári dalárda működő tagja és elnöke, a ker. szoc. munkásszervezetek pénztárosa, volt titkára.

Kovács Miklós okl. vegyész * 1903-ban Sümegen. Középiskolát Bpsten, egyetemet Pécsen, Páduában, Modenában és Camerinóban végzett; 1928-ban Olaszországban nyert oklevelet. 1930 óta a Weisz ecetgyár vegyésze.

Kovács Sándor v. altiszt * 1875-ben Vargán. Pécs városánál teljesít 1902-től szolgálatot. 1914-től 18-ig a táb. csendőrséghez volt beosztva; a hadi- és szolg. érdem érem tulajd. A Pécsi áll., megyei, városi s közüz. altisztek önművelődési körének 1925 óta elnöke.

König Emma ny. tanító * Pécsen. (Szászországi család leszármazottja.) Itt végezte iskoláit, 1871-ben nyert oklevelet. 1890-ig tanított, akkor nyugalomba vonult. Somogyapátiban 3 évig postamester volt.

Kött Jenő ut. Körtik Rezső kép. kertész * 1883-ban. Plevljében.. Kertészetet Sárospatakon tanult, szakiskolát 1904-ben Bpsten végzett. Oklevelet 1908-ban Kösztritzben (Thüringia.) nyert. 4 évig a magyaróvári gazd. akadémia kertésze volt. 1911-ben átvette az 1866-ban alapított Kött-kertészetet. 10 hold területen a szakma minden ágával foglalkozik. 20 alkalmazottja van. 1914-ben az orosz fronton fogságba jutott, 1921-ben jött haza. Az Orsz. kertészeti egy., a Faisk. szöv., Kertészeti egy. tagja.

Krafft János Dgt főfelügy. vegyész-mérnök 1876-ban Barcarozsnyón (Brassó m.). Középiskoláit Brassóban végezte, gyógyszerész okl.-et Kolozsvárott, vegyész-mérnököt Karlsruheban szerzett. Németországban, a badeni főiskolán volt aszisztens. 1904-ben lépett a Dgt szolgálatába, mint laboratórium vezető, ma is ott tevékenykedik. Az evang. egyh. község presbitere, számos kultúr és társadalmi egy. tagja, támogatója.

krasznahorkai dr. Krasznay Mihály ny. főszolgabíró * 1860-ban Szentlőrincen. Egyet. tanulmányai elvégzése után 1881-ben, 21 éves korában már szolgabíró. 1895-től főszolgabíró, 17 évig állott a siklósi járás élén. 1912-ben nyugalomba vonult. A Schaumburg-Lippe háziarend tulajd. A vm. thb. tagja volt 49 éven át.

krasznahorkai dr. Krasznay Miklós ügyv.,

lapszerkesztő * 1855-ben Tasson; középiskoláit és a jogakadémiát Pécsen végezte, Bpsten doktorált. A pécsi tszéknél joggyakornok volt, az ügyv. vizsga letétele után gyakorló ügyvéd lett.

Különösen urad. ügyekkel foglalkozott, a hg Eszterházy hitbizomány ker. ügyésze, több baranyai és somogyi nagybirtokos ügyvédje volt. — 1923 óta a Pécsi Napló felelős szerkesztője, 15 évig volt v. thb. tag, 1905 óta a vm. thb. tagja.

Krausz Ábr. fia gabona-, szesz- és borkereskedés, alakult 1864-ben. Cégtulajdonosok: Krausz Hugó és -Vilmos.

Krausz Arnold posztó és úridivat kereskedés. (Alakult: 1907-ben.) 1932 óta a cég Krausz Arnold utódai Virág Jenő és tsa. név alatt megy.

Krausz Dezső nagykereskedő, a Krausz. Szücs és tsa. cég alapítója * 1883-ban Dencsházán. A szakmát Szigetvárott tanulta, Pécs legnagyobb üzleteiben mint vezető működött. A háborút végig küzdötte. A Pécsi keresk. test. fűszer szakosztályi alelnöke; keresk. és iparkamarai tag.

Krasznai Oszkár Dgt ir. főnök * 1887-ben Somogy községben. A főreáliskolát Pécsen végezte. 1905-ben lépett a Dgt szolgálatába Somogyon, mint tisztviselő. 1907 óta ir. főnök a pécsi központban és az iktató osztályt vezeti. 5 beosztottal és 2 gépirónóval.

Krausz, Szücs és társa fűszer és gyarmatárú nagykereskedés. Alapítási év: 1919. Cégtulajd.: Krausz Dezső, Szücs Lázár és Kohn Ede. Közvetlen behozatal: fűszer-, gyarmatárú, déligyümölcs és szőlészeti cikkekben. Villanyerőre berendezett kávépörköldéje, cukor- és sómalma van. Üzletköre: Baranya és Somogy vm.; 15 alkalmazottal dolgozik.

Krenusz Ferenc ny. honv. nyilv. főmester * 1861-ben Somogyfehéregyházon, német eredetű gazdász családból. (Egyik őse: K. Alajos cs. és kir. altábornagy volt.) 1883-tól a 19. h. gy. e.-ben. 1899-től a 8. h. husz. e.-ben szolgált mint nyilv. főmester. 1919-ben vonult nyugalomba; a kor. ezüst érdemk. tulajd. Házbirtokos.

Kresz Antal ny. kántortanító * 1885-ben Bezedeken. A tanítóképzőt Pécsen végezte 1905-

ben. Állomáshelyei: 1905 Eger-ág. 1906 Baranyakisfalud, 1909 Rácpetre, 1911 Ivánbattyán, 1916 Lapáncsa, 1930-ban nyugalomba vonult. A háború első két évében az 52. gy. e.-del a szerb fronton harcolt.

Krisztanics Józsefné Schekenbach Józsa p. ü. főtiszt özvegye. Régi patricius pécsi iparos család sarja, atyja: Sch. József műasztalos-oltárépítő mester, készítette a székesegyház főkapuját. — Férje a pécsi adófelügyelőség, majd a pénzügyigazgatóság tisztviselője volt 40 éven át. 1921-ben miniszt. elismeréssel vonult nyugalomba. † 1924-ben.

dr. Krisztics Sándor egyet. ny. r. tanár * 1890-ben Bpsten; egyet. tanulmányait és a keresk. akadémiát ugyanott végezte. 1912-ben a székesfővárosi könyvtár tisztviselője, 1917-től igazgatója. 1918-ban a Területvédő liga főtitkára; a kommün ellenforradalmi ténykedése miatt 5 évi kényszermunkára ítélte. 1919-ben h. sajtófőnök, 1920-ban a magyar békedelegáció tagja, 1922-ben a londoni Szociológiai intézetben és az oxfordi egyetemen tartott előadásokat. 1926 óta az Erzsébet tud. egyetem jogi karán a politika és jogbölcselet ny. r. tanára. Széleskörű irodalmi és közéleti munkásságot fejt ki.

Krisztovics Sándor konyhakertész 1882-ben Dragonovban. Nagybátyja, Petkof Péter Pécssett 70 évvel ezelőtt kertészetet alapított, 37 év után átadta K. Istvánnak; utóbbi fia, Sándor 4 év múlva saját kezelésébe vette. Most 85 holdon gazdálkodik; Szombathelyen 50, Ausztriában 10 holdas kertészete van. Telepeit' 160 munkást foglalkoztat. Kiállításokon áll. arany- és bronzérmeket nyert. 1914-ben telepét átadta a kincstárnak; vezetése alatt 600-1000 katona dolgozott, ellátva a polgárság és a hadsereg kertészeti szükségleteit. A Dunántúli bolgár békél-tető és döntőbíróóság elnöke, a Magyar-bolgár gazd. egy. tagja.

Krisztus király szövetség Szt József fiúinternátusa. (Rákóczi-út 24.) 1931 szeptemberében nyílt meg; első otthona a Péter-u. 44. sz. alatti Tichy-villa volt, jelenlegi otthonába — az Ipartestület és Iparosok. olvasóköre volt

helyiségei — 1932 nyarán. költözött át. Az intézetet meglepően csinos berendezés, mélységesen vallásos szellem és bensőséges családiasság jellemzi. Házvezetését a szövetség szerzetes-oblátái látják el. Igazgató: Árpás Ferenc.

Kronesz József ny. vm. árvaszéki ülnök * 1874-ben Szlatinán. Morva eredetű gazdatiszti családból. Középiskolát, jogakadémiát Pécssett, egyetemet Bpstenen végzett. 1897-től a mohácsi főszb. hivatalnál gyakornok, majd Pécssett az alispáni hivatalban aljegyző, jegyző, 1909-től árv. ülnök volt. 1924-ben vonult nyugalomba.

Kutor Ferenc tanítóképző int. ének- és zenetanár * 1888-ban Nagyatádon. A tanítóképzőt Csurgón végezte, 1909-ben. A bpesti Zeneművészeti főiskolán zeneszerzési és orgonaszakot is végzett és középiskolai énektanári képesítést nyert.

Henészen tanító, Bpsten a székesfőv. el. iskolánál énekköztartó volt. 1914-ben bevonult a 44. gy. e.-be, a szerb, orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült, mint hdgy szerelt le; a kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., seb. érem tulajd. 1927 óta a pécsi tanítóképző ének- és zenetanára, kántorképző tanfolyam vezetője. Zeneszerző. Önálló művei: Zenekari szvit 5 tételben, Magyar rapszódia, Karácsonyi álom (zenés játék), Lepkevadászat (operette), Sextett (vonóskar), misék, stb. Népdalai közül ismert a „Bécsi patikárus" és a "Simongáti lányok". A bpesti Gárdonyi Géza-és a kaposvári Berzsenyi Dániel irod. társaságok tagja.

Künsztler Gábor gép- és épület-lakatos m. * 1865-ben Püspöknádasdon. Pécssett Kindl-cégnél tanult ki, mint segéd itt és Bpstenen dolgozott. Katonáskodás és gépészvizsga letétele után a Kindl-cég művezetője lett. 1912 óta önálló, a Ciszt. és Irgalmasrend. Székesegyház és Pécs város állandó szakiparos. Az Ipartest. vál., a tanonc vizsg. bizottság tagja. A Magyarország. munkások rokkant és nyugdíj egy. alapító és vál. tagja.

Kürschner Emanuel v. zeneisk. igazgató " 1884-ben. A bpesti zeneművészeti főiskolán Hubay Jenő tanítványa volt. 1908 óta a pécsi városi zeneiskola

igazgatója; egész nemzedék kiváló hegedűst nevelt. A pécsi Kamarazene-társaság alapítója (1912); a pécsi filharmonikus társaság igazgatója és hangversenymestere volt. Bpest, Bécs, Páris, Milano, Köln, Stuttgart, Bern, Lausanne, Basel városokban hangversenyzett. Pedagógiai cikkei zenei szaklapokban jelentek meg.

Kürschnerné Kallivoda Olga hangversenyénekesnő, a pécsi v. zeneisk. tanára * 1894-ben. Zenei tanulmányait Brünbnben, Bécsben és Bpesten, a Zeneművészeti főiskolán végezte. Számos önálló hangversenyt adott Európa nagyobb városaiban és rádiójában. 1933-ban hangversenykörutat tett Amerikában.

Lajos Gyula tb. pápai káplán, énekisk. igazg., székesegyh. karnagy * 1877-ben Villányon. Teológiát Pécsen végzett, itt szentelték fel 1899-ben. Zenei tanulmányait a régi v. zeneiskolában kezdte (hegedű), a székesegyházi énekiskolában folytatta (ének, egyh. zene). 1906-ban a regensburgi egyházzenei tanfolyamon, karnagy oklevelet nyert. Ez évtől énekisk. felügy., II-od karnagy, 1918 óta az iskola vezetője, a Pécsi Dalárda tb. tagja, az Orsz. Cecilia egy. alelnöke, a Magyar orsz. esperanto egy. pécsi csop. vezetője.

Landesz Károly áll. vajmester * 1900-bari Ácson (Komárom vm.). Szakisk. képesítést 1925-ban Kisbéren szerzett. 1924 óta a pécsi vegykísérleti állomás 5 körzetében a tej- és tejtermékek vizsgálatát, ellenőrzését látja el.

Lang János ny. állat-e. ü. tanácsos * 1875-ben Boldogasszonyfán. Az állatorvosi főiskolát Bpesten végezte. Csurgón, Tapolcán, Zsabján, Pakson, Makón, Dicsőszentmártonban, Szigetvárott, Zircen volt th. állatorvos. Pécs az ő javaslatára nyert évi 12 vásárt. 1925-ben kormányzói elismeréssel vonult nyugalomba. A háború alatt 3 évet és 10 hónapot töltött az orosz fronton: 2 kor. aranyérem k. tulajd.

Lang Károly cipőkeres. * 1907-ben Balatonalmádiban, ott tanulta ki a cipészipart, mint segéd 6 évig Pécsen dolgozott, 1927 óta önálló. Raktáron tart, de rendelésre is készít a legjobb anyagból divatlapokból választható cipőket. A

Magyar hét alatt kirakataiért elismerő oklevelet nyert. A tanoncvizsgáztató bizottság, a cipész szak-oszt. választm. tagja.

Lauber Dezső ny. műsz. tanácsos (Bpest) * 1879-ben. Pécsen; műegyetemet Bpesten végzett, itt 1901-től ép. mérnöki irodája volt, 1903-tól a főváros szolgálatában az ép. osztályon működött, 1922-ben. Mint műsz. tanácsos ment nyugalomba. Ezután 9 évig az Orsz. építő rt. műsz. igazg. volt, a Dgt nagyobb építkezéseit és a város csatornázását vezette. — All round sportember. A MAC, a MOB, a Tatra C. főtitkára. Az atheni, londoni és stockholmi olimpiászok magyar sportbeli vezetője volt. A Bpesti korcsolyázó egy. jégközi csapatát szervezte, a Magyar golf club egyik alapítója, fennállása óta kapitánya; Pöstyén, Brioni, Semmering, Abbazia, Bpest, Balatonföldvár, Lillafüred stb. golfpályáját tervezte. — Főbb sporteredményei: 1896-tól ismételt kard-, kerékpár-, gátfutó- és távolugró bajnokságokat nyert; számos tátralomnici bobverseny győztese; Magyarország nyolcszoros, Ausztria és Adria kétszeres golfbajnoka. A görög Megváltó rend lovag k., a svéd olimpiai rendjel, az OTT aranyérem tulajd.

Lausehmann István épület- és géplakatos üzeme. (Tomba M.-u. 12., saját ház. Alapítási év 1918.) Szakmáját Pécsen tanulta; 32 évet töltött a Máv szolgálatában mint főmozdonyvezető. Üzemét fia: István segítségével vezeti, aki középiskola elvégzése után lépett ipari pályára.

Légrády Ferenc szöv. igazg. * 1881-ben Szigetváron. Baranya vm. ny. tisztviselője, 1919 óta a Keresztényszocialista párt titkára, 1922 óta a Pécs-baranyai „Hangyafogy. szöv. igazgatója. 1929-33 között a Pécsi Hírek felelős szerkesztője volt. Jeles szónok.

Leher testvérek pogácsasajt gyára. Árpádi-út 5. Tel.: 10-34. Cégtulajd.: L. János, aki Olmützből költözött Pécsre és Vilmos nevű bátyjával 1908-ban megalapította a pécsi gyárat. Gyártelepe kb. 90%-át termeli_ a magyarországi pogácsasajt fogyasztásnak, gyártmányai minőségben teljesen egyedül állók. L. János végigharcolta a

világháborút s olasz hadifogságot szenvedett.

Lehr Izidor áruházát 1904-ben alapította (Király-m, a Színház mellett) és abban teljesen új, ú. n. „egyéni” kiszolgálási módszert honosított meg. Raktáron tart férfi s női fehéreneműeket, nyakkendőt, kesztyűt, gyermekruhát s -újszülöttkelengyét.

Lénárt Ernő hentes és mészáros m. * 1896-ban Nagymaroson. Iparát Pécssett tanulta ki, 7 évig mint segéd dolgozott; 1918 óta önálló. Zsirt és szalonnát közvetve szállít külföldre. Géperőre berendezett műhelye, 2 üzlete van. Az Ipartest. elülj., Pécs és vidéke borszöv. ig. és alapító tagja.

Lenkei Henrik ny. főreálisk. tanár, író. (Bpest) * 1863-ban Pécssett. (Atyja: Guttmann Joachim, a Fünfkirchner Zeitung megalapítója, Morvaországból származott Pécsre). Gimnáziumot Pécssett, egyetemet Bpsten végzett. 1887-ben a pozsonyi keresk. akadémia h. tanára. 1888-tól 1923-ban történt nyugdíjaztatásáig a bpesti Markó-u. főreáliskola tanára volt. 1919-20-ig a drezdai Volkshochschulen tartott német nyelvű előadásokat a magyar irodalomról. Leáldozás c. tragédiájával 1911.-ben megnyerte a Teleky-díjat, több drámáját előadta a Nemzeti színház. A Pesten Lloyd állandó tárcaírója, a Bpesti mentőegy., a Szabadlyceum egyik alapítója, 23 évig az Izr. magy. irod. társ. titkára volt. A Janus Pannonius és több irod. társaság tagja.

Lenkei Lajos, a Pécsi Napló főszerkesztője * 1864-ben Pécssett. A főgimn. elvégzése után, 19 éves korában, átvette atyja: Guttmann Joachim halála után a Fünfkirchner Zeitung szerkesztését. Perczel Béni orszgy. képviselővel megalapította a Pécsi Ujságot, amely fuzionált a Pécsi Naplóval; azóta annak főszerkesztője. A legtöbbet utazott vidéki hírlapíró. Kétszer kereste fel az éjféle nap országát, két ízben hajózott át Amerikába. Vilmos német császár meghívására meglátogatta a Hammerfestben horgonyzó császári jachtot. Önálló munkája: Negyven év Pécs életéből.

Lévay Miklós műsz. keresk. és vállalkozó: cégét 1924-ben alapította. Gyenge- és erősáramú. villanszereléssel foglalkozik; raktáron tart

villanszerelési s műsz. cikkeket (csillárokat). A tanári lakóházak, az üz. bérház, pécsi rádióállomás, temetői kápolna stb. szakmunkáit készítette. Több község villamosítását végezte.

Lex Gyula malomraktárnok * 1898-ban Pécssett. A molnáripart kitanulva, Bpsten, Pécssett dolgozott. 1912-ben bevonult az 52. gy. e.-hez tényl. kat. szolgálatba, 1914-től a szerb, román, olasz fronton harcolt. Mint számv. örm. szerelt le 1918-ban. A II. oszt. ezüst érdem k., bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1919-32-ig a sertészizlalda gőzmalmában főmolnár volt, azóta a. Türr malom raktárnoka.

Lieber József ny. ig. kántortanító * 1853-ban Pécssett, itt végezte iskoláit, 1877-ben nyert oklevelet. Kiskozáron, Pécsdevecseren, 1888-tól Gyódon működött, 1909-ben ig. címmel, miniszt.-kitüntetéssel nyugdíjba vonult. Fia, L. Ferenc 1916-ban az orosz fronton hősi halált halt.

Under Ernő, a Dunántúl felelős szerkesztője * 1886-ban Majson. Még mint a keresk. iskola magántanulója kezdte az újságírást az Ifjú, Világ hetilapnál; később a Magyar Állam munkatársa, a Pécsi Független Ujság napilap, ennek megszűntével a Révai Lexikon szerkesztőségi tagja volt. 1911-ben innen került Pécsre az akkor alapított Dunántúl napilaphoz, amelynek s. szerkesztője, majd felelős szerkesztője lett. A háború alatt szerkesztette még a Pécsi Ujlap napilapot, a Világháború Hetipostája hetilapot, később Pécsi Tözsde címmel közg. hetilapot indított. Önálló munkái: Malomember, regény (1914) és Várom a babámat, vidám történetek (1920).

Ling József főkertész * 1884-ben Endrőcön; a kertészipart a pellerdi Brázayuradalomban tanulta, 1910-ben szabadult fel. Üszögpusztán, a pécsi Zrinyi-intézetben, Bpsten dolgozott, majd Tauffer Vilmos egyet. tanár tápiósülyi uradalmában volt főkertész. 1930-ban pályázat útján elnyerte a pécsi izr. temető főkertészi állását. A Pécsi kertészegy. tagja.

Littke Jenő kormányfőtanácsos, ny. máv. üzletvezető * 1867-ben Pécssett; egyet.

tanulmányai elvégzése után 1897-től Máv ellenőr, 1902-től osztályvezető; 1913-tól üzletvezető volt az akkor felállított pécsi üzletvezetőség élén. 1925-ben kormányfőtanácsos lett. 1930-ban nyugalomba vonult.

Lohr Benejotti ny. állampénzt. főtiszt 1876-ban Bpsten; középiskoláit Pécsen végezte, 1894 és 1897 között önálló kereskedő volt. 1897/98-ban p. t. tanfolyamot végzett. 1899-től vm. adóhiv. díjnok, 1903-tól áll. adóhiv. tiszt, 1908-ban soron kívül főtiszt. 1912-ben nyugalomba ment, ettől kezdve (háborús megszakítással) 1922-ig a Pécs-egyház. alapítványi hiv. pénztárosa volt. A háború alatt a 19. gy. e.-ben a szerb, montenegrói, román, albán fronton harcolt, mint fhdgy szerelt le.

Lothareez András kőműves tn. * 1857-ben Pécsen (családja kb. 200 éve pécsi lakos): 40 évig volt önálló, majd átadta a vállalatát Lajos fiának. - azóta szőlőgazdálkodással foglalkozik.

Lothareez Lajos kőműves m. * 1900-ban Pécsen; 1930-ban kőművesmesteri képesítő vizsgát tett. Részt vett a világháborúban, 1 évig olasz fogságban Volt.

dr. Lovász Pál, az OTT pécskerületi ügyvezetője * 1896-ban Bácsföldváron. Középiskoláit Temesváron végezte, áll. tudományi doktorátust a szegedi egyetemen szerzett. 1915-től a háború végéig teljesített szolgálatot a 7. tüz. e.-ben. 1923-tól a népjóléti minisztériumban Jogügyi előadó. 1925-től az OTT központban szolgált, 1928 óta a pécsi kerület -ügyvezetője. jeles költő. A Janus Pannonius társaság titkára.

Löbl Leó nagykeresk. * 1879-ben Verőcén, (Zala vm.), Nagykanizsán keresk. érettségit tett. Bpsten és Salgótarjánban folytatott gyakorlatot. 1902-ben Ibfán átvette a vármegye legrégebbi üzletét. 1918 óta pécsi cukorka-, déligyümölcs- és gyarmatárú nagykeresk. Közgazd. cikkei jelentek meg a Pécsi Figyelőben s a Pécsi Naplóban; a fűszerszakosztály választm. tagja.

Löcze József püsp. főkertész * 1888-ban Szőlősgyőrökön. Atyjánál — a fonyódi gr. Zichy-urad. kertésznél tanult ki. 1911-ben Püspökszentlászlón s. kertész lett. 1914-ben

bevonult a 19. h. gy. e.-be, a szerb és orosz fronton megsebesült. 1917 óta Pécsen püsp. kertész. Alapította és vezeti. a Légszeszgyár-u. telepet; az Orsz. kertész egy. tagja, a Pécsi kertészek egyesülete ellenőre.

Löwy Testvérek konfekciós üzlet. (Ferenciek-u. 1. Tel.: 17-49. Alapítva: 1912.) Cégtulajd.: Löwy Gizella, dr. László Emil, Löwy Ernő. Ruházati cikkek árusítása az összes családtagok részére. Külön férfi- és gyermekosztály. Hitelnyújtás Takarékosági vevők részére. Női- és gyermekújdonságok állandó bemutatása 12 kirakatban. Olcsón szabott árak.

Lukács Károly ny. p. ü. főtanácsos. Jogi tanulmányait Pécsen végezte. Pénzügyi pályáján Mágocson, Aradon és Pécsen teljesített szolgálatot. A megszállás után rövid ideig a pécsi pénzügyigazgatóság vezetője volt. Mint p. ü. főtanácsos vonult nyugalomba.

Lukács Margit zongoraoktató * Aradon., A polgári iskolát Pécsen végezte. 10 évig tanult a pécsi városi zeneiskola zongoraszakán. 1918 óta működik mint zongoraoktató. Mint helyettes több ízben tanított a városi zeneiskolában.

Lukács Nóra zongoratanár Mágocson. Iskoláit Aradon és Pécsen végezte. 13 évig volt a pécsi városi zeneiskola növendéke, Bpsten a Zeneművészeti főiskolán tett vizsgát. 1920 óta zongoratanár. 3 évig tanított a városi zeneiskolában zongorát, 2 évig a női keresk. iskolában karéneket.

Lukács Vilmosné Reichardt Klementin máv főintéző özvegye. Férje az érettségi után állatorvosi pályára ment, de 1895-ben Győrött a Máv szolgálatába állott; 1900-tól a nyitrai, 1911-től a pécsi osztálymérnökségnél, majd az üzletvezetőségnél dolgozott, 1928-ban nyugalomba vonult, † 1931-ben. Fia: Andor, a Pius főgimnázium tanára.

„Lukafai” üvegyári raktár (alakult 50 évvel ezelőtt, 1883-ban), Pécs legrégebbi üveg- és porcellán üzlete, fél évszázad alatt a Dunántúl legnagyobb és legkeresettebb cége lett. A „Lukafai” üvegyári raktárban porcellán, üveg,

csillár, képkeret stb. ma is a legolcsóbban szerezhető be.

Lunyacsek József ny. máv géplakatos * 1867-ben Pécssett, bécsi eredetű osztrák családból. Iparát ugyanitt tanulta ki, Bpesten segédeskedett, 1889-től a Máv szolgálatában állott mint szerelő lakatos. 1922-ben vonult nyugalomba. Háztulajdonos.

dr. Ludwigh Ferenc ny. v. tiszti főorvos * 1855-ben Pécssett; egyet. tanulmányait Bécsben végezte 1881-ben. 1882-ben megkezdte Pécssett orvosi működését. 1894-ben városi t. orvos, dr. Czierer Elek halála után pedig főorvos lett. 1929-ben vonult nyugalomba. A v. szegényház igazgatója.

dr. Madarász István kir. közjegyző, felsőházi tag * 1862-ben Tamásiban; egyet. tanulmányait Bpesten végezte. Korábban ügyvéd, 1903 óta közjegyző Pécssett. A pécsi közjegyzői kamara elnöke, Kormányfőtanácsos, Baranya vm. és Pécs város thb. tagja. A felsőházban a közjzói kamarák képviselője.

Magyar általános hitelbank pécsi fiókja. Az intézet 1867-ben alakult, a pécsi fiók 1905 óta áll fenn. Alap- és tartalék tőkék kb. 68 millió pengőt tesznek ki. A Hitelbank pécsi fiókja foglalkozik a banküzlet minden ágával. Kiterjedt üzletköre van, úgy Baranya- és Somogy megyékben, mint Pécs városában.

Magyar hollandi biztosító rt. Szilárdan alapozott, modernül vezetett biztosító intézet, amely az összes biztosító ágazatokkal foglalkozik. Székháza Üllői-út 2/4 — Baross-u. 1. szám alatt Budapest egyik legnagyobb és legértékesebb telkén épült. ingatlanai közé tartozik a Bicskei-u. 4-6. és a Béke-u. 18. szám alatti bérpalota is. Az igazgatóság elnöke iklódi Iklódy János kincstári főtanácsos, alelnöke Vreede Jan, hollandi kir. alkonzul, vezérigazgatója Halász Miklós. Vezérügynökségek az ország minden jelentős városában. Pécsi vezérügynöksége — Baranya, Tolna, Somogy és Bácsmegyére — Pécssett, Király-u. 23. szám alatt van. Vezetője: Déri Gyula vezértitkár.

Magyar János ny. máv s. tiszt * 1874-ben Görgetegen (Somogy m.). 1893-ban lépett a Máv

szolgálatába Eszéken, 1897-ben Pécsre helyezték, 1901-ben szakvizsgát tett. Rendkívüli előléptetésben is részesült. 1924-ben vonult nyugalomba. 1899 óta szőlő- és 1910 óta házbirtokos.

Magyar Károly áll. el. isk. igazgató * 1880-ban Pécssett. Tanítói oklevelét 1908-ban szerezte meg Pécssett. Döbröközön, 1909 óta Pécssett tanított, 1922-ben nevezték ki. igazgatónak. A Baranyavm. ált. tanítóegy. és a Pécsi áll. tanítói zeneegy. alelnöke, az Eötvös-alap osztó biz. tagja. A háború alatt tolmács volt és mint hdgy szerelt le.

Magyar Sándor egyenruha- és polgári divatszabó (Szigeti-out 63. Tel.: 34-03. Alapítva 1925-ben.) Kizárólag rendelésre dolgozik a legújabb divat szerint, elsőrangú kivitelben. A honvédelmi minisztérium szerződéses tiszti egyenruha-szállítója. Állandó raktárt tart egyenruházati cikkekből. Készít levente egyenruhát is.

Magyar szövegírók, zeneszerzők és zeneműkiadók szervezetkeze (XII. körzet, a Pécs-baranyai közp. tkpt-nál, Tel. 27-64. és Frühweisz-völgy 22.) A központ megalakulása óta működik. Vezető: Hahn Andor ny. szds.

Makk Géza ny. kántortanító * 1877-ben Zomborban. Baján 1896-ban nyert oklevelet. Béregen, majd Hercegszántón volt kántortanító. 1922-ben ment nyugdíjba. Nevéhez fűződik a hitelszöv., a „Hangya”, földbérő szakcsop., a földvásárló szöv., az ÖTE megalapítása, a „Klágya”-puszta (1038 hold) földjének a lakósok kezére juttatása.

Makay István polgármester b. * 1876ban Pécssett. Középkisk. tanulmányai elvégzése után két évig a bécsi Pazmaneum növendéke volt. A jogot Pécssett elvégezve, a város szolgálatába lépett, 1901-ben tb. rendőrkapitány, 1902-ben II. aljegyző; megszervezi a bejelentő hivatalt, majd br. Fejérváry Géza és Erreth János főispánok oldalán titkári teendőket teljesít. 1906-tól tanácsnok. Két éven át a katonai és illetőségi ügyosztályt vezette, azóta megszakítás nélkül a gazdasági ügyosztály vezetője. 1926 óta

polgármester h. A II. o. polg. hadi érdem k. tulajd. szamosújlaki Makkai Miklós bizt. vezértitkár * 1900-ban Székelyhidason. Középiskoláit Marosvásárhelyen végezte. 1921-ben a kolozsvári román hadbíróóság hazafias magatartása miatt elítélte. 1922-ben Pécsre jött, mint a Pénzintézetek orsz. bizt. rt. könyvelője, majd vezértitkára; 1929 óta a Hazai ált. bizt. rt. pécsi vezértitkára. A TESz orsz. és pécsi választm. tagja, a Magy. nemz. szöv. pécsbaranyai körének pénztárosa, az Erdélyiek pécsi otthona titkára, a Nemz. casino tagja.

dr. Mandel Károly ügyvéd * 1876-ban Somoson; középiskoláit Kassán és Lőcsén, jogot Bpsten végzett, 1903-ban tett ügyvédi vizsgát. 1906-tól Nyirbátorban volt ügyvéd, 1916-ban mint népfelkelő hadbavonult, 1918-ban mint zászlós szerelt le. 1927. óta Pécsen folytat ügyvédi gyakorlatot. A jogi irodalom terén jelentős munkásságot fejt ki.

Mangold Rezső zenetanár * 1897-ben Pécsen. Középiskoláit ugyanitt végezte. Zenei tanulmányait a pécsi városi zeneiskolában kezdte. Párisban Louis Menongue főiskolai tanárnál és a konzervatóriumban, Bpsten a Nemzeti zenedében tanult. 5 évig vezette a Máv zenekart, ina a pécsi izr. templom karnagya.

dr. Mansfeld Géza egyet. ny. r. tanár * 1882-ben Bpsten; orvosi oklevelet nyert 1905-ben. 1910-ben m. tanár, 1916-ban ny. rk., 1918 óta az Erzsébet tud. egyet. ny. r. tanára, 1908/9-ben hosszabb tanulmányúton volt Bécsben, Berlinben, Londonban. A háború alatt mint tart. orvos teljesített szolgálatot; a hadiékítményes Ferenc József-rend lovag k. tulajd. A hallei tud. akadémia r. tagja.

dr. Margitay Valér kúriai bíró (Bpest) * 1873-ban Pécsen; egyet. tanulmányait Bpsten végezte. 1896-tól a mohácsi jbiróságnál aljegyző. 1901-től Apatinban albíró, majd jbiró, Zomborban tszéki bíró és a joggyakorlati tanfolyam vezetője. A megszállás után a bpesti tvszéken nyert beosztást. 1921-től az akkor tervezett munkásbiztosítási felsőbíróóság tagja, 1923-tól a bpesti it. táblai bíró, 1926-tól az OFB állandó bírāja, 1932 óta kúriai

bíró. Baranya vm. volt thb. tagja. A bpesti „Délvidéki otthon vezetőségi tagja. Élénk szépirodalmi és publicisztikai munkásságot fejtett ki.

Markaff Antal ny. szárny. főmester * 1865-ben Karádon. A 19. h. gy. e.-nél, 1891-ben örm., 1896-tól rangosztályba nem sorolt havi díjas. 1911-ben miniszt. elismerést kapott. 1914-18-ig hadiszolgálatot teljesített, kor. ezüst érdem k., Károly cs. k. tulajd. 1926-ban nyugdíjba ment, 1931-ig a pécsi vonatosztagnál polg. alkalmazott volt. A Bud. külv. kath. kör volt ellenőre, a Frontharcos szöv. pénztárosa.

Markó Ignác dgt s. tisztv., raktárnok h. * 1896-ban Pécsen. A Dgt szolgálatába lépve, a kerületi irodában írnok. 1917-től irodai s., 1926-tól s. tisztv., 1931-től Pécsújhegyen kerületi irodában dolgozik, 1933-tól az anyagraktárban h. raktárnok: a DVAC tagja.

vit. Markóczy György ny. honv. tisztv. * 1888-ban Jágonakon, a 44. gy. e.-ben mint szkvt. zlj. és ezredkürtös volt. 1915-ben az orosz fronton súlyosan megsebesült. Kitüntetései: nagy és kisezüst, 2 bronz vit. érem, kor. érdem k., Károly cs. háb. emlékérem, 2 szolg. k. 1921-ben Pécsen az áll. rendőrség szolgálatába lépett, 1924-ben visszatért a katonasághoz. 1931-ben mint 8. h. gy. e.-beli tisztv. ment nyugalomba.

Markotány Miklós cipész m. " 1877-ben Szásztanyán; mint segéd Bpest, Balatonfüred, Pécs, Pozsony, Nagykanizsa és

Bécs városokban dolgozott. 1905 óta önálló; 1907-ben a bpesti technológián mesterképző tanfolyamot végzett. 1908-tól tanoncok, segédek és mesterek részére rajzsaktanfolyamot tartott áll. támogatással. Kitüntetései: 1905. pécsi II. orsz. cipészkiállítás: arany-, 1907. ezüst-, 1908. győri orsz. cipészkiállítás arany-, 1910. római nemzetközi kiállítás arany érem és grand prix. V. thb., kamarai tag; hosszú ideig az Ipartest. cipészszakoszt. vez. tagja volt.

Martinek Ferenc okl. bányamérnök 1884-ben Mecsekszabolcson. Középiskolát, jogakadémiát Pécsen, bányászati akadémiát Selmecebányán

végzett. 1914-ben bevonult mint hdgy a 33. gy. e.-hez, a szerb, Olasz és orosz fronton harcolt; mint fhdgy 1918-ban szerelt le. Ezüst, bronz Sign. laud., Károly cs. k. tulajdonosa. A Dgt szolgálatába lépve mint üz. mérnök, később főmérnök, Pécsbányatelepen működött. 1930 óta a közp. ig. főpénztárosa. A Magy. mérnök- és építészek nemz. szöv., a Bányászati és kohászati egy., a Frontharcos szöv. (intézőbiz.) tagja.

Martinek Hermann ny. Dgt felügy * 1856. Platzenban (Morvaország) Középiskolát Brünnsben, bány. szakiskolát Szomolnokon végzett. 1875-től Pécsbányatelepen Dgt felügy., 1879-től Mecsekszabolcson művez., 1896-tól Pécssett az igazgatóságnál, 1915-től Mecsekszabolcson a számvevőségnél tisztv., 1917-től a könyvelőség vezetője. 1923-ban ment nyugdíjba; a Mecsek egy., a Kath. kör tagja.

oroszi Marton Dénes szőlészeti és borászati főfelügy. * 1873-ban Illésházán, régi birtokos-nemes családból; középiskolát Pozsonyban, Szombathelyen, gazd. akadémiát 1895-ben Keszthelyen, felsőbb gazd. tanfolyamot 1896-ban Bpsten végzett. Gödöllőn a koronauradalomban, majd a tarcali, nagyenyedi szől. szakiskoláknál működött. 1900-tól Pápán, 1914-től Pécssett felügy., 1931 óta főfelügy. A megszállás alatt az állami javak átadását megtagadta, a gépeket elrejtette. A Baranyavárm. gazd. egy., a Pécs-baranyai kertészeti egy. választm. tagja.

Marton József főkönyvelő * 1903-ban Bissén; középiskoláit Pécssett végezte, majd banktisztviselő volt, 1927 óta a városi vízvezeték- és csatornázási üzem főkönyvelője; a Kath. kör pénztárosa.

Máté Antal vendéglős * 1878-ban Nován. Iparát. Zalaegerszegen tanulta ki, Szigetváron, Barcsan üzletvezető, majd 5 évig a pécsi Radócsay vendéglő bérlője volt. 1928 óta saját házában van vendéglője. 1914-18-ig mint a 19. h. gy. e., majd a 306. gy. e. tizedese valamennyi fronton harcolt.

Máté György ny. főtörzsőrm. * 1881-ben Kurdon (Tolna m.) 1906-ban Kaposvárott hiv. tűzoltó, 1907-től v. rendőr, 1919-től áll. rendőr-ellenőr. 1921-beli Pécsre helyezték, 1922-ben

főtörzsőrmester, 1924-beu nyugalomba vonult, azóta a Park-mozi házgondnoka.

Máté József fia, polgári és egyenruha szabóság, alapította 1915-ben M. József, a szabószakosztály volt elnöke és pénztárosa. Cégtuld. 1932 óta M. Jenő. Rendelésre készít polgári és egyenruhát a legjobb kivitelben (vidékre is); közszállítást is vállal.

dr. Máté Károly egyet. m. tanár * 1896-ban Simonmajorban; egyet. tanulmányait Bpsten kezdte meg, 1920-ban szerzett középisk. tanári oklevelet. Közben két évig frontszolgálatot teljesített, mint hdgy szerelt le, több kitünt. tulajd. Több évi tanárkodás után a pécsi áll. főreáliskolához nyert beosztást, egyúttal egyet. német lektor és a Német-intézet könyvtárosa. Külföldi tanulmányutakat tett, a sajtótudomány művelésére a berlini Coll. Hungaricumban eltöltött ösztöndíjas éve alatt specializálta magát. Több tud. értekezést írt, 1933 óta egyet. m. tanár; jelen Ismertetőbe „A. sajtó története Pécssett és Baranyában” címmel. tanulmányt írt.

Matics János ny. I. o. cs. tiszt. * 1882-ben Lengyeltótiiban; 1906-tól állt a csendőrség kötelékében, Kárászon, Bakócán stb. volt őrsparancsnok. 1918-ban mint cs.. a csehek ellen küzdött. 1926-tól I. o. tiszt. 1931 óta nyugdíjban van.

Mattyasovszky-Zsolnay Tibor gyáros * 1882-ben Bpsten; gimnáziumot a cisztercieknél Pécssett, keresk. akadémiát Grácban végzett. A háború alatt az I. honv. huszár e.-ben szolgált, mint szds szerelt le, több kitünt. tulajd. 1903 óta van a Zsolnay-gyár kötelékében, jelenleg a vállalat keresk. vezetője; a Revíziós liga pécsi oszt. elnöke.

Mattyasovszky-Zsolnay Zsolt gyáros * 1884-ben Pécssett; itt végzett gimnáziumot és reált, vegyész-mérnöki oklevelet Bpsten szerzett. Végigküzdötte a világháborút, mint husz. szds szerelt le. 1906 óta áll a Zsolnay-gyár kötelékében, jelenleg a gyár vegyészeti-technikai vezetője.

Mátyus Melitta okl. rajztanár; tanítói oklevelet Pécssett, polg. isk. rajztanári, tanítóképzői rajztanári oklevelet Bpsten a Képzőművészeti főiskolán

nyert, majd mint művésznövendék folytatta tanulmányait. Bpsten, az Erzsébet nőiskolában szakrajzi, Székesfehérváron közismereti tanfolyamot végzett. 1927-től a pécsi leánygimnáziumban óraadó, 1929 óta az iparostanonciskolában rajztanár. A Pécsi képzőművészek társasága tagja; festményeivel több kiállításon vett részt.

Mayer Gusztáv keresk. és iparkamarai fogalmazó * 1901-ben Kaposvárott. A kaposvári főgimnázium és a bpesti keleti akadémia elvégzése után 1921-ben atyja, M. Bertalan üzletében kitanulta a mészáros- és hentesipart. Tanulmányutakat tett Ausztriában, Németországban, Franciaországban, Belgiumban és Svájcban. 1922-től a kaposvári ipartestület tb. jegyzője, 1925 óta a pécsi ker. és iparkamara fogalmazója. A Pécs-baranyai automobil club titkára, törvényszéki hites gépjárműszakértő.

Mayer János ny. máv s. tiszt * 1869-ben Pécsváradon bajor eredetű régi iparoscsaládból; 1895-ben lépett a Máv szolgálatába, 1903 óta kalauz, 1915-től főkalauz; 1931-ben mint s. tiszt vonult nyugalomba. Ház- és szőlőbirtokos. János fia villany és telefon szerelő Franciaországban.

Mayer D. József háztulajdonos * 1855-ben Szombathelyen. Csizmadia ipart tanult, 1874-ben önállósította magát Kaposvárott. 1886-ban a pécsi törvényszék szolgálatába lépett; 1921-ben vonult nyugalomba.

Mecsek egyesület alakult 1891-ben. A második magyar sportegylet, amely 4 évtizedet meghaladó multra tekinthet vissza. 40 év alatt az alkotások olyan sorát létesítette a Mecseken, hogy az rendezettségével, árnyas erdőkben vezető útjaival, pompás kilátótornyjaival, épített pihenőivel és menedékházaival immár messze-földön híres. Szépen fejlődő idegenforgalmunk is elsősorban ennek köszönhető. Az egyesület első elnöke Kardoss Kálmán főispán volt, jelenlegi elnöke dr. Nendtvich Andor kir. tanácsos, polgármester. Örökös tb. elnök Kiss József c. reálisk. igazgató, aki az egyesület alapítója és 42 éven át főtitkára volt

Megyeri kertváros. A belvárostól egy sétányira, a Sátorfő erdős magaslata mellett, a Málom—keszűi országút mentén. Villamos világítás és vízvezeték, elemi iskola, kiépített úthálózat. Felvilágosítást ad: Pécsi városfejlesztő rt. Király-u. 1. I. em. Tel.: 10-16 és 10-17.

Mérő József vm. főlevéltáros * 1879-ben Németbólyban. Középiskoláit és főiskoláit Pécsen végezte. 1921-ben a vm. szolgálatába lépett, mint alleveváltáros; még abban az évben levéltárosi vizsgát tett és fő-levéltárossá lépett elő. 1933 június óta Baranya Vármegye Hivatalos Lapja felelős szerkesztője.

Mestrits Jenő „Belvárosi garage” gép-és autójavító műhely tulajd. * 1872-ben Pécsen. Itt tanult atyjánál, mint segéd Angliában, Ausztriában, Német- és Franciaországban dolgozott. 1906-ban átvette atyja üzemét, azt modern gépekkel a város legnagyobb szaküzemévé fejlesztette. 29 alkalmazottat foglalkoztat. Munkái: a. Zrinyi-intézet, Kath. kör, Nemzeti casino., Cseh-palota, Nemzeti bank, városi bérpaloták, csendőrparancsnokság vízvezeték, és csatornázási munkái, a Délmagyarországi keresk. bank rácsozata, stb. Fiai: Endre, Jenő és Imre az üzem vezetésében segítettek.

Mészáros János m. kir. útmester * 1884-ben Rétszilason; 1914-től mint tényleg. törzsőrm. a szerb és orosz frontokon harcolt, súlyos fejsébet kapott. 1918-ban kinevezték Segesvárra útmesternek, keresk. miniszter. engedéllyel megtartotta állását-1922-ig, akkor helyezték át Pécsre. A Pécs—dolnimiholjáci út baranyai szakaszát és a Pécs—kaposvári utat kezeli. 1930-ban hidépítési továbbképző tanfolyamot végzett; az Utbiztosok orsz. szöv. pénztárnoka.

Meszlényi József nyug. máv főkalauz * 1881-ben Hercegszöllősen. Kat. szolgálata után 1903-ban lépett a Máv kötelékébe Eszéken, 1918-ban menekülnie kellett és Pécsen nyert beosztást. 1930-ban vonult nyugalomba. 1919 óta házbirtokos.

Metz János ny. körjegyző * 1857-ben Gyűdön; iskoláit Pécsen végezte, 1882-ben, nyert oklevelet.

Gyűdön volt gyak., majd s.-jzű, szolgált az áll. selyemtenyésztésnél is. Rácmeckén, 1897-től Hosszúhetényben s.-jzű, 1906-tól körjegyző volt. 1.926-ban vonult nyugdíjba. A hosszúhetényi ÖTE elnöke, 31 évig vm. thb. tag volt.

Mezőgazdasági vegykísérleti állomás. A földm. miniszterium fennhatósága alatt álló intézmény. Foglalkozik minden mezőgazd., ipari és keresk. vonatkozású chemiai kérdéssel. Vegyszeti szakvizsgálatokat, kísérleteket, tanulmányokat végez, szakvéleményeket ad. Mezőgazdasági terményeket, termékeket és cikkeket a hamisítás és élvezhetőség szempontjából megvizsgál. A közig. hatóságok előtt mint szakértő közreműködik. A törvény hatálya alá tartozó anyagok előállítását, feldolgozását végző üzemek, a kereskedések és piacok ellenőrzését végzi a -közönség érdekeinek megvédésére. Magánfelek (gazdák, iparosok, kereskedők), intézetek stb. részére laboratóriumi vegyvizsgálatokat készít és szakvéleményt ad. Talajtani vizsgálatokat eszközöl. Okszerű talajművelésre és trágyázásra gyakorlati tanácsot ad a gazdáknak.

Miasszonyunk zárda; épült Scitovszky János esztergomi érsek, azelőtt pécsi püspök bőkezűségéből 1847 és 1852 között. A rend temploma 1855-ben készült el. A tanítás még az épület teljes befejezése előtt, 1851/52. isk. évben megindult. A rend vezetése alatt ezidő szerint belső és külső elemi iskola, polgári leányiskola, leánygimnázium és tanítónőképző-intézet van, a tanítást túlnyomó részben a Miasszonyunkról nevezett női rend tagjai végzik. Az intézetben internátus is van bennlakó növendékek részére. Az intézet és különösen a bennlakó növendékek a háború és a megszállás alatt jelentékeny kharitatív munkát fejtettek ki; a Hadsegélyző hivatal részére nagymennyiségű ruhaneműt készítettek, a háború alatt minden kézimunka a hadsereg részére készült. Itt himezték azt a zászlót is, amely alatt a nemzeti hadsereg 1921-ben Pécsre bevonult.

Mihálovics András és fia tetőfedő mesterek. (Megyeri út 5. Tel. 26-30) M. A. -régí pécsi tetőfedő család sarja, 1901 óta önálló; az ipartest.

előlj. tagja, a szak-oszt. elnöke. Fia, Jenő 1926 óta társ. A cég készítette a Fa- és fémipari szakiskola, a Klebersberg-tanoncotthon, több városi bérház stb. tetőfedő munkáit. Vállal cserép-, pala-, kátránypapír- és fa cement-fedést.

dr. Mihalics Mihály ny. főszolgabíró 1876-ban Felsőkázméron; Bpsten jogot végzett, áll. szolgálatba lépett 1898-ban, közig. szolgálatba 1902-ben. Mint főszolgabírót a megszállás alatt internálták és elmozdították, 1923 óta a magyar kormány folyósítja nyugdíjilletményeit. A háború alatt a harctéren teljesített szolgálatot; a hadiékítményes Ferenc J. r. (a kardokkal.) stb. tulajd., 1919 óta a Kisgazdák Lapja és Landpost felelős szerkesztője.

Miklós Mihály angol úridivat szabó: Pécssett, Bpsten, Zágrábban, Lovranában és Abbaziában dolgozott. 1925 óta önálló. — 1915-18 közt az 52. gy. e.-ben orosz és olasz fronton harcolt, kitüntetései: bronz vit. érem, Károly cs. k., szolg. érem.

Miklós Péter ny. cs. tiszth. * 1859-ben Iszkaszentgyörgyön (Fehér m.). A 69. gy. e.-ből lépett át a csendőrség kötelékébe. Cecén, Fehérváron, Felsősegeden, Csökölyben, Sásdon és Szolnokon szolgált, 1907-ben vonult nyugalomba. Kor. ezüstérem, jub. és szolg. k., német csász. érdemérem, 3 miniszt., 6 ker. dics.-okirat tulajd.

Miltényi László cégvezető * 1898-ban Pécssett; reál-gimnáziumot végzett, majd jogi tanulmányokat folytatott. 1916-ban bevonult, harcolt az orosz, román és olasz fronton, mint hdgy szerelt le. Vit. érem, több háb. kitüntetés tulajd. Leszerelés után a Pécsi keresk. és iparbank rt., majd a Dunántuli bank r t. kötelékébe lépett. A Nemz. casino ellenőre, a Magy. nemz. szöv. pécs-baranyai köre számvizsgálója, a Defhe dominusa, stb.

br. Mirbach Julia intézeti igazgató * Sombereken. Tanítói oklevelet Pécssett, tanárit Bpsten, az „Angol kisasszonyok” intézetében nyert. Pécssett a „Mária”-intézetben felügyelő, a „Notre Dame”-zárdában tanító, tanár és felügyelő volt. 1925-ben alapította a jelenleg „Sancta Mária

női otthonegyesület" c. fennálló intézetet. A háztartási és továbbképző iskola igazgatója és tanára.

dr. Misángyi Vilmos műgyet. ny. r. tanár (Bpest) * 1880-ban Pécssett. Középiskoláit Pécssett, műgyet. tanulmányait Bpsten végezte. Gépészmérnöki oklevelet és műszaki doktorátust szerzett. Két évig tanár s. a József-műgyetemen. 1907-ben a Máv szolgálatába lépett és főfelügyelői rangot ért el. 1924 óta a József műgyetemen a mechanikai-technológiai tanszék ny. r. tanára. Tudományos működése felöleli a vas- és fémipar, faipar, textilipar, papírgyártás és a sokszorosító ipar területét. Számos magyar, német, angol és amerikai tudományos egyesület tagja. Irod. tevékenységet szaklapokban fejt ki.

Miskrits Imre háztulajdonos * 1859-ben Pécssett; 1896 és 1922 között virágzó cipészüzeme volt, azóta szőlőgazdálkodással foglalkozik. 3 holdon nemesített borszőlőt termel. Az Ipartestület, Keresk. és iparbank rt. volt vál. tagja.

Molnár Arthur műszerész-mester; üzlete 1910-ben alakult Deák-u. 2. sz. alatt, Pécssett az első író- és számológép szaküzlet volt. 1928-ban Széchenyi-tér 15. sz. alá (Nádor-szálló épülete) helyezte megnagyobbított üzletét, ugyanakkor rádió-, csillár- és villamoscikkre is berendezkedett.

Molnár Rezső ny. Dgt felügy. * 1868-ban Pécssett. 1881-ben lépett Pécsbányatelepen a Dgt szolgálatába. 1893-tól a pécsi igazgatóságnál s. tisztv., 1902-től tisztv., 1916-tól a kiadó- és iktató oszt. főnöke volt, 44 évi szolgálat után 1926-ban ment nyugdíjba; a Budai külv. kat. kör, a Mecsek egy. tagja.

Molvay és Hoffmann hentes- és mészárosüzem. Tulajdonosok M. Ferenc (l. o.) és H. Antal (l. o.). A cég a szakma minden ágával foglalkozik, nagyban hisz a sertést saját telepén.

Molvay Ferenc hentesmester * 1877-ben Siklóson; iparát Szigetváron tanulta ki, Pécssett, Kaposváron, Bpsten dolgozott. 1909 óta önálló, 1914 óta a Molvay és Hoffmann-cég társtulajdonosa. A háborút a szerb, orosz és olasz

fronton küzdötte végig, kor. vas k., bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1929 óta v. thb. tag, az Iparkamara beltagja.

Mondschein Béla rt. igazgató. Középisk. tanulmányai elvégzése után kereskedői pályára lépett és a Barcsi keresk. rt. igazgatója volt. 1920-ban alapította meg a Fűszerkereskedők áruforgalmi rt.-át, amely az ő igazgatása alatt a Dunántúl legjelentékenyebb fűszer nagykeresk. vállalatává emelkedett. Az OMKE közp. tanácsosa.

Mór-kollegium. Lakást, ételmezést nyújt az Erzsébet-tudományegyetem férfighallgatóinak és gondoskodik mindarról, amire a mai keresztény ifjúnak vallási, szellemi és társadalmi téren igénye lehet. 15.000 kötetből álló könyvtár, olvasó-, társalgó-, zongora- és zeneterem, sport területek, árnyas kert áll az ifjúság rendelkezésére. Az intézetben nyugati nyelveket, zenét, gyors- és gépirást is lehet tanulni. Igazgató: dr. Vargha Damján, ciszt. áldozópap, egyet. ny. r. tanár. (l. o.)

Morvay Dezső cukrászmester * 1889-ben Csebényben, ahol atyja 42 évig ig. tanító volt. A cukrászipart Pécssett tanulta ki, mint segéd Bpsten, Zágrábban, Grác1.~ és Pragerhofban dolgozott. 1912-ben átvette tanítómestere, Csapó István 1870-ben alapított üzletét, különlegességeket is gyárt. Az Ipartest. elülj. tagja, a cukrász. szakoszt. elnöke.

dr. Mosonyi Dénes kanonok * 1874-ben, pappá szentelték 1898-ban. 1906-tól püspöki szertartó, 1907-től c. pápai káplán, 1911-től szentsz. tanácsos, 1913-tól' püsp. ir. igazg., 1915-től c. pápai kamarás, 1917-től kanonok, 1918-tól szalkai c. apát, 1921-től püsp. helynök, 1922-től pápai protonotárius, 1924-től ör., 1930-tól éneklőkanonok. 1926 óta gr. Zichy Gyula. érsek oldalán Kalocsán él.

dr. Mosonyi Géza ügyvéd * 1876-ban Bodvicán (Somogy m.). Középiskoláit és; a jogot Pécssett végezte, doktorátust Kolozsvárott, ügyvédi vizsgát 1904-ben Bpsten tett, azóta pécsi ügyvéd. Volt tb... vm. árvaszéki ülnök; 25 év óta vm. tb. ügyész, ill. tb. tisztí főügyész. A pécsi ügyvédi kamarának 2 éven át volt ügyésze, a Nemzeti casino ügyésze,

Pécs városa thb. volt vir. jogú tagja.

Mozgósításkor a 19. népf. e.-be vonult be, később a „szerbiai portyázó cs. század” parancsnoka lett. Mint népf. szds szerelt le.

dr. Moussong Nándor máv titkár.(Bpest) * 1882-ben Bonyhádvarasdón. Középiskoláit és jogi tanulmányait Pécssett végezte; Kolozsvárott doktorált 1918-ban-Pályáját 1903-ban kezdte meg a zágrábi üzletvezetőségnél; Szentlőrincen és Fiumében fogalmazó. 1915-től a háború végéig a 10., 11. és 12. sz. táb. szállításvezetőségnél teljesített szolgálatot Szarajevóban, Aradon és Kolozsvárott. Az összeomlás után a bpesti közp. igazgatóságnál nyert beosztást. Kitüntetései: arany érdem k. (a vit. érem szalagján).

Müller Antal ny. ig. tanító * 1864-ben Lippón; iskoláit Pécssett végezte, 1.881-ben; nyert oklevelet. Pélmonostoron működött-s itt dalárdát és önszegélyző egyesületet-alapított, ezeknek vezetője, ill. könyvelője lett. 1921-től igazgató. 1922-ben Pécs-váradra helyezték, innen vonult 1922-ben nyugdíjba. 3 esetben kapott kitüntetést.

Müller Boldizsár ny. kántortanító 1880-ban Lőcsön. A képzőt Csurgón végezte 1899-ben. Baranyavár, Hercegszöllős, Illoeska Lőcs, Németpalkonya községekben működött. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, szerb, olasz fronton harcolt, mint hdgy szerelt le. Károly cs. k. tulajd. 1918-tól Marázán, 1929-től Szalántán tanított, 1933-ban nyugalomba vonult. Szalántán és Németpalkonyán képv. test. tag volt

Müller Győző m. kir. áll. végrehajtó * 1877-ben Nyitrán. Itt és Pozsonyban végezte iskoláit, Bpsten 6 évig ügyvédi irodavezető volt. 1906 óta pécsi végrehajtó. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb fronton harcolt, 1918-ban szerelt le és visszatért hivatalába.

dr. Müller Gyula miniszt. számellenőr (Bpest) * 1894-ben Pécssett. Középiskolát, jogakadémiát Pécssett végzett, áll. tud. doktorátust Szegeden szerzett, elvégezte a keleti akadémiát és áll. számviteltani államvizsgát tett. Tápiószelén közig. gyak. 1915-ben a 19. h. gy. e.-ben a román, olasz és orosz frontokon küzdött. Mint hdgy szerelt le. A

rokkantellátási osztályban előbb a hadügy, majd a népjóléti, -végül újra a honvédelmi miniszt.-ban teljesít szolgálatot. A rokkantügyek elismert szakértője. Önálló szépirodalmi és zenei kiadványai jelentek meg. Több társadalmi egyesület vezető tagja.

dr. Müller István ügyvéd * 1893-ban, Pécssett; középiskolát Kecskeméten, jogot Pécssett és Bpsten végzett. 1919-ben tette le az ügyvédi vizsgát, azóta Pécssett folytat ügyvédi, gyakorlatot. Az Orsz. ügyvédszöv. titkára, a pécsi ref. egyházközség tanácsjegyzője.

id. dr. Müller János ügyvéd 1860-ban Püspöknádasdon; középiskoláit Bonyhádon és Kiskunhalason., jogi tanulmányait Bpsten végezte. 1890 óta pécsi ügyvéd., 1910-1918 között v. thb. tag volt. Hosszú ideig volt a pécsi ref. egyház gondnoka és az Orsz. ügyvédszöv. elnöke.

ifj. dr. Müller János ügyvéd * 1898-ban Pécssett; itt végezte a középiskolát, 1916/18-ban a 6. gy. e.-ben az orosz és olasz harctéren küzdött, megsebesült. 1929 óta ügyvéd. 1921/25-ben a Pécsi Est szinikritikusa, közben a Pécsi Színpad szerkesztője volt.

Müller Károly, a „Baranya”-szálloda tulajdonosa * 1894-ben Villányon; mint mészáros-hentes 1911-ben szabadult fel. Eszéken, Villányon, Pécsen és Bonyhádon segédeskedett. 1914-ben bevonult a 19. gy. e.-hez, az orosz fronton harcolt 47 - hónapig; bronz vit. érem tulajd. 1920 óta önálló mészáros, 1927-ben alapította a szállodát és vendéglőt.

Müller Lajos művezető * 1898-ban Vasason. Pécssett tanulta ki a géplakatos ipart, 1913-ban felszabadult. 1915-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, az orosz fronton harcolt, megsebesült, majd a repülőmotorok tanulmányozására Ausztriába és Németországba küldték. Kitüntetései: vas érdem k., Károly cs. k., 1918-tól Budapesten, majd Pécssett dolgozott, 1926-tól a Baranyai gazdák rt.-nél főszerelő, 1929 óta művezető.

Nagy Ákos mézeskalácsos és viaszgyertya készítő * 1877-ben Nagyikindán, ott tanulta ki iparát, 1894-ben szabadult fel. Mint segéd

Bpsten, Szegeden, Pozsonyban és Pécssett dolgozott, itt lett 1905-ben önálló. 1907-ben a pécsi orsz. kiállításon áll. érmet kapott. A szakma minden ágát műveli; az Ipartest. elülj. tagja, a szakosztály alelnöke.

Nagy Elek, a v. villamos- és légszesztelep igazgatója * 1884-ben Sárközön (Szatmár m.). Középiskoláit Hódmezővásárhelyen végezte, a bpesti műegyetemen 1908-ban szerezte meg a gépészmérnöki oklevelet. 1909-től a Ganz-féle villamossági gyár mérnöke, 1912-től az Arad—hegyaljai villamos vasút, 1916-tól a pozsonyi városi villamos vasút főmérnöke. majd igazgatója, 1922-ben átvette a városi villamos- és légszesztelep vezetését, amelynek t925 óta kinevezett igazgatója.

Nagy Gyula ny. körjegyző, tb. szolgabíró * 1849-ben Vajszlón, régi pozsonyi nemesi családból. 1870-ben lépett Siklóson a közig. pályára. 1880-tól a baranyavári főszb. hivatalban tb. szb., 1888-tól Dárdán vez. jegyző volt. 1915-ben ment nyugdíjba. Schaumburg Lippe hg-i házirend IV. o. érdemk tulajd.

Nagy István ny. altiszt * 1857-ben Püspökszentlászlón. 1887-től a sásdi főszolgabírói hivatalnál, 1890-től a pécsvárosi rendőrség kötelékében szolgált, 1903-tól főkapitányi altiszt volt. 1927-ben vonult nyugalmába. Kétszer részesült kitüntetésben.

Nagy János épület- és műlakatos üzeme. (Nagyatyja, Papp István alapította 1860-ban. Atyja, N. János vezette 1926-ig, halálig.) Különleges tűzhely- és fűtőberendezés készítő, de a szakma minden ágában működik. A cég számos kiállításon vett részt és több elismerő oklevelet nyert.

dr. Nagy Károly ny. áll. pénztári főtiszt * 1884-ben Abaújszántón; középiskoláit Sárospatakon, Késmárkon, a jogot Pécssett végezte. Abaújszántón a. ü. gyakornok, 1907-től Szentlőrincen, 1911-től Pécssett adótiszt. 1918-tól főtiszt lett; a Megszállás alatt a titkos kincstári pénzt kezelte, érdemeiért soron kívül előlépett. 1926-ban ment nyugdíjba. 1927 óta a Pécsi keresk. és iparkamara mellett

működő OHE referense.

dr. Nagy László ügyvéd. * 1877-ben Kisgyulán. Középiskoláit és a jogot Pécssett végezte. Utána Pécs város szolgálatába lépett mint gyakornok, majd aljegyző, árvaszéki ülnök, h. tanácsnok és tb. főjegyző. 1923-ban nyugalomba vonult. Az Erzsébet tud. egyetemen ledoktorált és 1928-ban Bpsten letette az ügyvédi vizsgát. Azóta Pécssett folytat ügyvédi gyakorlatot. A Szigeti külv. Szt Ferenc egyházközség és a Szigeti külv. kat. kör ügyésze.

Nagybercsényi jótékony egyesület. Alakult 1923-ban. Két évi szünetelés után újra alakult 1925-ben. Célja: jótékonykodás, karácsonykor árvák, özvegyek és elaggott iparosok segélyezése; taglétszám: 150. Műkedvelő gárdája és zenekara is van. Fővédnök: Schmauser Mihály, elnök: Narizsán Imre.

Nahodil Ede ny. Dgt tisztv. * 1886-ban Pécssett. Mint rapidíjas lépett a Dgt szolgálatába Pécsbányatelepen, 1913-tól az anyagraktárban dolgozott, 1914-ben bevonult a 8. husz. e.-hez, az orosz fronton. harcolt, 1918-ban szerelt le; 1920-ban Bécsbe helyezték át; t922-ben mint tisztv. került vissza Pécsre az ig.-ság könyvelési osztályába. 1925-ben nyugdíjba ment.

ifj. Némedy Béla sütőmester * 1904-ben Szigetváron, iparát Pécssett tanulta, mint segéd. 9 évig dolgozott. 1929-től volt önálló Pécssett, 1930 óta Pécsbányatelepen. Dgt szállítója, számos társadalmi és kulturális egyesület tagja.

Nemes István ny-. máv vizsg. főkalauz 1875-ben Várdarócon; 1899-től állott a Máv kötelékében., málházó, 14 évig vonatkísérő volt. 1913-ban helyezték Pécsre, 1923-ban mint főkalauz ment nyugdíjba. Háborús szolgálataiért a kor. vas érdem-keresztet kapta.

Németh Elekné Döry Katalin postamester * Görösgalon; iskoláit Kaposvárott végezte. Mint kisegítő működött édesanyja mellett Görösgalon. Több helyen volt h., 1914-től Pusztakovácsiban, 1923 óta Pécsbányatelepen postamester.

„Németh" női kalap divatterem. (Tulajd.: Kerpner Károlyné.) Cégét 1920-ban alapította,

1930-ban megnagyobbítva újjá-alakította. Bécsi, párisi és németországi tanulmányútjaiból a legdivatosabb kül földi mintákat hozza magával. Állandó raktárt tart külföldi divaticikkekből.

Németh Vilmos dgt tanító * 1890-ben Keszthelyen; középiskoláit, tanítóképzőt Pécsen végzett, jogot is hallgatott és 2 alapvizsgát tett. Mecsekszabolcon rk. tanító volt, az 52. gy. e.-ben végigharcolta a háborút mint hdgy szerelt le; kizezüst. bronz Vit. érem, Károly cs. k., seb., hál). emlékérem tulajd. 1920-tól dgt tanító, 1927 óta Pécsbányatelepen működik. Levente főoktató.

dr. Nendtvich Andor kir. tanácsos, polgármester * 1867-ben Pécsen; középiskoláit és jogot ugyanitt végezte. Pályafutását 1890-ben a pécsi kir. törvényszéknél kezdte meg mint joggyakornok. 1891-ben lépett a város szolgálatába mint aljegyző, 1894-ben árvaszéki ülnök, 1896-ban tanácsnok, 1898-ban árvaszéki elnök és h. polgármester, 1905 óta polgármester'. Az Erzsébet tud. egyetem, felállítása körül. szerzett nagy érdemei elismerésül 1927-ben díszdoktorrá avatta.

Nendtvich Vilma felügy. óvónő; a pozsonyi áll. képzőt végezte. 1894-től a Makár-u. közs. óvoda vezetője, 1913 óta fel-ügy. óvónő. A háború alatt 37 hónapig; az orosz fronton a pécsi vöröskereszt különítmény vezetője volt. Kitüntetései I. és II. o. vörösk. érd. k., arany érdem k. (a. vit. érem szalagján), háb. emlékérem. A Jótékony négy. választm., számos társ. egy. vez. tagja.

dr. Neuber Ernő egyet. ny. r. tanár * 1886-ban Szolnokon; középiskoláit s egyet. tanulmányait Bpsten végezte. 1912-ben a Réczey seb. klinikán műtőnövendék, majd Verebély professzor oldalán működik. A háború alatt kat. szolgálatot teljesít és különböző helyeken vezeti a sebészeti kórházakat 1921-től a bpesti I. sz. seb. klinika első tanársegéde, Bakay professzor távozása óta az Erzsébet tud. egyetem ny. r. tanára és a sebészeti klinika igazgatója.

Neumann Sándor tejjgazdasági vállalata. (Fejérváry-u. 9. Tel.: 11-64. Alapítási év: 1917.) N. S. elvégezte a szabadkai földműves iskolát, 1909-ben a sárvári tejjgazdasági szakiskolát és

1930-ban szakvizsgát tett a magyaróvári gazd. akadémián. Pécsre mint a Pécsi tejszarnok üzemvezetője került. 1914-ben Olasz közs. tejszöv. bérlője, 1917-ben megalapította Pécsi vállalatát, amelyet napi 1000 l. tej feldolgozásáról 15-16.000-re emelt. Jelenleg a cég 45 tisztviselőt és munkást foglalkoztat és Pécs tejszükségletének 40 %-át látja el. Gyártmányaival a bpesti, székesfehérvári, kaposvári, londoni és barcelonai kiállításon számos elismerő oklevelet, arany- és ezüstérmét nyert. Az Orsz. tejjgazd. szöv. vajgyártási osztályának elnöke.

Niedermayer János csellóművész, cselló-és zongoratanár * 1872-ben Lambachban (Ausztria). Mint székesgyh. kántor elvégezte a Nemzeti zenede cselló tanszakát. 16 évig tanított a városi zeneiskolában, jelenleg a Pius gimnázium tanára. Az egyh. énekkarban 43 éve magán tenorénekes; a Filharmoniai társ.-nak hosszú ideig tagja volt, több hangversenyt is adott.

Nikelszky Géza festőművész 1877-ben Szatmárnémetiben. A gimnáziumot ugyanott, az iparművészeti főiskolát Bpsten végezte. 1897-től Münchenben Hollósi Simon., Grünwald Béla és A. Eschle növendéke volt. Hazatérte után megfestette a Szatmári gör. kath. templom nagy oltárképét. 1899 óta a Zsolnay-gyár tervező iparművésze. A tárlatokon önálló festményeivel szerepel. A pécsi napilapok állandó dolgozótársa, 3 verses kötete jelent meg.

Nikolovits Miklós bolgár-kertész * 1876-ban Szilkevén (Bulgária). 1890-ben került Magyarországra, 1904 óta önálló. Pécsen 44, Mecsekalján 24, Kaposváron 16 holdas kertgazdasága van, a legtökéletesebb gazd. eszközökkel felszerelve.

Nizsnyik Gyula ny. p. ü.-őri főszemlész * 1874-ben Geletneken; 1893-tól állott p. ü. szolgálatban. Állomáshelyei: Balassagyarmat, Nagyenyed, Szatmárnémeti, Vízakna, Tövis, mikor a románok kiutasították: Kismarton, Adony és Pécs. 1928-ban ment nyugdíjba. Több ízben kapott okirati és pénzbeli elismerést.

Notter József teherautó fuvarozási vállalata.

(Katalin-u. 10. Tel.: 14-07. Alapítva: 1929.)

Vállal: mindennemű teher- és könnyű fuvarozást helyben s vidékre; költözködések alkalmával bútorfuvarozást megbízhatóan és pontosan. Vidékre hús-, árú, gyümölcs és élőállatok szállítását végzi 2 teherautóval.

Novák István bérautófuvarozó és autójavító üzeme. (Alapítási év: 1912.) A város egyik legrégebbi fuvarozó vállalata, autófuvarozásra is elsőnek tért át. Jelenleg 1 kocsival dolgozik. Autójavító üzeme is 1912 óta áll fenn.

Novák József bérkocsi és bérautófuvarozó vállalata. 1908 óta önálló; az 1., 21. és 54. bérkocsik tulajdonosa volt. 1925-ben áttért az autófuvarozásra, 3 gépkocsija és 2 lovas gummikerekűje van. A Pécsi autotaxi egy. elnöke, a nagyvezüst vit. érem tulajd.

Nowotarski A. és fia kertészet, virágkötészet, faiskola (Munkácsy M.-u. 20. Tel.: 27-67., tulajd.: Rösch Róbert és neje, Nowotarski Marianne). Alapította 1850-ben N. Antal; utóda: fia Miksa, majd veje: Rösch Róbert, aki sok évi hazai és külföldi gyakorlattal rendelkezik. A telep különlegességei: díszfák, díszcserjék, tűlevelű fák, táj- és díszkertészet. Kiállításokon arany- és ezüst érmeket, díszokleveleket nyertek.

Nowotarski József rádió- és villanyszerelő. (Ágoston-u. 22. Tel.: 14-01.) 9 évig Graef János-cégnél dolgozott. Végez; rádiójavítást, alakítást, antenna- és villanyszerelést, akkumulátortöltést és javítást, villanymotor-javítást és tekerceselést. Állandó raktárt tart detektoros- és lámpás készülékekből.

Nyáry Pál ref. esp. lelkész * 1879-ben Dunavecscsén a nyáregyházi Nyáryak családjából. Középközpontú és a teológiát Bpsten végezte; már mint IV. éves teológus Szalkszentmártonban s. lelkész. 1902-ben Petry Elek püspök h. rendeletére pécsi s. lelkész, 1903-ban a közben anyásított pécsi egyház egyhangulag lelkipásztorává választja. 1912-től egyházm. aljzó, 1916 óta tanácsbíró, 1924 óta a Bethánia egy. orsz. elnöke. Mint a C. E. szöv. kiküldöttje több külföldi utat tett. 3 kötet egyh. beszéde jelent meg; a Mustármag c. belmissziói

folyóirat fő-, a Pécsi Reformátusok Lapja fel. szerkesztője, 1928 óta a felsőbaranyai ref. egyházm. esperese.

Nyers József gazdálkodó * 1868-ban Nagyberkiben, régi somogyi birtokos családból. Vásárosdombón gazdálkodott, 18 évig a rk. templom gondnoka, az iskolaszék tagja, elnöke volt. 1923-ban bérbe adta birtokát, Pécsre költözött, házat vásárolt; fia: István, a „Magyar Városok Monografiája” munkatársa.

vit. dr. özv. Nyirő Sándorné Waisz Mária Vilma iparisk. óraadó * Székesfehérvárott; iskoláit Szekszárdon végezte, szakképzettségét Pécsen szerezte. 1929 óta a pécsi nőipariskolában szakrajtot és varrást tanít. Férje mint zls a szerb fronton, a lozsnicai ütközetben, roham közben hősi halált halt. Halála után, 1927-ben avatták vitézzé. Fiai: Péter (hdgy), Sándor (a Ludovica ac. növendéke).

Oczvirk Ede ny. m. kir. főbányatanácsos * 1862-ben Knapovceben; középiskolát, bány. főiskolát Körmöcbányán végzett. 1889-ben Salgótarjánban bányagyakornok, 1890-től Selmecebányán, 1896-tól Pécsen, 1908-tól Petrozsényben bányásziskolai tanár, 1915-től tanácsos, 1919-től főtanácsos, 1920-ban visszatért Salgótarjánba, majd Pécsre, 1922-ben ment nyugdíjba; fia: László (plébános Erdélyben).

Ollé István vm. II. főjegyző * 1886-ban Pécsen. Középközp. és jogi tanulmányait u. itt végezte. Vm. szolgálatban 1909 óta áll. 1913-ban Sásdon, 1914/15-ben Siklóson, 1915/16-ban Mohácson, 1916-tól Szentlőrincen, 1922-től újból Sásdon szolgabíró. 1929 óta a központban II. főjegyző.

Oppé Emil, a tűzoltózenekar vezetője (kárpitós m.) * 1891-ben Városlődön; a háború alatt a 19. h. gy. e. zenekarában hegedűt s szárnykürtöt játszott. Leszerelése után megalapította a Zsolnay-gyári zenekart, majd 55 tagú saját zenekart szervezett, s azzal számos ünnepélyen, bálon szerepelt. 1928 taggal. Sok zenészt nevelt hivatásos zenekarok részére. Zeneszerzéssel is foglalkozik.

Oppermann János ny. máv főraktárnok * 1856-

ban, résztvett az 1878-iki boszniai okkupációban 1883-ban, mint örm. lépett át a Máv szolgálatába. Állandóan Boszniában teljesített szolgálatot, 1919-ben nyugalomba vonult. Gyermekai: Ilonka: (Kopács Viktor ny. máv tisztviselő neje), Juliska (Rákóczy Tivadar p. ü. -ig főellenőr neje), János (szerzetes néven Balduin., ciszt. tanár s áldozópap), József (okl. jegyző, jegyzőgyakornok).

dr. Orbán István keresk. és iparkamamai titkár * 1886-ban Kőszegen; jogot Pécsen és Kolozsváron végzett, a pécsi p. ü. igazgatóságánál fogalmazó, majd titkár. 1925 óta a Pécsi keresk. és iparkamara szolgálatában áll, 1926 óta kamarai titkár.

guthi Ország Margit okl. zenetanár Rimaszombaton. 6 évig volt a pécsi városi zeneiskolában a zongora szak növendéke. Két évig magánúton, 2 évig a bpesti Fodor zeneiskolában tanult; a Zeneművészeti főiskolában Nagy Géza és Lenk István tanítványa volt. 1930-ban zenetanári oklevelet nyert, azóta a pécsi ref. leány-nevelőintézet zenetanára. Több önálló hangversenyt is adott.

Orvosi műszer- és kórházberendezési rt. (Széchenyi-tér 9-10. Tel.: 20-59. Alapítási év: 1930.); a város egyedüli szaküzlete. Az összes orvosi műszerek, bútorok és betegápolási cikkek, foto, hazai és külföldi illatszerek, laboratóriumi üvegáruk és kötszerek állandó raktára. Vezető: Göbel Kálmán gyógyszerész, ig. tagok: dr. Antal Aladár és dr. Vásárhelyi Gyula.

Ozanich Gyula okl. bányamérnök, dgt bányafőfelügy. * 1887-beu Temesvárott. A bányászati főiskolát 1908-ban Selmecebányán végezte; azután egyéves önkéntes volt Klosterneuburgban a hidászoknál. 1909 óta a Dgt pécsi bányauzemeinél áll alkalmazásban, 1920 óta a pécsi bányakerület főnöke. A háborúban az autócsapatoknál szolgált, mint egy gépkocsioszlop parancsnoka, utoljára főhídi rangban. Kitüntetései: Sign. laud. és háb. emlékérem. Városi thb. tag, a Nemzeti egység pártja pécsbányatelepi elnöke stb.

Páhok István magánnyomozó * 1869-ben Újdombovárott. 1899-ben lépett a pécsi v.

rendőrség szolgálatába, az átszervezéskor áll. kötelékbe került, 1931-ben mint főtörzsörm. szerelt le. Bpsten nyomozói iskolát, rendőrkutyaaidomító tanfolyamot végzett. Versenyeken kutyáival arany, ezüst érmeget, 18 díszoklevelet, számos dísztárgyat nyert. Körülbelül 200 fajkuttyát nevelt. Számos sikeres nyomozást végzett. A Magy. rendőrkutya egy., Orsz. ebtenyésztők egy. választm.- Dobermantenyésztő egy. tagja.

Pajor Dénes magántisztv. * 1903-ban Pécsen; a PSC főtitkára, a MASz ker. Pénztárosa, a Magyar ökölvívó szöv. ker. titkára, a Pécsi Napló h. sportrovatvezetője, a Sporthírlap pécsi tudósítója.

Páll Ödön férfisزابó üzeme. (Széchenyi-tér 18. Tel.: 28-89. Alapítva 1913-ban.) .Az ország legnagyobb mértékszerinti szabósága, 45 munkást, 2 szabászt foglalkoztat. Bőrárut és egyenruházati cikkeket is készít. Állandó raktárt tart hazai és külföldi szövetekből. A cégtulajd. Kolozsváron, Marosvásárhelyen, Eszéken stb. dolgozott; a 43. gy. e.-ben 38 hónapot töltött az orosz és olasz harctereken. Kitüntetései: kisezüst, bronz vit. érem, kor. vas érd. k. stb.

Palais Géza ny. főszámvevő * 1881-ben Bogdásán. Mint műszerész bejárta Középeurópát, 1902-től a 8. h. busz., majd a 9. h. gy. e.-ben szolgált, 1914-ben az orosz fronton 9 sebet kapott. Kor. ezüst érdem k., Károly cs. k. tulajd. 1926-ban leszerelt és megalapította írógép szaküzletét. A „Royal” írógép déldunántúli képviselője. Kaposváron fiókja van (fia: Géza vezeti).

Palecskó Lipót üzletvezető * 1876-ban Stooszon (Abauj-Torna vm.); 1893-ban szabadult fel a Matros János cégnél, Miskolcon, Nagykárolyban segédeskedett. 1898-tól a Hamerli J. és tsai cég üzletvezetője. 1933 óta a Hamerli József cég fiókvezetője. A Baranyai méhészkör egyik alapítója, gazd. előadója és könyvtárosa.

Pálfy Mihály ny. rendőrörm. * 1879-ben Várfalván. A 21. h. gy. e.-ben teljesített kat. szolgálatot. 1902-ben Kolozsváron a rendőrség kötelékébe lépett. 1922-ben megtagadta az eskü letételét, Pécsre jött, itt szolgált tovább. 1926-ban

nyugdíjba vonult.

Palka István épület- és bútor asztalos m. Iparát Pécssett tanulta ki, mint segéd itt, Bpsten és a Balkánon dolgozott. A háborút a korneuburgi vas. e.-ben szolgálta végig. 1928 óta önálló. Géperőre berendezett üzeme a szakma minden ágával foglalkozik. (A dömörkapui menedékház stb. munkáit készítette.) Gyártmányaiból készárú raktárt tart.

Pánczél Ottó ny. min. tanácsos * 1865-ben Besztercebányán; erd. főiskolát Selmecebányán végzett, erd. mérn. okl. Bpsten szerzett. 3 havi külföldi tanulmányát után erd. mér. a Közalapítv. hivatalnál. 1893-tól a földmív. minisztérium kötelékében alerdőfegy. 1904-től Pécssett erdőfelügy., 1916-tól főerdőtanácsos. 1922-ben min. tanácsosi ranggal megy nyugalomba, azóta a Dunántuli erdőgazd. és faipari rt. igazgatója.

Pannonia sörfőző. Az ország egyik legrégebbi sörháza, 1911 óta a Hazai bank érdekkörében mint rt. működik. A gyárnak három Ganz-Danubius, 12 légkörnyomású gőzkazánja van; központi 250 HP gőzgép tartja üzemben a nagy műjéggyár hűtőgépeit és az óriási dinamót, mely elektromos erővel látja el a telepet. A sörfőző- és kezelőhelyiségek és az erjesztőkádaknak falai Zsolnay fayance-csempékkel vannak burkolva. A főzőház ragyogó üstjei, az automatikus palack- és hordómosó berendezések még a laikusra is szenzáció erejével hatnak. A gyár saját hegyi (bálicsi) forrásainak vizét használja. Műjéggyára nemcsak Pécs, de Baranya és a szomszédos megyék jégzsükségletét is el tudja látni.

Pannonia-szálloda a Dunántuli bank rt. házikezelésében Pécs, Király ucca 5. Az egyébként is korszerűen épített szállodát a bank teljesen modernizálta, új berendezéssel és felszereléssel látta el. Ma a város legmodernebb szállodája. Lift, központi fűtés, állandó hideg-meleg folyóvíz, fürdőszobák, bankett- és díszterem állanak a nagyközönség rendelkezésére. Belső díszcsarnoka több társaság állandó összejöveteli helye. A Királyi. magyar automobil. club, a Nationaler Deutscher Automobil Club, a Pécs-baranyai autó-

és motor club, Rotary club hivatalos helye.

Papp József okl. tánctanár * 1898-ban Zsibóton (Somogy vm.). Pécssett végzett középiskolát. Bpsten 1924-ben nyert tánctanári oklevelet. Pécssett, Dombóvárrott, Szigetváron tanít, tanfolyamait a középosztály- ifjúsága részére tartja. A. Tánctanárok orsz. egy. és a Tánctanárok nemzetközi egy. (Páris) tagja.

Parill Hubert börgy. főgépész * 1874-ben Blantzkón; Pécssett tanulta ki a géplakatos ipart, 1903-tól a Harkány-hévízi kendergyár, 1911-től az Első pécsi börgyár főgépésze. Szaktanfolyamokat végzett, az összes gépek kezeléséről vizsgát tett. Az egész gyár gépberendezése (500 HP) vezetése alatt áll. 30-40 ember dolgozik a keze alatt. A Börgyári TC alelnöke, a 48-as kör választm. tagja.

Pártos Adel polg. isk. tanár * Jerszegen (Krassó-Szörény m.); tanári oklevelet Bpsten nyert. Működését Eperjesen kezdte meg, 3 évig tanított Dunaföldvárom 1918 óta Pécssett. Az önképzőkör tanárelnöke, ifj. könyvtáros, a Szívgyárda és a Szoc. misszió csoport L vezetője.

Partos Endre v. th. útbiztos * 1907-ben Bátaszéken. Középiskolát Pécssett, felsőiparisk., szakiskolát Bpsten végzett. 1927-től Pécs város szolgálatában áll. 1929-től h. útbiztos, 1932 óta műsz. s. tiszt, útbiztos. Hatásköre: az uccák, terek, a th. utak fenntartásának, karbantartásának ellenőrzése.

Pataky József úridivat szabó m. (Majorossy I.-u. 1. Tel.: 12-67. Alapítási év: 1918.) Kizárólag rendelésre dolgozik a mindenkori divat szerint. Állandó raktárt tart hazai és külföldi divatszövetekből. Szakmáját Bpsten tanulta, hosszú ideig dolgozott külföldön.

Paunz Adolf (cégtulajdonosok: Paunz és Kuttna), textil-, női divat-, szőnyeg- és confectió árúház. Az üzletet Paunz Adolf alapította 1872-ben. Ezelőtt a Pannonia épületében volt, 1933 május 1-jén költözött Király-u. 4, szám alá.

dr. Paunz János gyermekorvos, v. egyet. tanárs. (Bpest) * 1896-ban Pécssett. A főreáliskolát Pécssett, egyet. tanulmányait Bpsten végezte. Működését a bpesti I. sz. kórbonctani intézetnél

kezdte meg, majd a Stefánia gyermekkórházzal kapcsolatos egyet. gyermek-klinika tanárs. lett. Ez időben folytatott tudományos működése főleg a gyermeki lugmérgezésekre és a vörheny gyógyítására terjedt ki. Cikkei magyar és német szaklapokban jelentek meg. A háború alatt e. ü. szolgálatot teljesített, mint hdgy szerelt le.

dr. Paunz Lajos orvos (Bpest) * 1895-ben Pécssett. A főreáliskolát Pécssett elvégezve, Bpsten orvostanhallgató lett. A világháború folyamán közel 4 évig teljesített e. ü. szolgálatot a 32. gy. e.-ben az orosz fronton, az albániai mocsárvidék utászcsapatainál s az olasz harctéren. A háború után 3 éven át a bpesti I. sz. kórbonctani intézet, ill. az élet- és kórvegytani intézet kötelékében dolgozik. 1921-től a III. sz. (Korányi)-klinika tagja. Egy évet a párisi és londoni egyetemek belgyógyászati klinikáin tölt; visszatérése óta a III. sz. belklinika tanársegéde. Tudományos munkái a kórszövettani, a belgyógyászati diagnostika, a vese kór- és gyógytanának különböző kérdéseit tárgyalják.

dr. Paunz Lipót orvos * 1853-ban Godisán; az orvosi egyetemet Bécsben végezte. Rövid szigetvári működés után Pécssett telepedett le és azóta itt folytat igen kiterjedt orvosi gyakorlatot. Baranya vármegye legrégebbi gyakorló orvosa. 1931-ben, orvosi működésének félszázados évfordulója alkalmából, a bécsi egyetem. aranyoklevéllel tüntette ki. 4 orvos fia van, akik Budapesten folytatnak gyakorlatot.

dr. Paunz Márk egyet. rk. tanár (Bpest) * 1869-ben Laskafalun. A főgimnáziumot Pécssett, egyet. tanulmányait Bpsten végezte, orvosdoktori oklevelet 1892-ben nyert. Két évig gyakornok a Schulek szemklinikán, két évig mütönövendék a Kovács sebészeti klinikán, 3 évig gégeorvos Navratil tanár mellett a Rókus-kórházban. 1898-ban tanulmányuton volt Berlinben. Utána rövid ideig gyakorló orvos Eszéken, majd Bpsten folytat gége- és fülorvosi gyakorlatot. 1910 óta egyet. m. tanár, 1926 óta rk. tanár, 1907 óta osztályos főorvos a Stefánia gyermek-kórházban, 1912 óta a gr. Apponyi A. poliklinika orr-gége

oszt. vezető fő-- orvos. A háború alatt kat. kórházakban teljesített szolgálatot; a Vörösk. hadiékítményes II. o. diszjelvény tulajd. Szakcikkei magyar, német és angol nyelven jelentek meg. A wieni laryngologiai és a berlini otolaryngologiai egy. levelező tagja.

dr. Paunz Sándor kórh. főorvos, operatőr, nőorvos (Bpest) * 1877-ben Pécssett. A főgimnáziumot Pécssett, egyet. tanulmányait Bpsten végezte; 1900-ban nyert orvosdoktori oklevelet. Tauffer, majd Dollinger tanár mellett folytatott gyakorlatot, s mütősebészi oklevelet szerzett. 1904-től Hüttl tanár magánasszisztense. A háború alatt orvosi beosztásban teljesített kat. szolgálatot. Kitüntetései; Ferenc J. lovagk, arany érdemk, (a vit. érem szallagján) és dicsérő elismerés. 1917 óta a Charite-Poliklinika főorvosa, 1919 óta a Szeretet kórház nőgyógyászati osztályának vezető főorvosa. Szakirodalmi cikkei hazai és külföldi szaklapokban jelentek meg.

Paurics Ferenc Dgt főellenőr * 1877-ben Brünnben; a Dgt kötelékében előbb a vasasi számvevőségénél dolgozott, azután itt, majd Pécsbányatelepen anyagraktárnok. 1920 óta az igazgatóság könyvelési osztályában működik. A Mecsek egy. tagja.

Paulicsek József angol úri divatszabó m. Pécssett és Majna-Frankfurtban dolgozott, itt 1930-ban férfi és női szabászati tanfolyamot végzett. 1930 óta Pécssett önálló. Kizárólag rendelésre készít ruhákat helyben és vidékre.

szőlősi, szilasi és laki Pázmány Zoltán egyet. ny. r. tanár * 1869-ben Esztergom-Szentgyörgymezőn. A bölcseletet Rómban, a jogot Bpsten végezte. Pályáját a bíróságnál kezdte meg; 1896 óta a kecskeméti, 1904-től a pozsonyi jogakadémián, 1914 óta az Erzsébet tud. egyetemen a római jog ny. rendes tanára. Az Orsz. magyar eszperantó egyesület elnöke, a Magyar külügyi társaság igazgatója. Rendkívül sokat utazott, éveket töltött külföldön; 13 élő és holt nyelvet beszél tökéletesen.

Pécs-baranyai általános segélyező egyesület. 1932 nyarán alakult, tényleges működését 1933

áprilisában kezdette meg. Célja, hogy tagjainak temetkezési segélyt nyújtson, de rendelkezésre áll más anyagi és erkölcsi szükségletei kielégítésében is. A megye minden járásában alosztályt szervezett és minden községben közs. Választmányt. Az egyesület vezetősége minden díjazás nélkül végzi kötelezettségét. Taglétszám szempontjából a legnagyobb vármegyei egyesületünk.

Pécs és Baranya barátainak társasága. 1933-ban alakult Fischer Béla alispán kezdeményezésére. Kitűzött célja: a vármegye építészeti, szellemi, stb. értékeinek megőrzése: Elnök: dr. Szőnyi Ottó (Budapest), alelnök: Entz Béla.

Pécs megyei takarékpénztár Rt. alakult 1914-ben, mint a Pécs megyei alapítványi hivatal leányintézete. 230.000 P saját tőkéje van. Mindennemű hitelműveletet végez, kölcsönöket folyósít pécsi házakra, ingatlanokra betáblázás mellett.

Pécsi állami, megyei, városi és közigazgatási altisztek önművelődési köre. 1899-ben alapította 140 tag jólét és önművelés előmozdítására. A háború alatt az egy. hanyatlik, 1919-től dr. Valkó Gáspár az elnök, azóta a taglétszám emelkedik, az egy. élete fellendül. Az 1926-ban készített temetk. segélyre vonatkozó alapszabály 1928-ban nyert jóváhagyást. A tagok száma: 274 rendes, 264 pártoló és 4 külpártoló; a könyvtárban 600 kötet van. Fővédnök: Virág Ferenc; díszelnök: dr. Valkó Gáspár, elnök: Kovács Sándor, jegyző: Deák János, pénztáros: Báthory József, könyvtáros: Cziráky József.

Pécsi autotaxi egyesület. Alakult 1925-ben. Helyisége: Nádor-szálló, Széchenyi-tér 15. Elnök: Novák József, alelnök: Klein József, pénztáros: Farkas Péter.

Pécsi dalárda (Király díjas); alakult 1847-ben, de akkor csak rövid ideig működhetett, mert a szabadságharc elnémította. 1862-ben alakult meg újból. Első elnöke Bánfai Simon ügyvéd, karmestere Wachauer Károly székesegyh. énekes. A P. D. rendezte az első országos dalosünnepet Pécsen, 1864-ben, zászlószentelésével kapcsolatban; itt vetődött fel először a

dalosövetség megalakításának gondolata. Első nagy diadalát az 1868.-i debreceni versenyen aratta, ahol 13 tagú karral megnyerte az első díjat. 1870-ben Beethoven-hangversenyt rendezett. Ekkor ajándékozta meg a dalárdát Hölczl Ferenc Sebestyén Beethoven hajfűrtjével, amelyet ma a P. D. egyéb ereklyéivel együtt a Városi múzeum őriz. 1874-ben Kolozsvárott, 1882-ben Debrecenben 1884-ben Miskolcon, 1892-ben Bpsten első díjat nyert, Miskolcon megkapta a legnagyobb kitüntetést, a „Mintadalárda” címet. 1912-ben az első királydíjas hangversenyen a Budai dalárda mögött az I/b. díjat hozta haza, 1925-ben a soproni versenyen dr. Boldis Dezső karnagy vezetésével elnyerte a királydíjat. A P. D. volt az első magyar dalegylet, amely külföldön is szerepelt; 1879-ben Bécsben, 1883-ban (Cziglányi Béla táblabíró vezetésével) Grácban, Ischlben, Salzburgban, Zürichben stb. aratott hatalmas sikert. 1911-ben Liszt-, 1913-ban Wagner-hangversenyt rendezett. Operett-előadásai: Denevér (1904), Cigánybáró (1905), Jánosvitéz (1929) stb. 1933-ban az ünnepi hét keretében ünnepelte meg 85. éves jubileumát. Karnagyai voltak: Hoffer Károly, Haksch Lajos, (megírta a dalárda 40 éves történetét) dr. Boldis Dezső, Zupancsics Vilmos és Weigele Oszkár, akinek kezdeményezésére emléktáblával jelölték meg a P. D. Apáca ucai szülőházát.

Pécsi dohánygyári munkások dalkara; pár lelkes munkás alapította 1928-ban, 24 működő taggal mutatkoztak be. 1931-ben szerepeltek először nyilvános versenyen, Siófokon a könnyű műdalcsop. II. díját, bronz plakettet nyerték. 1932-ben az Orsz. ker. válogató versenyen a könnyű műdalcsop. I. díját, a Margit szigeten a nehéz műdalcsop. díját, (ezüst serleget és díszoklevelet). 1933-ban a bpesti orsz. dalosversenyen a könnyű népdal csop. III. díját nyerték. Díszelnök: Szohovics Albin, igazg., ügyv. elnök: Kovács Mátyás, titkár: Kőszeghy István. Karnagy: Szentkereszthy Elemér.

Pécsi „Hárfa” dal és zeneegylet. (Felsővámház u. iskola) Alapítója 1926-ban Lenhardt János volt; Az alakuláskor a tagok száma 100; volt férfikara

és vonószzenekara. Két évi szünet után 1932-ben újraalakult. Jelenleg 52 működő tagja van. Egyenlőre csak a dalárda működik, a zenekar most van alakulóban. Elnök: dr. Bors Dezső, ügyvezető: Walter Pál, titkár: Jugl Károly, pénztáros: Kovács József (kárpitosm.)

Pécsi jótékony nőegylet; alakult 1871-ben Jesko Lajos ev. lelkész kezdeményezésére. Jelenlegi székháza 1905-ben épült. Főként u. n. szemérmes szegények segélyezésével foglalkozik, a cél érdekében estélyeket, teadélutánokat stb. rendez. Emléktáblával jelölte meg † Pap-Vári Elemérné egykori lakóhelyét a Makár u. 63. sz. házat. Taglétszám jelenleg 350.v. elnök: Fischer Béláné, alelnök: Klansz Endréné, vigalmi elnökök: Faluhelyi Ferencné, Pánczél Ottóné, jzö és titkár: Decleva Ilona, háznagy: Tihanyi Sándorné, pénztáros: dr. Szabó Jánosné, ügyész: vit. dr. Visy Imre.

Pécsi kereskedelmi és iparbank rt. Alakult 1910-ben az akkori 44 éve fennálló Pécsi kölcsönös segélyző egylet üzleti anyagának átvételére, a Pécsi takarékpénztár közreműködésével, amely az intézet részvénytöbbségének ma is tulajdonosa. Foglalkozik a banküzlet minden ágával, főcélja a kisemberek hitel igényeit kielégíteni.

Pécsi kereskedők testülete. 1919-ben alakult leginkább azért, mert a megszállás előtt működött OMKE-fiók nem tudta az anyaegyesülettel a kapcsolatot fenntartani. Még a megszállás alatt sok esetben sikra szállt a kereskedelem és a város egész közönsége érdekeiért. A rendes viszonyok helyreálltával tevékenységét kizárólag közgazd. kérdéseknek és a tagok általános érdekű védelmének szenteli. A testület élén az elnökség mellett az elnöki tanács áll és ez a szerv irányítja a testület állásfoglalását minden általános keresk. érdekű kérdésben. Az egyes szakmabeli kérdéseket a szakosztályokon belül beszéljük meg.

Pécsi keresztényszociálista egyesület; 1. Keresztény szociális egyesület.

Pécsi kertészek egyesülete; alakult 1920-ban. Alapítói: Czettl István, Szabó József, Hangyali János, Schmeltzer István Fehér Gábor, alapításkor

20, jelenleg 26 a tagok száma. 1923-ban jóváhagyott alapszabályok szerint működik. Magába foglalja a hivatásos önálló kertészeket és segédeket. Elnök: Czettl István, alelnök: Wessely István, titkár: Schmeltzer István, pénztáros: Borsó Lajos, ellenőr: Lócze József, Horváth János, jegyző: Ruff József.

Pécsi kölcsönös segélyző egylet. Zsolnay Vilmos és társai alapították 1866-ban. Célja a kisemberek vagyon gyűjtéshez való segítése és kölcsönökkel való ellátása. E célból 4-4 évre szóló u. n. évtársulatokat létesített. Jelenleg az évtársulatok 3 vagy 4 évre szólnak és bármely hó 1-én megkezdődhetnek.

Pécsi munkásképző egylet dalkara; alakult 1893-ban. Első vezetői Kheil Rezső, Taki Gyula, Borsy György, Kaviák és Friesz karnagyok voltak. 1914-től a dalkör működése szünetelt. 1924-beu Albert István, Haksch Lajos, majd Szigriszt Rezső veszik át a vezetést. 1925-ben tartják az első nagyobb szabású dalestet a Kaposvári munkásdalkör közreműködésével. 1925 évvége óta Till Ferenc a karnagy. 1926 pünkösdjén a szegedi orsz. dalosünnepélyen nagy sikert aratnak. 1928-ban. zászlóavatással egybekötött dalmatinét rendeznek a színházban az összes pécsi dalosegyesületek részvételével. 1928-ban Debrecenben vendégszerepelnek szép sikerrel. 1929-ben Pannoniában rendeznek sikeres dalmatinét a Bpesti bőripari munkások dalkara közreműködésével; ez év szeptemberében résztvesz a dalkör a Hódmezővásárhelyi munkásdalárda zászlóünnepélyén. Októberben a bpesti Zeneművészeti főiskolában női és férfi karral szerepelnek, 1930-ban ünneplik Till karnagy 5 éves jubileumát, 1931-ben zongora-, 1933-ban zenekari kísérettel előadják Strausz: Kék Duna c. keringőjét.

Pécsi nemzeti casino; gr. Széchenyi István felhívására, Mihályovits Imre földbirtokos és Nyers János ügyvéd kezdeményezésére alakult 1838-ban. Első helyisége az Inczedy Dénes-u. 2/2. sz. házban volt, a mai belvárosi plébánia helyén. 1839-ben megvásárolták az akkori Fő-u. (ma

Király-u.) 13. sz. házat 10.000 forintért és azt 6700 ft költséggel átalakították. Az akkori. alapszabályok szerint a mindenkori. alispánt az elnök mellett díszhely illette meg. A casino alakulása óta a politikai, társadalmi és gazdasági élet központja volt. Sokat tett a magyar színészet érdekében is, 1839-ben saját számlájára játszatta a Lendvay Márton vezetése alatt játszó szintársulatot. A régi épületet 1895-ben lebontották és helyébe a mait építették. A casino első elnöke Mihályovits Imre volt, jelenlegi elnök: Fischer Béla.

Pécsi polgári kaszinó. A régi jó „Komló”-kertben összegyűlt pécsi polgárok asztaltársasága és tekepártija volt az a mag, amelyből Hartl Ferenc bábos-iparos, képviselő 1877-ben megalakította a Polgári Kaszinót 140 taggal, bérelt helyiségben. Az alapítótagok közül ma már csak az egyetlen Taizs József nyomdatulajdonos van életben. A mostani helyiséget 1892-ben vásárolták, az ehhez szükséges pénzt pedig részvények kibocsátásával szerezték meg. Ekép 11.600 forint gyűlt egybe, amelyből nemcsak a vétel, hanem a gyökeres átalakítás is futotta, amelyet Pfeiffer József építész, kaszinói tag végzett. Zsolnay Miklós az elnök, aki Reeh György alelnökkel nagy lendületet adott az egyesület életének. A tagok száma félezerre emelkedett. 1903-ban rendezte meg a kaszinó az első Zsolnay Vilmos emlékünnepelet, amelyet azóta állandósított; évente más-más előkelő pécsi polgár emlékezik meg a pécsi nagy fazekasmesterről az Engesszer Miklós készítette hatalmas ezüst Zsolnay-serleggel kezében. 1924-ben Márovics Andor ép. váll. áldozatkészségéből átépítették a kaszinó helyiségeit. Elnök: Bauman Emil, alelnökök: Bolgár Ede, Géczy József, igazgató: Kittka Rezső, h. ig.: Weidinger Ferenc.

Pécsi polgári daloskör; 1884-ben alakult. Az alapítók közül ma már csak Schwarcz Károly van életben. Első karnagya Ábrányi Alajos, első neve „Liederkrantz” volt 10 év után lett Polgári daloskör. Rövid fennállás után Sopronban, Tatatóvároson oklevelet, Keszthelyen, Nagykanizsán, Veszprémben I. díjat nyert. A kör élete a háborus

szünetelés után Enge Ádám ü. v. alelnök, Littke József elnök alatt ismét virágzásnak a megszállás alatt Mohácson, Szigetváron stb. tartottak hangversenyeket. A felszabadulás után (Dudás Géza vezényletével) a szombathelyi dalosversenyen irredenta dalokkal az I díjat (Turul szobrot) nyertek, még ez évben a Főv. ip. dalárda egy. meghívására a bpesti Vigadóban szerepeltek. Mosonyban (Weigele Oszkár vezényletével) is nagy sikert arattak. A hódmezővásárhelyi iparosdalosversenyen I. díjat és a főispán „Himnusz” díját nyerték. Pécssett az orsz. dalosszövetség selejtező versenyén 42 pontból 41-et szerevezve (karnagy Dudás Géza), jogot nyertek az aranyéremért folytatandó küzdelemhez, de erről a pécsi ünnepi játékok miatt lemondtak. Kaposváron a Dunántúli dalosszövetség utolsó versenyén II. díjat nyertek. Díszelnök: Visnya Ernő, elnök: dr. Schmidt Lajos, ü. v. alelnök: Enge Ádám, karnagy: Dudás Géza.

Pécsi posta és táv. igazg. kerület kezelési és műszaki személyzet jótékony egyesülete (Deák u. 10. Alakult 1912-ben). Alapítók: Tóth Zsiga Ferenc, Szücs János titkár, Kuntler Károly, † Illés József. Megalakulásakor az egyesületnek 50 tagja volt. Az egyesületnek rendes, pártoló és alapító tagjai vannak, jelenlegi taglétszám 120. Az egyesület célja: a kar-társi szeretet kimélyítése, jótékonyág gyakorlása, halálesetben a hátramaradottak segélyezése, műkedvelő és hazafias előadások tartása, a tagok érdekeinek előmozdítása. Az egyesületnek 450 kötetes könyvtára van.

Pécsi postatisztviselők dalárdája (Deák u. 10. Alakult 1924-ben). Első elnöke Mair József igazgató, karnagya Báter János volt. 1926-ban a Dunántúli dalosszövetség pécsi dalosünnepélyén a Tinódy szobrot kapta emlékül; az Orsz. dalosszövetség 1927. szegedi versenyén a könnyű műdalcsoporthoz 34 résztvevő közül a III/D. díjat, a szegedi ker. és iparkamara ezüst serlegét nyerte; a Dunántúli dalosszövetség 1928. kaposvári és az Orsz. dalosszövetség 1932. ker. versenyén ugyanabban a csoportban első lett.

Pécsi sport club (PSC) (alakult 1911-ben, színe: piros-fekete) Alapítók: Allaga, Kalmár, Brunner, Kálmán, Brener, Lehr, Darvas Zoltán, ifj. Romaisz, Hermes, Kümmelberg Mihály és Frigyes, Vidolovics, Szántó Mór, Darvas Adolf, Feig Rausch, Ruppert, Herman, Rosenberg. Futballbajnokságot nyert: 1920/21., 21/22., 22/23., 23/24-ben, 24/25., 25/26-ban II., ill. III. helyezett, 1926/27-ben újból bajnok. A professzionizmus bevezetése után sok játékosa távozott, azóta a középszínben foglal helyet. Nyerte a felszabadulás emlékére adományozott kormányzói serleget. Hatalmas túrákat bonyolított le igen nagy sikerrel. Teniszben vidéki viszonylatban előkelő helyen áll. Asztali teniszesei több város egyéni csapatbajnokságát, 1933-ban pedig a vidéki dr. Geisz kupát nyerték. Az ökölvívásban 1931/32. évben kerületi csapatbajnok és több bajnoki súlycsoport védője. Vívásban, kerékpárban és úszásban is kit. eredm. ért el. Díszelnök: Bauman Emil, elnök: dr. Balázs Győző; alelnök: Löwy Sándor, főtktár: Pajor Dénes, ügyész: dr. Pfeifer Márk. Szakosztályok: futball, atlétika, tenisz, asztali tenisz, ökölvívás, úszás, kerékpár, vívás kb. 300 sportolóval.

Pécsi takarékpénztár; nagyatádi Czindery László, baranyavármegyei nagybirtokos kezdeményezésére 1845 márciusában 30.000 ft. alaptőkével alakult. Az intézet saját tőkéje 1909-ben meghaladta a 4 millió koronát, 1917-ben pedig 11,600.000 korona volt. Az újértékelésű mérlegrendelet szerint keresztülvitt összevonás eredménye 6.000 darab, egyenkint 200 pengő n. é. részvény alapján 1,200.000 pengő részvényalaptőkéje és ezen alaptőke mellett 960.000 pengő tartaléka van. Az intézet fejlődése a következőkből látható: Takarékbetét 1848-ban ft 191.060, 1869-ben meghaladja a 2 és fél millió ft-t és jóllehet időközben Pécsen 2 konkurens intézet alakult, 1894-ben az intézet 8 millió ft-t meghaladó betétet kezel. Ez az összeg 1915-ben elérte a 25 millió koronát, 1932 december 31-én pedig a 7 millió 678.000 pengőt. Kihelyezések: az 1845. év végén az összkihelyezés 178.506 ft.,

1894-ben csaknem 5 millió ft., 1915-ben pedig 21 millió koronánál több, míg 1932 december 31-én 18,536.926 pengő. A vezetésben rejlő szolid üzleti politikájával a hitelt kereső közönség teljes elismerését érdemelte ki és ma ez a 88 éves multra visszatekintő, vidéki viszonylatban elsők közé tartozó, önálló pénzügyi intézet budapesti fiókjával, valamint a szomszédos vármegyékre is kiterjedő affiliációs hálózatával a vidéki hitelélet hatalmas pillére.

Pécsi tejszernak; Magyarország egyik legrégebbi tej üzeme és tejtermék gyára. Alakult a múlt század 80-as éveiben, mint gazda-érdekeltség. 1910-ben részvénytársasággá alakul át 100.000 K. alaptőkével. A részvénytöbbség azóta több kézen megfordult. 1926 óta az Országos magyar tejszövetkezeti központ (OMTK) érdekeltsége. Jelenleg Magyarország nyersanyagmennyiségre nézve harmadik tejüzeme. Van városi tejellátó-üzeme, vajgyára, caseingyára, kenyérgyára. Főterméke a vaj, amit majdnem 100%-ig külföldön értékesít. Alsódunántúl fontos közgazdasági tényezője.

Pécsi urinők Mária congregációjának lelkigyakorlatos otthona megnyílt 1933-ban. Eddig a társadalom minden rétegéhez tartozó 350 rk. nő tartott bent lelkigyakorlatot. Csoportos (legalább 15) látogatásnál 33%-os vasuti kedvezmény vehető igénybe. Az otthon napi 2 pengőért teljes ellátást nyújt. (Napi 4-szeri étkezés.) Az ország minden részéről, de külföldről is vannak jelentkezések. Felvilágosítással szolgál Angster Elza, az otthon vezetője.

Pécs városi polgári fiúiskola. 1915-ben, az alakuláskor az iskolának 4 osztálya volt, 236 tanulóval, 5 tanárral és 4 hitoktatóval, 1933-ban már 10 osztályt kellett nyitni, melyekben 15 tanár és 6 hitoktató 495 növendéket tanított. A rendszeres tanítási kereteken kívül van az intézetnek sportköre, cserkészcsapata (27 tag), vöröskereszt csoportja. (67 tag), önképzőköre, 3-4 szólamú énekkara (több kitüntetéssel és elismeréssel). Iskolai fogorvosi rendelője, amelyet Visnya Ernő felsőházi tag alapított, páratlanul áll az egész

országban. A rendelő vezetője, dr. Balázs Győző, tíz éves fennállása alatt 2000 tanulót részesített fogkezelésben. Az intézetnek 2 holdas tangazdaság van, a növendékek megtanulják a gyümölcs- és diszefák kezelését és a kertészkedést.

Pécs városi polgári leányiskola, Mária-u. 4. 1881-ben nyílt meg a Munkácsy Mihály-u. 7. sz. házban, 28 I. o. növendékkel Wurga Ferenc igazgatása alatt. 1884-ben az intézet a mostani Majorossy I. uccába költözött. A növendékek száma ekkor 113 volt. 1897-ben készült el a jelenlegi iskolaépület. 1914-ben kaszányává, majd kat. kórházzá alakították át, a háború alatt az iskola a Miasszonyunk zárdában kapott hajlékot. 1926-ban megnyílt a két évfolyamos női ipariskola és megalakult a Szívőgárda. 1931-ben ünnepelték az iskola 50 éves fennállásának jubileumát. Ez évben a növendékek száma 362 volt. Jelenlegi igazgatója: Futima Sarolta.

Pécsi zenekedvelők egyesülete. (Alakult 1895-ben). Első elnöke: Kardoss Kálmán főispán, karnagya: dr. Bors Emil. A klasszikus zenét kultiválja. Jelenlegi vezetőség: elnök: dr. Ángyán János, ü. v. elnök: dr. Wallerstein Bódog, igazgató: Kürschner Emánuel, karmester: Weigele Oszkár. A működő tagok száma 25.; a 8. h. gy. e. zenekarával egyetemben rendezik hangversenyeiket. Helyisége: a Pécsi dalárda belvárosi fiúiskolai terme.

Pecsnig Frigyes portál- és épületüvegező m. * 1879-ben Mecsekszabolcson. Pozsonyban szabadult fel. Prága, München, Bécs, Grác és Bpest városokban dolgozott, részt vett a Mátyás-templom, Országház munkálataiban. 1911 óta Pécsen önálló. Tükörcsiszolás, templomüvegezés, üvegfúrás a cég különlegességei, üzletében mindennemű üveg, porcellán és szakcikk kapható.

dr. Pekár Mihály egyet. ny. r. tanár * 1871-ben Aradon. Egyet. tanulmányait Bpsten végezte. A Pázmány egyetem élettani intézetben 20 évet töltött el, mint gyakornok, asszisztens és adjunktus. 1914-ben a vall. és közoktatásügyi miniszteriumba rendelték be és az új vidéki egyetemek felállításának előkészületeivel bízták meg.

Oroszlánrésze van az Erzsébet tud. egyet. átmentésében és Pécsre való helyezésében. 1918 óta ny. r. tanár. Az Erzsébet tud. egyetemet képviseli a felsőházban.

Peller Ádám ny. máv s. tiszt * 1866-ban Szentkatalinon. Műszövő iparban 5 évig dolgozott. 1894-ben a Máv szolgálatába lépett, Pécsen mint jegyvizsgáló, vonatkísérő teljesített szolgálatot, 1932-ben ment nyugdíjba. Gyermekei: Etelka (postatiszt), János (hadbíró szds), Mihály (tanító), Béla (jezsuita tanár).

Perr Viktor, az Emericanum igazgatója * 1891-ben, pappá szentelték 1915-ben. Egy évig káplán Magyarkesziben 1916/18. tanulmány felügy. az Emericanumban, 1918/19-ben katekéta, 1919/21-ben a „Julianum” igazgatója és lapszerkesztő, 1922/24-ben az Ágoston-téri plébánián káplán, 1924 óta az Emericanum igazgatója. 1929 óta v. thb. vál. tag. Több napilapban jelennek meg cikkei, főképp gazdasági és szociális napi kérdésekkel foglalkozik.

özv. Péter Hermanné Ott Eleonóra; férje † P. Róbert tudós pap fia, 44 évig dolgozott mint tisztviselő a Dgt pécsi igazgatóságánál. 1926-ban ment nyugdíjba. † 1930-ban. Számos társadalmi egy. tagja volt.

Péter József v. főlevéltáros * 1888-ban Szigetvárott. A pécsi főgimnázium elvégzése után a bpesti egyetemen hallgatott bölcseletet. A háborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig mint fhdgy. A háború után a Pécsi Napló és a Muskátlí c. heti lap felelős szerkesztője volt, a Pécsi képzőművészek és műbarátok társaságának titkára; jelen Ismertető dolgozótársa.

dr. vit. Péterffy Zoltán r. fogalmazó * 1895-ben Gyergyóhilyenfalván; jogot Kolozsvárott végzett, 1919-ben avatták doktorrá. 1920-tól áll. r. s. fogalmazó, 1922 óta fogalmazó. A 82. (székely) gy. e. hdgya volt, kitüntetései: kor. arany érd. k., nagy és kisezüst vit. érem, Károly cs. k., seb. érem, háb. emlékérem.

Pethe Ferenc ny. máv főraktárnok. * 1873-ban Turkevén, 1897-től Trencsénteplicen áll. felv. gyak., Bpsten áll. felvigyázó, Vágkeszthelyen

raktárkez., majd raktárnok, Vágújhelyen raktárkez., Mezőtúron, majd Pécssett főraktárnok. 1925-ben ment nyugdíjba.

Petrovics István asztalos m. * 1907-ben Pécssett; iparát 1924-ben tanulta ki Pécssett, u. itt segédeskedett, 1930 óta önálló. Kora ifjúságában kezdett zenével foglalkozni. Zongorát Szentkereszthy és Dudás karnagyoknál tanult. 1932 óta a „Hárfa” dal és zeneegylet karnagya. 1933-ban elvégezte a karnagyképző tanfolyamot és képesítést nyert. Kántori teendőket is végez.

Petrovics István kántor — egyházközségi karnagy * 1888-ban Pécssett. Közép-iskoláit itt végezte, majd theologiai és jogi tanulmányokat folytatott. 1914-ben bevonult a 69. gy. e.-hez, szerb, orosz és olasz fronton harcolt, megsebesült, 1918-ban mint hdgy szerelt le. Bronz vit. érem, Károly cs. k. seb. és háb. emlékérem tulajd. Zenét Hoehn Alfrédnél és Hanák Árpádnál tanult. 1911-től mint karnagy működik, tanított a városi zeneiskolában, ma is orgona, zongora tanár. Számos szerzeménye közül „Bányászdal”-ával a Klebelsberg pályázaton I. díjat nyert.

Petrovicsné Ludwig Vilma, opera-énekesnő. Bpsten művészi oklevelet szerzett. Férjével együtt sikeres olaszországi turnét bonyolítottak le.

dr. Piacsek Emil ny. belügyminiszter. o. tanácsos * 1881-ben Pécssett; gimnáziumot Pécssett, jogot u. itt és a kolozsvári egyetemen végzett, ahol doktori diplomát nyert. Közszolgálatát Baranyavármegyénél kezdte; 1910-ben a belügyminisztériumba, 1911-ben a Gyermekevédő orsz. biz. elnöke mellé osztották be. 1912-től Pécssett főispáni titkár, mint ilyen a háború alatt a hadsegélyző ügyeket látta el s a Vörösk. pécsi fiókjának titkára volt. Az 1916. évi koronázáson rend. bizottsági tag volt. A megszállás alatt a pécsi kormánybiztosok mellett bizalmi állást töltött be. 1921-től a belügyminisztérium áll. rendőrségi főosztályában a magyarorsz. orosz emigráció ügyeinek referense volt. 1925 tavaszán o. tanácsos, ez év augusztusában, saját kérelmére, nyugdíjazták. 1925-1931 között a magyarorsz. orosz emigráció orsz. megbízottja; mint ilyen

Cyryll nagyhtól köszönő okmányt, az orosz Vörösk. párisi központjától magas kitüntetést kapott. A III. o. polg. hadi emlék k., a Vörösk. hadi emlékérem tulajd.

dr. Piacsek Zoltán ügyvéd * 1882-ben Pécssett; főgimnáziumot Pécssett, jogot itt és Kolozsvárott végzett, ügyvédi vizsgát 1910-ben Bpsten tett; 1911 óta folytat gyakorlatot. A Pécsi tkpt, a Pécs-baranyai közp. tkpt rt., Pécsi keresk. és iparbank rt., Pécsi ház- és telekértékesítő rt., Építő rt., Pécsbátaszéki hév. rt. ig tagja, az Apollo projektograph rt. felügy. Biz. tagja. A Pécsi tkpt ügyésze, a Pécsi ügyvédi kamara elnökhelyettese. 1915-től a 6. vártüzér e.-ben szolgált, olasz fronton küzdött. Mint fhdgy szerelt le. Sign. laud., bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd.

Pilch Jenő hadtörténeti író, ny. honv. ezredes * 1872-ben Pécssett; a Ludovika Akadémia elvégzése után csapattiszti szolgálatot teljesített, majd a pécsi h. hadapród iskola tanára, a honv. gazd. tisztí iskola parancsnoka, végül a Ludovika Akadémián a kat. földrajz tanára, 1920-bari mint ezredest a hadilevéltárba helyezték, ahol a könyvtár megalapításában és vezetésében működött. 1918 óta a Magy. Tud. Akadémia lev. tagja; a Magyar érdemérem III. oszt., 3 rendbeli kat. érdemérem tulajd. Sok értekezése jel, meg kat. folyóiratokban, több napilap állandó munkatársa volt. Szerkesztette a Hadtörténelmi közleményeket, a MOVE hetilapot, a Magyar Mars és Magyar katonai közlönny. Önálló főműve: Horthy Miklós (1929) szerkesztő vagy szerzőtárs volt a következő műveknél: A nagy háború írásban és képen; Hadifogoly magyarok története (1930. Atheneum). A magyar katona vitézségének ezer éve (1933. Franklin társ.)

Pillich Andrásné államilag engedélyezett gyors- és gépipró szakiskolája (Siklósi u. 12. Tel. 26-15). Az intézet 1931 óta áll fenn, alig két éves működése alatt több -mint száz kitűnő gyors- és gépipró képezett ki. A tanfolyam 10 hónapig tart. Bizonyítványai államérvényesek.

dr. Piliván Mihály szemin. vicerektor, * 1890-ban, pappá szentelték 1914-ben. 1916-tól hittanár a

szekszárdi leánygimnáziumban, 1919-től karkáplán, 1921-től vicedirektor és a bölcsélet h. tanára, 1926-tól a szociológia, neveléstan és gazdaságtan tanára, 1927-től c. pápai káplán, 1929 óta szentszéki bíró.

Pinczéssi Ferenc ny. Máv h. állomáselőjáró * Dubicán volt gyakornok; mint áll. előjáró Suvicán, Mecsekszabolcon, Véménden teljesített szolgálatot. 1923-ban ment nyugdíjba. Jelenleg a „Baranyai tejtermékértékesítő vállalat” tulajdonosa.

Piszkár Antal mészáros és béltisztító m. * 1902-ben Vasason. Pécsen tanulta ki iparát, 1925 óta önálló. Évenként 15-20 ezer méter belet dolgoz ki és ad el hentesek és kereskedők részére.

Pogány Sándor Dgt tisztv. * 1895-len Marburgban. Középiskolát, Ludovika akadémiát Bpsten végzett. 1915-ben mint hdgy az orosz fronton fogságba esett, 1918-ban jött haza; bronz, Sign. laud., Károly cs. k. háb. emlékérem tulajd. Részt vett a nemz. hads. megszervezésében, 1921-ig szolgált, mint fhdgy 1925-ig átmeneti viszonyban volt. 1927-től Bpsten tisztviselő, azóta a Dgt kerületi üz. pénztárosa.

Pohli Henrik csemege és fűszerkereskedő (Király u. 4. A céget évtizedekkel ezelőtt alapította a Geltsch Frigyes és Graef János) * 1890-ben Beremenden. Zomborban f. ker. isk. járt, szaktudását Újvidéken szerezte. 1910-ben bevonult az 52. gy. e.-be; ott érte a háború kitörése; a szerb fronton harcolt, mint örm. szerelt le; a vaskereszt, kor. ezüst érdemk. tulajd. Az 52. bajtársi szöv. ü. v. elnöke, ő finanszírozta az 52. gy.-e történetének magyarnyelvű kiadását.

Polácsi János ny. rendőrtizedes 1866-ban Regölyön. Az 52. gy. e.-ben teljesített kat. szolgálata után 1893-ban lépett a pécsi v. rendőrség szolgálatába; 1921-ben nyugdíjba vonult. Háztulajdonos. Neje: Nagy Teréz, gyermekei: János (újvidéki tanító), György (államrendőr Jerszenben, Amerika), Gyula (Pécssegyházmegyei tkpt tisztviselője), Mihály (1915-ben a szerb fronton hősi halált halt).

Pollák Elemér esernyőkészítő üzeme (Zrinyi

ucca 2. Alapítva: 1928.). Készít: mindenféle férfi és női nap- és esernyőt a legjobb kivitelben. Állandó raktárt tart sajátkészítésű ernyőiből. Üzletét hosszú. évek gyakorlata alapján személyesen vezeti.

Porzezinsky Vilmos, a Magy. nemzeti bank pécsi fiók-főnöke * 1883-ban Miskolcon. Középiskolai tanulmányainak befejezése után 1891-től a Pesti magyar kereskedelmi bank, 1899-től az Osztrák-magyar bank tisztviselője lett. Állomáshelyei: Szeged. Nagykanizsa, Kolozsvár, Nagybecskerek, Kaposvár, Bécs, Baja. 1928-ban főfelügyelővé lépett elő, 1929 óta a pécsi fiók főnöke.

Pósvári János ny. törzsörm. 1878-ban Zákányban; Újvidéken, Palánkán stb szolgált. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, Szerb, orosz fronton harcolt, 1918-ban. mint szkv visszatért a csendőrség szolgálatába. 1927-től Böhönyén h. őrsparancsnok volt, 1930-ban vonult nyugdíjba. Károly cs. k., bronz vit., háb. emlékérem, szolgálati k. tulajd. Két ízben nyilvános dicséretben részesült

Pölczbauer Edéné Resser Éva mpv főkocsimester özvegye, háztulajdonos. Férje előbb a Máv, majd a Mpv szolgálatában állott. † 1923-ban.

Pölczlbauer Ferenc épület- és műlakat. üzeme. (Alapította 1920-ban) Készít a szakmájába vágó minden munkát, vaskapút, rácsot, tűzhelyet stb. Számos köz-és magánépület szakmunkáit készítette.

Prinz Gyula egyet. ny. r. tanár * 1882-ben Rábamolnáriban. A gimnáziumot Nagykanizsán és Bpsten, egyet. tanulmányait Bpsten, Münchenben, Berlinben és Breslauban végezte. 1903-ban a Breslaui egyetem assistense, itt doktorál 1904-ben. Még ez évben gyakornok a pesti egyetem geopaleontológiai intézetében. 1900-ban mint gimnázista I. díjat nyert a Magyar turista egy. orsz. útleírás pályázatán. A tud. irodalomban 1903-ban tünt fel a Bakony jura-kori anyagának feldolgozásával. Hosszabb tanulmányutat tett Középszáiban, Skóciában,

Izlandban, Macedoniában. Skandináviában és Oroszországban. 1910-től adjunktus a bpesti egyetemen, 1918 óta az Erzsébet tudományegyetem földrajzi tanszékének ny. r. tanára. 1920 óta a Magyar földrajzi társaság alelnöke. Jelentős irod. munkálkodást fejt ki.

Prodánovits J. Milován kir. jugoszláv konzul * Vranján, 1891-ben. Jogi tanulmányait Genfben 1913-ban végezte. Részt-vett a balkáni és a világháborúban. 1919-től követségi titkár Párisban. 1922-től követségi titkár és ügyvivő Tiranában, 1924-től -Varsóban, 1929 óta konzul Pécsen.

Prohászka Ferenc bányamester * 1884-ben Pécsen. 1897 óta áll a Dgt szolgálatában. A szerb és olasz fronton harcolt. 1918-ban szerelt le; kisezüst vit., háb. emlékérem tulajd. Sikeres szakvizsgák után 1921 óta bányamester.

vit. Rác Jenő áll. el. isk. igazgató * 1892-ben Siklóson. Tanítói oklevelet nyert Baján 1911-ben. Debrecenben, Siklóson, Isaszegen működött, 1923 óta Pécsen tanít; 1929 óta a f-vámház u. iskola igazgatója. A pécsi levante egy. főoktatója. Festőművész. A pécsi képzőművészek és műbarátok társaságának alapító és vál. tagja; az 1930-ki tárlaton Pécs város nagydíját nyerte. 1913-ban bevonult a 19. h. gy.-e.-be; a szerb, orosz és olasz fronton harcolt; mint fhdgy szerelt le. Nagy ezüst érem, Károly cs. k. 2 seb. érem tulajd.

dr. Ratkóczy Nándor egyet. rk. tanár, röntgenologus, (Bpest) * 1891-ben Pécsen. (Családja atyai részről: Mária Terézia idejében letelepedett sváb eredetű; anyai részről: a ratkóczy Skaritzsa család, mely nemességét 1564-ben kapta.) Egyet. tanulmányait Bpsten végezte. 1914-ben az I. számú anatómiai intézet gyakornoka. A háborút a 69. gyalogezredben mint orvos szolgálta végig; főorvosi rangban szerelt le, a koronás arany érdemkereszt (vit. érem szalagján), a Sign. laud., Károly cs. k. tulajd. Leszerelés után a II. sz. Röntgen intézet, majd a III. sz. belklinika tanársegéde. 1925-ben egyetemi m. tanár, 1927 óta az egyet. Röntgenlaboratórium vezetője. Szaktanulmányai magyar, német, angol és amerikai orvosi szaklapokban jelentek meg.

Önálló munkája: Belgyógyászati röntgen-diagnostika (1925.) A MONE alelnöke.

Reberics Gizella polg. isk. kézimunkatanár. (Atyja R. Imre felügy. igazgató, a Ferenc József rend lovagja volt.) Munka-mesternői oklevelet Pécsen nyert. 1909 óta tanít a polg. leányiskolában. Az ifj. vöröskereszt tanár-elnöke, a szoc. miszsió csoportvezetője. Az intézeti gyermekek felruházását szolgáló Vörös-kereszt javára kiállításokat rendez.

abrudbányai Rédigér Ödön gyógyszerész * 1878-ban Szabéden (Maros-Torda vm.); a székelykeresztúri és kolozsvári unitárius gimnáziumokban tanult, az egyetemet Kolozsvárott végezte. Tanárjelöltből lett gyógyszerész. A világháborúban és utána (a székely hadosztálynál) csapattiszt volt. 1922 óta pécsi gyógy-szertártulajdonos. Sok Sok dalt és indulószöveget írt, toborzó verseit a székely hadosztály adta ki. A pécsi tanintézetek miniszterileg kinevezett unitárius hitoktatója.

Ref. egyház. Mikor Pécs török uralom alá került (1543), a papjaitól elhagyott nép lelkigondozása a reformátorokra hárult. A pécsi egyházat valószínűleg Sztárai Mihály szervezte, istentiszteletet a kis Mindenszentek templomában tartottak. 1571-ben Jászberényi György nagyharsányi unitárius lelkész az egész gyülekezetet — virágzó iskolájával együtt — unitáriussá tette. A török uralom megszűnte után majdnem másfél század mult el, amíg Pécsen újból találkoztunk reformátorokkal, az 1846-ban megalakult evangélikus leányegyház kebelében. A 80-as években Cseh Galamb Sándor vm. főpénztáros megszervezi a ref. leányegyházat, a hitoktatást Földváry Sándor reálisk. tanár látta el. 1886-ban Szász Károly püspök látogatásának hatása alatt megalakul az első presbyterium, kibérlik a Siklósi-országút 4. (ma Rákóczi-út 8.) számú házat, itt van az imaterem, a lelkészlakás. Megérkezik az első h. lelkész is: Pap Zsigmond. 1898-tól Varga Nagy István kir. táblabíró a főgondnok. 1903-ban megválasztja a gyülekezet első rendes lelképásztorául Nyáry Pált (l. o.), kinek

buzgó fáradozása eredményeképp már 1907-ben felépül a templom és a lelkészlak, 1927-ben a gyülekezeti ház. 1931-ben diakonisszája is van a gyülekezetnek, megépül a szép diakonissza-lakás. Hiv. sz.: 3760.

Felsőbaranyai Ref. egyházmegye leánynevelő intézete (továbbképző tanfolyam és internátus). Siklóson 1916 októberében kezdte meg működését nyilvánossági joggal; az első évben 56 növendéke volt. Az 1927/28-ik tanévben a látogatottság nagyon megcsappant, félő volt, hogy a kis-létszámú iskola elveszti államsegélyét. Megvették tehát Pécsen az I. Ferenc J. -út 23. sz. házat, azt átalakították 160 bejáró és 56 bentlakó növendék számára, és az intézetet Pécsre helyezték. Az 1931/32. évi tanév anyagilag is jól zárult, igazolva azokat, akik az intézet áthelyezése mellett döntöttek. Az iskola ez évben véglegesen elnyerte a nyilvánossági jogot.

Régeny Gyula igazgató * 1897-ben Livazényben (Hunyad m.); középiskoláit Petrozsényben és Gyulafehérvárott végezte. A 64. gy. e.-ben harcolt az olasz, orosz és szerb fronton, megsebesült, mint hdgy szerelt le. 1919-ben elvégezte a gazd. akadémiát, 1919-től gazdatiszt Metternich, majd a Dreher uradalmakban; ez idő alatt szervezte meg a fejér-megyei tejszövetkezeteket, majd az ország területén több mint 200 közs. és körzeti tejszövetkezetet és egy megyei szövetkezetet szervezett. 1930-ban tolna megyei és északbaranyai termelőkkel megalakította az első magyar gazdakartelt. 1931. óta az OMTK pécsi tejszövetkezetét vezeti..

Reisz András ny. kántortanító * 1878-ban Cikon. Iskoláit Pécsen végezte, oklevelet 1897-ben nyert. Döbröközön, Máriakémeden, 1900-28-ig Nyomján működött. 1929-ben nyugdíjba vonult, 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, a szerb fronton harcolt, mint zls szerelt le. A Nyomjai hitelszövetkezet alapítója, üi. v. igazgatója, elnöke, a levante egy. igazgatója volt, a hitelszöv.-nél felesége nevére-alapítványt létesített, kamatait évente a nyomjai iskola legjobb tanulója kapja. Miniszteri, OKH díszoklevelet, pápai arany

érdemkeresztet kapott.

Ress József ny. r. főtörzsörsmester * 1855-ben Zalasabaron. 1877-ben a pécsi városi rendőrség szolgálatába lépett, 1900-ban tizedes, 1901-ben szkv; 1921-ben mint főellenőr került az államrendőrség kötelékébe. 1924-ben nyugalomba vonult. 1878-ban résztvett a boszniai okkupációban.

Hess Lajos ny. irodafőtiszt * 1864-ben Lábadon. Iskoláit Nagykanizsán végezte, majd pár évet töltött a Ludovica. akadémián. 1898-ban Pécsen a vármegyei szolgálatba lépett, fokozatosan előlépve 1923-ban mint főtiszt vonult nyugalomba. 1932-ben.

dr. Reuter Camillo egyet. ny. r. tanár. * 1874-ben Resicabányán. A bpesti egyetemen 1901-ben avatták orvosdoktorrá. Utána 13 évig dolgozott Moravcsik professzor mellett a bpesti ideg és elmeklinikán. 1914-ben mint népfölkelő vonult be Pécsre; Zágrábban a helyőrségi kórház főorvosa volt. 1918-ban nevezték ki az Erzsébet tudományegyetem ny. r. tanárrá. Számos ideg és elmekórtani cikket írt; jelen Ismertetőbe a Pécs és Baranya bibliográfiája c. dolgozatot írta. Könyvtára. a legszebb baranyai magánkönyvgyűjtemény.

dr. Rézbányay József kanonok * 1860-ban, pappá szentelték 1882-ben. 1885-től tanulm. felügy., majd az erkölcsstan és lelkipásztorkodás tanára a teológián. 1899-től szentsz. tanácsos, 1907-től a püsp. lyceum tanára, 1914-től c. pápai kamarás, 1918-tól kanonok és szemin. rektor, 1920-23-ban székesegyházi plébános, 1922-től c. prepost. Ezidőszert Egerben. él.

Riba Lajos szücsmester (Széchenyi-tér 2. Tel. 13-73. Alapítási év: 1923.) Készít: mindenféle szücs- és szörmeiparba vágó munkát elsőrendű kivitelben. Állandó dús raktárt tart külföldi és hazai szörmekülönlegességekből. Szakmai gyakorlatát Bpsten szerezte.

Ribényi Dániel ny. bir. ir. igazgató * 1864-ben Magyarláposon, régi erdélyi nemesi családból; iskoláit Székelyudvarhelyen végezte. 1888-tól a honv. minisztériumban, 1903-ban a brassói, 1920-

tól az újpesti járásbírósnál működött. 1923-tól igazg., 1925-ben nyugalomba vonul. Brassóban és Újpesten élénk közéleti tevékenységet fejtett ki úgy egyh. mint világi téren.

Richtarech János ny. tiszth. * 1875-ben Bossánneprődön (Trencsén vm.) A 15. h. gy. e.-től lépett a csendőrség kötelékébe Pozsonyban.

Árvaváralján, Zagyvapálfalván, Kutason, Drávaszabolcson teljesített szolgálatot. 1920-ban lett tiszth. 1927-ben ment nyugdíjba. Kor. ezüstéremk., 3 dicséző okirat tulajd.

Riegel Lajosné Szőke Valentin Dgt. szülésznő. * Pécsudvardon. Tanfolyamot 1928-ban Pécssett végzett, azóta Pécs-bányatelepen a Dgt. kötelékében működik. Férje mint gépkezelő áll a Dgt. szolgálatában.

Riha Ferenc v. főszámvevő * 1882-ben Bpsten; jogot Bpsten és Kolozsvárott hallgatott. 1906-ban Marosvásárhely város szolgálatába lépve, 1907-ben számtiszt, az államszámviteli vizsga letétele után szám-vevő, 1912-ben főszámvevő h., 1914-ben hadiszolgálatra vonult be, az orosz fronton mint hdgy megsebesült, novemberben fhdgy, 1915 novemberében szds és a Sign laud. tulajd., 1917-től a belügyminiszteriumban számv. tanácsos, 1918-ban II. o. számv. főtanácsos, oszt. vez., 1922-től I. o. főtanácsos. 1927 óta Pécs város főszámvevője.

granasztói Rihmer Jolán tanító * Pécssett, az északmagyarországi Granasztóról Pécsre származott nemesi családból. Az óvónőképzőt az orsz. kisdédóvó intézetben Bpsten, a tanítóképzőt Pécssett. végezte. Azóta a belvárosi leányiskolában működik. A háború alatt mint vizsgázott ápolónő egy éven át ingyenesen ápolta a sebesült katonákat.

dr. Rhorer László egyet. ny. r. tanár * 1874-ben Bpsten. Orvos, a pécsi egyetemen az orvosi fizika és röntgenologia tanára. Dolgozatai és önálló munkái főleg az orvosi fiziko-kémiával foglalkoznak.

Ring György okt. művez. * 1899-ben Magyarürögön. 1916-ban bevonult a haditengerészethez. Pólában gépész szakvizsgát

tett, a háború utolsó évében az „U 28.” tengeralattjárón volt gépmester. 1919-ben elvégezte az ipariskolát, Pécssett; Bpsten és Zágrábban eltöltött segédeskedés után 1921-ben lakatosműhelyt nyitott. 1923-tól a Pécsi fa- és fémipari szakiskolában s. művezető, 1932 óta művezető.

Ritscher Béla ny. máv forg. s. tiszt * 1861-ben Körmenden. (ősei 1559-ben telepedtek le Körmenden, bőr és pipagyártással foglalkoztak). Résztvett a boszniai okkupációban, megsebesült, mint őrmester szerelt le és a Máv kötelékébe lépett. Fiumében, Szentlőrincen és Pécssett teljesített szolgálatot, 3-szor soronkívüli előléptetésbe részesült; a szolg. bronzérem, Ferenc J. jub. emlékérem tulajd. 1919-ben nyugdíjba ment, megalapította és azóta vezeti a Baranyai lapterjesztő vállalatot.

özv. Rizsovszky Péterné szül. Kornfeld Anna okl. szülésznő * Beremenden. (Atyja K. József Beremenden 25 évig kántortanító, férje ugyanott asztalos m. volt; † 1908-ban). Tanfolyamot 1909-ben végzett Pécssett, ösztöndíjat, kitüntetést nyert. 1915-ig a pécsi bábaképző intézetben működött, azóta magángyakorlatot folytat.

„Robur” vas- és fémbútorüzem, alapítva 1932-ben. Gyárt: cső- orvosi- és kerti bútorokat, nyugágyakat, minden e szakmába vágó vasbútort. Jó minőség -mellett áraival a fővárosi gyárakkal szemben versenyképes; Gyártmányaiából állandóan raktárt tart.

Rk. egyház. A püspökségről lásd az 1. oldalon.

Székesegyházi plébánia. A plébánia a püspökséggel egyidős. 1780-ban négy önálló plébániára oszlott fel. Anyakönyve 1782-től van. Plébániatemplom gyanánt a székesegyház Corpus Christi kápolnája szolgál. A Péter és Pál apostolok tiszteletének szentelt székesegyház árpádkori románstílusú építmény. Dulanszky Nándor püspöksége alatt nagy költséggel restaurálták. A kápolnák fali-képeit Lotz Károly és Székely Bertalan festették, a szobrokat Kiss György szászvári születésű szobrászművész faragta. Területén van a Miasszonyunkról elnevezett női

szerezet Nagyboldogasszony tiszteletére szentelt temploma 1855-ből. Kápolna a püspöki palotában ugyancsak Nagyboldogasszony, a papnevelő intézetben Szt Pál apostol- és a Szeplőtelen Szűz, az énekiskolában Szt Cecilia, a zárdában a Szeplőtelen Szűz tiszteletére. Kisebb kápolnák az Emerikánumban, a sebészeti klinikán, a Rét u. v. tanonciskolában és a Szövetség u. elemi iskolában vannak. Hív. sz. 7500.

Belvárosi plébánia. 1780 óta önálló plébánia, de anyakönyve már 1688-tól kezdve van. Templomát a törökök építették, a jezsuita atyák végeztették az átalakítást és szentelték fel a templomot Gyertyaszentelő boldogasszony tiszteletére. A plébánia területén van az Irgalmasrend temploma, az egyetemi (egykor pálos) templom. Kápolna van a Kálvárián 1814-ből, az ügyészségi fogházban Szt Péter bilincsei tiszteletére, a Matessa árvaházban, a köztemetőben, a Pécsi urinők lelkigyakorlatos otthonában és a Szoc. missz. társulat házában. Kegyúr: Pécs város közönsége. Hív. sz.: 6500.

Budai külvárosi plébánia. 1789-től önálló plébánia. Anyakönyve 1790 óta van. Szt Ágoston tiszteletére emelt plébániatemploma részben törökkori építmény. A plébánia területén van a Mindenszentek temploma (lásd bővebben a 22. lapon). Az 1710-ben uralkodó pestis alkalmával építették a Havi-Boldogasszony kápolnát. Az építéshez szükséges anyagot az emberek vállalkon hordták fel a hegyre. A szőlők közt van a Szt Bertalan kápolna 1740-ből. Az egyet. Szt Mór kollégiumban is van kápolna. Kegyúr: Pécs város közönsége. Hív. sz.: 13.000.

Szigeti külvárosi plébánia. 1790 óta önálló plébánia anyakönyvvel, a ferencesek rendházában (l. bővebben az 5. lapon). A plébánia területén van a jézustársasági atyák Jézus szentséges szíve tiszteletére szentelt temploma. Kápolnák: Xav. Szt Ferenc, Szt Donátus (a szőlők között), Nep. Szt János (a belklinikán, egykori török mecset, ma is ép minarettel), a Szeplőtlen Szűz (a várm. árvaházban) tiszteletére; a Zrinyi-intézetben, a Pius internátusban. Hív. sz. 12.500.

Bányatelepi plébánia. 1861 óta önálló plébánia,

anyakönyvvel. Régi góth-ízlésű templomát talaj süllyedés miatt le kellett bontani; a mai plébániatemplom 1901-ben épült és 1902-ben szentelték fel Szt Flórián tiszteletére. Kegyúr: a Dgt. Hív. sz.: 5000.

Gyárvárosi plébánia. 1927 óta önálló plébánia, anyakönyvvel. 1929-ben épült temploma Szt József tiszteletére van szentelve. Kegyúr: Pécs város közönsége. Hív. sz.: 6100.

Római Róbert fűszerkereskedő * 1882-ben Máriakémenyden. Iskolái elvégzése után kereskedői pályára lépett és 1910-ben önálló fűszer- és csemege-üzletet alapított Pécsen. A Haladás-nyomda rt. ig. tagja, 1929 óta városi thb. tag.

Romaisz Ferenc prelátus-kanonok 1852-ben, pappá szentelték 1877-ben. 1889-től kisszemini. lelkigyakozgató, 1895-től püspöknádasdi, 1907-től bátaszéki plébános, 1901/7-ben ker. esperes volt. 1917-től kanonok és székesegyh. plébános, 1920/23-ban szeminárium rektor. 1922-től madocsai c. apát. 1924 óta pápai prelátus.

Romeisz Katalin tanító * Pécsen; oklevelet nyert ugyanitt 1904-ben. Működését Várdombon kezdte meg, ahol 3 ízben részesült jutalomban. 1918 óta Pécsen tanít a Makár u. iskolában. A megszállás alatt 3 nyáron át vezette a szünidei gyermekotthont. A Szivgárda vezetője, népműv. előadó.

dr. Rónaky Kálmán ny. árvaszéki elnök. * Pécsen. Középisk. és jogi tanulmányai elvégzése után 1889-ben Baranya vármegye szolgálatába lépett és 35 év. után vonult nyugalomba mint elnök, árvaszéki elnök. A helyi lapok állandó cikkírója; sokat utazott. Baranyai vonatkozású nyomtatványok és néprajzi tárgyak gyűjtője.

Rosprim István Dgt gépmester * 1880-ban Pécsen. Géplakatos ipart a Dgt műhelyében tanult, 1911-től Vasason gép-felvigyázó, 1912-től műaknász. Gőz- és villanygépkezelői, telepkezelői vizsgát tett. 1920 óta segédtszvt. gépmester, 1921 óta Pécsújhegyen működik; a pécsbányatelepi levente egyesület, a DVAC tagja.

Rostorfer Rezső kesztyűgy. művezető * 1878-ban Laxenburgban (Ausztria) Bécsben tanult ki,

mint segéd u. ott és Klosterneuburgban dolgozott, 1898-ban meghívásra jött a Hamerli J. céghez.

1920 óta művezető, a gyár legrégebb alkalmazottja.

Rothermel Imre rőfös és rövidáru kereskedése, (Szigeti országút 27. Alapítva: 1929.) Üzletében mindennemű rőfös és rövidáru kapható. Szolid és jó kiszolgálás.

dr. Rozs István ny. tábornok-orvos * 1857-ben Kaposvárott. Az orvosi diplomát 1883-ban szerezte a bpesti egyetemen. Mint katonarvos Bpsten, Pozsonyban, Kaposvárott és Marosvásárhelyen állomásozott. 1912-ben került Pécsre, mint kórházparancsnok, 1919 óta tábornok-orvos. Kitüntetései: az 50. és 60. éves jub. érem, II. o. Vöröskereszt (a tiszti díszjelvény-nyel), a 25. éves szolgálati k. és a Ferenc József r. tiszti keresztje.

Rózsahegyi Gyula m. kir. műsz. tanácsos, az államépítészeti hiv. főnöke * 1885-ben. Középiskoláit és a műegyetemet Bpsten végezte. Pályáját 1911-ben kezdte meg Komáromban. A háború kitörésekor bevonult és a szerb fronton harcolt. 1916-ban orosz fogságba került, 1920-ban szabadult meg. Mint hdgy szerelt le. Szolnokon nyer beosztást, majd a berttyóújfalui, 1928 óta a pécsi államépítészeti hivatal főnöke; a Mérnöki kamara, a Magyar mérnök- és építész egyesület, a Magyar mérnökök és építészek nemz. szöv. tagja.

Rozsics Endre ny. máv üzletigazgató (Bpest) * 1864-ben Akaliban (Zala m.). A főgimnáziumot Pécsen végzett; 1882-ben a Máv szolgálatába lépett. 1883-ban a bpesti igazgatóságnál nyert beosztást; 1884-ben Újdombovárott pénztárnok; 1886-ban Kelenföldön forgalmi tiszt; 1887-ben Budafokon árupénztárnok; 1888-ban Döbröközön, 1897-ben Újdombovárott állomásfőnök; 1907-ben Eszéken forgalmi főnök; 1914-ben Pécsen osztályfőnök és üzletvezető h.; 1920-ban Szegeden, majd Bpsten üzletigazgató. 1928-ban nyugalomba vonult. Két éven át a Move orsz. elnöke volt. A Ferenc József rend lovag k., 2 Sign. laud., a II. o. Vörösk., Schaumburg-Lippe lovagr. III. o. k. tulajd.

Rözge Ferenc fűszerkereskedő * 1886-ban

Pécsen; előbb a molnáripart, majd a fűszerszakmát tanulta ki. 1896 óta önálló fűszer- és vegyeskereskedő. A háború alatt több mint 3 évig szolgált a 19. h. gy. e.-ben, az orosz fronton harcolt, ezalatt üzletét felesége vezette.

Ruppert Ferencné Puffler Rozália okl. szülésznő. 1926-ban Pécsen végzett tanfolyamot, ez év óta mint magánszülésznő működik Meszestelepen. Férje 1910 óta vajúr a Dgt szolgálatában.

Rutényi Árpád p. főigazgató * 1875-ben Rozsnyón. Jogot a kassai jogakadémián végzett. 1894-ben lépett a posta kötelékébe. 1932 óta a pécsi postaigazgatóság vezetője.

Ruzsinszky Béla asztalos m., ipartest. elnök * 1871-ben Mecsekalján; gimn. tanulmányai elvégzése után kitanulta az asztalosipart, majd Ausztriában dogozott; 1902 óta önálló. Városi thb. tag. Az Ipartestület elnöke, az Ipartestületek orsz. szöv. társelnöke.

Schachtitz Henrik építési vállalkozó, kőműves m. * 1870-ben Eszéken. Az építőipart tanulta ki; mesteri képesítést 1899-ben nyert. Mint munkavezető a paksi rk. templom, a pécsbányatelepi rk. templom és a pécsi „Nádor”-szálló építkezésénél dolgozott. 1902 óta önálló, 12 évig Hebenstreit Károllyal társas viszonyban volt. 10-12 embert foglalkoztat. Az Ipartestület kőműves szakoszt. elnöke.

„Saját otthon” építőtakarék szövetkezet. Igazgatóság: Pécs, Perczel u. 10. Hosszulejratú kölcsönök ad. családi házak építésére. Minimális költség, csekély törlesztés. Díjtalan felvilágosítás.

„Sancta Mária” női otthon egyesület. 1925-ben alapította br. Mirbach Júlia, 1933-ban egyesületté alakul át, elnöke Bartinay Ferenc pécsbányatelepi plebános. Az intézet célja: szegénysorsú leánytanulókat támogatni, háztartási tanfolyamokat rendezni, úrinők részére otthont nyújtani. A tanfolyamnak 1933-ban 15 hallgatója volt; az eddigi 3 hónapos tanidőt 1933/34-ben egy évre emelték. Az intézet 7 tanerővel saját házában működik, az Iskolán kiv. népm. egy. felügyelete alatt. Növendékei látogatási bizonyítványt kapnak.

Igazgató: br. Mirbach Júlia.

Schapka Ágoston dgt művezető * 1879-ben Mecsekszabolcson. Vasason a Dgt műhelyében tanulta a géplakatos ipart, szakismereteit Amerikában gyarapította; 1911-ben. ismét a Dgt szolgálatában állt mint sodronypálya felvigyázó; gépkezelői tanfolyamot végzett, 1918 óta Pécsújhegyen művezető; a DVAC tagja.

dr. Sárkány Ármin ügyvéd * 1876-ban Pécssett; jogot a pécsi lyceumban és a bpesti egyetemen végzett. 1899-ben áll. tud. államvizsgát, 1905-ben ügyvédi vizsgát tett. 1899-től Pécs város rendőrkapitánya, majd a főkapitány helyettese. Nevéhez fűződik egyebek közt a bejelentő hivatal pótló bűnügyi nyilvántartás felállítása. Szervezeti és szolg. szabályrendelet tervezetét az ország összes rendőrségei alapul vették. Harcolt a rendőrség államosításáért. 1908 óta gyakorló ügyvéd, 1906 óta v. thb. tag, a városi ügyek szókimondó bírálója. A Pécsi háztulajdonosok egy. alapítója és ü. v. elnöke, a helyi lapok állandó cikkírója.

Sásdi Sándor író, hirlapíró * 1899-ben Vargán. Középiskoláinak elvégzése után újságírói pályáját a Színház és Divatnál kezdte Bpsten. Onnan a Világhoz került, aztán lépett a Pécsi Napló kötelékébe. Első regénye a Dante-könyvkiadónál (Bpest) jelent meg, „Vadludak” címen, következő kötetét, a „Hanna nagy útját”-t ugyancsak a Dante hozta ki. Legnagyobb sikere „Nyolc hold föld” c. regényének volt (Athenaeum), „Megtalált út” c. munkájának kiadója Singer és Wolfner, legújabb nagy regénye a „Szívre hulló kő” (Révai testvérek).

dr. Schaurek Rafael egyet. ny. r. tanár * 1882-ben Pécssett. Jogi tanulmányait

Pécssett és Kolozsvárott végezte. 1906-ban Baranya vm. szolgálatába lépett. 1911-ben a pécsi jogakadémia tanára lett. 1918-ban Pozsonyban magántanári képesítést nyert, 1922 óta az Erzsébet tud. egyetem magyar magánjogi és osztrák jogi tanszékén ny. r. tanár. Kiváló zenész és zenekritikus. A Belv. kath. kör vil. alelnöke.

dr. Scipiades Elemér egyet. ny. r. tanár, nőorvos

* 1875-ben Jászárokszálláson; orvosi diplomáját a bpesti Pázmány Péter egyetemen 1908-ban szerezte. Azután gyakornok az egyet. élettani intézetnél (Prof. Klug), 1899-től gyakornok a II. sz. belklinikán (Prof. Kétly), 1900-tól gyakornok, 1903-tól tanár s., 1910-től adjunctus a II. sz. szülő- és nőbeteg klinikán (Prof. Taufer); 1910-ben m. tanár. 1914-ben a Vöröskereszt táb. kórházában mint főorvos a szerb harctéren szolgált, majd a bpesti honv. helyőrségi kórházban ezr. orvos, utóbb a seb. osztály főnöke. 1916-ban klinikája kikérte a hadseregből. 1917-től a Szt Rókus-kórházban h. főorvos, 1919-től a Zita-kórházban főorvos. 1920-tól az Erzsébet egyetemen a szülészeti és nőgyógyászati tanszék h. tanára; 1922 óta ny. r. tanár és klin. igazgató. Közel 100 tud. dolgozata jelent meg a magyar és külföldi szaklapokban. A Vörösk. II. o. díszjelvény tulajd.

Sebestyén Dezső cukrász * 1893-ban Pécssett, itt tanulta a cukrász ipart, 1909-ben szabadult fel, mint segéd Bpsten dolgozott. 1914/18-ban az 52. gy. e., majd a 19. h. gy. e.-nél teljesített hadiszolgálatot. 1920 óta önálló, a cukrász szakosztály választmányi tagja.

Sebestyén János ny. máv pályafelvigy. * 1875-ben Újdombovárott. A bognáripár kitanulása után 1896-ban bevonult a 8. h. husz. e.-be, 12 évig szolgált, közben magánúton elvégezte a középiskola négy osztályát. 1908-ban a Máv szolgálatába lépett Zágrábban; 1931-ben vonult nyugalomba Pécssett. Szőlőbirtokos és méhészettel foglalkozik.

Sebestyén Károly plebános * 1881-ben, pappá szentelték 1906-ban. 10 évi káplánkodás után 1916-tól adminisztr., 1917-től plebános Kistengelicen, 1925-től esp. ker. jz. 1927-től adminisztr., 1933 óta plebános Pécsgyárvároson. 1929 óta pápai kamarás.

dr. Sebestyén Lajos v. tanácsnok * 1890-ben Pécssett. Középiskolai és jogi tanulmányait u. itt végezte. 1911-ben lépett a város szolgálatába. 1914-től tb. aljegyző, 1916-tól fogalmazó, 1918-tól r. kapitány, 1921-től l. o. aljegyző, 1925-től tb. tanácsnok; 1927 óta mint tanácsnok az adó-és p. ü.

osztály vezetője, s egyúttal árvaszéki elnök.

Schenk János szabó m. * 1888-ban Fekeden; m. segéd Bpsten és Berlinben dolgozott, itt szabászati tanfolyamot is látogatott. A bpesti technológián szabászvizsgát tett. 1912 óta önálló, 8-10 munkást foglalkoztat. Hazai és külföldi szövetekből állandó raktárt tart.

Serényi Ede hirlapíró * 1903-ban Temesváron. Középiskoláit Bpsten végezte. 1921-től az Ujpesti Hirlap; majd a Független Ujság, később az Ujpest és Vidéke munkatársa, egyidejűleg több bpesti napilap cikkírója. 1927 óta a Pécsi Napló munkatársa.

Sieron Alajos rádió- és villanyszerelő, vállalkozó * 1901-ben Bpsten. Pécssett tanulta ki a villanyszerelési ipart. 7 évig a Dgt-nél telefonszerelő volt. 1928 óta önálló lett. Emeletes- és családi házak szerelését vállalja.

Schiffrich István tisztii cipész m. (E. Malom u. 2. Alapítási év: 1932.) Kizárólag rendelésre készít tisztii cipőket és csizmákat, sport és orthopäd cipőket. Bpstre, Szegedre, Pécsváradra, Szekszárdra és más városokba is szállít. Éveken át a pécsi vdd tisztii cipész-üzem h vezetője volt.

Sikora József ny. Dgt felügyelő * 1861.-ben Pécssett. itt és Grácban végezte középiskoláit. 1879-től 1879-től Dgt szolgálatában a pécsbányatelepi ép. oszt. ir. segédt. 1892-től a pécsi igazgatóság könyvelési osztályában tisztviselő, majd pénztáros, 1926-ban mint felügyelő ment nyugdíjba: a Mecsek egy., a Dgt tisztv. nyugdíj egy. stb. tagja

Schiffrich Jenő v. tisztviselő * 1908-ban Pécssett. A főgimnázium elvégzése után 3 évig építészgyakornok volt a Márovits-cégnél. 1925-ben lépett a város szolgálatába; jelenleg az idegenforgalmi irodában van beosztva. A „Hárfa” daloskör egyik alapítója, a Polgári daloskör titkára, az Orsz. magyar dalosszövetség VII. kerületének jegyzője.

kopaszinai Sikorski Tádé * 1852-ben Porembán (Lengyelország) régi (XIII. sz.) nemesi és földbirtokos családból. Ifjú korában zajlott le az 1863/64. évi nagy lengyel felkelés. Műépítészeti tanulmányokat folytatott Münchenben és Bécsben,

részvett a bécsi nemzeti múzeum és Burgtheater építkezéseiben. 1880-tól a kolomeai keram. szakisk. vez. Pécsre egy tanulmányút során jutott, itt ismerkedett meg Zsolnay Júliával (L alább), akit 1883-ban nőül vett. Ez időtől kezdve művészi vezető a Zsolnay-gyárban és alkotásaival számos kiállításon aratott sikert. 1919-ben nyugalomba vonult. A vaskoronarend lovagja.

Sikorskiné Zsolnay Júlia festőművész, kiváló mesterek: Deák-Ebner, Lietzenmayer, Lenbach stb. tanítványa volt, de leginkább önszorgalomból képezte mamát. A magyar motívumok gazdag tárházát aknázza ki és nemesítette meg; sokat dolgozott keleti: perzsa, indus és Japán stílusban is. Már 1896-ban feltűnést keltett egy műcsarnoki kiállításon virágképeivel és csendéleteivel, ezek közül egyet I. Ferenc József is megvásárolt. Tájékpfestő és portraitista is Plein-aire figurális képei, népies tanulmányai, püspökbogádi, ormánysági és sokac népviseletben festett alakjai erőteljes, férfias ecsetkezelést és biztos tudást árulnak el. 1897-ben a bécsi „Kunstverein”-ban., 1898-ban a „Münchner Künstlerinnen Verein”-ben, 1933-ban a „Műcsarnok”-ban állított ki. Munkásságának javarésze mégis a Zsolnay-gyárnak arra a korára esik, amikor ez a fayence díszedényeket kezdte forgalomba hozni; kedves és keresett Zsolnay-dísz tárgyak egész sorozatát tervezte.

Sikorski-Zsolnay Miklós gyáros * 1888-ban Pécssett; a gimnáziumot szülővárosában végezte, épít. mérnöki oklevelet Budapesten szerzett. A világháborúban az 1. uhlánus e.-ben szolgált, mint fhdgy szerelt le. 1918 óta van a Zsolnay-gyár kötelékében, a vállalat műsz. vezetője.

Simon Imre bádogos és vízvezeték szerelő m. Iparát Pécssett tanulta ki, mint segéd. itt és Bpsten dolgozott. 1931 óta önálló. Készít épület- és díszműbádogos munkát, állandó raktárt tart sajátkészítményű áruiból.

Schindler Aurél okl. gépészmérnök * 1899-ben Némethbolyban. Középiskolát Pécssett, műegyetemet Bpsten végzett. 1912-től tanársegéd volt Schimanek tanár mellett; 1914-ben 6 hónapig

a bpesti felsőiparisk. tanárjelöltje. 1914-től az eperjesi faipari szakiskola, 1921-től a pécsi fa- és fémipari szakiskola tanára; a fémipari műhely főnöke. A Baranya-pécsi aeroclub ifj. csoportelődője.

Schindler József f.-keresk. isk. igazgató * 1877-ben Körnöcbányán. A bölcsészetet a bpesti egyetemen végezte. 1900-tól a Porges-féle pécsi keresk. isk. tanára. 1911-ben a közben városi kezelésbe vett iskola igazgatója.

Singer Frigyes u. Harcz Imre kályhás m. Iparát Pécssett tanulta, mint segéd itt (a Zsolnay-gyárban) és Parajdon (Erdély) dolgozott. 1914-ben bevonult a 10. tüzér e.-hez, szerb, orosz, román fronton harcolt, 1918-ban mint örm. leszerelt. Kisezüst, bronz, Károly cs. k. tulajd. 1925 óta önálló, átvette az 1812-ben alapított műhelyt, különleges Dgt rendszerű kályhák rakásával. javítással, új munkák készítésével foglalkozik.

Schippert Ernő pénzt. oszt.-főnök, * 1904-ben Pécssett; a pécsi fiú keresk. iskolában tett érettségit, majd a pécsi, akkoriban alakult, Dunántúli bank rt. szolgálatába lépett; jelenleg a váltóosztály főnöke. Több társadalmi egyesület tagja.

dr. Sipos István apátkanonok * 1875-ben, pappá szentelték 1898-ban. 1898-1906 között káplán és püsp. szertartó, 1906-tól tanulm. felügy., az egyházjog és egyháztörténelem teol. tanára, 1912-től szemín. lelkiigazgató, 1913 óta szentsz. tanácsos, 1923 óta pápai kamarás, 1927-től szászvári c. apát, 1930-tól szemín. rektor, 1931 óta kanonok. Egyházjogi tankönyve az ország határain túl is ismert.

Sipos Jánosné első pécsi „Record” autogumijavító és vulkanizáló üzeme. A cég tulajdonos Bpesten tanulta iparát, 1920-tól Bpesten, 1926 óta Pécssett önálló. Villany és gőzerőre berendezett üzemében a szakmába vágó minden munkával foglalkozik.

Siptár Lajos a Pécsi takarékpénztár ügyvivő-igazgatója, * 1885-ben Pécssett; 1902-ben érettségizett, az intézet szolgálatába 1907-ben lépett.

özv. Skalka Hugóné Severa Angela,

házbirtokos; brünni születésű férje a Mpv, 1882-től Máv szolgálatában állott † mint szakály-hőgyészi állomásfőnök 1901-ben.

Schmauser Mihály kereskedő * 1887-ben Dárdán; szakmáját Pécssett tanulta; 1905 óta önálló. Mozgósításkor bevonult az 52 gy. e.-be; az orosz fronton küzdött, megsebesült. A Nagybercsényi jótékony egyesület alapítója, 1928 óta fővédnöke, a Szigeti külv. kath. kör választm. a Credo egyll. vezető tagja, a Pécsi polgári daloskör örökös tb. tagja; fia, Mihály a Kath. legényegyl. II. dékánja.

Schmeiszl Ferenc képkeretező m. * 1868-ban Lőcsön. Iparát Pécssett tanulta ki, mint segéd is itt működött. 1907 óta önálló, mai helyén (Király u. 42.). 1915-1917 között hadiszolgálatot teljesített, mint karpaszományos tizedes szerelt le.

Schmelczer István virág- és gyümölcskertész(Légszeszgyár n. 32. Üzlet: Kossuth L. u. 11.) 1904-ben tett kertészeti vizsgát. 1912 óta önálló. A Pécsi kertész-egy. titkára. A háborút az 52. gy. e.-ben harcolta végig a szerb és olasz fronton; kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., 2 seb. érem tulajd.

dr. Schmidt Antal ügyvéd * 1906-ban Pécssett; a gimnáziumot és az egyetemet szülővárosában végezte. 1933-ban tett ügyvédi vizsgát, azóta ügyvédi gyakorlatot folytat.

dr. Schmidt Lajos v. tb. főjz * 1891-ben Budapesten. 1919-ben ügyvédi és bírói vizsgát tett Fiumében. 1925-től áll Pécs város szolgálatában, 1932 óta a városi idegenforgalmi iroda vezetője. A Pécsi polgári daloskör elnöke.

dr. Schmidt Vilmos ügyvéd * 1904-ben Siklóson; Pécssett, a Pius-ban érettségizett, jogot és kereskedelmi akadémiát Bpesten és Brüsszelben végzett. 1932 óta pécsi ügyvéd. A Ker. szocialista párt ügyésze. A Jezsuita diákok orsz. egy. pécsi elnöke.

Schmied Gyula cukorka és csokoládégyáros * 1881-ben Pakson; fűszer és csemegekereskedő volt. 1914-ben bevonult az 1. h. gy. e.-hez, orosz fronton megsebesült, hrt lett. 1915-ben alapította gyárát, Pécs egyetlen — legtökéletesebb villany-

és gőzgépekkel felszerelt — üzemét. Gyára saját házában van, 8-10 munkást foglalkoztat. 2 Üzletében árúsítja gyártmányait. A Pécsi polg. casino választm. tagja, volt elnöke.

Schneider Ilona polg. leányisk. tanár *
Előpatakon (Háromszék m.) A tanítóképzőt Pécssett, a tanárképzőt a kalocsai érseki intézetben végezte. 1904 óta a pécsi polgári leányiskola tanára. A háború alatt elvégezte az ápolónői tanfolyamot és résztvett a sebesült katonák gondozásában. E téren szerzett érdemeiért megkapta a Vöröskereszt hadiékítményes nagy ezüst érmét és a háb. polg. emlékérmet.

dr. Schnell János ideggyógyász-főorvos (Bpest) * 1893-ban Magyarorszákon. 1911-ben Pécssett tanítói, 1916-ban Bpesten Gyógypedagógiai tanárképző főiskolán tanári, 1923-ban a tud. egyetem orvosi. karán orvosdoktori oklevelet nyert. Egy évtizedes, — a palotabozsoki elemi iskolánál, a temesvári siketnéma intézetnél és bpesti vakok intézeténél — eltöltött gyakorlati működés után a gyógy pedagógiával és orvospsychológiával kezdett foglalkozni. 1920-tól a Ranschburg tanár vezetése alatt álló Gyógypedagógiai-psychológiai laboratórium asszisztense, 1926-tól vezetője. 1930 óta az átszervezett gyógypedagógiai és orvospsychológiai intézet igazgató főorvosa, a Gyógypedagógia tanárképző főiskola tanára. Tudományos munkái magyar és német nyelven jelentek meg.

Schnürer Sándor ny. dgt bányamester *1875-ben Mecsekszabolcsan; szakiskolát Pécsbányatelepen végzett. Mecsekszabolcsan lépett a Dgt szolgálatába, majd mint felvigyázót Pécsbányatelepre helyezték. 1902-től Vasason aknász, 1912-ben visszakerült Pécsbányatelepre mint bányamester. 42 évi szolgálat után nyugalomba vonult.

Solti Lajos ny. postafőtanácsos * 1872-ben Hódmezővásárhelyen; ott végezte középiskoláit is. 1890-ben Bpesten lépett a posta szolgálatába, 8 évig a kezelésnél működött, majd fogalmazó lett, 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, orosz, román, olasz fronton harcolt, hadifogoly-

osztágpárancsnok volt. 1918-ban mint fhdgy szerelt le, kor. arany érdemk., Károly cs. k. tulajd. 1915-ben p. tanácsos; 1918-ban főtanácsos; a szerb megszállás alatt mint összekötőtiszt működött, a sztrájk alatt a posta igazgatóság vezetője volt, 1 hónapra Dárdára internálták. 1922-ben vonult nyugalomba. Több szabadalma van. 1914-ben rádiófelvevő készüléket szerkesztett, de a találmány jelentőségét akkor nem ismerték fel. A cserélhető biztonsági Solti-zár a legtöbb államban szabadalmazva van. Készítője a Solti-szóró néven ismert szőlőpermetezőnek, (Pécssett a Hamerli cég hozza forgalomba.)

Solymár László ny. p. hiv. igazgató; a pécsi főreáliskolában érettségizett, a posta kötelékébe lépve Mohácson és Pécssett teljesített szolgálatot, majd villányi, mohácsi, pécsi (2. sz.) postahivatalokat vezetett. 1921-től a Pécs 1. postahivatal főnöke. 40 évi szolgálat után 1933-ban ment nyugalomba.

Sopiana gépgyár és vasöntöde rt. 1904- ben alakult Hamerli József gépgyár név alatt. Üzletágai: mezőgazdasági és szerszámgépek gyártása, javítási munkálatok; vas- és fémöntöde; béröntés ; hengerrovátkolás. Személy- és teherfelvonók, különböző ipari (börgyári, téglagyári) gépek gyártása.

Sós Béla it. táblai tanácselnök * 1871-ben Rimaszombaton. Jogi tanulmányait a bpesti egyetemen végezte. 1894-ben joggyakornok, 1897-ben aljegyző a bpesti kir. törvényszéknél; 1899-ben albíró Nagytapolcsányban, majd Iglón. 1906-tól Szombathelyen, Kassán, Bpesten és Miskolcon törvényszéki bíró, 1921-ben a pécsi kir. ítélőtábla bírója; 1927 óta tanácselnök.

Soós Nándor r. főtanácsos * 1881-ben Pécssett; középiskoláit és a jogot Pécssett végezte, utána a város szolgálatába lépett. 1906-ban r. kapitány, 1918-ban r. főkapitány; a megszállók 1920-ban karhatalommal távolították el állásából. A felszabadulás és ezzel egyidejűleg a városi rendőrség államosítása után a pécsi kerületi főkapitánysághoz került, annak megszűnése óta a pécsi kapitányság h. vezetője.

Schönberger Lajos asztalos m. (Szigeti out 20. Tel. 15-09.) Mint segéd Grácban, Kecskeméten, Eszéken dolgozott. 1918 óta önálló. Műhelyében készültek a központi egyetem, gyermekklinikai fertőző pavillon, a tanári bérpalota, a temetőkápolna, a Jankovich Besán kastély, a szekszárdi tüdőpavillon, a mohácsi bíróság asztalosmunkái, a vármegyei közgyűlési terem diszmunkái.

Sperl Lajos el. isk. igazgató * 1879-ben Pécssett. Kántortanítói oklevelét ugyanitt szerezte 1898-ban. Működését Döbröközön kezdte, ahol 2-3 szolamú gyermekkart szervezett. 1904 óta Pécssett tanít, jelenleg az Egyetem u. iskola igazgatója. A Pécsi áll. tanítók dal- és zeneegyletének alapítója és karnagya; a Pécsi dalárda tb. tagja, a Vasas dalkör, Gutenberg dalkör (ahol vegyeskart alapított), a Máv ébredés dalkör volt karnagya; a felsőkereskedelmi isk. és a reáliskola volt ének és zenetanára. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-be, az orosz fronton megsebesült, mint hdgy szerelt le.

özv. Spitzer Ignácné Eckstein Sarolta házbirtokos. Férje kitanulta a géplakatos ipart 1895-ben Fiumében a Máv szolgálatába lépett és szakvizsga letétele után mozdonyvezető, majd mozdonyfelvigyázó lett. 1902-ben Pécsre helyezték, 1922-ben mint s. tiszt vonult nyugalomba; † 1926-ban.

Spitzer Jakab fűszer-, festék-, vas- és üvegnagykereskedés (Zsolnay V. u. 3. Tel.: 20-33. Alakult 1874-ben.) Az alapító Spitzer Jakab majd félszázadon át vezette 1921-ben bekövetkezett haláláig. Jelenlegi cégtulajdonosok: Steinbach Samu és Müller Jenő. Fióközlet: „Szivárványáruház”. Irgalmasok u. 3. Tel.: 17-57. (Vezető: Müller Bianka.)

Schreiber R. és fia fatermelő és fakereskedő vállalat; alapította Sch. Jakab 1827-ben Darányban (Somogy vm.) 1876-tól Sch. Rezső, 1905 óta Schreiber Rezső és fia név alatt megy a cég; 1895-ben a cég Pécsre tette át székhelyét. Cégtulajdonosok: Sch. Jenő és Szigfrid.

Stamler Béla a ker. szoc. munkásszakszervezetek titkára * 1891-ben Pécssett.

A p. ü.-őrségnél szolgált Bpsten, Pécssett. Tabon, Sásdon és Fiumében. 1912-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, ott érte a háború. Szerb fronton harcolt, súlyosan megsebesült: 1918-ban mint őrmester szerelt le. Károly cs. k., seb., 12-es emlékérem tulajd. sebesülése miatt 1926-ban nyugdíjba ment. 1927-28-ban a ker. közs. párt ir. vezetője volt, 1929 óta titkára. OTI választm., Mabi közgyűlési, Hangya fogy. szöv. felügy. biz. tag, a Kéményseprők orsz. szöv. örökös dísztagja.

Stärk Zsigmond műkőgyára (A. Malom u. 4. Tel.: 11-51., alapítva 1912-ben). Műkölépcső, cement és márványmozaik-lap, betoncső gyártásával, szobrászmunkával stb foglalkozik. A Pannonia-szálló, Pius-templom, üzemi bérház, tanári lakóház, temető-kápolna, régi reáliskola, mohácsi és szekszárdi kórház és számos más köz- és magánépidet szakmunkáit végezte.

Steiger József ny. máv gépszerelő * 1863-ban Pécssett. 1891-től a Máv pécsi műhelyében dolgozott. mint mozdony-szerelő lakatos. 1922-ben ment nyugalomba. 1900 óta háztulajdonos.

lovag Steinberg Jánosné nagyatádi Visy Angela ny. altábornagy özvegye. Férje * 1841-ben Pettauban. Katonacsalád leszármazottja (atyja ezredes volt). Részt vett a boszniai okupációban; a Lipót r. lovag k., a II. és III. osztályú vaskoronarend tulajd. volt. † 1920-ban.

Steiner Paula angol francia női divatszalonja. (Alapítva 1907-ben) Szabásztanfolyamot Párizsban végzett. Évenként látogatja a külföld divatbemutatóit, utóbbi években Pécssett maga is rendez ilyet. üzemében eredeti francia és angol minták szerint a legdivatosabb ruhaujdonságok készülnek. Kiterjedt vidéki rendelőköre van.

„Stefánia”-sütőde, tulajd.: özv. Burits Mátyásné; az 1 kemencével dolgozó pékséget Ferenc fia 10 év alatt a város legnagyobb üzemévé fejlesztette. Gyárt villany- és gőzerővel: fehér-, finom- és édes süteményt, burgonya-, roz- és gyógykenyeret. Az egyet. klinikák és menzák, szegényház, gyermekmenhely, Matessa árvaház, ip. tanoncotthon szállítója. Szakmai vezető: Torics József.

† Stenge Ferenc Baranya vármegye alispánja * 1866-ban Pécsváradon, régi német eredetű családból. Középiskoláit Pécsen, a jogot 1888-ban Bpsten végezte. A pécsváradai főszolgabírói hivatalnál volt közigazgatási gyakornok; vármegyei aljegyző, 1896-tól Dárdán főszolgabíró, 1892-től vm. főjegyző volt. 1909-ben lett alispán. A megszállás alatt az akkori megyeszékhelyen, Sásdon, 1921-től ismét Pécsen töltötte be az alispáni széket. II. o. Vaskoronarend, Ferenc J. rend, 1896. évi jub. érem, porosz vörös sasrend tulajd. volt. † 1924-ben.

Stenge Jánosné Hettyei Gizella dgt nyugdíjas. Férje a Zsolnay-gyár tisztviselője volt, majd a Dgt szolgálatába lépett, mint főellenőr húnyt el 1931-ben. Számos társadalmi és kulturális egy. tagja volt.

dr. Stentzer Emil hírlapíró * 1898-ban Temesváron. Gimnáziumot Temesváron, kel. akad. Bpsten, jogot Pécsen, orvosi tanulmányokat Bpsten végzett. 1924 óta a Dunántúl munkatársa. Tartalékos hdgy a háború alatt az 5. h. gy. e.-ben szolgált. Ezüst jelvényes atléta, többszörös főisk. bajnok és vívó: több sporttestület vez. tagja.

Stirling Ödön ny. selyemtenyésztési felügy. * 1873-ban Dunaföldváron. Középiskoláit Szekszárdon végezte, 1897-től gyakornok az ottani selyemtenyésztési központban, majd Pancsovára helyezték, ott végezte a fonótanfolyamot. Győrben, Tolnán, Szekszárdon, 1909-től Pécsen szolgált. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig. Károly cs. k., vask., seb. érem tulajd. 1925-ben nyugalomba vonult.

dr. Stitz János kir. vegyész * 1899-ben Nyitrán, középiskoláit Pécsen végezte. A háborút a 19. h. gy. e.-ben küzdötte végig, mint hdgy szerelt le. Bpsten vegyész-mérnöki oklevelet nyert. A mezőgazd. vegyékísérleti állomásnál beosztott kir. vegyész: a Pécsi ker. szoc. egy. tit. kára.

Strasser Pál hentes és mészáros m. (Siklósi u 24.) * 1882-ben Kárászon: iparát Pécsen tanulta ki, mint segéd Bpsten dolgozott. 1901 óta Pécsen önálló. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez: fiumei kat. vágóhid vezetője volt.

Strasser Pál kelmefestő és vegytisztító m. * 1896-ban Szomajomban. Kaposvárott 1913-ban szabadult fel. 1916-tól a 44. gy. e.-ben olasz, orosz fronton harcolt. Leszerelése után mint segéd Szombathelyen, Zentán, Bpsten, Újpesten dolgozott. majd Vácott gyári festőmester volt. Tanulmányutat tett Bécsbe és Prágába. 1927 óta önálló. Gőz- és géperőre berendezett üzemében minden szakmai munkát végez.

Stritzky Jenő szabó m. * 1898-ban Pécsen, itt szabadult fel 1913-ban. Mint segéd Bpsten dolgozott. 1916-ban be-vonult az 52. gy. e.-hez, orosz fronton harcolt. 1917-ben fogságba esett, 18 hó múlva jött haza. 1923 óta önálló. munkát kizárólag rendelésre készít.

Suk István szállító és vámközvetítő. (Iroda: Széchenyi tér 14. Tel.: 20-42.) Vállal költözést helyben és vidéken zárt bútorszállító kocsiban; zongoraszállítást, szakavatott személyzettel, felelősség mellett. Foglalkozik vámközvetítéssel is.

Schumann János p. főfelügyelő * 1885-ben Pécsen. A gordonka szakot a pécsi városi zeneiskolában és Bpsten a postatisztviselők zeneiskolájában végezte. Zeneszerzést Zádor Jenő, a Wiener Neues Conservatorium pécsi születésű tanáránál tanult. 1903-1915-ig tagja volt a Pécsi dalárdának, 1903 óta tagja a Pécsi zenekedvelők egyesületének. 1924-1930 közt a Pécsi postatisztviselők dalárdája karmestere. Mint ilyen 1927-ben a szegedi orsz. dalosversenyen a könnyű műdalcsoporthoz a III/c díjat, 1928-ban Kaposváron a Dunántúli dalosszövetség ker. versenyén a könnyű műdalcsoporthoz az I. díjat nyerte. Írt világi férfikarokat és kisebb egyházi műveket.

Schunk Emilia ny. tanító, * Nagyrápádon: Iskoláit Pécsen végezte, 1881-ben nyert oklevelet. H. tanító, majd a zárdában tanító és zongoraoktató volt. 1890-től Siklóson működött. Mikor 1926-ban nyugdíjba ment, miniszt. elismerésben részesült.

Schusztér Mihály Dgt anyagraktár kezelő * 1876-ban Mágocson. 1901-ben Somogyon lépett a Dgt kötelékébe mint napidíjas felvigyázó. 1919 óta

Pécsbányatelepen az anyagraktár kezelője. A Cserkész egy., Polgári lövész egy.. Levente egy. tagja.

vit. Sümegi Antal áll. tanító, * 1885-ben Pécssett, 1906-ban nyert oklevelet. 1908-ig Pécssett, azóta Pécsbányatelepen működik. 1914-ben bevonult az 52 gy. e.-hez, szerb, orosz fronton harcolt, megsebesült, 1917-ben fogságba esett, 1920-ban jött haza. Kitüntetései: nagyezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., háb. emlékérem. Cserkész csapatparancsnok.

Schützer S. és Fia szappan és olajgyár. Alapította † Schützer Samu 1879-ben, aki a vállalatot nagyra fejlesztette. A háború előtt különösen a balkán államokba exportált. A cég társtulajdonosa Schützer Gyula 30 év óta vezeti a modernül felszerelt gyárat és azt az elmúlt évben a legújabb eljárás szerint növény-olajgyártásra is berendezte. Országszerte ismert kitűnő gyártmányai: Mosó-, textil és pipereszappanok. Kristályszóda, mosópor, vízüveg. Növényolaj. Lugködoboizolás.

Schwarz Károly kelmefestő és vegytisztító mest. (Mária u. 39.) 1867 óta fennálló üzeme a legmodernebb Lommatzschgyártmányú benzintisztító géppel van felszerelve, amelyben a ruhát vegyileg, szárazon tisztítják. A festés forró gőzzel történik, melyhez egy 8 fűtőfelületű 4 légkörnyomású kazán adja a szabályozható forró vizet. A festés után centrifugális erő végzi a szárítást, hatalmas henger a vasalást, külön készülék a gőzölést. Kiállításon két ízben aranyéremmel kitüntetve.

Szabó Géza hirlapíró, a Dunántúl s. szerkesztője, * 1886-ban Császártöltésen. Középiskolába Debrecenben és Szekszárdon járt. Hirlapírói működését Szekszárdon kezdte meg 1906-ban. Másfél évi b-pesti ujságíróskodás után Pécsre került, ahol 25 éve működik. A háború végén a Pécsi Újlap és a Pécsi Est napilapok felelős szerkesztője volt. A Janus Pannonius társaság tagja. Két ifjúsági könyve jelent meg, négy ifjúsági színdarabja került színre a Pécsi nemzeti színházban.

dr. Szabó Gyula ügyvéd, ny. járásbíró * 1877-ben Kisbattyánban. Középiskoláit Kaposvárott, a jogot a bpesti egyetemen végezte. Bírói pályáját a bpesti járásbíróskágon kezdte meg, ahonnan Nagyikindára, majd Lugosra került. 1915-től járásbíró Pécssett. 1921-ben nyugalomba vonult, 1923-ban letette az ügyvédi vizsgát és ügyvédi irodát nyitott. Az irgalmas rendház ügyésze.

özv. Szabó Gyuláné Német Katalin házbirtokos. Férje * 1870-ben Kisvaszaron, régi nemesi családból. Eredetileg papi pályára készült, majd jegyzői oklevelet szerzett. 1904-ben a pécsi városi rendőrség szolgálatába lépett mint irodatiszt. † 1921-ben.

dr. Szabó János ügyvéd, püspöki és székeskápt. jogtanácsos * 1883-ban Makón. 1905-ben doktorált Bpsten. 1910-ben bírói, 1915-ben hadbírói és 1916-ban ügyvédi vizsgát tett. Közszolgálatát Makó városánál kezdte mint számtiszt és r. fogalm. Óbecsén joggyakornok. Újvidéken tszéki jegyző. Szabadkán, 1918-tól Pécssett tszéki bíró. 1919-ben nyugdíjba ment. 1920-1923 között magánpraxist folytatott, 1923 óta kizárólag a püspöki és székeskáptalan jogügyeit intézi. 1922 óta városi thb. tag. A Dunántúl egyet. nyomda rt. igazg. tagja. 1914/1915-ben mint tart. tüzér fhdgy a 8. h. táb. ágyus-ütegnél szolgált. Utóbb — 1918-ig — a honv. hadbiztosságnál fhdgy-hadbíró. Kitüntetései: 2 Sign. laud., hadidíszítményes érdem. k., hadiérem. — Jogi vonatkozású cikkeket ír szaklapokba.

Szabó József kertész * 1878-ban Kiskúndorozsmán, 1893-ban a szegedi kertészeti tanintézetben tett vizsgát. Mint segéd Szegeden, Zentán, Pozsonyban, Nagyváradon és Pécssett dolgozott. 1906 óta önálló. Szaklapokban számos cikke jelent meg; a Pécsi kertészek egy. alapítója és első elnöke volt; az Orsz. kertész szöv. r tagja.

dr. Szabó Lajos törvényszéki elnök * 1881-ben Egerben. Középiskoláit Egerben, egyet. tanulmányait Kolozsvárott végezte. A budapesti törvényszéken joggyakornok. 1905-től Lugoson jegyző, 1913-tól ugyanott ügyész, 1914-től az

orsovai jbiróság vezetője, 1919-től a nagykanizsai ügyészség elnöke, 1930 óta a pécsi törvényszék elnöke.

vit. dr. Szabó Pál egyet. könyvtáros * 1890-ben Nemesvitan. Középiskoláit Keszthelyen, Esztergomban és Veszprémben, egyet. tanulmányait Rómában és Debrecenben végezte. A világháborút az olasz, orosz és albán frontokon küzdötte végig, két ízben megsebesült. Kítüntetései: nagy ezüst vit. érem, a seb. érem stb. 1919-től a debreceni, majd a pécsi egyetemi könyvtárhoz került. A régi pécsi és a mai Erzsébet tud. egyetem története és bibliográfiája c. 40 íves munkája kiadásra készen áll.

dr. Szabó Pál Zoltán egyet. m. tanár * 1901-ben Pécssett. Tanulmányai elvégzése után 1923-tól az egyet. földrajzi intézetben megbízott, 1925 óta tanár s., m. tanárrá 1933-ban habilitáltak. Önálló munkái közül különösen figyelmet érdemelnek: Adatok Pécs környékének település-földrajzához, A Mecsek-hegység formáinak ismerete, Pécs talaja és kultúrája, Déldunántúl népe. Számos népszerű tudományos előadást is tartott. 1933 óta a szekszárdi gimnázium tanára.

Szakváry György Dgt tiszt * 1896-ban Pécssett, középiskoláit itt, kiviteli akadémiát Fiumében végzett. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, orosz fronton megsebesült, 1918-ban mint hdgy szerelt le. 1919-től a nemzeti hadseregben szolgált, 1921. óta a Dgt anyagosztályánál működik.

Szalay Károly ny. máv üz. altiszt * 1870-ben Pécssett, vasútas családból. 1895-ben a Máv szolgálatába lépett Pécssett és megszakítás nélkül itt működött 1927-ben történt nyugdíjaztatásáig. A szolg. emlékérem tulajd. 1898 óta házbirtokos.

Szántó Lajos, a Magy. lovaregylet főpénztárosa (Bpest) * 1882-ben Kalocsán. Középiskoláit és a jogot Pécssett végezte. A Máv kötelékébe lépve állandóan Bpsten teljesített szolgálatot. 1920-ban mint titkár vonult nyugalomba. Azóta a Lovaregylet főpénztárosa.

dr. Szántó László belgyógyász, gyermekorvos * 1889-ben Pécssett; oklevelet Bpsten 1912-ben nyert. Bpsten a II. sz. belklinikán (Jendrasik), a

Stefánia gyermekklinikán (Bókay), majd Berlinben Finkelstein tanár mellett működött. A háborúban mint az 52. gy. e., majd a 22. löv. e. orvosfőnöke 40 hónapig volt a fronton és ismételt megsebesült; a Ferenc J. r. lovagk., 2 Sign. laud., kor. arany érd. k. és más 5 kitünt. tulajd. 1918 óta Pécssett működik; a Munkásbiztosító csecsemő- és gyermekrendelőjét jórészt saját költségén rendezte be és 8 évig vezette minden külön díjazás nélkül.

dr. Szapár József kir. főügyész * 1868-ban Egerben. Jogi tanulmányai elvégzése után 1892-ben lépett az igazságügy szolgálatába mint joggyakornok. 1896-tól albíró, 1897-től alügyész, 1906-tól ügyész, 1914-től főügyész h., 1921 óta főügyész a pécsi kir. ítéltábla mellett. Haverda Mária bünperében és Nagy György köztársasági perében ő képviselte a vádat.

ifj. dr. Szapár József ügyvéd * 1903-ban Siklóson; gimnáziumot Bpsten, jogot Pécssett - a joglyceumban és az egyetemen — végzett. 1927-ben avatták jogi doktorrá, 1932-ben tett ügyvédi vizsgát, azóta ügyvédi gyakorlatot folytat.

muraszombati, szécsiszigeti és szápári dr. gr. Szapary Lajos főispán, nagybirtokos * 1886-ban Abonyban. (Családja Szapár, veszprémmegyei helységtől kapta nevét, első ismert őse: György, a XVI. sz. közepén élt.) Gazd. akadémiát és jogot végzett. 1921-től Pestm. szolgálatában állott, 1921-ben nyugdíjba vonult. 1921-től két cikluson át képviselte az albertirsai kerületet. 1931 óta Pécs sz. kir. város. Baranya és Somogy vármegyék főispánja.

Szaszik János aknász * 1899-ben Stájerlak-Aninán. Bányászati szakiskolát Pécssett végzett, 1918-tól bányafelmérő a Dgt pécsbányatelepi mérnökségénél, 1923 óta mint aknász az üzemnél működik; DPAC és a Tűzoltótestület tagja.

dr. Székely György r. fogalmazó * 1892-ben Kiskapuson; jogi és áll. tud. doktorátust a kolozsvári egyetemen tett, utóbbi akkor, mikor az egyetem már Bpstre menekült. 1919 óta van az áll. rendőrség kötelékében. 1921-től s. fogalmazó, 1922 óta fogalmazó. A Magyar nemz. szöv. pécs-baranyai főtítkára.

dr. Szekér Jenő egyet. tanár s., orr-, fül és gégeszakorvos. * 1892-ben Bakonyszombathelyen. Középiskoláit Sopronban, egyet. Bpsten és Kolozsvárott végzett. Mint kisegítőorvos kezdte működését a bpesti Szt János kórházban. 1918-ban kat. szolgálatot teljesített. III. o. polg. hadiérdemk. tulajd. Oklevelet 1918-ban nyert. Bpesti és külföldi klinikákon. szerzett szakorvosi képesítést, 1929 óta a pécsi egyet. sebészeti klinikán mint tanárs. az orr-, fül- és gégerendelés vezetője. Számos szakértekezést írt, több tudományos társaság tagja.

Szekeres Boriska vizsg. kozmetikus (Király u. 22, félemelet) a higienikus arcápolás speciálistája. Helyi fogyasztás, gyógy- és sportmasszás dr. Franz Halla módszere alapján. Időelőtti ráncosodás gyógyítása, olajos, harmon-krémes gyögymasszázzsal.

Székesegyházi énekiskola. Alapítva 1888. Alapítója † Dulánszky Nándor pécsi püspök. Az intézet első igazgatója, Glatt Ignác későbbi székesegyh. kanonok regensburgi mintára szervezte meg az énekkart és vezette az intézetet 1918-ig. Az intézetben jelenleg 30 növendék van, részben elemi, részben középiskolás fiúk, akik úgy a Gregorián Coraliban mint a klasszikus poliphoniában rendszeres kiképzésben részesülnek. A székesegyház énekkarában a felső szólamokat önállóan látják el; esetenként ünnepélyeken és előadásokon is énekelnek. Igazgató: Lajos Gyula. (I. o.)

Széles József kesztyűgyári főgépész * 1892-ben Szászváron, a géplakatos és mechanikus ipart tanulta ki. Mint segéd és szerelő Németországban dolgozott, majd Pécsre kerül, itt a Herceg-féle fémáru gyárban és Dgt üszögi villanytelepén volt gépész és üzemlakatos. 1923 óta a Hamerli J. kesztyűgyár gépésze, 1930 óta főgépész.

dr. Szendrődy Dénes törvényszéki tanácselnök * 1867-ben Szekszárdon; egyet. tanulmányait Bpsten végezte. Igazságügyi pályáját Szekszárdon kezdte, onnan Kalocsára, majd Kaposvárra helyezték vezető járásbírói minőségben. Kiváló sportember és amatőr-festő.

Szent István társulat könyvkereskedése. A pécsi fiók alakult 1921-ben. Árúsítja saját kiadványait: imakönyveket, vallási irodalmat, szépirodalmat és ifj. iratokat. Ezen kívül nagy raktárt tart az irodalom minden ágazatából és zeneművekből.

Szentkereszthy Elemér karnagy-kántor * 1905-ben Pécsen. Középiskoláit elvégezve kántori képesítést szerzett. 1925-ben Bpsten a zeneművészeti főiskolán karnagy vizsgát tett. Működését mint h. kántor Szentlőrincen kezdte. 1920 óta a pécsi irgalmas rendi templom énekkartanítója, karnagy-kántora. Alapítója és karnagya a Dohánygyári munkások dalkarának: (eredményeit I. o.) a ker. szoc. Jövők dalkör alapító-, a Pécsi dalárda II. karnagya. Írt és ír egyházi zeneműveket vegyes- és férfikarra.

Szentkirályi Ede ny. ig. tanító * 1863-ban Nagycenken. 1881-ben nyert oklevelet, Tárkányban, Beón, F.-Szelestyén, Gerdén működött; 1911-ben lett igazgató, 1926-ban nyugdíjba ment. 22 évig vm. thb. tag, j. tűzrend. felügy., a Baranyavárm. és Pécs sz. kir. város tűzoltó szöv. főtitkára, a Szentlőrinci esp. ker. tanító egy., a Pécssegyházm. tanító egy. pedagog. osztály elnöke volt. Gazd. előadásaiért az OMGE díszoklevelét kapta: a Pro Ecclesia et Pontifice kitünt. tulajd.

Szentkirályi István teol. tanár * 1872-ben, pappá szentelték 1895-ben. 1898 óta a szentírástudomány tanára, 1899/1906-ig tanulm. felügy., 1913-tól szentsz. tanácsos, 1922-től védő, 1929-től bíró. 1924 óta. c. kanonok. A püspöki könyvtár és káptalani levéltár őre. Az egyházmegye történetének alapos ismerője, e tárgyban sok szakcikket írt; jelen Ismertetőbe „A róm. kat. egyházmegye- c. dolgozatot írta.

Szentkirályi Ödön dgt főfelügyelő * 1879-ben Sopronnyéken. Közép és főiskolai tanulmányait Bécsben végezte, mérnöki oklevelét a bpesti József műegyetem honosította. Pályafutását 1900-ban az osztrák vasútügyi miniszterium szolgálatában a nagy alpesi vasútvonalak építésével kezdte meg. 1907-ben a Máv szolgálatába lépett; 1912-ben a Grünwald és Schiffer-cég meghívására kilépett a

Máv kötelékéből és az ogulini vasútvonal építésénél tevékenykedett. 1919-ben a Dgt kötelékébe lépett, mint a pécsi bányagazgatóság építési főnöke. Élénk szakirodalmi működést is fejtett ki.

Szicher János ny. főtörzsőrm. * 1854-ben Tolnán; tényleges kat. szolgálatot teljesített a 7. husz. e.-ben. 1879-ben a rendőrség kötelékébe lépett és 40 évig működött megszakítás nélkül. 1919-ben ment nyugdíjba.

Szieberth Imre kormánytanácsos, ny. áll. vasgy. felügy. (Bpest) * 1873-ban Pécssett: atyja, Nándor, a pécsi ügyvédi kar nesztora. Tanulmányait Pécssett és Bpsten végezte. Kat. szolgálatot a pólai haditengerészetnél teljesített. Pályáját a Máv pécsi műhelyében kezdte. 1½ éves külföldi tanulmányát után 1898-ban a Máv gépgyár szolgálatába lépett, ott igazg. titkár, majd. az épít. oszt. főnöke, 1926-tól az Áll. vas- és gépgyárak igazgatóságánál a sajtó-, a propaganda- és a kiállításügyek előadója volt. 1933-ban vonult nyugalomba. A Máv gépgy. munkások önművelődési és sport köre alapítója és örökös elnöke, a Magy. labdarugó SZÖV. alelnöke, az OTT kinevezett tagja: a Birkózó szöv. ü. v. alelnöke, 1926-tól társelnöke, 1933 óta díszelnöke. Cikkei a Vasárnapi Ujságban, bpesti napi- és szaklapokban és a Pécsi Naplóban jelentek meg; az Uránia tud. színház előadója volt, a rádióban és kulturális egyletekben — így a pécsi egyetem tudományos egyesületének természettud. szakosztályán és a pécsi szabadtanítás egy.-ben — előadásokat tart. 1931-ben kormánytanácsos lett. 1933-ban megkapta a TESZ díszérmét.

Szieberth Nándor ügyvéd * 1845-ben Németbólyban. Középiskoláit és a jogot Pécssett végezte, ügyvédi vizsgát 1870-ben tett Bpsten. Azóta megszakítás nélkül folytat ügyvédi gyakorlatot Pécssett. A város és a megye legidősebb ügyvédje. A legényegyl., a Szt Vince egy., a 48-as jótékony egy. ügyésze. Volt v. és vm. thb. és iskolaszéki tag, 40 éven át volt az iparos és kereskedő tanonciskola biz. tagja és jegyzője; a pécsi 48-as függetlenségi párt volt elnöke: a párt hivatalos lapját, a Pécsi Közlönyt szerkesztette; a

magyar népművelődési egy. alapítója és díszelnöke. Két fia: dr. Sz. Frigyes (a pécsi jogakadémia tanára) és István (tiszviselő) az orosz fronton hősi halált halt.

Szieberth Róbert áll. népisk. felügy. igazgató * 1871-ben Németbólyban. Tanítói oklevelet Pécssett 1891-ben szerzett; ez évtől a F. vámház u., 1897-től az Ágostontéri, 1904-től a Belvárosi fiúiskolában tanított. 1912-től isk. igazgató, 1914-től az összes pécsi áll. népiskolák felügyelője és gondnoka. Közben (1896-tól) a községi iparostanonciskolában tanító, 1913-1922 között igazgató volt. A Pécsi tanító-egy., a Baranyavm. ált. tanítóegy. elnöke, az Áll. tanítók orsz. egy., az Eötvös-alap ig. tagja, a Tanítóegyesületek orsz. szöv. alelnöke. Vm. és v. thb. tag, 1931 óta Pécs Város országgy. pótképviselője.

Szigethy Ilus énekművésznő * 1894-ben Pécssett. Több hangversenyen és színelőadáson sikerrel lépett fel. 1933 óta énekoktatással foglalkozik.

Szigriszt Lajos ingatlan iroda tulajdonos * 1857-ben Pécssett; itt végezte középiskoláit, majd a Pécsi kereskedelmi és iparbank főtisztviselője volt. 1906-ban létesítette irodáját, ingatlanok adás-vételével, földbirtok-bérletek közvetítésével, alkalmilag pénzkölcsönszerzéssel foglalkozik.

Szilágyi Ferenc ny. jb. iroda főig. * 1864-ben Kaposváron. Iskoláit u. ott és Pécssett végezte. A hittudományi főiskola II. évfolyama után, 1885-ben díjnok a bpesti V. ker. járásbírószéknél. 1889-től irnok a kir. törvényszéknél. 1894-ben a pécsi járásbírószékhez. 1898-ban a törvényszékhez rendelték, 1902-től ir. tiszt, 1914-től főtiszt, 1919-től igazgató, 1921-től főigazgató. 1925-ben saját kérelmére nyugdíjazták.

dr. Szilvek Lajos nagyprépost * 1854-ben, pappá szentelték 1878-ban. 1881-től tanulm. felügy., 1885-től a dogmatika és bölcsélet teol. tanára, 1894-től szentsz. védő, 1906-tól c. kanonok, 1915-től c. prépost, 1923-tól pápai prelátus és teol. prodirektor, 1930 óta püsp. helynök és nagyprépost.

Szinger Frigyes ut. Harcz Imre kályhás üzeme (a város legrégebbi szaküzeme, alapítva 1812-ben) A

cégtulajdonos Bpsten, Parajdon és Pécssett (a Zsolnay, gyárban) dolgozott, 1925-ben vette át mű-- helyét Sz. Frigyesztől. Foglalkozik új kályhák készítésével, javítással, alakítással stb. Speciálista a Dgt kályhák átrakásában. A kisezüst, bronz vit. érem, Károly cs. k. tulajd.

Szivér István főszolgabíró * 1874-ben Siklóson; középiskoláit és a jogot Pécssett végezte, majd áll. tudományi államvizsgát tett ugyanitt, jogi doktorátust Kolozsvárott szerzett. A vármegye szolgálatába lépve 1897-ben IV. o., majd III. o. 1901-ben II. o. aljegyző, 1902-től tb. főjz. I. o. aljz. o., majd II. o. főjz. o. 1916-tól a baranyavári, 1925-től a szentlőrinci, 1929 óta a pécsi járás főszolgabírája. Az 1900-1913 közt Pécssett működött közs. közig. tanfolyam állandó előadója volt. A pécsi 8. honv. husz. e.-ben szolgált, tart. hdgy.

Szívó Károly gabonakereskedő * 1892-ben Siklóson. Halleban mezőgazd. egyetemet végzett. Vezetője a Pécs-baranyai közp. tkpt árubizományi osztályának (a Futura főbizományosa). Tart. tűzérőhdgy.

Szkladányi István ny. Dgt s. tiszt * 1867-ben Pécssett. A Dgt szolgálatában. 1887 óta áll. Somogyon s. v. jáár, Vasason v. jáár, majd előv. jáár volt. 1897-ben Szabolcsbányatelepre helyezték át; fokozatos előlépés után 1928-ban mint műszakmester ment nyugdíjba. Több társadalmi és kulturális egy. tagja.

Szobovich Albin dgy. igazgató * 1876-ban Bpsten, középiskoláit ugyanott végezte. Áll. szolgálatát a bpesti dohánybevéltő hivatalnál kezdte meg 1893-ban, majd több fővárosi dohánygyárban működött. 1925-től az egri, később a szegedi dohánygyár aligazgatója, 1929 óta a pécsi dohánygyár igazgatója. Mozgósításkor mint népf. hdgy vonult be és 35 hónapi frontszolgálat után mint népf. szds szerelt le, A III. o. kat. érdemk.,

Sign. laud., Károly cs. k. tulajd. Az Orsz. magyar dalosszövetség pécsi VII. kerületének és a Magyar reviziós liga pécsi osztályának vál. tagja; a Dohánygyári munkások dalkarának díszelnöke.

Szociális Missziótársulat pécsi szervezete; 1918 óta végez szociális és kharitativ munkát. A háború alatt alakult és a megszállás nehéz éveiben is szépen fejlődött. Évente átlag 400 szegényt segít, minden egyes esetben környezettanulmány alapján. Szociális munkái ezenkívül: a fogházmisszió, beteglátogatás és az ú. n. szemérmes szegények pártfogása. Munkát is közvetít. Évente kétszer jótékony vásárt rendez a tagok kézimunkáiból, ezzel a hölgyközönség művészi ízlését is fejleszti s a magyar háziipar termékeit propagálja. Lelkigyakorlatokat, zarándoklatokat, kultúrdélutánokat és teauzonnákat rendez. A tagok száma: 350.

Szontagh Ferenc gépészmérnök * 1887-ben Zalatnán. Középiskolát Kolozsvárott, műegyetemet Bpsten végzett. 1909-től Siemens-Schuckert művek, 1911-ben Szolnok város szolgálatában állott, 1912-től a Közp. mértékügyi intézetnél dolgozott mint főfelügyelő, 1922-től mint Dgt főmérnök, 1928 óta mint felügyelő Pécsújhegyen működik; a Mecsek egy., a Magyar mérnökök és építészek nemz. szöv., a Természettud. társ., a Bányászati és kohászati egy. tagja.

Szonntag Jenő m. kir. fővegyész * 1894-ben Lugoson; középiskolát Pécssett, műegyetemet 1921-ben Bpsten végzett. Áll. szolgálatba lépve, 2 évig volt a debreceni egyetem kémiai tanszékén I. tanár s. Azután az állatélettani és takarmányozási kísérleti állomásnál, a miskolci vegykísérleti állomásnál, a bpesti erjedéstani állomásnál dolgozott. A szarvasi gazd. tanintézetben a kémiai tanszéket vezette, majd a magyaróvári vegykísérleti állomásnál működött. 1930 óta a pécsi mezőgazd. vegykísérleti állomás talajosztályát vezeti, 1933 óta fővegyész. 1914-18 között a 19. h. gy. e.-ben az orosz fronton harcolt, fogságban is volt, megszökött. Mint hdgy szerelt le. Szaklapokba és a helyi újságokba cikkeket ír.

Szonntag Károly ny. áll. pénzt. főtanácsos * 1868-ban Lippán. Középiskoláit ugyanott, a keresk. akadémiát Bpsten végezte. Működését Máriaradnán kezdte meg mint adóhiv. gyakornok.

Lugoson adótiszt, ugyanitt szolgálta le önkéntesi évét és tart. hdgy lett. Szentesen, utóbb Pécssett ellenőr, majd áll. pénzt. főnök és főtanácsos. A megszállás alatt 85 ízben, élete kockáztatásával, csempészte be Pécsre a köztisztviselők fizetését.

Szókéné dr. Zánkay Kornélia női keresk. isk. igazgató * Pécssett. Egyet. tanulmányait Bpsten végezte, 1913-ban doktorált, 1914-ben nyert tanári oklevelet: 1912-től a pécsi női felsőkeresk. iskola tanára, 1923 óta igazgatója. A keresk. isk. tanárok orsz., a Svájci szöv. magyar csop. vál. tagja, a Keresk. iskolát végzettek szövetségének ügyv. igazgatója, a Krisztus király szöv. pártoló tagja. Több szabad-- lyceumi előadást tartott.

dr. Szőnyi Ottó (Bpest) * 1866-ban, pappá szentelték 1898-ban. 1899-től levéltáros, 1906-tól a püsp. lyceum tanára, 1921 óta előadó a Műemlékek orsz. bizottságában. 1925 óta pápai kamarás. Jelen Ismertetőbe tanulmányt írt a baranyavármegyei építési emlékekről. „Pécs és Baranya barátainak társasága” elnöke.

Szrapkó Flórián irg. r. perjel * 1880-ban Abonyban, középiskoláit, Gyöngyösön, a teológiát Pozsonyban végezte. Bpsten, Egerben, Pécssett és Pápán működött, 1931 óta ismételtén Pécssett van, mint perjel és kórházigazgató.

Sztipics József tánctanár * 1893-ban Pécssett. 1914-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, orosz fronton harcolt, majd a csepeli hadfelszerelési gyárban volt ellenőr. Oklevelet 1927-ben a Magyar orsz. tánctanárképzőben nyerte. Pécssett kezdte működését. A pécsvidéki és komlói bányatelepeken, Sásdon, Pécsváradon, Siklóson, Nagyharsányban és Pécssett tart tanfolyamokat; a legújabb és a régi magyar táncokat tanítja. Évenként látogatja a táncmester továbbképző tanfolyamot, a Magyar orsz. tánctanítók szövetsége vál. tagja.

özv. Sztrahál Ferencné Lantos Lujza házbirtokos. Férje Bpsten lépett a Máv szolgálatába, Üszögön, majd Pécssett teljesített szolgálatot és mint főellenőr vonult nyugalomba. † 1931-ben.

Szukics Jánosné Konrád Éva máv főraktárnok

özvegye * 1868-ban Pélmonostoron. Régi baranyai iparoscsalád leszármazottja. Férje 37 évig szolgált a Máv-nál, 1920-ban vonult nyugdíjba, † 1924-ben. János fia Baján erdőmérnök és tvszéki hites szakértő.

dr. Szuly Jenő ügyvéd * 1882-ben Pécssett: a ciszt. főgimnáziumban érettségizett 1900-ban, jogot a pécsi joglyceumban végzett, 1911-ben tett ügyvédi vizsgát Bpsten, azóta ügyvédi gyakorlatot folytat. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez, a szerb, montenegrói, orosz frontokon és a bpesti kat. parancsnokságnál szolgált. Mint szds szerelt le 1918-ban.

Szücs Lázár nagykereskedő * 1879-ben Siklóson; keresk. érettségét Debrecenben tett. 1908-tól Siklóson önálló volt. A háborút a 19. h. gy. e.-ben szolgálta végig a szerb, román és orosz fronton. 2-szer sebesült. Mint szds szerelt le. A Sign. laud. (a kardokkal) tulajd. A Krausz, Szücs és tsa cég beltagja.

dr. Szüts Jenő kir. törvényszéki tanácselnök * 1877-ben Sellyén. Középiskoláit és jogi tanulmányait Pécssett végezte, doktorátust Kolozsvárott tett 1899-ben. Igazságügyi pályáját a pécsi kir. törvény-széken kezdte meg, mint joggyakornok. 1921 óta tszéki tanácsvezető, 1927 óta tanácselnök.

Szűtsy Ferenc áll. útmester * 1854-ben Kisvárdán. A 65. gy.-ben résztvett a boszniai hadjáratban, megsebesült, mint számy. örm. szerelt le. Kitüntetései: ezüst érem, szolg. k. 2 évig önálló kereskedő volt, 1891-től a dárdai járásban, majd Magyarorszáken, 1903-tól Pécssett volt áll. útmester. 1923-ban ment nyugdíjba.

Szűtsy Imre cs. alezredes * 1884-ben Térnádasdon (Trencsén -vm.) 1914 óta van a csendőrség kötelékében, 1932 óta a pécsi csendőrkörület parancsnoka. Kitüntetései: III. oszt. kat. érdemkereszt, kat. érdemérem, háb. emlékérem (a kardokkal), II. oszt. tiszt. szolg. jelvény, kat. jub. kereszt.

Tabakó Jánosné Egyed Anna p. ü.-őri altiszt özvegye. * 1864-ben Zalaszentgróton, ősrégi zalamegyei családból. Férje 24 évi szolgálat után

vonult nyugdíjba; † 1922-ben

id..Tabi Gyula kertész * Iványi pusztán; kertészetet Pellérdén és Maglódon -tanult. Mint segéd Bpsten, Bécsben, Pozsonyban és Pécssett dolgozott; Pellérdén lett 1913-ban önálló. 1914-ben bevonult katonának, szerb és orosz fronton harcolt, 2-szer megsebesült, 1918-ban mint tizedes leszerelt. 1925-ig vezette a pellérdei telepét, azóta Pécssett önálló, telepét fiával vezeti (aki Bpsten tanulta a kertészetet, Ott 1927-ben tett szakvizsgát). Csongrádon, Pécssett 4 ízben vett, részt kiállításon, okleveleket, ezüst érmet nyert, az Országos kertészeti egy., a Pécsi kertészek egy. tagja.

Taizs József nyomdatulajdonos * 1861-ben Pécssett: elvégezte a főreáliskolát, majd kitanulta a nyomdászipart. 1881-ben katonai szolgálatra vonult be az 52. gy. e.-hez, 1882-ben mint tart. hdgy szerelt le. Azután atyja, T. Mihály nyomdáját vezette, 1884-ben önállósította magát, átvéve ifj. Madarász Endre könyvnyomdáját. Ötvenéves önállósága alatt számtalan értékes mű került ki üzeméből, többek között dr. Békefi Remig „A zirci apátság története”, a "Miasszonyunk nőzárda története" és számtalan iskolai értesítő. Az 1888. évi pécsi orsz. kiállításon áll. ezüstérmét kapott.

Tallián Sándor n y. városi altiszt * 1878-bajt Homokszentgyörgyön (Somogy m.). 1906-ban Pécs város szolgálatába lépett. Mozgósításkor bevonult a 8. h. husz. e.-be, az orosz és olasz fronton harcolt, mint tizedes szerelt le. 1928-ban vonult nyugalomba. 1911 óta háztulajdonos.

Tamás Chrysant Péter ferences házfőnök h., plébános * 1895-ben Csíksomortán. A rend tagja 1910 óta, fogadalmat tett 1915-ben. felszentelték 1917-ben. Működött: Fogarason, Medgyesen, Szécsényben, Szegeden, Szentkúton és Egerben. 1931 óta házfőnök h. Pécssett. A III. r. igazgatója, Credo vezető, a Mária leányintézet főnöke, Ferences missziós nővérek igazgatója, egyházközs. elnök.

Tausz Gyula bankháza (Király u. 22/a. Tel. 18-87. Alapítási év: 1911.) A Trieszti ált. bizt. társulat főügynöksége, az IBUSz, a Menetjegyiroda pécsi

képviselője. Erős szerepe van a pécsi és pécsvidéki export, valamint az idegenforgalom fellendítésében.

Técsi József ny. máv főkalauz * 1874-ben Pécssett. 1894-ben mint vonatkísérő lépett a Máv szolgálatába. Szakvizsgái letétele után 1914-től kalauz, 1918-tól főkalauz lett. 1925-ben nyugdíjba vonult és keresk. miniszteri elismerésben részesült.

Tepes Ferenc okl. mérnök. Családi ház és magánépítéssel, csatornázással, tervezéssel foglalkozik. Műegyetemet Bpsten végzett, gyakorlatot Pécssett a Kajdy cégnél és a kat. építési osztályon folytatott. Nevesebb munkái: A gyárvárosi plébánia, a rádió leadó-állomás építése, a Nagy Lajos Collegium belső átalakítása.

Terbócz Béla tanító, * 1875-ben Csáktornyan. Iskoláit Balatonfüreden és Csáktornyan végezte, oklevelet 1894-ben nyert. Kisszabadkán, Tótszentmártonban. Orfűn, Bolmányban és Átán működött. 1915-16-ban az orosz fronton harcolt a 19. h. gy. e.-ben., 1931-ben nyugdíjba vonult. Levente oktató, a letenyei, németbólyi esp. kerületi tanító egy. pedagógiai előadója, pénztárosa volt. 2 ízben pénzjutalomban részesült a Troli-alapból.

† Tihanyi Sándor postafőnök * 1865-ben Rohoncon. Középkolát és közig. tanfolyamot végzett. A posta kötelékében Pécssett, Nagyszebenben, majd ismét Pécssett, a postaig.-nál működött. 1912-től az I. sz. postahivatal főnöke. A II. o. polgári érdemk. tulajd. volt. 1921-ben. Felesége: szépházi és felsőházi Eötvös Ilona.

Till Ferenc karnagy, Dgt tisztv. * 1900-ban Pécssett. Kántortanítói oklevelet itt nyert 1919-ben. 1920-ban a színház II. karnagya volt. 1925 óta a Munkásképző egy. dalkarának karnagya. A Polgári daloskör, Guttenberg dalkör volt karnagya. Dalkarával számos bpesti és vidéki hangversenyen szerepelt; a pécsi színházban 2 évenként hangversenyt rendez. (I. még Pécsi Munkásképző egy. dalkara.)

Tímár Károly áll. el. isk. igazgató * 1889-ben Pécssett; a tanítóképzőt ugyanitt végezte 1908-ban, Működését Szederkényben kezdte meg. 1909-ben a patronázs intézeteihez nyert beosztást; 1922-től a

püspöknádasdi Julianum, 1933, óta a pécsi Bártfa u. iskola igazgatója. Mozgósításkor a 19. h. gy. e.-be vonult be. Szerb hadifogságba esett, majd átszállították Olaszországba. 1919-ben került haza: mint tart. zls szerelt le. Felesége: Hajós Teréz okl. tanító.

Timár Péter cipésmester (Ferenciek u. 9. Alapítási év: 1919.) Rendelésre és raktára készít uri, női és gyermekcipőket egyszerű és díszes kivitelben, sok évi tapasztalat alapján, amelyet apja mellett és nagyvárosi üzemekben sajátított el. A háborút az 52. gy. e.-ben szolgálta végig, szerb és orosz fronton harcolt, megsebesült, 35 hónapot töltött orosz hadifogságban: 1918-ban jött haza.

dr. Tolnai Jenő fogorvos *1886-ban Pécsen. Diplomáját a bpesti egyetemen 1909-ben, szakorvosi képezését Bpsten és Berlinben szerezte. Pécsen 1912 óta folytat fogorvosi gyakorlatot. A világháborúban mint népf. főorvos a 35. hadosztály tábori fogorvosi ambulatóriumában teljesített szolgálatot
Kitüntetései: Kor. arany érd. k., vörös k. érem.

dr. Tolnai Vilmos egyet. ny. r. tanár * 1870-ben Pozsonyban. 1908 óta a Magy. tud. akadémia tagja; mint a szótárbizottság előadója az Akadémia nagy szótárának adatgyűjtését végezte. 1925-ben nevezték ki az Erzsébet tud. egyet. tanárává. Szaklapokban sok tanulmánya és cikke jelent meg.

Tomik István ny. cs. tiszth. * 1876-ban Bácsstopolyán. 1900-ban lépett a csendőrség kötelékébe; első állomáshelye Bezdán. 1913-tól Bátán, Sorokújfalun, Tolnán, Szekszárdon őrsparancsnok. Eredményes működéséért a ker. parancsnokságtól dicséret elismerést kapott. 1924-ben vonult nyugalomba.

Tóth Aladár karnagy, ny. népművelési titkár * 1878-ban Pécsen. A tanítóképzőt Pécsen végezte, gr. Károlyi Sándornál nevelő, 10 évig tanító, 11 évig tanfelügyelőségi tolnok Pécsen. 1921-től Pécs és Baranya vm. népművelési titkára. 1928-ban vonult nyugalomba. A Pécsi dalárda jegyzője, titkára, főtítkára és alelnöke volt. 1920 óta a Bőrgyári dalárda karnagya, vezetése alatt versenyeken két I. és egy II. díjat nyertek. Az

Orsz. magyar dalosszövetség 1932-ben tíz éves karnagyi működése alkalmából elismerő oklevéllel tüntette ki. 1912 óta tagja a pécsi székesegyház énekkarának. 1927 óta karnagya a Levente dalárdának, 1928 óta a leánygimnázium énektanára. Az Eszperanto egy. pécsi alelnöke, a Karének egy. alapító tagja. A háborút a 19. h. gy. e.-ben harcolta végig a szerb, román és orosz fronton. Mint zls szerel le: a Károly cs. k. tulajd.

Tóth István ny. r. főrszörm. * 1887-ben Sárengrádon (Szerém m.) 1906-ban a Máv szolgálatába lépett mint távirtda-szerelő. 1908-ban bevonult a 70. gy. e.-be. 1911-ben a p. ü.-őrséghez került Mitrovicára, 1913-ban átlépett a határrendőrséghez. 1918-ban az olasz harctéren szolgált. 1919-ben a pécsi v. rendőrség tagja lett, mint ellenőr került az áll. rendőrséghez. 1926-ban nyugalomba vonult. Ház és szőlőbirt.

Tóth János cipész m. * 1891-ben Somogyviszlón. Iparát Pécsen tanulta, mint segéd is itt dolgozott. 1913-ban bevonult a 44. gy. e.-hez, 1915-ben az orosz fronton meg-sebesült, a Károly cs. k. tulajd. 1922 óta önálló. Az Ipartestület előjárósági tagja, a bőripari szakosztály elnöke, az Iparos-olvasókör választm. tagja.

Tóth Mihály I. o. postaaltiszt * 1881-ben Berkesden. 1908-ban Kaposvárott lépett a posta kötelékébe, 1913-ban Pécsre helyezték. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-hez; szerb, orosz fronton harcolt. Bronz vit. érem, háborus emlékérem, Károly. cs. k. tulajd. A megszállás alatti magatartásáért dicséret okiratot kapott.

Tóth Zoltán bankigazgató * 1894-ben Nagyváradon; f. keresk. iskolát végzett. az OKH revizor-tisztviselője volt. 1916-tól, mint a Pénzügyintézet központ főtitkárja főleg pénzügyintézeti szanálások és felszámolások lebonyolításával foglalkozott. 1922-től a Pécsi keresk. és iparbank rt. igazgatója, majd ü. v. igazgatója, jelenleg a Pécs-baranyai közp. tkpt-t is vezeti. Hites könyvrevizor, tszki könyvszakértő.

dr. Tóth Zsigmond egyet. ny. r. tanár * 1872-ben Pécsen. Egyetemi tanulmányait Bpsten elvégezvén, a II. sz. anatómiai intézet tanárs. lett.

1902--3-ban állami ösztöndíjjal Freiburgban volt. 1920-ban a bpesti egyetemen az antropológia h., 1922. óta a pécsi egyetemen az anatómia ny. r. tanára.

Török Ferenc Dgt raktárnok *1894-ben Nagymányokon. 1917-től raktárfelügyező Mecsekszabolcson, 1920-ban raktárnok Pécsbányatelepen. A Turul dalkör alelnöke, Levente egy., Credo egy. választmányi, Rk. egyházközség tanácsagja.

ebezfalvi Török Lajos r. főtanácsos, a pécsi kapitányság vezetője * 1880-ban Aradon. Középiskoláit ugyanott, jogi tanulmányait Bpsten végezte. 1905-ben a Máv szolgálatába lépett, 1906-ban ügyvédjelölt, de még ugyanebben az évben az aradi rendőrséghez került mint napidíjas. 1909-től Lugoson fogalmazó, ahol gyorsan előlép. 1920-tól a székesfehérvári kerületi kapitányság vezető helyettese. A felszabadulás óta a pécsi kapitányság vezetője. 1926-ban megalapította a Pécsi képzőművészek és műbarátok körét, amelynek azóta elnöke.

Török Mihályné Szabó Júlianna vm. th. útbiztos özvegye. Férje a rendőrségnél teljesített szolgálatot; 1891-ben lépett a vm.-hez. Dárdán volt útbiztos. Működése a baranyavári járásra terjedt ki. 1922-ben vonult nyugalomba, † ugyanez évben.

Trázer Jeromos cipész m. * 1888-ban Bátaszéken. Iparát Baján tanulta ki, 1915-ben szabadult fel. Mint segéd Mohácson, Pécssett és Bpsten a híres "Salamander"-gyárban dolgozott. 1910 óta Pécssett önálló. 1917 1918-ban hadiszolgálatot teljesített.

Turul kesztyű- és kesztyűbörgyár (Légszeszgyár u. 32. Alakult 1919-ben). Gyárt mindenféle fajta kesztyűbőrt és mindennemű bőrkesztyűt. Munkáslétszáma 107.

Tüll Alajos gimnáziumi igazgató, rektor. * 1894-ben Bpsten, középiskoláit a kalocsai jézustársasági főgimnáziumban végezte, 1912-ben lépett a Jézus-társaságba. Nagyszombatban. Főiskolai tanulmányait Innsbruckban, Bécsben, Bpsten, Londonban végezte. 1928 szeptember

óta tanár a pécsi Pius-alapítványi gimnáziumban, 1933 szeptembere óta igazgató.

ifj. Türr Mihály malomtulajdonos * 1854-ben Hosszúhetényben. A malomipart még a céhrendszer idején tanulta ki Pécssett (atyjánál), 1870-ben szabadult fel. Bpsten, Fischamendben dolgozott. 1878-ban mint a 7. husz. e. őrmestere résztvett a boszniai okkupációban. 1889-ben átvette atyja vizimalmát, 1894-ben gőzmalmot építtetett és azt 1910-ben a mai színvonalra emelte 140 HP gép beállításával. Napi. teljesítmény 2.5 vagon, 2 tisztviselőt, 22 munkást foglalkoztat. A Nemzeti szövetség, Nemzeti casino tagja. Volt városi thb. tag.

Ujváry János kántortanító * 1868-ban Somogyacsán, Tolna megyei nemesi családból. Pécssett 1887-ben nyert oklevelet.. Somogyacsán, Szabolcsbányatelepen osztálytanító, 1899-től Somogyacsán kántortanító volt. 1915-ben főtanfelügyelői elismeréssel nyugalomba vonult.

Umheiser Béla tkpt igazgató * 1885-ben Siklóson; 1902-ben elvégezte a zombori f. keresk. iskolát. 1905-től a Pécsi keresk. és iparbank rt., majd. a Pécssegyházmegyei tkpt rt. kötelékében dolgozott: 1921-ben résztvett a Dunántúli bank rt. megalapításában, aztán visszatért a .Pécssegyházmegyei tkpt-hoz, amelynek most ü. v. igazgatója.

tárnoki dr. Urs Aladár, máv üzletigazgató, kormányfőtanácsos * 1878-ban Bpsten, áll. tud. doktorátust ugyancsak Bpsten szerzett. 1897-től a szkfőváros szolgálatában állott, 1905-ben átlépett a Máv kötelékébe és Bpsten az igazgatóságnál dolgozott. 1931 óta a pécsi ü. v. igazgatója.

Wachter Ede ny. p. ü. számvevőségi tanácsos * 1852-ben Tolmácson (Zala m.). Középiskoláit Nagykanizsán, a Ludovica Akadémiát Bpsten végezte. 1884-ben lépett a pécsi pénzügyigazgatóság kötelékébe és állandóan itt teljesített szolgálatot. 1919-ben vonult nyugalomba. A Belv. kat. kör számvizsgálója. Feleségének, Pajnády Józának nagyatyja, Pécs város utolsó főbírája volt.

Vadász József festőipari vállalkozó. Bpsten

dolgozott mint segéd. A technológia és Iparművészeti főiskola szaktanfolyamát és a székesfővárosi iparrajziskolát végezte. Bejárta Olaszország és Ausztria nagyobb városait. 1919-ben átvette atyja 1881-ben alapított üzemét. Különleges templomfestő, de a szakma minden ágával foglalkozik. A vállalat alapítása óta több mint 100 templom (Ferenciek, Belvárosi, Irgalmasok) sok kastély, köz- és magánépület festését végezte.

Wager Alajos p. ü. főtanácsos, igazgató h. * 1879-ben Nagymányokon. (Tolna m.) Középiskoláit és a jogot Pécsen végezte. 1902-től Pécsen, 1903-tól Székelyudvarhelyen gyakornok, 1905-ben Besztercére kerül, ahol az utolsó években mint p. ü. tanácsos a pénzügyigazgatóság vezetője is volt. 1921-ben a románok a hűségeskü megtagadása miatt a hivatal elhagyására kényszerítették. A megszállás után a pécsi pénzügyigazgatásnál nyert beosztást. 1922-ben főtanácsossá, 1923-ban p. igazgatóhelyettesé lépett elő.

Vágó Kálmán fűszer- és csemegekereskedő * 1878-ban Tabon. A kereskedő szakmát Balatonbogláron tanulta ki, Bpsten és Kiskúnfélegyházán dolgozott. 1899-ben édesanyja özv. Weisz Mórné neve alatt megalapítja üzletét, 1914 óta saját neve alatt vezeti. 1915-ben bevonult a 19. h. gy. e.-hez, 1918-ban szerelt le mint szkv. Üzletében embert foglalkoztat, de a vezetésben állandó munkatársa felesége: Weisz Irén.

dr. Wallenstein Zoltán főrabbi * Komáromban; gimnáziumot u. itt a bencésekénél, egyetemet, teológiát Berlinben és Bpstenen végzett, egy év alatt miniszter. engedéllyel két évi tananyagból szigorlatozott. Cseh megszállás alá került szülővárosa még tanulmányai befejezése előtt lelkipásztorává választotta, bpesti avatásánál jelen voltak az összes komáromi felekezetek képviselői és a város utolsó magyar polgármestere. Később hazafias szónoklatai miatt internálni akarták, ettől a város magyar (ker. szoc.) képviselője mentette meg. Akkor Székesfehérvár, Debrecen, Újpest majd Pécs meghívásai közül Pécsét fogadta el

1923-ban. Széleskörű irod. működést fejt ki. Művei közül megemlíjtük „Péchy Simon psaltériumának magyar fordításai” c. tanulmányát. A Magy.-zsidó Lexikon tud. revizora; jeles egyházi szónok.

h. Wallerstein Bódog fogorvos, ny. kórházi főorvos * 1865-ben Varasdon; az orvosi egyetemet Bécsben végezte. 1870-ben nyert oklevelet. Fogászati ismereteket Budapesten, Bécsben és Berlinben szerzett. 1891-től folytat Pécsen gyakorlatot. 1898-1924-ig a v. kórház szolgálatában állott; a háború alatt a kat. belgyógy. oszt. vezetőfőorvosa volt. A hadiékítményes II. o. vörösk. díszjelvény tulajd. A Pécsi zenekedvelők egy. alapító és működő tagja volt, 8 éve alelnöke. Az izr. hitközség előlj. tagja és templomi karfelügyelője, az Orsz. orvosszöv. pécsi fiókjának alelnöke.

Walter Pát cipésmester * 1891-ben Kisasszonyfán. 1911 óta önálló. Hosszabb ideig az Ipartestület cipésszakcsoportjának alelnöke, 2 évig az Angster-gyári dalárda titkára volt, majd a Polgári daloskör tagja lett. 1932-ben újjáalakította a „Hárfa” dal- és zene-egyletet, amelynek azóta ügyvezetője.

Waltz József ny. v. s. tiszt * 1856-ban Pécsen; (családja bécsi eredetű, nagyatyja W. János v. pénztáros volt.) Somogyban 16 évig önálló kereskedő volt, 1900-ban lépett Pécs város szolgálatába; 1927-ben nyugdíjba ment.

Vámos kelmefestő és vegytisztító gyári üzem (Mária u. 33. Tel. 24-31.) Alakult 1904-ben. Foglalkozik a kelmefestés és vegytisztítás minden ágazatával, a legmodernebb eljárások szerint. Az üzemet a cégtulajdonos Vámos Ignác és fia, Imre vezetik.

sárosi Várady Ferenc ny. vm. főlevél-táros (Budapest) * 1860-ban; középiskoláit Pécsen végezte. A Pécsi Napló megalapítója és első felelős szerkesztője volt; a Pécsi Ujsággal történt fúzió után a felelős szerkesztői tisztelet átadta Lenkei Lajosnak, ő pedig Baranya vármegye főlevéltárosa lett, de továbbra is megmaradt hírlapírónak. Ő szerkesztette Baranya vármegye

monografiáját „Baranya multja és jelenje” címmel.

Várady Imre ny. máv s. tiszt * 1867-ben Zamárdiban (Somogy m.). Az asztalos ipar kitanulása után 1888-ban bevonult a 10. hisz. e.-be. 1891-ben a Máv szolgálatába lépett mint vonatkísérő. A háború egész ideje alatt a hadművelési területen teljesített szolgálatot. I. Ferenc József 1916-ban dícsérő és elismerő oklevéllel tüntette ki. 1920-ban vonult nyugalomba.

Várady Zoltán uri divat szabósága (F.- vámház u. 39). Alapította 1904-ben atyja V. András, aki még a régi céh-rendszer idejében szerezte képesítését és több kiállításon nyert kitüntetést. Kizárólag rendelésre készít uri divat szabómunkát elsőrendű és modern kivitelben, a mindenkori divat szerint.

dr. Vargha Damján (György) egyet. tanár * 1863-ban Mosonszentmiklóson. Egyet. tanulmányait Bpsten végezte. 1892-ben lépett a ciszt. rendbe. 1901-től a rend bajai, egri, székesfehérvári és bpesti főgimnáziumaiban tanított. 1919-ben a Pázmány egyetemen m. tanári képesítést nyert. Széleskörű irodalmi és tudományos munkásságot fejt ki. Több önálló műve jelent meg; Kis Jézusom örömöm c. miscskönyve 7 kiadásban 150.000 példányban fogyott el. Ő teremtette meg Pécsen a „Maurinum” egyet. kollegiumot és a Kath. tanárképzőt, amelynek igazgatója.

Varga Gyula autokarosszéria és kocsigyára. 1898-ban alakult. A város legrégebb, legnagyobb szakmai cége. Géperőre berendezett műhelyeiben luxus- és autobus karosszéria készíttéssel, ducco fényezéssel és az ipar minden ágával foglalkozik. Pécs, Nagykanizsa, Szombathely városi autóbussz üzemek karosszériáit készítette. A gyárat Gyula fia vezeti, aki felsőbb szakiskolát végzett.

dr. Vargha Imre p. ü. államtitkár, országgy. képviselő * 1876-ban Szolnokon. Jogi tanulmányait a bpesti egyetemen végezte. Pályáját mint számgyakornok kezdte meg a pénzügyminiszteriumban, 1900-ban fogalmazó a bpesti pénzügyigazgatóságnál, 1910-ben

tanácsjegyző a közigazgatási bíróságnál, 1911-ben elnöki titkár, 1918-ban közigazgatási bír. 1921-ben pénzügyi államtitkárrá nevezték ki. 1931-ben Pécs országgy. képviselőjévé választotta. A Károlyi-kormány alatt a pénzügyminiszter munkakörét látta el.

Varga Jenő országgy. tetemszállító-, autofuvar vállalata (Rákóczi út 66). Pécsen egyedülálló, országosan engedélyezett autótetemszállító üzem.

Varga Vince orthopéd-cipész m. * 1886-ban Kiskúnmaján. 1891-ben szabadult fel. Mint segéd Bpsten és Bécsben dolgozott. 1901 óta önálló. 1914-ben bevonult a 38. gy. e.-hez, szerb, orosz, román, olasz fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. Az iparosérdekerek lelkes harcosa, az Ipartestület alelnöke, az Ipartestületi szék elnöke.

Várkonyi Nándor egyet. könyvtári tisztv. 1896-ban Pécsen, bölcsészeti egyetemet végzett Bpsten 1918-ban; a pécsi tudományegyetem filozófiadoktora lett 1929-ben; 1924 óta az egyet. könyvtárnál tisztviselő. A háborúból mint hrt tért haza. Az irodalommal foglalkozik; különösen a francia, magyar, német és szláv irodalmak köréből jelentek meg cikkei, értekezései. Szerkesztője volt a Bangha Béla S. J. rendfőnök vezetése alatt megjelent „Katolikus Lexikon” világirodalmi rovatának; ugyanitt a könyvtárismeretre vonatkozó cikkek írója. Főműve: „A modern magyar irodalom”. Számos regényt fordított francia, német, olasz és angol nyelvből. A Janus Pannonius Társaság választm. tagja. Jelen Ismertetőbe a „Pécsi és baranyai írókról” c. dolgozatot írta.

dr. Várnagy Elemér v. aljegyző 1905-ben Szabadszentkirályon; jogi és áll. tud. doktorátust Pécsen szerzett. 1928-tól közgy. fogalmazó, 1929 óta II. o. aljz.; PAC ü. v. alelnöke, a Magyar úszó szöv. tanácsstagja.

Városi villamos- és légszesztelep. Az ország legrégebbi világítási vállalatai közé tartozik. A villamosművet 1894-ben építette a Ganz és társa cég; 1912 óta van a város tulajdonában. A gázgyárat a Triesti osztrák gáztársulattól 1922-ben vette át Pécs városa. Az üzemek modernizálására 1928-ban 3.000.000 pengős beruházást irányoztak

elő, amelyet több évre elosztva. visznek. keresztül. Az üzem igazgatósága. állandó és hathatós propagandát folytat a villany- és gázhasználat érdekében. Gáz- és villanyfelszerelési raktárában a szakma újdonságai leghamarabb kaphatók. Az alkalmazottak száma 1933-ban 165, a fogyasztóké 15.000.

dr. Vasváry Ferenc egyet. ny. r. tanár * 1872-ben Pécsen. A jogot ugyanitt végezte, utána bírósági szolgálatba lépett, majd Pécs város árvaszéki ülnöke lett. 1900-ban a pécsi jogakadémia tanárává nevezték ki. 1905-ben a bpesti egyetemen a közigazgatási jogból m. tanárrá habilitáltak. Az Erzsébet tud. egyetem Pécsre-helyezése óta (1922) a közgazdaságtan ny. r. tanára.

Wawruch Gábor kesztyűgyáros * 1874-ben Prágában. 1900 óta dolgozik Magyarországon, 1931 óta a Turul kesztyű- és kesztyűbörgyár vezetője.

Weigele Oszkár honvéd-karmester * 1890-ben Péterváradon; templomi énekes, volt, majd színházi karmester lett. 1923-tól honv. karmester, 1924 óta Pécsen működik. A Pécsi zenekedvelők egy. és a Pécsi dalárda karmestere. 1933-ban a pécsi ünnepi hét keretében vezényelte Gabriel Pierné: „A gyermekek keresztés hadjárata.” c. művét. Felesége: Vajda Ella, jeles hegedű- és violajátékos (Barré-növendék).

Weigl Dezső, a „Szent József” gyógyszertár tulajdonosa * 1891-ben Kiskőszegen. 1913-ban Bpsten a Pázmány Péter tudományegyetemen nyert oklevelet, majd Pécsen folytatott gyakorlatot; 1932-ben alapította gyárvárosi gyógyszertárát.

Weisz Jenőné műhimző műterme (Mária-H. 17.). A város egyedüli műhimző intézete, amely modern pliszírozó-géppel van felszerelve. Készít: speciális női ruhadíszeket egyszerű és művészi kivitelben; zászló, szallag, templomi miseruha, oltárterítők-azsurozást, himzést és pliszírozást; ezenkívül mindenféle gombáthúzást és endlizést elsőrendű jó kivitelben.

Weisz Mór ecetgyáros. Villányban. vegyesárú-

nagykereskedő volt. 1915-ben bevonult a 15. utász zlj.-hoz, 1918-ig teljesített szolgálatot. Bpsten 1925-ben a M. kir. vegykísérleti és erjedéstan intézetben tett szakvizsga után alapította gyárát. Üzletköre: Baranya, Tolna, Somogy vmegyék. A gyár vegyésze: Kovács Miklós okl. vegyész-mérnök. (1. o.)

Weisz testvérek, állatkereskedelmi és kiviteli vállalat. Alapítója: W. Mór. 1921-től Jenő, 1930 óta József fia is belépett a cégbe, azóta Weisz testvérek néven működik. — 1924 óta külföldre is szállítanak és pedig Olasz-, Francia- és Görögországba, Svájcba és Malta szigetére is. Szakvéleményüket a földművelésügyi miniszter a külkereskedelmi hivatal útján ki szokta kérni. A cég Milanóban kirendeltséget tart fenn, az ottani nemzetközi fajállatkiállításon 4 ízben nyert első díjat.

dr. Vende János egyet. tanárs., OTI h. főorvos * 1898-ban Bpsten. Középiskoláit Pécsen, az egyetemet Bpsten végezte, 1923-ban avatták. A háborút a 6. nehéz tüzéreknel küzdötte végig; mint tart. hdgy szerelt le; a Károly cs. k. és háb. emlékérem tulajd. Orvosi működését Pécsen kezdte meg. 1928 óta OTI főorvos és Máv pályaorvos. Bőrgyógyász-urologus szakorvosi rendelője van. Számos szakcikket írt. 1932-ben jelent meg „Nemi betegségek” c. népszerű orvosi könyve.

Vende Jánosné Boross Margit énekművésznő. Zenei tanulmányait Pécsen kezdte meg. 1932-ben a bécsi hangszépségversenyen 500 résztvevő között elismerő oklevelet nyert. Több hangversenyen, opera- és operette előadáson énekelt. Szerepelt a bpesti és zágrábi rádióban.

Vényi István Dgt gépész-főmérnök * 1895-ben Zimonyban. Középiskolát, műegyetemet Bpsten végzett. 1915-ben bevonult a 101. gy. e.-hez, olasz, orosz fronton küzdött, 1918-ban mint hdgy szerelt le. Kisezüst vit. érem, Károly cs. k. tulajd. 1921-ben nyert mérnöki oklevelet, 1922-ben lépett a Dgt szolgálatába és mint gépészmérnök Pécsújhegyen nyert beosztást. 1927 óta főmérnök. A Mérnöki kamara, a Magyar mérnök- és építész

egy., a Bányászati és kohászati egy. tagja.

Veres Árpád szobafestő, mázoló és fényező vállalata. (Rákóczi-út 16. Alapítási év 1923.) Foglalkozik a festőszakma minden ágával, specialista: bútór, kocsifényezésben és épületmázoló munkában. Iparát Pécssett tanulta ki, Bpsten Glattfelder Gyula cs. és kir. udvari fényezőmesternél és a Ganz-Danubius-gyárban dolgozott. — Házbirtokos. Az Ipartestületi mázoló-- és fényező szakosztály tanoncvizsgáztató bizottságának tagja.

dr. Vérffy Aladár p. tanácsos * 1882-ben Ocsárdon; a gimnáziumot és a jogot Pécssett végezte, itt tett áll. tud. államvizsgát is, jogi doktorátust Kolozsvárott szerzett. 1906 óta van a posta kötelékében, 1919 óta p. tanácsos. Több dalárda működő tagja volt, a Postatisztviselők dalárdájának 1907 óta elnöke.

dr. Werner István nyomdaigazgató * 1898-ban Suhopoljen; elvégezte Pécssett a gimnáziumot és Bpsten a Keleti akadémiát. Jogot Bpsten és Pécssett hallgatott, itt szerzett doktorátust. 1924 óta a Pécsi irodalmi és könyvnyomdai rt. (Részvénynyomda) és a Pécsi Napló igazgatója. V. thb. tag.

dr. Vértesi Frigyes teol. tanár * 1886-ban, pappá szentelték 1918-ban. Káplán volt Püspöknádasdon és Bonyhádon, hittanár a szekszárdi reálgimnáziumban, majd a pécsi áll. főreáliskolában. 1925-től emerit., 1926 óta szem. tanul.-felügv. és a bölcselet tanára. Több értékes egyházbölcséleti könyvet írt.

Werth Henrik altábornagy, vdd parancsnok * 1881-ben. A háború alatt mint vezérkari tiszt teljesített szolgálatot. 1931 óta a pécsi 4. vdd parancsnoka. Kitüntetései: II. o. magyar érdem k., Lipót-rend, III. o. kat. érdem k., ezüst kat. érdemérem pánttal, bronz kat. érdemérem stb.

Wessely Károly nyomdaigazgató * 1881-ben Lugoson; 1908-1911 között a pécsi püspöki nyomda bérlője volt. 1911 óta a Dunántúl rt. szolgálatában áll. A háború alatt 40 havi frontszolgálatot teljesített, számos kitüntetés tulajdonosa.

dr. Weszely Ödön egyet. ny. r. tanár * 1867-ben Bpsten. Bölcsészeti tanulmányait a bpesti és jénai egyetemeken végezte. Tanári pályáját 1890-ben kezdte meg, 1906-ban a fővárosi IV. ker. főreáliskola igazgatója, 1911-ben Bpest iskoláinak szakfelügyelője és főigazgató, 1910-ben a Pázmány Péter egyetemen m. tanár, 1918 óta az Erzsébet tud. egyetem ny. r. tanára. Széleskörű irodalmi és tudományos működést fejt ki. A II. o. polg. hadiérem tulajd.

dr. Vétek János keresk. és iparkamarai titkár * 1883-ban Kaposvárott. Mint pécsi tanító végezte a jogot és szerzett a bpesti egyetemen doktorátust. Ez idő alatt a pécsi törvényszéken a kiskorúak bíróságánál is működött. 1923 óta a pécsi keresk. és iparkamara titkára.

Wexler István ny. kántortanító * 1859-ben Pécssett. A tanítóképzőt ugyanitt végezte, oklevelet 1877-ben nyert. Tanítói állomásai: Döbrököz, Mánfa, Magyarsarlós, Nagykozár. 1909-ben vonult nyugalomba.

Wiandt László karosszéria és kocsigyártó műhelye, (Rákóczi út 66. Alapítva: -1933.) Készít karosszériát és a kocsigyártó szakmába vágó minden munkát elsőrangú kivitelben. Műhelyét hosszú gyakorlat alapján személyesen vezeti. A. fényezést Kovács D. Lajos kárpitos és fényező mester végzi.

Vida József hentes és mészáros * 1906-ban Altenbögenben (Westfalia). Iparát Pécssett tanulta ki, a szalámigyárban és több nagyobb cégnél dolgozott. 1931 óta Húseladással, feldolgozással, felvágottak készítésével foglalkozik.

Vidakovics István v. gazd. felügyelő * 1884-ben Pécssett. Középiskoláit Pécssett végezte. 1906-ban Pécs város szolgálatába lépett. Mozgósításkor bevonult az 52. gy. e.-be, a szerb és orosz fronton harcolt, kétszer súlyosan megsebesült; mint tart. hdgy szerelt le; a nagy ezüst vit. érem tulajd. 1928-ban a harctéren szerzett betegsége következtében halt meg.

dr. Vidakovics Lajos Baranyavármegye tisztii főorvosa * 1874-ben Újmoldován -(Krassó-Szörény vm.) Az orvosi egyetemet Bécsben

végezte, diplomát 1899-ben nyert. Mint orvos Bécsben, Salgótarjánban, majd a háború alatt a harctéren működött. A román megszállás miatt 1920-ban Kalocsára költözött. 1922 óta Baranyavármegye tiszti főorvosa.

Wigan József kályhás és fazekas mester (Gyárváros, Táltos u. 12.) * 1874-ben Pécssett. Családjá több száz éve űzi a kályhásipart. 1904-ben átvette nagybátyja, W. Ferenc 1882-ben alapított műhelyét. Készít: kályhát, edényt és virágcserepet. Pécs szab. kir. város, ciszt. főgimnázium és számos intézmény állandó szállítója. A világháborút a 19. h. gy. e.-ben harcolta végig.

Viktória-sütőde (Majorossy u. 17.), tulajdonos: Keller István: iparát Bonyhádon tanulta ki, mint segéd ott és Pécssett dolgozott. 1933 óta önálló. Géperőre berendezett üzemében előállítja a szakma minden készítményét; esküvőkre, ünnepi alkalmakra, megrendelésre különleges süteményeket is szállít.

Vincze Elek vm. th. útbiztos * 1884-ben Gyöngön; 15 évig Szolnokon a p. 0.-örsegnél teljesített szolgálatot. 1918-tól Pécs-váradon útbiztos. A megszállás alatt részt vett az ellenállási mozgalmakban. 1922-ben nyert útmesteri képesítést, letette a vm. szabályrendeletekben előírt vizsgát. 1927 óta a pécsi járás útbiztosa. Az Útbiztosok és útmesterek orsz. szöv. elnöke.

Vincze Kornélia postamester * Bélán (Esztergom vm.); középiskolát és p.-mesteri tanfolyamot Bpesten végzett. 1918-ban kezdte el működését Dorogon mint p. kiadó. 1928 óta a pécsi 5. posta hivatalnál p.-mester.

Windheim Antal I. Dinesz György utóda.

Winklerek János kéményseprő m. * 1872-ben Pécssett. Iparát édesatyjánál tanulta, aki a Dgt első kéményseprő mestere volt. Annak 189-4-ben bekövetkezett halála után átvette az üzemet. Számos társadalmi és kultúr egy. tagja; tűzoltás terén elért sikeres munkásságáért több kitüntetést kapott.

özv. Winter Péterné kesztyűgyári művezető * 1887-ben Pécssett. 1898-ban mint tanuló lépett a

Hamerli gyár szolgálatába. 1921 óta művezető. Felügyelete alatt 60-70 munkás dolgozik.

„Virágcsokor” étterem és söröző, Kazinczy u. 6. Tulajd.: Bilinszky Antal. A város központjában, a legkényesebb igényeket kielégítő, ujonnan átalakított és csinosan berendezett vendéglő. Étterme és nyári kerthelyisége a város úri közönségének és a vidék intelligenciájának kedvelt találkozó helye. Konyhája elismerten kitűnő. Menürendszer. Legjobb italok. Külön terem társas összejövetelek, lakodalmak, bankettek, névnapok megtartására.

Virág Ferenc megyéspüspök * 1869-ben Bonyhádon. Középiskoláit Bonyhádon és Pécssett, a teológiát Pécssett végezte, 1892-ben szentelték áldozópappá. 1901-ben papnevelőintézeti spiritualissá és tanítóképezdei tanárrá nevezték ki. Pécsi működése alatt megszervezte az oltáregyletet és elnöke volt a Kath. legényegyletnek. 1907-ben tb. pápai káplán, 1912-től paksi plébános, 1915-ben pápai kamarás és esperes, 1922-től szekszárdi plébános, 1923-ban koroncoi apát, majd kormányfőtanácsos. 1926-ban Róma bizodalma a püspöki székbe emelte. Irodalmi munkásságának eredménye a „Hajnal” c. verseskötet és Hauszmann Rudolf „Általános neveléstan”-ának fordítása. A felsőház tagja.

Visnya Ernő kincstári főtanácsos, elnök-vezérigazgató * 1879-ben Pécssett; itt végezte a f. keresk. iskolát is. 1908 óta áll a Pécsi tkpt szolgálatában, melynek 1915 óta vezérigazgatója, 1921 óta elnöke is. Mint népf. fhdgy egy évig a szerb fronton küzdött, majd elődjének halála folytán felmentették. A közéletben minden vonatkozásban szerepet játszik. 22 év óta v. thb. vál., majd örökös tag. Pécs városának — harmadízben — felsőházi tagja. A megszállás alatt a nemz. ellenállás és a Linder-rezsim eltávolítását kérő belgrádi küldöttség egyik vezetője, a tisztviselő-segélyezés főirányítója; az ő eszméje volt a v. szükségpénz kibocsajtása. Megszállás alatti érdemeit a v. közgyűlés jegyzőkönyvben örökítette meg. A Somogy-tolna-baranyai ev. egyházm., a pécsi ev. egyház p. ü. biz., a Tébe

pécsi körzet, az Alsódunántúli mezőgazd. kamara közgazd. osztálya, számos kulturális, társadalmi és sportegyesület elnöke. A Pécsi tkpt érdekkörébe tartozó pénzintézetek igazg., elnöke, az Első pécsi bőrgyár rt., a Fürst Gyula szállít. és keresk. rt., a Baranyai gazdák rt. elnöke, számos más vállalat ig. tagja. A pécsi keresk. és iparkamara elnöke, a MNB főtanácsának póttagja, az Orsz. hitelügyi tanács, a felsőház p. ü. és gazd. bizottságának tagja. A Ferenc J. rend lovagkeresztese. A Nemz. egység pártja helyi elnöke, az Interparlamentáris Unio és a Nemzetközi parlamenti keresk. konferencia tagja. Számos nemzetközi tárgyaláson vett részt mint magyar delegátus.

vit. nagyatádi dr. Visy Imre ügyvéd * 1886-ban Pécssett; a ciszt. főgimnázium és a joglyceum elvégzése után Bpsten szerzett jogi doktorátust. 1912-ben tett ügyvédi vizsgát, azóta pécsi ügyvéd. A világháború alatt a 69. gy. e.-ben mint fhdgy 36 hónapot töltött különböző frontokon; a nagyezüst vit. érem, a bronz és ezüst kat. érdemérem (kardokkal), a II. o. német vask., Károly cs. k. és háborús emlékérem tulajd. A Dunántúli bank rt., a Baranyavm. gazd. egy., Baranyavm. és Pécs sz. kir. város vitézi széke, a Mecsek egy. és a Jótékony nőegylet ügyésze. A Reviziós liga pécsi alelnöke, a Pécsi nemzeti casino választm. tagja.

nagyatádi dr. Visy László ny. főispán 1854-ben Nagyatádon. Jogi tanulmányait a bpesti egyetemen végezte. Az ügyvédi oklevél megszerzése után Pécssett nyitott ügyvédi irodát. 1910-1917 között Pécs sz. kir. város és Baranya vm. főispánja volt. Nyugalombavonulásakor a király a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntette ki. A háború és a megszállás alatt vezetett naplójegyzetei érdekes történelmi dokumentumok. Pécs törvényhatóságának örökös tagja.

Wittelsbach Károly nyomdai cégvezető 1883-ban Antunovácon (Szlavónia); a gimnáziumot Zomborban 1901-ben, a jogakadémiát Pécssett 1905-ben végezte. 1914-ben bevonult az 52. gy. e.-be, 1920 végén mint fhdgy szerelt le; a Taizs József-cég társtulajdonosa.

Vizer Vilmos Richárd bányamérnök

(Bpest)*1873-ban Pécssett; érettségi után a selmeci bánya- és erdészeti akadémián 1897-ben bányamérnöki oklevelet szerzett. Működését a Dgt vasasi bányájában kezdte meg; 1901-től a Délmagy. kőszénbánya rt. tolnaváraljai telepén főmérnök. 1905 óta a MÁK kötelékében sajoszentpéteri telepvezető, majd Bpsten bányafőmérnök, közp. bányaigazgató, végül ü. v. igazgató. A világháború alatt 16 hónapig frontszolgálatot teljesített, kétszer sebesült, mint mérnök fhdgy szerelt le. Kitüntetései: a Ferenc J. rend lovag k. (a kardokkal), arany érd. k. (a vit. érem szalagján), Károly cs. k., Sign. laud. és a hadseregparancsnoksági dicsérő oklevél. 1922-ben. főbányatanácsos, 1925-ban bányaügyi főtanácsos. Bányageológiai vázlatok Tolnából és Baranyából c. értekezése a Bányászati és Kohászati Lapokban jelent meg.

Vodli József kádár m. * 1864-ben Tolnatamásiban; mint segéd Mecsekalján dolgozott. Majd három évig Korneuburgban szolgált a vasút és táv. e.-ben. Leszerelése után szülőhelyén lett önálló, 10 év múlva üzemét Pécsre helyezte. 1913-ban Amerikába vándorolt, 1920-ban tért vissza Pécsre és ismét megkezdte ipari működését; fia, József festőművész-növendék.

Wodniák Vilmos ny. Dgt tisztv. * 1890-ben Pécssett; a Dgt szolgálatába lépve a bányagondnokságnál irnok, majd Pécsújhegyen ir. vezető. 1921-től a pécsi igazgatóságnál az iktató-hiv. h. főnöke. 1930-ban ment nyugdíjba. Felesége Fingerhut Lujza, a Mecsekszabolcsi úton „Lujza-kiránduló” néven ismert vendéglő tulajdonosa.

Vörös Imre épület és bútorasztalos m. (Kardoss K. u. 3.) * 1878-ban Nagylángon (Fehér m.). Iparát Pécssett tanulta, mint segéd is itt dolgozott. 1916 óta önálló; számos köz- és magánépület szakmunkáit készítette. Raktáron tart kizárólag saját készítményű bútorokat, konyhaberendezéseket, háztartási cikkeket. Az Ipartestület volt elöljárósági-, az asztalos szakosztály választmányi-, az Ipartestület széktagja.

Vörös Mihály v. tanácsnok * 1893-ban Pécssett;

gimnáziumot 1911-ben, jogot Pécsen és Bpsten 1921-ben végzett. 1918-ban a pécsi V. rendőrség, 1921-ben az áll. rendőrség kötelékébe lépett. Mint áll. r. kapitány, főispáni titkár volt. 1929 óta v. közig. tanácsnok.

Wranitsch Gizella temetkezési vállalkozó; régi gyáros-család sarja, nagyatyja Kindl József gyáros, a város tekintélyes polgára volt. Az intézetet, melyet atyja † W. György alapított, 1898 óta önállóan vezeti. A város legrégebbi temetkezési vállalata.

Wugrencsics Jenő kályhás m. * 1868-ban Pécsen. (ősei, hites iratok tanúsága szerint 1770 óta kályhás-iparosok voltak; a város legrégebbi szakmai cége.) Azelőtt főző-, virágedényeket, dísztárgyakat készített, ma cserépkályha készítéssel foglalkozik. Az Ipartest. tanoncvizsg., biz. elnöke, 1912 óta a Budai külv. kath. kör gondnoka.

Wurm Ferenc Ödön Dgt gépmester Pécsen; a Dgt mecsekszabolcsi műhelyében tanulta a vasesztergályos ipart. Budapesten és Bécsben dolgozott és a technologia gépészeti szaktanfolyamán vizsgázott. 1894-97 között az 52. gy. e.-ben kat. szolgálatot teljesített, mint szk. szerelt le és visszatért a Dgt-hez mint műaknász. 1913 óta Pécsújhegyen gépmester.

Wurm Károly műsz. tisztv, építő m. * 1875-ben Pécsen régi német eredetű családból. Építőmesteri oklevelet Bpsten szerzett, több nagyobb Dgt építkezés — köztük 3 vill. központ — építését végezte. 1911 óta van a v. mérnöki hiv. kötelékében. Tervei szerint épült: a belvárosi parochia, a Perczel uccai v. bérház; ellenőrzése alatt: a Megyeri úti és Irányi D. téri bérházak. A világháborúban az olasz fronton megsebesült, mint hdgy szerelt le.

dr. Zádor Imre v. főjegyző * 1895-ben Pécsen; jogot a pécsi joglyceumban, Bpsten és a pécsi egyetemen végzett, doktorátusát is itt nyerte el. Pécs város szolgálatába 1921-ben lépett, 1929-től tanácsnok, 1930 óta főjz. A 19. h. gy. e. hdgya volt, kitüntetései: 2 nagy ezüst vit. érem, Károly cs. k., háb. emlékérem.

dr. Zánkay Olga orvos * Pécsen. Középiskoláit ugyanitt, egyet. tanulmányait Bpsten végezte. Székesfehérvárott, majd Sárvárott és több bpesti klinikán működött. 1931 óta Pécsen folytat gyakorlatot (rendel. (I. u. F. Malom u. 14.) A polg. leányiskolai Vöröskereszt egy. iskolaorvosa.

Zankl Ottokár ny. m. kir. mérnök * Generalskistolban. Tanulmányai elvégzése után áll. szolgálatba lépett, működésének legnagyobb részét Pécsen töltötte, a Földmérési felügyelőségénél. 1914-18-ig a hadrakelt seregnél teljesített szolgálatot; 1923-ban nyugdíjaztatta magát, azóta magánmérnöki gyakorlatot folytat. A Mérnöki kamara tagja.

Zápor József fűszer- és csemegekereskedő * 1885-ben Szakcsón; szakmáját Szekszárdon tanulta ki, mint segéd Kalocsán, Szabadkán, Hajduböszörményben stb. dolgozott. Pécsen 1910-től az Eizercég ü. vezetője volt. 1914-ben bevonult a 44. gy. e.-be, több fronton harcolt, 1918-ban szerelt le. Károly cs. k., szolg. érdemk. tulajd. 1920-tól Németújváron Önálló, 1924-től Pécsen a Baranyai kisgazdák szöv. vezetője; 1926 óta az üzlet tulajdonosa. A fűszerszakoszt. választm. tagja; szaklapokban több cikket írt.

Zetl István zenetanár, szk. hdgy 1898-ban Karácsondon; a pécsi hadapródisk. elvégzése után mint zls került a világháborúba. 1921-től mint szk. hdgy és pécsi v. zeneiskola növendéke végzi el a Zeneakadémia hegedűtanfolyamát. 1927/28-ban Kemény Rezső tanárnál is tanult. 1923 óta magánzenetanár; az Apollo-mozi hangversenymestere volt. Sokat szerepel mint szólista; a Pécsi kamarazenetársaság tagja.

Zombory Béla Dgt raktárnok * 1886-ban Pécsen; iskoláit u. itt és a bpesti f. ipariskolában végezte. Mint géprajzoló lépett a Dgt kötelékébe. 1914-ben bevonult a haditengerészetbe, résztvett az olasz front bombázásában, 1918-ban mint zls szerelt le. Károly cs. k., jub. és 1912. mozg. emlékérem tulajd. 1918-tól a Dgt építési osztályánál mint főbiztos, tervezéssel foglalkozott. 1926-tól Pécsújhegyen építésvezető, 1919 óta raktárnok.

Zugor Nándor Dgt főaknász * 1885-ben Pécssett; 5 évi felsőmagyarországi és erdélyi működése után 1913-ban a Dgt kötelékébe lépett és Somogyon mint aknász nyert beosztást. 1916-ban Pécsbányatelepre helyezték át; 1921-től főaknász, 1926 óta s. tisztviselő.

Zupancsics Ferencné Kabatek Lujza Dgt nyugdíjas. Férje a Dgt vasasi raktárban tanult ki. 1906-ban a számvéviséghez helyezték, 1912-től Pécs bányatelepen raktárnok, 1918-tól a kerületi irodában dolgozott, 1923-ban s. tiszté neveztek ki, 1927-től az igazgatóság széneladási osztályának pénztárosa volt † 1930-ban.

Zupancsics Vilmos v. zeneisk. tanár * 1886-ban Sopronban; atyjánál Z. Miklós zenetanárnál kezdte tanulmányait, a Zeneakadémián 1911-ben szerzett tanári oklevelet, mint Popper-, Koessler-, Rerzfeldnövendék. Tanított a bpesti Steinitz- és Vodor-zeneiskolákban s az újpesti zenekonzervatóriumban; az Orsz. symphonikus- és operaházi zenekarok tagja volt. 1912 óta a pécsi v. zeneiskolában gordonkát, hegedűt, zeneelméletet, zeneszerzést és kamarazenét tanít. Kürschner igazgatóval megalapította a Kamarazenetársaságot, meghonosította az egyh hangversenyeket. megszervezte a Bach-kultuszt. A Pécsi dalárda és a Zenekedvelők egy. karmestere volt. Több szerzeménye (gordonka-, énekkari-, kamarazene- és zenekari-művek) jelent meg nyomtatásban németországi kiadóknál. Felesége: Farkas Lenke v. női f. keresk. isk. francia- és német szakos tanára.

Zsabokrszky Jenő okl. erdőmérnök * 1894-ben Pécssett; egyetemet Bpsten, Selmecen, Sopronban végzett. 1914-ben bevonult az 5. tüzér oszt.-hoz, olasz, orosz és román fronton harcolt, 1918-ban mint hdgy szerelt le. Kitüntetései: bronz Sign. laud., nagy- és kisézüst, bronz vit. érem, Károly cs. k., háb. emlékérem. 1919-ben Feleken (Fogaras vm.) uradalmi erdőüzem igazgató, 1921-től Brassóban a Banca Generala erdeinek kezelője volt, 1926-tól Münchenben, Bécsben a fényképészeti szakmában folytatott tanulmányokat, 1928-ban Pécssett fényképészeti műtermet alapított. Különleges műsz. felvételeket

készít; az eredeti fényképes lev. lapokat ő vezette be hazánkban.

Zsadányi Oszkár hirlapíró * 1906-ban; középiskoláit Pécssett végezte. 1923 óta ujságíró. A Reggel, Színházi Élet, Pécsi Napló stb munkatársa volt. Jelenleg az Új Magyar Élet c. hetilap társszerkesztője. Több könyve is jelent meg.

Zsolnay Vilmos keramiai gyárak; 1852-ben létesítette Zs. Miklós, mikor a Lukafán megszűnt agyagipari gyár felszerelését Ignác fia részére megvásárolta és azt Pécs város keleti szélén felállította. Zs. Ignác nem boldogult a gyárral és így azt 1865-ben Vilmos fivére vette át.

Folyamodványában, melyben gyárépítésre kér engedélyt, üzemét „Első pécsi cement, chamotte és tűzbiztos agyagárú gyár néven jelenti be. Akkoriban 20-25 munkást foglalkoztatott. 1872-től egyedül vezeti üzemét; az 1873. évi bécsi kiállításon már művészies formájú, mázos díszkancsókkal is szerepel. Bronz-éremet és a királytól Ferenc J. r. lovagkeresztet kapott. Ezidő óta főképp díszedény-gyártással foglalkozott, ebben tehetsége és szorgalma bámulatos eredményeket ért el. 1893-ban fedezte fel az „Eosin” gyártási titkát. 33 hazai és külföldi kiállításon szerzett aranyérmeket és díszokleveleket. 1900-ban, mint a legelőkelőbb külföldi és hazai kitüntetések tulajdonosa. A gyárat most unokái: Mattyasovszky-Zsolnay Tibor (I. o.), Mattyasovszky-Zsolnay Zsolt (I. o.) és Sikorski-Zsolnay Miklós (I. o.) vezetik. A munkáslétszám 1933-ban 450.

osdolai dr. Zsögön Géza r. tanácsos * 1885-ben Osdolán (Háromszék m.). Középiskoláit Csíksomlyón, a jogot Kolozsvárott végezte, 1910-ben avatták doktorrá. Utána az áll. rendőrség szolgálatába lépett. 1919-ben a románok a hűségeskü megtagadása miatt megfosztották állásától. 1920-tól az áll. rendőrség dombovári kapitányságának vezetője, 1921-től a pécsi ker. főkapitányság előadója és a detektív-csoport vezetője. A főkapitányság megszűnése óta került a pécsi kapitánysághoz. Jelenleg a bűnügyi oszt. vezetője.